

वीर सेवा मन्दिर
दिल्ली

★

४६३०

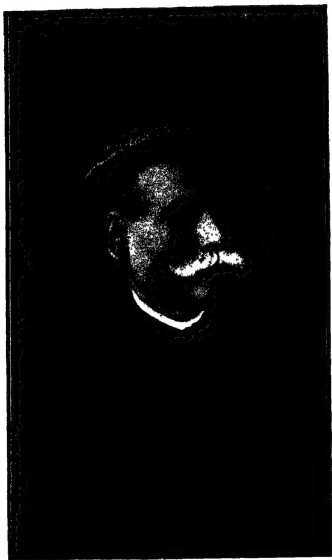
क्रम संख्या

२८१ उपाध्य

काल न०

खण्ड

स्वर्गवासी साधुचरित श्रीमान् डालचन्दजी सिंघी

बाबू श्रीबहादुर सिंहजी सिंघीके पुण्यश्लोक पिता

जन्म - वि. सं. १९२१, मार्ग. वदि ६ 卐 स्वर्गवासी - वि. सं. १९८४, पौष सुदि ६

दानशील-साहित्यरसिक-संस्कृतिप्रिय
स्व. श्रीबाबू बहादुरसिंहजी सिंघी

अजीमगंज कलकत्ता

जन्म : २८-९-१८८५]

[मृत्यु : ७-७-१९४४

SINGHI JAIN SERIES

GENERAL EDITOR
ACHARYA JINA VIJAYA MUNI

WORKS ALREADY PUBLISHED

- Prabandha Cintāmaṇi of Merutuṅgācārya *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 6 50
- Purātana-Prabandha-Saṃgraha *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 8 50
- *Prabandha Cintāmaṇi (*Complete Hindi Translation*): Rs. 6 00
- Dharmābhyaśāstra-Mahākāvya of Udayaprabha Śūri *edited by* Caturavijayaaji and Punyavijayaaji: Rs. 8 50
- Prabandha Kośa of Rājasekhara Śūri *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 6 50
- *Devānanda-Mahākāvya of Meghavijaya Upādhyāya *edited by* Pt. Becharadas J. Doshi: Rs. 4 50
- Jaina Tarkabhāṣā of Yaśovijaya Upādhyāya *edited by* Pt. Sukhlalji Sanghavi: Rs. 3 50
- Pramāṇa Mīmāṃsā of Hemacandrācārya *edited by* Pt. Sukhlalji Sanghavi and Pta. Mahendrakumāra and Malvānā: Rs. 8 50
- Vividha Tirtha Kalpa of Jinaprabha Śūri *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 6 50
- Kathākośa Prakaraṇa of Jñeśvara Śūri *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 12 50
- Akalanika-Granthatrayī *edited by* Pt. Mahendrakumāra: Rs. 8 50
- Prabhāvaka Carita of Prabhācandrācārya *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 8 00
- Digvijaya-Mahākāvya of Meghavijaya Upādhyāya *edited by* Pt. A. P. Shah: Rs. 8 00
- *Bhānucandra-Carita of Siddhucandra Upādhyāya *edited by* Shri M. D. Desai: Rs. 8 00
- *Jñānabindu-Prakaraṇa of Yaśovijaya Upādhyāya *edited by* Pt. Sukhlalji Sanghavi, Pt. Dalsukh Malvānā and Pta. Hira Kumari Devi: Rs. 5 00
- *Bṛhat Kathākośa of Hariṣeṇa *edited by* Dr. A. N. Upadhye: Rs. 16 00
- Jaina Pustaka Prasasta Saṃgraha *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 10 00
- *Dhūrtākhyānam *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 8 00
- Nyāyavātāra Vārttika Vṛtti of Śānti Śūri *edited by* Pt. Dalsukh Malvānā: Rs. 16.50
- Riṣṭasamuccaya of Durgadeva *edited by* Dr. A. S. Gopani: Rs. 10.00
- Saṃpadeśa Rāsaka of Śrī Abdul Rehman *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 10 00
- Satakatrāyādi-Subhāṣita-Saṃgraha of Bhartṛhari *edited by* Prof. D. D. Kosambi: Rs. 12 50
- Paumāsāricarni of Dhahila *edited by* Profs. M. C. Modi and H. C. Bhayani: Rs. 4 75
- Nāṭyaṣṭakāhā of Maheśvara Śūri *edited by* Dr. A. S. Gopani: Rs. 7 25
- Bhadrabāhu-Saṃhitā of Bhadrabāhu Ācārya *edited by* Dr. A. S. Gopani: Rs. 5 75
- Jinadattākhyāna-Dvaya of Sumati Śūri *edited by* Pt. A. M. Bhojak: Rs. 3 50
- Dharmopadeśamālā-Vivarana of Jayasinha Śūri *edited by* Pt. L. B. Gandhi: Rs. 9 75
- Līlāvākahā of Kōṭihala *edited by* Prof. Dr. A. N. Upadhye (2nd edition): Rs. 25 00
- Literary Circle of Mahāmātya Vastupāla and its Contribution to Sanskrit Literature *by* Dr. B. J. Sandesara: Rs. 9 50
- Nammayā Sundarī Kahā of Mahendra Śūri: Rs. 4 40
- Kuvalayamālā-Kathā-Saṃkṣhepa of Ratnaprabha Śūri: Rs. 5.50
- Saṃgrahamañjarīkathā of Bhojadeva: Rs. 12 50

- Arthaśāstra *alias* Rājāsiddhānta of Kauṭalya: Rs. 4 40
 Chando'nusāna of Hemacandra Sūri: Rs 14 40
 Vijñapti-Lekha-Saṃgraha *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 10.50
 Sukṛtakīrti-Kalloṭim-ādi-Vastupāla-Prāśasti-Saṃgraha *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 6 60
 Paumacariu of Svayambhūdeva: Vol. 1, 2 & 3: *edited by* Dr. H. C. Bhayani: Rs. 12.50, 10 50 and 10 50 respectively
 *Studies in Indian Literary History: Vols. 1 & 2: *by* Prof. P. K. Gode: Rs 20.00 each
 Uktivyakti-Prakaraṇa of Dāmodara *edited by* Dr. S. K. Chatterji and Dr. Moti Chand: Rs. 8 00
 Kāvya-prakāśa-Khaṇḍana Siddhicandra-Gaṇi *edited by* Prof. R. C. Parikh: Rs. 4.50
 Kumārapāla Caritra-Saṃgraha *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs 10 00
 *The Life of Hemacandrācārya of Dr. Buhler *translated into English by* Dr. Manilal Patel, Rs. 5 00
 Kharataragaccha-Bṛhadgurvāvali of Jinapāla *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 7 00
 Jayapāyada-Nimittaśāstra *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs 6 60
 Jambucariyam of Guṇapāla *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni: Rs. 8 50
 Kuvalayamālā of Uddyotana Sūri. Vol I: *edited by* Dr. A N Upadhye: Rs 15 50
 Vol. 2 is in the Press
 Babu Sri Bahadur Singh Singhi
 Kirtikaumudī-Mahākāvya of Somāśvara & Śikṛtasamkīrtana of Arisimha *edited by* Acharya Jina Vijaya Muni Rs. 6 60

Note :—Titles with asterisk marks are out of print with us at the moment.

Available at all Leading Booksellers, Railway Bookstalls or

BHARATIYA VIDYA BHAVAN, BOMBAY 7

SINGHĪ JAIN SĀSTRA ŚIKṢĀPĪṬHA

SINGHI JAIN SERIES—XXXI

GEN. ED. — ACHARYA JINA VIJAYA MUNI

LĪLĀVAĪ

A ROMANTIC KĀVYA IN MĀHĀRĀṢṬRĪ PRĀKRIT

OF

KOŪHALA

WITH

THE SANSKRIT VṚTTI OF A JAINA AUTHOR

*Critically Edited for the First Time with an Introduction,
Variant Readings, Glossary, Notes, etc.*

BY

Dr. A. N. UPADHYE, M. A., D. Litt.

1966

BHARATIYA VIDYA BHAVAN

CHOWPATTY : BOMBAY 7

All Rights Reserved

First Edition — 1949
Second Edition — 1966

Price Rs. 25/-

PRINTED IN INDIA

By B. G. DHAWALE at the KARNATAK PRINTING PRESS, Karnatak House, Chira Bazar,
Bombay 2, and Published by S. RAMAKRISHNAN, Executive Secretary, BHARATIYA VIDYA
BHAVAN, Chowpatty, Bombay 7.

सिंधी जैन शास्त्र शिक्षा पीठ

सिंधी जैन ग्रन्थमाला - ग्रन्थांक ३१

प्रधान संपादक : आचार्य जिनविजय भूनि

कोऊहल-विरइया

मरहड - देसि - भाखा - गिबडा

ली ला व ई

णाम दिव्यमाणुसी पाइय - कहा ।

सा च अज्ञातनामजैनविद्वद्विरचितसंस्कृतवृत्ति - आंग्लप्रस्तावना-
पाठान्तर - शब्दसूची - टिप्पण्यादिभिः समलंकृता

डॉ० आदिनाथ नेमिनाथ उपाध्ये

विदुषा संपादिता ।

भारतीय विद्या भवन

चौपाटी : मुंबई-७

॥ सिंधीजैनग्रन्थमालासंस्थापकप्रशस्तिः ॥

अस्ति ब्रह्माग्निं देवे सुप्रसिद्धा मनोरमा । मुनिंदाबाद् इत्याख्या पुरी चैनवशाक्षिनी ॥	१
बह्वर्गे निवसन्त्यत्र जैना उद्देशार्थतयाः । बनाव्या नृपसंमत्या धर्मकर्मपरायणाः ॥	२
श्रीछात्रकम्प इत्यासीद् तेजोब्रु बहुभाग्यवान् । साधुवद् सचरितो यः सिंधीकुलप्रभाकरः ॥	३
वास्य पञ्चमते यत्र कर्तुं व्यापारविस्तृतिम् । कठिकातामहापुर्यां वृत्तचर्मायैनिबध्नाः ॥	४
कुलाग्र्यस्त्वब्रुह्मयैव सद्गत्वा च सुनिष्ठया । उपार्ज्य विपुलां कर्मणीं कोट्याधिपोऽग्रनिष्ठ सः ॥	५
तस्य मनुकुमारीति सचारीकुलमण्डना । जन्तु पतिव्रता पत्नी श्रीछलीभाग्यभूषणा ॥	६
श्रीबाहुरसिंहाख्यो गुणर्वीरवन्द्यस्तयोः । जमवद् सुकुटी दानी धर्मप्रियश्च धीरिधिः ॥	७
प्राज्ञा पुण्यवता तेन पत्नी तिष्ठकसुन्दरी । बन्धाः सौभाग्यकर्मण आसितं तत्कुलान्वरम् ॥	८
श्रीमान् राजेन्द्रसिंहोऽस्य ज्येष्ठपुत्रः सुशिक्षितः । यः सर्वकार्यदक्षत्वाद् पितुर्दक्षिणबाहुवद् ॥	९
नरेन्द्रसिंह इत्याख्यस्तेजस्वी मध्यमः सुतः । सुनुर्वरेन्द्रसिंहश्च कनिष्ठः सौम्यवर्णः ॥	१०
सन्ति त्रयोऽपि सपुत्रा आसन्मक्तिपरायणाः । विनीताः सरका भग्नाः विपुर्मांगानुगामिनः ॥	११
अन्येऽपि बहवस्तस्याभवन् स्वजातिबान्धवाः । धनैर्जनैः समृद्धः सन् स राजेव व्यराजत ॥	१२
अन्वयः—	
सरस्वत्यां सदासज्जो भूत्वा कर्मप्रियोऽप्यवद् । तत्राप्यासीत् सदाचारी तक्षिर्न विदुषां जलु ॥	१३
गार्हकरो न दुर्भावो न विकारो न दुर्मयः । दृष्टः कदापि तद्गोष्ठे सतां तद् विस्मयास्पदम् ॥	१४
अज्यो गुदज्जानां स विनीतः सज्जान् प्रति । कण्डुजनेऽनुरक्तोऽभूत् प्रीतः पोष्यरागेण्यपि ॥	१५
देव-काकस्थितिशोऽसौ विद्या-विज्ञानपूजकः । इतिहासादि-साहित्य-संस्कृति-सत्कामप्रियः ॥	१६
समुच्चयै समाजस्य धर्मस्तोत्रार्थदेवये । प्रचाराय च शिक्षायां दत्तं तेन धनं धनम् ॥	१७
गत्वा समा-समिप्यादौ भूत्वाऽप्यक्षपदान्वितः । दत्त्वा दानं यथायोग्यं प्रोसाहिताच्च कर्मताः ॥	१८
एवं धनेन देहेन ज्ञानेन शुभनिष्ठया । अकरोत् स यथाशक्ति सत्कर्मणि सदासयः ॥	१९
मध्याम्यदा प्रसंगेन स्वपितुः स्मृतिदेवये । कर्तुं किंचिद् विशिष्टं स कार्यं मनस्वचिन्तयत् ॥	२०
पूज्यः पिता सदैवासीत् सम्बन्ध-ज्ञानदक्षिः स्वयम् । तस्मात् तज्ज्ञानवृद्धयर्थं वतनीयं मयाऽप्यरम् ॥	२१
विचार्यैवं स्वयं चित्ते पुनः प्राप्य सुसंमतिम् । अद्वास्पदत्वमित्राणां विदुषां चापि तादृशम् ॥	२२
जैनज्ञानप्रसारार्थं स्थाने शान्तिनिकेतने । सिंधीपराक्षितं जैनज्ञानपीठमपीहपि ॥	२३
श्रीक्षिनविजयः प्राज्ञो मुनिनाम्न च विभूतः । स्वीकर्तुं प्रार्थितस्तेन तस्याभिष्टायकं पदम् ॥	२४
तस्य सौजन्य-सौहार्द-स्वयैवाद्यार्थाविसृष्टयैः । वशीभूय मुदा येन स्वीकृतं तत्पदं वरम् ॥	२५
कर्मन्त्रेण रथीन्त्रेण स्वीयपावनपाणिना । रत्नैर्-नीगाङ्गै-चन्द्राब्दे तत्प्रतिष्ठा व्यधीयत ॥	२६
प्रारब्धं मुनिना चापि कार्यं तदुपयोगिकम् । पाठनं ज्ञानविस्तृतां तथैव ग्रन्थगुणजनम् ॥	२७
तस्यैव प्रेरणां प्राप्य श्रीसिंधीकुलकेतुना । स्वपितृश्रेयसे चैवा प्रारब्धा ग्रन्थमात्मिका ॥	२८
उदात्तचेतसा तेन धर्मरीलेन दानिना । व्यथितं पुष्कलं द्रव्यं तत्तत्कार्यसुसिद्धये ॥	२९
छात्राणां वृत्तिदानेन नैकेषां विदुषां तथा । ज्ञानाभ्यासाय निष्कामसाहाय्यं स प्रदत्तवान् ॥	३०
जलवायवादिकानां तु प्रातिवृत्त्यादसौ मुनिः । कार्यं त्रिवार्षिकं तत्र समाप्याम्यत्र चास्थितः ॥	३१
तत्रापि सततं सर्वं साहाय्यं तेन यच्छता । ग्रन्थमालाप्रकाशाय महोत्साहः प्रदर्शितः ॥	३२
मन्दै-मिथ्यङ्गै-चन्द्राब्दे जाता पुनः सुयोजना । ग्रन्थावस्थाः स्थिराश्चाय विस्तराय च नूतना ॥	३३
ततः सुहृत्पराप्रसादं सिंधीवंशनभस्वता । आ वि द्या न य नायेयं ग्रन्थमाला समर्पिता ॥	३४
आसीत्तस्य मनोबान्धाऽपूर्वा ग्रन्थप्रकाशने । तदर्थं व्यथितं तेन कक्षाबाधि हि रूप्यकम् ॥	३५

दुर्मिकास्तद् विधेयम् ! शीर्मायाश्चाप्रकल्पनाम् । स्वयेनैवाथ काकेन स्वर्गं स सुकृती यवी ॥	१६
इन्दु-सं-शृण्व-मेतौभ्ये मासे भाषादस्यऽशके । कठिकाताम्यधुर्वा स प्राप्तवान् परमां गतिम् ॥	१७
पितृभक्तैश्च तत्पुत्रैः प्रेक्षते पितुरात्मनः । तथैव प्रपितुः स्मृत्यै प्रकाशतेऽपुना पुनः ॥	१८
हृषं प्रयासकः भेदा भेदा प्रज्ञावतां प्रथा । भूषात् भूत्यै सर्वा सिधीकुलकीर्तिप्रकाशिका ॥	१९
विद्वज्जनकृताह्वया सविज्ञानन्दरा सदा । चिरं नन्दस्वियं कोके श्रीसिधी प्रथमपद्धतिः ॥	२०

*
* *

॥ सिधीजैनग्रन्थमालासंपादकप्रशस्तिः ॥

स्वस्ति श्रीमेवपाटाण्यो देशो भारतविभुतः । क्पादेकीति सन्नाप्ती पुत्रिका तत्र सुस्थिता ॥	१
सदाचार-विचारान्यां प्राचीननृपतेः समः । श्रीमन्नरसिंहोऽत्र रामोवाग्यवभूमिपः ॥	२
तत्र श्रीहृदिसिंहोऽमूर्त् राजपुत्रः प्रसिद्धिमाह । भ्रात्रधर्मको यत्र परमारकुलाग्रतोः ॥	३
मुज-भोजमुखा भूषा जाता यस्मिन् महाकुले । किं वर्णयति कुडीनत्वं तत्कुलजातजन्मनः ॥	४
पत्नी राजकुमारीति तस्यामूर्त् गुणसंहिता । चातुर्व-रूप-कावण्य-सुवान्-सौजन्यभूषिता ॥	५
क्षत्रियाणीप्रभापूर्णा शीयोर्दीप्तमुखाकृतिम् । यां दृष्ट्वै जनो भेने राजन्यककुलमा स्विषम् ॥	६
पुत्रः किन्तनसिंहाख्यो जातस्तपोरतिप्रियः । रणमल्ल इति खान्दव् बन्धान जग्मीकृतम् ॥	७
श्रीदेवीर्दीप्तनामाऽत्र राजपुत्र्यो यतीश्वरः । ज्योतिर्मैवज्यविधानां पारगामी जनप्रियः ॥	८
आगतो मधुदेशाद् यो भ्रमन् जनपदान् बहून् । जातः श्रीहृदिसिंहस्य प्रीति-अन्तस्त्वं परम् ॥	९
तेनाथाप्रतिभमेण्या स तत्पुनः स्वसन्निधौ । रक्षितः, शिक्षितः सम्पन्नः, कृतो जैनमतापुनः ॥	१०
शीर्मायाश्च तन्निष्ठातोर्वात्ये गुह-ताती विवांगती । विमूढः स्वगृहात् सोऽथ वरन्ध्या विनिर्गतः ॥	११

तथा च—

भ्रान्त्वा नैकेषु देवेषु सेवित्वा च बहून् नरात् । शीकृतो मुग्धतो भूत्वा जातो जैनमुनिस्ततः ॥	१२
शाताम्यनैकशास्त्राणि नामाचर्ममतानि च । मध्यस्यवृत्तिना तेन तत्कालस्वगवेणिना ॥	१३
अधीता विविधा भाषा भारतीया पुरोपजाः । अनेका किंपथोऽन्येवं ब्राल-नूतनकाष्ठिकाः ॥	१४
येन प्रकाशिता मेकै प्रम्या विद्वत्संस्तिताः । क्लिप्ता बहवो केला देतिहस्तप्यगुम्फिताः ॥	१५
स बहुभिः सुविद्वित्स्तन्मण्डकैश्च सकृत् । विगविजयनाज्ञाऽसौ क्पातोऽभवद् मनोविपु ॥	१६
यस्य तां विभुतिं ज्ञात्वा श्रीमद्गान्धीमहात्मना । आहूतः सार्वरं पुण्यपत्तनात् स्वयमभ्यधा ॥	१७
पुरे चादम्भदापादे राष्ट्रीनशिक्षणाकम्बः । विद्यापीठ इति क्पातः प्रसिद्धितो वराऽभवद् ॥	१८
आचार्यत्वेन उन्नोर्ध्विपुङ्गः स महात्मना । रसैर्भुति निर्धीर्भुज्ये पुरातत्त्वाकम्बनिधरे ॥	१९
वर्षाणामष्टकं यावत् संभूष्य तत् पर्व ततः । गत्वा जर्मनराष्ट्रे स तत्संस्कृतिसमीक्षितवान् ॥	२०
तव आगत्य सैल्लोको राष्ट्रकार्ये च सक्रियम् । कारावासोऽपि संप्राप्तो येन स्वराज्यवर्षणि ॥	२१
क्रमात् ततो विनिर्मुक्तः स्थितः शाण्टिनिकेतने । विश्ववन्द्यकवीन्मन्त्रोरवीन्द्रगान्ध्याभूषिते ॥	२२
सिधीपर्वपुतं जैनज्ञानपीठं तदाभितम् । स्थापितं तत्र सिधीश्रीशकचम्पत्य स्तुना ॥	२३
श्रीबहादुरसिंहेन दाववीरेण धीमता । स्मृत्यर्थं निजतातस्य जैनज्ञानप्रसारकम् ॥	२४
प्रतिष्ठितम् तस्यासी पदेऽभिष्टातुसम्पत्के । अघ्यापयन् वरान् शिष्यान् ग्रन्थयन् जैनवाक्यम् ॥	२५
तत्तैवं प्रेरणां प्राप्य श्रीसिधीकुलकेऽपुना । स्वपितृभेपसे क्षेपा प्रारब्धा ग्रन्थमाश्लिष्य ॥	२६

अथैव विगतं यस्य वशीणामहकं पुनः । अन्धमाकाशिकसार्धप्रवृत्तिषु प्रवस्यतः ॥	२७
वागै-रक्षै-नवेभ्रूव्ये मुंवाहून्मरोस्थितः । मुंसीति विवक्षयातः कन्दैमाकाशपीलसः ॥	२८
प्रवृत्तो भारतीयानां विधानां पीडनिर्मितौ । कर्ममिहस्य कस्यानृत प्रयत्नः सकलैः शिरात् ॥	२९
विदुषां श्रीमतां योगाद् संस्था जाता प्रतिष्ठिता । भारतीय परोपेत विद्या भवन सम्प्रदा ॥	३०
व्याकृतः सहकाराद्य सुहृदा स मुनिः कृती । ततः प्रवृत्ति कश्चापि साहयोगं प्रवृत्तवान् ॥	३१
सन्नाथनेऽन्वदा तस्य सेवाऽधिका ह्यपेक्षिता । स्वीकृता वज्रभावेन साऽप्याचार्यपदाभिता ॥	३२
कर्ण-निर्णय-कण्ठाभ्ये वैकमे विहिता पुनः । एतद्ग्रन्थावलीत्यैवैकत्वं तेन नम्यमोजना ॥	३३
परामर्शात् ततस्तस्य श्रीसिंघीकुलभास्वता । भाविष्यामयनाथेयं अन्धमाका समर्पिता ॥	३४
प्रदत्ता वरासाहजौ पुनस्तस्योपदेशतः । स्वपितृस्मृतिमभिरकरणाद्य सुश्रीरिना ॥	३५
वैबादस्ये गते काले सिंघीवर्यौ दिवंगतः । यस्तस्य ज्ञानेसवायां साहाय्यमकरोत् महत् ॥	३६
पितृधर्मप्रगत्यर्थं यत्नशीलैस्तदात्मजैः । राजेन्द्रसिंहमुनैश्च सत्कृतं तद्वचस्ततः ॥	३७
पुण्यश्लोकपितुर्नामा अन्धमाकारकृते पुनः । बन्धुज्येष्ठो गुणश्रेष्ठो ह्यहंकलं प्रवृत्तवान् ॥	३८
अन्धमाकाप्रसिद्धयर्थं पितृवत्तस्य कश्चितम् । श्रीसिंघीकमुनिः सर्वं तद्विराडनुविधीयते ॥	३९
विद्वज्जनकृताह्लादा सच्चिदानन्ददा सदा । धिरं नन्दस्वर्धं कोके जिनविजयभारती ॥	४०

SINGHI JAIN SERIES

and

Late BABU SHRI BAHADUR SINGHI SINGHI

My dear, sincere and noble friend, Babu Shri BAHADUR SINGHI SINGHI, who, under my special inspiration, had founded this SINGHI JAIN SERIES in 1931, in sacred memory of his samity father, Babu Shri DALCHANDJI SINGHI and realising whose uncommon devotion to the cause of learning as well as his ideal munificence, I also dedicated with my heart the dynamic and the precious portion of my remaining life to the Series, seeing whose fairly satisfactory and prompting progress since its inception and to find it in more advancing and comprehensive form in future, cherished as intense desire which resulted in associating the Series with the BHARATIYA VIDYA BHAVAN, according to a scheme outlined by me. Full five years have passed since the sad demise of that noble man. In his revered memory, I am penning a few lines here.

ON THE 7TH OF JULY, 1944, Babu Shri BAHADUR SINGHI SINGHI left his mortal coil at the comparatively early age of fifty-nine. His loss has been widely felt. His aged mother received this rude shock so ill that she did not long outlive him. His worthy sons have lost an affectionate and noble father, the industrialists and businessmen of the country one of their pioneers, the large number of his employees a benevolent master, scholarship one of its best patrons and the poor people of his native district a most generous donor. To me his loss has been personal. My contact with him was a turning point in my life. Whatever I have been able to achieve, during the past eighteen years, in the field scholarship is due directly to him. The financial assistance with which he backed my activities was the least of his contributions. But for his love of scholarship with which he inspired me, this chapter of my life would have been entirely different.

Babu Shri BAHADUR SINGHI SINGHI was born in Azimganj, Murshidabad, in Vikram Samvat 1941, in the ancient family of the Singhis, who were of old the treasurers of the Mughal emperors. The family had passed through many vicissitudes of fortune and in the 17th century it migrated from Rajputana to Bengal, but thanks to the energy and enterprise of Singhi's father, Babu Shri DALCHANDJI SINGHI, the family firm became a very flourishing concern.

Babu Dalchandji Singhi was born in Azimganj (Murshidabad) in the Vikram Samvat 1921 (1865 A. D.), and died in Calcutta on the 30th December, 1927. Owing to financial difficulties, Dalchandji Singhi had abruptly to cut short his educational career and join the family business at the early age of 14. The family had been carrying on business in the name of Messrs Hurisingh Nehalchand for a long time though, in those days, it was not at all a prominent firm. But having taken the reins of the firm in his own hands, Babu Dalchandji developed it on a very large scale; and it was mainly through his business acumen, industry, perseverance and honesty that this comparatively unknown firm of "Hurisingh Nehalchand" came to be reckoned as the foremost jute concern with branches in almost all the important jute centres of Bengal. The fruits of Dalchandji Singhi's toils were immense, and the reputation of the firm in commercial circles was, indeed, unique.

Having thus brought his jute business to the most flourishing condition, Babu Dalchandji Singhi diverted his attention to the mineral resources of India and spent many lacs of rupees in prospecting the coal fields of Korea State (C. P.), limestone deposits of Sakri State and Akaltara, and the bauxite deposits of Belgaum and Sawantwadi and Ichakaranji States. His scheme for the Huranyakeshu Hydro-Electric Project

and manufacture of aluminium from bauxite ores, the first of its kind in India, is yet to be developed. His mining firm, Messrs Dalchand Bahadur Singhi, is reputed to be one of the foremost colliery proprietors in India. While so engaged in manifold business, he also acquired and possessed vast Zamindari estates spreading over the districts of 24-Perganas, Rangpura, Purnea, Maldah, etc.

But the fame of Babu Dalchandji Singhi was not confined to his unique position in commercial circles. He was equally well-known for his liberality and large-heartedness, though he always fought shy of publicity attached to charitable acts and often remained anonymous while feeding the needy and patronizing the poor. A few instances of his liberality are given below.

When Mahatma Gandhi personally visited his place in 1926, for a contribution to the Chittaranjan Seva Sadan, Babu Dalchandji Singhi gladly handed over to him a purse of Rs 10,000.

His War contribution in the first world-war consisted in his purchasing War Bonds to the value of Rs. 3,00,000; and his contribution at the Red Cross Sales, held in March 1917, under the patronage of H. E. Lord Carmichael on Government House grounds, Calcutta, amounted to approximately Rs. 21,000, in which he paid Rs 10,000 for one bale of jute which he had himself contributed. His anonymous donations are stated to have amounted to many lacs.

In his private life Babu Dalchandji Singhi was a man of extremely simple and unostentatious habits. Plain living and high thinking was his ideal. Although he had been denied a long academic career, his knowledge, erudition and intellectual endowments were of a very high order, indeed. His private studies were vast and constant. His attitude towards life and the world was intensely religious, and yet he held very liberal views and had made a synthetic study of the teachings of all religions. He was also well-versed in the Yoga-darsana. During the latter part of his life he spent his days mostly in pilgrimage and meditation. Noted throughout the district and outside for his devoutness, kindness and piety, he is remembered even now as a pride of the Jaina community.

During the last days of his life, Babu Dalchandji Singhi cherished a strong desire to do something towards encouraging research in important branches of Jaina literature and publishing their editions scientifically and critically prepared by eminent scholars. But fate had decreed otherwise; and before this purpose of his could become a reality, he expired.

However, BABU BAHADUR SINGHIJI SINGHI, worthy son of the worthy father, in order to fulfil the noble wish of the late Dalchandji Singhi, continued to help institutions like the Jaina Pustaka Pracharaka Mandal, Agra; the Jaina Gurukula, Palitana; the Jaina Vidyābhavana, Udaipur, etc., and also patronized many individual scholars engaged in the publication of Jaina literature. Besides, with a view to establishing an independent memorial foundation to perpetuate the memory of his father, he consulted our common friend, Pandit Shri Sukhlalji, (formerly a Professor of Jainism in the Benares Hindu University), an unrivalled scholar of Jaina Philosophy, who had also come in close contact with the late Babu Dalchandji Singhi, and whom the latter had always held in very high esteem. In the meanwhile, Babu Bahadur Singhi Singhi incidentally met the late Poet, Rabindranath Tagore, and learnt of his desire to get a chair of Jain studies established in the Vīśva Bhāratī, Shantiniketan. Out of his respect for the Poet, Babu Śrī Bahadur Singhi readily agreed to found the Chair (provisionally for three years) in revered memory of his dear father, and pressingly and cordially invited me to organize and conduct the same. I accepted the task very willingly, and felt thankful for the opportunity of spending even a few years in the cultural and inspiring atmosphere of Vīśva-Bhāratī, the grand creation of the great Poet, Rabindranath.

During the period of 10 years of my Principalship of the GUJARAT PURATATTVA

MANDIR, Ahmedabad, and even before that period, I had begun collecting materials of historical and philological importance, and of folk-lore etc., which had been lying hidden in the great Jaina Bhandars of Patan, Ahmedabad, Baroda, Cambay, etc. I induced my noble friend Babu Bahadur Singhji Singhji, also to start a Series which would publish works dealing with the vast materials in my possession, and also with other allied important Jaina texts and studies prepared on the most modern scientific methods. Hence the inauguration of the present Singhi Jaina Series.

At an early age Babu Bahadur Singhji joined the family business by pushing ahead with his father's enterprises, and succeeded in making the firm the foremost in the mining industry of Bengal and Central India. Besides he also acquired vast zamindaries and had interests in many industrial and banking concerns. This early preoccupation with business affairs prevented his having a college education. But Singhji was studious and introspective by nature. He devoted all his spare time to study and cultural development. He acquired an excellent command over several languages. Art and literature were the subjects of his choice. He was very fond of collecting rare and invaluable specimens of ancient sculpture, paintings, coins, copper-plates and inscriptions. His manuscript-collection contained a large number of rare works of historical and cultural importance, among which mention must be made of a unique manuscript of the Koran which was handed down from Baber to Aurangzeb and bears the autographs of all of them. His numismatic collection, especially of Kushan and Gupta coins, is considered the third best in the world. He also had a good and large collection of works of art and historical importance. Singhji was a Fellow of the Royal Society of Arts (London), a member of the Royal Asiatic Society of Bengal, the Bangiya Sahitya Parishad, the Indian Research Institute and a Founder-Member of the Bharatiya Vidya Bhavan. He was also the President of the Jaina Svetambara Conference held in Bombay in 1926. Though he had made no special study of law he was well up in legal matters. On one occasion in the Calcutta High Court when he found that even his distinguished lawyers were not properly representing his case he himself pleaded out the case successfully, much to the surprise of the opposite party who was a manager of a big European firm.

Though a highly religious and leading figure in the Jain Community he had an outlook which was far from sectarian. More than three-fourths of the six lakhs and over of his donations were for non-Jain causes. More often than not he preferred to give his assistance anonymously and he did not keep a list of his donations even when they were made in his name.

To the Hindu Academy, Daulatpur, Rs 15,000/-
 to the Taraqi-Urdu Bangala 5000/-
 to the Hindi Sahitya Parishad 12,500/-
 to the Vishuddhanand Saraswati Marwari Hospital 10,000/-
 to several maternity homes 2,500/-
 to the Benares Hindu University 2,500/-
 to the Jaganj High School 5,000/-
 to the Jaganj London Mission Hospital 6,000/-
 to the Jain Temples at Calcutta and Murshidabad 11,000/-
 to the Jaina Dharma Pracharaka Sabha, Manbhum 5,000/-
 to the Jaina Bhavan, Calcutta, 15,000/-
 to the Jain Pustak Prachar Mandal, Agra, 7,500/-
 to the Agra Jain Temple 3,500/-
 to the Ambala Jain High School, 2,100/-
 for the Prākṛit Kōśa 2,500/-
 to the Bharatiya Vidya Bhavan 10,000/-

At the Singh Park Mela held in December, 1941, at his Ballyganj residence in which Viscount Wavell, then Commander-in-Chief and Lord John Herbert, Governor

of Bengal, and Lady Herbert participated, he donated Rs. 41,000/- for the Red Cross Fund.

Really speaking, he did not in the least hanker after name and fame even though he was a multi-millionaire and a big Zamindar, and even though he was a man of superior intellect and energy. He was by nature taciturn and a lover of solitude. Art and literature were the pursuits of his choice. He was very fond of seeing and collecting rare and invaluable specimens of ancient sculpture, painting, coins, copper-plates, inscriptions, manuscripts, etc. He spent all his spare time in seeing and examining the rarities which he had collected in his room, as well as in reading. He was seldom seen outside and he rarely mixed with society and friendly circles. Wealthy persons like himself usually have a number of fads and hobbies such as seeing the games and races, visiting clubs, undertaking pleasure trips etc., and they spend enormously over them, but Singhi had none of these habits. Instead of wasting money on such things, he spent large sums on collecting ancient things and valuable curios and on the preservation and publication of important literature. Donations to institutions and charities to individuals were, for the most part, given by him anonymously. I know it from my own experience that these gifts, donations and charities reach a very high figure at the end of every year. But he was so modest that on his being requested so often by me he did not show the least inclination to part with the names and whereabouts of the individuals and institutions that were the recipients of such financial aid from him. By chance I came to know of a very recent example, just now, indicative of this characteristic of his nature. In the year 1941 he shifted, like other innumerable inhabitants of Calcutta, his headquarters to Azimganj (Dist. Murshidabad) when the fear of the Japanese invasion was looming large, and decided to stay there with his whole family during war time. Taking into consideration the then grievous condition of the country as well as the excessive scarcity of grains in Bengal, he had stocked grains in large quantities with a view to distributing them gratis according to his capacity. Thereafter the problem of food became rather more serious and the prices had risen inconceivably high. Babu Bahadur Singhi Singhi could have earned four to five lacs of rupees if he had, like many other miserly merchants sold off the hoarded lot of grains, taking undue advantage of the prevailing conditions. But he resisted the temptations, and had been daily distributing freely the grains among thousands of poor people who showered blessings on him, and he enjoyed a deep self-satisfaction. This is the most recent example that puts us in adequate knowledge of his silent munificence.

Really he was a very silent and solid worker and he had no desire to take active part in any controversies, social or political, though he had sufficient fitness and energy to do so. Still however he was skilful enough to do what was proper at the particular time. The following incident will best illustrate this statement. It was in the fitness of things that a wealthy multimillionaire like him should give an appropriate contribution to the war funds. With this end in view he arranged in the second week of December, 1941, an attractive show, styled Singhi Park Mela in the garden of his residential place at Calcutta in which all the local people and officers of name and fame, including the Governor of Bengal, Sir John Arthur Herbert and lady Herbert as well as the Commander-in-chief (later the Governor-General) Viscount Wavell, had also taken part with enthusiasm. This show fetched thousands of rupees which were considered substantial financial help to the war funds.

As mentioned above, the Series was started, in 1931 A. D. when I worked as a Founder-Director of the Singhi Jain Chair in Visvabhāratī at Shantiniketan, at Singhiji's request. It was, then, our aspiration to put the SINGHI JAIN CHAIR and the SINGHI JAIN SERIES on a permanent basis and to create a centre at Visvabhāratī for the studies of Jain cult in deference to the wishes of the late Poet Rabindranath

Tagore. But unfortunately I was forced to leave this very inspiring and holy place on account of unfavourable climatic conditions etc. which I had to face during my stay of about four years there. I shifted, therefore, from Visvabharati to Ahmedabad where I had formerly resided and worked in those glorious days when the GUJARAT VIDYAPITH and the PURATATTVA MANDIR had been established as a part of the movement for national awakening and cultural regeneration. I went there in the hope that the reminiscences of those days and the proximity of those places would serve as sources of inspiration in my literary pursuits.

During this period my aim of life had centred round the Singhi Jain Series and I devoted every iota of my energy to its development and progress.

In June, 1938, I received, to my agreeable surprise, a letter from my esteemed friend S'ri K. M. Munshi who was, then, the Home Minister of the Congress Ministry of the Bombay Presidency. In that letter he had mentioned that Sheth S'ri Munglal Goenka had placed a liberal sum of two lacs of rupees at his disposal for the establishment of a good academic institution for Indological studies and he had asked me to come down to Bombay to discuss and prepare a scheme for that. Accordingly, I came here and saw Munshi. Knowing that he had a fervent desire of founding at Bombay an institution of the type of the Puratattva Mandira, I was extremely delighted and I showed my eagerness to offer for that such services as might be possible for me. We, then, began to draft out a scheme and after some deliberations and exchange of ideas the outline of the BHARATIYA VIDYA BHAVANA was settled. Accordingly, on the auspicious full-moon day of the Kārttika of 1935 (V. S.) the opening ceremony of the Bhāratīya Vidyā Bhavana took place amidst the clappings and rejoicings of a magnificent party which was arranged at the residence of Munshi. The brilliant achievement and the wide publicity which the Bhavan has been able to secure during its short career of the last few years bear eloquent testimony to the inexhaustible fund of energy and unsurpassed skill of Munshi. As I am inseparably linked up with it from its very beginning, I also feel the same amount of joy and interest at the Bhavan's progress as S'ri Munshi, its Founder-President and therefore I have been always offering my humble services in its various undertakings and activities.

On the other hand, the Singhi Jain Series is the principal aim of my remaining life and the results of my thinking, meditation, researches and writings have all been devoted to the development of the Series. As life passes on, the time of activity is also naturally shortened and therefore it was quite appropriate, now, for me to chalk out lines of its future programme and permanence.

As Babu Bahadur Singh, Singhi, the noble founder and the sole patron of the Series, had placed the whole responsibility of the Series on me from its inception, he had also the right to expect that more and more works might more speedily and splendidly be published. I have neither seen nor come across any other gentleman who can match with him as regards generosity and unbounded zeal for the revival of ancient literature. On the works of the Series he had spent through me more than 75,000 rupees during his life-time. But he had not even once asked me, during this long period of a dozen years, as to how and for what works the amount was spent. Whenever the account was submitted to him, he did not ask for even the least information but sanctioned it casting merely a formal glance on the account sheets. He, however, discussed very minutely the details regarding things such as the paper, types, printing, binding, get-up, etc. as well as internal subjects like Preface and others, and occasionally gave very useful suggestions thereon with deep interest. His only desire being to see the publication of as many works as possible in his life-time, he was always ready to spend as much after it, as required. He did not labour under a delusion that the things should be done in this or that way when he was no more.

As these were his ideas and desires concerning the Series and as every day that passed left me all the more convinced of the fickleness of my advanced life too, it was imperative for us to draw out a scheme for its future programme and management. Just at this time a desire dawned in the heart of Shri Munshiji, to the effect that if the Singh Jain Series be associated with the Bhāratīya Vidyā Bhavana, both the institutions would not only be admirably progressing but the Series would get permanence and the Bhavan, unique honour and fame by its hereby becoming an important centre for the studies of Jain culture and the publication of Jain literature. This wellintentioned desire of Munshiji was much liked by me and I conveyed it in a proper form to Singhiji who was, besides being a Founder-Member of the Bhavan, also an intimate friend of Munshiji since long. Eventually he welcomed this idea. I also came to a final decision of associating the Series with the Bhavan, having consulted my most sincere friend, life-long companion and co-worker, Pt. Sukhlalji, who is a well-wisher and an active inspirer of the Series, and who is also an esteemed friend of Babu Bahadur Singhji. Luckily we all four met in Bombay in the bright half of Vasākhā (V S 1999) and on one auspicious day we all sat together and unanimously resolved, at the residence of Munshiji, to entrust the Series to the Bhavan.

According to that resolution, the publication of the Series thereafter began under the management of the Bhāratīya Vidyā Bhavana under my sole supervision and direction.

*

In addition to transferring all sorts of copyright of the Series, Singhiji also donated a liberal sum of Rs. 10,000 which will be spent on erecting a hall, to be named after him, in a prominent place in the Bhavan. In appreciation of this generous donation of Singhiji, the Bhavan has also resolved to style permanently the Department of Jain Studies as the "*Singhi Jain Sāstra Sikṣāpiṭha*".

*

In the mean time we considered to purchase for the Bhavan a well-equipped library of a retired professor living in Calcutta, and consequently I was entrusted with the work of making a proper move in the matter. I then went to Calcutta for this very purpose and started negotiations through Singhiji with the professor whose demand was somewhere about Rs. 50,000. Singhiji asked me just casually as to what arrangement had been made for meeting with the costs. I promptly replied that there was no cause for worry so long as donors like himself were there. He smiled at it with a suppressed sense of satisfaction and also remarked that he had to assume the role of a negotiator for a buyer who he himself was eventually to be. He considered seriously my candid utterance and made up his mind from that moment, luckily of course for the Bhavan, to donate the Library to the Bhavan. He invited the professor concerned to his residence and talked in my presence about the approximate cost of the whole collection which appearing rather more to him and to me, the bargain could not be struck. He himself thereafter suggested to me to go in for the Nahar collection and promised with his usual preparedness to make complete arrangements in due course of time for the same. As was natural with him, he disallowed me at the same time from making known his intentions to any one. From close association with him I very well knew this aspect of his subtle mind. This taciturnity of his mind was so much developed that even his sons who are equally able and worthy did not get a clue to his intentions till they were put into practice. But to our great mishap he did not live long enough to present this literary treasure to the Bhavan himself; but his eldest son and my beloved friend, Babu Shri Rajendra Singh has fulfilled his father's wish though he was totally ignorant of it and has got this unique collection for the Bhavan and spent Rs. 50,000 for the purpose.

Singhiji began to take keen interest in the progress and development of the Bharatiya Vidya Bhavan, seeing that it had at last become the centre of research and literary activities of Shri Munshiji and mine. In his last visit to Bombay he had also expressed to me his sincere desire to come and stay occasionally with us in the building of the Bhavan at Andheri when it is made over to us after the war.

At this time he also expressed with great enthusiasm his generous desire in clear terms as to how increasing progress of the Series can be achieved and how more works can be brought out with added speed. He also told me to make an arrangement, as I wished, regarding as much publication as possible of the works in the Series till I and he were alive, wishing me not to worry at all concerning the expenses. He mentioned that he would not feel satisfied even if the present rate of the publication which is three to four works annually be raised to two works per month. What a noble zeal and a domineering passion for the advancement of learning and literature!

Having been fully reinvigorated by this unequalled enthusiasm and liberality I came to Bombay and was immersed in making plans of a large-scale production of the works in the Series and its extension in pursuance of his eager desire

By the end of 1943 his health began to decline. In the first week of January, 1944, when I went to him at Calcutta in connection with the work of the Bharatiya Itihasa Samiti I found him extremely unwell. Notwithstanding his ill-health he talked to me for more than a couple of hours on the day of my arrival there. The first thing he did in the course of this lengthy, though very sweet talk, was to give me a mild reproof for undertaking the long and tedious journeys to Calcutta, Benares and Cawnpore in spite of my ill health. He discussed with absorbing interest the details of the Samiti's proposed History of India, a subject of great interest to him. I could see that he was at that time quite forgetful of his physical ailments. Our talks then drifted to the subject of the History of Jainism in which connection also he expressed his opinion about the material to be utilised for such a work. At the termination of our talks, which this time lasted for over three hours, I found him much exhausted and drooping in spirits.

On the 7th January his health took a turn for the worse. On the 11th January I went to take leave of him, which he, full of emotions, gave with a heavy heart, exclaiming "Who knows whether we shall meet again or not?" I requested him to take heart and remain buoyant and assured him that he would be soon restored to normal health. But while I was stepping out of his room, my eyes were full of tears and his last words began to eat into my heart. Ill-luck prevented our second meeting. That lofty and generous soul finally left its mortal habitat at mid-day on 7th July 1944. May his soul rest in peace!

*
*
*

SINGHIJĪ'S WORTHY SONS

Though the heavy loss caused by his sad demise is irreparable for me and the Jain community at large, still it is indeed, a matter of real consolation that he has left behind him equally illustrious and worthy sons. His sons, Babu Rajendra Singhji and Babu Narendra Singhji are treading the foot-steps of their revered father. It gives me great pleasure to record here that during the past five years on the Series alone they have spent more than Rs 50,000. They also handed over a sum of Rs. 5,000 to the Indian Research Institute of Calcutta for the publication of the Jain works in Bengali language

I have already mentioned how Babu Rajendra Singhji made a generous donation of Rs. 50,000 for the purchase of the famous Nahar Collection of Indological works which now forms a most precious part of the Bhavan's library. Babu Narendra Singhji has donated Rs. 30,000 for the foundation of a Jain Bhavan at Calcutta for which Babu Bahadur Singhji had already contributed Rs. 15,000. He liberally gave Rs. 5,000 on the occasion of the celebration of 'Virāsāṇa Mahotsava' in November 1944 which was held by the Digambar Jain Samaj. Further he has shouldered the responsibility of continuing now under his patronage to help the work of social and religious upliftment among the Serak tribe of Bengal which was started by his illustrious father and for which the latter had spent thousands of Rupees. Babu Rajendra Singhji and Babu Narendra Singhji have also very generously promised to continue to meet all the expenses of the Singhi Jain Series and requested me to bring out as many works as possible, at whatever cost, so that this unique Series founded and cherished by their late lamented father may continue to bring to light the invaluable treasures of Jain literatures and culture

In recognition of his unique assistance the Bharatiya Vidya Bhavan has decided to perpetuate Singhji's memory by naming its indological library as Babu Bahadur Singhji Singhi Library. Further, one of its main halls will bear his name as Babu Bahadur Singhji Singhi Hall. The Bhavan's Jain Department will also be known as the Singhi Jain Shastrā Shikshapith

7th July, 1949

BHĀRĀTĪYĀ VIDYĀ BHAVAN,
BOMBAY.

JINA VIJAYA MUNI

• •
•

GENERAL EDITOR'S PREFACE

It gives me immense pleasure in presenting to the world of scholars this characteristic Prākṛit Tale, *Lilāvai* by name, as the thirty-first volume of the *Singhi Jain Series*. The Jaina narrative literature in Prākṛit is very extensive and rich, its extent and wealth are superlatively outstanding even when compared with the entire range of narrative tales in Sanskrit; but the number of narrative poems of the high literary standard of *Lilāvati* in it is almost negligible, if not nil. The Jaina narrative works in Prākṛit have a dignity of their own by virtue of their plots and contents, but the outflow of flavours of ornate poetry is not quite abundant there. We do not possess today any Jaina Mahākāvya in Prākṛit which by its contents and sentiments conforms to the definitions and conventions laid down by eminent poeticians like Bhāmaha and Daṇḍin. As yet we are not aware of any Jaina Mahākāvya in Prākṛit of the literary standard of the elaborate Kāvya, the Rāvaṇavaho or Setu-bandha of Pravarasena and the most outstanding Prākṛit Mahākāvya, the Gauḍavaho of the royal poet Vākpati. It is evident from literary references that in the past were composed many Prākṛit Kāvya of this category, but most of them are lost in the engulfing abyss of time, almost beyond recovery. Out of this lot, the unique poems of Pravarasena and Vākpati as well as this (*Lilāvati*) of Kutūhala, the son of Bhūṣanabhaṭṭa, have survived through our sheer good luck. Both the Mahākāvya, Rāvaṇavaho and Gauḍavaho, have been quite famous from early times; and scholars are well acquainted with them from references to and quotations from them in various works, so it was in the fitness of things that these two texts were printed and published quite early. But the present poem, *Lilāvai Kahā*, however, could not see the light of day upto this time: it was eagerly awaiting as it were its *uddhāraha*, the critical editor, namely Dr. Upadhye.

This *Lilāvai Kahā* was casually noticed for the first time by our late lamented learned friend Śrī Chimanlal Dalal, the organiser and the first General Editor of the Gaekwad's Oriental Series, in his Gujarati Report, which he prepared in 1914, on the Jana Bhaṇḍāras at Pattan under the behest of that great patron of learning, the late Mahārāja Śrī Sayājīrao Gaekwad of Baroda. It was his ardent desire to bring this poem to light, and he had mentioned this to me more than once. After his sad demise, while I was organising the publication of *Singhi Jaina Granthamālā*, I went to Pattan in 1931-32 and had the occasion of seeing there the old palm leaf MS. of the *Lilāvai* well preserved in the famous Saṅghavi Pūḍā Bhaṇḍāra. Arrangements were made for its transcript. But my hands being heavily occupied with the simultaneous editing and publishing of many works of the *Granthamālā*, I could not divert my specific attention to its transcripts etc.

When, in 1940, my beloved friend Dr. Upadhye expressed his desire to edit this poem, I felt very happy; and I decided to present this Prākṛit Mahākāvya with its Sanskrit commentary by an anonymous Jaina author, edited by him, as a precious jewel in the necklace of our *Granthamālā*. The brilliant outcome of all this is now in the hands of the learned. The various problems that could be expected in connection with the internal and external study of *Lilāvai* has been fully and ably discussed by Dr. Upadhye in his thorough, elegant and authoritative Introduction.

My relations with Dr. Upadhye have been of very close attachment. Naturally I feel diffident in commending here his outstanding scholarship in his subjects and his painstaking habits and steady labours. I wish to add only this much here that I know no other and more suitable scholar, who is an ardent devotee of Prākṛit literature and has a deep insight into the study of Prākṛit languages, than Dr. Upadhye, for editing this poem.

Professor Upadhye occupies a frontrank position among the living Prākṛit scholars of our land. The active scholars already know him very well by his learned editions

of both Jaina and non-Jaina Prākṛit works (with their Sanskrit commentaries etc.), such as Pravacanasaṁhita, Paramātma-prakāśa, Karmasavaho, Uṣṇīruddham, Candralekhā Saṭṭaka etc. and by his solid research contributions, to mention only a few, such as, The Present Position of Prākṛit and Pāli, Jaina and Buddhist Studies and their Future; Harisēga and his Dharmaparikṣā in Apabhraṁśa, Dhūrtākhyāna: A Critical Study; An Essay on Prākṛit Literature, etc. This edition of Līlāvāi Kāvī is an additional, specific proof of his editorial skill and deep critical faculty.

Four years back, in my General editor's Preface to the Candralekhā Saṭṭaka, edited by Dr. Upadhye and published in our Bhāratīya Vidyā Granthamālā, I had expressed a hope about him in this manner: 'We believe, and we have great hopes that in the near future Dr Upadhye will give us many valuable Prākṛit works with learned Introductions which are usually the results of his extensive study and mature scholarship.' So it gives me immense pleasure to see my hope more than fulfilled by this edition. Dr. Upadhye is keenly interested in the progress of the Sūgī Jaina Granthamālā and is extending to us his hearty cooperation in its conduct and publication; so on behalf of its munificent patrons and ardent lovers of learning, Śrī Rajendra Singh Singhu and Śrī Narendra Singha Singhi, the worthy sons of the late lamented Śrī Babu Bahaddur Singhaji Singhi, the founder-patron of the Series, and on my behalf I offer my hearty greetings to him. It is through such mutual co-operation and good will of righteous scholars that the publication of our rich literature and the progress of scholarship connected with it are possible. In this connection what the Author of Līlāvāi has observed in the following gāthā is most apt:

जयंति ते सख्यभाणुजो सया विचारिणो जाय सुवर्णसंभवा ।
अद्भुतोसा विवर्ति संगमे बहुलुब्धा कमलकरा इव ॥ १२ ॥

Jyēṣṭha Śrutapañcamī Samvat 2005

(1, June 1949)

Sūgī Jaina Śāstra Śikṣāpīṭha
Bhāratīya Vidyā Bhavana, Bombay

JINA VIJAYA

PREFACE (First Edition)

We cannot afford to neglect any more the study of Prākṛit language and literature, if we are really earnest about the study of Modern Indian Languages and social life of the common man in ancient India. We have had to pay heavily for the 'learned' man's neglect of Prākṛit literature with the result that many important Prākṛit works of literary value have been lost. The Vasudevacarīya of Bhadrabāhu, Taramgavai of Pīḍalīpta, Harivijaya of Sarvasena, Madhumathavijaya of Vākpati, Viṣṇubhāṣalīlā of Anandavardhana, Viṣṇavai Saṭṭaka of Mārkaṇḍeya etc., to mention only a few, are mere names to us. It is for us to see now whether their MSS. would be discovered anywhere.

During the last few years I have been able to bring to light half a dozen Prākṛit works, to edit them partly or fully and to assign to them their place in the history of Indian literature in general and Prākṛit literature in particular. They were procured from the valuable MS-collections from the South, especially Travancore. I have duly noticed them in my Essay on Prākṛit Literature contributed to Shipley's Encyclopedia of Literature, New York 1946.

Being impressed by the excerpts from the Līlāvati in the Catalogue of MSS. in Jaisalmer Bhandars and by references to it in Sanskrit works on poetics, I was yearning, almost from 1930, to get access to the Jaisalmer and Pattan MSS. of that poem. Despite the kindness of my friends in Gujarat and Marwar my attempts in this direction suffered many reverses and disappointments. During 1940-42 the University of Bombay assigned to me the Springer Research Scholarship to enable me to continue my studies in Prākṛit language and literature, and I had nearly decided to go to Pattan to see the MS of the Līlāvati.

While editing the Bṛhatkathākośa of Hariṣena in Sanskrit for the *Singhi, Jam Settes* I came into closer contact with Śrī Jinavijaya Muni. One day, by the middle of March 1940, at his residence at Matunga facing the King's Circle, Bombay, he talked to me about the photographs of the palm-leaf MS of the Kuvalayamālā from Jaisalmer. It was a fitting context for me to request him to see if he can procure for me a photographic copy of the Jaisalmer MS of the Līlāvati. He told me that it would not be possible to get any access to the Jaisalmer MS, but he can procure for me a copy of the Pattan MS. In the light of my earlier disappointments, as I stepped down the staircase of his residence, I was wondering whether I might pass through the same old experiences. He, however, was quite earnest and really meant what he said. During September 1941 he sent to me a fine copy of the Pattan MS which he had secured through the good offices of Śrī Muni Puṇyavijaya.

The Pattan copy (= P) being quite good, my desire to edit this poem grew more and more intense. I wanted at least one more MS to fill its lacunae. My efforts to get access to a MS. said to have been in the possession of Mr. M. R. Kavi had no positive results. My friend Dr. Raghavan, Madras, knew how badly I was in need of another MS., and during the last week of August 1942 he sent me the information that the Anupa Sanskrit Library, Bikaner, contained a MS. of the Līlāvati with a Sanskrit commentary. To begin with, the prospects of getting a transcript or much less the MS. from Bikaner were not in any way bright. But through sheer good luck my friend Mr. Madhava Krishna Sarma took charge of the Curatorship of that Library in November '42, and almost with a personal interest he secured not only the permission of the Bikaner Government to give me a transcript but also made necessary arrangements to get one prepared through a copyist, not easily available ordinarily.

As I was waiting for the copy from Bikaner, there was another lucky development. Śrī Jinavijaya, who was holding his long-planned literary expedition to Marwar in abeyance for years together, reached Jaisalmer by the middle of December 1942 and wired to me to despatch the Pattan copy to him, so that the variants

from the Jaisalmer MS. might be noted on its margin. Though the work on hand was very heavy there, he spared midnight hours for the Līāvatī and noted all the various readings. On the 24th of April '43 the Bikaner transcript (= B) reached my hands and on the 29th of the same month I received back from Jaisalmer the Pattan copy duly collated with Jaisa'mer MS. by Śrī Jinaviyayaṣi himself.

I started my work in right earnest hereafter Śrī Jinaviyayaṣi had already assured me that he would publish this work in some Series or the other. The first forme was struck by the end of July 1944. The work lingered on in the press for the last five years, and there were various difficulties at times paper was not available; now and then Bombay had communal disturbances and strikes which affected communications, there were strikes in the Press; and one was constantly subjected to the worries of the war-time. Though the tale of my struggle to get the necessary material and to edit this text in the present form has been a long and chequered one (to put it in the words of the poem itself *deva mahanti khu kahā*), it is a matter of pleasure for me to present this edition to the world of scholars.

In the Introduction I have fully described the material and the method adopted in building the critical text. The transcript that reached my hands was so unsatisfactory that I could not present the Sanskrit commentary better than this. I eagerly await the discovery of another MS to enable us to fill its gaps. When some more MSS. come to light it would be further possible to judge the authenticity of both the recensions. For the present we may accept with the Commentator that the name of the Author is Kutūhala. The story of the poem is quite engrossing and is also a careful picture of human relations often controlled by Destiny. Somehow the title Līāvatī has found favour with many authors, and I have studied all the works bearing the name and their possible relation with this poem. Judged by the criteria of Rudraṭa and others the form of the poem is quite important. Hāla has won remarkable eminence in Indian history, legends and literature, and for such a romantic poem in Māhārāṣṭri no other king would have been a more appropriate Hero than Hāla about whom the necessary results of research I have put together with a view to delineate his personality in a proper perspective. I have tried to give also a brief account of the Sapta-Godāvari Bhīma, the main scene of the story. The poem Līāvatī is a lovely member in the family of Indian literature, so I have studied its relation with other Sanskrit and Prakrit works as far as possible. The available evidence shows that its composition can be assigned to c. A. D. 800. The stage of Prakrit language also confirms the same. My analysis of the language is modest, limited and casual, and it is necessary that a systematic and thorough grammar of this poem should form the basis of the study of Māhārāṣṭri. It is with this end in view that I have prepared and included in this edition a full Glossary of the text. We can know more about the commentator only when some other MSS. come to light. In the Notes I have included, besides various difficulties, all that I felt necessary for an intelligent understanding of the text and its language.

While working on this poem, during the last few years, many of my scholar-friends have obliged me in various ways; and it gives me pleasure to remember them with gratitude. Mr. K. J. Dixit, B. A., B. T., Sangh, Dr. A. M. Ghatge, Kolhapur, Prof. M. V. Patwardhan, Poona, Mr. L. N. Rao, M. A., Ootacamund, Dr. V. Raghavan, Madras, and Mr. K. Madhava Krishna Sarma, M. O. L., Bikaner.

Words are inadequate to express my sense of obligation to Āchārya Jinaviyayaṣi. He secured the Pattan copy, collated the Jaisalmer MS and arranged for the publication of this work even during these critical days. All along I found so'ace in his encouraging words and positive guidance in his cooperation. The students of Prakrit literature owe a heavy debt of gratitude to him, and to redeem at least a fraction of it, if possible, I have taken the liberty of dedicating this book to him.

I offer my sincere thanks to the Government of Kolhapur for the kind aid given to me in my work on the Līāvatī. I also acknowledge my indebtedness to the University of Bombay for the grant-in-aid (of Rs 200) given towards the cost of the publication of this work.

PREFACE

(SECOND EDITION)

DR. V. RAGHAVAN has justly appreciated the poetic merits of the *Lilāvati* when he says: 'The author of the *Lilāvati* is indeed a gifted poet, belonging to galaxy of front-rank artists of the creative period of Sanskrit and Prākṛit poetry. He cannot, of course, help echoing here and there Kālidāsa, Bhaṣa or other celebrated writers, but he is endowed with a powerful imagination which has worked some very original and striking fancies in the descriptive portions, and a felicity of expression, ease, flow and sweetness, which is evident all through, in the few long-compounded passages two of which are in *antādi-prāsa*, or in the bulk of the writing which is in simple single-worded diction.'

It was but natural that this Prākṛit poem, being brought to light for the first time, was very well received by classical scholars both in India and outside, and it found a place even in the post-graduate courses of some of our Universities.

It gives me pleasure to present a second edition of this charming poem. Mainly it is a reprint of the first edition. I have, however, availed myself of the suggestions and criticism of numerous co-workers, and have made minor corrections and some elucidatory additions here and there especially in the Introduction and Notes. Some of the problems about the text and authorship of the *Lilāvati* can be better solved only after discovering a few more MSS. of its text and commentary.

In the Appendix III, I have reproduced the learned Reviews of Dr. RAGHAVAN, Madras, and Dr. L. RENOUE, Paris, and I offer my sincere thanks to them. I record my sincere gratitudes to Shri K. M. MUNSHI who is the live spirit of the Bhāratiya Vidyā Bhavana and to Muni Shri JINAVIJAYAJI, the General Editor of the Singhliam Series.

Lastly, I would be failing in my duty, if I did not record my sincere gratitude to the University Grants Commission, New Delhi, for having so graciously made me the grant intended for Retired Teachers. It is this timely aid that has enabled me, even after retirement, to pursue my researches in my specialised branches of Indology with the peace of mind all such work needs.

Karmanyevādhihāras te

Dhavalā
VIII, Rajarampur
Kolhapur (S. Rly.)
16-12-65

A. N. UPADHYE

PUBLISHERS' NOTE

The Publishers regret that the blocks included in the First Edition could not be printed in the Second Edition, due to certain exigencies.

CONTENTS

Singhi Jain Series:	i-ix
Eulogy of the Founder and the Editor	vi-viii
Singhi Jain Series and the Donors	ix-xvi
General Editor's Preface	xvii-xviii
Editor's Preface	xix-xxi
Introduction	1-80
Contents	xxi
1 Critical Apparatus	1
2 Evaluation of Mss and Text-constitution	5
3 The Problem of Additional Verses	14
4 The Author of Līlāvati and His name	18
5 The Līlāvati A Critical Study	20
a) Story of the Poem	20
b) Other Līlāvatīs and Our Prākṛit Poem	26
c) Form, Structure and Atmosphere	37
d) The Hero of the Poem	42
e) The Sapta-Godāvarī Bhima	51
f) Contacts with Earlier Literature	60
g) Age of the Poem	64
h) Prākṛit Dialect of the Poem	69
6 The Sanskrit Commentary and Its Author	79
Līlāvati Prākṛit Text and Sanskrit Vṛtti	1 198
Opening Mangala	1
Sajjana and Durjana	5
Author's Biography	6
The Author Narrates the Kathā to his Wife	11
Vijayānanda's Account of his Expedition	32
Kūvalayāvali Introduces Mahānumati, Herself and Līlāvati to Vijayānanda	53
Kūvalayāvali Tells her Tale to Mahānumati	96
Vijayānanda's Second Visit to Līlāvati	141
Nāgārjuna and Hāla go to Pātālā and Rescue Mādhavānila	153
The King Marches to Sapta-Godāvarī Bhima	160
Meeting with Pāsūpata Mōṣa and Cātṛāṅgada Released	172
Mādhavānila's Wedding	182
Hāla Marries Līlāvati and Gets Many Gifts	190
Index of Verses	199
Glossary	218-324
Notes	325-385
Appendix I, II & III	387-392

To
Āchārya
Sri Jina Vijaya Muni

INTRODUCTION

1. CRITICAL APPARATUS

The Prakrit text, critically edited here, and the Sanskrit commentary of the *Lilāval* (Sk. *Lilāvati*) are based on the material from the following MSS. :

P—This stands for the Transcript of the palm-leaf MS. belonging to the Saṅghavi Pāḍā Bhaṇḍāra, Pattan, and noticed by Dalal in his Descriptive Catalogue of MSS. in the Jaina Bhaṇḍāras at Pattan, Vol. I, G. O. S., No. 76 (Baroda 1937), pp. 57 (Intro.) and 193, No. 316. The palm-leaf MS. has got 131 leaves, measuring 14 by 2 inches and written on both sides of the leaf in Devanāgarī hand. There are occasional marginal notes; and the first five leaves are damaged on one side, thus creating some lacunae in the text. I have personally seen the first and the last leaves of this MS. The edges of it are broken; the leaves are extremely brittle; and the central string-holes are enlarged. It is written with ink in an uniform, clear and legible Devanāgarī script quite usual in Jaina MSS. As a rule the *paḍimātrās* are used throughout. On the left-hand margin the pagination is by letters and on the right hand by numerals. On the first page we have *ॐ* upon 1 which corresponds to 1; and on the last page we have vertically *sw*, *smā* and some sign like that of 1, which together stand for

131. The hand-writing of the marginal notes is different from that of the body of the text; it is inferior and belongs to some other scribe. The concluding verse, No. 1333*1, which is found in P only, is written on the lower margin in the hand-writing of the notes. There are short Dapḍas on the heads of letters to indicate separation of words. No Dapḍa is added after the number of the gāthā. The MS. begins thus . ६० ॥ ॐ नमो विप्रराजाय ॥ नमः etc. and ends thus : स्त्रीलक्ष्मीकथानकं समाप्त ॥ छ ॥ मंगलं महाश्री ॥ छ ॥ [something like ६३] ॥ छ ॥ It does not mention the date of its writing. Judging from its general appearance and hand-writing and according to the expert opinion of Śrī Jinavijayaji, the age of it might be assigned to the close of the 13th century of the Vikrama era, and not later than that. Āchārya Jinavijayaji procured for my use an excellent transcript of this palm-leaf MS. The transcript (called P here) is written on bluish ledger paper, of the foolscap size, on one side only. The copyist's Devanāgarī hand-writing has such a close resemblance with the old Devanāgarī script that a superficial observer would feel that this copy is pretty old, and I find, the copyist has written some obscure letters exactly as they are in the palm-leaf MS. The copy is very carefully prepared. The pages of the palm-leaf MS. are indicated, small superlinear Dapḍas, as in the original, are added to separate the words; marginal glosses are reproduced; some Samdhis are indicated by writing the absorbed vowel above between the lines, and lacunae are preserved as they are. One feels in using it that one is reading an old MS. The copyist gives his colophon thus ॥ स्वस्ति ॥ नृपविक्रमार्कवत्सरे १९९७ ज्येष्ठमासे सितपक्षे श्री अणहिलपुरपत्तनान्तर्गतसंचर्वापाटकस्तत्ताडपत्रीयजैनज्ञानभाण्डागारान्त.स्थितायाः सटिप्पनकातीवशुद्धतमाया महाराष्ट्रदेशीभाषानिबद्धाया दवदन्तीकथायाः [स्त्रीलक्ष्मीकथायाः] प्राचीनमप्रतं-रूपितः प्रतिरिप्य लेखिता श्रीजिनविजयेन मुनिना आत्मकृतं मुनिपुण्यविजयद्वारेण । लिखिता च सा अणहिलपुर-पत्तनखड्गकोटडीपाटकनिवा सिना लेखनकलाकरोविदेन लेखकवरेण त्रिवेदिना लक्ष्मीशंकरात्मजेन गोकर्षनदामेनेति ॥ जयति जिनैश्वरात्मन् ॥ शुभं भवतु ॥ ॥

This is the best and the complete copy of the text which I have got. The marginal glosses are generally meanings of difficult words, and in a few cases *pāthāntaras* : (see the footnotes on gāthās 558, 614, 669, 683, 824, 973, 1017 etc.); sometimes they are mutilated, in corrupt Sanskrit, or even in old Gujarātī. Almost uniformly this transcript shows *n* initially and in many cases *nn* as a conjunct, but *n* medially. In some places, however, it does write initial *na* and in a couple of places *nu*. It also shows, almost throughout, *ya-śruṇ* for the *udvṛtta* vowel, *a* or *ā*, irrespective of the preceding vowel. It uses now and then what we call the sign of *avagraha* along with the superlinear Dapḍa to indicate the absorbed vowel *a*, not necessarily after *e* or *o*. The lacunae, here and

there, especially in some pages at the beginning, could be conveniently filled by the readings of J. It has not meticulously distinguished, at least in some places, the prose from the verse; and there are occasional lapses in the numbering of gāthas. It has scribal errors here and there, but their number is comparatively small. It uses *anusvāra* (ॐ) and not *para-savarna* (ॐ). Usually it writes लेयंमि, सयंमि and not लेयमि, सयमि, and often ज्ञ for ज ण. It always writes *v* both for *v* and *b*, and very rarely *b* is written. There are scribal errors mostly arising out of orthographical similarity in medieval Devanāgarī between *s* and *m*, *m* and *g*, *u* (with the vertical stroke to separate the words) and *o*, *ji* and *dy*, *ru* and *jh*, *ti* and *mi*, *c* and *v*, *cch* and *th*, *th* and *dth*, *p* and *e*, etc. Though we have called it a transcript, it is a very carefully prepared copy; so for safe custody I have returned it to Śrī Jinavijayaji who had so kindly lent it to me for my use.

J.—This stands for the Variant Readings personally noted by Āchārya Jinavijayaji (during his stay at Jaisalmer; for a description of his visit to that place, see Bhāratīya Vidyā, Hindi, Singh Smṛti Grantha, pp. 65 ff.) on the margins of the transcript P from the Jaisalmer palm-leaf MS. which is noticed by Dalal in his Catalogue of MSS. in Jesalmere Bhandars, G. O. S., No. XXI (Bārōda 1923), pp. 55 (Intro.) and 28. The palm-leaf MS. belongs to the big Bhaṇḍāra at Jaisalmer and its No. is 237. It contains 143 leaves, measuring 12 by 2 inches. The leaves are stiff and thin, and the MS. is quite intact. Each page has four lines, vertically cut into two columns. The script is Devanāgarī, usual in Jaina MSS., with *paṇḍmātrās*, and the letters are uniform and attractive. The first page and the last page are blank; otherwise the leaves have writing on both the sides. The pagination is both syllabic and numerical respectively on the left and right side margins. The symbol *śrī* upon 1 stands for 1; *su pta* upon 2 for 142; and *su pta* upon 3 for 143. The MS. opens thus: ६० ॥ नमः सर्वज्ञाय ॥ नमः etc. and ends thus: ॥ प्रथमोऽध्यायः १८०० ॥ छ ॥ खण्ड १२६५ ॥ अथैवैषां विद्वांसाम् शनौ लीलावती नाम कथा समाप्तः ॥ छ ॥ * ॥ छ ॥ अथस्तु ॥ छ ॥

It has to be remembered that the editor has not got the complete copy of the Jaisalmer MS. So J stands just for the readings, carefully and legibly noted by Śrī Jinavijayaji, whenever they differ from those of the transcript P; and by implication it means, when the readings of J are not noted, that P and J agree and go together. With regard to the nasals, this MS. shows clear partiality for *ṣ* initially, medially and in a conjunct group. With regard to *ya-śruti* it practically agrees with P.

B—This stands for a modern transcript of the Bikaner MS. of the Līlāvati with a Sanskrit commentary. The MS. at Bikaner, belonging to Anūpa Sanskrit Library, No. 3281, is written on paper. Its appearance is pretty old, and it is somewhat damaged. It measures 10½ by 4½ inches; it contains 89 folios, each page has 11 to 16 lines; and each line contains 40 to 55 letters. It is written in a clear, large Devanāgarī hand. The *padmātrās* are used here and there, and the copyist of our transcript generally misunderstands them. The folios are numbered 1 to 50 and 71 to 109. Folio No. 50 ends with अवलोकाय भोयह तो मए ह [see *gāthā* 501] and folio 71 begins with तत्रावाभ्यां नराधिप हर्षवशोऽपुनः कलौचनो गणाधिपतिर्निरादित्योः etc. [see the Sanskrit commentary on *gāthā* 806]. It is plain that folios 51 to 70 are lost, and thus we have a substantial gap in the MS. On every page there is left in the middle a square blank space. The Prakṛit text and the Sanskrit commentary are continuously written, every *gāthā* or a bunch of *gāthās* being followed by the commentary. On the front page the owner is mentioned as follows : स्वलि श्रीगणेशाय नमः । पू. ग. श्री श्रीसंजयराजसूतिसंराणां तन शिष्य मू. अजयराजस्य प्रति वा श्रीभावदेवदासस्य श्रीरस्तु । The Bikaner MS. opens thus . ६० ॥ श्रीरस्तु नमः ॥ गमह etc. and ends in this manner : ॥ श्रीः ॥ समाप्ता चैवं लीलवतीकथावृत्तिः ॥ श्री विक्रमार्कनरेंद्र संवत् १४६१ [is it that later 6 is corrected to 7?] वर्षे शुभे मंगलं ॥ श्रीः ॥

The transcript which I have received is not very carefully prepared. More than once the original script has baffled the copyist. In some places three ciphers “.” are used for *z*, quite an old trait indeed. Sometimes the letters are not correctly read by the copyist and the *padmātrās* have misled him. Consequently the copy, namely B, bristles with errors, rather misreadings, both in the Prakṛit and Sanskrit portions.

The most important feature of the Bikaner MS. is that the text is accompanied by a Sanskrit Commentary. Not being able to use the original MS. I had to be satisfied with the material given by the transcript. With regard to the nasals and *ya-sruh* the readings are much uncertain. The tendency to retain initial *n* is seen on a large scale; but now and then partiality for *n* also is seen. One cannot rely too much on this transcript for syllabic variations; but all the readings showing material difference are carefully noted. Scribal errors in this transcript are too plenty to be analysed. Very often *i* and *u* are substituted for *e* and *o* before the conjunct groups. Possibly the vertical stroke on *u* has been ignored by the copyist with the result that often *u* is used for *o*. Besides the major gap, noted above, there are portions omitted both in the text and

in the commentary. There are some instances where the text is missing but the commentary is preserved. Some of these cases are clear from the observations in the footnotes.

Turning to the portion of the Sanskrit commentary in our transcript, the *anusvāra* and *parasavarna* are indiscriminately used; the conjunct groups with *r* as the first member show the other consonant as a duplicate *rpp*, *rvv* etc.; the three sibilants are often confused; *ṣ* is often used for *kh*; *y* and *j* are interchanged; the Prakrit and Sanskrit words are freely joined in Saṁdhi; and Daṇḍas are not placed at their proper positions.

K—This stands for the verses quoted by M. Ramakrishna Kavi in his article on the *Lilāvati* contributed to the Telugu monthly, *Bhārati*, vol. III, part i, February 1926. In all he has quoted 181 gāthās which in this edition stand numbered as (when arranged serially): 65, 66, 67, 174, 175, 198, 243, 323, 487, 489, 567, 779, 868, 975 (only second line) 1018, 1021, 1147, 1264, and 1330. After ignoring those arising out of *anusvāra* or *anunāsika* and apparent Sanskrit influence, I have recorded most of the significant readings (varying from the printed text) of these verses in the Notes at the end. They are based on the Devanāgarī copy of these verses so kindly sent to me by my friend Dr. V. Raghavan, University of Madras, Madras. It is a matter of regret that Mr. Kavi does not disclose the whereabouts of the MS. from which he has quoted these gāthās. The MS. used by him belongs to Pj group, and on account of certain important common readings it is closely allied to P. The normal tendency of these quotations is not to use *ṣa-sruti*, which is consistently used in Pj. Still in these quotations, besides the retention of Sanskrit *y* in words like *valaya* etc., *ṣa-sruti* is seen in the following words: *mayāṇa*, *veya*, *āyara*, *cirajālam*, *Nāyajjuna*, *niva*, *diyaha*, etc. With regard to the use of *n* or *ṇ*, these quotations uniformly show *n* initially (agreeing with P), *n* medially and both *nn* and *ṇṇ* in the conjunct group. Rare use of *ṣa-sruti* and the consistent use of initial *n* form a strange combination which cannot be easily explained unless the MS. which Mr. Kavi has used is brought to light.

2. EVALUATION OF MSS. AND TEXT-CONSTITUTION

Of the three MSS. on which our edition of the text is based, J is not only the oldest but its readings also are more genuine. It bears a definite date, Saṁvat 1265 (-57=1208 A. D.), and it is well preserved. Then comes the MS. P. Though it is not dated, I think, it is later in age

than J; and moreover it shows some partiality for the rules of Hemacandra's Prākṛit grammar. It is accompanied by marginal glosses which are at times very helpful. The author of this gloss appears to be aware of the variant readings of J: at least one such case is preserved (gāthā No. 669, reading 23). The MS. B is neither so old nor have its readings reached the hands of the editor in a very correct form; but its special value lies in the fact that it is accompanied by the Sanskrit commentary.

These three MSS. easily fall into two groups: J and P stand closely together, though P is not an immediate copy of J, while B stands much apart. Syllabic variants arising out of optional rules of grammar, uncertainty of pronunciation and similitude of orthographic symbols are not in any way safe criteria in grouping the MSS. This is all the more true in Prākṛit texts. The MS. B stands separate and by itself for the following reasons: It possesses some ten verses which are not found in the other MSS. (see Nos. 5₁, 62₁, 106₁, 271₁, 933₁, 1308₁, 1319₁, and 1320₁-2). Its conclusion fundamentally differs from that found in PJ (see gāthās 1317 ff). Even though some of its readings agree now with P and then with J, it shows uniform tendency of substituting *i* and *u* for *e* and *o* followed by conjuncts. Often it does not admit *ya-sruti* after vowels other than *a* or *ā*. Its writing of *ṇ* or *ṇ* is uncertain. Sometimes its readings, lines and portions of lines (see the readings on gāthās 17, 20, 36, 40, 83, 93, 95, 131, 144, 292, 345, 412, 496, 807, 819, 850, 970, 983, 1031, 1114, 1216, 1268, 1294, 1298, 1311, 1314 etc.) are materially different from those agreed upon by P and J. Some of the readings of vowel-variations are perhaps due to copyists who read the gāthā with faulty pauses and wrong intonation and then corrected some syllables hypercritically. The exact and relative authenticity of the readings of B cannot be fairly judged until some more MSS. containing this text and commentary come to light.

Though P and J form a group against B, they too have some differences among them. It is true that they have some 21 common verses not admitted by B (see Nos. 227, 982, 1091, 1141, 1167, 1317-19 and 1321-33); but each one has some gāthās special to itself (in J: 16₁, 74₁ and 585₁-3; in P 136₁, 635₁-4, 654₁, 662₁, 716₁ and 1333₁). It may also be mentioned that P and B have two gāthās special to themselves (Nos. 272 and 1234). The readings of J often correct the scribal lapses of P and fill its lacunae. In admitting the *bindu* (·) or *anunāsika* J and P agree against B which is very indifferent about it (as judged from the transcript).

P uses almost studiously dental *ṇ* both initially and in a conjunct group; while J almost uniformly uses cerebral *ṇ*, initial, medial and conjunct.

A careful study of the special lines and readings of B shows its tendency of smoothening metrical unevenness (see footnotes on 76, 193, 435 etc.), of eschewing a grammatical irregularity (see footnotes on 147, 153, 437, 441, 1158 etc.) and of simplifying an obscurity (see footnotes on 80, 266, 348, 904, 1174 etc.), almost always an effort being made to present a flowing, lucid and easily intelligible gāthā. Taking into consideration all such cases and viewing them collectively one suspects whether they are improvements on the earlier text either by our commentator or by some predecessor of his. A categorical judgement has to be withheld till some more MSS. of the B group are available.

The text of Līlāval is being edited here for the first time. So the editor has not thrown out any gāthās as spurious from the body of the text. The question of their authenticity is discussed and the conclusions are presented in the Introduction and Notes elsewhere. Any gāthā which is found in two MSS. is included in continuous numbering, while those found only in one Ms. are shown with starred additional numbers *1, *2, etc.

Though the readings are noted, as far as possible, with words as the units, it is the syllable that is usually treated as the unit of text-variation. In constituting the critical text the following broad principles are generally adhered to. The reading agreed upon by all the three MSS. is the best, and, under the circumstances, the most genuine, perhaps coming from the author himself. If this is not possible, the reading common to any two MSS. is adopted. Preference is always given to J or P above B, and between the former two it is generally J that is preferred. It is only in a few cases that the readings of B have been adopted in the text to avoid an extremely unintelligible or corrupt reading (see gāthās I reading 3, 71 reading 1, etc.). If the editor felt inclined to suggest emendations, not quite within the scope of the available readings, he has done so either in the square brackets in the footnotes or in the Notes at the end.

As noted above, there is no agreement between the MSS. with regard to writing *ṇ* or *ṇ̣*. J almost always writes *ṇ*, initial, medial and double, P writes *ṇ* initially and also *ṇ̣* in a conjunct group, but *ṇ̣* medially (excepting in words *anala*, *anila*). The readings of B do not show any fixed tendency in this respect; but they agree more with those of P than

of J. Turning to chief Prakṛit grammarians, Vararuci¹ prescribes the use of *n* everywhere. Hemacandra² allows *n* medially, but there is option with regard to initial and double, so far as his principal Prakṛit is concerned. Mārkaṇḍeya³ wants *n* everywhere, though he is aware of the option for the initial and duplicate, *n* or *n* and *nn* or *ṇṇ*. Pischel's⁴ observations, in this context, are very instructive: "Except in the Pallava Grant, Vijayabudhavarman Grant, Ardhamāgadhi, Jaina-Māhārāṣṭri, Jaina-Śauraseni, Paisāci and Cūlika-Paisāci, in all other dialects *na* passes into *na*, both initially and in the middle (Vararuci 2, 42; Hemacandra 1, 228; Kramadīśvara 2, 106, Mārkaṇḍeya fol. 18): Māhārāṣṭri *na* = *na*; *naṇa* = *nayana* (Gauḍa., Hāla, Rāvaṇavaha); *nalini* = *nalini*; *nāsana* = *nāsana* (Rāvaṇa.); *ṇihana* = *nidhana* (Gauḍa., Rāvaṇa.), *nḥāna* = *nidhāna*; *nḥuana* = *nidhuvana* (Hāla), *nānam* = (Hāla), *nūna* (Gauḍa. Rāvaṇa.) = *nūnam*. So also in Śauraseni, Māgadhi, 1)hakki, Āvanti, Dāksinātyā and Apabhraṃśa. In Ardhamāgadhi Jaina-Māhārāṣṭri and Jaina-Śauraseni a single *n* at the beginning of words and double *nn* in the middle can remain unchanged. Kramadīśvara 2, 107 allows dental *n* initially: *nai* or *nāi* = *nadi*. In the palm leaf MSS. *na* is written also in Ardhamāgadhi and Jaina-Māhārāṣṭri in general and throughout in Kakkuka Inscription, while the paper MSS. preserve dental *n* initially and also in doubling. In the particle *nam* = *nūnam* always *na* is written, which is explained thereby that originally *n* stood in the middle and *nam* an enclitic (§ 150). The Jainas carry this mode of writing over to other dialects, so that sometimes wrongly in Māhārāṣṭri also, for example in the Gauḍavaha, it is kept by the editors after the MSS. The statement of Hemacandra 1.228 rests only on false readings that in Ardhamāgadhi even a medial single *n* is kept sometimes as in *āranāla*, *anila*, *anāla*." Elsewhere he observes thus: "*y* is assimilated to a nasal; *nya*, *nya* become *ṇna*, also written as *ṇna* in Ardhamāgadhi, Jaina-Māhārāṣṭri and Jaina-Śauraseni, in Māgadhi it becomes *ṇṇa*."

The conventions of modern critical editors are nearly settled. In Ardhamāgadhi and Jaina-Māhārāṣṭri texts *n* is initially preserved (*nam* excepted), medially it is *n*, and in a conjunct usually *nn* (and sometimes *ṇṇ*); in Jaina-Śauraseni, Māhārāṣṭri and Śauraseni texts it is necessarily cerebral *n* everywhere; the conventions for Māgadhi, Paisāci and Apabhraṃśa

1 Prakṛita-prakāśa, II, 42, London 1868.

2 See his Prakṛit Grammar, I, 228-9 etc.

3 Prakṛita-sarvasva, II, 41-3, Vizagapatam 1927.

4 Grammatik der Prakṛit Sprachen, §§ 224-262 (Straßburg 1900).

we may not take into account here. The tendencies seen in Modern Indian languages are not of much guidance excepting in individual cases.

At times the use of *n* or *ṇ* becomes a complicated problem especially when the MSS. do not show uniform spelling; and the earlier editors have tried to adopt some uniform presentation, just as a matter of editorial discipline. So it would have been an offensive procedure to settle (for the use of *n* or *ṇ*) every word or form according to the readings available, especially when all the three MSS. are not of the same antiquity and authenticity. Certain facts, however, are undisputable: the dialect of this poem is Māhārāṣṭrī as specified by the author himself; and the oldest and the best Ms., namely J, has *n* everywhere. So I have uniformly used *n*, initial, medial and double. Variant readings with regard to *n* or *ṇ* of different MSS. are not noted; but if all the three MSS. have dental *n*, the reading is duly recorded with PJB in the footnotes. Such cases, it will be seen, are very few.

The *ya śruti* is found in all the three MSS. P and J almost regularly use it with *a* and *ā* irrespective of the preceding vowel; while it is B that does not introduce it, now and then, if the preceding vowel is not *a* or *ā*. Turning to the chief grammarians, Vararuci does not admit it, so also his commentator Bhāmaha (ii. 2), but other commentators like Vasantarāja and Sadānanda¹ admit it by quoting: *iṣat śprśtaḥ prayojyo yaḥ kvacil lupṭeṣu kādīsu*. Caṇḍa² admits it in between *a* and *ā* (iii. 35). According to Hemacandra it develops with *a* or *ā* when the preceding vowel is *a* or *ā*; but he is aware of cases where the rule of the preceding vowel is not observed. Mārkaṇḍeya (ii. 2) recognises *ya*-like pronunciation. The whole position is reviewed by Pischel³ in the following words: "In the place of the lost consonants a weakly articulated *ya* (*laghu-prayatnatarayakāra*) is spoken which is indicated here by *ya* (§ 45; Caṇḍa 3, 35; Hemacandra 1. 180; Kramadīśvara 3, 2). Except in MSS. written by the Jainas, this *ya* is not expressed in writing. Hemacandra 1. 180 teaches that it comes in only between *a* and *ā*, but knows, however, also *piyāi = pibati* and 1. 15 *sariyā = Pāli saritā = sarit*. Mārkaṇḍeya folio 14 gives a quotation according to which a *ya-śruti* comes in when one of the vowels is *a* or *i*: *anāḍav aditau varṇau pañhitavyau yakāravat iti pāthasikṣā*.

In the Kakkuka Inscription *ya* is written mostly between *a*-sounds as 1 *saṃśālāṇa*, 9 *paṃṣā*, 10 *nāṃya*, *manayam pi* (sic), 11 *saṃśālam pi*:

1 Prākṛta-prakāśa, pp. 44-5, Benares 1927.

2 Prākṛta-Lakṣaṇam, pp. 32, 51, Calcutta 1880.

3 Grammatik der Prākṛit-Sprachen, § 187.

(sic); on the contrary it is absent mostly after the *s*-sound; but the Inscription is vacillating. Beside *nīya* (9) stands *nīa* (12); 14 has *īya* and 13 even *neya* = *naiva*. The oldest MSS. write *ya* after all vowels before *a* and *ā* in Ardhmāgadhī, Jaina-Māhārāṣṭrī and Jaina-Śaurasenī, and for these dialects *ya* is characteristic. Therefore correct are such writings as *indīya* = *indriya*, *hiyaya* = *hr̥daya*; *giya* = *gīta*; *dīhiyā* = *dirghikā*; *ruya* = *ruta*; *dīya* = *dūta*; *teja* = *tejas*; *loya* = *loka*. One however says only *ei* = *eti*; *loe* = *loke*; *dūo* = *dūtaḥ*, *uīya* = *ucīta*, *uūim* = *rtūm*. Illustrations are found many times in the previous and following paragraphs. Wrongly Jains carry over this and other modes of writing from Ardhmāgadhī, Jaina-Māhārāṣṭrī and Jaina-Śaurasenī to other dialects also."

Dr. D. C. Sircar has contributed a paper on the Būrhīkhār (Dt. Bilaspur, M. P.) Brāhmi Inscription, QJMS, Culture and Heritage Number, Bangalore, 1956 (pp. 221-24); and some extracts may be given here: The text of the Inscription runs thus.

Payāvatiya dana Bhāradayaia
kārita ti (॥)

This image is the gift of Prajāvati (and) has been caused to be made by Bhāradvājī. 'The language of the Inscription is Prakṛit. Interesting from the orthographical point of view is the *ya*śruti in the names Payāvati for Prajāvati and Bhāradāyī for Bhāradvājī. But there is no case in which a surd has been modified into a sonant' 'The epigraph may be palaeographically assigned to a date about the close of the First Century B. C.'

Linguistically *ya-śruti* is a natural phenomenon. Something like this is already known to Pāṇini VIII. 3. 18-9, and the discussions of earlier Sanskrit phoneticians closely correspond to those about *ya-śruti* in Prakṛit.¹ 'From an etymological point of view', says Jacobi,² 'it is more self-consistent that the *ya-śruti* should be written after all vowels, because it is the remnant of a lost consonant.' Professor L. V. Ramaswami Aiyar, Ernaculam, informs me that a fourteenth century Malayālam grammar (written in Sanskrit), called Līlātulakam, refers to the *ya-śruti* of Prakṛits as *yakāracchāyā* (his letter dated 28. i. '44). In some of the Modern Indian Languages a few traces of it can be detected here and there:

1 See Pāṇini's Grammar and the Influence of Prakṛit on Sanskrit by V. Bhattacharya, Commemorative Essays Presented to Grierson, pp. 157-59, Lahore 1933.

2 The Kalpasūtra of Bhadrabāhu, Intro. pp. 20-21, Leipzig 1879

Marāṭhī *pāya*, *soyarika* ; Guj. *siyāla* ; Hindi (dialectal) *kāyara* ; Kannaḍa *mayana*, *rāyaṃ* ; etc.

The phenomenon of *ya-śruti* is quite natural and justified in the evolution of Indian languages. To begin with, *ya*-like pronunciation of certain *udvṛtta* vowels in Prakṛit must have been detected by grammarians, but the practice and the degree of thoroughness of writing *y* might have differed from locality to locality and from school to school. Some grammarians appear to hint that some vowels, though written as vowels, are to be pronounced like *y*, possibly to avoid vowel combination. In Jaina MSS. of Prakṛit works it is regularly used. In non-Jaina works, not preserved in Jaina MSS., it is absent. The Prakṛit grammarians, both Jaina and non-Jaina, recognise it. The Jaina authors and writers might have consistently, if not mechanically, used it in their works and in their MSS. after any vowel before Hemacandra's time and generally after *a* and *ā* subsequent to Hemacandra. But we cannot say that it was not at all used by non-Jainas, because non-Jaina grammarians have recognised it and some words in Modern Indian languages do show *ya-śruti*. These facts place us in a difficult position. The editor would be failing in his duty, if he sets aside the norm supplied to him by his MSS. Like Pischel a grammarian may like to eschew *y* in Mahārāṣṭrī but an editor will have to be faithful to his material on the basis of which he is building the critical text. So I have retained *ya-śruti* following the best MSS., and in those cases where all the three MSS. do not give *ya-śruti* I have noted the readings with PJB. The possibility of getting the MSS. of the *Līlāvati* in which *ya-śruti* is less frequent is not in any way ruled out: in fact, though present here and there, *ya-śruti* is not the regular feature in the extracts quoted by Kavi in his article referred to above.

These MSS. use the *bindu* (+) both for *anuvāra* and *anunāsika*. There is no agreement among them in giving a *bindu* for the *anunāsika*. I have admitted it, if P or J gives it. If the preceding vowel is required to be metrically short, I have represented that *bindu* as *anunāsika* ($\frac{+}{-}$), otherwise it remains as a *bindu* (+).

It is a well recognised fact that the Prakṛits use short *ē* and *ō* before conjunct groups, in some of the terminations, when required by the metre, etc. The Devanāgarī script, however, is imperfect because there are no special symbols for *ē* and *ō* as in the case of Kannaḍa script for instance. Though the Vedic Sanskrit admits short *ē* and *ō*, somehow the classical usage was satisfied with long *ē* and *ō*, with the result that

the Devanāgarī symbols (ॠ and ॡ) are only long. Wherever the short value was required in Prakrits, the MSS. often use *i* for *e* and *u* for *o*. By introducing fresh Devanāgarī symbols for short *ē* and *ō* the problem can be easily solved, and the trouble of recording various readings of *i* or *e*, *u* or *o* would be saved to a certain extent. Pischel has regularly used *ē* and *ō* in his Grammatik, but that is in transliteration. So far as short *ē* was concerned, Jacobi has used an obverse ॠ, i. e., ॠ̌, when it stood metrically short, in his edition of the Samarāñcakahā. Almost following in their footsteps and keeping myself faithful to the documentary evidence, I have used the following symbols with specific values : ॠ̌, ' is used when some MSS. write ॠ and some ॠ; ॡ̌, ' is used when some MSS. write ॡ and some ॡ; and in both these cases the actual readings are not recorded. The agreement of the three MSS., whether they write *i* or *e* in a particular case, is accepted without any hesitation; but if all the MSS. read ॠ, ॡ or ~ and if it is required to be metrically short, I have added a curve (¨) on the head of it. Thus the documentary evidence is kept in tact and the violation of metre is avoided.

The foot-notes record primarily two items : all the marginal glosses found in the MS. P and the important readings of P, J and B. The former are mostly Sanskrit synonyms and explanations of difficult words in the text, so they are added after a sign of equation, their source being necessarily P. As a rule they are copied as they are : in a few cases omissions and emendations are added in square brackets. In the case of P and J quite apparent scribal errors are silently passed over without being recorded. I am sure, no useful reading is left unnoticed. The MS. B, however, is a very unsatisfactory copy, bristling with scribal lapses ; so only such readings from it are recorded as show material difference or have a confirmatory value for one or the other of the two MSS. I have always seen whether they are grammatically probable and are so recorded or interpreted by the Sanskrit commentary found in B. Emendations had to be offered on the readings of B, and they are shown in square brackets.

It has to be remembered that P alone is a satisfactory and complete copy, J stands only for a number of readings which are variants on P, and B is an unsatisfactory transcript. The entire copy of J is not before me ; so when the reading of P alone is noted, without any variant of J, it means that P and J agree. Generally the variants from the accepted readings alone are noted. But whenever minor adjustments were involved and it was felt necessary to show clearly the readings of different MSS., at

times all the available readings are given, including the one that is accepted in the constituted text. When there are three MSS. for a reading, I have recorded below the readings of those which are not accepted. But if it is *y* that is accepted, its reading is duly recorded below. When there are only two MSS., I have recorded the readings of both in the footnotes. In *Prākṛits*, due to subtle dialectal signification, every syllable assumes importance in some cases; so I have tried to be as exhaustive as possible in noting down the readings. If I have given more than what is strictly required, I hope I have erred on the safer side. Though various readings in *Prākṛits* start more from individual syllables than words, I have given usually words in the foot-notes. This may involve a bit more space, but it makes the critical apparatus readable and not some cryptic and symbolic presentation. When certain *gāthās* are found only in a single MS., they had to be presented with minor emendations; but in all such cases the actual readings are noted below in the foot-notes. In short, I have placed all the useful material, in the light of which I have constituted the critical text, at the disposal of an intelligent reader, so that he might be in a position to weigh the evidence for himself and judge the merits of the selected reading.

The Sanskrit commentary is edited here from a single MS., rather an unsatisfactory transcript of the Bikaner MS. I saw no prospect of securing another copy; and even as it stands, it is an useful aid in interpreting the text. With care and caution I have presented the commentary, and I hope, in quite a readable form. The lacunae had to be filled and the incorrect passages duly corrected in the light of the *Prākṛit* text and with the help of the context and conjecture. In those cases where I felt some doubt I have given the actual readings syllable for syllable. Many sentences are syntactically unsatisfactory, but I have allowed them to remain as they are. The various peculiarities (see p. 5 above) are normalised, and the commentary is presented in a standardised orthography. The *Daṇḍas* are added according to the sense, and at times to correspond to those in the *Prākṛit* text. Commas (in a few places) and inverted commas are used for short pauses and quotations. Quotations are checked in the light of their sources wherever possible; if they show different readings, they are starred; and references are added in square brackets, especially those to Hemacandra's *Prākṛit* grammar. The *Prākṛit* expressions are not joined with Sanskrit ones by *Samdhi*; and even between Sanskrit words *Samdhi* is not rigorously forced. The *Prākṛit* readings are allowed to remain as they are in the Sanskrit commentary,

even if they are different from those given by the text in B; and whenever they differ from the constituted text, they are marked with asterisks. It is surprising to note that the commentary often interprets those readings which are not identical with those given by B: many such cases are duly listed in the Notes. As noted above, there is a big gap in the MS. B, with the result that a major portion of the commentary is lost. It can be restored only when another MS. becomes available, or the missing sheets of B are traced elsewhere. It was not quite advisable to keep the blank as it is. This commentary becomes almost a Chāyā on many a gāthā; so I have added a Sanskrit Chāyā myself to fill the blank. My Chāyā is as literal and word-for-word as possible, Deśī words are approximately rendered; and generally Saṁdhis are not observed. Though some gāthās do not yield a satisfactory sense, I have added a tentative Chāyā; even my mistakes, I hope, would be a good basis for a better and more accurate rendering and interpretation by other scholars.

3. THE PROBLEM OF ADDITIONAL VERSES

In this edition the text of the Līlāvati is constituted from limited material and is being printed for the first time. It is premature, therefore, to mark out certain verses as not genuine and exclude them from the constituted text. As stated above, all the verses, which are found in any two MSS., are continuously numbered; but those which are supplied by a single MS. have starred additional numbers in various places. It has to be remembered that we have not got the text and commentary of gāthās Nos. 502-806 (the com. on 806 is available) in B. The total number of verses from all the sources comes to 1357. Of these, 5 gāthās (see below for these numbers) are found in J alone, 9 gāthās in P alone, and 10 gāthās in B alone. Excluding these 24 gāthās of starred additional numbers, the text of Līlāvati in this edition shows 1330 verses. Of these, 21 are found only in JP and 2 only in PB. If we deduct these from our continuous numbering, we find that 1310 verses are common to all the three MSS. and constitute the irreducible substratum of the text of Līlāvati. The following table shows what verses are additional in what MSS.:

Serial No.	Verse No.	What	MSS.	include it.
1	5*1	×	×	B
2	16*1	J	×	×
3	62*1	×	×	B
4	74*1	J	×	×

Serial No.	Verse No.	What	MSS.	include it.
5-6	106 1-2	×	×	B
7	136.1	×	P	×
8	227	J	P	×
9	271.1	×	×	B
10	272	×	P	B
11-13	585.1-3	J	×	?
14-17	635 1-4	×	P	?
18	654.1	×	P	?
19	662 1	×	P	?
20	716 1	×	P	?
21	933 1	×	×	B
22	982	J	P	×
23	1091	J	P	×
24	1141	J	P	×
25	1167	J	P	×
26	1234	×	P	B
27	1308.1	×	×	B
28-30	1317-19	J	P	×
31	1319.1	×	×	B
32-33	1320.1-2	×	×	B
34-46	1321-33	J	P	×
47	1333 1	×	P	×

The above details can be presented in a different form assigning the special verses to each MS. or to a group of them.

Verses special to J (5) : 16, 1, 74.1 and 585.1-3.

Verses special to P (9) : 136.1, 635.1-4, 654.1, 662.1, 716.1 and 1333.1.

Verses special to B (10) : 5.1, 62.1, 106.1-2, 271.1, 933.1, 1308.1, 1319.1 and 1320.1-2.

Verses special to JP (21) : 227, 982, 1091, 1141, 1167, 1317-19 and 1321-33.

Verses special to PB (2) : 272, and 1234.

Verses special to JB : Nil.

Thus the MS. J contains 1336 verses, P 1342 verses and B 1122 verses.

Looking at the table of verses which are not common to all the three MSS. one thing is very striking : there is not a single verse of J which is not found in P but is found in B. This should be an enough proof

to infer that the recension of B, if at all it is indebted to J, is indebted only through P. Further P is not only confined to J alone, but has assiduously consulted some more MSS. and noted additional verses (see the Notes and remarks on 635.1 etc.)

No categorical judgement can be hurriedly pronounced about all these so-called additional verses, because the problem is somewhat complicated: the MS. material at our disposal is quite limited; the number of MSS. is too small to enable us to establish clear-cut genealogical relationship among them; and the narration of the story is sufficiently loose to admit some verses here and there. Thus the documentary evidence is insufficient and any judgement about the consistency, propriety, necessity, etc. of a verse can be easily disputed. We have to await, therefore, the discovery of some more MSS., and then every verse or group of verses will have to be judged on its own merits without any bias against one MS. or the other.

The last verse of our text is a very late addition in MS. P: it is added on the lower margin of the palm-leaf in a different hand, and apparently the motive is to invest the work with some sanctity. The rest of the concluding portion of the poem has come down to us in two recensions (JP ending thus: 1316, 1317-19, 1320 and 1321-33; and B ending thus: 1316, 1319.1, and 1320 1-2) which are independent and self-sufficient, if judged by themselves. They are incompatible and in portions superfluous, if put together as in this edition. So we find that these two recensions cannot be derived from one and the same archetype. As against the readings commonly found in J and P, the variants of B betray a revisionist's hand, and in a few cases perhaps that of the commentator himself. But this should not prejudice us against the authenticity of the Shorter Recension of B, so far as the number of verses and the concluding form are concerned. We can understand the commentator's, or some of his predecessor's, motive in his improvement on the *lectio difficilior*, say, an archaism, a metrical defect, a Deśī word, or a popular (-Apabhramśa) idiom; but for changing the conclusion and for omitting a pretty large number of gāthās no apparent motive is there. The commentator very well explains the concluding verse of his recension; he finds nothing lacking to complete the story; and gāthās Nos. 1316 and 1320 stand more suitably in the Shorter Recension.¹ My hypothesis is that perhaps the author himself first wrote the Shorter Recension lying at the basis of B;

1 This I state with some reservation, and I am open to correction.

and after a few MSS. were already circulated, he added some verses here and there and put a longer and more stately conclusion replacing the earlier one. In this manner the Longer Recension came to be shaped, and it is at the basis of P. Most of these additions were felt necessary to explain a suggested idea in better words, to make the connection of the story more clear, to make the context effective, and to supply some novel and brilliant scenes. Most of the verses special to JP, I think, are of such character.

The possibility of individual verses, sufficiently detached but somewhat significant in a particular context, being added to the text is always there; and such cases can be categorically detected only after more MSS. of each family are available. Some of the gāthās special to single MSS. may be just scrutinised here, the detailed discussion being included in the Notes. Taking up those from J, No. 16,1 looks quite authentic. Then No. 74,1 is sufficiently detached, though befitting in that context. The three gāthās 585,1-3 begin with an address to Rambhā by Indra. They add a dramatic relish and graded effect to the context and are quite worthy of the author; there is a gap in B, so we are not in a position to ascertain whether B included them or not.

Turning to verses special to P alone, No. 136,1 is amplificatory and a part of the narration. Nos. 635,1-4 are quite essential for the story. There is no doubt that they are taken in P from some worn out MS. Nos. 654,1 and 716,1 are admitted by P from some other MS., and the position of the latter is somewhat loose. No. 662,1 is a good conclusion for Kuvalāyāvali's autobiography. The last gāthā 1333,1 is a plain later addition.

As to the special verses of B, Nos. 5,1 and 1308,1 are reconstructed gāthās, quite worthy of our author. If 62,1 is haplographically lost in other MSS., it may be looked upon as a worthy addition to those verses illustrating *vyājastuti*. The presence of 106,1-2 makes the context more clear. Nos. 271,1 and 272 are more or less neutral. No. 933,1 is perhaps the most important verse special to B; there is some reason to suspect that it was once present in P too. Nos. 1319,1 and 1320,1-2 form the necessary conclusion of the recension of B.

There is another test which can be applied to the Longer Recension to see how many gāthās it contained when it first left the hands of the author, presuming of course that he counted the syllables himself and mentioned (in gāthā No. 1333) that his text contained 1800 Granthāgras according to Anuṣṭubh calculation. The Shorter Recension cannot be

subjected to this test, because it contains a different conclusion which does not mention any syllabic calculation. Counting the *akṣaras* of the gāthās (1357 gāthās and prose) printed in this edition, the total comes to 53497 letters. To this will have to be added the *akṣaras* of the numbers of gāthās, taking each numeral as one letter, which come to 4361. The grand total of these two will be 57858 *akṣaras*.¹ If we divide this by 32, the unit of Anuṣṭubh calculation, the Granthāgra in round number would be 1808, i. e., just 8 *ślokas* more than what is mentioned at the end of the Longer Recension. Our present total of gāthās (with some prose sentences), put together from three mss., is 1357; and this will have to be reduced by 6 or 7 gāthās to agree roughly with 1800 Granthāgras. So we may tentatively conclude that there should have been about 1350 gāthās in the Longer Recension. The gāthās 1319.1 and 1320.1-2 cannot have any place in the Longer Recension and 1333.1 is palpably a late addition to P. What other gāthās have been added to the basic text by copyists and intelligent readers can be detected only when a larger number of mss. of the Līlāvati comes to light.

4. THE AUTHOR OF LĪLĀVATĪ AND HIS NAME

The author of the Līlāvati is not altogether silent about his biography. Though he does not say much about himself, he has described his grandfather and father in glowing terms. Bahulāditya was his grandfather. He was well-versed in three Vedas and performed three *homas*, and thus he had pleased the gods. He had earned the fruit of three human ends, namely *dharma*, *artha* and *kāma*. He had performed sacrifices so many and so often that the columns of smoke arising from them touched and stained the very chest of the moon who still possesses the mark under the name of deer-spot. He was an ocean of virtues. Bahulāditya's son was

1 First the *akṣaras* on each page were counted and they were added up in each forme. The numbers of *akṣaras* in all the formes, beginning with 1 and ending with 25, stand thus: 1415 + 1738 + 1559 + 1828 + 1846 + 2012 + 2042 + 2115 + 2155 + 2153 + 2318 + 2489 + 2512 + 2449 + 2498 + 2371 + 2368 + 2312 + 2377 + 2337 + 2226 + 2332 + 2367 + 2368 + 1320 + 4341 (the *akṣaras* of the numbers of gāthās) = 57858. The counting has been done as carefully as possible; even if there is slight difference, the conclusion will not be much affected.

2 According to the Brhat Ṭippanikā (Jama Sāhitya Samādhāna I, ii) No. 355. लीलावतीकया दृष्टममृतमृतस्यारत्नमिहिलं च परममनन। गणः १३३९. Perhaps 1439 is a misreading for 1339. If my surmise is correct, the recension known to the author of B. T. is midway between J and P, so far as the number of gāthās is concerned.

Bhūṣapa-bhaṭṭa¹ (i. e., our author's father), a moon in the sky of his family, i. e., very prominent in his family. His kinsmen looked at him with great respect for his mastery over, or his ability to recite through one mouth, the four Vedas which had originated from the four mouths of Brahman : in fine, he was a prodigy of Vedic learning. Our author is the son of this Bhūṣapa-bhaṭṭa. His name is perhaps Kutūhala. He states, of course out of modesty, that he was a man of meagre intelligence (*asāra-matī*).²

It is just possible that *koūhaleṇa* (gāthā No. 22) is not to be taken as a proper name. In that case, the author has not disclosed his name; and he composed this work out of curiosity for, or interest in, the story of Līlāvati. One can point out, though not with sufficient cogency, that Uddyotana, the author of Kuvalayamālā³ and Sādharaṇa, the author of Vilāsavaikahā⁴, have used the word *koūhaleṇa* under nearly similar contexts; and even in this Līlāval, the word *koūhaleṇa* is used more than once where it has nothing to do with the author's name. Moreover, the author has not mentioned this name at the close of the work, as expected.

As yet no quotation from the Līlāvati mentioning the name of its author has come to light, so we have to be guided by the evidence which is available to us. The Sanskrit Commentator, whose name also we do not know, has believed without any hesitation that the name of the author of Līlāvati was Kutūhala, and there are at least three clear statements in his commentary :

- 1) तस्य भूषणस्य तनयेन अक्षरमतिना कुच्छुस्तिनापि कुतूहलनाम्ना विशेषेण विरचितं लीलावती नाम कथारत्नं शृणुत । on No. 22.
- 2) हे कुतूहलमवलम्बि । कुतूहले महाकविर्निजभाषां संबोधयति । on No. 921.
- 3) अथ कुतूहलकविः स्वभाषां प्रति वक्तव्यसंक्षेपमाह । on No. 1312.

Further, Kutūhala is not an altogether impossible proper name. Aufrecht records in his Catalogus one author of the name Kutūhala-paṇḍita whose work Śrī-Kṛṣṇa-saroja-bhramari has been published in

- 1 The grandfather of our author is Bahulāditya; so the author's father Bhūṣapa-bhaṭṭa is different from the son of Bāṇa, the author of Kādambarī. If Bāṇa and Bahulāditya were the names of the same person, our author would not have failed to mention it.
- 2 See gāthās Nos. 18-22.
- 3 The gāthā, which occurs in the Introductory portion, is being quoted here from a MS. : कोऊलेण कथं परवचनं लब्धमिदं । किंचि अर्थमयं वा । नि य वेत्तायमातिता ॥
- 4 This reference is more specific and to the point. नमराह्वयनाञ्जो उद्धरिषा सुदृष्टं वि-
धेय । कोऊलेण यथा वक्तव्यमयं विज्ञातम् ॥ १ ॥ See Catalogue of MSS. in Jesalmere
Bhandars, p. 19, Baroda 1923.

the Kāvya-mālā. Puspādanta in his Mahāpurāṇa mentions Kohala thus :
 खाहिल भारवि भागु बाहु कोहल कोमलनि कलियासु. The annotator takes Kohala =
 Kūṣmāṇḍaḥ. Further the poet Nayanandi (11th century Vikrama Era)
 refers to one Kōuhala in his Apabhramśa work, Vihivihāpa, in this manner ;
 कोहलु बाहु मऊरु सुह. (See Anekānta, X, ix, p. 316). So following the co-
 mmentator we may accept, for the present, that Kutūhala is the name
 of the author of Līlāvātī. He composed this poem at the explicit request
 of his beloved ; she appears to have been a sensible and cultured lady, and
 her name, according to the commentary, was Sāvitrī (*nja-priyatamayā*
Sāvitrī-nāmnā, p.7).

Presuming that Kohala and Kōuhala are convertible terms in
 Prākṛit,¹ we have not got sufficient evidence to propose that our author is
 the same as the famous theorist of dramaturgy² or the poet mentioned by
 Somadeva in his Yaśastilaka-campū.³

5. THE LILĀVĀTĪ : A CRITICAL STUDY

a) Story of the Poem

Long long ago there flourished many illustrious kings who were
 all contemporaries : the Vidyādharma king Hainsa at Sulasā on the south-
 ern range of mount Meru, the Yakṣa king Nalakōbara (the son of
 Kubera) at Alakāpuri, king Śīlāmegha on the island of Sīrnhala, the
 Siddha king Malayānīla at Keralā on the Malaya mountain, and the
 illustrious monarch Śatavāhana at Pratiṣṭhāna on the river Godāvāri in
 the Āśmaka country.

The mighty king Vipulāśaya⁴ once felt displeased with his royal
 fortunes, gave his kingdom to chosen priests and started practising a severe
 penance in the Himālayas. Indra feared his progress and sent the celestial
 nymph Rambhā to frustrate his austerities. By her charming beauty she
 could incite his cupidity ; and he fell in passionate love with her, begetting
 a lovely female child, Kuvalayāvali by name. On the very day of delivery,
 Rambhā left for heaven leaving the child under the care of its father.
 Nourished by sylvan deities with fruit juice day to day, the child grew into
 a charming girl in the midst of domestic animals of the forest. Kuvala-

1 Hemacandra's Prākṛit Grammar I. 171; see also the Glossary of Līlāvātī.

2 M. Krishnamachariar : Classical Sanskrit Literature, § 958, Madras 1937.

3 Kāvya-mālā 70, III, 239, कोहलस्यार्थहानिः । Com. कोहलस्य कोहलकवेरर्थहानिर्निमित्तं
 संजहात् । Elsewhere कोहले = कूष्माण्डः कविकविः.

4 It is not mentioned where he ruled.

yāvali attended to the house-hold duties in the hermitage. One morning, while plucking flowers in the forest, she happened to meet the Gandharva prince, Citrāṅgada, who arrived there in his Vimāna. At the very first glance she was overpowered by wonder, respect and modesty. They got themselves introduced to each other and found that both of them came from worthy families. The prince fell in love with her and proposed to marry her. Though responding favourably, she wished that her father is consulted in the matter. Lest hindrances may crop up, he was not prepared to brook any delay. Under the pressure of passionate feelings they got themselves wedded against family customs and spent together some time happily; but she was conscious all the while that this breach of decorum would not pass unpunished. There arrived her father in search of her; and seeing them both seated in the same Vimāna, he cursed the prince to go to the world of demons. After some time he became cool and taking pity on his daughter, assured him that the curse would terminate when he is hit on the head in a fierce battle. The wave of the curse carried away the prince, who became the demon-chief Bhīṣaṇāna in a forest on the bank of Godāvarī. Kuvalayāvali, being ashamed and afraid of her father, slipped away, lamented long over her helpless lot, and seeing no other alternative, decided to hang herself to death on the branch of a tree. While she offered prayers that the Gandharva prince should be her husband in the next life and was about to kill herself, her mother Rambhā came there, sympathised with her, and placed her under the care of Nalakūbara, well-known for his kindness and generosity.

The Vidyādhara king Hamsa had two lovely daughters, Vasantaśrī and Śāradaśrī, from his wife Padmā. Much of their time they used to spend in pious devotion, playing on Vīṇā before Gaurī and Hara on the mountain Kailāsa. One evening they saw Gaṇeśa dancing with elation. Śāradaśrī taunted him and laughed at his ugly poses. Being offended by her discourtesy, he cursed her to be born as a low being. When both of them pleaded innocence and appealed to his mercy, he modified the curse that she would go to the human world, enjoy pleasures and be again converted into a Vidyādhari on seeing a gathering of Vidyādharas, Siddhas, Yaksas, Gandharvas and men.

Śāradaśrī disappeared from that spot and stayed in a forest waited upon by an attendant in the form of a boar. One day the famous king Śīlāmegha of Sīṃhala, while returning to the capital after strenuous hunting, happened to see this boar. He pursued it and was led into a

thick forest. It disappeared into a lake ; and to his dismay, there stood before him an attractive girl, viz., Śāradaśrī, with a garland in her hands. She introduced herself to the king who subsequently married her.

Vasantaśrī began to weep at the curse pronounced on her sister ; but Gaṇeśa blessed her with a boon that she would get the beloved of her choice. She went home and narrated to her parents all that happened. They became very unhappy. Finding after some time that they felt worried about her own marriage, Vasantaśrī thought of fructifying the boon of Gaṇeśa and chose Nalakūbara who duly came to Sulasā. Both of them were happily wedded ; and after some time, a beautiful daughter, Mahānumati, was born to them. She grew into a fine girl and had her companion in Kuvalayāvali. One morning both of them accompanied by their friends went in their swift Vimāna to Malaya mountain to enjoy swing-sports with Siddha girls. They were welcomed there in a palace-park by Mādhavīlatā, a gardenkeeper attending on prince Mādhavānila, the son of the Siddha king Malayānila and his queen Kamalā. The prince was staying there to practise some Vidyā. Mahānumati and her party enjoyed a hearty swing-sport. When they were about to return, Mādhavānila met them and happened to exchange affectionate glances with Mahānumati. Lest the serpents might trouble them on their way back, the prince put on Mahānumati's finger a Ring, Nāgāri by name, a potent antidote against serpents. Mahānumati, in her turn, presented a Necklace to Mādhavīlatā. As Mādhavānila and Mahānumati fell in earnest love with each other, they suffered from pangs of separation, soon after she returned home. The prince sent Mādhavīlatā with a love-letter to Mahānumati. It was realized how both of them were affected by fervent passion. Kuvalayāvali suggested that the prince should marry Mahānumati. Mādhavīlatā readily agreed to it, and returned to the prince with a message of love. Mahānumati was terribly restless, and wanted to go to the prince and offer herself to him without a moment's delay. But Kuvalayāvali explained to her, from her own experience, the dangers of breaking the family custom and going to the prince like this in a self-willed manner. Mahānumati suggested to her to go to the Malaya mountain, see the Prince personally and do the needful in the matter. When Kuvalayāvali went there, she found the place of the prince neglected and desolate, and presenting a horrid scene. She went further to Keralā where she got some explanation of the mystery. The prince while practising some Vidyā, she was informed, was carried away by wicked enemies to the great sorrow of

his father who bestowed the kingdom on his brother-in-law¹ and retired to the forest. Kuvalayāvali returned to Mahānumati who was shocked to hear all this and who made up her mind that she should better die than live without the prince. Kuvalayāvali assured her that the prince is perhaps still alive and they should propitiate Bhavānī who would fulfil their wishes. They retired to the forest and began to stay in a hermitage near the Saptā-Godāvari Bhīma.

Due to the absence of the ring Nāgari on his person, prince Mādhavānīla was secretly carried away to Pātāla and restrained there by terrible serpents.

After the lapse of some time, king Śilāmegha had from his queen Śāradaśrī a daughter, Līlāvati by name. On the day of her birth a divine voice, as well as astrologers, announced that the beloved chosen by her would be a universal sovereign. When she reached youth, her father got prepared paintings of all the famous kings and placed them in her bed chamber. She fell in love with king Sātavāhana alias Hāla; and since she met him in her dream, she began to pine with pangs of separation. When her parents came to know this, they consented to her going to Hāla. On the way, her party camped on the other bank of Godāvari, opposite to the hermitage of Mahānumati and Kuvalayāvali. One day, after plucking flowers and bathing in Godāvari, Līlāvati occupied herself with the worship of Bhavānī, while her companion Vicitrālekṣā went into the hermitage and introduced the princess to Mahānumati who at once disclosed their mutual relation. Līlāvati came to the hermitage; she learnt all about the sad lot of her sister Mahānumati; and out of sympathy for her, she resolved, like a devoted younger sister, to stay with them till Mahānumati met the beloved of her choice. Thus they all stayed there facing the calamities that had befallen them.

The king Sātavāhana, at the zenith of his glory, thought of subjugating Śilāmegha of Sīrīhala and despatched against him his army under Vijayānanda, accompanied by the minister Pōṭṭisa. On the way were defeated the king of Malayācala [i. e., Viravāhana?] and the ruler of Pāṇḍya. And while attempts were being made to cross the ocean, minister Pōṭṭisa talked to Vijayānanda that Śilāmegha could not be defeated

1 Can we presume that the name of this brother-in-law was Viravāhana, in whose treasury, we are told further, the Necklace presented by Mahānumati to Mādhavīlātā was found and was brought to Sātavāhana who further sends it through Vijayānanda to Līlāvati?

in an open battle, and it is better, therefore, that he is won over by peaceful negotiations. He proposed to send a skilled messenger to Śilāmegha; and if he gives in marriage his lovely daughter Līlāvati, who is prophesied to make her beloved a universal monarch, to king Śātavāhana, there was no need of fighting any more.

Next morning Vijayānanda himself started as a messenger accompanied by a choice entourage. He reached the shore where the bridge commemorates Rāma's activities. He paid respects to Rāmeśvara and boarded a boat for the Sinhala island. A terrific gale blew up his boat to the confluence of Godāvari where it wrecked on a boulder. He survived the ship-wreck all alone and hoping for a better future, started once more on his mission. He reached the Sapta-Godāvari Bhīma, took bath in the river, offered prayers to Īśvara, and rested in a monastery wherein was staying a nude Pāsupata ascetic who entertained him hospitably with fruits miraculously procured. Realizing that the demon Bhīṣanānana would molest him at night, the ascetic took him to the hermitage and introduced him to Mahānumati and Kuvalāyavali. Vijayānanda learnt from Kuvalāyavali not only about Mahānumati and herself but also about Līlāvati who had resolved not to have her desire to marry Hāla fulfilled until and unless Mahānumati was made happy.

Vijayānanda disclosed to Mahānumati and others that he was a devoted servant of king Śātavāhana. They were pleased to hear this from him. He sought the audience of Līlāvati who was staying in a rich palace; and after a day or two, he returned to Pratiṣṭhāna and conveyed all this to his master, viz., Hāla.

Hāla found that the situation was beyond human control. He requested Vijayānanda to consult that Astrologer, who had prophesied about Līlāvati, on the future course of events. Just at that time there arrived Pōṭṭisa with rich spoils from which the king picked up a bright Necklace and asked Vijayānanda to take it as a gift to Līlāvati and do the needful in the matter.

On the back of a speedy horse [or with one thousand horses] Vijayānanda went to Līlāvati and was welcomed by her joyfully. He presented to her that Necklace, and she placed it on her breasts. He informed her how the king was suffering with fervent passion. Kuvalāyavali and Mahānumati recognised that Necklace which, Vijayānanda disclosed to them, belonged to the treasury of a captive king, Viravāhana of Malayācala; and they were grieved to realize that Mādhavānila was no

more. Their hopes were frustrated, and in addition those of Līlāvati too. Mahānumati presented the Ring Nāgari to Hāla, inviting him to their hermitage, through Vijayānanda who returned to his master and requested him to act immediately.

Realizing that Līlāvati, noble as she was, would not change her decision, Hāla became desperate with disappointment. His teacher Nāgārjuna, however, proposed to take him to Pātāla which abounds in pleasures. Led by Nāgārjuna and accompanied by Vijayānanda the king Hāla started to Pātāla with a big retinue. At the third gate of it they saw a gallant prince restrained by serpents which fled away, leaving the prince free, through the miraculous power of the Ring Nāgari which the king had with him. The king felt pleased to find that the liberated prince was Mādhavānila who gladly learnt all about Mahānumati. The king was anxious to make him happy, so he was no more tempted by the pleasures of Pātāla. He returned to his metropolis to the joy of all.

With a big army the king marched next morning and soon reached the Sapta-Godāvari Bhīma; and his army camped there. Accompanied by Vijayānanda he paid respects to the Pāśupata ascetic who bestowed on him a great Mantra requesting him to strike the demon Bhiṣaṇānana with its help. The expected battle took place, and by the power of that Mantra the demons were routed helplessly. In a challenging duel the king hit on the head of Bhiṣaṇānana. Suddenly arose on the spot a charming prince who thanked the king and disclosed to him his identity as the Gandharva prince Citrāṅgada and his relation with Kuvalayāvali. The king felt very happy and requested him to meet her soon.

Then Hāla, Citrāṅgada and Mādhavānila met together; and there arrived Nalakūbara and Hanṣa with their parties. The wedding of Mādhavānila and Mahānumati was duly celebrated, and Citrāṅgada also met Kuvalayāvali.

When there was a grand gathering of Siddhas, Gandharvas, Yakṣas and men, there came Śīlamegha with queen Śaradaśrī. She received her daughter (Līlāvati) cordially, and became free from Gaṇeśa's curse at the stipulated time, in this gathering.

In a great pomp king Sātavāhana married Līlāvati. The various kings that had assembled there bestowed on him different miraculous gifts as well as their blessings and returned to their respective places. After worshipping Īśvara and saluting the Pāśupata ascetic, the king accompanied

by Līlāvātī came back to Pratiṣṭhāna. He worshipped Pārvatī there and happily retired to his palace.

b) Other Līlāvātīs and Our Prākṛit Poem

Līlāvātī is such a natural appellation for a graceful girl that no attempt is needed to find out the first Sanskrit writer who coined it. It occurs already in one of the tales of the Brhatkathā as the name of the wife of Maya, an Asura or Rākṣasa.¹ According to Purāṇic sources, Avikṣita's wife was one Līlāvātī. Haribhadra in his Samarāiccakahā² names a queen as Līlāvātī. As a proper name it is graceful, sweet, fanciful and romantic. It is interesting and necessary to see what other works bearing this title are there and in what way they are connected with our present text.

Nirvāṇa Līlāvātī of Jineśvara

Dhaneśvara, who finished his Surasundarīcariya in Samvat 1095 (–57 = 1038 A. D.), records at the close of this work that one of his teachers, namely, Jineśvarasūri, the pupil of Vardhamānasūri, wrote a Kathā, Līlāvātī by name, composed in graceful expressions, with poetic embellishments and sweet in paranomasia (*śleṣa*).³ According to the references in the Kharatara Gaṇḍhā Paṭṭāvalis, this poem contained some 18000 ślokaś and was composed in Prākṛit gāthās.⁴ This Jineśvara wrote a Vṛtti on the Aṣṭakas of Haribhadra in Saṃvat 1080 (–57 = 1023 A. D.); so this Līlāvātī must have been composed earlier than 1038 A. D. and sometimes about 1023 A. D. Peterson has noted, however, that Jineśvara composed in Saṃvat 1092 (–57 = 1035 A. D.) a Līlāvātī kathā in Āśāpālī.⁵ It is referred to by Sumatigaṇi in Saṃvat 1295 (–57 = 1238 A. D.) in his Gaṇadharaśārdha-śataka-brhadvṛtti and by Candratilaka in Saṃvat 1312 (–57 = 1255 A. D.) in his Abhayakumāra-caritra. It is also known as Nirvāṇa Līlāvātī and its language was Prākṛit.

1 Brhatkathāmañjarī, p. 145, Bombay 1931, Kathāsaritaṣāgara, p. 213, Bombay 1930.

2 Jacobi's ed., pp. 299 ff., Calcutta 1926

3 See Surasundarīcariya, Benares 1916, p. 286. जस्स व अईवसुललियपयसंवाहा पसपपणीया । अइकेमस सिलेमे विविहलकरसोहिण ॥ २४३ ॥ लीलवह ति नामा सुपनरयणोद्धारितयसंग । केस व्व कइ वियइ जयमि कयजणमणंदा ॥ २४४ ॥ Some of the expressions have a double meaning qualifying both *kathā* and *ses'yā*

4 This information I owe to Āchārya Jinavijaya.

5 Peterson's Reports IV, p. xlv, Bombay 1894.

Unluckily the MSS. of this Prakrit katha are no more available. But a metrical version of it in Sanskrit, the *Lilāvatisāra-mahākāvya*m, has come down to us in a single MS. at Jaisalmer, of the extent of about 6000 śloka¹. Its author is Jinaratna and he might have composed it by about the middle of the 13th century A. D.² The name of the author is hinted in the fact that this poem is Jinārka. All that we can know about the original Prakrit work is only through this Sanskrit digest.³

The plan and purpose of the plot remind us of Uddyotana's *Kuvalayamālā* which illustrates the fruit of anger (*krodha*), vanity (*māna*), deceit (*māyā*), greed (*lobha*) and infatuation (*moha*). In addition, the *Lilāvati* couples these evil tendencies with sins like violence or harm unto living beings (*himsā*), falsehood (*mṛṣā*), theft (*stea*), sex-looseness (*vyabhicāra*) and possessive instinct (*parigraha*), etc., and illustrates through stories how severe is the consequence of these acting together in pairs. The entire frame-work of the story is inspired by this object. The outlines of the story are like these⁴

King Sīmbha of Rājagṛha in Magadha and his queen *Lilāvati* became pious believers through the contact of their friend Jinadatta. On one occasion, the saint Samarasenasūri, in whom Jinadatta had his religious teacher, came to Rājagṛha on his tour; and the king and queen, along with Jinadatta, attended his sermons. Impressed by his personality and learning, the king expressed his desire to know the early career of the saint who rather reluctantly starts narrating the same for their spiritual welfare.

At Kauśāmbi, in the Vatsa country, the king Vijayasena, the minister Jayaśāsana, the Purohita Śūra, the banker Purāṇḍara and the

1 Some verses in the opening leaves are not well preserved.

2 Catalogue of MSS. in Jaisalmer Bhandara, pp. 50-51 (Intro.), 43.

3 The colophon of the Introductory *śiṣā* runs thus: इति श्रीवर्धमानसुरिभिर्भावतंस-
वसतिमार्गप्रकाशकप्रभुश्रीजिनेश्वरसूरिचितप्रकृतश्रीनिर्वाणलीलवतीमहाकव्येतिहासद्वारे श्रीस-
वतीसारे जिनाके श्रीसिद्धमहाराजजन्मराज्याभिषेकधर्मपरीक्षाविद्यमरसेनासुरिसमायमव्यावर्धनो
नाम प्रथमः प्रस्तावनेस्ताहः ।

4 The author of the Sanskrit *Lilāvatisāra* has given an outline of the plot in the following verses: कौशाम्ब्यां विजयाविसेननृपतिश्चास्योत्तमः । विप्रप्रबोद्धाः सन्ति पुरं-
जयस्तुकासन्तौ दोर्लभे । दूरस्थापि पुरोहितो हृदयभूः सौमन्यः । सौमन्यः सौमन्यः सौमन्यः ।
इमे श्रीमत्सुधर्मप्रभोः ॥ १ ॥ पादाम्भोवहि रामदेवचरिताम्यं कथं श्रीप्रभुषः सौमन्यं निश्चा-
यप्रभुषदयमिस्वीमरमप्रियाः । ते श्रीसिद्धनृपादितामुपगताः । श्रीनेमितीर्थसिद्धः । इतिनेति
कथाजगन्नाथमितिर्निस्तार्यते श्रुतम् ॥ २ ॥

merchant Dhana lived quite happily fulfilling their respective duties. One day a religious teacher, Sudharama by name, discourses to them on the path of liberation : The misery of Saṁsāra is caused by Āsravas (*himsā* etc.), five Moha-kasāyas (*moha, krodha* etc.) and the five sense-organs. The worldly being is overpowered by sense-temptations, then gets surcharged with infatuation or delusion and passions, and thereafter is addicted to five sins (*himsā* etc.): thus he loses the (power of) knowledge etc.¹ He explains to them the nature of *krodha & himsā, māna & mṛṣā, māyā & steya, moha & maithuna* and *lobha & parigraha*; and then illustrates with five stories the dire consequences of these pairs through various births. The story of prince Rāmadeva, for instance, illustrates the effects of *krodha & himsā*. Then follow five more stories to explain the fruits of addiction to senses, and herein the former births of those very hearers like Vjayasena etc. are exposed. Hearing their own past lives from Sudharmasūri, all of them get disgusted with worldly pleasures, enter the ascetic order and lead a religious life with great devotion to knowledge and penance. After death they are born as friendly gods in the Saudharma heaven. In their subsequent births, they are born as human beings in different places. It is the soul of Jayaśāsana, who illustrates the effects of attachment to *rasanendriya*, that is reborn as the son of king Jayaśekhara of Kuśāvartapura in the Malaya country and is named as Samarasena. The prince Samarasena is heavily addicted to hunting, but he is enlightened by a god, once his friend Purohita Sūra in an early life; and consequently he accepts renunciation and becomes an eminent religious teacher.

By his superior knowledge acquired through severe austerities Samarasenasūri comes to know the whereabouts of his friends in earlier lives; he goes to them and impresses on them the hollowness of worldly pleasures and the need of leading an ascetic life. The soul of Sīṁharāja (with his queen Līlāvātī) is one of those ten souls whose destinies have been illustrated in those stories, and the saint Samarasena has come to Rājagṛha to enlighten him. Both king Sīṁha and queen Līlāvātī become aware of their religious duties, accept renunciation and attain liberation in the end. That is how this work contains the stories of ten souls which struggle in this Saṁsāra and finally attain liberation by adopting the religious life.

The pattern of this tale is quite normal in Jaina works. This work, however, shows special excellence in its realistic delineation of

1 इन्द्रियविजितो मोहकषयैर्जीयतेऽमुनाम् । ततः प्राण्यतिपातायै सचो ज्ञानादि द्वायेत् ॥

characters the counterparts of which, say a self-willed prince, a greedy merchant, a vain priest etc., one can come across in any town. The advice given to royalty is at once interesting and instructive. It would be a great find for Prākṛit literature, if Jineśvara's original work in Prākṛit is discovered in any ms.-collection.¹

One suspects whether the Prākṛit poem *Nirvāṇa-Līlāvati* of Jineśvara was so named in order to distinguish it from an earlier Prākṛit poem, the *Līlāvati* of Kutūhala. It is not unlikely; but from their stories analysed above, it is quite clear that these two Prākṛit poems have very little in common, so far as the story is concerned. Whether the style etc. of Jineśvara were influenced in any way by Kutūhala's work can be ascertained only when Jineśvara's Prākṛit original comes to light.

Līlāvati (bhāṣya) & *Nyāya-Līlāvati*

Srīvatsācārya (A. D. 1025) wrote a *Bhāṣya*, called *Līlāvati* on the *Kaṇādasūtra*. A century or so later Vallabha-nyāyācārya (c. 1150 A. D.) composed a work *Nyāya-Līlāvati*² which deals with the *Vaiśeṣika* system and has been subjected to so many commentaries.³ These works have no connection whatsoever with our Prākṛit poem.

Līlāvati of Bhāskarācārya

The medieval Indian mathematician, Bhāskarācārya (middle of the 12th century A. D.) had, as the legend goes, a daughter, *Līlāvati* by name, who became a widow at an early age despite her father's astronomical calculations of the *muhūrta* for her marriage. One of the four parts of his famous work *Siddhānta-siromaṇi* (written in 1150 A. D.) bears the title *Līlāvati* which with *Bījagaṇita* covers mathematics proper as distinguished from astronomy discussed in two other parts. It is for his daughter's diversion and pursuit, and every now and then addressed to her, that the author appears to have composed this arithmetical section. In the *Līlāvati* he presents 'his algebraical theorems in the guise of problems set to a fair maiden, the terms of which are chosen from the bees and flowers and other objects familiar to the poets'. This work is

1 I am very thankful to Āchārya Jinavijayaji who showed me the transcript of the Jaisalmer ms. of the *Līlāvati-sūtra* and also placed at my disposal his Hindi summary of the story on which this outline of mine is based.

2 M. Krishnamachariar has noted thus in his *History of Classical Sanskrit Literature*, p. 439; "In Vallabhācārya's *Nyāya-līlāvati* (p. 69) we have 'यथा वा वैष्णवास्तत्पदार्थसमर्थं भवति शास्त्रिणां नृपतिरिदानीं सुकृतसत्सतीतीरे देवाः क्षीरावत्या लक्ष्मिस्तपुर्गं संवीतकमप्रतिनीतिं सायक'।

3 See *Sarvadāraṇasamgraha* pp. 525-26, Poona 1924.

sometimes called *Paṭi Lilāvati* possibly to distinguish it from an earlier work of the title *Lilāvati* and to indicate that the problems were worked on *paṭi* or the slate.¹ So many commentaries are written on it.² It has no relation, excepting the common title, with our *Prākṛit* poem.

Lilāvati of Nemicandra

There is a *Kaṇṇaḍa Campū*, the *Lilāvati* or *Lilāvati-prabandha* of Nemicandra³ who is also known by another name *Kavirājakuñjara* which was possibly one of his many honorific titles like *Kavidhavalā* etc. Nemicandra flourished about 1170 A. D. He 'was eminent at the court of *Vīra Ballāḷa* and at that of *Lakṣmaṇarāja*, the *Śilāhāra* ruler of *Kolhapur*'. His *Nemināthapurāṇa*, which he left incomplete, he wrote at the suggestion of *Vīra Ballāḷa*'s minister, *Sejjevalā Padmanābha*.⁴ His *Lilāvati* is 'The earliest known specimen of the novel, or genuine work of fiction, in the *Kanarese* language'. It is a *Campū* written in a pleasing style. On account of its predominant erotic flavour, it is styled as *Sṃgāra-kāvya*; and some *Kaṇṇaḍa* authors have compared it with the *Kādambarī* of *Bāṇa*. It is divided into 14 *Āśvāsas*, full of elegant prose and poetry. Here and there we have some *Prākṛit*⁵ and *Sanskṛit* verses. Nemicandra has a remarkable mastery over *Kaṇṇaḍa* language, and he studiously follows classical *Sanskṛit* models with which he shows close acquaintance. Very often his prose shows a rhyming ring and his *Ragale* lines remind us of *Apabhraṃśa* metres. A short summary⁶ of the story is given below.

The prince *Kandarpadeva* was the son of king *Cūḍamaṇi* and his queen *Padmāvatī*. He had a friend and companion in *Makaranda*, the son of

- 1 Keith *Classical Sanskrit Literature* (1923), p. 30, A *History of Sanskrit Literature* (Oxford 1928), pp. 523 ff.
- 2 Aufrecht *Catalogus Catalogorum*, I, p. 545.
- 3 Ed. in the *Kaṇṇaḍaka Kāvya-maṇjari*, Mysore 1898.
- 4 R. Narasimhacharya *Kaṇṇaḍaka Kavacarita*, Vol. 1, 3rd ed., pp. 255 ff. Bangalore 1924; E. P. Rice *Kanarese Literature*, p. 43, Oxford 1921.
- 5 I quote here the two *Prākṛit* verses found in this work with minor corrections. 1) पणसह महिदुषमये महाजिजा शीघ्रहृष्टेन । अयं तिदुषमये सलोसे ये नई सज्जो ॥ 491, p. 95; 2) आनसेनिदुषमहिदुषि[र?] विससिपर्व नेलोपायने । विनेदुषमये वसवसि हियन एहुको हो सिदुको ॥ यजेवि सो जनेवि नयनयनदुष[हा?] सन्दसे[ये] वि कुमेवि । क्षीण जाव वि जाण जयइ जयइ ॥ ५००] नेमिचदो कविदो ॥ 9. 18, p. 71. This second verse is very corrupt and baffles interpretation.
- 6 I thank my friends Professor K. G. Kundangar, Kolhapur and Professor D. L. Narasimhachar, Bangalore, who kindly placed the analysis of the poem at my disposal.

the minister Gupagandha. ii Once both K and M enjoy a moon-lit night. iii During the closing part of it K sees in a dream a beautiful damsel and is smitten with love for her. After he is awake he pines for her, remembering her charms. In the morning he offers prayers to Śītalajina. iv K suffers heavily from the passionate love, and his friend shrewdly diagnoses the cause of his suffering. One day a magician Māyābhujāṅga, accompanied by his wife, enters the court-hall of the prince and shows to the audience there his skill in conjuring up heavenly scenes, divine damsels etc. Complying with Makaranda's request, the magician shows to the audience the most beautiful girl on the earth; and Kandarpa finds that she is the very princess whom he had seen in his dream. Feeling all the more disconsolate, he duly left the court; after finishing his bath, worship and meals, he retired to the rest-house. v Prince Kandarpa is lost in a reverie whether the princess of his dreamland lives anywhere on the earth or is just a creation of his imagination. At last he resolved to quit the pleasures of his kingdom; and he starts accompanied by his friend Makaranda towards the North in search of that maiden, their plans being not disclosed to any one. Passing through various pleasing regions and pleasant climates they rest in a village full of cows, and one early morning they are awakened by the noise of boar-hunters. vi Both of them join a party and were led by a boar to the Vindhya mountain. Looked after by Makaranda the prince travels on, and one day he receives the blessings of a Brāhmaṇa. In the eve they rest under a mango tree on which lived a couple of parrots, Cūtapriya and Vasantadohalā. The former explains to his anxious mate the cause of his belated arrival and narrates to her the story of Vāsavadattā of Kusumapura.

vii 'Vibhramalekhā, the queen of Śrīgāraśekhara of Kusumapura, was without any issues. She felt all the more sorry when a parrot derided her barrenness. Her beloved consoled her. She worships Padmāvatī and prays to her that she might be blessed with a daughter who would make her husband a Cakravartin. Under a pious nun she observes several vows and practises holy rites. One happy early morning she sees a dream. The Purohita interprets it as auspicious and tells her that she would have an eminent female child. In due course she delivers a daughter who is named Līlāvatī and also called Vāsavadattā. Līlāvatī grows into a beautiful maiden and spends her time happily with her companions. She did not like to choose any prince from those assembled at her Svayamvara. She sees in her dream some other prince; she wakes up and takes the

dream to be a reality; she makes a frantic search for him in her apartment but not finding him there, she becomes disconsolate. Her friends understand the cause of her anguish; and after knowing about her dream, they request her to paint the portrait of her lover in the dream. Accordingly she paints a portrait to which she is very much attached.'

Kandarpa feels greatly interested in this narration of the parrot which suddenly stops, being sleepy. Makaranda tells him that he must have seen Līlāvati in his dream, and she also meets him likewise. After day-break they offer salutations to Jina and travel further, almost led unawares by Padmāvati. In the Vindhyan region they meet a Yogīndra whom they offer their respects. viii On their journey they witness elephant-sports and tribal settlements. They offer salutations to a Yakṣa image under a banyan tree. Then they salute Ambikā in a garden on the bank of the river Gandhanadi. They come to a Jinabhavana, salute Candranātha there and receive blessings from a saint therein. ix After staying with that monk for some time Kandarpa travels on and reaches Devagiri where he worships a cluster of Jina-images. He reaches a ruby-mount called Mayūkha-nirjhara on which sport gods and goddesses. He is entertained there by two Vidyādhars. As a result of his devoted worship of the Devi there, he gets the Kālāvalokinī-phalaka. Both Kandarpa and Vāsava-dattā are suffering from the pangs of separation in their respective places.

x Līlāvati regularly worships her family goddess Padmāvati. Once she has a vision in which the goddess speaks to her that her beloved would go to her at night. On that moon-lit night she is gaily dressed and awaits the arrival of her lord. Kandarpa swoons on the mount Mayūkha-nirjhara. He is carried by Candralekhā and Vidyullekhā with the aid of Paṇḍalaghuvīdyā and put on Līlāvati's couch. Both of them have a happy meeting. When Kandarpa is carried back, Līlāvati's grief knows no bounds. When she is herself, she realizes the reality of her experience from the fact that her lover has taken away her pearl-necklace leaving on her bosom his Campaka garland. On the other side Makaranda shrewdly guesses from the presence of the necklace what must have happened.

Both of them continue their journey towards Kusumapura, the place of Līlāvati; after reaching the town, they go to the temple of Padmāvati. xi With the loveliness of spring spreading everywhere, Kandarpa's pangs of separation go on increasing; and Makaranda consoles him with cooling materials in the temple-garden. Līlāvati is already there in the temple with her friends who pray to Padmāvati that Līlāvati

might be soon united with her beloved. Pining with passionate love she retires to another part of the garden and holds a conference with her friends in an arbour. Every one of them is charming enough to entrap Madana in whose search they set out, and while moving about they meet Kandarpa and Makaranda. They mistake the former for Madana himself, capture him and bring him to the arbour of Līlāvati. xii The eyes of the lovers meet and mutually communicate their innermost desires. They almost swoon under the pressure of overwhelming emotional disturbances. They recover after a while and get mutually wedded according to the Gandharva form of marriage. xiii The subsequent marriage festival is attended with various sports in the pleasure-garden. Līlāvati reaches the lake Hamsahāra for water-sports.

xiv Kandarpa and Līlāvati live happily for some time. One morning he takes the Kālavālokint-phalaka from Makaranda, looks at it, and returns it to him. Being unable to understand what it was Līlāvati is greatly enraged. As she insisted on seeing it, Makaranda requests her not to do so. She is very much upset with anger. At her suggestion her friends somehow manage to get it from Makaranda and hand it over to her. She looks at it and mistakes her own reflection in it for the portrait of another damsel with whom, she jealously suspects, her beloved is in love. She throws away that Phalaka in a pond and loses herself completely in a fit of anger. All the attempts of her friends to console her fail. Out of sheer anger Līlāvati becomes a creeper, and also transforms her friends similarly with the aid of her miraculous power of Vidyā. Kandarpa and Makaranda set out in search of her. K is submerged in a sea of sorrow. Being consoled all along by M, he entreats every flora and fauna to show him the place where his beloved was concealing herself. Coming to a certain spot, he feels very much attracted by the beauty of a creeper which he embraces without any restraint, and he finds Līlāvati within his arms. By mutual embrace her friends too resume their original forms. Kandarpa and Līlāvati spend their time happily.

One day, when the earth was being bathed by the milky beams of the moon, a Vidyādhara named Vasantāśekhara and his consort Madanamāñjarī were sporting in the vicinity of Kusumapura. Madanamāñjarī came to know about Kandarpa and developed attachment for him; while he was moving alone in a park, she passionately embraced him and entreated him for return-love. Kandarpa was firm and would not yield to her temptations. She flared up with anger and cursed him with a

Vidyā as a result of which he was transformed into a Kurabaka creeper. Līlāvati was aggrieved to realize that her beloved was lost in the park. To put an end to her grief, she became ready to commit suicide. Before doing so, she was advised by her friends to embrace the Kurabaka tree which frustrated all their attempts to make it grow and bloom.¹ She does so, and lo ! it is transformed into Kandarpa to the joy of all.

Next day the king Cūḍāmaṇi comes to Kusumapura. Līlāvati and Kandarpa are there. Śrīgāraśekhara showers blessings and gifts on his daughter and son-in-law and bids farewell to them. They return to Jayantipura and live there quite happily.

This summary will enable us now to add some critical observations on this Kannaḍa Campū. By calling his heroine Līlāvati by another name Vāsavadattā, Nemicandra has clearly hinted that his story is based on that of the Vāsavadattā of Subandhu,² the famous Sanskrit romance, well known for its *śleṣa*. Nemicandra has used the plot of Subandhu, no doubt; but he has made his own contributions to the elaboration of his story. There are some minor differences in the Sanskrit and Kannaḍa romances: In one the king is called Cintāmaṇi, without mentioning his queen, in the other, Cūḍāmaṇi, with his queen Padmāvatī; in the one the prince is Kandarpa-ketu, in the other, -deva; in the names of female friends there is some difference; the episode of Puspaketu, the Kirāta fight and the hermit's curse are absent in the Kannaḍa romance; in one the heroine is turned into a stone-image, but in the other, into a creeper (as in the Vikramorvaśīyam). Then there are certain episodes, settings, motifs and incidents which are special to the Kannaḍa romance: the introduction of the magician Māyābhujāṅga and his performance; the elaborate boar-hunt; Vāsavadattā's birth through the blessings of Padmāvatī; Vāsavadattā would make her beloved a universal sovereign; she paints the portrait of her dream-lover; the guidance of the deity Padmāvatī; worship of Ambikā etc.; miraculous transference of Kandarpa to the apartment of the princess; search for Madana and finding of Kandarpa in the garden; the episode of the Kālāva-

1 This idea is based on the poetic convention embodied in the following verse: वादाहतः प्रमत्ता विकल्पसौकं, शोकं जहाति सुखो दुःखशीघ्रलोकः । अतिश्रितः कुलकः कुदते विकासमाहोतिमल्लक उल्लसिको विधाति ॥

2 Ed. R. V. Krishnamachariar, Srirangam 1906; also by Gray with English translation, New York 1913; and see also different Histories of Sanskrit literature for a detailed summary of it.

lokint-phalaka; Madanamāñjarī's love towards the prince, and his consequent transformation into a Kurabaka tree through her curse.

The Vāsavadattā possesses a slender thread of narrative, superimposed and adorned with rhetorical embellishments which cover a major portion and outweigh the story element. Subandhu has composed this romance to exhibit his excellence in handling *śleṣa* or paranomasia. Nemicaṇḍra's Līlāvati, however, has a wider ambition and distinct background. Nemicaṇḍra is shaping his composition on the model of earlier Campū-kāvyas naturally, seasonal, regional and topical descriptions are introduced abundantly. The references to Jaina temples, images, monks and nuns add a good bit of religious flavour to this primarily secular romance. The supernatural element is supplied by the Vidyādhara and the use of miraculous powers here and there. The intervention of divine Padmāvatī is essentially an influence of popular religion of Karpātaka.

The most ticklish question is whether Nemicaṇḍra was aware of the Prakṛit poem Līlāvati in calling his romance by that name. The evidence is not quite weighty to enable us to arrive at a definite conclusion. In general one feels that Nemicaṇḍra might be knowing the Prakṛit poem, the title of which has lent itself to his work. Not only he is acquainted with the models of classical Sanskrit, but he appears to be also a close student of Prakṛit language and literature. He has composed a couple of Prakṛit verses¹ in this Campū; and the episode of the magician Māyābhujamga is based on that of Bhairavānanda in the Karpūramāñjarī of Rājasekhara. The fact that Trivikrama quotes² from the Līlāvati points to the possibility that in Karpātaka, to which Nemicaṇḍra belongs, and in the adjoining country, the Mss. of Līlāvati might have been current at the time of Nemicaṇḍra. Though the parallels are not quite close, some situations remind us of those in the Līlāvati. The river Gandhanadī, the image of Ambikā and the temple of Jina on its bank, and a Jaina saint staying there: all these remind us of the river Godāvarī, Bhavānī's temple and the Nagna Pāsupata residing there, in the Līlāvati. The hero receives some guidance from an ascetic in both. More than once the rôle of Padmāvatī resembles that of Bhavānī or Pārvatī. The necklace exchanged between the lovers figures in both the works. These points indicate that it is probable that Nemicaṇḍra had a casual acquaintance with the Prakṛit poem Līlāvati.

1 See p. 30, footnote 5 above.

2 See notes on Gīthā Nos. 4 and 24 at the end.

Līlāvati, a Vithi, of Rāma Paṇivāda

Rāma Paṇivāda¹ is well-known now as an eminent author from the Malayalam territory. His literary career is to be assigned to the middle of the 18th century. His Prakrit poems have been lately brought to light. He has composed a Vithi, Līlāvati by name.² He introduces himself as the *bhāgiṇya* of Rāghava Paṇigha, a resident of Maṇigala-grāma. This Vithi,³ was enacted at the instance of the assembly of Deva Nārāyaṇa, the then ruling king, in whom Rāma Paṇivāda had a great patron. Its plot can be summarised thus :

The king of Karṇāṭaka has a beautiful daughter Līlāvati by name. Fearing that his enemies might kidnap her, he keeps her under the protection of Kalāvati, the queen of Virapāla of Kuntala. Virapāla falls in love with Līlāvati, and in her turn she is also attached to him. But the jealousy of Kalāvati is a hindrance in their way. Vidūṣaka aided by Siddhimati Yogīśvartī brings about the serpent-bite of Kalāvati but he himself takes the guise of a physician and saves the queen. A divine voice asks her to repay her rescue by bestowing Līlāvati on the king, and she makes preparations for the royal wedding. In the meantime Tāmrākṣa, a friend of Kalinga king, tries to carry away Līlāvati. Virapāla, however, intervenes just in time and kills him with his arrow. Consequently Virapāla marries Līlāvati to the joy of all, and thus becomes a Cakravartin.

The name of the heroine, lending itself to the title of work, and her bestowal of sovereignty on her beloved, the king of Kuntala, easily remind us of the Prakrit poem, Līlāvati; but we cannot be dogmatic about their relation, because these are popular motifs quite common in earlier Saṭṭakas and Nāṭikās. It is not unlikely, however, that Rāma Paṇivāda, a Prakrit poet as he was, had heard about the poem Līlāvati, though his Vithi has no significant contents common with it.

1 Rāma Paṇivāda's *Kaṁsavaho*, ed. by A. N. Upadhye, Bombay 1940.

2 It is lately published in the Journal of the Travancore University Oriental Manuscripts Library, III, 2-3, Trivandrum 1947.

3 Vithi is a type of drama. It has only one act. The numbers of characters is one or two, at the most three. It is full of speeches in the air. The chief sentiment is erotic. Others may be hinted at. In the Līlāvati Sūtradhāra and Nāṭi are there in the Āmukhaṁ; while in the play we have only Vidūṣaka and Rāja.

Our Prākṛit poem, the *Lilāvai* attributed to Kutūhala, is to be distinguished from all the above works having identical titles.¹ It is a secular and romantic poem mostly in Prākṛit gāthās, with a few prose sentences and verses in other metres; and it is written in Māhārāṣṭrī dialect. It is neither specifically religious nor moral in purpose, though it is not altogether devoid of those traces. It is a romantic tale dealing with the marriage of Hāla and Lilāvati, the king of Āśmaka and the princess of Siṃhala. The main scene of story is laid on the bank of Godāvarī near its confluence with the ocean. Its author is more a poet than a preacher; and he has often tried to adorn his expression and style with poetic embellishments. Some of the characters are typical and show the author's acquaintance with the works of Kālidāsa, Subandhu, Bāṇa and others. So far as we know, it is the earliest work having the title *Lilāvati*. Among the Prākṛit poems it occupies a distinctive position on account of its racy narration and stylistic expression.

c) Form, Structure and Atmosphere

According to the author himself, this *Lilāvati* is a Kathā (see especially gāthās 22, 41-2, 1329, 1333) of the *divya-mānuṣa* type, i.e., in which the characters are both divine and human, the remaining two types being *divya* and *mānuṣa*.

The earlier rhetoricians divide the Sanskrit prose romance into two types, Ākhyāyikā and Kathā; some later authors would allow a Kathā to be written in Prākṛit gāthās as well; and Hemacandra has actually mentioned *Lilāvati* as a Kathā in verse. So it is necessary to see what the various characteristics of Ākhyāyikā and Kathā² are, and to what extent those of the latter are fulfilled by this *Lilāvati*.

1 The *Jinaratnakosa* by Prof. H. D. Velankar (Poona 1944) has eight entries in connection with the *Lilāvati*. Counting them in the serial order, 2nd and 4th possibly and 5th clearly refer to Kutūhala's *Lilāvati*, 3rd and 8th refer to the Prākṛit poem by Jineśvara and its Sanskrit digest by Jinaratna noted above; 6th and 7th refer to the Kannada romance. No. 1. *Lilāvati* composed in Sam. 1736 by Lālacandra, pupil of Siṃharsa Vāca, appears to be an independent work. There are some Old-Gujarātī Rāsas bearing the title *Lilāvati* but they need not be reviewed here. There is a MS. of this name in the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona, No. 630 of 1985-88.

2 S. K. De: *The Ākhyāyikā and Kathā in classical Sanskrit*, Bulletin of the School of Oriental Studies, III, iii, pp. 507-17. I have derived substantial help from this paper.

Bhāmaha (Kāvya-lamkāra I. 25-28) says that Ākhyāyikā is a literary composition in pleasant and befitting prose; it has an exalted subject matter; it is divided into *ucchvāsas*; it records facts of experience; the narrator is the hero himself; it contains indicative *vaktra* and *aparavaktra* verses; it allows scope for poet's personal imprint; it includes topics like abduction of a girl, fighting, separation and final triumph; and it is implied that it is composed in Sanskrit. The Kathā, according to him, contains no *vaktra* and *aparavaktra* verses, and no *ucchvāsa* division; the story is narrated not by the hero but by some others; and its language may be Sanskrit or Apabhraṃśa.

Daṇḍin (Kāvya-darśa¹ I. 23-28), on the other hand, does not admit any of these distinctions between Ākhyāyikā and Kathā, and all that he says is practically a negative and destructive criticism.

According to Rudraṭa (Kāvya-lamkāra² xvi. 20-27, c. 9th century A.D.), the (Mahā-) Kathā contains an introductory salutation in verse to the *devas* and *gurus*, followed by a succinct account of the author's family and the motive of his authorship; the plot of it including *puravarnana* etc. is to be composed in prose of light alliterative words; at the beginning there is a *kathāntara* which immediately introduces the main story on hand, the object of it is the winning of a girl, the sentiment of love properly and fully pervading it; it is composed in Sanskrit prose; and it is written in verse in any other language.³ The Ākhyāyikā, according to him, opens with salutations (in verse) to *devas* and *gurus*; there is a praise of older poets in humiliation; then follows a plain statement of the author's motive which may be his devotion to a particular king, his habit of praising others' merits, or something else; the story is to be written in the manner of a Kathā, with an account about his family and about himself, in prose and not in verse; the division of *ucchvāsas* is admitted with two *āryā* verses at the beginning of each chapter, excepting the first.

Bhāmaha is one of the earliest poetsicians, and it is interesting to note that he has in view Kathās written in Apabhraṃśa. It is not unlikely that he is using the term Apabhraṃśa in a wider sense like a grammarian, with whom, as Daṇḍin says, Apabhraṃśa stands for all (Prākṛitic) language.

1 Ed. S. K. Belvalkar and R. B. Raddi, see especially the notes

2 Kāvya-mālā ed. with Namiśādhya's commentary, Bombay 1928.

3 Namiśādhya remarks thus. इत्येव संस्कृतेन कथां कुर्वीत। अन्येन प्राकृतविभाषायास्तत्रैव लघयेन गद्यमिदं प्रयुज्यते कुर्वीत।

ges other than Sanskrit.¹ He must be aware of works like the *Bṛhatkathā* in Pāśāci (=Prākṛit). He, however, recognises three languages, Sanskrit, Prākṛit and Apabhraṁśa, for literary composition. The language of earlier compositions like the *Bṛhatkathā*, *Vasudevahiṇḍi* etc. could be called Prākṛit; but as yet we are not aware of any Kathās in Apabhraṁśa prose.

Rudraṭa's recognition of Kathā in verse in any language other than Sanskrit, one can easily believe, presupposes Prākṛit Kathās of the prototype of *Lilāvati*. And it will be seen that this *Lilāvati* admirably and suitably fulfils all the requirements of a Kathā as noted by Rudraṭa. In gāthās, 1-11, we have salutations etc. to *devas*; then there is a discourse on *sajjana* and *durjana*, then there is a succinct account of the poet's family; thereafter we are told how the poet's beloved requested him to compose a story pleasing to womenfolk; then follows a description of the town in melodious prose; Sātavāhana's conversation with Candralekhā² reminds him of his military mission against Śilāmegha, and soon we are introduced to the main story; winning of *Lilāvati* by Sātavāhana is the chief theme, and the predominant sentiment in the poem is that of love; and the story is composed in (Māhārāṣṭri) Prākṛit and mostly in gāthās. Further, as expected by Bhāmaha in the case of Kathā, this *Lilāvati* has no division of *ucchvāsa*: in fact, it is one continuous poem with no pauses or sections; and the story is narrated not by the hero but by others. Thus this *Lilāvati* fundamentally conforms to the poetician's description of Kathā, and the author himself has rightly called it so.

The major bulk of this poem consists of gāthās (1352 in all the MSS. put together); and there are only five verses in other metres (No. 12 Vamśastha, 24 and 668 Śārdūlavikṛīḍita, 607 Galitaka (?) and 1170 Pṛthvī). There is a long prose passage (between Nos. 49 and 50); there are a few sentences (between 23 & 24, 31 & 32 and 1304 & 1305); and there are some detached words to introduce certain verses (*atthi* 44, *avi ya* 49, 343 & 1081, *ahavā* 13, *etthamāntarammi* 120, *him jahā* 138, *jahā* 732, *jam tam* 240, *tao* 1171 and *tāva ya* 1170). The form of the *Lilāvati* has its speciality. It is one continuous composition without the subject-matter being divided into any sections like the *Lambhaka*, *Parvan*, *Kāṇḍa*, *Samdhi*, *Sarga*, *Āśvāsa*, *Ucchvāsa*, *Pariccheda*, *Prastāva*, *Bhava* etc. These terms have

1 Kāvyaadarśa 36: काव्येष्वप्यत्रास्ति स्थानम् । साधये तु सकृदाव्यवस्यत्तत्तद्विहितम् ॥

Perhaps he has in view those observations of Patañjali in his *Mahābhāṣya* I, p. 5, 21 f.

2 That is perhaps a *kathāntara*

different etymological sense and conventional meaning, but they serve practically the same purpose, namely, to divide a composition into convenient sections according to the requirements of the subject-matter for the convenience of the reciter, reader or hearer. An explanation of this form of the Līlāvati may be attempted here.

Bhāmaha's exclusion of *ucchvāsa* division in the Kathā does presuppose Kathās without any divisions; and these might have influenced the form of Līlāvati which is called a Kathā by the author himself. Further there are reasons to believe that long and short popular Kathās might have been current in Prākṛit (and Apabhraṁśa). Some of their specimens are found included in Devendra's commentary on the Uttarādhyayana.¹ But the learned writers, now and then, imitated Sanskrit models even in their Prākṛit composition; and the Rāvaṇavaho or Setubandha² is a good illustration. The Gauḍavaho³ of Vākpati, however, does not show any divisions but contains only groups of verses according to the topic; but this cannot be easily quoted as a precedent for the author of the Līlāvati, because its form is uncertain and there are different opinions whether it is complete or not. Uddyotana's Kuvalāyamālā (779 A. D.) is a Kathā⁴ written in Campū style, in Prākṛit. It is a voluminous work, as big as the Samarācchakahā of Haribhadra. The very bulk of the text would induce one to expect some sections in this work. But, as far as I have examined its contents from the MSS., the entire Campū is one continuous composition without any Paricchedas etc. Its Sanskrit digest by Ratnaprabhasūri⁵ (c. 14th century A. D.), however, is divided into four Prastāvas. The Taraṅgalolā⁶ in Prākṛit stanzas, numbering about 1642, is a digest of an earlier work Taraṅgavati of Pādalipta which is no more available. It is called a Kathā. We have no idea about the form of the original poem; but the digest is one continuous poem without any sections to divide the subject matter. The Surasundarīcariya⁷ of Dnaneśvara (Samvat 1095 or 1038 A. D.), which also contains detached words like *kīm ca* etc. to intro-

1 H. Jacobs: *Ausgewählte Erzählungen in Mahārāṣṭrī*, Leipzig 1886.

2 Ed. S. Goldschmidt, Strassburg 1880.

3 Ed. S. P. Pandit, Bombay 1887.

4 There are two MSS. of it, one at Poona and the other at Jaisalmer.

5 Ed. Muni Chaturvijaya, Bhavanagar 1916.

6 M. Winternitz: *A History of Indian Literature*, II. 522. Lately it is published from Surat (Ahmedabad), Samvat 2000; it is a careless print of ill-handled material.

7 Ed. H. T. Sheth, Benares 1916.

duce some gāthās, is really speaking one continuous composition ; and the division of Paricchēdas is both artificial and superficial. It comes exactly after 250 verses, i. e., 248 verses of the story and two colophonic gāthās; it is a conscious vivisection without minding whether the topic on hand can stop there or not, and it is more a hindrance than a help to the reader. Then in Apabhraṃśa works the basic metrical constituents are the Kaṣa-vakas; and very often the division into Paricchēdas or Saṃdhis does not appear quite natural. Thus it is not unlikely that the popular poems, in the form of Kathās in Prakṛit and Apabhraṃśa, were sometimes written in a continuous form; and if some learned authors introduced divisions, it was in imitation of Sanskrit models. So the absence of sections in Līlāvati is in conformity with either the definition of Kathā or the general form of popular works in Prakṛit.

The structure of story in the Līlāvati is sufficiently complex. Herein the main narrative embodies sub-narratives given by the characters themselves; and in this respect it resembles the plot of Bāṇa's Kādambarī. The poet himself is the chief narrator; and after the Introductory section, he is addressing the entire poem (43—1333) to his beloved at her explicit request that is why the terms like *Kuvalaya-dalacchi* etc., in the voc., occur all over the text, even in the sub-narratives. The description of the spring and the courtesan Candralēkhā not only enables the author to equip the poem with some scenes of amorous flavour but also gives him an occasion to pick up the thread of the story proper by reminding the king of his military expedition and by bringing back Vijayānanda who thereafter becomes the narrator of his experience (146—920). When he meets Mahānumati and Kavalayāvali, the latter narrates their biography (273—887) including what she once told about herself to Mahānumati (580—662) and what she learnt about Līlāvati (102—868). Thus the chief characters or their companions are made to unfold various details about themselves, thus supplying the reader, stage after stage, with various threads of the story which get duly joined in the concluding portion of the poem. This Kathā, in this manner, pools together the autobiographies and biographies of the characters and assumes a complex shape with the necessary links to connect the various parts and with requisite descriptions, conversations and reflections to embellish the composition, to heighten the occasional sentiment and to sustain the interest and enrich the flavour. The Ring and the Necklace play a remarkable part; and if the king is sent to the Pātāla or is made to fight against Bhīṣaṇānana, it is all for the purpose of bringing together the various threads of the story to a culmination and to the com-

pletion of the poem, every episode contributing to the fulfilment of the main purpose of the poem, namely, Līlāvati's marriage with Śātavāhana.

In such a complex plot slight looseness and some repetitions are inevitable, but they are such as could be avoided by a more mature and gifted poet. In the Necklace episode the author has not told us anything about Vīravāhana,¹ much less how the Necklace came to him etc.

As the *divya-mānuṣa* type needs, we have in this poem an assembly of characters both human and semi-divine, the latter comprising those from the clans of Vidyādhara, Yakṣa, Siddha, Rākṣasa and Gandharva. The abodes and movements of these characters add touches of romance, supernaturalness and awe to the atmosphere in the poem. Destiny is made to rule rigorously and supreme, even though the human beings should go on doing their utmost; and the freaks of Chance, almost a handmaid of Destiny, have full scope everywhere. This has led the author to introduce, in this story, religious devotion as the potent remedy against all ills and as a means to happy life. The gods and saints can bless when they are pleased and curse when they are offended; and consequently human beings, who can be temporarily transformed even into animals and demons, are made to wander in this trackless wilderness of worldly existence. The suffering characters like Mahānumati, Kuvalayāvali etc. are all made to practise rigorous and respectful devotion to Pārvatī and Īśvara, and thus alone they get through various calamities and win the worldly pleasures.

d) The Hero of the Poem

King Śātavāhana is the hero of the poem; and the celebration of his marriage with Līlāvati, the daughter of king Śilāmegha of Śinhala island, is the central theme. Important items of information about Śātavāhana available in this poem may be put together here and then scrutinised in the light of other evidence.

Śātavāhana or Hāla was ruling at Pratiṣṭhāna in the Āśmaka country on the bank of Godāvari. His ministers were Pōṭṭisa and Bhaṭṭa Kumārila, and his commander-in-chief, Vijayānanda. Seeing his portrait, the Śinhala princess Līlāvati, who was destined to be the queen of a universal sovereign, fell in passionate love with him. Her parents allowed her to go to him. On the way she chanced to meet her cousin sister Mahānumati and her companion Kuvalayāvali whom ill-luck had deprived

¹ See notes on gāthā 976 at the end.

of their marital pleasures; and she resolved to stay with them in the hermitage and to marry only after they were happy.

King Sātavāhana felt despondent at this development. He sent a Necklace as a present to Līlāvati, and in return he received a Ring from her. He had his teacher in Nāgārjuna who, in order to remove his despondency, took him to Pātāla with a big party of servants, princes and poets. With the aid of the Ring he rescued Mādhavānila from the serpents in Pātāla: thus Mahānumati got back her beloved. Later, Sātavāhana killed in a battle the demon Bhīṣaṇana out of whom emerged Citrāngada at the end of the curse: thus Kuvalayāvali also meets her husband. In this manner king Sātavāhana removed the hindrances in the way of Līlāvati's marriage; she happily weds him; eminent relatives and guests at the function bestow divine attainments on him; and he becomes a universal sovereign.

The author mentions the Hero by various names, some of alternative spelling, such as Sālāvāhaṇa, Sālāhaṇa and Hāla.¹ Undoubtedly he has in view a mighty king of yore who has won remarkable eminence in Indian history, legends and literature.

The inscriptions and coins connected with the so-called Āndhra, Āndhrabhrtya or Sātavāhana dynasty are a valuable source of information. Some of the inscriptions clearly testify to the existence of a race or family of Sāda- or Sāta-vāhanas.² One can easily surmise that Hāla stood for Sāda in a local Prakrit dialect, and that Sāda is a shortened form of Sāda-vāhana.³ The legend *Sātasa* occurring on coins is taken by scholars to stand for Sādakarṇi, though it may as well be equated, at least in some cases, with Sātavāhana which is a title borne by the kings of that dynasty. Lately, however, a couple of coins have come to light, and they clearly

1 Hemacandra's Prakrit Grammar i. 8, 211 gives Sītavāhana = Sālāhaṇa and Sālāvāhaṇa. His *Deśināmamālā* VIII. 66 *Sālāhanammi Hālo*, com. *Hālo Sātavāhanah*; also II 96: *Hālammi Kuntalo*, com. *Kuntalo Sātavāhanah*, and III. 7. *Hālammi Cauracūṇḍho*, com. *Cauracūṇḍho Sātavāhanah*. In his Sanskrit lexicons too he equates Hāla with Sītavāhana.

2 Rapson. Catalogue of Indian Coins, Andhras etc., London 1908, see pp. xlvī ff., also D. C. Sircar: *Select Inscriptions*, I, Calcutta 1942, pp. 183 ff., K. Gopalachari: *Early History of the Andhra Country*, Madras 1941.

3 Compare Godlvatī > Godā > Golā. Therein has been noticed the change of sibilants to *h*: 'Thus *Haku* = *Śakti*, *Hāla* = *Sāla* (*Sāta*) probably also *Hru* = *Śrī*, *Hātakaṇi* = *Sātakarṇi*,' Rapson: *Op. cit.* p. xx.

mention a king Śāḍavāhana.¹ It is just possible that he was most prominent in the family or the founder of the dynasty which consequently came to be known after him. The first Śāḍavāhana is being assigned to the 3rd century B. C. or so, though it is not unlikely that his period comes later by a century or two. The Purāṇas² designate this family as Āṇḍhra possibly because it held its sway at some time over the Āṇḍhra country. They enumerate 29 or 30 kings and assign to them 456 or 460 years. One Hāla (of course different from the progenitor of the dynasty, but bearing the same name or title and consequently confused mutually in floating traditions) figures in this dynastic list as the 17th king. The chronology of these kings is much uncertain : it is surmised, however, that this dynasty rose to power soon after the death of Asoka, c. 232 B. C. The Purāṇic calculation, which mentions the period of reign of each king, would require us to assign Hāla, with his reign extending over just five years only, to the first century A. D.

Like the ancient monarch Vikramāditya and medieval king Bhoja, Śāḍavāhana, generally mentioned as Śālivāhana in Sanskrit, has become a favourite subject of many legends some of which are like fables and miracles. According to Somadeva's Kathāsaritsāgara³ etc. Śāḍavāhana of Pratiṣṭhāna, probably the same as that on the bank of Godāvari, was a patron of Guṇāḍhya, the author of the Brhatkathā in Paiśāci, and of Śarvavarman, the author of Kātantra grammar. That he is made to learn Sanskrit presumes that Śāḍavāhana and his family were partial to Prākṛit which is attested by the fact that the Śāḍavāhana inscriptions and coin-legends are in Prākṛit. Vātsāyana also refers in his Kāmasūtra to a king of Kuntala, Śāḍavāhana Śāṭakarni by name, who killed his queen Malayavati with scissors.⁴ Rājasekhara records that it was reported that Śāḍavāhana, the king of Kuntalas, had Prākṛit

1 V. V. Mirashi : A Coin of king Śāḍavāhana, The Journal of the Numismatic Society of India, VII, 1-2, Bombay 1945, pp. 1-4; see also Bulletin of the Deccan College Research Institute, VI, 3, March 1945.

2 Rapson, Op. cit pp. lxiv ff; Pargiter : The Purāṇa Text of the Dynasties of the Kali Age, Oxford 1913, pp. 35-43.

3 Nirṇayasāgara ed., Bombay 1930, especially Kathāpiṭhaṃ, Keith. A History of Sanskrit Literature, Oxford 1928, pp. 266 ff.

4 कर्त्तुं कुन्तलः श्वातकर्त्तुं श्वातकर्त्तुं श्वातकर्त्तुं [जबान]। Chap. XII. Kuntala may be even an alternative name of Hāla : that is how Hemacandra appears to have taken it in his Deśnāmamālā, quoted above, p. 43, foot-note 1.

as the household language.¹ The *Vajjalaggam* (gāthā No. 468)² clearly presumes a tradition that Hāla ruled at Pratiṣṭhāna on the bank of Godāvart.

The *Niṣṭha* (ed. Sanmati Jñānapīṭha, Agra) refers to Śālavāhana, see gāthās 1571, 3153. Further there are some Prabandhas,³ ancient and modern, and *Caritas* which record various legendary tales about Śātavāhana. His name is variously spelt in Sanskrit: Śāta-, Śāta-, Śāla and Śāli-vāhana. Almost uniformly he is associated with Pratiṣṭhāna on the Godāvart in Mahārāṣṭra. Some of the legendary tales may be summarised here :

1) Śātavāhana inherited the kingdom of his father Naravāhana who retired from the world being censured by the public for his attempt to sacrifice a gallant boy before Cāmupā. 2) Once Śātavāhana sent out a military expedition, and within one day he had four festive events : by day-break he had a son; by midday nine crore golden coins were obtained from a well; by afternoon Dākṣiṇ Mathurā was conquered; and by evening Uttara Mathurā was annexed. 3) In his earlier life Śātavāhana, as Kālikācārya or Jñānasāgara explained to him, was a burden-bearer; and as a result of his pious gift of food to a monk, he became a king in his subsequent life. The Aquatic Deity, under the garb of a fish in Godāvart, who knew all this, smiled at his prosperity. 4) Śātavāhana was born from a Dvija widow through her contact with Śeṣa Nāga who asked her to remember him in adversity. 5) The fame of the potter-boy Śātavāhana as a fair judge reached the ears of Vikramāditya of Ujjain who consequently anticipated in him a prospective and potential adversary and sent against him a well-equipped army. The boy was unruffled. His mother, however, sought the aid of Śeṣa Nāga who gave a pot of nectar with which the boy's earthen horses etc.

1 अथेति न कुन्तलेषु शातवाहनी नाम राजा, तेन प्राकृतभाषासम्पन्नं पुरं चेति समानं पूर्वेण । p. 50., G. O. S., 3rd ed, Baroda 1934.

2 पुरिलक्षितेण सहजगाहं न कुलकनेन महिलया । सन्ने गत्वा विहाते न सुखं गौरा पद्मद्वयं ॥ Calcutta 1944, p. 94.

3 See 1) *Purātana-prabandha-saṁgraha*, Singhī Juna Granthamālā 2, Calcutta 1936, Śātavāhana-prabandha p. 11, Nāgārjunaprabandha pp. 91-92, Pādaliptaprabandha pp. 92-95. 2) *Prabandha-cintāmaṇi* of Merutunga, Ibid. No. 1, Śāntiniketana 1937, Śātavāhanapra., pp. 10-11. 3) *Prabandhakośa* of Rājasekhara, Ibid. No. 6, Śāntiniketana 1935, Śātavāhanaprabandha pp. 66-77, Nāgārjunapra., pp. 84-88, Pādaliptapra., p. 14. 4) *Prabhāvakarita*, Ibid. No. 13, Ahmedabad 1940, Pādaliptakaritam, especially pp. 36-40.

were sprinkled and turned into a genuine army with the aid of which the boy routed away the enemy. He conquered the territory in the North as far as Tāpī and started his era. 6) A Brāhmaṇa, Śūdraka by name, trained himself as a Kṣatriya against the wish of his father. Sātavāhana appreciated his strength and appointed him a city-guard who successfully carried out his duties with only a staff as his weapon. Māyāsura assumed the form of only a Head and kidnapped the queen. Passing through great ordeals, Śūdraka propitiated Mahālakṣmī at Kollāpura, but he died along with his two faithful dogs on the field while fighting against Kollāsura, the brother of Māyāsura. The goddess revived him and his dogs to life and gave him a sword and a boon of invincibility. He killed Māyāsura and restored the chaste queen to Sātavāhana just in time to save him from immolating himself in fire out of disappointment. The king joyfully welcomed the queen and greeted Śūdraka by giving him half of his kingdom. 7) King Sātavāhana had a harem of five hundred queens. Queen Candralekhā¹ laughed at his ignorance of Sanskrit when he misunderstood *modakaiḥ* as sweetmeats, the intended meaning being *mā+udakaiḥ*.² Being ashamed, he propitiated Sarasvatī, and through her favour he collected ten crores of gāthās to constitute a Sātavāhanakaśāstra.³ 8) On account of the successful military achievements of his commander-in-chief Kharamukha, Hāla was puffed with pride, but his minister managed to pacify his vanity by a false report of the death of Kharamukha and of his subsequent revival to life. 9) Hearing a remark of conventional meaning, Hāla decided to marry, every four days, beautiful girls from the four classes of society. It was a social calamity that many youths had to go without marriage. Propitiated by a Dvija, a goddess assumed the form of a beautiful girl, but simply scared the king to death by developing terrific appearance on meeting him. 10) Sātavāhana was a contemporary of king Vikramarka who flourished 470 years after the Nirvāṇa of Mahāvira; and it appears that he was different from another Sātavāhana who changed the date of *paryūsaṇa* in the presence of Kalakācārya, otherwise an ancient gāthā

1 It is interesting to note that a courtesan Candralekhā by name figures in the Līlāvati.

2 This episode is found in the Kathāsaritaśgara also; see Kathāpiṭha, Taraṅga 6, verses 114 ff., p. 18.

3 कण्वः काशीनन्दार्थपातः । ककळमणिं कुर्वन् आचमनार्थं गच्छः कानिचन मयतुः । तत्रैव कृतं दैव्या । एकस्मिन् दिने दशकोटयो गथाः लेख्याः । सातवाहनकशास्त्रं तत्कृतम् । Prabandhakośa, p. 72.

is contradicted.¹ 11) Nāgārjuna was a Siddha-purusa and had studied under Pādalipta. He became a Kālā-guru, teacher in arts, of Sāta-vāhana.² Queen Candralekhā had accepted Nāgārjuna as her brother. He could fly in the air. After propitiating Vāsuki Nāga, he came to possess a miraculous liquid (*rasa*). 12) Pādalipta once came to Prati-sthāna on the bank of Godāvari and found in king Sātavāhana an outstanding personality, pre-eminent among the learned, brave, philanthropic and romantic. He proved to the audience his learning and wisdom. He composed there *Nirvāṇa-kālikā*, *Praśna-prakāśa* etc. His *Campū Tarāṅgalolā* was highly appreciated by the king and his assembly. But a courtesan had no words of praise for him. Pādalipta pretended to die; and when his body reached her door on way to the burning ground, she simply wept and cursed the cruel god of death who snatched away Pādalipta like that.³

Apart from the above legendary bits of information included in Prabandhas, there are available even some independent poems glorifying the life and acts of Śālivāhana.⁴ The *Vikramodaya*, which celebrates the glories of Vikramāditya, devotes one chapter to Śālivāhana. According to *Viracarita* Śālivāhana of Pratiśthāna is depicted as a conqueror of Vikramāditya of Ujjain. It describes 'the heroic achievements of Śōdraka, the friend and afterwards coregent of Śālivāhana and subsequently of his son, and his ultimate usurpation of the throne.' According to Śivadāsa's *Śālivāhanacarita*, Śālivāhana conquered Vikrama and married his daughter Madayanti from whom he had a son Trailokya-sundara who married Padminī, daughter of king Sūryasimha of Sindhala. He performed a horse-sacrifice. There is one more *Śālivāhanacarita* of an unknown author. Its plot is summarised thus: 'Śālivāhana was the grandson of a Ksatriya, Lāṭasimha by name, whose residence was Pratiśthāna-nagara on the banks of the Narmadā. Śālivāhana was born to his

1 Namely, नमस्तयेनउपरि सम्प्रतिर्हि वीरुक्त्वस्यो । एतज्जीवनमपराधी कालवद्धीर्हि तो ठविया ।
Prabandhakośa p. 74.

2 कृदिषी विचान् कृदिषीत्यावपनौ सातवाहनपुत्रस कलागुरुर्नाम । Purātana-prabandha-samgraha, p. 91.

3 सर्वं कथं न कुरुं नमस्त वालिपते इत्येत । जलं कृत्रिमिच्छाम्यो तरेणलोलो नई दृढ ।
Purātana-prabandha-samgraha, p. 94. The original *Tarāṅgalolā* or *Tarāṅgalolā* of Pādalipta is no more available but there is found today a later digest of it in Prākṛit.

4 M. Krishnamachariar : History of Classical Sanskrit Literature, pp 275-76.

daughter Śasīkalā by Taksaka, one of the eight Nāgas, who assumed the form of her husband during his absence. Śasīkalā fearing a social scandal threw her son into the Narmadā in a covered earthen pot. A potter got the pot while floating in the river and took the babe to his house. The child grew up in the pot-maker's house and afterwards became the great Emperor Śalivāhana.'

From all these legends and tales about Śatavāhana certain broad points are clear. He is uniformly associated with Pratiṣṭhāna. There is some mystery about his birth. At times he is made partial to Jainism, or a devotee of Mahālakṣmī or Cāmūṇḍā, or a performer of the horse-sacrifice : stripped of sectarian bias, it may be taken that he was pious, if not religious. His partiality for Prakṛits was often ridiculed. He was a mighty monarch, quite lucky and aided by divine favour. He was just, brave and a worthy rival of Vikramāditya. He was assisted by commanders like Śūdraka and Kharamukha. He was generous and a patron of learning. He was not averse to worldly pleasures. He is associated with eminent Jaina monks like Pādalipta, Kālakācārya etc. and (Buddhist?) teachers like Nāgārjuna.

The name of Hāla has become memorable in Indian literature by his *Sattasaī* or *Saptaśatakam*, or more genuinely *Gāhākoso* (Sk. *Gāthakośaḥ*), which is the earliest known anthology of Prakṛit (or specifically *Māhārāṣṭrī*) verses in *gāthā* metre mostly of erotic contents.¹ Every verse is an unit by itself, a miniature sketch as it were in words, with well-chosen strokes of select and suggestive vocabulary. The present collection, put together from different recensions, contains a large number of such word-paintings. It depicts primarily village life in its various contexts : at home, on the field, through streets, in the garden, on the mountain slope,

1 A. Weber: *Ueber das Saptaśatakam des Hāla*, Leipzig 1870, *Das Saptaśatakam of Hāla*, Leipzig 1881, the *Gāthāsaptaśati*, *Kāvya-mālā* 21, 2nd ed. 1911; *Ibid*, 3rd ed., Bombay 1933. In addition, the following sources may also be consulted. Puschel. *Grammatik der Prakṛit-aprachen*, Strassburg 1900, § 13; Winternitz. *Geschichte der Indischen Literatur*, Leipzig 1922, pp. 97 ff., Keith. *A History of Sanskrit Literature*, Oxford 1928 pp. 223 ff., A. M. Ghatge: *Māhārāṣṭrī Language and Literature*, *Journal of the University of Bombay*, IV, 6, May 1936, A. N. Upadhye: *Prakṛit Literature*, *Encyclopedia of Literature I*, New York 1946, V. V. Mirashi. *The Original Name of the Gāthāsaptaśati*, a paper submitted to 13th All India Oriental Conference, Nagpur 1946; *The Date of the Gāthāsaptaśati*, *Indian Historical Quarterly*, xxv, 4, pp. 300-310, also *Siddhabhārati* pp. 173-83, Hoshiarpur 1950.

by the well-side and on the river-banks. The various seasons with their flora and fauna supply the necessary back-ground, as well as refreshing flavour. The family life of a simple and unsophisticated village folk is seen in its different colours, though mostly with respect to their love affairs. The current of eroticism is so strong in this anthology that the commentators force it out even from a slight suggestion, if not from nowhere. Now and then we get glimpses of the town and court life; and that is inevitable, because some of the gāthās have come from the pens of kings and their court poets. The collection is rich in maxims and popular sayings, and sheds good deal of light on the customs and conventions in the contemporary society. There are allusions to deities like Śiva, Pārvatī, Gaurī, Gaṇapati, Viṣṇu, Lakṣmī etc. and to mythological events from the epics. The references to Vindhya and Narmadā, Sahya and Godā go to indicate the locality of the composition of most of these verses. The rivers, countries and mountains from Northern India do not figure conspicuously : that shows that this anthology had its origin in the Deccan in general and in Mahārāṣṭra in particular.

The text of this anthology has come down to us in half a dozen recensions which differ in the number and arrangement of verses. There are some 430 verses common to all the recensions, and they can be looked upon as the oldest substratum of the anthology. The very nature of the subject matter and its treatment admit any number of verses at any place, and it is quite evident from different recensions that there has been extensive interpolation all along. It is imaginable that it was originally a Gāhākoso, an anthology of gāthās attributed to different authors but selected from a larger number and re-edited or refashioned for the taste of a cultured audience. Lately Professor Mirashi has shown how some royal poets have contributed gāthās to this collection as late as the 8th century A. D., and how it received the title -Saptaśatī, instead of -kośa, sometime after the 9th century. It is suggested by Shri S. V. Sohoni, I. C. S. (J. Bihar R. S., XLI, part ii, 1955, pp. 229 ff.) that Kālidāsa refers to Hala and his poetry by *śleṣa* in the verse *hālām* etc. from the Meghadūta (I. 49). Further he points out how certain expressions of sentiment, description of nature and even allusions to Śiva's married life in the Kumārasambhava, Meghadūta and Ritusamhāra of Kālidāsa can be directly related to some verses in the Gāthā-saptaśatī. He has noted certain parallels. It seems that Kālidāsa is almost quoting in the Uttara-Megha 49 by the use of *āhuḥ* certain views already expressed by Hala.

The third gāthā found in all the important recensions states that Hāla, the beloved of the poets (*kai-vacchala*), arranged here (*virāḍim*) seven hundred out of a crore of embellished gāthās.¹ The colophons of some MSS., as well as some concluding verses,² attribute this collection to Hāla.³ Literary tradition recorded by eminent authors like Bāṇa (c. 647 A. D.),⁴ Uddyotana (779 A. D.),⁵ Abhinanda (earlier than Soḍḍhala),⁶ Soḍḍhala⁷ (2nd quarter of 11th century A. D.) and others⁸ not only refer to Hāla as an author but also to his Kośa, which, as is well-known, has enjoyed unique popularity with rhetoricians as a source of suitable quotations.

Hāla, as seen above, is a shortened form in Prakrit of Sātavāhana which was a dynastic title derived from the name of an earlier king and used by many a subsequent ruler in that family. It is difficult, therefore, to decide which Sātavāhana is responsible for the composition or compilation of this anthology. There are traditional stories to show that Sātavāhanas were partial to Prakrit; their inscriptions and coinlegends are in Prakrit; the topographical references in these gāthās are mostly confined to their kingdom: all these facts go to corroborate the editorship of this anthology by some Sātavāhana king, popularly called Hāla. It cannot be attributed to

1 तत् सभाह कव्यच्छेदय कोटीन् सप्तशतानि । हलेण विरुज्ज्वाह सङ्कलनं गार्वाह ॥ १ ॥

2 इह शिरिहालविष्णु पाठककामि सत्तत् । सप्तसप्तौ समस्त गार्वाह सप्तशतानि ॥ and
यतो कव्यान्त/किमगार्वाहविष्णुविष्णुमोऽयौ । सप्तसप्तौ समस्त सप्तशतानि कोटी ॥ Weber's ed.
(2nd), Leipzig 1881, Nos. 698 and 709; Kāvya-mālā ed. (2nd), p. 207

3 See the note Sātavāhanah in the Bombay ed.

4 अविनाशिनमन्त्रायकरोलतावाहनः । विरुज्ज्वाज्जातिभिः । कोषं रत्नैरपि कृपावितैः ॥ Harsacarita 13.
'Sātavāhana (v. l. Śālivāhana) made an immortal refined treasure of song, adorned with fine expressions of purest character like jewels.'

5 Kuvalayamālā, opening verses: पालिपित्त-सालाह्व-छक्कण्य-सीहनायसोहि । सत्तुल्यसुखसारंगत
न कइ ता पय देमि ॥ निम्न-पुण्येण छलकवय्य वरमाधववसरणे । पालिपित्त हलो हारेण
व सइ मोहिय ॥ च्छालसुखसुखया रमसवरायइसकयहरि । जस्त कुलपम्भयस व विपय गंगा तरंगयई ।
मणिहविलासमहत्तन-चोहिले (v. l. चोहिले) जो कोइ हाकि वि । कम्मेव किं पल्ये हले हाता विपारे ॥
पयईई कइवणेन व मनेईई व जस्त जायपयई । कम्मला ते न कोसी विजुपमाणी वि हु प झोयो ॥ Quoted
from MSS This extract is given in the Kāvya-mīmāṃsā too; see p. 204, 3rd
Ed., Baroda 1934.

6 Rāmacarita . वमः श्रीहारवर्षा येन हाहावन्तर । स्वकीय कविकेषाणांमाविर्भावा संभूतः ॥ VI, 93.
Quoted in the Intro. to the Kāvya-mālā ed. of Saptasatī (2nd ed., p 2), and
also in Kāvya-mīmāṃsā, G. O. S., Baroda 1934, p. 204.

7 Udayasundarikāthā, G. O. S., XI, Baroda 1920: बहो गते कृष्णि शोक-मरुद्वृक्ष-
जवाब्जवजः कृतिमल्लवानी । यस्य नाम वृत्तेगनेशं स्मरन्तो ह्येवमं शयमेव वं विवृति ॥ p. 2.

8 Govardhana's Āryasaptasatī (12th century A. D.) is certainly modelled on the anthology of Hāla.

the first Sātavāhana in the 3rd century B. C. It has become customary to take him to be the same as Hāla mentioned in the Purāṇic list and belonging to the 1st century A. D.; but all this is hypothetical and based on convenient linking of bits of traditional and legendary information. The evolution of Prākṛit language and the various trends of Prākṛit literature would point out that the substratum of this anthology can be assigned to the 2nd or 3rd century A. D.; and thereafter many gāthās have been added to it from time to time.

In this anthology Hāla is not only an editor or compiler of the gāthās of other poets but also an author of some. He is said to have been a liberal patron of poets like Śrī-pālita (= Pādalipta?) who might have participated in shaping this Anthology.¹ Once the royal name Hāla became popular in literature, Indian tradition could easily raise Sātavāhana or Śālivāhana, who is also the founder of an era current in the South, to the status of a mighty monarch with a legendary halo; and nothing could be more appropriate for our author than to select Hāla, the far-famed monarch of Pratisthāna in Mahārāṣṭra, well-known as a Prākṛit poet and renowned for his partiality for Prākṛits, as the Hero of a Prākṛit poem, written especially in the Mahārāṣṭri dialect. That he was a *kavi-vatsala*² is also indicated in our poem : when he went to Pātāla led by Nāgārjuna, he was accompanied by one hundred poets.³

The poem Līlāvati associates Vijayānanda, Pōṭṭisa, Bhaṭṭa Kumārila and Nāgārjuna with Hāla. As a name, Pōṭṭisa is not of frequent occurrence, though a poet of this name is known.⁴ Vijayānanda looks

1 Rāmcarita of Abhinanda . इतिनीलभट्टस्य कविद्वयः श्रीपालितो लाहितः, इत्यति कामपि कालिदासकवयो वीताः साकाराणि । अहिर्षो पितृतर गद्यकवेः कालाव कालीकलः, सद्यः सतिशयवाचनितम्बपि च अक्षरपर्वोऽप्युक्तः ॥ XXII. 100 Quoted in the note on Sātavāhana in the Kāvya-mālā ed of Gāthāsaptasatī (2nd ed.) p. 2 and in the Kāvya-mīmāṃsā (3rd ed.) p. 204. The editors of the Gāthāsaptasatī (2nd ed. p. 2) have further inferred thus . एतेन श्रीपालितकविनेन वनादि-सया स्वप्रभोहीलस्य नाकार्यं गद्यासमशतकस्य सप्रहीत स्वादित्य-मिथेते । See also the 3rd ed , p. 8 of the Bhūmika

2 See p. 54 footnote 1. Some take Kavivatsala as a proper name, but that is not convincing : it is just an adjective of Hāla.

3 Līlāvati, Gāthā No. 1020.

4 There was a poet of this name. At least three gāthās from Hāla's Kośa, namely, I. 89, III. 33 and V. 3 are attributed to Pōṭṭisa, see Nirṇayasāgara ed., Bombay 1911, Gāthānukramanikā pp. 5, 10 and 12. Rājasekhara also refers in his Karpūramajjari (I. 20/20) to a poet Pōṭṭisa along with Hariṇidḍha, Narāṇḍiḍḍha and Hāla.

like a good counterpart of Sūdraka and Kharamukha of the legends summarised above. There is no sufficient evidence in the text to connect this Bhaṭṭa Kumārila with the famous Mīmāṃsa philosopher (c. 700 A.D.). Some gāthās from the Kośa are attributed to one Kumārila, see for instance I. 8. One Nāgārjuna (who is called *rasa-siddha*), a minister of a king Cīrāyu, is mentioned in the Brhatkathamañjarī.¹ The legends, noted above, do associate Nāgārjuna with Hāla, and our poem calls him a Bhikṣu (gāthās 1016 & 1028). This reminds us of the great Mahāyāna teacher, the founder of the Mādhyamika school of Buddhism,² who was well-versed in various branches of knowledge and about whom there are many legends depicting him as a charmer, magician and physician. The *Suhṛllekha*³ is an epistle composed by Nāgārjuna; and he is said to have addressed it, according to I-tsing (who died in A. D. 713), to his old patron (*dānapati*) Sheyen-teh-kia whose regal title was So-to-pho-hān-na.⁴ Guṇavarman and others mention this name a bit differently. The Chinese sources mention that Nāgārjuna addressed this letter to his friend Sātavāhana. Bāṇa (c. 647 A. D.) also relates a legend in which Sātavāhana figures as the friend of Nāgārjuna.⁵ Further it is interesting to note that Nāgārjuna is associated with South India, so the place of his activities could not have been far away from Pratiṣṭhāna, the metropolis of Hāla. Thus there is enough of legendary basis as well as literary tradition of sufficient antiquity which must have led our author to make Nāgārjuna Bhikṣu a teacher and guide of Hāla.

It is in one important respect, namely, the wedding of king Hāla with a princess of Sīmhala as elaborated by our author, that we do not get any support from the legends and literary traditions about Hāla so far reviewed. The sources reviewed by us, it is true, are limited; and it is equally possible that our author might have grafted this event for the

1 Kāvya-mālā 69, Bombay 1931, pp. 500-1, see also Kathāsarit-sāgara (Bombay 1930) p. 187.

2 It is generally held that he lived about the middle or in the latter half of the 2nd century A. D.

3 Winternitz: A History of Indian Literature, II, pp. 347 f.

4 I-tsing: A Record of the Buddhist Religion etc., Trans Takakusu, Oxford 1896, pp. 158-160, especially the foot-notes. Indian Antiquary, Vol. 16, p. 169 ff.

5 Harṣacarita VIII, ed. P. V. Kane, Bombay 1917, p. 82; Trans by Cowell and Thomas, London 1897, p. 252.

romantic interest of the poem. Vallabhadeva¹ has referred to *Lilāvati* as a queen of Śalivāhana, but he is silent on the point whether she came from Sindhala. The motif of a monarch marrying a princess for extending political power is well-known in early Indian Kathās, and it has served as an interesting theme for the drama. As depicted in the *Ratnāvali*,² king Udayana marries Ratnāvali, a princess of Ceylon. The digests of the *Bṛhatkathā*³ give a tale of Vikramāditya of Ujjaini who marries a beautiful princess, Madanalekhā, the daughter of Virasena, the king of Sindhala.⁴ A Pratihāra coming at the royal gate, the victories of his general Vikramaśakti and the Sindhala ruler willingly sending his daughter to the king : all these situations, in the *Kathāsaritsāgara*, have some similarity with what we read in the *Lilāvati*. According to Śivadāsa, Trailokyasundara, the son of Śalivāhana, had married Padminī, daughter of king Sūryasinha, of Sindhala. The idea of marrying a Sindhala princess is decidedly attended with some adventure and romance. As yet no other source (than this *Lilāvati*) for the marriage of Hāla with a Sindhala princess has come to light; but there is sufficient parallel material nearabout which could tempt our author to introduce the plot of the marriage of a Sindhala princess with Hāla. Thus the poem has secured a decided advantage of adding a romantic relish to the plot and of admitting characters like Mahānumati and Kuvalayāvali whose biographies too have a striking human touch about them.

The hero of this poem is thus a Sātavāhana king; he was ruling at Pratisthāna on the Godāvari; he was known by the name Hāla by which Indian literary tradition has made him memorable as the author or compiler of *Gāhākoso*; he had his teacher and guide in Bhikṣu Nāgārjuna; there are many legends about him; and he is depicted as the founder of

1 See above p. 29, footnote No 2.

2 See the Notes on *gāthā* No. 158.

3 *Kathāsaritsāgara* Lambaka 18, pp. 518 ff. (Bombay 1930); *Bṛhat-Kathāmañjarī*, Lambaka 10, pp. 423 ff.

4 Or is it that the author of the *Lilāvati* takes Vikramāditya and Sātavāhana of the *Kathāsaritsāgara* and *Bṛhatkathāmañjarī* to be identical and thus anticipates the conclusions of K. P. Jayswal that Vikramāditya of Ujjain is Gautamiputra Sātakarni of the Andhra Sātavāhana line, that his grandson Hāla-Sātavāhana, the author of the *Septasati*, became a king of Pratisthāna about 17-21 A. D., and that he was called Vikramāditya and also defeated Śakas in 78 A. D. etc. ? For Jayswal's views see J.B.O.R.S., XVI, 1930, pp. 279 ff.

an era, so common in Deccan. It is mainly through legendary perspective¹ that the author of this Līlāvati has looked at Hāla and composed a romantic poem celebrating his wedding with a Sīmhala princess.

e) The Scenic Back-Ground of The Tale

or

The Sapta-Godāvarī Bhīma

It is interesting to trace the route of the military expedition of Vijayānanda against king Sīlāmegha of Sīmhala island. He starts from Sātavāhana's metropolis, viz., Pratiṣṭhāna (mod. Paithan). On his way he subjugates the king of Malayācala and the Paṇḍya king (the latter ruling near about Madurā). He reaches the shore and beholds Rāma's Bridge (somewhere near the present beach of Dhanushkodi). He pays respects to Rāmeśvara and boards a boat which is blown up by a strong gale into the Eastern ocean (mod. Bay of Bengal). The boat is wrecked near the confluence of Godāvarī, and with the help of a plank he enters the mouth of that river. Then passing through a forest on the shore where the sin or dirt of Kali age was washed by the waters in seven streams, somehow he reached after a long time the Sapta-Godāvarī Bhīma (gāthā No. 198).² His exhaustion was removed by Godāvarī which flows into the ocean with seven streams. After paying respects to Īśvara in the temple, he retired to a Maṭha in which dwelt a Pāśupata ascetic, who was nude, who had besmeared his body with ashes, and who was wearing a garland of rosary beads. Just in the vicinity Mahānumati and Kuvalayāvali were staying in a shady hermitage which was adorned with a gorgeous temple of Pārvati and Īśvara, with a Maṭha situated on its right side (or to the south).

Then princess Līlāvati, while she is being sent to Sātavāhana whom she has chosen to marry, camps on the other bank of Godāvarī, at a distance of half a Yojana, opposite to the hermitage of Mahānumati and Kuvalayāvali, and later decides to stay with them there, till Mahānumati meets her beloved (gāthā No. 880).

1 K. Gopalachari has given a nice survey of the researches connected with Sātavāhanas in his Early History of Andhra Country (Madras 1941). In recording the details from the Līlāvati (based on Bhārati, Vol. III, part I, pp. 3 ff.) as Events of Hāla's Reign (p. 43) he is overvaluing them as historical events.

2 According to the com. सप्तगोदावरीभयभीति भविष्यत् दिवसः ।

Later on (gāthā No. 1064 f.) Sātavāhana also starts with his army, hunts on the way, and after many days' journey comes to Sapta-Godāvari Bhīma, meets that ascetic, kills Bhīṣaṇānana and rescues Citrāṅgada from the curse. There we have the gathering of all concerned : Mādhavānīla is married with Mahānumati and Sātavāhana with Līlāvati.

The above details make it clear that the main scene of our tale is laid near about the confluence of Godāvari, adjacent to the Sapta-Godāvari Bhīma which is interpreted by the commentary as Bhīmeśvara-deva on the bank of Godāvari the water of which has spread into seven streams.

The topographical details induce us to search for some temple of Bhīmeśvara on the bank of Godāvari, and one is tempted to identify it with the Bhīmeśvara temple at Draksharama¹ with which we should get ourselves acquainted in essential details.

Drāksārāma (its ancient name according to inscriptions and literature being Dakṣārāma or Daksārāma) is a village in the Ramachandrapuram Taluk of the East Godāvari Dist. in Madras Presidency. It is located some six miles away due north of the river Gautami, a branch of Godāvari. This place is at a distance of about 25 miles from Rajahmundry, of about 20 miles from Cocanada and about 4 miles from Ramachandrapuram. It is considered to be one of the most sacred spots in the whole of the Āndhradeśa,² because it is one of the five celebrated Śivaksetras in that country, the other four being Bhīmārāma, Kstrārāma, Amarārāma and Kumārārāma. Tradition says that it is one Liṅga that broke into five pieces and fell at those five places. This Drāksārāma is famous for its grand, two-storeyed temple of Bhīmeśvara which has a compound wall with Gopuras in four directions. Within the compound we see (in the photograph included in this volume) the Sikhara of the temple and a Gopura of one side: there are also coconut trees and some secondary shri-

1 I record my sincere gratitude to my learned friend N. Lakshminarayan Rao Esq. M. A., Ootacamund, for a valuable note on Drāksārāma which I have incorporated in this section. My thanks are also due to G. Lakshmi Narasimham Esq. of the Draksharam Temple; R. S. Panchamukhi Esq., Dharwar; B. V. Krishnarao Esq., Madras; Prof. P. T. Raju, Waltair; R. Subbarao Esq., Rajahmundry; Prof. E. V. V. Raghavacharya, Cocanada; and Dr. V. Raghavan, Madras, who kindly explained my queries about this locality.

2 Some inscriptions call it Dakṣiṇa Kāśī.

nes. Outside the compound wall, on the eastern side there is a Gopuram and close to it the tank Saptagodāvaram.

The temple of Bhīmeśvara is a handsome two-storeyed building constructed partly in white and partly in black stones. In the porch round the shrine in the upper storey are black granite stone pillars, a rarity in that part of the country. The lower porch is also of black granite. The *linga* is of white marble, and being 15 feet in height it is worshipped at the top on the first floor. On the ground floor the image is enclosed by a dark room consisting of three rows of passages, the last of which leads to the image. There is a goddess known as Māpikyeśvarī, located on the upper floor, on the left side of Īśvara, in a separate room. She is one of the eighteen Śaktis that are worshipped all over India. She is supposed to be Īśvara's companion, a courtesan. All the ceremonial worship is performed to her, and for all practical purposes, she occupies the place and status of Dākṣāyaṇī or Pārvatī.

The temple of Bhīmeśvara contains 382 inscriptions which have been published by the Epigraphical Department in South Indian Inscriptions, Vol. IV.¹ The earliest of these is dated Śaka 969 (= A. D. 1047) and belongs to the reign of the Eastern Chālukya king Rājarāja; and the latest is a record of the reign of Purusottama of the Gajapati dynasty, dated in the 24th year of his rule, i. e., about A. D. 1567. The important dynasties of rulers represented in the epigraphs of this temple may be noted here: Eastern Chālukya, Western Chālukya, Imperial Chola, Eastern Gaṅgas of Kāliṅga, Kākattya, Reḍḍi, Vijayanagara and Gajapati.² In these inscriptions the place is called by the name of Daksārāma, Daksārāma, Dakṣavāṭa, Dakṣavāṭikā, Dakṣa-tapovana, Dākaremi etc. It is stated to have been situated in Guddavāḍi-nāṇḍu, which was a subdivision of Gangagonda-Choḍa-valanāṇḍu. Though the locality is called Daksārāma, there are no gardens in the vicinity: all the region for miles around is at present under paddy cultivation.

1 In an inscription (see Nos. 1196-97), dated Śaka 1050 (+78 = 1128 A. D.), a queen Lilāvati by name, who dedicated lamps to that temple, is thus mentioned:
 పలమిదేవతరమమహారాజాదిత్యవరదేవతేశ్వరాలయాలయశ్రీపద్మనాభస్వియ గణాధిపతి లలితావతిదేవి. etc.

2 There is a reference to the Drākṣārāma in an inscription of the Kalachuri king Yaśahkarnadeva dated A. D. 1073. The record reports that Yaśahkarna defeated the Andhra king and worshipped Bhīmeśvara near Godāvari, Ep. Ind, Vol. XII, pp. 205 ff.

The association of this locality with Daksa is based upon a traditional story which runs thus : Daksa Prajāpati is said to have performed a Yajña here, near the spot still shown as Daksa-guṇḍa. He invited all his daughters, Āsvini to Revati, the twentyseven stars, his son-in-law and all the gods and goddesses, but not his 28th daughter, Dākṣāyaṇī and her lord, Śiva. When Dākṣāyaṇī learnt from Nārada about her father's Yajña, she sought the permission of her beloved to attend the same, but he refused it. When she insisted on going, he consented reluctantly. When she reached Daksa's place along with her child Vināyaka, she was not duly received and looked after : she felt neglected and humiliated. She burst into tears helplessly and threw aside her child in disappointment. From her tear-drops fallen on the ground, when touched by her, there arose flames of fire in which she threw herself (according to another version, she plunged herself into the fire of the sacrifice), and thus became a Sati.

Anticipating some mishap to his beloved in her paternal home, Śiva set out to look after her safety ; but by the time he reached the place, Dākṣāyaṇī was no more. He heard all about her on the spot ; he was filled with remorse and revenge ; and with a view to destroy everything there, he sprinkled the drops of perspiration from his forehead all round. From these drops there arose Virabhadra, the terrific counterpart of Śiva himself. Daksa, his sacrificial establishment and all his kith and kin were destroyed, and the invitees fled away for safety. Daksa's head was cut off but that of a ram was fixed instead on his body, and he was given a seat in celestial constellation. The spot where Virabhadra threw his weapon is marked today by a hillock capped with Virabhadra-Śiva temple, in the stream of Godāvari. At the spot where Daksa's head was cut Śiva is said to have grown more fierce, and hence he came to be called Bhīma.¹ Śiva is more or less a widower here, without Dākṣāyaṇī. The

1 There are cases of deities named after the founders of the temples : Nilakantheśvaradeva, Lakṣmaṇeśvara and Śaṅkeśvaradeva are the names given to deities consecrated by Nilakaṇṭhaṇḍyaka (Śaka 1051), Lakṣmaṇa and Śaṅkara-Camūnātha. See K. G. Kundangar : Inscriptions in Northern Karnataka and the Kolhapur State, Kolhapur 1939, pp. 18, 65, 40 etc. (of the text). On this analogy, it is not surprising if Bhīmeśvara temple was founded by some king Bhīma by name. A king Bhīma has constructed a temple of Chālukya Bhīmaśvara at Bhīmavaram near Cocanada ; and it is different from Drākṣhārma temple.

orthodox Brāhmaṇas, it is said, will not perform any Yajña in Drākṣārāma, because it is looked upon as an ill-omened place.

The present site of Drākṣārāma is some miles away from the river Godāvarī or any of its branches ; but according to the inscriptions, as well as the Bhīmeśvara-purāṇamu, it was in the close vicinity of Godāvarī which is known to have seven mouths at its confluence and hence called Sapta-Godāvarī. It may be noted, however, that now there is near the temple of Bhīmeśvara and adjacent to the Eastern Gopura a tank called Sapta-Godāvaram into which the seven Sages (ṛṣi), who are credited with the creation of the seven mouths of Godāvarī, are supposed to have brought water from their respective rivers underground. The tank gets its water-supply through percolation, and its water rises whenever there is a flood in the river Gautamī. It is said that there are traces of the flow of river near Drākṣārāma: ten feet below, it is all sand, a river bed. Most of the temples in the South have a *śrītha* or holy pond near them. The tank Sapta-Godāvaram is symbolic of the sanctity of the seven streams of Godāvarī, because a holy bath in this tank is said to confer on the pious pilgrim in a condensed form all the merit which is to be obtained by a separate bath in each of the seven rivers.

Some scholars suspect Buddhist and Jaina associations with this locality, because it is called an *ārāma*. Nothing specially Buddhistic is discovered there as yet. In the vicinity some Jaina settlement is said to have existed: there are found still some antiquities, especially images, scattered here and there. It is reported that on the northern side of the temple a figure of Jaina Tīrthakara,¹ sitting cross-legged, is carved on a stone slab. A late Jaina Paṭṭāvali of the Sena Gaṇa associates Samanta bhadra with this place in the following verse :

समन्तभद्राः खड्गं तत्र पटे स्थितास्त्रिभिर्दिग् विषये सुतीर्थे ।

ब्राह्मणिरामे खड्गं भीमलिङ्गे विकीर्त्ये चन्द्राम्बिकासकराः ॥²

A vivid and charming account of the place as it existed in the 15th century and its sanctity is to be found in the Telugu Campū called Bhīme-

1 Perhaps this appears to be the same as one photographed by the Supdt., Archaeological Survey, Southern Circle, Fort St. George Madras (No. C. 110).

2 The Jaina Antiquary: Vol. XIII, No. 2, p 4, verse 17, Arrah 1948. It appears that the Prabhāvakacarita (ed. Jinavijayaṅgi, Singhi Jaina Series, 13, Ahmadabad-Calcutta 1940) also refers to Bhīmeśvara thus (p 129):
प्राप्तव्यवहारीयमालोच्ये विचालये । मन्दिपठये etc.

śvara-purāṇamu' by the famous Telugu poet Śrīnātha. The work which was dedicated to Beṇḍapūṇḍi Annayāmātya, the minister of the Redḍi kings Vema and Virabhadra of Rajahmundry, is believed to have been composed in about A. D. 1430. This poetical work is based on the Bhīma-khaṇḍa of the Skandapurāṇa, though the poet by his skill and mastery of the Telugu language has made it very interesting. A brief summary of the description of Drākṣārāma as given by Śrīnātha is reproduced below :

'The city of Drākṣārāma was surrounded by a wide and deep moat always full of water (like the sea), within which were constructed fort walls of immense size, thickness and height. It had broad roads and was guarded by (the shrines of) Bhadra and Pātāla-Bhairava, protected by the lords Subrahmaṇya and Vināyaka and by the Saptamātrkāś. It was situated on the banks of the (river) Sapta-Godāvaram, most famous and holy of the *tirthas* of the south. It was full of shrines and temples enshrining the deities, such as Bhairava, Śaṅkara, Viṣṇu and Viḡṇeśvara; and the different gates leading into the city were guarded by (the shrines of) goddesses Gogulamma on the west, Maṇḍatalli on the north, Nūkāmbā on the east and Gaṭṭāmbā on the west. The fields around the city were fed by the flood waters of the Sapta-Godāvaram and by the streams Tulyabhāgā, Godāvari, Kaunteya and Kaṇvāpaga, and the town was everywhere adorned with lotus tanks and fine gardens. The boundaries of the region round about (Bhīmamaṇḍala) were the ocean on the east, the rivers Tryambakatanūjā on the west, Tulyabhāgā on the north and Vṛddha-Gautamī on the south.

The holiness of the city is derived from the tradition that at that place Dakṣa's *yajña* was destroyed by Śiva, who later on bestowed his forgiveness and favour (*amugraha*) on Dakṣa when he prayed for pardon. Hence the place acquired fame and holiness as the scene of both the *nigraha* and *amugraha* of god Śiva, who took permanent abode at the place under the name of Bhīmeśvara in a temple on the bank of the Saptagodāvaram. The temple and the *tirtha* attained further holiness equalling only that of Kāśī owing to the fact that the sage Vyāsa when rebuked by god Viśveśvara of Kāśī and asked to leave that holy place for an irrational act of his, was advised by goddess Bhavānī to seek solace at Drākṣārāma where Śiva was *amugraha-dāyin*. In accordance with the advice, the sage came to Drākṣārāma accompanied by Agastya, whom he met on the way, and there attained holy bliss in the prayer and service of Bhīmeśvara.'

Looking at the underlying spirit of the traditional tales, one finds that the place is associated with privation and divine favour. It is quite natural, therefore, that Mahānumati, Kuvalayāvali and Līlāvati are brought by the author of the Līlāvati to this place, while fate is so adverse to them; and it is there that they are devoted to Pārvaṭi and Śvara till their calamities come to an end. In our story it is Bhavāni, perhaps identical with Māpikyeśvari in the traditional account, who plays a greater part in bestowing favours on them.¹

f) Contacts with Earlier Literature

The author of the Līlāvati is quite aware of the fact that great poets in the past had composed excellent Kathās in Sanskrit, in Prakrit and partly in Sanskrit and Prakrit (gāthā 36). It is natural, therefore, that attempts should be made to detect points of affinity between the Līlāvati and other outstanding works in early Indian literature. Major portion of the Indian narrative literature is associated with one or the other cycle of legends connected with Udayana-Pradyota, Kurus and Rāma and now embedded in the Sanskrit digests of the Brhatkathā of Guṇāḍhya the basic Pāśāṭi text of which is no more available, in the Mahābhārata and in the Rāmāyaṇa. For later poets and playwrights these three have become the perennial source of the subject matter which they dress with poetic, lyrical, erotic and didactic spicing.

The L(lāvātī) shows closer affinity with B(rhatkathā), as judged from its Sanskrit digests than with Mahābhārata and Rāmāyaṇa. Both of them have much in common with regard to legendary back-ground, religious touches, characters, motifs, episodes and stray events. Though the hero, Śatavāhana, is an earthly monarch, in L he is brought into close association with Vidyādhara, Yaksas, Siddhas and other characters with the result that its legendary back ground at every step reminds us of that in B. In L the curse of Gaṇeśa is a driving force, the various characters including the hero himself, are depicted as great devotees of Śiva and Pārvaṭi; the chief scene of action is the hermitage close to the temple of

-
- 1 In choosing *Śapta-Godāvarī Bhīma* as the chief scene of action, the author only shows his respectful acquaintance with that locality as a sacred place. One fails to understand how this reference to *Drākṣhārāma* can be used as an evidence to prove that *Śatavāhanas* were *Āndhras*, as some scholars have done. See *Journal of the Āndhra H. R. Society*, Vol. IV, parts 1—3, 1930, pp. 25—32; *Bhārati* Vol. III, part 1, pp. 3f.

Bhīmeśvara ; a nude Pāsupata tenders his advice and guidance both to the hero and to his commander-in-chief ; and in the end the jubilant hero pays respects to the shrine of Pārvaṭī at Pratisthāna. All these lend a positive Śaivite touch to the contents of L ; and the religious back-ground is not much different in B which repeatedly introduces devotion to and worship of Śiva etc.

King Satavāhana of Pratisthāna figures in both the works : in one as the hero and in the other as the patron of the author, Guṇādhyā.¹ Though B is silent about his marriage with a Sindhala princess, we have therein a story in which, as already noted above, king Vikramāditya marries a Sindhala princess.² In a different context in B a Sindhala princess Mrgārikalekhā by name is being sought ; on the way there is a ship-wreck ; and then follows a description of a visit to Pātāla.³ Very often B introduces Nalākūbara, the son of Kubera.⁴ It also mentions a Gandharva prince, Citrāṅgada, who kidnaps a girl seen for the first time :⁵ thus he acts almost likewise in both the works. One Nāgarjuna, a Rasasiddha, is introduced by B. Līlāvati and Kuvalayāvali figure in both, but there is nothing common beyond names.⁶ Rambhā plays nearly a parallel rôle in both the texts : in B she tempts a king but in L an ascetic who has relinquished his kingdom, and then delivers a child and flies to heaven : the child later on grows into a charming girl.⁷ Pōṭṭisa and Vijayānanda in L remind us of Yaugandharāyana and Rumaṇvān in B.

The motif of winning a beautiful princess from a distant island like the Sindhala and the idea that a certain girl would make her husband a universal sovereign are met with in B more than once. Sea-travel, ship-wreck, residence in a hermitage, curses and subsequent redemption, a divine voice announcing the future,⁸ characters visiting Pātāla of a typical description and meeting a *kanyakā* there,⁹ a ring acting as an antidote against poison, Vidyādharas etc. moving in the air : all these points, though

1 See Kathāsarit-sāgara, I. 5. etc. pp 11 ff. (Bombay 1930); Brhatkathā mañjari pp. 25 ff. (Bombay 1931).

2 See page 53 above.

3 B.-mañjari pp. 322 ff.

4 Ibidem pp. 174, 180, 204.

5 Ibidem pp. 202. ff.

6 Ibidem, Glossary of Proper names, pp. 621 ff.

7 Ibidem, pp. 167-69.

8 Ibidem p. 517, verse 90 : अथवासीरिषी वाजी शेषवार वमस्तलम् ।

9 Ibidem pp. 268, 656 etc.

found once or twice in L, are of repeated occurrence in B. In this way L bears close affinity with B and inherits a good deal of its general atmosphere.

As yet it has not been possible to detect an earlier source for the entire plot of L: it is not unlikely, however, that the author is himself responsible for the structure of the plot woven out by him, using a thread here and a thread there received subconsciously or even at times consciously from earlier notable works. It is the characters of Mahānumati, Līlāvati and Kuvalayāvali that constitute the main planks of the plot; and even as specimens of Indian womanhood, they possess certain relieving features of abiding human interest.

The Kādambari of Bāṇa, so far as its basic plot is concerned, is indebted to the Bṛhatkathā. But what Bāṇa has shaped out of his source is a literary magnificence in which the device of emboxing tale within tale is used; the complicacy of the plot and the complexity of the narrative have become simply inimitable; and the entire romance stands unique for its sentiment and poetry which are dressed in a dignified style and diction at times tinged by laboured vocabulary, syntax and ornamentation. Reading the Kādambari and Līlāvati side by side one often feels that there are common contexts in some places, though detailed comparison is not likely to lead to much positive result. In both the works curses are coming in the way of marital pleasures, and Destiny or past Karman rules supreme. The characters are made to live bravely and struggle with optimism rather than succumb to death like a coward in despair. Mahānumati living in a hermitage near the Sapta-Godāvari very closely resembles Mahāśvetā dwelling on the shore of the Acchoda lake: their pangs of separation are very much alike. Like Kādambari sacrificing her pleasures till Mahāśvetā is happy, Līlāvati does not go in for marriage till Mahānumati is made happy.

Līlāvati immediately reminds us of Uśā, Vāsavadattā and Ratnāvali from earlier literature, but there is some difference in the presentation of their love episodes. Uśā meets somebody in her dream; she suffers pangs of separation; her friend Citralekhā paints many prominent kings; and amongst them Uśā identifies Aniruddha seen by her in a dream.¹ Vāsavadattā does not choose any one in the Svayamvara arranged by her father, but meets in a dream prince Kandarapaketu (who likewise

1. Kathāsarit-sāgara VI, 5, pp 137 etc

meets her in his dream) and subsequently pines for him.¹ In the case of *Lilāvati* the course of events is slightly different. Being destined to be a sovereign's wife, her father gets prepared the paintings of great kings. They are put in her room. She sees the portrait of *Sātavāhana* and falls in love with him; then she meets him in a dream; and since then she suffers from separation. Her close attendant is *Vicitralekhā* who reminds us of *Uṣā's* friend *Citrālekḥā*. With *Ratnāvalī*² our heroine *Lilāvati* has much similarity. Both of them are *Sirīhala* princesses; and it is prophesied that they would make their husbands universal sovereigns. Fate has a pathetic influence on the lives of both, and a necklace plays a significant rôle in the fulfilment of their marriage.

More than once *Kuvalayāvali* reminds us of *Śakuntalā*. Both of them are the daughters of ascetics who were practising severe penances but were tempted to sex-pleasures by jealous *Indra* through celestial nymphs³ who give birth to them and then go back to heaven leaving them to the care of a hermitage. Both of them grow into charming girls under the sylvan atmosphere. It is through *Gandharva* form of marriage that *Kuvalayāvali* gets wedded to *Citrāṅgada* and *Śakuntalā* to *Duśyanta* without the previous permission of the elders. And lastly, it is a curse, of her father in the case of *Kuvalayāvali* and of *Durvāsas* in the case of *Śakuntalā*,⁴ that separates them from their husbands. A helpful ring plays some part in shaping their destiny, though not directly in the case of *Kuvalayāvali*. So far only the comparison works. Somehow the author is not explicit in the *Lilāvati* about *Rambhā's* relation with *Nalakūbara*: she simply entrusts her daughter, *Kuvalayāvali*, to his care and goes to heaven, but elsewhere in the *Purāṇas* she is his wife.

From the above observations it is quite probable that *Kutūhala* had in view, in a general way, the contents of earlier literary works like the *Brhatkathā* of *Gupāḍhya*, *Abhijñāna-Śākuntalam* of *Kalidāsa*, the *Vāsavadattā* of *Subandhu*, the *Kādambarī* of *Bāṇa* and the *Ratnāvalī* of *Harsa*.

1 *Vāsavadattā*, ed. and tr. by Louis H. Gray, New York 1913.

2 The *Ratnāvalī* of *Harsa*, ed. Godbole & Parab, Bombay 1890. See the Notes on *gāthā* 158 at the end.

3 Compare *Abhijñāna-Śākuntalam* I, 24. 60 ff, pp 21 etc. ed. Gajendragadkar, Surat 1946.

4 *Ibidem* IV. 1. 4 ff, pp. 74-75.

g) Age of the Poem

The author of the *Lilāvati* does not specify the year when he completed this poem. He does not refer to any contemporary or past king, a patron. He is silent about his predecessors and contemporaries in the field of literature. Naturally, therefore, we are obliged to piece together various bits of information, external and internal, which might enable us to put some definite limits for the date of the composition of the *Lilāvati*.

A. Of the three Mss. available to us, we have seen that B is dated *Sarvat* 1461 or 1471 (-57 = A. D. 1404 or 1414); P is older than B but later than J, though it does not bear any date as such; and J is dated *Sarvat* 1265 (-57 = 1208 A. D.).

B. 1) Vāgbhaṭa is assigned to c. 14th century A. D. He has written a *svopajñā* commentary called *Alaṅkāratilaka* on his *Kāvyaśāsa*.¹ While explaining the definition of *Kathā*, he refers to the *Lilāvati* in this manner (p. 18):

धीरप्रशस्तनायकोपेता मयेन पथेन वा सर्वभाषाबुद्धिः कथा ।

आख्यायिकावन्न चचरितव्यावर्णकोऽपि तु धीरशान्तो नामकः । तस्य तु कृतमन्येन कविना यत्र कथ्यते
सा कविरूपमयी काव्यम्बरीवत् । काविरूपमयी लीलावतीवत् । सर्वभाषाबुद्धिः संस्कृतप्राकृतेन मागध्या
संज्ञसेन्या शब्दा [= वैशाख्या] अपभ्रंशेन वा रचिता कथा ॥

Further in this commentary he has quoted a *Prākṛit* verse to illustrate the usage of a *Deśya* word, namely *tiṅgiṃchā*, in *Prākṛit*; and that verse, as seen in the Notes on *gāthā* 24, is the same as *gāthā* No. 24 of the *Lilāvati*.

2) Trivikrama, who composed his *Prākṛit* grammar early in the beginning of the 13th century A. D.,² quotes a couple of bits of lines from the *Lilāvati*, *gāthā* Nos. 4 and 24 (see the Notes at the end on these *gāthās*) to illustrate certain rules of his grammar (I. i. 22).

3) As noted above, p. 35, it is highly probable that Nemicaṇḍra (c. 1170), the author of the *Kannaḍa Lilāvati*, was acquainted with this *Prākṛit* poem, *Lilāvati*.

4) Vallabha-Nyāyācārya's (c. 1150) quotation, already noted above,³ one is inclined to think, refers more to the traditional story of

1 Ed. *Kāvya-mālā* 43, Bombay 1915; Kane *Sāhityadarpaṇa*, Bombay 1923, Intro. p. cxxi.

2 A. N. Upadhye: A Note on Trivikrama's Date, *Annals of the S. O. R. I.*, XIII, 11, pp. 171-2. See also the Intro. by Dr. P. L. Vaidya to the ed. of the *Prākṛit Grammar* of Trivikrama, Sholapur 1954

3 See p. 29, footnote 2 above.

Śalivahana than to the poem *Lilāvati*, because no such context is found in it.

5) Hemacandra occupies a unique position in the realm of Prākṛit studies on account of his treatises on Prākṛit language, lexicography and metres. One salient trait of his compositions is that he thoroughly avails himself of the material from the works of his predecessors in the field at times anonymously and sometimes specifying the names of the authors or their works. He was born in 1088 and died in 1172 A. D. He composed his *Alaṅkāra-cūḍāmaṇi*, *Chandonuśāsana* and *Deśi-nāma-mālā* during the period of 1142 to 1157 A. D.,¹ and his grammar was finished even before 1142 A. D.

In his *Alaṅkāra-cūḍāmaṇi*² on *Kāvya-nuśāsana* VIII. 8, he refers to the *Lilāvati*³ in this manner :

धीरशान्तनायका गयेन पथेन वा सर्वभाषा कथा ।

आख्यायिकावत् स्वचरितव्यावर्णनेऽपि तु धीरशान्तो नायकः । तस्य तु वृत्तमन्येन कविना वा यत्र वर्धते, सा (*v. 1. वा*) च काचिद्वचमयी यथा कादम्बरी, काचित् पद्यमयी यथा लीलवती । या च (*v. 2. कावत्*) सर्वभाषा काचित्संस्कृतेन काचित्प्रकृतेन काचिन्मागध्या काचिच्छ्रुतेन्या काचित्पेशान्या काचिद्वचमयं स्यात् सा कथा ॥

In his *Chandonuśāsana*⁴ he illustrates the use of short *ṛ* in Prākṛit by quoting a gāthā which is the same as No. 1091 of this *Lilāvati*: the necessary extract is quoted in the Notes on that gāthā.

Hemacandra's Prākṛit grammar surpasses the earlier Prākṛit grammars, so far known, by its thoroughness and wealth of illustrations. It is but natural that he must have used a large number of works, grammars, plays and poems; but unluckily he rarely specifies the sources of his illustrations. From the above discussion it is clear that Hemacandra knew and quoted from the *Lilāvati*. Though there are no quotations from it in his grammar, one feels at every step that he might have drawn many illustrative words from it. The commentator repeatedly

1 Bühler : *The Life of Hemacandrācārya*, English Trans., Singhi Jaina Series, Bombay 1935, pp. 36 ff

2 Ed. *Kāvyamālā* 70, Bombay 1901, p. 338; R. C. Parikh, Bombay 1938, Vol. I, p. 463.

3 Some have taken this to refer to the work of Jinēśvarasūri, noted above, p. 28 f. (Intro. *Surasundarīcariyam*, p. 28); but this suggestion can be ruled out, because Hemacandra, in that context, is only following Bhoja who could not have referred to the work of Jinēśvara.

4 Ed. Bombay 1912, p. 1a.

quotes Hemacandra's sūtras in explaining many words and Dhātvaśeṣas. In a few places one can apparently suspect that the illustrations come from the Līlāvātī with or without minor changes, for instance, *hiyayām mha dūmei, visamaṇo, junṇa-surā* etc., as discussed in the Notes on gāthās 144, 169, 1266, etc.

6) Verses traced in Aṅgaḍadatta's Tale¹ and Vajjalaggam² do not prove much, because the dates of these works are not definite.

7) The Surasumdarīcariya of Dhaneśvara was composed in Śaṃvat 1095 (-57 = 1038 A. D.).³ It possesses many situations, ideas and motifs which closely resemble those in our Līlāvātī. The general format, the device of emboxing tales and biographies, the use of detached words to introduce the gāthās, etc. are practically alike in both.⁴ I have been able to detect at least one verse in the Surasumdarīcariya which appears to have been taken from the Līlāvātī with some changes in the second line.⁵

8) The literary career of Bhoja, the celebrated Paramāra king of Mālwa and a learned prince of his age, is assigned roughly to a period between 1030 to 1050 A. D.⁶

In his Śrīgāra-prakāśa XI, he defines and illustrates Kathā by mentioning the Līlāvātī in this manner :

या नियमितगतिभावा दिव्या दिव्योभयेति वृत्तवती ।
कादम्बरीव लीलावतीव सा कथा कथिता ॥

He is also said to have quoted from the Līlāvātī.⁷ In chapter XXVII, Dautyaparakāśa, Bhoja remarks thus :

सहपांडुकीवा यथा कुबलयावली महालुप्त्या⁸ लीलावत्याम् ।

1 See the Notes on gāthās 569 and 781 at the end.

2 Ed. Bibliotheca Indica, No. 227, Calcutta 1944. See the Notes on gāthās 74.1, 222, 1141 and 1308.1.

3 See page 26 above.

4 See page 40 above.

5 See the Notes on gāthā 1091 at the end.

6 P. V. Kane · Sāhityadarpaṇa, Bombay 1923, Intro. p. xcvi.

7 See M. R. Kavi's article in the Bhārati, 1926; Śrīgāraprakāśa of Bhojadeva, 22-24, Madras 1929, p. xx1; Krishnamachariar : History of Classical Sanskrit Literature, p. 439. My friend Dr. V. Raghavan writes to me that Līlāvātī is quoted by Bhoja in Śp.

8 Apparently महालुप्त्या is a misreading.

'In his *Sarasvatī-kāṭhābhārata*,' Bhoja quotes a *gāthā* to illustrate *Malādīpaka*, and it is the same as No. 25 of the *Līlāvati*.

9) *Ānandavardhana's* literary activity is assigned to a period between 840-870 A. D.² In his *Dhvanyāloka* III, while discussing *Prakṛtyau-citya*, he observes thus :

भार्याचित्यं तु प्रकृत्यौचित्यात् । प्रकृतिर्ह्युत्तममप्यभाष्यमावेन दिव्यमानुषादिभावेन च विभेदिनी । तां यथायथमनुसृत्यासंकीर्णः स्थायीभाष उपनिबध्यमान औचित्यवान् भवति । अन्यथा तु केवलमानुषाश्रयेण दिव्यस्य केवलदिव्याश्रयेण वा मानुषस्योत्साहादय उपनिबध्यमाना अनुचिता भवन्ति । तथा च केवलमानुषस्य राजादेर्वर्णने स्तारणवलङ्घनादिलक्षणं व्यापरा उपनिबध्यमानाः संक्षिप्तवृत्तौऽपि नीरसा एव नियमेन भवन्ति । तत्र त्वनौचित्यमेव हेतुः । ननु नागलोकगमनादयः सातवाहनप्रभृतीनां भ्रूयन्ते । तदलोकसामान्यप्रभावावतिशयवर्णने किमनौचित्यं सर्वोदीभरणक्षमाणां क्षमाशुभामिति नैतदस्ति । न वयं ब्रूमो यत्प्रभावातिशयवर्णनमनुचितं रक्षाम्, किं तु केवलमानुषाश्रयेण यौत्सायवस्तुकया क्रियते तस्यां दिव्यमौचित्यं न योजनीयम् । दिव्यमानुषायां तु कथायामुभयमौचित्ययोजनमविरुद्धमेव । यथा पाण्डादिकथायाम् । सातवाहनादिषु तु येषु यावदपदानं श्रूयते तेषु तावत् मात्रमनुगम्यमानमनुगुणत्वेन प्रतिभासते । व्यतिरिक्तं तु तेषामेवोपनिबध्यमानमनुचितम् ।

In the *Līlāvati* we find that *Kathā* is said to be of three kinds, *divyā*, *divya-mānuṣī* and *mānuṣī* and that *Sātavāhana* and others go to *Nāgāloka* through the supernatural power of *Nāgārjuna*. *Ānandavardhana*, it is to be remembered, is acquainted with *Prākṛit* works like the *Gāthāsa-ptasati*, *Harivijaya* of *Sarvasena*, *Setukāvya* and *Madhumathanavijaya* ; and he himself is the author of a *Prākṛit* poem, *Viśamabāṇatīlā*.³ The trend of his discussion in the above passage, naturally, makes it highly probable that he has in view the introductory discussion from and the plot of the *Līlāvati*. The possibility of his knowing an earlier prototype (which we have not been able to trace so far) of the *Līlāvati*, of course, cannot be ruled out.

C. *Jineśvarasūri*, as noted above on p. 26, finished his *Nirvāṇa-Līlāvati* in c. 1035 A. D. After the *Līlāvati*, as far as we know, it is the earliest work to contain the word *Līlāvati* in the title. The adjective *Nirvāṇa* possibly implies that the author wants to distinguish his work from the earlier *Līlāvati*, one having a religious basis and the other a romantic outlook.

D. In this *Līlāvati*, while describing the march of *Sātavāhana*, the author casually mentions *Raṭṭhauḍa* or *Rāstrakūṭa* and *Sulankī*,

1 Ed. *Kāvya-mālā*, Bombay 1934, p. 529 ; see the Notes on *gāthā* No. 25 at the end.

2 Ed. *Kāvya-mālā* 25, Bombay 1928, p. 145 ; Kane : *Sāhityadarpaṇa*, Bombay 1923, Intro. p. lxviii.

3 P. V. Kane : *Sāhityadarpaṇa*, Bombay 1923, Intro. pp. lxvii ff.

Sulunkī, Solarukī or Cālukya army in this way (No. 1068) :

अस्मिन्-वागे राउड-सहर्षं पच्छिमे सुलुङ्कीण ।

राउडगो सह पङ्कजा बभेज्जट मज्झहरीए ॥

We cannot take the author to mean that at the time of Sātavāhana there were armies controlled by the two dynasties, Rāṣṭrakūṭa and Cālukya, because it would be an anachronism and it has no support from the facts of history. Perhaps the author has in his mind the movements of these armies in his days. He does not tell us to what part of India he belonged. He shows fair acquaintance with the locality of Sapta-Godāvarī Bhīma and he is writing in Marahatṭha-Deśi-bhāṣā. It is quite likely, therefore, that he has in view the movements of the armies of Cālukyas and Rāṣṭrakūṭas. The rulers of these two dynasties were now and then at war with each other. By about the middle of the 8th century the Rāṣṭrakūṭas became more prominent after the overthrow of Cālukya Kirtivarman II, sometime about A. D. 753.¹ Minor attacks from the Cālūkyas of Vengi continued for some time; and the reign of Amoghavarṣa (c. 815-77) was spent in constant wars with them. It may not be quite wrong if we presume that our author has in view the political conditions of Deccan, especially the north-eastern sector of it, by about the middle of 8th century A. D.

E. As discussed above, the characters of Mahānumati, Līlāvati and Kuvalayāvali remind us of those of Mahāśvetā, Uśā-Vāsavadattā-Ratnāvali and Śakuntalā respectively. For this reason and taking into consideration common parallel expressions and striking ideas, one can presume that the author of the Līlāvati was acquainted with the works of Kalidāsa² (c. 400 A. D.), Subandhu (c. 6th century A. D.), Bāna³ and Harsa⁴ (first half of the 7th century A. D.).

It is possible that some gāthās from the Līlāvati, especially those from the introductory maṅgala, show the influence of the Gauḍavaho⁵ of Vakpati whose literary career is assigned roughly to the first quarter of the 8th century or between 700 and 725 A. D.

At certain places the Līlāvati has close phraseological agreement in some descriptions with the Samarāṅgacakāḥ⁶ of Haribhadra (c. 750).

1 V. A. Smith . Early History of India, Oxford 1914, p. 427.

2 See Notes on gāthā 779.

3 See the Notes on 213, 268, 301 and 1106.

4 See the Notes on 79, 158, 516 and 570.

5 See the Notes on 1, 9, 11 etc.

6 See the Notes on gāthās Nos. 838-41, 1295, 1297-9.

Of course it is equally possible that both of them are imitating traditional, stereotyped descriptions.

The MS. evidence shows that the age of *Lilāvati* will have to be placed before A. D. 1208. The references and allusions to or the quotations from the *Lilāvati* in subsequent works indicate that this poem is earlier than Vāgbhaṭa, Trivikrama, Nemicandra, Hemacandra, Dhaneśvara, Bhoja and Ānandavardhana (840-870 A. D.), i. e., earlier than 840 A. D. Then alone Jineśvara could imitate its title; and this period fairly explains the reference to Rāṣṭrakūṭas and Čālukyas in the text. How much earlier it was composed, it cannot be said definitely. Its indebtedness to the works of Kālidāsa, Bāṇa and Harṣa is quite apparent and to those of Vākpati and Haribhadra (c. 750 A.D.) is highly probable. So the author of the *Lilāvati* flourished sometime between the dates of Haribhadra and Ānandavardhana; and we may tentatively assign the composition of the *Lilāvati* to *circa* 800 A.D.¹

b) Prākṛit Dialect of the poem

This *Lilāvati* attracts our attention not only as a romantic piece of literature but also as an important poem in the Middle Indo-Aryan the dialectal traits of which have a special significance. The author has composed it in Prākṛta or Prākṛit language (*pāyayāḍe bhāṣāe*) using very few Deśī words (*paviraladesi-sulakkham*) as requested by his beloved (gāthā 41). Further, in one of the concluding gāthās (No. 1330), he specifies that the language of the poem is *marahaṭṭha-desi-bhāṣa*.

Much has been written on the meaning of terms like Prākṛta, Apabhraṁśa and Deśī bhāṣā.² The term Prākṛit in its wider sense has signified the entire range of Middle Indo Aryan and at times even New Indo-Aryan. To begin with it signified the 'natural' expressions of the people in general as distinguished from the polished ones of the learned in particular; and with the lapse of time this common language of the masses was raised to a literary status and perpetuated in literature. Thus Prākṛit

1. Dr. V. Raghavan observes thus in his review of the *Lilāvati* (Hindu, Madras, 6th July 1952) 'It may be pointed out that a Śīlamegha, king of Ceylon, associated with the composition of the Sinhalese treatise *Siya-bes-lakara*, is known about the time which is reasonable for the *Lilāvati*, viz., circa 800 A.D.'
2. Pischel: *Grammatik der Prākṛit-sprachen*, Straßburg 1900, pp. 1-47; Grierson: *On the Modern Indo-Aryan Vernaculars*, Indian Antiquary 1931-33; A.N. Upadhye: *Prākṛit Literature*, Encyclopedia of Literature, New York 1946; etc.

signified a literary language. Still, now and then, the earlier meaning is seen even in later usages in which Prakrit indicates Marāṭhī and Kannaḍa¹, to be distinguished from Sanskrit. When certain regional types of Prakrit were fossilised and given an artistic form in literature, side by side with them the Middle Indo-Aryan was further evolving in the mouth of the masses, and it was given later a literary form which we now call by the name Apabhraṃśa.² In the beginning Apabhraṃśa also meant, like Prakrit, any deviation from Sanskrit, but it later stands for a literary language. Even when Prakrit and Apabhraṃśa were cultivated side by side in literature, the common man's speech was further evolving towards the New Indo-Aryan stage, somewhat differently in different regions. The terms Deśī-śabda and Deśī-bhāṣā will have to be distinguished: the former refers to those words the etymology of which cannot be traced back to Sanskrit directly or indirectly, and the latter in general signifies regional languages of the masses. The word Deśī-bhāṣā could change its sense-content from time to time. The author of the Lilāvati uses it for Prakrit; Dr. Hiralal³ has shown how in certain passages it means Apabhraṃśa; and Professor Kolate⁴ has collected some references from the Jñāneśvarī where it signifies Marāṭhī. As a name of speech to be distinguished from Sanskrit, all these terms, namely Prakrit, Apabhraṃśa and Deśī, had nearly the same meaning in the beginning; but when they assumed literary status their sense-content and what form of language they signified went on changing. In a sense Apabhraṃśa is Prakrit,⁵ and the author of the Lilāvati uses the word *deśī-bhāṣā* for Prakrit. Further, the term *deśī-bhāṣā* indicates Apabhraṃśa as well as a Modern Indian language. The term *bhāṣā* also has shifted its sense-content from time to time: once it stood for classical Sanskrit as distinguished from the Vedic Sanskrit; later it meant Prakrit and Apabhraṃśa and any modern Indian language with the lapse of time. It only means that the basic meanings of these words are being expressed side by side with those attached to them as literary languages.⁶ One has

1 A.N. Upadhye. Kāmsavaho, Intro, Bombay 1940, p. xi.

2 Hiralal Jain: Apabhraṃśa bhāṣā aurā Sāhitya. Nāgarī Pracārini Patrikā, Saṃvat 2002, G. V. Tagare. Historical Grammar of Apabhraṃśa, Poona 1948.

3 Pāhuḍa-dohā, Intro., Karaṇja 1931.

4 Vikramasmṛti, pp. 479-96, Ujjain Saṃvat 2003

5 Namisādhu remarks . तस्य मूलविराजः etc. Kāvya-lamkāra p 15, Bombay 1928.

6 Grierson: On the Modern Indo-Aryan Vernaculars, Indian Antiquary 1931-33, para 66.

to guard oneself against dogmatic assertions and see the precise scope or *vyāpti* of these terms in the context in which they are used.

A large number of inscriptions beginning with those of Aśoka in the middle of the 3rd century B. C. and almost upto the close of the 4th century A.D. has come to light.¹ They are scattered practically all over India, and they show broad deviations according to regions: thus they do exhibit certain regional-dialectal distinctions. Though we have called their language by the name Prākṛit, we have no information by what name or names the language or its dialects were known when they were written. The corresponding literary speech-forms are found in the Buddhist and Jaina canons, and we call them by the names Pali and Ardha-māgadhī. The later, stereotyped literary forms of the Inscriptional Prākṛits appear in religious texts, plays, lyrical songs and poems. The Prākṛit grammarians and theorists on dramaturgy and poetics have not only taken a cursory cognizance of their broad outlines (only some of the latter) but also tried to give names for most of them. So far as the early grammarians are concerned, their treatment is not exhaustive and thorough, and they do not clearly disclose what works they had analysed: at the most they are writing manuals for practical purposes, and their performance can hardly satisfy a linguist. Among the treatises on dramatic and poetic theory, the Nāṭyaśāstra of Bharata describes the main traits of Prākṛit; but it does not give any details about the *bhāṣās* and *vibhāṣās*, though seven of the former and six of the latter are named.² The later theorists give names of different dialects and of characters who should speak them in the plays, but they give us hardly any aid to determine the linguistic nature of these dialects.

The attitude of looking at Prākṛit as a constantly evolving speech in different places and at different times is not in any way incompatible with our attempt to view it as some dialect or the other of a specific name

1 D. C. Sircar: A Grammar of the Prākṛit Language, Calcutta 1943, especially the Introductory Note and the Notes on Epigraphic Prākṛit; M. A. Mehendale: Historical Grammar of Inscriptional Prākṛits, Poona 1948, and also a summary of it in the Bulletin of the Deccan College Post-graduate and Research Institute, VI. 1-2.

2 Nāṭyaśāstra (Kāvya-mālā 42, Bombay 1894), XVII. 48-9: मागधमगधिका मागधा खुरसेवर्पमागधी । पाण्डिका पाण्डिकाया च सप्त माधाः प्रकीर्तिताः । शषपथीरचण्डालसप्तचद्विभोजाः । द्विने चनेचगर्वा च विभाषा नाटके स्मृता ॥ See in this connection M. Ghosh: Prākṛta Verses in the Bharata Nāṭyaśāstra, Indian H. Q., VIII, 1932; also his essay on The Date of the Bharata-Nāṭyaśāstra, Journal of the Department of Letters, Calcutta 1934, pp. 16-29.

described by the grammarian and attested by literary works. In the beginning it is the generic name *Prākṛta* that is current both in earlier grammars and literary works. It appears highly probable that the basic structure of Vararuci's *Prākṛta-prakāśa* originally consisted of the first 8 or 9 chapters, and it deals with *Prākṛit* only.¹ There are strong reasons to suspect that its concluding chapters are later additions. Hemacandra also calls the basic dialect described by him in details by the name *Prākṛit*. On the other hand Puruṣottama describes the basic dialect not only by the general name *Prākṛta* but also by the specific *Mahārāṣṭrī*.² It is likely that Vararuci was acquainted with the *Gāhākoso* of Hāla,³ a *gāthā* from which indicates that its language is *Prākṛit*.⁴ The dialect spoken by Sūtradhāra in the *Mrocehakatika* is called *Prākṛit* by its author,⁵ though in later grammarian's terminology it may be *Śauraseni*. The term *Prākṛit* has no regional colouring at all. The Indian drama, according to Bharata, has given first place to the *pravṛtti*, i. e. standards of dress, language, custom and profession, called by the name *Āvanti*⁶ covering the area of Central India and the adjacent territory; so it is not unlikely that the basic and primary *Prākṛits* of the plays came to be known as *Śauraseni* and *Āvanti*, the latter just a variation of the former. That is how Dr. Vaidya has lately explained the presence of *Āvanti* in the plays.⁷

Daṇḍin, in his *Kāvya-ādarśa* i. 34-5, plainly says that *Śauraseni* and *Gauḍī* and *Lāṭī*, as also any other language of the same kind could be in common usage denoted by the simple term *Prākṛit*; but in his opinion, the speech current in the *Mahārāṣṭra* is known as the best *Prākṛit*; in it

1 Nitti-Dolci : *Les Grammaires Prākṛites*, Paris 1938, pp. 15f.

2 Nitti-Dolci : *Les Prākṛitānuśāsana de Puruṣottama*, Paris 1938, see pp. 11, 13, 14.

3 Nitti-Dolci : *Les Grammaires etc.*, pp. 42f.

4 अस्मिन् पाठमकथं पाठितं लोके च जे न व्यापति । कामस्य तत्तत्तत्तु गति ते कइय कज्जति ॥ १ ॥

5 Act I, after the 8th verse, the proce passage : एवमेति मे. कार्वेसा प्रयोगशास्त्रादुक्तमर्थं संज्ञा । etc.

6 Nāṭyaśāstra (Bombay 1891) XIII. 25f : चतुर्विधा प्रकृतिः शेषः नाट्यप्रयोगश्च. । आभरती वृत्तिनामा च वाचली वैकुण्ठमयी । अनाह-प्रकृतिरिति कथ्यते । उच्यते । वृत्तिनां नाट्यप्रयोगमात्राधारी वार्ताः कथयन्तीति प्रकृतिः, प्रकृतिः निवेद्यैः । etc.

7 P. L. Vaidya : *Āvanti, Vikrama-smṛiti*, pp. 450-58, Ujjain Sarāvat 2003. Puruṣottama defines, *Āvanti* thus : अनावाकी । महाप्राणीसीरकेयोरेकस्य । in his *Prākṛitānuśāsana* XI. 1.

are composed poems like the *Setubandha*—that ocean of the gems.¹ The rise of an eminent poet like Pravarasena (c. 420 A. D.)² in *Mahārāṣṭra* was sure to attract the attention of Daṇḍin and induce him to call the *Prākṛit* cultivated in *Mahārāṣṭra* as the *Prākṛit par excellence*. Daṇḍin has wielded great influence not only on later poeticians but also on *Prākṛit* grammarians with the result that the term *Mahārāṣṭrī* came to be easily equated with *Prākṛit*, distinguished from *Śauraseni* and other dialects. An author like Uddyotana (A. D. 779), however, distinguishes *Pāyaya-bhāṣā*³ from *Marahaṭṭhaya-desi* [-bhāṣā]. From grammarian to grammarian the linguistic connotation of *Prākṛit* has not been static; what Vararuci means from and describes under *Prākṛit* is not *entirely* identical with that in Hemacandra's grammar and so on. The reasons are apparent: every subsequent grammarian not only incorporated the earlier material but also brought under his analysis additional literature; and his purpose being mainly practical, as many forms etc. as available were noted sometimes even ignoring the need of dialectal specification. The result has been that the grammarians, when all of their usages are put together, do not come to our rescue in solving a problem whether a word or a form is allowed in *Mahārāṣṭrī* or *Śauraseni*. And by using the terminology of later authors for the earlier language-stratum, much confusion in thought has been created; and widely different views are held on the linguistic relation of *Mahārāṣṭrī* and *Śauraseni*.⁴

It has been always felt that there was a deplorable want of *Prākṛit* compositions which specifically mentioned their dialect and the text of which was available to us in a sufficiently authentic form. It is such texts that will enable us to fix what was allowed in a particular dialect. Though modern scholars are accustomed to presume (of course with partial accuracy) that *Gāhākoso* and *Gauḍavaho* are written in *Mahārāṣṭrī*, the texts themselves call their language *Prākṛit*.⁵ The *Setubandha* is silent, and it is Daṇḍin who tells us that it is written in

1 महाप्रज्ञायां भाषां प्रकृतं वाक्यं विद्मः । सागराद्वातेरुत्पन्ना हि वनस्पदम् । शीतलेनी च वैद्री च लाली चान्यापि साधनी । याति प्राकृतमित्येव अत्रोक्तं तैत्तिरियम् ।

2 V. V. Mirashi : Some Royal Poets of the Vākātaka Age, I. H. Q. XXI; The Vākātaka Chronology, Ibidem XXIV pp. 148 ff.

3 पायय-भाषा-भ्यां नरकद्वय-वैशि-वन्मय-विषद्वय । उद्गा सयल-कह विषय लक्ष-जिन-सम्पदादिभिः । कौटिल्येन कथञ्च परवयव-वलेन सङ्ग-विषद्वय । विविचि अवच्छेदकया तौ वि व वेलायामिति । Quoted from the MSS.

4 For important sources see Kāmasvaho, Intro., p. 42, footnote 40. Bombay 1940

5 See *Saptasatīkām* 2, *Gauḍavaho* 65, 92 etc.

Māhārāṣṭrī. As far as we know, the *Lilāvati* is the first work to specify its dialect that it is written in *Marahatṭha-desi-bhāṣā*, i. e., the *Māhārāṣṭrī Prākṛit*. Thus we get a pretty lengthy composition the material from which should enable us to say definitely what is *Māhārāṣṭrī*, and also to see in what respects its literary idiom has been affected by incidental influences from contemporary regional vernacular, from the author's mothertongue, from his specialised knowledge etc. In the light of earlier studies, some significant traits of the dialect of this text may be noted below.

In some words the quality of vowels is changed : *Camdaleha* for "hā, *jayāsaddo* for *jaya*", *pakkhā* for *pakkha*, *samka* for *samkā*.—Initial *a* is lost, and we have the form *valambiya*.—More than once *m* and *v* are interchangeable in this text, and even the transitional stage is seen in certain words : *kavamḍala*, *ṇivisaṃ*; *eva*, *emva* & *ema*; *tāva*, *tāmva* & *tāma*. Akin to this is the change of *vi* (after a nasal ?) to *mi*.—What is known as *va-śruti* is seen in a few words : *wari* = *udare* (670), *uwahī*, *dhūvā*.—The following *Saridhis* deserve our attention : *tena* + *ettiyam* = *tenattiyam*, *addhoyana* = *ardha-yojana*, *amhe* + *iha* = *amheha*.—The genders of the following words, especially contrasted with those in Sanskrit, may be noted : *ucchamga* *n* (768) *pariyana* *n* (184, 697), *majjhaesa* *n* (767), *maṇo* *m* (428), *mamīa* *n* (1315), *mitta* *m* (1060), *mokkha* *n* (714), *sivinaya* *n* (922).

If in certain words we get a single consonant instead of a double one ordinarily expected : *samuha* for *summuha*, *ana* for *aṇṇa*; we come across a 'conspicuously large number of words which illustrate what is called spontaneous doubling of a consonant in most cases the one following a preposition : *addamsana*, *ahammo* = *adhamah*, *niggūḍha*, *papphulla*, *paravvasa*, *vimmuha*, *sarissa*, *sajjīva*, *sapparihāsa*, *supphaliya* etc.—In a few words *ṇh* is not a conjunct : the vowel preceding it is not at all metrically long (see the Notes on 115, 1285).—As to the particles, *va* stands in the sense of *api* (691, 885), and in some places one *pi* is redundant (565, 612).

Some words stand in their basic form, without any termination : *abbhamtara*, *baddhāṇurāya*, *mamjari*, *sayakhaṇḍa* etc. for *abbhamlaram* and so on.—The Nom. sing. often serves the purpose of Acc. sing. : *appā* (421), *eso amgulio* (988), *uvaeso* (193), *ṇuccimto tāo* (321), *sā citthāya-calayā* (1328), *haṭṭavaho* (733); this is seen also in the case of Fem. nouns ending in *ā* and *i*,¹ apparently displaving a case of alternance between a

1 Cf. *Karakandacarī* III. 1, line 4 : कवि लीला मन्वर भाषणेह ।

long vowel and a short one followed by an *anusvāra* : *gai* (937), *Bhavāni* (720), *bhāmī* (465), *Lilāvā* (993), *Vasandasiṛi* (314), *siniddhayā* (492) *suvasā* (224, v. l.^o *im*).—*susahāyā* (1162), is the form of Acc. pl.—*nāme* in B is possibly Inst. sing.—Inst. pl. stands for Loc. pl. : *āthasatthehim* (153), *diyandehim* (1155), *sālā-saehim* (737), *haṭṭehim* (818, B. *haṭṭesu*); in this context may be noted certain cases which can be called Inst. Absolute : *tehi gaehi* etc. (1163, 1179, 1265).—The use of Dat. sing. is seen in *dhammāya, kāmāya, mokkhāya* (1010).—The Mas. and Neu. *i*-stems generally show in Gen. Sing.—*no* and scarcely—*ssa*.—*uvari* (670), *hiyāi* (613), are the forms of the Loc. sing.—Loc. pl. is used for Inst. pl. : *thanaharesu* (1325), *nivahesu* (49).—*sisahā* is Voc. pl. (824).

Coming to the pronominal forms, more than once *ham* is used for *him* (555, 618, 1041, etc.) and at least once *him* for *ham* (33).—Abl. sing. *kattohimlo* (207).—*jo* stands for *jam* (784).¹—Abl. sing. *tattohimlo* (1025).—Loc. sing. *tamsi* (301), *tassim* (244, 291).—Loc. sing. mas. *ime* (605).

Some interesting forms of the pronouns of the first and second persons may be noted here. The form *ne* appears for various cases : Nom., Inst. sing. and pl. (see the Notes on 215).—Nom. and Inst. pl. *ahmi* (461, 183).—Inst. sing. *mi* (see Notes on 183). The forms *amhe* and *amhehim* are mutually confused (384, 1162).—Abl. sing. *mamāhi* (270, 368).—Gen. sing. *mha* (614, 714-5, 801).—Gen. for Inst., or the form of the Inst. pl. *ahmam* (383).—Nom. sing. *tuyam* (512).—Nom., Inst., and Gen. pl. *tumhi* (558, 710, 860).—Abl. sing. *taimlo* (560, 1039).—Loc. sing. *tae* (1221).

Coming to the verbal forms, we have in the Present 1st p. sing. : *na-yaṇamhi* = *na-yānamhi* (856); *aham na-yānimo* (865);² pl. *gacchamha, vaccamha*. The form *paricimtiyamhi* (v. l. *paricintlayamhi*) presents some difficulty, and can be equated variously with *paricintlayāmi, paricintilam hi, paricintilāsmi* (see the Notes on 167).—The form *jāyamti* stands for *yānti*; the forms like *jāveṇu* from the root *yā* are well-known in Apabhraṃśa. —Imp. 2nd p. sing. forms like *kuṇijjāsu, bhaṇijjāsu, sāhijjāsu* etc. deserve our attention.—Now and then we have Fut. 2nd p. sing. forms like *jāruhasi, dāsihasi, pāvihasi* etc.—At times the negative particle *mā* is used with the Fut. (565).—The Passive with the augment—*tya*—is seen in *parinīyasi*.—Some of the forms of the Infinitive like *ṭṭsamium, samapṭeum*

1 In Apabhraṃśa *so* and *sā* stand for the Acc. as well. See Karakaṇḍacariu, p. 7 (ता ऐकिवि etc.), p. 12 (ता जदुज जावज जाव देह), p. 18 (ता ऐकिवि ते मववीव), etc.

2 Compare सपरावृत्तहा, pp. 99-100 : ता यन्मि य पक्षिवाक्य निवचानो ह्यस्त बाणस्त पि, विहित्ये मनिचं च तेष ।

etc. have the sense of the Gerund which as a rule is represented by the forms of the *-tva* type. The Gerund form *samānavi* (v. l. *samāniya*) is quite interesting.

The above details are noted not with a view to give a grammatical analysis of the language of this text¹ but just to record a few striking and salient features of it that they might easily catch the eye of a Prākṛit philologist or a critical student of Middle Indo-Aryan. Most of them are discussed in the Notes in the back-ground of the rules of Prākṛit grammars.

The change of *t* to *d* is looked upon by grammarians as a feature of Sauraseni and other dialects as distinguished from that in Māhārāṣṭri. In a strict sense of the term, it is not a dialectal trait, but it is just a common phenomenon in the evolution of Prākṛit which shows different stages: retention of *t*, softening of it into *d*, change of it into light *dʰ* and lastly loss of it leaving only the constituent vowel behind. These stages are more chronological than dialectal, but because the various Prākṛits are stereotyped literary languages, even with generalisations of broad traits, it was natural that such traits could be assigned to some Prākṛits and not to others. The only question is whether the grammarians had in view any literary works showing or not showing such traits. The Līlāvati specifies its dialect as Māhārāṣṭra-deśi-bhāṣā. Throughout the text, no change of *t* to *d* is seen in the initial, intervocalic or conjunct position; but *t* is dropped leaving behind the constituent vowel. Here, in this text, words like *dāva āda* (here *āgaya*), *ñivvudi* (here *ñivvui*), *suidi* (cf. *sukaya* or *sukayam* here), *hada* (here *haya*) *sampadi* (here *sampai*) and *jado*,² and the Abl. sing. form in *-do* or *-du* etc. are conspicuously absent. With poems like the Līlāvati before Hemacandra, it is but natural that he could remark thus in his Prākṛit grammar:

VIII i. 209 : अत्र केचिद् ऋत्वादिषु द इत्यारन्वचन्तः स तु शौरसेनीयागवीविषय एव दस्यते इति नोच्यते । ऋतुते हि । ऋतुः etc.

1 With the exhaustive Glossary that is given at the end, it is not difficult now to prepare a full grammatical analysis of this poem, a veritable manual of Māhārāṣṭri, following the paragraphs of Pischel's Grammatik as Printz has done in his Bhāṣa's Prākṛit or on the model of what Jacobi has done in the Intro to his *Ausgewählte Erzählungen in Māhārāṣṭri* or what Schmidt has done in his *Elementarbuch der Sauraseni*.

2 The Nāṭyaśāstra XVII. 12 observes thus : अरपण्डित इकारो मपत्यनादौ तकार इत्यादौ etc.

3 Vararuci's Prākṛta-prakāśa II, 7

4 Possibly following Vararuci, VI, 9, Hemacandra allows *kado*, *jado*, *tado* etc in VIII ii. 160; but the Līlāvati gives the forms *kao*, *tao* etc, besides *katio* etc.

VIII. ii. 154. : वीनता इत्यस्य प्रकृते वीणका भवति । वीणदा इति तु भाषान्तरे । तेनेह तस्मै वा न क्रियते ।

Because the grammarians were making these distinctions in stereotyped literary Prakrits, they were perfectly justified to do so to the extent to which their rules were confirmed by literary usage.

Though the author of the *Lilāvati* says that he is writing in Marahatṭha-desi-bhāṣā, it would not be correct to presume that his language is the same as the language spoken in Mahārāṣṭra at his time. All that one can assume is that his is a literary language, expressed by a man of learning, but based on or closely akin to the vernacular of Mahārāṣṭra sometime earlier than the age of the author.

Between the literary languages known by the names Prakrit and Apabhraṁśa the vocabulary is practically and substantially common ; many authors cultivated them side by side ; and the grammatical elements akin to them and current in the contemporary stage of the Modern Indo-Aryan as spoken by the people often affected them. Scrutinised from this point of view, we find in the dialect of the *Lilāvati* good many traits which are not usual in Prakrit or Māhārāṣṭri but are quite normal in Apabhraṁśa as described by Hemacandra and as current in literature: i) The change of *m* to *v*, or nasalised form of it, *v̄* or *mv*.¹ ii) Confusion of genders especially between the mas. and neu. nouns.² iii) Variations between short and long vowels.³ iv) Some words stand without any terminations.⁴ v) Nom. and Acc. sing. forms, which are often identical in Apabhraṁśa, are mutually confused ; Inst. and Loc. pl. get interchanged;⁵ *jo*, *so*, *eso* stand for *jam*, *taṁ*, *eyam*, which is quite normal in Apabh.⁶ vi) Some of the pronominal forms are loosely used. vii) The Gerund form *samānani* is recognised by grammarians only in Apabh. Thus there is no doubt that the Prakrit or the Marahatṭha-desi-bhāṣā used by the author of the *Lilāvati* has incorporated certain tendencies of Apabhraṁśa : either he inherited them through his close study of Apabhraṁśa literature or through the channel of his mother-tongue or local vernacular which had some points common with literary Apabhraṁśa.

1 Compare Hemacandra's Grammar VIII. iv. 397.

2 Ibidem Sūtra 445.

3 Ibidem Sūtra 329-30.

4 Ibidem 344-45.

5 Ibid. 347.

6 See above p. 75, Footnote 1.

It has been customary nowadays to state dogmatically what New Indo-Aryan language has descended from what Middle Indo-Aryan language. Except perhaps in the case of Gujarātī, the evidence is meagre elsewhere; and one has to be very cautious in stating, in toto, the parentage of a particular Modern Indian language. The reasons are plain. The Prakrit dialects preserved to us in literature are literary speeches, though connected with the spoken languages of some locality and age. The present-day Modern Indian languages are a continuation or development of the spoken-speech, now and then influenced by literary usages and grammatical stereotyping. So it would be overstating, if not misrepresenting, the situation when it is asserted that Marāṭhī has descended from Sanskrit, Pāli, Mahārāṣṭrī or Apabhraṃśa. These are sweeping generalisations from a few common points, and such statements are far from the scientific needs of the language-study. What really requires to be done is that the facts of Marāṭhī language, both in its literary strata and spoken dialects, should be authentically ascertained, and then one should detect their counterparts in the Middle Indo-Aryan, some Prakrits as well as Apabhraṃśa. The Mahārāṣṭrī Prakrit and its allied Apabh. idiom are sure to give us some earlier links of Marāṭhī. Vocabulary and loan-words are not always a safe criterion in this respect. Prakrit and Apabhraṃśa have nearly the same vocabulary but as languages they present distinct phases. Apart from striking common words, parallel points should be mainly detected in pronouns, their forms and usage; in the names of relations, parts of the body and essential articles of domestic use; in the roots and verbal formations; etc.

Because the author of the Līlāvati himself calls the dialect of this poem Mahārāṣṭra-deśī-bhāṣā one feels tempted to find something common with Marāṭhī. The confusion between the Nom. and Inst. pronominal forms really anticipates what one finds in Marāṭhī. There are many Dhātuvādesās used in this text which closely remind those in Marāṭhī. To explain a Marāṭhī verbal form, Konow¹ was connecting it with Sanskrit *na-(j) ānāmi*, but in this text more than once the base *na-yāna* is used and it is clearly the predecessor of the Marāṭhī form.² Expression like *rāṇo bharūna* (Marāṭhī *rājālā sāṅgīna* or lit. *mharūna*), *gharaharm* (Mar. *gharoghara*),

1 Linguistic Survey of India, Vol. VII, Intro. p. 5.

2 Note the words like *imharūna*.

Pañca-cha (Mar. *Pāñca-sahū*) are quite close to Marāṭhi idiom. The phrase *tumham ciyāi* (957) deserves special attention; the appendage *ciya* is no more a separate word, but both together form one word to which the termination is added: compare Marāṭhi *tumacyā*, *āmacyā* etc. Common points¹ like these go to indicate that our author's language, the Maraḥṭha *deśi-bhāṣā*, is a literary language; and in all likelihood it is based on the spoken language of Mahārāṣṭra which with the lapse of time and under different influence has grown into present-day Marāṭhi.

6. THE SANSKRIT COMMENTARY AND ITS AUTHOR

In this edition the text of the *Lilāvati* is accompanied by a Sanskrit commentary, called *Lilāvati-kathā-vṛttiḥ*, tentatively presented here from an unsatisfactory transcript of MS. B which is already described above. As a Shorter Recension, MS. B has its importance which is further heightened by the Sanskrit *vṛtti* which is not found anywhere else as yet. The commentary has a big gap, because the MS. B has lost some folios; and its text is unsatisfactory in many a place. Still it is highly useful for verifying the readings of the Prākṛit text and for giving us the explanations of some of the gāthās and the Sanskrit *chāyā* of most of them.

At the beginning of the poem, the commentary is pretty exhaustive: the gāthās are difficult and full of mythological allusions, and consequently there is much to explain. But as one gradually advances, say after the first 120 gāthās or so, the discussions decrease, explanations grow meagre, and the *Vṛtti* assumes the form of just a bare Sanskrit *chāyā*: at the most it appeals to some or the other Sūtra of Hemacandra's grammar on a particular word, generally a Dhātvādeśa. In a few cases the readings are discussed (gāthās 155, 364 etc.), but that is only casually. It is surprising that the commentary sometimes explains readings which are not found in MS. B (gāthās 265, 279, 320, 412 etc.): that is a riddle which can be explained only when some more MSS. of the Shorter Recension become available. Though the *Vṛtti* is not an outstanding performance, it is helpful in many places.

As discussed above, Hemacandra knew this *Lilāvati*; and there is every likelihood of his having used its text in collecting material for his Prākṛit grammar. This is indirectly confirmed by the commentator who quotes Hemacandra's grammar repeatedly, nearly fifty times. He also quotes from the *Deśi-nāma-mālā* and *Kāvyānuśāsana* (pp. 20 and 193) of

1 In continuation of the common points already noted by Konow, Grierson, Bloch and others.

Hemacandra. Now and then there are quotations in the commentary, generally in Sanskrit and only once or twice in Prākṛit (pp. 20, 28); they are mostly anonymous (pp. 4, 5, 8 [Pañcatantra], 10 [Ibid.], 17, [Ibid.], 18 [Ibid.], 28, 41 [Ibid.], 53, 56, 61, 131 [Nīṭisāṭaka] & 162), and rarely with their sources specified (pp. 2 Kālidāsa, 20 Hemasūri, Vātsāyana, 31 Cakrapāṇivijaya-mahākāvya, 33 Nīṭisāstra, 52 Smṛti and 193 Hemasūri).

It is the commentator who discloses to us the name of the author of the Līlāvati as well as that of his wife; but unfortunately he has not said anything about himself, nor has he mentioned his name.¹ The use of expressions like *mukhālāpya* (p. 76, l. 27) and the confusion between *bhavana* and *bhuvana* (p. 1, l. 6) go to indicate that he belonged to Gujarāt. According to Pandit's observation,² the use of *kīla* at the beginning of a sentence is found only in Sanskrit works by Jaina writers; and our commentator shows this trait in his writing. Further the fourfold classification of *buddhi* (p. 40) and, if I understand it right, the use of the term *upayoga* (p. 60), as found in Jaina literature and philosophy go to indicate not only the commentator's close study of Jaina scriptures but also the possibility of his being a follower of Jaina religion. His reference to Hemacandra in respectful terms as *prabhu-Śrī Hemasūrayah* (pp. 20 and 193) perhaps indicates that he was a monk of the Śvetāmbara section. Thus it appears that the commentator was a Śvetāmbara Jaina monk from Gujarāt. As to his date, he must have flourished sometime between A. D. 1172 (when Hemacandra died) and A. D. 1404 (the date of the Bikaner ms. which contains the Sanskrit Vṛtti).

1 According to the Jinasatnakośa (Poona 1944), p. 338, there is an anonymous ms. of the Līlāvati accompanied by the commentary of Malayasāgara in the Jainānanda Pustakālaya, Gopīpura, Surat. It is necessary that this ms. should be inspected, and then alone something can be said about its identity or otherwise with the present text of Līlāvati and its Sanskrit commentary.

2 See the Notes on gāthā No. 5 at the end.

णमह सरोस-सुंयरिसण-सच्चवियं करुहावली-जुयलं ।
 हिरणकस-वियहोरत्थल्लंदि-दल-गग्भिणं हरिणो ॥ १
 तं णमह जस्स तइया तइय-वयं तिहुयणं तुलंतस्स ।
 सायारमणायारे अप्पणमप्यं विय णिस्सिणं ॥ २

१) णमह—हरेनारायणस्य करुहावलीजुअलं उभयवक्त्रनखश्रेणिं नमत नमस्कुतेति ^१
 मंत्रन्धः । नमस्करणीयस्य सर्वपूज्यत्वात् चतुर्दशभवनजना इत्यादिकार्तृपदमनुक्तमपि गम्यम् ।
 किंविशिष्टं करुहावलीजुयलं । सरोससुपरिसणसच्चवियं सरोषोऽन्तःप्ररूढकोपो यः सुदर्शनश्चक्र-
 नेन सच्चवियं दृष्टम् । 'दृशो नियच्छापेच्छावयच्छावयज्जवज्जसच्चदेक्खोअक्खावयक्खावयग्घैपुलो-
 अपुलअनिआवआमपासाः' [हैम० ८-४-१८१] इति प्राकृतव्याकरणसूत्रात् सच्चवियं ।
 तत्कार्यवधस्य नखपंक्यैव साधितवाचकस्य सविशेषोपरोषो दर्शनमात्रं चावशिष्टम् । नन्वायुधा-
 नामचेतनत्वात् पुरुषप्रेर्यतयैव कार्यकारिलं रोपदर्शनं च प्राणिधर्मस्तत्कथमिदम् । मैवं बोधः ।
 परमपुरुषायुधानामपि देवताषिष्टिनत्वाच्चेतनावत्त्वं व्यक्तमेव । अथवा लक्षणशब्दा अमी मज्जाः
 क्रोशन्तीत्यादिवत्पुरुषेऽभ्यारोप्यन्ते । पुनर्विशिनष्टि । हिरणक इति । हिरण्यकशिपुर्दानवेन्द्रस्तस्य
 विवृष्टं विपुलं यदुरो वक्षस्तदेव स्थलमिव स्थलं निश्चितरूपं तत्र यान्यस्थीनि तेषां दलानि खण्डानि
 तैर्गमितं संपृक्तं संमिलितम् इत्यर्थः । गर्भितमिति 'गर्भितातिमुक्तके णः' [हैम० ८-१-२०८] ^२
 इति प्राकृतलक्षणमूत्रेण तस्य णत्वम् ॥ ननु शौर्यीदार्पणाभ्यीर्यधैर्योदिक्यगुणप्राप्तवर्णनमपास्य
 किमर्थमादौ नखा एव नमस्कृता इति चेन्न । दैवतवरानुभावात् क्षीपुंसाभ्यामवध्यस्य तस्य नरसिंहरूपेण
 विष्णुना शस्त्रागोचरत्वाच्च नखैरेव विदारितत्वात् प्राधान्यम् इत्यदुष्टः आदावेव करुहावलीनमस्कारः ॥
 नन्वर्वाचीनपराचीनावस्थाद्वयस्वरूपस्य भगवतः किमर्थं परमार्थतोऽनुपादेयरूपावीचीनावस्थादिमे
 नमस्कारस्याभ्युपगतेति न वाच्यम् । अत्र हि प्रबन्धे श्रीशातवाहननरेन्द्रस्य लीलावतीपाणिग्रहेण ^३
 भुक्तिफलमेवामिधेयम् । तच्चावीग्दशायामेव सफलमाकलयाम इति सर्वमनवधमिति प्रथमगाथार्थः
 ॥ १ ॥ तस्यैव पुरुषोत्तमस्य नवमेनावतरणैः कृतजगत्त्रयोपकारस्य वैशिष्ट्यं ख्यापयन्नाह ।
 २) तं णमह—तं हरिं नमत । यस्य तइया तदानीं बन्धनावसरे । त्रिभुवनं स्वर्गमर्त्य-

^१ P opens with ६० ॥ ३ ॥ नमो विष्णुराजाय ॥, J with ६० ॥ नमः सर्वज्ञाय ॥, B with ६० ॥
 श्रीसत्यवत्यै नमः ॥. ^२ = सरोवसुदर्शनं, PJB सुदर्श. ^३ P हरिणकस, B हिरणकस. ^४ P 'व्यक्तवियो
 राप, J 'व्यक्तवियो. ^५ PJB कसह. ^६ = सुतीक्ष्णं, J तइया तइयवयं तिहुयणे. ^७ ['नये विव'].
 'PJB विव'. ^८ B नमस्कारायाम्.

तस्सेयं पुणो पणमह णिहुयं हलिणा हसिज्जमाणस्स ।
 अपहुच-देहली-लघणद्ध-वैह-संठियं चलयं ॥ ३
 सो जयउ जस्सं पत्तो कंठे रिट्ठासुरस्स वण-कैसणो ।
 उप्पाय-पवड्डियं-काल-वास-करंणी वृषण्फलिहो ॥ ४
 रक्खंतु वो महोवहि-सयणे सेसस्स फेण-मणि-मउहो ।
 हरिणो सिरि-सिहिणोत्थंयं-कोत्तुह-कंद-कुरायारा ॥ ५
 [महमह-वलणुप्पीडिय-सेस-वृषणेण धुक-धुकारा ।
 पवणाऊरिय-जलयर-सुत्त-विबुद्धो हरी जयउ ॥ ५*१]"

पातालरूपम् । नुलयतः चरणत्रयेणाकलयतः । तृतीयपदं साकारमात्मानं निराकारे
 २० आत्मन्येव निषण्णं स्थितम् । असंभाव्यं चेदम् । न हि हुतोऽपि हुताशनः स्वं दग्धं
 विदग्धः । न हि सुतीक्ष्णायसिधारा स्वं छेतुं छेका । तथा साकार आत्मा कथं निराकारे
 आत्मनि निषर्णो भवितुमर्हति । अथ च साकारः शरीरमय आत्मा निराकारे आत्मनि
 आकाशरूपे, विष्णुपदं नभ इति वचनात् । श्रीकालिदासोऽप्याह ।

अथात्मनः शब्दगुणं गुणज्ञः पदं विमानेन विगाहमानः ।

३१ रत्नाकरं वीक्ष्य मिथः स जायां रामाभिधानो हरिरित्युवाच ॥

वामनावतारे हि पदेन व्योमपथमवरुन्धानस्य स्वात्मा स्वात्मन्येव निविष्ट इति व्यक्तमा-
 पतितमित्यर्थः ॥ २ ॥ तत्सैवानुसंधेयमहिम्नो बाललीलायितमाह । ३) तस्सेयं—पुनर्बारेवारं
 तस्यैव हरेर्हलिना बलभद्रेण निभृतं वैलक्ष्यप्रक्षणाय उत्तमवादा निःशब्दं हस्यमानस्य
 अप्राप्तदेहलीलकृत्नाध्वर्यसं स्थितं चरणं प्रणम्य । अप्राप्तो योऽसौ देहलीलकृतस्य अध्वा
 ३२ मार्गस्तेन भ्रमं तिर्यक् स्थितम् । अथवा अप्राप्तदेहलीलकृत्नादर्धत्र्यसं स्थितम् । 'वक्त्रा-
 दाबन्तः' [हैम० ८-१-२६] इत्यनुसारे तसं । बाल्ये हि भगवतो देहलीलकृत्नेऽप्य-
 क्षमतां विलोक्य पुराणार्थमनुस्मृत्य च बलभद्रेण हसितम् । किलासावेव कंसादिदान-
 वान् निर्दलयिष्यति इति गार्थः ॥ ३ ॥ ४) सो जयउ—स विष्णुर्जयतु । यस्य
 भुजपरिघो भुज एव कठोरत्वदाढ्याभ्यां परिघो अर्गलः । 'पाटिपुरुषपरिघपरिखापनस-
 ३३ पारिघे फः' [हैम० ८-१-२३२] इति फादेशे फलिहो । घनकन्मेघवत् कृष्णो-
 ऽरिष्टासुरस्य वृषभासुरस्य कण्ठे शोभते । कीदृश इत्याह । उप्पाए इति युगक्षयकाल-
 स्तत्र संहारसमये प्रवर्धितो दीर्घतामापन्नो यः कालस्य यमस्य पाशस्तस्य करणिः सदृशः ।
 अयमर्थः । वृषभासुरसंजिहीर्षया हरिस्तत्कण्ठे कालपाशायमानं निजभुजं चिक्षेप ॥ ४ ॥
 विष्णोः शय्यारूपेण शेषाहिराजपमपि स्तौति । ५) रक्खंतु—हरेर्महोदधिशयने स्मृद-

^१ B तस्सेयं. ^२ PJB मिहु. ^३ B तंठं ठियं for कसंठियं. ^४ B जस्स कंठे सोहह रिट्ठा. ^५ B कसिणो.

^६ = प्रवर्धितः. P पवड्डियं, JB पवड्डियं. ^७ = सात्त्विकं प्राणः. P करणी, J करणी, B करणी. ^८ P फलिहो, JB
 पवड्डियो. ^९ P फणिमणि, B फण. ^{१०} J मणिमणि. ^{११} = कबोकर. = व [= अब] लुप्त. ^{१२} Not found
 in any ms., but reconstructed from the Sanskrit com. in B. ^{१३} B निषण्णः स्थितः

^{१४} B आत्मनिषण्णो.

हरिणो जमलक्ष्ण-रिटु-केसि-कंसासुरिद-सेलौष ।

मंजण-बलर्ण-वियारण-कङ्कण-धरणे ष्टुप णमह ॥ ६

कक्कस-भुय-कोप्पर-पूरियाणणो कैठिण-कर-कयावेसो^१ ।

केसि-विसोर-कयैत्थण-कउज्जमो जयई महम्मणो ॥ ७

सो^२ जयउ जेण तथैल्लोय-कवलणारंम-गम्भिय-मुहेण ।

ओमोवणि ष पीया सत्त वि चुल्लुय-ट्टिया उयही ॥ ८

शय्यायां सेसस्तु शेषनाम्नो भुजगराजस्य फणमणिमयूताः फणरत्नकान्तयो वो युष्मान् रक्षन्तु
पालयन्तु । कीदृशास्ते । सिरि इति श्रीलक्ष्मीस्तस्या देशीभाषायां सिहिणौ स्तनी ताम्यां उत्थय
आच्छादितो यः कौस्तुभ एव कन्दस्तस्याङ्कुराकारा मूलोद्भूतप्ररोहरूपाः । किल हरेः सिन्धौ
शय्याकृतशेषफणामणिकान्तयः केदालिङ्गितलक्ष्मीस्तननिपीडितकौस्तुभकन्दङ्कुरा इव राजन्ते ।^{११}
उभयकान्तिसाम्यमित्यर्थः ॥ ५ ॥ ५५१) महम्मह इति । मधुमथनवल्लोपीडितशेषमुजंगेन
मुक्तङ्कुरात् । पवनापूरितजलचरसुतविबुद्धो हरिर्जयतु । निद्रायां सालस्य हरेरङ्गं
मोटितम्^{१२} । शय्यागतः शेषराजस्तदा फलकारानमुञ्चत । तद्वातेन जलचरः पाञ्चजन्यशङ्खो
दध्वने । जजागार मुरारिरित्यर्थः ॥ ५५१ ॥ ६) हरिणो-हरेर्भुजानमत । बाहुषु
बहुवचनं चतुर्भुजत्वात् । किंभूतान् भुजान् । भञ्जनवल्लविदारणाकर्षणधरणान् । केवाम् ।^{१३}
यमलार्जुनारिष्टकेशिकंसासुरेन्द्रशैलानाम् । यमलार्जुनस्य वृक्षरूपतया भञ्जनम् । अरिष्टसुरस्य
वल्लं मर्दनम् । केशिनोऽश्वरूपस्य विदारणम् । कंसासुरेन्द्रस्याकर्षणं सिंहासनादाकृष्य मल्लयुद्धभूमौ
निपातनम् । शैलस्य गोवर्धनपर्वतस्य जलमग्नौकुल्लक्षणाय बाहुभ्यामुत्पाद्य गगने धारणम् ।
एवंविधकार्यक्षमान् बाहून्मत । न बाष्पं भुजचतुष्टयेन कथं भञ्जनादिपञ्चकर्माण्यकरोदिति ।
स्वरूपमात्रकथनमिदं न च युगपत्कारित्वम् ॥ ६ ॥ ७) कक्कस-केशिकिशोरकदर्थनकृतोष्मो^{१४}
हरिर्जयतु । केशिदैत्य एव दिक्षितनयो अल्पकयास्तुरंगमस्तस्य कदर्थनं तत्र कृतोष्म इति ।
कथमिति । कर्कशामुजस्य कूर्परं मध्यं तेन पूरिताननो धृतमुखः । अन्यच्च कठिनकरेण कृत
औवेष्टो वेष्टेन ग्रीवोपरि येन । 'वेष्टः' [हेम० ८-४-२२१] इति सूत्रेण [आवेष्टो] ॥ ७ ॥
अथ महेश्वरमुपश्लोक्यनाह । ८) सो जयउ-स जयतु येन त्रैलोक्यकवलनारम्भगर्भितमुखेन
[त्रिजगत्] संहारप्रारम्भसज्जितवदनेन । चुल्लुकस्थिताः करतलकलिताः । सप्तापि समुद्रा^{१५}
आपोशानमिव मन्त्रपूतनीरमिव आचान्ताः । किल संहारचिकीर्षयादौ सप्त समुद्रानापोशानीचकार ।
इदं कर्मणा अनुक्तोऽपि महेश्वरो ज्ञेयः । सप्त समुद्राश्चासीन् ।

^१ = युगलार्जुन. ^२ B सेलौष. ^३ = कयावेसो. ^४ P दलण, J वलण, B gap. ^५ = कठिनकरकृतोष्मः. ^६ P
करकयावेसो, J कयकयावेसो, H करकयावेसो. ^७ = कयैत्थो. ^८ P gap, J जयइ, B जयउ. ^९ B स.
^{१०} P तथैल्लो. ^{११} J तथैल्लो, B तथैल्लो. ^{१२} = उपोत्पन्नकथमिव, P उप्पत्ति ष्व, J ओप्पत्ति ष्व, B gap - कण
व पीया. ^{१३} J चुल्लुयट्टिया. ^{१४} P उयहण, J उयही, B उयही. ^{१५} B सेलौष [तम्].

गोरीप गुरुभरकत-महिस-सीसहि-भंजणुद्धरियं ।
गमह गमंत-सुरासुर-सिर-मसिणिय-घेउरं चलणं ॥ ९

चंडीएँ कटिण-कोयंड-कट्टणायास-सेयं-सलिलुछो^१ ।
णितै-कुसुम्पपीलो रक्खउ वो कंचुओ णिबं ॥ १०

ससहर-कर-संवलिता तुम्हं सुरै-णिण्णयाप णासंतु ।
पावं फुरंतै-रुद्धहास-धवला जलुपपीला ॥ ११

जयंति ते सज्जन-भाणुणो सया वियारिणो^२ जाण सुवण्ण-संचया ।
अइट्ट-दोसा वियसंति संगमे कळाणुबधो कमलार्यंश इव ॥ १२

लावणो रस्मयः सुरोदकः सार्षिणो दधिपयाः पयःपयाः ।

स्वादुवारिरुदधिश्च सागरा द्वीपवि[स्तर]तया व्यवस्थिताः ॥

॥ ८ ॥ अथ पार्वती स्तौति । ९) गोरीए-गौर्या उमायाधरण नमत । किभूतम् । गुरु-
भराक्रान्तमहिपशीर्षिस्थिभञ्जनोद्धृतम् । अन्यच्च । नमस्तुरासुरशिरोभिर्मसृणितं वृ[ष्टं न] पुरं
यस्य तम् ॥ ९ ॥ तस्या एव वीररमोत्कर्षमाह । १०) चंडीए-चण्ड्याश्रामुण्डायाः
कञ्चुकमुरच्छादनं यो भवतो रक्षतु । कीदृशः कञ्चुकः । णितो निर्गच्छन् कुसुम्भस्य उत्पीड-

११) पूरो यस्मात् स तथा । केन कृत्वा । कटिनकोदण्डकर्पणायासस्वेदसलिलेन^३ । कठोरधनुर्दण्डा-
कर्षणोपनस्वेदजलैराद्रिभूत उन्मीलकौसुम्भसमर्थ । कञ्चुकः पातु भवतामिति भावः
॥ १० ॥ गङ्गास्तुतिमाह । ११) ससहर-सुरनिम्नगाया गङ्गाया जलोत्पीडा नीरपूरा भवता पाप
कलुषं नाशयन्तु । किभूता इत्याह । शशधरकरसंवलित्वा हरशिरोनिवासित्वाचन्द्रकिरणसंमिश्राः ।
अत एव स्फुरद्देदीप्यमानरुद्धहासवत् धवलाः श्वेताः ॥ ११ ॥ इत्थं देवदेवीः संतोष्य

१२) ग्रन्थसाहाय्यकारकान् सज्जनान् अभ्यर्थयन्नाह । १२) जयंति ते-ते सज्जनभानवः सुजनमूर्त्याः
सदा सर्वदा जयन्ति सर्वोत्कर्षेण वर्तन्ते । किभूताः । वियारिणो । सज्जनपक्षे विचारिणः पूर्वा-
परपरामर्शशीलाः, सूर्यपक्षे वियच्चारिणः आकाशप्रसूमराः । येषां संगमे संसर्गे कथानुबन्धाः
कमलाकराः कमलवनानीव विकसन्ति । कीदृशास्ते । प्रथमपक्षे सुवर्णसंचयाः शोभना-
क्षरसमूहाः, इतरत्र सृष्ट् पण्णानां पत्राणां मंचयाः समूहाः येषु ते तथा । अन्यच्च ।
१३) अदृष्टदोषा दूषणवर्जिताः, द्वितीयपक्षे अदृष्टा रात्रिर्यैः सूर्यविकाशित्वात् । शास्त्रमाहात्म्यारोपणं
हि सुजनायतम् । यदुक्तम् ।

वक्तार एव कवयः शास्त्राणि महार्घतां नयन्त्यन्ये ।

प्रभवः पयोधिरुपचिन्तिरीश्वरभवनेषु रत्नानाम् ॥

^१ = लेकसलिलाद् ^२ = सलिलेन. ^३ = निर्बल कुसुम्भसंभानः ^४ १) सुवणिण्णयाप, २) सुरणिण्णयाप, ३) सुरनिम्नगाया ^४ १) gap. २) पुरंत for फुरंत of B. ^५ = विचार्यमाणाः अन्यत्र वियच्चारिणः, ३) वियानिणो.
^६ = अन्यत्र सुवर्णसंचयाः. ^७ = अदृष्टदोषाः । अ gap. ^८ १) कथा. ^९ २) कमलापूरा.

अहवा ।

सो जयउ जेण सुयणा वि दुज्जणा इह विणिम्मिया झुयणे ।

ण तमेण विणा पावति चंद-किरणा वि परिहावे ॥ १३

दुज्जण-सुयणाण णमो णिचं पर-कज्ज-वावड-मणाण ।

एके भसण-सहावा पर-दोस-परम्मुहो अण्णे ॥ १४

अहवा ण को वि दोसो दीसइ सयलम्मि जीय-लोयम्मि ।

सव्वो चियं सुयण-यणो जं भणिमो तं णिसोमेह ॥ १५

सज्जण-संगेण वि दुज्जणस्स ण हु कलुसिमा समोसरइ ।

ससि-मंडल-मज्झ-परिट्ठिओ वि केसणो चिय कुरंगो ॥ १६

॥ १२ ॥ अथ । वा] दुर्जनानपि संतोषयन्नाह । १३) सो जयउ — म कश्चिद् ब्रह्मा देवं^{१३} वा रक्षिकर्ता जयतु येन सुजना इव दुर्जना इह भुवने विनिर्मिताः सृष्टाः । न तु सर्व-जनहृदयगमान् सज्जनान् सुजन् जयतुतराम् । दुर्जना अभिनन्दयन्तु । कथमित्याह । न तमेण इति । तमसन्धकारेण विना चन्द्रकिरणा अपि परभागं गुणोक्तं न प्राप्नुवन्ति । यद्यपि निन्दं तमस्तथा चन्द्रनेत्र-प्रवृद्धिहेतुत्वात् सुभगम् । तथा दुर्जनाश्चैव भवेयुः को नाम सज्जनसौमनस्यमनुद्वेष्येदिति ॥ १३ ॥ १४) दुज्जण — नित्यं परकार्यव्यापृतमनोभ्यः सुजनदुर्जनेभ्यो नमः, नमोऽस्तु ।^{१४} सुजनपक्षे परकार्यं परोपकारः, दुर्जनपक्षे परेषां कार्याणि परतसयः इत्यर्थः । तयोर्विशेषमाह । एके दुर्जना भरणस्वभावाः यत्तदसंबद्धप्रलापिनः । अन्ये सुजनाः परदोषपराश्रमुखाः । नमस्कारस्तु श्वलेषु उपहासपरोऽपि भवति । यदुक्तम् ।

नमस्यं तत्सखि प्रेम षण्टारणितसोदरम् ।

क्रमकाशिमनिःसारमारम्भगुरुदम्बरम् ॥

॥ १४ ॥ १५) अहवा — अथवा सकलेऽपि जीवलोके न कोऽपि दोषो दृश्यते । सर्व एव^{१५} सुजनो जनो ज्ञेयः । कोऽर्थः । दुर्जनशङ्कया हि सन्तो नाल्पमपि विरुद्धमासेवन्ते, अतस्तेऽपि^{१५} सुजनाश्च ज्ञेयाः । यदुक्तम् ।

यच्छङ्कया दोषकलङ्कपङ्के सन्तो न मज्जन्ति कदाचनापि ।

तं दुर्जनं सज्जनमेव मन्ये जनस्तु यत्किंचिदपि ब्रवीतु ॥

^{१६} यद्गणामो वयं ^{१७} तन्निशाम्यन्तु शृण्वन्तु ॥ १५ ॥ १६) सज्जण — सज्जनसंगेनापि

^{१३} P जयणो, J जयउ. ^{१४} B सुयणा वि विणिम्मया दुज्जणा इह सुयणे [= दुज्जणा इह सुयणे]. ^{१५} B पदभावं.

^{१६} PJB नमो. ^{१७} P परमुहा. ^{१८} PJB न. ^{१९} P जीयलोयम्मि, J जीयलोयम्मि, B जीयलोयम्मि. ^{२०} P चिय, JB चिय.

^{२१} P सुयणज्जो, J सुयणयणो, B सुयणज्जो. ^{२२} B भणिचं च. ^{२३} PJB निस्त. ^{२४} J दुज्जण. ^{२५} J सज्जणस्स.

^{२६} P मंडण, JB मंडल. ^{२७} B किरणु चिय. ^{२८} B सर्वेषु सुजने जने. ^{२९} B सुजनाणाञ्जया. ^{३०} B यदुपहासावयं.

^{३१} B तन्निशाम्यं शृण्वन्तु.

दुज्जण-संगेण वि सज्जनस्स णासं ण होइ सीलस्स ।
 तीएँ सलोणे वि ब्रुहे त्थ वि हु अहरो महुँ सवह ॥ १६*१
 अलमवरेणासंबंघालाव-परिमाहाणुबंधेण ।
 बाल-जण-विलसिण वै गिरत्थं-वाया-प्संगेण ॥ १७
 आसि 'तिवेय-तिहोमग्नि-संगं-संजणिय-तियसं-परिओसो ।
 संपत्ते-तिवग्ग-फलो बहुलाइधो ति णामेण ॥ १८
 अज्ज वि महग्नि-यसरिय-धूम-सिहा-कलुसियं वै वैच्छयलं ।
 उज्जहइ मय-कलंकच्छलेण मयलच्छणो जस्स ॥ १९
 तस्स य गुण-रयण-महोवहीएँ" एक्को सुओ समुप्पण्णो ।
 भूषणमद्दो णामेणं" णियय-कुल-णहयल-मयंको ॥ २०
 जस्स पिय-बंधवेहि वै चउवयण-"विणिग्गएहि वेएहि ।
 पक्क-वयणारविंद-ट्टिएहिं वैहु-मण्णिओ" अप्पा ॥ २१

दुर्जनस्य सुनिश्चितं कलुषत्वं न समपसरति चित्तमालिन्यं नापयाति । दृष्टान्तमाह । शशिमण्डलमभ्य-
 स्थितोऽपि कृष्ण एव कुक्कु्रो हरिणः । चन्द्रनैर्मल्यनित्यसंगादपि तस्य श्यामता नापातेति ॥ १६ ॥
 १६*१) दुज्जण — [दुर्जनसंगेनापि सज्जनस्य नाशो न भवति शीलस्य । स्त्रिय, सलक्खणेऽपि,
 सलावण्येऽपि वा, मुखे तथापि खलु अधरो मधु स्रवति ॥ १६*१ ॥] उपसंहरन्नाह । १७) अलं-
 तस्मात् किं सुजनदुर्जनचर्चया । अलं पर्याप्तम् अस्माकम् अपरेण प्रजल्पितेन वैचो विस्तरेण
 बालजनविलसितेनेव । किं क्रियते किं साध्यते जिह्वाप्रसरेण । बाला मूर्खाः शिशवश्च स्वभावाद्
 बहुलावाः ॥ १७ ॥ स्ववंशवर्णनं पूर्वम् । १८) आसि — त्रिवेदत्रिहोमाग्निसंगसंजनितत्रिदश-
 १९) परितोषः । संप्राप्तत्रिवर्गफलः साधितधर्मकर्मयौ नाम्ना बहुलादिय आसीद्वभूव । त्रिवेदा क्रय्यजुः-
 सामाख्याः । त्रिहोमाग्नयः दाक्षिणात्यार्घपत्याहवनीयाख्याः ॥ १८ ॥ १९) अज्ज वि-
 अद्यापि मृगलाञ्छनश्चन्द्रो मृगकलङ्कच्छलेन यस्य बहुलादित्यद्विजस्य मखाग्निप्रसृतधूमशिखा-
 कलुषितमिव वक्षःस्थलम् उद्ग्रहति । मलो यज्ञः । यज्ञावसरे बहिकुण्डहुतघृतघटशतधूमैर्नैव
 चन्द्रः कलङ्कितो न च लाञ्छनेनेत्युल्लेखा ॥ १९ ॥ २०) तस्स — तस्य च
 २१) गुणरत्नमहोदधेरैकः सुतः समुत्पन्नः । नाम्ना भूषणमद्दो निजकुलनभस्तलमृगाङ्क
 ॥ २० ॥ २१) जस्स — यस्य भूषणमद्दस्य प्रियन्नान्ववैरपि चतुर्वदनविनिर्गतेर्वदैरेक-

Found only in J. ^१ J नासं न. ^२ B ता अलमवरेण वर्षपिण वायाइ त्रिल्लरेणह । ^३ P परिमाहाण,
 but J 'गु'. ^४ B बालजण. ^५ B वा त्थं कीइ त्रियमयणे. ^६ = नित्यं क्वाय [= क] प्रसोण, PJ नि'.
^७ = त्रिवेद, J त्वेव. ^८ P संवासरणिय, J संगसंज, B संगसंजणिय. ^९ = त्रिदश. P ^{१०} संपत्तियउपोयतु
 gap. J संपत्तियवग्गफलो, B संपत्तियवग्ग[=मा] हुलो. ^{११} P च, J च, B च. ^{१२} [वैच्छयलं]. B
 वैच्छयलं. ^{१३} P महोय, J महोय, B महोवहिस्स. ^{१४} PJ नामेण मियय B नामे णिययकुलणहभू यमियंको. I
^{१५} J म, [= बंधवेहिं व], B वि. ^{१६} = विसंबट्टिये, P विसंबयाहिं, वेएहिं, JB विणिग्गएहि वेएहि.
^{१७} PJB बह. ^{१८} B मण्डि.

तस्स तणएण एयं असार-मग्गा वि विरयं सुणह ।

कोउहलेण लीलावह सि षामं कहा-रयणं ॥ २२

तं जह मियकं-केसरि-कर-पहरण-दलिय-तिमिर-करि-कुम्मे ।

विक्खि-रिक्ख-मुचाहलुजले सरय-रयणीए ॥ २३

पयोस-समये^१ धवल-मैवणुत्तमं-सयण-सुहासीणाए भणियं । पिययमं

पेच्छ पेच्छ ।

जोष्हाऊरिय-कोस-कति-धवले सव्वंग-गंधुकहे

णिव्विधं^२ घर-दीहिया^३ सुंसं वेवत्तओ^४ मासलं ।

आसाएइ सुमंजु-गुणिय-रवो^५ तिगिच्छि-पाणासवं

उम्मिल्लत-दलावली-परियओ^६ चंदुज्जुए^७ छप्पओ ॥ २४

बदनारविन्दस्थितैराला बहुमतः । ये वेदा ब्रह्मणो बदनचतुष्टयानिर्गतास्ते येन एकबदनेन धारिता इत्युत्कर्षः ॥ २१ ॥ २२) तस्स तणएण — तस्य भूषणस्य तनयेन असारमतिना तुच्छबुद्धिनापि कुतहलनाम्ना विप्रेण विरचितं लीलावती नाम कथारत्नं शृणुत । गवंपरिहारार्थम् असारमतित्वम् आत्मनः प्राह ॥ २२ ॥ २३) तं जह — तद् यया । मृगाङ्गकेसरिकप्रहरण-दलिततिमिरकरिकुम्भे विक्षिप्तरीक्षमुक्ताफलोज्ज्वले शारदैरजन्त्याः [॥ २३ ॥] गैवम् । प्रदोषसमये^१ धवलभवनोत्तमाङ्गशयनसुहासीनो भणितः स निजप्रियतमया सावित्रीनाम्न्या । हे प्रियतम पश्य । मृगाङ्गश्चन्द्रः स एव केसरी सिंहतस्य कराः किरणा हस्ताश्च तेषां प्रहरण तदैलितं तिमिरमेव करी तत्कुम्भे इत्यादिरूपकं ज्ञेयम् ॥ २४) जोष्हा — हे प्रिय गृहदीर्घिकायां गृहवाण्यां निर्विघ्नं यया भवति । उपोत्थापूरितकोशकान्तिधवले सर्वाङ्गगन्धोत्कटे सर्वतः परिमलाढ्ये^२ चंदुज्जुए, कुमुदे चन्द्रवंश्यकमले वेपमानो रसपानलोलुपतया कम्पामानः सुमङ्गुगुञ्जितरव^३ उन्मीलहलावलीपरिगतः पत्रपंक्तिमध्यप्रविष्टः षट्पदो भ्रमरो मांसलं बहुलं तिगिच्छि-पाणासवं मकरन्दपानमद्यम् आस्वादयति पिबति । तिगिच्छिर्देस्यां मकरन्दवाची । मांसलमिति 'मांसादेर्वा' [हैम० ८-१-२९] इत्यनुस्वारलोपो वा ॥ २४ ॥ अन्येषां विशेषार्थकथने ।

^१ PJB कामं. ^२ B मियंग. ^३ P पहरदलिय. ^४ B विच्छित्त. ^५ J puts पयोससमये at the end of this verse. ^६ On this word P has a marginal gloss, viz., गण्डमिदं, B पयससमय. ^७ B सुवणु. ^८ P सुत्तिमं, JB सुत्तमं. ^९ B सुहासीणो भणियो सो णिवपिययमाए पिययम पिच्छ १. ^{१०} P has पिययम twice, but J only once. ^{११} P glosses: शार्ङ्गविकीकित, B तुण्डु. ^{१२} P निव्विधं, J निव्विधं. ^{१३} P दीहियायु, J दीहियाय, B दीहिजाह. ^{१४} B ससलं. ^{१५} P वेवत्तओ. ^{१६} = तिगिच्छि कमकरजति. ^{१७} J कणेशवं. ^{१८} P पसिओ. J परियओ, B पसिमाड. ^{१९} चंदुज्जुए. ^{२०} B रजनीप्रदोष etc. The commentary on this verse and that on the following prose sentence form one unit. ^{२१} The expression गण्डम् is written by the commentary after the concluding word पिच्छ of the text. That possibly indicates that पयोस.....पेच्छ is a prose passage. P numbers it, but the number is identical with that of the previous verse. J has no number. B perhaps numbers it, though the actual numeral is 2, and not 24. ^{२२} B परिमलाढ्यो.

ईमिणा संरण ससी ससिन्धा वि गिसा गिसाए कुमुय-वर्ण ।

कुमुय-वर्णेण वं पुलिणं पुलिणेण वं सहइ^१ ईस-उल्ले^२ ॥ २५

णव-विसे-कसाय-संसुद्ध-कंठ-कल-मैणोहरो गिसामेह ।

सरय-सिरि-चलण-येउर-रीओ इव ईस-संलावो^३ ॥ २६

संचरइ सीयलायंत-सलिल-कडोल-संग^४-णिवविओ ।

दर-दलिय-मालई-मुद्ध-मउल-गंधुद्धरो पवणो ॥ २७

एसा^५ वि दस-दिसा-वहु-वयण-विसेसावलि^६ व्व सर-सलिले ।

विम्वल्ल-तरंग-दोल्लत-यायवा सहइ^७ वण-राई ॥ २८

एयाई^८ दियस-संमोवणेक-हिययाई पेच्छह घडेति ।

आमुक-विरह-वेर्यणाई चकवायाई वावीसु ॥ २९

२५) इमिणा — अनया शरदा शरकालेन शशी शोभते इति संबन्धः । शशिना च निशा रात्रिः ।

निशया च कुमुदवनं कैरवखण्डम् । कुमुदवनेनापि पुलिं तटभूमिनाद्या इति शेषः । पुलिनेनापि

हंसकुलं राजहंसश्रेणिः । सहइ राजते । 'राजेरगच्छजसहरीररेहाः' [हैम० ८-४-१००] इति

सहः ॥ २५ ॥ २६) णवविसे — हे प्रिय निसामेसु शृणु । हंससंलापो मरालनादः शारदश्रीचरण-

नूपुराराव इव । कीदृगिति । नवः प्रत्यग्रो यो विसः कमलनालं तस्य कषायेण संशुद्धः तारीभूतो यः

कण्ठः तेन कलो मधुरो मनोहरश्च रमणीयः ॥ २६ ॥ २७) संचरइ — पवनो वायुः संचरति ।

किंभूतः । शीतलगगच्छत्सलिलकडोलसंगेन निर्वापितः शिशिरिकृतः । दरदलिता ईपद्विकसिता

या मालती तस्या मुग्धं मनोज्ञं यन्मुकुलं कुडूमलं तद्वन्धेन उद्धुर उत्कृष्टो वानो वातीति ॥ २७ ॥

२८) एसा वि — एयापि सरःसलिले सरोवरतटे वनराजी काननश्रेणी दशदिग्बधूवदन-

विशेषकावलिरेव सहइ राजते । ऊर्वाधोदिग्विदिग्भा दश दिशः; ता एव वच्चः स्त्रुपा इव तासां वदनेषु

मुखेषु विशेषकास्तिलकास्तोयामावलीव । 'क ग च ज त द प य वां प्रायो लृक्' [है० ८-१-१७७]

इति कस्याकारः । किंविशिष्टावलिः । विमलतरङ्गान्दोल्यमानपादपाः अतिसामीप्याजलकल्लोलैरेव

कम्पमानाः पादपा वृक्षाः यस्याम् ॥ २८ ॥ २९) एयाई — प्रिय पश्यत । पूज्यवाद्बहुवचनम् ।

पूज्यत्वं च ।

गुरुस्मिर्दिजातीनां वर्णानां ब्राह्मणो गुरुः ।

पतिरेको गुरुः क्षीणां सर्वस्याभ्यागतो गुरुः ॥

इति वचनात् । एते दिवससंभावनीयहृदया दिनाश्चास्यचेतसः उन्मुक्तविरहवेदनाश्चक्र-

^१ B adds अणं च । before this verse. ^२ = कुंठलोपमादिभ्यः. ^३ B वि. ^४ B वि. ^५ = शोभते. ^६ PJB विस. ^७ B मणवई गिसामेसु । ^८ B रावो. ^९ P संलावो, J सल्लवो, B उल्लवो. ^{१०} P सीयलोयंत, J सीयलायण, B सीयलायंत. ^{११} P gap, J संजगिणिवविओ, B संग. ^{१२} P एसा, JB एसा. ^{१३} = सिलकवलिरेव, P विसेसावलि व्व, J विसेसावलि व्व, B विसेसा व्व. ^{१४} P gap, J विम्वलतरंगो, B विम्वलतरंगो. ^{१५} = शोभते. ^{१६} B reads 'इ' and not 'ई' like P, in this verse. ^{१७} J सल्लव. ^{१८} PB विच, J वेच.

एयं उयं विषसिय-सैत्तवत्त-परिमल-विलोहविज्जंतं ।
 अविहाविय-कुसुमासाय-विमुद्धियं भमई भमर-उलं ॥ ३०
 चंदुज्जुयावयंसं पविथंभिथं-सुराहि-कुवलयामोयं ।
 णिम्मल-तारालोयं पिपइ व रयणी-मुहं चंदो ॥ ३१

ता किं बहुणा पर्यपिएण ।

अह-रमणीया रयणी सरओ "विमलो तुमं चं साहीणो ।
 अणुकूल-परियणायं मण्णे तं णत्थि जं णत्थि ॥ ३२
 ता किं पि" पंओस-विणोय-मसै-सुहंयं म्म मणहल्लावं ।
 साहेहं अउव्व-कई सुरंसं मंहिला-यण-मणोज्ञं ॥ ३३
 तं "मुद्ध-मुद्धवुल्लाहि" वयणयं "णिसुणिऊण षे" मणियं ।
 कुंवल्लय-दलच्छि एत्थं कैहहि तिविहा कइ मणिया ॥ ३४

वाकाः पक्षिणो वापीषु घटन्ते । सूर्योदये हि विगतविरहाः क्षणमप्यसहिष्णवो झटिति संघटन्ते
 मिलन्तीत्यर्थः । चक्रवायाह इति श्लोक्त्वं प्राकृतत्वाद्बहुलम् ॥ २९ ॥ ३०) एयं उयं -
 हे प्रिय उय पश्य । एतद्विकसितसप्तपत्रपरिमलविलोभनीयम् अविभावितकुसुमामोदविमुखितं
 भ्रमरकुलं भ्रमति । अविभावितोऽज्ञातः कुसुमामोद इतरपुष्पपरिमलो येन इति तेन
 विमुखितं पराङ्मुखीभूतम् । अयमर्थः । इतरपुष्पांमोदमवेदयन्तो भृङ्गा गजमदानुकारिसप्तवृक्षान्धेभ्य
 एव स्पृहयन्ति ॥ ३० ॥ ३१) चंदुज्जुया - हे प्रिय चन्द्रोद्भयोत्पावतंसं प्रविज्जम्भितसुरभिकुवल-
 यामोदम् । निर्मलतारालोकं रजनीमुखं चन्द्रः पिबतीव । अन्यदपि नीलोत्पलावतंसिन कर्णपूरेण
 युक्त सुरभि अतिजेहाद्विमलतारिकालोकं च । मन्थरकनीनिकादर्शनं नायिकामुखं प्रियशुम्बतीति
 रूपकम् ॥ ३१ ॥ ता किं - तस्मात् किं बहुना प्रजल्पितेन । ३२) अहरमणीया -
 अतिरमणीया रम्या रजनी रात्रिः शरद्विमला निर्मला । 'प्रावृट्शरत्तरणयः पुंसि' [ह्रैम०
 ८-१-३१] इति पुंस्त्वं शरदादेरत् । सरओ । त्वमपि स्वाधीनो निकटवर्ती निश्चिन्तश्च ।
 अनुकूलपरिजनाया मम मन्ये तन्नास्ति यन्नास्ति । सत्रीपि सामग्री विद्यत इत्यर्थः ॥ ३२ ॥
 ३३) ता किं पि - तस्मादस्माकं स्वामिन् प्रदोषविनोदमानसुल्लदा मनोहरोल्लापाम् । महिलाजन-
 मनोज्ञां सरसां कामपि अपूर्वकथां साहेह कथय ॥ ३३ ॥ ३४) तं मुद्ध - तन्मुग्धामुक्ताम्बुरुहं हि^{१८}

^१ = एयं. ^२ ज सत्तवत्त. ^३ = विलोभ्यमाणं. ^४ विज्जंतं. ^५ = अविभावित अपूर्वविकसितकुसुमासायविमुखितं.
^६ B कुसुमामोय. ^७ P omits अमह which is given by JB. ^८ = चंदोद्भयोत्पावतंसं, B चंदुज्जुया.
^९ B पविथंभिथं. ^{१०} B सरत्त. ^{११} P वि मणोहरो तुमं. ^{१२} B पि. ^{१३} P अणं, JB अणु. ^{१४} = नमेति
 [= ममेति] संबन्धे. ^{१५} [कं पि], ^{१६} B पिठ for पणो. ^{१७} P मेत्त, JB मत्त. ^{१८} = सुरभो, PJB
 सुहयम्. ^{१९} = कथय. ^{२०} B सरत्त. ^{२१} B महिलायण व for महिलायण. ^{२२} P मुद्ध,
 JB मुद्ध. ^{२३} On "हि" P puts the figure of 5, within brackets, which perhaps
 indicates the Ablative. ^{२४} PJB मिसु. ^{२५} = अनेन. ^{२६} B अह कुवल्लयच्छिः J also
 shows अह, and perhaps its reading may be कुवल्लयच्छि. ^{२७} B कइहि.
^{२८} B सुल्लय... एत्थं. ^{२९} B एहायिथं.

तं जह दिवा तह दिव-माणुसी माणुसी तह बेय ।
 तत्थ वि पढमेहिं कयं केईहिं किर लक्खणं किं पि ॥ ३५
 अण्णं सक्कय-पायय-संकिण्णं-विहा सुक्खण-रहयाओ ।
 सुवन्ति महा-कइ-^१पुंगवेहि विविहाउ सुंक्काओ ॥ ३६
 ताणं मज्जे अम्हारिसेहिं अबुहेहिं जाउ सीसंति ।
 ताउ कहाओ णे लोए मयच्छि पावन्ति पैरिहाव ॥ ३७
 ता किं मं उँवहासेसि सुंयणु अँसुएण सह-सत्थेण ।
 उँल्लविउं पि ण तीरइ किं पुण वियडो कहा-बँधो ॥ ३८
 भणियं च पियमंणं पियमं किं तेण सह-सत्थेण ।
 जेण सुहासिय-भग्गो भग्गो अम्हारिस-जणस्स ॥ ३९
 उवलब्भइ जेण फुडं अत्थो अकयत्थिएण हियएण ।
 सो बेयं परो सहो णिचो^२ किं लक्खणेणमँइ ॥ ४०

वचनं श्रुत्वा णे अस्माभिर्मणितम् । अँइ इति कोमलालापे । कुर्वन्त्याक्षि उत्पलनेत्रे ।
 इत्थं वक्ष्यमाणभङ्ग्या कविमिश्रिविधा कथा भणिता ॥ ३४ ॥ ३५) तं जह — सुगमा ।
 ११ [तद् यथा दिव्या तथा दिव्यमातुषी मातुषी तथा एव । तत्रापि प्रथमैः कृतं कविमिः किल लक्षणं
 किमपि] ॥ ३५ ॥ ३६) अण्णं सक्कय — अन्यत् सामान्यतो नपुंसकत्वम् । संस्कृतप्राकृत-
 संकीर्णपदा महाकविपुङ्गवैः सुवर्णरचिता विशिष्टाक्षरगुण्यमय्यः विविधाः सुकथाः श्रूयन्ते ॥ ३६ ॥
 गर्वपरिहारमाह । ३७) ताणं मज्जे — तासां विविधकथानां मध्ये अस्मादशैरबुधैर्मूर्खैः कथाः
 शिष्यन्ते कथ्यन्ते । हे मृगाक्षि ताः कथा लोके परमार्गं गुणोत्कर्षं न प्राप्नुवन्ति ॥ ३७ ॥
 १२ ३८) ता किं — तस्मात् किं किमर्थं हे सुतनुं अश्रुतेन शब्दशास्त्रेण व्याकरणेन माम् उपहास-
 यिष्यसि । यतः उल्लपितुं वक्तुमपि न शक्यते । किं पुनर्विकटो विस्तीर्णः श्रेष्ठो वा कथाप्रबन्धः
 ॥ ३८ ॥ ३९) भणियं च — भणितं च प्रियतमया । हे प्रियतम किं तेन शास्त्रेण ।
 अस्मादशजनस्य बीजनस्य सुखासिक्तामार्गो भग्नः । न हि शास्त्रात्सुखोत्पादः प्रसिद्धः । यतः ।

काव्यशास्त्रविनोदेन कालो गच्छति धीमताम् ।

१३ व्यसनेन च मूर्खानां निद्रया कल्हेन वा ॥

तच्च वैषम्यादस्मादशीमिर्दुस्वप्नोद्यमम् । अतः किं तेन दुःखहेतुनेति ॥ ३९ ॥ ४०) उव-
 लब्भइ — इति स्थिते निर्व्यूढार्थमाह । हे प्रिय उँय पश्य । येन अकदर्थितेन हृदयेन

^१ B कहें. ^२ P संकिण्णविहा, J संकिण्णविहा, B पाहपसंकिण्णं विविहनासरहयाओ । ^३ P पुंगवेहि, B पुंगवेहि. ^४ B सुक्काव. ^५ PJB न. ^६ P परिहाव, J परिहाव, B परमाव, ^७ J उँव, B उवहसिसि. ^८ = सुतनु ^९ = अश्रुवशास्त्रेण, ^{१०} B ल्ल [= लल] पितमपि अक्षितमपि कथ्यते, PB उल्लविउं, J उल्लविउं. ^{११} J पियमणं पियमं किं. ^{१२} B स बेय बरो णिचं सहो किं लक्खणेणमँइ. ^{१३} P इहो for णिचो of J. ^{१४} P मँइ, JB न. ^{१५} Rather माणुपहासयिष्यसि । after सुतनु.

एमेय सुद्ध-जुयई-भणोहरं पायया मासाए ।
 पविरल-देसि^१ सुलक्खं कइसु कइ दिव्व-माणुसिणं ॥ ४१
 तं तह^२ सोउण पुणो भणियं उड्ढि-बाल-हरिणच्छि ।
 जइ एवं ता सुव्वउ सुसंधि-बंधं कइ-वत्थुं ॥ ४२

अंथि

चउ-जलहि-बलय-रसणा-णिबद्धं-वियडोवरोहं^३ सोदाए ।
 सेसंके^४ सुण्णरिट्ठिय-संय्वंगुवूढ-सुक्खाए ॥ ४३
 पलय-वराह-समुद्धरण-सोक्ख-संपत्ति^५ गल्ल-भावाए ।
 गाणा-विह-रयणा^६लकियाए भयवई^७ पुहई^८ ॥ ४४
 णीसेसं^९ सस्स-संपत्ति-पमुह्यासेस-पामर-जणोहो ।
 सुंज्वसिय-गाम-गोहण-मेभो^{१०} रव-सुहलिय-दियंतो ॥ ४५
 अइ-सुहिय-पाण-आवाण-वचरी-रव-रैमाउलारामो ।
 णीसेसं^{११} सुह-णिवामो आसय-विसओ^{१२} ति^{१३} विक्खाओ ॥ ४६

हल्यैव येन शब्देनार्थः स्फुटो लभ्यते प्रकटार्थो ज्ञायते, स एव कैरो वरप्रद इव श्रेष्ठ उत्तमः
 शब्दः । किमस्माकं लक्षणेन ॥ ४० ॥ ४१) एमेय सुद्ध-एवमेव मुग्धयुवतीमनोहरा^{१४}
 प्राकृतया भाषया प्रविरलदेश्यसुलक्ष्यां दिव्यमानुषीं कयां कथय । प्रकर्षेण विरला ये देश्या
 देशभाषाशब्दास्तैः सुबोधमिति ॥ ४१ ॥ ४२) तं तह-तत्तया श्रुत्वा मया भणितम् ।
 उड्ढि^{१५}बालहरिणाक्षि उड्ढि^{१६}ने उक्तस्तो योऽसौ बालमृगः तद्वच्चञ्चलनेत्रे [यस्याः] । यथैवं तदा
 सुसंधिबन्धं कथावस्तु श्रूयताम् । शोभनोऽद्भुतः संधिः पूर्वापरसंबन्धो बन्धश्च वर्णरचना यत्रेति ।^{१७}
 स्वप्नस्थस्य विदग्धजनप्राज्ञतोऽन्यथार्थः ॥ ४२ ॥ तदेवाह । [अस्ति] ४३-४६) चउ-
 भगवत्यामाधारभूतायां पृथिव्याम् आश्रयविषयो महाराष्ट्रः सुविख्यातोऽस्तीति कलापकेन तद्वि-
 शेषणान्याह । चतुर्जलधिरसनानिबद्धविकटोपरोधशोभायां चतुःसमुद्रमेखलासुबद्धनितम्बायाम् ।
 उपरोध आरोहश्च नितम्ब इति वचनात् । अन्यच्च । शेषाङ्गसुपरिष्ठितसर्वाङ्गव्यूढमुवनयां
 शेषराजोत्संगस्थिरस्थित्याधारितविश्रयायाम् ॥ पुनः पलय इति । प्रलयवराहसमुद्धरणसौख्यसंप्राप्त-^{१८}

^१ B पवेव. ^२ P सुद्ध, JB सुद्ध. ^३ P जुयई, J जुयइ, B जुयई. ^४ B देस for देसि. ^५ = सीतादेव्यः, PJB उड्ढि. ^६ B कइरवण. ^७ All the mss. appear to read अंथि चउ etc. in the same line. ^८ J च जलहि, B जलहि रसणा. ^९ PJB निवह. ^{१०} = विषट्ठवरोहमित्येवा... [?]; P विपदाव, J विपडोव, B विपणव. ^{११} P सेसो सुपरिट्ठिय, J सेसं सुपरिट्ठिय, B सेसं सुपरिट्ठिय. ^{१२} P सवंगुवूढ, J सवंगुवूढ, B सवंगुवूढ. ^{१३} P संयव, J संपत्ति, B संयव. ^{१४} B पुहवीए. ^{१५} P नीसेससि (with the marginal gloss शस्व), J नीसेससस्स, B णीसेस. ^{१६} = अनोच. ^{१७} = सुवसि. ^{१८} P रैमा, J रैमा, (इ looks like य), B अंमा. ^{१९} B वड्ढ. ^{२०} B पणयाम. ^{२१} = रम्य. ^{२२} PJB नीसेस and निवसो. ^{२३} B विसउ सुविक्खाउ. ^{२४} B उड्ढि. ^{२५} B उड्ढि. ^{२६} B विक्खवरोच.

'जो सो अविउत्तो' कय-जुयस्स धम्मस्स 'संनिवेसो व ।

सिक्खा-ठाणं वै पयावइस्स सुकयाण आवासो ॥ ४७

सासणमिव पुण्णायं जैम्मुप्पसि व सुह-समूहाणं ।

आयरिसो आयाराण 'सह' सुहेत्तं पिव 'गुणाणं ॥ ४८

अवि य ।

सुसणिद्ध-वास-संतुह-गोहणालोय-मुह्य-गोयालो" ।

गेयारव-भरिय-दिसो 'वर-वहुइ-वेणु-णिवहेसु ॥ ४९

मुहावगाहं-णिम्मल-जलासओ" । तरुण-तरुज्जाण-रिद्धि-रमणीओ" । कमल-

गुरुकभावायाम् । अत एव नानाविधरत्नालंकृतायाम् ॥ देशविशेषणान्याह । णीसेम इति ।

"निःशेषस्यसंपत्तिप्रमुदिताशेषपामरजनीघः सर्वधान्यनिष्पत्तिह्रैकैर्पकलोकेः । सुण्डु उपिताः कृत्वावासा ये ग्रामा आवसथास्तेषां गोधनभम्भारवैर्मुखरितानि दिगन्तानि यत्र ॥ पुनः कीदृकः । [अह-] । सदा सुखितपानकापानचर्चरीरवरमाकुलरामः सदा सुखितानां पानकस्य सुरादेरापानेषु यश्चर्चरीको" गीतविशेषस्तस्य रमा लक्ष्मीस्तया समाकुला आरामा उद्यानानि यत्रेति । किं बहुना । निःशेषसुखनिवास आश्रयनामविक्रयो देगोऽस्ति ॥ ४३-४६ ॥ देशवर्णनमाह ।

"४७-४८) जो सो-स देशोऽवियुक्तः कृतयुगस्य कृतयुगाचारपालनपरो लोकैः । मंनिवेग आधारस्थानमिव धर्मस्य । प्रजापतेर्ब्रह्मणः शिक्षास्थानं लेखशालेव । शैक्षो हि लेखशालया-मक्षरादिव्यक्तिमभ्यस्य जनकादेः प्रकाशयति । एवं ब्रह्मापि तत्र देशे जनानामैचाररूपादिसृष्टि-मवधारयन्त्यत्र सृजति । नवशिक्षितं ताद्रूपमाधत्त इति भावः । आवासो वासभवनं सुकृतानाम् ॥ [सासणमिव-] । शासनं कथकमिव पुण्यानाम् । न च धर्मसुकृतपुण्यानामेकार्थता शङ्क्या ।

"धर्मः स्वर्गादिसाधकक्रियाकलापः । सुकृतं च सुण्डु कृतं सुकृतं शुभकर्मविधिः । पुण्यं च पवित्र पवित्राचारं कथयतीत्यर्थः । जन्मोत्पत्तिरिव सुखसमूहानाम् । अन्यत्रासाधारणं सुखमत्रैवेति । आदर्शो मूलप्रतिराचाराणाम् । सदा सुक्षेत्रमिव गुणानाम् । गुणकणा इत्यादिछतोपमा सर्वत्र योज्या ॥ ४७-४८ ॥ अपि च । ४९) सुसणिद्ध-सुखिगधवाससंतुष्टगोधनालोके-मुदितगोपालैः । अन्यच्च । वरवहुवैवेणुनिवहेषु गेयारवभरितदिक् । वहुवकी वीणा

"वेणुर्वेशः तत्समूहेषु वाद्यमानेषु इत्यर्थः । गेयं च गीतम् । 'दिक्प्रावृणोः सः' [हैम०

^१ B omits जो. ^२ = शोकवियुक्त. ^३ P संनिवेसो. J कयणिवेसु. B संनिवेसु. ^४ = शिष्य-
[= क्षा] स्थानमिव, B सिक्खद्वारणं. ^५ P व्व, B व. ^६ PJB पुसाणं. PJ जसुप्पसि. ^७ J समूहाण.
^८ = आवासमिव आचाराणं. ^९ = सहा. ^{१०} B सुखितं. ^{११} J गुणाण. ^{१२} = सुखिगधवास,
B सुसणिद्ध. ^{१३} = सुदित, B सुह्य. ^{१४} P गोवालो, J गोआल्ल, B गोवालो. ^{१५} B वरि. ^{१६} B
"राहणणि". ^{१७} P no Dappā. ^{१८} PB double Dappā. ^{१९} B कर्मुक. ^{२०} B को
appears to have been corrected into वो. ^{२१} B "परलोकः". ^{२२} B "मादिचार".

सर-संडे-मंडियासा-सुहो^१ । सुस्तार्य-फल-भरोणमिये-वैच्छयलावासिय-पेहिय-जैण-समाउलो ।
सखोवसम्मा-भर्य-रहिओ । चाउवण-समाउचो^२ । णिबू-सर्ववैडियाणंदो । विविह-काणणोव-
मोहिय-भूमि-भाओ । विविह-कुसुमामोय-वासियदियेतेरालो । अणवइण्ण-कलि-कालो । अट्ट-
पावो^३ । अपरिचत्ते-धम्मो । अणुवलक्खिय-पर्योवो । अपणट्ट-सोहो । अणुवजाय-चोर-
रायभओ । अपेरिमिय-पुण-मर्ण-णिवासो^४ ति । जहिं च^५ । काम-चरिसी भयवं^६ ।
पर्जेण्णो । काम-दुहाओ^७ सुरहीओ । सई-फलाओ वणफईओ । अवझाओ जुवईओ
ति^८ । जहिं च^९ ।

दूरुणय-गरुय-पओहराओ^{१०} कोमल-मुणाल-वाहीओ^{११} ।

सह-महर-वाणियाओ जुवईओ^{१२} णिणयाउ व ॥ ५०

८-१-१९] इति दिसो ॥ ४९ ॥ गद्यानि^१ । सुहावगाह-सुखावगाहननिर्मल-^२
जलाशय । तरुणतरुधानैश्चद्विरमर्णायः । कमलसरःखण्डमण्डिताशामुखः । सुस्वादुफल-
भगवनतवृक्षनलावासितपथिकजनसमाकुलः । सर्वोपसर्गैरहितः । चातुर्वर्ण्यसमायुक्तः ।
नित्योत्सववर्धितानन्दः । विविधकाननोपशोभितभूमिभागः । विविधकुसुमामोदवासित-
सकलदिगन्तरालः । अनवतीर्णकलिकालः । अट्टपापः । अपरित्यक्तधर्मः । अनुप-
लक्षितैरिष्टनापः । अप्रणष्टशोभः । अनुपजातचौराजभयः । किं बहुना । अपरिमितगुण-^३
निवाम इति । तत्र जलाशयाः सरोवराणि । तरुणतरुधानो अभिनववृक्षारामः कमल-
सरसंडे, इति कमलप्रधानं सरस्तस्य पण्डे वनम् । चातुर्वर्ण्यं ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्रा इत्यादि
सुज्ञेयमिति न विव्रियते ॥ गद्यम् । जहिं च -- यत्र च कामवर्षी पर्जन्यो मेघः
कामं मनीषानुरूपं वर्पति । कामदुष्टा धेनवः सुरभयः कामम् अभीष्टं दृढान्त इति ।
सदाफला वनस्पतयो वृक्षाः पङ्क्तुफलशालिनः । अवन्ध्या युवतयः । इति पुण्याधिक्य-^४
प्रतिपादनार्थमिदम् ॥ यत्र च । ५०) दूरुणय-युवतयः स्त्रियो निम्नगा जघ इव ।
स्त्रियः किंभूताः । दूरुण्य इति दूरमत्यर्थम् उन्नतावुच्चौ पयोधरौ स्तनौ यासां ताः ।

^१ = खंडसमुद्भूतः. ^२ P no Danda. ^३ B. सुखावफलभरोणय. ^४ = अवनमित. ^५ = वृक्षतल, 1' double Dapṛa after वच्छयला. ^६ B omits पहिय. ^७ P omits जण, but J पहियजण. ^८ B omits भय. ^९ B समाजुतो, P no Danda here. ^{१०} In J it looks like वैडिया. ^{११} B वासियसलदियेतेरालो. ^{१२} = अनवतीर्ण. ^{१३} P no Danda. ^{१४} = अपरित्यक्त, B अपरिचित. ^{१५} = अट्टपाप, B लक्षितयारिपयावो. ^{१६} B अणट्टसोहो. ^{१७} B अपरिमिय. ^{१८} B omits गण. ^{१९} P निवासो, B निवासु. ^{२०} B puts double Dapṛa before and after जहिं च. ^{२१} = मेघः, J पण्डुणो, P no Danda. ^{२२} P काम, P काम; B often reads ड for ड. ^{२३} J लयं for लय of P, B लयकाड वणस्तुड. ^{२४} B omits ति; J has a number ॥ ५० ॥ after ति. ^{२५} P omits जहिं च given by JB. ^{२६} = एकत्र बाहू. ^{२७} PJB ति. ^{२८} The phrase गद्यानि or गद्याम् is written by B usually at the close of the Prakrit passage concerned, here, for instance, after निवासो ति; and then the Sanskrit commentary is given. ^{२९} B नरिदि.

अच्छउ ता भियछेचं सेसाइ वि जत्य पामर-वहूहि ।
 रक्खिज्जंति मणोहर-गेयारव-हरिय-ईरिणाहिं ॥ ५१
 ईय एरिसस्स सुंदरि मैज्झमि सुंजणवक्खस्स रमणीयं ।
 णीसेस-सुह-णिवासं णयरं णीयं पंडुट्ठाणं ॥ ५२
 तं च पिए वर-णयरं वणिज्जइ जा विहाइ ता रमणी ।
 उइसो संखेवेणं किं पि वोच्छामि णिसुणेसु ॥ ५३
 जत्य वर-कामिणी-चलण-णेउरारावमणुसरंतेहिं ।
 'पंडिराविज्जइ सुह-सुक्क-किरैल्लयं रायहंसेहिं ॥ ५४
 जण्णमि-धूम-सामलिय-णहयलालोयणेकर-सिएहिं ।
 णच्चिज्जइ ससहर-मणि-सिलायले" घर-मयूरेहिं ॥ ५५
 ण तरिज्जइ घर-मणि-किरण-जाल-पडिरुद्ध-तिमिर-णियारमि ।
 अहिसारियाहिं आयुक्क-मंडणाहिं पि संचरिउं ॥ ५६

कोमले मृणालवद्वाहे भुज्जा यासां ताः । सदा मधुरवाणीका । नदीपक्षे पद्मभराः कोमल-
 मृणालान्वहन्तीति बाह्या धारिण्यः मधुरपार्श्वयाश्च ॥ ५० ॥ ५१) अच्छउ - आस्तां
 "तावन्निजक्षेत्रं यत्र मनोहरगेयारवद्वतहरिणाभिः पामरवधूमिः । सेसाइ" वि शेषाणामपरेयां
 प्रतिवेष्टिमकानाम् अपि क्षेत्राणि रक्ष्यन्ते ॥ ५१ ॥ ५२) इय - हे सुन्दरि इति ईदृशस्य
 सुजनपदस्य मध्ये विख्यातं प्रसिद्धं निःशेषगुणनिवासं प्रतिष्ठानं नाम नगरम् ॥ ५२ ॥
 ५३) तं च पिए - तच्च प्रिये वरनगरं तैस्तैरपरगुणैर्यावद्वर्ण्यते तावद् विभाति रजनी
 रात्रिः । तस्मान्नक्षेपेण कमपि उद्देशं कतिपयपदार्थस्वरूपं वक्ष्यामि भणिष्यामि शृणु
 " ॥ ५३ ॥ ५४) जत्य - यत्र वरकामिनीचलनं पुरारावमनुसरद्वी राजहंसैः प्रतिरा-
 व्यते । कथम् । मुखमुक्तविरैल्लं यथा भवति । हंसयानुकारिन् पुरब्धनिमाकर्ण्य मुखा-
 त्कमलनालं त्यक्त्वा हंसाः प्रतिशब्दायन्त इति ॥ ५४ ॥ ५५) जण्णमि - यज्ञाग्नि-
 धूमस्यामलितनभस्तलालोक्तैकतसिर्वैर्गृहमयूरैः । शशधरमणशिलानले चन्द्रकान्तमणि-
 कुट्टिमे नृत्यते यत्रेति गम्यते । मेघाशङ्कया क्रीडामयूरैर्नृत्यमामृज्यते ॥ ५५ ॥ ५६) ण
 "तरिज्जइ - यत्र गृहमणिकिरणजालप्रतिरुद्धतिमिरप्रसरे स्ति । आ समन्तान्मुक्तमण्डनाभि-
 रप्यभिसारिकाभिरसतीभिः संचरितुं न शक्यते । गृहमणिदीपो मणिमयकुड्यानि वा यत्र
 स्फटिकमयमन्दिरदीपप्रकाटितवहिरुद्बोधेते दृष्टाभिमानीवामपि परीभ्रमितुं न तरीज्जइ"

^१ J सिक्का for सेसा ^२ ॥ इरिणेहिं. ^३ = एल्लस्व-उत्तास्य [?] ^४ P मज्झमि, J मज्झमि,
 B महमि ^५ = सुजणपदस्या [= वस्य] ^६ B सुण or सुह. ^७ B नामे ^८ P पंडिट्ठाणं,
 JB पण्ड. ^९ P पण्डाह, JB विहाह. ^{१०} P उइसो सं, J उइसो सं, B उइसं सं. ^{११} B संखेविण
 किं पि इह उ. ^{१२} = पति [= प्रति] ख अचर्यते. ^{१३} P विस्सल्लयं, JB किरल्लयं ^{१४} P सिलायले,
 JB सिलायले ^{१५} = न हाक्कणे. ^{१६} B writes this verse twice, in the second version
 we have some variants : फसरमि for णियारमि, "सारिया वि for सारियाहिं. ^{१७} B सेसा
 पि. ^{१८} B न सु वति for न तरिज्जइ

साणूर-यूहिया-धय-गिरंतरंतरिये-ररभि-कर-गियरे' ।
 परिसिसियायवत्तं गम्मेहं संगीय-विलैयाहि ॥ ५७
 सरसावराह-परिकुविय-कामिणी-माण-मोह-लपिके' ।
 कलयेठि-उल्लं चियं कुणइ जत्थ 'दोषं पियाण सया ॥ ५८
 गिहय-रये-रहेस-किल्लत-कामिणी-सेय-जल-लेवुणुसणा ।
 पिज्जति जत्थ णासंजलीहि' उज्जाण-गंधवहा ॥ ५९
 घर-सिरं-पसुत्त-कामिणि-केवोल-संक्रंत-ससि-कला-क्लये ।
 हंसेहि अहिलसिज्जइ मृणाल-सद्वालुणइ जहि ॥ ६०
 मरहट्टिया पयोहर-हलिह-परिपिज्जंबुवाहीण ।
 धुव्वंति' जत्थ गोला-गईए तं'दियसिय पाव ॥ ६१
 अह णवर तत्थ दोसो जे गिहं-पयोस-मैल्लियामोवो ।
 अणुणय-सुहाइं माणसिर्णाण 'मोत्तु चिय ण देइ ॥ ६२

न शक्यते ॥ ५६ ॥ ५७) साणूर-मंगीतवनिताभिर्नर्तकीभिर्यत्र परिशेषितातपत्रं
 मुक्तच्छत्रे गम्यते । कस्मिन् मति । साणूर इति । साणूरं देवगृहं तत्र स्तूपिकासु आमल-
 सारकेषु ज्वजपताकामिर्निर्न्तरम् आच्छादितस्तरणेः सूर्यस्य करनिकरः किरणसमूह इति ॥
 ५७ ॥ ५८) सरस-यत्र कलकण्ठीकुलं कोकिलासमूहः सदा प्रियाणां दौत्यं
 दूतत्वं कुरुते । किमूतम् । सरस इति सरसः सधस्को योऽपराधः तेन परिकुपितानां कामि-
 नीनां मानमपनयति इत्यर्थः ॥ ५८ ॥ ५९) गिहय-यत्र निर्दयरतिरहः क्राम्यत्का-
 मिनीस्वेदजललबोतुंसका उच्चानगन्धवहा गृहारामवाता नासाञ्जलिभिर्नासिकापुटैः पीयन्ते ।
 निर्दयं निष्करणं यद्वतिरहःसुरतैः क्रान्तं तेन क्राम्यन्तीनां श्लानिमापनानां कामिनीनां ॥
 स्वेदजलकणानुल्लुञ्चयन्ति स्फोटयन्ति ॥ ५९ ॥ ६०) घरसिर-यत्र मृणालश्रद्वालुभिः
 बिसास्वादनरसिकैर्हंसैः गृहशिरःप्रसुप्तकामिनीनां कपोलसंक्रान्तशशिकलाक्लयोऽभिलष्यते ।
 ललनागल्लमंक्रान्तं चन्द्रबिम्बमेव कमलनालाशङ्कया मरलैराकाङ्क्षयते ॥ ६० ॥ ६१) मर-
 हट्टिया-यत्र महाराष्ट्रिका वनिताः पयोधरहरिद्रापरिपिञ्ज्राम्बुवाहिन्यां गोलान्ध्यां तदैव-
 सिकं तदिनोत्पन्नं ॥ पातकं धुव्वंति स्फोटयन्ति पावनत्वात् स्नानमात्रेण शुष्यन्ति । तस्याश्च ॥
 प्रतोलीद्वार एव बहमानत्वादिति ॥ ६१ ॥ ६२) अह णवर-अथ नवरं केवलं तत्र
 देशे दोषोऽपगुणः यः प्रीष्मप्रदोऽपमल्लिकामोदो मनस्विनीनां मानिनीनाम् अनुनयसुखानि

^१ = देवगृहशिरः. ^२ P 'तरियं', JB 'तरिय'. ^३ B गिके. ^४ = परिशेषितातपत्रं, P परिसे सिस्वावत्तं
 JB as a above. ^५ 'गम्मेय वं', [गम्मेयं]. ^६ B वणिणहि for विक. ^७ P सहास', JB सरस'.
^८ B मोस, ^९ = वीर. ^{१०} B कूल for उल्ल. ^{११} P विय, JB विय. ^{१२} = बुधं. ^{१३} B रा. ^{१४} P रासं.
 P रास. ^{१५} B लवणुसणं. ^{१६} P हि, JB हि. ^{१७} B सिरि. ^{१८} B कामिणी. ^{१९} = कल्लेसल्लं [र]
 लल्लिक्कल्लं, P कल्ल for कल्ल of JB. ^{२०} = धुव्वंति. ^{२१} = तदि [=हि] नसयं, B तदियसिय
^{२२} B गिहं. ^{२३} = विचकिलामोदः, ^{२४} = ओकुपय, P विय, JB विय. ^{२५} B looks like 'जुल्लवयति'.
^{२६} B 'अणुणयं'

अह णवर तत्थ दोसो जं फैलिह-सिलायलमि तरुणीण ।

मयण-वियारा दीसंति बाहिर-ठिएहि वि जणेहि ॥ ६२*१

अह णवर तत्थ दोसो जं वियसियं-कुसुम-रेणु-पडलेण ।

मंइलिज्जंति समीरण-क्सेण धैर-चित्त-मितीओ ॥ ६३

तत्थेरिसमिं णयरे णीसेस-गुणावगूहिय-सरीरो ।

झुवण-पवित्थरिय-जसो राया सालाहणो णाम ॥ ६४

जो सो अविमहो वि हु सव्वंगावयव-सुन्दरो सुहओ ।

दुईसणो वि लोयाण लोयाणाणं-संजणणो ॥ ६५

कुवई वि बल्लहो पणइणीण तह णयवरो वि साइसिओ ।

परलोय-भीरुओ^१ वि हु वीरेक-रसो तह वेय ॥ ६६

प्रसादनसौख्यानि भोक्तुमेवानुभवितुमपि न ददाति । मल्लिकापुष्पपरिमले प्रसर्पितमात्र एव
भटिति मानिर्नामानो विजियते सांत्वनं नापेक्षत इति ॥ ६२ ॥ ६२*१) अह णवर-

अथ नवरं तत्र दोषो यत्कटिकशिलातले आकाशस्फटिकमयगृहे तरुणीनां मदनविकार।
कामविक्रियाः नखादिचिह्नानि बहिःस्थितैरपि जनैर्दृश्यन्ते । दर्पणवत्प्रतिबिम्बनेति भावः

१० ॥ ६२*१ ॥ ६३) अह णवर-अथ नवरं तत्र दोषो यद्विकसितकुसुमरेणुपटलेन
समीरणेन वायुना गृहभित्तिचित्राणि मळिनीक्रियन्ते । गायत्रयेऽपि निन्दास्तुतिरूपेणा-
त्कविज्ञापनम् ॥ ६३ ॥ ६४) तत्थेरिसमि-तत्र ईदृशे नगरे निःशेषगुणावगूह-
शरीरः सर्वाङ्गीणगुणमयो भुवनप्रविस्तृतयशः राजा ग्रातवाह्नो नाम । विद्यते इति शेषः ।

‘अतसीसातवाहने छः’ [हंम० ८-१-२११] । ‘क ग च ज’ [हंम० ८-१-१७७] इति

१० मालाहणो ॥ ६४ ॥ ६५) जो-यं सो अविग्रहोऽपि सर्वाङ्गावयवसुन्दरः सुभगः । ननु
योऽविग्रहोऽशरीरः स कथं सर्वाङ्गावयवसुन्दरो भवति । अथ च प्रतापमात्रेण वशीकृत-
सर्वरिपुत्वाद् अविग्रहो युद्धरहितः । अथवा अः विष्णुः स एव विग्रहः शरीरं यस्य स ।
‘ना विष्णुः पृथिवीपतिः’ इति वचनात् । सर्वाङ्गानि नयनवदनहस्तपादादीनि तैः सुन्दर-
सुलक्षणैः । अथवा स्वाम्यमायादीनि सप्त राज्याङ्गानि तैः सुन्दरः सुभगः सौभाग्यवांश्च ।

१० दुईसणु ति दुईदर्शनोऽपि लोकानां लोचनानन्दसंजननः । यो दुईदर्शनो दुष्टं दर्शनं लोचनं
यस्येति कृत्वा स कथं लोचनानन्दसंजननः इति विरोधः । अथ च दुःखेन दृश्यते इति
दुईदर्शनो द्रष्टुमशक्यः सामान्यलोकानां तेजसानेकारिवृतत्वाच्च ॥ ६५ ॥ ६६) कुवई-
कुपतिरपि बल्लभः प्रणयिनाम् इति चित्रम् । कुप्सितः पतिः कुपतिरपि विरोधः । अथ
च कुः पृथ्वी तस्याः पतिः स्वामी नरेन्द्रः इत्यर्थः । प्रणयिनां स्नेहिनां बल्लभः प्रीतिदायी ।

^१ This verse is given only in B. ^२ B पडिह. ^३ B विहसिय. ^४ B बल्लहेण. ^५ B मयलि. ^६ B धरमिस्सिपिआहं. ^७ B तत्थेरिसण. ^८ B अविग्रहो. ^९ = अविरोधपक्षे पृथ्वीपतिः, कुवई वि विव. ^{१०} B काहणण, J as above. ^{११} P नयवरो, J णयवरो, B णवरो. ^{१२} P भीरउ, J भीरुओ, B भीरु.

सूरो वि ण सत्तासो सोमो वि कल्लकं-वज्जिओ णिणं ।
 मोई वि ण दोजीहो तुंगो वि समीव-दिण्यं-फलो ॥ ६७
 बहुलंत-दिण्येसु ससि ष जेण बोच्छिण्यं-मंडल-णिवेसो ।
 ठविओ तणुयत्तज-दुक्ख-लंकिखो रिउ-ज्जो सवो ॥ ६८
 णिय-तेय-प्साहिय-मंडलस्स ससिण्यो ष जस्स लोएण ।
 अकंत-जयस्सि जए पेटी ण 'परेहि संबविया ॥ ६९
 ओसहि-सिहा-पिसंगाण बोलीयो गिरि-गुहासु रवणीओ ।
 जस्स पैयावाणल-कति-कवालियाणं पिव रिउमं ॥ ७०

तथा यो नतपरो नताः नमस्कृताः परे शत्रवो येनेति स कथं साहसिकः । अथ च नयो न्यायः तत्परः तन्निष्ठः । यद्वा नताः परे वैरिणो यस्येति । अपवा न च परे^{११} अन्ये वा^{१२} यस्येति । यदुक्तम् ।

अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।

उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥

साहसिकः शूरवृत्तिः । परलोकैर्भीरुकोऽपि वीरैरसः तथा चैव । परे ये लोकाः तेभ्यो भीरुयः स कथं वीरकर्मैकसिकः । अथ च परलोकान्नरकादेर्भीरुर्मयाकुलः । वीरश्च^{१३} दानधर्मयुद्धवीरः ॥ ६६ ॥ ६७) सूरो-सूर्योऽपि न सत्तासः । अथ च शूरः पराक्रमी न सत्तासो निर्मय इति । सोमोऽपि नित्यं कलङ्कवर्जितः । चन्द्रः कलङ्कपङ्क्ति एव भवति । अयं तु सोमः स्पृहणीयदर्शनः । सह उमया कीर्त्या वर्तते सोम इति वा । भोग्यपि सूर्योऽपि न द्विजिह्वः । अथ च भोगी भोगवान् न द्विजिह्वः खलः । तुङ्गोऽपि समीपदत्त-फलः । विरोधराहित्ये तुङ्गो मानोः सेवकानां तात्कालिकफलदायी च ॥ ६७ ॥^{१४} ६८) बहुलंत-येन व्युच्छिन्नमण्डलनिवेशो गतराष्ट्रः सर्वोऽपि रिपुलोकः तनुवदुःख-लक्षितो दुःखलः स्थापितः कृतः । क इव । बहुलान्तदिनेर्नामावाप्त्या शशी चन्द्र इव । सोऽपि तदा मण्डलरहितः क्षीणश्च भवति ॥ ६८ ॥ ६९) णियतेय-यस्य नरेन्द्रस्य शशिनः इव निजतेजःप्रसाधितमण्डलस्य अन्यत्राक्रान्तजगतो जगति विश्वे परेण शत्रुणा लोकेन च पृष्ठं न सत्यापितं न दृष्टम् । चन्द्रपक्षे पृष्ठं परभागः । 'पृष्ठे बानुत्तरपदे' [ईम०^{१५} ८-१-१२९] इति पिठी । [नरेन्द्रपक्षे]^{१६} संग्रामे इति गम्यम् ॥ ६९ ॥ ७०) ओसहि-गिरिगुहासु भूधरकन्दरासु ओषधिशिखीपिशङ्गानां रिपूनां यस्य भूपस्य प्रतापानलकान्ति-कवलितानामिव रजन्यो राज्यः बोलिया व्यतिक्रान्ताः । सर्वापहारं नाशिता हि रिपवो भयाक्रान्ता गत्वा गिरिगुहासु शेरते स्म । तत्र च जाज्वल्यमानौषधीकान्तिपिङ्गल-

^१ = सत्तासः, द्वि^१ सत्तासः, ^२ कलङ्कः, ^३ B दिक्कडो, ^४ = कुण्डलान्तदिने, B कलंतदिनेन.
^५ = व्युच्छिन्नः, ^६ J कनिक्कडं, B कनिक्कड, ^७ B रिउज्जो, ^८ = आक्रान्तजयस्य, द्वि^९ आक्रान्तजयस्य.
^{१०} B पिटी, ^{११} PB पेरण, J पेरिहि, ^{१२} = दृष्ट, ^{१३} = व्युत्क्रान्त, ^{१४} P पयावाणल, JB पयावाणल
^{१५} B परो अन्ये, ^{१६} B भीरुः कोपि, ^{१७} B shows some gap, ^{१८} B सिधायि.

आलिहियह जे वम्मह-विमेषे गिय-वास-भवन-मिषीसु ।
लंडह-विलयाहिं गह-मणि-किरणारुणिमग-हैत्थेहिं ॥ ७१

हियए बेयें विरायति^१ सुहर-परिचितिया वि सुकर्दण ।
जेण विणा दुहियाण व मणोरहा कन्न-विणिक्ता ॥ ७२

इय तस्स महा-पुईससरस्स इच्छा-पहुत्त-विहवस्स ।
कुसुमसराउह-दूओ व ओंगओ सुयणु महु-मासो ॥ ७३

पत्थाणं पढमागय-मल्लयाणिल-प्पिसुणिं वसंतस्स ।
बहुलच्छलत्त-कोइल-रवेण साहति व कणाई ॥ ७४

^{१०} "गहिऊग चूय-मंजरि"^{११} कीरो परिभमह पत्तला-हत्थो ।
ओसरसु सिसिर-परिक्क पुई लद्धा वसंतण ॥ ७४ * १

शरीरास्ते यत्प्रतापबह्विच्युरिता इव रेजुरित्यर्थः ॥ ७० ॥ ७१) आलिहियह—यः श्रीशालबाहनः नृपो नखमणिकिरणारुणिताग्रहस्तौर्भिलटभवनिताभिः प्रधाननायिकाभिः मन्मथमिवेण कन्दर्पव्याजेन निजवासभवनभित्तिषु आलिह्यते चित्र्यते । तस्य लोकाति-शायि सौन्दर्यमुक्तम् । 'वनिताया विलया' [हैम० ८-२-१२८] इति विलया ॥ ७१ ॥

^{११} ७२) हियए बेय—हे सुतनु हे सावित्रि येन नरेन्द्रेण विना कवीनां प्रबन्धविधापिनां परिचिन्तिता मनसि धृता अपि काव्यविनिवेशा हृदय एव विलीयन्ते इति । क इव । दुःखितानां मनोरथा इव । दरिद्राणां ह्यभिलषितानि चिरं चिन्तितान्यपि मनस्येव भजन्ति । तदुक्तम् ।

उन्नम्योन्नम्य तत्रैव दरिद्राणां मनोरथाः ।

^{१२} पतन्ति हृदये व्यर्था विधवास्त्रीस्तना इव ॥

एतावता तस्य मनोरथपथातिगदानुत्वमुक्तम् ॥ ७२ ॥ ७३) इय तस्स—इति तस्य महापृथ्वीश्वरस्य इच्छाप्राप्तविभवस्य मनीषितसंपदः । हे सुतनु कुसुमशरायुधदूत इव मधुमासो वसन्त आगतः अवतीर्णः ॥ ७३ ॥ ७४) पत्थाणं—वनानि काननानि बहुलच्छलत्कोकिलरवेण प्रथमागतमलयानैलपिशुनितं वसन्तस्य प्रस्थानं साधयन्तीव

^{१३} अत्रावतरणं कथयन्तीव ॥ ७४ ॥ ७४*१) गहिऊग—[गृहीत्वा चूतमञ्जरीं कीरः परिभ्रमति पत्तलाहस्तः । अपसर शिशिरनरपते पृथ्वी लब्धा वसन्तेन] ॥ ७४*१ ॥

^१ P आलिहियह, B आलिहियह. ^२ = मिवेण, P निवेण, J निवेण, B मिवेण. ^३ = हव्य, P कवई, JB कवई. ^४ J गुच्छेहिं for हत्थेहिं (१), B हत्थाहिं. ^५ PB हिय, J बेय. ^६ P विरायति, J विरायति, B विरयायति. ^७ P सुहर, B सुयणु. ^८ B हु for सु. ^९ = यथा दुःखितानां मनोरथाः तं अपाप्य विधीयते, B दुहियाण. ^{१०} P सुहई, J पुहई, B पुहवीस. ^{११} B उक्ताह for अगाओ. ^{१२} P वानिल, JB वाणल. ^{१३} B बहुल, [बहुल]. ^{१४} This verse is found only in J. ^{१५} ['मंजरि']. ^{१६} J मत्तह.

मउलंत-मउलिणसु^१ 'वियसिय-वियसंतं-कुसुम-पिवहेसु ।
 सरिसं चिय ठवह पव वणेसु लच्छी वसंतस्स ॥ ७५
 बहुएहि वि^२ किं परिवड्ढिएहि^३ बायेहि^४ कुसुम-वावस्स ।
 प्रकेणं चिय चैयङ्कुरेण कौजं ण पैज्जतं ॥ ७६
 विण्हं कणयमं पिव पसाहणं जणिय-तिलय-सोहेणे ।
 अम्महिय-जणिय-सोहं 'कणियार-वणं वसंतेण ॥ ७७
 वियसंतं-विविह-वणराह-कुसुम-सरि-परिगया महा-त्तल्पो ।
 किं पुण वियंममाणो^५ जं^६ पे कुणह मल्लियामोओ ॥ ७८
 पढमं चिय कामि-यणस्स कुणह मउयाहं पाडलामोओ ।
 हिययाहं सुहं^७ 'पच्छा विसंति^८ सेसा वि कुसुम-सरा ॥ ७९

७५) मउलंत-वनेषु वसन्तस्य लक्ष्मीः सदृशं तुल्यमेव पदं स्थापयति निवेशयति समकालमेव स्वागमनं व्यनक्तीति । केषु । मुकुलीभवन्मुकुलितेषु । मुकुलीभवन्ति अङ्कुराणि कुड्मलकारतमापद्यमानानि मुकुलितानि च कोशरूपाणि तेषु । अन्येषु विकसितं विकसत्कुसुमनिवहेषु । विकसितानि पूर्वं विकासमापन्नानि विकसन्ति च तत्कालमुज्ज्वलमानानि यानि कुसुमानि पुष्पाणि तेषां निवहाः समुद्रास्तेषु । कोऽर्थः ।^१ वसन्ते प्रवर्तमानमन्त्रेऽपि सर्वपुष्पाणि विकासोन्मुखान्य^२ जातानि ॥ ७५ ॥
 ७६) बहुएहि-बहुभिः परिवर्धितैर्दणैः शरैः अपि कुसुमचापस्य कामस्य किं प्रयोजनं विना अपि पर्याप्तमित्यर्थः । यतः एकैनापि चूताङ्कुरेण सहकारपुष्पोद्गमेन भ्रम कथय किमपर्याप्तम् । कन्दर्पस्य किं किं न साधितमित्यर्थः ॥ ७६ ॥ ७७) विण्ह-जात-तिलकशोभेन वसन्तेनाभ्यधिकजनितशोभं कार्णिकारवनं कनकमयं प्रसाधनं मण्डनमिव^३ गृह्यते । तिलको बृक्षविशेषो विशेषको वा । अपरोऽपि शोभाप्रियो ललाटे तिलकमाधाय कनकमयाद्याभरणानि परिधत्ते । इत्युक्तिः ॥ ७७ ॥ ७८) वियसंत-विविध वनराजिकुसुमश्रीपरिगता महातरवो महाप्रमाणा वृक्षाः विकसन्तु तावद्विकासमाप्नुवन्तु । न च असाध्यं तैः किमपि साधनीयम् । किं पुनर्विजृम्भमाणो विकसन् यन्न कुर्यान्मल्लिकामोदः । तन्नास्ति यन्न साधितं मल्लिकापुष्पपरिमलेन । अत एव शेषवृक्षाणां^४ विकासमात्रमेवावशिष्टं मल्लिकयैव पर्याप्तत्वात् ॥ ७८ ॥ ७९) पढमं चिय-प्रथममेव पाठलामोदः कामिजनस्य हृदयानि मृदूनि कोमलानि कुणह विधत्ते । पश्चाच्छेषा अपि कुसुमसराः सुखम् अनायासेन विशन्ति प्रविशन्ति । प्रथमं हि कामिमनासि पाठ-

^१ = विकसितविकसंतं. ^२ B विहसंत. ^३ J मि, [बहुएहि वि]. ^४ B विय. ^५ PB भूयं, J भूयं. ^६ P कंजं न पज्जतं, J कंजंण पज्जतं, B अण किं न पज्जतं. ^७ = पर्याप्तं. ^८ = गृह्यते. ^१ B सोएण. ^२ = कार्णिक [२], J कार्णिक. ^३ B विहसंत. ^४ = विजृम्भमाणो. ^५ PB अण, J कण्य for अं ण. ^६ B पच्छा हिययाह सुहं. ^७ P विहसंति, JB विसंति. ^८ B विकसत्कुसुमानि for विकसित. ^९ B अन्यवृक्षाणि.

पञ्चत-विद्यासुबेह-गुदि-पम्मार-पुमिर्ब-दलाई ।
 पहियाण दुरालोकाई हेति योयंद-गहणाई ॥ ८०
 अपहुत्त-विद्यासुबेह-ममर-विच्छाय-दल-उडुम्मेय ।
 कुन्द-लह्याएँ वियलई हिम-विरहायासियं कुसुमं ॥ ८१
 ओवज्जत-फेलुपक-थोय-विहईत-संघि-वेधेहि ॥
 मन्द-पवणाहएहि वि परिगलियं सिंदुवारेहि ॥ ८२
 थोउत्तसंत-यक्य-मुहीए णिवणिणं वसंतमिं ।
 वोलीण-तुहिण-भर-सुत्थियाए हसियं वेँ णलिणीएँ ॥ ८३

- लयाँसोन्मादानि क्रियन्ते पश्चाच्छेषकुसुमैर्विच्यन्ते ॥ ७९ ॥ ८०) पञ्चत-माकन्द
 " गहनानि आश्रवणानि पयिकानां दुरालोकानि भवन्ति । यतः कीदृशानीत्याह ।
 पर्याप्तः प्रातो यो विकासोऽत एव उच्छिष्टः प्रसरणशीलः यो गुन्दिप्रभरो मङ्गरीभर-
 स्तेन नर्मितानि नम्रीभूतानि दलानि पत्राणि येषां तानि । 'प्रसरेः पयहोबैह्यै' [हैम०
 ८-४-४७] इति उच्छिष्टः । गुन्दिर्नङ्गरी गुच्छो वा । नम्रीभूतबहलपत्राक्षीपरि-
 वेष्टितत्वात् दुरालोककम् ॥ ८० ॥ ८१) अपहुत्त-अप्राप्तविकासोऽङ्गीभर-
 " विच्छायदलपुटोद्भेदं हिमविरहायासितं शीतकालवियोगदग्धं कुन्दलतायाः कुसुमं पुष्पं
 परिगलति भ्रश्यति । पुष्पश्च विगल्य य तदौ विकासभावात् । प्रसङ्गा निर्गच्छन्निर्भ-
 मरैरेव विहितत्वादिच्छेद्यते ॥ ८१ ॥ ८२) आवज्जत-मन्दपवणाहतैरपि अल्पानि-
 लन्दोलितैरपि सिन्दुवारैः निर्गुणैः कुसुमैः परिगलितम् । यतः किंभूतैः । आवच्यमान-
 फलोत्पङ्क्तस्तोकविद्यमानसंघिबन्धैः । उत्पङ्क्तः समूहः । 'पकोच्छेहसमूहेसु बहलए तह य
 " उपको ।' [दे० ना० १-१३०] इति देशीयचनाशः ॥ ८२ ॥ ८३) थोउत्तसंत-
 स्तोकोच्छ्रयसपङ्कजमुल्या षट्पदैकटाक्षनयनया व्यतिक्रान्ततुहिनभरसुस्थितया नलिन्या
 कमलिन्या हसितमिव । अन्यथापि पद्मिनीप्राप्तया नासिकया अतिक्रान्तजाड्यतया बाल्य-
 दशया यौवने मेदे जातपङ्कजाकारवदनया कटाक्षक्या च सस्मितया भूयत इत्युक्तिः
 युक्तिः । स्मितं च किलिकिञ्चितभावे । यदुक्तं प्रभुश्रीहेमसूरिभिरलंकारचूडामणौ 'स्मितह-
 " सितरुदितभस्योपगर्वदुःखश्रमाभिलाषसंकरः किलिकिञ्चितम्' [७-४१] इति स्वाभाविक-
 दशस्त्रीविकारेषु । जातयश्च पद्मिनीचित्रिणीशङ्किनीत्रयम् । "लक्षणमासां वात्सायनादवसेयम्

^१ P सुवे [= वे] छ, J सुविह, सुविह. ^२ = मङ्गरी, B गुच्छ for गुदि. ^३ = अनुमित, B
 णमिय. ^४ = आश्रवणानि. ^५ P सुहीण, J सुहीण, B सुहीण. ^६ B अमर. ^७ = एषपुटोद्भेद.
^८ B कुन्दलया. ^९ J विमलिह. ^{१०} PJB आवज्जत. ^{११} = उत्पङ्क उच्छेद. ^{१२} B बोस.
^{१३} J वेधेहि. ^{१४} P पवणाहएहि हिम, J हएहि वि, B पवणाहएहि वि. ^{१५} = स्तोकोच्छ्रयसंत.
^{१६} = अवलोकिते. ^{१७} B मुहीह लयपङ्कजपङ्कजमयीय [= मुहीह लयपङ्कजपङ्कज-मयमय] ।
^{१८} P च, JB व. ^{१९} J नलणीए. ^{२०} [पाठकमोकेन सुमि.] ^{२१} B पर्याप्तः. ^{२२} R
 पुष्पस्य विगल्य पतया. ^{२३} [विहृतत्वादिच्छाद्यते]. ^{२४} [यौवनेमेदे]. ^{२५} B सत्यवमासां
 वात्स्यमेवेत्येते ।

मलय-समीर-समागम-संतोष-येणचिराहिं सवचो ।
 वाहिप्य णव-किसलय-कराहिं साहाहिं महु-लच्छी ॥ ८४
 दीसहं पलास-वण-वीहियासु पेणुल-कुसुम-णिवहेण ।
 रत्तबर-येवच्छो णव-बरइत्तो व महु-मासो ॥ ८५
 परिवहुइ चूय-वणेसु विसहं णव-माहवी-वियाणेसु ।
 लुलइ व "कंकेलि-दलावलीसु" मुइउ व महु-मासो" ॥ ८६
 अण्णण-वण-लया-गहिय-परिमलेणाणिलेणं छिपंती" ।
 'कुसुमसुएहिं' स्पेइ व परम्मुही तरुण-चूय-लया ॥ ८७
 वियसिय-णीसेस-वणंतरोल-परिसंठिएण कामेण ।
 विवसिज्जंइ कुसुम-सरेहिं लद्ध-पसरोहिं कामि-यणो ॥ ८८

॥ ८३ ॥ ८४) मलय—मलयसमीरो दक्षिणानिलस्तस्य समागमे संतोषेण नृत्यन्ती-
 भिर्नृत्यमिवाद्धानाभिर्नवकिसलयकराभिर्नवपत्रहस्ताभिः शाखाभिर्मधुलक्ष्मीः वसन्तश्रीः वाहिप्य
 आकार्यते इव । 'व्याहणेवाहिप्यः' [हैम० ८-४-२५३] इति वाहिप्य-आदेशः ।
 अथ चापरयापि प्रियागमादिकृष्टया मधुलक्ष्मीः प्रियस्तस्त्री आहूयते "तदत्यु-
 त्तिरहस्यम् ॥ ८४ ॥ ८५) दीसहं—पालाशवनवीधिकासु किञ्चुकवृक्षावलीषु
 प्रोत्फुल्लकुसुमनिवहेन कृत्वा मधुमासो वसन्तो रत्ताम्बरनेपथ्यः कौसुम्भवक्षपरिधानो नव-
 चरयिता पाणिग्रहणप्रस्तावे वर इव दृश्यते । किञ्चुककुसुमावलीषु रक्तवस्त्रोपेक्षेति
 ॥ ८५ ॥ ८६) परिवहुइ—मुदित इव मधुमासश्चतवनेषु परिवर्धते वृद्धिमिवा-
 मोति । नवमाधवीवितानेषु अतिमुक्तकवल्लीनिकुञ्जेषु विकसति । "रुद्रिकास्यनुवातेन
 वसन्तः किल कृष्यते ।" * किंकिरिदलावलीषु अशोकपत्रश्रेणिषु लुठति । पत्रमय-
 सुखशय्यायां स्वपितीवेति ॥ ८६ ॥ ८७) अण्णण—अन्यान्यवनलतानां गृहीतः
 परिमलो येन "तेनानिलेन वायुना स्फुर्यमाना तरुणचूतलता पराङ्मुखी सती कुसुमा-
 श्रुभिः पुष्पबाणैः रोदिति । अथवा विमर्दोऽत्यः परिमलः इति । अपरापि तरुणी
 अन्यान्यवनिता परिमलानुषङ्गिणा प्रियेणालिङ्गयमाना पराङ्मुखीभूय स्थूलाश्रुपातै रुदित-
 मिव व्यनक्ति । पवनप्रेखोलनयान्यदिक्षु विक्षिता सहकारलता "एवमुपेक्ष्यते ॥ ८७ ॥"
 ८८) वियसिय—विकसितनिःशेषवनान्तरालपरिसंस्थितेन कामेन लब्धप्रसरेः प्रस्ता-

^१ = प्रगर्हितानि, B णवकरीहि. ^२ = आहूयते. ^३ = कर्तुमि. ^४ B दीसह. ^५ PB पेणुल. ^६ J णिवहेसु. ^७ J महमासो. ^८ J परिवहुइ. ^९ P चूय, J चूय, B omits चूयवणेसु विसह. ^{१०} = विसलीष, P विसह व णव, J विसह णव. ^{११} B व णवमल्लहिविचो [= वा] गेसु. ^{१२} = वितानेषु. ^{१३} P कंकेलि, J कंकेलि, B किंकिलि. ^{१४} = मुदित इव, P मुइउ, JB मुइउ. ^{१५} B मासो. ^{१६} P 'मलेणमिवेन, JB 'मलेणाणिलेण. ^{१७} B लुपंती. ^{१८} = पुष्पाश्रुभिः. ^{१९} J रुवह व परमुही. ^{२०} P चूय, JB चूय. ^{२१} = विकर. ^{२२} = विकासः मिवते, P वियसिज्ज, J वियसियह, B वियसिज्ज. ^{२३} PB 'सरेहि, J 'सरेहि. ^{२४} P 'पसरोहिं, B 'पसरोहि. ^{२५} B आहूय लुठतिरहस्यं. ^{२६} B पविक्कादनुवातेन. ^{२७} B रत्तबरइत्तो. ^{२८} B वोनितिल्लनिलेन. ^{२९} B विसुमेक्षते.

इय बम्ह-बाण-वसीक्यमि सयलमि जीव-लोचमि ।
महु-सिरि-समागमत्याण-मंडव उवगयो^१ राया ॥ ८९

सेवागय-सय-सामत-मउड-माणिक-किरणे-विच्छुरिए ।
सीहासणमि^२ बंदिण-जय-सह-समं समासीणो ॥ ९०

परियरिओ वार-विलासिणीहि^३ सुर-^४सुंदरीहि व सुरेसो ।
कैणयायलो व आसा-वहहि^५ सह-^६वियसियासाहि ॥ ९१

अह सो प्रकाप्र समं णर-गाहो चंदलेहणामाए ।
सण्परिहासं सुमणोहरं व सुहयं सखलव्व ॥ ९२

अह चंदलेहे^७ ण गियसि^८ मलयमाणिल-कुसुमरेणु-पडहत्यं ।
कामेण सुयण-वासं व विरहयं दैस-दिसा-यकं ॥ ९३

वक्त्रातैः कुसुमशरैः कामबाणैः कामिजनो विवश्यते वशीक्रियते ॥ ८८ ॥ ८९) इय बम्ह—इति मन्यचापवशीकृते सखलेऽपि जीवलोके राजा श्रीशातवाहनो मधुश्री-समागमस्थानं मण्डपम् उद्यानविजयमन्दिरमुपागतः समाजगाम ॥ ८९ ॥ ९०) सेवा-गय—सेवागतशतसामन्तमुकुटमाणिक्यकिरणविच्छुरिते सिंहासने बन्दिजनजयशब्दाः तैः समं मागधकृतजयजयारावेण सह समासीनः उपविष्टः ॥ ९० ॥ ९१) परिय-रिओ—आसननिषीदनानन्तरं सदाविकसितमुखीभिः वारविलासिनीभिः परिकरितः । क इव । सुरसुन्दरीभिः देवाङ्गनाभिः सुरेश इव इन्द्र इव । आशावधूभिः दिक्कामिनीभिः कनकाचलः सुमेरुविव परिवेष्टितः ॥ ९१ ॥ ९२) अह सो—अद्यानन्तरं स नरेन्द्रश्चन्द्रलेखानाफया एकया वाराङ्गनया समं सार्धं सपरिहासं सनर्मवचनं सुमनोहरं समणीयं न तु कटुकं सुखदं रोचमानम् । अथ च सुभ्रं यथा भवति तथा समुल्लुपति भाषत इत्यर्थः ॥ ९२ ॥ ९३) अह—अयीति कोमललापे । हे चन्द्रलेखे न पश्यसि । ‘दशो गियच्छपिच्छं’ [हैम० ८-४-१८१] इति सूत्रेण गियः । मलय-समीरसमागमवशात्सूतकुसुमरेणुपरिपूर्णं दशदिकवक्त्रं कामेन वाससुवनमिव रचितं

^१ J इय. ^२ B बाण for बाण. ^३ = उद्यानं. ^४ = शत. ^५ P किरण, B किरिण. ^६ B सिंहासणमि. ^७ P समासीणो, B समासीणो. ^८ P परियरिओ वार, J परियरिओ वार, B परियरिओ वार. ^९ P सिणीहि, B सिणीहि. ^{१०} P सुंदरीहि, B सुंदरीहि. ^{११} = इन्द्र. ^{१२} P कण्वायलो, J कण्वायलो, B कण्वायलो. ^{१३} P सय, J सह, B सह. ^{१४} P वियसियासाहि, J वियसियासाहि, B वियसियासाहि. ^{१५} P सुमणोहरं, J सुमणोहरं, B सुमणोहरं. ^{१६} P चंदलेहे, B चंदलेहे. ^{१७} = न पश्यसि. ^{१८} According to B, अह चंदलेहे ण गियसि is just a prose sentence, and the first line of the verse proper is read thus: मलय-समीर-समागम-वास-परिण-कुसुम-रेणु-पडहत्यं । ^{१९} P मलयमाणिल, J मलयमाणिल. ^{२०} = पूर्ण. ^{२१} P वाससुवनं, J सुयणवासं, B वाससुवनं. ^{२२} B वाससुवनं, J वाससुवनं. ^{२३} B वाससुवनं, J वाससुवनं.

ता कीस तुमं केणावि' मयण-सर-वैष्णुणा मयंक-मुहि ।
चिंचिहिया सि सवावरेण सवंगियं अज्ज ॥ ९४

णव-वंपय-कुसुम-गिवेमियाणणो' केणो तुह णिडाल-यले ।
सज्जीवो विव लिहियो' महु-पाण-परवसो महुओ ॥ ९५

केण वि' महम्म-मंयणाहि-पंक-जोएण तुह कवोलेसु ।
लिहियाओ पंतलेहाओ मयण-सर-वैष्णुणीओ व ॥ ९६

केण व कइयो सहयार-मंजरी तुह कवोल-पेरेंते ।
कर-फंस-विहाविय-कुसुम-संचया सुयणु णिम्मवियाँ ॥ ९७

केणज्ज तुज्ज तवणिज्ज-पुंज-पीए पओहरुच्छेगे ।
पत्तंत पंतं पत्त-लच्छि पत्तं लिहंतेंगे ॥ ९८

कृतम् । अस्तीति शेषः । पडिहंत्यं देशं परिपूर्णम् । वासगृहमपि सुगन्धाढ्यपटवास-
परिकलितं भवति ॥ ९३ ॥ ९४) ता कीस-तस्मिन्मिति त्वं मृगाङ्गमुखि चन्द्र-
वदने केनापि मदनशरवन्धुना कामबाणवयस्येन सर्वादरेण सर्वाङ्गिकं सर्वाङ्गीणम्
अथ चिंचिहिया मण्डिता असि । 'मंडेक्षचचिचअचिचिल्लुरीडटिविडिकाः' [हैम०
८-४-११५] इति ^१चिंचिहिया ॥ ९४ ॥ मण्डनमेवाह । ९५) णववंपय-[नव-
चम्पककुसुमनिवेशितानने हे सुतनु] केन तव भार्गवतले ललाटपट्टे सजीव इव मधुपान-
परवशो मकरन्दास्वादेनालसो मधुपो भ्रमरो लिखितः चित्रितः इति ॥ ९५ ॥ ९६)
केण-केन च महार्घमृगनाभिपङ्कयोगेन तव कपोलयोः गल्लयोः पत्रलेखाः लिखिताः
चित्रवल्गुयः कृताः । उप्रेक्ष्यते । मदनशरवर्तनयः इव कन्दर्पबाणमार्गी इव । अतः
प्रवेशावसरः इति । मृगनाभिः कस्तूरिका ॥ ९६ ॥ ९७) केण-हे सुतनु
चन्द्रलेखे केन वा तव कपोलपर्यन्ते संस्थापिता निश्चलीकृता करस्पर्शविभावितकुसुम-
संचया सहकारमञ्जरी रचिता विहिता । करन्यास एव चित्रकसमविस्तारपुष्परूपा-
पन्नो ज्ञेयः । 'स्पृशः फासफंसपरिसञ्चिबडिहाल्लुंखालिहाः' [हैम० ८-४-१८२]
इति फंसः ॥ ९७ ॥ ९८) केणज्ज-हे ^२प्राप्तलक्ष्मि तपनीयपुञ्जपीते तव पयो-
धरोत्संगे पत्रं पत्रवल्गुं लिखता केनाद्य दिने पात्रत्वं स्वस्य ^३रतवेद्यत्वं प्राप्तम् । ^४

^१ B केण वि. ^२ P मयंकमुहि, B मयंकमुहि. ^३ = संवितासि, P चिंचिहिया, J चिंचिहिया,
B चिंचिहिया. ^४ B गिवेमियाणणे. ^५ B केण सुयणु भावयते. ^६ B finishes this line with
लिहियो. ^७ P भ्रमरो, J महुओ. ^८ B व. ^९ = मृगनाभिः, J मयणाहि. ^{१०} B पत्तलेखाम.
^{११} = मरी इव. ^{१२} = कदा, B कदा. ^{१३} B संजिहिया. ^{१४} = रानी पवती. ^{१५} B लिहिलेण.
^{१६} चिंचिहिया. ^{१७} B विसार. ^{१८} B प्राप्तलक्ष्मी. ^{१९} B रतवेद्यत्वं.

एकेकम-वयणं-गुणाल-दाण-वैलियद्-कंधरा-बंधं ।
 चलण-कमलेसु लिहियं केयेयं^१ ईस-मिहुण-जुयं ॥ ९९
 ईय केण पियय-विष्णण-पयडपुप्पण-हियय-भावेण ।
 अविहाविय-गुण-दोसेण पाइया सप्पिणी छीरं ॥ १००^२
 तं तह सोऊण गैराहिवाहि वियसंत-लोयणं-मुहीए ।
 दर-लज्जोणयं^३ वयणा^४ वमपियं चंदलेहाए ॥ १०१
 सो देव विद्धं-कुसलो चित्तयो जेण तुम्ह दीरम्मि ।
 अंवलविऊण पत्तं तइया लिहियो तुमं चेव ॥ १०२
 सो बेयं पुणो संपइ^५ "सिंवल-दीवाहि" आगओ प्रत्थ ।
 तेणेयं मयण-महसवम्मि सर्वं समालिहियं ॥ १०३
 अह एवं संपरिहास-गोट्टि-सुह-संठियस्सं गैरवण्णो ।
 लद्धावसरं प्रकेण मति-उत्तेणं उल्लवियं ॥ १०४

तपनीयं सुवर्णम् ॥ ९८ ॥ ९९) एकेकम-एकैकं^१ चरणकमलयोः वदनगुणाल-
 दानवलिताधकंधराबन्धं मिथुनं हंसयुग्मम् इदं केन लिखितम् । चित्ररूपेण न्यस्तकंधरा
 १० प्रीचार्यवलिता क्रीकृतेति विचित्रम् ॥ ९९ ॥ १००) इय केण-अपि केन
 निजकविज्ञानप्रकटनोत्पन्नहृदयभावेन अविभावितगुणदोशेण अज्ञातगुणागुणेन सर्पिणी क्षीरं
 दुग्धं पायिता । आत्मविज्ञानोत्कर्षज्ञापनाय केनेदमनुचितमाचरितमित्यर्थः ॥ १०० ॥
 १०१) तं तह-तत्तथा नराधिपात् श्रुत्वा विकसलश्रेचनमुख्या सुहृष्टनयनमदनया दर-
 लज्जावनतवदनया चन्द्रलेखया प्रतिभगितं^२ निःशङ्कममुक्तादरम् । ईषल्लज्जा^३ श्रीस्वभाव-
 १० त्वम् । न च रोपस्तादृशीनां नर्मपात्रत्वात् ॥ १०१ ॥ १०२) सो देव-हे देव
 राजन् स विद्धंल्लुशलः चित्रकर्मणिपुणः चित्रकरः येन युष्माकं द्वारे प्रतोलीमुखे पत्रम-
 वलम्ब्य तदानीं त्वमेव लिखितः ॥ १०२ ॥ १०३) सो बेय-स एव पुनः संप्रति
 इदानीं सिंहलद्वीपादत्रागतोऽस्ति । मदनमहोत्सवे कामपर्वणि तेनेदं सर्वं समालिखितं
 सम्यक् चित्रितम् ॥ १०३ ॥ १०४) अह एवं-अथानन्तरम् एवं^४ पूर्वोक्तप्रश्नो-

^१ B interchanges the places of verse Nos. 98 and 99. The order of PJ has been followed, and the Sanskrit commentary is arranged accordingly. ^२ P एकेकमवयण, J एकेकमवयण, B इकिमवयण. ^३ P वलियकंधरा, JB वलियकंधरा. ^४ P केययं, JB केयेयं. ^५ B मिहुणंसु [= लु] बं for ईस. ^६ B अयि [= यि.] ^७ P 99, J 101, B 102. ^८ P puts No. 5 on "हि", perhaps indicating that it is Abl., B गरविहाव. ^९ B कोवणमुहीण, ^{१०} = अवनत. ^{११} B वयणई. ^{१२} P पिराकु, J विरुड, B विरुड. ^{१३} B वारम्मि. ^{१४} B very corrupt. ^{१५} B सो बेय. ^{१६} B सिंवल. ^{१७} J दीवाह. ^{१८} B लररि. ^{१९} B संठिलेव. ^{२०} J वयणो. ^{२१} PB संठियुत्तेण, J संठियुत्तेण. ^{२२} Between एकैकं and चरण etc. B has a word of three letters which look like वुधेह. ^{२३} B निरसमुत्त. ^{२४} B स्वभाववयण. ^{२५} B पूर्वोक्तप्रश्नोत्तर.

सो देव चार-पुरिसो सिंघले-बण्णा भिरुंविओ मण्ये ।
 इमिणा विण्णाण-गुणेण बंदलेहो-घरे कसइ ॥ १०५
 एंव-विहा एंव-विहं अच्छंति गैरेसराण जे कइए ।
 ते चर-पुरिसा लोए हिं जक्ख-गामा मणिज्जति ॥ १०६
 तो भणियं गैरवण्णा तेस्सोवरि सुंयणु सिंघलेसस्स ।
 पेहिओ^१ विजयाणंदो पोहिसिं-चर-मतिणा सहिओ ॥ १०६*१
 तस्स कइयाउ अंज्ज वि णागच्छइ कोइ कैइउं सव्वं ।
 किं भणइ सिंघलेसो किं वा सेणाहिओ अंमहं ॥ १०६*२
 अज्जं चिय सिट्ठं हेरिण्हिं^२ उंयेही-तडम्मि संपत्तो ।
 विजयाणंदो सह पोहिसेण परिवड्ढिय-पंधावो ॥ १०७
 तह सो वि सिंघलेसो^३ तहियेस-णिरालसो सयं चैय ।
 जेवसंधण-संपुण्णाइ कुण्हं दुग्गाहं अंविस्सणो ॥ १०८

चरभङ्गाया परिहासगोष्ठासुखं^४ "चर्चरीकेलिप्रिय यथा भवति संस्थितस्य नरपतेर्लज्ज्यावस्-
 रम् एकेन मन्त्रिपुत्रेण उल्लपितं^५ "निवेदितं कथविक्षेपेण ॥ १०४ ॥ १०५) सो देव -
 हे "देव मन्ये शङ्के स सिंघलपतिना निरूपितश्चारपुरुषो हेरिकः । तर्हि चन्द्रलेखा किमस्म-"
 द्वैरिणं स्वगृहेऽवस्थापयतीत्याह । अमुना विज्ञानगुणेन चन्द्रलेखागृहे वसति । वैज्ञानिक
 इति कृत्वा सुखेन तिष्ठति ॥ १०५ ॥ १०६) एवविहा - "एवंविधविज्ञानादि-
 दम्भेन एवंविधे चतुरा नरेभ्यस्तस्य कटके ये अच्छंति तिष्ठन्ति ते चरपुरुषा यक्षनामानि
 लप्स्यन्ते । यक्षवत् परचेष्टितमुपविष्टा जानन्तीति यक्षनामानः" ॥ १०६ ॥ १०६*१)
 ता भणियं - तावता हे सुतनु सावित्रि भणितं नरपतिना । मन्त्रिपुत्रं^६ "प्रतीति शेषः ।"
 तस्य सिंघलेशस्य उपरि पुष्टिसक्कमन्त्रिणा सहितो विजयानन्दः साधिविप्रहिकः प्रहितो-
 ऽस्ति ॥ १०६*१ ॥ १०६*२) तस्स - तस्य कटकादद्यापि नागच्छति कश्चि-
 त्कोऽपि कथयति यस्तस्यमवितथम् । किं भणति सिंघलेशः शिलामेघनामा, किं वास्माकं
 सेनाधिपो विजयानन्दो भणतीति ॥ १०६*२ ॥ अयं मन्त्रिपुत्र आह ॥ १०७) अज्जं
 चिय - अथैव "शिष्टं कथितं हेरिकैर्गूढपुरुषैः । कथमित्याह । पुष्टिसेन मन्त्रिणा सह^७
 विजयानन्द उदधितटे संप्राप्तः ॥ १०७ ॥ १०८) तह सो - तथा स चै सिंघ-

^१ B सिंघल. ^२ P निरुविओ, J निरुविओ, B निजविह. ^३ PJB मणे. ^४ P would separate चरभङ्गा घरे. ^५ P एवविहा, JB एवविहा. ^६ B एवविहे. ^७ P नरेसराण, B नर (= नरे) सरिस्स. ^८ P कोए हि, J omits हि, B कोयंमि. ^९ This and the next verse are found only in B. ^{१०} B नर. ^{११} B लस्सेवेरि. ^{१२} B सुजणु. ^{१३} B पेहिओ, the commentary presupposes पेहिओ. ^{१४} B पुहिसि. ^{१५} B कसइउं सव्वं, [कइउं अं सव्वं]. ^{१६} B कइहा. ^{१७} B हेरिण्हिं. ^{१८} J उंयेहं, B उंयेही. ^{१९} = परिवर्धितव्यापः. ^{२०} B सिंघलेसो. ^{२१} B सधियह. ^{२२} P जवसंधण, B जवसंधण. ^{२३} P संपुण्णाइ कुण्हं दुग्गाहं, JB do not nasalise इ. ^{२४} B सविस्सो. ^{२५} B कस्तस्कि. ^{२६} B निवातिरि. ^{२७} B उव्वं मण्ये. ^{२८} B एव विविज्जामादि. ^{२९} B यक्षनामानो. ^{३०} B प्रतीति शेषः. ^{३१} B लुहं.

विसमीकरोइ उयही-तडाई जोएइ जुज्ज-भूमीओ ।
 विजयानदिण समं महाहवं महइ गिक्कियो ॥ १०९
 भणियं च राइणा पिय-वयंस सो बेय तैत्थ पत्तटो ।
 विजयानदो गिप्प-संधि-विगाहे किं इमेणम्हं ॥ ११०
 जेणणो वि महामंडलाहिवा गिन्धया वि मेसविया ।
 सो किं विजयानदो वंचिज्जइ^१ सिंहलेसेण^२ ॥ १११
 अणवेलं साहिज्जसु एवं^३ तुह हेरिएण जं सिट्ठं ।
 एसा रमणीया भयण-वच्चरी ताव बोलेउ ॥ ११२
 एवं भणिऊण गराहिवेण सवाण वीर-विलयाण ।
 दिण्णाई^४ "महूसविपाई^५ "बंदिणाणं च बहुयाई ॥ ११३
 तह संमाणिय^६ "गीसेस-प्पाइ-संतोस-वस-पसण-प्पुदो ।
 विण्णत्तो सुयणु पुरोहिण उवसण्णिऊण पट्ट ॥ ११४

लेशस्तदिवसनिरालसः तदिनं यदा विजयानन्दः समुद्रतटं प्रातः तदारभ्यालस्यबिबर्जितः

स्वयमेव स्वोपक्रमेणाविषण्णो विषादरहितः सन्नर्शनेनधनसंपूर्णानि दुर्गाणि करोति । अश्वानं

^१ धान्यादि इन्धनं काष्ठानि ॥ १०८ ॥ १०९) विसमी - विपमीकरोति उदधितटान्

समुद्रसैकतानि जलग्रवादिना विसंस्थूलानि करोति । सैन्यस्य दुःसंवाधाः जोएइ

गवेयति युद्धभूमीः । निःकम्पो निश्चलचित्तो विजयानन्देन समं महाहवं महायुद्धं

महइ कांक्षति । 'काक्षेराहाहिलंघाहिलंखवच्चवंफमहसिहविलुपाः' [हैम० ८-४-१२२]

इति महः ॥ १०९ ॥ वसन्तोत्सवमनुस्मृत्याह ॥ ११०) भणियं च - भणितं च राज्ञा

^२ प्रियवयस्य निजसंधिविग्रहे स एव विजयानन्दः प्राप्तार्थः प्रतिष्ठां प्राप्तो निपुण इत्यर्थः ।

किमनेनास्पाके पर्याप्तमधुना राज्यचिन्तयेत्यर्थः ॥ ११० ॥ १११) जेणणो वि -

येनान्येऽपि महामण्डलाधिपा निर्भया आप विभीषिता भय प्रापिताः । डिभी भये । भियः

पान्ताविति ^३सन्नन्तप्रयोगः । स किं विजयानन्दः सिंहलेशेन ^४शिलाभेदेन वञ्चयते मति-

विपर्यासं प्राप्यते ॥ १११ ॥ ११२) अणवेलं - ^५अणवेलं वेलांतरम् अन्यवेलायां

^६तदन्यवारं साधय कथय एतत् यत् हेरिकैस्तव ^७शिष्टं प्रोक्तम् । कारणमाह । एष

रमणीयो नगरचर्चरीमहोत्सवारम्भः तावदतिक्रामतु ॥ ११२ ॥ ११३) एवं भणिऊण -

एवं भणिवा नराधिपेन सर्वासं वारवनितानां बन्दिजनानां च महोत्सवोचितानि

बहुकानि प्रसाददानानि दत्तानि ॥ ११३ ॥ ११४) तह संमाणिय - तथा ^८संमा-

^१ P उयहीतडाई, J उइहीतडाह, B उलहीतडाह. ^२ = वंचिज्ज. ^३ B इच्छ (= लव). ^४ B इमेणं

मां (= इमेणम्). ^५ B वंचिजे. ^६ PB सिंहलेसेण, J सिंखले. ^७ B अ हेरिएहिं तुव सिट्ठं for तुह

etc. ^८ B वचर [= वचर] for मयण. ^९ P ताव, JB ताव. ^{१०} P वारवळ, JB वारवळ. ^{११} =

महोत्सविकानि, B महोत्सविकाह. ^{१२} PJB वंदि. ^{१३} P सम्माणिय, B सम्माणिय. ^{१४} B इच्छन्. ^{१५} B

शिकामेवचवण्याहं तमिति विपज्जसंप्राप्यत ॥ ^{१६} B अणुवेलेतरं आणवलय ॥ तहण्यवारं. ^{१७} B वट्ट.

^{१८} B सम्मागित.

देव 'सुमज्जन-समओ सज्जं चिय मज्जनं विसूरे' ।
 दिव-वर-सत्थो^१ दारे तुह पिण^२-विवेत्ति^३ एक-मणो ॥ ११५
 अह सो विसज्जियासेस-फणइ-पडिक्ख-मज्जनारंभो ।
 संचलितो वैदिण-सय-समूह^४-कय-जय-जयासहो ॥ ११६
 ताव य संचलिय-महा-भैरद-वर-वार-रमैषि-संचलितो ।
 मड-मंड^५-भोय-भीतो जाओ अत्थाण-संखोहो ॥ ११७
 सहसुट्ठिय-गर-संमद-णोळुण्णम्मत्थियंणो पडिओ ।
 पोकरइ^६ शेर^७-मटो अहो विणटो विणटो इ ॥ ११८
 तो^८ सो सेवा-वाण्ण^९ विणटिओ कंइ वि कोइ^{१०} वि कराओ ।
 उं^{११} विखलो पंकगंओ व जैर-गओ राय-पुरिसेहिं ॥ ११९
 प्रत्यंतरम्मि ।
 अण्णोणो^{१२}-मउड-संघट^{१३}-सुंढिय-माणिक-पयर-पक्खलितो ।
 सुदरेण संरइ^{१४} एकेकमणं^{१५}-त्थंमिओ लोओ ॥ १२०

नितनिःशेषप्रणयिसंतोषवशप्रसन्नमुखः प्रभुः सुतनु सावित्रि पुरोहितेनोपसर्गगत्य
 विह्वलः ॥ ११४ ॥ ११५) देव-देव मध्याह्नसमयः । वर्तत इति शेषः । सज्जं^१
 चिय प्रगुणीभूतमेव मज्जनं ज्ञानं विसूद खिषते विनश्यतीत्यर्थः । 'खिदेज्जुविसूरे'
 [हैम० ८-४-१३२] इति विसूरः । नित्यनिवेशितैकमनाः नित्यस्यायी द्विजवरनिबद्धो
 ब्राह्मणसंघस्तव द्वारे वर्तते ॥ ११५ ॥ ११६) अह सो-अथ स विसर्जिताशेष^२-
 प्रणयिप्रतिपक्षमज्जनारंभो बन्दिजनशतसमूहकृतजयजयवः संचलितः ज्ञानमण्डपं प्रति ॥
 ॥ ११६ ॥ ११७) ताव य-तावता संचलितमहानरेन्द्रवरवारमणीसंचलितः^३
 मटमण्डभोगमिश्रः आस्थानसंक्षोभो जातः । संचलितः संयुक्तः । मडः सुमटः भण्डा-
 श्वतुरशीर्तिर्नर्मपात्राणि भोगा वयस्यास्तैमिश्रः कर्तुरितः ॥ ११७ ॥ ११८) सहसुट्ठिय-
 सहस्रोत्थितनरसंमर्दप्रेरणोन्मुच्छिताननः पतितः सन् पूकरोति स्थविरभटः अहो विनष्टो
 विनष्टोऽहम् । अहो इति परामन्त्रणे ॥ ११९ ॥ ११९) तो सो-ततः स^४ सेवावा-
 तेन विनटितः कथमपि कराकः कैश्चिद्राजपुरुषैः पङ्कगतो जरद्वय इव वृद्धवृषभ इव^५
 उक्षितः ऊर्ध्वकृतः ॥ ११९ ॥ अत्रान्तरे । १२०) अण्णोण-अन्योन्यमुकुट-
 संघटभ्रष्टमाणिक्यप्रकरप्रस्खलितो लोकः । एकैकमार्गपरिसंस्थितः पृथक् पृथक् मार्गाभि-

^१ P सुमज्जन, J मज्जण, B निहज्ज. ^२ = खिषते. ^३ B निबद्धो for सत्थो. ^४ = नित्यवान.
^५ P समूह, JB समूह. ^६ B नैरद. ^७ B समणी. ^८ B मण्ड for मंडभोय. ^९ = प्रेरण.
^{१०} B सुंढिय (= षिड) घाण्णो. ^{११} = पूकरोति. ^{१२} B डेर. ^{१३} B ला. ^{१४} = सेवावातेन,
 B वरण. ^{१५} = कथमपि, P कडकडवि, J कड वि, B कडि वि. ^{१६} = उत्पादितः P इक्खुणो,
 J इक्खितो. ^{१७} PJB गड ड. ^{१८} = जरद्वय. ^{१९} P मज्जण, J अण्णोण, B मज्जण, ^{२०} = पतित.
^{२१} = निःस्वरी. ^{२२} P मण्णोण, J मण्णोण, B मण्णोणिसंखो लोओ. ^{२३} B 'तानं पाओ'.
^{२४} B सेवावातेन.

केहि वि' वर-वार-विलासिणीहिं बेसा' वि संठिया पुरओ ।

पेछिजंति सुवल्लह-अण-जोगेहिं पिहु-अणेहिं ॥ १२१

कीए वि महा-संमद-सेय-तण्हाय-णीवि-बंघाए ।

दुबोझो उज्झिय-मेहलो वि जाओ णियं-मरो' ॥ १२२

णिविबाँलिगण-लालसाएँ हियइच्छिए समावडिए ।

बहु मणिज्जइ कीए वि 'तुडियो धूलामलो हारो ॥ १२३

कीए वि 'मय-मयामोय-मिलिय-भुँहलालि-मउलियच्छीए ।

लढावसरो वि चिरेण कह वि बोलिज्जइ पएसो ॥ १२४

इय सण्णा-बाहिप्ये' -परियणो कह वि राय-भवणाहि' ।

पवणासासिय-हियओ णिययावासं गयो लोओ ॥ १२५

राया वि 'पवजंतेहिं विविह-मंगल-णिहोस-मुहलेहिं ।

तुरेहिं पढेतेहिं य' 'बदिण-दिय-वर-समूहेहिं ॥ १२६

मुखः सुचिरेण सरति गच्छति ॥ १२० ॥ १२१) केहि—कामिरपि वरवारविला-

सिनीमिः सुवल्लभजनयोग्यैः परित्तनैः पुरतः संस्थिताः द्वेष्या अपि अनभिगमनीया अपि

पीड्यन्ते । अतिसंमर्दादिति शेषः ॥ १२१ ॥ १२२) कीए वि—कस्या अपि महा-

संमर्दस्वेदार्दनीविबन्धाया उज्झितमेखलो अष्टकाक्षीगुणोऽपि नितम्बभारो दुर्वहो जातः ।

तस्मात्तमाद्रीभूतमिति तण्हाय ॥ १२२ ॥ १२३) णिविबा—निविडालिङ्गनलाल-

सया कयाचित् हृदयेऽस्मिन् मनीषिते समापतिते संघटिते स्थूलामलो हारश्चटितोऽपि

बहु मन्यते । खुँडिउ ति 'कुँटेस्तुइखुइखुडोक्खुडोलुक्कणिलुक्कलुक्कोलूः' [हैम०

८-४-११६] ॥ १२३ ॥ १२४) कीए वि—कयाचिन्मृगमदामोदमिलितमुक्कालि-

मुकुलितार्थया लब्धावसरो प्राप्तगमनप्रस्तावोऽपि प्रदेशं कथमपि चिरेण बोलिज्जइ

लंघ्यते ॥ १२४ ॥ १२५) इय सण्णा—इति संज्ञाव्याह्रियमाणपरिजनः कथमपि

राजभवनात् पवनाश्चासितहृदयः निजकावासं गतो लोकः । संज्ञाः करपल्लवीमूलदेवी-

प्रभृतयः । तत्र

अहिकलसचकटंकणतलोपपडमाजवंबुरेहिं जा' ।

ससहरकरसंवलिया एसा करपल्लवी भासा ॥

अमादौ' कादयः प्रोक्ताः खदौ चापि जडौ स्मृतौ ।

शेषवर्गविपर्यासो मूलदेवेन भाषितम् ॥

इत्यादि ॥ १२५ ॥ १२६-२७) राया वि—राजापि प्रवाचमानैः विविधमन्त्र-

^१ J केहि वि, [काहिं वि], ^२ = द्वेष्या अपि. ^३ PJB विवि for विहु. ^४ = आदौ B तण्हाय.

^५ P दुबोझो उज्झिय, JB 'असो उज्झि'. ^६ H हारो. ^७ P निमिषा, J णिमिषा, B 'णिमिषा'

^८ = खुँडिउ, B खुँडिओ. ^९ = सुगमय. ^{१०} J मउकालि. ^{११} = व्याह्रियमाण ^{१२} P

अवबोहि, JB भवणाहि. ^{१३} = प्रवा [च] मानैः ^{१४} J बंदिषविष. ^{१५} B चा. ^{१६} B आवांयो.

सर्वाहिं चिय संवेसहीहिं लीलाइ मज्जिऊण चिरं ।
 सयल-समाणिय-देवाइ-तर्पणो भवणमल्लीणो ॥ १२७
 तत्थ वि गो-भूमि-सुवण-वत्थ-तिल-मीसियाई दाऊण ।
 दाणाई दिय-वराण भोयण-साल समल्लीणो ॥ १२८
 तहेस-यालिणहिं पणईहिं समं पसण-मण-भावो ।
 मोत्तुं विविहाहारं सुसं कालाणुरूपं च ॥ १२९
 मोत्तुं तत्कालोइय-परियण-परियालिओ समल्लीणो ।
 अंतो-अत्थाण-हरं विरइय-वर-सयण-पळकं ॥ १३०
 तत्थासीणो "सहिणहिं सुकइ-छंदाणुवसिणहिं च ।"
 संधुयं सुंइ-संतुठो णर-णाहो एकसरियाण ॥ १३१
 वामं-करोवमिय-वेत्त-दंड-दाहिण-करोत्थय-मुहेण ।
 पडु-हियय-भाव-कुसलेण दारवालेण विण्णतो ॥ १३२

निर्घोषमुखरैस्तूर्यैः बन्दिद्विजवरस्मृहेश्च पठद्भिः भोगवेलावेदपाठं कुर्वणिः ॥ [सर्वाहिं-] ।
 सर्वाभिरपि सर्वौषधीभिः लील्या चिरं मज्जित्वा ज्ञानं विधाय "सकलसंमीनितदेवादि-
 तर्पणो भवनं सौधं अल्लीणो आलीनः प्रविष्टः । 'आलीलोल्ली' [हैम० ८-४-५४] इति ^{१*}
 अल्ली । युग्मम् ॥ १२६-१२७ ॥ १२८) तत्थ वि-तत्र द्विजवराणां ब्राह्मणो-
 त्तमानां गोभूमिवसुतिलसुवर्णमिश्रितानि दानानि दत्त्वा भोजनशालां भोजनमण्डपं समा-
 लीनः ॥ १२८ ॥ तत्रापि सौधे । १२९) तहेस-तद्देशकालिकैः प्रणयिभिः सह
 भोजनयोग्यैरनुचरैः समं सार्धं प्रसन्नमनोभावः प्रीणितचित्तः संसं शिग्धं कालानुरूप-
 मृतुसंबद्धं विविधाहारं भुक्तः ^{२*} ॥ १२९ ॥ १३०) मोत्तुं-भुक्त्वा इत्यो इतः स्थाना-^{३*}
 द्भोजनमण्डपात् तत्कालेचितपरिजनपरिवारितो राजा विरचितवररत्नपद्मङ्कम् आस्थान-
 गृहं समालीनः ॥ १३० ॥ १३१) तत्थासीणो-[तत्रासीनः सुहृद्भिः सुकविच्छ-
 न्दानुवर्तिभिश्च ।] समुयं-सर्मकं समकालं सुखसंतुष्टो नरनाथो राजा धावदेकवेला-
 याम् । जात इति शेषः । हे सुतनु सावित्रि तावत् सविवादहर्षप्रतीहारः प्रविष्टः
 ॥ १३१ ॥ १३२) वाम-वामकरोपगृहीतवेत्रदण्डदक्षिणवत्स्थगितमुखेन प्रभुहृदय-^{४*}

^१ = सर्वौषधिभिः. ^२ = देवादितर्पण ^३ B मीसिऊण. ^४ = तद्देशकालिकैः, J तहेयस.
^५ = भोजनं, B भुक्तो. ^६ B ससं. ^७ P 'गुरुयं च, J 'गुरुयं च, B 'गुरुयं वा [१]. ^८ P
 युग्मं (at the close of the verse, but preceding the number). ^९ P परिवारिणो, JB परिवार-
 लिणो. ^{१०} P समल्लीणो, J समल्लीणो, B समली. ^{११} B इत्ये for अंतो. ^{१२} P विरइय, JB विरइय.
^{१३} J [अत्थाणहरमि खय] 'पळकं. ^{१४} = सुहृद्भिः, [सुहिणहिं]. ^{१५} B omits this line.
^{१६} = सुहृद्भिः, B समय; according to B this becomes the first line. ^{१७} P सुहृ, JB
 सुहृ. ^{१८} B जाव इत्ये परिवार for एकसरियाण. ^{१९} B has an additional line, the second
 line of the verse, like this: ताव पडुठो सविताय-हरिसिणो सुयणु परिवारो ॥ १३५ ॥ ^{२०} B
 वामयरो. ^{२१} B शकळ. ^{२२} ['भूमिबल्लिक']. ^{२३} B भुक्त्वा.

देव दिसा-विजयाओ सेणाहिवाई केयं वि कज्जेण ।
 जर-कप्पह-येवैच्छो विजयाणंदो दुवारम्मि ॥ १३३
 तो तं सहस ति गिसामिऊण सविसाय-विन्धिय-मणेण ।
 भणियं अमब-भुह-पेसियच्छिणा पुह-हाहेण ॥ १३४
 हंहो भट्ट-कुमारिल णिसुयं "ज वैषियण" संलत्तं ।
 ता किं विजयाणंदो एयावत्यत्तरं पत्तो ॥ १३५
 णीसेस-णीह-सत्यत्य-नत्पु-वित्थार-वित्थयै-मई वि ।
 असहाओ ववगय-वाहणो "य कहमागओ" प्रत्थ ॥ १३६
 णं य मिच्चा णेह करी ण य तुरया णेय पोहिसो मन्ती ।
 विजयाणंदस्स कई कइ जाया एरिसावत्था ॥ १३६*१
 भणियं भट्ट-कुमारिलेण "देव" विसमा जयम्मि "कज-गई ।
 भणो तहावि एसो केण वि कज्जेण संपत्तो ॥ १३७
 किं जहो ।
 परिवड्डिय-पहु-संभावणाण एवंविहे महाकज्जे ।
 अंसमत्त-पेसणाण" मरणं चियं सहई पुरिसाण ॥ १३८

भावकुशलेन द्वारपालेन विज्ञप्तः । वामहस्तेन दण्डं धृत्वा दक्षिणहस्तेन मुखमावृत्य
 च वेत्रिणा राजा विज्ञापयाञ्चके ॥ १३२ ॥ १३३) देव-देव दिग्विजयात्तु सेना-
 पतिर्विजयानन्दः केनापि कार्येण जरत्कर्पटनेपथ्यो^१ जीर्णवस्त्रपरिधानो द्वारे वर्तते
 ॥ १३३ ॥ १३४) तो तं-ततस्तत् सहस ति गिसामिऊण प्रतर्कितमेव इति निशम्य
 ११ श्रुत्वा सविषादविस्मितमनसा अमात्यमुखप्रेषिताक्षेण पृथिवीनाथेन भणितम् ॥ १३४ ॥
 १३५) हंहो भट्ट-हंहो इति सहसा साश्चर्यभाषणे । भट्टकुमारिल श्रुतं तद्वेत्रिणा
 यच्छिष्टं^२ कथितम् । तत्किम् । किमिति विजयानन्द एतावदवस्थां प्राप्तः ॥ १३५ ॥
 १३६) णीसेस-निःशेषनीतिशास्त्रार्थवस्तुविस्तारमतिरपि असहाय एको व्यपगत-
 वाहनः पादचारी कथमत्रागतः ॥ १३६ ॥ १३६*१) ण य-[न च भृत्याः नेह
 ११ करी न च तुरगाः नैव पोहिसो मन्त्री । विजयानन्दस्य कथं कथं जाता ईदृशी अवस्था]
 ॥ १३६*१ ॥ १३७) भणियं-भणितं कुमारिलेन नरपते विषमा जगति कार्य-
 गतिः । मन्ये तथापि ११ केनापि कार्येण संप्राप्तः ॥ १३७ ॥ [किं यथा ।] १३८)
 परिवड्डिय-परिवर्धितप्रभुसंभावनानाम् एवंविधे महाकार्ये असमाप्तप्रेषणानाम् असिद्ध-

^१ P केण, J केण, B किण. ^२ B जेवत्थो. ^३ विन्धिय. ^४ B सं. ^५ = वेत्रिणेण. ^६ B जं
 सिद्धं for संलत्तं. ^७ P विन्धिय, J विन्धिय, B विन्धिय. ^८ B वि. ^९ B इत्थं. ^{१०} This verse is
 found only in P, but not in JB; the actual readings of P are न य, नेह, न य and नेय
 in the first line and वरस्स in the second. ^{११} [कुमारेण]. ^{१२} B omits देव. ^{१३} B कज्जगई.
^{१४} B omits किं जहा. ^{१५} = असहाय. ^{१६} = वरिसम्पत्तं प्रेषिता, P पेसणाण. ^{१७} P विप, JB
 विप. ^{१८} J पुह. ^{१९} B नैपथ्यो. ^{२०} B जरत्कर्पट. ^{२१} B केय.

ता जह 'कहावि एसो सिंहल-रायाहि' परिहव पयो ।
 ता प्रत्य तुम्ह दारे पूण नहिइय जीयतो ॥ १३९
 अह सो चिय' जोइक्खो' गिय-कज्ज-गई' किं विगारेण ।
 आपेह मा विलंबह दीसउ' ता से सुह-च्छाया ॥ १४०
 तो तक्खण-रायाणत्त-दारवालाणुम्म-संलग्गो ।
 संघविओ कुं' चंडतुत्तमंग-कम्मलो णरिंदेण ॥ १४१
 संमइच्छिउण सुंदरि' आणत्तं से सुहासणं पहूणा ।
 उवविट्ठो' भट्ट-कुमारिलस्स पय-पेसियच्छि-जुओ ॥ १४२
 अह तत्थ सुहासण-कय-परिमाहो' गिज्जणं विहेउण ।
 सैण-मेत्त-समासत्थो' सँच्छरियं पुच्छिओ पहूणा ॥ १४३

कार्याणां पुरुषाणां मरणमेव सहइ शोभते । 'एवं संभावनया प्रहितस्यासिद्धकार्यस्य पुंसः
 नगरागमनाभृत्युरेव श्रेयान् । उक्तं च श्रीचक्रपाणिविजयमहाकाव्ये ।

यः स्वामिसंभावितकार्यसिद्धिरसिद्धकार्योऽपि बिहस्य पृष्ठः ।

अधोमुखोऽनुत्तरदानमूढः स चेज्जनो जीवति को विपन्नः ॥

इति ॥ १३८ ॥ १३९ ॥ ता जह—तद्यदि कैदाचित् सिंहलेशादेशे परिभवं प्राप्तः^१
 तदात्र युष्माकं द्वारं नूनं निश्चितं जीवन् नहिइय नोपसर्पति । ['उपसर्पेरहिअः' हैम०
 ८-४-१३९, इति] सूत्रात् ॥ १३९ ॥ १४० ॥ अह सो—अथ अथवा किं
 विचारेण विमर्शेन निजकार्यगतौ^२ निजस्वरूपज्ञापने^३ स चैव ज्योतिष्को दीपः ।
 तमानयत्^४ मा विलम्बत्वं दृश्यते तावत्तस्य मुखच्छाया वदनशोभा । कुमारिलवच-
 नाक्षरपतिना भावयित्वा निजहृदय आदेशो दत्तः । द्वारपाल [तं] शीघ्रं प्रवेशय [इति]^५
 ॥ १४० ॥ १४१ ॥ तो तक्खण—तत्क्षणतो राजाज्ञतद्वारपालानुमार्गसंलग्नो नरे-
 न्द्रेण सघविओ दृष्टः । किंविशिष्टः । कुघडंन इति कुः पृथ्वी तस्यां घटमानम् उत्त-
 माङ्गकमलं शिरःपथं यस्येति भूमिमिलम्स्तक इत्यर्थः ॥ १४१ ॥ १४२ ॥ समइ-
 च्छिउण—हे सुन्दरि सावित्रि प्रमुणा राज्ञा आलम्ब्य से तस्य सुखासनं भद्रास्नादि
 आज्ञसम् आदिष्टम् । भट्टकुमारिलस्य पदप्रेषिताक्षियुग उपविष्टः । राजसमक्षमपरत्र नम-^६
 स्कृतावनधिकार इति । पददत्तदृष्टिः दम्भमस्कृत इति भावः ॥ १४२ ॥ १४३ ॥ अह
 तत्थ—अथ तत्र सुखासनवृत्तपरिग्रहो निर्जनमेकान्तं विधाय कृत्वा क्षणमात्रसमासीनो
 विजयानन्दः प्रमुणा साक्षर्यं पृष्ठः । अच्छरियं इति 'अतो रियारजिरीयम्' [हैम०

^१ B कहावि [= कहाइ]. ^२ P puts No. 5 on हि. ^३ B दारं. ^४ = न लीयते । न
 क्षिप्यति. ^५ = स एव. ^६ = दीप. ^७ P कहाईहि किं, B कहाईहि किं. ^८ B
 दीसइ. ^९ = विहोकि. ^{१०} P कुपयंतु, B कुपयंतु. ^{११} = ससृज्य. ^{१२} P
 सुंदरि. B सुवरि, B सुवरि. ^{१३} B उवविट्ठो. ^{१४} B किय. ^{१५} = निर्जनं विधाय. ^{१६} = क्षणमात्र-
 समासत्तः. ^{१७} सणमेत्त, B सणमेत्त. ^{१८} B समासीनो. ^{१९} = सत् आश्रयं (= साक्षर्यं)
^{२०} B कय. ^{२१} B गतो. ^{२२} B ज्ञापनो. ^{२३} B ज्ञापनियतः.

ईहो तुह विजयार्णव ऽत्वं 'एवंविहं समागमणं ।

णीसेस-जुचि-रहियं 'अहियं' हियवं म्ह दमेइ ॥ १४४

तो 'अणुर्यपाणुर्यं वयणं णिय-सामिणो सुणेऊण ।

परिओस-वस-विसईत-लोयणं तेण विण्णत्तं ॥ १४५

देव मईती 'खु कइा एसा सुमणोरहारणं संभूई ।

कोऊहलेण सीसाइ अवहिय-हियया णिसामेह ॥ १४६

मलयायलाहिवे वसिकयम्मि सैमियम्मि 'पेडि-रायम्मि ।

पारदे रयणायर-पर-पारुत्तार-'परियम्मे ॥ १४७

मणियं अम्भ-सिरि-पोट्टिसेण मा "ता करेह परियम्मं ।

सहस सि दंड-सज्जो ण होइ अम्हं सिलामेहो ॥ १४८

सामण्णो वि ण तीरह दुम्मात्थो "जोहिउं पर-भडेहिं ।

सो उणं विहि"संपुण्णो सूरु चाई सुम्भिवो य ॥ १४९

८-२-६७] इति रियः ॥ १४३ ॥ १४४) ईहो तुह—ईहो विजयानन्द तव एवं-विधमत्र समागमनम् । निःशेषयुक्तिरहितमधिकमस्माकं हृदयं दुनोति । 'दुहो दूमः'

"[हैम० ८-४-२३] इति दमेइ ॥ १४४ ॥ १४५) तो अणुर्यपा—ततोऽनुकम्प्या-नुगतं करुणासारं वचनं निजस्वामिनो निशम्य परितोषवशविकसल्लोचनं तेन विज्ञप्तम् ।

'विकसेः कोआसविसइ' [हैम० ८-४-१९५] इति विसईत ॥ १४५ ॥ १४६)

देव मईती—देव । खु निश्चये [हैम० ८-२-१९८] । स्वमनोरथानां संभूतिरूपतिः

एषा मईती कथा कौतुहलेन कुतुकेन शिष्यते निगद्यते । अवहितहृदयाः सावधान-

"मानसाः निशम्यत आकर्णयत ॥ १४६ ॥ तामेवाह" । १४७) मलया—मलयाचल-

धिपे वशीकृते स्वात्मसाकृते निहते च पाण्ड्यराजनि पाण्ड्यदेशाधिपे प्रारब्धे रक्षाकर-

परपारोत्तरणकर्मणि ॥ १४७ ॥ किमित्याह । १४८) मणियं—मणितममात्यश्रीपो-

ट्टिसेन । मा तावलुरुत परिकर्म प्रारम्भम् । यतः शिलामेघः सिंहलद्वीपाधिपोऽस्माकं

सहसा दण्डसाध्यो न भवति ॥ १४८ ॥ १४९) सामण्णो—सामान्योऽपि एक-

"प्रामाधिपतिरपि दुर्गत्यः कृतदुर्गपरिग्रहः प्रतिभटैः शत्रुभिः योधितुं, न शक्यते । स

पुनः शिलामेघस्त्रैभिः संपूर्णः । किं तत् त्रिकमित्याह । शूरः संप्राप्तवीरः, त्यागी दान-

^१ P एवंविहं, JB एवंविहं.

^२ B हियवं अम्भार्यं दमेइ for अहियं etc. ^३ P हियवन्. ^४ = अनुकम्प्यालुप, B अणुर्यपा.

^५ = मिकसे, J महाह्वसु. ^६ J सुमणोरहारण. ^७ P सम्भवि, J सैमियम्मि, B णिहियम्मि.

^८ PB पंडु, J पंडि. ^९ B परत्तरणपरि. ^{१०} = पट्टिकर्मा. ^{११} B सं

सं for मा ता ^{१२} J जोहिउ. ^{१३} J सोऊण. ^{१४} B सुपुण्ण विहि for सो etc. ^{१५} B puts

this phrase at the beginning of the commentary on the next verse.

जुतिष्णुओ संहम्मो अहिण्हिं अलंविओ महा-भाणी ।
 मंतुच्छाह-पहाणो दुंखलं जोहिज्जइ परेहिं ॥ १५०
 णय-विकमोक्खोज्जा सँवाण वि पत्थिवाण एस मही ।
 ण उणेक्क-विकम-रसा हवन्ति सिरि-भाणो पुरिसा ॥ १५१
 ता साम-णए संते संते "पुरिसाण" मेय-विण्णाणे ।
 दाणे "वि" संपडंते को दंडे आयरं कुणइ ॥ १५२
 जे जह केमेण भणियं "पुवायरिण्हिं" अत्थ-सत्त्वेहिं ।
 तं तह "पडिबज्जंता सिरिण्ण पुरिसा वरिज्जंति ॥ १५३
 ता पेसिज्जउ दूओ सँमेकालाव-मुहल-पंतट्टो ।
 परे-हिय-भाव-कुसलो दँच्छो कौलण्णुओ धीरो ॥ १५४

वीरः, सुसृत्ययुक्तः सत्यपरिवारक्षेति ॥ १४९ ॥ १५०) जुतिष्णुओ—युक्तिज्ञः
 उपायनिपुणः । सधर्मः धर्मो जयति नाधर्म इत्यायतिबलवान् । अहितैः शत्रुभिरलंघितः ।
 महामानी परोत्सेकमसहिष्णुः । मन्त्रोत्साहप्रधानः शक्तित्रयपरिकल्पितः इत्यर्थः ।
 ईदृशश्च परैर्वैरिभिः दुःखं कष्टेन योज्यते अभिभूयते ॥ १५० ॥ १५१) णय—
 सर्वेषामपि पार्थिवानां नरेन्द्राणाम् एषा मही नयविक्रमोपभोग्या । नयश्च न्यायो विक्रमः^१
 शौर्यता तान्यां भोक्तुं शक्या । न पुनरेकविक्रमरसाः पुरुषाः श्रीभोजनं भवन्ति ॥ १५१ ॥
 १५२) ता साम—तस्मात् सामनये तथा मेदविज्ञाने विषमाने दाने च संपद्यमाने
 को नाम सुविचारः पुमान् दण्डे चतुर्योपाये आदरं कुरुते ॥ १५२ ॥ १५३) जे जह—यद्यपि क्रमेण
 भणितं पूर्वाचार्यैरर्थशैले तत्तथा प्रतिपद्यमाना आद्रियमाणाः पुरुषाः श्रिया विन्यते । यदुक्तं
 नीतिशास्त्रे ।

आदौ साम प्रयोक्तव्यं ततो दानं समाचरेत् ।

मेदं वा साधयेद्वाहः पश्चादण्डमपि श्रयेत् ॥

अन्यथा ।

उत्तमं प्रणिपातेन शरं मेदेन योजयेत् ।

नीचमल्पप्रदानेन समं तुल्यपराक्रमैः ॥

इत्यादि ॥ १५३ ॥ १५४) ता पेसिज्जउ—तस्मात् प्रेयतां दूतः सामैकालावमुत्तरप्राप्तार्थः ।
 परद्वयभावकुशलो भनोगतभावज्ञो दक्षः प्रकलो वैदग्ध्यवांश्च कालज्ञः प्रस्ता-

^१ = युक्तिज्ञो, P जुतिष्णुओ, J जुतिष्णुओ, B जुतिष्णुओ ^२ = रुचमः, J सहायो. ^३ = अहितैः.
^४ P पुणस, JB पुणस. ^५ = नयविक्रमोपभोग्या, J नयविक्रमो. ^६ P सन्नायं च, JB सन्नायं वि. ^७ B
 विही. ^८ P भाणो, J भावणो, B भावणं [= भावणं]. ^९ B omits one संते. ^{१०} B पुणसं तह
 मेव. ^{११} = सेवविज्ञाने. ^{१२} B य. ^{१३} = संपद्यमाने. ^{१४} PB क्रमेण, J क्रमेण. ^{१५} = पूर्वाचार्यैः.
^{१६} = अश्वैस्ताक्षैः, P अश्वसत्थेहिं, J सत्थसत्थेहिं, B अश्वसत्थसि. ^{१७} B पडिबज्जंता. ^{१८} = सामैकालाव-
 मुत्तरप्राप्तार्थः. ^{१९} = कुशलो. ^{२०} P परहिबय, J परिहि, B परिहिबय. ^{२१} B वयसो. ^{२२} = कालज्ञो.
 ली. ३

जह सो तेणं चिय उंयणमेइ ता सौह किं पयासेण ।
 बायाए जो विवज्जइ विसेण किं तस्स दिण्णेण ॥ १५५
 णिसुर्यं मए वि जह तस्स सयल-जिय-लोक-सार-संभूया ।
 लीलावइ चि णामेण पिय-सुया 'जीवियम्महिआ ॥ १५६
 तिस्सा सुजम्म-दियहे केण वि 'असरीरियाए बायाए ।
 देवेणं समाइट्टं सिट्ठं देवेण्णुएहिं पि ॥ १५७
 जह जो इमीए वर-बालियाए होइ वरो चि वर-समए ।
 सो सयल-पुहइ-गाहो 'लैहिदी दिवाउ' सिद्धीओ ॥ १५८
 तौ जह कहावि सो अम्ह सामिणो तं कुमारिया-रयणं ।
 उवणेइ ता ण सिद्धं किं वा एत्थं म्ह पुहेवीए ॥ १५९
 अण्णं च एत्थं एवं-विहाण रयणाण भौयणो म्ह पवु ।
 इय जाणिउम्य सामं तेण समं बहु-भयं अम्ह ॥ १६०
 तं तह सोऊय मए अम्ब-सिरि-पाट्टिसाहि' नीसेसं ।
 भणियं अलं म्ह' दूएण ता सयं वेयं' वच्चामो ॥ १६१

- ^{११} बौचित्यवेदी धीरो धैर्ययुक्तः । एवं परदर्शितविभीषिकाभिल्याकुलः एवंविधो दूतः प्रदीयतामिति ॥ १५४ ॥ १५५) जह सो—यदि स शिलामेघनृपस्तेनैव दूतेन^१ उपन-
 तिस्तामेति आज्ञां मन्यते इति । तस्मात् शावि कथय किं प्रयासेन सैन्यसंवाहनसंप्रा-
 मारम्भादिकेन । अमृतेनै यो विपद्यते तस्य विषेण दूतेन किम् । तथा यः साम्ना
 साध्यते किमर्थं तत्र दण्डादि प्रयुज्यते । अमृतेन वा पाठान्तरे बायाए इति वाचा
^{१२} ॥ १५५ ॥ १५६) णिसुर्यं—श्रुतं च मया यथा तस्य सकलजीवलोक्तसारसंभूता
 नाम्ना लीलावती जीवितान्मधिकं प्रियसुता । अस्तीति शेषः ॥ १५६ ॥ १५७) तिस्सा—
 तस्याः सुजन्मदिवसे केनापि देवेन अशारीरक्या वाचा देववाचा दैवज्ञैः ज्योतिषि-
 कैश्च शिष्टं समादिष्टम् । देवेनाशिष्टं च कथितं ज्योतिषिकैः ॥ १५७ ॥ किमादिष्ट-
 मित्याह । १५८) जह जो—यथा योऽस्याः वरबालिकायाः प्रधानाङ्गनायाः वरसमये
^{१३} पाणिग्रहणावसरे करो भविष्यति । स सकलपृथ्वीनायो दिव्याः सिद्धीः लभ्यते ॥ १५८ ॥
 १५९) ता जह—तद्यदि कदाचिदेयोऽस्मत्त्वामिनस्तत्कुमारिकारलम् उपनयति दौक्यति
 तदा पृथिव्यामस्माकं किं न सिद्धम् ॥ १५९ ॥ १६०) अण्णं च—अन्यत्र भू-
 पीटेऽस्मत्पुरेवंविधानां [रत्नानां] भाजनम् इति ज्ञात्वा तेन शिलामेघेन समं सदास्माकं
 सामं बहुमतम् । प्रथमोपायोऽभ्युपगतः ॥ १६० ॥ १६१) तं तह—तत्तथा अमात्य-

^१ = उपनमति. ^२ B सहि [= साहि]. ^३ J विवासेण. ^४ B णिसुर्यं च मए जह तस्स सयलजिय'.
^५ = सकलजीवलोक्तसारसंभूता. ^६ = जीवितान्मधिक. ^७ J असरीरियाए. ^८ P देवेण, J देवेण, B दिण्णेण.
^९ = देवहिरपि, B दिव्यज्यु. ^{१०} B कहिइइ. ^{११} B सम्भाव. ^{१२} B तो जह कया वि एस म्. ^{१३} J पुहइए.
^{१४} B बायाण म्ह [= 'अं म्ह']. ^{१५} P puts No. 5 on डि. ^{१६} PJB अलम्ह. ^{१७} P वेच वच्चामो, J सेच
 वच्चामो, B किं न वच्चाम्. ^{१८} H उपनमितिस्तामेति.

सो जेण मज्झ दंसण-सिणेह-संभावणा-परिगृहीओ ।
 देहं चियं महं पटुणो तं गिययं-कुमारिया-रयणं ॥ १६२
 मणियं पुणो वि सिरि-पोट्टिसेण एवं-विहम्मि कज्जम्मि ।
 ण विरुज्झइ तुहं गमणं सिंक्कलं-दीवाहिवाहुंत्तं ॥ १६३
 अहं एवं बहुसो मंतिउण गोसम्मि गियय-कडयाओ ।
 संचलियो परमेसर परिमिय-परिवार-परियरिओ ॥ १६४
 तो तं सिरि-कुल-भवणं महुमह-वासं दिसा-वहू-णिल्लयं ।
 भुवण-परिहा-णिबद्धं व सायरं अत्ति संपत्तो ॥ १६५
 पडिछंदं पिव गयणंगणस्स वसुंदावरोह-सिचयं व ।
 रिद्धिं व^१ महा-पलयस्स जम्म-भूमिं^२ व भुवणाण ॥ १६६
 देहं^३ तमंबुरासिं णरवह परिचित्तिं^४ हि^५ हियण ॥
 दुक्खुत्तारो एसो जह भणिओ पोडिसेण म्हा ॥ १६७
 दंसाइ पडु-एवं-पुण्णमाय-पडिरव-पडिपुण्ण-दस-दिसा-यको ।
 हलंतुवेल्लं^६ महल्ल-लहरि-माला-उलोल्लोल्लो^७ ॥ १६८

श्रीपोट्टिसान्निःशेषं श्रुत्वा मया भणितम् । अलमस्माकं दूतप्रेषणेन । स्वयमात्मनैव किं न^१
 व्रजामि इति ॥ १६१ ॥ १६२ ॥ सो जेण-स येन कारणेन मम दर्शनकोहसंभा-
 वनापरिगृहीतः सन्मम प्रभोर्निजकुमारिकारत्नं तद्दात्येव । दर्शनानुगृहीतो दाक्षिण्यात्
 स्वकन्यां दास्यत्येव इत्यर्थः ॥ १६२ ॥ १६३ ॥ मणियं-भणितं च पुनः श्रीपुट्टिसेन
 एवंविधे कार्ये सिंहलद्वीपाधिपं प्रति तव गमनं [न] विरुध्यते^२ । स्वामिकार्ये साहसिकं
 कर्म कुर्वाणानां युक्तमेव सुपुत्र्यानामित्यर्थः । आहुतं प्रति-अर्थे ॥ १६३ ॥ १६४ ॥^३
 अहं एवं-अथैवं बहुशोऽनेकवारं मन्त्रयित्वा गोसम्मि प्रभाते निजकटकात् । हे परमे-
 स्वर राजनाम परिमितपरिवारपरिकरितः अल्पपरिच्छेदः संचलितः प्रक्षिप्तः ॥ १६४ ॥
 १६५ ॥ तो तं-ततस्तं श्रीकुलभवनं लक्ष्मीकुलगृहं मधुमधनिवासं नारायणवसतिं
 दिग्बधूनीलयं दिङ्नायिकाश्रयम् । भुवनपरिखानिबद्धं भुवनमेव परिखा खातिका तया
 बद्धं वेष्टितं सागरं समुद्रं अत्ति शीघ्रं संप्राप्तः ॥ १६५ ॥ १६६-१६७ ॥ पडिछंदं-^४
 प्रतिच्छन्दं प्रतिबिम्बमिव गगनाङ्गणस्य । वसुधावरोधसिचयमिव पृथिवीश्रोणितटवक्त्र-
 मिव । अद्धिमिव महाप्रलयस्य । प्रलयकालसमृद्धिस्तमोरूपा संहाररूपत्वात् । समुद्र-
 स्यापि कृष्णत्वादित्यमुद्रोक्ता । जन्मभूमिमिव भुवनानाम् [दंष्ट्रं-] दृष्ट्वा तमम्बुराशि

^१ = दास्यत्येव. ^२ B गियय. ^३ P पुण, JB पुण. ^४ PB सिंक्क, J सिंक्क. ^५ = आहुतं । अस्मिन्मुखं. ^६ =
 प्रभाते. ^७ परिकरितः. ^८ = भुवनान्मेव परिखा. ^९ J पडिछंदं. ^{१०} = पृथ्वीनिर्गतसिचयमिव. ^{११} P
 रिद्धिं व, J रिद्धिं व, B रिद्धिं व. ^{१२} P भूमिं व, JB भूमिं. ^{१३} P भुवणाण, B स्वणाण. ^{१४} = दंष्ट्रं.
^{१५} PJ परिचित्तिं व, B परिचित्तिं. ^{१६} B वसुंदावरोह. ^{१७} = बद्धतटवक्त्रमहातटवक्त्रेण उल्लोके, J
 हलंतुवेल्लं. ^{१८} J उल्लोल्लोल्लो. ^{१९} B विरुध्यते.

गितेच्छरो वि रामानुलविओ गिविसो वि विसंमद्रओ ।
 करितुरय-वज्जिओ वि हु पडिरक्खिय-महिहल्लवाओ ॥ १६९
 असुरो वि सया मत्तो मत्तो वि अमुक्क-णियय-मज्जाओ ।
 मेज्जाय-संठिओ वि हु विरसो वि सवाणिओ बेव ॥ १७०
 साहेइ जर्मि अज्ज वि पयडो पयव-वह-सांहसुफालो ।
 महि-^१मंडलम-हत्यो व राम-वरियाई सेउं-वहो ॥ १७१
 दीसंति सिरि-सुवास-हर-रह्य-कुसुमोषवार-सारिच्छा ।
 वेला-वण-वीह-^२विहण-रयण-घडिया तेइच्छंगा ॥ १७२

- नरपते^१ चिन्तितं हृदयेन । एष समुद्रो दुःखोत्तारोऽस्माकं [यथा] भणितः पोट्टिसेनेति ।
^२“युम्मम्” ॥ १६६-६७ ॥ १६८-७०) दीसइ-समुद्रो दृश्यते इति संबन्धः ।
 विशेषणान्याह । पटुपवनोद्गतप्रतिरवप्रतिपूर्णदशदिक्चक्रः । हल्लंते कम्पमान उभेल्ल
 प्रसरणशील महालहरीमालाकुलोल्लोलः । महल्लदिशब्दा महत्त्ववाचका बाहुल्यात्
 ज्ञेयाः । उल्लोलश्चञ्चलः ॥ [गितं -] निर्गच्छदप्सरा अपि रामानुलङ्घित इति विरु-
 द्धम् । प्रथमपक्षे रामाः स्त्रियः ताभिरनुलङ्घिताः इति । अथ च निर्गता अप्सरसो रम्भा-
^३दयो यस्मात्, रामेण दाशरथिना अनुलङ्घिताः आक्रमिताः । निर्विघ्नोऽपि विषमय इति
 विरुद्धम् । अथ च कालकूटनिर्गमाद्विपरहितः, विषं च पानीयं तन्मयः । करितुरग-
 बर्जितोऽपि परिरक्षितमहीधरोद्गातः । करी हस्ती एरावणनामा । तुरगो अश्वः उच्चैः-
 श्रवाभिधः । महीधरा नरेन्द्राः पर्वताश्च ॥ [असुरो -] असुरोऽपि सदा मत्तः । न
 विषते सुरा मदिरा यत्र, मथनावसरे निर्गमात् । अथवा न विष्णुः स एव सुरो देवो
^४यत्रेति । मत्त इव मत्तोऽपारसंभृतित्वाद्गुन्मत्त इव । मत्तोऽपि अमुकनिजकर्म्यादः ।
 सुरादिमत्तो विमर्षादः न गण्यः इति । मर्षादासंस्थितोऽपि विरसोऽपि सवाणिज्यकः इति
 विरुद्धम् । विरसस्य दुष्करं बणिक्कर्म । अथ च विगतो रसपटो यत्रेति सपानीयश्चेति ।
 विरुद्धालङ्कारेण “समुद्रस्तुतिः ॥ १६८-७० ॥ १७१) साहेइ-यत्र महीमण्डला-
 ग्रहस्त इव प्रकाशपतिसाहस्रकपकः सुग्रीववीरकर्मप्रतिपादकः प्रकटः सेतुपयः सेतुर्वा
^५अथापि रामचरितानि साहइ इति कथयति । “कथेर्वज्जपज्जरोप्पालपिसुणसंवेवोद्धव-
 जंपसीससाहाः” [हैम० ८-४-२] इति उप्यालः साहश्च आदेशौ ॥ १७१ ॥ १७२)
 दीसंति - यत्र वेलावनवीचिविकीर्णरत्नघटितास्तटोत्संगाः श्रीसुवाससृष्टरचितकुसुमोप-
 चारसदृशाः दृश्यन्ते । तलत्तरङ्गास्तीरविक्षितरत्नपुञ्जाः लक्ष्मीवासभवने पुण्यप्रकारा इवो-

^१ = निर्वेदप्सरोपि. ^२ P विसमईओ. ^३ = उदात्तः. ^४ P वि ण मुक्क, J वि अमुक्क, B वि
 यमुक्क. ^५ F मज्जाययु वि विरसो विरसो वि, JB मज्जायसंठिओ वि हु विरसो. ^६ J अ. ^७ P वेव, JB वेव.
^८ = यस्मिन्. ^९ = सुग्रीवसाहस्रकपकः, P पयववई, J पयववह. ^{१०} B साहसुफालो. ^{११} J मंडलमिहत्यो.
^{१२} PB लेखवहो, J सेववहो. ^{१३} J सवास. ^{१४} J वीह. ^{१५} = वीधिविवक्षित. ^{१६} P तंहुणंग, J “हु”
 for हु, B तंहु. ^{१७} B सवति. ^{१८} B युम्म is put at the close of the gāthās Nos. 166-67.
^{१९} B रसवहो. ^{२०} B ससुदभुति.

अज्ज वि तड-विबसिंयं-सुरहि-कुसुम-संदोह-वासिपासेहि^१ ।
 वारुणि-विणिग्गमो केसरैहि^२ साहिज्जए जम्मि ॥ १७३
 लक्खिज्जइ अज्ज वि^३ गुजिरालि-उल-बलय-वाउल-लैयाहि ।
 मैहणुत्तिण्णेरावण-मग्गो सत्तच्छय-तरुहि ॥ १७४
 सेविज्जइ सरसोहंसकंणइ-भवणेषु सिद्धं-मिहुणेहि ।
 जम्मि लवंगेला-वण-परिमल-परिवासिओ पवणो ॥ १७५
 तत्थ सुरासुर-सिर-मउड-कोडि^४ परिहृ-पौय-वीढं^५ ।
 रामेसरं गेमेलग जाण-वत्तं समारूढो ॥ १७६
 अकुलीणे वि सुंयम्मे चलण-विहूणे वि दच्छ-य्ये-गमणे ।
 बहु-गुणमए वि लहुए णीर-प्पणए वि बहु-संगे ॥ १७७
 तो परिमिय-परिवारो आरूढो 'ऐरिसम्मि बोहित्थे'^६ ।
 जा लंघिमो ण 'उयहिं ता णरव्ह एक्कंसरियाए ॥ १७८

क्षते ॥ १७२ ॥ १७३) अज्ज वि—अद्यापि यत्र विकसितसुरमिकुसुमसंदोहवासी-
 ताशैः केसरैः बकुलैः वारुणीविनिर्गमो मदिरानिःसारणं कथ्यते इत्युपेक्षा ॥ १७३ ॥
 १७४) लक्खिज्जइ—अद्यापि गुञ्जनशीलालिकुलबलयव्याकुलतैः सत्तच्छदतरुभिः सत्त-
 पर्णवृक्षैः मथनोत्तीर्णैरावणमार्गो लक्ष्यते प्रकाश्यते । सत्तच्छदपरिमलस्य हि गजदान-
 समानत्वात् ॥ १७४ ॥ १७५) सेविज्जइ—यत्र सरसोहंसकंणइभवणेषु नव्यश्रीखण्ड-
 लतागृहेषु सिद्धमिधुनैः दिव्यैर्दम्पतीभिः लवङ्गैलावनपरिमलपरिवासितः पवनः सेव्यते
 ॥ १७५ ॥ १७६) तत्थ—तत्र सुरासुरश्रीमुकुटकोटि[परि]वृष्टपादपीठाङ्गं रामेसरं
 नत्वा तीर्थं प्रणम्य यानपात्रं प्रवहणं समारूढः ॥ १७६ ॥ १७७-७८) अकुलीणे—
 ततः परिमितपरिवार ईदृशो बोहित्थे यानपात्रे आरूढः ।^७ कीदृश इत्याह । अकुलीनेऽपि
 सुकर्मणि । योऽकुलीनः कुल्यहितः स कथं सुकर्मा शोभनकृत्यकारीति विरोधः । अथ
 च वौ पृथिव्यां न लीनो नीरमच्यगामित्वात्, सुचर्मणि शोभनचर्मावनद्धे । अन्यच्च ।
 यक्षरणविहीनः स कथं दक्षपादगमनः । अथ च चरणविहीनः पवनचारित्वात्, दक्षं
 यथा भवति पयोगामी च । तथा बहुगुणमयः परितो यः स कथं लघुको जनानामन्यः ।^८
 अथ च बहवो गुणा रजयो बन्धनानि तैर्निवृत्तः । लघुगः शीघ्रगामी । निर्गतप्रणयोऽपि
 निःस्नेहोऽपि कथं बहुसंगो बहुप्रीणकः । अथ च नीरप्रणये जलमये बहुजीवसंगे ।

^१ = विस्तारित. ^२ = आशा. ^३ = बकुलैः. ^४ P जम्मि, JB जम्मि. B वि उजिरालि.
^५ = स्वाकुलशालाभिः. ^६ = मथनोत्तीर्णैरावणमार्गैः. ^७ = चरुलताभुवनेषु. ^८ B कण्य.
^९ J सिद्धि. ^{१०} P इह, J इह, B इह. ^{११} = परिहृष्टपादपीठाङ्गं. ^{१२} P नये, B not
 readable. ^{१३} = सुकर्मैः, B reads some of the adjectives in the Nom. sing.: सुकर्मो,
 विहूणे and मग्गो. ^{१४} = पदं, छि. पानीयं. ^{१५} = ईदृशो. ^{१६} = प्रवहणे, J बोहित्थे. ^{१७} PB
 उयही, J उयही. ^{१८} = एकदा. ^{१९} B कण्यकर्मणेषु. ^{२०} B विवयंतीभिः. ^{२१} B कीदृशः.

- उम्मूलतो 'यल-तस्-वणाईं आसा-मुहाईं पूंतोः।
 संखोहंतो दीवंतराईं 'उद्दाइओ पवणो ॥ १७९
 तो सो तुंगयराणिल-संखोहिय-जल-पणुलणुईंलियो।
 पुवोवहि' संपत्तो गोला-सैरि-संगमं पोओ ॥ १८०
 तत्थ वि विसम-सिलायड-संघुणिय-संधि-बंधणो' सहसा।
 सय-खंड विसंघडिओ असमजस-कज्ज-बंधो' व ॥ १८१
 भिण्णम्मि तम्मि पोए स्वेहिं वि' जाण-वैत्तिएहिं अहं।
 एक-फलए णिसण्णो गोला-मुह-दारमुंवणीओ ॥ १८२
 तत्थ लवणंघु-णिम्मर-सोत्तुवत्तै-विम्हलंगेण'।
 ते जाण-वत्तिया 'पुच्छिय म्हि' साहेह को कत्थ ॥ १८३
 सिट्ठं' च तेहिं णरवह अहो-मुहत्थं विसण्ण-वयणोहिं।
 तं' तुम्ह 'परियणं म्हुत्तुच कालेण' परिगलियं ॥ १८४

- प्रतियानपात्रेण यावदुदधिं न लङ्घयामस्तावन्नरपते । इकसरियाए समकालम् । 'इकसरियं
 ऋगिति संप्रति' [हैम० ८-२-२१३] इति सूत्रम् । युंगलकम् ॥ १७७-७८ ॥ किं
 ११ जातमित्याह । (१७९) उम्मूलतो-तावता तटरुहवनान्पुष्पमूलयन्निव आशामुखानि
 दिग्बदनानि पूरयन् [द्वीपान्तराणि] संक्षोभयन् पवनो वायुरुद्वाधितः प्रसृतः इति
 ॥ १७९ ॥ १८०) तो सो-ततः स पोतस्तुङ्गतरानिलसंक्षोभितजलप्रेरितोल्बणो-
 ल्लसितः । गोलासरिसंगमे पूर्वोदधिं संप्राप्तः ॥ १८० ॥ १८१) तत्थ वि-तत्रापि
 विषमशिलातैलसंचूर्णितसंधिबन्धनः सहसा असमञ्जसकार्यबन्धः इव शतखण्डं विसंघ-
 १२ टितः । प्राकृते बाहुल्यात् 'विशत्यादेर्लुक्' [हैम० ८-१-२८] इति निर्देशात् पूर्वो-
 दधिशतखण्डयोरनुस्वाराभावः ॥ १८१ ॥ १८२) भिण्णम्मि-भिन्ने च तस्मिन्
 पोते सर्वैरपि यानैर्पात्रिकैरेकफलके निषण्णोऽहं गोलामुखद्वारमुपनीतः समानीतः ॥ १८२ ॥
 १८३) तत्थ-तत्र लवणाम्बुनिर्भरस्रोतैर्द्वर्वनविह्वलाङ्गेन मया ते यौनपात्रिकाः पृष्टाः ।
 कथयत कोऽत्र । जीवन् समागमः इति शेषः ॥ १८३ ॥ १८४) सिट्ठं च-नरपते
 १३ स्वामिन् विषण्वदनैस्तैर्यौनपात्रिकैरधोमुखस्थं यथा भवति एवं शिष्टं कथितं च । कथ-
 मित्याह । स युष्मत्परिजनो भट्टपुत्र विजयानन्द कालेन दैवेन परिगलितः ॥ १८४ ॥

^१ I doubtful on वणाईं or वणाई, B बहुतरुवणाई for वल. ^२ उद्दावितः, P उद्दावित, J उद्दावितो, B उद्दावित. ^३ P तुंगयराणिल, J तुंगयराणिल, B तुंगयराणिल. ^४ पणुलणु. ^५ प्रेरण, P पुच्छसिन्धो, J पुच्छसिन्धो, B पुच्छसिन्धो. ^६ P पुवोवहि, JB पुवोवहि. ^७ J सिरि. ^८ B perhaps संघूरि. ^९ J बंधणो. ^{१०} B बंधण. ^{११} J मि. ^{१२} PB वत्तिएहि, J वत्तिएहि. ^{१३} उपनीतः. ^{१४} उद्दरंमान. ^{१५} B विमलंगेण. ^{१६} P पृष्टा मया. ^{१७} B मि. ^{१८} P सवेहि, JB साहेह. ^{१९} कथितं. ^{२०} P लं, J लं, B लो. ^{२१} B परिणयो. ^{२२} कवचित्, B perhaps परितोषिणो. ^{२३} युगलकम् is written at the close of gāthās. ^{२४} B भरानिक. ^{२५} B ललसंचुरित. ^{२६} B कानपात्रिक. ^{२७} B जोजेवत्त. ^{२८} B कानपात्रिक मिह.

किं कीरह हय-देवाहि जेण तुम्ह-विहा वि सप्पुरिसा ।
 पावेति अहम्म-जगोइयाहँ वसणाहँ संसारे ॥ १८५
 ता वैच संरीर-धणाण हाति सुलहा पुणो वि संविहवा ।
 ते जैह झीणो वि ससी पावह ते बैय चिर-रिद्धि ॥ १८६
 एवं णरणाह गिस्सामिऊण तेडि-वडण-दुसहं वयणं ।
 कह-कह वि मए मेह-मुहाहि विणियत्तियो अप्पा ॥ १८७
 परिचितियं "हि णो ते सहाइणो "येय ईहियं कज्जं ।
 ण य सो णिय-वेक्खेवो ण सामि-संभावणा ण जसो ॥ १८८
 ण तहा पहाण-परियण-विणास-दुक्खं पि दमए हिययं ।
 जह हियय-समीहिय-कज्ज-णिप्फलो मेहं समारंभो ॥ १८९
 पहु-पेसण-यत्तहा पारद्व-णिराल्लेक-णिप्पहणा ।
 परितुलिय-चैट्ठ-भरा अण्णे चिय के वि ते पुरिसा ॥ १९०
 अम्हारिसेहिं कतो णय-पोरिस-बुद्धि-देवँ-रहिएहिं ।
 सिज्झति महीवहणो एह-मेत्ताहँ कज्जाहँ ॥ १९१

अन्यत्र । १८५) किं कीरह—किं क्रियते हतदैवस्य येन कृत्वा संसारे युष्मादृशा^१
 अपि सप्पुरुषा अधमजनोंचितानि व्यसनानि प्राप्नुवन्ति ॥ १८५ ॥ १८६) ता क्व—
 तस्मात्तत्र यथेप्सितं गच्छ । मा खिद्येयाः । शरीरधनानां सत्त्ववर्ता प्राणिनां संविर्भा
 द्रव्यविस्ताराः पुनरपि सुलभा भवन्ति । तर्तया क्षीणोऽपि शरीरं चन्द्रस्तामेव ऋद्धिं पुनः
 प्राप्नोति ॥ १८६ ॥ १८७) एवं—एवमुक्त्वा प्रकारेण हे नरनः तद्विषयतः सह
 विद्युत्पातकठोरवचनं निशम्य कथं कथमपि आत्मा मया मृत्युमुखाद्विनिवर्तितः । तादृश-
 कष्टसंकटप्राणत्यागादेवमेव विरतोऽस्मि ॥ १८७ ॥ १८८) परिचितियं—परिचि-
 तितं च हृदये न ते सहाया न चेप्सितं कार्यम् । न च स निजव्याक्षेपः उपक्रमः न
 स्वामिसंभावना न च यशः ॥ १८८ ॥ १८९) ण तहा—न तथा प्रधानपरिजन-
 विनाशदुःखमपि हृदयं^२ दुनोति यथा हृदयसमीहितकार्यनिष्फलसमारम्भो मम । संतापय-
 तीति शेषः ॥ १८९ ॥ १९०) पहुपेसण—[प्रमुप्रेषणप्राप्तार्थाः प्रारब्धनिरालस्यैक-
 निर्वहणाः परितुलितोत्क्षिप्तभराः] अन्ये एव केऽपि ते पुरुषाः ॥ १९० ॥ १९१)
 अम्हारिसेहिं—अस्मादृशेभ्यो^३ "नयपौरुषबुद्धिरहितेभ्यः कुतो महीपतेः तावन्मात्राणि

^१ B युम्हादृशा वि. ^२ जगोइयाहँ. ^३ = नय. ^४ B संरीरधणा. ^५ B संविहवा.
^६ B सह. ^७ B वैच पुनरिद्धि. ^८ रिद्धि. ^९ = तद्विषयतः सह. ^{१०} P मए, J मए B मिह.
^{११} P परिचितियमि, B परिचितियमि. ^{१२} P सहाइणो, JB सहाइणो. ^{१३} B णो समीहियं
 for जेय ईहियं. ^{१४} B कह for मए. ^{१५} P बुम्ह after the number. ^{१६} = कुत्ताकाः.
^{१७} P कज्ज, J पड, B परितुलिय-चैट्ठ. ^{१८} B skips over a portion of the text and
 commentary. ^{१९} J पुरिसा. ^{२०} = वैच पुन कृतं कर्म्म, P रिष्यबुद्धि, J बुद्धिरेव, B
 बुद्धिरेव. ^{२१} B दुनोति मम कथा. ^{२२} B corrupt.

परिभाविऊग तह वि हु संसार-सुहासुहाईं गिय-हियए ।
 बहु मणियं हि 'बोहितियएहिं' जं त समुल्लवियं ॥ १९२
 कुग्गाम-काहिलाहि मि^१ उबसो औवईसु को लहइ ।
 बुद्धताणं तेणाईं वि हँत्यावलवणमुवेति^२ ॥ १९३
 ता गंतूण स-कडय पुणो वि अँणोहिं गिय-सहाएहिं ।
 पारद-कज-गिवहण-गिच्छँए सज्जिमो अप्पा ॥ १९४
 एवं विच्छँद-विसाय-गिच्छलं गियमिऊग^३ गिय-हिययं ।
 संचलियो बोहितियं-वयणुवट्टेण^४ मग्गेण ॥ १९५
 एला-वण-लवल-लवंग-परिमलालि^५ पायव-णिउंजं ।
 परिलंविऊग जल-णिहि-कूलासणं वणुहेसं ॥ १९६
 संपत्तो सरलं-तमाल-ताल-पीयाल-साल-संछणं ।
 पुणाय-पायवेसर-जंभु-कंयंबव-णिउरं ॥ १९७

- कार्याणि सिध्यन्ति सिद्धिमाक्रमन्ते । नयो न्यायः । पौरुषं शौर्यम् । बुद्धिश्चतुर्विधा औपत्तिकी वैनयिकी कर्मजा पारिणामिकी चेति । दैवं भाग्यम् ॥ १९१ ॥ १९२)
 ११ परिभाविऊग-तथा । हु निश्चये । संसारसुखानुखानि निजहृदये परिभाष्य बहुमतो-
 ऽस्माभिरात्मनि बोहित्यकैः यत्तत्समुल्लपितम् ॥ १९२ ॥ तदेवाह । १९३) कुग्गाम-
 आपसु कष्टनिपातेषु कुग्गामकौतरेभ्योऽपि उपदेशं शिक्षां को लभते । विरल एव कश्चि-
 दामोतीत्यर्थः । दृष्टान्तमाह । मज्जातां वृद्धतां तृणान्यपि हस्तावलम्बनत्वमियन्ति गच्छन्ति ।
 'वितस्तिवसतिभरतकातरमातुल्लिङ्गे हः' [हैम० ८-१-२१४] इति कातरः काहलो ।
 १२ 'मस्जेराउड [निउड] बुद्धुण्णाः' [हैम० ८-४-१०१] इति बुद्धताणं ॥ १९३ ॥
 १९४) ता गंतूण-तस्माद्गत्वा [स्व-] कटकं पुनरयान्यैर्निजसहायैः पारम्भकार्यनिर्वहण-
 निश्चये आत्मानं सजीकुर्मः ॥ १९४ ॥ १९५) एवं विच्छँद-एवं निर्व्यूढविषादं
 निश्चलं निजहृदयं नियम्य बोहित्यकोपदिष्टेन मार्गेण संचलितः प्रस्थितः ॥ १९५ ॥
 १९६-९८) एलावण-एवं एलावनलवलीलवङ्गपरिमलालीढपादपानिकुलं जलनिधि-
 १३ कूलासनं वनोद्देशं परिलंघ्य [संपत्तो-] १४ सरलतमालतालप्रियालसालसंछन्नं पुनरागनाग-
 केसरजम्बूकदम्बाप्रनिकुलम्बम् । [तं-] तं समुखविभक्तान्बुनिवहनिर्धौतकलमलोपङ्क-
 ससगोदावरीभीमं सममुखप्रसूतनीरगोदावरीतटे भीमेश्वरं देवं कथं कथमपि सुचित्रेण

^१ = कुग्गामाभिः. ^२ = कुग्गामिलमलाभिः, P मच्छिभिः, J मग्गिवाभिः, B मच्छियंभिः. ^३ B
 बोहितियएहिं. ^४ = गोपाकावभिः, B काहकावभिः. ^५ B वि, [काहिकाहिं] वि. ^६ = उपवेशः,
^७ = आपसु, B आचई. ^८ = वृद्धतां. ^९ P उणाईं वि, J उणाईं लि, B तिणाईं वि. ^{१०} B
 इत्यालवण, [हृत्त्व-वळ]. ^{११} = उपपत्तिः. ^{१२} PJB अणेहिं. ^{१३} J गिच्छिअ. ^{१४} = विच्छिप्त,
 B निच्छुद. ^{१५} B perhaps गियंमिऊग. ^{१६} = प्राक्कणिकवचकोपदिष्टेन. ^{१७} J वणुहेण.
^{१८} = आश्लिष्ट. ^{१९} P उरळ for सरळ of B. ^{२०} = कंयंब अण, J कंयंब च वि. ^{२१} B संछणं.

तं सत्सुहृद-विहृतं-भिवह-णिद्धोय-कलि-मलुप्यकं ।
 कह-कह वि देव सुहरेण सत्-गोदावरी-भीमं ॥ १९८
 सत्तासासाह्य-सायराष्ट्र गोलाष्ट्रं अवहियो खेओ ।
 गहृष्ट वि महा-वसणे सहवास-समागया सुहया ॥ १९९
 जच्छंद-मज्जणुज्झिय-परिस्समो तं पिणाणो मवणं ।
 भव-भूय-भयावहरं अलीणो तक्खणं वेय ॥ २००
 सच्चविओ सयल-सुरासुरंद-सिरि-मउड-घडिय-क्खण-जुओ ।
 तितरंघय-गय-मयणंग-णास्सणो गिरिसुया-दईओ ॥ २०१
 तं तितुण-तिवेय-तिमंत-तई-मयं तियस-वेदियविजुयं^१ ।
 थोऊण जोयं सत्य-त्पुईहि भावेण मूलहरं ॥ २०२
 अलीणो ण्कं ण्क-देस-सुह-संठिण्क-पासुवणं ।
 परं^२ लोय-पह-णिवेसं वे^३ मणहरं वेरं-महाययणं ॥ २०३

प्राप्तः । विशेषकम्^१ ॥ १९६-९८ ॥ १९९) सत्तासासाह्य - सत्तास्यासादित-
 सागस्या ससप्तमुखं समुद्रं प्राप्तया गोलया अपहृतं खेदः । विहृतः इति शेषः । गुरुकेऽपि
 महाव्यसने पतिते सहवासे समुद्रताः सुखदा भवन्तीति । सह[वास] समागता वा सुहृद^२
 इत्यर्थः । यदुक्तम् ।

सुहृदि निस्तरचित्ते गुणवति भृत्ये प्रियासु नारीषु ।

स्वामिनि सौहृदयुक्ते निवेद्य दुःखं सुखी भवति ॥

॥ १९९ ॥ २००) जच्छंद - त्वच्छन्दमज्जनोपहितपरिश्रमः^३ तपिनाकिनो महेस्वरस्य
 भवनं प्रासादं भवभूतभयापहरं तत्क्षणमेव लीनः उपविष्टोऽहमिति ॥ २०० ॥ २०१)^४
 सच्चविओ - सकलसुरासुरेन्द्रशिरोमुकुटघटितचरणयुगः त्रिपुरान्धकगजमदनाङ्गनाशनो
 गिरिपुतादयितः पार्वतीवल्लभः सच्चविओ दृष्टः ॥ २०१ ॥ २०२) तं तितुण -
 तं त्रिगुणत्रिवेदत्रिमन्त्रत्रयीमयं त्रिदशवन्दिताङ्घ्रियुगं शूलधरं हरं योगशास्त्रस्तुतिभिः भावेन
 स्तुत्वा स्तुतिगोचरीकृत्वा । गुणाः सत्त्वजस्तमोरूपाः । ऋम्यजुःसामेति त्रयो वेदाः ।
 देवमन्त्रपितृमन्त्रमनुष्यमन्त्रा इति मन्त्रत्रयम् । त्रयी अतीतानागतवर्तमानरूपा कालत्रयी^५
 ॥ २०२ ॥ किमक्वत्रवमित्याह । २०३) अलीणो - हरं स्तुत्वा एकम् अद्वितीयम्

^१ J सत्सुहृद. ^२ = समुद्र. ^३ = आस्य, P साह्य. JB साह्य. ^४ P गोलाष्ट्र with No. 3 on 'इ' indicating Inst., J गोलाष्ट्र, B गोलाष्ट्र: P सुहया = सुहृदा. ^५ = स्वच्छंद, B सच्छंद.
^६ = आलीन. ^७ J तक्खण खेय. ^८ P 201, J 201, B 205. ^९ = अवलोकिता. ^{१०} P दईओ,
 J दह्यो. ^{११} = पूर्वभावेन त्रयी । सत्त्वजस्तमोःत्रिगुण । त्रिवेद । त्रिमन्त्र । त्रिष्टु । सुसिद्ध । साध्य, B
 तईमयं. ^{१२} P घडियुयं, JB घंघि. ^{१३} = योगशास्त्रस्तुतिभिः, P सत्त्वयु, J सत्त्वयु, B
 सत्त्वयु. ^{१४} = गतः. ^{१५} P संठियेक, J एक, B एक. ^{१६} = फलोक्यनिकेतानिव. ^{१७} PB
 थ, J थ. ^{१८} P पर, J omits पर, B पर. ^{१९} B puts this at the end of the three
 gāthās. ^{२०} B सुलो. ^{२१} B परिश्रमं.

ता तत्त्व सिय-जडा-हार-विणय-वेवंत-कवरा-बंधो ।
 वय-परिणामोहामिय-लायण-विओह्यावयवो ॥ २०४
 सुम्मन्म-धवल-भूई-फसाहिओ अक्ख-मालियाहरणो ।
 दिट्ठो महासण-कय-परिमाहो णम-पासुवओ ॥ २०५
 तो तेण कय-यणामस्स मज्झ वेत्तासणं समाहूट्ठं ।
 अह तत्त्व सुहासण-कय-परिमाहो पुँच्छिओ कुसलं ॥ २०६
 कच्चोहिंतो तुम्हे समागया कत्थ चित्तिं गमणं ।
 भणियं च मय भयवं सुतित्थ-जत्ता-पसंसेण ॥ २०७
 ता^१ तेण समं बहुसो जाओ सत्थ-संकहालावो ।
 चिर-परिचिओ^२ व सो मे सणेह^३ भावं समोहणो ॥ २०८
 ताव य णहंगणद्व-वह-संठिए देव दिर्यसं-णाहम्मि ।
 भणिओ ह^४ तेण महा-महेसिणा सायरं बहुसो ॥ २०९
 एत्थंम्हे हि^५ महा-मह फल-मूलाहारिणो दुँ-प्पइया^६ ।
 ण उणेत्थ तुम्ह जोम्भो आहारो को वि^७ संपडइ ॥ २१०

- ^१ एकदेशसुखसंस्थितैकपाशुपतं कोणकोपविष्टं जटाधरम् । परलोकपथनिवेशमिव मनोहरं
 वरमयतनमालीनः ॥ २०३ ॥ २०४-५) ता तत्त्व - तावता प्रवेशमात्रेण तत्र
 स्थितजटाधारचित्तवैपमानकन्धराबन्धः । वयःपरिणामस्य गितलावण्यवियोजितावयवः ।
 ओहामियं इति 'तुल्लोहामः' [हैम० ८-४-२५] इति ॥ [सुम्मन्म -] शुभाश्व-
 धवलभूतिप्रसाधितोऽक्षमालिकाभरणः । भद्रासनकृतपरिग्रहो नम्रपाशुपतो दृष्टो वृद्धजटाधरो
^२ विलोकिताः ॥ २०४-५ ॥ २०६) तो तेण - ततस्तेन कृतप्रणामस्य मम वेत्तासंन
 समादिष्टम् । अथ तत्र सुखासनकृतपरिग्रहः पृष्ठः कुशलं कुशलोदन्तम् । तेनाहमनुयुक्त
 इति ॥ २०६ ॥ २०७) कच्चोहिंतो - कुतो यूयमत्रागताः कुत्र वा चित्तिं गमनम् ।
 भणितं च मया भगवन् सुतीर्थयात्राप्रसंगगमनम् ॥ २०७ ॥ २०८) ता तेण -
 ततस्तेन समं वैदुरोऽनेकतत्त्वशास्त्रार्थसंकयालापो जातः । चिरपरिचित हव सो मयि
^३ विषये स्नेहभावं समवतीर्णः । प्रेमाद्विचित्तो जात इत्यर्थः ॥ २०८ ॥ २०९) ताव
 य - तावच्च नमोऽङ्गणार्धपथसंस्थिते दिवसनाथे भणितोऽहं तेन महामहर्षिणा सादरं
 बहुशः ॥ २०९ ॥ २१०) एत्थंम्हे - हे महामते अत्र वयं मूलफलाहारिणश्च प्र-

^१ = विगमन, B तत्त्व for विगम. ^२ B कयण. ^३ = अवस्तुलावण्येन वियोगि [-वि]-
 तावयवः. ^४ J सुम्मन्म. ^५ P भूई, JB भूई. ^६ = जडमालिकाभरण. ^७ B perhaps
 'महे पुच्छियं'. ^८ = कस्मात्. ^९ B तुम्हे हि अगया. ^{१०} B तो. ^{११} J परिचिच्च. ^{१२} PB
 सिणेह, J सणेह. ^{१३} B विषय. ^{१४} J मे for हं. ^{१५} J एत्थंम्हे. ^{१६} P वि, JB हि. ^{१७} B
 व for दु. ^{१८} = दुःखपरिणामः. ^{१९} B कइ वि for को वि. ^{२०} B सिगमजटा. ^{२१} B बहुनिकसत्थः.
^{२२} B प्रेमात्पचित्तो

तह वि हु मुहुत्तमेकं अवरुज्झह जा ईमाओ भमिऊण ।
 आप्पेमि किं पि विसहह^१ साहीणं भोयणं जं म्हं ॥ २११
 एवं वोत्तूणं गओ अबासण्णेषु पायव-तत्तेसु ।
 तत्थ मए सच्चवियं अट्ट-उवं मँहच्छरियं ॥ २१२
 अईसणाए णरवह फलेहिं विविहेहिं वेणसईए^२ सयं ।
 भरियं मिच्छां-वत्तं ण तवोहि दुसंपडं किं पि ॥ २१३
 अह तेणाहं णरवह कय-करणीएण ताहं^३ 'सरसाहं ।
 पायव-फलाहं सत्तायरेण भुंजाविओ तत्थ ॥ २१४
 अहं गँहयल्लट्ट^४ भाय-ट्टियम्मि सहस्रं चिं दियस-णाहम्मि ।
 सविसायं तेण महा-महँसिणा जे^५ पुणो भणियो ॥ २१५
 इह भट्टउत्तं णिवसइ रयणि-धरो मीसणाणणो णाम ।
 सो मे णँकं मोत्तुं ण देइ अण्णस्स ओवोत्तं ॥ २१६
 ता किं पुण्णेहिं विणा एक्कं पि णिंसं सुहेण ओवात्तो^६ ।
 लम्भइ तुम्हेहिं समं जहिच्छियं इह भवाययणे ॥ २१७

व्रजिताः । न पुनरत्र युष्मदयोग्यः आहारः कथमपि संपद्यते ॥ २१० ॥ २११) तह^१
 वि-तथापि निश्चितं मुहुर्तमेकमुपरुद्धाः स्थ । यावदितः प्रदेशाद्भित्त्वा किमन्य-
 यामि । विषहध्वं क्षीम्यत । यदस्मत्त्वाचीनं भोजनम् ॥ २११ ॥ २१२) एवं
 वोत्तूणं-एवं भणित्वा सोऽन्यासन्नेषु पादपतलेषु गतः । तत्र मया अट्टष्टपूर्वं महाभयं
 दृष्टम् ॥ २१२ ॥ २१३) अईसणाए-हे नरपते अदर्शनया अप्रत्यक्षदर्शनया
 वनश्रिया विविधैः फलैः भिक्षापात्रं [स्वयं] भरितं पूर्णं कृतम् । आश्चर्योपसंहारमाह । न^२
 तपसः दुसंपडं दुर्घटं किमपीति ॥ २१३ ॥ २१४) अह तेण-अथ नरपते कृत-
 करणीयेन तेन ऋषिणा सरसानि तानि पादपफलानि सर्वादरेणाहं भक्षितः ॥ २१४ ॥
 २१५) अह-ततो नभस्तलाष्टमागे संस्थिते दिवसनाथे पुनरपि सविषादं सकष्टं तेन
 महामहर्षिणाहं भणितः । अष्टमभागे घटिकाचतुष्टयं गेयम् ॥ २१५ ॥ २१६) इह-
 अत्र हे भद्र भीषणाननो नाम निशाचरो राक्षसो निवसति । स मामेकं मुक्त्वा अन्य-^३
 स्यात्र वासं न ददाति ॥ २१६ ॥ २१७) ता किं-तत्किं पुण्यैर्विना इह भवा-
 यतने हरचैव्ये यथोपितं युष्माभिः समं सार्धमेकापि निशा सुखेनावसो लभ्यते । दुर्घटो-

^१ = उपरुज्झत, B उपरुज्झह. ^२ P इमाओ, J इमाओ, B इमाह. ^३ = निषयतः. ^४ P भोयणं
 ऊह, B अं म्ह भोयणं. ^५ = उक्त्वा, B भणितव्य. ^६ PJB अण्णस्स. ^७ P महच्च, JB महच्छ.
^८ = अट्टष्टया. ^९ B कणिसीरे सियं. ^{१०} P तिल्ला, J मिच्छा, B भिक्षा. ^{११} = तपसो न
 किमपि दुस्तरार्थ. ^{१२} P सुत्ताहं, JB स्स. ^{१३} B perhaps तो गहयल्लट्टनाहंमि संस्थि हेव
 विवसणाहंमि । ^{१४} J गहिपल्लट्टभायट्टियम्मि. ^{१५} = अहंभावा. ^{१६} = अहं. ^{१७} B मे सुत्तुं
 इहं ण. ^{१८} = आवासं, B सुहवासं for ओवासं. ^{१९} B संवात्तो. ^{२०} B क्षमत्तः. ^{२१} B
 corrupt. ^{२२} B अन्ध.

एसो वि सकल-^१भुवर्गतल-कम्मेक-सक्खिणो भाणू ।
 अह-तोरवि-तुरंगो^२ पेच्छत्यइहिं^३ समल्लियहं^४ ॥ २१८
 मूल-परिमिलिय-रवि-पर-संभोसरती उ पँरिचयंति व ।
 जँण-णिप्परिहोजं^५ संपयं ति तल्लो णिय-च्छायं ॥ २१९
 गिरिणो दिण-परिणह-समय-पिज्जरयं-वसंग-पिंगो^६ ।
 पेरंते^७ तरु-वर्णतरिय-कणय-रूय व दीसंति ॥ २२०
 दियंसावसाण-सिसिरत्तणेण^८ चिर-वृद्ध-सरस-गुरुयंका ।
 आमुक-मंज्जणा संचरंति वण-सेरिहं^९ समूहा ॥ २२१
 एकं चिय सल्लहिज्जइ दिण्णेस-दियहाण णेह-णिप्पहणं ।
 आ जम्म एकमेकैहिं^{१०} जेहिं विरहो चिय ण दिट्ठो ॥ २२२
 अहवा किं बहुणा झरिणं^{११} हियहच्छियाहं^{१२} लोयम्मि ।
 पुण्णैहिं विणा ण हुं^{१३} संपडंति संदे सँज्जणाणं पि ॥ २२३

- आवास इ-यर्थः ॥ २१७ ॥ २१८) एसो वि-एषोऽपि मूयो भानुः सकलभुवन-
 न्तरालकर्मकसाक्षी अतिवरीकृततुरङ्गः पस्यास्तगिरिमुपसर्पति ॥ २१८ ॥ २१९)
 ११ मूल-तरो वृक्षा मूलपरिमलितरविकरसम्भवसन्ति^{११} संप्रति अधुना जननिःपरिभोग्या-
 मिति निजच्छायां त्यजन्तीव । अस्तगिरिशिखरारूढे दिनेशे वृक्षमूलभागमतेषु किरणेषु
 दूरेऽपसर्पिता या छाया यस्मिन् इति उक्तेषा ॥ २१९ ॥ २२०) गिरिणो-दिन-
 परिणतिसमयपिञ्जरातप्रसंगं^{१२} पिङ्गाङ्गा गिरयः पर्वताः पर्वन्तरुवनान्तरितकनकरूपा इव
 दृश्यन्ते । संध्यासमये हि विशेषारुणितरविकिरणैः सर्वपर्वताः कनकमया इव भाव्यन्ते
 १३ इत्यर्थः ॥ २२० ॥ २२१) दियसावसाण-दिवसावसानं शिशिरत्वेन चिरवृद्ध-
 सरोवरपङ्कजः शृङ्गाप्रलम्बकर्दमाः आ समन्तान्मुक्तमज्जनाः सैरिभसमूहाः वनमहिषाः
 संचरन्ति । सायं शीतलत्वात् स्नानं मुमुचुरिति भावः ॥ २२१ ॥ २२२) एकं
 चिय-एकमेव स्नेहनिर्वहणं दिनेशदिवसयोः श्लाघ्यते । ' श्लाघः सल्लहः ' [हैम०
 ८-४-८८] इति वचनात् । कथमित्याह । याम्यां सूर्यदिनाभ्यामा जन्म विरहो वियोगो
 १४ न दृष्टः । कथम् । एकैकं परस्परम् ॥ २२२ ॥ २२३) अहवा-अथवा किं बहुना
 खेदेन । लोके जगति सदा हृदयेप्सितानि सज्जनानामपि पुण्यैर्विना न संपद्यन्ते । दुर्बटो-

^१ P भवर्गतवाल, JB भुवर्गतल. ^२ = अतिवरीकृततुरंगः. ^३ = अस्तगिरि, J दूर for इहिं.
^४ = संकीयते. ^५ = पञ्चमं कर्जरी, J 'संकीयो'. ^६ = परित्यजन्तीव, J परिचयं, B परिचयं.
^७ = जननिरपभोग्या. ^८ = PB संपयं ति, J संपयं ति. ^९ J परिणव. ^{१०} = तप. ^{११} P पिंगला,
 JB पिंगला. ^{१२} = पर्वत. ^{१३} B विक्ता. ^{१४} J चिरवृद्धः, B उच्चर for चिरवृद्ध. ^{१५} = जं,
 P भगवन्, J भगवन्. ^{१६} J = कनकमहिषसमूहा, P सैरिभ, JB सेरिह. ^{१७} P झरिण, JB झरिण.
^{१८} J ह. ^{१९} = सदा. ^{२०} = शास्त्रजनामामपि. ^{२१} (?), ['संकीयो']. ^{२२} B विक्ता.

इष तेण भणामि तुम जाव इमो 'दियस-सेस-गय-सूरो ।
 ताव सुक्सई' दैसेमि' जल्य वसिओ सुहं जासि' ॥ २२४
 भणियं च मए भयवं किं काही सो गिसायरो मज्झ ।
 प्रत्यं चिय परिवसिमो तुम्हेहिं समं जहिच्छाए ॥ २२५
 तो तेण पुणो भणियं अलमिमिणा जंपिण तं तैस्स ।
 सीलण्णो' ण महा-मह तेणम्ब-विहं' पयंपेसि' ॥ २२६
 परियरिओ' रयणि-यरो रयणि-यर-भडाण दस-सहस्सेहिं ।
 सो गिसि-समये दिय-वर देवाण वि दुज्जओ समरे ॥ २२७
 प्रत्यं'मह समासणं अबंत-मणोहरं सुकुसुम-ल्यं ।
 सुफलिय-पायवं वर-विहंग-^{१०} 'रुप-सुहलिय-दियंत ॥ २२८
 विविह-तरु-कर्णई-किस्सल्य-णिरंतं-तरिय-तरणि-कर-णियं ।
 जंक्ख-महेसि-सुयाणं कंण्णाण तवोवणुज्जाणं ॥ २२९
 ता तत्थ महानुमई णामे जक्खाहिक्खस्स पिय-तणया ।
 तावस्-वेस-गिसण्णा ण-याणिमो केण कज्जेण ॥ २३०

उप्रावास इत्यर्थः ॥ २२३ ॥ २२४) इष-इति तेन कारणेन त्वां भणामि । याव-^{१५}
 देश दिवसशोकगतसूरः तावत्सुखसति प्रीमोषि यत्रोषितः सुखं यासि । मनीषितस्थानम्
 इति शेषः ॥ २२४ ॥ २२५) भणियं च-भणितं च मया भगवन् किं करिष्यति
 मम स निशाचरो राक्षसः । अत्रैव परिवसामो यथेच्छया युष्माभिः सार्धम् ॥ २२५ ॥
 २२६) तो तेण-ततस्तेन पुनरपि भणितम् । अलममुना जल्पितेन हे महामते त्वं
 तस्य शीलज्ञो न तव्यभावं न जानासि तेनैवंविधं प्रजल्पसि ॥ २२६ ॥ २२७) परि-^{१६}
 यरिओ-[परिकरितः रजनीचरः रजनीचरभटानां दशसहस्रैः । सो निशासमये द्विज-
 वर देवानामपि दुर्जयः समरे] ॥ २२७ ॥ २२८-२९) एत्थ-अत्रास्माकं समासत्तं
 निकटमत्यन्तमनोहरं सुकुसुमलतं सुफलितपादपं वरविहंगरुतमुखरितदिगन्तम् ॥
 [विविह-] विविधतरुलताकिसलयनिरन्तरान्तरिततरुणिकरनिकरं यक्षमहर्षिसुतयोः
 कन्ययोः तपोवनोद्यानम् । विषते इति शेषः । युम्मम् ॥ २२८-२९ ॥ २३०) ता
 तत्थ-^{१७} ततस्तत्र यक्षाधिपस्य प्रियतनया 'महानुमती नाम्ना विषते । केनापि कार्येण

^१ P विपस, JB दियस. ^२ P सुक्सई JB सुक्सई. ^३ B पावसु for वैसेमि. ^४ B perhaps जल्य वसिड
 " = यासि प्रमोषि. ^५ B अह for मज्झ. ^६ B इत्यं चिय [= चिय]. ^७ P तस्स, B तस्स.
^८ = शीलज्ज्ञः, J सीलण्णो. ^९ PB तेणम्ब-विहं, J तेणम्ब-विहं. ^{१०} = एवंविधं प्रजल्पसि. ^{११} B omits
 this verse. ^{१२} B इत्यं म. ^{१३} PB सुकुसुमल्यं, J विस्स-कुसुमल्यं. ^{१४} = एत. ^{१५} = कता, B
 कण्य. ^{१६} = यक्षमहर्षिसुतयोः. ^{१७} = कन्ययोः. ^{१८} ततस्तत्थ.

बीया वि तारिसि बिय सु-तावसी कुवल्यावली णाम ।
 विहिणो विण्णाण-वंडाइय ब धुर्यो महा-सुणिणो ॥ २३१
 ताणेकमेकं दोणं पि षेह-संदाण-णियलियं-मईणं ।
 सम-सोक्खं-दुक्ख-संमार्वणा^१ दियहा अइकैति ॥ २३२
 ता एहि जा ण रुज्झइ इमाण वय-परिणयाण अच्छीण ।
 तिभिरेण दिट्ठि-प्सरु ताव तुमं ताण देसेमिं ॥ २३३
 वसिऊण जेण ववसि रत्तिं सहस चि लद्धं-वेसंभो ।
 हियइच्छियं^२ पएसं कुमरीण तवोवणाहितो ॥ २३४
 अह तेण समं णरवइ संपत्तो तं तवोवणुज्जाणं ।
 जं पेच्छिऊणं पम्हुसंइ सुरवरिंदो वि सेंट्ठाणं ॥ २३५
 तत्पुब-^३ फलिह-परिवेस-विरइयाणेय-रैयण-राहलं ।
 परिसर-तरु-कुसुमामोय-वैसियासा-मुहंहाये ॥ २३६

तापसवेशनिषण्णा तन्न जानीमः ॥ २३० ॥ २३१) बीया - द्वितीयापि तादृश्येव
 १) सुतापसी कुवल्यावली महामुनेः महर्षेः बीदा पुत्रिका । अतश्चोपेक्ष्यते । विचेः सृष्टि-
 वर्तुः विज्ञानपताकितेव रूपादिविज्ञानप्राप्तादे भवज इव परमकोटिः इत्यर्थः ॥ २३१ ॥
 २३२) ताणेकमेकं - तपोरेकैकमन्योन्यं द्वयोः केहमंदाननिगडितमन्योः प्रेमबन्धन-
 बद्धयोः समसौख्यदुःखसंभार्वनयोः दिवसा अतिक्रामन्ति ॥ २३२ ॥ २३३) ता
 एहि - महपुत्र तावदेहि आगच्छ यावद्वयः परिणतयोरनयोः स्थोः नेत्रयोः तिभिरेणान्धः-
 २) कारेण दृष्टिप्रसरो दर्शनपथो न रुष्यते तावत्^४ त्वां तयोः महानुमतीकुवल्यावलीकन्ययोः
 दर्शयामि । सर्वत्र प्राकृते द्विवचनस्य बहुवचनं ज्ञेयम् ॥ २३३ ॥ २३४) वसिऊण-
 येन कारणेन रात्रिं तत्रोषित्वा वसति विधाय सहसा लब्धविश्रान्तः जातविश्वासः
 कुम्भ्योः तपोवनोद्यानात् हृदयेऽस्मिन् प्रदेशं व्रजसि । 'व्रजतृप्तमदो ब्रजः' [हैम० ८-४-
 २२५] इति ववसि ॥ २३४ ॥ २३५) अह तेण - अथ नरपते तेन समं तपो-
 ३) वनोद्यानं संप्राप्तः यं प्रेक्ष्य दृष्ट्वा सुरवेन्द्रोऽपि इन्द्रोऽपि त्वं स्थानं देवलोकां विस्मरति ।
 स्वर्गस्यापि न स्मरति इत्यर्थः । 'स्मरेस्मरस्मरभललडविम्हरसुमरपरपम्हुहाः' [हैम०
 ८-४-७४] इति पम्हुहः । [विस्मः पम्हुसविम्हरनीसराः । ८-४-७५] ॥ २३५ ॥
 २३६ - ३९) तत्पुब - भवानीभवभवनं तत्र दृष्टमिति संबन्धः । उच्चस्फटिकपरिवेष-

^१ B पव्वाय, P writes पेलिका on this word. ^२ P धूया, J धूय, B धूया. ^३ = अन्योऽर्थं द्वयोरपि.
^४ = निगडित [= कृत] ^५ P सुक्खसुक्ख, J सोक्खसोक्ख, B सुक्खसुक्ख. ^६ B संमार्वणा.
^७ J कम्मह. ^८ P वंसेमि, JB वंसेमि. ^९ P लत्तो, J रत्ति, B रत्ति. ^{१०} P पव्वेसंभो. with a marginal
 gloss प्राप्तापिर्जनं, [पव्वेसंभो], JB पव्वेसंभो. ^{११} P इच्छियं प, J इच्छियप, B इच्छियं प.
^{१२} B पिच्छिऊण. ^{१३} = उडुल्लसति, P पव्वसह, J पव्वसह, B पव्वसह. ^{१४} B = स्वस्थानं, P सट्ठाणं,
 JB संदाणं. ^{१५} = स्फटिक. ^{१६} = विरचितानेकलक्षणभवनं. ^{१७} = वासितावासावाभोगं, ^{१८} P सुतापसी,
 JB सुतापसी. ^{१९} B वीततो.

वेरुलियं खंभ-तोरण-विणिवेशियं^१ सालहंजिया-णिवहं ।
 वज्जेदणीलं-भरणय-मणि-मंडियं-युहिया-वंचं^२ ॥ २३७
 बहुविह-महम्ब-भाणिक्क-किरण-विच्छुरिय-दार-मुह-सोहं ।
 विद्रुम-विचित्त-सोवाण-राह-मुणिबद्ध-संचारं ॥ २३८
 कलहोय-विणिम्मिय-वसह-मंडवासण्ण-णदि-महायलं ।
 दिट्ठं अण्ड-उवं भवाणि-भव-भंवनमहरम्मं ॥ २३९
 जं तं^३
 उप्पयहं व पेणुदुय-अय-वड-पेहुणंय-परिसरंतेणं ।
 उहंओ-वास-विणिम्माय-तवंग-यंखावियाणेणं ॥ २४०
 वौहरइ वं पिय-सहय-परिकुवियाराहणेक-मधुरेण ।
 णीडम्मंतर-परिममि^४ -विविह-पारावय-रुण ॥ २४१

विरचितानेकराजितम् । परिसरतकुसुमामोदवासिताशामुखाभोगम् ॥ [वेरुलिय-]
 वैदूर्यस्तम्भतोरणविनिवेशितशालभञ्जिकानिवहम् । वज्रेन्द्रनीलमरकतमणिमण्डितस्तूपिका-
 बन्धम् ॥ [बहुविह-] बहुविधमहावर्षभाणिक्यकिरणविच्छुरितद्वारमुखशोभम् । विद्रुम-
 विचित्रसोपानराजिसुनिबद्धसंचारम् ॥ [कलहोय-] कलधौतविनिर्मितवृषभमण्डपास्तम्-^{१५}
 नन्दिमहाकालम् । अतिरम्यम् अदृष्टपूर्वं भवानीभवभवनं दृष्टम् । भवानी भवश्च उमा-
 महेश्वरी तयोर्भवनं प्रासादो विलोकितः । 'वैदूर्यस्य वेरुलियं' [हैम० ८-२-१३३]
 इति वेरुलिय-आदेशः । शालभञ्जिका पुतलिका । विद्रुमः प्रवालशिला । कलधौतं सुवर्णं
 तद्विनिर्मितो वृषभः तस्य मण्डपस्यास्तने समीपे नन्दिगणो महाकालश्च यत्रेति ॥ २३६-
 २३९ ॥ यत्तत् २४०) उप्पयह-पवनोद्धृतध्वजपटमयूरपक्षपरिसरान्तेन उभयपार्श्व-^{१६}
 विनिर्गतगवाक्षपक्षत्रितानेन यद्भवनमुत्पततीव उड्डियते इव । पेहुणंयं मयूरपक्षाः । तवंगो
 गवाक्षः, देशीवचनात् ॥ २४० ॥ २४१) वाहरइ व-यस्मिन्सहचरीपरिकुपिता-
 राधनैकमधुरेण नीडाम्यन्तरपरिभ्रामकविविधपारावतरवेण व्याहरतीव पथिकानाह्वयतीव ।
 'शीलावर्धस्यैरः' [हैम० ८-२-१४५] इति परिममि । नीडं च पक्षिणामालयः

^१ = वैदूर्यस्तम्भ, P वेरुलिय, J वेरुलिय, B वेरुलिय. ^२ = पुतली. ^३ PJB नील. ^४ = शिवर, ^५
 P धूमिपा, JB धूमिपा. ^६ B वडं. ^७ P वच्छुरिय, JB विच्छुरिय. ^८ P सुह, JB सुह. ^९ = सुवर्णकल-
 धौत. ^{१०} P अण्ड, JB अण्ड. ^{११} P भवणंयं रम्मं, J भवणमहरम्मं, B भवण अहरम्मं. ^{१२} P
 reads जं तं with the next line; B gives some indication that जं तं should stand
 independently by writing वचत् immediately after जं तं and by beginning the next
 line with उप्पयह etc. ^{१३} = उत्पततीव. ^{१४} P पवणुदुय, J पवणुदुय, B पवणुदुय. ^{१५} = पुष्क.
^{१६} = प्रसूति. ^{१७} = उभयपार्श्वविनिर्गत, P उड्डियते, J ओहओवास B उड्डियते. ^{१८} P पक्षः,
 J पक्षः, B पक्ष. ^{१९} = व्याहृतीव. ^{२०} = J व. ^{२१} J भमरि.

णिववह व वरसरिजल-तुसास-परियद्वियाणुभावेण ।
 पुरओ पइण-कमलोवयार-पवणच्छडोहेणं ॥ २४२
 इय तस्स कणय-देवालयस्स दाहिण-दिसाए अणुलमं ।
 गोला-गइ-वयण-विसेसर्यं^१ व रम्मं महावयणं ॥ २४३
 तस्सिं च विविह-वर-कुसुम-रेणु-रंगावैली-विरायते^२ ।
 मोहविलया-वियाणं-मल-मणहरे मणि-सिला-वहे^३ ॥ २४४
 उवविट्ठं दिट्ठं तावसी-यणं हर-हुयास-खवियस्सं^४ ।
 अंतेउरं^५ वे कुसुमाउहस्स विरहम्मि गहिय-वयं^६ ॥ २४५
 तेणं^७ चे परिगयाओ तावस-वेसेण दो वि दिट्ठाओ ।
 १० अविस्सिकासण-सुह-संठियाओ जक्खेसि-धूयाओ ॥ २४६
 एस ति महाणुमई एसा सा कुवल्यावली एत्थ ।
 इयं एव वियप्यतो अलीणो ताण पासम्मि ॥ २४७
 तो तं तहा मुणिदं सहसा ददूण^८ ताहिं^९ दोहिं पि ।
 आमुक्कासण-स्सुहं दो-तिणिण पयाइं अणुसरियं ॥ २४८

- ११ ॥ २४१ ॥ २४२) णिववह- [निर्वपतीव वरसरिजलतुषारपरिवर्धितानुभावेण ।
 पुस्तः प्रकीर्णकमलोपचारपवनच्छट्टीधेन] ॥ २४२ ॥ २४३) इय तस्स- [इति तस्य
 कनकदेवालयस्य दक्षिणदिशायाम् अनुलमम् । गोलानदीवदनविशेषकम् इव रम्यं मठा-
 यतनम्] ॥ २४३ ॥ २४४) तस्सिं- [तस्मिन् च विविधवरकुसुमरेणुस्त्रावली-
 विराजमाने । माधवीलतावितानतलमनोहरे मणिशिलापट्टे] ॥ २४४ ॥ २४५) उव-
 १२ विट्ठं- [उपविष्टं दृष्टं तापसीगणं हरहृताश्रपितस्य अन्तःपुरम् इव कुसुमायुधस्य विरहे
 गृहीतव्रतम्] ॥ २४५ ॥ २४६) तेणं- [तेन च परिगते तापसवेशेन द्वे अपि दृष्टे ।
 अभ्यतिरिक्तासनमुखसंस्थिते यक्षसिंहुहितौ] ॥ २४६ ॥ २४७) एस ति- [एषा
 इति महानुमती एषा सा कुवल्यावली अत्र । इति एव विकल्पयन् आलीनः
 तयोः पार्श्वे ॥ २४७ ॥ २४८) तो तं- [ततः तं तथा मुनीन्द्रं सहसा ददृष्ट्वा
 १३ ताम्यां द्वाम्याम् अपि । आमुक्तासनसंमुखं द्वित्राणि पदानि अनुसृतम् ॥ २४८ ॥

^१ P परिबहि, J परिबहि, B परिबहि. ^२ = चट्टोकेन. ^३ The Sk. commentary on this gāthā is not given by B. ^४ Verses Nos. 243-49, as well as their commentary, are not found in B; apparently it is gap in the ms. confirmed by the break in the serial number. ^५ J गइ. ^६ = तिलकमिव. ^७ P puts No. 3 on ली. ^८ = विराजमाने. ^९ P मोहवि, J माहवि. ^{१०} वितानतल, P वल for वल of J. ^{११} P वहे, J वहे. ^{१२} P खवियस्स, J खवियस्स. ^{१३} P च, J व. ^{१४} = तापसीजनेन. ^{१५} J पिय for च of P. ^{१६} = अभ्यतिरिक्तासनमुखसंस्थिताः. ^{१७} = एत [इति] एवं विकल्पं कुर्वन्. ^{१८} P ताण, J ताहिं.

द्रोणय-सि-कमलाहिं ताहिं तह णमिऊय पेक्खितो ।
 चलण-कमलाण पुरओ सुहासणस्यस्स से^१ अण्वो ॥ २४९
 एवमहं पि णराहिव वाया-संमाण-जणिय-परिओसो ।
 उवविट्ठो दूरासण-मगाहरे मणिसिला-वट्ठे ॥ २५०
 णिण्णिऊय दोष्णि वि णरवह पैरिचितियमिह हियण ॥
 स कैययो णयण-सहस्स-पेच्छिरो^२ एत्थ सुत्ताहो ॥ २५१
 अणिमिस-णयणालोओ सुर-लोओ सहइ संपेइ इमाण ।
 णिमिस्स-दैसणं पाविऊय जक्खेसि-धूयाण ॥ २५२
 सारय-मियंके-जोष्ठा-वियाण-सरिसेहिं वकलं-जुएहिं ।
 किञ्चि-कमलाओ णज्जेइ एक-ठियाओ व^३ दीसंति ॥ २५३
 त्काल-मथणुत्तिण-सिधु-फेणोत्थैया णिराहरणा ।
 सा एक वेयं सिरी णज्जह दोहाइय्या एत्थ ॥ २५४
 ज^४ ण पवुत्तं से अवयवेहिं विहिणो विणिम्मयंतस्सं ।
 तं थण-णिहिणं पुंजीकयं व बौलाए लायणं ॥ २५५

२४९) द्रोणय- [दूरावनतशिरःकमलाभ्यां ताभ्यां तथा प्रणम्य प्रक्षितः । चरण-^१
 कमलयोः पुरतः सुखासनस्यस्य तस्य अर्थः] ॥ २४९ ॥ २५०) एवमहं- एवमहमपि नरा-
 धिप वाक्समानप्राप्तपरितोषः कचनालापैतुष्टोऽदूरासनमनोहरे शिलापृष्ठे उपविष्टः ॥ २५० ॥
 २५१) णिण्णिऊय- [द्वे] अपि निर्वर्ण्य सम्यक् निरीक्ष्य नरपते परिचिन्तितवानस्मि
 हृदयेन । कथं चिन्तितमित्याह । अत्र नयनसहस्रप्रेक्षकः सुरनाथः इन्द्रः "सकृतार्थः
 ॥ २५१ ॥ २५२) अणिमिस- अनयोर्यक्षत्रविपुत्रिकयोः निर्विघ्नदर्शनं प्राप्य^२
 संप्रति सुरलोकोऽनिमियनयनालोको राजते । निर्निमिषनिस्तन्द्रलोचनत्वं देवानां संप्रति
 तद्वपसर्वस्वदिदक्षापूणात् शोभते ॥ २५२ ॥ २५३) सारय- शारदमृगाङ्गज्योत्स्ना-
 वितानसदृशैः शरच्चन्द्रकौमुदीविस्तारसदृशैः कल्कलयुगैः ज्ञायते एकत्र स्थपिते कीर्ति-
 कमले दृश्यते ॥ २५३ ॥ २५४) त्काल- तत्कालमन्यनोत्तीर्णसिधुफेनावस्तृता
 निराभरणा ज्ञायते एकैव श्रीः सात्र द्विधाकृता रूपद्वयेन स्थापितेत्यर्थः ॥ २५४ ॥^३
 २५५) जं ण- से तयोरवयवानां सृष्टिसमये निर्माणस्य विधेः लवण्यम् उद्धृतं न

^१ = प्रक्षितः. ^२ = अण्वो. ^३ P अण्वो, J वण्वो. ^४ P वट्ठे, B वट्ठे. ^५ P परिचितियमिह, B परिचितियमिह. ^६ = कृतार्थः. ^७ = प्रेक्षकः. ^८ P अणमिस, JB अणिमिस. ^९ P नयणो लोणे, J नयणा, B नयालोह. ^{१०} = संप्रति. ^{११} = शारदमृगाङ्गज्योत्स्ना [= ज्योत्स्ना] वितानसदृशैः. ^{१२} B मयंके. ^{१३} JB पवत्त. ^{१४} = ज्ञायते, [कमला उभयं i. e., कीर्तिकमले पुनर्जाति etc.]. ^{१५} B ठियाओ for ठियाओ व. ^{१६} = फेनास्सु. ^{१७} J पिय. ^{१८} = विधानस्य. ^{१९} B जं उणयसिं से वयवेहिं. ^{२०} P विणिम्मयितस्स, J वं for second वि of P, B विणिम्मयंतस्स. ^{२१} B मियेण for मियेण. ^{२२} B वाकय. ^{२३} B "जो इ". ^{२४} P clearly indicates the division स वयवो = स कृतार्थः. ^{२५} B फेनास्थिता.

अह एव विम्वह-गय-भणस्स मह तेण ताओ भणिमाओ ।
 कर-तावसीओ भुणिणा 'विणयोणय-उत्तिममाओ ॥ २५६
 एसो गुण-रयण-महा-महोयही सयल-सत्थ-विपयवो' ।
 विजयाणंदो णामं वर-विप्प-सुओ सुई सुयणो ॥ २५७
 एत्थेक्क-देसं-वसिओ तुम्ह पसाएण क्वइ पहाए ।
 हियइच्छियं पयसं णिव्वुय-हियओ इमाहिंतो ॥ २५८
 भणियं च ताहिं भयवं से चिव भूमी सुहेहिं सच्चविया ।
 णिमिसं' पि जत्थ एए वसंति जे तुम्ह पडिवण्णा ॥ २५९
 तो सो दिण्णासीसो संतुटो 'पडिवहं गओ गुरओ ।
 विणएण ताण पुरओ अहं पि सुविस्सत्थमासीणो ॥ २६०
 तो ताहिं समं बहुसो जेहोइयालावरं पयंभतो ।
 ताव टिओ णराहिव जोंवत्थइरिं गओ मूरो ॥ २६१
 केत्तिर्यं-भत्तं संझायवस्स सेसं ति' दंसणत्थं वं ।
 आरुढा तिमिर-चरे व वास-तरु-सेहरं सिदिणो' ॥ २६२

- ११ संमातं तद्वाल्लोर्लवण्यं स्तनमिवेण उत्तुङ्गवक्षोजव्याजेन पुञ्जीकृतमिव पिण्डीकृत्य स्थापित-
 मित्यर्थः ॥ २५५ ॥ २५६) अह एव—अय एवंगतविस्मितमनसो मम तेन मुनिना
 विनयावनतोत्तमाङ्गे ते कर्तापत्न्यौ भणिते ॥ २५६ ॥ २५७) एसो—एष गुणरत्न-
 महामहोदधिः सकलशास्त्रविदितार्थः विजयानन्दो नाम शुचिरुभय[कुल]विशुद्धः सुजनः
 सदाचारो कविप्रसूतः ॥ २५७ ॥ २५८) एत्थेक्क—अत्रैकदेशोचितः कोणैककृत-
 १२ स्थितिः निर्वृत्तहृदयः स्वस्थचित्तः प्रातरितः स्थानात् युष्मत्प्रसादेन हृदयेषितं प्रदेशं
 व्रजति । प्रातरन्त्यत्र यात्यतीत्यर्थः ॥ २५८ ॥ २५९) भणियं—भणितं च ताम्बाम् ।
 भावन् सैव भूमिः सुखेन सच्चविया दृष्टा । सैव सुखस्थानमित्यर्थः । यत्र निमिषमपि
 एते ये युष्माकं प्रतिपन्ना वसन्ति ॥ २५९ ॥ २६०) तो सो—ततः स दत्ताशीः
 संतुष्टो गुरुः प्रतिपद्यं गतः व्यावृत्त्य स्वस्थानं प्रस्थितः । अहमपि सुविश्रुस्तं तथा भवति तथा
 १३ विनयेन तयोः पुरतः आसीनः उपविष्टः ॥ २६० ॥ २६१) तो ताहिं—ततः ताम्बां
 समं बहुशो यथोचितं कन्याजनयोग्यं पेशीलं कोमलं मनोहरं वा प्रजल्पन् हे नराधिप
 तान्त् स्थितो यावत्सूर्योऽस्तमिनि गतोऽस्तमितः इत्यर्थः ॥ २६१ ॥ २६२) केत्तिर्यं—

१) जगामि जगामा भणिणव्वं for विजं etc. of PB. २ = विम्वोपमतउत्तमाङ्ग, B जलसं-
 गाढ. ३ = विदितार्थः. ४ = शुचिः. ५ B स्थिति for वेस. ६ = प्रभाते. ७ = निर्वृत्तहृदय, J निष्कृप.
 ८ P इमोहिंतो, JB इमाहिंतो. ९ = सैव. १० B सुहेन. ११ P निमिसं पि, J निमिसंति, B निमिसं
 पि. १२ = स्वस्थानं, PB पडिवहं, J परिवहं. १३ B perhaps गुरुओ. १४ = यथोचितताचारं प्रजल्पन्,
 B जल्लोहं वेसलं पयं. १५ B जज कल्पगिरिं. १६ = निमेषमार्गं संञ्जातपत्त्य दृश्यते. १७ J सेसवि,
 PB सेसंवि. १८ P च, JB व. १९ B वर, JB वर. २० = मयूराः.

एम्ब-विहे वय-विहवे एम्ब-विहाए वि रूप-सोहाए ।
 एम्ब-विहं तव-चरणं एम्ब-विहो तवोवणे वासो ॥ २६९
 एवं सोऊण म्माहि^१ तत्खणं खुहिय-लोयण-जलेण ।
 सिबंत्त-थण-हरुच्छं-क्कलं तीए उल्लविणं ॥ २७०
 भाउय किं तुह इमिणा दुस्सोय्खेण संपह सुएण ।
 अण्हिय-कम्माण-म्हाण हय-कडा-संविहाणेण ॥ २७१
 भणिउण तीए^२ भणियं भाउय पढमम्मि देसणे^३ बेय ।
 तीरिति बोयं^४ कस्स वि सहसा कडिं^५ "रहस्साहं ॥ २७१*१
 णियं-सुह-दुह-गुण-दोसा तह य विसेसेण णियं-गुज्जाहं ।
 अमुणिय-सील-सहावे जणम्मि "किं कइ कडिजंति ॥ २७२"
 तह वि जइ मइसि सोडं ता सुवउ अत्थि तिस्स-सुह-वासो ।
 कुल-महिहराण पढमो मेरु ति तिलोय-विकखाओ ॥ २७३

इति ठुवरः । तथापि मनसि खेदः कष्टं न भवति ततो भर्तुः किमेतदिनि । एकवचन-
 बहुवचनसांकर्यम् आलापवाहुल्यादनिन्धम् ॥ २६८ ॥ कथमित्याह । २६९) एम्ब-
 विहे - एवंविधे वयोविभवे एवंविधायां "रूपशोभायाम् एवंविधं तपश्चरणम् एवंविधे"
 तपोवने वासः । इत्यादि किमेतद्विरुद्धमिति प्रश्नः ॥ २६९ ॥ २७०) एवं सोऊण -
 ततस्तद्वचः श्रुत्वा मतो मत्स्वराशात् संमार्धितं क्षणं क्षुमिनलोचनजलेन किञ्चिद्विचिन्त्य
 पतितबाष्पोदकेन सिच्यमानस्तनभ्रोत्संगवल्कलं भवति तपोलुपितं भाषितम् ॥ २७० ॥
 २७१) भाउय - भ्रातः किं तवानेन दुःश्रोतव्येनानधिकर्मणो दुःकर्मणोरावयोर्हित-
 कथासंविधानेन संप्रति श्रुतेन । अश्रुतमेव श्रेयः इत्यर्थः ॥ २७१ ॥ २७१*१)
 भणिउण - इति भणित्वा तया भणितम् । हे भ्रातः प्रथम एव दर्शने रहस्यानि गोप्यानि
 न च सहसा कस्यापि कथयितुं तीर्यन्ते न वक्तुं शक्यन्ते इति ॥ २७१*१ ॥ २७२)
 णिय - भ्रातृ निजसुखदुःखरुणदोषास्तथा च विशेषेण निजकगुणानि स्वरहस्यानि
 अज्ञातशीलस्वभावे जने किं कथय कथ्यन्ते निवेद्यन्ते । स्मृतावप्युक्तम् ।
 यस्य न ज्ञायते शीलं न कुलं न पराक्रमः ।
 न तेन संगतिं कुर्यादित्युवाच बृहस्पतिः ॥

इति ॥ २७२ ॥ २७३) तह वि - तथापि यदि श्रोतुं कांक्षसि तदा श्रूयताम् ।
 त्रिदशमुखवासो देवभूमिः कुलमहीधराणां प्रथमो धुरि योज्यः त्रिलोकविख्यातो मेरुरिति

^१ PB एम्ब, J एम्ब. ^२ P एम्ब, J एम्ब, B एम्ब. ^३ PB एम्ब, J एम्ब. ^४ PB एम्ब, J एम्ब ["विह"].
^५ B लो सं for एवं. ^६ P puts No. 5 on वि, B लम्माहि. * = सिच्यमान, PB सिच्यत. " = अहित.
^७ This gāthā is found in B only, but not in Pj. ^८ B तीए. ^९ B वंस्स. ^{१०} B
 मेय. ^{११} B रहस्साहं. ^{१२} J omits this verse which is given by PB. ^{१३} PB निजसुह.
^{१४} P निजसुह-जुज्जाहं. B निजसुह-जुज्जाहं. ^{१५} B निजसुह-जुज्जाहं for किं etc. ^{१६} B puts the same
 number for this and next verse. ^{१७} B कस्साल्लवणं. ^{१८} B संमार्धितवणे.

कणय-सिलायह-पवस्त्रलिय-संदधुण्यार्य-विम्लेगेहिं ।
 दुक्खेहिं जस्स कीरर पेयाहिणं रवि-तुरंगेहिं ॥ २७४
 हर-वसह-सिंग-विलिहण-वस-पसरिय-कणय-रय-पिसंगेहिं ।
 अविहाविण्णकमेकं^१ गिवसिज्जहं दिमाहंदिहिं ॥ २७५
 गरुल-गह-कुलिस-विउडिय-कणय-सिला-वट्ट-सुह-णिसण्णेहिं ।
 परिपिज्जहं जत्थ जेहिच्छियासवं सिद्ध-मिहुणेहिं ॥ २७६
 छम्मुह-सिहंदि-तंडवे-मणोहरुज्जाण-सुहं-णिवासेहिं ।
 गिज्जहं मोहव-मय-मुहय-माणसं^२ किंणर-गणेहिं ॥ २७७
 णिसुणिज्जहं जत्थ "विरिचि-हंस-संलाव-सह-संवलिता ।
 सत्त-रिसि-साम-णिम्वोस-भोसला तुबुरालची ॥ २७८
 सुविसट्ट-पौरियायय-पसूय-मपरंद-मंडिय-पहम्मि ।
 तुरियं पिय-संगम-लालसाहिं संहं गम्महं पियाहिं ॥ २७९

अस्ति काञ्चनाचलो विद्यते ॥ २७३ ॥ २७४) कैंगय- [कनकशिलातटप्रस्त्रलित-
 स्पन्दनोपातविह्वलज्जैः । दुःखैः यस्य क्रियते प्रदक्षिणं रवितुरङ्गैः] ॥ २७४ ॥ २७५)
 हर-हरवृषभमशृङ्गविलिखनवशप्रसूतकनकरजःपिशङ्गैः दिग्गजेन्द्रैरविभाविताकैकं न्युष्यते^{१५}
 निवासः क्रियते स्थीयते इति पर्यायः ॥ २७५ ॥ २७६) गरुल-यत्र गरुडनख-
 कुलिशतौडितकनकशिलापट्टसुखनिषण्णैः सिद्धमिधुनैः देवदम्पतीभिः यथेप्सितासवः पीयते
 मनीषितमद्यमास्याद्यते । नखा एव कुलिशं वज्रम् ॥ २७६ ॥ २७७) छम्मुह-
 वण्मुखशिखण्डिताण्डवमनोहरोषानकृतनिवासः किंनरगणैर्गीयते । कथम् । यथा भवति
 मारुतमृगमुदितमानसम् । मारुतावतीभिर्गामिनो ये मृगा वातप्रम्यस्तेषां मुदितं दृष्टं मानसं^{१६}
 यत्र गीयमाने इति क्रियाविशेषणम् ॥ २७७ ॥ २७८) णिसुणिज्जहं-यत्र विरञ्चि-
 हंससंलापशब्दसंवलिता सप्तर्षिसामनिषोषमांसला तुम्बुरालसिः श्रयते । ब्रह्महंसनादानु-
 विद्धा देवगानसंमूर्च्छना सप्तर्षिकृतसामनिषोषवेदगानैः प्रवर्धते इत्युत्कर्षः । सप्तर्षयश्च ।

मरीचिरप्यङ्गिरसौ पुरस्त्यः पुलहः क्रतुः ।

वशिष्ठश्च महातेजाः सप्तमः परिकीर्तितः ॥

इति ॥ २७८ ॥ २७९) सुविसट्ट-सुविकसितपारिजातप्रसूनमकरन्दमुदितद्वयभिः
 प्रियसंगमलालसाभिः प्रियाभिः सदा त्वरितं गम्यते । स्वयं मानिन्योऽभिसर्पन्ति इत्यर्थः

^१ P "पुण्यव", J "पुण्यव", B "पुण्यव". ^२ = प्रदक्षिणा, B पवमिल्लजा. ^३ = कनकरजः. ^४ P विपक्कं, J विपक्कं, B विह्वल. ^५ = अविभाषित एकेन पङ्क्तः. ^६ J गिवसिज्जहं. ^७ B राविष for विउडिय. ^८ P "पिच्छासत्वं", JB "पिच्छासत्वं". ^९ = नृप. ^{१०} B कव for सुव. ^{११} = गीयते. ^{१२} P "सुहंय", B मावममयसुहय. ^{१३} = मावममयमुदितमानसं. ^{१४} B विरिचि. ^{१५} = बहला. ^{१६} J तुम्बुर. ^{१७} = पारिजातफ, P पारियायसूण, J पारियायवपसूल, B पारियायवपसूल. ^{१८} = सुवृहल. ^{१९} J संहं. ^{२०} = गम्मये, B बम्मह. ^{२१} B gives this gāthā, but the commentary on it is missing. ^{२२} B शिलावर्तमुलमिल्लजैः.

मज्जतेरावण-दार्ण-गंध-लुब्धा गयालिमुहलेहिं ।
 कंचन-कमलेहिं जहिं परिहावे लहइ नवर सिरि ॥ २८०
 तस्सिं पैसंडि-सेले दाहिण-साणसु रिद्धि-संपुब्बा ।
 सुलसा जामेण पुरी सुरेस-वसई-सम्महिाया ॥ २८१
 तत्थ विज्जाहरंदो हंसो जामेण तियस-विक्खाओ ।
 तस्स वि चित्ताणुगया पउमा जामेण पिय-जाया ॥ २८२
 उयल्लभवाओ तिससा दोणि सुधुयाओ दंसणीयाओ ।
 एकाए वसंतसिरि सरयासिरि जाम बीयाए ॥ २८३
 दोण्ह पि तार्णं गुरु-अण-संपत्त-सुहोवएस-सुहिायाण ।
 देवाराहण-कय-णिच्छयाणं दियहा अहंति ॥ २८४
 एवं कैलासे-महीहरमि गोरी-हराण संई पुरओ ।
 वीणा-विण्णाण-गुणोवल्ल-दयसराओ वच्चति ॥ २८५
 अण्णमि णिसा-विरमे ताहिं तहिं चेय भाउयं गयाहिं ।
 दिट्ठो पैणवमाणो हेरंओ संरहसावयवो ॥ २८६

- ११ ॥ २८९ ॥ २८०) मज्जतेरावण-नवरं केवलं यत्र मज्जतेरावणदानगंधलुब्धा गजालिमुखैः काञ्चनकमलैः श्रीः लक्ष्मीः परमाणं परमोत्कर्षं लभते । गिरिशिखरे सरसी ज्ञेया गजमज्जनस्यान्यथानुपपत्ते ॥ २८० ॥ २८१) तस्सिं-तस्मिन् पिशण्डिशैले सुवर्णगिरी दक्षिणसानुषु ऋद्धिसंपूर्णा सुरेशवसतिसमभ्यधिका इन्द्रपुरीव^१ रम्या सुलसा नाम्ना पुर्यस्ति ॥ २८१ ॥ २८२) तत्थ-तत्र सुलसापुर्या त्रिदशविल्यातो नाम्ना हंसो विद्याधरेन्द्रः तस्य च चित्तानुगता नाम्ना कमला प्रिया जाया वल्लभास्ति ॥ २८२ ॥ २८३) उयल्लभवाओ-तस्या उदरोद्भवे दर्शनीये द्वे पुत्रिके । एकस्याः नाम वसन्तश्रीः द्वितीयस्याः नाम शारदश्रीः ॥ २८३ ॥ २८४) दोण्ह पि-द्वयोरपि गुरुजनसंपन्न-सुखोपदेशसुखितयोः देवाराधनाकृतनिश्चयोः दिवसाः अतिक्रामन्ति ॥ २८४ ॥ २८५) एवं-एवं कैलासमहीधरे गौरीहरयोः पुरतः सदा वीणाविज्ञानविनोदिलब्धप्रसरे^२ ते व्रजतः । वीणावादनं कुरुतः इत्यर्थः ॥ २८५ ॥ २८६-९०) अण्णमि-हे आत्मा अन्यस्मिन् निशाविरमे तत्रैव कैलासे गताभ्यां ताभ्यां सहैर्वावयवः प्रवृत्त्यन् वृत्तं

^१ = माधव, P मज्जते, JB मज्जते. ^२ P 'कणांकलुब्धा गयालिमुहलेहिं', J 'कणांकलुब्धा गयालिमुह-
 लिहिं, B 'गंधलुब्धा गयालिमुहलेहिं'. ^३ B परिमाणं. ^४ = सुवर्णशैले. ^५ = उदरोद्भवा. ^६ B perhaps
 गुरुजि वि धुवाए. ^७ J सायु गुरुयणु. ^८ = सुखोपदेश. ^९ = निश्चय. ^{१०} B कयलस. ^{११} J सहं.
^{१२} B विनोय, for गुणोय. ^{१३} J भाउगा. ^{१४} B वणहमाणो. ^{१५} B सहरिसा. ^{१६} B गंधलुब्धा.
^{१७} B 'पुरी रम्या.

मुयइंद-फणा-मणि-किरण-जाल-विच्छुरियै-वियड-वच्छेयलो ।
 गंडयल-पलोद्दुहाम-दाणे-लुड्ढालि-रव-मुहलो ॥ २८७
 विसरिसै-किरण-वैसुखित्त-योरै-कर-कलिय-परसु-बीहच्छो ।
 सवणावर्यस-सियं-सप्प-विट्ठुरिल्लानणाहोओ" ॥ २८८
 णव-पारियाय-पल्लव-पल्लेण-मंडलिय-वियड-कुंभयडो ।
 'देसणेक-कोडि-संपत्त-पोकरामुक्क-सुंकारो ॥ २८९
 'तडुविय-कणा-पल्लव-पच्छाहय-दस-दिसा-वंहोहोओ ।
 पय-भर-पासल्लिय-महिहरैक-देस-ट्टिय-गणोहो ॥ २९०
 तो तै सवायर-सुह-पणबिरं भयैवर्यं गणाद्विवई ।
 उवहसियं सरयसिरीण सणिय-सणियं समुल्लवियं ॥ २९१
 उअ अम्महे इमाए विरुय-सोहाए णच्चइ गणोसो ।
 देवो वि अप्प-संभाव-गविया केण वि गुणेण ॥ २९२

कुर्वाणो हेरम्बो विनायको दृष्टः । हेरम्बविशेषणान्याह । [मुयइंद-] भोगीन्द्रफणा-
 मणिकिरणजालविच्छुरितविकटवक्षःस्थलः । गण्डतलपर्यस्य दुहामदानलुड्ढालिरवमुखरः ।
 गजवदनत्वादानगन्धत्वमविरुद्धम् । 'पर्यसः पलोद्दुहपल्लवपाः' [हैम० ८-४-२००]
 इति पलोद्दुहः ॥ [विसरिस-] विसदृशकर्णेश्वरोक्षितस्थूलकरकलितपरशुबीभस्तः ।
 करणं नृत्याभिनयः । करश्च शुण्डादण्डः । परशुः कुठारः । बीभस्तो रौद्रः । श्रवणावर्तस-
 सितसर्परीद्राननाभोगः ॥ [णव-] नवपारिजातपल्लवप्रसूनमण्डलितविकटकुम्भैतटः ।
 दशनैककोटिसंप्राप्तपुष्करामुक्तसूतारः । मण्डलितं वेष्टितम् । पुष्करं शुण्डादण्डाग्रम् ॥
 [तडुविय-] तौण्डवितकर्णपल्लवप्रच्छादितदशदिक्पथाभोगः । पदभरनामितमहीधरैक-
 देशस्थितगणौघः । एवंप्रपो विनायको दृष्टः । 'कुल्लम् ॥ २८६-९० ॥ २९१ ॥
 तो तै-ततस्तै सर्वादिसुखप्रनर्तनशीलं भगवन्तं गणाधिपतिम् उपहस्य शारदश्रिया शनैः
 शनैः समुल्लपितम् । 'शनैसो डिअम्' [हैम० ८-२-१६८] इति सणिअं ॥ २९१ ॥
 २९२) उअ-पस्य सखि एष गणेशोऽनया विरूपशोभया नृत्यति । अर्पणान्तरन्यास-
 माह । [देवाः अपि] केनापि गुणेनात्मसद्भावगर्विताः । को भावः । एतादृग्बीभस्त-

^१ B मोहइ. ^२ P विच्छुरिय, JB विच्छुरिय. ^३ P वच्छ, JB वच्छ. ^४ P गंडयल, JB गंडयल. ^५ J हायु. ^६ = विसदृशकिरणवासोक्षित. ^७ PJB वसुक्षित. ^८ P योर, J योर, B यार. ^९ = विहस्तो व्याकुल, P बीहस्थो, J not specified, B बीभस्थो. ^{१०} = सित. ^{११} PB 'णामोओ, J णाहोओ. ^{१२} P पस्य, JB पस्य. ^{१३} = दशनैककोटिसंप्राप्तपुष्करामुक्तसूतारः, B perhaps दशनैककोटिसंप्राप्तपुष्करामुक्तसूतारो. ^{१४} = तांडवित, P obscure, J तडुविय, B तांडविय. ^{१५} P पावामोओ, JB पावामोओ. ^{१६} P भयवर्यं, J भयवर्ह, B भिच्छिअण गणणाई for भयवर्ह etc. ^{१७} B उव सखि इमाए पिच्छह विरुयसोहाए. ^{१८} P देवा वि अप्प, J देवा विवप्प, B देवा ह अप्प. ^{१९} This is put at the close of the bunch of verses.

तो तेण सौवहासं वयसं उक्लविस्सज्जणं कुविएण ।
 सरयसिरीए अदयं दिण्णो सावो गणेसेण ॥ २९३
 जह वच्च दुविणीए णिवससु पेच्चंत-माणुसे लोए ।
 पावेसु जोवणुम्माय-तुंग-तरुणो फलं पावे ॥ २९४
 ते वज्ज-वैडण-सविसेस-दसहं गय-मुहाहि सोऊण ।
 दुवयणं भय-वस-वेविराहिं सो ताहिं विण्णत्तो ॥ २९५
 भयवं तिलोय-गृह्य मा कृप्पसुं परियणो^१ खु जे तुम्ह ।
 ता किर^२ कुटिलेण विणा ण विरुद्धद गुरु-यणे हासो ॥ २९६
 गेत्थंम्ह भाव-दोसो उवहसणिज्जो तुमं ण लोयस्स ।
 कीस मुहा णिय-संकप्प-लुहुय-भावं समुवहसि ॥ २९७
 कस्स तुमं उवहासो को वा सो तिहुयणे^३ वि जो तुम्ह ।
 अहिययो अहि-भूसण जेणम्ह-विहाओ सावेसि^४ ॥ २९८
 जह णम्ह भौव-दोगो ईसिं पि सुरासुरिंद-णय-चलण ।
 तह होज्जं सौणुयंपो जम्मे जम्मे तुमं वेयं^५ ॥ २९९

- ^१ बपुर्वैरूप्येऽपि कयमसौ सोत्साह इव स्वगर्वेण नृत्यति ॥ २९२ ॥ २९३) तो तेण-
 ततस्तेन सोपहासं शारदश्रियो^१ वैचनमुपलक्ष्य कुपितेन गणेशेन अदयं निर्दयं शपथो दत्तः
 ॥ २९३ ॥ २९४) जह-यथा दुर्विनीते प्रयत्नमानुषे लोके निवस नीचकुलेषु
 स्थितिमनुभवेति । हे पापे योवनोन्मादनुद्गतरोः फलं प्राप्नुहि ॥ २९४ ॥ २९५) ते
 वज्ज-तद्वज्रपतनसविशेषदुःसहं गजमुखाद्व्रणेशादुर्वचनं श्रुत्वा भयवशकम्पमानाभिः तामिः
^२ तत्सखीभिः विज्ञातः । लम्बोदरः इति शेषः ॥ २९५ ॥ २९६) भयव-भगवन्
 त्रिलोकमूर्जित मा कुप्य मा कोपं कुरु । खु निश्चितम् । जे वयम् । भक्ता परिजनः
 परिवारः । तस्मात् कुटिलेन भावप्रधानत्वानिर्देशानां कौटिल्येन विना गुरुजनेऽपि हासो
 न विरुद्धः । किल्लियासोत्तौ । उक्तं च । 'गुरुणापि समं हास्यं कर्तव्यं कुटिलं विना' ।
 इति ॥ २९६ ॥ २९७) गेत्थंम्ह-नात्रास्माकं भावदोषः चित्तकाङ्क्षम् । लोकस्य
^३ त्वं नोपहसनीयो न गद्हास्पदम् । किमिति मुखा निजसंकल्पलक्ष्यकभावं समुवहसि । किंतु
 सर्वथा सर्वस्य पूज्य एव इति ॥ २९७ ॥ २९८) कस्स-कस्य त्वं उपहास्यः को
 वा स त्रिमुनेऽपि यो युष्मदप्यधिकतरो गरीयान् येनाहिभूषण सर्पमण्डित अस्मादिधातु
 रूप्यसि । अभावदोषास्तु रोपं करोपि ॥ २९८ ॥ २९९) जह ण-यथा सुरासुरेन्द्र-

^१ = प्रयत्न प्रवृत्ति. ^२ B पण्य. ^३ = कंसमानाभिः. ^४ B कृप्पसु. ^५ P परियणो, J परियणो,
 H परिणय कृत्. ^६ = तत् किञ्च. ^७ B णयिणम् [= शिल्पिणम्]. ^८ P लव, JB आव. ^९ B हुमे.
^{१०} [B तिहुयणंमि जो. ^{११} B कसेसि. ^{१२} P ताव, JB आव. ^{१३} B होहि. ^{१४} = सातुको,
 P सातुको, J सातुको, B सातुको. ^{१५} B के. ^{१६} B वयसुपुं.

अह ताण दोस-रहिंय हिये उवलखिउरुण तक्कालं ।
 तक्कण-णियस-रोसेण पमणिय विवणाहेण ॥ ३००^१
 जह वव मव-लोए वि^२ तंसि हियइच्छिणाईं सोक्खाई ।
 पाविहसि माणुसाओ सरयसिरि^३ मह पसाएण ॥ ३०१
 जइया विजाहर-सिद्ध-जक्ख-गंधव-माणुसाणं च^४ ।
 एक्कतो^५ संवलियाण वयण-कमलाईं पेच्छिहसि ॥ ३०२
 तइया विमुक्क-सावा पुणो वि विजाहरणं पुत्ति ।
 लेहिहिसि एवं भणिए अईसणमुवगया बाला ॥ ३०३
 इयरा वि मयवया गयमुहेण भणिया मयच्छि मा क्यसु ।
 हियइच्छियं वरं तं पि मह पसाएण पाविहसि^६ ॥ ३०४^७
 एवं सा लद्ध-वरा वि कुलहरं णिय-सहोयरी-विरहे ।
 दुक्खेहिं सटुक्खं मट्टउत्त खरी गया बाला ॥ ३०५
 दूराओ विय दट्टण सहि-यणं गुंरु-यणं च खरीए ।
 सिद्धं माया-पिउणो णीसेसं गंधमुहुल्लवियं ॥ ३०६

नतचरण ईपदल्पमपि नास्माकं भावदोषः । तथा जन्मनि जन्मनि भवे भवे त्वमेव सानु-^{१५}
 कम्पो दयाप्रधानो भूयाः ॥ २९९ ॥ ३००) अह ताण-अय तक्कालं दोपरहितं
 तयोर्वचनमुपलक्ष्य तत्क्षणनिवृत्तरोषेण विघ्ननायेन भणितम् ॥ ३०० ॥ ३०१) जह-
 यथा ब्रज मर्त्यलोके तत्रापि मम प्रसादेन हे शारदश्रीः मानुषात् हृदयेऽस्तितानि सौख्यानि
 प्राप्स्यसि ॥ ३०१ ॥ ३०२-३) जइया-यदा एकत्र मिलितानां विबाधरसिद्ध-
 यत्कान्धर्वमानुषाणां वदनकमलानि द्रक्ष्यसि ॥ [तइया-] तदा विमुक्तशापा हे पुत्रि^{१६}
 पुनरपि विबाधरत्वं लप्स्यसे । एवं भणिते सा बाला अदर्शनमुपगता अदृश्या जाता
 दैवानुभावादिति । युंमम् ॥ ३०२-३ ॥ ३०४) इयरा वि-इतरापि वसन्तश्रीः
 भगवता गजमुखेन भणिता । हे मृगाक्षि मा रोदी । त्वमपि मम प्रसादेन हृदयेऽस्तितं
 मनश्चित्तं वरं प्राप्स्यसि ॥ ३०४ ॥ ३०५) एवं सा-एवं सा लब्धवरापि
 निजसहोदरीविरहे भगिनीवियोगदुःखैः रुदनशीला सटुक्खं कुलमगृहं गता ॥ ३०५^{१७} ॥
 ३०६) दूराओ-दूरादेव सखीजनं गुरुजनं च दट्टा रुदन्या रुदनं कुर्वन्त्या
 गजमुखोल्लापितं निःशेषं शापानुग्रहरूप मातापित्रोः शिष्टं कथितम् ॥ ३०६ ॥

^१ P 298, J perhaps 300, B 305. ^२ B लव वि for वि तंसि. ^३ P^{१७} सिरि, J सिरि. ^४ P मव, J मव, B मव. ^५ = यदा. ^६ B वि for व. ^७ B मिलिबाणं, ^८ P पुणो विजा, B पुणो वि वि. ^९ B कविहसि. ^{१०} B पाविहसि. ^{११} J गयणं व व. ^{१२} PB सुहुल्ल, J सुहुल्ल. ^{१३} See p. 38, note 22, with युयम् for युयम्.

तं तद् सोऽग्नं विमुक्तबाह्वारं सुपडिरुतेण ।
 भणियं हसेण अहो ण तेण जुत्तं कर्म पडुणा ॥ ३०७
 जं तीए बाळभावाक्सिट्ठे बुद्धीए मुद्ध-कुमरीए ।
 उवरि णिहितो^१ सावो जाणतेणावि गणवडुणा ॥ ३०८
 अहवा ण तस्स दोसो एयं सहस चि दुक्कयकम्मफलं ।
 परिणमियं सरयसिरी-विजोयं-दुक्ख-च्छलेणम्ह ॥ ३०९
 एवं भणिऊग चिरं सच्चवियं बाह-मडलिय-क्कोले ।
 वयणं वणं-घडिय-मियं-क-विं-सरिसं स-जायाए ॥ ३१०
 भणियं च पिए किं सोऽहण इमिणा असोयणीएणे ।
 जं जह 'भविष्यं होइ तं तद्वा देव-जोएण ॥ ३११
 किंतु अजुत्तं कीरइ तं चिय अम्हेहिं मूढ-हियएहिं ।
 अणुसीलियं फलं तेणं^२ अज्ज एवं-विहं पत्तं ॥ ३१२
 सवाउ चियं^३ कुमरीओ कुल-हरे जा ण हुति तल्लीओ ।
 ताव चिय सलह्ज्जंति ण उण णव-जोवणारंमे ॥ ३१३

- ^१ ३०७) तं तद्—तत्तथा श्रुत्वा विमुक्तबाष्पधारांश्च एवं प्रतिरुद्धता हंसेन हंसनरेन्द्रेण पुनर्भणितम् । अहो इति खेदे । प्रमुणा लम्बोदरेण युक्तं न कृतम् ॥ ३०७ ॥ ३०८) जं तीए—यत्तस्याः बाळभावाक्सित्तबुद्धेर्मुग्धकुमार्याः उपरि जानतापि गणपतिना शापो दत्तस्तन्नोचितम् इत्यर्थः ॥ ३०८ ॥ ३०९) अहवा—अथवा न तस्य प्रभोः दोषः एतत् शारदश्रियो^४ दुःकृतकर्मफलं सहसा परिणतम् अस्माकं वियोगदुःखच्छलेन
^२ अस्माकं सुताया विरहदायि पूर्वकृते तत्कर्मवोपनतम् ॥ ३०९ ॥ ३१०) एवं—एवं भणित्वा बाष्पमलिनितकपोलं जायाया वदनं मुखं घनघटितमृगाङ्गविम्बसदृशमिव चिरं विलोकितम् । दुःखान्नेवाच्छन्नचन्द्रमण्डलरूपं हंसेन भार्यामुखं दृष्टमिति ॥ ३१० ॥ ३११) भणियं—भणितं च प्रिये अमुना अशोचनीयेन शोचितेन किम् । यद्यथा भवितव्यं दैवयोगेन तत्तथा जायते ॥ ३११ ॥ ३१२) किंतु—किंतु मूढहृदयैरस्माभिस्त-
^३ देवायुक्तं क्रियते । अद्य तयैवविधमनुशीलितं पूर्वभक्त्यमोपदौकितं फलं प्राप्तम् । किमस्माकं पूर्वभक्त्यमोपदौकितं तदीयचिन्तया इत्यर्थः ॥ ३१२ ॥ ३१३) सवाउ—सर्वा एव कुमार्याः कुलमूढे जन्महेतोः पितृगृहे यावत्तरुण्यो न भवन्ति तावदेव

^१ P बाह्वारं सुपडिरुतेण (with the indication that there should be space after 'इ'), J बाह्वारं सुपडिरुतेण, B बाह्वारं सुपडिरुतेण. ^२ J विह for विस्स. ^३ B णिहितो. ^४ B कम्मफलं. ^५ P 'सिरीविजोय', J 'सिरीविजोय', B 'सिरीह विजोय' ^६ J जहचविय. ^७ PB व, J स, ^८ PB भणियं, J भणियं. ^९ = अशोचनीयेन, P अजोय, J अलोय, B असोयणीयेन. ^{१०} J भणियं. ^{११} B अज्ज. तेण for तेण अज्ज. ^{१२} PB चिय, J चिय. ^{१३} B 'भिया.

ता देमि कसंतसिरी कस्त वि सवविगुण-विसेसस्त ।
 वामाहि वि वामपरो क्वह जा णम्ह हय-देवो ॥ ३१४
 ण उणो धुयाणं सभं चित्त-क्खणयं णणस्त जिय-लोणं ।
 हियहच्छिओ वरो तिहुंयणे वि दुलहो कुमारीणं ॥ ३१५
 एवं बहुसो परिजणपिउण सविसेस-वड्डिय-विसाओ ।
 गहिओ सुलसाहिवाई वर-लंभोवाय-चित्ताए ॥ ३१६
 तो तं विसण-वयणं वर-लंभोवाय-वड्डिय-विसायं ।
 दट्ठण कसंतसिरीण चित्तिर्यं ताव गिय-हियये ॥ ३१७
 ओ^१ गरु-सिणेहोसरिय-सोक्ख-वस-कायरेण हियएण ।
 चित्तामरं समुवहइ मज्झ दोसेण जं ताओ ॥ ३१८
 ता किं इमिणा दुसमीहिण वीवाह-मंगलेणम्ह ।
 संवाइं वि एव-विहाइं हुंति सुहियाण सोक्खाइ ॥ ३१९
 को हसइ को व गायइ को णवइ को सवेह मेहुणयं ।
 सरयसिरीणं विउओ^२ विरसो एसम्ह वीवाहो ॥ ३२०

श्लाघ्यन्ते । न पुनर्यौवनारम्भे याः कुमार्यस्ताः श्लाघास्पदम् ॥ ३१३ ॥ ३१४) ता^३
 देमि—ततः कस्यापि सत्यापितगुणविशेषस्य वरस्य वसन्तश्रियं ददामि यावदस्माकं
 दैवं पूर्वकर्म वामादपि वामांतरं न व्रजति । इतदैवं दुष्टकर्म ।^४ शारदश्रीविरहो येन
 विधिना कृतः सोऽप्यदपि किमपि विरूपं याक्कुरुते तावद्वसन्तश्रियं पाणिं ग्राहयाम
 इत्यर्थः ॥ ३१४ ॥ ३१५) ण उणो—जीवलोके जगति जनस्य लोकस्य पुत्रिकासमं
 चित्तक्षेपकं मनःकष्टकरं किमपि न । किमर्थमित्याह । कुमारीणां हृदयेप्सितो वरविभुव-^५
 नेऽपि दुर्लभः । अतः सुतातोऽप्यदुःखदं नास्ति ॥ ३१५ ॥ ३१६) एवं बहुसो—
 एवं बहुशः परिजल्य सविशेषवर्धितविवादः सुलसाधिपतिः हंस्तराजा वरलाभोपाय-
 चिन्तया गृहीतः । वरार्थचिन्ता जातेत्यर्थः ॥ ३१६ ॥ ३१७) तो तं—ततस्तं
 वरलाभोपायवर्धितविवादं विषण्णवदनं दृष्ट्वा वसन्तश्रिया तावन्निजहृदये चिन्तितम्
 ॥ ३१७ ॥ कथमित्याह । ३१८) ओ गरु—अतिगुरुकर्त्तव्योत्सारितसौख्यवश-^६
 कातरेण हृदयेन यत्तातो मम दोषेण चिन्ताभारं समुद्रहति ॥ ३१८ ॥ ३१९) ता किं—
 तस्मात् किममुना दुःसमीहितेन अस्माकं विवाहमङ्गलेन, पर्याप्तमित्यर्थः । सर्वाण्ययैवं-
 विधानि सौख्यानि विवाहोत्सवरूपाणि सुखितानामेव भवन्ति तुष्टये जायन्ते । नास्मा-
 द्दशामीदृदुःखकवलितानामित्यर्थः ॥ ३१९ ॥ ३२०) को हसइ—को हसति को

^१ P देवो, J देवो, B दिवो. ^२ B धुयाहि. P विसखणयं, J not specified, B विसखणयं.
^३ = जीवलोके. ^४ J तिहुंयणे. ^५ B अह for ओ. ^६ B perhaps चित्तामरं उच्यहइ. ^७ P सव्याहं
 मि वय, J not specified, B सव्याह वि. ^८ B perhaps सिसीह विजोए एल्ले विरसोम्ह वीवाहो ।
^९ = विपुल. ^{१०} B शरद श्री.

- तह वि हु अप्प-वसाओ ण हवन्ति कुमारियाओ अलमहवा ।
 णिषितो^१ ताओ दे करेमि हेरंब-वयणेण ॥ ३२१
 जं तं तहया भणियं देवेण दयालुणा गणेसेण ।
 तस्सेसो संपह वर-समीहणोवट्ठिओ कालो ॥ ३२२
 ता किं बहुएहिं वि^२ चित्तिएहिं णलकूवरो वरो होउ ।
 वित्ताहिवस्स तणओ गयसुह मह तुह पसाएण ॥ ३२३
 तो सो हेरंब-वर-प्पमौव-पक्खित्त-विघसियं-सुहस्स ।
 हंसस्स धणय-तणओ सहस ति उवट्ठिओ हियए ॥ ३२४
 तो^३ मित्त-बंधु-परियण-मएण सा तेण तस्स पियं-तणया ।
 णलकूवरस्स दिण्णा समुयं विज्जाहरेदणं ॥ ३२५
 तेणावि तस्स पिउणा सप्परिओसेण वित्तणाहेण ।
 पडिवज्जिउम बहुसो पडिच्छिया कुसुम-माल बं ॥ ३२६
 अण्णम्मि दिणे बहु-विह-विमाण-मालाउलंबं-सिरीए ।
 अणुसंय्यतो सहसा सुलसं णलकूवरो पत्तो ॥ ३२७

- ^{११} गायति को नृत्यति 'कः सूते मैथुनकम् । कः उपह्वामं करोमीत्यर्थः । शरच्छ्रिया
 वियुक्तः एष विरसोऽस्माकं निवाहः ॥ ३२० ॥ ३२१) तह वि-तथापि । खुं
 निश्चितम् । आत्मवशा न भवन्ति कुमर्यः । अलमथवा पूर्णम् । दे तावत् । हेरम्ब-
 कचनेन तातं निश्चिन्तं करोमि ॥ ३२१ ॥ ३२२) जं तं-यत्तत्तदानीं दयालुना
 गणेशेन देवेन भणितं तस्यैव संप्रति वरसमीहन् उपस्थितः कालः वरं चिन्तयितुमधुनैव
^{१२} ममावस्त्रः इत्यर्थः ॥ ३२२ ॥ ३२३) ता किं-तर्किं बहुमिक्षिन्ति-तं गजमुख
 मम तव प्रसादेन वित्ताधिपस्य तनयो धनदपुत्रो नलकूवरो वरो भवतु ॥ ३२३ ॥
 ३२४) तो सो-ततो हेरम्बवरप्रभावप्रक्षिप्तविकसितमुखस्य हंसस्य नृपस्य हृदये सहसा
 धनदत्तनयः स नलकूवरः समुत्थितः वरोपयोगी चित्ते जातः इति ॥ ३२४ ॥ ३२५)
 तो मित्त-तस्मान्निमित्रबन्धुपरिजनमतेन हंसेन विद्याधरेन्द्रेण समुत्सर्ह्य सा निजतनया
^{१३} वसन्तश्रीस्तस्मै नवकूवराय दत्ता । 'चतुर्थ्याः पट्टी' [हैम० ८-३-१३१] इति
 ॥ ३२५ ॥ ३२६) तेणावि-तेनापि तस्य नलकूवरस्य पित्रा वित्तनाथेन सपरि-
 तोषेण बहुशः प्रतिपक्षाद्भीक्ष्ण्य कुसुममालेव प्रतीक्षा गृहीता । शेषपुष्पाणीव सादरं
 जप्राहेत्यर्थः ॥ ३२६ ॥ ३२७) अण्णम्मि-अन्यस्मिन् दिने बहुविधविमानमाला-

^१ णिषितो, J णिषितो, B णिषितो. ^२ P दयालुणा, JB दयालुणा. ^३ P समीहिणो उव, J समीहिणोव,
 B समीहिणोवट्ठि. ^४ P बहुएहिं वि [= मि] वि, J बहुवेहिं मि वि, B बहुएहिं वि वि. ^५ PB
 पसाए, J पसाए. ^६ = उपक्षिप्त. ^७ B विहसियमणस्स. ^८ B स्सुट्ठिओ. ^९ B ता. ^{१०} B णिव.
^{११} P माल ब, J माल ब, B मालु ब. ^{१२} P उलं वरंसि, JB उलंवरंसि. ^{१३} P सप्यतो, J सप्यतो,
 B अणुगम्यतो. ^{१४} B समीहव.

तत्थ सुर-सिद्ध-किंनर-विजाहर-जक्ख-रमणि-णिवहेण ।
 परिवारिओ^१ पणिजंत-मंगलो सुमह परिणीओ ॥ ३२८
 अह णिवंत-विवाहो पडिपह-गमणेक-वडिय-जवेण ।
 कल्लवरणंत-किंकिणि-मुहल-बिमाणाण णिवहेण ॥ ३२९
 संपत्तो णिय-असई तत्थ जहिच्छं मुहं वसंतस्स ।
 एस चि महानुमई णोमं धूया ससुप्पणा ॥ ३३०
 किं भणह धणय-कुल-संभवा वि एव-विहे वि वय-विहवे ।
 णिययायार-विरुद्धं अणुहवह, इमं महा-दुकलं ॥ ३३१
 तं जाणिसि चिय तुमं संवाण वि दुद्ध-गंधिय-मुहीण ।
 जार्यति जहिच्छायार-मणहरा कुल-हरे दियहा ॥ ३३२
 जह-संठिय जह-परिममिय रमिय जच्छंद जंपिय जैहिच्छं ।
 जह तह सवत्थ सलाहणिज्ज बालत्तण णमो ते^२ ॥ ३३३

कुलाम्बरश्रियानुगम्यमानो नलकूबरः सुलसां पुरीं प्राप्तः ॥ ३२७ ॥ ३२८) तत्थ सुर-
 तत्र सुरसिद्धकिंनरविद्याधरयक्षरमणीनिवहेन । परिवारितः प्रगीयमाणमङ्गलः परिणीतो
 नलकूबरः । हे सुमते विजयानन्द । सुरा देवाः । सिद्धाः मंत्रगुटिकादिभिः ॥ ३२८ ॥^१
 ३२९) अह-अथ निर्वृत्तविवाहो जातपाणिग्रहः प्रतिपथगमनैकवर्धितजवेन कल्लव-
 किङ्किणीमुखरविमानौलिनिवहेन । निजवसतिं प्राप्तः इत्युत्तरगायया संबन्धः ॥ ३२९ ॥
 ३३०) संपत्तो-संप्राप्तो निजवसतिं निजगृहं तत्र यथेच्छं यथासुखं वसतो वसन्त-
 श्रिया सह निवसतः एषा नाम्ना महानुमतीति तस्य पुत्री समुपना । एषा प्रत्यक्षदृश्य-
 माना । यदुक्तम् ।^२

इदमः प्रत्यक्षगतं समीपतरवर्ति चैतदो रूपम् ।

अदसस्तु विप्रकृष्टं तदिति परोक्षे विजानीयात् ॥

॥ ३३० ॥ ३३१) किं भणह-किं भणामो अकथनीयमेतदिति । धनदकुलसंभ-
 वाप्येवंविधे वयोविभवे निजाचारविरुद्धं कुलसंभाव्यमिदं महादुःखमनुभवति ॥ ३३१ ॥
 ३३२) तं जाणसि-तावत्त्वं जानास्येव सर्वासामपि दुग्धगन्धिकसुखीनां कन्यानां^३
 कुलगृहे पितृमन्दिरे यदैच्छाचारमनोहरा दिवसा जायन्ते । कन्याः स्वच्छन्दविहारिण्यो
 भवन्तीति भावः ॥ ३३२ ॥ ३३३) जहसंठिय-यथासंस्थित यथापरिश्रमित यथारत
 यदित्यं जल्पित । यदित्यं स्वच्छन्दम् । तथा यथा सर्वत्र श्लाघनीय हे बालव शैशवसमय
 ते तुभ्यं नमः । 'त्वस्य डिमात्तणौ वा' [हैम० ८-२-१५४] इति बालत्तण । यथा-
 संस्थितेत्यादिनास्पर्धमा अपि अमेदोपचारीत् कुण्डिका स्रवति इत्युपचर्य संबोधेन तथोक्ता^४

^१ J पुरिवाडियणो for परिवारिओ of PB. ^२ PB निविच, J निवच. ^३ P पडिह, J पडिह, B पडिह. ^४ PB वडिय, J वडिय. ^५ B जाले. ^६ B जहिय. ^७ P ते, J च, B दे. ^८ B 'पणार कु'.

जेणेसा वि जेहिच्छं कणवायल-मगहरेसु देसेसु ।
 सहियां-यणेण समर्थ दिव्हं ण विरज्जइ रमेती ॥ ३३४
 अण्णम्मि गित्ता-विरमे भणियाहमिमीए पिय-सहि अउवो ।
 मैलयायलो वि अम्हाण ता तहँ किं ण वचम्ह ॥ ३३५
 चंदणं-तरु-सिहरारुढ-माहवी-वर-लयायलंदोले^१ ।
 सिद्ध-कुमारीहि समं रमिअण समागमिस्सामो ॥ ३३६
 भणियं च मए पिय-सहि इमाउ अलयाउरी-सयासाओ ।
 अण्णो वि कोविं बहु-गुण-मगोहरो अत्थि उदेसो ॥ ३३७
 तदियसासण्ण-परुढ-हिय-वेसंम-वेडिय-रसाए ।
 समो चिय लंहुओ सहि भणामि गिय-जम्म-भूमीए ॥ ३३८
 तह वि जेहं महसि गंतुं जल-णिहि-अल-भरिय-कंदराहोयं ।
 लवलि-लवंगेला-लय-वण-गहण-मगोहरं मलयं ॥ ३३९
 तौ जा ण सुरेस-दिसा-वहूए नूरो वि रायमुवहइ ।
 ता वचम्ह^२ पदुपति जेण सँहँ रमियाई ॥ ३४०

- ^१ इति ॥ ३३३ ॥ ३३४) जेणेसा-येन हेतुनैपापि महानुमती ^१ यथेच्छं कनका-
 चल्मनोहरेषु देशेषु प्रदेशेषु सखीजनेन समर्कं सार्धं रममाणं दिवसं न विरज्यते
 सम्प्रं दिनं क्रीडन्ती न विरमति । एषापि सुज्ञानापि^२ तद्बालस्वभावमेतदलङ्घयमित्यर्थः
 ॥ ३३४ ॥ ३३५) अण्णम्मि-अन्यस्मिन्निशाविरमे अनयाहं भणिता हे प्रियसखि
 अस्माकम् अद्यपूर्वं मलयाचलः तस्मात्तत्र किं न ब्रूयावः । 'द्विवचनस्य बहुवचनम्'
^३ [हैम० ८-३-१३०] इति वचम्ह ॥ ३३५ ॥ ३३६) चंदणं-चन्दनतटशिख-
 रारुढमाधवीवरलताचलान्दोले तत्र सिद्धकुमारीभिः समं रत्नं समागमिष्यावः । स्वगृह-
 मिति शेषः ॥ ३३६ ॥ ३३७) भणियं-भणितं च मया प्रियसखि इतः अलका-
 पुरीसकाशात् अन्योऽपि कोऽपि बहुगुणमनोहरः अधिकगुणः उद्देशः प्रदेशः अस्ति ।
 नास्तीत्यर्थः ॥ ३३७ ॥ ३३८) तदियसासण्ण-अहं भणामि । निजजन्मभूमेः
^४ हे सखि तदिवसोत्पन्नप्ररुढद्वयविश्रम्भवर्धितरसात् स्वर्गोऽपि लघुकः । देवलोकोऽप्य-
 प्रमाणमित्यर्थः ॥ ३३८ ॥ ३३९-४०) तह वि-तथापि यदि जलनिधिजल-
 भरितकन्दराभोगं लवलीलवङ्गैलालंतावनगहनमनोहरं मलयं मलयाचलं गन्तुं महसि
 आकांक्षसि ॥ [ता जा-] तस्मात् यावत् सूरः सूर्योऽपि सुरेशादिबन्धनां पूर्वदिशि

^१ B जहिच्छं. ^२ = सहि [= लि] कञ्जनेन ^३ = अपूर्वः. ^४ P मलयाचलो, JB मलयाचलो.
^५ PB चंदणतरु, J चंदणवच. ^६ PB अलंदोले, J वरिंदोले. ^७ P अजो कोवि, J अण्णो वि कोवि, B
 कल्लो [= एजो] वि कोवि. ^८ B perhaps तदियहास. ^९ P कडियरवीए, J वडियसाए, B कडियरसाउ.
^{१०} P पळवूउ, JB लहुओ. ^{११} P जइ हसि, JB जइ महसि. ^{१२} P कंदराहोयं, B कंदराहोयं, B कंदराहोयं.
^{१३} = तरु यावत् न, B जाव for जा अ. ^{१४} = पदुवह. ^{१५} J सँहँ. ^{१६} B वधेयं.
^{१७} B लवलि. ^{१८} B लवणगहणवच.

तो तोरविष-विमाणाउ तक्खणं गिय-संही-यणेण समं ।
 संचलियाओ णाहण-समीर-विहुयालयालीओ ॥ ३४१
 पत्ताओ गियय-परिणाह-भरिय-दनिखण-दिसा-मुहाहोयं ।
 जल-णिहि-वेला-रखणोवयार-कय-परिसरं मलयं ॥ ३४२
 दिणयर-फुरिय-गिययं सिहर-पहोळतें-बडल-तम-धूमं ।
 दडिअग जयं पुंजइय संठियं फलय-जलणं व ॥ ३४३
 चंदण-कैप्पूर-लवंग-संग-सितिरिहिं^१ णिज्जर-जलेहिं ।
 वेडवाणल-पज्जलियस्स जलहिणो कुणइ^२ सेयं व ॥ ३४४
 गुरु^३-सिहरावडण-विसंटं-णिज्जर-प्पवह-सीयर-च्छाओ^४ ।
 संहइ^५ सिलायल-संधाय-धोलिरो^६ तारया-णियरो ॥ ३४५
 अंतो-रमत-सुर-सिद्ध-मिहुण-मुहलेसु जत्थ^७ ण विसंति ।
 पत्तल-लया-दरेसुं लज्जापति व रवि-किरणा ॥ ३४६

रामम् अरुणत्वं नोद्वहति तावद्भजावः येन सर्वाण्यपि रमितानि क्रीडितानि प्रभवन्ति परिपूर्णमवन्ति । 'प्रमौ हुपो वा' [हैम० ८-४-६३] इति प्रपूर्व^१ पठुप्यति । "युग्मम् ॥ ३३९-४० ॥ ३४१) तो तोरविष-ततस्त्वरितविमानाः नभोऽङ्गणसमीरवि-^२ धुतौलकालयः व्योमवातकम्पितकेशकलापाः तत्क्षणं निजसखीजनेन सार्धं संचलिताः । सखीति । "सही इति बहुवचनम् ॥ ३४१ ॥ ३४२) पत्ताओ-निजकपरिणाह-भरितदक्षिणदिष्णुभाभोगम् । जलनिधिवेलारत्नोपचारकृतपरिकरं समुद्रकहरोलविक्षित मणिभिः परितो वेष्टितं मलयं मलयाचलं प्राप्ताश्च ॥ ३४२ ॥ ३४३) दिणयर-तमेव मलयाचलं दिनकरस्फुरिततनितम्बम् अस्युन्नतत्वान्मध्यभागस्थितसूर्यम् । शिखरैर्धूर्णमान^३ बहलतमोधूमं सूर्यस्य मध्यभागवर्तित्वादुपरि गिरेरन्धकारं तदेव धूमतया कल्पितम् । तं कमिव । जगद्गव्या पुक्षीभूय संस्थितं प्रलयज्वलनमिव प्रलयकालानलमिव । मलयं प्राप्ता इति शेषः ॥ ३४३ ॥ ३४४) चंदण-यो मलयाचलः चन्दनलवङ्गकर्मर-संगशिशिरेण निर्झरजलेन वडवानलैर्प्रज्वालितस्य जलनिधेः सेकं सेचनमिव करोति ॥ ३४४ ॥ यत्र च^४ ॥ ३४५) गुरु-पृथुलशिलातलधूर्णनशीलतारकानिकरो नक्षत्र-समूहो गुरुशिखरापतनविसर्पनिर्झरप्रवहशीकरच्छायः शोभते । उच्चैस्तरगिरिशिलातट-वर्तिनः तारकाः यत्र निर्झरणोच्छलितजलकणा इव राजन्ते । 'धूर्णो पुलधोलधूमन-पड्डह्यः' [हैम० ८-४-११७] इति पहोळः ॥ ३४५ ॥ ३४६) अंतो-यत्रान्ता-

^१ P सही, B सही. ^२ = अलकावलयः, P लयालीओ, JB लयालीओ. ^३ = भोगं, P सुहीदोडं, J सुहा for सुही of P, B सुहाभोगं. ^४ B परिवरं. ^५ = प्रसरत्. ^६ B जलकाकम्पूरसं. ^७ B सिसिरेण. ^८ B जलेण. ^९ PB धण्ड, J धाण्ड. ^{१०} = सेकमिव. ^{११} B has a phrase जत्थ व । at the beginning of this gāthā. ^{१२} P विसद्ध, JB विसद्ध. ^{१३} = अनुकार. ^{१४} P सडइ, J सडय, B सोहइ विहुलसिलयदपहोळिरो तारयानियरो । for सडइ etc. ^{१५} = धोलमानः. ^{१६} P विसंति for ण विसंति of JB. ^{१७} B बहुप्यति. ^{१८} Page 57, note 13. ^{१९} विधुला. ^{२०} सवेति. ^{२१} B धूर्णमानं. ^{२२} B प्रलयवातेनमिव. ^{२३} B प्रज्वालितस्य. ^{२४} B वा.

सेविज्जन्ति विर्यमिर्य-णियडायव-भय-ध्वर्यमाहुका ।
आसण-दिणयोईस-पायवा सिद्ध-मिहुणेहिं ॥ ३४७

अवि य ।

सुर-बहु-कडिय-हिय-कुसुम-मुक्क-पल्लहससंत-कप्पलयं ।
चंदण-विडवंदोलण-सुह-सीयल-प्सरिय-समीरं ॥ ३४८
मरगय-कडय-विणिमाय-जरदत्तण-णिवडंत-तण-णिवहं ।
फलिह-सिलायल-प्सरिय-कंम-मुणिज्जंत-गह-सोत्तं ॥ ३४९
जलहर-जल-विच्छोलिये-सुहिय-सुहंसीण-मुणि-यणै-समूहं ।
सिहरंत-रिय-गहंण-पच्छाडय-दस-दिसाहोयं" ॥ ३५०
इय विविह-मणह-ज्जाण-कैणह-भैवणा-लि-रहय-पेरंत ।
सुर-सिद्ध-सुह-णिवासं" अचंत-मणोहरं मलयं ॥ ३५१
अह तस्स महा-गिरिणो णिर्यवं" भाण्क-देस-कय-सोहं ।
बहु-विह-तरु-कुसुमामोय-वासिवासं वरुज्जाणं ॥ ३५२

रममाणसुरसिद्धमिथुनमुखरेषु पत्रलतिकागृहेषु लज्जायमाना इव रविकिरणा न प्रविशन्ति
१५ ॥ ३४६ ॥ ३४७) सेविज्जन्ति—यत्र विजृम्भितनिकटानपमयमुजंगमामुक्ताः आसन्न-
दिनकरश्रीखण्डपादपाः सिद्धमिथुनैः सेव्यन्ते । सूर्यातपभयात् । सर्पमुक्ताश्चन्दनवृक्षाः
सिद्धैः सेव्यन्ते ॥ ३४७ ॥ अपि च । ३४८-५१) सुरबहु—कलापकेन मलयं
स्तौति । सुरबधूवैरुत्कर्षितकुसुममुक्कप्रलघ्वृक्षितकल्पलतम् । चन्दनविटपान्दोलनसुरख-
शीतलप्रसृतसमीरम् ॥ [मरगय—] मरकतकर्द्वैविनिर्गतजरदत्वप्रकटीभवत्तृणनिबद्धम् ।
१६ स्फटिकशिलातैटप्रसृतस्पर्शज्ञायमाननदीस्रोतः" ॥ [जलहर—] जलधरजलप्रक्षालितसुखित-
समासीनमुनिजनसमूहम् । शिखरान्तरितनभोगणप्रच्छादितदशदिशाभोगम् ॥ [इय—]
इति विविधमनोहरोद्यानलताभवनालिशोभितैर्पर्यन्तम् । सुरसिद्धसुखनिवासमयन्तमनोहरं
मलयगिरिम् । प्राप्ता इति शेषः ॥ देवाङ्गनाभिः कृतपुष्पावचयनात् लघुकाः कल्पलताः ।
मरकतकर्द्वं गरुडोद्गारिभूमिः । 'ज्ञो जाणमुणौ' [हैम० ८-४-७] इति मुणिज्जंत ।
१७ ' [पृथक्] स्थे णिव्वडः' [हैम० ८-४-६२] इति णिव्वडंत । कैणहं लता । वनालिः
वनश्रेणी ॥ ३४८-५१ ॥ ३५२) अह तस्स— [अथ तस्य महागिरिः नितम्ब-] भागैक-
देशकृतशोभम् । बहुविधतरुकुसुमामोदवास्तितारं वरोद्यानम् । वर्तते इति शेषः ॥ ३५२ ॥

^१ = विजृम्भितनियताय, P विर्यमिर्य, JB विर्यमिर्य. ^२ = सुरबधू, B सुरबधूकडियकुसुम. ^३ = ओष्ठि, B कडिय. ^४ = अलघुसतीठकूत्संत. ^५ P सीयल, B सीयल, ^६ B सिण. ^७ = स्फटिक. ^८ सिलायव. ^९ = विमुक्क. ^{१०} B समासीण. ^{११} P जण, JB वण. ^{१२} PB दिसाहोयं, J दिसाहोयं. ^{१३} P कणहं, J कणह, B कणय. ^{१४} = लतायवन. ^{१५} P निवास, J निवास (?), B निवास. ^{१६} B gives a short portion of the gāthā, i. e., upto णिव्वड, and then follows the Sanskrit commentary on the remaining part. ^{१७} P विमुक्किय, J विमुक्किय. ^{१८} B कडिय. ^{१९} B ओष्ठ. ^{२०} B कणकलता.

सुपसत्थ-विविह-विहग-उल-राव-संबलिय-भमर-रव-मुहल ।
 मुहलालि-मुह-विस्सुत-कुसुम-वस-सुरहि-भैववह ॥ ३५३
 गंधवह-परिमलालिह-पूग-संदोह-भेद-वह-वेढं ।
 वहवेढासण्ण-पर्वव-तुवि-लंबंत-कह-णिवह ॥ ३५४
 कह-णिवह-विहडिय-पउर-फल-रसासार-सित-तरु-मूलं ।
 तरु-मूल-पेइडिय-पुण्णलाह-परिपूहयाणं ॥ ३५५
 इय विविह-वेडि-वेडहलं-पल्लवतरिष-तरणि-कर-णियरं ॥
 रह-वम्मह-वास-हरं व मणहरं महिरुज्जाणं ॥ ३५६
 'तैस्स वि मज्झदेसे विचित्त-मणि-कुट्टिमणं भवणं ।
 जं पेच्छिऊण देवा वि णिय-घराणं विरज्जति ॥ ३५७
 तस्स भवणस्स पुरओ मणहर-मणि-कुट्टिमे 'समासीणा ।
 उज्जाण-वण-सिरी विव एक थिय बालिया दिट्ठा ॥ ३५८
 वीणा-विणोय-वस-वलियं-कंधरेद्धेच्छि-पेच्छिरीए तहिं ।
 सच्चवियं म्हा^{१८} विमाणं णह-भग-परिट्ठियं तीए ॥ ३५९

३५३-५६) सुपसत्थ-उद्यानं वर्तते इति गाथाचतुष्टयेन संबन्धः । सुप्रशस्तविविध-^{१४}
 विहगकुलरावसंबलितभ्रमरवमुखरम् । मुखरालिमुखविकसत्कुसुमासंबसुरभिगन्धवहम् ॥
 [गंधवह -] गन्धवहपरिमलालीढपूजकसंदोहवैद्वद्वृतिवेष्टम् । वृतिवेष्टासम्मतपल्लव-
 लम्बमानकपनिवहम् ॥ [कहणिवह -] कपिनिवहविकण्डितप्रचुरफलरसासारसिततरु-
 मूलम् । तरुमूलपरिस्थितपुण्यलवीपरिपूजितानङ्गम् ॥ [इय विविह -] इति विविध-
 वल्लीविस्तृतपल्लवान्तरिततरणिकरनिकरम् । रतिमन्मयवासगृहमिव मनोहरं महीधरोद्यानं^{१५}
 पर्वतारामो विद्यते । कुसुमासवः पुष्पमकरन्दः । पुष्पलव्यः पुष्पावचयकारिण्यो मानिन्यः
 इति । विहृष्टला विस्तृता । कैलापकम् ॥ ३५३-५६ ॥ ३५७) तस्स वि - तत्रापि
 मध्योद्देशे विचित्रमणिकुट्टिमङ्गलं भवनं प्रासादोऽस्ति । यद् दृष्ट्वा देवा अपि निजगृहेभ्यो
 विरज्यन्ते । निजगृहाणामपि न स्मरन्तीत्यर्थः ॥ ३५७ ॥ ३५८) तस्स - तस्य
 "भवनस्य पुरतोऽप्रतो मनोहरमणिकुट्टिमे सुखीसीना उद्यानवनश्रीरिव एकैव कवालिका"^{१६}
 दृष्टा ॥ ३५८ ॥ ३५९) वीणा - वीणाविनोदवशात्किन्धरोर्जाक्षिदर्शनशीलया तया

^१ P संबलिय, JB संबलिय. ^२ P मंप for गंध of JB. ^३ B पूय. ^४ B कह for भेद.
^५ = वृत्तिवेष्टं. ^६ नवाय [= झ] P नवंव, J गंधवं, B विवंव for गंधवं. ^७ = वागस्तलाहं [=
 निवाहं]; P कह, J कवं, B करु. ^८ P काह, J कय, B कवि. ^९ B परिट्ठिय. ^{१०} = सुखीत.
^{११} PJB सियरं. ^{१२} B तव्य वि. ^{१३} B कुट्टिमं महाभवनं. ^{१४} B सुहासीणा. ^{१५} P बलियं,
 JB बलिय. ^{१६} = लङ्घ. ^{१७} P पेच्छ, J पेच्छि, B सिच्छि. ^{१८} PJB विपम. ^{१९} कलापकम्
 is put at the close of grāthās. ^{२०} B भुवनस्य.

भणियं च णिबद्धजलि-पणाम-पडिवण-हियय-सम्मावं ।
 सेवुद्धाणमविमहरिय-विणय-महुरक्खरं वणं ॥ ३६०
 अवयरह भयवईओ णिय-यय-कमलोवयार-कय-सोहं ।
 पेच्छह एयं उज्जाण-भवणयं णंदण-वणं व ॥ ३६१
 तो तीए वण-परिओस-वस-वियंमंत-भाव-वेसंमं ।
 हिययं चियं अवयरियं पेच्छा सणियं विमाणं म्ह ॥ ३६२
 अह तत्थ सुहासण-कय-परिमाहं म्हुउण अम्होहिं ।
 सा पुच्छिया जुंयाणी सुंदरि साहेहं को तं सि ॥ ३६३
 कस्सेसो विविह-विचित्त-पत्त-विच्छित्ति-फेलहुओ हत्थो ।
 केस्स व इमाउ वेर-वल्लईओ सुंसराउ दीसंति ॥ ३६४
 कस्स व णीसेस-कला-कलाव-संमूययाहं एयाहं ।
 वत्तण-फेलयाहं विचित्तै-वत्तणा-वट्ट-लिहियाहं ॥ ३६५
 कस्स व इमाहं देरियारि-दैप्प-दलणोहयाहं दीसंति ।
 विविहाउद्दाहं सुंदरि चट्ठण-वैच्चिक-गहयाहं ॥ ३६६

- ११ तत्र नभोमार्गपरिहिततमस्माकं विमानं दृष्टम् ॥ ३५९ ॥ ३६०) भणियं च -
 निबद्धाजलिः यथा भवति प्रणामप्रतिपन्नद्वयसद्भावं साम्युत्थानम् अविस्मृतविनय-
 मधुराक्षरं वचनं भणितं च ॥ ३६० ॥ ३६१) अवयरह - हे भगवत्यः अवतरत
 अत्रागच्छत निजपदकमलोपचारकृतशोभं नन्दनवनमिवेदम् उद्यानभवनं पश्यत
 ॥ ३६१ ॥ ३६२) तो तीए - ततस्तस्या वचनपरितोषवशविजृम्भमाणभावविश्र-
 १२ म्भम् अस्माकं हृदयमेवावतीर्णम् । पश्चाच्छनैर्मन्दं विमानमवतीर्णम् ॥ ३६२ ॥
 ३६३) अह तत्थ - अथ तत्र हे भद्रपुत्र सुखासनकृतपरिग्रहं सा कुमारी यूनी तरुणी
 पृष्टा हे सुन्दरि कथय का त्वमसि ॥ ३६३ ॥ ३६४) कस्सेसो - कस्यैव विविध-
 विचित्रप्राप्तविच्छित्तिर्प्रलिखितो हस्तः । १३ प्रलघुको वा पाठान्तरे १४ मनोज्ञः इत्यर्थः ।
 कस्य वा इमाः सैरसा वरवल्लभ्यः रम्यवीणा दृश्यन्ते ॥ ३६४ ॥ ३६५) कस्स
 १५ व - कस्य वा इमानि निःशेषकलाकलापसंस्चितानि विचित्रपट्टिकापृष्ठलिखितानि वर्नन-
 पत्रकानि चित्रपट्टिका इत्यर्थः ॥ ३६५ ॥ ३६६) कस्स व - कस्य वा १६ इमानि
 हे सुन्दरि १७ दृष्टारिदर्पचूर्णनोचितानि चन्दनचर्चकैरचितानि विविधायुधानि दृश्यन्ते

१ P अन्तु, ॥ सन्तु. २ = अस्मत्त्वा. ३ ॥ नंदन. ४ ॥ विव. ५ = पश्चात् शनैः
 विमानान् वर्य. ६ P विमाणम्, J not specified, ॥ विमणम्. ७ B जुवाणी. ८ साहेहि,
 ॥ साहेह. ९ = का त्वमसि. १० = विच्छिन्नासी प्रलघुकम्, B पल्लिउ for पल्लुओ. ११ J
 कस्से. १२ J वरिवल्लभाओ. १३ ॥ सरसाउ for सुसराउ. १४ ॥ हत्थ for फल्ल. १५ B
 विचित्तपट्टियावंपल्लिहियाहं १६ = दृष्टारि १७ B दृश्य [= सु] ण्णयुधयाह. १८ = चर्चनव्याप्तानि,
 ॥ व [= व] कवक. १९ B प्रलघु वा. २० B मन्थाम्. २१ B इमानि. २२ B दर्प कर्ण.

कस्स व एसो दीसइ संर-जंते सुयणु पोत्थय-विहाओ ।
 कस्सेयं साहसु विस्सयम्मै-वासं व वर-भवणं ॥ ३६७
 तं तह सोऊण ममाहि तीणं भाउय पुणो समुल्लवियं ।
 भयवइ सुणेह सीसइ जइ तुह कोऊहलं एयं ॥ ३६८
 एत्थत्थि मलय-महिहर-सिहरोवरि सुंप्पबद्ध-पायारा ।
 बहु-विह-तरु-कुसुमामोय-वासियासेस-पेरंता ॥ ३६९
 सिद्धगणाणणंबुरुह-सिरि-विलासोर्वसोहिय-णिवेसा ।
 अमर-जण-लोहणिज्जा मंहा-बु^१ केरला णाम ॥ ३७०
 तत्थ सुराहिर्वइ विर्व सिद्धाहिर्वइ तिलोम-विक्खाओ ।
 मेलयाणिलाहिहाणो मेरु व अलंघिय-त्थीमो ॥ ३७१
 तस्म वि^२ चित्ताणुगया कैमला णामेण पढम-पिय-जाया ।
 तिस्सो^३ ण्को बिंयं माहवाणिलो णाम पिय-तणओ ॥ ३७२
 तस्सेयं उज्जाणं विज्जा-भवनं च^४ णिमिमयं पट्टणा ।
 मेलयाणिलेण पिय-सुय-सिणेह-संबद्ध-हियएण ॥ ३७३

विचित्रप्रहरणानि विलोक्यन्ते ॥ ३६६ ॥ ३६७) कस्स व-कस्य वा एष शर-^१
 यन्त्रे स्थापनिकायां हे सुतनु पुस्तकनिकायो दृश्यते । साहसु कथय । कस्सेयं विश्वकर्म-
 वास इव वरभवनं सौधम् ॥ ३६७ ॥ ३६८) तं तह-तत्तथा तथा मत्तः श्रुत्वा
 मत्सकाशादाकार्यं भ्रातर्विजयानन्द पुनः समुह्यपितम् । भगवति शृणु शिष्यते कथ्यते
 यदि तव कौतूहलम् एतत् ॥ ३६८ ॥ ३६९-७०) एत्थत्थि-अत्र मलयमहीधर-
 शिखरोपरि सुप्रबद्धप्राकारा दुर्महदुर्गा बहुविधतरकुसुमामोदवासिताशेषपर्यन्ता ॥ [सिद्ध-^२
 गणा-] सिद्धाङ्गनानां वदनाम्बुरुहश्रीविलासोपशोभितनिवेशा अमरजनालोकनीया
 केरला नाम पुर्यस्ति । ^३युग्मम् ॥ ३६९-७० ॥ ३७१) तत्थ-तत्र पुर्यां सुराधिपति-
 रिव त्रिदशनाथ इव त्रिलोकविख्यातो मेरुरिव अलङ्घितस्थामा दुर्जयबलो मलयानिला-
 मिधानः सिद्धाधिपतिरस्ति ॥ ३७१ ॥ ३७२) तस्म वि-तस्य च चित्तानुगता
 नाम्ना पद्मा प्रथमप्रियजाया । तस्या एक एव माधवानिलो नाम प्रियतनयः ॥ ३७२ ॥^४
 ३७३) तस्सेयं-तस्येदमुद्यानं माधवानिलस्य प्रियसुतस्नेहसंबद्धद्वयेन मलयानिलेन पित्रा
 प्रभुणा स्वामिना विद्याभवनमिव निर्मितं कृतम् । पुत्रस्नेहापित्रा कारितोऽयमाराम इति

^१ = णिगटी. ^२ B नियाड ^३ = विश्वकर्म. ^४ B तर करणं भाउय [= तीह (करणं) भाउय].

^५ P सुप्पबद्धपायारा, JB सुप्पबद्धपायारा. ^६ B विक्खलेण सो. ^७ B महाडरी. ^८ B इव.

^९ P 'वायनिकाविहा', J 'वाणिछाहिहा', B 'वानिछाहिमाहाणो. ^{१०} = अलं. ^{११} B य. ^{१२} B

पडमा. ^{१३} B तस्सा. ^{१४} J विव. ^{१५} P च निमिमयं, B विणिमिमयं. ^{१६} PB मलयानिलेण,

J मलयानिलेण, so also with माधवानिल. ^{१७} युग्मम् put at the end of gāthās.

अहमेत्य तस्स उज्जाण-वालिया माहवीलया णाम ।
 आ जम्ममेकं पसू-यकीलिया णवर तेण समं ॥ ३७४
 एवं सोऊण मए भणिया सा भंडुउच धण्णासि ।
 जिस्सा मलय-णिवासम्मि एरिसी सामि-संपत्ती ॥ ३७५
 भणियं पुणो वि माहविलयाए भयवइ तुमं पि साहेह ।
 के तुम्हेत्थमहाणं सहलीकम-जीव-लोणाओ ॥ ३७६
 सिट्ठं च मए तिस्सा सुंदरि एवं-विहाउ अम्हे वि ।
 अंदोलण-सुह-कोऊहलेण मलयं पवण्णाओ ॥ ३७७
 तो तीए सरहसुप्फुल्ल-वयण-गयणाए अम्ह उल्लवियं^१ ।
 एसो सो दोल-हरो रमह जहिच्छाइ ता णेहि ॥ ३७८
 ताव महाणुमईए सहसा भणियाउ णियं-वयसीओ ।
 अंदोलइ ता तुम्हेत्थ^२ होइ जेणम्ह परिवाडी ॥ ३७९
 तो^३ पढमयरंदोलण-दोहल-ओल्लुसिण्ण-भावाहि ।
 परियालिजइ छणं-वम्महो व-वौलाहि दोल-हरो ॥ ३८०

- ^१ भावः ॥ ३७३ ॥ ३७४) अहमेत्य—अहमत्र माधवीलता नाम तत्सोधानपालिका ।
 नवरं केवलम् । तेन समं माधवानिलकुमारेण सार्धमा जन्म एकापांशुभिः क्रीडिता । बाल-
 कालस्नेहालीढेति भावः ॥ ३७४ ॥ ३७५) एवं सोऊण—[एवं श्रुत्वा मया भणिता
 सा भट्टपुत्र धन्या अस्ति । यस्याः मलयनिवासे ईदृशी स्वामिमंपत्तिः] ^{१०} प्रभुसामग्री
 ॥ ३७५ ॥ ३७६) भणियं—भणितं च पुनर्माधवीलतया भगवति इदमपि कथय का
^{११} अत्र यूयम् अस्माकं सफलीकृतलोका इति प्रश्नः ॥ ३७६ ॥ ३७७) सिट्ठं च—
 शिष्टं च तस्याः पुरतो मया हे सुन्दरि एवंविधा वयमपि आन्दोलनसुखकौतूहलेन
 मलयं गिरिं प्रपन्नाः आगताः ॥ ३७७ ॥ ३७८) तो तीए—ततस्तया सरभ-
 सोत्पुल्लवदनवैभलया अस्माकम् उल्लपितम् । एते ते दोलगृहाः । पुनर्पुंसकत्वात् पुंस्त्व-
 प्रयोगः । तस्मादत्र यथेच्छया रमन्वम् ॥ ३७८ ॥ ३७९) ताव—तावन्महानुमया
^{१२} सहसा निजवयस्यो भणिताः स्वसख्यः आदिष्टाः आन्दोल्यतः^{१३} क्रीडत तावद्यूयमत्र
 येनास्माकं परिपाटिर्भवति वारकः समायाति ॥ ३७९ ॥ ३८०) तो—ततः प्रथम-
 त्तरान्दोलनदोहलास्पृष्टैकभावाभिः बालाभिः क्षणमन्यथ इव पूर्ववन्दर्प इव दोलगृहं
 परिचाल्यते क्रीड्यते दोलक्रीडया । 'स्पृष्टाः फासर्पसफरिसन्निवृत्तिहालं बालिहाः' [हैम०

^१ 'पसूय की', B आजम्म इयकमिषकमिषकीलिया णवरि. ^२ P: महुपुण, J महुउत्त. ^३ B इमं.
^४ B 'भाणे' [= वं] जीविषयफलदायकदाड. ^५ P: कोषाणो, J कोषाणो, B see earlier reading.
^६ P: तस्सा, J: तिस्सा. ^७ B: विवाहात्. ^८ B: गणयणवयणाह. ^९ = इदानीं. ^{१०} = निजसकी.
^{११} P: तुम्हेत्थ, J: तुम्हेहि, B: तुम्हिन्थ. ^{१२} B: ता. ^{१३} = स्पृष्ट, वेद्यः. ^{१४} P: परकभावाहि, J:
 वयकभावाओ, B: इयकभावाह. ^{१५} = उत्सवकाल इय. ^{१६} P: बालए, J: बालाहि. ^{१७} B
 preserves only the last word. ^{१८} B: 'लता.

कीए वि पढम-संगम-मणोरङ्गकटियाएँ ब पियाए ।
 अकम्मइ पेम्म-परवसाएँ देइओ ब दोल-हरो ॥ ३८१
 सो तीए सुरय-रस-लालसाएँ मज्जाविऊण तह रमिओ ।
 जह अण्णाण वि बहुसो विसेसर-मियओ जाओ ॥ ३८२
 इय वारोसारंदोलिरीहिँ मणिय चिरेणँ अम्हे वि ।
 रमियँ एत्थ जहिच्छं संपह दे रमह तुम्हे वि ॥ ३८३
 'ता अम्हेहिँ वि भाउय तत्थ जहिच्छाएँ कीलिऊण चिरं ।
 आसीणाउ तहिँ चिय पुणो-वि मणि-कुट्टिमुच्छं ॥ ३८४
 जा 'इर मुहुत्त-मेत्तं' वीसमिउं 'पडिबई पवजामो ।
 तो' सो सिद्ध-कुमारो ततो बिंयँ आगओ सहसा ॥ ३८५
 तो 'सवाहिँ वि सवायरेण एँसो ति सो मणंतीहिँ ।
 सच्चविओ जक्ख-कुमारियाहिँ कोउहलेण चिरं ॥ ३८६
 तो पढम-परोक्खणुरीद्विरीहिँ बालाहिँ सच्चविज्जतो ।
 अल्लोणो मह माहविलयाएँ संसुयं समीवम्मि ॥ ३८७

८-१-१८२] इति आलुङ्खियः ॥ ३८० ॥ ३८१) कीए वि-कयापि प्रथमसंगम-
 मनोरयोत्कण्ठतया प्रेमपरवशया स्नेहभूदया प्रियया इव दोलागृहो बहुभ इवाकम्पते
 आलुङ्ख्यते इति भावः ॥ ३८१ ॥ ३८२) सो तीए-स तथा सुरतरसलालसया
 क्रीडालम्पटया मदयित्वा क्षीवतां नीत्वा तथा रमितः । यथा अन्यासामपि, "नायिकानां
 बहुशो विशेषरमणीयको जातः । दोलापक्षे "मज्जाविऊण अतिवेगतामापाष । सुरतं
 निधुवनम् । दोलापक्षे सुष्ठु रमणं रतं क्रीडा तद्रसः आसक्तिः ॥ ३८२ ॥ ३८३)
 इय-इति वारोत्सारकमेकस्यान्दोलनानन्तरमपरस्य क्रीडनेन क्रमान्दोलनेन क्रीडन-
 शीलामिरस्माभिश्चरेण भणितम् । युष्माभिश्चिरं रतं संप्रति वयमपि क्रीडामः ॥ ३८३ ॥
 ३८४) ता अम्हेहिँ-ततोऽस्माभिरपि आतस्तत्र यथेच्छया चिरं क्रीडित्वा तत्रैव पुन-
 र्मणिकुट्टिमोत्सङ्गे आसीना उपविष्टाः । सर्वत्र बहुवचनं कविना गौरवार्थमुक्तम् इति
 ज्ञेयम् ॥ ३८४ ॥ ३८५) जा इर-यावत्किल मुहूर्तमात्रं विश्रम्य प्रतिपद्ये प्रप-
 धामहे पश्चाद् व्याधुटनं कुर्मः तावता स सिद्धकुमारः सहसा तत्रैवागतः ॥ ३८५ ॥
 ३८६) तो सवाहिँ-ततः [सर्वाभिरपि] सर्वादरेण एव स इति भणन्तीभिः यक्ष-
 कुमारिकाभिः कौतुहलेन दृष्टः ॥ ३८६ ॥ ३८७) तो पढम-ततः प्रथमपरोक्षा-

^१ PJB मणोरङ्गकटि। ^२ P पेम्मपरवसाए, J पेम्मपरवसाए, B पिम्मपरवसाए। ^३ B बालाह for
 बहुओ ब। ^४ PB मज्जाविऊण, J मज्जाविऊण। ^५ B रमिउम्ह। ^६ = परिपक्व, B परोत्तर। ^७ B
 चिरेण तं एहिँ। ^८ रमियं बोहिँ ब। ^९ P ता अम्हेहिँ मि, J not specified, B तो अम्हेहिँ मि,
^{१०} = मिह, B चिर। ^{११} B मणं। ^{१२} P पडिबई, JB पडिबई। ^{१३} B ता सो, ^{१४} J चिय-
^{१५} P तो सच्चाहिँ मि, J not specified, B ता सच्चाहिँ मि। ^{१६} B वस रि, ^{१७} B 'एहंमिहिँ',
 J 'एहंमिहिँ', B 'एहंमिहिँ'। ^{१८} B समं, ^{१९} B नावजामो, ^{२०} B मज्जावि।

तो^१ दूरक-प्रणामो माउय मणिओ मए वि सो तत्थ ।
 होहि जहिच्छिय-कामो निमसु चिरं बंधवेहिं समं ॥ ३८८
 भणिये च तेण भगवद् जे महसि तुमं म्हा^२ किं पि तं होउ ।
 पूर्णं सँवाइ मि मंगलाहँ अज्जम्ह जायाहँ ॥ ३८९
 अज्जे अज्ज कयत्था एसा तिफसेसैरस्स वि^३ दुल्लेवा ।
 जो^४ तुम्ह चरण-कमलोवधार-रंयिकिया भूमी ॥ ३९०
 एवं तेण भणतेण तँत्थ वलियच्छिणा मुहँ दिट्ठं ।
 सहस पि महाणुमईए सोहिलासच्छि-विच्छोहँ ॥ ३९१
 ववएस-विवत्तैक-णेत्त-पेरँत-येच्छियवेहिं ।
 पुणरुत्तं तेण सकोउएण दिट्ठा महाणुमई ॥ ३९२
 तं च सविलास-कोमल-घडँत-पडिलक्ख-लोयणं दिट्ठं ।
 दट्ठण महाणुमईए सँय-सोहा समारूढा ॥ ३९३
 तो^५ फुरिय-विलासं सुंदरं पि सविसस-सुंदरं जायं ।
 किसलय-पसाहियाए सँकुसुममंगं लयाए व ॥ ३९४

- ^१ नुरागिणीभिर्बालभिर्विलोक्यमानो मम माधवीलतायाश्च रागीपे सैमकं सहसा आलीनः
 उपाविशत् । अपूर्वकयारूपादिश्रवणाग्रेणुभावः ॥ ३८७ ॥ ३८८) -तो दूरक-
 तावता^१ दूरकप्रणामः कुमारो आतर्जियानन्द मयापि तत्र स भणितः । कथमे
 त्याह । यथेस्तिकामो भव जीव चिरं बान्धवैः सार्धम् ॥ ३८८ ॥ ३८९) भणिये
 च-भणितं च तेण भगवति यकाक्षसि अम्ह अस्मत्तः तन्किमपि ते भवतु । नूनं
^२ सर्वाण्यपि मङ्गलानि [अथ] अस्माकं जानानि ॥ ३८९ ॥ ३९०) अज्जे-अर्ये
 अथ कृतापी एषा त्रिदशेश्वरस्यापि दुर्लभ्या मही यां युष्मच्चरणकमलोपचारागाङ्गिता ।
 कमलानि हि लक्ष्मीनिवासा भवन्ति । तदङ्किता मही श्रार्थैव भवति ॥ ३९० ॥
 ३९१) एवं तेण-एवं भगना त्र्यम्बकलितादोण तिर्यक्तनयनेन सहसा साभिलाषाक्षि-
 विशोभं तेन कुमारेण महानुमत्याः मुखं दृष्टम् ॥ ३९१ ॥ ३९२) ववएस-
^३ व्यपदेशविवर्तमानैकनेत्रपर्यन्तप्रेक्षितव्यैः सकौतहलेन तेन पुनरुक्तं मुहुर्मुहुः सा महानु-
 मती दृष्टा ॥ ३९२ ॥ ३९३) तं च-तत्सविलासकोमलघटमानप्रतिरूप्यलोचनं
 दृष्टं ^४ माधवानिलनिरीक्षितं दृष्ट्वा महानुमत्याः कन्यायाः रूपशोभा महारूढा जाना
 ॥ ३९३ ॥ ३९४) तो फुरिय-ततः स्फुरितविलासिसुन्दरं स्वभावसुभगं तस्याः

^१ B ख. ^२ J भणियं. ^३ P तुमं न किं वि. J not specified, B तुमं म्हां वि. ^४ P सँवाइ
 मि, J सँवाइ मि, B सँवाइ वि. ^५ J स्वर for स्. ^६ P च, J वि. B omits. ^७ B दुल्लेवा. ^८ B
 मं. ^९ P कमयो, J कमयो, B कयो. ^{१०} = एणाकिया, J एणकिया. ^{११} B संत्थ. ^{१२} =
 जणिकय. ^{१३} B सकोउउलेण. ^{१४} PB रूप, J रूप. ^{१५} J ता. ^{१६} P कुसुममंगं लयाणव,
 J सँकुसुममंगलयाए व. B सँकुसुममंगलयाए व. ^{१७} B तावतो. ^{१८} B दृष्टं माधवकल निरीक्षि.

आणंद-बाह-पंढिपुरियाई जायाई तक्खण वेयं ।
 अवसाय-सलिल-सिताई कुवलयाई व णयणाई ॥ ३९५
 पसरइ विसद-पम्हंतराल-परिलुलिय-तारयाहोया ।
 हिययाहिलास-हृद-तरुलय व परिकोमला दिट्ठी ॥ ३९६
 पुणेरुत्तमुम्मुहू होति सज्जसूसास-पाविय-विसेसा ।
 थणया लँज्जोणय-वयण-कमल-उण्णामणत्थं व ॥ ३९७
 णिययावेय-पणोलुण-विसम-संयुवेद्धमाण-पाउरणां ।
 पयडंति दंसणत्थं व थण-हृयं सरल-णीसासा ॥ ३९८
 अंगं पवियंभिय-पुलय-जाल-संगलण-भासलं सहइ ।
 अंतो-सवंग-विसंत-दइय-दिण्णुणायं-गुणं व ॥ ३९९
 सेयं-कणोहो रेहइ भंगुर-तिवली-तरंग-रिंगतो^१ ।
 लायण-सलिल-णिम्मर^२-थण-यँलसाणं व णीसंदो ॥ ४००^३

अङ्गं सविशेषसुन्दरं रम्यतरं जातम् । दृष्टान्तमाह । किसलयप्रसाधिनायाः लतायाः इव सकुसुममङ्गं यथा सुन्दरं भवति तथा तदङ्गमपि नदानीं जातम् ॥ ३९४ ॥ ३९५)
 आणंदबाह — तस्यास्तत्क्षणमेव नयने आनन्दाश्रुवाष्पपरिपूरिते जाते । कानीव । "अव-"
 श्यायसलिलसितानि कुवलयानीव ॥ ३९५ ॥ ३९६) पसरइ — विकसपद्मान्तराल-
 परिछलिततारकालेका हृदयाभिलाषसुखतरुलतेव परिकोमला दृष्टिः प्रसरति । नेत्रा-
 पाङ्गेन सचञ्चलं पश्यति इत्यर्थः ॥ ३९६ ॥ ३९७) पुणरुत्त — साध्वसोल्लास-
 प्रापितविशेषौ स्तनौ लज्जावनतवदनकमलोन्नामनार्यम् इव पुनरुक्तम् उन्मुखौ संमुखी-
 नाविव भवतः ॥ ३९७ ॥ ३९८) णिययावेय — निजावेगप्रेरणविषमप्रसर्पत्प्राव-
 रणाः सरलानिःश्वासाः दर्शनार्थमिव स्तनयुगं प्रकटयन्ति माधवानलकुमारस्येति भावः
 ॥ ३९८ ॥ ३९९) अंगं — प्रविब्रूमितपुलकजालसंगलनमांसलं तस्याः अङ्गम् ।
 अन्तःसर्वाङ्गविशदयितदत्तोन्नैतिगुणमिव राजते ॥ ३९९ ॥ ४००) सेय — भङ्गुर-
 त्रिवलीतरङ्गरङ्गं स्वेदजलकणौषः तस्या लावण्यसलिलनिर्भरस्तनकैलशयोः निष्पन्दः
 इव राजते । 'राजेरग्वल्लजसहरीरेहाः' [हैम० ८-४-१००] इति रेहइ ॥ ४०० ॥ ^४

^१ PB परि, J पडि. ^२ P वेय, J वेय, B वेव. ^३ P 'भोया, J 'होया, B 'लोया. ^४ PJB सुह.
^५ P पुणुत्त, JB पुणत्त. ^६ = उम्मुखौ, P 'मुम्मुहा, B 'सम्मुहा. ^७ P लज्जोणयण, B लज्जोणयवण.
^८ P उण्णामणत्थं व, J उण्णामणत्थं व, B उण्णामणत्थं व. ^९ = वेग. ^{१०} P ससुवेद्ध, B ससुम्बिद्ध.
^{११} = प्रावरण. ^{१२} = हृत्कोषगुणं, P विसुक्कगुणं व, J दिण्णुणयणं व, B perhaps विसुक्कगुणं
 व. ^{१३} = स्वेदकणौष. ^{१४} PB रंगतो, J रिंगतो. ^{१५} B गिरार. ^{१६} = सन्नोरिव, P यलसाणं, B
 कलसाणं. ^{१७} P 398, J perhaps 400, B 405. ^{१८} B 'भंगो. ^{१९} B वेप्वा. ^{२०} B 'गोहं.
^{२१} B 'निर्भरस्तनकलशा इव.

परिसर-परिसंठिय-सहि-समूह-लज्जा-षिरोह-णित्यामा ।
 तस-बलिया किलम्रै बम्है-पडिपेडिया दिट्ठी ॥ ४०१
 पडिलक्ख-भमा-पसरं तस्स वि णिमिसंतरं जुयाणस्स ।
 पडिरक्खि-व-हिययावेय-लाहवं घटइ गयण-जुयं ॥ ४०२
 तो सो इमीए मुह-यंद-वंदिमा-सार-सलिल-सिप्यतो^१ ।
 सर्वां रोमच-च्छलेण णेहो^२ व अंकुरिओ ॥ ४०३
 ता दोण्ह^३ पि परोप्पर-मण-रक्खण-धीर-संणिरुद्धाई ।
 असमत्तालोयण-दोह्लाई तैम्मति गयणाई ॥ ४०४
 दोण्ह^४ पि पढम-दंसण-वस-पसरिय-सरिस-कोमल-विलासं ।
 दोलायमाण-संगम-मणोरहं वेवए हिययं ॥ ४०५
 इय एव मए उवलक्खिउण भणिया ईला महानुमई ।
 परिणमइ दिणं गमणस्मि सुययु किं कीरइ विलोभो ॥ ४०६
 एवं भणिउण विचिंतियं हि^५ अण्णोण साणुरायाण ।
 कंज्जुजुयाण हियए अण्णो पासट्ठियाणमहे ॥ ४०७

- ^१ ४०१) परिसर - परिसरपरिसंस्थितसखीसमूहलज्जानिरोधनिःस्थामा । मन्मथप्रतिप्रेरिता त्र्यम्बकलिता दृष्टिः क्लाम्यति ॥ ४०१ ॥ ४०२) पडिलक्ख - तस्यापि यूनः प्रति-लक्ष्यभग्नपसरं निमिषान्तरं निमेषमात्रं नयनयुगं परिरक्षितहृदयायासलाघवं^१ घटते शीघ्रतां प्राप्नोतीत्यर्थः ॥ ४०२ ॥ ४०३) तो सो - ततः स युवा अस्या मुखचन्द्र-चन्द्रिकासारसलिलसिच्यमानो रोमाश्चच्छलेन सर्वाङ्गं स्नेह इवाङ्कुरितः ॥ ४०३ ॥
^२ ४०४) ता दोण्ह - तावद् द्वयोरपि परस्परमनोरक्षणवैयर्थ्यसंनिरुद्धानि असमासात्कल-दोहदानि अक्षीणि ताम्यन्ति । दर्शनोत्सुकान्यपि पात्रवशात् द्रष्टुमशक्तानि नेत्राणि खिद्यन्ते इति ॥ ४०४ ॥ ४०५) दोण्ह पि - द्वयोरपि कुमारकुमार्योः प्रथमदर्शनवशात्प्रसूत-सरसकोमलविलासम् । दोलायमानसंगममनोरथं हृदयं कम्पते ।^३ सरसः सस्नेहशृङ्गारो वा दोलायमानसंगमो भविष्यत्यावयोर्न वेति कम्पः ॥ ४०५ ॥ ४०६) इय एव - इत्येवमुपलक्ष्य मया भणितम् । ईले सखि महानुमतिं दिनं परिणमते अस्तं याति । हे सुतनु निजस्थाने गमने किं विलम्बः क्रियते ॥ ४०६ ॥ ४०७) एवं भणित्वा^४ विचिन्तितवत्यस्मि माधवानिलमहानुमन्योरन्योन्यसाजुरागयोः कार्योद्यतयोः

^१ = दुर्बलम्. ^२ = क्लाम्यति. ^३ P कलमह, JB कलमह. ^४ P हिययावेयलोहवं, J हिययावेयलोहवं, B हिययावेयलोहवं. ^५ = सिच्यमान. ^६ P वेहो, B वेहो. ^७ B रोहि. ^८ P कीर. JB कीर. ^९ = ताम्यति, B तिम्यति. ^{१०} P सस्स, JB सस्स. ^{११} P वयमाह, JB वय मय. ^{१२} B जयिष्य इले मवानुमति. ^{१३} P विचिंतियं, B विचिंतियं. ^{१४} = कर्तव्यम्. [= कल] रोहिण्योः न्यार आगमने. ^{१५} = अस्माकं हृदये गमनं. ^{१६} B इययास. ^{१७} B घटतो. ^{१८} B सस्नेहलक्षणे. ^{१९} B विचिन्तितवत्यस्मि.

अह सो मए वि भणिओ कुमार एसोम्हं परिणओ दियसो^१ ।
 को लहइ तुम्ह दैसण-सुहस्स अमयस्स व^२ पमाणं ॥ ४०८
 धण्णा ते जाण तुमं^३ अहणिसि पक्ख-दंसणो सि सया ।
 अंम्हं पि इहागमणेण अज्ज सहलो इयो जम्मो ॥ ४०९
 ता एकमेक तुम्हम्ह वसइ-गमणागमेण एत्ताहे ।
 अणुसीलिओ पवइइ गेहो जह तह करेयवो^४ ॥ ४१०
 एत्थम्ह महा-दिट्ठी-विसेहिं गोणहिं वोम^५ चारीहिं ।
 दैसंचारो मग्गो होही अत्थंगण्ण सुरे ॥ ४११
 तेण भयं मह हियए परिणमिओ वासरो विसज्जेह ।
 दियस्स को वि कालो कुमार णे संमरेज्जाहुं ॥ ४१२
 भणियं च तेण भयवइ तुम्हेहि समं असंक्रियालावो ।
 पुण्णमहयाण काण वि जायइ इह जीव-लोयम्मि^६ ॥ ४१३
 ता अलमवरेण^७ पर्यपिण्ण^८ ऐयं इह जं तए सिट्ठं ।
 ता सोहणं कर्यं विसहराण मा भाह एत्ताहे ॥ ४१४

मनीषितार्थोत्पत्त्योद्देशेन अन्यपार्श्वस्थितानाम् अस्माकम् । वित्ते तदनयोनीति इत्यर्थः^१
 ॥ ४०७ ॥ ४०८) अह सो - अथ सोऽपि मया भणितः कुमार एषोऽस्माकं
 परिणतो दिवसः प्रान्ते प्रातः । युष्मदर्शनसुखस्यावृत्तस्य च प्रमाणं परभागं को नाम
 लभते ॥ ४०८ ॥ ४०९) धण्णा - धन्यास्ते कृतपुण्यास्ते येषां सदा निरन्तरम्
 अहर्निशं रात्रिदिवं प्रत्यक्षदर्शनोऽसि भवसि । अस्माकमप्यथ भवतामत्रागमने इदं जन्म
 सफलं जातम् ॥ ४०९ ॥ ४१०) ता एकमेक - तावत् इत्ताहे इदानीं युष्माकम्^२
 अस्माकं गमनागमनेनैक्यं^३ भवति एकरूपतास्ति । अयं स्नेहोऽनुशीलितः प्रतिपालितः
 यथा प्रवर्धते तथा कुर्याः ॥ ४१० ॥ ४११) एत्थम्ह - अत्रास्माकं सूर्योऽस्त-
 गते व्योमचारिभिर्महादृष्टिविधैर्नागैः सर्पैः मार्गः दुस्संचारो भविष्यति ॥ ४११ ॥
 ४१२) तेण भयं - तेन कारणेन मम हृदये भयम् । परिणतो वासरोऽस्तंगतो दिवसः ।
 विसृजतास्मान् प्रेषयत यावद्विदसस्य कोऽपि कालोऽवशिष्यते इति । हे कुमार णे अस्माकं^४
 संस्मरेः ॥ ४१२ ॥ ४१३) भणियं च - भणितं च तेन भगवति युष्मामिः सार्ध-
 म्माह्नितालापो जीवलोके इह केषांचित् पुण्यवतां जायते^५ ॥ ४१३ ॥ ४१४) ता
 अलमवरेण - तस्मादलं पूर्णम् अपरेण प्रजल्पितेन एतद्यदस्माकं पुरतो भणितं तत् शोभनं

^१ B वत्सम्. ^२ B विषयो. ^३ B च. ^४ P अहणिसि, J not specified, B अणणिसि-. ^५ PB
 अहं, J अहं. ^६ PB अहं, J अहं. ^७ = अलः परं. ^८ B करिण्यसु. ^९ = नागैः. ^{१०} B बोमचारीहिं.
^{११} B पुसंचारो. ^{१२} B सुरे अज्जा मग्गो कुमार णे संमरेज्जाहुं for this second line.
^{१३} B कोमि. ^{१४} J पर्यपिण्ण. ^{१५} P वयम्, B एवं. ^{१६} B अयम् for अह. ^{१७} B नैक्ये.
^{१८} J अण्यर्थ.

एसो खुं पुरा मयवद् देवाण वि दुक्ख-संचरो मलओ ।
 ओसि महा-विस-णाओवरुद्ध-चंदण-वणाहोओ ॥ ४१५
 दुप्परिहोज्जाहं विहाविउणं ताएण सिद्ध-लोयस्स ।
 चंदण-वणाहं अहि-लंघियाहं औराहिओ गरुओ ॥ ४१६
 तेणेसो मह पिउणो दिण्णो णायारि णाम अंगुलिओ ।
 गण्हह पढवति ण जेण तुम्ह ते विसहरा गयणे ॥ ४१७
 अच्छंतु ताव ते बोम-चारिणो जे रसायले णाया ।
 ताण वि विसं ण्णास्स दंसण-वह-संठिओ एसो ॥ ४१८
 मणियं च मेए ओण्हं कुमार एसो इमीए कुमरीए ।
 ईत्था हत्युवणीओ णीसेस-विसेवहो होह ॥ ४१९
 एवं सोऊणं सलज्ज-वयण-संगलिय-सेय-सल्लेण ।
 उवलक्खासकं-गिरुद्धं-भाव-णिहुयं मणे हसियं ॥ ४२०
 तो हत्य-फंस-मुह-लालसेण अप्पा समप्पमाणेण ।
 वामेण दाहिणं पीडिउण हत्येण से हत्यं ॥ ४२१

- १' कृतम् इदानीं विषयरेभ्यो महानागेभ्यो मा विभिन मा भय कुरुत । ' इण्हि इत्ताहे
 इदानीमः' [हैम० ८-२-१३४] इत्ताहे ॥ ४१४ ॥ ४१५) एसो खु-हे भग-
 वति पुरा पूर्वं सुनिश्चितं महाविपनागोपरुद्धचन्दनवनाभोगः एव मलयः शैलो देवाना-
 मपि दुःसंचार्यः आसीत् ॥ ४१५ ॥ ४१६) दुप्परिहोज्जाहं-तातेन मयिवा
 अहिलक्षितानि सर्पवेष्टितानि चन्दनवनानि सिद्धलोकस्य दुःपरिमोक्षानि विभाव्य गरुडः
 ११' आराधितः सेवितः ॥ ४१६ ॥ ४१७) तेणेसो-तेन गरुडेन मम पितुर्मज्जनकस्य
 भागारिः नाम अङ्गुलीयको दत्तः मुद्रारत्नं दत्तम् । गृहीतं भवन्तोऽपि । तेन भवतां
 गगने विपत्रा न प्रभवन्ति नोपद्रवं करिष्यन्ति इत्यर्थः ॥ ४१७ ॥ ४१८) अच्छंतु-
 तिष्ठन्तु तावत्ते व्योमचारिणो नागाः । ये रसायले पाताले सन्ति दर्शनपथसंस्थितेऽमुष्मिन्
 तेषामपि विषं प्रणश्यति ॥ ४१८ ॥ ४१९) मणियं च-भणितं च मया, कुमार
 १२' अर्पय, एषो अमुष्याः कुमार्याः १' हस्ताहस्तोपनीतो निःशेषविषाग्रहो भवति । स्वहस्ता-
 देतस्या हस्ते क्षितमिदं मुद्रारत्नं बाह्याभ्यान्तरं च विषम् अपहरिष्यतीति भावः
 ॥ ४१९ ॥ ४२०) एवं सोऊण-एवं श्रुत्वा सलज्जवचनमंगलितस्त्वेदं सल्लेन कुमा-
 रेण उपलक्ष्य तदुक्तमवगम्याशङ्कानिरुद्धभावनभृते मनसि हसितं स्मितं कृतम् ।
 भावक्षितप्रियायस्तेन निभृतं गुप्तम् ॥ ४२० ॥ ४२१-२२) तो हत्य-ततो

१ B वि. २ = आसीत्. ३ B कण्ठभेद. ४ वणाहो. ५ = दुःपरिमोक्षानि. ६ 'मोक्षाहं, १
 'होजा', B 'मुजाह. ७ P विभाविउण, B विहावि. ८ B आराहिउ. ९ J तान्. १० B पड. ११ B
 मए (= मए) च for च मए १२ PB अच्छं, J इच्छ. १३ P 'हत्युवणीओ, J हत्यवणीओ, B हत्य-
 वणीओ. १४ = विषाग्रहो भवति. १५ B होउ. १६ B अणित्तय. १७ B 'संग. १८ PJB निरुद्ध.
 १९ B भगारि. २० B हस्तो हस्तो.

णिमिओ^१ कणिट्-जेरुगुली^२ सुवरेण तेण जंगुलिओ ।
 जंह तह अम्हेहिं वि^३ एक्कमेक-णिहुयं मणे इसियं ॥ ४२२
 तो तस्स मियंकस्स व कर-र्यस-समुग्गएण सेएण ।
 सस्सिमणि-घडिया वाउल्लिय व वीरीमहं जाया ॥ ४२३
 तो^४ तक्खण-विविह-विलास-सोह-सुपसाहियं सरीरं से ।
 अण्णमयं पिव घडियं विर्यभमाणेण मयणेण ॥ ४२४
 तो सज्झस-स्स-परिवेवरी^५ अंबलंबिउण कंठम्मि ।
 सा माहवीलया भट्टउत्त भणिया इमी^६ ताहिं ॥ ४२५
 किं भणिमो सहि सवोवयार-णिब्बाहिरं म्ह^७ "तहं" समयं ।
 हिययं तह वि भण्णसि^८ 'एक्कसि मं'^९ सच्चविज्जासु ॥ ४२६
 अह^{१०} 'सायरेण बहुसो सिणेहमहएहिं सोवयारेहिं ।
 वयणेहिं महाणुमहए^{११} गत्थि तं जे ण सा भणिया ॥ ४२७

हस्तैस्पर्शसुखलालसेनात्मानमिव समर्पयता वामेन हस्तेन से तस्या दक्षिणं हस्तं पीडयित्वा ॥
 [णिमिओ -] सुचिरेण तेन कुमारेण तथा कनिष्ठाप्रत्यासन्नाङ्गुल्याम् अङ्गुलीयको न्यस्तो
 निवेशितो यथा अस्माभिर्येकैकं निभृतं चित्ते हसितम् । युग्मम्^१ ॥ ४२१-२२ ॥^२
 ४२३) तो तस्स - ततस्तस्य माधवानिलस्य मृगाङ्गस्येव करस्पर्शसमुद्रतेन स्वेदेन शशि-
 मणिघटिता वाउल्लिय व चन्द्रकान्तमयी पुत्तलिकेव सा कुमारी वारिमयी जाता स्वेद-
 द्रवाद्वा संपन्ना सात्विकभावेनेति । मृगाङ्गश्चन्द्रः । कराः विरणा हस्ताश्च ॥ ४२३ ॥
 ४२४) तो तक्खण - इति तक्खणविविधविलासशोभासुप्रसाधितं तस्याः शरीरं विजृ-
 म्भमाणेन कामेनामृतमयमिव घटितं सुतरां शोभायमानं कृतमित्यर्थः । प्रसाधितं मण्डि-^३
 तम् ॥ ४२४ ॥ ४२५) तो सज्झस - ततः साचसवशपरिवेपमानया अनया तत्र
 सा माधवीलता हे भट्टपुत्र कण्ठेऽवलम्ब्यालिङ्ग्य भणिता ॥ ४२५ ॥ ४२६) किं
 भणिमो - किं भगवतः किमधिकं निवेदयामः । सखि अस्माकं हृदयं त्वया समकं सार्धं
 सर्वोपचारनिर्वाहं सर्वोपचारैः भक्तिरागैर्निर्गतम् । त्वया सह संलग्नमित्यर्थः । तथापि
 भण्यसे इकसि एकदा सत्यापयेः पश्ये ॥ ४२६ ॥ ४२७) अह सायरेण - अय^४
 बहुशोऽनेकधा सौदारैः स्नेहमयैः सोपचारैः सगौरवैर्वचनैः तन्नास्ति यन्महानुभूत्या

^१ B णिसिओ. ^२ D लह जह. ^३ P अम्हेहिं वि, J अम्हेहिम्वि, B अम्हेहि व. ^४ P "मेहं विहु",
 J "मेहं विहु", B मिहं विहु. ^५ = पुत्तलिक, B perhaps यविउल्लिय व. ^६ = जलमयी. B
 इय for तो. ^७ B सुयस. ^८ PB अण्णमयं, J अण्णमयं. ^९ B अण्णमयं. ^{१०} = सखि, PB तह,
 J लह. ^{११} = समय. ^{१२} = एक्कसि. ^{१३} B मे. ^{१४} P सावरोहिं, JB सापरोहिं. ^{१५} D वक्क for हस्स.
^{१६} B युग्मम् is put at the end of the two gāthās and then follows the commentary.
^{१७} B घडिया वाउल्लियव.

भणियं च तीप सामिणि मा एवं भणसु मह मणो केयं ।
 तुह चलण-कमल-दंसण-समुसुओ कीस गेरुणसि ॥ ४२८
 इय एवं भणिरीए लमाइ कंठम्मि दैदपरं जा से ।
 तो सो सिद्ध-कुमारो मण्णइ आलिगियो चि अहं ॥ ४२९
 तो अलया-गमण-सुहंकरेहिं वयणेहिं तोसियाए तहिं ।
 दिण्णो इमीएँ तिससा माउय थूलामलो हारो ॥ ४३०
 एवं ते तत्थ विमज्जिऊण माहविरैयं स्सुच्चलिया ।
 गियय-विमोणाहुत्तं सव्वेण वि परियणेण समं ॥ ४३१
 सहि-यण-तोरवियाएँ वि ण च्छइ समयं पढाविया ततो ।
 अणियत्तं चित्तं पडिवालइ अणुगया दिट्ठी ॥ ४३२
 मा गम्मउ चि उवयार-कमल-संका-मिलत्त-मुहलेहिं ।
 चलणालगेहिं खणं गिरुममोण व ममरोहिं ॥ ४३३
 अल्लियंइ जा विमाणं अहं पि से तं तह चियेँ कुमारं ।
 आउच्छिऊण सुइरं सहस चि विमाणमारुढा ॥ ४३४

१९. सा न भणिता ॥ ४२७ ॥ ४२८) भणियं च—भणितं च तया स्वामिनि मा एवं
 भण मम मन एव तव चरणकमलदर्शनसमुसुकम् । वर्तते इति शेषः । किमिति
 गुरुवर्योपि मञ्जिर्त्तम् इति ॥ ४२८ ॥ ४२९) इय एवं—इत्येव भणन्त्यास्तस्याः
 यावत् कण्ठे लगति दृढतरं तावदहम् आलिङ्गितः इति मिद्धकुमारः मन्यते ॥ ४२९ ॥
 ४३०) तो अलया—ततोऽलकागमनसुहंकरैर्वचनैस्तोपितयानया तत्र तस्याः हे भ्रातृ
 २०. स्थूलमलो हारो दत्तः । स्थूले गरीयान् अमलो निर्मलश्च ॥ ४३० ॥ ४३१) एवं
 तं—एवं २१. तां तत्र माधवीलतां विसृज्य सर्वेण परिजनेन समं निजविमानं प्रति समुच्च-
 लिता । प्रतेराहुत्तः इत्याहुत्तः ॥ ४३१ ॥ ४३२) सहियण—सखीजनत्वरितापि सा
 ततः समकं प्रधावितुं न चलति । अनुगता दृष्टिनिवर्तमानं चित्तं प्रतिपालयति प्रती-
 कृते । स्नेहादृष्टिक्षिप्तं च न चलतीत्यर्थः ॥ ४३२ ॥ ४३३—३४) मा गम्मउ—
 २२. उपचारकमलशङ्कामिलनमुखैः पुष्पप्रवरभ्रान्त्या चरणालम्बैर्ममैर्मा गम्यताम् इतः इति
 क्खणं निरुध्यमानेव २३. [अल्लियं—] यावद्विमानमालीयते उपविशति तावदहमपि से
 माधवीलतायास्तथैव च कुमारमावृच्छ्य मुक्तालयं २४. सुचिरं सहसा विमानमारुढा ।

१ B अल्लियं for केय. २ = गौरवपति. ३ B दिदपरं. ४ B तो. ५ P मज्जहरो, JB मणो हारो.
 ६ B मज्जहरो. ७ = विमज्जिऊण, PB हुणं, ; होय. ८ = एतः समं, B पढाविवं. ९ = अणिव-
 १०. ११ J मणोण. १२ = वाक्प विमज्जहरोहति. १३ B एहि चित्तं. १४ PB आउच्छि, J आउच्छि.
 १५ B मणिय इति. १६ B तो. १७ B लतो. १८ B मणे च. १९ B मुक्तालय.

हिययाणुवात्स्याभाविपहिं^१ णवणेहिं^२ तहिसाहुत्तं ।
 अल्पे^३ उण्णु-मुहीओ कइ वि अम्हे हिं^४ पत्ताओ ॥ ४३५
 ताव य वियह-^५ गहंगण-गमण-वसायास-विषल्लिप्पु-भरो ।
 गित्यामो^६ अवर-महीहरेद-सिहरं गओ स्रो ॥ ४३६
 आमुक्क-गयण-मम्पो जणस्स दिट्ठीए^७ णेविओ स्रो ।
 सिदिल्लिय-णिय-संठाणा गरुया वि^८ पराहवमुवेति ॥ ४३७
 अत्थायंतो वि हु अत्थ-सिहरिणा धारिओ सिरेण रवी ।
 स्रो अपच्छिमाए^९ दसाए जण-वट्ठहो होइ ॥ ४३८
 उवहइ अत्थ-सेलो परिसर-परिसेस-एलहुय-मऊह ।
 परिपिंग-केसरहुं^{१०} कैचण-कमलं व रवि-विंबं ॥ ४३९
 दंसण-जोमं पि रहं-मिहुण-दुविसह-दैसणं जाव ।
 विंबं विर्येदं-गहासोय^{११} कुसुम-गुंछोणं रक्खिओ ॥ ४४०
 णवरि य^{१२} कमेण जलणिहि-वेला-जल-विलुलिओ^{१३} समोसरइ^{१४} ।
 तइ-पूहय-रुह-जवा-पसूय-पुंजो व दिक्सयो ॥ ४४१

१ यमलम् ॥ ४३३-३४ ॥ ४३५) हिययाणु-इदयानुपालनात् चित्तव्यवर्तनेन^{१५}
 तद्विबुधं चालितैर्नयनैरुर्ध्वमुख्यो वयं कथमपि अलकां प्राप्ता स्वनगरीम् ॥ ४३५ ॥
 ४३६) ताव य-तावता विकटनभोगमनवशायासविगतितांशुभरः सूर्यो निःस्थामा^{१६}
 निर्बले निस्तेजाः अपरमहीधरेन्द्रशिखरं गतः ॥ ४३६ ॥ ४३७) आमुक्क-अमुक्त-
 गगनमर्धस्त्यक्तव्योमाङ्गणः सूर्यो जनस्य दृष्टेर्लङ्घितो दूरीभूतः । शिथिलितनिजसंस्थानाः
 परित्यक्तस्वास्पदा गुरुका अपि महान्तोऽपि परामर्शं प्राप्नुवन्ति ॥ ४३७ ॥ ४३८)^{१७}
 अत्थायंतो-रविरस्तम् अयमपि अस्तशिखरिणा शिरसा धारितः । अर्थान्तरन्यासमाह ।
 स्रोऽपि पश्चिमायां दिशायां जनवहुभो भवति । शूरः पराक्रमी पुमान् पश्चिमदिशायां
 संकटे पतिते निस्तरकत्वात् सर्ववहुभो भवतीति युक्तं शिरसि धारणमस्य ॥ ४३८ ॥
 ४३९) उवहइ-अस्तशैलः परिसरपरिशेषप्रलुप्तमयूखं परिपिङ्गकेसराढ्यं रविबिम्बं सूर्य-
 मण्डलं काञ्चनकमलमिवोद्भवति ॥ ४३९ ॥ ४४०) दंसणजोमं-विकटनमोऽशोक-^{१८}
 कुसुमगुच्छरुणं रवेर्बिम्बं दर्शनयोग्यमपि रयाङ्गमिथुनदुर्विषहं जातम् । चक्रवाकयुग्म-
 दुःसहं संपन्नं रजन्यां भाविवियोगत्वात् ॥ ४४० ॥ ४४१) णवरि य-नवरी

^१ B perhaps चाविपहिं for भाविपहिं. ^२ = उण्णुसुखः, B उण्णुसुखं कइ वि अम्हे हिं पत्ताओ ।
^३ P हिं, B वि. ^४ PJB "नहं". ^५ B हरो ^६ B अत्थमहीहरेति सिहरं. ^७ B मण्डल [perhaps
 मण्डले]. ^८ B पराहविज्जति. ^९ B स्रो वि प. ^{१०} B विसह. ^{११} P केसरहुं, JB केसरहुं.
^{१२} = विकट. ^{१३} = वयं एव अशोकः. ^{१४} B गुत्थाएणं. ^{१५} P निवडिब, JB णवरिब. ^{१६} P
 विबुद्धिम्, J विबुद्धि, B विबुद्धि. ^{१७} B समोसरइ. ^{१८} B पूषारद्वयजवास्वपुंज व दिक्सयो ४
^{१९} See p. 75, note 17, but यमलम् for यु. ^{२०} B निस्स्थामा.

रवि-षिवदण-विहडिय-जलहि-सलिल-पायडिय^१-रयण-कंति व ।
 संगलण^२-भासला गहबलमि^३ संज्ञा^४ समुल्लसिया ॥ ४४२
 काल-परिणाम-सिद्धिलस्से सहइ गह-तरु-फलस्स दिणवङ्गो ।
 अस्थहरि-सिला-वडणुच्छलंत-रस-सच्छहा संज्ञा^५ ॥ ४४३
 जायं पविरल-तिमिराणुविद्धं^६ संज्ञा-पहा-परिक्खितं ।
 मय-मिण्ण-सामली-गंड-वास-कसणारुणं गयणं ॥ ४४४
 ओहुत्त-गरुयं^७-दिवसय-विब-भर-कट्टिया इव मिलति ।
 गो-रेणु-संबलिज्जंत^८-तिमिर-कलुसा दिसाहोयां ॥ ४४५
 मुह-घडिय-वियड-रवि-कणय-पिंड-मारोणयमं^९-भाएण ।
 कसण-तुला-दंडेण व तमेण गयणे समुल्लसियं ॥ ४४६
 जामिणि-वयणं कसुयाय-थोयं^{१०}-परिकसण-कुंकुम-च्छायं ।
 संज्ञावसेसं^{११} संबलिय-विरल-तिमिर-प्पहं सहइ ॥ ४४७

- अनन्तरं क्रमेण जयनेधिबेलाजलविलुलितो दिवसकरः सूर्यः तटपूर्यारचितजपाप्रसून-
 पुञ्ज इव समवमरति ॥ ४४१ ॥ ४४२) रविषिवदण - रविनिपतनविघटितजलधि-
 १५ सखिलप्रकटीकृतस्नकान्तिरिव । संगलनमासला नभस्तल संघ्या समुल्लसिता ॥ ४४२ ॥
 ४४३) कालपरिणाम - कालपरिणामाशियिलस्य नभस्तरुफलस्य दिनपतेस्तगिरिशिला-
 पतनोच्छलद्रसप्रभा मन्था शोभते ॥ ४४३ ॥ ४४४) जायं पविरल - प्रविरल-
 तिमिरानुविद्धसंघाप्रभापरिक्षितं^{१५} गगने मदमिन्नस्यामलागण्डपार्श्वकृष्णारुणं जातम् ।
 श्यामा स्त्री गजवष्टा च । मदो दानं मदिरा च । गजकपोलो हि मदेन श्यामः सिन्दू-
 १६ रेणारुणश्च भवति । श्यामा च स्त्री क्षीबा स्तौ कृष्णारुणा भाव्यते अन्धकारमिश्रा
 हि संघ्या अन एव गजवष्टा मदोन्मत्तस्त्रिया चानुमिता ॥ ४४४ ॥ ४४५) ओहुत्त -
 गोरेणुसंबलिततिमिरकट्टया दिगाभोगा अधोमुखगुरुकदिवसकरविम्बभरकर्षिता इव
 मिलन्ति । गोधूलिमिश्रयमाणतमोमलिना दिशः संपिण्डिता^{१७} इव लक्ष्यन्ते ॥ ४४५ ॥
 ४४६) मुहघडिय - गगने आकाशे मुखघटितविकटश्रविकलकापिण्डभारावनताप्रभागेन
 १८ कृष्णतुलादण्डेनैव तमसा समुल्लसितम् ॥ ४४६ ॥ ४४७) जामिणि - संघ्यावशेष-
 संबलितविरलतिमिरं नभः परिकृष्णकुंकुमच्छाय सर्कजलाश्रयाग्निनीवदनमिव शोभते

^१ = प्रकटित, ^२ = संकलनेन बहुला, ^३ P मयलमि, JB गहबलमि, ^४ B संज्ञा, ^५ B सिद्धिलिय.
^६ B संज्ञा, ^७ B ओहुत्तसंज्ञाप्रकारिते, ^८ P अस्थपरिवृत्तदि, ^९ ओहुत्तगरुयदि, ^{१०} B उवडुत्ताहमदि.
^{११} P perhaps कट्टिया, ^{१२} P संबलिज्जंत, ^{१३} B संबलिज्जंत, ^{१४} P दिसाभोगा, ^{१५} B दिसाहोया, ^{१६} P
 पिंडभरणमियना, ^{१७} B पिंडमारोणयमा, ^{१८} = पंडुपातलोपरिकृष्णः, ^{१९} P कसुयायथोयपरि, ^{२०} P कसुयायथोयपरि,
^{२१} B व सल्लकसु [= लसु] परि, ^{२२} B संज्ञावसेसंभाषितविरलतिमिरं गहं, ^{२३} B परिक्खिते.
^{२४} B गंधासल्लकसु, ^{२५} B सपिण्डिता,

रवि-कर्णियमि विषडे मउलायतमि 'दियस-सक्ववे ।
 उड्डीण-भमर-णियरो व पसरियो तिमिर-संघाओ ॥ ४४८
 वेडिज्जइ णियेडोसहि-विडवे व रविमि काल-परिणमिए ।
 गह-चंदण-रुक्खो कसण-विसहरेण पिव तमेण ॥ ४४९
 मुरायव-कमल-वणमि मउलिण् फुरिय-तारया-कुमुयं ।
 दर-दिट्ठ-तिमिर-सलिलं जायं सर-संणिहं गयणं ॥ ४५०
 रवि-णिवडणं-विहडिय-जलहि-सलिल-मंगुमाएण णीसेसं ।
 वडवाणल-धूमेणं व तमेण पंच्छाइयं गयणं ॥ ४५१
 तो^१ सजल-जलहराहिं व^२ विणिम्मियओ अलि-उलाहिं उप्पण्णो^३ ।
 कलयंठि-कंठ-कंसणो पवडिओ तिमिर-संघाओ ॥ ४५२
 तममयमिव गयणयलं अज्जण-णिम्मज्जियेओ व दिसाओ^४ ।
 कोसियं-रूयाणुमेयं जायं रणं व वणं-गहणं ॥ ४५३
 अह दीसिउं^५ पयंता सेलंतरियस्स रयणि-गाहस्स ।
 पट्ठुलसंत-परिवियड-धवल-रहं-धय-वड-च्छाया ॥ ४५४

॥ ४४७ ॥ ४४८) रवि-रविकार्णिके विकटे दिवसरातपत्रे दिनकाले मुकुल-^{११}
 यमाने उड्डीणभमरनिकर इव तिमिरसंघातः प्रसृतः रविरेव कर्णिका बीजकोशोऽ-
 त्रेति ॥ ४४८ ॥ ४४९) वेडिज्जइ-नमश्चन्दनवृक्षः कृष्णविषधरेणेव तमसाऽन्व-
 कारेण वेष्टयते । कस्मिन् सति । विकटौषधिविष्टप इव रवौ कालपरिणते सति
 ॥ ४४९ ॥ ४५०) मुरायव-सूर्यातपकमलवने मुकुलिते स्फुरिततारकाकुमुदम् ।
 दरदंष्ट्रतिमिरसलिलं सरःसंनिभं गगनं जातम् ॥ ४५० ॥ ४५१) रविणिवडण-^{१२}
 रविनिपतनविघटितजलधिसलिलमार्गोद्गतेन वडवानलधूमेनेव [तमसा] गगनं निःशेषं
 समन्तात् समुल्लसितम् ॥ ४५१ ॥ ४५२) तो सजल-तावता सजलजलधैरिव
 निर्मितः अलिकुलादिवोत्पन्नः । कलकण्ठीकण्ठकृष्णस्तिमिरसंघातः प्रवर्धितः ॥ ४५२ ॥
 ४५३) तममयमिव-गगनतलं तमोमयमिव जातम् अश्चननिर्माजिता इव जाता
 दिशः । कौशिकरुतानुमेयं च भुवनतलमरण्यमिव जातम् । दिशोऽञ्जननिर्माजिता लिताः ।^{१३}
 कौशिका उदकाः ॥ ४५३ ॥ ४५४) अह दीसिउं-अथानन्तरं शैलान्तरितस्य

^१ = कर्णिका. ^२ PJB दियस, J विषस. ^३ P उड्डीणभमरनियरो व, J उड्डीणभमरणियसे
 व, B उड्डीणभमरणियव व. ^४ = वेष्टयते, J वेडिज्जइ. ^५ = जोषधिविष्टप [= टपे] नेव, B विषयो.
^६ B विड व रविर्विककल. ^७ = सूर्यातप. ^८ P विह्ति, JB विट्ठ. ^९ I णिविडण. ^{१०} = मार्गोद्गतेन.
^{११} PJB वडवानल. ^{१२} B धूमेणेव. ^{१३} B अच्छाइयं. ^{१४} B ता. ^{१५} P 'हराहिं व, J हराहिम्ब,
 B जलहरेहि व. ^{१६} PJB उप्पणो. ^{१७} B किल्लो. ^{१८} P पवडिओ, J पवडिओ, B पवडिउ.
^{१९} B निम्मज्जियाड व. ^{२०} PB दिसाड, J दिसाओ. ^{२१} B कोसिसम्, J कोसिस. ^{२२} P
 रत्तं व गयणयलं, J रणं व कणगहणं, B रत्तं व अणयणयलं. ^{२३} P दीसिउं, J दिसियं, B दीसिं.
^{२४} B पयंता. ^{२५} B हर for ल. ^{२६} B हरदिह.

दीसह पेरंते तम-भरस्स परितलिण-ससहरालोओ ।
 सयण-ट्टिय-महुमह-रुद्ध-सेस-दुद्धोददि-जलं व ॥ ४५५
 उम्मुह-फुरंत-पविरल-ससि-किरणाहिण-कम्बुरो सहइ ।
 तम-गिवहो तंसोसैरिय-णिज्जरो विम्ल-सेलो व ॥ ४५६
 तो जाया उयपंतरिय-ससहरारुण-भज्ज-विच्छुरिया ।
 कुवियाहिसोरियायवै-दिट्ठि-मिण्णं व पुव-दिसा ॥ ४५७
 एत्थंतरम्मि एसा पीसेसं सहि-र्यणं विसज्जेउं ।
 वासहरमुवगया मयण-वाण-पहराउरावयवा ॥ ४५८
 ताव अहं पि" चिरागमणसंक-परिवेविरेण द्वियएण ।
 अंबाए वसंतसिरीए पाय-मूलं समळीणा ॥ ४५९
 भणिया य पुत्ति किं तुम्ह अज्ज णिय-मंदिरं पि विम्वेरियं ।
 तो" कहसु कत्थ "रमियं किं वा ममियं" चिरं जेणं ॥ ४६०
 सिट्ठं च माए अंबम्हि" अज्ज मलयायलम्मि रमियाओ ।
 चंदणं" तरु-सिहरारुद्ध-माहवी-कण्ह-डोल-हरे ॥ ४६१

- ^{११} रजनीनाथस्य चन्द्रमसः प्रथमोल्लसदुपरिविकटधवलगृहचजपटच्छाया दर्शयितुं प्रवृत्ता दृग्मोचरीभूतेत्यर्थः ॥ ४५४ ॥ ४५५) दीसह-नगोभरस्य पर्यन्ते परितलिनशश-धरालोकः शयनस्थितमधुमधनरुद्धशेषदुद्धोदधिजलमिव दृश्यते । शेपसुभयदिग्विक्षिप्तम् ॥ ४५५ ॥ ४५६) उम्मुह-उन्मुखसुरप्रविरलशिकिरणालिखनकर्तुंरस्तमोनिवहः पीथोत्सारितनिर्भरः विन्ध्यशैल इव शोभते । विन्ध्यो हि श्यामलवर्णः प्रसिद्धः ॥ ४५६ ॥ ४५७) तो जाया-ततः उदयान्तरितशशधरारुणमयूखभिषमना पूर्वा दिक् कुपिताभिसारिकावृन्ददृष्टिभिर्जेव जाता ॥ ४५७ ॥ ४५८) एत्थंतरम्मि-अत्रान्तरे मदनबाणप्रहारानुरा एषा बौला निःशेषसखीजनं विसृज्य वासगृहमुपगता ॥ ४५८ ॥ ४५९) ताव अहं-तावताहमपि चिरागमनशङ्कापरिवेपमानेन हृदयेनाम्नाया वसन्त-श्रियः पादमूलं गता ॥ ४५९ ॥ ४६०) भणिया-भणिता च हे पुत्रि किं युष्मा-कम् अथ निजमन्दिरमपि विसृप्तम् । तस्मात्कथय कुत्र भ्रान्ता किं वा रते येन हेतुना अत्रागमने चिरं कृतम् ॥ ४६० ॥ ४६१) सिट्ठं च-शिष्टं च कथितं च मया अम्ह वयमथ चन्दनतरुशिरारुद्धमाधवीलतादोलगृहे मलयाचले रताः क्रीडिताः ॥ ४६१ ॥

^१ P दुबोवहि, J दुबोवहि, B दुबोवहि. ^२ J मव. ^३ B पासो for तंसो. ^४ PD विच्छुरिया, J विच्छुरिया. ^५ P सारियायव, B सारियाविद. ^६ = आलम्बु [= तान्न]. ^७ PJB मिम्ल. ^८ J गिवं for वणं. ^९ P रावयवा, J रावयवा, B रा बाळा. ^{१०} P चिराग, J B चिराग. ^{११} B वीसरिवं. ^{१२} B ता. ^{१३} B ममिया. ^{१४} B रहमियं. ^{१५} J लेण. ^{१६} P अंबम्हि, J अम्बम्हि, B अंबम्हि. ^{१७} P वंरण, J B वंरण. ^{१८} = कटा, B कण्यवोलहरे. ^{१९} B चट् पुष्प शिष्टे च कथितं.

जं तुम्ह पाय-मूलं त्रिंशं न समगया महाशुभं ।
 तं सुहृदोलण-खेय-संग-सुन्दियहिं अंगाई ॥ ४६२
 एवं सोऊण अहं अंगाण विसज्जिया तहिं वेव ।
 नवर न दिहा एसा तथ मए वास-भवणम्मि ॥ ४६३
 परिचितियहिं अँवो कतो सा मयण-बाण-तविगंगी ।
 अच्छइ विणां वि अम्हेहिं जाणियं अहव किं अण्णं ॥ ४६४
 जह एवं विवस-सरीर-चलण-वलि-विसम-मंगुरं सयणं ।
 एँव च एत्थ कुसुमोवयार-मलियं कु-देसयलं ॥ ४६५
 तँह सयणाओ भूमी भूमीएँ पुणो वि संगया सवणं ।
 सयणाहि वि चंद-मँउह-सीयलं भवणमारुढा ॥ ४६६
 परिचितिऊण एयं सिण्ह-वस-कायरेण हियएण ।
 बहुसो परिभार्वती मणि-भँवणयई समारुढा ॥ ४६७
 ताँव य उयय-धराहर-सिहर-द्विय-ससि-मँउह-मिज्जतो ।
 पहरइ गुहा-विवरंतरेसु सो तिमिर-संधाओ ॥ ४६८
 गिम्मल-तारा-कुसुमोवसोद्विय उँयय-सेल-सिहराहिं ।
 पसरियं-मँउह-वक्खो ससि-हंसो गँह-सरं विसइ ॥ ४६९

४६२) जं तुम्ह-यद् युष्मापादमूलं महानुमती सांप्रतं न समागता । तत्पुचिरान्दोलन-
 खेदसंगस्त्रिंशान्पङ्क्तानि । अतो नागतेति ॥ ४६२ ॥ ४६३) एवं सोऊण-एवं
 श्रुत्वाहमन्वया तत्रैव विसृष्टा । नवरं तत्र वासभवने मयैषा महानुमती न दृष्टा ॥ ४६३ ॥
 ४६४) परिचितियहिं-परिचिन्तितवत्यस्मि । अवो इति खेदे । अस्माभिर्विना^१ सा^२
 मदनबाणतसाङ्गी कै विद्यते अथवा ज्ञातं किमन्यत् ॥ ४६४ ॥ तदेवाह । ४६५-६७)
 जह एवं-यथैतद्विवशदारीरवलनवलिनिषमभङ्गुरं शयनम् एतच्चात्र कुसुमोपचारमलितं^३
 कुदेशतलं महीतलम् । विवशः पक्वशः । कामेनेति ॥ [तह-] यैषा शयनाङ्गुली
 संगता भूमेः पुनरपि शय्यासंगता शयनादपि चन्द्रमयूखशीतलं भवनं प्रासादमारुढा ॥
 [परिचितिऊण-] एवं परिचिन्त्य केहवशकातरेण हृदयेन बहुशः परिभावयन्ती^४
 विवृशन्ती अहं मणिभवनं समारुढा । कुलकम् ॥ ४६५-६७ ॥ ४६८) ताव य-
 तावता उदयधराधराशिखरस्थितशशिम्बूखभिद्यमानस्तथा तिमिरसंधातः गुहाविवरान्तरेषु
 प्रतिसरति गच्छति ॥ ४६८ ॥ ४६९) गिम्मल-शशिहंसः प्रसृतमयूखपक्षः उदय-

^१ P इति, J एति, B इति. ^२ B खेद. ^३ = आप्ताभि. ^४ Instead of this gāthā, B reads No. 467 here, though the Sanskrit commentary is rightly placed. ^५ = आवर्षे

^६ P विण, JB विण. ^७ B एयं. ^८ B जह. ^९ P सुदीणो, J सुदीय, B सुदीउ. ^{१०} J मयूह.

^{११} B भवणं अहं. ^{१२} P would separate ताव and य. ^{१३} P उज्जय, J not specified, B उज्जय. ^{१४} P पसरिय, JB पसरिय. ^{१५} P मयूह, JB मयूह. ^{१६} B गहसरे कसइ. ^{१७} B अस्माभिना.

^{१८} B मलिते कुपेसलले महीतले.

दीर्ह-मुणालेहिं व पसरिएहिं किरणेहिं पियह हरिणको ।

झुक्णंतराल-सर-मज्झ-संठिअं तम-जलुपीलं ॥ ४७०

पिय-विरहे जलणायति ससि-यरा इय कहेइ अम्हाणं ।

घर-दीर्हियाए संकुइय-कमल-गुह-मंडला णलिणी ॥ ४७१

पविरल-दैसण-सीलेण होइ पेम्मं^१ सुदूसहं इमिणा ।

इय कलिउग य णलिणी ससि-संग-परम्पूही जाया ॥ ४७२

तं बम्मह-बाण-णिसाण-वट्ठयं सैसहरं णिएउणं ।

परिचितियमिहं हियए^२ किस-विसमो विरहिणीण इमो ॥ ४७३

तो तत्थ मए एसा दुविसहाणंग-बाण-तवियंगी ।

फलिई-मणि-कुट्टिमुच्छेग-संगया झचि सबवियो ॥ ४७४

उवसप्पिउग पासं इत्थेहिं परवसाइं अंगाई ।

परिमासिउग भणिया पिय-सहि कीसेरिसो तौओ ॥ ४७५

कीस तुमं सहि एयं सेज्जाहरयं तहिं पमोत्तूण ।

इह फलिह-सिला-मणि-कुट्टिमंग-संगं पक्खणासि ॥ ४७६

किं वा एयं उज्जाण-कुसुम-संदोह-सीयलं पवणं ।

अम्हायती पिय-सहि उंससियं पि विम्हरसि^३ ॥ ४७७

शैलशिखरात् निर्मलताराकुमुदोपशोभितं नमःस्रोवरं विशति ॥ ४६९ ॥ ४७०) दीर्ह - हरिणाङ्को दीर्घमृणालैरिव प्रसृतैः किरणैर्भुवनान्तरालसरोमध्यसंस्थितं तमोजलोत्पीडं पिबति ॥ ४७० ॥ ४७१) पिय - गृहदीर्घिकायां संकुचितकमलमुखमण्डला नलिनी^४ प्रियविरहे शशिकरा ज्वलनायन्ते इत्यस्माकम् आलप्यतीव ॥ ४७१ ॥ ४७२) पविरल - प्रविरलदर्शनशीलेन दृष्टनष्टदर्शनेनामुना चन्द्रमसा सह प्रेम सुदुःसहं कष्टतरं भवति । इति ज्ञात्वेव नलिनी शशिसंगपराङ्मुखी जाता । अपरापि विदग्धवनिता क्षणरागिणी नानुरज्यते ॥ ४७२ ॥ ४७३) तं बम्मह - तं मन्मथबाणनिशानपट्टं शशधरं दृष्ट्वा चिन्तितव-
त्पस्मि । अम्हो एष चन्द्रो विरहिणीना विषादपयो मारणात्मकः इति । निशानपट्टम् उच्चे-
जनशिलापट्टः ॥ ४७३ ॥ ४७४) तो तत्थ - ततः तत्र मयैषा दुर्विषहानङ्गतापतसाङ्गी । स्फटिकमणिकुट्टिमोत्संगसंगता झटिति दृष्टा ॥ ४७४ ॥ ४७५) उवसप्पिउग - पार्श्वं समीपम् उपसर्प्य परवशान्यङ्गानि हस्ताभ्यां परिमार्ज्य स्पृष्ट्वा भणितं किमेतादृश-
स्तापः ॥ ४७५ ॥ ४७६) कीस तुमं - सखि किमिति तत्र त्वमेतच्छय्यागृहं प्रमुच्येह स्फटिकशिलामणिकुट्टिमाङ्गसंगं प्रपन्नासि ॥ ४७६ ॥ ४७७) किं वा - किं वा उद्यान-

^१ = दीर्घं. ^२ B सेकुविय [= संकुचित]. ^३ P पेम्मं, J पिम्, B पिम्मं. ^४ P ससि, JB सस.
^५ = शब्दा ^५ P चितियमिह, J चितियमिह, B चितियमिह. ^६ B अम्हो for हियए. ^७ = स्फटिक.
^८ = विलोकिता. ^८ B मणिमं. ^९ B कि एरिस्ते तापो. ^{१०} P कुट्टिमंमि, JB कुट्टिमंग. ^{११} =
जिह्वली. ^{१२} = उष्णसमपि. ^{१३} B विम्हरियं. ^{१४} B reads something like झल्लयतीव.

किं वा बहु-कुसुमासव-पाण-यमत्तालि-बहल-संकारं ।
 सोऽग्न सज्ज-डकं व ह्यति अंगं समुक्खिवसि ॥ ४७८
 ससहर-क-णियैराल्लुखियाईं सिसिरे वि सिज्जमाणाईं ।
 णिबेट्टाईं पओसे पिय-सहि किं वहसि अंगाईं ॥ ४७९
 सासंक-सुक्क-पीसास-सेस-सरोह-मोह-विवसंगीं ।
 किं पुणरुत्त-यवत्तण-विसंठुलं कुणसि सयणीयं ॥ ४८०
 आसण्य-परिणालाव-संकिन्तीं किं पर्यपसि मयच्छि ।
 अविहावियक्खरत्थं पडिवयणमिणं असंबद्धं ॥ ४८१
 बहु-विह-वियप्प-चिन्ता-णिर्णद-भैरुमायुं जलं ।
 कीस उण अणिमिसच्छं अलद्ध-लवणं पलोएसि ॥ ४८२
 अद्भुक्खित्तै-विसंठुल-बाहु-लया-मूल-कुसिय-वत्तकं ।
 वयणं अंईरुमाय-वद-विंव-सरिसं किमुवहसि ॥ ४८३
 सरसारविद-केसर-पराय-परिपिजरे थणुच्छंणे ।
 वेसुयाइ दिण्णे-मत्तं मयच्छि हरि-यदणं कीस ॥ ४८४

कुसुमसंदोहशीतलमेनं पवनं जिघ्रन्ती प्रियसखि उच्छ्वसितमपि विस्मृतम् । अङ्गानि^१
 निक्षेष्टानि किमिति जायन्ते इति ॥ ४७७ ॥ ४७८) किं वा बहु-[किं] वा अथवा
 कुसुमासवपाणप्रमत्तालिबहलसंकारं श्रुत्वा किमिति सद्यो दष्टेवै ह्यति अङ्गं समुक्खिपसि
 विसंस्थुलं^२ पातयसि । 'शक्तमुत्तदष्टरुणमृदुत्वे को वा' [हैम० ८-२-२] इति, डैको
 ॥ ४७८ ॥ ४७९) ससहर - शिशिरेऽपि प्रदोरे शीतले संध्यासमये शशधरक-
 च्छुरितानि प्रियसखि किमिति त्विद्यमानानि निक्षेष्टितानि वहसि ॥ ४७९ ॥ ४८०)^३
 सासंक - साशङ्कमुक्तानिःश्वासस्वेदसंरोधमोहविवशाङ्गी । किमिति पुनरुत्तप्रलोठनवि-
 संस्थुलं शयनीयं शय्यां करोषि ॥ ४८० ॥ ४८१) आसण्य - आसनपरिजना-
 लापशङ्कमाना हे मृगाक्षि अविभाविताक्षरार्थमिदमसंबद्धं प्रतिवचनं किमर्थं प्रतिजल्पसि
 ॥ ४८१ ॥ ४८२) बहुविह - बहुविधविकल्पचिन्तानिष्पन्दाभ्यन्तरोद्रताक्षुजलं
 यथा भवति । किमिति पुनरनिमिषाक्षं निस्तन्द्रलोचनम् अलब्धलक्ष्यं शून्यं प्रलोकते^४
 ॥ ४८२ ॥ ४८३) अद्भुक्खित्त - अर्धोक्खित्तविसंस्थुलबाहुल्यतामूलस्पृष्टपत्राङ्कम् ।
 अचिरोद्रतचन्द्रबिम्बसदृशं वदनं किमर्थमुद्वहसि । पत्राणि पत्रबहुव्यः । अचिरोद्रतचन्द्र-
 सदृशम् अरुणमिति भावः । सुतरां तापखेदात् ॥ ४८३ ॥ ४८४) ससरारविद -

^१ P कुसुमासवपाण, JB कुसुमासवपाण. ^२ = सद्यो दष्टमिवार्त्ता. ^३ P निवाङ्ग, J निवरा;
 B निपरा. ^४ = त्विद्यमानानि; P सज्जमाणाईं, J सिज्जिमाणाईं, B सिज्जमाणाई. ^५ = निक्षेष्टानि,
 P निबेट्टाईं पओसे, B निबिट्टाईं पओसे. ^६ = दोष. ^७ P निवसंगी, JB विवसंगी. ^८ = पुनः
 पुनः प्रवर्तमान [= तर्जने]. ^९ P विसंठुलं, J विसंठुलं, B विसंठुलं. ^{१०} = शक्ति. ^{११} = अविभा-
 विताक्षरार्थं ^{१२} = अभ्यन्तरोद्रतामूलजं. ^{१३} P like अद्भुक्खित्त. ^{१४} = अचिरोद्रत. ^{१५} P विंव,
 JB विंव. ^{१६} P फ, B परि. ^{१७} P वयणच्छंणे, J वयणच्छंणे [?], B वयणच्छंणे. ^{१८} = छुणत्ति. ^{१९}
 P विवमिच्छं, J विवमिच्छं, B विवमिच्छं. ^{२०} B विसंस्थुलं. ^{२१} B लवण. ^{२२} B पुनरपि निमिषाक्षं.

इय कीस तुमं नूमेसि^१ मज्झ विम्व-हियय-वेयणावेयं ।

सीसंतं लहुई-होइ होइ गरुयं असीसंतं ॥ ४८५

तो तं इमीयं^२ आयणिऊज्ज लज्जावसोणयच्छि-जुयं ।

मणियं वा णिण्वविज्जंइ किं पुण एवविहमसंतं^३ ॥ ४८६

जं अणुइयं कुमारी-यणस्स लज्जा-यसाहिय-कुलस्स ।

तं सविसेसं पिय-सहि मह हय-हियएणं पारदं ॥ ४८७

तं कइ णु तुम्ह सीसइ कइ वं^४ ण सीसइ असोहणिज्जं पि ।

तह वि^५ चिर-रक्खियं पि हु कहियं तुज्झ तौ सुणसु ॥ ४८८

तं सिद्ध-कुमारं पेच्छिऊज्ज एएहिं^६ सहि अणज्जेहिं ।

अविणय-मग्ग हय-लोपेणोहिं^७ णीयमिह किं मणिमो ॥ ४८९

जाणंती वि हु पिय-सहि दूर-विरुद्धं कुमार-भावस्स ।

तह वि हय-वम्महेणं^८ अलज्जिराणं धुरे जुत्ता ॥ ४९०

हे मृगाक्षि सरसारविन्दकेसरप्रागपरिपिञ्जरे स्तनोत्सगे दत्तमात्र हरिचन्दनं किमिति वसुभाइ श्रुयति ॥ ४८४ ॥ ४८५) इय कीस - इति किमिति त्वं मत्तो मतः-

काशात् निजद्वयवेदनावेगं नूमेसि आच्छादयसि । 'छदेर्णेणुमनससुमदकौम्या-पवालाः' [हैम० ८-४-२१] इति नूमः । यतो वेदनावेगः शिष्यमाणः कथ्यमानः सख्यारम्भे लघुक्रीडवति अशिष्यमाणो अनिवेद्यमानो गुरुर्भवति प्रवर्धते इति ॥ ४८५ ॥

४८६) तो तं - ततस्तं मदुक्तमाकर्ष्य लज्जावनताक्षियुगम् अनया महानुमत्या भगितं हे सखि न निह्रूयते नाच्छाद्यते किं पुनरेवंविधमसद्विरुद्धम् अतो न निवेद्यते इत्यर्थः

॥ ४८६ ॥ ४८७) जं अणुइयं - लज्जाप्रसाधितकुलस्य कुमारीजनस्य यदनुचितम् अयुक्तं हे प्रियसखि मम हतद्वयेन सविशेषं तदेव प्रारब्धम् ॥ ४८७ ॥ ४८८) तं कइ - तत्कयं तौ युष्मभ्यं शिष्यते कयं वा दृःकस्यैमपि न कथ्यते । तथापि चिर-

रक्षितमपि तैव कथनीयं तस्मात् [शृणु] ॥ ४८८ ॥ ४८९) तं सिद्ध - [तं सिद्ध-] कुमारं माधवानिलं दृष्ट्वा एताभ्याम् अनार्याभ्यां हतलोचनाभ्याम् अहमविनयमार्गं नीता

कामपरवशीकृतोत्तर्यः । तस्मात् किं भणामि । अकथ्यम् एतदित्यर्थः ॥ ४८९ ॥ ४९०) जाणंती - प्रियसखि कुमारभावस्य दूरविरुद्धम् अत्यर्थमयुक्तं जानानापि । तथापि हेतुमन्मयेनाहमलज्जावतीनां धुरि नियुक्ता । कामेन निर्लज्जा कृतेत्यर्थः ॥ ४९० ॥

^१ = आच्छादयसि. ^२ = अणुयं महानुमत्या. ^३ = अवनताक्षिपुर्ण. ^४ P न विण्वविज्जइ, J मह
for व, B न विण्वविज्जइ. ^५ = कुसितं. ^६ = अणुधियं; B अणुधयं. ^७ P न विण्वविज्जइ, J मह
^८ B दुस्तद्वयवेगं. ^९ B व. ^{१०} B वा सुविज्जति. ^{११} P लोपेणोहिं, ^{१२} B लोपेणोहिं. ^{१३} B
अलज्जिराणं. ^{१४} B हु. ^{१५} B हु. ^{१६} B हु. ^{१७} B हु. ^{१८} B हु. ^{१९} B हु. ^{२०} B हु.

जं तेणं मज्झ सहि श्रितो वि सय्यसहि-विस-विणासपरो ।
 गस्स-यसाओ णिकारणं पि दिण्णो हसंतेण ॥ ४९१
 तं चेय तस्स पिय-सहि उवधार-महत्तणं भवतीए ।
 संह-वट्ठियाणुराया सिणिद्धयां भावयंतीए ॥ ४९२
 सीलं कुलं सहावं विजा-विणयं अप्पणय-गुणं च ।
 बहुसो परिचिंतती अविणय-ममं समोदण्णा ॥ ४९३
 ता इह तुंभे पि असाहिऊण लज्जा-पणट्ठ-सम्भावा ।
 एयं चंदाणिलं-संग-सीयलं-किर^१ समारुद्धा ॥ ४९४
 ता एएहिं दुपेच्छेहिं^२ तिक्ख-करवत-वपय-सरिसेहिं ।
 मविसेसं संतविया खलेहिं सहि चंद-किरणेहिं ॥ ४९५
 एयाओ चंद-किरणेहिं अज्ज पेज्जालियाओ व दिसाओ ।
 उज्जाणे गंधवहा वि अज्ज विस-लेविपी एति ॥ ४९६
 ता साहसु संतावो^३ केम्मि पएसम्मि पिट्ठे^४ गयाम ।
 मयण-पेहाणल-तवियाणं^५ दुक्कय-कम्माण अम्हाण ॥ ४९७

४९१) जं तेण-हे प्रियसखि यत्नेन कुमारेण सकलाहिविषविनाशकरः एष गरुड-^१
 प्रसादः हसता मम निःकारणे दत्तः ॥ ४९१ ॥ ४९२) तं चेय-प्रियसखि तदेव
 तस्योपकारमहत्त्वं स्मरन्ती तत्पावर्धितानुरागा सखेह सखिग्वं भावयन्ती ॥ ४९२ ॥
 किमित्याह । ४९३) सीलं कुलं-शीलं कुलं स्वभावं विद्याविनयमनुपमगुणं च ।
 बहुशो विचिन्तयन्ती अहम् अविनयमार्गे समवतीर्णा । मदनपरवशा जाता । विशेष-
 कम् ॥ ४९३ ॥ ४९४) ता इह-तस्मादिह युष्माकमन्यकपायिन्वा लज्जाग्रनष्ट-^२
 सद्गवा सती एतच्चन्द्रानिलसंगशीतलं भवनमारुद्धा ॥ ४९४ ॥ ४९५) ता एएहिं-
 तावता हे सखि एतैः दुर्दृश्यैः द्रष्टुमशक्यैः तीक्ष्णकरपत्रवदनसदृशैः खलैश्चन्द्रकिरणैः
 सविशेषं संतापिता पीडिता ॥ ४९५ ॥ ४९६) एयाओ-एता दिशः चन्द्रकिरणैः
 अद्य प्रक्षालिता इव ममोद्यनगन्धवहा आरामवात्यवो विपलिता इवामान्ति ॥ ४९६ ॥
 ४९७) ता साहसु-तस्मात् कथय कस्मिन्प्रदेशे गतानां मदनमहानलनटितानां दुःकृत-^३

^१ P तेण सहि मज्झ, J तेण मज्झ सहि, B तेण मज्झ पियसहि एतो लवकाविं. ^२ P निक्खारणम्मि,
 J निक्खारणं पि, B निक्खारणम्मि. ^३ B उवयते णिम्मर [= ^४ निक्खमं] संसीय. ^४ B
 सहि. ^५ P सिणिद्धयां समोदण्णा, (= समवतीर्णा), J सिणिद्धया भावयंतीए, B सिणिद्धयं भा-
 वयंती; P skips over one number here. ^६ P does not separate the words. ^७ B
 विणयं च अप्पणय. ^८ B परिमावपी. ^९ P ससा, JB समो. ^{१०} = तथापि. ^{११} P पि असा-
 हिऊण, J पि यसाहिऊण, B पियसहि सिगेइऊणाएण्डु. ^{१२} P चंदाणिल, JB चंदाणिल. ^{१३} B
 भयणमारुद्धा for किर etc. ^{१४} P वणय, JB वणय. ^{१५} P पज्जालिड व, J पज्जालियाओ व,
 B पज्जालिवाड व वि. ^{१६} B उज्जाणमववाहा वि मज्झ विसलेयया हुंति l. ^{१७} = विपलेपिता.
^{१८} B संताड (= जो). ^{१९} B जम्मि. ^{२०} B corrupt. ^{२१} P नल्ल, JB नल्ल. ^{२२} B गहियाम
 for तवियाण of PJ. ^{२३} B दुक्कयकम्माण अंतेण [= अंतायं].

भणियं च मय प्रियसहि संव एयं भणति अण्यो वि ।
 एसो मयणुम्माओ ण तरिज्जह रविंसें कह वि ॥ ४९८
 अण्णं तं पुमिज्जह एयं पुण सुयणु वम्मह-रहसं ।
 पर्यब्धिज्जंतं ण तहा गुप्पंतं जह कुडी-होइ ॥ ४९९
 एवं भणिउम मय भोउय सरिसेहिं णैलिणि-वचेहिं ।
 कप्पुरोहेसं-मुणाल-सीयलं विरहयं सयणं ॥ ५००
 तेण वि से संताओ जा ण गओ भेटुत्त उवसाम् ।
 अवलोइयं सुमीयाण तो मय देविस्सणाहुत्तं ॥ ५०१
 ता शचि भैहयलागमण-खेय-परिसुटिहं-वण-तामरसा ।
 सा माइवीलया भेटुत्त सहस ति संपचा ॥ ५०२
 तो सरहसाए बद्धाविउम आलिगिया मय पढमं ।
 पच्छा इमीण भाउय पुलय-णिविचेहिं^१ अंगेहिं ॥ ५०३
 अह तं इमीएँ झुय-जुय-विकखेव-विहित-पल्लवं सयणं ।
 माहविलयाएँ दट्ठण सलहिओ तौव पंचसरो ॥ ५०४

- ^१ कर्मणाम् अङ्गानां संतापो भवति । 'अंशोः फिक्किट्टुडुडुचुकमुल्लः' [ईम० ८-४-१७७] इति फिट्ट ॥ ४९७ ॥ ४९८) भणियं - भणितं च मया प्रियसखि सत्यमेतदन्येऽपि भणन्ति एष मदनोन्मादः कथमपि रक्षितुं न तर्पयते ॥ ४९८ ॥ ४९९) अण्णं तं - अन्यस्तत्प्रच्छन्नं क्रियते यदेतत्पुनः सुतनु मन्मथरहस्यं प्रकटीक्रियमाणं न तथा स्फुटीभवति यथा गोयमानम् । प्रच्छन्नं क्रियमाणं प्रकटतामावहति ॥ ४९९ ॥ ५००) एवं भणिउम - एवं भणित्वा मया आतः सरसेर्नलिनीपत्रैः कर्पूरश्रीखण्डमृणालशीतलं शयनं विरचितम् ॥ ५०० ॥ ५०१) तेण वि - ^१ [तेन अपि तस्याः संतापः यवत् न गतः भट्टपुत्र उपशमम् । अवलोकितां सुमीतया ततः मया दक्षिणाभिमुखम्] ॥ ५०१ ॥ ५०२) ता शचि - [तावत् श्रुतिं न भस्मलागमन-खेदपरिस्नानवदनतामरसा । सा माधवीलता भट्टपुत्र सहसा इति संप्राप्ता] ॥ ५०२ ॥ ^२ ५०३) तो - [ततः सरभसया वर्धय्य आलिङ्गिता मया प्रथमम् । पश्चात् अनया आतृक पुलकनिधृतैः अङ्गैः] ॥ ५०३ ॥ ५०४) अह - [अथ तद् अनया भुज-

^१ B सन्ने. ^२ = कल्पय; P अल्लहं, J अण्णं, B अणे ते. ^३ = आच्छाद्यते. ^४ B एयद्विभंतेण तहा. ^५ P आउय, JB आउय. ^६ P भलिणि, J भलिणि, B भलिण, ^७ = खंन. ^८ P 449 J perhaps 500, B 506. ^९ B तेणु for सह. ^{१०} B अवलोइउम मीयाह. ^{११} Bikaner transcript reads thus तो मय इ ॥ ५०३ ॥ तत्रास्मात् कराधिपः etc. (See the Sk. com. on gāthā No. 806 below). It has a big gap here, with some twenty folios missing in the original. So hereafter, for many gāthās, we have the readings of only P and J. ^{१२} P जह. ^{१३} = परिसल्ल. ^{१४} = निविचे; [= निवृत्तैः], P निविचेहि, J निव. ^{१५} P ताव, J ताव. ^{१६} B has a big gap here in the MS. which is wanting in twenty folios; so the Sanskrit Chāyā is added by the Editor for the missing portion of the Commentary.

पच्छा सुर-वायव-कुसुम-सैहरो तालवच-लेहो य ।
 परिउट्ट-वयण-कमलाएँ अँपियो दइयँ-दईए ॥ ५०५
 अह सो इमीएँ पियवम-कर-कमल-पसंग-लद्ध-माहण्यो ।
 सहस ति सहरिसाएँ पेओहरोवरि परिट्टवियो ॥ ५०६
 अह सो मए वि सहसा पैरिओसुफुल्ल-लोयण-मुहीए ।
 अँणिसामिय-वयण-प्याहणाएँ सो वाइओ लेहो ॥ ५०७
 सत्थि मलयायलोओ सुंदरि तुह माहवाणिलो लिहइ ।
 लेहँ संमुच्चयत्थं भावेज्जसु किं खु बहुएण ॥ ५०८
 इमिणा वि णव-पओहर-पसंग-सुह-सीयलेण हारेण ।
 ण समिज्जइ तुह दँसण-सवंग-गँओ अणंगमी ॥ ५०९
 तँ सोऊण इमीएँ णिहुय-णिचट्टंजलीएँ पैचसरो ।
 हियएणं चिय णमिओ णमंत-णयणुप्पल-जुयाए ॥ ५१०
 तावय मम पि माहविलयाएँ सिट्टो कुमार-संदेसो ।
 जह तुम्ह सविणयं माहवाणिलो अँव विण्णवइ ॥ ५११
 ण तुयं उवयार-प्याहणाण विसओ ण लोह-वैयणाण ।
 तह वि हु भणामि णणो तुम्हाण पियँकरो अम्ह ॥ ५१२

युगविश्लेषविश्लिप्तपल्लवं शयनम् । माधवीलतया दृष्ट्वा क्लृप्तः तावत् पञ्चशरः] ॥ ५०४ ॥
 ५०५) पच्छा—[पश्चात् सुरपादपकुसुमरोवरः तालपत्रलेखः च । परितुष्टवदनकम-
 लया अर्पितः दयितव्यता] ॥ ५०५ ॥ ५०६) अह सो—[अथ स एनया प्रियतम-
 ककमलप्रसंगलब्धमाहात्म्यः । सहसा इति सहर्षया पयोधरोपरि परिस्थापितः]
 ॥ ५०६ ॥ ५०७) अह सो—[अथ स मया अपि सहसा परितोषोत्पुल्लोचन-
 मुखया अश्रुतवदनसंदेशया स वाचितः लेखः] ॥ ५०७ ॥ ५०८) सत्थि—[स्वस्ति
 मलयाचलात् सुन्दरि ते माधवानिलः लिखति । लेखं समुच्चयार्थं भावय किं खलु
 बहुना] ॥ ५०८ ॥ ५०९) इमिणा—[अनेन अपि नवपयोधरप्रसंगसुखशीतलेन
 हारेण । न शय्यते तव दर्शनसर्वाङ्गगतः अनङ्गमिः] ॥ ५०९ ॥ ५१०) तँ सोऊण—
 [तत् श्रुत्वा अनया निमृतनिबद्धाञ्जल्या पञ्चशरः । हृदयेन एव नतः नमनयनोत्पल-
 युगया] ॥ ५१० ॥ ५११) तावय—[तावत् मम अपि माधवीलतया शिष्टः
 कुमारसंदेशः । यथा वः सविनयं माधवानिलः अम्ब विज्ञापयति] ॥ ५११ ॥ ५१२)
 ण तुयं—[न त्वम् उपचारसंदेशानां विषयः न लो[भ]वचनानाम् । तथा अपि खलु

^१ P ण, J व. ^२ जपियो. ^३ जहणो इ. ^४ पमीए. ^५ P पवहरो, J पवो. ^६ P
 परिउट्ट, J परिणोयु. ^७ = अनुतवदनस्तिता. ^८ P प्याहण्यो, J प्याहणाए. ^९ P पकाड,
 J पकाओ. ^{१०} = स्तोत्रार्थ. ^{११} P गड, J गओ. ^{१२} P जवयणाण.

सो सुपएसो सो चिय सुवासरो सो सुलोचनालोओ ।
 सो सुमुहुतो जत्थ य पुणो वि तुम्हे वि दीसिह्ह ॥ ५१३
 भणियं च मए सहि माधवीलए कहसु केण कजेण ।
 बहु मण्णिओ अणगो तए वि तह विमिय-मणोए ॥ ५१४
 भणियं च तीए भयवह-जेण कुमारो वि तम्मि सुपएसे ।
 तुम्ह-गुण-संकहासत्त-माणसो अच्चिओ दियसं ॥ ५१५
 ता अत्थ-सेल्ल-संकेय-संग-सुह-समिय-दियस-संताओ ।
 अणुराय-णिम्मरो^१ वारुणीए^२ अवगूहो^३ स्रो ॥ ५१६
 जाया सिहर-समारूढ-विविह-विहग-उल-बहलिय-दलोहा ।
 तह संगलत्त-परितलिण-बद्ध-तिमिरा तरुवाया ॥ ५१७
 संझायव-दव-ददु पैलित्त-गक्खत्त-खण्णुयं सहसा ।
 तिमिर-मसि-महलियासं जायं रणं व गयणर्यलं ॥ ५१८
 गिण्णासिय-सयलासा-मुहेण उप्फुसिय-लोय-सोहेण ।
 सहस त्ति अंतएण वे तमेण गिलियं व भुवणर्यलं ॥ ५१९
 ता उयंहि-णिमज्जंत-द्व-तियस-गय-कुम्भ-विन्ममोहोयं ।
 अंहुमायार्यं ससहरस्स चिच्चं समुल्लसियं ॥ ५२०

भणामि न अन्यः युष्मत् प्रियकरः अस्माकम् ॥ ५१२ ॥ ५१३) सो - [स सुप्रवेशः
 स एव सुवासरः स सुलोचनालोकः । स सुमुहूर्तः यत्र च पुनरपि ययं हि द्रक्ष्यन्वे]
 ॥ ५१३ ॥ ५१४) भणियं - [भणितं च मया सखि माधवीलते कथय केन
 कारणेण । बहुमतः अनङ्गः त्वया अपि तथा विस्मितमनसा] ॥ ५१४ ॥ ५१५)
 भणियं - [भणितं च तथा भगवति येन कुमारः अपि तस्मिन् सुप्रदेशे । युष्मद्गुणसं-
 कथासत्तमानसः स्थितः दिवसम्] ॥ ५१५ ॥ ५१६) ता अत्थ - [तावत् अस्त-
 शैल्यसंकेतसंगं मुखशमितदिवससंतापः । अनुरागनिर्भरः वारुण्या अवगूढः सूर्यः]
 ॥ ५१६ ॥ ५१७) जाया - [जाताः शिखरसमारूढविविधविहगकुलबहलित-
 दलौषाः । तथा संगलत्तपरितलिनबद्धतिमिराः तरुसंघाताः] ॥ ५१७ ॥ ५१८)
 संझा - [संन्यातपदबद्धं प्रदीप्तनक्षत्रस्थाणुकं सहसा । तिमिरमपिमलिनितार्शं जातम्
 अरण्यम् इव गगनतलम्] ॥ ५१८ ॥ ५१९) गिण्णासिय - [निर्नाशितसकलाशा-
 मुखेन उन्मृष्टलोकरोमेन । सहसा इति अन्तर्केन इव तमसा गिलितमिव भुवनतलम्]
 ॥ ५१९ ॥ ५२०) ता - [तावत् उदधिनिमज्जदर्धत्रिदशजकुम्भविभ्रमामोगम् ।

^१ [तुम्हे हि दीसिह्ह] . ^२ = विसम्यमानवा . ^३ = स्थितः . ^४ P सेल्लं, J सेल्ल . ^५ P निम्मरो .
^६ = जलित . ^७ = कीलकं . ^८ P अणं, J अणं . ^९ P व, J व . ^{१०} P सुयणयलं, J सुयणयलं .
^{११} P उभयि . ^{१२} P मोयं, J मोयं . ^{१३} P अहुमाया, J अहुमाया . ^{१४} = आर्य .

सुर-सुन्दरि-सम्यक्-कवेल-वैत-परिषिञ्जराक-च्छाया ।
 प्रसरत् घोषारुण-मण्डलस्त जोषा मिर्यकस्त ॥ ५२१
 मन्दर-ध्रुव-जलमिहि-फेन-धुञ्ज-भिण्णं तमाल-गह्वरं व ।
 जायं फुरत्-प्रविरल-मिर्यक-कर-कम्बुरं तिमिरं ॥ ५२२
 दीप्तः परिकोमल-ससि-मज्ज-दंतुरिय-तल्लिणिय-तैमोहं ।
 कैलहोय-रसिय-मरगय-कुट्टिम-भूमि-प्यहं गयणं ॥ ५२३
 दीप्तः उययै-धराहरं-सिहर-ट्टिय-ससि-मज्ज-मिज्जंतो ।
 दर-सिद्धिलिय-णिम्मोओ कसण-भूर्यणो व गयणं-वहो ॥ ५२४
 ताव य सिधं-जरादयंत-ससि-यल्लुसिय-तिमिर-बडलाओ ।
 जायाओ दुद्धं-सायर-वेला-चोयाओ व दिसाओ ॥ ५२५
 दर-विहडिय-वयण-विणितं-गंध-लुट्ठालि-गण-सणाहाई ।
 कुमुयाईं ससहरकंत-तिमिर-भरियाईं व कुंडति ॥ ५२६
 रयणियर-करोक्कमण-मिज्जंतुवरिय-तिमिर-सेसाई ।
 सरणागयाईं मलओ रक्खइ वं गुहा-हल्ल्याईं ॥ ५२७
 सयलेण भुवण-परिपार्यडेण णिर्वविय-सयल-लोएण ।
 अकुणंती णल्लिणी वेय वैचिया संगमं ससिणो ॥ ५२८

अर्धोद्गतराणं शशधरस्य बिम्बं समुल्लसितम् ॥ ५२० ॥ ५२१) सुर- [सुरसुन्दरी-
 समदकपोलपार्श्वपरिपिञ्जराणच्छाया । प्रसरति स्तोकारुणमण्डलस्य ज्योत्स्ना मृगाङ्गस्य]
 ॥ ५२१ ॥ ५२२) मन्दर- [मन्दरधुतजलनिधिफेनपुञ्जभिन्नं तमालगह्वरम् इव ।
 जातं स्फुरत्प्रविरलमृगाङ्गकरकम्बुरं तिमिरम्] ॥ ५२२ ॥ ५२३) दीप्तः- [दृश्यते
 परिकोमलशशिभ्रमूरखदन्तुरिततल्लिनिततमगोघम् । कलवौतरसितमरक्तकुट्टिमभूमिप्रभं
 गगनम्] ॥ ५२३ ॥ ५२४) दीप्तः- [दृश्यते उदयधराधरशिखरस्थितशशिमयूख-
 मिषमानः । ईषत्-शिथिलितनिर्मोकः कृष्णमुजंगः इव गगनपथः] ॥ ५२४ ॥
 ५२५) ताव य- [तावत् च सितजरठायमानशशिरोन्मृष्टतिमिरपटलाः । जाताः
 दुग्धसारवेलोधातः इव दिशः] ॥ ५२५ ॥ ५२६) दर- [ईषद्विघटितवदन-
 विनिर्घ्नन्बलुब्धालिगणसन्नायानि । कुमुदानि शशधराक्रान्ततिमिरभरितानि इव स्फुटन्ति]
 ॥ ५२६ ॥ ५२७) रयणि- [रजनीक्लक्काक्रमणमिषमानावशिष्टतिमिरशेषाणि ।
 शरणागतानि मलयः रक्षति इव गुहागृह्यितानि] ॥ ५२७ ॥ ५२८) सयलेण-

^१ = सम. ^२ = कवेलपास [= पार्श्व]. ^३ = स्तोत्र. ^४ P कम्बुरं, J कम्बुरं. ^५ = तमोवर्ध. ^६ = दृश्य.
^७ PJ उभय. ^८ P भरहसि, J भरहसि. ^९ = गगनपथ. ^{१०} = सित, P सित (corrected into सिध), J से for सिध. ^{११} PJ बुद्ध. ^{१२} P विणित, J विणिणित. ^{१३} J फुरति. ^{१४} P कसण, J वणा. ^{१५} P इय for व of J. ^{१६} P हल्ल्याईं, J हल्ल्याईं. ^{१७} = परिप्रकाशनेन.
^{१८} = निवृत्ती [= हृत्ती] हृत. ^{१९} P ससिणा, J ससिणो.

ता दुल्लह-लम्ब-जणाशुराय-रस-मउश्यमि ओअहो ।
 हिययमि से कुमारस्स ससि-यरा कुसुम-बाणं व ॥ ५२९
 तो सो विसद-वर-कुसुम-गण-विस-चारिओ इव कुमारो ।
 ततो चिय तुम्हैलुंखियाएँ भूमीएँ सुँविसण्णो ॥ ५३०
 दुसह-संताव-परवतो वि तेम्भूमि-फेस-सुह-लुद्धो ।
 ससिगियं गिसण्णो येच्छह गलिणी-दलत्थुरण ॥ ५३१
 गिज्जहँ गिस्ताएँ चंदो गिस्ता वि चंदेण दोहि मि अण्णो ।
 मयणेण वि से विरहो दूरं तेणावि संतावो ॥ ५३२
 सो वम्मह-सर-प्पराउरम्मि हिययमि विणिहिओ हारो ।
 गिवुट्ठ-सरेण व वम्महेण पातो व से^१ खितो ॥ ५३३
 इमिणा गिसायरेण व गिसायरेणज्ज से गिसंसेण ।
 अंगाहँ तक्खणं चिय कयाहँ चैम्मट्टि-सेसाहँ ॥ ५३४
 तो सो अणिमिसियच्छं अलद्ध-लक्खं चिरं फलोयंतो ।
 अब्भत्थेहं मियकं पवणं तं चैव उज्जाणं ॥ ५३५
 हँहो मियक हो पवण हो^२ वरुज्जाणं^३ रक्खह पियाए ।
 अंगाहँ सरस-तामरस-पम्ह^४ मउयाहँ मह हियए ॥ ५३६

[सकलेन भुवनपरिप्रकटेन निर्धृतीकृतसकललोकेन । अकुर्वती नलिनी एव वञ्चिता संगमं शशिना] ॥ ५२८ ॥ ५२९) ता- [तावत् दुर्लभलम्बजनाशुरागरसमृद्ध-कृते अवबद्धाः । हृदये तस्य कुमारस्य शशिकरा कुसुमबाणाः इव] ॥ ५२९ ॥
 ५३०) तो सो- [तदा स विकसितवरकुसुमगन्धविषमारितः इव कुमारः । ततः एव युष्मत्पृष्ठायां भूमीं सुनिर्षणः] ॥ ५३० ॥ ५३१) दुसह- [दुःसहसंतापपरवशः । अपि तद्भूमिस्पर्शमुखलुब्धः । सर्वाङ्गीर्ण निषण्णः नेच्छति नलिनीदलस्तरणम्] ॥ ५३१ ॥
 ५३२) गिज्जह- [नीयते निशया चन्द्रः निशा अपि चन्द्रेण द्वाभ्यामपि अनङ्गः । मदनेन अपि तस्य विरहः दूरं तेन अपि संतापः] ॥ ५३२ ॥ ५३३) सो- [स ममयथाप्रसरतुरे हृदये विनिहितः हारः । निर्व्यूढशरेण इव मन्मथेन पाशः इव तस्य :क्षितः] ॥ ५३३ ॥ ५३४) इमिणा- [अनेन निशाचरेण इव निशाचरेण अथ तस्य नृशसेन । अङ्गानि तत्क्षणमेव कृतानि चर्मादिशोषाणि] ॥ ५३४ ॥
 ५३५) तो सो- [ततः स अनिमिषिताक्षं अलङ्घ्यलक्ष्यं चिरं प्रलोकयन् । अन्यथ-यते मृगाङ्गं पवनं तच्चैव उद्यानम्] ॥ ५३५ ॥ ५३६) हँहो- [हँहो मृगाङ्ग भोः

^१ = अवाक्षितः । ^२ P वाण अ, J वाण अ. ^३ = अवाक्षितः. ^४ = उपविष्टः. ^५ P तम्भूमि, J तम्भूमि. ^६ = ज्ञाप्यते, [अज्जह]. ^७ P विरहो, J विरहो. ^८ = निक्षिप्तशरेणु [?]. ^९ P सोभिकणो, J से विरहो. ^{१०} = चम्मा [= मो] स्थितोपाणि. ^{११} P हो ब, J हो अ. ^{१२} P रक्खह, P रक्खह. ^{१३} = पवण (= वा) पव.

तं तद् सोऽयं मय भणितं सहसा कुमार अलमिमिषा ।
 असमञ्जसेण भणिएण कत्थं सा प्रियतमा एत्थ ॥ ५३७
 कीसं तुमं अप्पाणं विम्हरिओ जेण जंपसि अंसंतं ।
 दुल्लहलभाईं समावडति कालेण पेम्माहं ॥ ५३८
 अण्णं च एत्थं सुवहं कामावत्था वि बहुविहा होइ ।
 सा^१ ईरं क्रमेण कामी-मणस्स अंगे समाव्हइ ॥ ५३९
 पढमण्णोष्णालोयण-संदीविमण-मणहिलास-परिओसो ।
 परिओसाहि वि जायइ आलावो को वि उड्ढयाण ॥ ५४०
 आलाव-वड्यराणतरं च चिंता मणम्मि संठाइ ।
 चित्तिज्जंतो पसरइ सज्जीवै-धणुद्वरो कामो ॥ ५४१
 तत्कालुकंठा-णिम्भरेहिं परियाणिऊण कज्ज-गई ।
 हिययाईं दूइ-वयणेहिं दिण्ण-गहियाईं कीरति ॥ ५४२
 दूइ-समागम-संतुट्ठ-हिय-परिभाविओ गुण्णभाओ ।
 तदियसियं गुणिज्जइ सहीहिं समयं अणिट्ठंतो ॥ ५४३
 गुण-कित्तणापुराओसुयाण मिहुणाण मुक्क-संदेहो ।
 जो तद् ममागमो सो भणामि किं कस्स सारिच्छो ॥ ५४४

पवन भोः वरोधान रक्षत प्रियायाः । अज्ञानि सरसतामरसपक्षमृदुकानि मन हृदये]
 ॥ ५३६ ॥ ५३७) तं तद् — [तत्तथा श्रुत्वा मया भणितं सहसा कुमार अलमनेन ।
 असमञ्जसेन भणितेन कुत्र सा प्रियतमा अत्र] ॥ ५३७ ॥ ५३८) कीस — [कस्मात्
 त्वमात्मानं विस्मृतः येन जल्पसि असत् । दुर्लभलम्भानि समापतन्ति कालेन प्रेमाणि]^{१०}
 ॥ ५३८ ॥ ५३९) अण्णं — [अन्यच्चात्र श्रूयते कामावत्स्या अपि बहुविधा भवति ।
 सा किल क्रमेण कामिजनस्य अङ्गे समारोहति] ॥ ५३९ ॥ ५४०) पढम — [प्रथ-
 मान्योन्यालोकनसंदीपितमनोऽभिलाषपरितोषः । परितोषादपि जायते आलापः कोऽपि
 उभयेषाम्] ॥ ५४० ॥ ५४१) आलाव — [आलपव्यतिकरानन्तरं च चिन्ता
 मनसि संतिष्ठते । चिन्त्यमानः प्रसरति सज्जधनुर्धरः कामः] ॥ ५४१ ॥ ५४२)^{११}
 तत्कालुकंठा — [तत्कालोलूकणानिभैः परिज्ञाय कार्यगतिम् । हृदयानि दूतीवचनैः दत्त-
 गृहीतानि क्रियन्ते] ॥ ५४२ ॥ ५४३) दूइ — [दूतीसमागमसंतुष्टहृदयपरिभाषितः
 गुणसमूहः । तद्वैसं गुण्यते, सखीभिः समं अनिष्टान्तः] ॥ ५४३ ॥ ५४४) गुण —
 [गुणकीर्तनानुरागोत्सुकानां मिथुनानां मुक्तसंदेहः । यः तथा समागमः स भणामि

^१ = अधिष्ठमानं. ^२ = श्रूयते. ^३ P सा इ, J सावर. ^४ = किल. ^५ = उभयेषां. ^६ = आह्लास-
 व्यतिकरानन्तरं. ^७ = व्यासहित. ^८ = पत्र [= दत्त] गृहीतानि. ^९ [गुण्णभाषो].

सवंग-विबुध-धरो सो अण्णो सत्तमो रंसो को वि ।
 आसाइजाइ जो पढम-वेम-पिय-संगमाहिंते ॥ ५४५
 तं सत्थेसु ण सुवइ अगोयरं तं महा-कईणं पि ।
 जं किं पि सुहं णव-संगममि देइओ जणो कुणइ ॥ ५४६
 तह संभोय-सुहाहि मि वेसंभो होइ एकमेकाण ।
 वेसंभाओ णेहो णेहाओ पवइए णणओ ॥ ५४७
 पणयम्मि पमाण-पवड्डियम्मि केणावि दिव-जोएण ।
 जो होइ विप्पलंभो सो दुसहो पेम्म-परिणामो ॥ ५४८
 तं सिं उणो इह देसण-मेत्तेणं वेर्य एरिसावत्थो ।
 जाओ भयण-महाणल-संताव-परवसावयवो ॥ ५४९
 तो तेणाहं भणिया बहु-जंपिरी भणसु तं^१ सिं ण गयीं सि ।
 थिमियोलस-वलियद्धच्छि-पेच्छियवाण दिट्ठि^२ वहं ॥ ५५०
 जं तीएं तुज्ज भणियं तं जह भणयम्मि किं पि संमरसि ।
 ता वच्च मा हू एव-विहाइं उल्लवसु एत्ताहे ॥ ५५१
 इय एवमहं भणिउण तेण भयवइ विसज्जिया एत्थ ।
 संपह दिट्ठं वच्चामि तुमहं पय-पकय-वेउकं ॥ ५५२

किल कस्य सदृशः] ॥ ५४४ ॥ ५४५) सवंग - [सर्वाङ्गनिर्वृतिकरः स अन्यः सतमः
 रसः कोऽपि । आस्थाद्यते यः प्रथमप्रेमप्रियसंगमात्] ॥ ५४५ ॥ ५४६) तं सत्थेसु -
 [तत् शब्देषु न श्रूयते अगोचरं तन्महाकवीनामपि । यत्किमपि सुखं नवसंगमे दयितः
 ११ जनः करोति] ॥ ५४६ ॥ ५४७) तह - [तथा संभोगसुखादपि विश्रम्भः भवति
 एकैकानाम् । विश्रम्भात्लेहः जेहाउपवर्धते प्रणयः] ॥ ५४७ ॥ ५४८) पणयम्मि -
 [प्रणये प्रमाणप्रवर्धिते केनापि दैवयोगेन । यः भवति विप्रलम्भः स दुःसहः प्रेमपरि-
 णामः] ॥ ५४८ ॥ ५४९) तं सिं - [त्वमसि पुनरिह दर्शनमात्रेण एव ईदृशावस्थः ।
 जातः मदनमहानलसंतापपरवशावयवः] ॥ ५४९ ॥ ५५०) तो तेणाहं - [ततस्ते-
 नाहं भणिता बहुजल्पनशीले भण त्वमपि न गता असि । स्तिमितालसवलितार्थोक्षि-
 १२ प्रेक्षितव्यानां दृष्टिपथम्] ॥ ५५० ॥ ५५१) जं तीए - [यत्तया तव भणितं तथदि
 मनसि किमपि संस्मरसि । तद्वज्र मा खलु एवंविधानि उल्लुप इदानीम्] ॥ ५५१ ॥
 ५५२) इय - [इत्येवमहं भणित्वा तेन भगवति विसर्जिता अत्र । संप्रति दृष्टं ब्रजामि

^१ P 'धरो सो, J 'वरलो.

^२ P 'सत्तमो रसो, J 'सत्तमेरिसो.

^३ P 'पढमा, J 'पेमा.

^४ P 'वहओ, J 'हओ. ^५ P 'पिय, J 'पेय.

^६ P 'वेम, J 'विम.

^७ P 'सिं, J 'सिं.

^८ P 'वहं, J 'वहं.

^९ P 'सुवयोः.

^{१०} P 'सुवयोः.

भणियं च मय सुन्दरि एवं विषय-सामिगो भणिज्जासु ।
 मज्झ वयणेण बहुसो जह सो ण्ण^१ विषयेह ॥ ५५३
 भण्णसि णीसेस-पसिद्ध-सिद्ध-सिर-मउड-वडिय-चलणस्स ।
 मलयाणिलस्स तणओ सज्जणणि-समुब्भवो तं सि ॥ ५५४
 एसा वि महानुमई जम्मि कुले जाणसि विषय तुमं पि ।
 के सेसं जं सीसिह वय-विहवायार-सीलाण ॥ ५५५
 ता एसो अण्णोण्णानुसरिस-विण्णानुराय-सम्भाओ^२ ।
 पुण्णमइयार्ण काण वि जायह इह जीय-लोयम्मि ॥ ५५६
 तां णिय-तायं पडिबोहिउम एयं कुमारिवा-रयणं ।
 सवायरे वरिज्जउ उइयाण वि उइय-लोय-सुई ॥ ५५७
 भणियं च तओ माहविलयाए अंबमेहं तुमिहं जं भणह ।
 एत्ताहे देवी देउ किं पि संदेसयं पइणो ॥ ५५८
 भणियं च महानुमईए^३ ईसि-लज्जा-परंत्तिय-मुहीए ।
 अह-उज्जुयासि पिय-सहि किमहं जाणामि संदिसिउ ॥ ५५९
 सोक्खोई^४ तुमाहिंतो तत्तो णिदा तुमाहि मे जीयं ।
 पिय-संगमं तइतो जं जाणसि तं कुणिज्जासु ॥ ५६०

पुष्पपदपङ्कजचतुष्कम् ॥ ५५२ ॥ ५५३) भणियं - [भणितं च मया सुन्दरि
 एवं निजस्वामिनः भण । मम वचनेन बहुशः यथा स न अन्यत् विकल्पयति] ॥ ५५३ ॥
 ५५४) भण्णसि - [भणसि निःशेषप्रसिद्धसिद्धशिरोमकुटघटितचरणस्य । मलयानिलस्य
 तनयः सज्जननीसमुद्भवः त्वमसि] ॥ ५५४ ॥ ५५५) एसा वि - [एसा अपि^५
 महानुमती यस्मिन्कुले जानासि एव त्वमपि । "किं शेषं यत्कथ्यते वाग्विभवाचारशीलानाम्]
 ॥ ५५५ ॥ ५५६) ता एसो - [तावदेव अन्योन्यानुसदृशविज्ञानरागसद्भावः ।
 पुण्यवतीनां कासामपि जायते इह जीवलोके] ॥ ५५६ ॥ ५५७) ता - [तस्मात्
 निजतातं प्रतिबोध्य एतत्कुमारिकारत्नम् । सर्वादरं त्रियताम् उभयेषामपि उभयलोक-
 सुखम्] ॥ ५५७ ॥ ५५८) भणियं - [भणितं च ततः माधवीलतया अम्ब अस्माकं^६
 यूयं यद्गणय । इदानीं देवी ददातु किमपि संदेसं पत्ये] ॥ ५५८ ॥ ५५९) भणि-
 यं - [भणितं च महानुमत्या ईषत्-लज्जापरावर्तितमुख्या । अतिमज्जुका असि प्रियसखि
 किमहं जानामि संदेष्टुम्] ॥ ५५९ ॥ ५६०) सोक्खोई - [सौख्यानि त्वत्तः त्वन्निद्रा

^१ = न अन्यत् विकल्पयति. ^२ = सम्भासे. ^३ P जाणसि विषय, J जाणसि विषय; [जायसे विषय]. ^४ [विण्णानुराय-सु]. ^५ P सम्भाओ, J सवाओ. ^६ P महवाण. ^७ P जीवलोयम्मि, J जीवलोयम्मि. ^८ P तो, J ता. ^९ P लोयसुई, J लोयसुई. ^{१०} P अंबमेह, J अम्बमेह; P has a foot-note thus : भिसुयं च तुह मए वयणं. ^{११} = एरिवासीत. ^{१२} = हायनासनवाहनविषयजानि नीरोगता स्वतन्त्रत्वम् । प्रशमनैवाणि अने कथ्यन्ते ससु लौक्यानि ॥

अह एवं गहिकस्या अम्ह-सबासाओ सा गया दूई ।
 अम्हे वि य तिससा गुण-गणागुगहणे पयत्ताओ ॥ ५६१
 तो वेवगयाह तीए बहु-विह-विता-वियप-संधमिओ ।
 सविसेसं पज्जलिओ ईमीए हियए अणंग-सिही ॥ ५६२
 तेत्तो मुहुत्त-मेत्तं गिरुद्ध-णीसास-णिच्चलच्छीए ।
 णिवाहिउग भाउय इमीए संपह समुल्लवियं ॥ ५६३
 सहि सिट्ठं जं माहविलयाए जं चैम्ह तेण संदिट्ठं ।
 तस्स तए अणुसरिसं ण किंचिं अप्पाहियं वयणं ॥ ५६४
 मा मह हयाए दोसेण दूसहं माणसं बहत्तस्स ।
 अणं पि किंपि होही सविसेसं जं इमाओ वि ॥ ५६५
 तेणाहं पेज्जाउलिय-माणसा एहि मलय-सेलम्मि ।
 वच्चम्ह देमि अप्पाणमय्यणो^१ चैय सहि तस्स ॥ ५६६
 ण सहहं कालक्खेवो हियं मह मयण-हुयवह-पलित्तं ।
 तस्स वि संदेह-गयं जीयं णिसुर्यं चिय तए वि ॥ ५६७
 भणियं च मए पिय-सहि णिसुर्यं दिट्ठं सयं च अणुहूयं ।
 दुश्चरियं हय-कुसुमाउहस्स किं मैज्ज साहेसि ॥ ५६८

त्वत्तः मे जीवितम् । प्रियसंगमः त्वत्तः यज्जानासि तत्कुरु ॥ ५६० ॥ ५६१)
 अह—[अय एवं गृहीतार्या अस्मत्सकारात्सा गता दूती । वयमपि च तस्याः गुण-
 गणानुग्रहणे प्रवृत्ताः] ॥ ५६१ ॥ ५६२), तो—[तत्. व्यपगतायां तस्यां बहुविध-
 १० चिन्ताविकल्पसंभ्रातः । सविशेषं प्रज्वलितः अस्याः हृदये अनङ्गशिखी] ॥ ५६२ ॥
 ५६३) तत्तो—[ततो मुहूर्तमात्रं निरुद्धनिःश्वासनिश्चलक्षया । "निर्विह्य आतृक अनया
 संप्रति समुल्लपितम्] ॥ ५६३ ॥ ५६४) सहि—[सखि शिष्टं यन्माधवीलतया यच्च
 अस्माकं तेन संदिष्टम् । तस्य त्वया अनुसदृशं न किंचिदल्पाधिकं वचनम्] ॥ ५६४ ॥
 ५६५) मा मह—[मा मम हतायाः दोषेण दुःसहं मानसं बहतः । अन्यदपि किंचित्
 ११ भविष्यति सविशेषं यदस्मादपि] ॥ ५६५ ॥ ५६६) तेणाहं—[तेनाहं पर्या-
 कुलितमानसा एहि मलयशैले । व्रजामः ददामि आत्मानमात्मना एव सखि तस्य]
 ॥ ५६६ ॥ ५६७) ण सहहं—[न शोभते कालक्षेपः हृदयं मम मदनहुतवहप्र-
 दीप्तम् । तस्यापि संदेहगतं जीवितं निश्चुतमेव त्वया अपि] ॥ ५६७ ॥ ५६८)
 भणियं—[भणितं च मया प्रियसखि निश्चुतं दृष्टं स्वयं च अनुभूतम् । दुश्चरितं हत-

^१ = अयं [= ए] गतायाः. ^२ = विकल्प. ^३ P संघं, J संघं. ^४ P इमीए अणंगसिही हियए, J इमीह हियए अणं. ^५ P तत्तो, J तो तं. ^६ P चैम्ह. ^७ P किं चि, J संचि. ^८ = अल्पाधिक वचनं संविष्टं. ^९ [किंचि] ^{१०} P पज्जालिय, J पज्जालिय. ^{११} [मय्यण चैय]. ^{१२} P मज्जं, J मज्ज.

पेरिज्जंतो पुवंकएहिं कम्मोहिं केहि विं वराओ ।
 सुहमिच्छंतो दुल्लह-जणाणुराए जणो पढइ ॥ ५६९
 दुल्लह-समागमूहमियाण कामीण जं समावडइ ।
 दुक्खेण तेण पर-वसण-येच्छिरो ढज्जउ अणंगो ॥ ५७०
 जेहिं दइयं ण जायं अणाय-दुक्खा सुहीण ते पढमा ।
 जाणं चिय पिय-विरहो जाणसु दुक्खीण ते पढमा ॥ ५७१
 दुक्ख-घडिराण खण-विहडिराण विरहावसान-विसमाण ।
 दुप्परियख्खाण रसं धणा- ण धुणंति पेम्माण ॥ ५७२
 तह वि हु मा तम्म तुमं मा झरसुं मा बिमुंच अत्ताणं ।
 को देइ हरइ को वा सुहासुई जस्स जं विहियं ॥ ५७३
 जह संबज्जति गुणा अणुरज्जइ परिणो जणो जह य ।
 जह गुरु-णो पसंसइ तह कीरउ एरिसं कज्ज ॥ ५७४
 विरसाई जाई पमुहे अमय-रसायंति जाई परिणामे ।
 कज्जाई ताई सुविचारियाई ण जणे हसिज्जति ॥ ५७५
 तेण हि भणामि पिय-सहि सच्छंदा होइ जा जए कणा ।
 सा लोच-णिंदेणिज्जा तुम्हारिसिया विसेसेण ॥ ५७६

कुसुमायुधस्य किं मह्यं कथयसि] ॥ ५६८ ॥ ५६९) पेरिज्जंतो — [प्रेयमाणः पूर्व-
 कृतैः कर्मभिः कैः अपि वराकः । सुखमिच्छन् दुर्लभजनानुरागे जनः पतति] ॥ ५६९ ॥
 ५७०) दुल्लह — [दुर्लभसमागमोद्भूतानां कामिनां यस्मापतति । दुःखेन तेन परव्यस्न-
 प्रेक्षिता दद्व्यतामनङ्गः] ॥ ५७० ॥ ५७१) जेहिं — [यैः दयितं न ज्ञातम् अज्ञातदुःखाः
 सुखिनां ते प्रथमाः । येषामेव प्रियविरहः जानीहि दुःखिनां ते प्रथमाः] ॥ ५७१ ॥
 ५७२) दुक्ख — [दुःखघटनशीलानां क्षणविघटनशीलानां विरहावसानविषमाणाम् ।
 दुष्परिपाल्यानां रसं धन्याः न जानन्ति प्रेम्णाम्] ॥ ५७२ ॥ ५७३) तह — [तथापि
 खलु मा ताम्य त्वं मा खिबस्व मा बिमुख आत्मानम् । कः ददाति हरति कः वा
 सुखामुखं यस्य यद्विहितम्] ॥ ५७३ ॥ ५७४) जह — [यथा संबध्यन्ते गुणाः
 अनुरज्यते परिजनः जनः यथा च । यथा गुरुजनः प्रशंसति तथा कियताम् ईदृशं
 कार्यम्] ॥ ५७४ ॥ ५७५) विरसाई — [विरसानि यानि प्रमुखे अमृतरसायन्ते
 यानि परिणामे । कार्याणि तानि सुविचारितानि न जने हस्यन्ते] ॥ ५७५ ॥
 ५७६) तेण — [तेन हि भणामि प्रियसखि स्वच्छन्दा भवति या जगति कन्या । सा

^१ P पुण्ण, J पुण्ण. ^२ P वि, J मि, [केहिं वि.] ^३ P 'सुह', J 'सुह'. ^४ = न
 ज्ञानं [= तं]. ^५ = दुष्परिपाल्यानां. ^६ P मा करसु, J मा करसु. ^७ P अत्ताणं, J अत्ताणं.
^८ P जह य, J जेण. ^९ P विह.

णलकूबरस्स धूवा वसंतसिरि-उयर-संभवा तं सि ।
 ता कइ काहिसि प्रिय-सहि जण-वयणिज्जं असावण्णं ॥ ५७७
 अप्पाणमप्पण 'बिय दिज्जइ अपरिमाहाहिं वरईहिं ।
 कुमरीण महाकुल-संभवाण मग्गो 'बिय ण होइ ॥ ५७८
 किं जइ मए वि एयं अणुहूयं वेय तुज्ज साहेमिं ।
 अवसर-वडियं प्रिय-सहि अवहिय-हियया णिसामेह ॥ ५७९
 आसि पसाहिय-वउ-जलहि-वलय-रसणा-वसुंधरा-गाहो ।
 णिणासिंयारि-वक्खो राया विउलासओ णोम ॥ ५८०
 आ-सायरेक-छत्तंक-वसुमई आ-दिवंगणा-लच्छी ।
 आ-व्वयण-जयं-सिरी जस्स खम्म-मग्गे चिरं वसिया ॥ ५८१
 सो तीएँ असंतुट्ठो णर-णाहो एक-व्वयण-लच्छीए ।
 दाउण णियय-रज्जं णीसेसं दिय-वराण गओ ॥ ५८२
 सुर-सरि-जल-सिसिर-तुसार-सिच-तर्ह-कुसुम-वासिय-दियंते ।
 तुहिणायलस्स कइए महातवै 'वरिउमाहत्तो ॥ ५८३
 तत्थासंखं काले मूल-फलाहार-णिबुध-सरीरो ।
 मय-विहय-उल-सहावो वक्कल-वसणो सिला-सयणो ॥ ५८४ ॥

लोकनिन्दनीया युष्मादृशी विशेषेण] ॥ ५७६ ॥ ५७७) णल - [नलकूबरस्य
 दुहिता वसन्तश्री-उदरसंभवा त्वमसि । तत्कथं करिष्यसि प्रियसखि जनवचनीयम्
 अस्सामान्यम्] ॥ ५७७ ॥ ५७८) अप्पाण - [आत्मा आत्मना एव दीयते अपरि-
 ११) प्रहमिः वराकीभिः । कुमारीणां महाकुलसंभवानां मार्गः एव न भवति] ॥ ५७८ ॥
 ५७९] किं - [किं यथा मयापि एतदनुभूतमेव तुभ्यं (तव वा) कथयामि । अव-
 सरपतितं प्रियसखि अवहितद्वयया निशामय] ॥ ५७९ ॥ ५८०) - आसि [आसी-
 क्षसाधितचतुर्जलधिवलयरसनावसुंधरानाथः । निर्णाशितारिपक्षः राजा विपुलाशयः नाम]
 ॥ ५८० ॥ ५८१) आसायरेक - [आसागरैकच्छत्राङ्कवसुमती आदिव्याङ्गना-
 १२) लक्ष्मीः । आसुवनजयश्रीः यस्य खड्गमार्गे चिरम् उपिताः] ॥ ५८१ ॥ ५८२) सो
 तीए - [स तथा असंतुष्टः नरनाथः एकसुवनलक्ष्म्या । दत्त्वा निजकराज्यं निःशेष
 द्विजवराणां गतः] ॥ ५८२ ॥ ५८३) सुर - [सुरसरिजलशिशिरतुषारस्तितरु-
 कुसुमवासितदिगन्ते । तुहिनाचलस्य कटके महातपश्चरितुमारब्धः] ॥ ५८३ ॥
 ५८४) तत्थासंखं - [तत्रासंख्यं कालं मूलफलाहारनिर्बृत्तशरीरः । मृगविहङ्गकुलस्वभावः

१ P अस्सामणं, J अस्सामणं. २ P हिय, J विय. ३ P विय, J विय. ४ P 'सियरिउवहो,
 J 'सियारिवक्खो. ५ P जग्गे, J गग्ग ६ P lacuna of ten syllables, duly supplied
 by J. ७ P विय, J जय. ८ P अग, J मग्गो. ९ P वहु, J तह १० P महिय lacuna, J
 वरिउमाहत्तो. ११ P 'हारिदिण्णु lacuna of some fourteen syllables, duly supplied
 by J, J 'हारिणिण्णु.

पत्त-हर-कय-णिवास्तो षीसंगो जा तहिं तव वर ।
 ता मीएणाणत्ता सुरवहणा सुरवहु रंभा ॥ ५८५
 रंभे^१ वण-गहण-परिट्ठियस्स वेत्तासणस्स वर-मुणिणो ।
 गत्तुण कुणसु विन्ने उमा-त्तासत्त-हियस्स ॥ ५८५#१^२
 सुरवह-लद्धाएसा वर-वयणा णत्ति स-हरिसावयवा ।
 संपत्ता वण-गहणे कय-णियमो वर-मुणी जत्थ ॥ ५८५#२
 ता सुर-वहु-दंसण-चालियम्मि मुणिवर-मणम्मि मयणम्मी ।
 पज्जलिओ तव-त्त-दहण-लान्तो मोह-वय-सित्तो ॥ ५८५#३
 सा कियच्चिरं पि कालं तेण समं मयण-मोहिव-मणेण ।
 अच्छंती उयरंवाई जाया परिओसिय-सुरेसा ॥ ५८६
 तिस्साई तिहुयण-सुंदरीए रंभाए उयर-संभूया ।
 सा मं पम्भूई-समए मोत्तुण दिव समारूढा ॥ ५८७
 अह तौएण वि पिय-सहि जणणि-विउत्तं ति^३ मं कलेउण ।
 अम्मत्थियाओ वण-देवयाओ सप्पायरेण तहिं ॥ ५८८
 तो तहिं फल-रसामय-रसेण संतप्पिया अहं ताव ।
 जा जाया तम्मि तवोव्वेणम्मि पय-चारिणी णिल्लो ॥ ५८९

क्लकलवसनः शिलाशयनः] ॥ ५८४ ॥ ५८५) पत्त- [पत्रगृहकृतनिवातः निःसंगः
 यावत्तत्र तपश्चरति । तावद्भीतेन आह्वसा सुरपतिना सुरवधू रम्भा] ॥ ५८५ ॥
 ५८५#१) रंभे- [रम्भे वनगहनपरिस्थितस्य वेत्तासनस्य वरमुनेः । गत्वा कुरु विघ्नम्
 उप्रतपःसैतद्धृदयस्य] ॥ ५८५#१ ॥ ५८५#२) सुर- [सुरपतिलब्धादेशा वर-
 वदना णत्ति सदर्शवियवा । संप्राप्ता वनगहने कृतनियमः वरमुनिः यत्र] ॥ ५८५#२ ॥
 ५८५#३) ता- [तदा सुरवधूदर्शनचालिते मुनिवरमनसि मदनान्निः । प्रज्वलितः
 तपस्तरुदहनलालसः मोहवृत्तसिक्तः] ॥ ५८५#३ ॥ ५८६) सा- [सा कियच्चि-
 रमपि कालं तेन समं मदनमोहितमनसा । आसीना उदरवती जाता परितोषितसुरेशा]
 ॥ ५८६ ॥ ५८७) तिस्साई- [तस्याः अहं त्रिभुवनसुन्दर्याः रम्भायाः उदर-
 संभूता । सा मां प्रसूतिसमये मुक्त्वा दिवं समारूढा] ॥ ५८७ ॥ ५८८) अह-
 [अथ तातेन अपि प्रियसखि जन्मनीवियुक्ता इति मां कलयित्वा । अभ्यर्पिताः वन-
 देवताः सर्वादरेण तत्र] ॥ ५८८ ॥ ५८९) तो तहिं- [ततः तामिः फलरसा-

^१ The gāthās 585*1 to 585*3 are found only in J, and not in P. ^२ These three gāthās are numbered 84, 85, and 86 by J. ^३ J कयरण्णा, P कियच्चिरं, J कियच्चिरं. ^४ = उदरवती. ^५ P पम्भूव, J पम्भूह. ^६ P अहवापरेणे, J अह ताएण वि. ^७ [विउत्तं ति]. ^८ = वाक्प जाता. ^९ P तावत्तवयमि पयचारिणी, J तवोव्वेणम्मि पयचारिणी. ^{१०} = णिल्लो.
 जी. ७

वक्त्र-कुप्यासांवरिय-विमाहा पोत-जीविवाहरणा ।
 मय-सावएहि समये बाल-कीलां-सुई पत्ता ॥ ५९०
 दियहेहि केत्तिएहि विमुक्काई तेण बाल-भावेण ।
 ताय-पय-पक्याराहणम्मि उवसप्पिया बुद्धी ॥ ५९१
 आणेमि केद-मूल-फलाई विविहाई तरु-फसुयाई ।
 संमज्जणोवलेवैण-कम्म-क्खण्णण संतुट्ठा ॥ ५९२
 अण्णम्मि णिप्पा-विरमे बहु-विह-वर-विडव-कुसुम-लोहेण ।
 सुविसट्ठ-पायव कर-विहंग-स्य-मुहलिय-दियंतं ॥ ५९३
 महु-भत्त-महुयरावलि-संकारुमीय-पायव-णिउंजं ।
 कप्पतरु-कणइ-किस्सल-य-णिरंतरंतरिय-तरणि-कर-णियरं ॥ ५९४
 सुस्साय-फल-भरोणमिय-वच्छ-पालव-चुंभिय-वरंकं ।
 हिम-सेल-सिहर-णिज्जर-तुसार-परिसित्त-पेरंतं ॥ ५९५
 सुर-बहु-वल्लणालत्तय-विचिच्छिय-मणि-सिलायलुच्छंगं ।
 गंधव-गोय-रव-दिण्णे-यण्ण-मय-जूह-संघायं ॥ ५९६
 इय एव-विहं पिय-सहि साणु-वणं तेण कुसुम-लोहेण ।
 उवसप्पिय हि^१ अमुणिय-विहि-परिणामं हयासाए ॥ ५९७

- मृतरसेन संतर्पिता अहं तावत् । यावज्जाता तस्मिन् तपोवने पदचारिणी नीरुजा]
 ॥ ५८९ ॥ ५९०) वक्त्र- [कल्कलकूर्पाभावतुविग्रहा पोतजीविताभरणा । मृग-
 शावकैः समं बालक्रीडासुखं प्राप्ता] ॥ ५९० ॥ ५९१) दियहेहि- [दिवसैः किय-
 १० न्मात्रैः विमुक्ता अहं तेन बालभावेन । तातपदपङ्कजाराधने उपसर्पिता बुद्धिः]
 ॥ ५९१ ॥ ५९२) आणेमि- [आनयामि कन्दमूलफलानि विविधानि तरुप्र-
 स्तूतानि । संमार्जनोपलेपनकर्मक्षणकेन संतुष्टा] ॥ ५९२ ॥ ५९३) अण्णम्मि-
 [अन्यस्मिन् निशाविरमे बहुविधवरविटपकुसुमश्रेमेन । सुविकसितपादपं करविहगरुत-
 मुखरितदिगन्तम्] ॥ ५९३ ॥ ५९४) महु- [मधुमत्तमधुकराबलिशंकारोद्गीत-
 ११ पादपनिकुञ्जम् । कल्पतरुलताकिस्तलयनिरन्तरान्तरिततरणिकरनिकरम्] ॥ ५९४ ॥
 ५९५) सुस्साय- [सुस्वादफलभरावनमितवृक्षप्रालम्बचुम्बितधराङ्कम् । हिमशैलशिखर-
 निक्षिप्तपारपरिसिक्तपर्यन्तम्] ॥ ५९५ ॥ ५९६) सुर- [सुरवधूचरणालक्तक-
 मण्डितमणिशिलातलोत्संगम् । गन्धर्वगीतरवदत्तकर्णमृगयूयसंघातम्] ॥ ५९६ ॥ ५९७)
 इय- [इत्येवंविधं प्रियसखि सानुवनं तेन कुसुमलोमेन । उपसर्पितं हि अज्ञातविधि-

१० 'कुप्यासाव', J 'कुप्याणव'. ११ P 'कीला', J 'कीला'. १२ P 'अण्णमि', J 'अण्णेमि'. १३ = लिप्यन्तं. १४ P 'लण', J 'लण'. १५ P 'अहं हि', J 'अण्णमि'. १६ = उद्गीत. १७ = विचिच्छिय, P 'विचिच्छिय', J 'विचि'.
 १८ = वृत्तकर्म [= वृत्तकर्म]. १९ = उपसृष्ट, P 'उपसृष्टि'. २० P 'साह', J 'साह'.

ता तत्थ सुरहि-कुसुमोच्चयावहिये-हियय-भाव-वसराय ।
 वामेण-यस-कणह-वलंविष्णु-हत्याएँ सच्चविये ॥ ५९८
 धुवँत-धय-वडाहोय-हँवरं सिरि-पिवेस-परिवेसं ।
 पवण-पहल्लिर-किंकिणि-रव-मुहल्लि-वणह-यल्लोहोय ॥ ५९९^१
 विष्फुरिय-विविह-वर-रण-कंसि-संजणिय-सुर-धणु-समूहं ।
 गयणाहि अवयरंतं दिव-विमाणं सुहालोयं ॥ ६००^२
 ता तत्थ पढम-जोवण-वियंमियारंम-भूसियावयवो ।
 वियडोर-यड-पहोलंत-कुसुम-मात्त्र-कयाइरणो ॥ ६०१
 मंदाणिल-वस-पसरिय-सर्वगामोय-वासिय-दियंतो ।
 लायण-पहा-विच्छुरिय-सयल-वण-काण्णणाहोओ ॥ ६०२
 लीला-कमल-णिवारिय-वयण-णिलीणालि-पयैडियच्छि-जुओ ।
 पेच्छंतो मह वयणं दिव-कुमारो समल्लीणो ॥ ६०३
 तो तं दट्ठण मए सच्छरियं सायरं सविणयं च ।
 तब्बाव-भाविषाए खित्तो कुंसुमंजली पुरओ ॥ ६०४
 परिचिंतंयमिह हियए अज्ज कइच्छाई पुण्णमइयाई ।
 सच्चविय-उहय-लोयाई लोयणाई इमे दिट्ठे ॥ ६०५

परिणाम हताशया ।] ॥ ५९७ ॥ ५९८) ता तत्थ - [तावत्तत्र सुरभिकुसुमोच्च-
 यावहितहृदयभावप्रसरया । वामनतरुलतावलम्बिताग्रहस्तया दृष्टम्] ॥ ५९८ ॥ ५९९)
 धुवँत - [धूयमानध्वजपटाटोपदम्भरं श्रीनिवेशपरिवेशम् । पवनप्रवृत्तिरतकिङ्किणीरवसुख-
 रितनभस्तलाभोगम्] ॥ ५९९ ॥ ६००) विष्फुरिय - [विस्फुरितविविधवररत्न-
 कान्तिसंजनितसुरधनुस्समूहम् । गगनात् अवतरत् दिव्यविमानं शुभालोकम्] ॥ ६०० ॥
 ६०१) ता तत्थ - [तदा तत्र प्रथमयौवनविजृम्भितारम्भभूषितावयवः । विकटोरस्तट-
 प्रपूर्णकुसुममालाकृतामरणः] ॥ ६०१ ॥ ६०२) मंदाणिल - [मन्दानिलवशाप्रसूत-
 सर्वाङ्गामोदवासितदिगन्तः । लावण्यप्रभाविच्छुरितसकलवनकाननाभोगः] ॥ ६०२ ॥
 ६०३) लीला - [लीलाकमलनिवारितवदनिलीनालिप्रकटिताक्षियुगः । प्रेक्षमाणो मम
 वदनं दिव्यकुमारः समालीनः] ॥ ६०३ ॥ ६०४) तो तं - [तदा तं दृष्ट्वा मया
 साश्चर्यं सादरं सविनयं च । तद्भावभावितया क्षिप्तः कुसुमाञ्जलिः पुरतः] ॥ ६०४ ॥
 ६०५) परि - [परिचिन्तितं हि (परिचिन्तयामि वा) हृदये अथ कृतेच्छे (कृतार्थे

^१ = लाञ्छयितः; P 'वहिय', J 'विहिय'. ^२ P 'वामणयसकणहयवलं', J 'वामवरकणहयवल'. ^३ P 'वका-
 भोयं', J 'वकाहोयं'. ^४ J 600. ^५ P 599, J 601. ^६ P 'भोओ', J 'होओ'. ^७ = प्रकटित. ^८
^९ P 'कुमारो', J 'कुमरो'. ^{१०} = समवतीर्णः; P 'समोल्लीणो', J 'समल्लीणो'. ^{११} = अर्थाय. ^{१२} P
 'चित्तियमिह', J 'चित्तियमिह'.

अह तेण पुच्छियाहं समीवसुवसप्पिअण कोहलिणा ।
मउएहिं मुद-मुहरवसरेहिं वयणेहिं संच्छरियं ॥ ६०६

पुप्फलाइ-णव-कणह-वियाण-णिउंजए

गुंजिरालि-उल-वलय-मणोहर-रावए ।

कासि तंसि^१ तियस्स-वहु-विलास-विणोमयं^२

काणणम्मि परिममसि असंकिरि णिब्भयं ॥ ६०७

तो तं सोऊण मए पिय-साहि पढमं पियंकरं वयणं ।

वज्जरियं तस्स कुडं णियय-णिवासं कुलं णामं ॥ ६०८

तो तेण साहिलासं सप्परिओसं ससंभमं समुयं ।

सासंधं ससिणेहं सविलासमहं पुणो भणिया ॥ ६०९

सुंदरि ता अविरुद्धं एकेकम-दंसणं^३ भू किं जेण ।

गंधवेसाण कुले अहं पि विमले समुप्पण्णो ॥ ६१०

चिचंगयाहिहाणो तुह दंसण-कोहलेण अवयरिओ ।

जह होसि स-प्पसाया ता जुत्तं वम्महेण कयं ॥ ६११

अज्ज-दियसाउ रज्जं कोसं जीयं सुहं सरीरं च ।

अण्णं पि किंपि^४ जं मज्झ तं असेसं तुमोयत्तं ॥ ६१२

वा) पुण्यमये । दृष्टोभयलोके लोचने अस्मिन् दृष्टे] ॥ ६०५ ॥ ६०६) अह तेण -

[अय तेन पृष्ठाहं समीपमुपसर्प्य कुतूहलिना । मृदुकैः मुग्धमुखराक्षैः वचनैः साश्च-
र्यम्] ॥ ६०६ ॥ ६०७) पुप्फलाइ - [पूगफलादिनवलताविनाननिकुञ्जके गुञ्जन-

शीलालिकुलवल्लयमनोहररावके । का असि तस्मिन् त्रिदशवधूविलासविनोदकं कानने

परिभ्रमसि अशङ्काशीले निर्भयम्] ॥ ६०७ ॥ ६०८) तो तं - [ततः तत् श्रुत्वा

मया प्रियस्त्वि प्रथमं प्रियंकरं वचनम् । कथितं तस्य स्फुटं निजकनिवसनं कुलं नाम]

॥ ६०८ ॥ ६०९) तो तेण - [ततः तेन सामिल्यापि सपरितोषं ससंभ्रमं समोदम् ।

सौशंसं सस्नेहं सविलासमहं पुनर्भणिता] ॥ ६०९ ॥ ६१०) सुंदरि - [सुन्दरि

तावदविरुद्धम् अन्योन्यदर्शनमावयोः किं येन । गन्धर्वेशानां कुले अहमपि विमले समु-
त्पन्नः] ॥ ६१० ॥ ६११) चिचंगय - [चित्राङ्गदामिधानः तव दर्शनकुतूहलेन

अवतीर्णः । यदि भवसि सप्रसादा तद् युक्तं मन्मथेन कृतम्] ॥ ६११ ॥ ६१२) अज्ज - [अद्यदिवसात् राज्यं कोशं जीवितं सुखं शरीरं च । अन्यदपि किंचित् यन्मम

^१ = सामर्थ्य. ^२ P नव. ^३ P निव. ^४ P वलयणो. ^५ P would take तंसि as one word. ^६ = वधू. ^७ = क्रियाविशेषण. ^८ = अवसतः. P would take वज्जरियं तस्स as one word. ^९ P दंसणह. ^{१०} P मिहाणो, J हिहाणो. ^{११} [किंपि]. ^{१२} = तवावयव.

ता पसिय देहि मे पाणि-पङ्कवं मा विलम्ब एतादे ।
 ण सहस्र कालखलेवो मह द्वियै विचमिओ मय्यो ॥ ६१३
 एवं तं चाद्दु-सयाणुसंविचं वयणयं सुजेऊम ।
 हिययं आ-गयण-रसायलं^१ म्द^२ 'पङ्कुलियं'^३ सहसा ॥ ६१४
 आणंद-बाह-पडिपुनिएहिं^४ सहि मण-सिणिद्वया तस्स ।
 अच्छीहिं विचं सिट्ठा पडिवयणमसंभरंतीए^५ ॥ ६१५
 अह-गरुय-संज्झससास-वस-विसईत-सुह-पण्हेहिं ।
 णीसासेहिं सयं चिय दिण्णो^६ अंतमओ मीवो ॥ ६१६
 अंगेहिं मि^७ अणवत्थ-ट्टिएहिं असहीरणो समुहिट्ठा ।
 लज्जोणएण वयणेण अप्पिओ हियय-सम्भावो ॥ ६१७
 के^८ जं ण सेय-गुलउग्गमेण पिय-सहि ण पिसुणियं तस्स ।
 पपडीकया हयासेण लहुइया ऊरुं कपेण ॥ ६१८
 इय एमं-विहं पोरात्थिएहिं^९ अंगेहिं मयण-णडिएहिं ।
 लज्जालुयाणुरूया अवणीयीं गुणमई बुद्धी ॥ ६१९
 तो वाम-पर्यगुट्ठेण तत्थ धरणी-यलं लिहंतीए ।
 भणियं अणुव-सई अहोमुहंछं च सहि तस्स ॥ ६२०

तदशेषं त्वदायत्तम्] ॥ ६१२ ॥ ६१३) ता पसिय - [तत्पसीद देहि मम पाणि-
 पङ्कवं मा विलम्बस्व इदानीम् । न सर्वते कालक्षेपः मम हृदये विजृम्भितः मदनः]
 ॥ ६१३ ॥ ६१४) एवं तं - [एवं तच्चादुशतानुसंधितं वचनं श्रुत्वा । हृदयम्
 आगगनरसातलं मम प्रफुल्लितं सहसा] ॥ ६१४ ॥ ६१५) आणंद - [आनन्दबाष्प-
 परिपूरिताभ्यां सखि मनःसिन्धवता तस्य । अक्षिभ्याम् इव (एव वा) शिष्टा प्रतिवचनम्
 असंस्मरन्त्याः] ॥ ६१५ ॥ ६१६) अहगरुय - [अतिगुरुकसाव्यसोच्छ्वासवशवि-
 कसन्मुखप्रवृत्तैः । निःश्वासाः स्वयमेव दत्तः अन्तर्गतः भावः] ॥ ६१६ ॥ ६१७)
 अंगेहिं - [अङ्गैरपि अनवस्थास्यितैः असहनशीलता समुद्दिष्टा । लज्जावनतेन वदनेन
 अप्रितः हृदयसद्भावः] ॥ ६१७ ॥ ६१८) के जं ण - [किं यत्नं त्वेदपुलकोद्गमेन^{१०}
 प्रियसखि न पिशुनितं तस्य । प्रकटीकृतौ हताशेन लघुकृतौ ऊरु कम्पेन] ॥ ६१८ ॥
 ६१९) इय एमं-विहं - [इत्येवंविधं दुर्जनैः अङ्गैः मदनवञ्चितैः । लज्जाशीलानुरूपा
 अपनीता गुणवती बुद्धिः] ॥ ६१९ ॥ ६२०) तो - [ततः वामपादाङ्गुलेन तत्र

^१ P हियय, J हियह, [हिययं], ^२ Pj वलम्ब. ^३ P gives a footnote आलावरसोवसं च पपरियं [= पङ्कुलियं] calling it a पाठांतरं. ^४ P पङ्कुलियं, J पुण्डु. ^५ [चिय]. ^६ = ^{१०} अवदसी; P 'संभरंतीए, J संभरंतीए. ^७ P सज्झससास, J सज्झससास. ^८ P सुह, J सुह. ^९ P दिणो, J देणो. ^{१०} P आणो, J भावो. ^{११} P हि मि, हिं मि. ^{१२} = भनवगणना फा. ^{१३} [किं]. ^{१४} P ऊरु, J ऊरु. ^{१५} P एमं, J एमं. ^{१६} = पोरात्थो बुज्जो अ देसीए । बुज्जैः. ^{१७} P कज्जालुयाणुरूया, J कज्जालुयाणुरूया. ^{१८} = अपनीता. ^{१९} = अहोमुखावर्ध.

को एयं ण पसंसइ कस्स च इमिणा ण होइ परिओसो ।
 को तुम्ह ण संबज्झइ कहं व ण दीसइ तुमाहिंतो ॥ ६२१
 इय ज्ह मं महसि महानुभाव वण-तावसि पि णाऊण ।
 ता गंतुणं म्ह तवोवणम्मि तार्यं चियं भणेषु ॥ ६२२
 तो तेण पुणो मणियं अलमिमिणा केचिरं^१ किलंबेसि ।
 ण सहइ तुह दंसण-सुह-समुग्गओ मह भणे मयणो ॥ ६२३
 कालंतर-परिवसिए अवसर-सुक्कम्मि मय-सिलिंबच्छिं^२ ।
 विग्घ-सहस्साइं समावडंति हियहच्छिए कज्जे ॥ ६२४
 एवं भणिऊण वर्यसि तेण पुलइय-पओट्ट-हत्थेण ।
 गहिओ मे^३ म्मुणिय मणाहिलासमवसारिओ हत्थो ॥ ६२५
 तो तेण मज्झ पिय-सहि सहसा णिबंत्तिओ स-वीवाहो ।
 पम्भुसियासेस-कुलकमएँ हय-मयण-णडियाए ॥ ६२६
 तह तत्तो चिय पिय-सहि कुसुमासव-भत्त-महुयस्सगीए ।
 कलयंठि-कलयलाराव-मुहल्लिए दस-दिसा-वलए ॥ ६२७
 णिविबं-लया-पल्लव-णिरंतरंतरिय-तरणि-कर-णियरे ।
 बडु-विह-पम्भूय-परिमल-परिवासिप-तर-णिउंजम्मि ॥ ६२८

घरणीतलं लिखन्त्या । भणितम् अनुचशब्दम् अधोमुखाक्षं च सखि तस्य] ॥ ६२० ॥
 ६२१) को एयं-[कः एतन्न प्रशंसति कस्य वा अनेन न भवति परितोषः । कः
 तव न संबध्यते कथमिव न दृश्यते त्वत्तः] ॥ ६२१ ॥ ६२२) इय-[इति यदि
 १० मां कांक्षसे महानुभाव वनतापसीम् अपि ज्ञात्वा । तद्रत्वा अस्मत्तपोवने तातमेव भण]
 ॥ ६२२ ॥ ६२३) तो तेण-[ततः तेन पुनर्भणितम् अलमनेन कियच्चिरं वि-
 लम्बसे । न सद्यते त्वदर्शनसुखसमुद्भूतः मम मनसि मदनः] ॥ ६२३ ॥ ६२४)
 कालंतर-[कालान्तरपर्युषिते अवसरस्युते मृगशावाक्षि । विघ्नसहस्राणि समापतन्ति
 हृदयेस्ति कार्ये] ॥ ६२४ ॥ ६२५) एवं-[एवं भणित्वा वचांसि तेन पुलकित-
 ११ प्रकोष्ठहस्तेन । गृहीतः मम ज्ञात्वा मनोज्ञमिलापम् अग्रसारितः हस्तः] ॥ ६२५ ॥
 ६२६) तो तेण-[ततः तेन मप्रियसखि सहसा निर्वर्तितः स्ववीवाहः । प्रस्युता-
 शेषकुलकमया हतमदनवञ्चितया] ॥ ६२६ ॥ ६२७) तह तत्तो-[तथा ततः
 एव प्रियसखि कुसुमासवमत्तमधुक्त्रोद्गीते । कलकण्ठीकलयलारावमुखारिते दशदिशा-
 वलये] ॥ ६२७ ॥ ६२८) णिविबं-[निविडेल्लतापल्लवनिस्तारान्तरिततरणिकर-

१० १ = कथमिव, १ कड व, १ कं व. ११ प विय, १ विष्णु. १२ प केचिरं, १ किचिरं. १३ = सुगतावाक्षि; १
 'सिद्ध', १ 'सिद्धि'. १४ प से, १ मे. १५ = अग्रसारितं. १६ प निजपिओ, १ निजपिओ. १७ = निविबं.

सत्तच्छय-सुह-यायव-तलम्भि इच्छाएँ अच्छिउज्ज चिरं ।
 दिक्सावसाण-समए संभरिओ सहि मए अप्पा ॥ ६२९
 भणियं च मए प्रिययम् ण हु एसो दुष्णओ सुहेणम्ह ।
 बोलेइ जइ ण देवो अनुकूलो होइ एत्ताहे ॥ ६३०
 अइ-गरुओ अवरारो विसमो ताओ असंकिरो मयणो ।
 अविमरसिबं च कज्जं ण-याणिमो कह विपरिणम्ह ॥ ६३१
 ता तेणाहं भणिया मा मायसु एहि ताव णिय-वसई ।
 वसम्ह विगय-रोसो' होही कालेण तुह ताओ ॥ ६३२
 दिष्णाण अदिष्णाण ये आहव-गहियाण सईवराणं' च ।
 परिणीयाण कुमारीण गत्थि अण्ण भणेयम् ॥ ६३३
 अह एरिसे' समुल्लावे-वइये सुयणु एरुसरियाए ।
 सुईरण्णोसण-सुढिओ' ततो' क्षिय आगओ ताओ ॥ ६३४
 ता तेण समं प्रिय-सहि सहसा गंधवराय-तणएण ।
 एक-विमाणासीणा सखिया णवर ताएण ॥ ६३५
 भणियं च महामुणिणा पावसु रे पाव रक्खसालोयं ।
 दुहिया मे अवहरिया कामासत्तिण अइ-रहसा ॥ ६३५*१

निकरे । बहुविधप्रसूनपरिमलपरीवासिततरुनिकुञ्जे] ॥ ६२८ ॥ ६२९) सत्त-
 च्छय- [सत्तच्छदसुखपादपतले इच्छया आसित्वा चिरम् । दिक्सावसानसमये संस्पृतः
 सखि मया आत्मा] ॥ ६२९ ॥ ६३०) भणियं- [भणितं च मया प्रियतम न
 खलु एष दुर्नयः सुखेन आवयोः । व्यवलीयते यदि न दैवम् अनुकूलं भवति इदा-
 नीम्] ॥ ६३० ॥ ६३१) अइ- [अतिगुरुकः अपराधः विषमः तातः अशङ्कितौ
 मदनः । अविमर्शितं च कार्यं न जानीमः कथं विपरिणमते] ॥ ६३१ ॥ ६३२)
 ता- [तदा तेनाहं भणिता मा बिभीहि एहि तावन्निजवसतिम् । ब्रजावः विगतरोषः
 भविष्यति कालेन तव तातः] ॥ ६३२ ॥ ६३३) दिष्णाण- [दत्तानामदत्तानां
 च आहवगृहीतानां स्वयंवराणां च । परिणीतानां कुमारीणां नास्ति अन्यद्भणितव्यम्]
 ॥ ६३३ ॥ ६३४) अह- [अय ईदृशे समुल्लापन्यतिकरे सुतनु भ्रगिति । सुचिरा-
 न्वेषणश्रान्तः ततः एव आगतः तातः] ॥ ६३४ ॥ ६३५) ता तेण- [तावत्तेन
 समं प्रियसखि सहसा गन्धर्वराजतनयेन । एकविमाणासीना दृष्टा नवरं तातेन] ॥ ६३५ ॥
 ६३५*१) भणियं- [भणितं च महामुनिना प्राप्नुहि रे पाप राक्षसलोकम् । दुहिता

^१ P रोखे, J रोसा. ^२ P ब, J इ. ^३ PJ सखं. ^४ P एरिसे स्वससु, J एरिसे ससु. ^५
^५ = समुल्लापन्यतिकरे. ^६ = तत्समये; P सरियाण, J सरियाए. ^७ = सुचिरान्वेषणसिबं, P सुइरि,
 सुराण्णे. ^८ = सखि. ^९ = ततो. The next four gāthās, 635*1 to 635*4, are
 found only in P. They are numbered there, 35-38: but again the Nos. 35 etc.
 are repeated for the following verses. The copyist observes that these
 verses are added on a separate folio, from some other book, with a remark
pāṭhāntara, and that their numbers are repeated. They are not found in J.

वृत्तं च तओ तेण वि गंधवेणावि केयवराहेण ।
 मयवे इमस्स होही कइया आउस्स पज्जतो ॥ ६३५*२
 मणियं च तओ इसिणा गियत्तं-रोसेण पुत्ति-येहाओ^१ ।
 अइ-दुसह-सुहउ-पारद्ध-संगरे जाव सि-ह^२ ॥ ६३५*३
 ता सोय-मज्झिअ-विसह-गयण-प्सरेण पेच्छमाणाए ।
 साव-यवणेण हरिउण^३-----त्य वि पयस्स ॥ ६३५*४
 तो मे मस चि पडियं अविणय-गिरि-गरुध-तुंग-सिहराहि ।
 हियं लज्जा-भय-कुल्लि-ताडियं पिव गिरालं^४ ॥ ६३६
 अह अयस्स-महा-सीहेण तासिया पल्लिउण वेण ।
 एक्कं गिउंज-कणई-वियाण-गहणं समल्लीणा ॥ ६३७
 ता तत्थ मे गिल्लुकं अविणीयं पेच्छउ चि मा ताओ ।
 इय कलिउण^५ वं सूरुो नीओ लज्जाए अत्थंमणं ॥ ६३८
 मह दुक्ख-दुक्खियाहिं व दिसाहिं अंधारियाहिं वयणाहिं ।
 मह भय-भीयाहिं व संकुयंति^६ वणवर-समूहाहिं ॥ ६३९
 ता रवि-रह-वडणै-विसट्ट-जलहि-मग्गुमाणण व तमेण ।
 पापालाहिं व^७ समयं विलुपिओ गहफलाहोओ^८ ॥ ६४०

मे अपहृता कामासकेन अतिरमसात्] ॥ ६३५*१ ॥ ६३५*२) वृत्तं—[उक्तं
 च ततः तेनापि गन्धर्वेणापि कृतौपराधेन । भगवन् अस्य भविष्यति कदा आयुषः
 पर्यन्तः] ॥ ६३५*२ ॥ ६३५*३) मणियं—[भणितं च ततः ऋषिणा निवृत्त-
^१ रोषेण पुत्रीजेहात् । अतिदुःसहसुभटप्रारब्धसंगरे यावत् शिरसि हतः] ॥ ६३५*३ ॥
 ६३५*४) ता सोय—[तदा शोकमैत्रविशब्दगगनप्रसरेण प्रेक्षमाणायाः शापपवनेन
 हतः नैवरं प्रियैः कुत्रापि प्रवेशे] ॥ ६३५*४ ॥ ६३६) तो मे—[ततः मम
 धेसिति पतितम् अविनयगिरिगुरुकतुङ्गशिखरात् । हृदयं लज्जाभयकुलिशताडितम् इव
 निरालम्बम्] ॥ ६३६ ॥ ६३७) अह—[अयं अयरोमहासिंहेन त्रासिता पलाय्य
^२ वेगेन । एक्कं निकुल्लतावितानगहनं समालीना] ॥ ६३७ ॥ ६३८) ता तत्थ—
 [तदा तत्र मां निलीनाम् अविनीतां प्रेक्षतामिति मा तातः । इति कल्पित्वा इव सूर्यः
 नीतः लज्जया अस्त्रमनम्] ॥ ६३८ ॥ ६३९) मह—[मम दुःखदुःखिताभिः इव
 दिशाभिः अन्धकारितानि वदनानि । मम भयभीतानि इव संकुर्वन्ति वनचरसमूहानि]
 ॥ ६३९ ॥ ६४०) ता रवि—[तदा रविरथपतनविकसितजलधिमानोद्वेतेन इव

^१ 'गंधवेण वि कयाव' । ^२ P विपत्त. ^३ P 'हेहाओ. ^४ [सिरसि हजे]. ^५ P मज्झिअ; P
 would separate मज्झि and अ. ^६ [हरिओ णवरि पिओ कय वि पयस्से]; the conjectural
 letters of the copyist are म्मा ि च क for the four blank places. ^७ = अयस एव सिद्ध.
^८ = मणिया. ^९ P मं निलुक्कं, J गिणलुक्कं. ^{१०} P य, J व. ^{११} P अयवणं, J अयमणं. ^{१२} P संकुयंति,
 J संकुयंति. ^{१३} P विहण, J पडण. ^{१४} = पातालेन सह मेलितः; P 'हिं व, J 'हिन्व. ^{१५} P 'भोओ, J 'होओ.

ता हं 'कणह-विद्यानात्रो' सणिय-सणियं महा-मउप्येत्सा' ।
 अण्णण-सरु-वणंतर-णिलुक्कमाणी समल्लीणा ॥ ६४१
 ता' ण पिओ ण विमाणं ण य ताओ जेय किं पि तं चिण्हं ।
 जं पेच्छिउण जीयं मुहुत्तमेत्तं विमालेमि ॥ ६४२
 अहं तं ददूण मए सज्ज मसाणं व झत्ति दुंप्पेच्छं ।
 चिर-मोह-लद्ध-सण्णाएँ मुक्कयंठं चिरं रुण्णं ॥ ६४३
 हा ताय गय-सिण्णेहो कीस तुमं तक्खणेण 'मह जाओ ।
 अविणीए वि 'अवबे हवंसि कलुणासया' मुणिणो ॥ ६४४
 हा अज्जउत्त तुह पोह-बंधणो'दद्ध-जीविया विहिणो ।
 वोच्छिण्णा विस-वड्ढि व विवड-कप्पहुमार्हितो ॥ ६४५
 हा अंब तए वि अहं इय-णामा जम्म-वासरे मुक्ता ।
 इण्हि असरण-हियया कं जं सरणं पविज्जिस्सि' ॥ ६४६
 हा भयवईओ वण-देवयाओ देसेह पिययमं मज्झ ।
 तुम्हं सरण-यवण्णा विओर्ये'अणाहा विवज्जामि ॥ ६४७
 इय एवं बहुसो विलविउण परिचितियमिहं हियण्ण ।
 किं मह हय्यो'प इमिणा अण्णं'डियारेण रुण्णेण ॥ ६४८

तमसा । पातालादिव समं विवृतः नमस्तलाभोगः] ॥ ६४० ॥ ६४१) ता - [ताव-
 दहं लतावितानात् शनैः शनैः महाभयत्रस्ता । अन्योन्यतरुवनान्तरनिनीयमाना समा-
 लीना] ॥ ६४१ ॥ ६४२) ता - [तदा न प्रियः न विमानं न च तातः नैव
 किमपि तच्छिह्नम् । यदृष्ट्वा जीवितं मुहूर्तमात्रमपि मीनयामि] ॥ ६४२ ॥ ६४३)
 अहं तं - [अथ तदृष्ट्वा मया सद्यः श्मशानमिव झटिति दुःप्रेक्ष्यम् । विरमोहलब्ध-
 संज्ञया मुक्तकण्ठं चिरं रुदितम्] ॥ ६४३ ॥ ६४४) हा ताय - [हा तात गतस्नेहः
 कस्मात् त्वं तत्क्षणेन मम जातः । अविनीतेऽपि अपत्ये भवन्ति करुणाशयाः मुनयः]
 ॥ ६४४ ॥ ६४५) हा अज्जउत्त - [हा आर्यपुत्र त्वत्सेहवन्धनावबद्धजीविता
 विधिना । व्युच्छिन्ना विपवल्ली इव विकटकल्पद्रुमात्] ॥ ६४५ ॥ ६४६) हा
 अंब - [हा अम्ब त्वया अपि अहं हतनामा जन्मवासरे मुक्ता । इदानीम् अशरणहृदया
 किं यत् शरणं प्रपत्ये] ॥ ६४६ ॥ ६४७) हा भय - [हा भगवत्यः वनदेवताः
 दर्शयत प्रियतमं मम । शुष्माकं शरणं प्रपन्ना वियोग-अनाथा विपद्ये] ॥ ६४७ ॥
 ६४८) इय एवं - [इत्येवं बहुशः विलप्य परिचिन्तितो अस्मिं हृदयेन । किं मम हतायाः

^१ P कणयविमा, J कणहविमा. ^२ = महाभयेन उज्ज्वलमाना; ^३ 'पेच्छा, J 'पेत्सा. ^४ १' ता
 न, J ता जा ण. ^५ [पि मालेमि], P would read विमालेमि as one word. ^६ P हुप्पेच्छं, J
 दुप्पेच्छं. ^७ = मुक्कयंठं. ^८ P महं, J मह. ^९ = अवत्ये. ^{१०} = कलुणाशया, P सया, J महा. ^{११} =
 बंधणो'दद्धजीविता. ^{१२} P विधिणा, J विहिणा. ^{१३} [पविज्जिस्सि]. ^{१४} P would separate
 वि and जेय, [वि उव अणाहा]. ^{१५} = हतायाः. ^{१६} = अग्रतिकारेण.

- दुःखावगमोवाओ णण्णो मरणाउ दीसइ कहिं पि ।
 ता इह सत्तच्छय-पायवम्मि पासं णिबंभित्तं ॥ ६४९
 एवं हियए परिभाविऊण वलियम्मि वक्कल-वरिळ्ळे ।
 सच्चविया जमहर-वैत्तणि व हियच्छिय्या साहा ॥ ६५०
 भणियं च णिबद्धंजलि-पणाम-पुवं मणम्मि झाऊण ।
 भयवं विस्स-पयावह जह किं पि मए कयं सुकयं ॥ ६५१
 ता अण्णम्मि वि जम्मे सो चिय मह पियम्मो हविज्जासु ।
 मा होज्ज पुणो एवं-विहाण दुक्खाण संभूई ॥ ६५२
 एवं भणिऊण मए उवबद्धो जा तहिं दुमे अप्पा ।
 तो अंदुड्डीणे जीवियम्मि गयणे सुओ सद्दो ॥ ६५३
 अह अलमलमिणिणा^१ तुज्झ पुत्ति ववसाय-साहसरसेणं ।
 वीसत्या होई खणं अहं सु जणणी य तुहं पत्ता ॥ ६५४
 तौ श्रुत्ति णहं-फलाओ अवपरिऊणम्म सहि सुजणणीए ।
 तं तोडिऊण पासं गहियाहं सुयणु उच्छंगे ॥ ६५४*१
 जाणामि तेण मुणिणा णिरावराहा वि मुक्क-संगेण ।
 परिसेसियौ सि बाले दूरं णिकरुण-हियएण ॥ ६५५

- अनेन अप्रतिकारेण रुदितेन] ॥ ६४८ ॥ ६४९) दुःखाव- [दुःखावगमोपायः
 नान्यः मरणाद् दृश्यते कुत्रापि । तदिह सत्तच्छदपादपे पाशं निर्भन्त्यामि] ६४९ ॥
 ६५०) एवं- [एवं हृदये परिभाष्य वलितं हि^१ (बलामि वा) कल्कलोत्तरीयम् ।
 ६५१) भणियं- [भणितं
 च निबद्धाञ्जलिप्रणामपूर्वं मनसि ध्यात्वा । भगवन् विश्वप्रज्ञापने यदि किमपि मया कृतं
 सुकृतम्] ॥ ६५१ ॥ ६५२) ता अण्णम्मि- [तदन्यस्मिन्नपि जन्मनि स एव
 मम प्रियतमः भवतु । मा भवेत् पुनरेवविधानां दुःखानां संभूतिः] ॥ ६५२ ॥
 ६५३) एवं- [एवं भणित्वा मया उपबद्धं यदा तत्र हुमे आत्मा । तदा अर्धोद्गीने
 ६५४) जीविते गगने श्रुतः शब्दः] ॥ ६५३ ॥ ६५४) अह- [अये अलमलमनेन तव
 पुत्रि व्यवसायसाहस्रसेन । विश्वस्ता भव क्षणम् अहं खलु जननी च तव प्राप्ता]
 ॥ ६५४ ॥ ६५४*१) ता श्रुत्ति- [तदा श्रुतिः नमस्तलादवतीर्य मम सखि
 सुजनन्या । त त्रोटयित्वा पाशं गृहीता अहं सुतनु उत्संगे] ॥ ६५४*१ ॥ ६५५)
 जाणामि- [जानामि तेन मुनिना निरपराधा अपि मुक्तसंगेन । परिशेषितौ असि बाले

^१ P 'वसमो', J 'वगमो'. ^२ P वरिळ्ळे, J विरळ्ळे. ^३ P वोत्तणि, J वत्तणि. ^४ [हविज्जाउ].

^५ = अर्धोद्गते. ^६ मिणिणा, J मिमिणा. ^७ P सरेण, J सरेण. ^८ [होहि]. ^९ P छुई, J छुइ.

Gāthā No. 654*1 is found in P only, but not found in J. P puts, it is interesting to note, the same No., 54, for this and the following gāthā, No. 655. ^{१०} नह. ^{११} [परिपेसिया.]

ता तुज्ज सो अगम्मो सुर-लोओ जत्थ सह णिवासो म्हा ।
 अत्थि म्हा हियय-दुहओ जक्खो णलकूबरो णाम ॥ ६५६
 विताहिक्खस्स तणओ सुयणो सब्बओ पिगाहासी ।
 पडिक्खण-वच्छलो सहै परोवयारेक्क-पत्तटो ॥ ६५७
 तस्स समप्पेमि सुहेण जेण पिय-विरह-दुक्खमहय्यो वि ।
 सुवयसिंयाहिं समयं वच्चंति अलक्खिया दियहा ॥ ६५८
 एवं भणिउण चिरं अंबाए सिणेह-संगय-मणाए ।
 एत्थाणिउण पिय-सहि सम्पिया तुज्ज तायस्स ॥ ६५९
 तो तदियसाहितो तुम्हं अंबाए तह य ताएण ।
 तुम्हाहिं वि सविसेसं सच्चविया एचिरं जाव ॥ ६६०
 तेणत्तिर्यं पि कालं तुह णेह-णिबद्ध-जीवियासाए ।
 सम्भाव-समप्पिय-माणसाए दुक्खं चिय ण णीर्यं ॥ ६६१
 तुह सुह-सुहिया तुह दुक्ख-दुक्खिया तुज्ज हियय-गय-हियया ।
 तेण णिवारेमि इमे गुरु-जण-मण-वाहिरं कज्जं ॥ ६६२
 इयं गुरु-जण-मण-रहियं कज्जं जो कुणइ सुयणु सच्छंदो ।
 सो दुक्ख-हरं जौयइ जह जाया इं सु सच्छंदा ॥ ६६२*१

दूरं निष्करुणहृदयेन] ॥ ६५५ ॥ ६५६) ता—[तस्मात्तव सः अगम्यः सुरलोकः
 यत्र सदा निवासः अस्माकम् । अस्ति मम हृदयदयितः यक्षः नलकूबरः नाम]
 ॥ ६५६ ॥ ६५७) विताहिक्खस्स—[विताधिपस्य तनयः सुजनः सत्यव्रतः प्रिया-
 भाषी । प्रतिपन्नवत्सलः सदा परोपकारैककुशलः] ॥ ६५७ ॥ ६५८) तस्स—
 [तस्य समर्पयामि सुखेन येन प्रियविरहदुःखमयाः अपि । सुवयस्याभिः समं व्रजन्ति
 अलक्षिताः दिवसाः] ॥ ६५८ ॥ ६५९) एवं—[एवं भगित्वा चिरम् अम्बया
 केहसंगतमनसा । अत्र आनीय प्रियसखि समर्पिता तव तातस्य] ॥ ६५९ ॥ ६६०)
 तो—[ततः तद्विषयात् तव अम्बया तथा च तातेन । युष्माभिरपि सविशेषं दृष्ट्वा
 ईयच्चिरं यावत्] ॥ ६६० ॥ ६६१) तेण—[तेन एतावत् अपि कालं तव केह-
 निबद्धजीविताशया । सद्भावसमर्पितमानसया दुःखमेव न ज्ञातम्] ॥ ६६१ ॥ ६६२)
 तुह—[त्वसुखसुखिता त्वहःखदुःखिता त्वत्-हृदयगतहृदया । तेन निवारयामि इदं
 गुरुजनमनोबाधं कार्यम्] ॥ ६६२ ॥ ६६२*१) इयं—[इति गुरुजनमनोरहितं
 कार्यं यः करोति सुतनु स्वच्छन्दः । सो दुःखगृहं जायते यथा जाताहं खलु स्वच्छन्दा]

^१ = सत्यव्रतः, ^२ P सच्चवओ, J सच्चवओ. ^३ P भासी, J हासी. ^४ P त्थ, J त्थं. ^५ = वक्षः. ^६
^७ P 'महाया. ^८ = सुसखीभिः. ^९ P तणा, J एणा. ^{१०} P would read 'विषयं चिरं.
^{११} P suggests the samdhi तेण + एत्थि, [तेणत्तिर्यं]. ^{१२} = कालं [= तं] ^{१३} This gāthā
 No. 662.1 is found in P only, but not in J; P इय. ^{१४} P जणइ.

- जह पिच्छेण एयं तुह दिय सठियं कुरंगच्छि ।
ता अवाए सीसह सँ बिय सब समाणिहई ॥ ६६३
अहवा सय पबोहेमि तत्थ गतूण तँ चिय कुमारं ।
जेण वरेज्जसि दिज्जसि एकेकमकुलहरीसेहिं ॥ ६६४
इय एवविहो धम्मो दिट्ठो देवेहिं दियमहेसीहिं ।
अविरुज्जतो पियसहि उईयाण वि उईयलोगसुहो ॥ ६६५
एवं भणियाएँ इमीएँ पमणियं णिवहिज्ज जह एवं ।
ता किचियमितं हयणिसाएँ सेसं मेह साहेसु ॥ ६६६
भणियं च मए पियसहि कीस तुमं एरिसं पि ण णिएसि" ।
अरुण-कराहय-तिमिरं पुव-दिसा-यंडुरं गयणं ॥ ६६७
पेच्छेयं सुह-भारुण पढयं दुल्लख-तारा-यणं
आमोयं ण जणेह कामिणि-यणे बालीयवालिद्वयं ।
दूर-च्छिण-दिशं सहाव-धवलं ओलमी-चंदायवं
आलिखंलालिद्वयं व छांयरहियं जौयं गहो-मंडलं ॥ ६६८
दीसइ पसरंत-गवारुणपहा-पहय-तिमिर-पम्भारं ।
"हरि-गक्खुकत्तिय-दिमैहंद-देहारुणं गयणं ॥ ६६९

- ॥ ६६२*१ ॥ ६६३) जह—[यदि निश्चयेन एतत् तव हृदये संस्थितं कुरङ्गाक्षि ।
तावदन्वायै शिष्यते सा एव सर्वं समानेष्यति] ॥ ६६३ ॥ ६६४) अहवा—
[अथवा स्वयं प्रबोधयामि तत्र गत्वा तमेव कुमारम् । येन त्रियसे दीयसे अन्योन्यकुल-
गृहेहीः] ॥ ६६४ ॥ ६६५) इय—[इत्येवंविधः धर्मः दिष्टः देवैः द्विजमहर्षिभिः ।
अविरुध्यमानः प्रियसखि उभयेपामपि उभयलोकासुखः] ॥ ६६५ ॥ ६६६) एवं—
[एवं भणितायाम् अनया प्रभणितं निर्वहेत् यदि एवं । तावत् कियन्मात्रं हतनिशायाः
शेषम् अस्माकं कथय] ॥ ६६६ ॥ ६६७) भणियं—[भणितं च मया प्रियसखि
कस्मात्त्वम् ईदृशमपि न पश्यसि । अरुणकराहतनिमिरं पूर्वदिशापाण्डुरं गगनम्] ॥ ६६७ ॥
६६८) पेच्छेयं—[पश्येदं सुखमारुतेन प्रहृतं दुर्लक्ष्यतारागणम्, आमोदं न जनयति
कामिनीजने बालातपास्त्रिष्टम् । दूरच्छिन्नदिशं स्वभावधवलम् अवरुणचन्द्रातपम्, आले-
ख्यालिखितम् इव छांयरहितं जातं नभोमण्डलम्] ॥ ६६८ ॥ ६६९) दीसइ—

^१ P पिच्छं, J पिच्छि. ^२ = सैव. ^३ = करोति. ^४ P विरि, J वरे. ^५ = एकमेकं यथा भवति.
^६ = कुलगृहेहीः. ^७ P एस, J एव. ^८ P विट्ठो, J देट्ठो. ^९ = अनपराध्यम्; P अविरं, J अविरं. ^{१०} P
उहयाणा, J उहयाण. ^{११} P उईय, J ओहय. ^{१२} P numbers this as well as next gāthā,
665. ^{१३} P सेसम्. ^{१४} = जानासि. ^{१५} P जणे, J जणे. ^{१६} = बालातपास्त्रिष्टम्. ^{१७} P जिच्छ, ^{१८} =
गत, [ओलुगा]. ^{१९} = आलेख्यालिखितमेव. ^{२०} = क्षीर्ति. ^{२१} P जाई, J जायं. ^{२२} P हरियक्खं,
J हरणक्खं. ^{२३} = दिगजैत्र [= जैत्र], P दिगहन्व, J गहवहन्व; P gives a foot-note.
हरणहक्खसियगयवहण and calls it a पाठोत्तरं; it is interesting to note that 'it agrees
partly with the reading of J.

एसा वि सुयणु धर-दीहियाएँ चिर-विह-वेयणुकंठ ।
 बाहरइ चक्रवाई णलिणोवेरि संठियं दइयं ॥ ६७०
 संमिळ्ठिति^१ सुहासार्य-जणिय-परिओस-दुविसैट्टाई ।
 इतै-खर-दिणयराय-संकाइ व कुमुब-गहणाई ॥ ६७१
 इय जा ममाई सोउं पेच्छइ अरुणारुण णहाहोय ।
 ता उयय-धराहर-सिहर-संठिओ झत्ति दिण-गाहो ॥ ६७२
 तो मह इमीएँ भणियं एसो सदि उयय-सेल-सिहरम्मि ।
 लक्खार-सरत्तो बिये सहइ चि समुग्गओ सूर्रो ॥ ६७३
 कणय-कविलम्मि सहसा दिट्ठे गंल्ले व दिवस-गाहम्मि ।
 ओमरइ कसैण-विसहर-णिव्हो व णहादि^२ तम-णिव्हो ॥ ६७४
 णलिणोयैर-परिवसियाई अलि-उलाई करोई विउडिंतो^३ ।
 उक्खणइ व तम-बीयाई पेच्छ रोसाख्खो सूर्रो ॥ ६७५
 बालोयवो ण णिविडैई रहस-मिल्लैत्तेसु चक्रवाएसु ।
 वियसिय-कमल-समुच्छलिय-रेणु-कविसासु सरसीसु ॥ ६७६

[दृश्यते प्रसरन्नवारुणप्रभाप्रहततिमिरप्राग्भारम् । हरिनखोक्तदिग्गजेन्द्रदेहारुण गग-^१
 नम्] ॥ ६६९ ॥ ६७०) एसा वि- [एषा अपि सुतनु गृहदीर्घिकायां चिरवि-
 रहवेदनोत्कण्ठम् । व्याहरति चक्रवाकी नलिनोदरे संस्थितं दयितम्] ॥ ६७० ॥ ६७१)
 संमिळ्ठिति - [संमीलन्ति सुखास्वाद- (सुखस्वाप-वा) जनितपरितोषदुर्विकसितानि ।
 आगच्छत्खरदिनक्रातपशङ्कया इव कुमुदगहनानि] ॥ ६७१ ॥ ६७२) इय-
 [इति यावत् मत्तः श्रुत्वा प्रेक्षते अरुणारुणं नभ-आभोगम् । तावत् उदयधराधर-^२
 शिखरसंस्थितः झटिति दिननाथः] ॥ ६७२ ॥ ६७३) तो मह- [ततः मम अनया
 भणितम् एष सखि उदयशैलशिखरे लक्ष्म्यारसरक्तः एव सहसा इति समुद्रतः सूर्यः]
 ॥ ६७३ ॥ ६७४) कणय- [कनककपिले सहसा दृष्टे गरुडे इव दिवसनाथे ।
 अपसरति कृष्णविषधरनिवहः इव नभसः तमोनिवहः] ॥ ६७४ ॥ ६७५) णलि-
 णोयैर- [नलिनोदरपर्युषितानि अलिकुलानि कनैः विकैर्नृन् । उत्खनति इव तमोबीजानि ^३
 पश्य रोषारुणः सूर्यः] ॥ ६७५ ॥ ६७६) बालायवो- [बालातपः न निविडैयति
 रभसमिल्लसु चक्रवाकेषु । विकसितकमलसमुच्छलितरेणुकपिशसु सरसीषु] ॥ ६७६ ॥

^१ P 'जोवरि, J 'जोअरि, ['जोवेर']. ^२ P 'हंवि, J 'हंत. ^३ = सुखास्वादजनितपरितोष-
 ईषरविकसितानि. ^४ P 'साय, J 'साइ. ^५ P 'विस्साई, J 'विषयगाई, ^६ = आगच्छन्. ^७ = श्रुत्वा,
 P 'सोहं, J 'सोहं. ^८ P 'भोयं, J 'होयं. ^९ P 'विष, J 'विष, ['विष.] ^{१०} = गरुडे इव दृष्टे. ^{११} P '१०
 कणय, J 'कणय. ^{१२} P 'नहादि, J 'णहादि. ^{१३} = उदर. ^{१४} = विकर्षन्. ^{१५} P 'बालायवो, J
 बालायवो. ^{१६} = न निर्वीयते, ['णिवडइ].

दीसंति फुरिय-रवि-सर-करवालोलुपियस्सं तमत्तणो ।
 महि-वेढे-णिवडियाओ छुट्ठीओ व खल्ल-छायाओ ॥ ६७७
 एसो सो सूरायेव-संग-समुप्पुसिय-वदिमा-पसरो ।
 धवलम्भ-दल-सरिच्छो जाओ : गयणगणे चंदो ॥ ६७८
 ता वच्च मलय-सेलं जीविय-मरणाण बहु-गुणं जं म्हे ।
 तं जाणिळण पिय-सहि कुणसु सयं चेय किं अण्णं ॥ ६७९
 अवि-रुज्झंतं जं गुरु-यणम्मि उइयं च जं सिणेहस्स ।
 तं जाणसि चिय तुमं सेसं किमहं पवोच्छामि ॥ ६८०
 एवमहं आढेत्ता भाउय सुंजणेण सुह-विमाणेण ।
 तं चेय मलय-भवणं पत्तां जत्थ सो दिट्ठो ॥ ६८१
 तो तं पणटु-सोहं अणिमज्जिये-कुट्ठिमं अणुब्भिय-वेढायं ।
 अपसाहिये^१ वंदण-माल-तोरणं अरेइय-दारं ॥ ६८२
 अकय-कुसुमोवयारं अण्ण-विलेखणं अदिहि-वत्तं ।
 अविहाविय-चिरं^२ सोहं अपेच्छणिज्जं च अच्छीण ॥ ६८३
 तं तारिसं दुपेच्छं दट्ठण दुं भवणयं हयासाए ।
 परिचितियं^३ हि हियए हट्ठी किं पोरिसं^४ एयं ॥ ६८४

- ६७७) दीसंति- [दृश्यन्ते स्फुरितरविकरवालावलुप्तस्य तमस्तरोः । महीपीठनि-
 पतिताः त्वचः इव वृक्षच्छायाः] ॥ ६७७ ॥ ६७८) एसो- [एषः स सूर्यापसंग-
 समुत्पृष्टचन्द्रिकाप्रसरः । धवलाम्भदलसदृशः जातः गगनाङ्गने चन्द्रः] ॥ ६७८ ॥
 ६७९) ता वच्च- [ता व्रज मलयशैलं जीविनमरणयोः बहुगुणं यच्च । तत् ज्ञात्वा प्रिय-
 सखि कुरु स्वयमेव किमन्यत्] ॥ ६७९ ॥ ६८०) अवि-रुज्झंतं- [अवि-रुज्झमानं
 यत् गुरुजने उचितं च यजेहस्य । तत् जानासि एव त्वं शेषं किमहं प्रवक्ष्यामि]
 ॥ ६८० ॥ ६८१) एवमहं- [एवमहं भणितौ भ्रातृक मुज्जनेन सुखविमानेन । तदेव
 मलयभवनं प्राप्ता [मया] यत्र स दृष्टः] ॥ ६८१ ॥ ६८२) तो तं- [ततः तं प्रणष्ट-
 ॥ ६८२ ॥ ६८३) अकय- [अकृतकुसुमोपचारम् अप्रामविलेपनम् अतिथि-
 त्यक्तम् (अधुतिपात्रं वा) । अविभावितचिरशोभम् अप्रेक्षणीयं च अक्ष्याम्] ॥ ६८३ ॥
 ६८४) तं तारिसं- [तत् नादशं दुःप्रेक्ष्यं दट्ठा तुं भवनं हताशया । परिचिन्तितं हि

^१ = उच्चोदितस्य, ^२ लुंवि [= लुंवि] यस्य, ^३ लुंवि-यस्स, ^४ वेद, ^५ विद, ^६ = आत्मा, ^७ P देव, ^८ भव, ^९ P जं च, ^{१०} जज्झ, ^{११} P पिय, ^{१२} जं पिय, ^{१३} P जाणिसि, ^{१४} जाणसि, ^{१५} = प्रवक्ष्यामि, ^{१६} = अगिला, ^{१७} P सुजवे, ^{१८} सुज्जे, ^{१९} [पत्ता मे जत्थ], ^{२०} = अस्समा [= संमा] जित, ^{२१} अणुत्तज्जिय, ^{२२} अणिमज्जिय, ^{२३} = पत्ताकं, ^{२४} साहिय, ^{२५} साहिय, ^{२६} = अप्रसन्न, ^{२७} अपसन्न, ^{२८} P gives in the foot-note अविहवत्तं which is called फट्ठारं, ^{२९} अविहवत्तं, ^{३०} अविहवत्तं [= च] वे, ^{३१} P चिर, ^{३२} चिर, ^{३३} [दु], ^{३४} P चित्ति-यि, ^{३५} = संभावनायां, ^{३६} P कयं, ^{३७} एयं.

हय-बन्ध-रक्त्सुबासियं च दूरोसंस्त-चिर-सोहं ।
 अज्जेयं किं माहविलयाएँ परिसेसियं भवणं ॥ ६८५
 अलमहवा इह दुष्खितिएण वञ्चामि केरलं ताम् ।
 तत्तो षिय जाणिस्सं एयं एवं-विहं कज्जं ॥ ६८६
 परिभाविउण एयं संपत्ता केरलाउरि-दुवारं ।
 तत्थ मए अकंदिय-सहो णिसुओ असोम्भो ॥ ६८७
 तो णिवडिय-हिय-विहीरणाएँ उवसँप्पिउण पासम्मि ।
 एँको पओलि-वालो णिहुयं त्रिय पुच्छिओ समयं ॥ ६८८
 भइ किमेसो सुवइ जण-णिवहकंद-सहो सहो ।
 अह-गस्य-दुक्ख-परिभूय-बंधवो तुम्ह णयरीए ॥ ६८९
 मणियं च तेण अज्जे 'अज्ज-कुमारो अणज्ज-णिसि-समाए ।
 वसिओ विज्जा-भवणे असहायो देव-जोएण ॥ ६९०
 सो अम्ह अउण्णाणं कत्थ व केहिं पि दुट्ठ-सत्तुहिं ।
 अवहेरिओ मलय-महीहरीहि णिक्खण-हियएहिं ॥ ६९१
 मलयाणिलो वि पिय-सुय-सिण्ह-वस-कायरेण हियएण ।
 अण्णेसिउण सुइरं जायाए सर्म गओ मोहं ॥ ६९२

हृदये ह। धिक् किं नु ईदृशम् एतत्] ॥ ६८४ ॥ ६८५) हय—[हतव्रह्मराक्षसो-
 द्वासितं च दूरापसरच्चिरशोभम् । अथ इदं किं माधवीलतायाः परिशेषितं भवनम्]
 ॥ ६८५ ॥ ६८६) अलमहवा—[अलमथवा इह दुःखितितेन व्रजामि केरलं
 तावत् । ततः एव ज्ञास्यामि एतदेवंविधं कार्यम्] ॥ ६८६ ॥ ६८७) परिभावि-
 उण—[परिभाव्य एतत्संप्राप्ता केरलापुरीद्वारम् । तत्र मया आक्रन्दितशब्दः निश्चुतः
 अश्रोतव्यः] ॥ ६८७ ॥ ६८८) जो—[ततः निपतितहृदयविधीरण्या उपसृत्य
 पार्श्वे । एकः प्रतोलीपालः निभृतमेव पृष्ठः समयम्] ॥ ६८८ ॥ ६८९) भइ—
 [भद्र किमेव श्रूयते जननिवहाक्रन्ददुःसहः शब्दः । अतिगुरुकटुः स्वपरिभूतबान्धवः
 युष्माकं नगर्याम्] ॥ ६८९ ॥ ६९०) मणियं—[भणितं च तेन आर्ये आर्य-
 कुमारः अनार्यनिशासमये । उषितः विद्याभवने असहायः दैवयोगेन] ॥ ६९० ॥
 ६९१) सो अम्ह—[स अस्माकमपुण्यानां कुत्रापि कैतपि दुष्टशत्रुभिः । अपहृतः मलय-
 महीधरात्, निक्खणहृदयैः] ॥ ६९१ ॥ ६९२) मलयाणिलो—[मलयानिलः

^१ = ब्रह्मासितं. ^२ P व, J च. ^३ = सुवनमवशेषं. ^४ P नाम, J ताम. ^५ = विधीरण्या. ^६ P
 एको. ^७ P would not separate अज्ज and कुमारो. ^८ = अपुण्यानां. ^९ अवय, J अवह. ^{१०}
^{११} P हरादि, J हरा.

मुच्छा-विराम-संमरिष-गुण-गणुकंठिएहिं तह खण्णं ।
 जह मलय-वण-गएहिं वि गएहिं न' विहाविणं जूहं ॥ ६९३
 हा वच्छ माहवाणिल हा बालय हा अणोवैमायार ।
 हा गुण-रयण-महोयहि हा अविणय-मीरु कत्थ तुमं ॥ ६९४
 दीसहसि पुणो वि 'मए सुयण-जण-सलाहिएहिं सुमैईहिं ।
 कीलतो मलय-महीहरम्मि समयं वयसेहिं ॥ ६९५
 एवमवरं पि बहुसो रोत्तूण' चिरं पयंपियं पट्टणा ।
 एहि पिए किं इमिणा जर'हर-वासेण एत्ताहे ॥ ६९६
 जस्स कए पालिज्जइ रज्जं जीयं वणं परियणं च ।
 सो बेय णत्थि संपइ किं इमिणा रज्ज-भारेण ॥ ६९७
 तुह भाउणो समप्पेमि पिययमे परियणं च रज्जं च ।
 ववामि वणं पर-लोय-कज्ज-दिण्णेक-मण-भावो ॥ ६९८
 तो परिसेसिय-रज्जे रोए वण-गंमण-गहिय-संकप्पे ।
 सविसेसं ल्हइ जणो पसोय-सुह-सुमरणासत्तो ॥ ६९९
 इय एमविहं भाउय दुस्सोयनं 'तहिं सुणेऊण ।
 अफुडिय-हियया अविवण-जीविघाहं पि विणियत्ता ॥ ७००"

अपि प्रियसुतजेहवशाकातरेण हृदयेन । अन्विष्य सुचिरं जायया समं गतः मोहम्]
 ॥ ६९२ ॥ ६९३) मुच्छा - [मूर्च्छाविरामसंस्मृतगुणगणोत्कण्ठिताभ्यां तथा रुदि-
 तम् । यथा मलयवनगतैः अपि गजैः न विभाविन यूथम्] ॥ ६९३ ॥ ६९४) हा
 वच्छ - [हा वत्स माधवानिल हा बालक हा अनुपमाकार । हा गुणरत्नमहोदधे हा
 अविनयमीरो कुत्र त्वम्] ॥ ६९४ ॥ ६९५) दीसहसि - [द्रक्ष्यसे पुनरपि मया
 सुजनजनश्लाघैः सुमतिभिः । कीडन्मलयमहीधरे समं वयस्यैः] ॥ ६९५ ॥ ६९६)
 एवमवरं - [एवमपरमपि बहुशः रुदित्वा चिरं प्रजल्पिते प्रभुणा । एहि प्रिये किमनेन
 जरद्रुहवासेन इदानीम्] ॥ ६९६ ॥ ६९७) जस्स - [यस्य कृते पाल्यते राज्यं
 जीवितं धनं परिजनश्च । स एव नास्ति संप्रति किमनेन राज्यभारेण] ॥ ६९७ ॥
 ६९८) तुह - [तव आतुः समर्पयामि प्रियतमे परिजनं च राज्यं च । ब्रजामि वनं पर-
 लोककार्यदत्तैकमनोभावः] ॥ ६९८ ॥ ६९९) तो - [ततः परिशेषितराज्ये राज्ञि
 वनगमनगृहीतसंक्रामे । सविशेषं रोदिति जनः प्रसादसुखस्मरणासक्तः] ॥ ६९९ ॥
 ७००) इय - [इत्येवंविधं आतृक दुःश्रोतव्यं तत्र श्रुत्वा । अस्फुटितहृदया अविपन्न-

१० ' = तत्रैव विद्योक्तिं युयं.

सुमर्षिहं. ११ प रोऊण, १ रोपूण.

गण. १२ प असाय, १ पसाय.

१३ = अनुपमाकार.

१४ प गए, १ सए.

१५ = जरद्रुहवासेन. १६ प व, १ व.

१७ प वहिं [= बाहिं], १ तहिं.

१८ प ६९९, १, perhaps ६९८.

१९ = खण्ड्यैः. २० सुमर्षिहं, १

सुमर्षिहं. २१ प रोऊण, १ रोपूण.

गण. २२ प असाय, १ पसाय.

२३ = अनुपमाकार.

२४ प गए, १ सए.

२५ = जरद्रुहवासेन. २६ प व, १ व.

२७ प वहिं [= बाहिं], १ तहिं.

२८ प ६९९, १, perhaps ६९८.

जीविये-मरणेण मणे^१ चिंतती बहु-गुणं म्ह किं एत्थ ।
 मह जीविएण सां जियह मरह मरेणे महाशुभं ॥ ७०१
 ता जीविये चिय वरं मरणाहिंतो मणम्मि घरिउण ।
 सुहरेणोरुण-भुही णिय-वसई कह वि संपत्ता ॥ ७०२
 तो बाह-जलोद्धिय-लोयणाएँ दीणाणणाएँ दूराओ ।
 एसा मए अहवाएँ दंसणे चिय विसंणविया^२ ॥ ७०३
 सिट्ठं तं किं पि मए दुबोज्जं वज्जं-कडिण-हिययाए ।
 जे तुम्ह वेरियाण वि सवण-वेहं मा हु वब्बेज्ज ॥ ७०४
 अह तं सहस ति णिसामिऊण मम्माहया इव णिसण्णा ।
 पडिया घरणी-वट्टे हा किं णेयं पर्यपती ॥ ७०५
 ताव मए से गुरु-यण-संपार्यासंकिरीएँ धेत्तूण ।
 सीसं णिय-उच्छंगे सुहरेणासासिया एसा ॥ ७०६
 णिहुयं गुरु-यण-संकालुईएँ वियलंत-बाह-पिहियच्छं ।
 रुणं रुयंत-परियण-परिसेसिय-जीवियासाए ॥ ७०७
 हा जीविएस हा सुयणु हा अणंत-गुण-भूमि हा देईय ।
 हा णिकारण-वच्छल कत्थ पुणो तं सि दीसिहसि ॥ ७०८

जीविता अहमपि विनिवृत्ता] ॥ ७०० ॥ ७०१) जीविय- [जीवितमरणयोः
 मनसि चिन्तयन्ती बहुगुणम् अस्माकं किमत्र । मम जीवितेन सा जीवति म्रियते मरणे
 महानुमती] ॥ ७०१ ॥ ७०२) ता- [तत् जीवितमेव वरं मरणात् मनसि धृत्वा ।
 सुचिरेणावरुदितमुखी निजवसतिं कथमपि संप्राप्ता] ॥ ७०२ ॥ ७०३) तो बाह-
 [ततः बाष्पजलाद्रितलोचनया दीनाननया दूरात् । एषा मया अभव्यया दर्शने एव
 विसंज्ञापिता] ॥ ७०३ ॥ ७०४) सिट्ठं- [शिष्टं तस्मिन्मपि मया दुर्वेहं (दुर्वाच्यं
 वा) वज्रकठिनहृदयया । यत् युष्मद्वैरिणामपि श्रवणपथं मा खलु व्रजेत्] ॥ ७०४ ॥
 ७०५) अह तं- [अथ तत्सहसा इति निशम्य मर्माहता इव निषण्णा । पतिता धरणी-
 पृष्ठे हा किं नु एतत् प्रजल्पन्ती] ॥ ७०५ ॥ ७०६) ताव- [तावन्मया तस्याः
 गुरुजनसंपातीशङ्काशीलया गृहीत्वा । शीघ्रं निजोत्संगे सुचिरेणाश्वासिता एषा] ॥ ७०६ ॥
 ७०७) णिहुयं- [निमृत्तं गुरुजनशङ्कावत्या विगलद्वाष्पपिहिताक्षम् । रुदितं रुदत्परि-
 जनपरिशेषितजीविताशया] ॥ ७०७ ॥ ७०८) हा जीविएस- [हा जीवितेशी हा
 सुतनो हा अनन्तगुणभूमे हा दयित । हा निष्कारणवत्सल कुत्र पुनः त्वमसि द्रव्यैरे]

^१ [जीवियमरणाय] . ^२ P मणे, J मणे. ^३ P बहुगुणम्. ^४ P स, J स. ^५ P मरणेण, ^६ J मरणे. ^७ = विवादित. ^८ P दुबोज्जं, J दुबोज्जं. [दुबोज्जं]. ^९ P वडिय, J कडिण. ^{१०} P वडं, J वडं. ^{११} P संवापसं, J संवापसं. ^{१२} PJ जीविएस. ^{१३} P puts हा वडय in the second line, but J as above.

जं पढम-दंसणार्णद-बाह-यडिपूरिणहिं अच्छीहिं ।
 सबविओ सि ण सुहरं तं इण्हिं^१ किं णियच्छिस्सं ॥ ७०९
 जं^२ तंगुलियाहरण-च्छलेण सुहरं णिपीडिओ तुम्हि ।
 सो मे तह लम्पो चिय अज्ज वि हत्थो ण वीसरह ॥ ७१०
 दिण्णाहं जाहं माहविलयाहं जह तुह स-हत्थ-लिहियाहं ।
 अमय-मयाहं व लेहक्खराहं इण्हिं विसारंयति ॥ ७११
 इय एवं बहुसो फलविज्जण मणियं इमीए^३ मंह हुंत्तं ।
 असमत्थाहं पिय-सहि तेण विणा जीविउं^४ इण्हिं ॥ ७१२
 ता जुत्तमजुत्तं किं पि जं मए लंघियासि पणएण ।
 तं मरिसेज्जसु पिय-सहि मरणमयाले कयं विहिण्णां ॥ ७१३
 ण य लज्जा ण य विणओ ण कुमारि-जणोइयं अणुट्ठाणं ।
 ण य सो पिओ ण मोक्खं तो किं इय-जीविणमह ॥ ७१४
 इमिणा असुइज्जिय-कम्म-कलुमिणमह किं सरीरेण ।
 तह कह वि विवज्जिस्सं जह पुण जम्मो चिय ण होइ ॥ ७१५
 मणियं च मए पिय-सहि मो एवं भणमु किं ण-याणासि ।
 जो जस्स हियय-इओ मिलइ जियंतो जियंतंस्स ॥ ७१६

॥ ७०८ ॥ ७०९) जं पढम—[यत्रथमदर्शनानन्दबाष्पपरिपूरिताभ्याम् अक्षिभ्याम् ।
 दृष्टः असि न सुचिरं त्वमिदानीं किं द्रक्ष्यामि] ॥ ७०९ ॥ ७१०) जं तं—
 [यत्तावदङ्गुलीयकभरणच्छलेन सुचिरं निपीडितः शुष्माभिः । स मम तथा लग्नः एव
 १० अद्यापि हस्तः न विरुमति] ॥ ७१० ॥ ७११) दिण्णाहं—[दत्तानि यानि माघवी-
 लतया यथा तव स्वहस्तलिखितानि । अमृतमयानि इव लेखाक्षराणि इदानीं विपा-
 यन्ते] ॥ ७११ ॥ ७१२) इय—[इत्येवं बहुशः प्रलप्य भणितमनया मम संमु-
 खम् । असमर्था अहं प्रियसखि तेन विना जीवितुमिदानीम्] ॥ ७१२ ॥ ७१३)
 ता—[तत् शुक्तमयुक्तं किमपि यन्मया लङ्घिता असि प्रणयेन । तन्मृष्यस्व प्रियसखि
 ११ मरणमकाले कृतं विधिना] ॥ ७१३ ॥ ७१४) ण य—[न च लज्जा न च विनयः
 न कुमारीजनोचितमतुष्टानम् । न च स प्रियः न मोक्षैर्न तस्मात्किं हतजीवितेन मम]
 ॥ ७१४ ॥ ७१५) इमिणा—[अनेन अशुभार्जितकर्मकलुषितेन मम किं शरीरेण ।
 तथा कथमपि विपत्त्ये यथा पुनर्जन्म एव न भवति] ॥ ७१५ ॥ ७१६) मणियं—
 [भणितं च मया प्रियसखि मी एवं भण किं न जानासि । यः यस्य हृदयदयितः मिलति

१० ^१ P इण्हि उण किं, J इण्हि विर णि. ^२ P जत्तं, J जं तं. ^३ P क्क्याह, J क्क्याहं. ^४ P मइ, J महु. ^५ = मम संमुखं, ^६ P जीविउं, J जीवियं. ^७ P मरिसं, J मरिते. ^८ P विहिणो, J विहिण्णा. ^९ P सा, J not specified. ^{१०} P जियं, J जीयं.

चिर-पवसिओ वि आवह वाहि-ग्गहिओ वि णिहुओ होइ ।
 बंधण-भओ वि मुंचइ मैओ चि क्षीणा कहा लोए ॥ ७१६*१^१
 जीयं तिवग्ग-सिद्धीएँ कारणं दुल्लहं च जिय-लोए ।
 ण हि तेण विणा पिय-सहि हवति हियइच्छिया^२ भोया ॥ ७१७
 सो तुज्झ पिओ पिय-सहि ण विवज्जइ णूण जुय-सएहिं पि ।
 सच्चवियं तस्स मए दीहाउय-लक्खणं तइया ॥ ७१८
 जइ बहु-गुणं च मरणं णं जियइ मलयाणिलो वि^३ ता पढमं ।
 जणाणी वि ण पिय-सुय-विप्पलंम-दुक्खं पर्वज्जंती ॥ ७१९
 ता अलमिमिणा मरणाहिलास-समुहोवलग्ग-भावेण ।
 अहवा सो होही तुज्झ सुयेणु आराहसु भवाणी ॥ ७२०^४
 एत्थं चिय कुल-भवणे^५ णिच्चं नियम-दियाएँ होहिंति ।
 हियइच्छियाइँ पिय-सहि कीस तुमं मरणमहिलससि ॥ ७२१
 भणियं च महानुमईएँ तं तहा मह मुहंही सोउग्ग ।
 सहि जइ णेच्छसि मरणं ता किं पि^६ भणामि णिसुणेसु ॥ ७२२

जीवन् जीवतः] ॥ ७१६ ॥ ७१६*१) चिर - [चिरप्रोषितः अपि आगच्छति^१
 व्याधिगृहीतः अपि निर्दूतः भवति । बन्धनगतः अपि मुच्यते मृतः इति क्षीणा कथा
 लोके] ॥ ७१६*१ ॥ ७१७) जीयं - [जीवितं त्रिवर्षसिद्धेः कारणं दुर्लभं च
 जीवलोके । न हि तेन विना प्रियसखि भवन्ति हृदयेप्सिताः भोगाः] ॥ ७१७ ॥
 ७१८) सो तुज्झ - [स तव प्रियः प्रियसखि न विपद्यते नूनं युगशतैः अपि । दृष्टं
 तस्य मया दीर्घायुर्लक्षणं तदा] ॥ ७१८ ॥ ७१९) जइ - [यदि बहुगुणं च मरणं^२
 न जीवति मलयानिलः अपि तत्प्रथमम् । जननी अपि न प्रियसुतविप्रलम्भदुःखं
 प्रपश्यमाना] ॥ ७१९ ॥ ७२०) ता - [तदलमनेन मरणाभिलाषसंमुखोपलम्भभावेन ।
 अथवा स भविष्यति तव सुतनु आराधय भवानीम्] ॥ ७२० ॥ ७२१) एत्थं -
 [अत्र एव कुलभवने नित्यं नियमस्थितायाः भविष्यन्ति । हृदयेप्सितानि प्रियसखि किमर्थं
 मरणमभिलषसि] ॥ ७२१ ॥ ७२२) भणियं - [भणितं च महानुमत्या तत्तया मम^३
 मुखात् श्रुत्वा । सखि यदि नेच्छसि मरणं तत्किमपि भणामि निश्रुणु] ॥ ७२२ ॥

^१ P नि. ^२ P मड. ^३ This gāthā, No. 716*1, is not given by J. It is found in P only; but the copyist observes that this gāthā is written above [the line, or on the margin] from some other work. P puts No. 16 for this as well as the next gāthā. ^४ P भो, J भोया. ^५ P दीहाउय. ^६ P सि, J वि. ^७ P ज. ^८ P १०. ^९ P वज्जती, J वज्जंती. ^{१०} P सुज्जु, J सुज्जु. ^{११} Thus gāthā is given by both P and J. The copyist of P, however, observes that this gāthā is written below [the line, or on the margin] from some other work. This and the next verse have the same number, 19. ^{१२} P निच्चं, J निच्चं. ^{१३} P सुहा हि, J सुहाहि. ^{१४} P किं म, J किं वि म.

किं काण वि कह वि कुमारियाण कुल-हर-णिवास-सुहियाण ।
सिज्जंति देवयाराहणेक-चित्ताणुसाराइ ॥ ७२३

इय जह मरणमसंतं मण्णसि एवं-विहे वि पिय-विरहे ।
मह मंद-भाइणीए ता होउ तवोवणे वासो ॥ ७२४

जह ते तणं वे तुलिऊण सिद्ध-राएण उज्झियं रज्जं ।
तह कुल-भवन-सुहाणं संकप्यो सहि मए वि कओ ॥ ७२५

इय ईह इमीए कय-णिच्छयाएँ गिय-गुरु-यणं पवोहेउ ।
अणियत्ते-मणाएँ कओ सहस ति तवोवणे वासो ॥ ७२६

एवं सोऊण चिरं णीसेसं कुवल्यावलि-मुहाओ ।
भणियं णर-णाह मए भयवइ किं वो भवाणीए ॥ ७२७

ण कओ दुक्खावगमो एम-विहाणं पि तुम्ह एम-विहे ।
वणवास-किलेस-समोसरंत-सोक्खे तवच्चरणे ॥ ७२८

भणियं च इसि-सुयाए कतो इह जम्म-दुक्ख-वोच्छेओ ।
दीसइ असुहज्जिय-पुव-कम्म-ओवमियाणमइ ॥ ७२९

अणं पि तुम्ह सीसइ मविसेसं जं ईमाओ इह जाये ।
ण कयत्यो एत्थि-भेत्तिएण देवो कएणमइ ॥ ७३०

७२३) किं काण—[किं कस्मामपि कयमपि कुमारिकाणां कुलगृहनिवास्तुखितानाम् ।
सिध्यन्ति देवताराधनैकचित्तानुसाराणि] ॥ ७२३ ॥ ७२४) इय जह—[इति यदि
मरणमस्तत् मन्यसे एवंविधे अपि प्रियविरहे । मम मन्दभागिन्याः तावद्भवतु तपोवने

वासः] ॥ ७२४ ॥ ७२५) जह—[यथा तत् तृणमिव तुलित्वा सिद्धराजेन उज्झितं
राज्यम् । तथा कुलभवनसुखानां संकल्पः सखि मया अपि कृतः] ॥ ७२५ ॥ ७२६)

इय—[इति इह अनया कृतनिश्चयया निजगुरुजनं प्रबुध्य । अनिवृत्तमनसा कृतः सहसा
इति तपोवने वासः] ॥ ७२६ ॥ ७२७) एवं—[एवं श्रुत्वा चिरं निःशेषं कुल-
यावलिमुखात् । भणितं नरनाथ मया भवति किं वः भवान्या] ॥ ७२७ ॥ ७२८)

ण कओ—[न कृतः दुःखापगमः एवंविधानामपि शुष्माकम् एवंविधे । वनवास्तेषा-
समपस्तस्तौख्ये तपश्चरणे] ॥ ७२८ ॥ ७२९) भणियं—[भणितं च ऋषिसुतया
कुतः इह जन्मदुःखव्युच्छेदः । दृश्यते अशुभार्जितपूर्वकर्मोपवर्णितानामस्माकम्]
॥ ७२९ ॥ ७३०) अणं—[अन्यदपि शुष्माकं कथ्यते सविशेषं यदस्मादिह

^१ = तृणमिव. ^२ = मलयानिख्य. ^३ = वने (something like कः is written before वने.)

^४ ^P गुरुजनं. ^५ = अनिवृत्तमनसा. ^६ ^P पुण्यजियमसुहकम्मउव, J as above. ^७ = पूर्वकथितात्
अस्माकम्, ^८ ^P देव्यो, J देव्या.

एत्येकं दिवसभाय गिसुओ गोला-णईए परतीरे ।
पडिराव-भूरियासो जराण गळो हल्लोलो ॥ ७३१

जहा ।

एत्युत्तर-पुष-पलोई-भूमिभाए खिवेह पचोली ।
विच्छिण्णं कीरउ राउलस्स रायंगणुहेसं ॥ ७३२
परहुत्तं सारेज्जंसु इह-वहो जेण एत्थ संमाहं ।
इयरो वि इह-णिवहो वेयडिय-वैणिद्धुरा-लम्पो ॥ ७३३
इह होउ पिंड-वैसो प्रत्थ णिओई हवंतु आसणो ।
इह वासो वार-करेणुयाण एसो अणुमीण ॥ ७३४
मोत्तुं भंडार-महाणसाण गोरी-हरस्स पइरेके ।
मम्पो सुणह-सालाए होउ जो जत्थ सो तत्थ ॥ ७३५
कलुसिज्जह जा ण जलं करेणु-करितुरय-गर-समूहईह ।
ता भरसु मज्जाणावालि-मज्जणं कणय-दोणीओ ॥ ७३६
इय जा सुवइ एसो हेल्लोलो ताण एकमेकाण ।
ता दैस-पट्ट-सैला-सएहि आवासिओ लोओ ॥ ७३७
एत्थंतरम्मि वर-वार-रंमणि-संघाय-सिट्ठ-सिरि-विहवई ।
विविहार्यवैत्त-परिपिहिय-गहयल्लारुद्ध-रवि-किज्जा ॥ ७३८

जातम् । न कृतार्थः एतावन्मात्रेण दैवः कृतेन अस्माकम् ॥ ७३० ॥ ७३१)
एत्येकं - [अत्र एकदिवसभागे निश्चुतः गोदानबाः परतीरे । प्रतिरावपूरिताशः नराणां
गुरुकः कोलाहलः] ॥ ७३१ ॥ यया । ७३२) एत्युत्तर - [अत्रोत्तरपूर्वपर्यस्त-
भूमिभागे क्षिपत प्रतोलीः । विच्छिन्नः क्रियतां राजकुलस्य राजाङ्गनोद्देशः] ॥ ७३२ ॥
७३३) परहुत्तं - [पराभिमुखं सौर्यताम् आपणपथः येन अत्र संमाति । इतरः अपि
आपणनिवहः सुवर्णकारवणिग्धुरालम्बः] ॥ ७३३ ॥ ७३४) इह होउ - [इह
भवतु पिण्डवासः अत्र नियोगिनः भवन्तु आसन्ते । इह वासः द्वारकरेणूनाम् एष अङ्ग-
रक्षकाणाम्] ॥ ७३४ ॥ ७३५) मोत्तुं - [मुक्त्वा भाण्डागारमहानसयोः गौरी-
गृहस्य एकान्ते । मार्गः सुनाव्यशालायाः भवतु यः यत्र स तत्र] ॥ ७३५ ॥ ७३६)
कलुसिज्जह - [कलुषीक्रियते यावत् न जलं करेणुकरितुरग्नरसमूहैः । तावत् भरस्व मध्याह्न-
विलासं मज्जनकतक्रोणीः] ॥ ७३६ ॥ ७३७) इय जा - [इति यावत् श्रूयते एष
कोलाहलः तेषाम् एकैकानाम् । तावत् दृष्यपट्टशालाशतैः आवासितः लोकः] ॥ ७३७ ॥
७३८) एत्थंतरम्मि - [अत्रान्तरे वरवाररमणीसंघातशिष्टश्रीविभवा । विविधातपत्रपरि-^{१०}

^१ P एत्येक, J एत्येक. ^२ = प्रवर्तमान. ^३ = परस्वित. ^४ [सारेज्जउ.] ^५ P संमाह, J
संमाह [= ई]. ^६ = सुवर्णकारवणिग् ओकिक्का. ^७ वणिग्धुरा, J something like वणिग्धुर. ^८
पिण्डवासो. ^९ = अङ्गरक्षकाणां. ^{१०} = एवमेति. ^{११} P मज्जणं, J मज्जणं क. ^{१२} [ता भरसु
मज्जणवेत्त-मज्जणं कणय-दोणीओ]. ^{१३} P हेउ, J इह. ^{१४} = तेषां [?]. ^{१५} = सुवर्णीयतेषु.
^{१६} P वारकरणि, J वाररमणि. ^{१७} = श्रीविभवा. ^{१८} = विविधान [= त] पत्रपिहित. ^{१९} [कोरुह]. ^{२०}

रमणि-यण-समूहकुट्ट-मंगलाराव-पूरिय-दियेना ।
 कंचुह-अणुममा-गया राय-कुमारी तहिं पत्ता ॥ ७३९
 अह एत्थम्ह-तवोवण-कुसुमामोयावर्लविय-मणाए ।
 मणियाओं गिय-वयेसीओं कुणह कुसुमोच्चय एत्थ ॥ ७४०
 तो खिण्ण-करेणु-समोसरंते-दर-दाविओरु-वेढाओ ।
 परितलिण-णियेसण-सिद्धिल-गठि-संजमण-सीलाओ ॥ ७४१
 वियलंबेल-पाउरणमा-खलिय-चरणारविंद-गमणाओ ।
 वियलंत-मेहलावलि-गुण-कलण-क्खेलिय-हत्थाओ ॥ ७४२
 असमंजस-पय-णिक्खेव-वस-वियेमंत-पोउर-रवाओ ।
 रेखोलि-हार-विमूढ-कणय-वल्यावलि-झुयाओ ॥ ७४३
 इय विविह-कुसुम-परिमल-गंधवहु-किखत्त-हिय-भावाओ ।
 एत्थम्ह समीव-समागयाउ वर-पुण्फलाईओ ॥ ७४४
 पारदं च सयेण्हाहिं ताहिं कुसुमोच्चय वणे काउ ।
 एक्केकम-जय-कंखिय-मणाहिं परिउह-वयणीहिं ॥ ७४५
 तो सहसारीहिय-तरुण-विडव-पालव-चुंवि-यथाहिं ।
 कर-कमल-कोमलंगुलि-गह-किरणारुणिय-गोच्छाहिं ॥ ७४६

पिहितनमस्तलावैरुद्धरविकिरणाः] ॥ ७३८ ॥ ७३९) रमणियण - [रमणीजन-
 समूहोद्गुह्यमङ्गलारावपूरितदिगन्ता । कञ्चुकि-अनुमार्गता राजकुमारी तत्र प्राप्ता] ॥ ७३९ ॥
 ७४०) अह - [अथ अत्र अस्मत्तपोवनकुसुमामोदावलम्बितमनसा । भणिताः निजवयस्याः
 १० कुरुत कुसुमोच्चयभद्र] ॥ ७४० ॥ ७४१) तो खिण्ण - [ततः खिन्नकरेणुसमपसर-
 दीपदार्शितोरुवेष्टाः । परितलिननिवसनदिायिलप्रन्थितयमनशीलाः] ॥ ७४१ ॥ ७४२)
 वियलंबल - [दीर्घप्रावरणाग्रस्खलितचरणारविन्दगमनाः । विगलन्मेखलावलीगुणकलन-
 स्खलितहस्ताः] ॥ ७४२ ॥ ७४३) असमंजस - [असमञ्जसपदनिक्षेपवशविरज्ज-
 माणनूपुरताः । दोलायमानहारविमूढवनकतल्यावलिभुजाः] ॥ ७४३ ॥ ७४४) इय -
 ११ [इति विविधकुसुमपरिमलगन्धवहोत्थितहृदयभावाः । अत्र अस्मत्समीपसमागताः वर-
 पुण्यलाव्यः] ॥ ७४४ ॥ ७४५) पारदं च - [प्रारब्धः च सतृष्णाभिः तामिः
 कुसुमोच्चयः वने कर्तुम् । अन्योन्यजयकांक्षितमानसीभिः परितुष्टवदनाभिः] ॥ ७४५ ॥
 ७४६) तो - [ततः सहस्राकृष्टतरुणविटपप्रालम्बचुम्बितस्तनाभिः । करकमलकोमलाङ्गुली-

^१ P समोय, J समोस. ^२ = उरुवेव. ^३ = अतिसूक्ष्म. ^४ P सखिल, J सिद्धिल. ^५ =
 १० कंवलान्प्रवरणाग्र, P वियलंबलण, J वियलंबलण पा. ^१ P क्खलिय, J क्खणीय. ^२ P puts the
 same number, 39, for this and the earlier Pāthā, but subsequently the slip is
 corrected. ^३ P निक्खय, J गेक्खेव. ^४ = सतृष्णाभिः. ^५ P वयणीहिं, J वयणीहिं. ^६ P
 वदिय, J वदिय.

दूस्वाइय-भुय-जुयल-वस-विरार्यत-तिवलि-चलयाहिं ।
 चलणयलम-ट्टिय-थरहरंत-थोरोरु-वेढाहिं ॥ ७४७
 णीसास-समीरुच्छित्त-कुसुम-रय-तरलियच्छि-जुयलाहिं ।
 अलयावलि-विवर-विणित-सेय-तण्णाय-तिलयाहिं ॥ ७४८
 णिविड-लयाहर-संचरण-विलुलियालय-विटत-सोहाहिं ।
 बंधुजिज्ज-कुसुम-विमूढ-ममर-डकाहरिळाहिं ॥ ७४९
 इय सुदरेण समीणवि ताहिं सुरयं व कुसुम-परियम्म ।
 पारदं गोला-सलिल-मज्जणं भणिय-खेयाहिं ॥ ७५०
 तो वियडासोय-तले संठवियाहरण-कुसुम-वासोहिं ।
 सच्चवियं विमल-गेहीर-मणहरं वर-सरी-सलिलं ॥ ७५१
 ता विमल-सलिल-दंसण-णिववियारत्त-भा-वरच्छीण ।
 गेह-कोडि-विरल्लिय-चिहुर-भार-रुद्धावरोहण ॥ ७५२
 आमुक्काहरण-पलहुइयंग-परिहत्थं-पय-णिवेसाण ।
 सविसेस-गंठि-संजमिय-विउण-कच्छडैय-वेढाण ॥ ७५३
 इय पढम-मज्जणारंभ-रहंस-संचालियं-णिवहाण ।
 अण्ण चिय का वि वरंगणाण सोहा समुल्लसिया ॥ ७५४

नखविरणागुणितगुच्छभिः] ॥ ७४६ ॥ ७४७) दूस्वाइय - [दूरोत्थापितमुज-
 युगलवशविराजमानत्रिवलिचलयाभिः । चरणतलाप्रस्थितपरंपरायमाणस्थूलोदवेष्टाभिः]
 ॥ ७४७ ॥ ७४८) णीसास - [निःश्वाससमीरोक्षितकुसुमरजस्तरलिताक्षियुगलाभिः ।
 अलकावलिविवरविनिर्गच्छत्वेदाद्रिपिततिलकाभिः] ॥ ७४८ ॥ ७४९) णिविड -
 [निबिडलतागृहसंचरणविलुलितालकाजितशोभाभिः । बन्धोजितकुसुमविमूढभ्रमरदद्या-
 धराभिः] ॥ ७४९ ॥ ७५०) इय - [इति सुचिरेण समाप्य ताभिः सुरतमिव कुसुम-
 परिकर्म । प्रारब्धं गोदासलिलमज्जनं जनितस्वेदाभिः] ॥ ७५० ॥ ७५१) तो -
 [ततः विकटाशोकतले संस्थापिताभरणकुसुमवासोभिः । दृष्टे विमलगाभीरमनोहरं वर-
 सरित्सलिलम्] ॥ ७५१ ॥ ७५२) ता विमल - [तावद्विमलसलिलदर्शननिर्वापिता-
 रक्तभावाक्षीणाम् । नखकोटीविरलीकृतचिहुरभाररुद्धावरोधानाम्] ॥ ७५२ ॥ ७५३) आमुक्क -
 [आमुक्ताभरणप्रलवृकृताङ्गनिपुणपदनिवेशानाम् । सविशेषप्रन्थिसंयमितदि-
 गुणवत्सापटवेष्टानाम्] ॥ ७५३ ॥ ७५४) इय - [इति प्रथममज्जनारंभभरसंस-

^१ = उट्टिय । उल्लस । ^२ = पीठ । ^३ P °ब, J not specified. ^४ = निमित्त. ^५ P निवड, J
 णिविड. ^६ = बंधुजिज्ज, P बंधुजिज्जिय, J बंधुजिज्जिय ^७ = इ[= इ]ष्टाचराभिः. ^८ P समाणिय, ^९
 J समाणवि. ^{१०} = गंभीर. ^{११} = नखकोटीविरलीकृत. ^{१२} P °हव्य, J °हव्य. ^{१३} = वेढण. ^{१४} P
 कण्डवय, J कण्डवय. ^{१५} P रहंस, J रहस.

- कीए वि णिबुद्धुंतोरुमूलवसप्सरिओ सरीरम्मि ।
 रोमंचो जोवणकंदकुहरकरणि समुवहइ ॥ ७५५
 कीए वि जलपरिमाहियणाहि-विवरुगया समावहइ ।
 थणमूलासाइयंतंतु-कस्सणवड्ढि व रोमलया ॥ ७५६
 कीए वि विसमतिवलीतरंगपक्खलणवससमुच्छलियं ।
 णिमिसद्धं सिययईसुयं व सिहिणोवरे सलिलं ॥ ७५७
 कीए वि समंतायंतसलिलमज्झट्टियं रमंतीए ।
 पवणाहयसरसंबुद्ध-विम्ममं होइ मुहकमलं ॥ ७५८
 रत्तुप्पलमहुसद्दालुएण कीए वि मुद्धभसलेण ।
 परिमाणंतीए जलं डंको उद्धट्टिओ हत्थो ॥ ७५९
 सो तीए तरलियंगुलि-विट्ठो करपल्लवो रयंतीए ।
 तो से सहीहिं मुहमारुएण कइ कइ वि णिवविओ ॥ ७६०
 इय वयणयैयणथणहरकरयलपरिचुंविरालिवाउलिओ ।
 उत्तिण्णो सो गोलादहाहि वरकामिणीसत्थो ॥ ७६१
 मज्झम्मि ताण सा वरकुमारिया मणहरेहिं अंगेहिं ।
 महणुत्तिण्णाहिं वे अच्छराहिं परिवारिया लक्ष्मी ॥ ७६२

- चालिताम्बुनिवहानाम् । अन्यथा एव का अपि वराङ्गनानां शोभा समुल्लसिता] ॥ ७५४ ॥
 ७५५) कीए वि - [कस्याः अपि निमज्जदरुमूलवशप्रसृतः शरीरे । रोमाञ्चः यौवन-
 कन्दकुहरसमानतां समुद्रहति] ॥ ७५५ ॥ ७५६) कीए वि - [कस्याः अपि जल-
 ११) परिगृहीतनामिविवरोद्रता समारोहति । स्तनमूलासादिततन्तुकृष्णवस्त्रा इव रोमलता]
 ॥ ७५६ ॥ ७५७) कीए वि - [कस्याः अपि विषमत्रिवलीतरङ्गप्रस्वलनवशसमु-
 च्छलितम् । निमिषार्धे सिनपट्टांशुकमिव स्तनोपरि सलिलम्] ॥ ७५७ ॥ ७५८)
 कीए वि - [कस्याः अपि समन्तात्-वैगच्छत्सलिलमध्यस्थितं रमन्त्याः पवनाहतस्पर्सा-
 म्बुरुहविभ्रमं भवति मुखकमलम्] ॥ ७५८ ॥ ७५९) रत्तुप्पल - [रत्तोपलमधु-
 १२) श्रद्धालुकेन कस्याः अपि मुग्धभ्रमेण । परिमायमानायाः जलं दष्टः ऊर्ध्वस्थितः हस्तः]
 ॥ ७५९ ॥ ७६०) सो तीए - [स तस्याः तरलिताङ्गुलिबिधूतः वरपल्लवः रुदत्याः ।
 ततः तस्याः सखीभिः मुखमारुतेन कथं कथमपि निर्वापितः] ॥ ७६० ॥ ७६१)
 इय - [इति वदननयनस्तनभरकतलपरिचुम्बनशीललिङ्गयाकुलितः । उत्तीर्णः स गोदा-
 द्वात् वरकामिनीसार्धः] ॥ ७६१ ॥ ७६२) मज्झम्मि - [मध्ये तासां सा वर-
 १३) कुमारी मनोहरैः अङ्गैः । मथनोत्तीर्णाभिः इव अप्सरोभिः परिवारिता लक्ष्मीः] ॥ ७६२ ॥

^१ = मुह, ^२ णिबुद्धुंतो, ^३ णिबुद्धुंतो, ^४ P साइव, ^५ = परिमाणं कुर्वन्त्या, ^६ = दष्टः.
^७ = ऊर्ध्वस्थितः, ^८ P मथन, ^९ = आकुलितः, ^{१०} = हवात्, ^{११} P दि व, ^{१२} दि व.

तो सा अम्हेहिं चिरं माउय णिण्णिणिया पयसेण ।
 सुर-बहु-दंसण-दूसिक्खिण्हिं अच्छीहिं पुणरुत्तं ॥ ७६३
 णह-मणि-किरणारुण-कोमल-गुली-दल-विराड्वावयवम् ।
 निगूढ-गुण-सुपरिट्ठियं च चरणारविन्द-जुयं ॥ ७६४
 पविरल-तणु-रोम-सुवट्ठियंग-सम-संधि-बध्ना सह ॥
 लावण्य-सुवर्ण-विणिम्मियं च वर-जघिया-जुयलं ॥ ७६५
 रमण-भर-भंग-भीयं वै संगमं सिरिस-कुसुम-सोमालं ।
 करि-कलह-करायारं हरि-कुमारीयं ऊरु-जुयं ॥ ७६६
 गंभीर-णाहि-तणु-तिवलि-भंगुरं दर-विसद-रोम-लयं ।
 तुच्छं संसार-सुहं व मणहरं मज्झमं से ॥ ७६७
 णिविबुत्तुंगाहोय-ककसं पिक-सिरिहल-सरिच्छं ।
 होंति-परिणाह-गरुयं अघइ णव-थणहरुच्छं ॥ ७६८
 कंकलि-पल्लवार्यं कर-यलालं कियं समुवहइ ।
 मंदाइणि-कयणं मुणालियाणुसरिसं भुया-जुयलं ॥ ७६९
 सुविसुद्ध-तिरेखावरण-विरिड्ढो मडह-परियराबधो ।
 कलहोयं कलस-कंठावसार्यणो कंठर-णिवेसो ॥ ७७०

७६३) तो सा - [ततः सा अस्माभिः चिरं भ्रातृक निर्वर्णिता प्रयत्नेन । सुरबधूदर्शन-
 दुःशिक्षिताभ्यामक्षिभ्यां पुनरुत्तम्] ॥ ७६३ ॥ ७६४) णहमणि - [नखमणि-
 किरणारुणकोमलाङ्गुलीदलविराजितावयवम् । निगूढगुणसुप्रतिष्ठितं . च चरणारविन्द-
 युगम्] ॥ ७६४ ॥ ७६५) पविरल - [प्रविरलतनुरोमसुवृत्ताङ्गसमसंधिबन्धनं शोभते ।
 लावण्यसुवर्णविनिर्मितं च वरजङ्घायुगलम्] ॥ ७६५ ॥ ७६६) रमण - [रमण-
 भरभङ्गभीतमिव संगतं शिरीषकुसुमसुकुमारम् । करिकलभकराकारं हरति कुमारीः
 ऊरुयुगम्] ॥ ७६६ ॥ ७६७) गंभीर - [गम्भीरनामितनुत्रिवलिभङ्गुरम् ईषद्विकसित-
 रोमलतम् । तुच्छः संसारसुखमिव मनोहरः मध्यदेशः अस्याः] ॥ ७६७ ॥ ७६८)
 णिविबु - [निरन्तरोत्तुङ्गाभोगकर्कशः पक्वश्रीफलसदृशः । भवैतपरिणाहगुरुकः अर्धति
 नवस्तनभरोत्संगः] ॥ ७६८ ॥ ७६९) कंकलि - [कङ्कलिपल्लवाताम्रकरतलालंकृतं
 समुद्रहति । मन्दाकिनीकलैकमृणालिकानुसदृशं भुजायुगलम्] ॥ ७६९ ॥ ७७०)
 सुविसुद्ध - [सुविशुद्धतिरेखावरणविरचितः सूक्ष्मपरिकराबन्धः । कलधौतकलशकण्ठा-

^१ P रोम, J रोम. ^२ P च, J व. ^३ = भीतं सत् मिलित. ^४ P एसं से, J एसेसं. ^५ = निमित्त [?]. ^६ = आवांशु [= ताल]. ^७ [कण्ठ]. ^८ P तिरेहा, J तिरेही. ^९ P होय, J होड. ^{१०} = जयी.

- रह-कणह-कुसुम-गोच्छो व ईसि-मञ्जुष्णओ सुहावेह ।
 दसणावलि-परिवेसो विद्रुम-रायारुणो अहरो ॥ ७७१
 अविसद-पुंड-जुयाणुम्महुजुओ वयण-कमल-कय-सोहो ।
 गिण्णुण्य-मञ्जुत्थो विहरह से णासिया-वसो ॥ ७७२
 चिर-मञ्जण-सलिल-कसाये-पाडलावंग-देस-दीहीई ।
 १ गयणाई बाल-रवि-पर-छित्ताईदीवराई व ॥ ७७३
 सज्जीव-काम-कोयड-सच्छह सवण-पत्तै पेरंत ।
 णयणुप्पल-गाल-जुयं वे सद्दह इमयावली-जुयलं ॥ ७७४
 अद्धेदु-विब-सरिसं णिडाल-फलयं विहाइ गिण्णकं ।
 १० जोवण-सिरीए सुह-दण्णं व विहिणा विणिम्मविणं ॥ ७७५
 तणु-कसण-सिणि-द्वायाम-भेणहरो दूर-देस-कय-सोहो ।
 पट्टि-णिसण्णो से हरह भंगुरो केस-पम्मारो ॥ ७७६
 इय जो जो से दीसह अंगावयवार्णं को वि उहेसो ।
 सो सो भे देह चलिउं अणिमिस-पेच्छीण अच्छेणीणि ॥ ७७७
 ११ तं तह सुद्धं णिवेण्णिऊण परिचित्तिमिहं हियएण ।
 अण्णो सो को वि विही जस्सेयं रूव-विण्णाणं ॥ ७७८

- वसौदनः कवरनिवेशः] ॥ ७७० ॥ ७७१) रह- [रतिरुताकुसुमगुच्छः इव ईष-
 न्मन्योन्नतः सुखयति । दशनावलिपरिवेवः विद्रुमरागरुणः अधरः] ॥ ७७१ ॥
 ७७२) अविसद- [अविकसितपटयुगानुद्भट-कजुकः वदनकमलकृतशोभः । निम्नोन्नत-
 १० मध्यस्थः विहरति तस्याः नासिकावंशः] ॥ ७७२ ॥ ७७३) चिर- [चिरमञ्जन-
 सलिलकथायपाटलापान्नदेशदीर्घे । नयने बालविकारस्पृष्टे इन्दीवरे इव] ॥ ७७३ ॥
 ७७४) सज्जीव- [सजीवकामकोदण्डसच्छायं श्रवणप्राप्तपर्यन्तम् । नयनोत्पलनाल्युग-
 मिव शोभते झल्लतायुल्लगम् ॥ ७७४ ॥ ७७५) अद्धेदु- [अर्धेन्दुबिम्बसदृशं ललाट-
 फलकं विभाति निःपङ्कम् । यौवनश्रियः मुखदर्पणमिव विधिना विनिर्मितम्] ॥ ७७५ ॥
 ११ ७७६) तणु- [तनुकृष्णस्निग्धायाममनोहरः दूरदेशकृतशोभः । पृष्ठनिषण्णः तस्याः
 हरति (= शोभते) भङ्गुरः केशप्राग्भारः] ॥ ७७६ ॥ ७७७) इय- [इति यः यः
 तस्याः दृश्यते अङ्गावयववार्णां कः अपि उद्देशः । स स न ददाति चक्षितुम् अनिमिषप्रेक्षिणाम्
 अक्षीणि] ॥ ७७७ ॥ ७७८) तं तह- [तां तथा सुचिरं निर्वर्ण्य परिचिन्तितस्मि

^१ = ईवत् मन्मोन्नतः. ^२ P पुड, J कुड. ^३ = अनुन्नत । रजु[?], P 'गुडमर', J 'गुडमरु'.
^४ = निम्नोन्नतमध्यस्थः. ^५ P कसायपाडलावंग, J कसायाई यवंग. ^६ = तथावीर्या [= दीर्घा] नि.
^७ = स्पृष्टानि. ^८ P च, J व. ^९ = प्राप्तपर्यन्त. ^{१०} P च, J व. ^{११} P जोवणमिसं सुहं (The copyist
 writes ए on गं which was perhaps a doubtful symbol.), J जोवणसिरीसुहं.
^{१२} = मनो हरति, P 'भाराम', J 'भारम'. ^{१३} P has lacuna here, but it is filled by J.
^{१४} P म, J न. ^{१५} पेच्छीण अच्छाणी, J 'पेच्छाण अच्छीण. ^{१६} = तां तथा. ^{१७} = विकोवय,
^{१८} P गिण्णविण, J गिण्णविण.

अण्ह कह वेय-जडस्स तस्स विसयाहिलास-विमुहस्स ।
 णिप्पज्जइ लोय-पियामहस्स एव-विहं रुव्वं ॥ ७७९
 मण्णे वंदामय-पारियाय-वम्मह-वसंत-महराए ।
 कोत्थुह-सिरि-सार-समुच्चयार्हिं एसा विणिम्मविद्या ॥ ७८०
 किं एसा णाय-वहू णु होज्ज विज्जाहरी णु देवी णु ।
 असुर-जुयाणी^१ सिद्धगणा णु मँब्बं समोहणा ॥ ७८१
 तावय से णाम-णिवास-जम्म-कोउह्लावियाणम्ह ।
 भणिया विचित्तेह्वा णामेण वम्मसिया तीए ॥ ७८२
 हल सहि विचित्तेह्वा अणुगमसु इमं तवोवणं ताव ।
 जाव णिवत्तेमि अहं पूया-यम्म भवाणीए ॥ ७८३
 जो सा^२ विचित्तेह्वा भाउय सहसा समागया एत्थ ।
 अँक्षीयं पिव हिययं तिस्सा उवलक्खियं अम्हि ॥ ७८४
 सा दूर-कय-पणामा भणिया अम्हेहि तुज्ज का एसा ।
 सुंदरि वयस-भावानुसंगया अणुवम-कुमारी ॥ ७८५
 कस्स व एसा धूया केण व कज्जेण आगया एत्थ ।
 कत्थ व जाही साहसु किं णामं कत्थ व णिवासो ॥ ७८६

इदयेन । अन्य. स कः अपि विधिः यस्य इदं रूपविज्ञानम् ॥ ७७८ ॥ ७७९)
 अण्ह—[अन्यथा कयं वेदजडस्य तस्य विषयामिलाषविमुखस्य । निष्पद्यते लोकपिता-
 महस्य एवविधं रूपम्] ॥ ७७९ ॥ ७८०) मण्णे—[मन्ये चन्द्रामृतपारिजात-
 मन्मथवस्तन्तमदिरायाः । कौस्तुभश्रीसारसमुच्चयात् एषा विनिर्मिता] ॥ ७८० ॥^३
 ७८१) किं एसा—[किमेषा नागवधूः नु भवेत् विषाधरी नु देवी नु । असुरयुवती
 सिद्धाङ्गना नु मर्य समवतीर्णा] ॥ ७८१ ॥ ७८२) तावय—[तावत्तस्याः नाम-
 निवासजन्मकुतहलितानामस्माकम् । भणिता विचित्रलेखा नाम्ना वयस्या तया] ॥ ७८२ ॥
 ७८३) हल—[हला सखि विचित्रलेखे अनुगच्छ ईमां तपोवने तावत् । यावत्
 निर्वर्तयामि अहं पूजाकर्म भवान्याः] ॥ ७८३ ॥ ७८४) जो सा—[यत् सा^४
 विचित्रलेखा भ्रातृक सहसा समागता अत्र । अद्वितीयमिव इदं तस्याः उपलक्षित-
 मस्मामिः] ॥ ७८४ ॥ ७८५) सा दूर—[सा दूरकृतप्रणामा भणिता अस्मामिः
 तव का एषा । सुन्दरि वयस्यभावानुसंगता अनुपमकुमारी] ॥ ७८५ ॥ ७८६)
 कस्स—[कस्य वा एषा दुहिता केन वा कार्येण आगता अत्र । कुत्र वा यास्यति कयय

^१ P अण्ह, J अण्ह. ^२ P वस्स, J वम्मह. ^३ P सिद्धगणा, J not specified. ^४ P मण्ण, ^५ P मण्ण, ^६ P मण्ण.
^७ P विचित्तेह्वा, [= विधि]. ^८ P भावय, J भाउय. ^९ = अद्वितीयमिव, P अक्षीयं,
 J अक्षीयं. ^{१०} P वा, J व.

- भणियं च तीर्थं भयवह् एयं जह् अस्थि तुम्ह कोहलं ।
 तो साहेमि णिस्सामेसु वित्थरत्थं कहेय्वं ॥ ७८७
 अस्थि तिसमुद्द-पुहई-विकस्साय-जसो अखंडिय-पयावो ।
 णामेण सिलामेहो सिंहल-दीवाहिव-गरिंदो ॥ ७८८
 १ सो एकम्मि सुदियहे पारंदि-विणिग्गओ महारण्ये ।
 रमित्ता चिरं रण्णाउ पडिणियत्तो पुराहुत्तं ॥ ७८९
 तो तत्थ एक पाइक्-तुरय-गय-साहणेण संचलितो ।
 सहस ति वियड-दाहो पुरओ कोलो समुच्चैलितो ॥ ७९०
 तो एकहय-सहाओ तस्स वराहस्स मग-संलग्नो ।
 २ णरणाहो ताव गयो जा तरु-विडवाउलं रण्णं ॥ ७९१
 तो तत्थ कुरर-कारंड-चक्क-कलहंस-कंक-संकिणो ।
 भमर-भरोणय-पर्यय-रंजिय-पिच्च-येरंतं ॥ ७९२
 एव-विहं सो भयवह् कमल-सरं रंइणा णियत्तस्स ।
 सहस ति संपंहेट्ठो अत्थाह-जलं महाकोलो ॥ ७९३
 ३ ता गंभीर-सरोवर-पवेस-विसमं गेए वराहम्मि ।
 सच्छरित्तो स विलक्खो मुहुत्त-मेतं ठित्तो राया ॥ ७९४

- किं नाम कुत्र वा निवासः] ॥ ७८६ ॥ ७८७) भणियं - [भणितं च तया भग-
 वति एतत् यदि अस्ति शुष्माकं कुतहलम् । तत् कय्यामि निशामयस्व विस्तरार्थं कथ-
 यितव्यम्] ॥ ७८७ ॥ ७८८) अस्थि - [अस्ति त्रिसमुद्रपृथिवीविल्लयातयशाः
 १ अखण्डितप्रतापः । नाम्ना णिलामेघः सिंहलद्वीपाधिपनरेन्द्रः] ॥ ७८८ ॥ ७८९) सो
 एकम्मि - [स एकस्मिन् सुदिवसे पापार्द्धिनिर्गतः महारण्ये । रमित्वा चिरमरण्यात्प्रति-
 निवृत्तः पुराभिमुखम्] ॥ ७८९ ॥ ७९०) तो तत्थ - [ततः तत्र एकः पादिक-
 तुरगगजसाधनेन संचलितः । सहसा इति विकटदंष्ट्रः पुरतः कोलः समुच्चैलितः] ॥ ७९० ॥
 ७९१) तो एक - [तदा एकहयसहायः तस्य वराहस्य मार्गसंलग्नः । नरनाथः तावद्गतः
 २ यावत्तरुविटपाकुलभरण्यम्] ॥ ७९१ ॥ ७९२) ता तत्थ - [ततः तत्र कुररकारण्ड-
 चक्रकलहंसकङ्कसंकीर्णम् । भ्रमरभरावनतपङ्कजरोरञ्जितसुकुमारपर्यन्तम्] ॥ ७९२ ॥
 ७९३) एवविहं - [एवंविधं स (= तत्) भगवति कमलसरः राज्ञः पश्यतः । सहसा इति
 संप्रविष्टः अस्तावजलं महाकोलः] ॥ ७९३ ॥ ७९४) ता गंभीर - [तदा गम्भीरसरोवर-
 प्रवेशविषमं गते वराहे । साधर्यः स विलक्षः मुहूर्तमात्रं स्थितः राजा] ॥ ७९४ ॥

१ P तो साहेमि, J ता साहेमि. २ = अखण्डक. ३ = पुराभिमुखं. ४ = राशि [?]. ५ [स्सुच-
 लितो]. ६ P skips over one number here. ७ P जा, J ता. ८ = पङ्कजरोरञ्जितं.
 ९ = पोच। सुकुमारं. १० [राहणे]. ११ = अस्तावजलं. १२ P ममप, J मं गय.

तो परिसुदिय-तुंगो सो सहसा विम्ह्यावहिय-हियओ ।
 आसण्णमसोय-वणं सिसिर-च्छायं समल्लीणो ॥ ७९५
 ता तत्थ उमय-कर-गहिय-कुसुम-माला मनोहरावयवा ।
 एकसरियाइ पहुणो पुरओ परिसंठिया बाला ॥ ७९६
 राएण तओ भणिया कासि तुमं एरिसे महारण्णे ।
 सच्छंदा वर-मालं अप्पसि मह केण कज्जेण ॥ ७९७
 भणियं च तीएँ णरवइ किं इमिणा पुच्छिण्ण तुह ताव ।
 परिणेषु मं णिसंको जाण्हिसि गएहिं दियहेहिं ॥ ७९८
 तं तह सोऊण णराहिवेण सा बालिया पुणो भणिया ।
 सुंदरि णराहिवणं एसो मणो बिय ण होइ ॥ ७९९
 अपरिगंहा कुमारी अमुणिय-गोत्त-कमा अइट्ठ-सुया ।
 कह परिणीयसि बाले कहसु तुमं वेय मह एयं ॥ ८००^१
 भणियं च तीएँ णरवइ एसो बिय सुपुरिसाण सद्धम्मो ।
 ता साहेमि णिसामेसु कुल-इरं जं मइ एत्ताहे ॥ ८०१
 अत्थि कणयायलुच्छं-संगया तियस-लोय-विकखाया ।
 सुलसा णामेण पुरी अच्चंत-मनोहरा रम्मा ॥ ८०२

७९५) तो परि- [ततः परिश्रान्ततुरङ्गः स सहसा विस्मयापहतहृदयः । आसन्नमशोक-
 वनं शिशिरच्छायं समालीनः] ॥ ७९५ ॥ ७९६) ता तत्थ- [तदा तत्र उभयकर-
 गृहीतकुसुममाला मनोहरावयवा । श्रुति प्रभोः पुरतः परिसंस्थिता बाला] ॥ ७९६ ॥
 ७९७) राएण- [राज्ञा ततः भणिता कासि त्वमीदृशे महारण्ये । स्वच्छन्दा वरमालाम्
 अर्पयसि मम केन कार्येण] ॥ ७९७ ॥ ७९८) भणियं- [भणितं च तया नरपते
 किमनेन पृष्टेन तव तावत् । परिणयस्व मां निःशङ्कः ज्ञास्यसि गतैः दिवसैः] ॥ ७९८ ॥
 ७९९) तं तह- [तत्तया श्रुत्वा नराधिपेन सा बालिका पुनर्भणिता । सुन्दरि नराधिपानाम्
 एष मार्गः एव न भवति] ॥ ७९९ ॥ ८००) अपरिगंहा- [अपरिग्रहा कुमारी
 अज्ञातगोत्रकृता अदृष्टश्रुता । कथं परिणीयसे बाले कथय त्वमेव मम एतत्] ॥ ८०० ॥
 ८०१) भणियं- [भणितं च तया नरपते एष एव सुपुरुषाणां सद्धर्मः । तत्कथयामि
 निशाम्य कुलगृहं यत् मम इदानीम्] ॥ ८०१ ॥ ८०२) अत्थि- [अस्ति कनका-
 चलोत्संगसंगता त्रिदशलोकविख्याता । सुलसा नाम्ना पुरी अत्यन्तमनोहरा रम्या]

^१ P 'विहिय, J 'वहिय. ^२ P जाण्हिसि, J जाण्हिसि. ^३ = परिजन्महिता ^४ = अदृष्टश्रुता,
 P अइट्ठ, J यइट्ठ. ^५ P परिणीयसि, J परिणिहिसि. ^६ P 799, J perhaps 799. ^७ P अइ-
 [= अं इह].

तत्थ विज्जाहरंदो हंसो णामेण तियस-विक्खाओ ।
 तस्सम्हे हि' णराहिव दो चिय धूयाओ जायाओ ॥ ८०३
 एक्काए वसंतसिरी मज्झ महेट्टाए णाम णरणाह ।
 वाहिंता सरयसिरी अहं पि णिय-गुरु-यणेण तर्हि ॥ ८०४
 एवं जे दो वि पहाय-समय-संगीयं-यप्पसंगेण ।
 देवी-हराण पुरओ केलास-गिरिं पवण्णाओ ॥ ८०५
 तत्थम्हेहि णराहिव हरिस-वसुप्फुल्ल-लोयणो दिट्ठो ।
 गोरी-हराण पुरओ पणचमाणो गणाहिर्वई ॥ ८०६
 अहं सो मए गणेतो चिरं-परिचय-विम्वयाए' सामि' तर्हि ।
 उवहसिओ तेणाहं पक्खित्ता मच्च-लोयमि ॥ ८०७
 एसो महं तेणं चिय सूय-वेसो दयालुणा दिण्णो ।
 णियं-दओ जेण तुमं अणुभाहेत्थं म्हा उवणीओ ॥ ८०८
 ता तेणं चिय दिण्णो तं सि वरो भयवया गणेतोण ।
 परिणेतुं णिरासंको एव-विहं तुम्ह अविरुद्धं ॥ ८०९

- ११ ॥ ८०२ ॥ ८०३) तत्थ - [तत्र विषाधरेन्द्रः हंसः नाम्ना त्रिदशविख्यातः । तस्य आवां हि नराधिप द्वे एव दुहितौ जाने] ॥ ८०३ ॥ ८०४) एक्काए - [एकस्याः वसन्तश्रीः मम महत्याः नाम नरनाथ । व्याहृता शरच्छ्रीः अहमपि निजगुरु-जनेन तत्र] ॥ ८०४ ॥ ८०५) एवं - [एवमावां द्वे अपि प्रभातसमयसंगीतप्रसंगेन । देवीहरयोः पुरतः कैलासगिरिं प्रपन्ने] ॥ ८०५ ॥ ८०६) तत्थ - तत्रावाभ्यां नरा-
 १२ धिप हर्षवशोसुल्लोचनो गणाधिपतिः गोरीहरयोः पुरतः नृत्यन् दृष्टः ॥ ८०६ ॥ ८०७) अहं - अथ लब्धवानत नयनदृष्टमूल्या मया गणेशो विनायकः उपहसितः तेनाहं मृत्तुलोके प्रक्षिता ॥ ८०७ ॥ ८०८) एसो महं - तेनैव दयालुना संजात-रूपेण मम शक्रवेषो निजदूतो दत्तः । येन ब्राहेणास्माकमनुग्रहार्थं त्वमुपनीतः ॥ ८०८ ॥ ८०९) ता तेणं - तस्मात्तेनैव भगवता गणेशेन त्वमेव वरो दत्तः । हे नराधिप एत-
 १३ स्मात् परिणय मम उभयोरप्युभयलोकशुभमित्यर्थः ॥ ८०९ ॥ ८१०) एवं सोऊण - एवं श्रुवा परितोषविकसितमुखेन नराधिपेन तत्कालोचितविधिना सा तत्र तेन

^१ P उ, J हि. ^२ = महती. ^३ = व्याहृता. ^४ P एवं मे [= एवं अहं (or मे)], J एवं जे.

^५ P संगीय, J संगीय. ^६ P पण्णाह, J पवण्णाओ. ^७ This gāthā is missing in B due to the big gap in B. After the gap, B begins with तत्रावभ्यां etc which is the

^८ commentary on this gāthā. ^९ B उवणीओ [= उवो] गणयणदावि [य] सुदीए । for विर etc. ^{१०} = हे स्वामिन्. ^{११} = निजदूतः. ^{१२} P महत्थम्हे, J not specified, B corrupt. ^{१३} P परिणेतु, JB परिणेतु. ^{१४} B सा [= मे] णराहिव उव [= ह] माण सि [= वि] उहयलोयसुद्धं ; for णिरासंको etc.

एवं सोऊण णराहिवेण परिओस-वियसिय-मुहेण ।
 त्कालोहय-विहिणा परिणीया तेण सा तत्थ ॥ ८१०
 ताव य तुरंग-खुर-खोज्ज-फव्ह-लुगेण साहणेण तर्हि ।
 सच्चवियो णरणाहो सरयसिरी-लम्भ-परितुट्ठो ॥ ८११
 तो सरयसिरी-दंसण-पट्टि-परिवार-परिलिओ राया ।
 संपत्तो णिय-भेवणं बंदिण-जय-सह-हलबोलं ॥ ८१२
 अह तिस्सा तेण तर्हि एसा लीलावड्ढ ति णामेण ।
 उप्पण्णा पिय-तणया किं भणह इहागया कीस ॥ ८१३
 तं तुम्ह सीसह चिय इमीए जं जम्म-वासराहिंतो ।
 अज्ज-दियसंतरं जाव वित्थरत्थं कट्ठेयवं ॥ ८१४
 केणावि जम्म-दियहे इमीए असरीरियाए वायाए ।
 दिवेष समाइह सिट्ठे देवणुएहिं पि ॥ ८१५
 जह जो इमीए वर-बालियाए होही वरो चि वर-सम्प ।
 सो सयल-पुहंइ-णाहो लहिही दिवाओ सिद्धीओ ॥ ८१६
 एवं सोऊण कयं वद्धावणयं मे राइणा तत्थ ।
 पहायइं संख-काहल-रव-संवलिआइं तुराई ॥ ८१७

परिणीता गन्धर्वविवाहेन पाणौ गृहीता ॥ ८१० ॥ ८११) ताव य - [तावच्च
 तुराखुरक्षोदप्रपयलमेन साधनेन तत्र । दृष्टः नरनाथः शरच्छ्रीलम्भपरितुष्टः ।] खुजं
 चरणन्यासाङ्कनम् ॥ ८११ ॥ ८१२) तो सरय - ततः शरच्छ्रीदर्शनप्रदृष्टपरिवार-
 परिगतो राजा बन्दिजनकृतजयशब्दकलकलं निर्जभेवनं संप्राप्तः ॥ ८१२ ॥ ८१३) १०
 अह तिस्सा - अथ तस्याः सकाशात् तेन लीलावतीति नाम्ना एषा प्रियतनया उत्पन्ना ।
 किं पृच्छत किमत्रागता तत्कर्था अतः परम् इत्यर्थः ॥ ८१३ ॥ ८१४) तं तुम्ह -
 अस्याः जन्मवासरादष्टदिवसान्तरं यावच्चद्विस्तारार्थः कथयितव्यः इत्यादि तद्भवतां
 शिष्यते कथ्यते ॥ ८१४ ॥ ८१५) केणावि - अस्या जन्मदिवसे केनापि देवेन
 अशरीरया वाचा समादिष्टम् । दैवज्ञैः ज्योतिषिकैश्च कथितम् ॥ ८१५ ॥ ८१६) ११
 जह जो - यथा योऽमुष्याः वरबालिकाया वरणसमये वरो भविष्यति स सकलपृथिवी-
 नाथो दिव्याः सिद्धीः लप्स्यते ॥ ८१६ ॥ ८१७) एवं सोऊण - एवं श्रुत्वा अस्म-

^१ P तुला, B तुरंग. ^२ = प्रसव. ^३ B लोअवधिविक्रमेण. ^४ P परिलिओ, B परिमिओ,
 [परिमिओ]. ^५ P निययम, B णिययु. ^६ P जण, J जय. ^७ P हलबोलो, B वंहीयणसह-
 हलबोलं. ^८ PJB गामेण. ^९ P पुहइ, B पुहवि. ^{१०} P बं न्ह, JB थम्ह. ^{११} P राखण लख, १०
 B राख राखण. ^{१२} B भुवनं. ^{१३} B किमन्धवागत. ^{१४} B लक्खवामत्त. ^{१५} B कथयत वा.

- उब्मीकयाउ वर-गुडियाओ हट्टेहिं हट्ट-सोहाओ ।
 देवालएहिं देवंग-धय-बडाओ य लोएहिं ॥ ८१८
 परम-परिओस-मुहओ पणबिओ वर-विलासिणी-णिवहो ।
 दिर्णाहैं विष्ण-बेदिण बहु-विहयाहैं च दाणाहैं ॥ ८१९
 एवं णिवत्तासेस-यामकरणाहैं मंगलीएहिं ।
 तदियसं कीरतेहिं बाल-भावाउ उत्तिष्णा ॥ ८२०
 णिवडियासेस-विलास-सोह-मुपसाहिएहिं अंगेहिं ।
 आरंभो णव-जोषण-सिरीएँ गहियो अँयालेण ॥ ८२१
 तावय लावण्यामय-पूरिज्जताहैं से णिएऊण ।
 अंगाहैं सिलामेहेण चित्तियं को वरो होज्ज ॥ ८२२
 अण्णम्मि दिणे बहु-सिक्खियाण सुमईण विट्ठ-कुसलाण ।
 णिय-णयेर-चित्तयाराण अँप्पिओ राहणा णियेमो ॥ ८२३
 जेह वच्चह हे उज्जाय-सीसहा एत्थ पुहह-विक्खाया ।
 वसुहाहिवा लिहेऊँ मज्झ दावेह जे के वि ॥ ८२४

- ११ सत्तेन राज्ञा वर्षापनकं कृतम् । शंखकाहलारवसंबलितस्तूर्यश्च प्रहताः ॥ ८१७ ॥
 ८१८) उब्मीकयाउ - लोकेन वरगुडिकाः सज्जीकृताः हट्टेषु हट्टशोभाः कृताः देवाल-
 येषु देवाङ्गध्वजपटाः ऊर्ध्वाकृताः लोकेन ॥ ८१८ ॥ ८१९) परम - परमपरितोष-
 मुदितो वरविलासिनीनिबहः प्रनर्तितः । बन्दिप्रिणां बहुकानि कनकदानानि दत्तानि
 ॥ ८१९ ॥ ८२०) एवं - एवं निर्वृत्ताशेषनामकरणादि भाङ्गलिकैः तद्विसं क्रिय-
 १२ माणैः बालभावादुत्तीर्णा ॥ ८२० ॥ ८२१) णिवडियासेस - निर्वर्तिताशेषविलास-
 शोभासुप्रसाधिताङ्गैः तथा नवयौवनश्रियः आरम्भ इवाकालेन गृहीतः ॥ ८२१ ॥
 ८२२) तावय - तावता लावण्यामृतपूर्यमाणानि तस्या अङ्गानि दृष्ट्वा शिलामेधेन चिन्ति-
 तम् । को वरो भविष्यति ॥ ८२२ ॥ ८२३) अण्णम्मि - अन्यस्मिन् दिने बहु-
 शिक्षितानां सुमतीनां विबौकुशलानां विचित्रकर्मनिपुणानां निजनगरविचित्रकरणानां
 १३ राज्ञा नियमः आदेशो दत्तः ॥ ८२३ ॥ ८२४) जह वच्चह - यथा ब्रजतोषाध्यायाः ।
 आमन्त्रणं चित्रकृताम् । ये केऽपि पृथिवीविरचिता वसुधाधिपाः तान् दृष्ट्वा लिखित्वा

१ B हट्टेषु. २ = देवालसङ्घजपटाः, B वरायाउ लोपण. ३ P पउम, JB परम. ४ B
 विहाह क [= क] जयदाणाहं वंदियवि [वंदियि] प्याण वड [= बहु] याहं । ५ P विहयाहं, J विहयाहं.
 ६ = क्रियमाणैः. ७ = अङ्गालेन. ८ B perhaps विज्ज. ९ P निवर, J णि, B जयर. १० P अँप्पिओ,
 ११ J उप्पिउ. १२ = निबधः. १३ P notes a reading on the margin. जह वच्चह सिक्खय
 ओक्खएत्थ, and calls it a पाठांतरं. १४ = उपाध्यायशिष्यकः. P वच्चह हे उज्जायसीसहा एत्थ,
 J not specified, B perhaps वच्चह उज्जाया पिण्डेउ इत्थ. १५ = वसुधाधिपत्रं । वसितं ।
 रोमितं । स्तवितं । विट्ठं । चित्रे विट्ठं विजानीहि । १६ P दावेह, J दावेय, B हं [= हं] सेह.

तो तेहिं चित्तयारेहिं ते नरेन्दा बहुहिं दियहेहिं ।
 लिहिउण जहाइटा सुह-दियहे^१ दाबियां पहुणो ॥ ८२५
 तेणावि^२ चिरं गिवणिउण लीलावर्ष^३ बास-हरे ।
 संठविया सुयईतेण किं पि हियए धरेउण ॥ ८२६
 तो जहियसाहिं तो दिट्ठा वसुहादिवा इमीए तहिं ।
 तहियसाओ दीसइ दियहे दियहे^४ किंसायती^५ ॥ ८२७
 ण रमइ सहीहिं समयं ण देइ सुय-सारियाण परिवाहिं ।
 णाहरणं पडिवज्जइ ण सुणइ नेयं पि गिज्जतं ॥ ८२८
 कुसुमोच्चयं पि ण कुणइ भवणुज्जाणम्मि वियसिय-लयम्मि ।
 ण य भवण-दीहिया-मज्जणम्मि चित्तं समपेइ ॥ ८२९
 ण य रज्जं बहु मण्णइ ण रमइ वाउल्लियाहिं अविणयणं ।
 णिइं विणा वि सयणं ण य सुंचइ^६ अद्ध-णिमिसं^७ पि ॥ ८३०
 ण य विसइ णट्ठ-सालं ण य कीला-पेयं समाखइ ।
 धारा^८हरे वि ण रमेइ णाहारे आयरं कुणइ ॥ ८३१
 इय एवं मए उवलक्खिउण एक्कम्मि वासर-विरामे ।
 काउण रहस्सं णैवर पुच्छिया सहि णिसांमेसु ॥ ८३२

मम दर्शयत ॥ ८२४ ॥ ८२५) तो तेहिं - ततस्तैश्चित्रकारैर्बहुभिः दिवसैः यथादृष्टा नरेन्द्रा लिखित्वा शुभदिवसे प्रभोर्दर्शिताः ॥ ८२५ ॥ ८२६) तेणावि - ततस्तेन नरेन्द्रेण चिरं निर्वर्ण्य दृष्ट्वा किमपि हृदये धृत्वा सुप्रयत्नेन लीलाकृत्याः वासगृहे चित्र-पट्टिका संस्थापिता ॥ ८२६ ॥ ८२७) तो - ततो यदिवसाद्वसुधाधिपाः अनया^९ दृष्टास्तत्र पठे तदिवसादिने दिने कृशायमाना दृश्यते ॥ ८२७ ॥ ८२८) ण रमइ - न रमते सखीभिः समकं सह न ददाति शुक्रसारिकाणां परिपाटीं वाचनिकां नाभरणं प्रतिपद्यते सरसमपि रोयरूपं गीयमानं न [शृणोति] ॥ ८२८ ॥ ८२९) कुसुमो-च्चयं - कुसुमोच्चयं पुष्पावचयं न कुरुते । कस्मिन्^{१०} विकसितलते भवनोष्ठाने । न च भवनदीर्घिकाग्रज्जने चित्तं समर्पयति ॥ ८२९ ॥ ८३०) ण य रज्जं - न च राज्यं^{११} बहु मन्यते । अविषण्णं विषादरहितं यथा भवति । बाउल्लियाहिं पुत्तलिकाभिर्न रमते । अर्धनिमेषमपि निद्रां विनैव शयनं न मुञ्चति^{१२} शय्यां न परित्यजति ॥ ८३० ॥ ८३१) ण य विसइ - न च विशति नाट्यशालाम् । न च श्रीडापर्वते स्मारोहति । धारा-गृहेऽपि न रमते । आहारेऽप्यादरं न कुरुते ॥ ८३१ ॥ ८३२) इय एव - इत्येवं

^१ P विष्णो, J विष्णो. ^२ B संसिया. ^३ B ता तेण चिरं. ^४ P हरेण, B हरेण. ^५ B विवहा, १० दिवहं. ^६ = कृशीभर्तरी. ^७ = वेकुया. ^८ = अविपुल्लं, B अविपुल्लं. ^९ PB सुंचइ, J सुंचइ. ^{१०} P अद्ध, B अद्ध. ^{११} P भिमिसं, J भिमिसं, B भिमिसं. ^{१२} PB एवयं, J एवयं. ^{१३} = धारागृहे. ^{१४} PB रमइ, J रमइ. ^{१५} PB एव, J एव. ^{१६} P नकर, B नकरि. ^{१७} P न सहेसि, J गिस्तामेसु, B गिस्तामेसि [= मेहि]. ^{१८} B नरपणे. ^{१९} B संसि.

कीस तुमं तदियसं जोयाभासं गया इव दुपेच्छं ।
 संकप्पालिहियं पिव पेच्छंती गालसं जासि ॥ ८३३
 ण रमसि केणावि समं दिट्ठं पि ण पैरियणं समालवसि ।
 अम्हं पि ण वेसंमसि अलमहवा पुच्छियौएँ तए ॥ ८३४
 तं तह सोऊण ममाहिं पणय-परिकोय-ककसं वयणं ।
 लीलावईं भणियं पिय-सहि कह तुज्झं ण कहेमि ॥ ८३५
 ण तहा जणंति सोक्खं कज्ज-विसेसा विसेस-रमणीया ।
 दीसंता वि हु एकेहिं जह वयंसेसु सीसंता ॥ ८३६
 अणुहूयाण वि एकेहिं दइय-दंसण-विसेस-सोक्खाण ।
 पच्छा वयंसि-सिट्ठणं पल्ला ताण पसरंति ॥ ८३७
 ता साहेमि णिसामेसु तुज्झ एयाण पुहं-वालाण ।
 मज्झम्मि इमो जो तविय-कणय-सरिसण्हो लिहिओ ॥ ८३८
 दीसइ तणु-कसण-सेणिट्ठ-केस-वल्लरि-फसाहियां वयवो ।
 विउल्लोणणारविंदो आरत्त-तिहाय-णयण-जुओ ॥ ८३९
 उण्णय-णासा-वंसो सुपरिट्ठिय-मडह-कंधग-वंधो ।
 विर्येडोरत्थल-देसो आजाणु-पल्लं-दीह-हुओ ॥ ८४०

मयोपलक्ष्यैकस्मिन् वासरविरोमे रहस्यमेकान्तं कृत्वा नवरं पृष्ठा मखि शृणु ॥ ८३२ ॥

८३३) कीस तुमं - किमिति त्वं त दिवसमारम्य योगाभ्यासं गतेव योगमार्गे प्रपन्नेव दुःप्रेक्ष्यं^{१४} संकल्पालिखितमिव चित्तलिखितमिव पश्यन्ती आलस्यं न यासि न निर्विण्णा

१५ भवसि ॥ ८३३ ॥ ८३४) ण रमसि - न रमसे केनापि समम् । दृष्टमपि प्रत्यक्षं सखीजनं न समालपसि । अस्माकमपि न विश्रम्भं विश्रामं करोषि । अलमथवा पृष्टया त्वया मामथापि न विश्रसिषि ॥ ८३४ ॥ ८३५) तं तह - तत्तथा मत्तः प्रणयकोप-कर्कशं वचनं श्रुत्वा लीलाकत्या भणितम् । प्रियसखि कथं तैव कथयामि ॥ ८३५ ॥

८३६) ण तहा - विशेषरमणीया कार्यविशेषा दृश्यमाना अपि न तथा सौह्यं जन-

१६ यन्ति यथा वयस्येषु कथ्यमाना 'भुखं कुर्वन्ति ॥ ८३६ ॥ ८३७) अणुहूयाण - दयितदर्शनविशेषसौख्यानमेवैतनुभूतानामपि पश्चाद्व्यस्यकथिताना तेषां पल्ला इव प्र-सरन्ति । अनुभावात्सख्या निर्दिष्टं विशिष्टसुखावहमित्यर्थः ॥ ८३७ ॥ ८३८-४२)

ता साहेमि - तत्कथयामि शृणु । एतेषां पृथिवीपालानां मध्ये य एष तत्तत्तत्तत्तदश्रमः लिखितोऽस्ति । [दीसइ -] तनुकृष्णस्निग्धकेशवल्लरीप्रसाधितशरीरः विपुलाननारविन्दः

१७ आरत्तविभाजनयनयुगः । [उण्णय -] उन्नतनासावशः सुपरिस्थितमटभक्तधरावन्धः ।

^{१४} दुःप्रेक्ष्य. ^{१५} = मन्थरं न यासि. ^{१६} सहिवर्ण. ^{१७} पुच्छियण. ^{१८} तुज्झा लवेमि.

^{१९} इयेण हि for एकेहिं of P. ^{२०} = चित्तवर्ण, P लिखण, J सिद्धम्, B looks like लिखण.

^{२१} = पृथिवीपालानां. ^{२२} B सिगिह. ^{२३} B दिवसरीरो. ^{२४} = विपुल. ^{२५} B भिक्खुवे.

^{२६} P वल्लं, JB पल्लं ^{२७} W दुःप्रेक्ष्य. ^{२८} B सुखा.

मच्छकुस-जव-वक्क-करयलो पीण-पीवर-पओटो ।
तणु-मज्झो सीह-कडी करि-कर-जंघोरे सुह-चलणो ॥ ८४१
एयं दट्ठण मंह जायं कोउहल परं हियए ।
धण्णाओ ताउं जाणं दइओ एसो गराहिर्वई ॥ ८४२
धण्णाण वि धण्णयराओ ताओ दइयाओ जाओ एयस्स ।
पेच्छंति सुहं णिब्बं ताणं पि णमो पुरंघीणं ॥ ८४३
इय एवं चित्तंतीएँ सो^१ मए पुच्छिओ सुचित्तयरो ।
सिट्ठं च तेण एसो राया सालाहणो णाम ॥ ८४४
अखलिय-पयाव-पसरो उइओइय-वस-संभवो सुयणो ।
सव-कला-पत्तहो चाईं मेरो सुहारीहो ॥ ८४५
अह तस्स मुहाहि णिसामिऊण सविसेस-कोउहलाए ।
जाया मण-डोहलया जइ एसो मह वरो होइ ॥ ८४६
एवं तदियस-पवित्थरंत-चिता-भरोत्थयै-मणाए ।
बहुएहि णवर दियहेहिं मज्झ सहि आगया णिहा ॥ ८४७

विपुलोरःस्थलदेशः । आजानुप्रलम्बदीर्घमुजः । [मच्छकुस -] मत्स्याङ्कुशायवक्त्राङ्ग-^{११}
करतलः पीनपीवरप्रकोष्ठः । तनुमध्यः सिंहकटिः करिकरजङ्घोरुः शुभचरणः [एयं
दट्ठण -] एतं दृष्ट्वा मम हृदये परं कौतुहलं जातम् । धन्यास्ता वनिता यासामेष
नराधिपतिर्दयितः^{१२} । कुञ्जकम् ॥ ८३८-४२ ॥ ८४३) धण्णाण-धन्यानामपि
धन्यतरास्ता अङ्गना या एतस्य दयिताः मनोऽभीष्टाः या नित्यं [मुखं] पश्यन्ति
ताभ्योऽपि पुरंघ्रीभ्यो नमः ॥ ८४३ ॥ ८४४) इय एवं-इत्येवं चिन्तयन्त्या मया^{१३}
चित्रकरः पृष्ठः । शिष्टं च तेन चित्रकृता । एष राजा सातवाहनो नाम ॥ ८४४ ॥
८४५) अखलिय-अखलितप्रतापप्रसरः उदिनोदितवंशो हरिवंशसंभवः सुजनः
सकलकलाप्राप्तार्थः त्यागी दाता सुभेगः हृदयंगमः सुखाराध्यः विवेकपात्रत्वात् । यदुक्तम् ।

अङ्गः सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः ।

ज्ञानलवदुर्विदग्धं ब्रह्मापि नरं न रञ्जयति ॥

॥ ८४५ ॥ ८४६) अह तस्स-अथ तस्य मुखानिशगम्य सविशेषकुतुहलायाः मनो-
दोहदा जाता । कथमित्याह । यथैष मम वरः परिणेतो भवति ॥ ८४६ ॥ ८४७)
एवं-एवं तदिवसप्रविस्तरणशीलचिन्ताभराच्छादितमनसो मम नवरं बहुभिर्दिवसैः सखि

^१ P जंघोरे, B जंघास. ^२ PB ताउ, J तान. ^३ B पुच्छिओ सो मए for सो मए पुच्छिओ of P.
^४ = करिलोहित, P दइओइय, J दइओइय, B दइओइयस्स. ^५ B सुह for सरो of P. ^६ =
सुखतराण्यः. ^७ = अवलुप्त. ^८ B हसितः. ^९ B this term is put at the close of the
Prākṛit gāthās.

तो सो जह-संभाविय-रूबाइसओ गराहिवो कृत्य ।
जाणामि समासीणो आगतूणम्ह^१ सवणीए ॥ ८४८
ता सहि पक्खलं पिव तहंसण-सज्जसावहियं-हियया ।
सहस ति समुट्ठंती इत्थे वेत्तूण ये^२ भणिया ॥ ८४९
एएहिं^३ अवंगेहुणमंस-भूमयावलंस-विसमेहिं ।
हरिउण मज्झ हियं गयणेहिं^४ कहिं सु चलिया सि ॥ ८५०
ता तक्खणं फकंपत-हियय-पडिक्खण-पणय-पसरा वि ।
लज्जाएँ अहं पिय-सहि ण^५ ईचि पडिजंपिया तस्स ॥ ८५१
तो तेण मज्झ सहसा थिमियालस-लोयणुणय-मुहेण ।
दिण्णो पओहरोवरि ससेयं-विरलंगुली इत्थो ॥ ८५२
अवगूहिउण घणियं^६ नवरं णिसण्णो पुणो तहिं चेयं^७ ।
परिउवियमिह वयणे गयणेसु कवोल-पासेसु ॥ ८५३
एवं च चाटुयारेण तेण^८ लज्जा अलज्जिरेणम्ह ।
अवहरिया हिययाओ सेंमयं कोमार-भावेण ॥ ८५४
एत्थुप्परं ण-याणामि किं पि जं तुह कहेमि वायाए ।
हियं चिय जह जाणह केत्तिर्यमेत्तं ण विमहरह ॥ ८५५

निद्रा आगता ॥ ८४७ ॥ ८४८) ता सो जह-ततः स यथासंभावितरूपपाति-
शयस्तत्र नराधिपः आगत्यस्मच्छयनीये समासीनः उपविष्टः इत्यहं जाने ॥ ८४८ ॥
८४९) ता सहि-ततः सखि प्रत्यक्षमिव तद्दर्शनसाध्यसावहितहृदया सहसा समुत्ति-
^{१०}ष्ठन्ती हस्ते गृहीत्वा ण अहं भणिता ॥ ८४९ ॥ ८५०) एएहिं - एतैर्वियमैस्ती-
^{११}त्रैरपाक्रान्तमत्तभ्रमयाश्चलैर्नयनैर्मम हृदयं हत्वा खलु कुत्र चलितासि ॥ ८५० ॥ ८५१)
ता तक्खणं - तावता तक्खणं प्रकम्पमानहृदयप्रतिपन्नप्रणयप्रसरापि अहं लज्जया तस्य
पुरो न किमपि प्रतिजल्पितवती नोत्तरं दत्तवती ॥ ८५१ ॥ ८५२) तो तेण -
ततस्तेन सहसा ^{१२}स्तिमितालसलोचनोन्नतमुखेन मम पयोधरोपरि सस्वेदविरलङ्गुलिहस्तो
^{१३}दत्तः ॥ ८५२ ॥ ८५३) अवगूहिउण - शनैर्नवगूहा समाश्लिष्य नवरं पुनस्तत्रैव
निषण्णः । अथ नयनयोः बन्दने कपोलपार्श्वयोः परिचुम्बितास्मि ॥ ८५३ ॥ ८५४)
एवं च - एवं तेन चाटुकारेण अलज्जाशीलेन निर्ज्ज्वल कोमारभावेन समं सहसा मम
लज्जापहता ॥ ८५४ ॥ ८५५) एत्थुप्परं - अत्रोपरि अतःपरं किमपि न जानामि यत्तव

^१ B. सो. ^२ B. 'तुणं अहं'. ^३ PB 'वहिय', J 'विहिय'. ^४ B. णं. ^५ P अवंगहुं (इ looks like कु), J अको, B यपाहि अवकंठमत्तभूमयंयकाहिं विसमेहिं. ^६ P वहं वि, J वाहि, B व किपि. ^७ = सस्वेद.
^८ = अतिशयेन । देवः, B सणियं. ^९ B नवरं. ^{१०} B चेयं. ^{११} B परिउवियमिह. ^{१२} P चाटु, JB चाटु.
^{१३} B लज्जा or तेण. ^{१४} PB अ, J ब. ^{१५} B समयं सु कुमार. ^{१६} B विरिष्य. ^{१७} B रसामावण.

^{१८} B स्तिमितालसलोचं.

तावय पहाय-पडिहय-त्त-णिगाएण पडिविउद्धाय ।
 सखविं सयणीयं जा सो ण-णंमि कत्थ गओ ॥ ८५६
 तद्विसाओ पिय-सहि तं चिय खलु सिविणयं सरंतीए ।
 पक्ख-सोक्ख-तण्हाल्लेयाए परिवट्ठिया चिंता ॥ ८५७
 ता सुक्क-यार्यवन्मत्त-रुमाओ हुयवहो व भह मयणो ।
 चिंता-समीरणुदीविओ व हिययम्मि पज्जलिओ ॥ ८५८
 ता ण सुहं सयणीए ण य धरंणियले ण बाहिरे ण धरे ।
 ण य दिण-समए ण णिसासु कह वि पावति अंगाई ॥ ८५९
 एयाह मि रमणीयाई जाई भणिगाई तुम्हि पुणरुत्तं ।
 विवरीयाई असेमाई ताई जायाई मह इण्हि ॥ ८६०
 अह किं पुणरुत्त-ययपिण्ण बहुएण तुज्झ सहि पुरओ ।
 उदेसियं पि जाणसि हियय-णिहिंत्तं^१ म्ह सम्माव ॥ ८६१
 जह सो एत्थ ण एही ताओ ण य पेसिही मम तत्थ ।
 ता दूसहं सहंती मरंणे वि सुहं ण पाविस्सं ॥ ८६२
 तं तह सोऊण चिरं भयवह भणियम्मि तह वि षुंमेसि ।
 एमं-विहो अणुराओ एमं-विहे वि दु वरे जाओ ॥ ८६३

वाचा कथयामि । हृदयमेव यदि जानाति यौक्त्वात्रं न विस्मरति ॥ ८५५ ॥ ८५६)
 तावय-तावता प्रभातप्रतिहततृप्यनिनादेन प्रतिबुद्धया जागरितया शयनीयं दृष्टं यौक्त्वा
 जानामि कुत्र गतः ॥ ८५६ ॥ ८५७) तद्विसाओ-तद्विसात् प्रियसखि खलु तमेव
 सैविनयं स्मरन्त्याः प्रत्यक्षसौख्यतृष्णाद्युत्तया चिन्ता परिवर्धिता ॥ ८५७ ॥ ८५८)^२
 ता सुक्क-तावता शुष्कपादपाभ्यन्तरोद्गतो द्रुतबह इव चिन्तासमीरोदीपितो मदनः कामो
 मम हृदये प्रज्वलितः । द्रुतबहो बहिः ॥ ८५८ ॥ ८५९) ता ण सुहं-तावता
 न शयनीये न च धरण्यां न बहिर् न गृहे । न च दिनसमये न च निशासु कथमपि
 सुखम् अङ्गानि न प्राप्नुवन्ति ॥ ८५९ ॥ ८६०) एयाह मि-एतानि [अपि] यानि
 रमणीयानि भवतां पुनरुक्तं भणितानि तान्यशेषानि ममेदानीं विपरीतानि जातानि^३
 ॥ ८६० ॥ ८६१) अह किं-अथ किं पुनरुक्तप्रजल्पितेन बहूना सखि तव पुरतः
 यतः उद्देशिकमपि हृदयनिहितैर्मस्मत्सद्भावं जानासि ॥ ८६१ ॥ ८६२) जह सो-
 यदि सोऽत्र नैष्यति तातश्च मां तत्र न प्रेषयिष्यति । तदा दुःसहं सहमाना मरणमपि
 यथासुखं न प्राप्स्यामि ॥ ८६२ ॥ ८६३) तं तह-तत्तथा श्रुत्वा भगवति चिरं

^१ B जाव न याणामि कत्थ. ^२ = न जानामि. ^३ P खलं सि, B खलु स. ^४ = च [= स्म] रंत्वा. ^५
^५ B 'खल्लेय'. ^६ P पायवुम्मत्त, J omits दु. B पायवज्जत्त. ^७ P धरणी, B धरणि. ^८ P नवरे,
 J perhaps णवरे, B न वरे. ^९ Both P and B read एयाह मि. ^{१०} P निहिण्ह, J निहण्ह,
 B निहण्हि. ^{११} P मरणा पि, J मरणे वि, B मरणं पि. ^{१२} = आच्छादयसि. ^{१३} B एवविहो.
^{१४} P एम, J एम्म, B एव. ^{१५} P उज्जाणे, J जाणे, B जाऊ. ^{१६} B निहत.

अंबाए इमे सीसउ से चिय तामस्स कइउ जे संत ।
 सो वि हु सुद्ध-सहावो काही द्वियैच्छियं तुज्ज ॥ ८६४
 भणिय पुणो वि लीलावईएँ किमहं ण-याणिमो एयं ।
 सिविणय-दिट्ठमि जणे अणुबंधो पइइ उँवहासे ॥ ८६५
 तह वि हु जह ण इसिज्जइ लक्खिज्जइ जह ण पोढिमा मज्ज ।
 तह सोहज्जसु पिय-सहि अंबाए णिज्जणम्मि तुमं ॥ ८६६
 एवं भणियाई मए भयवइ गंतुण णिज्जणुहेसं ।
 सिट्ठं माया-पिउणो ण विरुज्जईह जह सलज्जाण ॥ ८६७
 तो गुरु-येणेण एसा तं चिय बहु मणिउज्ज मह भणियं ।
 सवायरेण हालस्स पेसिया वड्डं पहाए ॥ ८६८
 इय एम-विहं भाउय विचित्तलेहाणणाहि सोऊज्ज ।
 सहस त्ति महाणुमईएँ पमणियं सहसिसंगीए ॥ ८६९
 पिय-सहि विचित्तलेहे एसाहं इह वसंतसिरित्तणया ।
 तुमहं मोउस-मइणी साहसु लीलावईएँ लहुं ॥ ८७०

- ^{१५} भणितवत्यस्मि । एवंविधेऽपि वरे एवंविधोऽनुरागः जातः । तथाच्छादयसि गुप्तं करोमि । युक्त एवायं न गोपनाहः ॥ ८६३ ॥ ८६४) अंबाए - अम्बायै इदं ^{१६} कथ्यता सापि तातस्य कथयतु यत्सद् युक्तम् । तव हृदयेऽस्मिन् विशुद्धसद्भावो राजा करिष्यति ॥ ८६४ ॥ ८६५) भणियं - [भणितं पुनरपि] लीलाकव्या किमहमेतत्तज्जानामि । अहमपि ताताग्रे वक्तुं क्षमंवेति । तथापि स्वप्नदृष्टे जनेऽनुरागः उपहासे पतति ॥ ८६५ ॥ ८६६)
^{१७} तह वि - तथापि यथा न हस्यतेऽप्य मल्लक्षणो जनो नोपहासास्पदं भवति यथा च मम प्रेदिमा न लक्ष्यते प्रियसखि अम्बायाः पुरतो निर्जने त्वं तथा कथय ॥ ८६६ ॥ ८६७) एवं - एवं भणितया मया भगवति निर्जनोद्देशे गत्वा तथा मातापित्रोः शिष्टं कथितं यथा ^{१८} सलज्जानां न विरुध्यते ॥ ८६७ ॥ ८६८) तो गुरुयेणेण - ततो गुरुजने-नैतस्यास्तमेव मदुक्तं वरं बहुमल्य ममाग्रे भणितम् । सर्वादरेणेण हालस्य सातवाहनस्य
^{१९} प्रेषिता प्रभाते व्रजतु ॥ ८६८ ॥ ८६९) इय एमविहं - इत्येवंविधं विचित्रलेखा-ननाच्छ्रुत्वा सहर्षाङ्गिया महानुभया सहसा प्रभणितः ॥ ८६९ ॥ ८७०) पियसहि -

^१ = सैव अम्बा. ^२ = वत् शोभनं. ^३ = यथेप्सितं; P would read काहीहि यइच्छियं, and the marginal gloss यथेप्सितं is on the second word. The gloss presupposes the reading काहिच्छियं. ^४ B reads भणियं पुणो वि and begins the commentary कीकावत्या etc. ^५ P "इति. ^६ "इत्ते, B lacuna. ^७ P "वाह, B "वाय. ^८ B "गुरेस. ^९ = न विरुध्यते. ^{१०} P "गुरुय", J "गुरुय", B "गुरुय". ^{११} = व्रजतु प्रभाते. ^{१२} = मातृव्यस्तसुताभिसंली, P तुम्ह मउच्छावहिणी, J तुम्ह स [= सु] माउसमयणी, D तुम्हं माउसमयणी. ^{१३} B कीकावई तुमं. ^{१४} B is corrupt; the actual letters stand thus : युत्तसुत्त एवाय भयवयति न गोपनाहः । ^{१५} B अम्बाया इदं कथिते. ^{१६} B सलज्जानां.

तो सा विचित्रलेखा एवं सोऽयं पङ्क्तिर्यथा तुरियं^१ ।
 लीलावर्ध^२ पासं हियेणं न-भायंत-यैरिओसं ॥ ८७१
 ता ती^३ समं कैरुह-पुरस्सरा परियणेण परियरिया ।
 लीलावर्धं वि सहसा अम्ह सयासं समलीणा ॥ ८७२
 अह सैरिसाए भाउय सहसा सैमइच्छिया मए पढमं ।
 तह य महाणुमईए पुल्लेय-सणाहेहि अंगेहि ॥ ८७३
 तो सा अम्हेहिं तहिं अणिच्छमाणा वि कड्डिउण करे ।
 उववेसिया सलज्जा एकासण-मज्झ-देसमि ॥ ८७४
 अह एक्केकम-कुल-हर-कुसल-सुहालाव-दिण्ण-हिययाण ।
 गलियं गिरुभमाणं पि बाह-सलिलं कवोलेसु ॥ ८७५
 पुसिउण कवडल-चारिणा सुहं मह सुहं णियंतीए ।
 लीलावर्धेणं भणियं अज्जे ऐयं म्ह अच्छरियं ॥ ८७६
 एसो जडा-कलावो इमाई तरु-वकलाई इह वासो ।
 वय-विहवायार-कुल-कमस्स दूरं विरुद्धाई ॥ ८७७
 सिद्धं च मए तिस्सा एयं जं तुम्ह साहियं पढमं ।
 अमुणिय-मणाइ भाउय णीसेसं सायरं तीए^४ ॥ ८७८

प्रियसखि विचित्रलेखे एषाहमिह वसन्तश्रीतनया युष्माकं मातृस्वस्तीयभगिनी । लघु
 शीघ्रे लीलावत्याः कथय ज्ञापय ॥ ८७० ॥ ८७१) तो सा - ततः सा विचित्र-
 लेखा एवं श्रुत्वा त्वरितं तूर्णं लीलावत्याः पार्श्वं प्रतिगता । किंविशिष्टा । हृदयमात्परि-
 तोषा हृदये न मानं न संमानं परितोषो यस्याः सा ॥ ८७१ ॥ ८७२) ता तीए -
 ततः तया समं विचित्रलेखया सार्धं कञ्चुकिपुरस्सरा सोविदल्लुत्ता परिजनेन परिकरिता
 लीलावत्यपि सहसा अस्मात्सकारं समालीना ॥ ८७२ ॥ ८७३) अह - अथ हे भ्रातः
 सहैर्षया समाल्लिष्टा पुलकसनाथैरङ्गैः तथा पश्चान्महानुक्त्या समालिङ्गिता ॥ ८७३ ॥
 ८७४) तो सा - ततः सा अस्माभिस्तत्रानिच्छन्त्यपि करे कृत्वा गृहीत्वा सलज्जा सती
 एकासनमध्यदेशे उपवेशिता ॥ ८७४ ॥ ८७५) अह - अथैवैकं परस्परमेकैक-
 कुलगृहकुशलमुखालापदत्तहृदययोस्तयोः कपोलेषु निरुध्यमानमपि बाष्पसलिलं गलितम् ।
 सुखासुखकार्या कुर्वाणे साश्रुमुख्यौ जाते इति ॥ ८७५ ॥ ८७६) पुसिउण - कम-
 ण्डलुवारिणा मुखमुपुंस्य मम मुखं पश्यन्त्या लीलावत्या भणितम् आर्यं कुवलयबालि
 एतदावयोरार्थं विचित्रं न युक्तमित्यर्थः ॥ ८७६ ॥ ८७७) एसो जडा - एष
 जटाकलापो अमी तरुवल्कला वृक्षवचावज्जाणीति । इह तपोवने वासः । एतानि^५
 वयोविभवाचारकुलक्रमाणां दूरपर्यं^६ विरुद्धानीति प्रश्नः ॥ ८७७ ॥ ८७८) सिद्धं च -

^१ P दिव्य, J not specified, B हियय. ^२ P ओसं, JB जोसा. ^३ P तीए, J तीह, B तीय.
^४ P कंजुह, J कंजुय. ^५ सहसिसाह. ^६ = आर्त्तिगिता. ^७ = पुलकस्मयः, J णाहिहि. ^८ PB
 कुसि, J पुसि. ^९ PJB निच. ^{१०} B बहए. ^{११} PJB पणम्ह. ^{१२} B तद्वा. ^{१३} B विरुध्यतीति.

तं तह सोऊण मीमाहि तक्खणं वेय तीएँ उल्लविये ।
 अज्ज-दिवसाउ अज्जे मीमावि वासो इह वेय ॥ ८७९
 सो हियय-समीहिय-वर-समागमो जेच्चिरेण संपडइ ।
 तेच्चिरेँ-यालं तुम्हाण कलण-संवाहिया होमि ॥ ८८०
 एवं च समुल्लविए भणियं अम्हेहिँ पडिहेंयं वणं ।
 एये तुह बाल-मयच्छि कण्ण-कडुयं सुणंताण ॥ ८८१
 असुहज्जिय-कम्माण वि हवतु अम्हाण संपह सुहाई ।
 तुह हियय-समीहिय-वर-विवाह-दंसण-महग्घाई ॥ ८८२
 भणियं पुणो वि लीलावईएँ मा एरिसं समुल्लवसुँ ।
 किं तुम्हे हिँ ण-याणह जह भणियं पुव-पुरिसेहिँ ॥ ८८३
 इये जेट्टाणुकम-बाहिराई कज्जाई जाँई कीरति ।
 असुहाई ताई लोए पडति उवहास-पयवीए ॥ ८८४
 जह कंई व अपेच्छंती वसणमिणँ वक्कया गया णाम ।
 संपह लोय-विरुद्धं गमणं मी भणसु एचाहे ॥ ८८५

- ^{११} शिष्टं च मया तस्याः लीलावत्याः पुरः । किमित्याह । यदेतत्प्रथमं तवाग्रे कथितम् । माधवानिलपाणिग्रहणतद्विरहादिस्वरूपं तन्निःशेषं समस्तं तैदानीं सादरमज्ञातमन-सस्तस्या निवेदितं हे भ्रातः ॥ ८७८ ॥ ८७९) तं तह - "[तत्तथा श्रुत्वा मत्तः तत्क्षणमेव तया उल्लपितम् । अद्यदिवसादार्ये] ममापि वासोऽत्रैव ॥ ८७९ ॥ ८८०) सो हियय - स हृदयसमीहितवरसमागमो यावच्चिरेण संपद्यते तावत्कालमत्र तपोवने
^{१२} भवतां चरणसंवाहिका शुश्रूषापरायणा भविष्यामि ॥ ८८० ॥ ८८१) एवं च - एवं च समुल्लपिते भणितम् अस्माभिः प्रतिहतमेतत् हे बालमृगाक्षि कर्णकटु तव वचनं शृण्वतीनां मा भूयादित्थमित्यर्थः ॥ ८८१ ॥ ८८२) असुहज्जिय - अशुभार्जित-कर्मणाम् अप्यस्माकं संप्रति तव हृदयसमीहितवरविवाहदर्शनमहाघाणि सुखानि भवन्तु संपद्यन्तामिति । त्वसुखेनापि संतुष्टा भवाम इत्यर्थः ॥ ८८२ ॥ ८८३) भणियं -
^{१३} भणितं च पुनर्लीलावत्या मेदृशं समुल्लपत कथयत । किं यूयं न जानीथ यथा भणितं पूर्वपुरुषैः ॥ ८८३ ॥ ८८४) इय - ईह ज्येष्ठानुक्रमबाध्यानि यानि कार्याणि क्रियन्ते अशुभानि अयुक्तानि तानि उपहासपदव्यां पतन्ति । परिणामे न शुभावहानि भवन्ती-त्यर्थः ॥ ८८४ ॥ ८८५) जइ - यदि कथमपि व्यसनमिदम् अपश्यन्ती व्यफगता

^१ P तीए, B तीय. ^२ B skips over the fourth pāda and a portion of the commentary. ^३ P जेचि, B जमि. ^४ B does not properly preserve the second line. ^५ P पडिहियं. ^६ B has a lacuna here. ^७ B समुल्लवह. ^८ P would read तुम्हेहि. ^९ B इह. ^{१०} B कज्जि. ^{११} = यदि भक्त्योर्व्यस्तं नयेदयमाणा व्यफगता । उवा नाम गतेव । ^{१२} P मिणं, B मिमं. ^{१३} B मा मह भणिज्जासु. ^{१४} B omits some portion here.

अह किं बहुणा तुह पिसुणिण सा कह वि कह वि अम्हेहि ।
 विणिगत्तिउं न तिण्णा इमाउ गिय-णिच्छयाहितो ॥ ८८६
 इय एवं वसण-परंपराउ ओवग्गियाओ ँम्हे हि ।
 ता किं पुच्छसि णं कओ तुम्ह पसाओ भवाणीए ॥ ८८७
 एवमसेसं सोऊण तत्थ तं कुवल्यावलि-मुहाओ ।
 णरणाह मए भणियं हियैए ण-मार्यत्त-तोसेण ॥ ८८८
 एसो इं भयवह तस्स राइणो पणइयाण मज्झमि ।
 आबाल-सेवओ वर-पसाय-सुह-संग-संतुट्ठो ॥ ८८९
 ता कहसु कत्थ सा अम्ह सामिणी वसइ जं णिएऊण ।
 साहोमि सहरिसं सुकय-कम्म-फलमप्पणं पेहुणो ॥ ८९०
 भणियं च "इसि-सुयाए हरिस-भरिज्जंत-लोक्कण-मुहीए ।
 अमय-वरिसो ष भाउय अज्ज तुमं आगओ अम्ह ॥ ८९१
 एत्थम्ह तवोवण-तरु-विणास-संका-णिरुद्ध-परिवारो ।
 लीलावर्ष इमाओ णिवसइ अट्ठोयैणद्धमि ॥ ८९२
 अह एवं जा पिसुंणेइ मज्झ सा कुवल्यावली देव ।
 तौ तत्थ महाणुमई वि आगया एक्क-देसाओ ॥ ८९३

तदा गता नाम । संप्रति अधुना किं लोकविरुद्धं गमनं मा मां भण ॥ ८८५ ॥ ८८६)
 अह किं - अथ किं बहुना तव पिशुनितेन निवेदितेन कथं कथमप्यस्माभिः सा अस्म-
 त्कृतनिश्चयाद्विनिवर्तितुं न तीर्णा न शक्ता ॥ ८८६ ॥ ८८७) इय एवं - इत्येवं
 व्यसनपरंपरया वयं "व्याताः । 'व्यापेरोवग्गः' [हैम० ८-४-१४१] इति ओवग्गिया ।^१
 तत्किं भवान्या भवतां प्रसादः न कृतः इति पृच्छसि ॥ ८८७ ॥ ८८८) एवम-
 सेसं - एवं कुवल्यावलिमुखादशेषं श्रुत्वा हृदयामात्तोषेण मया हे नरनाथ भणितम्
 ॥ ८८८ ॥ ८८९) एसो इं - एषोऽहं भगवति तस्य प्रणयिनां मध्ये परंप्रसाद-
 सुखलभस्तुष्टः आबालसेवकः तस्य राज्ञः ॥ ८८९ ॥ ८९०) ता कहसु - तत्
 कथय सास्मत्त्वामिनी [कुत्र] वसति यां दृष्ट्वा सहर्षमात्मनः प्रभोः सुकृतकर्मफलं^२
 कथयामि ॥ ८९० ॥ ८९१) भणियं च - भणितं च हर्षत्रियमाणलोचनमुत्था प्राप्ति-
 सुतया भ्रातरच त्वमस्माकम् अमृतवर्षः इवागतः ॥ ८९१ ॥ ८९२) एत्थम्ह -
 इहास्मत्तपोवनतरुविनाशशङ्कानिरुद्धपरिवारा वृक्षरक्षणनियुक्तसेवका लीलावती इतः
 स्थानादर्धयोजनाधे निवसति द्विक्रोशमात्रे तिष्ठति ॥ ८९२ ॥ ८९३) अह एवं -

^१ B कहवि नेव अम्हेहिं. ^२ B कह [= च] निश्चया. ^३ PB उव, J not specified. ^४ P ३०
 अम्हेहिं, JB अम्हेहिं [= अम्हे हिं]. ^५ PJB न. ^६ P हिययं, JB हियय [= हियय] ^७ = सेवक. ^८ B
 पर. ^९ B पित्तुट्ठो. ^{१०} B सहेसि. ^{११} P "णय", J "णय", B "णा य". ^{१२} B रिसि. ^{१३} P परिवारो,
 J परिवारा. ^{१४} = अर्धयोजनाधे. ^{१५} B पिसुणह. ^{१६} P omits ता given by JB. ^{१७} B प्रासात्.

सिद्धं से^१ सहि सालोहणस्स पिय-पणइयाण मज्झमि ।
 एसो विजयाणादो आबाल-वयंसओ पेच्छ ॥ ८९४
 तो तं सोऊण ससंभमाए जक्खाहिक्खस्स तणयाए ।
 भणियं अज्ज सुदियसो भाउय तुम्हागमेणम्ह ॥ ८९५
 तो गोसम्मे पेच्छसु तत्तो विय कुवल्यावलीए समं ।
 गंतूण सामि-जायं अमय-स्तोलेहिं अच्छीहिं ॥ ८९६
 भणियं च मए भयवइ जं सि तुमं आणवेसि एत्ताहे ।
 मह उण हिययं असेहीरणाए^२ णीयं तहिं चेव ॥ ८९७
 एवं सा तुम्ह क्हा-विणोय-सुह-णिम्भराण बोलीणा ।
 स्वाण विणिदाणम्ह देव अह-दीहरा रोई ॥ ८९८
 तो गोस-समाहि-सुहावसाण-समयमि पेसिया ताहिं ।
 तावस-कुमरी लीलावईए^३ परिओसिरी पुरओ ॥ ८९९
 अणुमगमुवगया से अम्हे वि हु कुवल्यावलीए^४ समं ।
 पत्ता य करि-करेणु-समाउलं राउलं तत्थ ॥ ९००^५

- ^१ अथैव देव यावत् सा कुवल्यावली मम पिशुनयति ज्ञापयति तावदेकदेशान्महानुमती तत्रागता ॥ ८९३ ॥ ८९४) सिद्धं से-शिष्ट वाचितं से नस्याः महानुमत्याः सखि शातवाहनस्य प्रियप्रणयिनां मध्ये आबालकस्यः एष विजयानन्दः पश्य ॥ ८९४ ॥ ८९५) तो तं सोऊण-तावत्तच्छ्रुत्वा ससंभ्रमया यक्षाधिपस्य तनयया भणितं महानुमत्या प्रोक्तम् । आतर्जुन्यदागमनेनाद्यात्माकं सुदिवसः । स्वागतम् ॥ ८९५ ॥ ८९६) तो गोसम्मे-तावता गोसम्मे^६ प्रभाते तत एव कुवल्यावल्या समं गत्वा स्वामिजायां पश्य । काम्याम् अमृतसार्द्राभ्याम् आनन्दाश्रुपूर्णजेचनाभ्याम् इत्यर्थः । 'उदोद्वादे' [हैम० ८-१-८२] इति उल्लः ॥ ८९६ ॥ ८९७) भणियं-भणितं च मया भगवति यत्कमिदानीम् आज्ञापयसि मम पुनर्हृदयमसहिष्णुतया तत्रैव च नीतम् ॥ ८९७ ॥ ८९८) एवं सा-एवं युष्मत्कथाविनोदसुखनिर्भराणामस्माकमपि दीर्घापि रजनी वि-
^{११} निद्राणां जागरूकाणां व्यतिक्रान्ता ॥ ८९८ ॥ ८९९) तो गोस-ततो गोसम्मे [प्रभाते] समाधिसुखावसानसमये सा तापसकुमारी परितुष्टा सती लीलावत्याः सकाशे पुरतः प्रथमं प्रेषिता ॥ ८९९ ॥ ९००) अणुमगमुवगया-वयमपि कुवल्या-वल्या समं तस्यास्तापसकुमार्याः अनुमार्गमुपगता यत्रानेककरिकरेणुसमाकुलं राजकुल-

^१ J omits से. ^२ P 'सालोह', JB 'सालोह'. ^३ = स्वामिजात्या [= जाया]. ^४ = अस्वी-
 स्त्वा । उल्लुक्कया । ^५ B 'रवणी'. ^६ = परिजोषणुत्थ. ^७ B 'वकीय'. ^८ B अन्वेष for पत्ता य.
^९ P 899, J not specified nearabout, B 905. ^{१०} B गोसम्मे. ^{११} B गोसम्मे.

दिट्टं च मए पढमं गहियाउह-भइ-गिहाय-गिजिबं ।
 बीयं पडिहार-गिरंभमाण-जण-संकुलं दारं ॥ ९०१
 तइयं च मधुर-महल-वेणु-पगिज्जंत-भंगल-गिहोसं ।
 रमणि-यणाहरण-मउह-जाल-बज्जंत-सुर-चावं ॥ ९०२
 एवमहं तं तइयं कमेण कच्छंतं कमेउग ।
 अम्मंतर-कय-कुसुमोवयार-मणि-कुट्टिमं विसिओ ॥ ९०३
 तां तत्थ फलिह-मणि-कुट्टिमम्मि विरइय-पिसंदि-पल्लके ।
 सहस ति समासीणा सच्चविया सा मए कुमरी ॥ ९०४
 णाणा-विह-गहिय-प्साहणेण सहिया-यणेण परियरिया ।
 विमलम्मि सरय-समए स-रिक्ख-णव-वंद-लेह व ॥ ९०५
 अह सा सम्भट्ठाणं णमिउग पुणो वि तत्थ सयणीए ।
 कुवलयमालाए समं जेट्ट-कणिहं समासीणा ॥ ९०६
 तावं अहं पि णराहिव कय-सेत्थी-वायणो समासीणो ।
 सवायरोवणीए पुरओ कणयासगुच्छंणे ॥ ९०७
 अह तत्थ सुहासन-कय-परिगहो सायरं सलज्जेहिं ।
 अच्छीहिं चियं लीलावईए समाणिओ ति अहं ॥ ९०८

मस्ति ॥ ९०० ॥ ९०१) दिट्टं च मए - मया गृहीतायुधभट्टनिघातनिरन्तरम्^१ ।
 प्रतीहारनिरुध्यमानजनसंकुलं द्वितीयं द्वारं प्रथमं दृष्टम् ॥ ९०१ ॥ ९०२) तइयं
 च - तृतीये च द्वारं मधुरमर्दलेषु प्रणीयमानमङ्गलनिर्घोषम् । रमणीयाभरणमयूखजाल-
 बध्यमानसुरचापं दृष्टमित्यर्थः ॥ ९०२ ॥ ९०३) एवमहं तं - एवमहं तत्तृतीयकक्षा-
 न्तरं क्रमेणाक्रम्याम्यन्तरं कृतकुसुमोपचारमणिकुट्टिमं प्रविष्टः ॥ ९०३ ॥ ९०४) ता
 तत्थ - ततस्तत्र विरचितसुवर्णफल्यङ्के स्फटिकमणिकुट्टिमे समासीना सा कुमारी सहसा
 मया दृष्टा ॥ ९०४ ॥ ९०५) णाणाविह - नानाविधगृहीतप्रसाधनेन सखीजनेन
 परिकरिता । विमले शरत्समये सनक्षत्रचन्द्रलेखेव सा दृष्टेति । युग्मम् ॥ ९०५ ॥
 ९०६) अह सा - अथ सा साम्युत्थानं नत्वा कुवलयमालया समं तत्र शयनीये पुन-
 रपि ज्येष्ठकनिष्ठं समासीना ॥ ९०६ ॥ ९०७) ताव अहं - तावदहमपि नराधिप
 कृतस्वस्तिवाचनः सर्वदरोपनीते पुरतः कनकासने समासीनः ॥ ९०७ ॥ ९०८)
 अह तत्थ - अथ तत्र सुखासनकृतपरिग्रहः सादरं सलज्जामाक्षिम्यामेव लीलावत्याहं

^१ = गृहीतायुधभट्टनिघातनिमित्तं.

^२ = तृतीयं.

^३ P वेणुव [= पौशि], B वि [= बी] पुगिज्जंत.

^४ B रमणीयाहरण.

^५ = निष्पाद्यमान.

^६ B वसिओ.

^७ B तो.

^८ = सुवर्ण, B सुवर्णा for ^९

पिसंदि. ∴ = सनक्षत्र.

^{१०} B ताववहं.

^{११} = कृतस्वस्तिवाचन [= व] अ.

^{१२} P विव, JB विव.

^{१३} B निरन्तरं.

ता णिहुय-णिवारिय-परियणाए पट्टि-ट्टियाए बालाए ।
 एकाए कणय-कलसो सिसरो पेहत्थियो सीसे ॥ ९०९
 अण्णाए कंठ-मज्जे संजमियो णियय-उत्तरिज्जेण ।
 अण्णाए सिचय-वट्टीए कट्टियो मज्जणाहुत्तं ॥ ९१०
 अण्णाहिं परम-परिहास-पहरिसुप्पणा-गुरुय-थामाहिं ।
 हँक्खुविउ उज्जैल्ला खित्तो हं कणय-दोणीए ॥ ९११
 ता तुम्ह संकहालाव-पमुइयाहिं पसण्ण-वयणाहिं ।
 ण्हावेउण जहेच्छं भोयण-सालं समुवणीओ ॥ ९१२
 तत्थ मणोज्जं सरसं विविहाहारं कमेण भोत्तूण ।
 तैवोल-कर-विलेवण-संपेतुक्किह-संमाणो ॥ ९१३
 परियरियो वर-रमणी-यणेण उर्वसंप्पियो पुणो वि तहिं ।
 जायाए तुम्ह णरवह सप्परिहासं हसिज्जंतो ॥ ९१४
 अज्जेत्थ तुम्ह गरुओ सँउण-विसेसेण केण वि किलेसो ।
 जाओ अविणय-सीलँओ दुट्ठ-जुवई-यणाहितो ॥ ९१५
 भणियं च मए सामिणि एयं एएहिं जं करं अम्ह ।
 तं तविसेसं होही दूणं तिउणं ममाहितो ॥ ९१६

संमानितः ॥ ९०८ ॥ ९०९) ता णिहुयणिवारिय - तावता निभृतनिवारित-
 परिजनया पृष्ठस्थितैकया बालिकया शीर्षे शिशिरः कनककलशः पर्यस्तः । ममेत्यव-
 सेयम् । ^{११} 'पर्यस्तः पल्लोदपल्लवपल्लवः' [हैम० ८-४-२००] इति पल्लवस्थिओ ॥ ९०९ ॥

^{१२} ९१०) अण्णाए कंठ - अन्यया कण्ठमध्ये निजोत्तरीयेण संयतो निबद्धः । अन्यया
 सिचयवर्त्या मज्जनं प्रति कर्षितः । बलाकारेणेति शेषः । सिचयं वल्लम् । वर्तिः
 वल्लनम् ॥ ९१० ॥ ९११) अण्णाहि - अन्याभिः परमपरिहासप्रकार्यैरप्यगुरुक-
 स्थामाभिरुक्ष्य ऋजुकाभिः कनकद्रोण्या क्षितः । अथवा उज्जैल्ला ^{१३} 'हटेन' ॥ ९११ ॥
 ९१२) ता तुम्ह - ततो शुष्मसंकथालापमुदिताभिः प्रसन्नवदनाभिः यथेच्छं स्नपयित्वा
^{१४} ज्ञानं कारयित्वा भोजनशालां समुपनीतः ॥ ९१२ ॥ ९१३-१५) तत्थ मणोज्जं -
 तत्र मनोज्ञं सुरसं विविधाहारं भुक्त्वा ताम्बूलकरविलेपनसंप्राप्तोत्कृष्टसंमानः ॥ [परि-
 यरियो -] वररमणीजनेन परिकरितोऽद्यात्र शुष्माकमविनयशीलाहुष्टयुवतीजनात्केनापि
 शकुनविशेषेण गुरुकः क्लेशो जातः इति स्वामिन् सपरिहासं शुष्मजायया हस्यमानः पुन-
 स्तत्र लीलावतीसमीपमुपसर्पितः । ^{१५} विशेषकम् ॥ ९१३-१५ ॥ ९१६) भणियं च -

^{१०} ^१ = बालितः. ^२ P अण्णाह, J अण्णाह, B अण्णाह. ^३ = प्रहस्योत्सव, 1JB 'ज्ञ. ^४ B गुरुयवामाहिं.
^५ = कल. ^६ = हा चिक क्षिप्त्वा, P हँक्खुविउ, , not specified, B हस्तविधं. ^७ = बलाकारेण,
 P उज्जैल्ला, B उज्जैल्ला. ^८ B लो. ^९ = संयतोऽप्युत्तरीयेण. ^{१०} P 'सिचयो, B 'सप्यये.
^{११} = शकुनविशेषेण क्लेशो जातः. ^{१२} B लीलाण. ^{१३} B दुउणं. ^{१४} B पत्यस्त. ^{१५} B हवेन.
^{१६} B put at the close of the gāthās.

अम्हेहिं पि ण महा जं जेण कयं कमेणं तं तस्स ।
 अकयं होही किं जेपिएण बहुएण ण्त्ताहे ॥ ९१७
 एवमवराहं बहुसो परिहास-पर्यपियाहं सोऊण ।
 संपरिओसा सा कुवल्यावली ववगया देव ॥ ९१८
 एवमहं पि णराहिव तत्थ सुहं अच्छिऊण तदियहं ।
 गोसे घरेज्जमाणो वि ताहिं तुरियं समुच्चलिओ ॥ ९१९
 पत्तो अविहाविय-पह-परिस्समो अगणिएहिं दियेसेहिं ।
 गरुण महेत्तोसेण तुम्ह पय-यकय-च्छायं ॥ ९२०
 एवमसेसं कुवलय-दलच्छि सोऊण राइणा तत्थ ।
 विजयाणदो तं वेय पुच्छिओ कुल्लियच्छेण ॥ ९२१
 हंहो सच्चं एयं सच्चवियं किं तए सयच्छीहिं ।
 णिसुर्यं वा कत्थ वि सिविणयं व' दिट्ठं णिसा-समए ॥ ९२२
 भणियं च तेण णरवहं सच्चं मोत्तूण सामिणो पुरओ ।
 उल्लवहं को अलज्जो एहेह-मेत्तं फलं कज्जं ॥ ९२३

भणितं च मया स्वामिनि यदेतदस्माकमेताभिः कृत तन्मतो द्विगुणं त्रिगुणं सविशेषो^१
 भविष्यति ॥ ९१६ ॥ ९१७) अम्हेहिं—सोपहासकमाह । वयमेवं न भद्राः ।
 यच्च येन कृतं पुनस्तस्य भविष्यतीत्यर्थः । अकृतं किं भविष्यति । अपि तु न । किम-
 धुना बहुना जल्पितेन ॥ ९१७ ॥ ९१८) एवमवराहं—एवमपराण्यपि बहुशः
 परिहासप्रजल्पितानि श्रुत्वा सपरिहासा सा [कुवल्यावली व्यपगता देव] ॥ ९१८ ॥
 ९१९) एवमहं पि—एवमहमपि नराधिप तदिवसं तत्र सुखं स्थित्वा गोसे प्रभाते^२
 धार्यमाणोऽपि ताभिस्त्वरितं समुच्चलितः ॥ ९१९ ॥ ९२०) पत्तो अविहाविय—
 अविभावितपथपरिश्रमोऽगणितदिवसैर्गुरुकेन महातोषेण युष्मत्पदपङ्कजं प्राप्तः ॥ ९२० ॥
 ९२१) एवमसेसं—हे कुवलयदलक्षि । कुतः हलो महाकविनिजमार्या संबोधयति ।
 एवमशेषं श्रुत्वा राज्ञा प्रमुदिताक्षेण विजयानन्दः तदेव पृष्ठः ॥ ९२१ ॥ ९२२)
 हंहो सच्चं—हंहो इति कोमलालापे । सत्यमेतत्त्वया स्वाक्षिभ्यां दृष्टं श्रुतं वा कापि^३
 निशासमये स्वप्नं दृष्टम् ॥ ९२२ ॥ ९२३) भणियं च—भणितं च तेन^४ नरपते
 सत्यं मुक्त्वा स्वामिनः पुरतः को नाम निर्लज्जः एतावन्मात्रं फलं कार्यं वा उल्लपति

^१ B पुणे सि for कमेण. ^२ P सोप्यं, JB सप्यं. ^३ P कुवल्यावली, JB कुवल्यावली. ^४ B has a lacuna. ^५ P वेत्तोहिं, J विच gap, B विपयोहिं. ^६ PB महातो, J महातो. ^७ B से सत्यं सव्यवसीहिं for किं तए etc. ^८ PB च, J च. ^९ = निर्लज्जः. ^{१०} P एवह [= एवह], B इवह. ^{११} B नरपते.

- तं 'तह सोऊण णराहिणेण उद्धिच' बाल-हरिणच्छि ।
 मणियं अज्ज वि अच्छइ ता किं सो पोहिसो तत्थ ॥ ९२४
 पूर्णं च^१ शिलामेहो वि जेण दुद्धितीमा परिच्छेह ।
 आ जम्मं तेण समं एत्ताहे घर-कुडुवं^२ भइ ॥ ९२५
 अण्णं च पुणो पुच्छामि साह जह तं तए^३ तहा दिट्ठं ।
 ता सो सिद्धकुमारो कह उण ताणं समावडइ ॥ ९२६
 जइ होइ महारुण्णमईए^४ सो वरो ता ममं पि पडिवण्णं ।
 विहिणा जं तं लीलावईए^५ सिविणतरे दिट्ठं ॥ ९२७
 जह सो तिस्सा ता सा वि अम्ह लीलावई सराया वि ।
 पेत्थेज्ज अहं ता पिय-वयंस वच्चेज्ज से पासं ॥ ९२८
 विसमा खलु कज्ज-गई णेसा दाणेण णेय बुद्धीए ।
 ण य पोरिसेण सिज्झइ एकं देव^६ पमोत्तूण ॥ ९२९
 जं जीएणं वि दुलहं दूरत्थं जं मणोरंहाणं पि ।
 तं मह विहिणा सवायरेण सोक्खं समाइट्ठं ॥ ९३०
 तह वि दुरासा एसा जीएण समं भइ^७ संपइ णिवद्धा ।
 वच्चेज्जसु विजयाणंदं तं सि जा पोहिसो गइ ॥ ९३१

- वक्ति ॥ ९२३ ॥ ९२४) तं तह सोऊण - हे उग्रस्तबालहरिणाक्षि तत्तथा श्रुत्वा
 नराधिपेन भणितम् । तर्हि म पोहिसोऽद्यापि तत्रास्ति ॥ ९२४ ॥ ९२५) पूर्णं च -
^१ [नूनं च शिलामेहोऽपि दुश्चिन्तितं परित्यजति । आ जन्म तेन] सार्धं गृहकुटुम्ब-
^२ मेवात्माकं मा भवतु ॥ ९२५ ॥ ९२६) अण्णं च - अन्यच्च पुनः पृच्छामि । कथय
 यदि क्वचन तच्च दृष्टम् । ततः स सिद्धकुमारः कथं पुनः तासां समापतति मिलति
 ॥ ९२६ ॥ ९२७) जइ होइ - विधिना दैवेन लीलाकथाः स्वप्ने यो दर्शितो यदि
 महानुमत्याः स एव वरो भवति तदा ममापि प्रतिपन्नमङ्गीकृतमिदमित्यर्थः ॥ ९२७ ॥
 ९२८) जह सो तिस्सा - यदि स माधवानिलस्तस्या महानुमत्या वरः । मिलतीति
^३ शेषः । तदा सा सरागापि लीलावती अवगच्छेत् । अहं वापि प्रियवयस्य तस्याः पार्श्वं
 ब्रजेयम् ॥ ९२८ ॥ ९२९) विसमा खलु - विषमा खलु कार्यगतिः नैया दानेन
 नैव बुद्ध्या । एकं देवं^४ विमुच्य न च पौरुषेणापि सिद्धयति ॥ ९२९ ॥ ९३०) जं
 जीएणं वि - यजीवितेनापि दुर्लभं यन्मनोरथानामपि दूरस्थं तन्मम विधिना सर्वं
 सर्वादरेण समादिष्टं विनीर्णमित्यर्थः ॥ ९३० ॥ ९३१) तह वि - तथाप्येवा दुराशा

^१ B जह. ^२ = उद्धिच. ^३ B बाहरहं = रह ?] for गृहं च ^४ P शोधितमा, J दुद्धितीमा,
 B दुद्धितीमा. ^५ P परिच्छेह, B परिचयह. ^६ P कुडुवंड [= 'वंड'], J स्स for मइ, B
 lacuna. ^७ P omits लए found in B. ^८ B महए. ^९ PJB भइ. ^{१०} B वइए. ^{११} = प्रार्थ-
 नाभ्यर्थ, P फत्थेज्ज, B एत्थज्ज ^{१२} P सिद्धं, B देवं. ^{१३} = जीवितकालेनापि, P जीएणं वि, B
 जीएणं. ^{१४} PB रहणं, J हरणं. ^{१५} P समं मइ, B सममइ. ^{१६} B has a gap here.

जं तं गिसुर्यं सिट्टं च तेण लीलावर्षेण जम्मदिणे ।
 अस्सरीरियाण वाचाण किं पि केणावि किर भणिये ॥ ९३२
 तं पुच्छिज्जइ सो 'च्चिय पुणो वि एवँ-विहे समावडिण ।
 कइ होज्ज अम्ह जाया कइ वा सिद्धाहिवो तिस्सा ॥ ९३३'
 एवँ जा तेण समं विजयाणंदेण अच्छइ णरिंदो ।
 मंततो तावय कुवलयच्छि सो पोडिसो' पत्तो ॥ ९३३*१
 तो' से विजयाणंदेण किं पि जं पावियं दिसा-विजए ।
 तं उज्जीयं पहुणो करि-रण-सुवण-संधार्य ॥ ९३४
 तो तम्मि मँहाकोसे सब्बविओ राहणा अण्णघेओ ।
 पाहुड-जोमो लीलावर्षेण थूलामलो हारो ॥ ९३५
 अह तं पेत्तेण णराहिवेण ससि-सोह-णिम्मलं हारं ।
 भणियो विजयाणंदो एयं चिय पाहुडं तिस्सा ॥ ९३६
 वच्चसु बेत्तूण लहुं कज्जर्गई जाणिउण तं तत्थ ।
 अविलंबं विजयाणंदं पडिवहं सब्बविज्जासु ॥ ९३७

मांप्रतमस्माकं जीवेन सह निबद्धा । ब्रज त्वं विजयानन्द यावत्स पोडिस एति । मा स^१
 शिलामेघेन विगृह्य कार्यमिदं विसेदशं कुर्यादिति भावः ॥ ९३१^१ ॥ ९३२-३३)
 जं तं गिसुर्यं - लीलावर्षा जन्मदिने यत्तच्छिष्टं श्रुतं च तेनाशरीरया वाचा किमपि
 केनापि किल भणितम् । [तं पुच्छिज्जइ -] तत् स एव पोडिसः^२ पुनरर्थविविधे कस्मि-
 श्चिन्मनोगतेऽनिष्टे समापतिते सा कथमस्मज्जाया भवेत् कथं वा तस्या महानुमत्याः
 सिद्धाधिपो भर्ता भवेत् तान्प्रति^३ "रागरोषसिक्येनेष्टानिष्टशङ्कया । कथासांकर्यमिदं पुर-"
 स्तात्संबन्धेन व्यक्तीभविव्यति ॥ ९३२-३ ॥ ९३३*१) एवँ जा - एवं यावत्तेन
 विजयानन्देन समं किमपि मन्त्रपन्त्रेन्द्रस्तिष्ठति तावता हे कुवल्याक्षि स पोडिसस्तत्र
 प्राप्तः ॥ ९३३*१ ॥ ९३४) तो से - ततो विजयानन्देन दिग्विजये यत्किमपि
 करिरत्नसुवर्णसंधातादिकं प्राप्तं तत्सर्वं प्रमोहणीतं दौकितम् ॥ ९३४ ॥ ९३५) तो
 तम्मि - ततस्तस्मिन्महाकोशे राज्ञानर्थो लीलावर्षाः प्राभृतयोग्यः स्थूलामलो हारो^४
 दृष्टः ॥ ९३५ ॥ ९३६) अह तं - अथ तं शशिशोभानिर्मलं हारं गृहीत्वा नरा-
 धिपेन विजयानन्दो भणितः । इदमेव प्राभृतं तस्या लीलावर्षाः ॥ ९३६ ॥ ९३७)
 वच्चसु - लघु शीघ्रं गृहीत्वा ब्रज तत्र तां कार्यगतिं ज्ञात्वा विजयानन्द अविलम्बं शीघ्रं

^१ B विट् for चिय. ^२ P numbers this gāthā 932, and the gāthā तो से etc. 934, though they are not intervened by any other verse in it. ^३ This gāthā is found in B only, and not in PJ. ^४ B वा for लावय emended. ^५ B पुडिसो. ^६ B तो विजयाणंदेण समं किं. ^७ P कथा, JB महा. ^८ = अण्णयोः. ^९ = एतुलीत्वा. ^{१०} P गहं, B नर्व. ^{११} B विजयाणंद. ^{१२} B often writes पुडिस also. ^{१३} B रागरोष.

एवं भणिऊण नराहिवेण उब्बिब-बाल-हरिणच्छि ।
 विजयाणंदो लीलावईए संपेसिओ पासं ॥ ९३८
 अह ववगयम्मि कुवल्य-दलच्छि सो सालवाहण-णरिंदो ।
 विजयाणंदम्मि दिणं णिसं च^१ अप्पा वि^२ विम्हरिओ ॥ ९३९
 अकय-सुकय-विणोओ अवहत्थिय-रज्ज-कज्ज-वाचारो ।
 अणिसामिय-सुह-वयणो अपसाहिय-विमहावयवो ॥ ९४०
 णिदा-सुह-परिहरिओ असमीहिय-मज्जणो अणिवाणो ।
 असुय-सुई-उवएसो अदिट्ठ-सुविलासिणी-विसओ ॥ ९४१
 पोट्टिस-मीसेहिं समे णिच्चं लीलावई-कहासत्तो ।
 विजयाणंदागमणं झायतो अच्छह दिणम्मि ॥ ९४२
 अण्णम्मि वासरे^३ वित्तिएण सहस त्ति विपसिय-सुहेण ।
 विजयाणंदो दारे विण्णत्तं पुहइ-णाहस्स ॥ ९४३
 अह तेण सहरिसं कुवल्यच्छि हकारिऊण आइट्ठं ।
 विजयाणंदस्स नराहिवेण कणयासणं पुरओ ॥ ९४४
 तो तत्थ कय-प्सेओ आसीणो पुच्छिओ णेरंदेण ।
 कुसलं तुह विजयाणंदं अह-चिरं चेय आगमणं ॥ ९४५

प्रतिपथं पश्येः स्वगृहं प्रति व्यावर्तेथाः ॥ ९३७ ॥ ९३८) एवं भणिऊण - उब्बिब
 बालहरिणाक्षि एवं नराधिपेन भणित्वा स विजयानन्दो लीलावत्याः पासं प्रेषितः
 ॥ ९३८ ॥ ९३९) अह ववगयम्मि - हे कुवल्यदलाक्षि सावित्रि स सातवाहन-
 नरेन्द्रो विजयानन्दे व्यपगते सति राजा दिनं निशा चात्मानमात्मनि विस्मृतवान् ।
 तदेकाग्रचेता आत्मानमपि न सस्मारेत्यर्थः ॥ ९३९ ॥ ९४०-४२) अकय - अकृत-
 स्वैकर्मविनोदो अपहस्तितः त्यक्तः राजकार्यव्यापारो येनेति सः । अश्रुतसुधौवचनोऽ-
 प्रसाधितविग्रहावयवः । [णिदासुह -] निद्रासुखपरिहृतोऽसमीहितमज्जणोऽनिर्वाणोऽश्रुत-
 श्रुतोपदेशोऽदृष्टसुविलासिनीविषयः । [पोट्टिस -] पोडिसमिश्रः सार्धं नित्यं लीलावती-
 कयास्तो विजयानन्दागमनं ध्यायन् दिने तिष्ठति । विशेषकम् ॥ ९४०-४२ ॥
 ९४३) अण्णम्मि - अन्यस्मिन् वासरे वेत्रिणा सहसा विकसितमुखेन विजयानन्दो
 द्वारेऽस्तीति पृथिवीपालस्य विज्ञप्तम् ॥ ९४३ ॥ ९४४) अह तेण - हे कुवलयाक्षि
 सावित्रि अथ तेन सहर्षमाहूय नराधिपेन विजयानन्दस्य पुरः कनकासनं भूटकाषादि-
 दम् ॥ ९४४ ॥ ९४५) तो तत्थ - ततः कृतप्रणामस्तत्रासीनो नरेन्द्रेण पृष्टः ।

१ P व. २ P अये वि विं, J अय्य विं, B अप्पयि वि. ३ B perhaps सम्म for सुकय.
 ४ = सुह [= व] वयण, PB सुहि, J सु. ५ P हो, JB हा. ६ = सुधी. ७ P मीसेहिं, J
 मेसे, B मिस्सेहि. ८ P दिणं पि, J दिणंमि. ९ = प्रतीहारेण, J विसेयण. १० B वारे. ११ B
 कयाने १२ B मय अहचिरं विं समागमणं. १३ B विशेषकम् pul at the close of gāthās.

अविसर्गं ते वयणं विच्छायं विग्राहं किंसा वाणी ।
 कीसं कएण णिरोज्जाँ तुम्हं वयणाँ प्रत्ताहं ॥ ९४६
 भणियं च तेण णरवइ किं कीरइ विम्भुहेण हय-विहिणा ।
 अण्णाहुत्तं कीरइ अण्णाह परिचितियं कज्जं ॥ ९४७
 तं तह प्रक्केणं चियं तुरय-सहस्सेण देव सुजवेण ।
 संपत्तो हं लीलावर्गं पासम्मिं संतुट्ठो ॥ ९४८
 दिट्ठा सा तत्थ मए मईसण-हरिस-पण्णुयच्छि-जुया ।
 लीलावर्गं णराहिव पण्णुय-परिवार-परियरिया ॥ ९४९
 तो से कय-संमाणो अलीणो तीएँ पाय-मूलम्मि ।
 स्वायरोवणीयासणम्मि समुयं समासीणो ॥ ९५०
 अह सो मए णराहिव तुह जस-धवलो समप्पिओ हारो ।
 तीए वि तक्खणं चियं पओहरोवरि परिट्ठविओ ॥ ९५१
 अह तत्थ मए भणिया विचित्तेहो वि तुम्ह वयणेण ।
 सुयणु णिसामह सीसइ जं तुम्हण्णोहिं पट्ठण्णा ॥ ९५२
 अण्णोसियाँ बहुसो लद्धाँ ण ताँ मज्झ हियएण ।
 अण्णाहणक्खराँ इह तुम्हं जाँ सीसंति ॥ ९५३

विजयानन्द कुशलं तव अतिचिरेणागमनं च । किमर्थमिति विशेषः ॥ ९४५ ॥
 ९४६) अविसर्गं—अविकसितं ते वदनं विच्छाद्यो विग्रहः कृशा वाणी । इदानीं
 कस्य कृते किमर्थं त्वन्नयने निरोजसी तेजोरहिते ॥ ९४६ ॥ ९४७) भणियं च—
 भणितं च तेन हे नरपते स्वामिन् किं कियते । विमुखेन हतविधिनान्यथा परिचिन्तितं
 कार्यमन्यथा कियते ॥ ९४७ ॥ ९४८) तं तह—[तत्तथा] एकेन चैव सुजवेन
 तुरगसहस्रेण देव सुसंतुष्टोऽहं लीलावत्याः पार्श्वं सुसंप्राप्तः ॥ ९४८ ॥ ९४९) दिट्ठा
 सा—मदर्शनहर्षात् पुल्लोक्षियुगा प्रमुदितपरिवारपरिकरिता सा लीलावती हे नराधिप
 मया दृष्टा ॥ ९४९ ॥ ९५०) तो से कय—ततः कृतसंमानः तस्याः पादमूले
 आसीनः समुत्सर्वादरोपनीतासने समासीनः ॥ ९५० ॥ ९५१) अह सो—अथ
 स मया नराधिप तव यशोधवलो हारः समर्पितः । तयापि तत्क्षणमेव पयोधरोपरि
 स्थापितः ॥ ९५१ ॥ ९५२) अह तत्थ—अथ तत्र मया युष्मद्भ्यस्तस्मात् विचित्रलेखापि
 भणिता । सुतनु शृणु शिष्यते यत्प्रमुणा तव संदिष्टम् ॥ ९५२ ॥ ९५३) अण्णोसि-
 याँ—अन्वेषितानि बहुशो लब्धानि न तानि मम हृदयेन यानि संदेशाक्षराणि युष्मा-

^१ B कस्य. ^२ = न तेजोयुक्तानि. ^३ B सुखा. ^४ B पालं सुसं. ^५ P perhaps पण्णु. ^६ J
 पुण्णु. ^७ B हरिसुखिणच्छि. ^८ B तीच. ^९ = प्रावृत्तं, P प्याधिपं, JB प्याधिपं. ^{१०} P पण्णुणे,
 JB पण्णुण. ^{११} = स्विताक्षराणि.
 ली. १०

भणियं च तीर्णं माउव एव एयं भणति ते जं म्हे ।
 सवाण वि साणुमवं पोह-णिवद्वाण सुयमाण ॥ ९५४
 दिज्जंति जाईं पिय-माणुसम्मि अविहत्त-हियम-भावम्मि ।
 दुलहइं ताईं णिक्कइयवाईं अप्पाहण-ववाईं ॥ ९५५

- १ एवम्ह सप्पसायस्स संपयं केण सुह-विणोएण ।
 वच्चंति तुम्ह पट्ठणो दियहा तैहियहै-रमणीया ॥ ९५६
 भणियं च मए सुंदरि इमाएँ तुम्हं चियैह चिंताए ।
 अविहाविय-णिसि-दियहं पेच्छइं जोइ व ज्ञाण-गओ ॥ ९५७
 १० णो संभरइ पैलत्तं पेच्छइ ण सैमीव-संठियं पि जणं ।
 ण य मज्जणं पवज्जइ ण त्थीणं देइ णिविसं पि ॥ ९५८
 चित्तेह पुहंई-दाणेण होज्ज जइ पियमम त्ति ता सुलहा ।
 खमणेण व होज्ज त्ही वि णेय दूरंत्तरं किं पि ॥ ९५९
 इय चित्तोयैहि-पडिओ परिसेसिय-रज्ज-कज्ज-वावारो
 किं-कायव-विमूढो अप्पा वि हू णेय लक्खेइ ॥ ९६०

- १० कमिह शिष्यते । भवादृशीना संदेष्टव्यं किमपि नास्तीत्यर्थः ॥ ९५३ ॥ ९५४)
 भणियं च - भणितं च नया आतरेवमेवं कोहनिबद्धानां सर्वेषां सुजनानां स्थानुभवमेतत्
 इत्येवमन्येऽपि भणन्ति ॥ ९५४ ॥ ९५५) दिज्जंति - अविभक्तहृदयभावे एक-
 चित्ते प्रियमानुषे यानि दीयन्ते तानि निःकृतवानि संदेशपदानि दुर्लभानि ॥ ९५५ ॥
 ९५६) एवम्ह - एवमस्मासु मप्रसादस्य युष्मत्प्रभोस्तादिवसरमणीयाः दिवसाः सांप्रतं
 १० केन सुखविनोदेन व्रजन्ति ॥ ९५६ ॥ ९५७) भणियं च - भणितं च मया सुन्दरि
 अनया युष्माकमेव चिन्तया । अविभावितनिशादिवसं योगीव ध्यानगतः तिष्ठति ॥ ९५७ ॥
 ९५८) णो संभरइ - [न^{१०} सस्मरति प्रलपितं प्रेक्षते न समीपसंस्थितमपि जनम् । न च
 मज्जनं प्रपद्यते] न स्थानं ददाति । स्थिरो न निष्ठतीत्यर्थः ॥ ९५८ ॥ ९५९)
 चित्तेह - [चित्तेर्यति^{११} पृथ्वीदानेन भवेत् यदि प्रियतमा इति तावत् सुलभा । खज्जेनापि
 १० भवेत्] तथापि न किमपि दूरान्तरम् ॥ ९५९ ॥ ९६०) इय चित्तोयैहि - इति
 चिन्तोदधिपतितः परिशेषितसर्कलराज्यव्यापारः किं-कृत्यैविमूढः^{१२} प्रभुरात्मानमपि न

^१ P ते जम्ह, B अणे वि. ^२ B ठहियस. ^३ = यस्मात् विवसात् खीलावतीप्रवेशः lacuna.

^४ P तुम्हं चि [= मच्चि] वाई, J इ (or ई, B तुम्हं चियाह. ^५ B अज्जइ. ^६ = प्रजसिपत्. ^७ P

सस्मीपसुयं, J समीपसंठियं, B समीपसंठियं ^८ B न हूण. ^९ = निमेवमपि ^{१०} = पृथ्वीदानेन,
 १० B पुहइ. ^{११} B a gap here. ^{१२} B चित्तोयैहि ^{१३} B सप्पलरज्ज for रज्जकज्ज ^{१४} B has

missed some portion here. ^{१५} B some portion missed. ^{१६} B 'व्यसो मूढः.

तं तह सोऽग्न चिरं देवीए देव मेज्झ वयणाओ ।
 आमुको जिमालस-मिसेण हिययाहि णीसासो ॥ ९६१
 भणियं च अलं पिय-सहि केत्तिय-मेत्तेण चित्त-खेएण ।
 दे ष्वावह ताव इमो दीहर-पह-लंघणुब्बाओ ॥ ९६२
 जेणम्हेहिं समं चिय सज्जण-मुह-यंद-दंसणेच्छाण ।
 जक्ख-महेत्ति-सुर्याणं वब्बइ पासं अणत्थमिए ॥ ९६३
 अहं तक्खणेण णरवइ णिवत्तासेस-मज्जणाहारो ।
 बहु-संमाण-पहंठो देवीएँ समं समुच्चलितो ॥ ९६४
 पुरओ चिय संपत्तो ताणं च तवोवणं सुयम्माण ।
 परं-परिओस-पहिंठो अट्ठीणो ताण पासम्मि ॥ ९६५
 तो दूर-कय-पणामो उवविट्ठो विमल-मणि-सिला-वट्ठे ।
 देवी वि ताहिं समयं अविरिक्क-सुद्धासणासीणा ॥ ९६६
 भणियं च ताहिं कुसलं तुह विजयाणंद सामिणो तत्थ ।
 किं पडिवज्जइ सो अम्ह दंसणं जह तए सिट्ठं ॥ ९६७
 भणियं च मए भयवइ सुवउ जं तेहिं तुम्हं विण्णत्तं ।
 थोयक्खर-बहु-अत्थं सम्भाव-समपियं वयणं ॥ ९६८

लक्षयति । अयमहमस्मीत्यपि न वेद ॥ ९६० ॥ ९६१) तं तह — तत्तथा मम वच-
 नेन चिरं श्रुत्वा देव्या जुम्भालस्यमिषेण हृदयान्निःश्वसो मुक्तः ॥ ९६१ ॥ ९६२) भणियं च — भणितं च प्रियसखि एतावन्मात्रेण चित्तखेदेनालम् । देव तावत्त्वापयत
 तावदहं दीर्घपथलङ्घनश्रान्तोऽस्मि ॥ ९६२ ॥ ९६३) जेणम्हेहिं — येन कारणेन-
 स्माभिः एव सज्जनमुखचन्द्रदर्शनेच्छयोर्यक्षमहर्षिसुतयोः पार्श्वेऽनस्तमिते व्रजति ॥ ९६३ ॥
 ९६४) अहं तक्खणेण — अथ तत्क्षणेन नरपते निवृत्ताशेषमज्जनाहारो बहुसंमानप्रहृष्टो
 देव्या समं समुच्चलितः ॥ ९६४ ॥ ९६५) पुरओ चिय — तासां सुकर्मणां तपोवने
 पुरतः एव संप्राप्तः तामिरेव परिकरितस्तासां पार्श्वे समालीनः ॥ ९६५ ॥ ९६६) तो
 दूरकय — ततो दूरकृतप्रणामो विमलमणिशिलापट्टे उपविष्टः । देव्यपि ताभिः सम्मम्व्य-
 तिरिक्तसुखासनासीना जातेति । अव्यतिरिक्तमेवमद्वितीयमित्यर्थः ॥ ९६६ ॥ ९६७) भणियं च — भणितं च ताभिः हे विजयानन्द तव स्वामिनः तत्र राज्ये कुशलं किम् ।
 सोऽस्मदर्शनं यथा त्वया शिष्टं तथा प्रतिपद्यतेऽङ्गीकुरुते ॥ ९६७ ॥ ९६८) भणियं
 च मए — भणितं च मया भगवति श्रूयतां यत्तेन स्तोकाक्षरबद्धं सद्भावसमर्पितं वचनं

^१ ज मज्झ व वं. ^२ B ष्वावह. ^३ = दीर्घपथ [= व] लंघनबाधः. ^४ P पुत्राण, JB पुत्राण. ^५ PB पडिठो, J पडिठो. ^६ B वरिपरिओ ए पडिठो. ^७ PB बहे, J बहे. ^८ B तुम्ह संविद्धं.

कइया सो सुह-दियहो चिंता-वस-णिणिमेस-सुदियाई ।
 अच्छीणि तुम्ह दंसण-णिवाण-सुई गमिस्संति ॥ ९६९
 भणियं च ताहिं भाउय जियेउ चिरं होउ तस्स सो दियहो ।
 लीलावईए कर-कर्मल-सिरि-समागम-सुई जत्थ ॥ ९७०
 पिययम-संपेसिय-णिय-सरीर-वत्ता-प्साय-लंभेण ।
 बद्धाविज्जसि पिय-सहि भणिया लीलावई ताहिं ॥ ९७१
 एक्केकमेक्क-परिओस-पमुइयाणंद-णिब्भर-भणाहिं ।
 सब्बविओ सो^१ लीलावईए कंठ-ट्ठिओ हारो ॥ ९७२
 तो झत्ति पर्यपियं-हियय-वेयणा-वस-विसण्ण-वेयणाहिं ।
 भणियं सहि लीलावइ रेहई थणएसु ते हारो ॥ ९७३
 सिट्ठं देवीए इमो विजयाणंदेण उवणिओ एत्थ ।
 इय सोऊण फलत्तं मह वयण-णिवेसियंछीहिं ॥ ९७४
 एसो तुह विजयाणंद सामिणा कत्थ पाविओ हारो ।
 केच्चिरयालं च इमो कोसे हालस्स परिवसिओ ॥ ९७५
 सिट्ठं च मए तिस्सा गेराहिवो वीरवाहणो णाम ।
 सो मलय-सेल-णाहो गहिओ अम्हेहि दिविजए ॥ ९७६

तव संदिष्टम् ॥ ९६८ ॥ ९६९) कइया सो - कदा । स दिवसो यहा चिन्तावश-
 निर्निमेषसुस्थिते अक्षिणी युष्मद्दर्शननिर्वाणसुखं गमिष्यतः ॥ ९६९ ॥ ९७०) भणियं
 च - भणितं च ताभिः भ्रातर्जीवतु चिरं स भवतु स्पर्शदिवसः यत्र लीलावत्याः करकमल-
 संगसुखनिर्वृत्तिर्भवतीत्यर्थः ॥ ९७० ॥ ९७१) पिययम - प्रियतमसंप्रेषितनिजशरीर-
 व्रतप्रसादलम्बेन प्रियसखि वर्षाप्यसे इति लीलावती ताभिर्मणिता ॥ ९७१ ॥ ९७२)
 एक्केकमेक्क - एकैकमेकपरिनोपप्रमुदितानन्दनिर्भरमनोभिः सखीभिः स लीलावत्याः कण्ठ-
 स्थितो हारो दृष्टः ॥ ९७२ ॥ ९७३) तो झत्ति - तावज्जटिति कथितद्वयवेदना-
 वशविषण्णवदनाभिः भणितम् । सखि तव स्तनयोः शोभते हारः ॥ ९७३ ॥ ९७४)
 सिट्ठं देवीए - शिष्टं देव्या लीलावत्या एष हारः इह विजयानन्देनोपनीतः आनीतः
 इति श्रुत्वा मम वदननिवेशिताक्षीभिः प्रलपितम् ॥ ९७४ ॥ ९७५) एसो तुह -
 विजयानन्द एष हारस्तव स्वामिना कुत्र प्राप्तः । कियत्कालं चैव हालस्य शातवाहनस्य कोशे
 पर्युषितः स्थितः ॥ ९७५ ॥ ९७६) सिट्ठं च - शिष्टं च मया भगवति दिम्बिजये
 वीरवाहो नाम मलयानिलनामौ मलयशैलनाथो नराधिपः सोऽस्माभिः गृहीतः आत्म-

१. ^१ = जीवतु, PB जियवट, J जियवो. ^२ B कमलसंगसुहणिण्युओ जत्थ. ^३ P omits सो given by JB. ^४ P विवमिहिय, JB पवंपिय. ^५ P ववणेहिं, JB वणणाहिं. ^६ The last quarter of the gāthā is the same in all the three mss, P, however, records in the footnote a reading: केय तुह एस अणियओ हारो ।, and calls it फलत्तरे. ^७ P निवेसे, J agrees with P excepting for णि, B निवेस. ^८ B मलयइ for तिस्स. ^९ = मायामल्लः. ^{१०} [?].

तस्स महा-मंडारे उवणिज्जंते णराहिणेण सयं ।
 संपेसिओ णिएउण सायं एस वर-हारो ॥ ९७७
 तं वज्ज-वडण-सविसेस-दुसहं णिसुणिउण दोहिं पि ।
 तह एणं जह लीलावर्षं वि मोहं वं संपत्ता ॥ ९७८
 हा किं अविवण्णे तम्मि जाह एवं-विहं गैहं हारो ।
 जो तेण दुसह-वम्मह-पज्जलिए विणिहिओ हियए ॥ ९७९
 हा कीस मए एवं प्रबिर-यालं दुरास-णडियाए ।
 परिरक्खियं हयासाए जीक्खियं पाव-कम्माए ॥ ९८०
 एसो किर अविसारो हियए परिमाविउण तस्स मए ।
 माहविलयाए इत्थम्मि उंप्पिओ कइ णु विच्छुडिओ ॥ ९८१
 हा वज्ज-कठिण-हियेवय हारस्सेयस्स दंसणे अज्ज ।
 तुडिया कुमार-संगमयासा रे फुडसु एत्ताहे ॥ ९८२
 तत्कालं जं ण मैया एयं तं कुवल्यावलि फलं ^१म्ह ।
 संपत्तं सविसेसं लीलावह-वसण-संजुत्तं ॥ ९८३
 दे वच्चसु भइणि तुमं दुसहं सहियं ^२इमं म्ह दोसेण ।
 एवं चिय अवसाणं अम्हं पि इय त्थियेवैस्स ॥ ९८४

साकृतः ॥ ९७६ ॥ ९७७) तस्स महा — तस्य महाभाण्डारगारे उपनीयमाने ढौक्य-
 माने नराधिपेन स्वयं दृष्ट्वा एष वरहारः प्रेषितः ॥ ९७७ ॥ ९७८) तं वज्जवडण —
 तद्वज्रपतनसविशेषदुःसहं निशम्य द्वाभ्यामपि तथा रुदितं यथा लीलावर्षापि मोहं गता
 ॥ ९७८ ॥ ९७९) हा किं — हा इति कष्टे । तस्मिन्नाविपन्ने एष हारः एवविधां ^३
 गतिं याति यः तेन दुःसहमन्मथप्रज्वलिते हृदये विनिहितो न्यस्तः ॥ ९७९ ॥ ९८०)
 हा कीस — हा किमिति मया प्रियसखि इत्यचिरकालं दुराशानटितया हताशया पापकर्मणा
 जीवितं प्रतिरक्षितम् ॥ ९८० ॥ ९८१) एसो किर — एष किल स हारः हृदये
 परिभाव्य माधवीकृतायाः तैर्य इस्ते मया समर्पितः कथं नु विच्छुटितः ॥ ९८१ ॥ ९८२)
 हा वज्ज — [हा वज्रकठिनहृदय हारस्य एतस्य दर्शने अथ । त्रटिता कुमारसंगमाशा रे ^४
 स्पुट इदानीम्] ९८२ ॥ ९८३) तत्कालं जं — तत्कालं यत्न मृता हे कुवल्या-
 वलि तदिदानीं लीलावतीव्यसनसंयुक्तं सविशेषं फलं संप्राप्तम् ॥ ९८३ ॥ ९८४) दे
 वच्चसु — तावद् ब्रज त्वं भगिनि लीलावति अस्मद्वोपेण दुःसहं त्वयापि सोढम् । अतः परं

^१ = उपढौक्यमाने. ^२ B मोहं समहीणा. ^३ P गहं, J गहं, B गयं. ^४ = आधारः, B सो
 हारो for अविसारो. ^५ B अप्पिओ. ^६ = विच्छुटः. ^७ This gāthā is found in Pj and ^८
 not in B. ^९ P वज्ज, J वज्ज. ^{१०} P हयदिय, J हियवय. ^{११} P हारस्सेयस्स, J हारं सोपस्स.
^{१२} B मया हा इहिं कुवल्यावलीय फलं. ^{१३} P फलम्, J फलम् [= फलं म्ह]. ^{१४} PB
 इमम्ह [= इमं म्ह]. ^{१५} B इयं. ^{१६} = इह स्यात्तज्जस्य, B corrupt. ^{१७} [?].

विजयाणदेण पुरस्सरेण तुह सहइ बाल-हरिणच्छि ।
 गमणं अणुराय-स्ससुयस्स पासं महीवैह्यो ॥ ९८५
 तं कुल्लिस-घाय-सविसेस-दूसइं गिसुणिउण णरणाह ।
 लीलावई विमुज्झेत-सास-पसरा चिरं जाया ॥ ९८६
 परिचितियमिह हियए हंडो हय-देव तुज्ज किं जुतं ।
 सवाण वि समयं चिय संहारे आयरं काउं ॥ ९८७
 ता भणियं जक्ख-कुमारियाए तुह जेण पेसियो हारो ।
 तस्सेसो पडिपाहुड-कण पेसेमि अंगुलिओ ॥ ९८८
 जं तेण मज्ज तं तह हत्थाहत्यं समणियो तहया ।
 तस्सेस बेय गई संपह अंगुलिय-रणस्स ॥ ९८९
 एवं भणिउण सयं एसो णरणाह जक्ख-तणयाए ।
 पडिपाहुडं पयसेण पेसियो तुम्ह अंगुलिओ ॥ ९९०
 भणियं च कण-मूलम्मि मज्ज विणिवेशिउण मुह-कर्मलं ।
 अहरा पेसज्जसु सालवाहणं मह सयासम्मि ॥ ९९१
 चित्तं चित्त-गएणावि जेण तिस्सा णिरगलं हरियं ।
 सा कइ णु तस्स पक्ख-दंसणे मरणमहिलसइ ॥ ९९२

- त्वं स्वहितं साधयेत्यर्थः । अस्माकमप्यत्र स्थानव्यस्येदंमेवावसानं प्रान्तम् ॥ ९८४ ॥
 ९८५) विजयाणदेण — हे बालहरिणाक्षि विजयानन्देन पुरःसरेण अग्रे गामिना अनु-
 रागसमस्तुक्तस्य महीपतेः शातवाहनस्य पार्श्वे तव गमनं शोभते नानुचितमित्यर्थः ॥ ९८५ ॥
 ९८६) तं कुल्लिस — तत्कुलिशावातसविशेषदुःसहं निशम्य श्रुत्वा नरनाथ लीलावती
 विमुह्यच्छासप्रस्ता चिरं जाता ॥ ९८६ ॥ ९८७) परिचितियमिह — परिचितित-
 वानस्मि हृदये हंडो हंतैदैव तव किं समकं समकालमेव सर्वेषामपि संहारे आदरः कर्तुं
 युक्तः ॥ ९८७ ॥ ९८८) ता भणियं — ततो भणितं यक्षकुमार्या तव कृते येन
 राज्ञा हारः प्रेषितः । तस्य प्रतिप्राभृतकृते एषोऽङ्गुलीयकः प्रेष्यताम् ॥ ९८८ ॥ ९८९)
 ९९०) जं तेण — यस्तेन मम तदानीं हस्ताहस्तं समर्पितो न्यस्तो हस्ते । तस्याङ्गुलीयकरत्नस्य
 संप्रत्येषैव गतिः प्रधानेत्यर्थः ॥ ९८९ ॥ ९९०) एवं भणिउण — एवं भणित्वा स्वयं
 यक्षतनयया नरनाथ एषोऽङ्गुलीयकः प्रयत्नेन युष्माकं प्रतिप्राभृतं प्रेषितः ॥ ९९० ॥
 ९९१) भणियं च — भणितं च मम कर्णमूले मुखकमलं विनिवेश्य तदेवाह । अचिरेण
 शातवाहनो मम समीपे प्रेष्यताम् ॥ ९९१ ॥ ९९२) चित्तं चित्त — येन त्वया

१ = रत्नोत्सुकस्य, २ रत्नसुयस्स, ३ रत्नसुयस्स, ४ perhaps रत्नसुयस्स, ५ PB वैह्यो, ६ J
 वरणो. ७ B परि. ८ P अंगुलिं, ९ अंगुलिओ, १० अंगुलिओ. ११ B जो. १२ B कवचं. १३ B
 पेसिज्ज सालवाहणो १४ B रायण वि जेण १५ B दाय for तस्स, १६ इतं दैव.

ताहं तस्स सहस्रेण ग्रथ्य लीलावर्धं संपप्येउं ।
 पच्छा हियस-समीहिय-कज्जुच्छाहं अणुटिस्सं ॥ ९९३
 एवं भणिउण तहिं सहसा संपेसिओ अहं तीए ।
 लीलावर्धं पच्छा उल्लवियं सुयणु गिसुणेसु ॥ ९९४
 गिय-सामिणो भणिज्जसु तुह चलणं बुरुह-दंसण-सुहाण ।
 एवं अमार्येणाहं अण्णम्मि वि होज्ज मा जम्मे ॥ ९९५
 एवं सवाणं चिय कय-प्पणामो विसाय-परिगहिओ ।
 संपत्तो तुह चलणारविंद-मूलम्मि एत्ताहे ॥ ९९६
 इय जं जुज्जह् एवं-विहम्मि कज्जम्मि तुम्ह णरणाह ।
 तं अविलंबं कीरउ कज्जं अप्पाहणाणुगयं ॥ ९९७
 तं तह सोऊण चिरं सो राया कुवलयाच्छि तवेलं ।
 ज्ञाणं-टिओ व मह-मोहिओ वं छलिओ व संजाओ ॥ ९९८
 गिण्फंद-गय-णिरालोयं-लोयणो णह-चेह-णित्थामो ।
 भणिओ विजयानंदेण देव अलमिह विलंबेण ॥ ९९९

चित्राग्नेनापि तस्याश्वत्तमपद्धतं सा कथं नु दयितप्रत्यक्षदर्शने मरणमभिलषति । कुसुमा-^१
 लियं अपद्धतं 'तक्ष्यादीनां छोल्लादयः' [हैम० ८-४-३९५] इति सिद्धम् ॥ ९९२ ॥
 ९९३) ताहं तस्स - ततोऽहं तस्य स्वहस्तेनात्र लीलावर्धं समर्थं पश्चाद् हृदयसमी-
 हितकार्योत्साहमनुस्थास्यामि ॥ ९९३ ॥ ९९४) एवं भणिउण - एवं भणित्वा तत-
 स्तयाहं सहसा प्रेषितः । लीलावर्धं च पश्चादुल्लापितम् । किमित्याह । सुतनु सावित्रि
 शृणु । कवेः स्वभार्यासंबोधनमिदम् ॥ ९९४ ॥ ९९५) गियसामिणो - निजस्वामिनः ^२
 पुरतो भगेदं ब्रूयाः । तव चरणाम्बुरुहदर्शनसुखानामेवमहमभाजनमयोम्या जातेत्यर्थः ।
 परमन्यस्मिन्नपि जन्मनि मा भूवम् ॥ ९९५ ॥ ९९६) एवं सवाणं - एवं सर्वासामपि
 कृतप्रणामो विषादपरिगृहीतोऽधुना त्वच्चरणारविन्दमूले संप्राप्तः ॥ ९९६ ॥ ९९७)
 इय जं जुज्जह् - इत्येवंविधे काले युष्माकं यद्युच्यते तत् अप्पाहणाणुगयं संदेशकानु-
 गतं कार्यं क्रियताम् । कथमविलम्बं शीघ्रम् ॥ ९९७ ॥ ९९८) तं तह सोऊण -
 तत्तथा श्रुत्वा राजा चिरं हे कुवलयाक्षि सावित्रि तद्वेलं तत्कालं ध्यानस्थित इव मति-
 मोहित इव छलित इव संजातः ॥ ९९८ ॥ ९९९) गिण्फंद - निष्पन्दगतिर्निरा-
 लोकलोचनो नष्टचेष्टो निःस्थामा राजा विजयानन्देन भणितः देव अलमिह विलम्बेन

^१ = समर्थ. ^२ B अभावणाहं. ^३ B मूलमित्याह. ^४ B कलमि. ^५ B हिय न्व. ^६ B
 'मोहि न्व. ^७ B छलित न्व. ^८ P गिण्फंदगयणिरालोच, J गिण्फंदगयणिरालोच, B गिण्फंदगय-
 णिरालोच. ^९ Possibly the last sentence should belong to the commentary on
 verse No. 1001 below.

जं तुम्ह महाणुमईष्ट पिसुणियं तं करेह चित्तत्थं ।
 को जाणइ कज्ज-गई एम-विहा कइ वि परिणमइ ॥ १०००^१
 चित्तं चित्त-गएणावि देव कुसुमालियं तए जिस्सा ।
 सा कइ णु तुज्ज दंसण-सुइ-वडिया मरणमहिलसइ ॥ १००१
 भणियं च तथो पुइईसरेण मा एरिसं समुल्लवसु ।
 ण हु सामण-जणाणं सरिस्स-चित्तौ पिया अम्ह ॥ १००२
 एवं-विहाण पत्तियं परिहास-पर्यपियं पि णिवइइ ।
 जं पुण सम्भाव-गयं तं भणियं णण्णाहो ॥ १००३
 स खेय मं ण मण्णइ अहं पि णेच्छामि अजं तं जायं ।
 मरणेणं महाणुमईष्ट मरणमेम्हं पि रमणीयं ॥ १००४
 तत्थ वि गयाण मरणं ताहिं समं ता वरं इह खेय ।
 जाणिज्जइ तेणं^२ चिय णिक्कइयव-जेह-परिणामं ॥ १००५
 अहि-मुह-जीहा-जुय-वंचलेण जइ जीविण जिय-लोए ।
 लम्भइ मरणावसरो ता को अणओ मरंताण ॥ १००६
 जं तं केण वि असरीरियाष्ट वायाष्ट से समोइइ^३ ।
 तं इह लोए अलियं करेमि सब्बं च पर-लोए ॥ १००७

॥ ९९९ ॥ १०००) जं तुम्ह - यत्तव महानुमत्या पिशुनित तच्चित्तार्थं मनीषितं
 कुरु । को जानात्येवंविधा कार्यगतिः कथमपि परिणमते ॥ १००० ॥ १००१)
 चित्तं - चित्रगतेनापि त्वया देव तस्याश्वत्तमपहृतम् । सा कथं नु युष्मदर्शनसुखपतिता
 मरणमभिलषति ॥ १००१ ॥ १००२) भणियं च - भणितं च ततः पृथ्वीश्वरेण
 मेदशं समुल्लवस्व । न खलु सामान्यजनानां सदृशी सास्माकं प्रियतमा ॥ १००२ ॥
 १००३) एवंविहाण - प्रतीहि जानीहि । एवंविधानां लीलावतीसदृशीनां परिहास-
 प्रजल्पितमपि निर्वहति प्रतिपन्नं न चलति । यत्पुनः सद्भावगतं भणितं नान्यथा भवति
 ॥ १००३ ॥ १००४) स खेय मं - सा खेय मा न मन्यते चेदहमपि नेच्छामि
 ॥ १००४ ॥ १००५) तत्थ वि - तत्रापि गतानां ताभिः समं मरणं कार्यमित्यर्थः । वरमिहैव तत्कुर्म इति
 विशेषः । येनाकैतवस्त्रेहपरिणामः ज्ञायते ॥ १००५ ॥ १००६) अहिमुह - अहि-
 मुखनिहान्चञ्चलेन जीवितेन यदि जीवलोके मरणावसरो लभ्यते तस्मान्निश्चयमाणां
 कोऽन्यो न्यायो युक्तमेवायमर्थः ॥ १००६ ॥ १००७) जं तं केण वि - यत्तत्केनापि
 तेनैतदसरीरया वाचा आदिष्वम् । तदिह लोके अलीकं तत्परलोके सत्यं करोमि ॥ १००७ ॥

^१ B चित्तद्वी. ^२ P 1000, J not specified nearabout, B 1006. ^३ = अणुत्तं. ^४ B सरिस्सा
 चित्ता विद्याणम्ह. ^५ = जानीहि. ^६ B omits जं. ^७ B perhaps जं (for तं) भणियं तं ण
 णण्णाहा. ^८ = मान्यथा. ^९ B खेय for खज. ^{१०} B मरणं वि [= "जं मि"]. ^{११} B "महाण रम".
^{१२} B जेम. ^{१३} = अनयः. ^{१४} B तेण आइइ for से etc. ^{१५} B "जानं".

इय सो तिलोयसुन्दरि-समागमासा-विओय-विसमैत्यो ।
 नागजुन-गुरुणा जाणिऊण पुहईसरो भणिओ ॥ १००८
 हँहो सिरि-सालाहण कीस तुमँ एरिसं समुल्लवसि ।
 पायँय-पुरिसो व महाणुभाव-गुण-वज्जियं वयणं ॥ १००९
 जे धम्माय ण कामाय णेय मोक्खाय प्रत्य संसारे ।
 ताणुप्पत्ति-विणासो होइ तणोणं व पुरिसाण ॥ १०१०
 जम्मं मरणस्स कए मरणं जम्मस्स केवलं वेय ।
 णैण्णं कुमईण फलं संसारे संसरंताण ॥ १०११
 सुमईणं पुणो गरवइ अण्णाओ अणोवमाओ सिद्धीओ ।
 लब्धमि अणुज्झिय-जीविणं इह जीव-लोयम्मि ॥ १०१२
 किं ण गणसि संसारे पंचत्तं जो गओ गओ बेयं ।
 पत्तिय सुवल्लहेहि मि" समयं मेलावयं कत्तो ॥ १०१३
 ता किं पायँय-पुरिसाणुसारिणा निष्फलेण मरणेण ।
 जइ णेच्छसि ईहं रज्जं ता एहि विसमइ पायालं ॥ १०१४
 तत्थट्ठ-उणो" भोगो समाहितो णराण वीराण ।
 वीस-सहस्साइँ अलक्खयाइँ जेरँ-वाहि-रहियाइँ ॥ १०१५

१००८) इय सो—त्रैलोक्यसुन्दरीसमागमाशिवियोगासमर्थः स पृथ्वीश्वरो नागार्जुन-
 गुरुणा ज्ञात्वेति भणितः । त्रिलोकसुन्दरी लीलावती ॥ १००८ ॥ १००९) हँहो
 सिरि—हँहो श्रीशातवाहन महानुभाव प्राकृतपुरुष इव किमितीदृशं गुणवर्जितमज्ञानोचिते
 वचनं समुल्लवसि ॥ १००९ ॥ १०१०) जे धम्माय—ये पुरुषा न धर्माय न
 कामाय च न मोक्षार्थाय इह संसारे भवन्ति तेषां तृणानामिवोपस्तिविनाशावैव स्तः ।
 जन्ममरणफलमेव न पुरुषार्थसाधकमिति ॥ १०१० ॥ १०११) जम्मं—केवलमेव
 जन्म मरणकृते मरणं पुनर्जन्मकृते संसारे संसरतां भ्रमतामेतत्कुमतीनां फलम् ॥ १०११ ॥
 १०१२) सुमईण—हे नरपते सुमतिभिः पुनरनुजिज्ञतजीवितैरिह जीवलोके अन्या
 अपूर्वा अनुपमाः सिद्धयो लभ्यन्ते ॥ १०१२ ॥ १०१३) किं ण गणसि—किं न
 जैनासि संसारे पञ्चत्वं मरणं यो गतः स गत एव प्रतीहि जानीहि सुवल्लभैरपि समं
 विपन्नानां कुतो मेलापकम् ॥ १०१३ ॥ १०१४) ता किं—तकिं प्राकृतपुरुषानु-
 सारिणा निष्फलेन मरणेन । यदि राज्यमिह लोके नेच्छसि तदैहि आगच्छ विशाव
 पातालम् ॥ १०१४ ॥ १०१५) तत्थट्ठउणो—यतस्तत्र जराव्याधिरहितानां

^१ = समागमाशिवियोगविषमत्वः. ^२ B असमर्थो. ^३ = नागार्जुन. ^४ B पावव. ^५ B तणणव. ^६ B एवं for गण्यं. ^७ PB हँहि, J हँ. ^८ P एहि, J एण, B एहि. ^९ F गणसि, J गणसि, P गुणसि. ^{१०} B वेय. ^{११} B वि. ^{१२} B पावव. ^{१३} B निष्फ. ^{१४} = महाराज्यं, P महारजं, JB इह रजं. ^{१५} = अष्टगुणः. ^{१६} = वर्ष. ^{१७} = जराव्याधिरहितानि. ^{१८} B रहियाण.

एवं सुणिऊणं णराहिबेण उब्बिब-बाल-हरिणच्छि ।
 परिचितिऊण सुहं पडिक्खणं भिक्खुणो वयणं ॥ १०१६
 अह अण्णम्मि पहाए सुयम्मि संकामिऊण णिय-रज्जं ।
 संचलिओ लीलावड-संलम-णिरालसो राया ॥ १०१७
 बहु मण्णंतो तं चिय मरणमसंतोस-दिण्ण-णियं-हियओ ।
 णायज्जुणोवरोहेण णिमाओ णिय-पुराहितो ॥ १०१८
 सामंतामच्च-सुभिच्च-बंधु-सुहि-जणवयोण दुविसहं ।
 दुक्खं उप्पायंतो गोला-सरि-कच्छमल्लीणो ॥ १०१९
 णियडोलग्गाण सैएहिं दोहिं दोहिं मि णरंद-उत्ताण ।
 राया प्रक्केण कई-सएण समयं समुच्चलिओ ॥ १०२०
 णायज्जुण-भिक्खु-पुरस्सरेण णई-तीर-संठिओ राया ।
 विजयाणदेण समं विवराहुत्तं परिकंतो ॥ १०२१
 अह सो पैसयच्छि सुवल्लहेहिं समयं सुधीर-पुरिसेहिं ।
 संपत्तो विवर-सुहं मैडे-पडिरक्खिय-दुवारं ॥ १०२२

- ¹¹ धीराणां सत्पुरुषाणां नराणामलक्षितान्यगितानि वाससहस्राणि यावदष्टगुणो भोगो मुक्तिफलं तत्राधोलोके ॥ १०१५ ॥ १०१६) एवं सुणिऊण - उब्बिबबालहरि-णाक्षि सावित्रि नराधिपेनैव श्रुत्वा सुचिरं परिचिन्त्य तन्निर्धोर्वचनं प्रतिपन्नमभ्युपगतम् ॥ १०१६ ॥ १०१७) अह अण्णम्मि - अयान्यस्मिन् प्रभाते निजराज्यं सुते संक्रम्य पुत्रस्य दत्त्वा लीलावर्तामसलामनिरालस्यो राजा संचलितः प्रस्थितः ॥ १०१७ ॥
¹² १०१८) बहु मण्णंतो - तदेव मरणं बहु मन्यमानो असंतोषदत्तहर्तृद्वयो नृपो नागार्जुनो-परोधेन निजपुरार्निगतः ॥ १०१८ ॥ १०१९) सामंतामच्च - सामन्तामात्यसुभृत्य-बन्धुसुहृज्जनपदानां दुर्विषहं दुःखमुत्पादयन् गोलासरिक्कच्छं प्राप्तः ॥ १०१९ ॥
 १०२०) णियडोलग्गाण - निकटावलम्बकानामासन्नसेवकानां शतद्वयेन राजपुत्रशत-द्वयेन एकेन कविशतेन राजा समुच्चलितः ॥ १०२० ॥ १०२१) णायज्जुण -
¹³ नागार्जुनेन गुंरुणा पुरस्सरेण नदीतीरसंस्थितो राजा विजयानन्देन सह विवरं पाताळं प्रति समीक्रान्तः उपचक्राम ॥ १०२१ ॥ १०२२) अह सो - अयं प्रसूताक्षि प्रसूतिप्रमार्गेनेत्रे, सुवल्लभैर्वीरपुरुषैः सह मृगेन्द्रप्रतिरक्षितद्वारं राजा विवरमुखं संप्राप्तः ।

¹ B लोऊण ² = नागार्जुनस्य. ³ P records in the foot-note a पाठान्तं, namely, निरासओ । आशारहितः; ⁴ P संलंभं निराकन्तो, J संलंभानिरासालसो, B कईसंलंभनिराकलो.
⁵ B हय. ⁶ = जगपदार्ण. ⁷ = निकटवल्लगाकसक [?]. ⁸ P सएहिं, J सडिपहिं, B लएहि.
⁹ B गुक्का for भिक्खु ¹⁰ P सरि for णइ of J, B नदीतीरसंस्थितो. ¹¹ = प्रसूताक्षि. ¹² = सुगंध, B मयंद. ¹³ B पावर्णा. ¹⁴ B 'कंन'. ¹⁵ B प्रमाणं.

तो तं विषडं-विर्विचर्य-वयण-विमुक्ताहिरवा-वीहच्छं ।
 अवगण्णज्जण सवे वि संपहृता महासीहं ॥ १०२३
 ता अद्दोयण-मेत्ते सब्बविंयं पिह्णु-सिला-समोत्थेइयं ।
 हेरंब-गण-सणाहं वीयं दारंतख्देसं ॥ १०२४
 तं पि त्रिदोसावगमे कयं-पुर-चलणस्स मोकलं जायं ।
 तत्तोहिंतो अद्दोयणेण दिट्ठं भवायवणं ॥ १०२५
 अइउतासोय-विसाल-साल-पीयाल-तोल-संछंणं ।
 बउलेला-वणं-परिमल-परिवासिम-पायव-णिउजं ॥ १०२६
 पुंणाय-णायकेसर-केयइ-कंकेलि-कुरवैय-सणाहं ।
 कुंद-कुंटेयं-कुज्जय-कंचण-कणवीर-संपुण्णं ॥ १०२७
 णव-चूय-चारु-चंपय-चंदण-वण-देवदारु-दुम-गहणं ।
 मंदार-मुद्ध-मालेहं-मिलंत-णव-मल्लियामोयं ॥ १०२८
 सिय-सिंदुवार-पाडल-पियंगु-णोमालिया-सुंयंध-वहं ।
 विंयंसिय-कमल-दलोवयार-विचइय-धरणि-यलं ॥ १०२९
 महु-मत्त-महुयरावलि-संकारुमीय-पायव-णिउजं ।
 कलयंठि-कलयलं-राव-मुहलियासेस-पेरंतं ॥ १०३०

प्रसृतिः प्रसृतः पाणिः । मृगेन्द्रः सिंहः पातालरक्षकः ॥ १०२२ ॥ १०२३) तो
 तं विषडं - ततस्ते विकटविगृहीकृतवदनविमुक्ताभिरावब्रीभत्सं महासिंहमवगणय्य सर्वे-
 ऽपि संप्रविष्टाः पातालमिति ॥ १०२३ ॥ १०२४) ता अद्दोयण - ततोऽर्धयोजन-
 मात्रे पृथुलशिलासमाच्छादितो हेरम्भगणसनायो द्वितीयो द्वारान्तरोद्देशो दृष्टः ॥ १०२४ ॥
 १०२५) तं पि - तमपि त्रिदोषावगमे कृतनपश्चरणस्य मुक्कलनं स्वलितं जातम् । ततो-
 ऽर्धयोजनेन भवायतनं दृष्टम् । त्रिदोषा त्रियामिनी ॥ १०२५ ॥ १०२६-३२)
 अइउतासोय - अतिरक्ताशोकविशालशालप्रियालतालसंछन्नम् । बकुलैलावनपरिमलपरि-
 वासितपादपनिकुञ्जम् ॥ [पुंणाय -] पुंणानागकेसरकेतकीकंकेलिकुरवैकसनाथम् ।
 कुन्दकुण्टककुज्जककर्णिकारकारवीरसंपूर्णम् ॥ [णवचूय -] नवचूतचारुचम्पकचन्दन-
 वनदेवदारुद्रुमगहनम् । मन्दारसुगन्धमालतिमिलन्नवमल्लिकामोदम् ॥ [सिय -] सित-
 सिन्दुवारपाटलप्रियङ्गुनवमालिकासुगन्धवहम् । विकसितकमलदलोपचारमण्डितधरणि-
 तलम् ॥ [महुमत्त -] मधुमत्तमधुकरावलिशंकारोद्रीतिपादपनिकुञ्जम् । कलकण्ठी-

^१ विड. ^२ प्रसारितं, P विर्विचि [= चि] व, J not specified, B विरक्षिष्य. ^३ = अभिरावः
 P वीहच्छं, J वीहच्छं, B वीहल्यं. ^४ B विमुक्तसिद्ध. ^५ = आच्छादितं. ^६ = द्वारं [= रां] करोषेसं. ^७
 = प्रमाते, P विदोसा, JB विदोसा. ^८ = कुलपूर्वकसंगः, B कयतवचणस्स. ^९ = अतिमुक्तः.
 B अहुरत्तसोय. ^{१०} P वाळ, JB ताल. ^{११} PB लंछणं, J सच्छण्णं. ^{१२} PB कण, J कण.
^{१३} B कुंटेय. ^{१४} B कुंटेय. ^{१५} PB मालह, J मालय. ^{१६} B सुगंध. ^{१७} B विहसिष्य,
 ["सिय-सिय-कमल"], ^{१८} = महुत्तर.

अस्सत्थ-वर-बहुवर-फणस-फलुहाम-रिद्धि-रमणीयं ।
 हुं-माहुंलिग-णालेरि-केलि-दक्खीहिरामपरं ॥ १०३१
 इय एरिसं कुरंगच्छि देवदेवस्स मंदिरुज्जाणं ।
 जं पेच्छिउण पावति णरवरिदा महासिद्धिं ॥ १०३२
 तो तं भवाणि-दह्यं भव-भूय-भयावहं थुणेउण ।
 थोयंतरं कुरंगच्छि जाव पुरओ वैसर्पति ॥ १०३३
 ताव तह्यं दुवारं कणय-कवाडम्मला-दुरुषाढं ।
 सच्चवियं भीम-भुर्यंग-णिवह-णिविच्च-संचारं ॥ १०३४
 तत्थेको वर-पुरिसो सच्चवियो राइणा कुरंगच्छि ।
 संजमियो भीम-भुर्यंग-यास-णिवहेण णित्यामो ॥ १०३५
 भणियं च अहो पेच्छह पायाल-यवेस-कंखिरो एमो ।
 संजमियो दुट्ठ-भुर्यंगमेहिं अच्छह महा-पुरिसो ॥ १०३६
 एवं भणिरस्स णराहिवस्स ते सुयणु विसहरा सवे ।
 मोत्तण तं जुयाणं पल्लहया दस-दिसाहुत्तं ॥ १०३७

- ^{११} कलकलारावमुखरितशोपपन्यन्तम् ॥ [अस्सत्थ-] अस्सत्थवरोदुम्बरपनसफलोद्दामश्रद्धि-
 संपूर्णम् । रमणीयमणिशिलातलपतकुसुमौघशोभाढ्यम् ॥ [इय एरिसं-] इतीदृशं
 कुरङ्गाक्षि सावित्रि देवदेवस्येश्वरस्य मन्दिरोद्यानम् । यद्दृष्ट्वा नरवरेन्द्रा महासिद्धिं प्राप्नु-
 वन्ति ॥ 'करवीरे णः' [हैम० ८-१-२५३] इति कणवीरो । 'ओत्पूतरवदरनवमालिका-
 नवफलिकापूगफले' [हैम० ८-१-१७०] इति नोमालिया । 'मण्डेश्चिच्चिच्चिच्चिच्चिच्चि-
 रीडटिविडिक्काः' [हैम० ८-४-११५] इति चिच्चिच्चं मधुमकरन्दैः । 'डिल्लुडुल्लौ भवे'
 [हैम० ८-२-१६३] इति सोहिळं । कुलकम् ॥ १०२६-३२ ॥ १०३३) तो तं -
 ततस्तं भवानीदयितं भवभूतिभयावहं मंसारसंभवसंहारकं [स्तुत्वा] हे कुरङ्गाक्षि यावत्पुरतः
 स्तोत्रान्तरं विसर्पति ॥ १०३३ ॥ १०३४) ताव तह्यं - तावता कलककपाटार्गल-
 दुरुद्धाटं भीमभुजंगनिवहनिरन्तरालमंचारं तृतीयं द्वारं दृष्टम् ॥ १०३४ ॥ १०३५)
^{१२} तत्थेको - तत्रैकः कुरङ्गाक्षि राज्ञा भीमभुजंगपाशनिवहेन संयतो बद्धः निःस्थामा निर्वल्लो
 वरपुरुषो दृष्टः ॥ १०३५ ॥ १०३६) भणियं च - अहो पश्यत पातालप्रवेशाकांक्षी
 एष महापुरुषो दृष्टः भुजंगमैः संयतोऽस्ति बद्धोऽस्ति ॥ १०३६ ॥ १०३७) एवं
 भणिरस्स - एवं भगनशीलस्य नराग्रिस्य ते सर्वे विपश्चराः सुतनु तं युवानं मुक्त्वा

^१ [वड]. ^२ P बहुवर, I बहुवर, B उदुवर. ^३ B रिद्धिसेवुजं. ^४ B reads the second

^{१०} line thus: रमणीयमणिशिलातलपतकुसुमाभो[= सुमो]हसोहिळं । ^{११} P लिग, J लिगि.

^{१२} P दक्खमि, J दक्खमि. ^{१३} = अवत्सर्पति, B पत्सर्पति. ^{१४} = अच्छह. ^{१५} B somehow

omits this gāthā, though the Sanskrit commentary is given. ^{१६} P पिळाहया, J

फलोहया ^{१७} B कुलकम् is put at the close of the gāthās.

तो तेण वर-जुयाणेण पभणियं साहु साहु णरणाह ।
 को इह तुम्हाहिंतो पर-वसण-विणासणो अण्णो ॥ १०३८
 ण तुमाहि जए धीरो^१ परोवयारी तुमाओ ण य को वि ।
 णेय तईतो^२ दीसइ णिकारण-वच्छलो^३ प्पत्थ ॥ १०३९
 ता किं भणामि एवे-विहाण अम्हाण मुक्क-वसणाण ।
 जं अत्थि जं च होही तमसेसं तुम्ह साहीणं ॥ १०४०
 भणियं च राइणा सुकय-कम्म कं तं ण जं तुमाहिंतो ।
 संपज्जइ ता साहेह अम्ह किं^४ अत्थ तुम्हे वि ॥ १०४१
 भणियं च तेण णरवइ उवविसह सुविक्खरं पि^५ साहेमि ।
 कस्स व अण्णस्स मए अप्पाणप्प कहेय्थं ॥ १०४२
 अत्थि बहु-विह-विहेग-उल-राव-संगीय-मणहर-णियवो ।
 लवल-लवंगेला-वण-परिमल-परिवासिय-दियतो ॥ १०४३
 सुर-बहु-चलणाल-चय-विचिच्छिय-मणिसिलायलुच्छणो ।
 मलओ णामेण महा-महीहरो सिद्ध-सुह-वासो ॥ १०४४
 तत्थ मलयाणिलो णाम वसइ सिद्धाहिवो सुविक्खाओ ।
 तस्स सुओ हं पहु माहवाणिलो णाम जीय-समो ॥ १०४५

दशदिक्कसंमुखं पलायिताः ॥ १०३७ ॥ १०३८) तो तेण - ततस्तेन वरयूना प्रभणितं
 साधु साधु नरनाथ कोऽन्यो भवतः परव्यसनविनाशनः ॥ १०३८ ॥ १०३९) ण
 तुमाहि - न त्वत्तो जगति धीरो^१ न च त्वत्तः कोऽपि परोपकारी न च त्वत्तो निःकारण-
 वत्सलः कोऽप्यत्र दृश्यते ॥ १०३९ ॥ १०४०) ता किं - तत्किं भणामः एवं-
 विधानामस्माकं मुक्तव्यसनानां यदस्ति यद्विविष्यति तदशेषं शुष्मत्वाधीनम् ॥ १०४० ॥
 १०४१) भणियं च - भणितं च राज्ञा तत्किं यत्त्वत्तो हे सुकृतकर्मन् न संपश्यते ।
 तत्कथयास्माकं किमर्थमत्र यूयमिति ॥ १०४१ ॥ १०४२) भणियं च तेण - भणितं
 च तेन [नरपते] उपविशत येन सविस्तरमपि कथयामि । कस्यान्यस्य मयात्मात्मनैव
 कथयितव्यः ॥ १०४२ ॥ १०४३-४५) अत्थि बहुविह - विविधविहंगमकुलराव-
 संगीतमनोहरनितम्बः । लवेलीलवङ्गैलावनपरिमलपरिवास्तितदिगन्तः ॥ [सुरबहु -]
 सुरवधूचरणालकमण्डितमनःशिलातलोत्संगः । नाम्ना मलयः सिद्धसुखवास्तो महामही-
 धरोऽस्ति ॥ [तत्थ -] तत्र च मलयाणिलो नाम सुविख्यातः सिद्धाधिपो वसति ।

^१ = जगति. ^२ B धीरो. ^३ P सपत्तो, J लवो, B लवो. ^४ B अभिमो. ^५ P के, J not specified, B किं. ^६ = उपविशत. ^७ B मि. ^८ B कय. ^९ = आत्मानं. ^{१०} B अत्थि ति ^{११} बहुविहंग. ^{१२} B लवनी.

- अह तं सोऊण णराहिवेण उन्निब-बाल-हरिणच्छि ।
 अप्पाणं तिहुयण-सिरिपसंग-सुहियं वै परितुलियं ॥ १०४६
 मणियं च इमो सो अंगुलीयओ जस्स दंसणेण तुमं ।
 मुक्को वर-वीर इमाउ झत्ति अहि-बंधणाहिंतो ॥ १०४७
 तो तं णिययंगुलियं सहसा दहूण सिद्ध-कुमरेण ।
 हरिस-विसाय-विमुज्झित-हियय-भावं समुल्लवियं ॥ १०४८
 कत्थ इमो पुहईसरं लद्धो तुम्होहिं इयं वरंगुलिओ ।
 साहेह महच्छरियं म्हे कत्थ एमो इहं पत्तो ॥ १०४९
 सिद्धं च तस्स पुहईसरेणं कुवलय-दलच्छि णीसेसं ।
 सर्वं पि महाणुमईण वहरं सौपरं तेणं ॥ १०५०
 तो तेण ण-माइय-हियय-पहरिसुफुल्ल-लोयण-मुहेण ।
 मणियं तद्वा वि अज्ज वि कीस तुमं इह विलंबेमि ॥ १०५१
 जं ण्चिरं पि कालं पुब-विरुद्धेहिं हय-भुयंगेहिं ।
 बद्धो हे इह वसिओ ते चेव महाणुणे पडियं ॥ १०५२
 अह सो वि ह वहरासंकिएहिं^{११} णाएहिं मह मयासाओ ।
 दूर-णिहितो^{१२} हारो सो वि गुणाणं धुरे जाओ ॥ १०५३

- प्रभो तस्य माधवानिलो नाम जीवस्मोऽहं सुतः । कुलकर्म ॥ १०४३-४५ ॥ १०४६)
 अह तं - अथ तच्छ्रुत्वा नराधिपेन उत्तस्तबालहरिणाक्षि आत्मा त्रिभुवनश्रीप्रसंगसुखित
 इव परितुलितः ॥ १०४६ ॥ १०४७) मणियं च - मणितं चायं सोऽङ्गुलीयकः
 १० यस्य दर्शनेन हे वरवीर त्वं झटिति अस्मादहिबन्धनान्मुक्तः ॥ १०४७ ॥ १०४८)
 तो तं - ततः सिद्धकुमारेण सहसा तमङ्गुलीयकं दृष्ट्वा हर्षविषादविमुह्यमानहृदयभावं
 समुद्रपितम् ॥ १०४८ ॥ १०४९) कत्थ इमो - हे पृथ्वीश्वर एष वराङ्गुलीयकोऽत्र
 युष्माभिः कुतो लब्धः कथय महार्थमस्माकं कुतः एषोऽत्र प्राप्तः ॥ १०४९ ॥
 १०५०) सिद्धं च - हे कुवलयदलाक्षि पृथ्वीश्वरेणाद्रियमानेन निःशेषा महानुमत्याः
 ११ व्यक्तिवरः सर्वोऽपि शिष्टः कथितः ॥ १०५० ॥ १०५१) तो तेण - ततस्तेनामात-
 हृदयप्रहर्षोत्फुल्लोचनमुखेन मणितं तथाप्यद्यापि किमिति त्वं विलम्बसे ॥ १०५१ ॥
 १०५२) जं एचिरं - पूर्वविरुद्धैर्बद्धवैर्हृतमुज्जैर्बद्धो यदिवाचिरं कालमत्रैव स्थितः तदेव
 महाणुणे पतितं गुणकारणे जातम् ॥ १०५२ ॥ १०५३) अह सो - अथ सोऽपि

^१ B सुविषय. ^२ P च, J व. ^३ P इमो अंगुलि. J इमो सो अंगुली. B इमासो अंगुली. ^४ = झटिति.
^५ PB णिययं, J णिययं. ^६ B पुववीसर. B इह. ^७ P बन्ध, B बंध. B पुववीसरेण. ^८ = सारं.
^९ B अथस्मिन् for सारं तेण. ^{१०} PB केव, J च. ^{११} P कियहिं, B कियहिं. ^{१२} P निहिणो, J
 निहितो, B निहितो. ^{१३} B puts this at the close of the gāthā.

दे वच्चह्म ण्त्ताहे अहं पि मलयाक्काओ तुह पसं ।
 विसमत्थं 'संठविउण गुरु-यणं संमिलिस्सामो ॥ १०५४
 एवं भणिउण मयच्छि राइणो मलय-महिहराहुत्तं ।
 परमाणद-पहिहो सिद्ध-कुमारो गओ सहसा ॥ १०५५
 अह तं कणय-कवाडं उम्माडेउण चंद-वयणाओ ।
 अलीणाओ 'किसोयरि पहु-पुरओ दो पुरंभीओ ॥ १०५६
 ताहिं भणियं णराहिव एयं रयणप्पहाइ वर-भरणं ।
 विसह विसुरइ सा अम्ह सामिणी तुम्ह दोसेण ॥ १०५७
 एवं सोउण णराहिवेण णायज्जुणस्स णिय-वयणं ।
 वयणम्मि समप्पेउण सायरं ताण उल्लवियं ॥ १०५८
 एवं एयं जं भणह तुम्हि रयणप्पहाएँ वर-भरणं ।
 दुल्लह-लंभं किं पुण ण्कं भणियवर्यं अत्थि ॥ १०५९
 एसोम्ह सुंमित्तो माहवाणिलो जा णं होइ सुविसंत्थो ।
 तावम्हं पि ण जुज्जइ एव-विई अच्छिउं ण्त्थ ॥ १०६०
 एवं भणिउण विमज्जियाओ ताओ दुवे वि दुईओ ।
 णमिउण भवं णायज्जुणेण समर्थं गओ राया ॥ १०६१

द्विवैराशङ्किमिर्नागैः सर्वैः मम सकाशाच्च हारो दूरे निहितः क्षितः स एव गुणानां धुरि
 जातः ॥ १०५३ ॥ १०५४) दे वच्चह्म — देव इदानीं तावद्भजावः अहमपि मल-
 याचलाद्गुरुजनं संस्थाप्य मातापितरौ संतोष्य तत्र पार्श्वे संगस्ये संमिलिष्यामि ॥ १०५४ ॥
 १०५५) एवं भणिउण — एवं राज्ञः अग्रे भणित्वा मृगाक्षि परमानन्दप्रहृष्टः सिद्धकुमारः
 सहसा मलयमहीधरं प्रति गतः ॥ १०५५ ॥ १०५६) अह तं — चन्द्रवदनादय
 माधवानिलादनन्तरं प्रभोः नरेन्द्रस्य पुरतो हे कुशोदरि द्वे पुण्ड्रयौ कलकपाटमुद्घाट्य
 आलीने आगते ॥ १०५६ ॥ १०५७) ताहिं भणियं — ताम्या नायिकाम्या भणितं
 हे नराधिप एतद्ब्रह्मप्रभाया वरभवनं विशत प्रविशत सास्मन्त्वामिनी युष्मदोपेण खिद्यते ।
 'खिदेज्जुविसूरी' [हैम० ८-४-१३२] इति विसुरइ ॥ १०५७ ॥ १०५८) एवं
 सोउण — तत्तथा नराधिपेन श्रुत्वा नागार्जुनस्य वदने निजवदनं समर्थं तयोः पुण्ड्रयोः
 सादरमुल्लापितम् ॥ १०५८ ॥ १०५९) एवं एयं — एवमेतच्चद्वयः युवां रत्नप्रभाया
 वरभवनं दुर्लभलभं किं पुनरेकं भणितव्यमस्ति ॥ १०५९ ॥ १०६०) एसोम्ह —
 एषोऽस्माकं सुमित्र माधवानिलो यावद् विषंस्तो न भवति तावदस्माकमप्येकमत्र स्थातुं न
 युज्यते ॥ १०६० ॥ १०६१) एवं भणिउण — एवं भणित्वा ते द्वेऽपि दूतौ वि-

^१ P संठवि, JB संठि. ^२ P संगळि [= संगमि], J not specified, B संगमि. ^३ P
 किसोयरि, JB किसोयरी. ^४ B वं छह for एवं. ^५ P सुमिणे, B सुपुत्ते. ^६ P म, JB न. ^७ B
 वीसत्थो for सुविसत्थो. ^८ B निहिवः.

संपत्तो गियय-पुरं स्वेहि मि' कणईएहिं परियरिओ ।
 गोला-गाइ-सलिल-क्यावगाहणो भवणमल्लीणो ॥ १०६२
 जायं वद्धावणयं सवाण वि वंसहरं णरिदाण ।
 दिट्ठम्मि पुहह-गाहे जहिच्छियत्थे समावडिण ॥ १०६३
 अह सवत्थाण-परिट्ठिण सहस चि कडय-वालस्स ।
 गोस-ययाणयं-गियमो दिण्णो पट्ठणा सतोसेण ॥ १०६४
 ता झचि पओस-समुच्छलंत-पडिराव-पूरिय-दियंतो ।
 परिवडिओ पवडूत-पहरिसो कडय-हलबोलो ॥ १०६५
 सज्जेह पड-उडीओ सीवह गोणीओ करह मलवाओ ।
 णिसल्लह पट्ठाणाहं मंदुरीहं तुरंगाण ॥ १०६६
 णिद्धाडिज्जंतु करेणुयाण पर्काण पंच वे सयाहं ।
 अच्छंतु के वि इह समय-वोरणा के वि वच्चंतु ॥ १०६७
 अग्गिमे-याणे रट्ठउड-साहणं "पच्छिमे सुलुकीण ।
 तलवमो सह पट्ठणा वच्चज्जउ मज्झ-हारीए ॥ १०६८

- ^१ सज्जिते । नत्वा भवं नरेन्द्रोऽपि नागार्जुनेन सह स्वैर्भवनं गतः ॥ १०६१ ॥ १०६२)
 संपत्तो — सर्वैरपि प्रणयिभिः परिकरितो राजा निजकपुरं संप्राप्तो गोलानदीसलिलकृताव-
 गाहनो भवनं प्रविष्टः ॥ १०६२ ॥ १०६३) जायं — यथेर्पितार्थं वाञ्छितं समा-
 पतिते समागते पृथिवीनाथे दृष्टे सर्वासामपि प्रजानां गृहे गृहे वर्धापनकं जातम्
 ॥ १०६३ ॥ १०६४) अह सवत्थाण — अथ प्रभाते सर्वस्थानपरिस्थितेन सतोरेण
^२ प्रेमुना स्वामिना सहसा कटकपालस्य सेनापतेः प्रयाणनियमः प्रस्थानादेशो दत्तः ॥ १०६४ ॥
 १०६५) ता झचि — तावता झगति प्रदोषसमुच्छलत्प्रतिरावपूरितदिगन्तः प्रवर्धमान-
 प्रहर्षः कटककलकलः परिवर्धितः ॥ १०६५ ॥ १०६६) मज्जेह — सजीकुरुत पट्ट-
 कुटीः । सीव्यत गोणी ठशाणीः । कुरुत मलविकाः । पर्याणानि पल्ययनानि निःश-
 ल्यानि कुरुत तुरङ्गानामश्वानां मन्दुरा वाजिशालाः । सजीकुरुतेति शेषः ॥ १०६६ ॥
^३ १०६७) णिद्धाडिज्जंतु — करेणुकानां हस्तिनीनां प्रवराणां पञ्च शतानि निर्धावन्ताम् ।
 केऽप्यत्र तिष्ठन्तु केऽपि समदवारणाः सह व्रजन्तु ॥ १०६७ ॥ १०६८) अग्गिम-
 याणे — अप्रप्रयाणे रट्ठउड-साधनं पश्चिमे सोलङ्कीनाम् । मध्यहारी मध्यकटकसमवायः ।

^१ B वि. ^२ B कणयपहि. ^३ P मणहरं, J वरहरं, B वरहरे. ^४ B "वत्थं." ^५ B गोसे पयाणि.

^६ P मंवराहं, J मंदुरा, B मंदुराव. ^७ B मिवाडि. ^८ P पकाण, J पाकाण, B पकरण. ^९ P

^{१०} च [= छ], J व, B व. ^{११} = समववार [= र]ण, P वारिणा, JB वारणा. ^{१२} B perhaps जग-
 पयाणे. ^{१३} B mixes up bits of the commentary with the verse. ^{१४} P सुळ, J सुळ.

B सोलंकीण. ^{१५} B corrected into स्वगृहं. ^{१६} B पन्था.

जो जेस्स णिवद्धो ह्य-गओ य सो तस्स पेसह पैहाए ।
 करहाण संह सुसारीहिं अत्थरी णिम्मविज्जासु ॥ १०६९
 इय जा पसरह पयडो हलबोलो ताव अत्थ-सेलम्मि ।
 अवर-दिसा-बहु-बद्धानुराय तुरियं गओ सूरु ॥ १०७०
 दीव-सिहोहो रेहंति णयर-भवणोयसेसु दिप्पता ।
 मुक्का रविणा किरण व तिमिर-परिमाणमवगंतुं ॥ १०७१
 तो उयय-सेल-बुडामणि व तम-णिवह-वारण-महंदो ।
 आसा-बहु-वयण-विसेसओ व दूग्गओ चंदो ॥ १०७२
 ता चिर-जमर-सुद्धिओ णीसेस-णिओह-दिण्ण-गम-णियमो ।
 कामि-यणो वास-हराहं णियय-णिययाहं अल्लीणो ॥ १०७३
 मण्णु-विलेक्खो अल्लियह को वि माणसिणीए संकतो ।
 पास-ट्टिय-चित्तेणुय-सहि-बुभेया-संणिओ दइओ ॥ १०७४
 सोहइ वियलिय-माणं वियसंतुबच्चं-चोलिरच्छि-जुयं ।
 संरुद्ध-हास-भासल-प्सण्ण-गंड-त्थलं वयणं ॥ १०७५

सह प्रमुणा तलवर्गो ब्रजतु ॥ १०६८ ॥ १०६९) जो जस्स-यो यस्य ह्य-
 गजानां चारकः तं तस्य प्रेषयत प्रभाते सारिमिः सह क्रमाणासुष्टाणामस्तत्र निर्मीयन्तां
 क्रियन्ताम् ॥ १०६९ ॥ १०७०) इय जा-इति यावत्प्रकटो हलबोलः प्रसरति
 तावदस्तशैले अपरदिग्बधूबद्धानुरागं त्वरितं गतः सूर्यः ॥ १०७० ॥ १०७१) दीव-
 सिहोहो-नगरभवनोदरेषु दीप्यमाना दीपशिखीषाः शोभन्ते । अस्योत्प्रेक्षते । तिमिर-
 परिमाणमवगन्तुं ज्ञातुं रविणा मुक्ताः किरणा इव ॥ १०७१ ॥ १०७२) तो उयय-
 ततः उदयशैलबुडामणिरिव तमोनिवहवारणमृगेन्द्रः आशावधूवदनविशेषक इव चन्द्रो
 दूरोद्गतः उदयं प्राप्तः । वारणो गजः ॥ १०७२ ॥ १०७३) ता चिर-ततश्चिर-
 जागरसुस्थितो निःशेषनियोगिदत्तगमनियमः गृहव्यापारभृत्यादीनां दत्तगमनादेशः कामिजनो
 निजकनिजकानि प्रवासगृहाणि प्रविष्टः ॥ १०७३ ॥ १०७४) मण्णुविलेक्खो-
 पार्श्वस्थितचित्तहसखीभूतज्ञितो दयितो मन्तुविलेखः सापराधः शङ्कमानः कोऽपि मनस्विन्यां
 मानिन्यामालीयते । स्वापराधमभ्युपगम्य प्रविशतीत्यर्थः । मन्तुरपराधः । 'भुवो मया
 डमया' [हैम० ८-२-१६७] इति मुमया ॥ १०७४ ॥ १०७५) सोहइ-विग-
 लितमानं विकसच्छ्रान्तवूर्णीताक्षियुगं संरुद्धहास्यमांसलप्रसन्नगण्डस्थलं वदनं शोभते ।

^१ B जोजस्स वा [= या]ज्जो ह्य'. ^२ = प्रभाते. ^३ = इतिप्रकटक (the referential number on सारीहिं); P सर्म सारीहिं, J सुवत्सारीहिं, B सह सुसारीहिं. ^४ P जण्णरा निम्मविज्जासु, J अल्लियस निम्मविज्जासु, B अल्लियस निम्मविज्जासु. ^५ J alone reads तुरियवरियं. ^६ = दीप-शिखीषाः. ^७ B जागर. ^८ P मयु, J मण्णु, B मंतु. ^९ = हैमणे विलेखः. ^{१०} = चित्तज्ञः. ^{११} = भमइ [१]. ^{१२} P संतुद्धवचोरिच्छि, J संतुद्धवचोरिच्छि, B संतुद्धवचोरिच्छि. ^{१३} B परिणाम.

उज्जालिगण-लालसाए दइए गिरावराहे वि ।
 अविलंबिजइ कीएँ वि पेम्मे-गयँ दुइमँ माणँ ॥ १०७६
 अविरय-रइ-केलि-पसंग-सोक्ख-पन्मार-ईसि-कुंठइयँ ।
 माण-णिसाणय-णिसियँ होइ पुणो अहिणवँ पेम्मे ॥ १०७७
 नियम-ट्टिओ वि कीएँ वि को वि बलालिगिउण हसिरीए ।
 हुंकार-वारणोणयँ-मुहो वि परितुंबिओ दइओ ॥ १०७८
 अण्ण-हियओ वि कीएँ वि को वि समुल्लसिय-गंड-वासाए ।
 वोच्चत्थ-रय-समत्थो हीरं विवरीय-सुरएण ॥ १०७९
 आणेक-रय-सयँहा णेच्छंती णायं पिया की वि ।
 अकुट्टियं पि दइयं घरह बलालिगण-मिसेण ॥ १०८०

अवि य ।

तकाल-समुंइयालाव-चइयराबद्ध-वम्मह-रसाई ।
 एकेकमंग-परिमोस-सोक्ख-पसरंत-पुलयाई ॥ १०८१

- कामिनीनामित्यर्थः ॥ १०७५ ॥ १०७६) उज्जल्ला - निरपराधेऽपि दयिते हठा-
 १०७६) लिङ्गनललसया कयाचित् प्रेमगजेन्द्रोद्दामो मानोऽवलम्ब्यते समाश्रियते ॥ १०७६ ॥
 १०७७) अविरय - अविरततेकेलिप्रसंगसौख्यप्राग्भारेयकुण्टीकृतं माननिशानपट्टे
 निशितं गर्वशाणोत्तेजितं प्रेम पुनरभिनवं भवति ॥ १०७७ ॥ १०७८) नियम-
 ट्टिओ - नियमस्थितः आदेशपरायणोऽपि दयितो बहुभः कोऽपि हुंकारवारणावनतमुखो-
 ऽपि बलादालिङ्ग्य हसन्त्या कयाचित् परितुम्बितः ॥ १०७८ ॥ १०७९) अण्ण-
 १०७९) हियओ - विषमं समुल्लसितगण्डवासाया कयाचित् प्राञ्जलरतसमर्थोऽन्यद्वयोऽपि पति-
 १०८०) विपरीतसुरते गृह्यते ॥ १०७९ ॥ १०८०) आणेक - आणिक्यरतसतृष्णा पार्श्व-
 वर्तिविधिक्रीडालोलुपा । यदुक्तम् ।

आणिक्येन प्रसिद्धेन विपरीततेन च ।

रमते पाशवेनापि कामिर्नामतकोविदः ॥

- १०८१) कापि प्रिया नागरं विदग्धं सुरतं वरुणविशेषं नेच्छन्ती अधोलिखितं दयितं बलालिङ्गनमिषेण
 धरति स्थापयति ॥ १०८० ॥ अपि च । १०८१-८४) तकाल - तत्कालप्रमुदिता-
 लापव्यतिकराबद्धमन्मथरसानि । एकैकमन्योन्यमङ्गलस्पर्शसौख्यप्रसरणपुलकानि ॥ [निमि-
 सेक -] निमित्तैकविमुक्ताधरपुलकितवदनागविन्दशोभानि । पदमान्तरपरिघूर्णमाननयन-

^१ = गण, P उज्जल्ला, J उज्जल्ला. B उज्जल्ला. ^२ P पेम्मे [= पेम्मे] गयँ दुइमँ, J पिम्मगाहुं-
^३ हर्म, B पिम्मगाहुंमो माणो. ^४ With referential number on 'दुइमँ, P gives कय as a पाळप्पर
 in the footnotes. ^५ P अण्णहियओ वि कीए वि, J अण्णहियओ कीए वि, B
 अण्णहियओ वि कीए वि. ^६ B विसम for को वि. ^७ = प्रोज्जल, B पञ्जलनय. ^८ = हियते । गृह्यते.
^९ B खल्लया. ^{१०} P को वि, J not specified, B का वि. ^{११} B पसुम्. ^{१२} = स्पर्श.

णिमिसेकं-विमुक्ताहर-मुलङ्घ्य-वयणारविन्द-सोहाई ।
 पर्वतर-परिवोलिर-जयण-णिसम्मत्त-वयणाई ॥ १०८२
 अण्णोण्ण-गाह-मुहुळिईण-मुक्क-सिक्कार-मगहरिळाई ।
 सेय-जलेळिये-बहलंग-रीय-तण्णाय-तलिणाई ॥ १०८३
 इय णिये-मह-भेत्त-मुणिज्जमाण-णिरुवम-मुहाणुबेचाई ।
 बहिय-रसाई मिहुणेण मोहणाई सम्पति ॥ १०८४
 तो णिहय-रंये-रहसावसाणे-परिसुद्धिये-अंगमंगेहि ।
 सुप्पह णिसावसेसं विर्येलिब-भांणेहि मिहुणेहि ॥ १०८५
 णिब्भर-णिदा-संमिद्धे-पम्ह-जुयलाई हेति मिहुणाण ।
 अतो-मुह-परिरक्खण-चडिय-कवाडाई अच्छीणि ॥ १०८६
 अह बन्दि-यणुच्चरिओ पाहाउय-गीय-पिसुणिओ पत्तो ।
 चिर-कंखिय-गमण-यहण-यहरिसो राहणो गोसो ॥ १०८७
 ईसीसि-पुव-भाउममत्त-थोवोरुण-प्पहालिद्धे ।
 जाय पारावय-पक्ख-पंडुरं णह-यल्लोहोय ॥ १०८८
 णिये-णीहुड्डीण-विहंगे-णिवह-कोलाहलाउलिद्धे ।
 दिण-सिरि-मुह-दंसणे-लालसाई उटंति व वणाई ॥ १०८९

ताम्यद्वदनानि ॥ [अण्णोण्ण -] अन्योन्यनखमुखोल्लिखितैर्मुक्तसीत्कारमनोहराणि ।
 स्वेदजलार्द्रितबहलाङ्गरागस्विन्नतिलकानि ॥ [इय णिय -] इति निजमतिमात्रज्ञाय-
 माननिरुपमसुखानुबद्धानि । वर्धितरसानि सुरतकीडितानि मिथुनैः दम्पतीभिः समाप्यन्ते
 समाप्तिं नीयन्ते । कलापकैश्च ॥ १०८१-८४ ॥ १०८५) तो णिहय - ततो निर्दय-
 रतिरभसावसानपरिशिथिलताङ्गोपाङ्गैर्विगलितमन्दनैर्मिथुनैर्निशावशेषः सुप्यते ॥ १०८५ ॥
 १०८६) णिब्भर - निर्भरनिद्रासंमील्यक्ष्मयुगलानि मिथुनानां नयनान्यन्तःसुखपरि-
 रक्षणघटितकपाटानि भवन्ति । सुरतजमन्तःसुखं रक्षितुकामानीव संमील्यन्तीति ॥ १०८६ ॥
 १०८७) अह - अथ बन्दिजनोच्चरितः प्रमौतोचितगीतपिशुनितो राज्ञश्चिरकाक्षितगमन-
 प्रतिज्ञाग्रहणं गोसः प्राप्तः । प्रमातमित्यर्थः ॥ १०८७ ॥ १०८८) ईसीसि - ईषदी-
 धत्पूर्वभागोद्भूतस्तोकारुणप्रभाळीढो नभस्तलभोगः पारापतपक्षपाण्डुरो जातः ॥ १०८८ ॥
 १०८९) णिय - निजनीदोशीनिविहङ्गनिवहकोलाहलाकुलितानि दिनश्रीसुखसंगमलाल-

^१ P निम्बेलेक, J गिम्बिलेक, B निमिलिक्क. ^२ = निशाम्मत्त, B विम्मत्त for निस्सम्मत्त. ^३ P नयणाई, J वयणाई. ^४ B मुहळिईय. ^५ = आर्द्र. ^६ B रातेक्कयविल्लयाई. ^७ = आर्द्रसि [= वा] ज्ञया. ^८ = निजमतिमात्र. ^९ B कदाई. ^{१०} B मिहुणाह मेहुणेहि. ^{११} B रुह. ^{१२} = निर्दयरतरहस्यावसान. ^{१३} B परिलिखिलियंग. ^{१४} = विगलितमानैः. ^{१५} स [= व] वणेहि for मणेहि. ^{१६} PB संमिद्ध, J संमिद्धि. ^{१७} B जयणाह. ^{१८} = प्राणातिक, P पाहाऊय, J पाहाजोय, B पाहाजिय. ^{१९} = स्तोकारुण. ^{२०} = मित्रं, P लिद्धं, JB लिद्ध. ^{२१} P मोर्द्ध, JB होव. ^{२२} P नियनीहुड्डीण, J निवणिवडीण, B नियनीड. ^{२३} P विहंग, JB विहंग. ^{२४} = अनुकूलानि. ^{२५} B सुहसंमत्त for सुवदंसण. ^{२६} B कलापक्क is put at the close of the gāthās.

पसरिय-पच्चूस-समीर-विलुलिओ गयण-पायवाहिंतो ।
 अवसाय-जल-लवोहो व गलइ तणु-तारया-णिवहो ॥ १०९०
 पच्चूस-गय-वस्सूमूलियाएँ उड्डीणै-ससि-विहंगाए ।
 धवलाई गलति णिसा-लयाएँ णक्खत्त-कुसुमाई ॥ १०९१
 पाउं जुण्हा-महरं जामिणि-विलयाए फलिह-वैसओ व ।
 मुको णहोहि णिवडइ णिलीण-मय-महुरो चंदो ॥ १०९२
 संमिल्लंति सुहासाय-जणिय-परिओस-दुवियट्ठाई ।
 इंत-खर-दिणयरयैव-संकाएँ यं कुसुय-गहणाई ॥ १०९३
 पिययम-वोच्छिण्ण-विणिंते-रंमणि-णीसास-पवण-येहुओ व ।
 उवद्धत्त-णेह-तणुंओ विज्जायइ दीवय-णिहोओ ॥ १०९४
 चउ-जामालिंण-सुह-पसुत्त-पच्चुट्ठियाण मिहुणाण ।
 णिहा-विरमालस-मयरौ अग्घंति दिट्ठाई ॥ १०९५
 णिहोँ-णिहसालस-विवलियं-मासल-विमुक्क-सासाहिं ।
 सयणाई कामिणीहिं पिय व सुहरेण मुचंति ॥ १०९६

- ^{११} सानि वनानि उत्तिष्ठन्तीव ॥ १०८९ ॥ १०९०) पसरिय-गगनपादपात्रस्त-
 प्रयूपसमीरविलुलितस्तनुतारकानिकैरो अवश्यायसलिलनिवह इव गलति ॥ १०९० ॥
 १०९१) पच्चूस-[प्रयूपगजवरोन्मूलितायाः उड्डीनशशिबिहङ्गायाः धवलानि गलन्ति
 निशालतायाः नक्षत्रकुसुमानि] ॥ १०९१ ॥ १०९२) पाउं-यामिनीवनितया
 रात्रिक्षिया ज्योत्स्नामदिरां पीत्वा मुक्तः स्फटिकचपकः इव निलीनसूगमधुकरश्वन्द्रे
^{१२} नभसो गगनान्निपतति ॥ १०९२ ॥ १०९३) संमिल्लंति-सुखात्वादजनितपरि-
 तोषदुर्विदग्धानि कुसुमदण्डानि एष्यत्खरदिनकरातपशङ्कया संमीलन्ति ॥ १०९३ ॥
 १०९४) पिययम-उय पस्य । प्रियतमविच्छिन्नविनिर्गच्छद्रमणीनिःश्वासपवननिर्धूत
 इव विप्रियविमुक्तभार्यानिःश्वासवायुकम्पित इवोपभुक्तक्षेहतनुको दीपकनिघातो विव्यायति
 ॥ १०९४ ॥ १०९५) चउ-चतुर्यामालिङ्गनसुखप्रसुप्तप्रत्युत्थितानां मिथुनानां निद्रा-
^{१३} विरमालसमन्यराणि दृष्टानि राजन्ते । 'राजेरघच्छज्ज-सहरीरेहाः]' इति अग्घइ
 [हैम० ८-४-१००] ॥ १०९५ ॥ १०९६) णिहा-निद्रानिषर्वालसविवलितान्क-
 मांसलविमुक्तधासभिः कामिनीभिः शयनानि प्रियः इव सुचिरेण मुच्यन्ते ॥ १०९६ ॥

^१ B नियरो for णिवहो. ^२ This gāthā is not given by B, but is found only in P1.

^१ P उड्डीण, J उड्डीणे. ^२ P माई, J माई. ^३ = चपक इव. ^४ P गहाहि, J गेहाहि, B गहाहि.

^{१०} P राक्ख, J राक्ख, B राक्ख. ^{११} PB omit व given by J. ^{१२} = विनिर्वृत. ^{१३} P रमणीसीसास, J रमणीसीसास, B रमणीसीसास. ^{१४} P णक्खत्त, J णक्खत्त, B णक्खत्त. ^{१५} P तणुओ, J तणुओ, B तणुओ. ^{१६} = समुहः. ^{१७} P निहाविरमालस, J निहाविरमालस, B निहाविरमालस. ^{१८} B कुसुमाणि.

का वि कर-कलिय-पसादिल-कडिल्ल-दर-दाविओर-सायणा ।
सिचयेचले धरिज्जइ पिएण सयणं विहुँचती ॥ १०९७

सोहेति कामिणीणं पिहालस-सोसिये-त-गयणाण ।
उंवयार-कमल-पक्खलिय-गमण-मसिणा पैय-क्खेवा ॥ १०९८

सोहइ जह मलिय-पसाहणालेयं कामिणीण गोसम्मि ।
वयणं सवायर-विरइयं पि ण तहो णिसारंमे ॥ १०९९

गोसग्गे गुरु-पिहालेसेण अद्धच्छि-येच्छियवेण ।
तुण्हिकेणं वि वयणेण डहइ अज्जा सेवसि-यण ॥ ११००^१

छुँउअंणि विमुक्काहरण-णीसाहं विलुलियालय-विसेसं ।
हरियाहर-रायं परिसवंति वयणं सवत्तीओ ॥ ११०१

अह एरिसे पहाए पहाए पयाणयस्स ढक्काए ।
विण्णेचो जोइसिएहिं देव सुहय इमे लग्ग ॥ ११०२

तो दिय-वर-वेय-णिहोसें-दिण-पुण्णाह-मंगलो राया ।
णीसरिओ वेदिण-सय-समूह-कय-जय-जयासदो ॥ ११०३

१०९७) का वि - करकलितप्रशायिलकटीवक्कदरदर्शितोरुलावण्या शयनं विमुञ्चन्ती^१ कापि प्रियेण सिचयाञ्चले वक्कपट्टवे भ्रियते ॥ १०९७ ॥ १०९८) सोहेति - निद्रालसशोषितनैयमानां कामिनीनां पदक्षेपा उपचारकमलप्रस्खलितगमनमसुणाः शोभन्ते । मसुणाः वृष्टाः ॥ १०९८ ॥ १०९९) सोहइ - मलितप्रसाधनालकं कामिनीनां वदनं यथा गोसे प्रभाते शोभते । सर्वादरविरचितमपि निशारम्भे तथा न भाति ॥ १०९९ ॥ ११००) गोसग्गे - गोसाम्रे गुरुनिद्रालसेन अर्धाक्षिप्रक्षितेन वक्कनिरीक्षितेन तृष्णीकेनापि^२ वदनेन अज्जा नवपरिणीता सपत्नीजनं दहति । अथवा अज्जा प्रौढमहिला वैदग्ध्येन सपत्नीं केशयति ॥ ११०० ॥ ११०१) छुँउअंणि - सपत्न्यः कस्याः अपि विमुक्ताभरणनिःशोभं विलुलितालकविशेषं इताधरारां परिसवंति स्पर्धन्ते ॥ ११०१ ॥ ११०२) अह एरिसे - अथेदरो प्रभाते प्रहतायां प्रयाणकस्य ढक्कायां मेर्यां ज्योतिर्विकेन्द्रैर्विहसन्त्यम् । देव शुभमदिदं लग्नमंशकः ॥ ११०२ ॥ ११०३) तो दिय - ततो^३ द्विजवरवेदनिर्वापेदत्तपुण्याहमङ्गलो बन्दिजनशतसमूहकृतजयजयशब्दो राजा निःसृतः

^१ = उपचार. ^२ PB मसिणा, J मिसिमा. ^३ = पदक्षेपाः. ^४ = प्रसाधनं । अलकं च. ^५ B तह गो for ण तहा. ^६ PB 'छसेण, J 'लसएण. ^७ = तृष्णीकृतेनापि. ^८ P वयणेणं, JB वयणेण. ^९ = दहति. ^{१०} प्रौढयुवति, P अज्जा, JB अज्जस. ^{११} P सवसियणं, J सवसियणं, B सवसियणं. ^{१२} P 1100, J not specified B 1104. ^{१३} = सुअंणि B कोए वि विमु'. ^{१४} B विक्कचं जोइसिएण. ^{१५} B निवोस ^{१६} B शोषितीकवय'.

तूर-सय-संख-काहल-ढका-रव-भरिय-दस-दिसा-यको ।
 करि-तुरय-रह-रउघाय-पिहिय-गह-मंडलो-होओ ॥ ११०४
 सुर-सुंदरि-कर-कमल-अ-कुसुम-संदोह-सिच-सिर-कमलो ।
 णिय-णयर-समासणो सुयणु समावासिओ राया ॥ ११०५
 अण्णम्मि दिणे णीसेस-बल-णिबज्जंत-हारि-णिवहेण ।
 संचलिओ णिणुणाय-समेण सरिसं चिय पहेण ॥ ११०६
 जण-णिवह-कलयलाराव-तासिओ ता ण संठिओ गोठो ।
 जा वियलिये-णीवि-वरिह-विमैला पाडिया वेसा ॥ ११०७
 मय-वारण-भय-भजंत-णव-बड्डेण बड्डि-करहस्स ।
 विरस-रसिरस्स सह खोणियाएँ उल्लरिये णक्कं ॥ ११०८
 अण्णाए को वि भण्णह मा णोहँसु किं ण पेच्छसि बड्डे ।
 पाडिहिसि कोहलं पिव लयडाहि इमं म्हे लिक्क-रुये ॥ ११०९
 भिण्णम्मि करंवर-डेरयेम्मि के सबसि एत्थ हारीए ।
 ण णियसि संदण-संचुरियाईं धयेँ भंडय-सयाई ॥ १११०

- ^{११} ॥ ११०३ ॥ ११०४-५) तूरसय - तूर्यशतसंख्यकाहलढकारवभरितदिक्चक्रः ।
 करितुरगरथरजोउद्धानपिहितनभेमण्डलाभोगः ॥ [सुरसुंदरि -] पुरसुन्दरीकरकमलाय-
 कुसुमसंदोहसितकिशिरःकमलो राजा सुतनु सावित्रि निजनगरसमासने समावासितः ।
 युग्मम् ॥ ११०४-५ ॥ ११०६) अण्णम्मि - अन्यस्मिन् दिने निःशेषबलविसुद्ध-
 मानहारिनिवहेन । निम्नोन्नतसमेन पथेन मार्गेण सदृशमेव संचलितः । अर्गेणयित्वा
^{१२} समविवर्तं प्रस्थितः । हारिः श्रेणिः ॥ ११०६ ॥ ११०७) जणणिवह - जननिवह-
 कलकलारावत्रासितः गुठो वेसरः तावन्न संस्थितः यावद्विगलितनीविवरोत्तरीयवक्षविह्वलो
 वेद्या निपतिता ॥ ११०७ ॥ ११०८) मयवारण - मदमत्तवारणभज्यमाननव-
 वृषमेण विरसं रसतो बलवत्करभस्य खोणियाएँ अस्थिस्तवनस्य रक्षैषा सह नक्तं त्रोटितम् ।
 'हैमो ८-४-११६' इति उल्लरिये ॥ ११०८ ॥
^{१३} ११०९) अण्णाए - अन्यया कयाचिद्वृण्यते कोऽपि मा प्रेरय किं वृषभं न पश्यसि ।
 कृष्माण्डफलमिव लग्नकात् इष्टकामयस्थानविशेषात् अस्मद् डिम्बरूपं बालापत्यं पात-
 यिष्यसि ॥ ११०९ ॥ १११०) भिण्णम्मि - इह कर्मभेदोहनके भाण्डे भग्ने सति

^१ P 'भोजो, JB 'होजो. ^२ B पुर for तूर. ^३ P निवज्जंत, णिवजंत, B विसुज्जंत. ^४ = निम्नोन्नतसमेन.
^५ = विगलितनीवि. ^६ P भिमल, J विमल. B विह ॥ क्क. ^७ = काज्या, P खानि, JB खोणि. ^८ =
^९ मा प्रेरय, P णोहँसु, B पिल्लु. ^{१०} P लयडाहि इमम् विमलम्, J लीक for विमं of P, B लयडाहिचन्ध
 विकल्पम्. ^{११} P भिण्णम्मि करंवरडेरयेम्मि किं, J भिण्णम्मि करंवरडेरयेम्मि के, B अर्गम्मि करंवरडोहणम्मि किं.
^{१२} = वृषे. ^{१३} B वृषम्. ^{१४} B वृषम् is put at the close of the gāthās. ^{१५} B अगणि सम'. ^{१६} B
 भिमल. ^{१७} लेणियाए. ^{१८} obscure. ^{१९} B कलवक.

एकैकमकय-हत्यावलंब्य जाह को वि वंठ-जुया ।
 खोरेण समं सोहमा-वाय-विहवेण भज्जतो ॥ ११११
 रे णिय-छाया-गविर मा धुणसु मुहा ध्वयंग जर-फलं ।
 ण णियसि दुप्पेच्छाणो एसो णव-वेसरो अम्ह ॥ १११२
 अण्णाए उद्ध-कर-रोविरीए विणियत्तिऊण पोकरियं ।
 सुय-मरणेण व ओणेकिरीए ओणकिरीण पुरो ॥ १११३
 पेच्छह वणो वर्णी-वसिएण सुणएण सोणहीएणे ।
 विरंस-रसिरो हयासेण खाविओ अम्ह कुक्कुडओ ॥ १११४
 अण्णेण को वि भण्णह कीस मुहा णीसवेसि^१ वर-तुरयं ।
 एसो मह सेल-पहार-विमलो वच्च वराहो ॥ १११५
 एवं अण्णेणालाव-वावडो कह वि वासरद्धंते ।
 संपत्तो खंधारो सेल-णियवेक-भूमोए ॥ १११६

अत्र हार्यो श्रेणौ किं * शपसि गाली ददासि । स्पन्दनसंचूर्णितानि रथभग्नानि घृतभाण्ड-
 शतानि न पश्यसि । कस्यापि इत्यमुक्तिरिति संबन्धः ॥ १११० ॥ ११११) एकैक -
 सौभाग्यवातविभवेन भज्यमानः कोऽपि वण्ठयुवा खोरेण अधमस्त्रिया वेश्या वा सम-
 भेकैकमन्योन्यं कृतहस्तालम्बनं याति । वण्ठयुवा मृत्यतरुणः ॥ ११११ ॥ १११२)
 रे णिय - रे निजच्छायागर्वाशील मुजङ्ग वेश्यापते जीर्णफलकं मा धुनः मा कम्पय । न
 पश्यस्येषोऽस्माकं नववेसरो दुःपर्याणो दुःखारोप्यपत्न्याणः । जीर्णफलकं जीर्णवस्त्रम् । ते
 हि बाह्याडम्बरेण भवन्ति । अतो निजगर्वं दर्शयामुं मात्राशयः ॥ १११२ ॥ १११३)
 अण्णाए - अन्यया ऊर्ध्वकरं यथा भवति रुदन्याः ओणिकिरीए वृषवाहकभार्यया नष्ट-
 गवेषिकया वा वृषभवाहकानां पुरतो विनिवृत्त्य व्याघुत्वा सुतमरणेनेव प्लूतम् ॥ १११३ ॥
 १११४) पेच्छह - अञ्जो दुःखसूचने । पश्यत वसवसियेण राजप्रसादगर्वितेन सोहणी-
 एण स्नानपालकेन हताशेन शुनकेन कृत्वा एषोऽस्माकं कुक्कुटः खादितः ॥ १११४ ॥
 १११५) अण्णेण - अन्यया कोऽपि मर्यते किमिति मुधा निजतुरङ्गं नीसवेसि त्वर-
 यसि । एषोऽप्रे मम शन्यप्रहारमूर्च्छितो वराहो व्रजति ॥ १११५ ॥ १११६) एवं -
 इत्येवमन्योन्यालापव्यापृतः स्तन्वावारः कथमपि वासराधान्ते प्रहरद्वयादनन्तरं शैल-

^१ B 'लंङ्गो. ^२ = बहुप्रस्तरिकया. ^३ P धुणसु मुहा, J धणसु मुहा, B धुणसु तुमं. ^४ = दुःखेन पर्याययितुं. ^५ P व ओणिकिरीए, JB व ओणिकिरीए. ^६ = कोरिकणां, P ओणकिरीए, J omits ओ and रा. B उणिक्कारण. ^७ B वणविसिएण पिच्छह अञ्जो सुणएण. ^८ = राजप्रसादगर्वितेन. ^९ = सारमेयपालकेन, P सोणभीएण, J सिण्णहीएण, B सोहणीएण. ^{१०} P विरसरसिरो, J विरसरसिरो, B विरसरसिरो. ^{११} B अण्णाह. ^{१२} = त्वरयसि. ^{१३} P विमलो, JB विमलो. ^{१४} B ह्व एवंणोणालाव. ^{१५} P नियवेकभूमाए, J नियवेकभूमाए, B नियवेकभूमाए. ^{१६} B पलायनः.

तावय खिण्ण-तुरंगम-मसिण-वलिज्जंत-संदण-णिहायं ।
 आसण्ण-वास-तुण्णानुबंध-धावत-कम्मयरं ॥ १११७
 आवास-संभरणारं-मुक्क-णीसेस-मिब-पहु-णिवहं ।
 करि-कलुसण-भय-पूरिज्जमाण-जल-दोणि-संधायं ॥ १११८
 भारोयारण-विणिविट्ट-विरसं-विरसंत-करह-सहालं ।
 बहु-विहं-कच्छंत-णिवडंत-वसुहाहिव-णिवेसं ॥ १११९
 दीहर-पह-परिखेइय-सुह-णियलिज्जंत-मत्त-मार्यं ।
 आवासिउमाडलं सेल-णियं-वम्मि तं कडयं ॥ ११२०
 आवासिय-बल-सिज्जंत-रेणु-पयडा-समोसरंति व ।
 आवास-समूहोवास-दाण-कज्जे-दिसाहोयों ॥ ११२१
 फणिणो मय-करि-संचरण-संभ-भय-तरलिया-वलेमंति ।
 णीसेस-बलालोयण-कज्जेण व तुंग-सिहराई ॥ ११२२
 मुच्चंति रहा रहिहं दीह-पह-णिहसं-मह्मिहं-रहंगा ।
 उम्मम-गमण-णिहलिय-सल्ल-सिद्धिलक्ख-संधाणा ॥ ११२३
 तुरया देर-हिय-पल्लाण-चंचला कह वि संठविज्जंति ।
 सखलिणं-मुह-कट्ठियं-थोर-वास-बलिया-णिओहं ॥ ११२४

नितम्बैकभूभागे संप्रातः ॥ १११६ ॥ १११७-२०) तावय-तावता खिन्नतुरङ्गम-
 मसुण्णेषाधुक्त्यमानस्यन्दननिधातः । आसन्नधासलवनानुक्कंधावत्कर्त्तृकरः ॥ [आवास-]
 आवाससोर्धनारम्भमुत्तनिःशेषभूयवैधुनिवहः । करिकलुषणभयपूर्यमाणजलद्रोणिसंधातः ॥
 * [भारोया-] भारान्त्रोपणविनिविष्टविरसरसक्तरमशब्दाकुलः । बहुविधकक्षान्तरपृथक्-
 क्रियमाणवसुधाधिपनिवेशः ॥ [दीहर-] दीर्घपथपरिखेदितसुखवध्यमान [मत्तमात्तं] ।
 आवासितुमारब्धः शैलनितम्बे स कटकः] । कैलापकम् ॥ १११७-२० ॥ ११२१)
 आवासिय- [आवासितबलसुज्यमान-] रेणुप्रकटा दिगामोगा आवास्त्यसमूहावासदान-
 काये समपसरन्तीव दूरतो व्रजन्तीव ॥ ११२१ ॥ ११२२) फणिणो- फणिनः
 * शेषाहेस्तुङ्गशिखराणि फणाप्राणि माध्वकरिसंचरणमार्गभयतरलितानीव निःशेषबलालोकन-
 कायेण वलन्ति ॥ ११२२ ॥ ११२३) मुच्चंति- रथिकैः सारथिभिः दीर्घपथनिर्वर्ध-
 लवृक्तरथाङ्गाः उन्मार्गगमननिर्दलितशल्पशिथिलाक्षसंधानाः रथाः मुच्यन्ते । अक्षं धुरा
 ॥ ११२३ ॥ ११२४) तुरया- नियोगिभिः सारिभिः दूरदूतपर्याणचञ्चलाः स-

¹ P तवेय खिण्ण तुरंगमसिण, J तावय खिण्णतुरंगमसिण, B तुरंगमसिण, ² P संभणं B
³ र्मा संभणं, ⁴ B कोलि, ⁵ B विरसि, ⁶ PB विह, J विट्ट, ⁷ = निगइसेप्पमाण, B, सुद्धि-
 निलिज्जंत, ⁸ This gāthā is missing, along with some portion of the commentary,
 in B ⁹ = शास्मंत, ¹⁰ = पञ्चात् बज्जं [ति] इव ¹¹ P भोवा, J होवा, ¹² P स्वभाभयतरं,
 J मगोभयतरं, B मगज [= मा] भयतरं, ¹³ = चट्ठि, ¹⁴ = जंजर, ¹⁵ = पृष्ठ, PB मड इव, J
 महिद्वं, ¹⁶ = ईषत् इत, ¹⁷ = सक्किक [?], ¹⁸ PB कट्ठिय, J कट्ठिय, ¹⁹ B perhaps
 धूल for थोर, ²⁰ = स्थानवालिः, ²¹ B मसुणे, ²² B some portion missing here.
²³ B puts this at the close of the gāthās. ²⁴ B मय for मां, ²⁵ B त.दि.

आयास-पेडपुगमय-सेय-जलालम्-फेण-पुंजाई ।
 हिये-पड्डाणा वि हया वहति गरुयाई अंगाई ॥ ११२५
 कवलेति मत्त-करिणो चिरेण कलिये पि पड्डुवुप्पीले ।
 कर-रंखोलणे-पसरंत-पवण-परिमास-सत्तम्हा ॥ ११२६
 संठाणं कद्ध वि लईति तालविटाणिलेण छिप्पता ।
 उर्वत्त-परंत्तण-गलिय-सेय-पेसरा पड्डु सयणे ॥ ११२७
 गमणायास-समुग्गय-सेय-दरुप्फुसिय-विसम-तिलयाई ।
 अम्भति कामिणीणं मउलिय-जयणाई वयणाई ॥ ११२८
 एत्थंतरम्मि पारद्विएहिं सिरि-सालवाहण-गरिंदो ।
 विण्णत्तो परिगहिये ते देव^१ सुसोवयं रण्यं ॥ ११२९
 बहु-विह-तरुत्तुंग-समीस-संकुला सेल-कडय-पडिलम्मा ।
 पुव-दिसा पडिरुद्धा णिविच्चं^२ वारण-सएहिं ॥ ११३०
 इयरा वि गिरि-सैरीयड-समीव-विडंबोलि-वेणु-संकिण्णा ।
 सहस चि उत्तरासा परिगहिये^३ धम्मंवालेहिं ॥ ११३१

खलिनमुखकर्षितस्थूलवासवलितास्तुरगाः कथमपि संस्थाप्यन्ते । खलीनं कला ॥ ११२४ ॥^{११}
 ११२५) आयास - आयासप्रेरणोत्थितस्वेदजलालम्पेणपुञ्जैर्गुरुकाण्येवाङ्गानि वहन्ति ।
 के ते । हृतपर्याणा अपि हयास्तुरगाः ॥ ११२५ ॥ ११२६) कवलेति - कराधूनन-
 प्रसरत्पवनपरमार्शसत्तुणा मत्तकरिणः कलितमयमे धृतमपि पड्डुवोत्पीडं किसलयसमूहं
 चिरेण कवलयन्ति ॥ ११२६ ॥ ११२७) संठाणं - शयने शय्यायाम् उद्भूतपरावर्तन-
 गलितस्वेदप्रसरास्तालवृन्तानिलेन स्पृश्यमानाः प्रभवः कथमपि संस्थानं लभन्ते । तालवृन्तं^{१२}
 व्यजनम् ॥ ११२७ ॥ ११२८) गमणायास - गमनायाससमुद्रतस्वेददरीन्मृष्टतिल-
 कानि । कामि[नी]नां मुकुलितनयनानि वदनानि शोभन्ते ॥ ११२८ ॥ ११२९)
 एत्थंतरम्मि - अत्रान्तरे पापद्विकैराखेटिकैः श्रीशालिवाहननरेन्द्रो विज्ञातः । देव परि-
 गृहीतं युष्मदलंकृतमिदमरण्यं सुभाषदं दुष्टवन्यजीवाकुलम् ॥ ११२९ ॥ ११३०)
 बहुविह - बहुविधतरुत्तुङ्गमालसंकुल्य शैलकटकप्रतिलम्भा पूर्वदिक् निरन्तरालं वारण-^{१३}
 शतैः प्रतिरुद्धा । गजेन्द्राः पूर्वदिशि स्थापिताः इत्यर्थः ॥ ११३० ॥ ११३१)
 इयरा - इतरा उत्तराशा गिरिसरित्तदसमीपविटपालिवेणुसंकीर्णा सहसा धर्मपालैः धनुर्वैरैः

^१ P रेणु, JB फेण. ^२ B अवहिय for हिय. ^३ B कवलेति. ^४ B करलोलण. ^५ = वालन. ^६ =
 स्पर्शसामिल्याः, P परिमाससत्तम्हा, J परिमाससत्तम्हा B परिफलसत्तम्हा. ^७ PB संठाणं, J संठाणो. ^८ =
 उड्डत्तनं. ^९ = परिवत्तनं, B परिवत्तण. ^{१०} P सयरा JB पसररा. ^{११} B देवित्व for ते देव. ^{१२} P ससावयं,^{१३}
 JB सुसावयं. ^{१४} B समाल for समाल of P. ^{१५} P निविच्चं, J निविच्चं, B निविच्च. ^{१६} P सरीयड,
 J सरीयड, B सरीयड. ^{१७} P वडंबोरे J विडंबोरे, B विडंबोरे. ^{१८} B संगहिया. ^{१९} = धनुर्वैरैः.
^{२०} B something like धीत for उड्डत्त.

पच्छिम-दिसा^१ सुह-संचरा^२ वर-तुरग-साहणं दिणं ।
 दाहिण-दिसाइ णिमि^३ लल्लुकं कविलं-संचायं ॥ ११३२
 एवं चिय सीसंते संपत्तो गरवई तमुहेसं ।
 संचालियाई आहेडिणहिं सावय-समूहाई ॥ ११३३
 तावय हय-हिंसा-स्व-संखोहिय-रण-सावउप्पेच्छा ।
 पहरेण विणा वि मया मय-मरणासंकिरी हरिणी ॥ ११३४
 ओसप्पह पुंली रोहिणं तह सो वि अच्छहल्लेण ।
 सो वि कुरंगेण ण होइ कस्स मरणाम्मि मह-मोहो ॥ ११३५
 ण चलइ णव-सूय-सिल्लिबे-येह-संदाण-णियलिया हरिणी ।
 हरिणो वि पिययमाए समयं तवो विय विसंणो ॥ ११३६
 तिकख-सुरुप्पालुप्पंत-जीवियं सहयरिं मय्येतेण ।
 णिय-णाम-सरिच्छं चित्तलेणं कम्मं समायरियं ॥ ११३७
 दूरुड्डीणो वि सिही परिलंघिय-करि-तुरंग-णर-णिवहो ।
 पडिओ सुणयाण मुहे मरणं पि सुहं ण देवाहिं ॥ ११३८

- ^१ परिगृहीता संगृहीता ॥ ११३१ ॥ ११३२) पच्छिम - सुखसंचारायां पश्चिमदिशि
 वरतुरगसाधने दत्तमश्ववाराः स्थापिताः । दक्षिणदिशि लल्लुको रौद्रः कपिलमंघातः श्वान-
 समूहो न्यस्तः ॥ ११३२ ॥ ११३३) एवं चिय - एवं कैथिते सैति नरपतिस्त्वमु-
 देशे संप्राप्तः । आखेटकैः खापदसमूहाः संचालिताः ॥ ११३३ ॥ ११३४) तावय -
 [तावता हत -] हिंसास्वसंक्षोभिनारण्यश्चापदोऽप्रेक्ष्यमाणः हरिणी मृगी मृगमरणाश-
^२ क्किनी प्रहारेण विनापि मृता ॥ ११३४ ॥ ११३५) ओसप्पह - पुल्ली व्याघ्री
 रोहितेन गोकर्णेनाश्रीयते तथा स रोहितो अच्छहल्लेण ऋक्षेणाश्रीयते सोऽपि ऋक्षः
 कुरङ्गेणाश्रीयते । यदार्थान्नर[न्यास]माह । मरणे कस्य मतिमोहो न भवति चित्तं
 कस्य न चलतीत्यर्थः ॥ ११३५ ॥ ११३६) ण चलइ - नवप्रमृतवालकजेहसंदान-
 निगडिता न चलति हरिणी नापसरति मृगी हे मृगाक्षि सावित्रि तत एव कारणात्
^३ प्रियतमया सह हरिणोऽपि न चलति निष्ठतीत्यर्थः ॥ ११३६ ॥ ११३७) तिकख -
 तीक्ष्णक्षुरप्रालुप्यमानजीवितां सहचर्यो मुखता चित्तलेन निजनामसदृशं कर्म समा-
 चीर्णम् । चित्तं लतीति चित्तञ्च । अथवा चित्रको द्वीपी । क्षुरो जटालः शरः । लोके
 कनियालः प्रसिद्धः ॥ ११३७ ॥ ११३८) दूरुड्डीणो - दूरमपर्यन्तमुड्डीणोऽपि परि-
 लङ्घितवारितुरङ्गनरनिवहः शिखी भयूरः शुनकानां मुखे पतितः यद्वा दैवान्मरणेऽपि न

^१ = रौद्र. ^२ = श्वर. ^३ PB एवं सिद्धे संते, J एवं विय सीसंते. ^४ B omits a portion of this
 gāthā. ^५ = हिंभ. ^६ सावउप्पिच्छा, J सावउप्पेच्छा. ^७ B उक्कसप्पह. ^८ = व्याघ्र. ^९ = विजकेण,
^{१०} सिल्लिधनेहसिंघाण. ^{११} B विवणो. ^{१२} = लुक्कचैः स्मं कुदं कुतं. ^{१३} PJ दूर, B दूर. ^{१४} J देवाहि.
^{१५} B गोवरेण, ^{१६} B इल्लुकेव.

कोकैतासत्त-मुहो वि मङलो धाह मन्तुयादिमुहं ।
 दो-कखिरस्त समयं प्रकं पि न से समावडियं ॥ ११३९
 बावळुलुरिय-कंधरस्तं पढमं मयस्त हरिणीए ।
 फुडिस-हिययाए जीयं कयावराई व पम्मुकं ॥ ११४०
 पहरेण मओ विरहेण तह मई धरिणि-णयण-संमरिओ ।
 बाहो वियलियं-बाहो तिणि वि समयं चिय मयाई ॥ ११४१
 केसरि-गुंजारव-विहडमाण-करि-विवर-णीहरंताई ।
 वेप्यति^१ वराह-उलाई दरियं-सोरट-सुणएहिं ॥ ११४२
 तावय णिय-कुल-पव-ख-परिहवामरिस-^२तविरच्छि-जुओ ।
 विणिवाइय-गर-तुरेओ अलीणो राहणो कोलो ॥ ११४३
 तो तेण दरिय-कोलेण देच्छ-परिहच्छ-वलेण-सीलेण ।
 पहओ तुरओ पुईईसरस्त तेणावि सो कोलो ॥ ११४४
 एवमसावयमविहंगमं च रणं स्वणेण काळण ।
 दिवसावसाण-समए राया कडयम्मि संपत्तो ॥ ११४५

सुखम् ॥ ११३८ ॥ ११३९) कोकैत - कोके उत्रासासत्तमुखोऽपि शशकसंमुख-^३
 लघोऽपि मण्डलः आ भद्रकामिमुखं गुगालीसंमुखं धावति । द्विकोक्षिणस्तस्य समकमेक-
 वारः एकमपि न समापतितम् ॥ ११३९ ॥ ११४०) बावळु - प्रथमं मृगस्य
 बावळुच्छिन्नकन्धरस्य ततो हरिण्या स्फुटितहृदयया कृतापराधमिव जीवं जीवितव्यं प्रमु-
 क्तम् । मृते भर्तरि भार्यायाः प्राणधारणमपराधः इति । बावळुः षट्त्रिंशद्दण्डायुधेषु प्रह-
 रणविशेषः ॥ ११४० ॥ ११४१) पहरेण - [प्रहारेण मृगः विरहेण तथा मृगी ।^४
 गृहिणीनयनसंस्पृतः व्याधः विगलितबाल्यः त्रयः अपि समकमेव मृताः] ॥ ११४१ ॥
 ११४२) केसरि - दत्तसौराष्ट्रशुनकैः केसरिगुञ्जारवविघटमानैर्गिरिविवरनिर्गच्छन्ति
 वराहकुलानि गृह्यन्ते निगृह्यन्ते इत्यर्थः ॥ ११४२ ॥ ११४३) तावय - तावता
 निजकुलप्रत्यक्षपरिभ्रमार्थेनान्नितादियुगः । विनिपातितनरतुरगः कोलः शकरः राज्ञः
 पुरतः आश्रितः ॥ ११४३ ॥ ११४४) तो तेण - ततस्तेन दत्तकोलकेन दच्छ शीघ्रं^५
 पडिहच्छो अमर्षस्तद्वशाद्दलनशीलेन व्यावर्तमानेन पृथ्वीधरस्य नरेन्द्रस्य तुरगः प्रहन-
 स्तेनाप्यश्वेन स कोलो हतः ॥ ११४४ ॥ ११४५) एवमसावय - एवमद्यापदम-
 विहंगमं चारण्यं क्षणेन कृत्वा दिवसावसानसमये राजा कटके संप्राप्तः ॥ ११४५ ॥

^१ B काकुत्ता. ^२ = सुगाली. ^३ P निमुहं, J दिमुहं, B दिमुहो. ^४ = योषाक्षिरकंधरस्य [?]

^५ B has not got this sāthā which is given by PJ. ^६ = गङ्गितकव्य. ^७ P कर, J करि, B निरि.

^८ = निःसरति. ^९ = मृगंते. ^{१०} = दस. ^{११} = तावय. ^{१२} PB तुरओ, J तुरय.

^{१३} = शीघ्रं. ^{१४} = अमर्षं. ^{१५} P कळण, JB कळण. ^{१६} B पुडवी. ^{१७} B प्रयमसुग.

^{१८} B तावया.

मणिओ विजयाणदेण देव इह मा सुद्धा विलंबेह ।
 को जाणइ केरिसिया कज्ज-गई होइ प्रसाहे ॥ ११४६
 एवं भणिओ सो तेण णरवई अणणिण्हिं दियहेहिं ।
 संपत्तो कमल-दलच्छि सत्त-गोयावरी-भीमं ॥ ११४७
 तत्थावासिय-णीसेस-कडय-णिवत्त-मज्जगाहारो ।
 परिवड्डिय-परिओसो विजयाणदेण विण्णत्तो ॥ ११४८
 सो देव इह महेसी णिक्कारण-णिद्ध-बंधवो^१ अम्ह ।
 परिवसइ महाण्णमई-तवोवणं जेष णे^२ णीया ॥ ११४९
 वयं-परिणयं तवस्सिं विज्जा-विहवोवलक्खिय-सुंजम्मं ।
 पर-लोय-यह-पवणं दट्ठं तुम्हं पि तं होइ^३ ॥ ११५०
 भणियं^४ वै राइणा पिय-वयसं^५ जं मणइ एहि वण्णम्ह ।
 किं अम्ह^६ ण तेण कयं प्रत्तिथ-भेत्तं कुणंतेण ॥ ११५१
 एवं भणिऊण णराहिवेण उब्बिन्न-बाल-हरिणच्छि ।
 विजयाणदेो पढमं सुणिणो संपेसिओ पासं ॥ ११५२
 तो^७ दूर-कय-पणामो सम्भविओ सायरं सुणिदेण ।
 आसण्ण-समासीणो बहुसो संपुच्छिओ कुसलं ॥ ११५३

- ११४६) भणिओ—भणितश्च विजयानन्देन देव अत्र मुचा मा विलम्बस्व अधुना को जानाति कीदृशी कार्यगतिर्भवति^१ ॥ ११४६ ॥ ११४७) एवं—एवं स राजा तेन भणितः सन्नागितैर[न] ल्पैर्दिवसैः कमलदलाक्षि सावित्रि सप्तगोदावरीभीमं संप्राप्तः ।
 ११४७) सन्तप्रवाहसंगतगोदावरी भीमं भीमेश्वरतीर्थं प्राप्तः ॥ ११४७ ॥ ११४८) तत्थावा-
 सिय—तत्रावासितनिःशेषकटकनिर्वृत्तमज्जनाहारः परिवर्धितपरितोषः स^२ नरपतिः विजया-
 नन्देन विह्वलः ॥ ११४८ ॥ ११४९) सो देव—हे देव हे राजन् सोऽस्माकं निःका-
 रणस्निग्धबान्धवो महर्षिरिह परिवसति येन मुनिना वयं महानुमत्यास्तपोवनमाश्रमं नीताः
 प्राप्तिताः ॥ ११४९ ॥ ११५०) वयपरिणयं—तस्माद्विद्याविभवोपलक्षितसुकर्माणं
 ११५०) परलोकपयप्रपन्नं परिणतं वृद्धं तपस्विनं मुनीन्द्रं द्रष्टुं भवैतामपि युज्यते युक्तं स्यात्
 ॥ ११५० ॥ ११५१) भणियं—भणितं च राज्ञा प्रियवयस्य यद्गत एहि आगच्छ
 ब्रजामः एतावन्मात्रं कुर्वता तेन किं तद् यदस्माकं न कृतम् ॥ ११५१ ॥ ११५२)
 एवं—एवमुक्त्वा नराधिपेन प्रथमं विजयानन्दः उब्बिन्नबालहरिणाक्षि मुनेः पार्श्वे प्रेषितः
 ॥ ११५२ ॥ ११५३) तो दूर—[ततः] दूरकृतप्रणामः सादरं मुनीन्द्रेण दृष्टः

^१ B भणियं ^२ = मुचा. ^३ P कमलदलच्छि, J कमलच्छि, B कमलदच्छि. ^४ B गोदावरी.
^५ PJB निव्वय. ^६ B वयसो. ^७ = वयं, P ण, J not specified, B णे. ^८ B ता for वय. ^९ B
 सुजम्मं. ^{१०} B निस्सण्ण or पवणं. ^{११} B दट्ठं जुळं च तुम्हं पि । ^{१२} J omits च. ^{१३} B वयस्स ^{१४} P
 किं अम्ह न तेण, J किं अम्ह ण तेण, B किं अम्ह न तेण. ^{१५} P o.mits तो given by JB. ^{१६} B भंदिओ.
^{१७} B writes also वृत्ते between the lines.

भणियं च तेण कुसलं राया सिरि-सालवाहनो ग्रथ ।
 तुह दंसण-सुह-संपत्ति-लालसो एह अणुमणं ॥ ११५४
 तो तेण समुल्लविय एसो सो सालवाहन-गरिंदो ।
 सुर-सुंदरीहिं गिज्जइ जस्स जसो दस-दियेतेहिं ॥ ११५५
 ता एयस्स ण दीसइ पडिवेक्खो को वि ग्रथ पुइवीए ।
 कैवणेण व इह कज्जेण आगओ गिय-पुंराहितो ॥ ११५६
 सिट्ठे च तेण सर्वं तं तह सोऊण सो वि परिउट्ठो ।
 मणइ महेसी बद्धावणं म्ह एयं तए सिट्ठ ॥ ११५७
 जं कह वि महारुमईएँ अज्ज हियइच्छियं समावडियं ।
 लीलावई वि" णिवूढ-णियम-सुह-भार्येणा जाया ॥ ११५८
 इय एरिसे संमुल्लाव-वइये णरवई वि संपत्तो ।
 तत्थेसिणो सयासं परिमिय-परिवार-परियरिओ ॥ ११५९
 तो तेण महामुणिणा सो रैया अक्ख-वच-सलिलेण ।
 अहिसिचिऊण भणिओ उवविसइ सुहासणुच्छंगे ॥ ११६०
 अह सो" सिंहासण-कय-परिमहो मुणिवरेण संलत्तो ।
 अज्जमहे हि" कयत्या णरणाह तुमम्मि सच्चविए ॥ ११६१

आसनसमासीनश्च कुशलं परिपृष्टः ॥ ११५३ ॥ ११५४) भणियं—भणितं च तेन
 कुशलं महात्मन् राजा श्रीशानवाहनस्त्वदर्शनमुखसंपत्तिमुखलालसोज्ञानुमार्गमिति
 ॥ ११५४ ॥ ११५५) तो तेण—ततस्तेन मुनिनोक्तम् एष श्रीशातवाहननरेन्द्रः सुर-
 सुन्दरीभिः देवाङ्गनाभिः दशदिगन्तैर्यस्य यशो गीयते ॥ ११५५ ॥) ११५६) ता
 एयस्स—तावदेतस्यात्र पृथिव्यां कोऽपि प्रतिपक्षो" न दृश्यते केन वा कार्येण निजपुरा-
 दत्रागतः ॥ ११५६ ॥ ११५७) सिट्ठे च—तेन विजयानन्देन सर्वं कथितं तत्तथा
 श्रुत्वा सोऽपि मुनिः परिपृष्टः भणति महर्षिरितदस्माकं त्वया वर्धपनमुक्तम् ॥ ११५७ ॥
 ११५८) जं कह वि—यकथमपि महानुमत्या अथ हृदयेऽस्मितं समापतितं लीलावत्यपि
 विनिर्व्यूढनियमसुखभोगिनी जाता ॥ ११५८ ॥ ११५९) इय—^१इतीदृशे उल्लाप-
 व्यतिकरे नरपतिरपि परिमितपरिवारपरिकरितस्तत्र श्वरेः सकाशं समीपं प्राप्तः ॥ ११५९ ॥
 ११६०) तो तेण—ततस्तेन महामुनिना स राजा अर्थपात्रसलिलेनाभिषिञ्च्य भणितः
 उपविशत सुखासनोत्सङ्गे ॥ ११६० ॥ ११६१) अह सो—अयं स सिंहासनकृत-

^१ B वणुमणो. ^२ P omits सो given by B. ^३ P "कज्जे, JB "वक्खो. ^४ = किमन्नायेण, B केण
 व कज्जेण इह. ^५ PB पुरो, J पुण. ^६ B परिउट्ठो. ^७ PJB बद्धावणमह. ^८ = त्वया हेतुना. ^९ P "मरुंर. ^{१०}
 JB "मह्य. ^{११} J omits वि given by PB. ^{१२} B भार्यणी. ^{१३} B एरिसम्मि उल्लव. ^{१४} P मुणिणो,
 J not specified, B मुणिण. ^{१५} P omits सो, J सो राया, B णरणाहो. ^{१६} B अह तव सुहासण.
^{१७} P इ, J हि (= हि), B वि. ^{१८} B कजे. ^{१९} B इतीआमुल्लप.

एधिरयालं एवंविधे वि अम्हेहि' इह भवाययणे ।
 असहाया परिवसिया स्सहाया कुणह प्रचाहे ॥ ११६२
 प्रस्थ दिवसम्मि देवा कुणति संगीयय उमावहणो ।
 तेहिं गएहिं गराहिव रमेति रक्णीसु' रयणियरा ॥ ११६३
 ताण वि पम्मेहो प्रको रयणियरो मीसणाणणो गाम ।
 तस्स भएण ण णिवसइ दिवसं प्रकं पि मुणि-लोओ ॥ ११६४
 तो' तेण समं जुज्झं अज्जं चिय होइ' तुह गिसा-समए ।
 इय जाणिउण विप्पउ एसो मंतो ममाहितो ॥ ११६५
 माया-च्छण-सरीरं पि रक्खसं जेण पेच्छसि गिसासु ।
 तुह दंसण-वह-पडिओ पंचत्तं पावउ अहम्मो ॥ ११६६
 एवं' भणिण गराहिवेण हसिउण से समुल्लवियं ।
 भयवं अपच्छिमो अज्ज तस्स एसो गिसा-समओ ॥ ११६७
 एवं भणिउण गराहिवेण वियसंत-लोयण-मुहेण ।
 गहिओ मंतो "आसंघियं च तं गिसियराणीयं ॥ ११६८
 अह सो" तेण किंसोयरि बहुसो पडिवज्जिउण वर-मुणिणा ।
 संपेसिओ दिणते णिययावासं गओ राया ॥ ११६९

परिग्रहो मुनिवरेण संलसः । हे नरनाथ त्वयि दृष्टेऽद्य वयं कृतार्थाः ॥ ११६१ ॥ ११६२)
 एधिरयालं—एवंविधा वयमियधिरकालमिह भवायतनेऽसहाया एकाकिनः पशुपिताः
 इदानीं ससहायान् कुरुत ॥ ११६२ ॥ ११६३) एत्थ—अत्र दिवसे देवा उमापते-
 ११ महेश्वरस्य पुरतः संगीतकं कुर्वन्ति । तैर्गैतैः नराधिप रजनीषु रजनीचरा राक्षसाः संप्रे-
 क्षणीयकं कुर्वन्ते ॥ ११६३ ॥ ११६४) ताण वि—तेषामप्येको मुख्यः प्रधानो
 नाम्ना भीषणाननः तस्य भयेन मुनिलोकोऽत्र एकं दिवसमपि न वसति ॥ ११६४ ॥
 ११६५) तो तेण—ततस्तेन समं निशासमयेऽद्य तव युद्धं भविष्यति । इति ज्ञात्वा
 भस्त्रकाशादेश मन्त्रो गृह्यताम् ॥ ११६५ ॥ ११६६) माया—तेन हेतुना मायाच्छन्-
 ११ शरीरमपि राक्षसं निशासमये पश्यसि । तव दर्शनपथपतितः सोऽधमः पञ्चत्वं विनाश
 प्राप्नोतु ॥ ११६६ ॥ ११६७) एवं भणिण—[एवं भणितेन नराधिपेन हस्तिना
 तस्य समुल्लपितम् । भगवन् अपश्चिमोऽद्य तस्य एव निशासमयः] ॥ ११६७ ॥
 ११६८) एवं भणिउण—एवं भणितेन विस्तृतोचनमुखेन नराधिपेन मन्त्रो गृहीतः ।
 आकलितं च तन्निशाचरानीकम् ॥ ११६८ ॥ ११६९) अह सो—अथ स राजा

११ 'P अम्हेहि, B अम्हे वि. ११ रक्णीसु ११ B भयस [= मत्ते or मुक्खो] for पशुतो. ११ P
 छ, B तो. ११ B सगं. ११ B तुह गिसिसमए. ११ P विश्वसि, J पेच्छसि, B पिच्छसि ११ B
 पावणे, J पावउ. ११ = अयो पावः, P अहम्मो, B अहमो ११ This gāthā is not given by B,
 but found in Pj. ११ = अंगीकृतं. ११ B सो तिच्छेयसुहृदि.

ताव ये ।

विमुक्त-कर-बध्नी गयण-यायवाहिं तओ
सरोसु रहवाहिणी-विरह-कायरालोह्यं ।
पडेइ लवणोयहे घुसिण-विंदुमोयवयं
फलं वै परिपक्व्यं घण-तमारिणो विचयं ॥ ११७०

तओ ।

जह् अत्थमिय-मियंके तम-णियरोद्ध-दस-दिसा-यके ।
सुह-सुते जण-णिवहे अह्मीये अद्ध-रत्तम्मि ॥ ११७१
तेण णिसायर-वइणा णिय-बल-गबुब्भडं वंतेण ।
संपेसिया णरिंदस्स दोण्णिं दोसायरा दया ॥ ११७२
तेहिं भणियं णराहिं दया ये पेसिया णिसामेह ।
कज्जं सवित्थरत्थं जं तेणप्याहिंयं तुम्ह ॥ ११७३
जह् एए दो जामा पच्छिम-रक्खीएँ मज्झ उव्वेभोगा ।
जं वंसेह प्रत्थ भूयं आहारं होइ ते मज्झ ॥ ११७४
ता देसु सएण णराहिवाण समएण कुंजर-सएण ।
णर-तुरय-पसुं-सहस्सेण मह बलिं जह् सुहं महसि ॥ ११७५
तं सोऊयं सरोसं भणिया पुहईसरेण ते दया ।
जह् वचह तुम्हे चिय पडिदया तस्स णिय-पहुणो ॥ ११७६

तेन वरमुनिना हे कशोदरि बहुशः प्रतिपद्य दिनान्ते संप्रेषितो निजकावासं गतः ॥ ११६९ ॥
तावता । ११७०) विमुक्त-विमुक्तकरबध्नी-सरोषरयाङ्गकामिनीविरहकातरालोकम् ।
घुसुणविद्विमातात्रं गगनपादपात्परिपक्वं फलमिव घनतमोज्ञैः रवेर्बिम्बं सूर्यमण्डलं [लवणोदधौ]
पतति । पृथ्वीच्छन्दः ॥ ११७० ॥ ११७१-७२) जह्-उदयास्तमिते मृगाङ्के तमोनिकरा-
वरुद्धदशदिक्चक्रे सुप्तमात्रे जननिवहे अर्धरात्रे समायाते । [तेण-] निजबलाबोद्धतां
गहता तेन निशाचरपतिना नरेन्द्रस्य द्वौ दोषाचरौ राक्षसौ दूतौ संप्रेषितौ ॥ ११७१-२ ॥
११७३) तेहिं-ताभ्यां भणितं नराधिप आवां तव दूतौ प्रेषितौ शृणु कार्यं सविस्त-
रार्थं यत् तेन भवतां संदिष्टम् ॥ ११७३ ॥ ११७४) जह्-यथा एतौ पश्चिमरज्यां
द्वौ यामौ ममोपभोग्यौ यदत्र भूतं चरति तदस्माकमाहारो भवति ॥ ११७४ ॥ ११७५)
ता देसु-तस्मान्नराधिपानां शतेन समदेन कुञ्जरशतेन नरतुरागसहस्रेण मम बलिं देहि
यदि सुखं बाञ्छसि ॥ ११७५ ॥ ११७६) तं सोऊयं-तच्छ्रुत्वा पृथ्वीश्वरेण सरोषं

^१ ज अवि व. ^२ P सरोस्सवाहिणी, J स्सेसु रहवाहिणी, B सरोस्सरं ह कामिणी. ^३ P B 'लोह्यं',
J 'लोह्यं'. ^४ विदुमा, B विदुमा. ^५ P ज, B व. ^६ B omits तओ. ^७ P उव्वेभयंमि, J
जह्वत्थमिय, B उव्वेभयमिय. ^८ P दोहि, J दो वि, B दुव्वेवि. ^९ = वयं, B ते. ^{१०} = संविष्टं, P
तेणप्याहिंयं, B तेण प्याहिंयं. ^{११} P उव्वेभोग, J उव्वेभोगा [= गता], B उव्वेभुजा. ^{१२} P जं विस्स, जं
वत्स, B संचर. ^{१३} B मज्झ. ^{१४} B कस ^{१५} B सुणिऊय.

मणोइ रे रक्खस एहि जेण सुणयाण बुक्कणां च ।
 गिय-कडय-गिवासीणं देमि बलिं तुज्ज पिसिएण ॥ ११७७
 एवमवरं पि बहुसो णिन्मच्छेऊण पुहइ-णाहेण ।
 पडिपेसिया सरोसेण दो वि दोसाया दया ॥ ११७८
 तो तेहिं गएहिं णिसायरेहिं राएण कडय-बालस्स ।
 आइइ अपहाए मा को वि चलिज्ज कडयाहि ॥ ११७९
 एकेण सहस्सेणम्ह सरइ णरवइ-सुयाण वीराण ।
 दस-साहस्सं सुवइ ताण बलं णिसियराहुं च ॥ ११८०
 एवं भणिऊण तहिं वीर-सहस्सेण परिगओ राया ।
 दूरतरं सकडयाओ णिग्गओ णिसियराहुं च ॥ ११८१
 तावय वियड-विडिचियं-वयण-विणिंतोमि-जाल-दुप्पेच्छं ।
 लल्लक-कत्तियाणल-कुलिण-पिंणालिय-गयणं-यलं ॥ ११८२
 पम्मुक्क-फार-फेक्कार-राव-पडिसइ-पूरिय-दियंत ।
 णयण-हुयास-समोसरिय-तिभि-पोयडिय-णिय-रूव ॥ ११८३

- ^{११} तौ दूतौ भणितौ । यथा व्रजतं युवामेव प्रतिदूतौ तस्य निजप्रभोः । भणितमित्युत्तरगाथ-
 याय^१ संबन्धः ॥ ११७६ ॥ ११७७) भण्णइ-भणितं रे राक्षस एहि आगच्छ येन
 शुनां बुक्कणां काकानां च निजकटकसमासेन तव पिशितेन मांसेन बलिं ददामि
 ॥ ११७७ ॥ ११७८) एवमवरं-एवमपरमपि बहुशो निर्भर्त्य सरोषेण पृथ्वी-
 नाथेन तौ दोषाचरौ दूतौ प्रेषितौ ॥ ११७८ ॥ ११७९) ती तेहिं-ततस्ताभ्यां
^{१२} निशाचराभ्यां [गताभ्यां] राज्ञा कटकपालस्यादिष्टम् अप्रभाते कटकात् कोऽपि मा चलेत्
 ॥ ११७९ ॥ ११८०) एक्केण-नरपतिपुतानां वीराणामेकेन सहस्रेणास्माकं पूर्यते ।
 तेषां निशाचराणां दशसाहस्रीबले श्रूयते ॥ ११८० ॥ ११८१) एवं भणिऊण-
 एवं तत्र भणिवा वीरसहस्रेण परिगतो राजा स्वकटकान्निशाचरं प्रति दूरतरं निर्गतः
 ॥ ११८१ ॥ ११८२-८५) तावय-तावता विकटप्रसारितवदननिर्गच्छदग्नि-
^{१३} ज्वालादुःप्रेक्ष्यम् । रौद्रकौर्तिकाणलस्युल्लिङ्गपिङ्गलितगगनतलम् ॥ [पम्मुक्क-] प्रमुक्त-
 स्फारफेक्कारावप्रतिशब्दपूरितदिगन्तम् । नयनहुताशनसमुत्सारिततिमिरप्रकटीकृतनिज-

^१ B भण[= णि]यं. ^२ = मिह्णनां । शुंणालानां वा. ^३ PB निवसीणं, J समासीणं. ^४ PB
 णिक्क, J केम्म. ^५ PB रासेण, J राएण. ^६ B कडयाहिं. ^७ B वीराणां [= णां]. ^८ B निसीय.

^९ P writes some portion on the margin, and omits this gāthā, though its com-
 mentary is preserved. ^{१०} P निसायराहुच, J णिसियराहुचं. ^{११} P विडिचियं, J विडिचियं.

^{१२} B विडिचिय. ^{१३} P विणिंत [= णंत], J विण्णत्त, U विणिन्ति. ^{१४} = शैव. ^{१५} PB रायण, J रायणि.
^{१६} = प्रकटित. ^{१७} B राय यया. ^{१८} B कार्त्तिक.

सरसंतमयाइ-गिबद्ध-धोर-खर-कविल-केस-फम्भारं ।
 गर-सिर-माला-मंडलिय-विबैठ-विणियंसण-धियं ॥ ११८४
 अलि-गवल-सजल-जलहर-तमाल-कलयंठि-कज्जल-च्छायं ।
 ओत्थरियं रयणि-यराणं तं बलं गरवराहुत्तं ॥ ११८५
 ललुक्क-हक्क-फेकार-मुक्क-णीसंके-कोक्कियं-भडोई ।
 संलग्गं गरवर-रक्खसाणं गिसिं दारुणं जुज्झं ॥ ११८६
 केणावि को वि कुविणं गरवरो गिसियरेणं तहं पड्यो ।
 जहं दोहाइय-देहो वि गिवडिओ पडिय-पडिक्कस्यो ॥ ११८७
 फल्सासि-पहाल्लसुडिय-कंधरो को वि अमरिस-वसेणं ।
 आभामहं अणलक्खं पि मंडलग्गं महा-सुद्धो ॥ ११८८
 मुच्छा-विराम-संभरिय-सामि-संभावणा-परिग्गहिओ ।
 अविणिज्जिय-वेरि-बलो हीरइ लज्जाए को वि भडो ॥ ११८९
 पहर-वडियेस्स कस्स वि रयणि-यरो रोस-हुयवह-पलितं ।
 वप्फारयंतं कुंकारयं वं उर-सोणियं पिय्हं ॥ ११९०

विन्धम् ॥ [सरसंत -] सरसान्त्रमपातिनिबद्धस्थूलवैरकपिलकेशप्राग्भारम् । नरशिरोमाला-
 मण्डितविकटनिवसननितम्बम् ॥ [अलि-] अलिगवलसजलजलधरतमालकलकण्ठी-
 कज्जलच्छायम् । रजनीचराणां तद्वलं नरवरं प्रति दौकितम् ॥ विडंविधं प्रसारितम् ।
 कर्तिका शलिका । गवलं माहिषं शृङ्गम् । कैलापकम् ॥ ११८२-८५ ॥ ततः । ११८६)
 ललुक्क - [रौद्राङ्गानफेकारमुक्तनिःशङ्क-] व्याहृतभटौघम् । नरवररक्षसयोर्निशि दारुणं
 युद्धं संलग्नम् । 'व्याहृतं कोक्कपोक्कौ' [हैम० ८-४-७६] इति कोक्कियं ॥ ११८६ ॥
 ११८७) केणावि - केनापि कुपितेन राक्षसेन कोऽपि नरस्तथा प्रहतो यथा द्विधाकृत-
 देहोऽपि पातितः प्रतिपक्षो निपातितः ॥ ११८७ ॥ ११८८) फल्सासि - परुषासि-
 प्रहारवृद्धितकंधरः कोऽपि महासुभटोऽमर्यवशेनालक्ष्यं मोघं मण्डलाग्रं खड्गं भ्रमयति
 ॥ ११८८ ॥ ११८९) मुच्छा - मूर्च्छाविरामसंस्मृतस्वामिसंभावनापरिगृहीतोऽविनिर्जित-
 वैरिबलः कोऽपि भटो लज्जया गृह्यते ॥ ११८९ ॥ ११९०) पहर - प्रहारपतितस्य
 कस्यापि रोषवृत्तवर्धप्रज्वलितमुखः शोणितं रक्तं रजनीचरो बाष्पायमाणं पुष्कारयं

^१ = अङ्गनाडा, P सरसंतमयाइनिबद्ध, J सरसंतमयाइनिबद्ध, B सरसंतमयाइनिबद्ध. ^२ P मंदि-
 यविषयधियंसण, J मंडलियविषयधियंसण, B मंडलियविषयधियंसण. ^३ B omits a portion of
 this gāthā. ^४ = काहुत्त. ^५ P सोमाह्व, JB सोमाह्व. ^६ P वडियस्स, J विषयविस्स,
 B वडियस्स. ^७ = फेकारहड. ^८ P च, B व. ^९ B विडंविधं. ^{१०} B puts कलकण्ठम् at the close
 of gāthās. ^{११} B प्रहारि.

- दूरेण परिहरिञ्जद दह-मुट्टि-गिबीडियासि-बीहच्छो ।
 रयणीयरेण सुहदो विमुक्त-जीओ^१ वि समएण ॥ ११९१
 माया-छण्ण-सरीरेहिं तेहिं दोसायरेहिं हम्मंत ।
 दट्टण बेलं पुहईसरेण सो सुमरिओ मतो ॥ ११९२
 जो जैतो बिय दिट्ठो ततो बिय सो सियासि-पहरेण ।
 दोहाईओ णरिंदेण गिसियरो झत्ति कुविण्ण ॥ ११९३
 तो सो अतुलिय-यामो वि तेण भीमाणणो णरिंदेण ।
 वज्जधरेण व सेलो गिप्पक्खो तक्खणेण कओ ॥ ११९४
 गिल्लेण-चलणं-कर-टंक-खंडं-खंडियं-पिसाय-संघाए ।
 सँज्जेण-सोणिय-प्यंबह-यंक-सुप्यंत-वेयांले ॥ ११९५
 अट्ठीण-डाईणी-सय-समूह-परिबेस-रसियं-सिव-गिवहे ।
 पडिउट्ठं-गिद्ध-मंडलि-मिलंत-विलेंसंत-गोमाए ॥ ११९६
 इय एरिसम्मि सुंदरि णीसेसे^२ सुद्ध-सुहद-संघाए ।
 मय-उवरियं-पलायंत-कायरे रक्खसाणीए ॥ ११९७
 गिय-बल-विणास-दंसण-जायामरिसेण तेण वैहितो ।
 णरणाहो रयणि-यरेण गिसिय-करवाल-हत्थेण ॥ ११९८

- [फलकारयन्] उष्णं दुग्धमिव पिबति ॥ ११९० ॥ ११९१) दूरेण - दहमुट्टिनि-
 विष्टासिबीमत्सो विमुक्तजीवोऽपि सुभटः सभयेन रजनीचरेण दूरेण प्रहियते ॥ ११९१ ॥
 ११९२) मायाछण्ण - मायाच्छन्नशरीरैः तैर्दोषाचारैर्निहन्म्यान बलं दृष्ट्वा पृथ्वीम्बरेण
 १३ स मन्त्रः स्मृतः ॥ ११९२ ॥ ११९३) जो जत्तो - यो निशाचरो यत्रैव दृष्टः स
 ततः एव सितासिप्रहारेण नरेन्द्रेण कुपितेन झटिति द्विधाकृतो विनाशितः ॥ ११९३ ॥
 ११९४) तो सो - ततः सोऽनुलितस्यामापि भीमान्नो रक्षःपतिः वज्रधरेण इन्द्रेण
 शैलः पर्वतः इवार्धक्षणेन नरेन्द्रेण निष्पक्षः कृतः ॥ ११९४ ॥ ततैः । ११९५-९८)
 गिल्लण - हे सुन्दरि सावित्रि छिन्नचरणकरटंकखण्डखण्डितपिशाचमंघाते । सयस्कोष्ण-
 १४ शोणितैर्प्रावाहपङ्कजद्वेताले ॥ [अट्ठीण -] आलीनडाकिनीशतसमूहपरिवेष्टितशिव-
 निवहे । पतितोर्ध्वगृध्रमण्डलमिलद्रवमुखितगोमायुनि ॥ [इय -] इतीदृशे निःशेवे शुद्ध-
 सुभटसंघाते मृतोद्धृतपलायमानकातरे राक्षसानीके निशिचरकटके सति ॥ [गियबल -]

^१ P बीमच्छो, JB बीहच्छो. ^२ PB जीओ, J जीए ^३ PB च्छण, J not specified. ^४ = हन्मयमानं. ^५ B बलं. ^६ B जितो. ^७ P दोमाहओ, J दोहाईओ, B दोहाविओ. ^८ B वज्ज-
 १३ दूरेण. ^९ B has the word रजो. at the beginning of this gāthā. ^{१०} P निहणवकण-
 करयंक, J गिल्लणवकणकरटंक, B गिल्लचरणकरटंक. ^{११} = सस्तक. ^{१२} B खंडिय. ^{१३} = ससोण.
^{१४} P प्रावाह, JB प्यवह. ^{१५} PB वेयाओ, J वेयाओ. ^{१६} PB डाहणी, J बायणी. ^{१७} P रमिय,
 JB रसिय. ^{१८} = मल्लिकुध. ^{१९} B स्वसुहिय for विकसंत. ^{२०} P नीसेस, J नीसेसे, B नीसेसे.
^{२१} P उवरिय, J उन्नरिय, B उद्धरिय. ^{२२} PB बाहिओ, J बाहितो. ^{२३} P रयणी, JB रयणि.
^{२४} B वज्जध.

जरणाह इमो सो तुज्ज अज्ज सुर-बहु-सुहागम-मुहुतो ।
 आसण्ण-मच्चु-संकेय-वासरो पहर ण्णाहे ॥ ११९९
 भणियं च राह्णा णिसियरेस पहरहे पोस्सिसंघो ।
 णिवहइ समासण्णोक्कमेक-करवाल-धाराए ॥ १२००^१
 ता भरसु को वि जइ अत्थि तुज्ज एवं-विहे सेमावडिए ।
 रक्खइ मुहुत्त-मेत्तं^२ पि जीवियं सुरवरणं पि ॥ १२०१^३
 एवं भणिरस्स जराहिवस्स भीमाणेण पहर-समं ।
 दोहाइयं सरोसेयं चम्म-रयं कुरंगच्छि ॥ १२०२
 राएण वि सो फरसोस्सि-पहर-णिल्लेण-कंधरा-बंधो ।
 अह-विरसं विरसंतो धरणियले पाडिओ सहसा ॥ १२०३
 तो तक्खण-संपुण्णेंदु-विंब-सविसेस-पसरिय-पहोहो ।
 जाओ अंगण-रूवो पुरिमो पज्जुण-सारिच्छो ॥ १२०४
 तो तेण सो गरिंदो साहुकार-क्खरेहिं पुणरुत्तं ।
 अहिण्दिउण भणियो ण तुमाओ पियकरो अम्ह ॥ १२०५

निजबलनिर्नाशनदर्शनेन कृत्वा रोषारुणेन रजनिचरेण निशितकरवालहस्तेन नरनाथो^{१*}
 व्याहृतः आकारितः हाकितः इत्यर्थः । टंकः टंकिका सारमयी । सुहिताः स्तुताः गोमा-
 यवः शिवाः आश्रृगालाः । कल्लापकम् ॥ ११९५-९८ ॥ ११९९) जरणाह—नर-
 नाथ एष स तावदद्य सुरवधूसमौगममुहूर्तः । आसन्नमृत्सङ्केतवासरः मृत्योः सङ्केतस्थानं
 तवाद्य इदानीं प्रहर अपूर्वं प्रहारं देहि ॥ ११९९ ॥ १२००) भणियं—भणितं च
 राह्णा निशाचरेश प्रहर त्वमेव पूर्वं प्रहारं देहि समासन्नमेकैककरवालधाराभिः पौरुषसं-^{२*}
 भावना निर्वदिष्यति प्रकटो भविष्यतीत्यर्थः ॥ १२०० ॥ १२०१) ता भरसु—संस्मर
 कोऽप्यस्ति चेद्यस्तवैवंविधे निशासमये मुहूर्तमात्रं सुरवराणामपि जीवितं रक्षति ॥ १२०१ ॥
 १२०२) एवं—एवं भणितो नराधिपस्य भीमाननेन सरोषेण प्रहारसमं चर्मरत्नं फलकं
 द्विधाकृतम् । हे कुरङ्गाक्षि सावित्रि ॥ १२०२ ॥ १२०३) राएण—राज्ञा सोऽपि
 पुरुषासिप्रहारच्छिन्नकन्धराबन्धः । अतिविरसं रस्स सहसा धरणितले पातितः ॥ १२०३ ॥^{३*}
 १२०४) तो तक्खण—ततः प्रहारानन्तरं तत्क्षणसंपूर्णेन्दुविम्बसविशेषप्रसृतप्रभौघो-
 ऽन्तरूपः प्रद्युम्नसदृशः साक्षात्कामदेवपुरुषो जातः ॥ १२०४ ॥ १२०५) तो
 तेण—ततस्तेन पुरुषेण नरेन्द्रः साधुकाराक्षरैः साधु साधु इति पुनरुक्तमभिनन्दितैः

^१ B समागम. ^२ P पहरहे, B पहरहे. ^३ B पुरिससंघाय. ^४ P 1200, J 1199. B 1202.
^५ B तिसासमय for समासण्ण. ^६ P मेत्तं, B मेत्तं. ^७ P numbers this verse also 1200, B
 and the following verses are numbered 1201, 2, etc. ^८ बीसण्ण, B बीसण्ण.
^९ = प्रहारेण समं. ^{१०} B गरिंदस्स for गुरेस्स. ^{११} PB कम्म, J कम्म. ^{१२} = करिक [= पत्रिका].
^{१३} P फरस, J फरस, B पुज्जस [?]. ^{१४} PJB निहण्. ^{१५} B कम्मत्त. ^{१६} B puts this at the
 close of gāthās. ^{१७} B भणियो.

ता केतिर्यं च मण्डह एसो ह तुहं नरेद साहीणो ।
 जं महसि किंचि दुलई पिं देमि जं अम्ह साहीण ॥ १२०६
 तं सोऊण सविम्मम-हियण-ग-भायत-कोउहलेण ।
 राएणं समुल्लवियं किं चं ण लम्भह तुमाहितो ॥ १२०७
 तौ साहिज्जउ के तुम्हि एत्थ एव-विहा एयाण ।
 पाव-मईणं हय-रक्खसाण मज्झमि संवसिया ॥ १२०८
 भणियं च तेण नरवह एयं खलु वित्थरेण कहियं ।
 तुम्हेहि मिं परिसुट्ठिया रक्खस-वहं-दुप्पसंगेण ॥ १२०९
 तह वि णिसामह सीसह गंधव-सुओहमेत्थ पुहईए ।
 अवयरिओ सुर-सरि-मज्जेणक-हियंओ दिवाहितो ॥ १२१०
 तौ तत्थ मए हिमगिरि-णियं-व-तरु-मणहरे वणुहेसे ।
 सबंविद्या तेलोकेक-सुंदरी कुसुम-बोधिणिप्या ॥ १२११
 अह सा मए सकोउहलेण उक्खप्पिऊण पासम्मि ।
 सहस त्ति साहिलासेण पुच्छिया सुयणु का तं सि ॥ १२१२^{१५}
 तो तं सोऊण ममाहि तीए नरणाह पोहलं वयणं ।
 भणियं अहमेत्थ बिय वणवासि-महेसिणो धूया ॥ १२१३

भणितश्च तेन [न त्वत्तः] प्रियं करोऽस्माकम् ॥ १२०५ ॥ १२०६) ता केतिर्यं—तस्मा-
 त्किमियद्गण्यते एषोऽहं तव नरेन्द्र स्वाधीनः यत्किमपि दुर्लभमपि कांक्षसि तत्तवाप
 ददामि तावद्गण ॥ १२०६ ॥ १२०७) तं सोऊण—ततः श्रुत्वा सविभ्रमहृदया-
^{१५} माकौवहलेन राज्ञा समुल्लपितं किं न लभ्यते वा त्वत्तः ॥ १२०७ ॥ १२०८) ता
 साहिज्जउ—ततः कथ्यतां के यूयमत्रैवंविधा अप्येतेषां पापमतीनां हतराक्षसानां मध्ये
 संस्थिताः ॥ १२०८ ॥ १२०९) भणियं—भणितं च तेन नरपते एतत्खलु सुवि-
 स्तरेण कथयितव्यम् । राक्षसवधदुःप्रसंगेन यूयमपि केशिताः ॥ १२०९ ॥ १२१०)
 तह वि—तथापि शृणुत शिष्यते अत्र पुत्रिण्यां सुरसरिन्मज्जनैकसुहृदयोऽहं गन्धर्वसुतो
^{१५} दिवः स्वर्गादत्रावतीर्णः ॥ १२१० ॥ १२११) ता तत्थ—ततः तत्र मया हिम-
 गिरिनितम्बतरुमनोहरे वनोद्देशे त्रैलोक्यसुन्दरी कुसुमावचायिका दृष्टा ॥ १२११ ॥
 १२१२) अह सा—अथ सा कौवहलेन मया समीपमुपसर्प्य साम्बलावेण सहसा पुष्ट
 सुतनु का त्वमसि ॥ १२१२ ॥ १२१३) तो तं—ततो मत्तः तच्छ्रुत्वा तथा नर-

^१ P omits तुहं given by JB. ^२ PJB किं पि; B तं देमि तुहं दे अणेसु [= मणसु] for पि
^{१०} etc. ^३ B तो. ^४ PB एयेण, J राएण. ^५ P कं च न, J कं च न, B किं न. ^६ P ता साहिज्जउ,
 B तो साहिज्जउ. ^७ B तुम्हे वि च परिसुट्ठिया. ^८ = अतो. ^९ = वच. ^{१०} B बियो for हिमको.
^{११} B तो. ^{१२} P सबरिय, JB सबविद्या. ^{१३} P तिळोकेह, J तेलोकेह, B तल्लु. ^{१४} P वधि,
 J बोधि, B बुधि. ^{१५} B ता वि मए कोऊ. ^{१६} P numbers this verse 1211 and the next
 1213, 14 etc; perhaps a scribal error.

भणियं च मय सुंदरि अकिरुई दंसणं म्ह ता इण्हि ।
 गंधवेसाण कुले अई पि विउले समुप्पण्णो ॥ १२१४
 चित्तंगयामिहाणो तुह दंसण-कोहलेण अवयरिओ ।
 जइ होसि सम्पसाया ता जुत्तं बम्महेण करे ॥ १२१५
 एवं भणिऊण मय सा णरवई तत्थ णिज्जणे रण्णे ।
 परिणीया णिय-विहिणा अञ्जुम्म-महेसिणो धूया ॥ १२१६^१
 तो ते तिहुयण-रज्जाहिसेय-सरिसं सुई विहँवतो ।
 ताँव द्विओ णराहिव जा सो चि रिसी तहिँ पत्तो ॥ १२१७
 भणियं च तेण कुसुमाल सइह तुई अम्ह परिहवँ काउ ।
 एत्ति-मेत्तेण चिय विहवुम्माएण मत्तो सि ॥ १२१८
 ता पावेक-मईणं मज्जे रयणीयराण रयणि-यरो ।
 बारह वरिसाई अणज्ज होसि पिसियासणो तं सि ॥ १२१९
 एवं बारह-वरिसावेहीएँ पुण्णाएँ णरवराहिँतो ।
 पाविहिसि सिर-च्छेये तइया मुबिहसि सावेण ॥ १२२०
 ता एसो सो समओ संपह दिट्ठमि जं तए होइ ।
 ते संपडियं दे भणह किं पि जं अम्ह कायवँ ॥ १२२१

नाथ ज्ञेययुक्तं वचनं भणितम् । अहमत्र वनेषु वनवासिनः धूया पुत्र्यस्मि ॥ १२१३ ॥
 १२१४) भणियं च - भणितं च मया सुन्दरि तावदिदानीमावयोर्दर्शनमविरुद्धं युक्त-
 मित्यर्थः । यतोऽहमपि विमले गन्धर्वेशानां कुले समुत्पन्नः ॥ १२१४ ॥ १२१५)
 चित्तंगय - चित्राङ्गदामिधानस्त्वदर्शनकौतुहलेनावतीर्णः । यदि सप्रसादा भवसि तद्युक्तं
 मन्मथेन कृतम् ॥ १२१५ ॥ १२१६) एवं भणिऊण - एवं भणित्वा नरपते निर्ज-
 नेऽरण्ये सा अत्युग्रमहर्षेः पुत्री निजविधिना परिणीता ॥ १२१६ ॥ १२१७) तो
 ते - ततस्त्रिभुवनराज्याभिषेकसदृशं सुखं मुञ्जानो नराधिप तावत्स्थितो यावत् स ऋषिः
 तत्र प्राप्तः ॥ १२१७ ॥ १२१८) भणियं - भणितं च तेन ऋषिणा रे कुसुमाल
 चौर किमस्माकं पराभवं कर्तुं कश्चित्सहते क्षमते । एतावन्मात्रेणापि विभवोन्मादेन
 मतोऽसि युक्तायुक्तं न विचारयसि ॥ १२१८ ॥ १२१९) ता पावेक - तस्माद-
 नार्य पापैकमतीनां रजनीचराणां मध्ये द्वादश वर्षाणि पिशिताशनो रजनीचरो भवप्यसि
 ॥ १२१९ ॥ १२२०) एवं - एवं द्वादशवर्षावधौ पूर्णं नरवराञ्छीर्यच्छेदं प्राप्स्यसि
 तदर्नां शापेन मोक्ष्यसे ॥ १२२० ॥ १२२१) ता एसो - ततः एष समयो यस्त्वयि

^१ PJB दंसणम्. ^२ B नरवह णिज्जणे महात्ते [= ज्ञे]. ^३ P numbers this as well as the next verse 1216, and then 17 etc. ^४ B सुई च सुँजेलो. ^५ B तावत्स्थितो. ^६ = चौर, PJB कुसुमाल, J कुसुमाल. ^७ B एअम्ह for तुह अम्ह. ^८ P omits सि given by JB. ^९ B वविय. ^{१०} P मुबिहसि, JB मुबिहसि. ^{११} B दिट्ठेण.

तं तद् सोऽज्ज गराहिवेण सहसं ति विवसिय-मुहेण ।
 भणियमहो दूरस्सं णीया ये' सुकड-परिणहए ॥ १२२२
 णीणां इमाउ अहियं भणियं अत्थि जं भणामि अहं ।
 दीसउं सा संपइ कुवल्यावली विरह-किसियंगी ॥ १२२३
 भणियं च तेण सहसा सर्वगुबुद-बहल-पुलएण ।
 परिहास-समुल्लवियं पि जणइ गरवइ परं हरिसं ॥ १२२४
 कत्तो पुण्णेहिं विणा कस्स वि एवं-विहं समावडइ ।
 तद् वि हु पुच्छमि फुडं सन्मावं कइसु एवाहे ॥ १२२५
 अह तस्स तेण कुवलय-दलच्छि गंध-राय-त्तणयस्स ।
 ११ णीसेसं वज्जरियं परवड्ढा सहसिसासेणे ॥ १२२६
 तो तेण णं-माइय-हियय-परिसुफुल्ल-लोयण-मुहेण ।
 भणियं ता किं अच्छइ अज्ज वि मल्लयानिलस्स सुओ ॥ १२२७
 एत्थावसरे कुवलय-दलच्छि परिओस-पूरिय-सरीरो ।
 विजयानंदो लीलावई ए तुरियं गओ पासं ॥ १२२८
 १२ अह सो वि' चित्तिओ बिय संपत्तो माहवाणिलो तत्थ ।
 सिद्धगणा-सहस्सेण आगओ मलय-सेलाहि ॥ १२२९

दृष्टे भवति हे नरनाथ तत्संप्राप्तम् । तावद्गण यदस्माकं किमपि कर्तव्यं यत्कर्तव्यं तदा-
 दिश्यतामित्यर्थः ॥ १२२१ ॥ १२२२) तं तद् — तत्तथा श्रुत्वा विकसितमुखेन नरा-
 धिपेन सहसेति भणितम् अहो वयं सुकृतपरिणत्या दूरतरं नीताः । सुकृतमेव परिपक्व-
 १० मित्यर्थः ॥ १२२२ ॥ १२२३) णीणां — णीमिति वाक्यालङ्कारे । नेतोऽधिकं भणित-
 व्यस्ति यदहं भणामि । तथापि विरहकृशाङ्गी दृश्यतां संप्रति सा कुवल्यावली ॥ १२२३ ॥
 १२२४) भणियं — सर्वाङ्गोद्बुदबहलपुलकेन तेन गन्धर्वसुतेन भणितं च हे नरपते
 परिहाससमुल्लपितमपि परं हर्षं जनयति ॥ १२२४ ॥ १२२५) कत्तो — कुतः पुण्यै-
 र्विना कस्याप्येवंविधं समापतितं तथापि पृच्छामि स्फुटं सद्भावमिदानीं कथय ॥ १२२५ ॥
 १२२६) अह तस्स — अथ हे कुवलयदलाक्षि सहस्राङ्गिनै नरपतिना तस्य गन्धर्वराज-
 तनयस्य चित्राङ्गदस्य निःशेषं कथितम् ॥ १२२६ ॥ १२२७) तो तेण — अथ तेना-
 मातृद्वयप्रहर्षोत्पुल्ललोचनमुखेन भणितं तत्किमपि मल्लयानिलस्य सुतोऽस्ति ॥ १२२७ ॥
 १२२८) एत्थावसरे — अत्रावसरे कुवलयदलाक्षि परितोषपरितशरीरो विजयानन्दस्त्व-
 रितं लीलावत्याः पार्श्वं गतः ॥ १२२८ ॥ १२२९) अह सो — अथ सोऽपि वि-
 ११ स्मितो माधवानिलस्तत्र संप्राप्तः । कीदृशः सन् । सिद्धाङ्गनासहस्रेण परिगतः । कस्मात् ।

^१ = वयं. ^२ P 'णहए, B 'णहए. ^३ = नान्धात्, B णं जे. ^४ B दीसइ. ^५ P 'सासेणे, J सासेनं,
 B ससेण. ^६ P ण माहय, J ण माहय, B अमाहय. ^७ B वि विरिण्णे. ^८ B परिणो for भणामो.
^९ PB 'हि, J 'हि.

सबविओ सो गंधर्व-पदणो सिद्ध-राय-तयएण ।
 अमय-वरिसो व हियए पवरिसिओ प्रकमेकाण ॥ १२३०
 समहच्छिउण भणियं तेहिं मि^१ अण्णोण-हरिसिबेगेहिं ।
 अहिणदिउण देव चिरं च बहु भणियो अप्पा ॥ १२३१
 एरिसए पत्थावे विजयानंदो वि वियसियच्छि-गुहो ।
 बद्धाविउण कुमैरीओ तक्खणं आगओ सहसा ॥ १२३२
 तो^२ दूर-कय-पणामो तिण्हं पि हु ताण हाल-गुहण ।
 सवायरोवणीयात्तणम्मि पुरओ समासीणो ॥ १२३३
 भणियं च राहणा पिय-वयंस दिट्ठा तए महाजुमई ।
 बद्धाविया फुडं कुलयावली विरह-किसिबेगी ॥ १२३४
 भणियं च तेण गरवइ प्रकासेण-संठियाओ दिट्ठाओ ।
 तिहुयण-सिरीउ जजेइ जज्जइ अह तिणि संझाओ ॥ १२३५
 बद्धाविउण सिट्ठु^३ चिरंगय-माहवाणिलेण समं ।
 संपत्तो गरणाहो जायं हियहच्छियं तुम्ह ॥ १२३६
 चिरयाल-संचिओवट्टियाइ एयाइ ताइ तव-त्तणो ।
 भुंजइ फलाइ भयवइ संपह जिय-लोय-साराइ ॥ १२३७

मलयहौलात् ॥ १२२९ ॥ १२३०) सबविओ—सिद्धराजतनयेन स गन्धर्वनन्दनो
 दृष्टः । एकैकेषां हृदये अमृतवर्ष इव पर्युषितः ॥ १२३० ॥ १२३१) समहच्छि-
 उण—अन्योन्यहर्षिताङ्गैस्तैः सैमर्थ्यं संपाष भणितम् । दैवमभिनन्द्य चिरं चात्मा बहु
 मेने^४ । साधु दैवेन सुघटं संघटितमित्यर्थः ॥ १२३१ ॥ १२३२) एरिसए—ईदृशे^५
 प्रस्तावे सर्वेषां समागमावसरे विकसिताक्षिमुखो विजयानन्दोऽपि कुमारीः वर्धयित्वा तत्क्षणं
 सहसा तत्रागतः ॥ १२३२ ॥ १२३३) तो दूर—तावता कृतदूरप्रणामो हालप्रमु-
 खाणां त्रयाणामपि पुरतः सर्वादरोपनीतासने उपविष्टः ॥ १२३३ ॥ १२३४) भणियं—
 भणितं च राहणा प्रियवयस्य दृष्ट्वा त्वया महानुमती विरहकृशाङ्गी कुलयावली स्पुटं
 वर्धिता ॥ १२३४ ॥ १२३५) भणियं च—भणितं च एकपदे संस्थिता एकत्र^६
 स्थाने संभूय संगताक्षिमुक्नश्चियः इव । अथवा तिस्रः संख्या इव ताः दृष्टाः ॥ १२३५ ॥
 १२३६) बद्धाविउण—वर्धयित्वा कथितं चित्राङ्गदमाधवानिलाभ्यां सह नरनाथः सं-
 प्राप्तो जातं हृदयेऽस्मितं भवतः ॥ १२३६ ॥ १२३७) चिरयाल—एतानि तानि

^१ PB 'विओ, J 'विब. ^२ P समहच्छिउण, J समहच्छिउण, B समह [वि] उण. ^३ P तेहिं मि, J तेहिं
 मि, B तीहिं मि. ^४ PB अहिं, J अह. ^५ B कुमारी तक्क वागड सहसा. ^६ B ता. ^७ J omits this 'a'
 gāthā, but it is given by PB. ^८ P मए, B तए. ^९ B इक्कए संठि [या] व दिट्ठान्णो.
^{१०} = शाब्दे. ^{११} B कहियं for सिट्ठु. ^{१२} B चिरयाल-संचिओवट्टि [= वि] वाह.

तो तार्हिं तं सुणेऊण झचि रोमचकचुडळीहिं ।
 एकेकर्म-वयण-पुलोइरीहिं बहु मण्णियो अण्णो ॥ १२३८
 परिसिद्धं पि ण सहइ ताण हियणच्छिण समावडिण ।
 सवाण वि मेलावे^१ गंख-गरिद-सिद्धाण ॥ १२३९
 पुणरुत्त-येच्छिरीणं अण्णाण वि परिसराण जाँ सिद्धं ।
 ता झचि धावियाओ अलयाहिंहुं वयसीओ ॥ १२४०
 मण्णो धिय ण पटुत्तो अलयाहिंहुं पर्यत्त-चित्ताण ।
 वद्धावियाणं णलकूवरस्स परितुट्ठ-वयणाणं ॥ १२४१
 तो^२ सो देइयाण समं समयं विज्जाहरेदं-हंसेण ।
 ११ णलकूवरो तार्हिं चिय संपत्तो समुय-परिवारो ॥ १२४२
 तो तेहिं मज्झ विज्जाहरिद-जक्खाहिवेहिं दोहिं पि ।
 वद्धाविण्हिं णरवइ एकोकंखय-णिहि-वरो दिण्णो ॥ १२४३
 भणियं च वज्जरेज्जमु एयं सालाहणस्स पुणरुत्तं ।
 भण्णइ ण तुमोहिंतो अण्णो पिय-वंचवो अम्ह ॥ १२४४

- ११ जीवलोकसाराणि चिरकालकक्षितोपस्थितानि तपस्तरोः फलानि हे भगवत्यः संप्रति मुञ्ज-
 ध्वन् ॥ १२३७ ॥ १२३८) तो तार्हिं - ततस्नाभिस्तद् ज्ञात्वा झटिति रोमाञ्चककुन्ती-
 वतीभिः परस्परं वदनदृष्टीभिर्देवं^१ बहु मेने ॥ १२३८ ॥ १२३९) परिसिद्धं - सर्वेषां
 गन्धर्वनरेन्द्रसिद्धानां मेलापके हृदयेप्सिते समापतिते तासां कुमारीणां परिशिष्टमपि न
 श्रद्धाति उद्धृतमपि कश्चनावधारयति ॥ १२३९ ॥ १२४०) पुणरुत्त - पुनः पुनः पश्य-
 १२ न्तीनां परिसरस्थितानामन्यासामपि यच्छिष्टं तावद्वयस्या झटिति अलकाभिमुखं धाविताः
 ॥ १२४० ॥ १२४१) मण्णो - नलकूवरस्य वैधियित्रीभिः परितुष्टवैदनाभिः अलका-
 भिमुखं प्रवृत्तचित्ताभिर्माणोऽपि न लेभे झटिति गत्वा ॥ १२४१ ॥ १२४२) तो सो -
 ततः स दयितया समं विद्याधरेन्द्रहंसेन च समं सहर्षपरिवारो नलकूवरस्तत्रैव संप्राप्तः
 ॥ १२४२ ॥ १२४३) तो तेहिं - ततस्ताभ्यां विद्याधरेन्द्रयक्षाविषाभ्यां^२ वर्धिताभ्यां
 १३ द्वाभ्यामपि नरपते मर्मैको [अक्षय-] निधिवरो दत्तः ॥ १२४३ ॥ १२४४) भणियं
 च - भणितं च कथयेत्स्वं शातवाहनस्य पुरतः एकपुनरुक्तं भण्यते न त्वत्तोऽन्यः प्रिय-

^१ B इतिवत् वं. ^२ = अन्योन्यवदनं विलोकनंतीभिः, B पलोइ. ^३ P देवो, J अप्प, B
 शिब्बो. ^४ P सिद्धं, B सिद्धं. ^५ P मेलावे, J मेलावे, B मज्झ [= मेलावे]. ^६ P वेच्छिरीणं, J
 वेच्छिरीणं, B पुच्छिरीणं. ^७ B जं. ^८ P हियुहं, B भियुहं. ^९ B पयहचिप्ताहिं. ^{१०} B विप्ताहिं.
 ११ = परितुष्ट-वेष्ट [= वद -] नागां, B वयणाहं. ^{१२} P ता, JB तो. ^{१३} P दवाय, J दईयाय,
 B दइयाह. ^{१४} P णर, J णल, B मल. ^{१५} P एको खय, B हक्खुखलव. ^{१६} B वज्जरे सुय. ^{१७} P तुमोहिंतो,
 JB तुमोहिंतो.

ता पेसिज्जउ चित्तगण सह माहवाणिलो अज्ज ।
 अंविळेवं वीवाहो भणिओ "देवेहिं जक्खण ॥ १२४५
 जेणप्पम्मि सुदियहे वीवाहो णत्तराण जह भणिओ ।
 लीलावर्धेणं तहं उण तुम्हं पत्ते सिलामेहे ॥ १२४६
 तं तह सोऊण गराहिवेण उब्बिब-माल-हरिणच्छि ।
 विजयानंदाहिं तो सिद्धाहिवेणं दणो भणिओ ॥ १२४७
 णिसुयं भो" जं णलकूवरेण अण्णोहिंयं म्हं सहेणं ।
 दे वरुहं सह चित्तगण हियुच्छियं ठाणं ॥ १२४८
 तो ते छउअंगि मेहोवेहिं मंगल-णिहोस-मुहलेहिं ।
 तुरोहिं संख-काहलं-मुहं-घोसेहिं संचलिया ॥ १२४९
 विजयानंदेण पुरस्सरेण रमणी-यणोवगिज्जता ।
 तदेस-णिवेसिय-सहरिसच्छि-जुयला समंलीणा ॥ १२५०
 संमुहागयस्स णलकूवरस्स कय-चलण-वदणा दो वि ।
 उवसप्पिया पिया-मुह-यन्नुगय-दंसणुकठा ॥ १२५१
 दिट्ठा ते ताहिं पिया तेहि वि णिय-पिययमाओ दोहिं पि ।
 एकेकम-वयण-णिवेसियच्छि-जुयलेहिं पुणस्तं ॥ १२५२

बान्धवोऽस्माकम् ॥ १२४४ ॥ १२४५) ता पेसिज्जउ - तावद्रेष्यतां चित्राङ्गदेन
 सह माधवानिलः । देवैः^१ यक्षाणामविलम्बो विवाहो भणितः ॥ १२४५ ॥ १२४६)
 जेणप्पम्मि - येनान्यस्मिन्सुदिक्षे सांप्रतं शिलामेघे प्राप्ते नरवरस्य लीलावत्या सह
 विवाहो भवति ॥ १२४६ ॥ १२४७) तं तह - तत्तथा विजयानन्दाच्छ्रुत्वा धर्मोपनिषेन^२
 उत्तस्तबालहरिणाक्षि सिद्धाचिपनन्दनो भणितः ॥ १२४७ ॥ १२४८) णिसुयं -
 निश्चयं तत् यत्नकूवरेणादिष्टं तस्मात्वं चित्राङ्गदेन सह हृदयेऽस्मिन् स्थानं व्रज ॥ १२४८ ॥
 १२४९) तो ते - हे क्षामोदरि ततस्ती महारवैर्मङ्गलनिर्घोषमुखैः तूर्यैः शङ्खकाहलनि-
 र्घोषचोदैः संचलितौ ॥ १२४९ ॥ १२५०) विजयानंदेण - विजयानन्देन पुरः-
 सरेणाग्रगेन रमणीजनोपणीयमानौ तद्वेशे निवेशितसहर्षाक्षियुगलौ समायातौ ॥ १२५० ॥^३
 १२५१) समुहा - संमुखगतस्य नलकूवरस्य कृतचरणवन्दनौ द्वावपि प्रत्युत्तदर्शनोत्क-
 ण्ठावुपसर्पितौ ॥ १२५१ ॥ १२५२) दिट्ठा ते - दृष्टौ तौ ताम्यां चान्योन्यं वदन-

^१ P पेसिज्जउ, J पेसिज्जउ, B पेसिजेउ. ^२ B अविलम्बो. ^३ P देवेहिं, JB देवेहिं. ^४ =
 अण्णस्मिन्. ^५ B सुहृदयो. ^६ PB कूवर. J वरुह. ^७ B तुह उण अण्णं. ^८ P त्ते, JB मेहे.
^९ P omits व given by JB. ^{१०} B पत्ते for अणिओ. ^{११} B हो. ^{१२} B आहृदमन्व. ^{१३} P
 सवयण, J सवेण, B सवयेण. ^{१४} = युयं. ^{१५} B वाहिं - वाहिं - मोचरि स्ख रवेहिं. ^{१६} B काहलनिहो-
 स्खलेहिं. ^{१७} B समालीणा. ^{१८} B omits this gāthā, though the Sanskrit commentary
 is given. ^{१९} P एकेकम, J एकेकम, B इविक्कम. ^{२०} B युगलेण. ^{२१} B दिव्ये यं.
^{२२} B धारोपनिषेन.

तो हिययद्-वह-विलंबिहिं अप्पय-सुह-पसंगेहिं ।
 अणुणय-अएहिं पिय-पियम्मओ किं जं णं मणिवाओ ॥ १२५३
 दे पसियह कं तं जं मणय्द गरुवावराह-यंकम्मि ।
 विच्छेदा हय-दिषेण ण्णिरं तेण तवियाओ ॥ १२५४
 अह एवं उवलक्खाविज्जणं सो माहवाणिलेण तहिं ।
 गहिया जक्खेस-सुया हत्थाहत्थेण पसंयच्छि ॥ १२५५
 तो सा संवेविरेगुलि-गह-सुह-सिप्यंतं-सेय-सलिलेण ।
 अय्वं व देइ पिय-संगमस्स हत्थुद्धेण पिया ॥ १२५६
 तो पिययमा-कर-माह-कंसुगय-पुलय-पूरिय-सरीरो ।
 सप्परिओसो सो" माहवाणिलो वेईमारुढो ॥ १२५७
 अच्छीहिं चिय सा तेण पिययमा णेह-णिक्खेरे-मणेण ।
 आलिंगिय व परिउंभिय व रमिय व पीय व ॥ १२५८
 चित्तंगओ वि पुरओ रयणावलि-विहयम्मि पण्डके ।
 आसीणो पिय-जाया-सुह-कमल-णिवेशियच्छि-जुओ ॥ १२५९

- ¹² विनिवेशिताक्षियुगलाम्याम् । कथम् । पुनरुक्तम् ॥ १२५२ ॥ १२५३) तो हिययद् — ततो हृदयार्धविलम्बितैरप्राप्तसुखप्रमंगैरनुनयवचनैस्ताभ्यां प्रियंतमो भणितः ॥ १२५३ ॥ १२५४) दे पसियह — तावत्प्रसीदतं किं तद्यद्गणायो यनो हतदैवेन गुरुकापराधपक्षे क्षितौ । तेन कारणेन यच्चिरं तापिते युवाम् ॥ १२५४ ॥ १२५५) अह एवं — अथैवं माधवानिलेन तत्रोपलक्ष्य हरिणाक्षि यक्षेरापुत्रिका महानुमती हस्ताहस्तेन गृहीता ॥ १२५५ ॥ १२५६) तो सा — ततः सा प्रवेपमानाङ्गुलिनखमुखसिन्धुमानस्वेद-सलिलेन हस्ताद्रेण प्रिया प्रियसंगमस्यार्थमिव ददाति । सात्विकविकारेण प्रत्विन्नतया हस्ताद्रिता ॥ १२५६ ॥ १२५७) तो पिय — ततः प्रियतमाकरग्रहस्पर्शोद्भूतपुलकपूरित-शरीरः सपरितोषः स माधवानिलो वेदिं समारुढः ॥ १२५७ ॥ १२५८) अच्छीहिं चिय — केहनिर्भरमनसा तेन माधवानिलेन सा प्रियतमा अक्षिभ्यामेव आलङ्कितेव परि-
¹³ चुम्बितेव पीतेव । लावण्यरसस्य पेयत्वात् । रतेव क्रीडां नियोजितेव ॥ १२५८ ॥ १२५९) चित्तंगओ — चित्राङ्गदोऽपि पुरतः प्रियजायामुन्नतकमलनिवेशिताक्षियुगो

¹ B चिच्छि, J चिच्छि. ² B तेहिं for जं णं. ³ P कं तं जं मणय्द, J कं तं जण्य अहह [?], B कं तं जण्य. ⁴ = क्षितौ, B निच्छेदा. ⁵ B ता. ⁶ = हस्तोहत्था. ⁷ B हरिणच्छि. ⁸ P विच्छिगुलि, J वेवि, B विवर्णुणि. ⁹ P महसेप्यं, J गहसुहलियं, B गहसुहलियं. ¹⁰ = हस्ताद्रेण, B हत्थुल [= हा]पदि. ¹¹ P omits सो given by B. ¹² B वेई समा. ¹³ B gives the gāthā चित्तंगओ वि etc. (No. 1259) first and then अच्छीहिं चिय etc. (No. 1258). I have adjusted the commentary according to the text. ¹⁴ B नेहविक्खमरसेण. ¹⁵ P परिउंभिय, J परिउंभिय, B परिउंभिय.

एत्थावसरे कुवलय-दलच्छि सुजवेण जाण-वत्तेण ।
 लीलावर्धे^१ णिय-कुल-हरम्मि संपेसिओ दओ ॥ १२६०
 तो उग्गए मियके णिवत्त-विवाह-मंगल-मुहसे ।
 सज्जीकयाओ जक्खंणणाहिं आवाण-भूमीओ ॥ १२६१
 अमय-रस-मेय-तण्णाय-पल्लवोत्थइय-वियह-पेरंता ।
 णिम्मविया वर-कुसुमोवयार-रय-पिजरा वसुहा ॥ १२६२
 तो णिय-णियया पिय-पणह-परिगया पत्त-परम-परिओसा ।
 छिण्ण-च्छिण्णासु मणोहरासु भूमीसु वैसीणा ॥ १२६३
 विविहाई विविह-वण्णज्जलाई सहयार-सुरहि-वासाई ।
 णीलुप्पल-परिमल-वासियाई दिज्जंति पाणाई ॥ १२६४
 दिट्ठेहिं चिय महरा-परिमल-मिलियालि-मुहलिय-मुहेहिं ।
 चसएहिं विलासवईण होह मय्णालसा दिट्ठी ॥ १२६५
 पढमं चिय जुण्ण-सुरा-पसंग-पेरियड्डियाणुभावेण ।
 चसएण कर-वल्लगेण वल्लइयं वम्महेण धणु ॥ १२६६
 जह जह पिज्जइ मेहरा तह तह सणियं मओ समल्लियह ।
 जह जह अल्लियह मओ तह तह सोहा समारुह ॥ १२६७

रत्नावलिचिते पल्लवैः समासीनः ॥ १२५९ ॥ १२६०) एत्थावसरे - अत्रावसरे
 कुवलयदलाक्षि लीलावत्या सुजवेन यानपात्रेण दूतो निजकुलगृहे संप्रेषितः ॥ १२६० ॥
 १२६१) तो उग्गए - ततो मृगाङ्गे उद्गते निवृत्ते विवाहमङ्गलारम्भे यक्षाङ्गनाभिरापान-
 भूमयः सजीकृताः ॥ १२६१ ॥ १२६२) अमय - पवनैपल्लवास्तृतविकटपर्यन्ता
 वसुधा वरकुसुमोपचाररजःपिञ्जरा निर्मिता । किंतुप्रेक्षते । अमृतरसमयीव विहिता
 समारचिता ॥ १२६२ ॥ १२६३) तो णिय - ततो निजनिजया प्रियप्रणयिन्या परि-
 गताः प्राप्तपरमपरितोषाः छिन्नाः छिन्नाः पृथक् पृथग्भूताः सुमनोहरासु भूमिवासीनाः
 ॥ १२६३ ॥ १२६४) विविहाई - विविधानि विविधवर्णोज्ज्वलानि सहकारभङ्ग-
 वासानि नीलोत्पलपरिमलवासितानि हृषमानानि पानानि : मदिरादिपानकानि जातानि
 ॥ १२६४ ॥ १२६५) दिट्ठेहिं - मदिरापरिमलमिलितालिमुखारितमुखैश्चकैः दृष्टैरपि
 विलासवतीनां मदनातुरा दृष्टिर्भवति ॥ १२६५ ॥ १२६६) पढमं - प्रथममेव
 जीर्णसुरापरिवर्धितानुभावेन करावल्लेन चपकेण मन्मथेन धनुर्वलितमिव कुण्डलीकृतमिव
 कन्दर्पेण कार्मुकं ज्यारुढं कृतमिव ॥ १२६६ ॥ १२६७) जह जह - यथा यथा

^१ P 'वई मि', J 'वई मि', B 'वई मि'. ^२ P 'अमय-रसमेयतण्णाय', J 'अमय-रसमेयतण्णाय', B 'अमय-रसमेयतण्णाय-पल्लवोत्थइय-वियह-पेरंता'. ^३ - रजःपिजरा वसुधा. ^४ [- णियवणिय-]. ^५ B 'आरुहा'. ^६ P 'वासिहिं', B 'वासिहिं'. ^७ B 'मुहहिं'. ^८ P 'महण', J not specified, B 'मयणा'. ^९ P 'परियड्डिया', B 'परियड्डिया'. ^{१०} B 'सणियं' for 'वहइयं'. ^{११} P 'मकर', B 'महरा'.

चिर-जंपियं भरिज्जइ तक्खण-भणियं पि झैत्ति पम्हुसइ ।
 असमंजसं पि भणियं छज्जइ महु-मय-विचारेण ॥ १२६८
 महु-मय-वस-पम्हुट्ठावराह-परिउंविंया वि दइएण ।
 अणुणिज्जइ पच्छा भरिय-मण्णु-वलिमाणणा को वि ॥ १२६९
 कीए वि महु-मयाळण-कंबोल-विणिओय-वज्जियं^१ दट्ठु ।
 अंबणिज्जइ सयंभासोय-पट्ठवं पिययमेण तहिं ॥ १२७०
 अवराह-सम्भुत्तुसंणी भाण-तत्तम्मूलंणीं पिया पियइ ।
 पिययम-करमाहुत्ताण-वयण-विणिवेशियं महरं ॥ १२७१
 अण्णोण्णाहर-रस पाण-सुह-सुंतेहि सिद्ध-मिहुंणेहिं ।
 विप्पइ चिरेण चसयं विलक्ख-भावागय-सुहेहिं ॥ १२७२
 पिय-मुंहे-पीउवरियं थोवं थोवं चिरेण का वि पिया ।
 अमयं व पियइ सरयं सरोस-पडिक्ख-सच्चवियं ॥ १२७३
 गेयं सेहेत्थ-तालं गृह-महल-णच्चियं पैंसियं वं ।
 सहइ विलासवर्दणं सुपसण्ण-पसाहियं वयंणं ॥ १२७४

- ^{११} मदिरा पीयते तथा तथा शनैः शनैः उन्मादकचमालीयते जायते । यथा यथा मदः आली-
 यते तथा तथा शोभा समारोहति ॥ १२६७ ॥ १२६८) चिरजंपियं - चिरजल्पितं
 स्मर्यते तत्क्षणभणितं स्पुटं न स्मरति । मधुमदविकारेणासमञ्जसमपि भणितं राजते
 ॥ १२६८ ॥ १२६९) महुमय - मधुमदवशाप्रमृष्टापरावपरिचुम्बितापि पश्चात्स्मृतमन्यु-
 वलिताननापि कापि दयितेनानुनीयते । प्रथमं मदवशात् विस्मृत्यापराधं संमुखीभूय स्मृत्वा
^{१२} पुनः शेषपराङ्मुखीभूता कान्तेन प्रसाधते ॥ १२६९ ॥ १२७०) कीए वि - कयाचि-
 न्मधुमदारुणकपोलविनियोगवर्जितो दृष्ट्वा शयनाशोकपट्टवः प्रियतमेनापनीयते । मधुमदि-
 रामवशादेव कपोलस्य स्वभावजमरुणत्वं जात किमशोकपट्टवेनेत्युत्कारितम् ॥ १२७० ॥
 १२७१) अवराह - अपराधसंमार्जनीं मानतरुन्मूलिनीं प्रियतमवरोक्षितैवदनविनि-
 वेक्षितां मदिरां प्रिया पिबति ॥ १२७१ ॥ १२७२) अण्णोण्णाहर - अन्योन्याघर-
^{१३} रसपानमुखप्रसक्तैः विलक्षभावागतमनोभिः सिद्धमिधुनैश्चिरेण चपकं गृह्यते ॥ १२७२ ॥
 १२७३) पियसुह - कापि प्रिया प्रियमुखपीतोद्भूतं सरोवप्रतिपक्षदृष्टं सरकं मधं काचित्
 स्तोकं स्तोकममृतमिव पिबति । कयम् । चिरेण ॥ १२७३ ॥ १२७४) गेयं - सहस्त-

^१ P भरि, B सरि. ^२ B भणियं पुसिज्जइ कुलत्वं. ^३ B रेहइ for छज्जइ. ^४ = विकारेण.

^५ P पम्हु, B पम्ह. ^६ P उंविंया, J उंविंया, B उंविंया. ^७ P महु which is omitted by J

^८ P विठिया, B वलिया. ^९ P को, J का. ^{१०} P कबोलकंसीए निजियं, J कबोलविणयोयवज्जियं,

B कबोलविणियोगवज्जिया. ^{११} = निजितं. ^{१२} P अवि, J अवं. ^{१३} P स्वभासोय, J स्वभासोय,

B सयणासोय. ^{१४} B पुसुसंणी. ^{१५} B मूलंणी. ^{१६} B पत्तत्तेहि. ^{१७} B मणेहिं for सुहेहिं.

^{१८} B पिययमपीपुवरियं. ^{१९} B गिज्जइ स्वत्थयालं. ^{२०} B व इ for पम्ह. ^{२१} P व, J व.

^{२२} = वदते.

दर-विहङ्ग-कडिल्लं विरलिय-रसणं वडंत-यावरणं ।
 दर-लुलियालव-तिलयं^१ दर-मचं सडइ रमणि-यणं ॥ १२७५
 इय मधु-मय-मुइयासेस-सिद्ध-गंधव-जवस्व-जण-णिवहे ।
 संपत्तो तेइय-दिणावसाण-समए सिलामेहो ॥ १२७६
 तो सो पियाण समं सवाण वि ण्क-देस-मिलियाण ।
 विज्जाहरंद-यमुहाण हत्ति पुरओ समीसीणो ॥ १२७७
 समहच्छिऊण सुंदरि सवेहि मिं तेहिं सो सिलामेहो ।
 मणिओ पिय-त्तणयाए देसण-सुहमणुहवेत्ताहे ॥ १२७८
 ता सरयसिरीण समं संपत्तो पिय-सुयाण वर-भवणं ।
 सच्चविया सा कुवलय-दलच्छि लीलावर्धं तेण^२ ॥ १२७९
 अम्माइऊण सीसे पणाम-पणुट्टिया समासं^३ ।
 सासीसं ससणेहं गहिया जणणीण उच्छंणे ॥ १२८०
 तावय विज्जाहर-सिद्ध-जक्ख-गंधव-माणुंसाणं च ।
 वयणाईं णियच्छंती मुक्का सावेण सरयसिरी ॥ १२८१
 तक्कालं बंधु-समागमेण परितोसियाण संभरिओ ।
 एसो वि सावै-समओ जो सो मणिओ गणेसेण ॥ १२८२

तालं गीयते विद्यासवतीनां मुखमर्दलनार्तितं हसितं च सुप्रसन्नप्रसाधितं वदनं च शोभते
 ॥ १२७४ ॥ १२७५) दर- ईषद्विषटितकटीक्कं विषटितरसनं पतत्रावरणम् ईष-
 लुलितालकतिलकम् ईषन्मत्तमुन्मत्तत्वं रमणीनां शोभते ॥ १२७५ ॥ १२७६) इय-
 इति मधुमदमुदिताशेषसिद्धगन्धर्वयक्षजननिवहे । तृतीयदिनावसानसमये शिलामेघः संप्रातः
 ॥ १२७६ ॥ १२७७) तो सो-ततः स प्रियया समं सर्वेषामप्येकदेशमिलितानां
 विद्याधरेन्द्रप्रमुखाणां पुरतो हठिति समालीनः ॥ १२७७ ॥ १२७८) समहच्छिऊण-
 सुन्दरि तैः सर्वैरपि समाश्लिष्य स शिलामेघो भणितः । अधुना निर्जतनयामुखदर्शन-
 सुखमनुभव ॥ १२७८ ॥ १२७९) ता सरय-तावता शरच्छ्रिया समं निर्जसुताया
 वरभवनं संप्रातः । कुवलयदलच्छि सा लीलावती तेन दृष्टा ॥ १२७९ ॥ १२८०)
 अम्माइऊण-प्रणामप्रत्युत्थिता शीर्षे आघ्राय साशीर्वादं सजेहं जनन्या उत्सङ्गे गृहीता
 ॥ १२८० ॥ १२८१) तावय-ततः सा विद्याधरसिद्धयक्षगन्धर्वमानुषाणां वदनानि
 पश्यन्ती सा शरच्छ्रीः शापेन मुक्ता ॥ १२८१ ॥ १२८२) तक्कालं-तक्कालं

^१ B विरलिय. ^२ B पणुत्तणं. ^३ P किल्लं, JB तिलयं. ^४ P रमणियणं, J रमणियरं, B रमणीण.
^५ P लव्या, JB लव्य. ^६ B ससु [= स] लीणो. ^७ = समवेच, B समहच्छिऊण. ^८ B वि. ^९ B
 वा मणिओ विवत्तणवासुवदंसणसुहमणुमवेहि । ^{१०} B तेहिं. ^{११} = आश्लिष्य, P समाश्लिष्य, J समाश्लिष्यो,
 B समाश्लिष्य. ^{१२} B तो सो for तावय. ^{१३} P मायुत्तणं च, JB मायुत्तणं च. ^{१४} P विस्व, J वि
 स्व, B समाव.

अह सा कर्मसो गुरु-बंधवेहिं परियाण्डिअ ओसत्ता ।
 सविसेसं पहिवण्यं बद्धवण्यं असेसेहिं ॥ १२८३
 तावाणंद-परंपर-परितुष्टु-मंगल-रवाइ ।
 पहयाई पणविय-परियणाई परिओस-तूराई ॥ १२८४
 अण्णम्मि दिणे^१ णीसेस-बैल-पह्णम्मि वासरारंमे ।
 वेत्तूण णवण्यं कुवल्यावली राहणो पत्ता ॥ १२८५
 तो सो सिरि-मंडव-मज्झ-देस-विरह्य-चउक-विंचइए ।
 चउ-पीस-णिवेसिय-कणय-कलस-कय-चारु-परिवेसे ॥ १२८६
 णव-हईण-पाउया-रयेण-कंति-विच्छुरिय-वियड-पेरेते ।
 वजेन्द्रणील-मरगय-मणि-चबिंधे-पिहुल-वित्तारे ॥ १२८७
 पज्जालिय-कणय-पईव-पयड-परिवहुमाण-सिरि-विहवे ।
 आसीणो णरणाहो संभुयं सुह-मज्जाणावीढे ॥ १२८८
 धुवंतो गंधवच्छराहिं सिद्धंगणाहिं गिज्जेतो ।
 विज्जाहर-जक्ख-विलासिणीहिं णिम्मैज्जिओ पढं ॥ १२८९

- ^{११} बन्धुसमागमेन परितोषितया संस्पृतः । एष स शापावसानसमयो यो भणितो गणेशेन ॥ १२८२ ॥ १२८३) अह सा - अथ सा गुरुबान्धवैः क्रमशः परिह्रायाश्चासिता । अशेषैः सविशेषं वर्धापनकं प्रतिपन्नं कृतमित्यर्थः ॥ १२८३ ॥ १२८४) तावाणंद - ततः आनन्दपरंपरापरितुष्टुष्टुमङ्गलवाणि प्रस्तुत्यपरिजनानि परितोषतयाणि प्रहृतानि ॥ १२८४ ॥ १२८५) अण्णम्मि - अन्यस्मिन् दिने निःशेषबलप्रधाने^२ वामरारम्भे ज्ञापनं ज्ञापनोपकरणं^३ ।
^{१२} गृहीत्वा कुवल्यावली राहः समीपं प्राप्ता ॥ १२८५ ॥ १२८६-८८) तो सो - ततः श्रीमण्डपमध्यदेशविरचितचतुष्कमण्डिते । चतुर्द्वारनिवेशितकनककलशकृतगुरुपरितोषे ॥ [णव -] नवघटितपादुकारत्नकान्तिविच्छुरितविकटपैयङ्गे । वजेन्द्रनीलमरकतमणिसंचयग्रुथलविस्तारे ॥ [पज्जालिय -] प्रज्वालितकनकप्रदीपप्रकटवर्धमानश्रीविभवे । सुप्रदीप्तमज्जनपीठे नरनाथः आसीनः । विशेषकैम् ॥ १२८६-८८ ॥ १२८५) धुवंतो -
^{१३} गन्धर्वीप्सरोभिः स्नयमानः सिद्धाङ्गनाभिः गीयमानः, प्रथमं विद्याधरयक्षविलासिनीभिः

^१ B कमेण, ^२ = वासिष्ठा, P ओसत्ता, J ओसत्तो, D आसत्तिया. ^३ P परिहृष्टु, J परिहृष्टु, B सा आणवपरंपरपरितुष्टु [= ओसु] म्बुद्ध. ^४ P दिणे, J दिणि, ^५ = ग्रहवळ [?]. B हर for पत्त. ^६ P परिवेसे, J परिविओसे, D परिओसे. ^७ B घविय. ^८ = नवघटितपादुकारत्नः. ^९ P कविय, J कविय, B संकय. ^{१०} P स्सुयं, J स्सुयं, B सुभस्ये मज्जाणा for स्सुयं etc. ^{११} = गीयमानं. ^{१२} = बद्धवित्तः. ^{१३} D प्रसाहित. ^{१४} P puts this at the close of gāthās

तावय तुरेहिं महा-रवेहिं विविहेहिं मंगलीएहिं ।
 षड्विओ परिहासुछोविरीए रंजुम्भवाए तहिं ॥ १२९०
 तो सो सिय-वारण-पट्टि-संठिओ सेय-वास-सिब-कुसुमो ।
 सेओईसं-विलिचो सियायेंचो समुच्चलिओ ॥ १२९१
 समुहागएहिं विजाहरिंद-गलकूवराइ-पमुहेहिं ।
 दिट्ठो अद्ध-पडे बिब सवेहि मि स-प्पणाम-सिरो ॥ १२९२
 तो तेहिं चिय पुरस्सरेहिं उब्बिब-बाल-हरिणच्छि ।
 संपत्तो णत्तणाहो आवासं सिबैलेसस्स ॥ १२९३
 जं तं रंगावलि-रंइय-विविह-सपवत्त-सत्थिय-सणाह ।
 रमणि-यणाहरण-मउड-जाल-बज्जंत-सुर-चाव ॥ १२९४
 बहु-विह-विचित्र-कुसुमोवयार-चिंचइय-चारु-धरणि-यलं ।
 देवैगुल्लोय-फलंभमाण-मोत्ताहल-त्थवैय ॥ १२९५
 पंडु-पडह-संख-काहल-मुंयंग-संवलिय-मंगल-णिहोसं^१ ।
 जुवई-यण-कय-परिहास-मणहरं मंडव हारं ॥ १२९६
 खिचो से दहियक्खय-बोमीसो^२ अविहवाहिं मंगलिओ ।
 बलि-भौयणो णरंदस्स कणय-तल्लिओ-पत्तिट्ठविओ ॥ १२९७

निर्माजितः स्नापितः ॥ १२८९ ॥ १२९०) तावय-तावता महारवैस्त्वेः विविधैः
 माङ्गलिकैः परिहासोल्लापनशील्या रंजुम्भवाया कुक्कलावल्या प्रभुः स्नापितः ॥ १२९० ॥
 १२९१) तो सो-ततः स सितवारणपृष्ठसंस्थितः श्वेतवासाः सितकुसुमः श्वेतश्रीखण्ड-
 विलितः श्वेतातपत्रः समुच्चलितः ॥ १२९१ ॥ १२९२) समुहागएहिं-संमुखागतैः
 विद्याधरेन्द्रनलकूवराजप्रमुखैः सर्वैरपि सप्रणामशिरा नृपोऽर्धपथ एव दृष्टः ॥ १२९२ ॥^३
 १२९३) तो तेहिं-ततस्तैर्विद्याधरेन्द्रपुरःसरैर्नरनाथः उब्बिबबालहरिणाक्षि सिंहलेश-
 स्यावासं प्राप्तः ॥ १२९३ ॥ १२९४-९७) जं तं-यमण्डपद्वारं वररत्नावलि-
 तीर्णसुप्रैशस्तस्वस्तिकासनाथम् । रमणीजनाभरणमयूखजालवध्यमानसुरचापम् ॥ [बहुविह-]
 बहुविधविचित्रकुसुमोपचारमण्डितचारुधरणिनलम् । दिव्यैर्गुल्लोचनप्रलम्बमानमुक्ताफल-
 स्थगितम् ॥ [पडु-] पटुपट्टदृशंकाहलामृदङ्गसंवलितमङ्गलनिर्घोषम् । युवतीजनकृतपरि-^४
 हासमनोहरम् ॥ तत्रैवंविधे मण्डपद्वारे [खिचो-] तस्य नरेन्द्रस्य चरणकमल्योरुपरि
 अविचवामिर्दध्यक्षीविमिश्रो बलिभाजनं माङ्गलिकः क्षिमः । कैलापकम् ॥ १२९४-९७ ॥

^१ P बिरीहिं, J बिरीए, B बिरीहइ. ^२ = कुक्कलावल्या, P क्कवाए, J क्कवाहि, B क्कवाह.
^३ B पुट्टि. ^४ P सियमोईस, JB सेमोईस. ^५ = श्वेतातपत्र. ^६ P सिब, J सिब, B सिंह. ^७ B
 रंजावलि-रंइय-पट्टि-संठिओ सेय-वास-सिब-कुसुमो. ^८ P बज्जंत, J बज्जंत, B बज्जंत. ^९ B विच्छि. ^{१०} B दिव्यैर्गुल्लोच. ^{११}
^{११} B ल्पणिब. ^{१२} P पडु, B पडु. ^{१३} B मुंयंग. ^{१४} PB निहोसं, J निहोसं. ^{१५} = क्कामिब,
 B विमिसिओ for बोमीसो. ^{१६} = माङ्गलिकपत्र, PB आक्को, J आक्को. ^{१७} = आरात्रिकपत्र,
 B सिखण for तल्लिवा. ^{१८} B देवीगुल्लोचय. ^{१९} B puts क्कवाए at the close of gāthās.

तावच्छिउण दारं दइया-कोकिलेण णरणाहो ।

सुहरेण संपहटो आसीणो पट्ट-तूलीण ॥ १२९८

दिट्ठा विरलं सियसुय-संपाउय-वण-कमल-लायणा ।

लीलावई णरिंदेण सायें सहरिसंगेण ॥ १२९९

सप्परिहासं जुवई-यणेण संतोस-तोसविज्जंतो ।

तत्थच्छिउण सुहरं णरणोहो वेहमारुहो ॥ १३००^१

तो जायवेय-कय-चउ-रंयाहिणो पत्त-परम-परिओसो ।

गुरु-विण्य-कय-पणामो पुणो वि ततो समासीणो ॥ १३०१

अह वेह-समुत्तिण्यस्स राहणो सिंघलंमैणा प्रका ।

आरचिय-तलिर्योसत्त-करयला उवगया पुरओ ॥ १३०२

तावय विज्जाहर-बंदिणेयं सहस ति वियसिय-मुहेयं ।

सालंकारं सुमणोहरं च गाहाउलं पडियं ॥ १३०३

देवं गियच्छसु ।

अण्णोण-समीव-णिवेस-णिच्चलं समियं-सह-सलैंवं ।

पेउर-कल्लस-अुयं सुयइ च पय-पंकय-णिसेणं ॥ १३०४

१२९८) तावच्छिउण - वर्धितकोलाहलो नरवरेन्द्रः कौतुकगृहे संप्राप्तः । सुचिरेण संप्रविष्टः अनर्थतुल्यां प्रशस्ततुलिकायां समासीनः ॥ १२९८ ॥ १२९९) दिट्ठा - सङ्घर्षेण नरेन्द्रेण शातवाहनेन विरलश्वेतांशुकर्मप्रावृत्तवदनकमललावण्या लीलावती सादरं सबहुमानं दृष्ट्वा । तलिनवञ्चावृत्तत्वेन दर्शनीयस्पर्शां सामिकापं विलोकितेत्यर्थः

१॥ १२९९ ॥ १३००) सप्परिहासं - सपरिहासो युवतीजनेन संतोषतोष्यमाणः सुचिरं स्थित्वा महीपतिर्वेदीं विवाहस्थलकमारुढः ॥ १३०० ॥ १३०१) तो जायवेय - ततो जातवेदःकृतचतुःप्रदक्षिणो जातपरमपरितोषः गुरुविप्रकृतप्रणामो राजा पुनः तत्रैवासीनः उपविष्टः । जातवेदा बहिः ॥ १३०१ ॥ १३०२) अह वेह - वेदीमुत्तीर्णस्य राज्ञः पुरतः आरात्रिकासक्तवस्त्रतया एका सिंहलाङ्गना शिलाभेधनृपभार्या उपगत आगता ।

११) अश्रूजामातुरारात्रिकावतरणायोपगता इत्यर्थः ॥ १३०२ ॥ १३०३) तावय - तावता विद्याधरबन्दिजनैः सहसा विकसितमुखैः सालंकारं चित्रवक्रोक्त्यानुप्रासादिसुभगं सुमनोहरं हृद्यं गायकुलं पठितम् ॥ १३०३ ॥ देव पय । तदेवाह । १३०४) अण्णोण -

^१ P तापरियउण वरवइया, J तावच्छिउण दारं, B reads the first line thus: कोकिले संपत्तो वडियकोकिलो नरवरिंदो । ^२ PB विरलसियसुय, J विरलसुयसुय. ^३ B संयाइव- [= संयाइव]. ^४ B कयकलायणा. ^५ B साहिकासत्ति [= सिद्धि] विण्योहा for सावरं etc. ^६ P सहरि, J सहर. ^७ B सप्परिहासो. ^८ = तोष्यमाणः. ^९ PB नत्ताहो. ^{१०} P 1298, J not specified, B 1301. ^{११} = वतुअवशिण, P चउण्य, B चउण. ^{१२} P ततो वेहं समुत्तिहो, JB पुणो वि ततो समासीणो. ^{१३} B सिंघलं [= कं] मना. ^{१४} B सिंघला. ^{१५} = कयामुह, P सिंघाहर, JB विज्जाहर. ^{१६} B बंदिपडि. ^{१७} B मुहेयि. ^{१८} P विध, J वेध, B नत्ताव [= इ]. ^{१९} = अल. ^{२०} B संकायो. ^{२१} B मुजो. ^{२२} B निलण्यो. ^{२३} B स्पसंत. ^{२४} B looks like कुव.

थोरोरु जुयन्मतर संदाभिय सिचय पर्यडिय पवोहो ।
 रसना दलै संकतो रमणे रमइ व जोइवलो ॥ १३०५
 तंसोणयै विसम विसंघडं तिवली तरंग परितणुए ।
 धुर्यै संचया वि^१ अहिय रेहइ रोमावली उयरे ॥ १३०६
 कम पसरिय धुय जुयहु छलै त लायण जणिये परिवेसो ।
 पसरइ अलह थामो दरये दीव उज्जोओ ॥ १३०७
 वेल्हलै सुवोवमाण विसेम समुलसण संगैलिजतो ।
 परिममइ णाहि मडल विओय विरहाउरो हारो ॥ १३०८
 [धुय भामिय तलिय पर्यैव पर्यडिओ धणहरे सहइ हारो ।
 मेरुय सिंग जुए णं चलैत गंगा पवाहो व ॥ १३०८*१]

अन्योन्यसमीपनिवेशनिश्चलो नू पुरकलहंसस्युवा चरणाभरणराजहंसतरुणः । शमितशब्द-
 संलापः संकोचितनादकलकलः पदपङ्कजनिषण्णः स्वपितीव । सात्त्विकभावेनाङ्गोपाङ्ग-
 स्तम्भानूपुरारावाभावानिद्रायत इवोद्येक्षा । यदाहुः प्रमुश्रीहेमस्त्रयः अलङ्कारचूडामणौ
 'स्तम्भस्वेदरोमाश्चस्वरभेदकम्पवैवर्ण्याश्रुप्रलया अष्टौ सात्त्विकाः' [काव्यानु० २-५३]
 इति ॥ १३०४ ॥ १३०५) थोरोरु - स्थूलोरुजङ्घान्तरसंदानितसिचयप्रकटिताव-
 यवः सूक्ष्मवस्त्रत्वादन्तर्लीनतेजसा प्रकाशिताङ्गोपाङ्गो अत एव रसनावलिसंक्रान्तः
 काञ्चीलम्बो ज्योतिष्को दीपो रमणे स्मरमन्दिरे रमत इव क्रीडतीव ॥ १३०५ ॥
 १३०६) तंसोणय - तैतः सोनतविषमविसंवटमानत्रिवलीतरङ्गप्रतिननुके^{११} तस्या उदरे
 तदानीं कुचसंचयात् वक्षोजकरोशात् हारावली शोभते । ज्योतिःप्रतिबिम्बेन हारो रोमा-
 वली च सविशेषं राजते इत्यर्थः ॥ १३०६ ॥ १३०७) कमपसरिय - कमप्रसा-
 रितभुजयुगलोच्छलल्लावण्यजनितपरितोषो दीपोदयोतो लब्धार्थः सिद्धकार्य इव दूरतरं
 प्रसरति । लोभप्रस्तो हि यथालाभमग्रे धावति । आरात्रिकदीपोऽप्ययं बाहुप्रसारणेन ऊर्ध्व-
 मुपाधमानो विशिष्टाङ्गोपाङ्गलावण्यरसलाभान्नाभीकक्षावक्षोजादिषु प्रविशति इति भावः
 ॥ १३०७ ॥ १३०८) वेल्हल - ऊर्ध्वप्रसरणशीलभुजवैलानस्तनकलशस्त्रसनसं-
 कलीक्रियमाणः नाभिमण्डलवियोगविधुरातुरो हारः परिभ्रमति इतस्ततो लुठति । आरा-
 त्रिकस्योर्ध्वमुत्पादेन नाभीमण्डलादूरीभवनं वक्षोजयोश्च परितः पतित्वोभयतटभ्यां
 मिलंस्तदुभयवियुक्त इव भ्रमतीत्युपेक्षते । 'संसेल्हसिडमौ' [हैम० ८-४-१९७] इति
 ल्हसणं । वेल्हलै स्फूर्तिमत् ॥ १३०८ ॥ १३०८*१) धुय - भुजभ्रामितिलिङ्क-

^१ B जंघंर for जुयन्मतर. ^२ B पवडियावपवो । ^३ B रसणावडिसं. ^४ P रमण, JB रमणे.
^५ B सो तंसोणय = व. ^६ B जुयं for धुय of P. ^७ B हि. ^८ P अहियं, J यहियं, B corrupt.
^९ PB जणिय, J णं for जणिय. ^{१०} = दीर्घलुज्जतरव. ^{११} B धणयससहसण for विसम etc.
^{१२} = संसनेन पिडीयवन्. ^{१३} This gāthā is not found in any ms.; but it is tentatively
 reconstructed from the Sanskrit commentary found in B which gives only सूयः,
 perhaps standing for the first two letters of the gāthā. ^{१४} B लुठये.

गिम्मजिय-विउल-कबोल-कति-मासलिय-पम्ह-वित्तारो^१ ।
 तलियाए समं परिमम्ह तरुण-मय-वाउरा दिट्ठी ॥ १३०९
 इय तुह इमीए गरवर वास-सहस्सं अलक्खिय-जराए ।
 मामिज्जेउ कय-कोउहलाए आरत्तिय-पुर्वो ॥ १३१०
 अह सो तत्थ गरेदो रू-तण्हुचाबलो गिसारंमे ।
 अलीणो वासहरे गरणाहो पिययमाए समं ॥ १३११
 एत्ताहे तुह कुवल-दलच्छि किं जंप्पिएण बहुएण ।
 सा राई तस्स पराहिबस्स उज्जमिरस्स गया ॥ १३१२
 एव पहाए संते सवेहि मिं तेहिं दिव-पुरिसेहिं ।
 बहु मणिऊग दिण्णाओ गियस-गिययाओ सिद्धीओ ॥ १३१३
 अंतद्वाणं सिद्धाहिबेण जक्खेण अक्खयं कोसं ।
 गंधेवेण य दिण्णं दिवम्भि गमणं महीवहेणो ॥ १३१४

- प्रदीपप्रकटितो हारः स्तनभरे शोभते । णं इति प्रश्नोपेक्षायाम् । मेरुशृङ्गयुगे चलद्रङ्गा-
 प्रवाहः इव । स्वभावनिकामगौरे वक्षोजयुगले विशिष्य दीपप्रभोदीप्यमानतेजसि हारं
^१ सुवर्णाचलशिखरद्वयप्रवहत्स्वर्गगङ्गाप्रवाहतयोपेक्षितवान् ॥ १३०८*१ ॥ १३०९)
 गिम्मजिय - निर्माजितविमलकपोलकान्तिमांसलितपक्षमविस्तारो^१ उद्धर्तनादिना निर्मली-
 कृतगह्वरुचिप्रवर्धितनेत्रोममण्डला तरुणमृगवागुरा दृष्टिः तलिकया हस्ततलेन आरात्रिक-
 पात्रेण वा समं परिभ्रमति । वागुरा मृगबन्धनजालिका । नेत्राभ्यामपि अवतारणकं
 केहात्करोति इत्यर्थः ॥ १३०९ ॥ अथ बन्दिनः उपसंहारमाहुः । १३१०) इय -
^२ हे नरपते राजनिति पूर्वप्रकारेण अलक्षितत्रया अतिरसादज्ञातबुद्धभावया कृतकौतूहल्या
 अनया नायिकया वर्षसहस्रं तव त्वदुपरि आरात्रिकप्रदीपो आभ्यते । सौभाग्यातिरेकेण
 तवोपरि वर्षमानकेहया अनया वर्षसहस्रमपि माङ्गलिक्यं क्रियते इति कृतमतिविस्तरेण
 ॥ १३१० ॥ १३११) अह - अथ स नरपतिः निशंसमये सहसालिङ्गनरसाक्षितो
 लीलवत्या समं वासगृहे संप्रविष्टः क्रीडामन्दिरमाविशत् ॥ १३११ ॥ अथ कुतूहल-
^३ कविः स्वभार्या प्रति वक्तव्यसंक्षेपमाह । १३१२) एत्ताहे - हे कुवल्यदलाक्षि सावित्रि
 अधुना तवाग्रे बहुना जल्पितेन किम् । अनिर्वाच्यं किं निर्वच्यं चतुरशीतिनिबन्धा-
 दिव्यकृतं किमधुना प्रकटयामि निर्व्यासार्थमाह । सा रात्रिस्तस्य श्रीशतवाहननराधिपस्य
 उज्जगारकत्वेन ^४ अनिद्राणतयैव विभातेत्यर्थः ॥ १३१२ ॥ १३१३) एव पहाए -
 तावता प्रभाते सूर्योदये सति सर्वैस्तेर्दिव्यपुरुषैः गन्धर्वैश्चविद्याधैः बहुमान्य निज-
^५ निजकाः सिद्धयो दत्ताः ॥ १३१३ ॥ १३१४) अंतद्वाणं - सिद्धाधिपेन मल्याधिपेन

^१ B विमल. ^२ [-वित्तारो]. ^३ = तरुणमृगवागुरा, P वाउला, JB वाउरा. ^४ B मामिज्जे.
^५ B reads first line thus : अह सो सहस्रकिंमरसिओ साकहणो मिस्तस्मए । ^६ B वासहरे.
^७ B ताव. ^८ P मि, J मिय, H वि. ^९ अनिद्राणं, J अंतद्वाणं, B अन्तद्वाणं. ^{१०} B reads second
 line thus : कोमगणं तह गंधाहिबेण विणो[= विणं] महीवहणे. ^{११} = स्वर्गोपि. ^{१२} P वयणो,
 JB वहणो. ^{१३} B विस्तारो. ^{१४} B अनिद्राणेतयैव.

हंसेण वि से देव्यं वय-यम-रसायणोसहं मीत ।
 पडिबण्यं जं अण्यं पि किं पि तं तुण्णं साहीणं ॥ १३१५
 एवं बहुसो पडिबज्जिउण सो सुयसु णिय-पुरीहुचो ।
 संपेसिओ सहसिओ राया लीलावर्धं समं ॥ १३१६
 इहं तुह इमीएणं णरवर वास-सहस्सं अलक्खिय-जराए ।
 लीलावर्धेणं समयं वण्णंतु अलक्खिया दियहा ॥ १३१७
 इय विविह-पयारं जैक्ख-गणा आसीसिउण णैरणाहं ।
 णिय-णिय-वासाहुचं सवे ते उवगया झचि ॥ १३१८
 पूयं काउण तिलोयणस्स भरीएणं णम्म-पासुवणं ।
 णमिउण सलीलं कुवल्लयच्छि सालाहणो चालिओ ॥ १३१९
 इत्थंतरम्मि ते वि हु विज्जाहर-सिद्ध-जक्ख-गेषवा ।
 संपत्ता सहसं चिय साणंदी णिय-य-ठाणेसु ॥ १३१९*१
 तेह सो वि सिलामेहो दो-तिण्णि पयाणयाहं गंतुण ।
 विणियचो तणयाए रयणाहरणाहं दाउण ॥ १३२०

महीपतेरन्तर्धानम् अदृश्यीकरणं दत्तम् । यक्षेण नलकूबरेण सदैवाक्षीणः कोशो भाण्ड-^{११}
 गारो दत्तः । अक्षयस्ते निधिर्भवतु । अनुगृहीत इत्यर्थः । तथा गन्धधिपेन गन्धवैराज-
 पुत्रेण चित्राङ्गदेन व्योमैनि गमनं संचरणं दत्तमिति । स्वस्वविद्यापारितोषिकं त्रिभिर्पि सुदैः
 परोपकारिणे नृपाय वितीर्णम् ॥ १३१४ ॥ १३१५) हंसेण-हंसेनापि नरेन्द्रेण
 श्रीशातवाहनाय वयःस्तम्भरसायनं महातन्त्रं दत्तम् । तन्त्रमौषधादि । अन्यच्च । प्रतिपन्नं
 हंसेन राज्ञान्युपगतम् । यदस्माकं कोशकोष्ठगारशुद्धान्तादि तद् युष्मत्स्वाधीनं भवदायत्तं^{१२}
 सर्वमिति ॥ १३१५ ॥ १३१६) एवं बहुसो-हे सुतनु सावित्रि एवमित्थं बहुशः
 प्रतिपद्य स शातवाहनो राजा लीलावत्या समं निजपुरं प्रति सहस्रं संप्रेषितः ॥ १३१६ ॥
 १३१७) इह-[इह तव अनया नरवर वर्षसहस्रमलक्षितजरया लीलावत्या समं व्रजन्तु
 अलक्षिताः दिवसाः] ॥ १३१७ ॥ १३१८) इय-[इति विविधप्रकारं यक्षगणाः
 हि] आशास्य नरनाथम् । निजनिजवासाभिमुखं सर्वे ते उपगताः झटिति] ॥ १३१८ ॥^{१३}
 १३१९) पूयं-[पूजां कृत्वा त्रिलोचनस्य भक्त्या नम्रपाशुपतम् । नत्वा सलीलं कुवल-
 लाक्षि शातवाहनः चलितः] ॥ १३१९ ॥ १३१९*१) इत्थंतरम्मि-अत्रान्तरे
 तेऽपि विद्याधरसिद्धयक्षगन्धर्वाः सानन्दाः प्रमोदपरायणाः सन्तः सहस्रैव निजकस्थानेषु
 संप्राप्ताः ॥ १३१९*१ ॥ १३२०) तह सो-ततः सोऽपि शिलामेघो द्वे श्रीणि

^१ P विम, J देण. ^२ B reads second line thus : पडिबण्यं जं अण्यं पि हु जं अण्यं तुण्णं साहीणं ।^{१४}
 (with minor corrections). ^३ B पुणहुचं. ^४ B सहसिओ. ^५ These verses, Nos.
 1317-19, are found in PJ, not in B. ^६ P जण्णसणाहं, J जण्णसणाहं, [जण्णसणाहं].
^७ P नह, J नह. ^८ PJ नह. ^९ This gāthā is found only in B, but not in PJ. ^{१०} B
 निचय. ^{११} ता for तह.

सिंहल-दीवम्भि गओ सह सरयसिरीइ भिन्ध-परियरिओ ।
 शिवसिय-लीलाव-विवाह-सुह-वड्डियाणंदो ॥ १३२०*१
 अह सुयणु सो णरिंदो लीलाव-लम-जणिय-परिओसो ।
 गिये-छाणे संपत्तो णव-णव-वड्डित-कल्लाणो ॥ १३२०*२
 पुहईसरो सतोसं लोलाव-वयण-पेसियच्छि-जुओ ।
 विजयाणंदेणाणंदिओ परं वड्ड सलीलं ॥ १३२१
 सामंत-महंतासण-दिण्ण-अय-भीम-भेसिय-दियंतो ।
 सिंघयरं संपत्तो सड्डित्त-विसए पड्डाणं ॥ १३२२
 जं तं तोरण-तुंगेयर-गुड्डिया-हड्ड-सोह-सोहिल्लं ।
 सोहिल्ल-देउलारंम-संकुलं तुंग-पायारं ॥ १३२३
 पायार-दार-थिर-रण-विम्ममाराम-रंजियावयवं ।
 अवेगय-विच्छुरियासण-दीहियापडिम-संकंतं ॥ १३२४
 संकंत-सुंदरी-रूद-मद-समह-सोहणाउणं ।
 उण्णय-घण-वकल-घणहरेसु भेसविय-पहिय-घणं ॥ १३२५

- ११ प्रयाणकानि गत्वा तनयायाः लीलावत्याः रत्नाभरणानि दत्त्वा विनिवृत्तः स्वगृहं प्रस्थितः ।
 रत्नाभरणं नागेदरादि । आदिशब्दाच्छुरकुलोचितशिक्षाः ॥ १३२० ॥ १३२०*१)
 सिंहल - निर्वातितलीलावतीविवाहसुखवर्धितानन्दः । मृत्युपरिकरितः शरच्छ्रया सह
 सिंहलद्वीपं गतः ॥ १३२०*१ ॥ अथ कयासंप्रहृष्यां पर्याय्य समङ्गलमुपसंहारमाह ।
 १३२०*२) अह - अथानन्तरं सुतनु सावित्रि लीलावतीलाभजनितपरितोषस्तत्पाणिग्रहण-
 १२ संपन्नेस्तितायप्रत्याशावर्धितानन्दः नवनववर्धमानकल्याणो निजभवनं संप्राप्तः । श्रीलीला-
 वतीपाणिग्रहणानन्तरं कल्याणं श्रेयः पर्यायं सुवर्णपर्यायं च प्रवर्धमानं जानमिष्यर्थः । अथवा
 तत्कालं नगरप्रवेशावसरे सकलप्रजानां महोत्सवारम्भवर्धमानकल्याणः स्वगृहं प्राप्तः इति ।
 प्रान्ते च कल्याणपदं ग्रन्थकर्तृश्रोतृपाठकानामा परिसमाप्तेः मङ्गलार्थमिति ॥ १३२०*२ ॥
 १३२१) पुहईसरो - [पृथ्वीश्वरः सतोषं लीलावतीवदनप्रेषिताक्षियुगः । विजयानन्दे-
 १४ नानन्दितः परं वर्तते सलीलम्] ॥ १३२१ ॥ १३२२) सामंत - [सामन्तमहदा-
 सनदत्तभयभीमभीषितदिगन्तः । शीघ्रतरं संप्राप्तः स्वभुक्तिविषये प्रतिष्ठानम्] ॥ १३२२ ॥
 १३२३) जं तं - [यत्तत् तोरणतुङ्गतरगुड्डिकाहड्डशोभाशोभितम् । शोभावद्देवकुलाराम-
 संकुलं तुङ्गप्राकारम्] ॥ १३२३ ॥ १३२४) पायार - [प्राकारद्वारस्थिररत्नविभ्रमाराम-
 रञ्जितावयवम् । अकगतविच्छुरितासन्नदीर्घिकाप्रतिमासंक्रान्तम्] ॥ १३२४ ॥ १३२५)
 १५ संकंत - [संक्रान्तसुन्दरीवाचालमन्दसंमर्दशोभनापूर्णम् । उन्नतवनवर्तुलस्तनैर्भैः भीषित-

^१ This gāthā is found in B, and not in PJ. ^२ B निष्. ^३ This gāthā is found only in B, but not in PJ. ^४ = सुयणु. ^५ B निष्. ^६ B नवणव. ^७ B 1322. ^८ Gāthās 1321-33 are found in PJ, but not in B. ^९ P तुंगेयियावाहड्डित्तोहसोहिल्लं, J तुंगेययावि-
 पाहड्डित्तोहिल्लं. ^{१०} P देउल, J देउल. ^{११} P मसा for अवगय of J. ^{१२} B सह रत्ना.

पहिये-यण-कलयलाराव-वाहैरिय-मग-मग-दिट्टि-वैह ।
 दिट्टि-वह-णिहित्त-सुविहिय-विचित्त-यम्मेषु जण-णिवह ॥ १३२६
 एयस्स मज्झयारे सुवण्ण-कय-यंम-रयण-चिचहए ।
 संपत्तो राया तवस्सणम्मि देवी-महा-भवणं ॥ १३२७
 सां वेदिय चिट्ठाइय-चलणा इय-सयल-कलि-मल्लुप्पको ।
 रंगावलीएँ सक्खं णिययावासं गओ राया ॥ १३२८
 एत्थ सर्मप्पइ एयं संखेवुप्फालियं क्कावत्थुं ।
 अह-वित्थरेण कहियं मयच्छि को भाविउ तरह ॥ १३२९
 भणियं च पिययमाए रइयं मरहह-देसि-भासाए ।
 अंगाई ईमीएँ क्काएँ सज्जणासंग-जोग्गाई ॥ १३३०
 एयं जं अम्ह पिययमाएँ हियएण किं पि पडिवण्णं ।
 तं ण तहा जेहँसंतं सुयणा गेण्हह पयत्तिण ॥ १३३१
 सुयण-खँलेहि अले चिय गुण-दोसे जे णियंति किं तेहिं ।
 गुण-दोस-रया जाणंति मज्झिमा कव-परमत्थं ॥ १३३२
 अट्टारह-सय-संखा अणुट्ठुँ-संखाएँ विरइय-पमाणा ।
 एस समप्पइ ण्ण्हि कइ ति लीलावर्धं णाम ॥ १३३३^{११}

पथिकजनम्] ॥ १३२५ ॥ १३२६) पहिय - [पथिकजनकलकलारावव्याहृत-
 मार्गभग्नदृष्टिपथम् । दृष्टिपथनिहितसुविहितविचित्रकर्मसुजननिवहम्] ॥ १३२६ ॥
 १३२७) एयस्स - [एतस्य मध्ये सुवर्णकृतस्तम्भरत्नमण्डिते । संप्राप्तः राजा तत्क्षणे
 देवीमहाभवनम्] ॥ १३२७ ॥ १३२८) सा वेदिय - [तौ वन्दित्वा स्थापितचरणां^{१२}
 हतसकलकलिमलसमूहः । रङ्गावल्या साक्षात् [प्रकटं] निजकावासं गतो राजा]
 ॥ १३२८ ॥ १३२९) एत्थ - [अत्र समाप्यते एतत् संक्षेपकथितं कथावस्तु ।
 अतिविस्तरेण कथितं मृगाक्षि कः भावयितुं शक्नोति] ॥ १३२९ ॥ १३३०) भणियं -
 [भणितं च प्रियतमायाः रचितं महाराष्ट्रदेशीभाषायाम् अङ्गानि अस्याः कथायाः सज्ज-
 नासंगयोग्यानि] ॥ १३३० ॥ १३३१) एयं जं - [एतद् यदस्माकं प्रियतमायै^{१३}
 हृदयेन किमपि प्रतिपन्नम् । तन्न तथा यथा-सत् सुजनाः गृहीत प्रयत्नेन] ॥ १३३१ ॥
 १३३२) सुयण - [सुजनखलैः अलमेव गुणदोषान् ये पश्यन्ति किं तैः । गुणदोषरताः
 जानन्ति मध्यमाः काव्यपरमार्थम्] ॥ १३३२ ॥ १३३३) अट्टारह - [अष्टादश-

^१ P पहियण, J पहियण. ^२ P वहिरिय, J वहरिय. ^३ P विट्ठि, J विट्ठ. ^४ = विचित्रकर्मसु,
 ['यम्मसुजण']. ^५ P सो, J स. ^६ P चिट्ठाइ, J चिट्ठाइय. ^७ P 'ण्णको, J 'ण्णक. ^८ = समाप्यते. ^९
^{१०} = अस्या रीत्या भाषयितुं कः शक्नोति. ^{११} P इमी, J इमीए. ^{१२} P अं, J अह. ^{१३} P खलेहि, J खलिहि.
^{१४} P अणुट्ठु, J अणुट्ठु. ^{१५} P 1331, J 1332.

दीर्घच्छि क्हा एसा अणुदियई जे पठति गिसुणति ।
तार्ने पिय-विरह-दुखे न होइ कइया वि तणुअंगि ॥ १३३३*१^१

[॥ इय लीलावई नाम क्हा समत्ता ॥]

शतसंख्या अनुष्ठुप्-संख्या विरचितप्रमाणा । एषा समाप्यते इदानीं कथा इति लीला-
वती नाम] ॥ १३३३ ॥ १३३३*१) दीर्घच्छि - [दीर्घाक्षि कथामेताम् अनुदिवसं
ये पठन्ति निश्चुण्वन्ति । तेषां प्रियविरहदुःखं न भवति कदापि तन्वञ्जि] ॥ १३३३*१ ॥

॥ समाप्ता चेर्य लीलावतीकथावृत्तिः ॥

^१ This gāthā is found only in P, but not in Jv. It may be noted that it is written on the lower margin of the palm-leaf ms. and in a hand-writing different from that of the text. ^१ P लाव, ^२ P ends thus; लीलावतीकथावर्क समाप्तं ॥ छ ॥ मंगलं महाश्रीः ॥ छ ॥ J ends thus: प्रयागे श्लोक १८०० ॥ छ ॥ संवत् १२९५ वर्षे वैश्वसुदि द्वादश्यां शनीं लीलावती नाम कथा समाप्तयम् ॥ छ ॥ * ॥ छ ॥ अग्रमस्तु ॥ छ ॥; B ends thus: ॥ श्रीः ॥ समाप्ता चेर्य लीलावतीकथावृत्तिः ॥ श्रीविष्णुमार्कण्डेयसंवत् १३९१ वर्षे शुभमंगलं ॥ श्रीः ॥

पञ्चसूई

अह् अलमलमिमिणा
अह्ठंठालोय विसाळसाल
अह्गहो अवरहो
अह्गहससअसससाल
अह् चंदकेडे ण गियसि
अह्ममणीया रयणी
अह्मुहियपाणभावाण
अकमकुसुमोवयारं
अकममुकजविणोओ
अकुळीणे वि सुयमे
अखळियपयावपसरो
अगिमयागे वट्टडबसाहणं
अनघाह्कण सीसे
अण्ठठ ता गियछेत्तं
अण्ठंतु ताव ते बोम
अण्ठीहिं चिय सा तेण
अजदियसाउ रजं
अज वि तळवियसिय
अज वि महमिपसरिय
अजं चिय सिह्ठं हेरिपहिं
अजोत्थ तुम्ह गहो
अजो अज कयथा
अट्टारहसपसंत्ता
अणवेळं साहिजसु पयं
अगिमिसणयणाळोओ
अणुममामुवगया ते
अणुह्वाण वि प्रवेहिं
अण्णणवणळयागहिय
अण्णमिम गिसाविरमे ताहिं
अण्णमिम गिसाविरमे बहु
अण्णमिम गिसाविरमे अगिया
अण्णमिम दिणे गीसेसबळगिबज्जंत
अण्णमिम दिणे गीसेसबळपहाणमिम
अण्णमिम दिणे बहुविह
अण्णमिम दिणे बहुसिखियाण

६५४
१०२६
६३१
६१६
९३
३२
४६
६८३
९४०
१७७
८४५
१०६८
१२८०
५१
४१८
१२५८
६१२
१७३
१९
१०७
९१५
३९०
१३३३
११२
२५२
९००
८३७
८७
२८६
५९३
३३५
१०६
१२८५
३२७
८२३

अण्णमिम बासरे विसिण
अण्णह् कइ वेयजवत्त लत्त
अण्णहियओ वि कीपें वि
अण्णं च पत्थ पवं
अण्णं च पत्थ सुव्वह्
अण्णं च पुणो पुच्छामि
अण्णं तं गूमिजह्
अण्णं पि तुम्ह सीसह्
अण्णं साकय भायवसंकिण
अण्णाप्र उद्धकरोविरीप्र
अण्णाप्र को वि अण्णह्
अण्णापें कंठमओ संजमिओ
अण्णाहिं परमपरिहास
अण्णेण को वि अण्णह्
अण्णेसियाहिं बहुसो
अण्णोण्णणह्मुह्किहण
अण्णोण्णमउडसंघट्टुविच
अण्णोण्णसमीयगियेस
अण्णोण्णाहररसपाण
अत्तापंतो वि हु अत्ता
अत्थि कण्णायलुण्णसंगथा
अत्थि तिसमुह्पुह्विक्काय
अत्थि बहुविहविहंगठक
अहंसणाप्र गरवह्
अहुक्खितविसंदुक्काहु
अहंहुक्खितसिरं
अपरिगाहा कुमारी
अपहुक्खविपासुणी
अप्यण्णमप्यण चिय दिजह्
अमयरसमेयतण्णाय
अम्हारिसेहिं कपो णय
अम्हेहिं पि ण अहा
अळमवरेणासंबंधाकाव
अळमह्वा इह दुक्खितियण
अळिगावळसळजळहर

९४३
७७९
१०७९
१६०
५३९
९२६
४९९
७३०
३६
१११३
११०९
९१०
९११
१११५
९५३
१०८३
१२०
१३०४
१२७२
४३८
७८८
१०४३
२१३
४८३
७७५
८००
८१
५७८
१२६२
१९१
९१७
१७
६८६
११८५

अक्षिपद् जा विमार्गं अह	४३४
अक्षिपद्गङ्गाणीसयसमृद्ध	११९६
अक्षिणी प्रक्षं प्रक्षेपे	२०३
अक्षयिद्विजग धनिषं गवर	८५३
अक्षयवद् भयवद्भ्यो	३६१
अक्षयवत्समुत्पत्तं	१२०१
अक्षिरवर्गकेतिपसंग	१०७७
अक्षिरवर्गं जं गुह्यगमि	६८०
अक्षिरवर्गमुद्रयुगाणुक्रमद्वयुक्तो	७७२
अक्षिरवर्गं ते वयसं	९४६
अक्षिरवर्गसंप्रगमिकेववत्	७४३
अक्षुरो वि सया मत्तो मत्तो	१७०
अक्षुद्राक्षिकम्माण वि	८८२
अक्षुद्राक्षिकवर्गवद्	१०३१
अक्षुद्राक्षिकमि पद्मा	१०१७
अक्षुद्राक्षिकमहासीवेण	६३७
अक्षुद्राक्षिकमकुलार	८७५
अक्षुद्राक्षिकमत्तवर्ग	७४०
अक्षुद्राक्षिकमि पद्मा	११०२
अक्षुद्राक्षिकमि सप्तमवर्गवरे	६३४
अक्षुद्राक्षिकमि त्रयस्य	१२५५
अक्षुद्राक्षिकमि राक्षस्य	५६१
अक्षुद्राक्षिकमि पिप्पुले	८९३
अक्षुद्राक्षिकमि बहुलो मंत्रिक	१६४
अक्षुद्राक्षिकमि विम्वरगयमगस्त	२५६
अक्षुद्राक्षिकमि सप्तविंशत्	१०४
अक्षुद्राक्षिकमि पुनरुत्पत्तिपिपण	८९१
अक्षुद्राक्षिकमि बहुला तु	८८६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	६२
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं फलि	६२३१
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं वि	६३
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	२१५
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	३२९
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	९६४
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	९५२
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	३६३
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१४३
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	२०८

अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१२२६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	३५२
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	८६६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	५०४
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१०५६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	९३६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	६४३
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	७०५
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१०४६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	५८८
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	३२०
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	८१३
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	६०६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	२३५
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	९४४
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	२१४
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	४५४
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१०८७
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	३७४
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	९३९
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	२२३
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१५
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	३०९
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	६६४
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१३०२
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	८७३
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१०६४
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१२८३
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	२६६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१२१२
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	४२७
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	९०६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१३२०४२
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१४०
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	५०६
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	९२
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१३११
अक्षुद्राक्षिकमि तत्त्व दोसो जं गिम्ह	१३६६

अह सो पसपण्डि सुबल्लोहिं
 अह सो मए गणेतो
 अह सो मए गराविष
 अह सो मए वि भगिओ
 अह सो मए वि सहसा
 अह सो वि चित्तिओ
 अह सो विसज्जिवासिस
 अह सो वि हु वड्ढासंकिपरिं
 अह सो सिंहासणकय
 अहिमुहजीहाउपचंचळेण
 अंनं पविचंभियपुळयज्जाह
 अंगेहिं मि अणवत्थट्ठिपरिं
 अंतद्वाणं सिद्धादिवेण
 अंतोरमेतसुरसिद्ध
 अंबाए इमं सीसठ स
 आ
 आर्णवबाहपडिपरिपरिं
 आर्णवबाहपडिपरिपरिं
 आर्णवयसयण्हा
 अणेमि कंदमूळफफाई
 आबल्लंतफस्तुप्यंक
 आमुक्कामणममो
 आमुक्काहरणपलहुइयंरा
 आपासपेळणुमायसेय
 आळाववड्ढारणंतरे व
 आळिहियह ओ वम्मह
 आवासाहंभणारंममुक्क
 आवास्तियवळसिज्जंत
 आसण्णपरियणाळावसंकिरी
 आ-सायरेक्कतंक
 आसि तिचेपसिहोममि
 आसि पसाहियवडज्जकडि
 इ
 इत्थंतरमि ते वि हु
 इमिणा असुहजियकम्म
 इमिणा मिस्सायरेण व
 इमिणा वि णवपओहर
 इमिणा सरएण ससी

१०२२
 ८००
 ९५१
 ४०८
 ५०७
 १२२९
 १११
 १०५३
 ११११
 १००६
 ३९९
 ६१७
 १३१४
 ३४६
 ८६४
 ६१५
 ३९५
 १०८०
 ५९२
 ८२
 ४३७
 ७५३
 ११२५
 ५४१
 ७१
 १११८
 ११२१
 ४८१
 ५८१
 १८
 ५८०
 १११५+१
 ७१५
 ५१४
 ५०९
 २५

इय इह इमीरें कयणिक्कवारें
 इय एमविहं पोरत्थिपरिं
 इय एमविहं भाठय दुस्सोवन्नं
 इय एमविहं भाठय विचित्त
 इय एतिसमि सुंदरि
 इय एतिसस्स सुंदरि
 इय एतिसं कुंरंगण्डि
 इय एतिसे समुल्लापवड्ढारे
 इय एव मए उवळमिक्कळण एक्कमि
 इय एव मए उवळमिक्कळण भगिया
 इय एवमई भगिक्कळण
 इय एवविहं पियसहि
 इय एवविहो वम्मो विट्ठो
 इय एवं चित्तंतीरें सो
 इय एवं बहुसो पळविकण
 इय एवं बहुसो विकविकण
 इय एवं जगिरीए
 इय एवं वसणपरंवरार
 इय कीस तुमं ण्मेसि
 इय केण गियवविण्णाल
 इय गुरुज्जमणवरहिं
 इय चित्तोयडिपडिओ
 इय जह मरणमसंतं
 इय जं जुज्जह एवंविहमि
 इय जं मं महसि महाणुभाष
 इय जा एतरह पयडो
 इय जा ममारिं सोढं
 इय जा सुवह एसो
 इय जंटाणुक्कमवाहिराई
 इय जो जो से दीसह
 इय जियमइमेत्तमुणिज्जमाण
 इय तस्स कण्णववेवाकयस्स
 इय तस्स महापुहईसरस्स
 इय तुह इमीए णवर
 इय तेण मणामि तुमं
 इय पढममज्जणारंमरहस
 इय महुमयमुइयासेस
 इयरा वि मिरीसरीयड

७२६
 ६१९
 ७००
 ८६९
 ११९७
 ५२
 १०३२
 ११५९
 ८३२
 ४०६
 ५५२
 ५९७
 ६६५
 ८४४
 ७१२
 ६४८
 ४२९
 ८८७
 ४८५
 १००
 ६६१+१
 ९६०
 ७२४
 ९९७
 ६६२
 १०७०
 ६७९
 ७३७
 ८८४
 ७७७
 १०८४
 २४३
 ७३
 १३१०
 २२४
 ७५४
 १२७६
 ११३१

हृवस वि भयवया गद्यसुहेज

१०४

हृव बन्महवाणवसीकयमिम

८९

हृव धवणयवणयणहर

७६१

हृव धारोसारोदोकिरीहिं

१८३

हृव विविहकुमुमपरिमळ

७४४

हृव विविहपयारं जयल

१३१८

हृव विविहमणइकजाण

३५१

हृव विविहबेहिवेहिवळ

३५६

हृव सणगावाहियंतपरियणो

१२५

हृव सुहरेण समानवि

७५०

हृव सो तिलोयसुंदरि

१००८

हृव तुह इमीरें गरवर

१३१७

हृव भट्टल गिबसह

२१६

हृव होठ पिंढवासो प्रत्य

७३४

हृ

हृसीसिपुष्वभाठगामंत

१०८८

ड

डन भम्मडे इमाए

२९२

डजझाकिंगणकाकसाप्र

१०७३

डणयणासावंसो

८४०

डप्ययह व पवणुव

२४०

डनीकयाड वरगुवियाओ

८१८

डम्मुहपुरंतपविरकससि

४५६

डम्मुळंतो धकतकवणाहं

१७९

डयकम्भवाओ तिस्सा

२८३

डयकम्भह जेण फुडं

४०

डयकिट्टं विट्टं टावसीयणं

२४५

डयसप्पिडण पासं

४७५

डयवहह अयसेको परिसर

४३९

प्र

प्रहं पिय सळहिआह

२२९

प्रहेकमवयणमुणाळ

९९

प्रहेकमेवपरिओस

९७२

प्रहेण सडस्सेणह

११८०

प्रहिरपालं एवंविहे

११६२

प्रपाहे तुह कुवळय

१३१२

प्रत्यथि मलयमहिहर

३६९

प्रत्य दिवसमिम वेवा

११६३

प्रत्यम्ह समासणं

२१८

प्रत्यम्हे हि मडामह

२१०

प्रत्यंतरमिम धारविपहिं

११२९

प्रत्यंतरमिम वरवारमणि

७३८

प्रत्यावसरे कुवळयवळ.ळ परिओस

१२१८

प्रत्यावसरे कुवळयवळ.ळि सुजवेण

१२६०

प्रत्युपरं ज-वाणामि

८५५

प्रत्येकवेसवसिओ तुम्ह

२५८

ए

एपहिं अवंगेहुणमंत

८५०

एकप्र वसंतसिरी मज्झ

८०४

एकैकमकयहत्यावळंयणं

११११

एत्यम्ह तवोवणतदविणास

८९७

एत्यम्ह महाविट्ठोविसेहिं

४११

एत्य समप्पह एवं

१३२९

एत्यं चिय कुळभवणे

७२१

एत्यंतरमिम एसा णीसेसं

४५८

एत्युत्तरपुम्पकोट्टभूमि

७३२

एत्येकदिवसमाए शिसुओ

७३१

एनेय सुद्धजुयहंमणोहरं

४१

एम्पविहे वयविहवे

२६९

एयस्स मज्झपारे सुवण्ण

१३२७

एयं उय वियसिय

३०

एयं जं अम्हं पियवमाए

१३३१

एयं वट्टण मई जायं

८४२

एयाह मि रमणीयाहं जाहं

८६०

एयाहं वियससंभावणेक

२९

एयाओ वंदकिरणेहिं

७९६

परिसप एत्थाये

१२३२

एलावणळवळिळवंत

१९६

एव एहाए स्ति

१३१३

एवमवरं पि बहुसो मिळमण्ठेऊण

११७८

एवमवरं पि बहुसो गेत्तूण

६९६

एवमवराहं बहुसो

९१८

एवमसावयमविहंरमं

११४५

एवमसेसं कुवळयवळ.ळि

९२१

एवमसेसेसं सोऊण तत्थ

८८८

एवमहं आहणा भाटव

६८१

एवमहं तं तद्वर्षं कमेण	९०३
एवमहं पि नराद्विष तत्त्व	९१९
एवमहं पि नराद्विष वाया	२५०
एवमहं सप्तायस्स	९५६
एवविहं सो भयवह	७९३
एवविहा एवविहं अण्डंति	१०६
एवं अण्णोण्णाकाववावहो	१११६
एवं एवं जं अणह	१०५९
एवं केकासमहीहरम्मि	२८५
एवं च चाट्टयारेण तेण	८५४
एवं च ससुल्लविण् भणियं	८८१
एवं चिय सीसंते	११३३
एवं जा तेण त्सं	९३३५१
एवं नरणाहं गिस्तामिऊण	१८७
एवं गिन्वत्तासेत्तणाम	८२०
एवं ने दो वि पहाय	८०५
एवं तद्वियमपवित्थरंत	८४७
एवं तं चाहुत्तयाणुसंविचं	६१४
एवं तं तत्त्व विसज्जिऊण	४३१
एवं तेण अण्णेण तत्त्व	३९१
एवं बहुसो पविवज्जिऊण	१३१६
एवं बहुसो परिजंपिऊण	३१६
एवं बारहवरिसावहीए	१२२०
एवं अणिऊण गया समाहि	२६५
एवं अणिऊण चिरं अंबाण	६५९
एवं अणिऊण चिरं सच्चविर्भं	३१०
एवं अणिऊण नराद्विषेण उण्णिच्च	९३८
एवं अणिऊण नराद्विषेण उण्णिच्च	११५२
एवं अणिऊण नराद्विषेण वियसंत	११६८
एवं अणिऊण नराद्विषेण सम्भाण	११३
एवं अणिऊण तहिं वीर	११८१
एवं अणिऊण तहिं सहसा	९९४
एवं अणिऊण मए उववद्धो	६५३
एवं अणिऊण मए माउय	५००
एवं अणिऊण मए सा	१२१६
एवं अणिऊण मयच्छि	१०५५
एवं अणिऊण वयंसि तेण	६२५
एवं अणिऊण विविंसिचं	४०७

एवं अणिऊण विसज्जिवाधो	१०६१
एवं अणिऊण सव्यं	९९०
एवं अणिऊण नराद्विषेण	११६७
एवं अणिऊण सो तेण	११४७
एवं अणिऊण मए भयवह	८६७
एवं अणिऊण इमीए	६६६
एवं अणिऊण नराद्विषेण	१०३७
एवं अणिऊण नराद्विषेण	१००२
एवं विच्छूट्टविसायणिच्छं	१९५
एवंविहाण पत्थिय परिहास	१००३
एवं वोत्तूण गभो	२१२
एवं सम्भाणं चिय कय	९९६
एवं सा तुम्हं कडाविणोच	८९८
एवं सा कडवरा वि	३०५
एवं सुणिऊण नराद्विषेण	१०१६
एवं सोऊण अहं अंबाण	४६३
एवं सोऊण कयं	८१७
एवं सोऊण चिरं गीसेसं	७२७
एवं सोऊण नराद्विषेण	१०५८
एवं सोऊण नराद्विषेण	८१०
एवं सोऊण मए अणिवा	३७५
एवं सोऊण ममाहि	२७०
एवं सोऊण सऊण	४२०
एवं हियए परिभाविऊण	६५०
एसा पि महाणुमहं एसा	२४७
एसा वि दसदिसावहु	२८
एसा वि महाणुमहं जम्मि	५५५
एसा वि सुवणु चरदीहियाए	६७०
एसो फिर अविसारो हियए	९८१
एसो लु पुरा भयवह	४१५
एसो गुणरयणमहा	२५७
एसो जडाककावो इमाहं	८७७
एसो तुह विज्जयणहं	९७५
एसो मह तेणं चिय लूय	८०८
एसोम्हं सुमिचो माहवाणिछो	१०६०
एसो वि सयकमुवणंतराक	२१८
एसो सो सुरावयसंग	६७८
एसो हं भयवह तस्स	८८९

ओ	
ओ गद्यसिन्धोसरिष	३१८
ओसप्यह पुष्टी रोहिण्य	११३५
ओसद्विसिद्धापिसंगण	७०
ओष्ठुत्तागद्यविषयपर	४४५
क	
कहगिबहविहंविषयदर	३५५
कह्या सो सुहविषयो	९९९
कक्षसमुपकोप्य	७
कण्यकविक्रमि सहसा	६७४
कण्यसिन्धायवपक्षकिय	२७४
कत्तो पुण्येहिं विजा	१२२५
कत्तोहिंजो तुम्हे समानाया	२०७
कल्प इमो पुहईसर	१०४९
कमपसरियमुय	१३०७
ककहोचविणिमियवसह	१३९
कलुसिज्ज जा ण जर्क	७३६
कवर्कसि मत्तकरिणो	११२६
कत्स धुमं उवाहासो	३९८
कत्स व इमाहिं दरियारि	३६६
कत्स व एसा भूया	७८६
कत्स व एसो वीसह	३६७
कत्स व गीसेसककाकलाव	३६५
कत्सेसो विविहविचित्त	३६४
कंकेडिपल्लवत्यं	७६९
कं णं ण सेयपुल्लवममेण	६१८
कालपरिणामसिद्धिकत्स	४४३
कालंतरपरिवसिप अवसर	६२४
का वि करकडिबपसठिक	१०९७
किं एसा पावबहुं धु	७८१
किं क्काण वि कह वि	७२३
किं कीरह हयदेव्याहि	१८५
किं अह मप वि एयं	५७९
किं ण गणसि संसारे	१०१३
किंतु भउत्तं कीरह	३१२
किं भगइ जणयकुळ	३३१
किं भणिमो सहि सन्धोवचार	४२६
किं वा एयं उज्जाण	४७७

किं वा बहुकुसुमास्य	४७८
कीए वि जळपरिणाहिष	७५६
कीए वि शिबुहुतोस्सुळ	७५५
कीए वि पढमसंगम	३८१
कीए वि मवमयामोय	१२४
कीए वि महासंमदसेष	१२२
कीए वि महुमयाळण	१२७०
कीए वि विसमसिबकीतरंग	७५७
कीए वि समतार्यतसठिक	७५८
कीस तुमं अप्पार्ग	५३८
कीस तुमं तथियसं	८३३
कीस तुमं सहि एयं	४७६
कुग्गामक्कडिकाहि मि	१२३
कुम्हं वि वल्लो	६६
कुसुमोच्चयं पि ण कुणह	८२९
केतियमेत्तं संज्ञापवत्स	२६२
केग्गज गुज्ज उवगिज्ज	९८
केग व कह्या सहयार	९७
केग वि महम्ममयणाहि	९६
केग्गवि को वि कुविएण	११८७
केग्गवि जम्मविषडे इमीउ	८१५
केसरिगुंजारवविहदमाग	११४२
केहि वि वरवारविलासिणीहिं	१२१
को एयं ण फसंसह	६२१
कोकंतासत्तमुहो वि मंडलो	११३९
को हसह को व गावह	३२०
ख	
खित्तो से दहियवत्तययोमीसो	१२९७
ख	
खमणायात्ससुमाय	११२८
खळणहकुलिसविउडिय	२७६
खडिक्कण व्यमंजरी	७४०१
खंभीरणाहितपुतिवकि	७६७
खंभबडपरिमलाडिद्वय	३५४
खिरिणो दिणपरिणह	२२०
खणक्कित्तणापुराओ	५४४
खुरसिद्धरावकणविसट्ट	३४५
खेयं सखत्तताकं खुह	१२७४

गोरीपु गुणमरुत	९	जर्म मरुतस कय	१०११
गोसमी गुणमहाकसेम	११००	जयंति ते सज्जनमाणुगो	१२
घ		जगद्वरजकविष्णोस्त्रिय	३५०
घरसिरपसुतकमिमि	६०	जस्त वय पाकिज्जह रज	६९७
विष्णु कणममयं विव	७७	जस्त पियमंघवेहि व	२१
घ		जह एए दो जामा	११७४
घटजकविष्णकवरसगा	४३	जह एवं विवससरीर	४६५
घटजामाकिगणसुह	१०९५	जह कव व अपेच्छंती	८८५
घंटीयें कविणकोरंघ	१०	जह जह पिज्जह महरा	१२६७
घंणकपूरकवंगसंग	३४४	जह जो इमीपु वर	१५८
घंणतसिहरासुह	३३६	जह जो इमीपु वर	८१६
घंणुपावयसं पविषंमिय	३१	जह गम्ह भावदोसो	२९९
विंसंगओ वि पुरओ	१२५९	जह तं लणं व तुकिऊण	७२५
विंसंग्यामिहाणो	१२१५	जह वच तुविणीए	२९४
विंसंग्यादिहाणो तुह	६११	जह वच मच्छोए मि	३०१
विंसं वित्तगण्णावि जेण	९९२	जह वचह हे उज्जाय	८२४
विंसं वित्तगण्णावि देव	१००१	जहसंठिय जयपरिभमिय	३३३
विजंजपियं भरिज्जह	१२६८	जह संघसंति गुणा	५७४
विरपवसिओ वि भावह	७१६५	जं पुविर् पि काकं	१०५२
विरमज्जसत्तिककसाय	७७३	जं कव वि महाणुमईयें	११५८
विरयाकसंविभोवविवाह	१२३७	जं जह कमेण भगिणं	१५३
विंतेह पुहइमाणे होज	९५९	जं जीएण वि दुकहं	९३०
छ		जं ण पुरुतं से अवयवेहिं	२५५
छउभंमि विमुक्काहरण	११०१	जं तं केग वि असरीरियापु	१००७
छम्मुहसिंहंठितंढव	२७७	जं तं गुकियाहरणच्छेग	७१०
ज		जं तं गिसुयं सिहं व	९३२
जह् अत्यमियमिषंके	११०१	जं तं लहवा भगिणं	३२२
जह् गिच्छएण एयं तुह	६६३	जं तं तोरणतुंगवर	१३२३
जह् बहुगुणं व मरणं ण	७१९	जं तं संगवत्तिरह्य	१२९४
जह्या विजाहरसिह	३०२	जं तीपु वाकभावाविसह	३०८
जह् सो एत्थ ण पढी	८६१	जं तीयें तुज्ज भगिणं	५५१
जह् सो तिस्सा ता सा	९२८	जं तुम्ह पावमूळं पुण्हि	४६२
जह् सो तेणं पिय	१५५	जं तुम्ह महाणुमईपु	१०००
जह् होह महाणुमईयें	९२७	जं तेण मज्जा तं वह	९८९
जण्णदमज्जगुत्तिमय	२००	जं तेण मज्जा सद्धि परितो	४९१
जण्णिवहकणयकाराय	११०७	जं पढमवत्तणार्णवबाह	७०९
जण्णमिाहससामकिय	५५	जा हर सुत्तमेत्तं	३८५
जत्य वरकमिणीचकण	५४	जाणंती वि हु पियसहि	४९०

जाणमि तेज सुणिजा	६५५	ज व विसङ्ग जहसाई	८३१
जामिनिवपणं वसुधाव	४४७	जळकूरस्त चूना	५७७
जार्च पविरकटिमिरागुविह	४४४	जळिणोवरपरिवसिबाई	६७५
जार्च वडावर्णयं सज्जाल	१०६३	जवचंपयकुसुम	९५
जाया सिद्धारसमाक	५१७	जवचूपचाकचंपय	१०२८
जीवं शिवमासिद्धीपै करणं	७१७	जवपारिषायपल्लवपसुन	२८९
जीवियमरणेन मजे	७०१	जवविसकसापसमुद्ध	२६
जुतिपुण्यो लहम्मो	१५०	जवरि व क्रमेण जळगिहि	४४१
जेनणमि सुविचये	१२४६	जवडणपाठयारपण	१२८७
जेणणे नि महामंडकाहिवा	१११	ज सहड काळमलेवो वियवं	५६७
जेणयेही सयं थिय	९६३	जळमगिदिनाकणकोमक	७६४
जेणसा थि जहिचं	३३४	जणाविहगहिचपसाहणेन	९०५
जे कम्माच ज कामाच	१०१०	जयज्जुणभियसुपुरस्त्रेण	१०२१
जेहिं हृदयं ज नायं	५७१	जिज्जु गिसाएँ बंदो	५३२
जे जत्तो थिय विट्ठो	११९३	जिण्णासियसयकासासुहेण	५१९
जे जस गिबद्धो हपराभो	१०६९	जिहवरवरहसकिंरत	५९
जेण्डाकरियकोसकंति	२४	जिहागिहसाळस	१०९६
जे सा विचिंतकेहा	७८४	जिहासुहपरिहरिभो	२४१
जे सो भविठत्तो कम	४७	जिह्वाकिंजु क्रेणुयाण	१०६७
जे सो जविगाहो नि	६५	जिण्णदगयगिराकोयकोयणो	९९९
ज		जिम्बरजिहासंमिल्लपम्ह	१०८६
ज जणो ध्याण सयं	३१५	जिमिभो कणिट्ठजेट्टुगुडीए	४२२
ज जणो बुक्कायगमो	७२८	जिमिलेकविमुक्काहर	१०८२
ज चळह जवसूपसिंहिय	११६६	जिम्भजियविठकककोक	१३०९
जण्णं इमाठ जहिचं	१२२३	जिम्भकताराकुसुमोवसोविचं	४६९
ज सरिज्जु चरमणि	५६	जियकोकमाण सण्हिं	१०२०
ज सहा जणंति सोमवं	८३६	जियणीबुद्धीणविहंगविह	१०८२
ज सहा पहाणपरियण	१८९	जियलेवपसाहियमंडकस्त	६९
ज सुमाहि जए धीरो	१०३९	जियकळणिगासवंसय	११९८
ज सुचं डवयारप्याळणम	५१२	जियमट्टिभो वि कीएँ वि	१०७८
जमह सरोससुपरिसन	१	जियवावियणोल्लणविसम	३९८
ज व जिष्ठा गेह करी ज	१३६५१	जियसामिणो मणिज्जसु	९९५
ज य रजं बहु मण्णह	८३०	जिह्मनचळजकरंटकवंड	११९५
ज य छजा ज य विणभो	७१४	जिविहळयाहरसंचरण	७१९
जयविळमोवहोजा	१५१	जिण्णविषासेसविकारस	८२१
जरणाह इमो सो	११९९	जिण्णविणकण बोणि वि	२५५
ज रमह सहीहिं समयं	८२८	जिण्णवह व वरसरिजक	२४२
ज रमस केणावि सयं	८३४		

मिथिवचक्रमापह्नवमिस्तर
मिथिवार्धिमणकाकसार्धं
मिथिवुपुग्राहोपकलसं
मिथुगिज्ज् ज्ञाप्य विरिं वि
मिथुयं भो जं गच्छकूरेण
मिथुयं मय वि ज्ञ
मिथुयं गुरुपणसंमच्छिप्यं
मिथुयं वि रामाणुर्ध्विभो
गीसासस्मीकच्छित्त
गीसेसगीहसत्पत्पत्पु
गीसेससस्ससंपत्ति
गुणं च सिक्कमेहो वि
ग्रेथम्भ भाववोसो
गो संभरह् पक्षत्

त

तद्वयं च महुरमहकवेणु
तद्वया विमुक्त्वाया पुणो
तक्काकमंथणुनिण्णसिधु
तक्काकसमुद्घाकाव
तक्काकं जं ग मया एवं
तक्काकं बंधुसमागमेण
तक्काकं जं गिम्भरेहि
तद्वियकण्णपह्नव
तणुकसणसिगिद्धाया
ततो मुहुत्तमेत्तं गिरुह
तत्थट्ठणो भोगो समार्हितो
तत्थ मणोजं स्तरसं
तत्थ मळमाणिळो णाम
तत्थग्गेहि गराधिय
तत्थ कवणंणुणिम्भर
तत्थ वि गथाण मरणं
तत्थ वि गोभूमिसुवण्ण
तत्थ विजाहरेदो हंसो णामेण
तत्थ विजाहरेदो हंसो णामेण
तत्थ वि विस्समसिक्कायह
तत्थ सुरसिद्धकिंणर
तत्थ सुरासुरासिरमडह

३२८
१२३
७६८
२७८
१२४८
१५६
२७२
७०७
१६९
७४८
१३६
४५
९२५
२९७
९४८

तत्थ सुराधिवर्ह विव
तत्थावासियणीसेस
तत्थासंत्तं क्कत्तं मूळ
तत्थासीणो सधिरप्ति
तत्थुचफकिहपरिवेस
तत्थेको वरपुरिसो
तत्थेरितम्मि जम्भे
तदियस्साभो पियसहि
तदियसासण्णपकडधिय
तद्वेसवाकिपहि पण्णिहि
तममयमिव गयगयकं
तस्स कडयाड भज वि
तस्स तण्ण एयं
तस्स भवणस्स पुरभो
तस्स महाभट्टारे उवणिज्जते
तस्स य गुणरथण
तस्स वि चित्ताणुमया
तस्स वि मज्झिमे
तस्स समप्पेमि सुहेण केण
तस्सिं च विविहवरकुसुम
तस्सिं पसंविसेके
तस्सेय पुणो पणमह
तस्सेयं उज्जाणं विजा
तह ततो विव पियसहि
तह वि ज्ञ महमि गंतुं
तह वि ज्ञ महसि सोढं
तह वि गिस्सामह सीसह
तह वि बुरास्सा एसा
तह वि हु अप्पवसाभो
तह वि हु ज्ञ ग इस्सिज्ज्
तह वि हु तुभरेह
तह वि हु मा तम्म तुमं
तह वि हु मुहुत्तमेत्तं
तह सयणाभो मूदी
तह संभोचसुहवि मि
तह संमाणिष गीसेसपण्ण
तह सो वि सिक्कामेहो
तह सो वि सिक्कमेहो

३७१
११४८
५८४
१३१
२३६
१०३५
६४
८५७
३३८
१२९
४५३
१०६२
२९
३५८
९७७
२०
३७२
३५७
६५८
२४४
२८१
३
३७३
६२७
३३९
२७३
१२१०
९३१
३२१
८६६
२६८
५७३
२११
४६६
५४७
११४
१३२०
१०८

तं अणुद्वयं कुमारीयणस्त
 तं क्व णु पुम्ह सीसह
 तं कुक्षिसचापसावितेस
 तं च विप वरणपरं
 तं च सविहासकोमक
 तं वेच तस्त पिपलहि
 तं अह विष्वा तह विष्वा
 तं अह मियंककेसरि
 तं जाणिसि विच तुमे
 तं गमह जस्त तहया
 तं तह प्रवेणं विच
 तं तह सुहंरं गिष्वाणिऊण
 तं तह सोऊण चिरं वेवीए
 तं तह सोऊण चिरं अयवह
 तं तह सोऊण चिरं सो
 तं तह सोऊण गराहिवाहि
 तं तह सोऊण गराहिवेण उर्विच
 तं तह सोऊण गराहिवेण उर्विच
 तं तह सोऊण गराहिवेण सह
 तं तह सोऊण गराहिवेण स
 तं तह सोऊण पुणो
 तं तह सोऊण मए अमच
 तं तह सोऊण मए भगिचं
 तं तह सोऊण ममाहि तक्कणं
 तं तह सोऊण ममाहि तीप्र
 तं तह सोऊण ममाहि पणव
 तं तह सोऊण विमुक्क
 तं तारिसं दुपेच्छं वट्ठण
 तं सिठणतिवेयतिर्मतह
 तं तुम्ह सीसह विच
 तं पि तिदोस्तावमे कय
 तं पुच्छिऊणह सो विच
 तं मुदमुहंहुण्हाहि
 तं वज्जवणसवितेसहूसाहं गव
 तं वज्जवणसवितेसहूसाहं मिमुणि
 तं वम्महबाणगिस्ताण
 तं सत्तमुहविहंसंहुणिवह
 तं सत्तेसु न सुण्णह

४८७
 ४८८
 ९८९
 ५३
 ३९३
 ४९२
 ३५
 २३
 ३३२
 २
 ९४८
 ७७८
 ९६१
 ८६३
 ९९८
 १०१
 ९२४
 १२४७
 १२२२
 ७९९
 ४२
 १६१
 ५३७
 ८७९
 ३६८
 ८३५
 ३०७
 ९८४
 २०२
 ८१४
 १०२५
 ९३३
 ३४
 २९५
 ९७८
 ४७३
 १९८
 ५४६

तं सि ढणो हह वेलण
 तं सिद्धकुमारं पेच्छिऊण
 तं सोऊण इमीए
 तं सोऊण सरोसं
 तं सोऊण सविम्ममहिणय
 तं सोऊण विसम
 ता अण्णमि वि जम्मे
 ता अण्णसेकसंकेयसं
 ता अण्णोयणमेत्ते सचविचं
 ता अण्णेहिं वि आठव
 ता अण्णवरेण पर्यपिएण
 ता अण्णमिणा अण्णहिहास
 ता हह तुम्हं वि असाहिऊण
 ता उयवसेकवृद्धमणि व्व
 ता उयहिणिमज्जतव
 ता प्रक्कमेण तुम्हं
 ता एएहिं दुपेच्छेहिं
 ता एवस्स न दीसह
 ता एसो अण्णोण्णसुरिस
 ता एसो सो समभो
 ता एहि जा न क्कहाह
 ता क्कहसु क्कव सा अण्ण
 ता किं इमिणा दुसमीहिण्ण
 ता किं पायपपुरिसाणुसारिणा
 ता किं पि पभोसविणोय
 ता किं पुण्णेहिं विणा
 ता किं बहुएहिं वि
 ता किं अण्णमि एवं
 ता किं मं उवहासेसि
 ता कीस तुमं केणावि
 ता केसियं च अण्णह
 ता गंतुण सक्कयं पुणो
 ता गंभीरसरोवरपवेस
 ता धिरज्जगरसुद्धिओ
 ता जह क्कहावि एसो
 ता जह क्कहावि सो अण्ण
 ता जा न सुरेसविसा
 ता जीविचं विच वरं

५४९
 ४८९
 ५१०
 ११७६
 १२०७
 १३०६
 ६५२
 ५१६
 १०२४
 ३८४
 ४१४
 ७२०
 ४९४
 १०७२
 ५२०
 ४१०
 ४९५
 ११५६
 ५५६
 १२२१
 २३३
 ८९०
 ३१९
 १०१४
 ३३
 २१७
 ३२३
 १०४०
 ३८
 ९४
 १२०६
 १९४
 ७९४
 १०७३
 १३९
 १५९
 ३४०
 ७०२

ता जुचमजुचं किं पि अं
 ता इति ण्वयकाओ
 ता इति ण्वयकाममण
 ता इति पओससमुच्छलं
 ता ण विओ ण विमाणं
 ता वि पमुहो ण्णो
 ता ण सुहं सयणीए ण
 ताणं मज्जे अम्हारितेहिं
 ता गियतायं पविओहिउण
 ता गिहुयणिवारियपरियणाए
 ताणेकमेव दोणं पि
 ता तत्तल्लणं पकंमंतहिउय
 ता तत्थ उभयकराहिउय
 ता तत्थ कुरकरंइच्छ
 ता तत्थ पडमजोम्वण
 ता तत्थ फलिइमणिक्किम्ममि
 ता तत्थ मए हिमगिरि
 ता तत्थ महाणुमई णामं
 ता तत्थ मं गिलुळं
 ता तत्थ सियजडाहार
 ता तत्थ सुरहिउसुमोच्छयावहिउय
 ता सीए समं कंनुइ
 ता गुज्ज सो भगाम्मो
 ता गुम्ह संकहालाव
 ता गुम्हे हि महामइ
 ता तेण समं पियसहि
 ता तेण समं बहुसो
 ता तेणं थिय विण्णो
 ता तेणाहं अणिया मा
 ता तोरविउविमाणाउ
 ता गुल्लहंभजणाणुराय
 ता देमि वसंतसिरी
 ता वेसु सएण णराहिवाण
 ता दोणं पि परोणर
 ता पसिय देहि भे पाणि
 ता पावेकमईणं
 ता पेसिज्जउ चित्तगण्ण
 ता पेसिज्जउ दूओ

७१३
 ६५४*१
 ५०२
 १०६५
 ६४२
 ११६४
 ८५९
 ३७
 ५५७
 ९०९
 २३२
 ८५१
 ७९६
 ७९२
 ६०१
 ९०४
 १२११
 २३०
 ६३८
 २०४
 ५९८
 ८७२
 ६५६
 ९१२
 २६४
 ६३५
 २०८
 ८०९
 ६३२
 ३४१
 ५२९
 ३१४
 ११७५
 ४०४
 ६१३
 १२१९
 १२४५
 १५४

ता अणियं जक्ककुमारिणाए
 ता अणियं ण्वयकाओ
 ता मरसु को वि अइ अलि
 ता रथिरहवणविसइ
 ताव अहं पि विराममण
 ताव अहं पि णराहिउ
 ता वक्क मलयलेकं
 ता वक्क सरीरवणण
 तावच्छिउण वारं
 ताव तइयं नुवारं
 ताव मए से गुल्लण
 ताव महाणुमईए सहसा
 ताव य उययधराइर
 तावय सिण्णतुरंगममसिण
 ताव य णहंगणइवड
 तावय गियकुलपक्कस
 ताव य तुरंगसुरजोअ
 तावय तरेहिं महारवेहिं
 तावय पहायपडिइयसु
 तावय ममं पि माहिनि
 तावय कावण्णामय
 तावय विज्जाहरंदिणेण
 तावय विज्जाहरसिइ
 ताव य थियइणहंगण
 तावय थियइविहिथिय
 ताव य संक्कियमहा
 ताव य सियज्जवार्तससि
 तावय से णामणिवासज्जम
 तावय इयहिंसारव
 तावयमंदपरंफर
 ता विमकसकिउरंसण
 ता मरवसिरीए समं
 ता सहि पक्कवर्लं थिय
 ता सामणए संते संते
 ता साहसु संताओ कम्मि
 ता साहिज्जउ के तुमिइ
 ता साहेमि गिस्सामेसु
 ता सुक्कपायकमंतवक्कमाओ

९८८
 १०६*१
 १२०१
 ६४०
 ४५९
 ९०७
 ६७९
 १८६
 १२९८
 १०३४
 ७०६
 ३७९
 ४६८
 १११७
 २०९
 ११४३
 ८११
 १२९०
 ८५६
 ५११
 ८२२
 १३०३
 १२८१
 ४३६
 ११८२
 ११७
 ५२५
 ७८२
 ११३४
 १२८४
 ७५२
 १२७९
 ८४९
 १५२
 ४९७
 १२०८
 ८३८
 ८५८

ता सुरवहुवृत्तगवाक्षिबम्मि	५८५+३	तो गिबदियदिययविहीरण्ये	६८८
ता सों जहसंभायिय	८४८	तो तक्कणरावाणत्त	१४१
ता सोंबमजियविसह	६३५+४	तो तक्कणमिदिहविकास	४२४
ता हं कणहिवियाणाओ	६४१	तो तक्कणसंपुण्णेहु	१२०४
ताहं तस्स सहत्वेण प्रत्य	९९३	तो तत्थ एक्कपाहकनुरय	७९०
ताहिं भगियं णराहिव	१०५७	तो तत्थ कयप्साओ	९४५
तिक्कणसुहयासुण्णंत	११३७	तो तत्थ मए एसो	४७४
तिस्सा सुजम्मदियवे	१५७	तो तदियसाहिंतो मुम्हं	६६०
तिस्साहं तिहुवणसुंदरीयें	५८७	तो तम्मि मद्वाकोसे	९३५
तुरया वरहियपल्लाण	११२४	तो तस्स मियंक्कस्स व	४२३
तुह भाउणो समयेमि	६९८	तो तं ह्मीयें आयणिउण	४८६
तुह सुहसुदिवा तुह बुक्क	६६२	तो तं गिययंगुळियं	१०४८
तूरसयसंलकाहक	११०४	तो तं तद्वा मुणिं सहासा	७४८
तेण गिलायवरवड्ढा	११७२	तो तं तिहुयणरजाहिसेय	१२१७
तेणचियं पि काकं तुह	६६१	तो तं वट्टण मए सच्छरियं	६०४
तेण अयं मह द्वियए	४१२	तो तं पणट्टपोहं	६८२
तेण मि से संताओ	५०१	तो तं भवागिद्वयं	१०३३
तेण हि भणामि पियसहि	५७६	तो तं विमद्विदिंविचियवयण	१०२३
तेणं च पदिगायाओ	२४६	तो तं विसणवयणं	३१७
तेणावि चिरं गिक्कणिउण	८२६	तो तं सध्वावरसुहपणचिरं	२९१
तेणावि तस्स पिउणा	३२६	तो तं सहास पि गिसामिउण	१३४
तेणाहं पज्जाउकिममाणसा	५६६	तो तं सिरिकुलभवणं	१६५
तणसो मह पिउणो	४१७	तो तं सोउण मए पिय	६०८
तेहिं भगियं णराहिव	११७३	तो तं सोउण ममाहि तीप्र	१२१३
तो अणुयंपाणुगार्थं वयणं	१४५	तो तं सोउण ससंभमाप्र	८९५
तो अलयागमणसुहंकरेहिं	४३०	तो ताहिं तं सुणेउण	१२३८
तो उमाए मियंके	१२६१	तो ताहिं फलरसामयरसेण	५८९
तो एक्कहयसहाओ	७९१	तो ताहिं समं बहुसो	२६१
तो खिण्णक्रेणुसमोसरंत	७४१	तो तीप्र वयणपरिओस	३६२
तो गुहवणेण एसो तं	८६८	तो तीप्र सरहसुपुकुल	३७८
तो गोसमो वेच्छसु	८९६	तो ते छउभंती म्हारेथेहिं	१२४९
तो गोससमाहिसुहायसाण	८९९	तो तेण कयपणामस्स	२०६
तो जदियसाहिंतो	८२७	तो तेण णमाह्वदियय	१०५१
तो जायवेयकयचउ	१३०१	तो तेण णमाह्वदियय	१२२७
तो जाया उवयंतरिय	४५७	तो तेण हरियकोळेण	११४४
तो इत्ति पयंपियदियय	९७३	तो तेण पुणो भगियं... केचिरं	६२३
तो गिहयरयरहावसाण	१०८५	तो तेण पुणो भगियं... अंविण्ण	२२६
तो गियगिययापियवणह	१२६३	तो तेण मज्झ पियसहि	६२६

सो तेण मज्झ सङ्गसा
 सो तेण महासुणिणा
 सो तेण वरमुवाणेण
 सो तेण समं जुह्वं
 सो तेण समुल्लुखिणं
 सो तेण साद्धिकासं
 सो तेण सो णरिंदो
 सो तेण सोवडासं
 सो तेणाई भगिशा बहु
 सो तेहिं गणहिं
 सो तेहिं चित्तपारेहिं
 सो तेहिं मज्झ विजाडरिं
 सो तेहिं चिय पुरस्सेरिं
 सो तियवरवेयणिहोस
 सो वूरकयपणामो उवविट्ठो
 सो वूरकयपणामो तिण्हं
 सो वूरकयपणामो भाडय
 सो वूरकयपणामो लखविओ
 सो पडमपरोकलणुगुराहरीहिं
 सो पडमयंदोळणदोडळ
 सो परिमियपरिचारो
 सो परिसुवियतुरंगो
 सो परिलेसियजे राए
 सो पिययमाकरगाह
 सो फुरियविकासं सुंवरं
 सो बाहजळोळियकोयणाए
 सो मह इमीएँ भगिणं
 सो मिणबंजुपरियण
 सो मे ऋस सि पडिंयं
 सो ववगयाइ तीए
 सो वामपयंगुट्टेण तल्य
 सो वियव्हासोयतळे
 सो सजळजळहराहिं व
 सो सजळसलपरिवेविरीए
 सो सरयसिरीवंसणपडिट्ट
 सो सरहसाएँ बडाविकण
 सो सम्भाई वि सम्भायेण
 सो सहसापट्टियतकण

८५२
 ११६०
 १०३८
 ११६५
 ११५५
 ६०९
 १२०५
 २९३
 ५५०
 ११७९
 ८२५
 १२४३
 १२९३
 ११०३
 ९६६
 १२३३
 ३८८
 ११५३
 ३८७
 ३८०
 १७८
 ७९५
 ६९९
 १२५७
 ३९४
 ७०३
 ६७३
 ३२५
 ६३६
 ५६२
 ६२०
 ७५१
 ४५२
 ४२५
 ८१२
 ५०३
 ३८६
 ७४६

सो सा जणेहिं चिरं भाडय
 सो सा जणेहिं तहिं
 सो सा विचित्तेहा
 सो सा सवेमिरंगुणिह
 सो से कयलमाणे
 सो से विजवागणेण किं
 सो सो जणिमिसियण्हं
 सो सो जतुकिचयामो
 सो सो इमीएँ सुहयं
 सो सो तुंगयराणिक
 सो सो वड्याएँ समं
 सो सो विण्णासीसो
 सो सो पियाएँ समयं
 सो सो विसट्टवरकुसुम
 सो सो सियवारणपट्टि
 सो सो सिरिमडवमज्झ
 सो सो सेववाएण
 सो सो हेरंवरप्पमाव
 सो इत्यंफंसुहळाकसेण
 सो इत्ययदवहविकंविण्हिं
 थ
 शुब्बंतो गंधवण्छराहिं
 थोऊससंतपंकयसुहीए
 थोरोळुयवमंतरसंदाणिव
 द
 वट्टुं तमंजुरासं णरवह
 वरविहंतकविलं
 वरविहडियवयणविमिंत
 वंसणजोमां पि र्हंगा
 विमांति जाहिं विममाणुसम्मि
 विहं व मए पडमं
 विट्ठा ते ताहिं विवा
 विट्ठा विरुसिणंसुय
 विट्ठा सा तल्य मए
 विट्ठिं विव सहरा
 विजयरफुरियणियंयं
 विण्णाई जाहिं माहविकयाइ
 विण्णाण वविण्णाण व

७६३
 ८७४
 ८७१
 १२५६
 ९५०
 ९३४
 ५३५
 ११९४
 ४०३
 १८०
 १२४२
 २६०
 १२७७
 ५३०
 १२९१
 १२८६
 ११९
 ३२४
 ४२१
 १२५३
 थ
 १२८९
 ८३
 १३०५
 द
 १६७
 १२७५
 ५२६
 ४४०
 ९५५
 ९०१
 १२५२
 १२९९
 ९४९
 १२६५
 ३४३
 ७११
 ६३३

विपलावसागसिसिरजनेन
 विषेहि केतिपहिं
 दीपसिहोदा रेहंति
 दीसह् उययवराहरसिहर
 दीसह् तनुकसगसगिह
 दीसह् पदुपवणुयय
 दीसह् परिकोमकससि
 दीसह् पकासवणबीडियासु
 दीसह् पसरतणवाक्यप्याहा
 दीसह् पेरंते तमभरस्स
 दीसह् सि पुणो वि मए
 दीसंति फुरियरविबर
 दीसंति सिसिुवासहर
 दीहन्धि कडा एसा
 दीहमुगाकेहिं व पसरिपहिं
 दीहरपहपरिसेह्प
 दुक्कवविराण कणविहविराण
 दुक्कवावगमोवाओ णणो
 दुज्जसंगेण वि सज्जणस्स
 दुज्जणसुपणाण गमो
 दुप्परिहोजाहिं विहाविज्जण
 दुल्लसमागसु दुमियाण
 दुल्लसमागसंतुद्धियय
 दुराओ विव दट्टण
 दुरुवाह्यभुज्जयक
 दुरुकीणो वि सिही
 दुरूणयगलपजोहराओ
 दुरेण परिहरिजह्
 दुरेणयसिरकमकाहिं
 दुसहसंतावपरव्वसो वि
 दे पसियह् कं तं अं अणमह
 दे वणसु भइणि तुमं
 दे वणह् पुप्पाहिं अहिं वि
 देव विसाविज्जणाओ
 देव मईती सु कडा
 देव सुमज्जणसमओ
 दोणं वि पढमईसण
 दोणं वि ताण गुरुयण

२२१

५९१

१०७१

५२४

८३९

१६८

५२३

८५

६६९

४५५

६९५

६७७

१७२

१३३३१

४७०

११२०

५७२

६४९

१६५१

१४

४१६

५७०

५४३

३०६

७४७

११३८

५०

११९१

२४९

५३१

१२५४

९८४

१०५४

१३३

१४६

११५

४०५

२८४

ध

धण्णाण वि धण्णवराओ

धण्णा ते जाण तुमं

धुष्कंताचयवडाओपडंवरं

घ

घक्कसायवठम्मुकिपायं

घच्छा सुरपायवकुसुम

घच्छिमविसाप्प सुह

घज्जत्तविधासुप्पेह्णुदि

घज्जाणियकणयपईव

घडिछंदं विव गवणंमाणरस

घडिछक्कसमगापसरं

घट्टपडइसंक्काहक

घट्टमण्णोण्णाळोण

घटमं विव कमियणस्स

घटमं विव जुण्णासुरा

घणयम्मि पमाणपवट्ठियम्मि

घणहरकयणिवातो

घसाओ णिययपरिणाह

घसो अविहावियपह

घस्याणं पढमागय

घम्मुक्ककारपेज्जारराव

घरमपरिओसमुहओ

घरहुतं सारेज्जसु इट्ठवओ

घरिचिंतिज्जण पयं

घरिचिंतिवमिह अण्णो

घरिचिंतिवमिह विवए अज

घरिचिंतिवमिह विवए इहो

घरिचिंतिवं हि णो ते

घरिमाविज्जण पयं

घरिमाविज्जण तह वि हु

घरियरिओ खयणियो

घरियरिओ वरमणीयणेण

घरियरिओ वारविळासिणीहि

घरियदुह् चययणेसु

घरियदुह्पहुसंभावणाण

घरिसरपरिसंठिवसहि

घरिसिद्धं वि ण सट्ठह्

८४३

४०९

५९९

१०९१

५०५

११३२

८०

१२८८

१६६

४०२

१२९६

५४०

७९

१२६६

५४८

५८५

३४२

९२०

७४

११८३

८१९

७३३

४६७

४६४

६०५

९८७

१८८

६८७

१९२

२२७

९१४

९१

८६

१३८

४०१

१२३९

वक्रवधराहसमुद्धरण
पविरक्तगुरोमसुवह्विर्यं
पविरक्तसंगसीकेण
पसरह विसद्वपम्वराल
पसारियपचूसस्मीरविलुकिभो

४४

७६५

४७२

३९६

१०९०

पहरवधियस्त कस्त

११९०

पहरेण भभो विरहेण

११४१

पहियय गकलयकाराव

१३२६

पहुपेसगपचट्टा पारह

१९०

पाठं गुण्डामहूरं जामिणि

१०९२

पायारदारधिररयण

१३२४

पारहं च सवपहार्हि

७४५

पियमुहपोडध्वरियं

१२७३

पिययमचोषिछणविर्णित

१०९४

पिययमसंपेसियगिय

९७१

पियविरहे जलणायंसि

४७१

पियसहि विचित्तेहे

८७०

पुणरुत्तपेच्छिरीणं

१२४०

पुणरुत्तमुम्महा होंति

३९७

पुप्फलाह्वणवक्काह्विवाण

६०७

पुरभो धिय संपत्तो

९६५

पुसिङ्ग कवंदरुवारिण

८७६

पुहईसरो सगोसं

१३२१

पुंणायणायकेसरकेवह

१०२७

पूर्यं काळण तिलोपणस्त

१३१९

पेच्छह बप्पो वण्णवसिएण

१११४

पेच्छेयं सुहमारुएण पव्यं

६६८

पेरिजंतो पुव्ववह्वरि

५६९

पोहिसमीसेहिं समं

९४२

फ

फणिगो मयकरिसंवरण

११२२

फरसासिपहायस्सुधिय

११८८

ब

बहुएहि वि किं परिवव्विएहिं

७६

बहु मणंतो तं धिय

१०१८

बहुकंठादिणेषु ससि व्व

६८

बहुविहतरुगंस्मास

११३०

बहुविहमहग्गमाणिक्

२३८

बहुविहविचित्तकुसुमोवधार

१२९५

बहुविहविचप्पधिता

४८२

बाळमयवो ण गिबिडह

६७६

बीया वि तारिसि धिय

२३१

म

मगित्तग तीप्प मगियं

२७१*१

मगिभो विज्जयाम्पेण देव

११४६

मगियं जमच्चसिरिपोहिसेण

१४८

मगियं च कळं पियसहि

९६२

मगियं च भदो पेच्छह

१०३६

मगियं च इमो सो

१०४७

मगियं च हसिसुयाए कत्तो

७२९

मगियं च हसिसुयाए हरिस

८९१

मगियं च कण्णमूलमि

९९१

मगियं च गिबद्धं जळिपणामपहिं

६५१

मगियं च गिबद्धं जळिपणामपुण्यं

३६०

मगियं च तभो हसिणा

६३५*३

मगियं च तभो गुहईसरेण

१००२

मगियं च तभो महावि

५५८

मगियं च तारिं कुसळं

९६७

मगियं च तारिं भयव

२५९

मगियं च तारिं भाटय

९७०

मगियं च तीप्प सामिणि

४२८

मगियं च तीपें गरवह् पत्तो

८०१

मगियं च तीपें गरवह् किं

७९८

मगियं च तीपें भयवह् पयं

७८७

मगियं च तीपें भयवह् जेण

५१५

मगियं च तीपें भाटय

९५४

मगियं च तेण भजे

६९०

मगियं च तेण कुसळं

११५४

मगियं च तेण कुसुमाक

१२१८

मगियं च तेण गरवह् उवविसह

१०४२

मगियं च तेण गरवह् ऽव्वत्ता

१२३५

मगियं च तेण गरवह् पयं

१२०९

मगियं च तेण गरवह् किं

९४७

मगियं च तेण गरवह् सव्वं

९२३

मगियं च तेण भयवह् जं

३८९

मगियं च तेण भयवह् तुण्णेहिं

४१३

भविष्यं च तेन सहस्र
 भविष्यं च विप किं
 भविष्यं च विषयमाप विष
 भविष्यं च विषयमाप रक्ष
 भविष्यं च मप ओप्यह
 भविष्यं च मप पिबयम
 भविष्यं च मप विषसहि इमाउ
 भविष्यं च मप विषसहि कीस
 भविष्यं च मप विषसहि गिसुयं
 भविष्यं च मप विषसहि मा
 भविष्यं च मप विषसहि सध्वं
 भविष्यं च मप भयवह् अं
 भविष्यं च मप भयवह् सुवह
 भविष्यं च मप भयव
 भविष्यं च मप सहि
 भविष्यं च मप सामिनि
 भविष्यं च मप सुंदरि भवि
 भविष्यं च मप सुंदरि इमापे
 भविष्यं च मप सुंदरि एवं
 भविष्यं च महागुमहैरं ईसि
 भविष्यं च महागुमहैरं तं
 भविष्यं च महासुणिगा
 भविष्यं च राहणा गितियरेस
 भविष्यं च राहणा पियवयंस अं
 भविष्यं च राहणा पियवयंस विट्ठा
 भविष्यं च राहणा पियवयंस सो
 भविष्यं च राहणा सुकव
 भविष्यं च वजरेजसु
 भविष्यं पुणो वि माहविलयाए
 भविष्यं पुणो वि लीकावहैरं किमहं
 भविष्यं पुणो वि लीकावहैरं मा
 भविष्यं पुणो वि सिरि
 भविष्यं भट्टकुमारिलेण देव
 भविष्यं न्ह महागुमहैर
 भविष्या य पुति किं तुम्ह
 भण्णह् रे रक्खस एहि
 भण्णसि गीसेसपसिह
 भह किमेसो सुवह जण

१२२४
 ३११
 ३९
 १३३०
 ४१९
 ६३०
 ३३०
 ६६७
 ५६८
 ७१६
 ४९८
 ८९७
 ९६८
 २२५
 ५१४
 ९१६
 १२१४
 ९५७
 ५५३
 ५५९
 ७२२
 ६३५५१
 १२००
 ११५१
 १२३४
 ११०
 १०४१
 १२४४
 ३०६
 ८६५
 ८८३
 १६३
 १३७
 २६३
 ४६०
 ११०७
 ५५४
 ६८९

भववह् विरहमेवंविहं न्ह
 भयवं तिळोवपूव मा
 भाउय किं तुह इमिणा
 भासोवारणविणिहिट्ठ
 भिष्णमि करंयवेरवमि
 भिष्णमि तमि पोए
 भुयहंदफगामणिकिरण
 भुयमामियतलिय
 जोतुं तल्लाओहयपरिधण

२६७
 २९६
 २७१
 १११९
 १११०
 १८२
 २८७
 १३०८५१
 १३०

म

मउळंतमठकिएसुं
 ममां विष ण पडुत्तो
 मच्छंऊरुजवचकंक
 मज्जेतिरावणदाणगंध
 मज्जमि ताण सा वर
 मण्णुविलक्खो भलियह
 मण्णे चंदामयपारियाय
 मयवारणभयभजंत
 मरगयकडयविणिमाय
 मरहट्टियापभोहरहलिह
 मलयसमीरसमागम
 मलयणिळो वि पियसुय
 मलययळाहिबे वतिकयमि
 मह दुक्खदुक्खियाहं व
 महमत्तमहुयरावकि
 महमत्तमहुयरावकि
 महमयवसपमुट्टावराह
 महमहवळणुप्योडिय
 मंदरपुयजळणिहिफेण
 मंदणिळवसपसतिव
 मा गम्मठ सि उववार
 मा मह हवापे होसेण
 मायाळण्णसरीरं पि
 मायाळण्णसरीरेहि
 सुवांसि रहा रडियहं
 सुव्हाविरामसंभरिधण
 सुव्हाविरामसंभरिधसामि
 सुव्हावियवियवरवि

७५
 १२४१
 ८४१
 २८०
 ७६२
 १०७४
 ७८०
 ११०८
 ३४९
 ६१
 ८४
 ६९२
 १४७
 ६३९
 ५९४
 १०३०
 १२६९
 ५५१
 ५२२
 ६०२
 ४३३
 ५६५
 ११६६
 ११९२
 ११२३
 ६९३
 ११८९
 ४४६

मूलपरिमितिवराविवर	२१९	विषसिपणीसेसकर्मतराक	८८
मोर्गु मंडारमहागसाण	७३५	विरसाई जाई पसुडे	५७५
र		विबिहतरकणइकिसकय	२२९
रहकणइकुसुमगोण्डे व	७७१	विदिहाई विविहचणुजळ १ई	१२६४
रक्कंतु वो मडोबहि	५	विसमा लळु कळमाई	९२९
रतुप्यळमहुसदाळुपण	७५९	विसमीकरोइ उचडीतबाई	१०९
रमणभरमंगामीयं व	७६६	विसरिसकिरणयसुविसल	२८८
रमणियणसमुहुसुद्ध	७३९	वीणाविणोयवसवळिय	३५९
रयधिरकरोवमण	५२७	वुर्त व तओ तेण वि	६३५५२
रविकणियमिम विवडे	४४८	वेल्लइळमुवोवमण	१३०८
रविणिवडणविडडिय " पायडिय	४४२	वेदिज्हा गियडोसहि	४४९
रविणिवडणविडडिय...मगुरगएण	४५१	वेरुळियखभंतोरण	२३७
रभे वणगाइणपरिट्टियस्स	५८५*१	स	
राएण तओ भणिया कासि	७९७	सचविओ मयलसुरासुवेव	२०१
राएण वि सो फरस्तास	१२०३	सचविओ सो गंधम्व	१२२०
राया वि पवजंतेहि	१२९	स ष्वेय मं ण मण्णह	१००४
रे गियछायामाविवर मा	१११२	सज्जणसंगेण वि बुज्जणस्स	१६
ल		सज्जीवकामकोयेंइसच्छई	७७४
लकिलज्जइ अज वि गुंतिराळि	१७४	सज्जेइ पडडडीओ	१०६६
लळकळककं.कं.रमुळ	११८६	सत्तच्छयसुइपायवतलमिम	६२९
लीळाकमलणिवारिय	६०३	सत्तासासाइयसायराए	१९९
व		सथि मळयायळाओ	५०८
वळळकुप्पासावरियावि माहा	५९०	सप्परिहासं जुवईयणेण	१३००
वच्चसु घेतूण छहुं	९३७	समइच्छिऊण भणियं तेहि	१२३१
वद्धाविऊण सिद्ध	१२३६	समइच्छिऊण सुंदरि भाणत्तं	१४२
वयपरिणयं तवस्सि	११५०	समइच्छिऊण सुंदरि सव्वेहि	१२७८
वयएसविवत्तंतेळ्ळणेत	३९२	समुहागएहिं विजाहरिंद	१२९२
वसिऊण जेण वच्चसि	२३४	समुहागएस्स णळकूरस्स	१२५१
वामकरोवमिगयवत्त	१३२	सयलेण भुवणपरिपायवेण	५२८
वावळ्ळुअरियकंधरस्स	११४०	सरसंतमयाहणिबद्ध	११८४
वाहरइ व पियसहयरि	२४१	सरसारविंदकेसरपराय	४८४
विजयाणदेण पुरस्सरेण तुह	९८५	सरसावराहपरिकुविय	५८
विजयाणदेण पुरस्सरेण रमणी	१२५०	सम्भंगिम्वुहरो सो	५४५
विताडिवस्स तणओ	६५७	सम्वाउ विव कुमरीओ	३१३
विप्पुवरियविबिहवररण	६००	सम्वाहिं विव सच्चोसहीहिं	१२७
विमुळकरवर्चणं रायण	११७०	ससहरकरणिबराळुविवाई	४७९
वियळंमळपाठरण्णा	७४२	ससहरकरसंबळिया	११
वियसंतविबिहवणराइ	७८	सससुट्टियणरसंमह	११८

सखिपणतोरविषादं वि
 सहि सिद्धं जं माहवि
 संकतसुंदरीसंदमं
 संकरह सीयकार्यतसखि
 संज्ञाधववधुं पक्षि
 संज्ञां कइ वि छहंति
 संपत्तो गियवपुरं सभ्येहि
 संपत्तो गियवसई तस्य
 संपत्तो सरळतमाळताळ
 संमिछंति सुहासायजणिय
 संमिछंति सुहासायजणिय
 सा कियचिरे पि काळं
 साणूरधूदियाधय
 सा दूरकयपणामा
 सामण्णो वि ण तीरह
 सामंतमहंतासण्णविण्ण
 सामंतामचसुभिचबंभु
 सादयमियंकोण्णहा
 सा बंभिय चिट्ठाहय
 सासणमिच पुण्णार्ण
 सासंकमुक्कीसास
 साहेइ जम्मि अज वि
 सिद्धं च तस्स पुइइसरेण
 सिद्धं च तेण सभ्यं तं
 सिद्धं च तेहिं णरवह
 सिद्धं च मए अंबमिह
 सिद्धं च मए तिस्सा पयं
 सिद्धं च मए तिस्सा णराहिचो
 सिद्धं च मए तिस्सा सुंदरी
 सिद्धं तं किं पि मए
 सिद्धं देवीए इमो
 सिद्धं से सहि साकाहणत्स
 सिद्धं गणगणंमुळसिरी
 सियसिद्धवारपाळ
 सिद्धकरीचम्मि गज्जो
 सीळं कुळं साहायं
 सुपसत्थविधिहविहाउळ
 सुहमग्गधवकमुई

४३२
 ५६४
 १३२५
 २७
 ५१८
 ११२७
 १०६२
 ३३०
 १२७
 ५७१
 १०९३
 ५८६
 ५७
 ७८५
 १४९
 १३२२
 १०१९
 २५३
 १३२८
 ४८
 ४८०
 १७१
 १०५०
 ११५७
 १८४
 ४६१
 ८७८
 ९७६
 ३७७
 ७०४
 ९७४
 ८९४
 ३७०
 १०२९
 १३२०५१
 ४९३
 ३५३
 २०५

सुमईण पुणो णरवह
 सुयणल्लेहि अळं विच
 सुरवहकड्ढाएसा वरवयणा
 सुरवहुकड्ढियड्डुसुम
 सुरवहुचळणाळत्तय
 सुरवहुचळणाळत्तय
 सुरसरिजळसिसिरुसार
 सुरसुंदरिक्कमळमव
 सुरसुंदरिसमयक्कोळ
 सुविसहपरियायय
 सुविसुद्धिरेहावरण
 सुसणिद्धाससंतुद्ध
 सुस्सायफळमरोणमिय
 सुंदरी ता अविच्छे
 सुरायवकमळवणमि
 सुरो वि ण सत्तासो
 सेयक्कोटो रेहइ अंगुर
 सेनामयसयसामंत
 सेविजह सरसोईसकणह
 सेविजंति विचंभिय
 सो अम्ह अउण्णानं
 सो एक्कमि सुविचये
 सोक्काई तुमाहिंतो तत्तो
 सो थेय पुणो संपह
 सो जयउ जस्स पत्तो
 सो जयउ जेण तयकोय
 सो जयउ जेण सुयणा वि
 सो जेण मज्झ दंसणसिणेह
 सो तीए सुरवरसकाळसाए
 सो तीएँ असंतुट्टो णर
 सो तीएँ तरळियंगुळि
 सो तुज्झ पिओ पिचसाहि
 सो देव हइ महेसी
 सो देव चारपुरिसो सिंघळ
 सो देव विद्धकुसळो
 सो बम्भइसरपत्ताउरम्मि
 सो सुपपत्तो सो विच
 सोहइ अह मळियपसाहण

१०१२
 १३३२
 ५८५५२
 ३४८
 ५९६
 १०४४
 ५८३
 ११०५
 ५२१
 २७९
 ७७०
 ४९
 ५९५
 ६१०
 ४५०
 ६७
 ४००
 ९०
 १७५
 ३४७
 ६९१
 ७८९
 ५६०
 १०३
 ४
 ८
 १३
 १६२
 ३८२
 ५८२
 ७६०
 ७१८
 ११४९
 १०५
 १०२
 ५३३
 ५१३
 १०९९

सोहृद् विचक्षितमानं
सोहृत्ति कामिणीणं
सो हियसम्प्रीहियवर

इ

इयवमरकसमुम्वासियं
इरवसहसिगविच्छिहण
हरिणो जमकज्जुगरिट्ट
इल्ल सहि विचित्तलेहे
हंसेण वि से दिण्णं
हंरो तुह विजयणंद्
हंरो मट्टकुमारिल
हंरो मियंक हो पवण

१०७५

१०९८

८८०

६८५

२७५

६

७८३

१३१५

१४४

१३५

५३६

हंरो सखं पयं सखवियं

हंरो सिरिसाकहण

हा अजठत्त तुह गेह

हा अंब तप वि अहं

हा किं अविवण्णे तम्मि

हा कीस मए पयं ण्णिर

हा जीविणस हा सुयणु हा

हा ताव गयसिणेहो कीस

हा मयवह्णो वणदेवयाओ

हा वण्ण माहवाणिल

हा वज्जकदिणहियवव

हियए वेव विरायति

हिययाणुवाकणाभाविण्हि

९२२

१००९

६४५

६४६

९७९

९८०

७०८

६४४

६४७

६९४

९८२

७२

४३५

GLOSSARY

This Glossary is an alphabetical Register of all the words occurring in the text of the *Lilāvati*, critically edited here, as well as of important various readings connected with them. The words are noted as they are found in their nominal and verbal formations in a certain context. The words in a compound expression, which are phonetically intact, are noted individually as they stand; a non-initial member of a compound expression, however, is prefixed with a head-line zero, if its first syllable shows some phonetic change not ordinarily allowed for an initial syllable. Though every word is separately noted, some expressions containing two or three words are allowed to remain now and then especially to illustrate *samdhī* or vowel combination. The non-initial member of a coalesced group of words is prefixed with a sign of addition (+) to indicate that it has been taken out of a joint expression. Expressions like *sahariso* are noted as they are; in some cases words like *hariso* are separately indexed as well. The last member of a *bahuvrīhi* compound is likely to show, when noted by itself, some strange formations which need not bewilder an intelligent student.

References are to verse-numbers. If a word belongs to foot-notes, then the verse-number along with the number of *reading* is given, for instance, १००१६. If a word comes from the prose passage, then the reference is to page number, dash and line-number, and the variant of the same is indicated by a further addition of the number of the reading, for instance, १३-५, १६.

Though this Glossary is prepared primarily to facilitate a grammarian's study of the Prākṛit dialect, a Prākṛit lexicographer can also utilise the material presented here with great advantage. In most cases Prākṛit words are separately shown, if they represent different Sanskrit words.

अ	अहुरल १०२६१६.	+अक्षर ६८९.
अ १००१६, ६१२११६.	+अहुरम् २३९.	अक्षरिय ६८७.
अह (अति) ३२, ३४१२५,	अहुरा ९९१.	+अक्षर ११२३.
४६, २१८, ५५९, ६३६,	+अहुराओ ८४८.	अक्षरमात्रिया २०५.
६३१, ६३५१, ६३५३३,	अउण्णाणे ६९१.	+अक्षर १२९७.
६८९, ८९८, ९४५,	अउण्ण ३३.	अक्षर्य १३१४.
१२०३, १३२९.	अउण्णो ३३५.	+अक्षर ९६८.
अह (अयि) ९३, ३१८१६,	अक ६८३, ९४०.	+अक्षर्य ४८१.
६५४.	अकयस्त्रिय ४०.	+अक्षर २६७, ३६०.
अहुरल १०२६.	अकय ९१७.	+अक्षरार्ह ७११, ९५३.
अहुरल २३२, २८४.	अकुली ५२८.	+अक्षरार्ह ६०६, १२०५.
अहुर १२, १३-५, ८००.	अकुलीणे १७७.	+अक्षरार्ह ९२२१८.
अहुरल २१२, २३९.	अकामह ३८१.	अक्षरिय ८४५.
अहुर ४८३.	अक्षर ६९, +९, ५२६.	अक्षरिय ७८८.

अनभिदुहि २२०, ११४७.
 अनामो ६५६.
 अनोय ५४६.
 +अना ७१, ४४६, ४४६११२,
 ५९८, ७४२, ७४७;
 १०६८१११.
 +अनाला १०३४.
 +अना २२०१११.
 +अना १८, १९, ५५, ११८२.
 अनाम १०६८.
 +अना ५०९, ५८५३३.
 +अना ८२६, ११००.
 +अना २२८, ११०५.
 अनवह ७६८.
 अनवत ११६०.
 अना १२५६.
 अनवति १०५, ११२८.
 अनवाह १०८०.
 अनवायतो ४७७.
 अनो २४९.
 +अनविय २२१११.
 अनवत २२८, ३५१, ८०२.
 अनवासणु २१२.
 अनुमा १२१६.
 अनवह ४६४, ९२४, ९३३३१,
 ९४२, ९५७१५, १०३६,
 १२२७.
 अनवत ५१.
 अनवति ७६२, १२८९,
 +अनवति १४३, २१२,
 १०४९, ८७६.
 +अनवतो १६९.
 अनवह २६४.
 अनवहलेण ११३५.
 +अनव ४८२, ५३५, ६२०,
 ७७७.
 अनवति १०६.
 अनवति ५८६.

अनवत ४१८, १०६७.
 अनवह ४५१११३.
 +अनव ३४, ३४१२५, ३७,
 ४२, १४२, ३५९, ३९१,
 ४८६, ५५०, ६०३, ६२४,
 ६६३, ७४८, ९२१,
 ९४९, १०१६, १०२२,
 १०४६, १०७५, ११००,
 ११४३, १२०२, १२२६,
 १२२८, १२३२, १२५०,
 १२५२, १२५९, १२९९१५,
 १३१२, १३१९, १३२१,
 १३२२, १३३३३३३३.
 अनवत १०६०.
 अनवत ६२९, ९१९,
 +१२९८, १३००
 अनवतो ५१५.
 +अनवतो १३४, ३९१.
 +अनवतो १२४, ५६३.
 अनवतो २३३, ६८३, ७७७
 १५, १७५२.
 अनवतो ७७७, ९६९, १०८६.
 अनवति ७६३, १११५,
 ७०९, ८९६, ९०८, १२५८,
 +९२२, ९७४.
 +अनवतो ९२१.
 अनवत ३१२, १०३३.
 अन (अव) १९, ९४, १०६२,
 १०१, १०३, १०४, ३१२,
 ३९०, ४०९, ४६०—६१,
 ४९६, ५३४, ६०५, ६१२,
 ७१०, ८१४, ८७९, ८९१,
 ८९५, ९२४, ९८२,
 १००४, १०५१, ११५८,
 ११६१, ११६७, ११९९,
 १२२७, १२४५, १२८,
 ५३४, १२०६१२.
 अन (आव) ६९०.

अनवत ६४५.
 अनवत ३८९.
 अन १०७, ४०९१५, ११६५.
 अन ११००११०.
 अनव ७१५, +७२९१६,
 ८८२.
 अनु १०६२११५.
 +अनव ६.
 अनवतो ९१५.
 अन ३९०, ६९०, ८७६,
 ८७९.
 अनव ६८५.
 अन ११००.
 +अनवतो ११.
 +अन २१५.
 +अनवतो १०१५.
 +अन १९०.
 अनव १३३३.
 +अन १, ९, ५३४.
 +अन ११०, १५४, ६५७,
 ८४५.
 +अन ४३९.
 अन १००६.
 अनव ३२११२.
 अनवतो ९३५.
 अन ६९०, १२१९.
 अनवतो ४८९.
 अन १३—५११६.
 अन १३३३११३.
 अन १२०४.
 अनवति ९६३.
 अनवति २५२१८, ४०९१४.
 +अन ७०, ७४११२, ४९७,
 ५४९, ११८२.
 अनवति ११८८.
 अनवति १३—६.
 अनवति ६१७.
 अनवति ११२.

अणहिय २७१.
 अण्ठा ५६२, ५७४.
 अण्ठावरी ५०९.
 +अण्ठा ३५५.
 अण्ठा ५१४, ५३२, ५७०.
 अण्ठा ७०८, १२०४१५.
 +अण्ठा ५४१.
 अण्ठा ५७१.
 +अण्ठा २.
 अण्ठा ६४७.
 अण्ठा ८७४.
 अण्ठा ५४३.
 अण्ठा ६८२.
 अण्ठा १५२, ७७७.
 अण्ठा ४८२.
 अण्ठा ५४५.
 अण्ठा ७२६.
 अण्ठा ४३२.
 +अण्ठा ७४, ९३, १८०,
 ४९४, ६०२.
 +अण्ठा ८७, ११२७.
 अण्ठा ९४१.
 अण्ठा ५०७, ९४०.
 +अण्ठा ११९७.
 अण्ठा ११६८.
 अण्ठा ४८७.
 +अण्ठा १२९१७.
 अण्ठा १४५१६.
 अण्ठा ३२.
 अण्ठा ३३०.
 +अण्ठा ८८४.
 अण्ठा ७८३.
 अण्ठा ३२७१३.
 +अण्ठा १४५, ९९७.
 अण्ठा ४३२, ५८२, ३७२.
 +अण्ठा ५६१.
 अण्ठा ८०८११.
 अण्ठा ८०८.

अण्ठा ७३४.
 अण्ठा ६२८.
 अण्ठा १०१२.
 अण्ठा ७१४.
 अण्ठा ९९३.
 अण्ठा १३३३.
 अण्ठा ६२, ४९३१७.
 अण्ठा १२५३.
 अण्ठा १२६९.
 अण्ठा १३३३१.
 +अण्ठा १२१७.
 +अण्ठा १०८४१७.
 अण्ठा १११७.
 +अण्ठा १२.
 +अण्ठा १०८४.
 +अण्ठा १७.
 अण्ठा ८६५.
 +अण्ठा ७७२.
 अण्ठा ७७२१७.
 अण्ठा ६८२.
 +अण्ठा १२७८१७.
 +अण्ठा २४२, १२६६.
 अण्ठा ७३२, ११४१.
 अण्ठा २००, ११५४.
 +अण्ठा ४५३.
 अण्ठा १४५.
 +अण्ठा २९९.
 अण्ठा ५७४.
 +अण्ठा ५६९.
 अण्ठा ८६३, ५४४.
 अण्ठा ५१६, ९८५, ५२९,
 १०७०.
 +अण्ठा ४९२.
 +अण्ठा १२९.
 +अण्ठा ६१९.
 +अण्ठा १२९१७.
 अण्ठा २४३.
 +अण्ठा १६९.

अण्ठा १३-५.
 +अण्ठा १३१.
 अण्ठा ४४४७.
 अण्ठा ७८५.
 अण्ठा १३-५.
 +अण्ठा ४३५.
 +अण्ठा ४४४.
 अण्ठा ६८९१२.
 अण्ठा ३२७.
 +अण्ठा ५४.
 अण्ठा २४८.
 +अण्ठा ५५६.
 अण्ठा ५६४, ५७९.
 +अण्ठा ७८५.
 +अण्ठा ६१४.
 +अण्ठा ७२३.
 +अण्ठा १०१४.
 अण्ठा ४१०.
 अण्ठा ३१२.
 +अण्ठा १२७८.
 अण्ठा ३३१.
 अण्ठा ५६८, ५७९.
 अण्ठा ८३७.
 अण्ठा ४९३.
 +अण्ठा २३६.
 अण्ठा १०१२.
 अण्ठा ६९४.
 अण्ठा ७५४, १०७२.
 अण्ठा ८७, ६४१.
 अण्ठा ४२४.
 अण्ठा २८६, ३२७, ३३५,
 ५९३, ६५२, ८३३, ९४३,
 ९९५, १०१७, ११०६,
 १२८५, ५२४६.
 अण्ठा २१६, १०४२.
 अण्ठा ७७९, ९४७.
 +अण्ठा १०३३.
 अण्ठा ८-७११, ३६, १६०,
 ४०७, ४६४, ४९९, ५३९,

५६५, ६१२, ६३३, ६७९,
७३०, ९२६, १३१५,
+५५३, १०११, १२२३.
अण्णाह् १११५/११.
अण्णाप् ११०९, १११३.
अण्णापे ९१०.
अण्णाभा १०१२.
अण्णाण ३८२, १२४०.
अण्णाहिं ९११.
अण्णाहुत्तं ९४७.
अण्णे १४, १९०, ४९८, +१११.
अण्णेण १११५.
+अण्णेसण ६३४
अण्णेसिज्जण ६९२.
अण्णेसियाहिं ९५३.
अण्णेहिं १९४.
अण्णेण्ण १२०, ४०७, १०८३,
१२३१.
अण्णेण्णाह १२७२.
अण्णो ३३७, ५४५, ७७८,
१०३८, १२४४, +५१२,
६४९.
अण्णेण्ण १२०/१९, ५५६,
१११६, १३०४, +५४०.
अनुक्रियं ११९४.
अत्तट्ठाणं १३१४/९.
अत्ताणं (अत्तमानम्) ५७३.
अत्थ (अत्र) १०४१.
+अत्थ (अर्थ) १३६, २०८,
८१४.
अत्थ (अस्त) ४३८-४३९,
५१६, १०७०.
अत्थहरि ४४३.
+अत्थहरिं २१८, २६१.
अत्थमिदिं २६१/१५.
अत्थमणं ६३८.
अत्थमहीहरिं ४३६/६.
अत्थमियं ११७१.

+अत्थमि ११७१/७.
अत्थरा १०६९.
अत्थवणं ६३८/११.
अत्थस्तवमि १५३/१६.
अत्थस्तवोहिं १५३.
अत्थं ९६८, +३९७, ३९८,
४८१, ५०८, ७८७, ९६८,
१०६३/४, ११७३, १३३२.
अत्थंण ४११.
+अत्था ५६१.
अत्थाण ११७, +८९.
अत्थाणह्वरं १३०.
अत्थायतो ४३८.
अत्थाह ७९३.
अत्थि ११-५, २७३, ३३७,
६५६, ७८७, ८०२, १०४०,
१०४३, १०५९, १२०१,
१२२३, +११/४, ३२, ३६९,
६९७, १२९९/५
+अत्थुरणं ५३१.
+अत्थे १०६३.
अत्थो ४०, +२५७
अत्थं २९३.
अत्थिह २३९/९, ९४१.
अत्थिण्णाण ६३३.
अत्थिसिवत्तं ६८३/१७.
अत्थिवत्तं ६८३.
अत्थंसणं ३०३.
अत्थंसणाप् २१३.
अत्थ ५२०, ८३०, ११७१,
१२९२, +९९, २१५/१४,
५२०, ५५०.
अत्थच्छि ११००.
+अत्थमि ८९२.
+अत्थवह ३, २०९, १२५३.
+अत्थं ७५७.
+अत्थंते १११६.
अत्थवित्त ४८३.

अनुवाय ५२०.
अनुक्रियं १०८०.
अनुक्रियेण ६५३.
अनुक्रिय ७७५.
अनुक्रियेण ८९२, १०२४.
अनुक्रियेण १०२५.
+अनक ७०/१३.
+अनिक ७४/१२, ९३/१९.
+अनिकेण ८७/१६.
अन १०७९/६.
अनह १२०/१९.
अनं ५९३/६, १३१/५/२.
अनाह ९१०/२.
अनाणं ५७३/७.
अनो ४९९/२, ९५४/१
अनो ९००/३.
+अनेसण ६३४/७.
अनेसह ८२४/१२.
अनेहिं १९४/१२.
अनो ३३७/७.
अपच्छिमाप ४३८
अपच्छिमो ११६७.
+अपक्षिम १३२४.
अपण्ड १३-५.
अपत्त ६८३/१६.
अपरिमाहा ८००.
अपरिमाहाहिं ५७८.
अपरिचित १३-४.
अपरिचित १३-४/१४.
अपरिमिय १३-५.
अपसाहियं ६८२, ९४०.
अपसाहियं ६८२/१४.
अपहाप ११७९.
अपहुत्त ३, ८१
अपेचछंती ८८५.
अपेचछिज्जं ६८३.
अप्य २९२, ३२१, +२.
अप्यङ्गिधारेण ६४८.

+अप्यस ५०८.
 अप्यसमप्य २.
 +अप्यस ८९०.
 अप्यस ८९०१११.
 +अप्यसो ५६६.
 अप्यस ६८३, १२५३.
 अप्यसि ७९७.
 अप्या २१, १८७, १९४, ४२१,
 ६२९, ६५३, ९३९, ९६०,
 १२३१, १२३८.
 अप्याप्य १०४२.
 अप्याप्यमप्य ५७८.
 अप्याप्यमप्यो ५६६.
 अप्याप्य ५३८, १०४६.
 अप्याप्य ९५३, ९५५, ९९७.
 अप्याप्याप्य ५०७.
 अप्याप्याप्य ५१२.
 अप्याप्य ५६४, १२४८,
 +९५२, ११७३.
 अप्यो ५०५, ६१७, ८२३,
 ९७३१६, ९८११५.
 अप्ये ९३९१२.
 अप्युप्य ७००.
 अप्युप्ये ३७.
 अप्युप्ये ७८४.
 +अप्य २०५, ६७८.
 अप्युप्युप्य ५८८.
 अप्युप्युप्य ५३५.
 अप्युप्युप्य ७७.
 +अप्युप्युप्य १५६.
 +अप्युप्युप्य २४१, ४८२, ८५८,
 ९०३, १३०५.
 अप्युप्युप्य ३६०११, +९०६.
 अप्याप्याप्य ९९५.
 अप्याप्याप्य ९९५१२.
 +अप्युप्युप्य ११३९१३, १२४०१४.
 अप्युप्युप्य १०३११६.
 +अप्युप्युप्य १२१५.

+अप्युप्युप्य ३०११९, ६११११०
 अप्युप्य १३४, १४८, १६१,
 +१०१९.
 अप्युप्य ५७५, ७११, ८९१,
 ८९६, १२३०, १२६२,
 +५८९, ७८०, ८२२.
 अप्युप्युप्य ४२४१९.
 अप्युप्युप्य ४०८.
 अप्युप्य १२७३.
 अप्युप्य ३७०.
 अप्युप्य ११८८, +११४३.
 +अप्युप्य ११९८.
 +अप्युप्य १२३.
 +अप्युप्य ४३०, ९३५.
 अप्युप्य १२२७१६.
 अप्युप्य १००.
 अप्युप्य २७२, ५९७, ८००,
 ८७८.
 अप्युप्य २९२.
 अप्युप्य ८८७१६.
 अप्युप्य १५९, १६०, २२५१६,
 २६३, ३०९, ३७८, ४०७,
 ४०९१८, ५१२, ५६१,
 ६९१, ८७२, ८९०-१,
 ९१६, ९२८, ९३३, ९६७,
 १००२, १०४१, १०५७,
 १११२, १११४, ११४९,
 ११५१, ११७४१३, १२०५,
 १२०६, १२१८, १२२१,
 १२४४, +१७१३, ४०,
 २२८, २९७, २९९, ३०९,
 ३१४, ३१९, ३२०, ३७९,
 ३८९, ४०७-८, ४१०,
 ४११, ५५८, ५६४, ६३०,
 ६५४०१, ७०११३, ७१४,
 ७१५, ७२२-३०, ७४०,
 ७४४, ७८२, ८०८१११,
 ८४८, ८५४, ८६१११०.

८९२, ८९५, ८९८, ९३१
 ११५, ९५६, १००२१६,
 १०६०, ११०९१९, ११८०,
 १२१४११, १२४८११२.
 +अप्युप्युप्य २९८.
 अप्युप्य ३८३, ४०९, १०६३२,
 १४८, ८३४, ९८४, १२४६
 १७, १३१५१२, १३३१,
 +१००४, १०६०.
 अप्युप्य २५६११, ३३५, ४९७,
 ८८२, १०४०, +२७१,
 १००४१११.
 अप्युप्य १४४१२, ४७१, +३७६.
 अप्युप्य ३९
 अप्युप्युप्य ३७, १९१.
 अप्युप्य (वयम्) ४६१, (अस्मि)
 ४८९, (अस्माभिः) ७८४.
 अप्युप्य ३७७, ४३५, ५६१,
 ८८७, ९००, ११६२११,
 +२१०, ८०३, ११६१.
 अप्युप्य ३८४१९, ४२२१३,
 ७८५, ९७६, ११६२, +
 ८०६; ११३२, ३८४,
 ४२२, ४६४, ७६३, ८७४,
 ८८१, +९६३; ११३३,
 ८८६, ९१७.
 +अप्युप्य ३३४, ८०२.
 +अप्युप्य ४६१.
 +अप्युप्य ५८३.
 +अप्युप्य ५०८१९.
 +अप्युप्य ५०८.
 +अप्युप्य १४७.
 +अप्युप्य ३३५.
 अप्युप्य ६३७.
 +अप्युप्य ९९१६.
 +अप्युप्य ७१३.
 अप्युप्य ८२१.
 अप्युप्य १००१६.

अवहृय ६८२.
 +अवहृय ७८९.
 +अवहृय २१, ४८४, ७४२,
 ७६४, ९९६, १०८२.
 +अवहृय ८३९.
 +अवहृय १३-५११५, ३६६.
 +अवहृय ११७०.
 +अवहृय ५८०.
 अवहृय ६६७, ७४५७, ५२१,
 ६६९, ७६४, १०८८,
 १२७०.
 +अवहृय ४४०, ४४४, ५२०,
 ६६९, ६७२.
 अवहृय ६७२.
 +अवहृय ७१, ७४६.
 +अवहृय ६७५, ७७१.
 +अवहृय १३१०, १३१७.
 अवहृय ६५८, १३१७.
 अवहृय १०१५.
 अवहृय ४९०.
 अवहृय ४९०१३.
 अवहृय ८५४.
 अवहृय ९२३.
 +अवहृय ५९६, १०४४.
 अवहृय ४८२, ५३५, १३०७.
 अवहृय ४१४.
 अवहृय ३२१.
 अवहृय २२६, ५३७.
 अवहृय १६११६.
 +अवहृय ३६१, ११०१, १२७५,
 ७४८.
 अवहृय ४३५, १०९९.
 अवहृय ४१२११२, ४३०,
 १२४०-१.
 अवहृय ३३७.
 +अवहृय ८५२, १०९५, १०९६,
 १०९८.
 +अवहृय ११००१६.

+अवहृय ८३३.
 +अवहृय १२६५.
 +अवहृय ११००.
 अवहृय १७, १६१, ६२३, ६५४,
 ६८६, ७२०, ८३४, ९६२,
 ९९९, १३३२.
 +अवहृय ७६९.
 +अवहृय ४४.
 अवहृय १५०.
 अवहृय ३७१.
 +अवहृय १२४, २८०, २८७,
 ३०३, ४७८, ५२६, ६०३,
 ७६१, १२६५, ११८५.
 +अवहृय १७४, ६०७.
 अवहृय ६७५.
 अवहृय ४५२.
 अवहृय १००७.
 अवहृय ४३४, १०७७, १२६७,
 १३३९.
 अवहृय ११९६.
 अवहृय १०५६.
 अवहृय ११७१.
 अवहृय २००, २०३, २४७,
 ३८७, ९५०, ९६५, १०७१,
 ११४३, १३११, ११२७,
 १०१९, १०६२.
 अवहृय १३-४.
 अवहृय ८५० १५.
 अवहृय १०२३.
 +अवहृय ६४९.
 +अवहृय १०२५.
 +अवहृय ७२८.
 अवहृय १३२४.
 +अवहृय १०७१.
 +अवहृय १२-८.
 अवहृय १२-८११७,
 +अवहृय १०६२.
 अवहृय ८५३.

अवहृय ५१६.
 +अवहृय ६४.
 अवहृय ६४४.
 अवहृय १२७०.
 अवहृय ६१९.
 +अवहृय १३५.
 +अवहृय १३६५१, ५३९.
 +अवहृय ५४९.
 अवहृय ३६१.
 अवहृय ६००.
 अवहृय ६५४५१.
 अवहृय ६११, ६९११९,
 १२१०, १२१५.
 अवहृय ३६२.
 +अवहृय ६५.
 +अवहृय ७६४, १३२४.
 +अवहृय ४५८, ५८५५२,
 ७९६.
 +अवहृय ७७७.
 अवहृय २५५.
 +अवहृय २०४, २८६, ५४९,
 ६०१, ८३९, ९४०, १३०५.
 १२.
 +अवहृय २८८.
 +अवहृय ३१.
 अवहृय ४३६, १०७०.
 +अवहृय ६९६, ११७८.
 +अवहृय ९१८.
 अवहृय १२७१, ५८, १२६,
 १२५४, १२७१.
 +अवहृय ११४०.
 +अवहृय १०७६.
 अवहृय ६३१.
 अवहृय २११.
 +अवहृय १७, ४१४.
 +अवहृय १६६.
 +अवहृय ७५२.
 +अवहृय ११११.

+अवलंबणी १११११.
 +अवलंबणो १२३.
 अवलंबिऊ १०२, ४२५
 +अवलंबिय ७४०.
 +अवलोड्ड ५०१११०.
 अवलोड्ड ५०१.
 अवसर ६२४.
 अवसरवर्षि ५७९.
 +अवसर १०४.
 +अवसरे १२२८, १२६०.
 +अवसरो १२४, १००६.
 +अवसाण २२१, ५७२, ६२९,
 ८९९, १०८५, ११४५,
 १२७६.
 अवसाण ९८४.
 अवसाय ३९५, १०९०.
 +अवसायणो ७७०.
 +अवसायिओ ६२५.
 +अवसाय ४४७.
 +अवसेल १०८५.
 अवहृत्पिय ९४०.
 +अवहर २००.
 अवहरिओ ६९१.
 अवहरिया ६३५+१, ८५४.
 +अवहिय १२२०१९.
 अवहिओ १९९.
 अवहिय १४६, ५७९, ११२५
 १२, ५९८, ७९५, ८४९.
 +अवहीर्ये १२२०.
 +अवहो (अपहः) ४१९.
 +अवग ७७३.
 अवगोहणमल ८५०.
 अवगोहो १३-७.
 अवि १२-५, ६४-३, १६२-११,
 १७५-११, ३२६, ५९४,
 १५९, ३०८, ५३२, ५४८,
 ६३५+२, ८१५, ८२६,
 ८३४, ८७९, ९३२, ९९२,

१००१, ११४४, ११८७.
 अविततो ४७.
 अविमाहो ६५.
 अविणय ४८९, ४९३, ६३६,
 ६९४, ८१५.
 अविणिआ १२७०११२
 अविणिजिय ११८९.
 अविणीए ६४४.
 अविणीयं ६३८.
 अविरसियं ६३१.
 +अविमहुरिय ३६०.
 अवियण्ड ८३०.
 अविरय १०७७
 अविरिक्क ९६६.
 अविरिक्कास्य २४६.
 अविरुज्जलं ६८०
 अविरुज्जलं ६६५.
 अविरुज्ज ६१०, ८०९, १२१४.
 अविरुज्ज ९३७, ९९७, १२४५.
 अविरुज्ज ४२५१०.
 अविरुज्ज १०७६.
 अविरुज्ज १२४५१२.
 अविरुज्ज ७००.
 अविरुज्ज ९७९.
 अविरुज्ज ३०८, ७७२, ३०८.
 अविरुज्ज ९४६.
 अविरुज्ज १०८
 अविरुज्ज ८३०१८.
 अविरुज्ज ९८१
 अविरुज्ज ९५५.
 अविरुज्ज ६८३११७.
 अविरुज्ज १२९७.
 +अविहंगमं ११४५.
 अविरुज्ज २७५.
 अविरुज्ज ३०, १००, ४८१,
 ६८३, ९२०, ९५७.
 +अविहिय ५९८११, ७९५११,
 ८४९१३.

अवगो ४७३१७, ४६४, १११४१७
 अवगो १०८१२३.
 +अवगो १२१९.
 अवगो १३८, ४०४.
 अवगो ७१२.
 अवगो १००८१२.
 अवगो १८१, ७७३.
 अवगो १२६८.
 अवगो ५३७.
 अवगो ९४१.
 अवगो ६४६.
 अवगो १५७१७.
 अवगो १५७, ८१५,
 ९३२, १००७.
 अवगो १३६, ६९०
 अवगो ११६२.
 अवगो ६१७.
 अवगो ८९७.
 अवगो ४१३.
 अवगो ६०७.
 अवगो ६३१
 +अवगो ५८४.
 अवगो ५३८, ४८६, ७२४.
 अवगो ५८२.
 +अवगो १०१८
 अवगो ४८१.
 + अवगो १७.
 +अवगो ६१५.
 +अवगो ६१५१६
 अवगो ५७७१.
 अवगो २९.
 अवगो ५७७.
 +अवगो ११४५.
 अवगो ४८८.
 अवगो ४९४.
 अवगो ७९७, ५३७५, ४७६,
 ५५९, ६०७, ७१३, ११८८,
 ११९१, ११९३, १२०३.

अलीसं ४८५.
असुपण ३८.
असुप ९४१.
असुर ७८१, १९, १७६, २०१,
२९९.
+असुस्त ४.
+असुर्वि ६.
असुरो १७०.
असुह ७१५, ७२९८, ८८२.
+असुहं ५७३.
असुहाई १९२.
असुहाई ८८४.
असुहमिष ७२९.
+असेस ४५, ११६, ३६९,
६२६, ८२०, ८२१, ९६४,
१०३०, १२७६.
असेसं ६१२, ८८८, १२२१,
१०४०.
असेसाई ८६०.
असेसिहिं १२८३.
+असोभ १२००८१३.
+असोभ १२००८१३.
+असोभ ४४०, ७५१, ७९५,
१०२६, १२७०.
असोयगिजेण ३११९९.
असोयणीपण ३११.
असोयणो ६८७.
अससत्थ १०३१.
अह ६२, ६२*१, ६३, ९२,
१०४, ११६, १४०, १४३,
१६४, २०६, २१४-५,
२३५, २५६, २६६, ३००,
३२९, ३५२, ३६३, ४०८,
४२७, ४५४, ५०४, ५०६-७,
५६१, ५८८, ६०६, ६३४,
६३७, ६४३, ७०५, ७७०,
७७९१, ८०७, ८१३,
८४६, ८६१, ८७३, ८७५,

८८६, ८९३, ९०६, ९०८,
९३६, ९३९, ९४४, ९५१-
२, ९६४, १०१७, १०२२,
१०४६, १०५३, १०५६,
१०६४, १०८७, ११०२,
११६१, ११६९, १२१२,
१२२६, १२२९, १२३५,
१२५५, १२८३, १३०२,
१३११, १३२०*२.
अहगिति ४०९.
अहगिति ४०९८.
अहमेत्थ ३७४, १२१३.
अहमो ११६६८९.
अहम्म १८५.
अहम्मो ११६६.
+अहमिह्माई ७४९.
+अहम १०८२, ११०१, १२७२.
अहरो १६*१, ७७१.
अहव ४६४.
अहवा ५-१, १५, २२३, ३०९,
६६४, ७२०, १३२१, ६८६,
८३४.
अहव्यापे ७०३.
अहं १८२, २६०, ४२९, ४३४,
४५९, ४६३, ५८९, ६१०,
६४६, ६५४, ७८३, ८०४,
८५१, ९०७-८, ९२८,
९२४, १००४, १०५४,
१२१४, १२२३, १२३४,
२५०, ३३५, ४६७, ५५०,
५५२, ५५९, ५६६, ५८७,
५९१, ६०६, ६०९, ६३२,
६५४*१, ६८०, ६८१,
७००, ७१२, ८०७, ८६५,
८७०, ९०३, ९१९, ९२३,
९२५, १२१०.
अहि २९८, ४१६, १००६,
१०४७, १४९१.

अहिपहिं १५०.
अहिणं १०७७.
अहिणंविज्ज १२०५, १२३१.
+अहिसुहं ११३९, १२४०-१.
अहिययो २९८.
अहियं १४४, ४२८११, १२३३,
१३०६, १५६४.
+अहिरामवरं १०३१.
+अहिराम १०२३.
+अहिकसह ९९२, १००१.
+अहिकससि ७९१.
अहिकसिज्ज ६०.
+अहिकास ३९६, ७२०, ७७९.
+अहिकार्स ६२५.
+अहिकासेण १२१२.
+अहिम १६३, ७८८, १११९,
११७३, १२१७.
+अहिवहं २९१.
+अहिवहं १३३, ३१६, ३७१,
८४२.
+अहिवस्त २३०, ६५७, ८९५,
१२०२.
+अहिवा १११, ८१४, ८२७.
+अहिवाण ११७५.
+अहिवार्ण ७९९.
+अहिवे १४७.
+अहिवेण ११३, ७९९, ८१०,
११६७-८, १२२२, १३१४.
+अहिविहिं १२४३.
+अहिवो १०६*२.
अहिसारिया ५६११६, १४५७.
अहिसारियाहिं ५६.
अहिस्तिचिज्ज ११६०.
+अहिलेय १२१७.
अहिहाणो ३७१, १६११.
अहो ११८, १८४, ३०७,
१०३९, ११२२२.
अहोमुख्यं ६२०.

+अंक ४३, ५८१, ८११.
 +अंक १७६, ४८३, ५९५.
 +अक्षिमा ३९०.
 +अक्षुर ५.
 अक्षुरिओ ४०३.
 +अक्षुरेण ७६.
 अक्षुर ८४१.
 +अक्ष ७-५, ४३, ६५, २०१,
 ३९९, ४७६, ५०९, ५४५,
 ६०२, ७५३, ७६५, १०८१,
 १०८३, १०९६, १२२४;
 ७७७.
 +अक्षण २०९, ३४१, ३५०,
 ४३६, ७३२.
 +अक्षणस्स १६६.
 +अक्षणं ३५७.
 +अक्षणा ३७०, ५८१, ७८१,
 १२२९, १३०२.
 +अक्षणाण ७५४.
 +अक्षणाहिं १२६१, १२८९.
 +अक्षणे ६७८.
 अक्षणमेहिं १०८५.
 अक्षं ३९९, ४७८, +३९४, ४०३.
 +अक्ष २२०.
 अक्षहिं ५३४, ५३६, ८२२,
 १३३०, 'हिं' ४६२, ४७५,
 ४७९, ८५०, ११२५.
 +अक्षि १३३३*१.
 +अक्षियं ५३१
 +अक्षी ४६४, ४७४, ४८०,
 १२२३, १२३४.
 +अक्षीय ८६९.
 +अक्षुण्डेण ६२०.
 +अक्षुकि ७४६, ७६०, १२५६.
 अक्षुमिओ ४१७, ४२२, ९८८,
 ९९०, +१०४९.
 अक्षुकि ७१०, ९८९.
 अक्षुकिमिओ १०४७१३.

+अक्षुकिं १०४८.
 +अक्षुली ७६४, ८५२.
 +अक्षुलीय ४२२.
 अक्षुलीमिओ १०४७.
 अक्षी ५३९.
 +अक्षेण १८३, १२९९.
 अक्षेहिं ६१७११, 'हिं' ६१७,
 ६१९, 'हिं' ५०३, ७६२,
 ८२१, ८७३, +२७४, १०८५,
 १२३१.
 +अक्षिमुवं २०२.
 +अक्षुलाहिं ८५०१५.
 +अक्षले १०९७.
 अक्षण ४५३.
 +अक्षजि ३६०, ६५१.
 +अक्षली ६०४.
 +अक्षलीयें ५१०.
 +अक्षलीहिं ५९.
 +अक्ष १३-५११, ६८
 अक्षण ५१९.
 अक्षमिओ ६१६.
 अक्षदाणं १३१४.
 +अक्षमयाहिं ११८४.
 +अक्षर ६२४, ६४१, १०२४,
 १०८२, १११९, १३०५१.
 +अक्षरमि १३१९*१.
 +अक्षरं १३५, ४०२, ८१४,
 ९०३, १०३३, ११८१
 +अक्षरहिं १७९.
 +अक्षराल ८८, २१८, ३२६,
 ४७०.
 +अक्षरालो १३-४.
 +अक्षरिय ५७, २१०, २२९,
 ३५०, ३५६, ४५७, ५९४,
 ६२८.
 +अक्षरियस्स ४५४.
 +अक्षरं ९२७.
 अक्षरेसु ४६८.

+अक्षं २२८, ५९३, ११८३.
 +अक्ष ७३९.
 +अक्ष ५८३, ११६९.
 अक्षिडरं २४५.
 अक्षो १३०, ३४६, ३९९, +४५,
 १०४३, १०८६.
 अक्षोण ३७७, +३४८, ३८०,
 ४६२.
 अक्षोह ३०९.
 +अक्षोकिरीहिं ३८३.
 +अक्षोले ३३६.
 +अक्षय २०१.
 अक्षरियहिं ६३९.
 अक्ष ५११, ६४६, +१९७, ३५४.
 अक्षम ५५८.
 अक्षमि ४६१.
 अक्षर ८५, ३२७.
 अक्षाय ४५९, ४६३, ६५९,
 ६६०, ८६४.
 अक्षाय ६६३, ८६६.
 +अक्षु १८३, १९८, ७५४.
 +अक्षुराहिं १६७.
 +अक्षुल ३७०, ७५८, ९९५.
 +अक्षुलाहिं ३४.
 +अक्षुवाहीय ६१.
 अक्षं ५५८११०.
 +अक्षु ४३६, ४८२.
 +अक्षुपहिं ८७.
 +अक्षुय ७५७, १२९९.
 +अक्षिमुवं २०२११२.
 अक्ष
 अक्ष २२२, ३०४, ९२५; ५८१,
 ६१४.
 +अक्ष ४०६११, १२९२.
 अक्षदुग्ग १२४८१२.
 अक्षहिं ९४४, १००७१४, ११७९.
 +अक्षदुग्ग ८२५.
 अक्षदुग्ग ४३४.

+आवर्ण १३२५.
 +आवय ७१८.
 +आवर ४५८.
 +आवरमि ५३३.
 +आवरो १३०८.
 +आवळ ४६, ३२७.
 +आवळं ७९१.
 +आवळिह १०८९.
 आवस्त ६३५४२.
 +आवड ७३, ९०१.
 +आवडस्त २४५, ५६८.
 +आवडह ३६६.
 +आवय ७१८५५.
 +आवरि ५४१, २४.
 +आवसा ५८५५२.
 आवड १२३२५५.
 +आवसि १२९२.
 आवसो ७३, १०३, ३८५, ६३४,
 ८९१, ११५६, १२२९,
 १२३२, +१३६.
 +आवस्य १०६४२.
 +आवस ११९९.
 +आवसम ४५९, ५०२.
 आवसमं ९४५, +९४२.
 +आवसमणे ४०९.
 +आवसमे ४१०, ८९५.
 +आवस्य ७४, ९०, १२७२.
 +आवसस्त १२५१.
 आवसा २००५९, ७८६, ८४७,
 ८९३, +८१३.
 +आवसाह ५२७.
 आवस्य ८४८, 'मि ८४८५२.
 आवसा ८४०.
 +आवस्य ५९९.
 +आवसं ११२०.
 आवसा ६८१.
 +आवसो ५८३.
 +आवण २८८, ३७०, ८३९.
 +आवण १४१.

आवण १४२.
 आवसा ५८५.
 +आवण १२६५८, १२६९.
 +आवणार्थ ७०३.
 +आवणार्थ ८६९.
 +आवण १२०२.
 +आवणो ७, ९५, ११८, ११९४.
 आववेसि ८९७.
 आवणं ३९५, ६१५, +६५,
 ७०९, ९७२, १०५५,
 १२८४, 'दा १३१९५१.
 +आवणि १३२१.
 +आवणो १३-३, १३२०५१.
 आवसा ५९२५३.
 +आवण ६५९.
 आवण १०८०.
 आवमि २११, ५९२.
 आवण १४०.
 आवसत् ५७५४.
 +आवसि ४३५.
 आवसि ४३४५१३.
 आवसं ८२.
 +आव १०८१.
 +आवो ७७०.
 आव ८८९, ८९४.
 आवम ११८८.
 +आवस ८३३.
 +आवो ४१५५३.
 +आवो २८८५११, २९०५१५,
 ६०२५६, ६४०५१५, १०४५१.
 +आवो ३३९५१२, ३४२५३,
 ३५०५१२, ५२०५१२, ५९९
 ५३, ६७२५८, १०८८५२१.
 +आवो ३९६५३, ४४५५११,
 ११२१५१०.
 आव २९, ५६, २२१, ४३७,
 ७५३, +२८९.
 +आव ३४७.
 आव २४८.

आव ९६१.
 +आवो ६२, ७८, ७९.
 +आवो १३-३, ३०५५, १२४,
 २३६, ३५२, ३६९, ६०२,
 ७४०.
 आवो ६६८, +३१, १०२८.
 +आव ७४६५११.
 +आव ७४६.
 आवणि ४८६.
 +आव ६१२.
 +आव २०३, २४३, १०६५.
 +आव २१७, ११६२.
 +आव १४७, २९१, ९०७,
 ९५०, १०९९, १२३३.
 आव १५२, ८३१, ९८७,
 +५५७.
 आव १०५०५११.
 +आव ११७२, ११७८.
 +आव १५३.
 आव ४८.
 +आव ९४, २१४, ३८६,
 ५८८, ८६८, ९३०.
 +आव २२०, ३४७, ४५०,
 ५१८, ६६८, ६७१, ६७८,
 १०९३.
 +आव ७३८.
 +आव ५७.
 +आव १२९१.
 +आव २६२.
 +आव ६६८.
 +आव ६७६.
 +आव ७५८.
 +आव ४५७, ७६९.
 +आव ११७०.
 +आव ७०४.
 +आव (आव) ६९४.
 +आव (आव) ३३१-२,
 ५५५, ८७७.
 +आव ७६६.

+आवाप ५.
आवाप ४८.
+आवास १०, ४३६, ६१३७,
११२८; ११२५.
+आवासि ८१.
आर ८३९, +७५२.
आर १३०२, १३१०.
+आर ४९, ५१.
+आर ८, ६०१, ७५४,
१११८.
+आर ३३३, १०९९, १२८५,
१३११.
+आर ११६, ८२१.
+आर १३२३-४, ० ४६.
+आर ६२७, ७३९, १०३०,
११०७, १३२६.
+आर ५४.
+आर २४१, २८४, ० ४३.
+आर ५९१.
आर ७२०.
आर ४१६७.
आर ४१६.
+आर ८४५.
+आर ७३८.
+आर ३३६, ४६१.
आर २६२, १२६३५, +४३४,
४६६, ४९४१३.
आर १७८, +१२५७, १३००.
+आर ११२५.
+आर ७३३.
+आर २७८.
+आर ७४८.
+आर २४३.
+आर ५५०, ९६१.
आर ५४१, ६१७३. +१०,
१५४, ४८१, ८७५, ९१२,
१०८१, १११६.

+आर २६१.
आर ५४०, +२०८, ४१३.
+आर ३५१, ११३१७.
आर ६६८.
आर ७१७.
आर १०८८२०.
+आर १२६, ३५४.
+आर ६६८.
+आर १०८८.
+आर ४५६.
आर ७१.
+आर ६६८, ८३३.
+आर १२३, १०७६, १०८०,
१०९५, १३११५.
+आर १०८८.
आर ४२९.
आर १२५८.
आर ५०३.
+आर ३४१.
+आर ११३७.
आर ३८०.
+आर ४७९.
+आर ५३०.
+आर ११७०.
+आर २५२, ४५५, ५१३.
+आर ४९, ९९९, ८.
+आर ५५, ४०४, ५४०,
११२२.
+आर ३१, ६००.
+आर ३९६७३.
आर ७१६१.
आर १९३७.
आर १९३.
आर ८२१०.
+आर ३४५.
+आर ७७०.
+आर ५९०.
+आर २८, ५९४, ७४२-३,

७४८, ७७१, १०३०, १२५९,
१२९४, १३०५७३.
+आर १, २४, २४४, ७७४,
१३०६.
+आर १३२८.
+आर ८६.
आर ४६, १२६१.
आर १११८, ११२१.
आर १२९३, +१२५, ११६९,
१३२८.
आर ११२०.
आर ७३७.
+आर १३-१, ११४८;
११२१.
आर ४७, +७३४७
+आर १२८८.
+आर ७७६.
+आर ३९८, ४०२.
+आर ४८५.
+आर ७.
+आर १९९.
+आर १२-८.
+आर १४३, २०५-६, २४६,
२४८, ३६३, ८७४, ९०७-८,
११६०, १२३५.
+आर २४९.
+आर ९५०, १२३३.
+आर ५८५१.
+आर २४६, ९४४.
आर ३४७, ४८१, १११७,
११५३, ११९९, +२३९,
२५०, ३३८, ३५४, १३२२,
१३२४.
+आर १९६; ७९५.
आर ७३४.
+आर ११२.
+आर ५१५, ५८५१,
११३९, १३०२.
+आर ६३५१.

+आसलो ६९९, ९४२.
 +आसद्यो ११६.
 आसम ४६.
 +आसलं २६८.
 +आसया ६४४.
 +आसय ४७८, ६२७, ०६ २४,
 २७६.
 आससिया १२८३१२.
 +आसं ३५२, ५१८.
 +आसक ४२०.
 +आसकिरि १०५३.
 +आसकिरी ११३४.
 +आसकिरी ७०६.
 +आसंग १३३०.
 +आसंघ ६०९.
 आसंधियं ११६८.
 +आसंधो १२००.
 आसा ९१, १७९, १०७२,
 +१३-१, २३६, ५१९,
 ९८२, १००८, ११३१.
 +आसाह ५९७११, ६७१११.
 आसाहज ५४५.
 +आसाह्य १९९, ७५६.
 +आसाह्यं १९९१३, ७५६१२.
 +आसाय ५९७, ६६१, ६८४,
 ७०७.
 आसापह २४.
 +आसाप ३०, ६७१, १०९३.
 +आसार ३५५.
 +आसासिय १२५.
 +आसासिया ७०६.
 +आसाहि ९१.
 आसि १८, ४१५, ५८०.
 आसिय ३९.
 आसीगा १२६३, +६३५, ९६६.
 आसीगाठ ३८४.
 आसीगाय ७-५.
 आसीगो ९४५, १२५९, १२८८,
 १२९८, +१३१, २६०.

+आसीस १२८०.
 आसीसिगा १३१८.
 +आसीसो २६०.
 +आसेल १२२६.
 +आसेहि १०३.
 +आसो ६७, ७३१.
 +आहपहि ८२१४, ०६ ८२.
 +आहल्य ४१९.
 +आहय ६६७, ७५८.
 +आहया ७०५.
 +आहरण ७१०, ७५१, ७५३,
 ९०२, ११०१, १२९४.
 +आहरणं ८२८.
 +आहरणा ५९०.
 +आहरणाहि १३२०.
 +आहरणो २०५, ६०१.
 आहय ६३३.
 +आहयं १०९.
 +आहार ५८४.
 +आहारं १२९, ९१३, ११७४.
 +आहारिणो २१०.
 +आहारे ८३१.
 आहारो २१०, +९६४, ११४८.
 +आहुतं १३३, ४३१, ४३५,
 ५०१, ७८९, ९१०, ९४७,
 १०२१, १०३७, १०५५,
 ११८१, ११८५, १३१६,
 १३१८.
 +आहुतो १३१६.
 आहोबिहि ११३३.
 +आहोभो २८८, २९०, ४१५,
 ६०२, ६४०, ११०४.
 +आहोष ७३११७.
 +आहोष ७६८.
 +आहोषं २३६, ३३९, ३४२,
 ३५०, ५२०, ५९९, ६७२,
 १०८८.
 +आहोषा ३६६, ४४५, ११२१.

ह
 ह २९२११८.
 ह १३१११८, ३८०१५,
 +२८९१३.
 हपप १२३५१९.
 हकिमि ३०४११.
 हकमेकं २७५१४.
 हकं २१६११७.
 हकिम ९२१२, १२५२११९.
 हकिम १२३८११.
 हकेण ८३६१६.
 +हपुह ५३१.
 +हपुसि ७२२, १०१४.
 +हपुं ३३०, ३३३-४, ९१२.
 +हपुं १०८०.
 +हपुं ५६९.
 +हपुं ७३, +३३२.
 +हपुं ६०५.
 हपुं ६२९.
 +हपुं २२५.
 +हपुं ९६३.
 +हपुं १००४.
 +हपुं १२३, ६२४, १२३९.
 +हपुं ३१५.
 +हपुं २३४११, २७६,
 ३८८, १०६३.
 +हपुं २१७, २३४, २५८,
 ३०४, ८६४, ११५८,
 १२३६, १२४८.
 +हपुं ६५०, ७१७.
 +हपुं २२३, ३०१, ७२१.
 +हपुं २७६१८.
 हटो ४०११३.
 +हटं ४८१, ८८५.
 हटि ६४६, ७०९, ७११-२,
 ८६०, ९८३११, १२१४.
 +हटो ९९६१३.
 हटो १३०१११.
 +हट २६४१३, ११२९११.

हृत् १३६१७, २२५१७,
२२८१३.

हृत्पदमि १३१९५१.

हृत्पद ९२३११.

हृत्पद ६३५५२.

हृत् ३३१, ३३६१३, ६६२,
७८३, ८६४, ८८५१२,
९८४, ११०२, ११०९.

हृत्पद २१११२, २९२१७,
०००, ३३६, ८७७.

हृत्पद २१११२, ३३७, ३३७,
८८६, १०४७, १२२३.

हृत्पद ९५७.

हृत्पद २९२.

हृत्पद २११, ७३०.

हृत्पद २१११२, ५६५, ८९२.

हृत्पद २३३, २५२.

हृत्पद २५८.

हृत्पद २५, १०५, २७१, ३११,
३१९, ४७२, ५०९, ५३४,
६२१, ६४८, ६९६-७,
७१५, ७२२, ७३७, ७२३,
६५४, ७२०, ७२८.

हृत्पद ५६२१४.

हृत्पद १५८, ४०३, ४१९, ४२५,
५०३, ५६२-३, ८१४-६,
८२७, १३१०, १३३५.

हृत्पद ४३०, ४८६, ५०४, ५०६,
६६६, ६७३, ७१२, ७२६,
१३१७, १३३०.

हृत्पद ५१०.

हृत्पद ६०५.

हृत्पद ११०.

हृत्पद ११०१४.

हृत्पद २२४, ४०९, ४७३, ८३८,
९६२, ९७४-५, १०४७,
१०४९, ११९९.

हृत्पद २५८१४.

हृत्, ५२, ७३, ८९, १००,
१२५, १६०, २२४, २४३,
२४७, ३५१, ३५६, ३८३,
४०६, ४२४१७, ४२९,
४७१-२, ४८५, ५५२,
५९७, ६१९, ६२२, ६३८,
६४८, ६६२५१, ६६५,
६७२, ७००, ७१२, ७२४,
७२६, ७३७, ७४४, ७५०,
७५४, ७६१, ७७७, ८३२,
८४४, ८६९, ८८४, ८८७,
९६०, ९७४, ९९७, १००८,
१०३२, १०४९, १०७०,
१०८४, १११५१४, ११५९,
११६५, ११९७, १२७६,
१३१०, १३१८.

हृत्पद ३०४, ११३१.

हृत्पद ७३३.

+हृत् ९९, १०३, २६८, ६६८;
९८४१४.

हृत् ३८५, ५३९.

हृत् ००० see अल्पहृत्.

हृत् १२, २६, ४८, ३७११४,
४४५, ५२७१५, ५३०,
७०५, ८३३, ४५५११२,
४५३, १०१०१५.

+हृत्पद ६५४१६.

+हृत् २२९, २४४, २५२, ७२९,
८९१.

+हृत्पद २०९, २१५, ६३५३३.

+हृत्पद ११५९.

+हृत्पद ११४९, ११५७.

+हृत्पद ६६५.

हृत् १३, २१६-७, ४०९,
४१३, ४७६, ४९४, ५४९,
५५६, ६४९, ६८६, ७२६,
७२९, ७३०, ७३४, ८१३,
८७०, ८७७, ८७९,
८८४१४, ९५३, ९८४,

१००५, १००७, १०१२,
१०१४, १०३८, १०५१-२,
१०६७, ११४६, ११४९,
११५६, ११६२, १३१७,
१९९९.

हृत् १०४९, ११५६१४.

हृत् ८५९, see अल्पहृत्.

हृत् ६७१, १०९३.

+हृत् ११७, २०१, २८७, २९९,
४३६, ६६९, १२०६,
१२४२-३, १२७७, १२९२.

+हृत्पद २३७, १२८७.

+हृत्पद ११७२.

+हृत् २४८.

+हृत् १०३२.

+हृत्पद ७७३.

+हृत् ७७५, १२०४.

+हृत्पद ३२५, ११९३-४.

+हृत् २३५, २८२, ७८८, ८०३,
९३९, ११२९, ११५५, १२०५.

+हृत्पद १०८.

+हृत्पद ४६२१४.

हृत्

+हृत् २२२, २८१, ७०८, १२००.

+हृत्पद ७३, ३९०, ११४४.

+हृत्पद १७६.

+हृत्पद १०६.

+हृत्पद १००२, ११७६, ११९२.

+हृत्पद १००८, १३२१.

+हृत्पद १०६१.

+हृत्पद ५८६.

+हृत्पद ६१०, १२१४.

हृत् ५५९, ७७१, १०७७, १०८८.

हृत् २९९.

हृत्पद १०८८.

+हृत्पद १११.

हृत्पद ६६४.

+हृत्पद १०६२, १०८, २९२.

हृत्पद १८८.

उ २२९, ८०३११.
 उच ०९२.
 उचय ४६९११३, ५२४१७.
 +उचरि ६००११.
 +उचरि ४५५११; ५२०१११.
 उचही ८११३.
 उचु ८४५१४.
 उचुओइय ८४५.
 +उचुय १३०, २६१, ८१०, ८४५.
 उच्यं ६८०, +७१४.
 +उच्यार्ह १८५, ३६६.
 +उच्ये २४.
 +उच्यलिय ६६९.
 +उच्यल ६७०.
 +उच्यल ५४२, १२५१.
 +उच्यलियार्ह ६९३.
 +उच्यलियार्ह ३८१.
 +उच्यल ९१३.
 उच्यल ६७५.
 +उच्यल १२४३.
 +उच्यल २८८, ४८३, ७४४.
 उच्यल ११९.
 +उच्यल ११८८.
 +उच्यल २८८१७.
 उच्य ५८५५१, +१२११६.
 उच्य १२६१.
 +उच्यल ४५१, ६४०.
 +उच्यल ८५८, १०७२.
 +उच्यल १०८८.
 +उच्यल ६१८.
 +उच्यल १६८, ४८२-३, ५२०,
 ११२५, १२५७.
 +उच्यल ७५६.
 +उच्यल ९०२१३.
 +उच्यल ६२७.
 +उच्यल ५९४, १०३०.
 +उच्यल १६९, ५४३१७.
 उच्यल १०५६.

+उच्यल ११०४.
 +उच्यल ५१७.
 +उच्यल ७३९, १२८४.
 उच्य १०८०११३.
 +उच्य २३६.
 +उच्य १०७५११२.
 +उच्य ५९८.
 +उच्य ७४०, ७४५, ८२९.
 +उच्यल ७४७.
 +उच्यल ९६२.
 +उच्यल १०८७.
 +उच्यल ४४३, १३०७.
 +उच्यल २७०, ४७४, ८०२.
 +उच्यल ५९६, ७६८.
 +उच्यल १०२.
 +उच्यल ९८, ३८४, ४८४,
 ६५४०१, ७०६, ९०७,
 ११६०, १२८०.
 +उच्यल १०४४.
 +उच्यल १५०.
 +उच्यल ९९३.
 +उच्यल ७४८.
 +उच्यल ७४८१३.
 उच्यल १३१२.
 +उच्यल ७.
 +उच्यल १२६४.
 +उच्यल २३.
 उच्यल १०७६.
 उच्यल ९११.
 उच्यल ५९, ३५८, ३६१, ४७७,
 ४९६११६, +१२-८, २७७,
 ३५१, ५३६.
 +उच्यल ८२९.
 उच्यल ३७३, ५३५, +२२९,
 २३५, ३५२, ३५६, १०३२.
 उच्यल ४९६.
 उच्यल १०७६११.
 +उच्यल ७७२.

उच्य ३१.
 +उच्यल ४०७.
 उच्यल ५५९.
 उच्यल १३०७.
 उच्यल ८२४.
 उच्यल १२२, +२००, ७४९.
 उच्यल ७२५.
 उच्यल १०८९.
 +उच्यल ११८.
 +उच्यल १०८०.
 उच्यल १०६६, see पडडडीओ.
 +उच्यल ८१.
 उच्यल ४४८, १०९१, +८१,
 १०८९.
 उच्यल १०९११३, +६५३.
 +उच्यल ११३८.
 उच्य ४३५१७.
 उच्य १४९, ३१३, ४८२, ७०९,
 ११, ८९७, ९२६, १२४६.
 उच्यल १११३१६.
 उच्यल १५१.
 उच्यल २१०.
 उच्यल ३५१, ५४९.
 उच्यल १०१५, see अडडडओ.
 +उच्यल ७७१.
 +उच्यल ८५०.
 +उच्यल ५०, ३९९, ७७२, ८५२,
 ११०६, ८४०, १३२५.
 उच्यल ३९७.
 +उच्यल ११९५.
 उच्य, see अडडडओ.
 +उच्यल ७-५, १४१.
 उच्यल २५६१७.
 +उच्यल ७३२.
 +उच्यल १४४१७.
 उच्यल १३३१.
 उच्यल ९१०.
 +उच्यल (उच्य) १२५२.

उच्चारण १०२०, see परेंद्वचरण.

+उच्चारण १९७१.

+उच्चार १४७.

+उच्चारो १६७.

+उच्चारको १३११.

+उत्तिष्ण २५४.

उत्तिष्णा ८२०.

+उत्तिष्णाहिं ७६२.

+उत्तिष्णोरावण १७४.

उत्तिष्णो ७६१.

+उत्तिष्णो ७-5rd.

उत्तिष्णो २५६.

उत्तेज १०४, see मंसिदत्तेज.

+उत्तेज ७६८.

+उत्तेज १३२.

+उत्तेजा २५४.

+उत्तेजा ५२७.

उत्तेज ४६९१३, ११७११७.

+उत्तेजि ४५५.

उत्तेज १०३११२.

उत्तेज २८७, १०३१.

+उत्तेजि ८५८.

+उत्तेजियाण ५७०.

उत्तेज ५३११०, ८६१, ११९६,

७३२, ८६७१७, १०२४,

११३३.

उत्तेजियं ८६१.

+उत्तेजि ३५७, ८६७, १२११.

उत्तेजो ५३, ३३७, ७७७.

उत्तेज ७५९, १११३, १२५९.

+उत्तेज २४०१३.

+उत्तेजियं ९.

उत्तेज १०९१८.

उत्तेजो १७९.

उत्तेज १०९१२.

+उत्तेज २४०.

+उत्तेजो २७.

+उत्तेज ३९९११२, १३०६१५.

उत्तेज ३९७१८.

उत्तेज ३९७१८.

+उत्तेज १००, ९११.

उत्तेज ८१३.

उत्तेजो ४५२.

+उत्तेजि ४८, १०१०.

उत्तेज ९१११३.

उत्तेजो ४५२१६.

उत्तेज २४०.

+उत्तेज ८५५.

+उत्तेज ५१०, ७५९, ७७४,

१२६४.

उत्तेज ४१९११०.

+उत्तेज ८२.

+उत्तेज १९८.

+उत्तेज १३२८१७.

+उत्तेजो १३२८.

उत्तेज ४, १२७४.

उत्तेजियं १०१९.

उत्तेजो ९८१.

+उत्तेजि ५११.

+उत्तेजि ४७०, ११२६.

+उत्तेजो ११.

+उत्तेजो १०.

उत्तेज ४३५.

+उत्तेज ११३४.

उत्तेज ४४११८.

+उत्तेज ६४१.

+उत्तेजियं १३२९.

+उत्तेजो १७१.

उत्तेज ३७८, ५०७, ८०६,

१०५१, १२२७.

+उत्तेज ५९.

उत्तेज ५१९, ५२५, ११२८.

उत्तेज ४२, ९२४, ९३८,

१०१६, १०४६, ११५२,

१२४७, १२९३.

+उत्तेज ११०२.

+उत्तेज १२९०१२.

+उत्तेज १२९०.

+उत्तेज २८३.

+उत्तेज १२९०१२.

उत्तेज ८१८.

+उत्तेज ८१.

उत्तेज ७९६.

उत्तेज ११६३.

उत्तेज ११२३.

+उत्तेज ११८.

+उत्तेज १२१८.

+उत्तेज ४९८.

+उत्तेज २९४.

उत्तेज २४.

उत्तेज ४५६.

उत्तेज ३९७.

+उत्तेज १२७१.

उत्तेज १७९.

+उत्तेज १०९१.

उत्तेज ३०.

उत्तेज १५५.

उत्तेज ४६८-९, ५२४, ६७२-३,

१०७२.

उत्तेज ४५७.

उत्तेज ५७७, ५८७, १६७५.

उत्तेज ५८६.

+उत्तेज २६५.

उत्तेज २८३.

उत्तेज १३०६.

+उत्तेज १०७१.

उत्तेज ११३५१६.

उत्तेज ५२०, १८०१५, ६९४,

९६०.

उत्तेज १०८.

उत्तेज ८, १०७, १०९, १०८

११८, १२५७.

+उत्तेज २०१११.

+उत्तेज ११७०.

उत्तेज ११९०.

+उत्तेज १, ८४०.

+उत्तेज ३०१.

उड १६८, १७४, ३५३, ५१७,
५८४, ६०७, १०४३, ८८८
अडिउड etc.

उडं २५, ३०, ५८, १३०३.

उडाई ११४२, १३७५.

उडाहिं ४५२.

+उडपण १२५६.

+उडलिओ १८०.

उडबड ९२३.

उडवसु ५५१.

उडविडं ३८.

उडविडं ३८१०, १०४, २७०,
३७८, ८७९, ९९४, १०५८,
+३०६.

+उडसंत ४५४.

+उडसिओ १८०१४.

उड्याव ११५९११२.

+उड्याव ३३.

+उड्याविरीयें १२९०.

+उड्याविरीहिं १२९०११.

उड्यावो २६१७.

+उडिय ७०३.

+उडिडण १०८३.

+उडिरिय ११४०.

उडूरिय ११०८.

+उडूरि ८९६.

+उडोय १२९५.

+उडोयो १६८.

+उडहसिओ १८०१४.

उड २९२११७.

+उडहट्टेण १९५.

उडहट्टो १४२११३.

+उडएस २८४.

उडएसो १९३, ९४१.

उडगओ ८९.

+उडगया ३०३, ४५८, ९००;
१३०२, १३१८.

+उडगिअंता १२५०.

+उडगिय १३२.

उडगियओ ८८७१३.

उडगियण ७२९१६.

उडगिओ ३२४, +३२२.

+उडगिवाह १२३७.

उडगिओ ९७४.

उडगिअंते ९७७.

+उडगिण ९०७.

+उडगिओ १८२, ४१२, ८०८.

+उडगिण ९५०, १२३३.

उडगिण ९३४.

उडगेह १५९.

+उडगियवाह १२३७१२.

उडबडो ६५३.

उडभुत १०९४.

उडभोगा ११७४.

+उडबट्टेण १९५११७.

+उडबवार १७२, २४२, ३४२,

३६१, ३९०, ४२६, ४६५,

६५७, ९०३, १०२९,

१२६२, १२९५, ४३३,

७९२, ५१२, १०९८.

+उडबवार ६८३.

उडबारे ७९२१३.

+उडबारेहिं ४३७.

उडरि ३०८, +१०६५१, ३६९,
५०६, ६७०, ८५२, ९५१.

उडएसह २११११.

+उडएसह ४१५.

+उडरे ७५७.

+उडरोह ४३.

+उडरोहेण १०१८.

+उडकमसाविडण १२५५.

उडकमसासंक ४२०.

उडकमसासंक २९३, ३००,
४०६, ८३२.

+उडकमसासंक १३-५, ११५०.

उडकमसासंक ७८४.

+उडकमसा ७२०.

+उडकमसा २८५.

उडकमसा ४०.

+उडकमसा ५९२.

उडविट्टो २४५.

उडविट्टो १४२, २५०, ९६६.

उडविसह १०४२, ११६०.

उडविसिया ८७४.

+उडविसिया १३-२.

उडवसपिडण ११४, ४७५, ६८८,
१२१२, +६०६.

उडवसपिओ ९१४.

उडवसपिडि ५९७११०.

उडवसपिडं ५९७.

उडवसपिया ५९१, १२५१.

+उडवसम ६४९११.

उडवसमं ५०१.

+उडवसोडिय १३-३, ३७०.

+उडवसोडिय ४६९.

उडवसपिडिओ २९७.

उडवसपिडि ३८१७.

उडवहास ८८४.

उडवहास २९३, +२९७.

उडवहासिओ ८००.

उडवहासियं २५१.

उडवहासि ८६५.

उडवहासोसि ३८.

उडवहासो २९८.

+उडवहि ५, १८०, ९६०११२.

+उडवहिस्स २०११४.

उडवही ८११३, १०७११९.

+उडवहीयें २०.

उडवहुजा ११७४१११.

+उडवहुत ४४५१७.

+उडवहुजा १५१.

उडवहुजा ११७४१११.

+उडवहुजा ६४९.

+उडवहु ३१६-७.

+उडवहि १२३.

+उडवहि ४३७.

उडवतंत १०७५१२.

+उज्ज्वल १०७५, ११२७.
 +उज्ज्वल १८३.
 उज्ज्वल ११९७, +५२७.
 उज्ज्वल २५५११९, +१२७३.
 उज्ज्वल ९१११७.
 उज्ज्वल १९, ३१८१७, ४३९,
 +३४०.
 +उज्ज्वल ४८३.
 उज्ज्वल २१२, २३९, see अज्ज्वल.
 +उज्ज्वल २७४१.
 +उज्ज्वल ६८५.
 उज्ज्वल ४२१५.
 +उज्ज्वल ८०, १६८.
 +उज्ज्वल २२११४, +४३, १२२४.
 उज्ज्वल ८१११.
 उज्ज्वल १०७११९, १०९११.
 उज्ज्वल २४०११६.
 उज्ज्वल २४०.
 उज्ज्वल ५५७, ६०५, ६६५,
 ८०९११३.
 उज्ज्वल ५४०, ५५७, ६६५.
 उज्ज्वल १७४१५, see अज्ज्वल.
 उज्ज्वल ६१८, ७६६, +७४१, ७४७,
 ७५५, ८४१, १०९७, १३०५.
 उज्ज्वल ६१८११४.
 +उज्ज्वल १३-२.
 +उज्ज्वल ११३.
 +उज्ज्वल ८३, ३४८.
 उज्ज्वल ४७७.
 +उज्ज्वल ३९७, ६१६.
 +उज्ज्वल ९८५.
 उज्ज्वल २१, १७८, २०३, ८९३,
 १२७७, +२९, ५५, ६६,
 ११५, १५१, १५४, १९०,
 २१८, २४१, २८९, २९०,
 ३२९, ३५२, ३८०, ३९२,
 ५८१, ७३१, १०८२, १११६,

१२१०, १२१९, १२४३.
 उज्ज्वल ३०२.
 +उज्ज्वल ९९.
 उज्ज्वल ४१०, ४२२.
 उज्ज्वल १२३०.
 उज्ज्वल २२२.
 उज्ज्वल ४२२, +२७५.
 उज्ज्वल ८३२.
 उज्ज्वल १३१, १७८.
 उज्ज्वल ४२६.
 उज्ज्वल २०३, २१६-७, २२२,
 २२९, १०५९, ११३९,
 ११६४, +२११.
 उज्ज्वल १३०२.
 उज्ज्वल ९२, ९०९.
 उज्ज्वल ८७४, १२३५.
 उज्ज्वल ९९, ८७५, १०८१,
 १२५०.
 उज्ज्वल १४.
 उज्ज्वल १२०.
 उज्ज्वल १२३८.
 उज्ज्वल ९७२.
 उज्ज्वल १०४, १०२०, ११८०.
 उज्ज्वल ७६, ९४८.
 उज्ज्वल ८३६-७, +२२२.
 उज्ज्वल ३७२.
 उज्ज्वल २०, १०३५, ११६४.
 उज्ज्वल ९८०, ११६२.
 उज्ज्वल १०५२, १२५४.
 उज्ज्वल ३७८, ४६२, १३३३.
 उज्ज्वल ४१०, ४१४, ८९७,
 ९१७, ९४६, १०५४,
 ११४६, ११६२, ११९९,
 १२२५, १३१२.
 उज्ज्वल ११५१.
 उज्ज्वल १०३, १३६, १३९,
 १४१, १५९, १६०, २१५,
 ३६९, ७३४, ७८४, ८२४,
 ८६२, ९७४, ९९३, १०१०,

१०३९, १०६०, १११०,
 ११५४, ११५६, ११६३,
 ११७४, १२०८, १२२८,
 +२९७, ३७४, ३७६,
 ३७९, ९१५, १११०,
 १२१३.
 उज्ज्वल २२८.
 उज्ज्वल २१०.
 उज्ज्वल २७-११, ७३८,
 ११२९.
 उज्ज्वल १२६०.
 उज्ज्वल ८५५.
 उज्ज्वल २५८.
 उज्ज्वल १९१, ९२३.
 उज्ज्वल १२१८१७.
 उज्ज्वल ९३१, ११५४.
 उज्ज्वल २५९, ११७४.
 उज्ज्वल ४८९, ४९५, ८५०,
 ९१६.
 उज्ज्वल ६८८१६.
 उज्ज्वल १८२, २५३-४, ३५८,
 ५८२, ६३५, ७९०-१,
 +१२०, २५८, ३७४, ६५७,
 ६९८, ७२३, १२११.
 उज्ज्वल ४२२१६.
 +उज्ज्वल २३२, ९७२, १२००.
 उज्ज्वल ५४७, ७३७.
 उज्ज्वल ७८९.
 उज्ज्वल ७९६.
 उज्ज्वल ६३४.
 उज्ज्वल ६३४१६.
 उज्ज्वल २८३, ८०४.
 उज्ज्वल ११११.
 उज्ज्वल ९९२, ७३१११,
 १२५२११९.
 उज्ज्वल ९९२, ६१०, ६६४,
 ७४५.

एको ६८८.
 एविर् ६६०.
 एवाहो ५५१, ५५८, ६१३,
 ६३०, ६९६, ८०१, ८८५,
 ९२५, ९८२, ९९६, १२७८.
 एतिय ७३०.
 एतियमेतेणं १२१८.
 +एतियं ६६१.
 एव २४७, २५१, २५४, ३८३,
 ४६५, ५३७, ५३९, ५५२,
 ६५९, ७०१, ७३३, ७४०,
 ७४४, ७८६, १३२९,
 +२१०.
 एवमाह ४११, ७४०, ८९२.
 एव्यं ३४, ७२१.
 एव्यंतरमि ४५८.
 एव्युत्तर ७३२.
 एव्यो ७३१.
 एमविहं ६१९, ७००, ८६९,
 १०००.
 एमविहाणं ७२८.
 एमविहो ८६३.
 एमविहो ८६३.
 एमं ६१९१५.
 एमीए ५०६१४.
 एमेव ४१.
 एमेव ४१११.
 एम्व १०६१५, २६९, ८६२
 ११५, ८६३१४.
 +एम्बविहं २२६.
 एम्बविहो २६९.
 +एम्ब ४१.
 एम्ब ४१४१५.
 एम्बस्त ८४३, ११५६, १३२७,
 +९८२.
 एयं २२, ३०, ११२, २६८
 ११६, ३०९, ३६१, ३६८,
 ४१४, ४९९, ४६५१७.

४६७, ४७६-७, ४९४,
 ४९८, ५५७, ५७९, ६२१,
 ६६३, ६८४, ६८६-७,
 ७८७, ८००, ८४२, ८६५,
 ८७६, ८७८, ८८१, ९१६,
 ९२२, ९३६, ९५४, ९८३.
 १०५७, १०५९, ११५७,
 १२०९, १२४४, १३२९,
 १३३१, +३६७, ३७३,
 ६८५, ७०५, ७७८.
 +एवंविहं २६७.
 एवाह ८६०, १२९, १२३७,
 ३६५.
 एवाभो ४९६.
 एवाण ८३८, १२०८.
 एवाव्यंलरं १३५.
 एरसा १३६ : १११०.
 +एरावण १७४, २८०.
 एरिसए १२३२, +६४१७.
 एरिसमि १७८, ११५९११२,
 ११९७, +६४.
 एरिसस्त ५२.
 एरिसं ५७४, ६६७, ८८३,
 १००२, १००९, १०३२,
 +६८४.
 एरिसा. १३६*१.
 एरिसाव्यो ५४९.
 एरिसी ३७५.
 एरिसो ५७१४, ६३४, ७९७,
 ११०२, ११५२.
 एरिसो ४९१, +४७५, ५४५१२.
 एखा १९६, +१७५, ३३२,
 १०२६, १०४३.
 एव २४७, २६९१, ३१९,
 ४०६, ८३२, ८६३१३-४,
 १३१३, +४१११, ४११९,
 २२६११०.
 एवमहं २५०, ६८१.

एवमाह ४०६११.
 एवमह ९५६.
 एवविहं १०६, ५९७, ७९३,
 ८०९, १०६०.
 एवविहा १०६.
 एवविहो १०६१६.
 एवविहो ६६५.
 एवं ४२, १०४, ११३, १६३-
 ४, १८७, १९५, २१२,
 २५६, २६५, २६९१२,
 २७०, २८५, ३०३, ३०५,
 ३१०, ३१२, ३१६, ३७५,
 ३७७, ३९१, ४०७, ४२०,
 ४२८-९, ४३१, ४६३, ४६५,
 ५००, ५५२-३, ५६१,
 ६१४, ६२५, ६४८, ६५०,
 ६५३, ६५९, ६६६, ६८६,
 ६९६, ७१२, ७१६, ७२७,
 ८०५, ८१०, ८१७, ८२०,
 ८४४, ८४७, ८५४, ८६७,
 ८७१, ८८१, ८८७-८, ८९३,
 ८९८, ९०३, ९१८-९,
 ९२१, ९३३, ९३८, ९५४,
 ९८०, ९८४, ९९०, ९९४-
 ६, १०१११६, १०१६,
 १०३७, १०५५, १०५८-९,
 १०६१-२, १११६, ११३३,
 ११४५, ११४७, ११५२,
 ११६७-८, ११७८, ११८१,
 १२०२, १२१६, १२२०,
 १२५५, १३१६.
 एवंविह १४४११.
 एवंविहमि १६३, ९९७.
 एवंविहो १४४, ४८६, ७७९,
 ९७९, १२२५.
 एवंविहा, १२०८.
 एवंविहा ५५१.
 एवंविहाण १६०, ६५२, १००३,
 १०४०.

पञ्चविंशे १३८, ३३१, ७२४,
९३३, १२०१.

पुस १५१, १५९, १२, २४७,
३२०, ३३०, ३८६, १६,
६६५, १७, ९०३, १६, ९०७,
१३३३, १९८९.

पुस्तक ४०८१.

पुस्तं ७६७, see मन्त्रपुस्तं.

पुस्त २८, ११२, १४६, २४७,
३९०, ४५८, ४६३, ४७४,
५५५, ६७०, ७०३, ७०६,
७८०-१, ७८५-६, ८१३,
८६८, ८७०, ९३१,
१३३१, १३३४, ९२९.

पुस्त २८१, १३७, १३९,
१६७, २१८, २५७, २६३,
३६७, ३७८, ३८६, ४१५,
४१८-९, ४९१, ४९८,
५५६, ६३०, ६७३, ६७८,
७३४, ७३७, ७९९, ८०१,
८०८, ८४२, ८४४, ८४६,
८७७, ८८९, ८९४, ९०५,
९८१, ९९०, १०३६,
१०६९, १११२, १११५,
११५५, ११६५, ११६७,
१२०६, १२२१, १२८२,
१३२२, ३६४, ४१७, ६८९,
९८८.

पुस्तक ४०८, १०६०.

पुष्टि २३३, ५६६, ६३२, ६९६,
१०१४, ११५१, ११७७.

पुष्टी ८६२.

पुष्टि ४९६.

पु

+पुस्तक ५, ८४७.

पुस्तक ११८५.

पुस्तक ४१९.

पु

पु ३१८.

पुस्तक ५२९.

+पुस्तक ६१०.

पुस्तक १११३.

पुस्तक १११३.

पुस्तक १११३/५.

+पुस्तक १३-१, ५९५.

+पुस्तक १३-१२३, १०१,

२४९, २५६, २६६, ३९७,

४८६, ७९२, ८०७, १०७८, १३०६.

+पुस्तक ४४६.

+पुस्तक १२६२.

+पुस्तक ६४५.

+पुस्तक २८९, १३.

+पुस्तक १०२४.

+पुस्तक १०२५.

+पुस्तक १११९.

+पुस्तक ७०२.

+पुस्तक ११७१.

पुस्तक ६६८.

+पुस्तक १०२०.

+पुस्तक ११३१.

+पुस्तक १०८३.

+पुस्तक ५२७, १४.

+पुस्तक ५२७, १३०८.

पुस्तक ८८७.

पुस्तक ७२९.

+पुस्तक ११२१.

पुस्तक २१६.

पुस्तक २१७.

पुस्तक १२८३.

पुस्तक १२८३/२.

पुस्तक ११३५.

पुस्तक ६७४.

पुस्तक ७४११

+पुस्तक ६८५.

+पुस्तक ३१८, ४५६.

+पुस्तक १३१५.

पुस्तक ७०, ४४९.

+पुस्तक १३७.

पुस्तक ८११.

पुस्तक ८.

+पुस्तक १०३१/४.

पुस्तक २४०, १६.

+पुस्तक ५२३, ११८६.

+पुस्तक १७५, ३४७, ५००,

१२९१, १२९१/४.

+पुस्तक ५१७, १०७१.

+पुस्तक २०४.

पुस्तक ४४५.

+पुस्तक २४२.

+पुस्तक १०९०.

+पुस्तक ४५, २९०, ४००,

१२०४, १३०५.

क

क २६७, ११.

क (क) ३६.

क (क) ३५४-५.

क ६०५.

क ९७, ६३५, २, ९६९,

१३३३, १.

क ३४, २६, ११.

क ३५४/७, १०२०.

क ७२४, १, ५४६.

क ३४, ११, ३५.

क ६९७, १०११, १०४२, ४,

१०७३, १४.

क ७३०, ९४६, ९८८.

क ५६९, ११.

क ७२५-६, ७२८, ८८७,

११९४.

क ७.

क ७६८, ८३५.

क ७५३.

क १०१९.

कण्ठतर १११९.
 कण्ठतरं ९०३.
 कज १४, १३७, १४०, १८१,
 १८९, १९४, ५४२, ६९८,
 ८३६, ९२९, ९४०, ९६०,
 १०००, ११४६.
 कज्जाई ९३७.
 कज्जायं ९३७१०.
 कज्जिमि १६३, ९९७.
 कज्जल ११८५.
 कज्जं ७६, १८८, ५७४, ६३१,
 ६६२, ६६२.१, ६८६,
 ९२३, ९४७, ९९७, ११७३.
 कज्जाई ५७५, ८८४, १९१.
 कज्जागह १३७१३.
 कज्जावि १३९१.
 कज्जुण्णक ९९३.
 कज्जुण्णपाण ४०७.
 कज्जे १३८, ६२४, ११२१.
 कज्जेण १३३, १३७, २३०,
 ५१४, ७८६, ७९७, ११२२,
 ११५६.
 कहिंय ३४८१२.
 कहुए १०६, ५८३.
 कहुवल ८३११७.
 कहुय ३४९, १०६५, ११३०,
 ११४८, ११७७.
 कहुयमि ११४५.
 कहुयवाळत्स १०६४, ११७९.
 कहुयं १९४, ११२०.
 कहुयाड १०६५२.
 कहुयाओ १६४.
 कहुयाडि ११७९, ११७९१६.
 कडिळ १०९७.
 कडिळं १२७५.
 कडी ८४१.
 कहुयं ८८१.
 कहुण ६, १०.
 कहुिळण ८७४.

कहुिळो ९१०.
 कहुिळ ३४८, ११२४.
 कहुिळा ४४५.
 कहुिण ७, १०, ७०४, ९८२.
 कहुिह १७५, २२९, ३५७, ४६१,
 ५९४, ५९८, ६०७, ६४१,
 ७७१.
 कहुई ५९८१२, ६३७.
 कहुय १७५१९, २२९१६,
 ३५११३, ४६११८,
 ४४१११.
 कहुय (कनक) २२०, २४३,
 २७४-६, ४४६, ६७४,
 ७४३, ८०२, ८३८, ९०७,
 ९०९, ९११, ९४४, १०३४,
 १०५६, १२८६, १२८८,
 १२९७.
 कहुयमयं ७७.
 कहुयायळ ३३४.
 कहुयायळु ९१११२.
 कहुयायळो ९१.
 कहुयायळो ९१११२.
 कहुयीर १०२७.
 कहुिहु ४२२.
 कहुिहुं ९०६.
 कहुियार ७७.
 कहुियारि ७७१०.
 कहुोहो ४००.
 कहुण २९०, ८८१, ९९१.
 कहुणा ५७६.
 कहुणाण २२९.
 कहुिणमि ४४८.
 कहुिण ११८२.
 कहुो १९१, ४६४, ७२९,
 १०१३, १२२५.
 कहुोहिंलो २०७.
 कहु १८३, २०७, ४६०, ५३७,
 ६९१, ६९४, ७०८, ७८६,
 ८५६, ८९०, ९२२, ९७५,
 १०४९.

कहुयव ७५३१३.
 कहुय १३३.
 कहुयत ५९४.
 कहुयुमाहिंति ६४५.
 कहुयव ३४८.
 कहुय ३४४.
 कहुयुहिंस ५००.
 कहुयुर ५२२.
 कहुयुरो ४५६.
 कहु १३०७.
 कहु १२-८, ३६१, ३९०,
 ३९७, ४२८, ४३३, ४५०,
 ४७१, ५०६, ६०३, ६४६,
 ७४६, ७७२, ७९३, ९७०,
 १०२९, १०९८, ११४७,
 १२५०, १२९९.
 कहुयव ११०५.
 कहु ४३९, ७५८, ९९१.
 कहु ३७२.
 कहु ३०२.
 कहु ५०५.
 कहु २५३.
 कहु २४९.
 कहु १२.
 कहु २४९.
 कहु ९९.
 कहु २८०.
 कहु १४१, ११०५.
 कहु २४२.
 कहु १२८३.
 कहु ९०३.
 कहु १५३, ४४१, ५३९,
 ९०३, ९१३, ९१७,
 १२८३११.
 कहु ३०९, ५९२, ७१५,
 ७२९, ८९०, १०४१.
 कहु १११७.
 कहु ११३७.
 कहु ९८०.

कम्माण ४९७, ८८२.

कम्माणव्याण २७१.

कम्मि ४९७.

कम्मोह २१८.

कम्मोहि ५६९.

कम्बलाहारा १२११०.

कम्ब ४७, ११६, १४३,

२०५-६, २१४, २६८११४,

२७७११०, २८४, ३४२,

३५२, ३६१, ३६३, ३८८,

५८५, ५८५-२, ६०१,

७२६, ७७२, ७८६, ७८५,

८८६१२, ९०३, ९०७-८,

९४५, ९५०, ९६६, १०२५,

११०३, ११११, ११४०,

११५३, ११६१, १२३३,

१२५१, १२८६, १२९६,

१३०१, १३१०, १३२७.

कम्बण ७६९.

कम्बणिवेसु ४४१३.

कम्बलण ७.

कम्बला ३९०, ११६१.

कम्बलो २५१, ७३०.

कम्बलपणामो ९९६.

कम्बलास २८५११०.

कम्बलराहेण ६३५५२

कम्ब ३५, ३०७, ४१४, ६११,

६५१, ७१३, ९१६, ९१७,

११५१, १२१५.

कम्बर्ष १९७१२०.

कम्बर्ष १९७.

कम्बा १५९११२.

कम्बाहि ५३४.

कम्बावगाहणो १०६२.

कम्बावेसो ७.

कम् ७, ११, २३, ५७, ९७,

२२९, २८८, ३४८१२,

३५६, ४२३, ४७९, ५०६,

५२२, ५९४, ६२८, ७४६,

७६०, ७९६, ८४१, ९१३,

९७०, १०९७, ११०५,

१११३, ११२६, ११७०,

११९५, १२६६.

कम्माह १२५७.

कम्मावुषाण १२७१.

कम्भ ३६८१४.

कम्भाहि ८२०.

कम्भि ७३८११५.

कम्भि ७५५.

कम्भी ४.

कम्भीएण २१४.

कम्भल ७६१, ७६९.

कम्भला १३०२.

कम्भलो ८४१.

कम्भलावली १.

कम्भल ४१५.

कम्भल ६७७, ११२८, १२००.

कम्भ १०६६, १११९.

कम्भस्स ११०८.

कम्भण १०६९.

कम्भव १११०.

कम्भारि ७६६.

कम्भाह ६६७.

कम्भाहि ८४.

कम्भि २३, १६९, ७३६, ७६६,

८४१, ९००, ९३२, ११०४,

१११८, ११२२, ११३८,

१२४२.

कम्भिवसु ४१०१८.

कम्भी ४१७.

कम्भी ११२६.

कम्भी १३६४१.

कम्भ ६७४१११.

कम् ८७४.

कम्भ ७३६, ७४१.

कम्भवण ७३४, १०६७.

कम्भ ९००.

कम्भि ३२१, १००७.

कम्भो ४१०.

कम्भ १४८, १०००.

कम्भि ६७५.

कम्भो १३२.

कम्भोवण ५२७.

कम्भोवण १३२.

कम्भ २६.

कम्भ ७४२.

कम्भ १०३०, ११०७, १३२६.

कम्भकाराव ६९७.

कम्भकि ४५२, ६२७, १०३०,

११८५.

कम्भकिउर ५८.

कम्भव ३२९.

कम्भ ७७०, १२८६.

कम्भो ४००११६.

कम्भो ९०९.

कम्भ ७६६.

कम्भ ७९२, १३०४.

कम्भो २३२, ५२३, ७७०.

कम्भ ६७.

कम्भकण्डो १९.

कम्भ ६०, ३६५, ८४५.

कम्भ ३६५.

कम्भो ८७७.

कम्भि १३-४, १९८, १३२८.

कम्भ ७७२, ६३८.

कम्भ २८८, १०९७.

कम्भ ११२६.

कम्भोवण ६४४.

कम्भ १११८.

कम्भ ४४५.

कम्भोवण ७१५.

कम्भोवण ७३६.

कम्भोवण १६.

कम्भोवण १९.

कम्भोवण ५८८.

कम्भोवण १३२००२.

कम्भोवण २७.

कम्भोवण ११५६.

कवक १२९९१४.
 कवकगारंभ ८.
 कवर्त ९९११७.
 कवर्तति ११२६१३.
 कवक्रियाणं ७००.
 कवर्तति ११२६.
 कवर्तक ८७६.
 कवाप्रमाणा १०३३.
 कवाहं १०५६.
 कवाकाहं १०८६.
 कवि ३५५१८.
 कविल ११३२, ११८४.
 कविलमि ६७४.
 कविसासु ६७६.
 कवोल ६०, ९७, ८५३, १२७०,
 १३०९.
 कवोलवास ५२१.
 कवांल ३१०.
 कवोलसु ९६, ८७५.
 कव ७२.
 कव्युरं ५२२१४.
 कसण ४४६, ४४९, ५२४,
 ६७४, ७५६, ७७६, ८३९.
 कसणायां ४४४.
 कसणो १६.
 कसणो ४, ४५२.
 कसाय २६, ७७३.
 कसायाहं ७७३१५.
 कसिणो ४१५.
 कस्त २७१*१, २९८, ३१४,
 ३६४-७, ५४४, ६२१,
 ७८६, ९४६१, १०४२,
 ११३५, ११९०, १२२५.
 कस्तैयं ३६७.
 कस्तैय ३६४११.
 कड ११९, १२४-५, १३६*१,
 १८७, १८९१४, १९८,
 २१०११९, २७२, ४३५,

४८८, ४९८, ५७७, ६२१,
 ६३१, ७०२, ७१५, ७२३,
 ७६०, ७७९, ८००, ८३५,
 ८५९, ८८५-६, ९२६,
 ९३३, ९८१, ९९२,
 १०००-१, १११६, ११२४,
 ११२७, ११५८, १३३३.
 कडहं १०६*२.
 कड ८६४.
 कडकडवि ११९१५.
 कडवि ८८५११०.
 कडसु ४१, २६८, ४६०, ५१४,
 ८००, ८९०, १२२५.
 कडं ३३, ४१, १३६, १३६*१,
 ४३५१२.
 कडा २२, ३४, ३६१२, ३८,
 १४६, २६४, २७१, ७१६१३,
 ८९८, १३२९, १३३३*१.
 कडाए १३३०.
 कडाभा ३७.
 कडाणुषंभा १२.
 कडारयणं ४२१६.
 कडावसुं ४२.
 कडावि १३९, १५९.
 कडासतो ९४२.
 कडिं ९७१*१.
 कडिजंति २७२.
 कडिषण्वं ४८८, १२०९.
 कडियं १२३६११, १३२९.
 कडिं ६४९, ८५०.
 कडै ४७१.
 कडैमि ८३५, ८५५.
 कडैषण्वं ७८७, ८१४, १०४२.
 कं ५५५, ६१८, ६२११,
 ६४६, १०४१, १११०,
 ११५११४, १२०४५,
 १२५४.
 कंक ७९२.
 कंकेलि ८६, ७६९.

कंकेलि ८६११३, १०२७.
 कंसिष ७४५, १०८७,
 १२३७१२.
 कंसिरास ११३९.
 कंसिरो १०३६.
 कंसण २८०, ४३९, १०२७.
 कंसु ७३९, ८७२.
 कंसुलीहिं १२३८.
 कंसुलो १०.
 कंसुय ८७२१४.
 कंठ २६, ४५२, ७७०, ९१०,
 ९७२.
 कंठमि ४२५, ४२९.
 कंठे ४.
 कंति २४, ७०, ४४२, ६००,
 १२८७, १३०९.
 कंतीय १२७०११०.
 कंय ५९२, ७५५.
 कंयराहोयं ३३९.
 कंयुराया ५.
 कंय ३५९, ७७०.
 कंयस्त ११४०.
 कंयरा ९९, २०४, ८४०,
 १२०३.
 कंयरो ११८८.
 कंयेण ६१८.
 कंस ६.
 का ३६३, ७५४, ७८५, १०८८,
 १०९७, १२१२, १२६९,
 १२७३.
 कांठ ७४५, ९८७, १२१८.
 काठय ८३२, ११४५, १३१९.
 काय ४१३, ५५६, ७२३.
 काणय ६०२.
 काणयमि ६०७.
 काणोवलोहि १३-३.
 काम १३-६, ५३९, ६३५*१,
 ७७४.
 कामाय १०१०.

कामिनि ६०.
 कामिनिशब्दे ६६८.
 कामिनी ५४, ५८-९, ७६१,
 ११७०/२.
 कामिणी १०९९, १०९८,
 ११२८.
 कामिणीहिं १०९६.
 कामियणस्त ७९.
 कामियणो ८८, १०७३.
 कामीण ५७०.
 कामीयणस्त ५३९.
 कामेण ८८, ९३.
 कामो ३८८, ५४१.
 कायर ११७०.
 कायरे ११९७.
 कायरेण ३१८, ४६७, ६९२.
 कायण ९६०.
 कायणं १२२१.
 कारणं ७१७.
 कारं ७९२.
 काळ ४४३, ४४९.
 काळक्लेवो ५६७, ६१३.
 काळणुजो १५४.
 काळवास ४.
 काळं ५८४, ५८६, ६६१,
 १०५२.
 काळंतर ६२४.
 काळंमि ९९७/४.
 काळानुस्यं १२९.
 काळेण १८४, ५३८, ६३२.
 काळो १३-४, ३२२, ४१२.
 कासि ३०७, ७९७.
 काहळ ८१७, ११०४, १२४९,
 १२९६.
 काहळाहिं १९३/४.
 काहळाहि १९३.
 काहिसि ५७७.
 काही २२५, ८६४.
 काहिरं ६२३/३.

काहिरं ५८६/४.
 काणा १३३/१.
 काण ५४४.
 काति २५३.
 कातिपमिं ६६६.
 कासई ५५९, ६८०, ८६५.
 कासेसो ६८९.
 काव १४३/१४.
 कावचिं ५८६.
 काव ३५, २७२/१७, २९६,
 ३८५/१०, ४९४, ५४४,
 ७०९/१, ९३२, ९८१.
 किरण ५६, ७१, ९०, २२८,
 २८७-८, ७४६, १०७१.
 किरणा १३, ३४६, ७३८.
 किरणारुण ७६४.
 किरणासिहण ४५६.
 किरणोहिं ४७०, ४९६,
 ११४५.
 किरिण ९०/५.
 किळम्मह ४०१.
 किळंत ५९.
 किळेस ७२८.
 किळेसो ९१५.
 किसणु १६/१५.
 किसणो ४५२/७.
 किसळ ८४, २२९, ३९४,
 ५९४.
 किसळं ५४.
 किता ९४६.
 कितावंती ८२७.
 किस्तिर्गी १२२३, १२३४.
 किस्तिवरी १०५६, ११६९.
 किस्तिर ७.
 किस्तिवरी १०५६/३.
 किं ३०-१३, ३३, ३५, ३८-
 ४०, ५३, ७६, ७६/७, ७८,
 ९-७, १०६/२, ११०-११,
 १३५, १४०, १५५, १५९,

१६१/१७, १८५, २११,
 २१३, २१७, २२३, २२५,
 २६८, २७१-२, ३११,
 ३१९, ३२३, ३३३, ३३५,
 ३८९, ४०६, ४२६, ४६०,
 ४६४, ४७५/११, ४७७-८,
 ४७९-८१, ४८३, ४८६,
 ४८९, ५०८, ५४६, ५५१,
 ५५८, ५६८, ५७९, ६१०,
 ६४२, ६४८, ६५१, ६७९,
 ६८४-५, ६९६-७, ७०१,
 ७०४-५, ७०९, ७१३-६,
 ७२०-३, ७२७, ७८१, ७८६,
 ७९८, ८१३, ८२६, ८५५,
 ८६१, ८८३, ८८६-७,
 ९१७, ९२२, ९२४, ९३२,
 ९३४, ९४५/१२, ९४७,
 ९५९, ९६७, ९७९, ९८७,
 १०१३-४, १०४०-१,
 १०५९, ११०९, ११५१,
 १२०६/२, १२०७, १२२१,
 १२२७, १२५३, १२१२,
 १३१५, १३३१-२.
 किंकायण ९६०.
 किंकिणि ३२९, ५९९.
 किंकिणि ८६/१३.
 किंवि ५६४, १२०६.
 किंमार २७७, ३२८.
 किंनु ३१२.
 किंरि ५६५, ६१२, ८५०/६.
 कीप्र १२३.
 कीपें १०७६, १०७८-९.
 कीप १२२, १२४, ३८१, ७५५-
 ५९, ११०/१३, १२००.
 कीय १०७९/७.
 कीरह १८५, २७४, ३१२,
 ४०६, ९४७.
 कीरठ ५७४, ७३२, ९९७.
 कीरति ५४२, ८८४.

कीरेहिं ८२०.
कीरो ७४३१.
कीरुवो ६९५.
कीका ८३१.
कीकिऊण ३८४.
कीकिया ३७४१.
कीस ९४, २९७, ४२८, ४७६,
४८२, ४८४-५, ५३८,
६४४, ६६७, ७२१, ८१३,
८३३, ९४६, ९८०, १००९,
१०५१, १११५.
कीसेरिसो ४७५.
कु १४१, ४६५.
कुकुवओ १११४.
कुगाम १९३.
कुजय १०२७.
कुडिम ३५७, ३८४, ४७४,
४७६, ५२३.
कुडिमिमि ९०४.
कुडिमिं ६८२, ९०३.
कुडिमिमि ४७६११२.
कुडिमि ३५८.
कुडिलेण २९६.
कुहुंबस्स ९२५१६.
कुहुंब ९२५.
कुणइ ५८, ७८-९, १०८,
१५२, ३४७, ५४६,
६६२+१, ८२९, ८३१.
कुणसि ४८०.
कुणसु ५८५+१, ६७९.
कुणह ७४०, ११६२.
कुणसि ११६३.
कुणतिण ११५१.
कुणिआसु ५६०.
कुण्ण २९६१४.
कुण्ण २९६.
कुण्णस ५९०.
कुमारण १०११.
कुमारी ८९९, ९०४.
की. १६

कुमरीए ३०८, ४१९.
कुमरीओ ३१३, 'ओ १२३२.
कुमरीण २३४, ५७८.
कुमरेण १०४८.
कुमरो ६०३१८.
कुमार ४०८, ४१२, ४१९,
४९०, ५११, ५३७, ८५४१
१५, ९८२.
कुमारस्स ५२९.
कुमारं ४३४, ४८९, ६६४.
कुमारि ७१४.
कुमारिया १५९, १६२, ५५७,
७६२.
कुमारियाए ९८८.
कुमारियाओ ३२१.
कुमारियाण ७२३.
कुमारियाहिं ३८६.
कुमारिक १३५.
कुमारिलस्स १४२.
कुमारिलेण १३७.
कुमारी ७३९, ७८५, ८००.
कुमारीएँ ७६६.
कुमारीण ६३३.
कुमारीणं ३१५.
कुमारीणस्स ४८७.
कुमारीहि ३३६.
कुमारो ३८५, ५१५, ५३०,
६०३, ६९०, १०५५.
कुसुय २५, ६७१, १०९३.
कुसुयं ४५०.
कुसुयाहँ ५२६.
कुव १३०६१६.
कुस् ७२२.
कुस्व १०२७.
कुसंगिळ ६६३, १०३१-३,
१०३५, १२०२.
कुरीण ११३५.
कुतो १६.
कुवव १०२७१३.

कुसव १०२७.
कुसव १०२७१४.
कुस २०, २०११५, १६५,
२७३, ३३१, ५७८, ७२१,
७२५, ८७७, ११४३.
कुसमाएँ ६९६.
कुसस्स ४८७.
कुसहर ६६४, ७२३, ८७५.
कुसहरिमि १२६०.
कुसहरं ३०५, ८०१.
कुसहरो ३१३, ३३२.
कुसं ४९३, ६०८.
कुसि २७६, ६३६, ९८६.
कुले ५५५, ६१०, १२१४.
कुवाँ ६६.
कुवळ ३४, ३४१२५, ९२१,
९३९, १०५०, १२२६,
१२२८, १२६०, १२७९,
१३१२.
कुवळयणिक ९३३११, ९४४,
९९८, १३१९.
कुवळयमाकाए ९०६.
कुवळयाहँ ३९५.
कुवळयामोयं ३१.
कुवळयावळि ७२७, ८८८,
९८३.
कुवळयावळी २३१, २४७, ८९३,
९१८, १२२३, १२३४,
१२८५.
कुवळयावळीए ८९६, 'एँ २६४,
९००.
कुवळयावळीय ९००१७, ९८३१
११.
कुविण २९३, ११८७, ११९३.
कुवि ४५७.
कुसळ ८७५.
कुसळं २०६, ९४५, ९६७,
११५३-४.
कुसकाण ८२३.

कुसलेण १३२.

कुसलो १०२, १५४.

कुसुम ६३, ७५, ७८-९, ८५,
८८, ९३, ९५, ९७, १७३,
२३६, २४४, ३२६, ३४८,
३५३, ३६९, ४४०, ४६९,
४७७, ५०५, ५२९-३०,
५८३, ५९३, ५९७-८,
६०१, ७४०, ७४४,
७४८-५१, ७६६, ७७१,
७९६, ११०५, १२११.

कुसुमचावस्त ७६.

कुसुमचल २२८१४.

कुसुमसर ७३.

कुसुमं ८१.

कुसुमंजली ६०४.

कुसुमंशुपी ८७.

कुसुमा १०९१.

कुसुमावहस्त २४५, ५६८.

कुसुमामोष १३-३, ३०१५,
३५२.

कुसुमा १२१८.

कुसुमाक्षि १००१.

कुसुमास ४७८, ६२७.

कुसुमासाय ३०.

कुसुमि ३९४१६.

कुसुमो ७४५, ८२९.

कुसुमो १२९१.

कुसुमो ७४०.

कुसुमोवयार १७२, ४६५, ९०३,
१२६२, १२९५.

कुसुमोवयार ६८३.

कुसुमो १०३१४.

कुसुमुपी १०.

कुवर ७५५.

कुंज ४४७.

कुंज ११७५.

कुंज १०७७.

कुंज ८१, १०२७.

कुंज ५२०.

कुंजवो २८९.

कुंज २३.

कुंजसर्ग १९६.

कुंजसर्ग ९७५.

कुंजसर्ग ५९१.

कुंजसर्ग २६२, ९६२.

कुंजसर्ग १२०६.

कुंज १९०, ३७६, ८२४, १०४१

१५, १०६७, १२०८.

कुंजसर्ग ६२३.

कुंज ९४१, ९५-७, १००,

१३३, १३७, १५७, २३०,

२९२, ५१४, ७८६, ७९७,

८१५, ८३४, ९१५, ९५६,

९७३१६, १००७, ११५६१

४, ११८७.

कुंज ९८.

कुंज ९९१४.

कुंज ९४, १३३१, ५४८,
९३२.

कुंज ९९.

कुंजसर्ग ८५५.

कुंज १०२७.

कुंज ६८६.

कुंज ३७०.

कुंज ६८७.

कुंज ११४६.

कुंज २८५, ८०५.

कुंज १०३१, १०७७.

कुंज १०११.

कुंज ७७६, ८३९, ११८४.

कुंज ४८४.

कुंज ४३९.

कुंज २३, ११४२.

कुंज १०३.

कुंज ६, ७.

कुंज १२१, ५६९, १११,

११११.

कुंज ५.

कुंज ७.

कुंज १५, १५२, १८३, १९३,
२१०, २९८, ३२०, ४०८,
४१२, ५४०, ५४५, ५७३,
६२१, ७७७-८, ८२२, ९२३,
१०००, १००६, १०३८-९,
१०७४, १०७८-९, १०८०
१११, ११०९, ११११,
१११५, ११४६, ११५६,
११७९, ११८७-९, १२०१,
१३२९.

कुंज १०६४२.

कुंज ७४.

कुंज ३९२.

कुंज १२९८१.

कुंज ८४६.

कुंज १२०७.

कुंज ३६८, ८४२.

कुंज १३१०.

कुंज ७८२.

कुंज २२, १४६, ३७७,
३८६, १२१२, १२९८.

कुंज ११३९.

कुंज ११८९.

कुंज १७६, २८९, ७५२.

कुंज ७८०.

कुंज ५०, ३९३, ४०५, ७६४.

कुंज ७४६.

कुंज ८५४.

कुंज (१०५) ८३५.

कुंज १०, ७७४.

कुंज १०८९.

कुंज १२९८१.

कुंज ११४४.

कुंज ७९०, ७९३, ११४३-४.

कुंज ३३७.

कुंज २४.

कुंज ६१२, १३१४

कोसि ४५३१२१.

कोसिय ४५३.

कोसे ९०५.

कोहळ ११०९.

कोहळिया ६०६.

कोहळेण ६११, १२१५.

कोहळ ७८७.

कोहळि ५६९.

कोहळ ७३६.

कोहळ ८७७.

कोहळ ८००.

कोहळ ५९०१२.

कोहळ ५९०.

कोहळ ५९२.

कोहळ ३१५.

कोहळ ७४२.

कोहळ ३१५१३.

कोहळ ५३३१९.

कोहळ २९६१५.

कोहळ १०९८.

कोहळ ५६७, ६१३.

ख

खाना ५८१.

खाना ९५९.

खाना १४३, ५७२.

खाना ५९२१५.

खाना ४३३, ६५४.

खाना ११४५.

खाना ५१८.

खाना ६७१, १०९३, ११८४.

खाना ११२४.

खाना ७४२.

खाना ८५७, ९२९, १२०९.

खाना १३३२, १३९५.

खाना २४५.

खाना १८१, ११९५.

खाना ११९५१२.

खाना १११९.

खाना २३७.

खाना १२४९१५.

खाना १११४.

खाना ७४१, १११७.

खाना ५३३, ६०४, ९११,
१२२७.

खाना १११७११.

खाना ७३२.

खाना १४६, २९६, ४१५, ५०८,
६५४, ६६२*१, ८५०,
८५४१५.

खाना १२३१८.

खाना १२०.

खाना ११२५.

खाना ८११.

खाना ११३७.

खाना २७०.

खाना १३१४११०.

खाना ९६२.

खाना १९९.

खाना ४६२, ५०२.

खाना २६८.

खाना ७५०.

खाना ८११.

खाना ११०८.

खाना ११११.

खाना ११२६१४.

ख

खाना ९९९१८, १००६१३.

खाना ५४२, ९७९.

खाना १००६१३.

खाना १३७, ९२९, ९८९,

१०००, ११४६.

खाना १४०.

खाना १४०१७.

खाना ११९१७, ५०९१११.

खाना ६९५१३, ७९४.

खाना ९९२.

खाना १००१.

खाना ६९३, ७९८, ११९३,
११७९.

खाना ११९.

खाना ११९, १२५, २१२,

२६०-१, ४३६, ५०१,

५०९, ५८२, ६९२,

७१६*१, ७९१, ८५६,

९५७, १०१३, १०५५,

१०६१, १०६९-७०, ११९९,

१२२८, १३२०-१, १३२८.

खाना १३-६, ५२६, ५६१,

६९३, १०२४.

खाना २९१११६.

खाना ३०८.

खाना १०१३.

खाना १३१८.

खाना २९१.

खाना ८०६.

खाना १३१८१६.

खाना १३१८१६.

खाना २९३, ३२२, ८०९,

१२८२.

खाना २९२, ८७७.

खाना २७७.

खाना २९०.

खाना १.

खाना ८.

खाना १०७३.

खाना ४३०, ४३६, ६९९,

१०८७, १०९८, ११२३,

११२८.

खाना ४०६.

खाना १६३, २०७, ८८५,

९८५, १३१४, १३१४*१०.

खाना ७४२.

खाना ४१०.

खाना ३२९.

खाना १७७.

खाना २६९.

गम्भ ५७, २७९.

गम्भ ४३३.

गम्भ ५७२५.

गम्भ २०१, २२४, २५६, २८०,
५२०, ६४४, ६६२, ७९०,
९९९.गम्भ ४३७, ६१४, ६३५+४,
१०९०, ११७०.

गम्भ ४५३, २२.

गम्भ ४५३, ५१८, ११८२.

गम्भ ५२४.

गम्भ ४४४, ४५०-१, ५२३,
६६७, ६६९.

गम्भ ११११.

गम्भ ११११.

गम्भ ११११.

गम्भ ४१७, ४४६, ६५३.

गम्भ ३०६, ३२३.

गम्भ २९५.

गम्भ ३०४.

गम्भ १०९१.

गम्भ ५६७, ९७९, १००३.

गम्भ (गं) १०७६.

गम्भ २६५, ३०५, ५५०, ५६१,
७३९, ८३३, ८८५, १३१२.

गम्भ ४९७, १००५.

गम्भ २८६.

गम्भ १९९.

गम्भ ९२०.

गम्भ ४२८.

गम्भ ६३१, ७३१, ९१५.

गम्भ ४४, ५०, ३१८, ४४५,
६१६, ६३६, ६८९, ९११,
१२५४.

गम्भ ४८५, ७६८.

गम्भ ४३७.

गम्भ ११२५.

गम्भ २७६, ४९१.

गम्भ ६७४.

गम्भ ४१६.

गम्भ १०९०.

गम्भ १०९१.

गम्भ ११२७.

गम्भ ८७५.

गम्भ ११८५.

गम्भ २९२.

गम्भ १११२.

गम्भ ११७२.

गम्भ ३३९, ५८५+१, ६९९, १०.

गम्भ ४५३, ५२२, ६३७,
१०२८.

गम्भ ८०, ६७१, १०९३.

गम्भ ५८५+२.

गम्भ ४४+१.

गम्भ ३१६, ६२५, ८२१,
९७६, ११६८.गम्भ ८७, २४५, ६९२, ७९६,
९०१, ९०५.

गम्भ ५६१.

गम्भ १२५५, १२८०.

गम्भ ५४२.

गम्भ ६३३.

गम्भ ६५४+१.

गम्भ ७५१.

गम्भ १३०८+१.

गम्भ ७४१, ७५३.

गम्भ १०७५.

गम्भ २८७.

गम्भ ४४४.

गम्भ १०७९.

गम्भ ३३९.

गम्भ १२४, ५८५+१, ६६४,
८६७, ८९६, १३२०.

गम्भ ६२२.

गम्भ २८०, ५२६, ५३०.

गम्भ ३५४, ७७७.

गम्भ ३५३.

गम्भ ५९, ४९६.

गम्भ ३०२, ५९६, ६१०,
१२१०, १२२६, १२३०,
१२३९, १२७६, १२८१.

गम्भ १२८९.

गम्भ ६३५.

गम्भ १३१५+१.

गम्भ ६३५+२, १३१४.

गम्भ १२१४.

गम्भ १३१४+१०.

गम्भ ३३२.

गम्भ २४.

गम्भ २७.

गम्भ ७६७, ७९४.

गम्भ ४५.

गम्भ ३२०.

गम्भ १३०३.

गम्भ २७७, ११५५,

१२७४+१९.

गम्भ ८२८.

गम्भ १२८९.

गम्भ ११९६.

गम्भ ६२.

गम्भ ७०, ६६६, ११३१,

११४२+१७.

गम्भ २२०, ३५२.

गम्भ २०१.

गम्भ ८०५.

गम्भ ५१९.

गम्भ ६२+२२.

गम्भ १०८७.

गम्भ ८०+२.

गम्भ ७१+४.

गम्भ २७२.

गम्भ २७२+१६.

गम्भ ८१८.

गम्भ १३३३.

गम्भ १३-६, २०, ५२+६, १००,

२५७, २७२, ३१४, ३३७,

५१५, ५६४, ५६१, ६९६-४.

७०८, ७४२, १००९,
 १३३२.
 गुणगवाओ ५४३.
 गुणमई ६१९.
 गुणमए १७७.
 गुणं ३९९, ४९३, ६७९, ७०१,
 ७१९.
 गुणा ५७४.
 गुणान ४८१२.
 गुणार्ण ४८, १०५३.
 गुणाकगुहिय ६४.
 गुणिज्ज ५४३.
 गुणैण १०५, २९२.
 गुणोवकज्ज २८५.
 गुत्थ ४४०११४.
 गुप्पंतं ४९९.
 गुप्फ ७६४.
 गुरओ २६०.
 गुह ९, २२१, ३४५, ६६२,
 ६६२१, ११००, १२८३,
 १३०१.
 गुहमा १००८, १०२११४.
 गुहम ९१११४.
 गुहवण २६७, २८४, ७०६-७.
 गुहवणम्मि ६८०.
 गुहयणं ३०६, ७२६, १०५४.
 गुहयणु २८४१७.
 गुहयणे २९६.
 गुहयणेण ८०४, ८६८.
 गुहयणो ५७४.
 गुहा ४६८.
 गुहासु ७०.
 गुहाहर ५२७.
 गुह्मण ४४०.
 गुजारत्त ११४२.
 गुहिय २४.
 गुहिर ६०७.
 गुहिराणि १७४.
 गुह्मि ८०.

गण्डह ४१७, १३३१.
 गेय ५९६.
 गेयं ८२८, १२७४.
 गेयारत्त ४९, ५१.
 गेच्छो ७७१.
 गेह्मि १०४.
 गेह्मे ११०७.
 गो १२८, ४४५.
 गोवाळा ४९११५.
 गोच्छाहिं ७४६.
 गोणीओ १०६६.
 गोत्त ८००.
 गोदावरी १२८, ११४७१४.
 गोमाए ११९६.
 गोवाओ ४९.
 गोवावरी ११४७.
 गोरी २८५, ७३५, ८०६.
 गोरीप्र ९.
 गोळा ६१, १८०, १८२, २४३,
 ७३१, ७५०, ७६१, १०१२,
 १०६२.
 गोळाह १९९१४.
 गोळाप्र १९९.
 गोवाओ ४९११५.
 गोत्त ८९९, १०६४.
 गोत्तमो ८९६, ११००.
 गोत्तम्मि १६४, १०९९.
 गोत्ते ९१९.
 गोत्तो १०८७.
 गोहण ४५.
 गोहणाओय ४९.
 गज १२५७.
 गज्जिओ ७१६११.
 घ
 घ ३१०१७.
 घ ४०२.
 घंत्त १४१, ३९३.
 घंत्ति २९.

वडिय २०१, ३१०, ४४६,
 ५५४, १०८६, १२८७१४.
 वडियं ४२४.
 वडिया १७२, ४२३.
 वडिराण ५७२.
 वण ४, ३१०, ११७०, १३२५.
 वय ५८५३३, १११०.
 वर २४, ५५-६, ६०, ६३,
 ४७१, ६७०, ९२५.
 वरहरं १०६३.
 वरहरे १०६३१३.
 वरार्ण ३५७.
 वरिणि ११४१.
 वरे १०५, ८५९.
 वाय ९८६.
 वासिओ ५३०.
 वात्त ४९, १११७, ११२४.
 विप्पह ७७, १२७२.
 विप्पह ११६५.
 वुत्तिण ११७०.
 वेत्तण ८४४, ९३६, १२८५.
 वेत्तण ७०६, ९३७.
 वेत्ति ११४२.
 वोर २८८१४.
 वोहिर १०७५.
 वोहियो ३४५.
 वोत्तिहिं १२४९.

व

व ८-५१, १३-६, १३-८,
 १९११२, ३२, ३९, ५३,
 ८३११४, ९२, ११०, ११३,
 १२९, १३१, १५११७.
 १५६१४, १६०, १६६१११,
 १८४, १९७१२०, २०३१
 १७, २०७, २२५, २४४,
 २४५१३, २४६, २५९,
 २६२११४, ३०२, ३०६,
 ३११, ३३७, ३६०, ३७३,

३७७, ३८९, ३९३, ३९९
 12, ४१३, ४१९, ४२८,
 ४६१, ४६५, ४९३, ४९८,
 ५१४-५, ५३९, ५४१,
 ५५३, ५५८, ५५८१10,
 ५५९, ५६८, ६०४, ६१२,
 ६१४१3, ६२०, ६३०-१,
 ६३३, ६३५*१, ६३५*२,
 ६३५*३, ६५१, ६६७,
 ६७९१5, ६८०, ६८३,
 ६८५, ६९०, ६९७-८,
 ७१६-७, ७१९, ७२२,
 ७२९, ७४५, ७६४-५,
 ७६५१2, ७७३१8, ७७४१
 10, ७८७, ७९८, ८०१,
 ८१९, ८४४, ८५४, ८७८,
 ८८१, ८९१, ८९७, ९०१-
 २, ९१६, ९२२१9, ९२३,
 ९२५-७, ९३२, ९३९,
 ९४७, ९५४, ९५७, ९६२,
 ९६५, ९६७-८, ९७०,
 ९७५-६, ९७८, ९९१,
 १००२, १००७, १०३६,
 १०४०-२, १०४६१2,
 १०४७, १०५०, १०५२१
 12, [=७] १०६७१9,
 ११४४, ११५१, ११५४,
 ११५७, ११६८, ११७७,
 ११९०१8, १२००, १२०६,
 १२०९, १२१४, १२१७१
 4, १२१८, १२२४, १२३१,
 १२३४-५, १२४४, १२७४,
 १२७४१20, १२७७, १२८१,
 १३०३, १३३०.
 अठ ४३, ५८०, १०९५, १२८६,
 १३०१.
 अठक १२८६.
 अठक ५५२.
 अठकयण २१.

अठ ७९२, ८४१.
 अठक २५३१13, १३२५.
 अठकाई ६७०.
 अठकापसु ६७६.
 अठकावाह २९.
 अठको १३-4१11, ५८०१4.
 अठकोरी ४६, ११२.
 अठकोर ३६६.
 अठकोर १२८७.
 अठकोर १२०२.
 अठकोर ५३४.
 अठकोर ५६४.
 अठकोर १०६, २०३१18, २६२.
 अठकोर ५८५.
 अठकोर ७४२, ७६४.
 अठकोर १०२५१8.
 अठकोर २६९.
 अठकोर ५८३.
 अठकोर १७१.
 अठकोर ४३२, ११३६.
 अठकोर २६, ५४, ९९, १७७,
 २०१, २४९, २९९, ३९०,
 ४२८, ४६५, ५९६, ८८०,
 ९९५-६, १०४४, ११४४१
 15, ११९५, १२५१.
 अठकोर ७४७.
 अठकोर ५५४, १०२५.
 अठकोर ३, ९.
 अठकोर १३२८.
 अठकोर ४३३.
 अठकोर ८४१.
 अठकोर १३०८*१.
 अठकोर ७७७.
 अठकोर १३१९.
 अठकोर ११७९.
 अठकोर ८५०.
 अठकोर १२६६.
 अठकोर १२६५.
 अठकोर १०९२.

अठकोर १२७२.
 अठकोर ११२४.
 अठकोर १००६.
 अठकोर ९४१3.
 अठकोर १०.
 अठकोर १३, ४६६, ४८३, ४९५-
 ६, ७८०, ९०५, १०५६.
 अठकोर ३३६, ३४४, ३४८,
 ३६६, ४१५-६, ४४९,
 ४६१, १०२८.
 अठकोर ९२.
 अठकोर १०५.
 अठकोर १०१.
 अठकोर ९३१16.
 अठकोर ९३.
 अठकोर ९३१16.
 अठकोर ४९४.
 अठकोर ६६८.
 अठकोर ४०३, ६७८.
 अठकोर २४.
 अठकोर ३१.
 अठकोर ५३२.
 अठकोर ३१, ५३२, ६७८, १०७२,
 १०९२.
 अठकोर ३११7.
 अठकोर २४१19.
 अठकोर ९५, १०२८.
 अठकोर १४९, ८४५.
 अठकोर १३-2.
 अठकोर ८५७.
 अठकोर ६१४.
 अठकोर १०५.
 अठकोर ५८९.
 अठकोर ४१८.
 अठकोर ४११.
 अठकोर १०२८, १२८६, १२९५.
 अठकोर ५८५*३.
 अठकोर ८९१2.
 अठकोर ७६.

चावं १०२, १२१४.

चिद्वाह्य १३२८.

चिह्नं ६४२.

चित् ६३, १०२११२, २८२,

३१५, ३७२, ९६२, ९९२,
१००१.

चित्पट्टी १०००११

चित्तगुण्य १०७४.

चित्तस्थं १०००.

चित्तयरो १०२.

चित्तयाराण ८२३.

चित्तयारोहिं ८२५.

चित्तलेण ११३७.

चित्तं ४३२, ८२९, ९९२,
१००१.

चित्तगण १२४५, १२४८.

चित्तगमो १२५९.

चित्तगय ६११, १२१५, १२३६.

चित्ता १००२.

चित्ताहं ६६१६.

चित्ताण १२४१.

चित्तागुप्ताराहं ७२३.

चित्ताहिं १२४११७.

चित्तो १२१०११०.

चिय १५१८, ५८, ७५-६,

७९, १०७, ११५, १२७,

१३८, १५५, २२२, २४६११५,

२५४११७, ३१२, ३६२,

३७२११४, ३८४, ३८५११४,

५१०, ५३४, ५४९११८,

५६७, ५७१, ५७८११२-३,

६१६, ६२२, ६२७, ६६१,

६६४, ६७३११७, ६८८,

७०२, ७२१, ८०८-९,

८५५, ८५७, ८६८, ९०८,

९३३, ९४८, ९५१, ९६३,

९८४, ९८७, ९९६, १००५,

१०१८, ११०६, ११३३,

११४१, ११६५, १२१८,

१२४२, १२५८, १२६५-६,

१२९३, १३३२.

चिर १८६, २०८, २२१,

४८८, ६४३, ६७०, ६८३,

६८५, ७१६११, ७७३,

८०७, १०७३, १०८७,

१११४११०, १२६८.

चिरमाळ १२३७.

चिरं १२७, ३१०, ३८४,

३८६, ३८८, ४६०, ५३५,

५८१, ६२९, ६४३, ६५९,

६८०११८, ६९६, ७२७, ७६३,

७८९, ८२६, ८६३, ९४५,

९६१, ९७०, ९८६, ९९८,

१२३१.

चिरागमण ४५९.

चिरेण १२४, ३८३, ११२६,

१२७२-३.

चिदुर ७५२.

चिद्वह्य १२८६, १३२७.

चिद्वह्य १०२९, १२९५.

चिदिष्ठिय ५९६, १०४२.

चिदिष्ठिया ९४.

चिर्तनी ७०१.

चिर्तनीयं ८४४.

चिता ३१८, ४८२, ५४१,

५६२, ८४७, ८५७-८,

९६९, १००२१४.

चिताय ३१६, ९५७.

चिर्तिरहिं ३२३.

चिर्तिभो १२२९.

चिर्तिभोतो ५४१.

चिर्तियं २०७, ३१७, ८२२.

चिर्तेह ९५९.

चिर्तोहि ९६०.

चुक्कमि ६२४.

चुल्लमट्टिया ८११२.

चुल्लमट्टिया ८.

चुम्बिय ५९५, ७४६.

चुक्कमि १००२.

चुक्क ७४११, ८६-७, १०२८.

चुक्कुरेण ७६.

चुक्क ९९९.

चेष ४०, १०८, १६१, १८६,

२००, २८६, २९९, ३९५,

४२८, ४६३, ४९२, ५२८,

५४९, ५७९, ६७९, ६८१,

८००, ८५३, ८७९, ९२१,

९४५, १०११.

चेष १०२, १०२११५, १७०१

७, १८६११७, २९९११५,

३९५११५, ५३५, ८५३११०,

८९७, १०५२.

चोर १३-५.

चिम् २, १५, १६, १६११५,

६२, ७२१५, १४०, १६२,

१९०, २२२, २२५, २३१,

२५९, ३०६, ३१३, ३३२,

३३८, ३५८, ३७२, ३८५,

४३४, ५१३, ५५५, ५७८,

६३४, ६५२, ६६३, ६७३,

६८०, ६८६, ७०३, ७१०,

७१५, ७५४, ७९९, ८०१,

८०३, ८१४, ८६४, ८९६,

९३३, ९६५, ११३६, ११७६,

११९३, १२१३, १२२९,

१२४१, १२९२, १३१९११-

चेष ३५, ६६, ७२, १०३,

११०, २००१७, २५४, २७१

*१, ३९५१२, ५६६, ६९७,

८७९, ९८९, १००४-५,

१०१३.

चेष ४०१२, १७०, १०१३१

१०.

*चल्ला २४२.

*चल्ला ११९२१३.

*चल्लेण १९, ४०३, ७१०.

*चल्लेण ३०९.

१०५५. ३४५.
 १०५६. २१९, ४४७, ७९५,
 ९२०, ११८५.
 १०५७. १४०, ७५४, ५२१.
 १०५८. ६६८.
 १०५९. १२६३.
 १०६०. ६६८११७.
 १०६१. १९०.
 १०६२. १२२०.

७

१०६३. ११०१, १२४९.
 १०६४. १२६८.
 १०६५. ३८०.
 १०६६. ११९२.
 १०६७. ५८१.
 १०६८. २४.
 १०६९. ८३११७.
 १०७०. २७७.
 १०७१. ९९८.
 १०७२. ९९८१७.
 १०७३. ६७७.
 १०७४. १३१.
 १०७५. ६६८.
 १०७६. १११२.
 १०७७. ६७७.
 १०७८. १२६३.
 १०७९. ७७३.
 १०८०. १२५६१७.
 १०८१. ११२७.
 १०८२. ८७.
 १०८३. १००.
 १०८४. ८७१७.
 १०८५. ५१.
 १०८६. ४८.

८

१०८७. ११९, १५५, १५९,
 २६८, ३३९, ५५१, ६११,
 ६२२, ६३०, ६५१, ६६३,

६६६, ७१९, ७२२, ७२४,
 ७८७, ८४६, ८५५, ८६२,
 ८८५, ९२६-८, ९५९,
 १००६, १०१४, ११७१,
 ११७५, १२०१.
 १०८८. ३०२.
 १०८९. ५७६, १०३९.
 १०९०. २२९, ३०२,
 ३२८, ३८६, ९६३, ९८८,
 ९९०, १२७६, १२८१,
 १२८९, १३१८, १३१९४१.
 १०९१. १२६१.
 १०९२. १२४५.
 १०९३. २३०, ८९५.
 १०९४. १२४३.
 १०९५. १३१४.
 १०९६. १२५५.
 १०९७. २४६, २५२.
 १०९८. ६५६.
 १०९९. १०७३.
 ११००. ३३३.
 ११०१. ७७९.
 ११०२. ८७७.
 ११०३. १३-२, १७, १२१, २१९,
 ३५०११, ३७०, ४३८,
 ५२९, ५६९, ५७७,
 ६६२, ६६२४१, ६८९,
 ६९५, ७१४, ८१२१८,
 ९०१, ११०७, ११७१,
 १२७६, १२२६.
 ११०४. १२२४.
 ११०५. ५८८.
 ११०६. ६५४, ७१९.
 ११०७. १२८०.
 ११०८. २७२.
 ११०९. १०१९.
 १११०. ३९, ३१५, ७३७.
 ११११. ९५८, १२८११३.
 १११२. ८३६.

१११३. १००२.
 १११४. १८१९, ७७, २५०,
 ६७१, ७५०, १०९३,
 १३०७, १३२०४३.
 १११५. ५७५, ६६८११५, ८६५,
 १११६. ६६८.
 १११७. ६२८१.
 १११८. १५१९, ६८, ५४६,
 ५६९, ५७७, ६९९.
 १११९. १८५.
 ११२०. ४५.
 ११२१. ५५.
 ११२२. २०७.
 ११२३. ११९३.
 ११२४. ५१, ५४, ५८, ५९,
 ६१, २२४, २५९, २७६,
 २७८, ३४५११, ३४६,
 ५१३, ५८५४२, ६५६,
 ६८१, ७३५, ९७०.
 ११२५. ८२७.
 ११२६. ६.
 ११२७. ६५०.
 ११२८. १६६, २२२, ३३८,
 ६४६, ७२९, ७८२,
 ८१४-५, ९३२.
 ११२९. १०११.
 ११३०. ३७४, ९२५, १०११.
 ११३१. १७१, १७३, १७५,
 ४९७११९, ५५५.
 ११३२. ४८.
 ११३३. २९९, ६५२, ९९५.
 ११३४. ४०९, ७१५.
 ११३५. २११४.
 ११३६. १७३४.
 ११३७. ९०, ११६, ५८१, ७४५,
 ८१२, ११०३.
 ११३८. ७.
 ११३९. ४, ५४१, ७१८, ८, १३.
 ११४०. १३०.

अयस्स ६.
अयं ३४३.
अयंति १२.
अयासहो ११६, ११०३.
अर ११९, १३३, १०१५,
१११२.
अरहत्तण ३४९.
अरहायंत ५२५.
अरहर ६९६.
अराए १३१०, १३१७.
अरु ५९, १८०, १९६,
२४२, ३३९, ३४२, ३५०,
४४१, ५८३, ७५६,
१०९०, १११८, ११२५.
अरुणं ३४३.
अरुणायंति ४७१.
अरुणिहि ४४४, ५२२.
अरुयार ५४१.
अरुहर ३५०, ११८५.
अरुहराहिं ४५२.
अरुहोहि ४५२, १५.
अरुहि ४३, ४४२, ४५१,
५८०, ६४०.
अरुहिणो ३४४.
अरुहं ४५५, ४८२, ७३६,
७५९, ७९३.
अरुसलो १२-४.
अरुप्पीकं ४७०.
अरुप्पीका ११.
अरुणे २७०, ३४४, ४८.
अरुणिं ३४४.
अरुणिण्य ७०३, १०८३.
अरु ८४१.
अरुसिक्कण १०८, २३.
अरुसिक्कण १०८.
अरुसिक्कण १०८, २३.
अरु ४४१, १८.
अरु ३२९.
अरु २५१.

अरु ६४, १८८, ७८८,
११५५.
अरु २, ४, १९, २१, ६९,
७०, २७४, ५७३, ५८१,
६९७, ७१६, ७७८,
१०४७, १०६९, ११५५.
अरु २३, ३५, १५३, १५६,
१५८, १६७, १८६, १८९,
२७३, २९४, २९९, ३०१,
३११, ३३३, ३६८, ३८२,
४१०, ४२२, ४६५,
४६६, ४७२, ५११,
५५३, ५७४, ५७९,
६६२, ६६३, ७११,
७१५, ७२५, ८१६, ८२४,
८३६, ८४८, ८६६-७,
८८३, ९२४, ९६७,
९७८, १०९९, ११७४,
११७६, ११८७, १२१५,
१२४६, १२६७, १३३१.
अरु ३०-१३, ११७-३, ८२५.
अरु ३३०, ३३३, ३३४,
३८३.
अरु ३७८.
अरु ३८४.
अरु २२५.
अरु ३३२.
अरु २७६, ३८८.
अरु १०६३.
अरु २१७.
अरु ३३३, ३३६.
अरु ३३-६, १३-८, ६०, २८०.
अरु ९१२.
अरु २६१.
अरु २६१, १६.
अरु १५, ३२, ४७-७, ६२, ६२,
*१, ६३, ७८, ११२, १३५,
१५३, १९२, २११, २३५,
२५५, ३०८, ३११, ३१८,

३२२, ३५७, ३८९,
३९०, ४१४, ४२७,
४६२, ४८७, ४९१, ५४६,
५५१, ५५५, ५५८, ५६०,
५६४-५, ५७०, ५७३,
६१२, ६१८, ६४२, ६४६,
६७९-८०, ७०४, ७०९-
१०, ७१३, ७३०, ८०१,
८१४, ८५५, ८६४, ८८८,
८९०, ८९७, ९१६-७,
९२७, ९३०, ९३६, ९३४,
९५२, ९५४, ९६८, ९८३,
९८९, ९९७, १०००,
१००३, १००७, १०३२,
१०४०-१, १०५२, १०५९,
११५१, ११५८, ११७३-
४, १२०६, १२२१, १२२३,
१२४०, १२४८, १२५३-
४, १२९४, १३१५, १३२३,
१३३१, १३३१, १३११.
अरु १३०, १३०, १३०.
अरु ७६५.
अरु ८४१.
अरु ३६७.
अरु ५३८.
अरु २२६, ९१७, १३१२.
अरु ३३३.
अरु १२६८.
अरु ५५०.
अरु १९७.
अरु ५३, १७८, २११, २३३,
२६१, १५, ३३३-४, ३४०,
३८५, ४२९, ४३४, ५०१,
५४६, ५८५, ५८९, ६४२, ६४३,
६५३, ६७२, ७३६-७,
७९१, ७९२, ८५६,
८९३, ९३१, ९३३, ९३४,
१०६०, १०७०, ११०७,
१२१७, १२४०.

जामह ६६२*१११२.
 जामह ९७९, ११११.
 जामह ५७५, ७११, ८६०, ८८४.
 ९५३, ९५५.
 जामह ३७.
 जामह ८४३.
 जामह ११७, १२२, २०८,
 ३८२, ५४९, ५८०१,
 ६४४, ६७८, ८६३, ९१५,
 १०५३, १२०४.
 जामह १०७३१७.
 जामह १२, ४०९.
 जामह ८५५, १०००, ११४६.
 जामह १०६.
 जामह १८२.
 जामह १८३.
 जामह १२६०.
 जामह ५५५, ५६०, ६८०,
 ८६१.
 जामह ५७१.
 जामह ५७१, ८४२.
 जामह १३३२.
 जामह ४९०.
 जामह ३०८.
 जामह ५५९, ६५५, ८४८.
 जामह १६०, ६७९, ९३७,
 १००८, ११६५.
 जामह १००५.
 जामह ४६४.
 जामह ३३२, ५५५१३, ६८०
 १७
 जामह ६८६.
 जामह ७९८१२.
 जामह ७९८.
 जामह ८४०.
 जामह १०९५.
 जामह ११७४.
 जामह ४४७, १०९२.

जामह ११९८.
 जामह ४१३, ५४०, ५५६,
 ६६२*१.
 जामह १३०१.
 जामह ३९४, ४४०, ४४४, ४५०,
 ४५३, ५१८, ५२२, ६६८,
 ७३०, ८४२, ८९६, १००४,
 १०२५, १०६३, १०८८,
 १२३६.
 जामह ३३२.
 जामह १३६१, २८२, ३७२,
 ४२३, ४५७, ४७२, ५१७,
 ५८६, ५८९, ६६२*१,
 ८४६, ९३३, ९८६, ११५८,
 १२५९.
 जामह ३९५, ८६०, १३८९.
 जामह ६९२, ९१४.
 जामह ५२५.
 जामह ८०३.
 जामह ५६, २८७, ३९९, ९०२,
 ११८२, १२९४.
 जामह १३११८, २२४, ३४०
 ११३, ६३५१३, ६६०,
 ७८३, ८१४, ८५६११,
 १०३३.
 जामह २६१.
 जामह २२४, ८३३.
 जामह ७८६.
 जामह ८५५११६.
 जामह ११९३१६.
 जामह १५६, ३१५, ५८११७,
 ७१७, १००६, १२३७.
 जामह ७०१, ७१९.
 जामह ७००.
 जामह ३८८.
 जामह ७१६.
 जामह ७१६.
 जामह ३७५, १००१.
 जामह ९६१.

जामह ११९११२.
 जामह ९३०-१.
 जामह ११९१.
 जामह १५, ५५६, १०४५.
 जामह ५६०, ५६७, ६१२, ६४२,
 ६९७, ७१७, ११४०.
 जामह ७१६१०.
 जामह १३९.
 जामह १५१७, ८९, ३७६, ४१३,
 ५५६१७, १०१२.
 जामह ७०८११.
 जामह ७१२.
 जामह ७०१, ७१४, ९३०१
 १३, १००६, १०१२.
 जामह ७०८.
 जामह १०१२१८.
 जामह ३७६१४, ५९०, ६७९,
 ७०१, ७०७.
 जामह १५६.
 जामह ६५३.
 जामह ७०२, ७१२१६, ९८०,
 ११३७, १२०१.
 जामह ६४५.
 जामह ६६१.
 जामह ७००.
 जामह १००६.
 जामह १३०८११.
 जामह २५३.
 जामह १४२, २०१, ६०३, ८३९,
 ११४३, १२५९, १३०४१
 २१, १३२१.
 जामह ९९७, १०६०.
 जामह ११५०११.
 जामह १०९.
 जामह ११६५, ११८६.
 जामह १२६६.
 जामह १०९२.
 जामह ३०७, ६११, ७१३, ९८७,
 १२१५.

कुत्ता ४९०.
 कुत्ति १४४.
 कुत्तिपुत्रो १५०.
 कुत्तिपुत्रो १५०१.
 कुन्दाकरिय २४११.
 कुय ५०४, ७१८, १००६.
 कुयई ४१.
 कुयमंदर १३०५.
 कुयल ७४७, १३०७.
 कुयलं १, ७६५, ७६९, ७७४.
 कुयला १२५०.
 कुयलाई १०८६.
 कुयलाहिं ७४८.
 कुयलोहिं १२५२.
 कुयस्त ४७.
 कुयं ९९, २०२, ३९८, ४०२,
 ४८६, ७६४, ७६६, ७७४,
 १०७५, १३०४.
 कुया ९४९, ११११.
 कुयार ५१०.
 कुयान ७७२.
 कुयानस्त ४०२.
 कुयानं १०३७.
 कुयानी ३६३, ७८१.
 कुयानेण १०३८.
 कुयई ४११३.
 कुयईओ १३-७, ५०.
 कुयईयण १२९६.
 कुयईयणहिंओ ९१५.
 कुयईयणेण १३००.
 कुयानी ३६३१७.
 कुह ५९६.
 कुहं ६९३.
 कुह ८८४, ९०६.
 कुहंकीप्र ४२२.
 कु १०६, २५९, ४१८, ८२४,
 १०१०, १३३२, १३३३१.
 कुविण ८८०.
 कुण ८, १३, ३९, ४०, ६८,

७९, १०२, १६२, १८५,
 २३४, ३४०, ४१७, ४६०,
 ५१५, ५३८, ५७४, ११८,
 ६१०, ६५८, ६६४, ७३३,
 ८०८, ९१७, ९२५, ९६३,
 ९८८, ९९२, ११४९,
 ११६६, ११७७.
 कुणवणम्मि १२४६.
 कुणवणे १११.
 कुणव २९८, ३७९.
 कुण १००५ ११२.
 कुणेसा ३३४.
 कुहिं २२२, ५७१.
 कुम ४४०.
 कुमोहिं १२१.
 कुमो ९३५.
 कुमडा २५३.
 कुमडाकरिय २४.
 कुम्वण ३१३, ८२१.
 कुम्वणुम्माय २९४.
 कु ४७, ६४, ७१, १५५, १५८,
 २९८, ३९०, ५४४-५,
 ५४८, ६६२१, ७१६,
 ७३५, ७७७, ७८४, ८१६,
 ८३८, ९७९, ९८९१५,
 १०१३, १०६९, ११९३,
 १२८२.
 कुह ९५७.
 कुहवलो १४०, १३०५.
 कुहसिएण ११०२११४.
 कुहसिएहिं ११०२.
 कुप १०९.
 कुएण ९६, ३११, ५४८, ६९०.
 कुणाहिं १३३०.
 कुमो २१०.
 कुण्डा ५६१.
 कुय २०२.
 कुयामासं ८३३.
 कुव्वण ६०१, ७५५, ७७५.

कुविण १४९११२.
 कुविणं १४९.
 कुविण्ण १५०.
 कुविण ९५, ५४१.
 कु
 कुवि १६५, ४७४, ४७८, ५०२,
 ५८५१२, ६४३, ६५४१,
 ६७२, ९७३, १०४७, १०६५,
 ११९३, १२३८, १२४०,
 १२६८, १२७७, १३१८.
 कुस ६३६.
 कुकारं ४७८.
 कुकाम्माय ५९४, १०३०.
 कुमण १११८.
 कुमण ६५१.
 कुमण २६५, ९५७, ९९८.
 कुमणो ९४२.
 कुमण ७१६१.
 कुमणो १८६.
 कुमण ५७३.
 कुमण २२३.
 कु
 कु ११९५.
 कुण ९५८१८.
 कुविहिं २१, ६१७.
 कुविओ २६१, ७५९, ९७२,
 ९९८, १०७८, १२१७.
 कुवि २९०, ४५५, ४६८, ५२४,
 ७४७, ९९८१५, १०७४.
 कुविमि २१५.
 कुविमि २१५११४.
 कुविं ७५८.
 कुवि ८, २६५.
 कुविप्र ९०९, १०२१.
 कु
 कुव ७५.
 कुविओ ६८.
 कुविप्र २५३११५.

टाण ४७, १२४८.

टाणे १३२०*२.

टाणेलु १३१९*१.

टिपदि ६२*१.

टिम्पो ७९४.

टिम्ब ३२३.

टियाम्पो २५३.

टेर ११८११२.

ड

डक ७४९.

डक ४७८.

डको ७५९.

डवहत ५७०.

डसगिळ २८९११३.

डहड ११००.

डहण ५८५४३.

डवर् ५९९.

डाणणी ११२६.

डिमख्यं ११०९१७.

डेरवमि १११०.

डोलहरे ४६१.

डोडलया ८४६.

ड

डका ११०४.

डकाप ११०२.

ण

ण १३, १५-६, १६*१,

३७-८, ५६, ६२, ६७,

६९, ७६, ७८, ९३, १३६*१,

१४८-९, १५१, १५२,

१६३, १७८, १८८-९,

२१०, २१३, २१६, २२२-

३, २२६, २३३, २५५,

२६८, २९६-७, ३०७,

३०९, ३१३-५, ३२१,

३३४-५, ३४०, ३४६,

४१७, ४२७, ४३२, ४६२-३,

४८६, ४८८, ४९८-९,

५०१, ५०९, ५१२, ५४६,

५५०, ५६४, ५६७, ५७१-

२, ५७५, ५७८, ६१३,

६१८, ६२१, ६२३, ६३०-

१, ६४२, ६६१, ६६७-८,

६७६, ६९३, ७०९-१०,

७१४-९, ७२८, ७३०,

७३६, ७७७, ७९९, ८२८-

३१, ८३३-६, ८५५, ८५९,

८६२, ८६६-७, ८८६-८,

९१७, ९२९, ९५३, ९५८,

९८३, १००२, १००४,

१०१०, १०१३-४, १०३९,

१०४१, १०६०, १०९९,

११०९-१०, १११२, ११३५-

६, ११३८-९, ११५१,

११५६, ११६४, १२०५,

१२०७, १२३९, १२४१,

१२४४, १२५३, १३३१,

१३३३-१.

णह २४३, ३४९, १०२१,

१०६२.

ण-रूषि ८५१.

णर्ण २४३२५.

णर्ण ६१.

णर्ण ७३१.

णर्ण १५२.

णर्ण ११०८.

णकलत ५१८, १०९१.

णकलुसतिथि ६६९.

णगा २०५, १३१९.

णगाह २९२, ३२०.

णकिजह ५५.

णखियं १२७४.

णजह २५३-४, १२३५.

णह ८३१.

णह ४९४१११, ९९९.

णडिपहिं ६१९.

णडियाण ६२६, ९८०.

णडियाण ४९७२२२.

णणगाहा १००३.

णण्यं ५५३, १०११, १२२६.

णण्यो ५१२, ६४९.

णत्थि ३२, ४२७, ६३३, ६९७.

णत्थिम्ह २९७२७.

णमड १, २, ६, ९.

णमंत ९, ५१०.

ण-माह्य १०५१, १२२७.

ण-मायंत ८७१, ८८८, १२०७.

णमिऊण ९०६, १०६१, १३१९.

णमिओ ५१०.

णमिऊण १७६.

णमो १४, ३३३, ८४३.

णम्ह २९९.

णय १५१, १९१, २५१, २९९.

णयण ३७८१८, ४०२, ५१०,

७६१, ८३९, १०८२, ११४१,

११८३.

ण-यणमिह (न जानामि) ८५६.

णयणाह १०८६११७, ११७३३,

९४६, ११२८, ११३९५,

४०४.

णयणाप्र ३७८.

णयणाप ८३२१७.

णयणाण १०९८.

णयणलोओ २५२.

णयणुपल ७७४.

णयणुसु ८५३.

णयणोहिं ४३५, ८५०.

णयणरो ६६१११.

णयणरो ६६१११.

णयण ८२३, १०७१, ११०५.

णयण ५२-३.

णयणीय ६८९.

णयरो ६४.

णयवरो ६६.

ण-याणह ८८३.

ण-याणामि ८५५.

न-यागिलो २३०, ६३१, ८६५.
 नर ११८, १३१, ७२७, ७३६,
 ११३८, ११४३, ११७५,
 ११८४.
 नरणाह १८७, ८०४, ८८८,
 ९८६, ९९०, ९९७, १०३८,
 ११६१, ११९९, १२१३.
 नरणाई १३१८.
 नरणाहो ९२, ५८२, ७९१,
 ८११, ११९८, १२३६,
 १२८८, १२९३, १२९८,
 १३००, १३११.
 नरवह ७४*१, १६७, १७८,
 १८४, २१३४, २३५, २५१,
 ७९८, ८०१, ९१४, ९२३,
 ९४७, ९६४, १०१२,
 १०४२, ११८०, १२०९,
 १२१६, १२२४, १३३५,
 १२४३.
 नरवहणा १०६*१, १२२६.
 नरवहणो १०४.
 नरवहई ११३३, ११४७, ११५९.
 नरवर ११८५-६, १३१०,
 १३१७.
 नरवराण १२४६.
 नरवराहिंलो १२२०.
 नरवरिंदा १०३२.
 नरवरो ११८७.
 नराण ७३१, १०१५.
 नराहिव २५०, २६१, २६६,
 ८०३, ८०६, ८०९, १३,
 ९०७, ९१९, ९४९, ९५१,
 १०५७, ११६३, ११७३,
 १२१७.
 नराहिवई ८४२.
 नराहिवस्स १०३७, १२०२,
 १३१२.
 नराहिवान ११७५, *नं ७९९.
 नराहिवहि १०१.

नराहिवेण ११३, ७९९, ८१०,
 ९२४, ९३६, ९३८, ९४४,
 ९७७, १०१६, १०४६,
 १०५८, ११५२, ११६७-८,
 १२२२, १२४७.
 नराहिवो ८४८, ९७६.
 नरिं १२३९.
 नरिंदस्स ११७२.
 नरिंदाण १०६३.
 नरिंदेण १४१, ११९३-४,
 १२९९.
 नरिंदो ७८८, ९३३*१, ९३९,
 ११२९, ११५५, १२०५,
 १३२०*२.
 नरिं ११७, १२०६.
 नरिंदेण १०२०.
 नरिंस्स १२९७.
 नरिंदा ८२५.
 नरिंदेण ९४५.
 नरिंदो १३११.
 नरिंसाण १०६.
 नरिंस्वरस्स ५७७, १२५१.
 नरिंस्वरो ६५६.
 नरिंस्वरस्स ३२५, १२५१.
 नरिंस्वराह १२९२.
 नरिंस्वरेण १२४८.
 नरिंस्वरु ३६३, ३२७, १२४२.
 नरिंण ५००१६.
 नरिंणिवसेहिं ५००.
 नरिंणी ४०१-२, ५२८, ५३१.
 नरिंणीए ८३, ८३११९.
 नरिंणीयर ६७५.
 नरिंणीयरि ६७०.
 नरिंणह १३९.
 नर २६, ८४-६, ९५, २८९,
 ३१३, ५०९, ५४६, ६०७,
 ६६९, ७६८, ८२१, ९०५,
 १०२८, ११०८, १११२,

११३६, १३२०*२.
 नर ६२, ६२*१, ६३, २८०,
 ३७४, ४६३, ६३५, ८३२,
 ८४७, ८५३.
 नरि ३७४१, ४४१.
 नरिहण १२८७.
 नरिह ३५४.
 नरि (नर) २७६, ७५२, ७६४,
 १०८३, १२५६.
 नरि (नमस्) २०११५, ७१,
 ३५९, ४४३, ४४७१४,
 ४४९, ४६९, ७४६, ११०४,
 नरिहक २०, ५५, ५०२, ५९९,
 ६४०, १०८८.
 नरिहक २१५.
 नरिहकस्मि ४४२.
 नरिहकाओ ६५४*१.
 नरिहकास्स ७३८.
 नरिहरे ४६९११६,
 नरिहण ३४१, ३५०, ४३६.
 नरिहणह २०९.
 नरिहसोय ४४०.
 नरिह ६७४, १०९२.
 नरिहोय ६७२.
 नरिहो ६६८.
 नं ८४९१४, १२२३१३, १३०८
 *१.
 नं ३६१.
 नं १२३०, १२४७.
 नं २३९.
 नं ६२२.
 नाराहिं ४११, १०५३.
 नाराहिव ४१५.
 नाराहिव १०६*२.
 नारा ४४, ९०५.
 नाम ६४, २१६, २३१, २८३,
 ३७०, ३७२, ३७४, ४१७,
 ५८०, ६५६, ७८२, ८०४,
 ८२०, ८४४, ८८५, ९७६.

१०४५, ११३०, ११६४,
 १३३३.
 नामे २२, ५२, २३०, २५७,
 ३३०, ६०८, ७८६.
 नामा १०६, ६४६.
 नामाए ९२.
 नामिच ८०१३, ४४६१२.
 नामे ३३०१५.
 नामेण १८, २०, १५६, २८१-२,
 ३३२, ७८२, ७८८, ८०२-३,
 ८१३, १०४४.
 नाम ७८१.
 नामकेपर १९७, १०२७.
 नामकुण १००८, १०१८, १०२१.
 नामकुणस्त १०५८.
 नामकुणेण १०६१.
 नामर १०८०.
 नाम ५७१, ६६१.
 नामा ४१८.
 नामाया ४१७.
 नाम ७७४.
 नामे १०३१.
 नामो २०१.
 नाम १६११.
 नामंजली ५९.
 नामं ११.
 नामा ८४०.
 नामिया ७७२.
 नाम ७२७.
 नाममि २०२, २१५, ६७४.
 नामस्त ४५४, ९४३.
 नाम २९११६.
 नामि ७५६, ७६७, १३०८.
 नामे १०६३.
 नामेण १३४, ११७८.
 नामो १३१, १५८, २५१,
 ५८०, ५८२, ६७२, ८१६,
 ९७६.
 नाम २०११५.

निदर्भ १९७.
 निडम ६३७.
 निडमए ६०७.
 निडममि ६२८.
 निडम १९६, ५९४, १०२६,
 १०३०.
 निडम ४७३, ८२२, ८९०,
 ९७७.
 निडमि ६६७.
 निडो १०७३.
 निडो ७३३.
 निडोहि ११२४.
 निडो ५७१३.
 निडम १००५.
 निडमवा ९५५.
 निडम ६५५, ६९१.
 निडमो १०२.
 निडम ७०८, १०३९, ११४९.
 निडममि ४९११२.
 निडम ४९१.
 निडम ७४३.
 निडमो १०१८, ११८१.
 निडम ७६४.
 निडमो २७८.
 निडमो १२९६११४.
 निडम ११५.
 निडम ५६३.
 निडम १९५, १३०४.
 निडम १०, १४, ४०१२, ६७,
 ७२१, ८४३, ९४२.
 निडमो ३२१.
 निडम १३-२.
 निडमो ४७९.
 निडमो ४०.
 निडम १९४.
 निडम ६६३.
 निडमो ७२६.
 निडम २८४.
 निडमो ८८६.

निडम ६६३११.
 निडम ५३२.
 निडम ८६७.
 निडममि ८६६.
 निडम १४३.
 निडम १२१६.
 निडमो ६२६१७.
 निडम ३४४-५, ५९५.
 निडमो ४५६.
 निडम ७७५.
 निडम ९५.
 निडम ८५६.
 निडम ५०.
 निडम ५१९, ५८०.
 निडम ९६९.
 निडम ७७२, ११०६.
 निडम १११४.
 निडम ११.
 निडम ४८६.
 निडम २९७१७.
 निडम ४०१.
 निडमो ४३६, ९९९, १०३५.
 निडम ५९, १०८५.
 निडम ११२३.
 निडम ८३०.
 निडम ५६०, ८४७, ९४१,
 १०८६, १०९५-६.
 निडम १०९८.
 निडम ११००.
 निडम ११४९.
 निडम १०६७.
 निडम १९८.
 निडमो ७१०.
 निडम ११९४.
 निडम ७७९.
 निडमो २१९.
 निडम ७७५.
 निडम १०१४.

निष्कण्डो १८९.
 निष्कण्ड ४८२, ९९९.
 निष्कण्डो ११०६.
 निष्कण्ड ४३, ३६०, ५१०,
 ६११, ११८४.
 निष्कण्ड १६५.
 निष्कण्डजलि ६५१.
 निष्कण्डा ९३१.
 निष्कण्डाण ९५४.
 निष्कण्डो १०६९.
 निष्कण्डिस्त ६४९.
 निष्कण्ड ६७६.
 निष्कण्ड ७५५.
 निष्कण्डि ४२६.
 निष्कण्डो ११७८.
 निष्कण्ड ६०७.
 निष्कण्डा १११.
 निष्कण्ड १८३, ४००, ४९२१३,
 ९७२, १०८६, १२५८.
 निष्कण्डराण ८९८.
 निष्कण्डो ५४२.
 निष्कण्डो ५१६.
 निष्कण्ड ७१.
 निष्कण्डो ५२०.
 निष्कण्डा ४५३११९.
 निष्कण्डो ४२२.
 निष्कण्ड ११३२.
 निष्कण्ड ७५७.
 निष्कण्ड २५९, ८३०.
 निष्कण्डो ४०२.
 निष्कण्ड १०८२.
 निष्कण्डो १२८९.
 निष्कण्ड १३०९.
 निष्कण्डा ४५३.
 निष्कण्डा १०६९.
 निष्कण्डा ९७, १२६२.
 निष्कण्ड १२-८, ३१, ४६९.
 निष्कण्ड ९३६.
 निष्कण्डा १३१२.

निम्बि ३७३.
 निम्बो ५२४.
 निम्बो ४८६१६.
 निम्ब ७-५१९, ५१, ६९, ७१,
 ११०, १४०, १४५, १८८,
 १९२, १९४-५, २१९, २७२,
 २९७, ३०५, ३१७, ३२५,
 ११०, ३३०, ३३८, ३४१-२,
 ३५७, ३६१, ३७९, ४३७,
 ४६०, ४८५, ५५३, ५५७,
 ६३२, ७०२, ७०६, ७२६,
 ७४०, ८०४, ८०८, ८१२,
 ८२३, ८८६, ९७१, ९९५,
 १०१७-८, १०५८, १०८४,
 १०८९, ११०५, १११२,
 ११३७, ११४३, ११५६,
 ११७२, ११७६-७, ११८३,
 ११९८, १२१६, १२५२-३,
 १२६०, १२६३, १३१६,
 १३१८, १३२०-१२.
 निम्ब १०४८१५.
 निम्ब १९२-१३.
 निम्बो १२८१.
 निम्बो ७०९.
 निम्ब ३४७.
 निम्बो १०२०.
 निम्बो ४४९.
 निम्ब ३००, ६३५*३.
 निम्ब ७२१, १०७८, ११५८.
 निम्बो १९५.
 निम्बो ५८५+२, ८२३, १०६४,
 १०७३.
 निम्ब २०, १००, १२५, १६२,
 १६४, १७०, २७२, ३३१,
 ३९८, ४३१, ५८२, ६०८,
 ९१०, १०४८, १०६२,
 १०७३, ११६९, १३१३:
 १३१९*१, १३२८.
 निम्ब १६२१२.

निम्बो १०७३.
 निम्बो १३१३.
 निम्बो १२६३.
 निम्ब ४७७, ८२३१९.
 निम्ब ५६.
 निम्ब २२९, ३५६, ५९४.
 निम्ब ४४८१३.
 निम्ब ५७, ६२८.
 निम्बो ४४८.
 निम्बो ३४५.
 निम्बो ११७१.
 निम्बो ११२०.
 निम्बो २३२.
 निम्बो ११३६.
 निम्बो ९३, १११०, १११२.
 निम्ब ४५८१८.
 निम्बो ७९३.
 निम्बो १३३२.
 निम्बो ८७६.
 निम्ब १२२, ३५२, १२११.
 निम्बो ११२०.
 निम्बो ३५३, ११८४.
 निम्बो १११६.
 निम्बो १०४३.
 निम्बो ७४१.
 निम्बो ९९२.
 निम्ब १७.
 निम्ब ५९४, ६२८.
 निम्बो ५७, २२९.
 निम्बो १२०.
 निम्बो १०८, १०१७.
 निम्बो ६३६.
 निम्बो ९९९.
 निम्बो ६५५.
 निम्बो १०७६.
 निम्बो ८०९.
 निम्बो २५४.
 निम्ब ४२०, ५६३, ८९२.

निरुप्या ५८९.
 निरुप्यम १०८४.
 निरुप्यमगण ४३३, ९०१.
 निरुप्यमगण ८७५.
 निरुप्यविभो १०५.
 निरुप्यविभो १४६.
 निरुप्यविभो ४०१.
 निरुप्यविभो १६५.
 निरुप्यविभो १०९२.
 निरुप्यविभो १४१.
 निरुप्यविभो १४८.
 निरुप्यविभो ११९५, १२०३.
 निरुप्यविभो ५०३१४.
 निरुप्यविभो १०९२.
 निरुप्यविभो ४४२, ४५१.
 निरुप्यविभो ११८७.
 निरुप्यविभो ६८८.
 निरुप्यविभो ६७७.
 निरुप्यविभो ७८३.
 निरुप्यविभो २१६, ८२२, ११६४.
 निरुप्यविभो २१४.
 निरुप्यविभो २५९११.
 निरुप्यविभो २७५.
 निरुप्यविभो १९८, ३५५, ६८९,
 १०३४, १०७२, १०८९,
 ११०७.
 निरुप्यविभो २३७, ३४९, ३५४,
 १११८, ११२६.
 निरुप्यविभो ७५४.
 निरुप्यविभो ११७१, ११८६, १२७६.
 निरुप्यविभो ८५, ३२८-९, १०३५,
 ११०६.
 निरुप्यविभो ४५, ७५, ८५१६.
 निरुप्यविभो ४५६, ६७४, ७३३,
 ८१९, १०९०, ११३८.
 निरुप्यविभो ६०३, ९०९.
 निरुप्यविभो ६६२.
 निरुप्यविभो ७२३, ७८२.
 निरुप्यविभो ३७५.

निरुप्यविभो ५२, ३५१, ६०८.
 निरुप्यविभो ११७७.
 निरुप्यविभो २७७.
 निरुप्यविभो १३-६.
 निरुप्यविभो ४६, ५८५, ६५६, ७८६.
 निरुप्यविभो ५०३.
 निरुप्यविभो ७४२.
 निरुप्यविभो ४५११५.
 निरुप्यविभो ७७८११७.
 निरुप्यविभो ८३०११, ९५८.
 निरुप्यविभो ११९१.
 निरुप्यविभो ५९९, १३०४.
 निरुप्यविभो २०३, १११९.
 निरुप्यविभो ३७०.
 निरुप्यविभो ७५३.
 निरुप्यविभो ११५.
 निरुप्यविभो ९५, ९७४, १२५०,
 १२८६.
 निरुप्यविभो १२५२, १२५९.
 निरुप्यविभो ४७१३.
 निरुप्यविभो ६८, ७७०.
 निरुप्यविभो १२००.
 निरुप्यविभो ३४९, १११९.
 निरुप्यविभो ८२१.
 निरुप्यविभो २५१, ७७८, ८२६.
 निरुप्यविभो ८३.
 निरुप्यविभो ७६३.
 निरुप्यविभो ३२९, ८२०, ११४८,
 १२६१.
 निरुप्यविभो ९६४.
 निरुप्यविभो ६२६.
 निरुप्यविभो १३२०५१.
 निरुप्यविभो २४२.
 निरुप्यविभो २७, ७६०.
 निरुप्यविभो ५२८, ७५२.
 निरुप्यविभो १००३.
 निरुप्यविभो १९४.
 निरुप्यविभो २२२.
 निरुप्यविभो १९०.

निरुप्यविभो ६६६.
 निरुप्यविभो ९६९.
 निरुप्यविभो ५६३.
 निरुप्यविभो २५२.
 निरुप्यविभो २४.
 निरुप्यविभो १२३, ६२८, ७६८,
 १०३४.
 निरुप्यविभो ९०१, ११३०.
 निरुप्यविभो १६९.
 निरुप्यविभो ५४५.
 निरुप्यविभो ७१६११, ९७०१२.
 निरुप्यविभो २५८, ५८४.
 निरुप्यविभो ५३३, ११५८.
 निरुप्यविभो २, १३०४.
 निरुप्यविभो २३०, ७०५.
 निरुप्यविभो २७६.
 निरुप्यविभो १८२, ५३१, ७७६,
 ८५३.
 निरुप्यविभो १०८२.
 निरुप्यविभो २१७, ९३९.
 निरुप्यविभो ७९८.
 निरुप्यविभो ५३४.
 निरुप्यविभो २५, २८६, ३३५, ५३२,
 ५९३, ९२२, १०९१, ११६५,
 ११६७, १३११.
 निरुप्यविभो २५, ६५३२, ६६६.
 निरुप्यविभो ४७३.
 निरुप्यविभो १०७७.
 निरुप्यविभो ९५२, १२१०.
 निरुप्यविभो १३४, १८७, ७०५,
 ८४६.
 निरुप्यविभो २६१७, ७८७, ८०१,
 ८३२, ८३८.
 निरुप्यविभो १५, २६, १४६,
 ५०९, ११७३.
 निरुप्यविभो ११७२.
 निरुप्यविभो ५३४.
 निरुप्यविभो ११७९.
 निरुप्यविभो २२५.

भिस्तरं १०९९.
 भिस्तरसेसं १०८५.
 भिस्तरु ८५९, ११६६.
 भिस्ति २२७, ६९०, ९५७,
 ११८६.
 भिस्तिओ ४२२१.
 भिस्तिथ ११९८.
 भिस्तिथर ११६८, ११८१,
 १२००.
 भिस्तिथराणं ११८०.
 भिस्तिथरेण ११८७.
 भिस्तिथरो ११९३.
 भिस्तिथं १०७७.
 भिस्तिथमए ११६५१६.
 भिस्तिओ ६८७, ७३१.
 भिस्तिगति १३३३*१.
 भिस्तिगिऊण ३४, ९७८, ९८६.
 भिस्तिगिऊण २७८.
 भिस्तिगिगु ५३, २६३, ७२२,
 ९९४.
 भिस्तिगुं १३५, १५६, ५६७-८,
 ९२२, ९३२, १२४८.
 भिस्तिगु ८६११०.
 भिस्तिगो ३०८१३, १०५३११४.
 भिस्तिगु १०९६, ११२३.
 भिस्तिगो ३६७, १०९४.
 भिस्तिगु ९०१.
 भिस्तिगु १११७.
 भिस्तिगु १९६, ३३९, ३४२,
 १२४३.
 भिस्तिगु १३२६.
 भिस्तिगुं ८६१.
 भिस्तिगो ३०८, १०५३.
 भिस्तिगुं १४७१७.
 भिस्तिगु ५१०, ९०९.
 भिस्तिगु ३, ४२०, ४२२, ६८८,
 ७०७.
 भिस्तिगु २५५.
 भिस्तिगु १२६, ११०३, १२४९.

ली. १७

भिस्तिगुं ९०९, १२९६.
 भिस्ति १०.
 भिस्तिगु १६९.
 भिस्तिगिऊ ५७६.
 भिस्ति १३६.
 भिस्ति ६३८.
 भिस्ति १०८९.
 भिस्तिगुं २४१.
 भिस्तिगु ४८९.
 भिस्ति ८९७.
 भिस्ति ११४९, १२२२.
 भिस्तिगु १७७.
 भिस्तिगु १२६४.
 भिस्ति १२२, ११०७.
 भिस्तिगो ११०३.
 भिस्तिगु १०६६.
 भिस्तिगु १११५.
 भिस्तिगु ११०१.
 भिस्तिगु ११८६.
 भिस्तिगु ५८५.
 भिस्तिगु ४००.
 भिस्तिगु ४८०, ५६३, ७४८,
 १०९४.
 भिस्तिगु ३९८.
 भिस्तिगु ६१६.
 भिस्तिगु ९६१.
 भिस्तिगु ४५-६, ५२, ६४, ८८,
 ११४, १३६, १४४, ३६५,
 ४१९, ५५४, १०७३,
 ११०६, १११८, ११२२,
 ११४८, १२८५.
 भिस्तिगु १६१, ३०६, ४५१,
 ४५८, ५८२, ७२७, ८७८,
 १०५०, १२२६.
 भिस्तिगु ११९७.
 भिस्तिगु ११४२.
 भिस्तिगु ४८८, ७८१, ९८१, ९९२,
 १००१.

'भुस्तिगु' ३८७, 'हि' ३८७
 ११७.
 भुस्तिगु ७१८.
 भुस्तिगु १३९, ३८९, ९२५.
 भुस्तिगु ४९९.
 भुस्तिगु ८०.
 भुस्तिगु ४८५, ८६३.
 भुस्तिगु १०८०.
 भुस्तिगु १००४.
 भुस्तिगु ३९२.
 भुस्तिगु २९७.
 भुस्तिगु ३४, २०९१४, २१५, २९६,
 ४१२, ८०५, ८४९, ११४९,
 ११७३, १२२२, १२२३१३.
 भुस्तिगु २६, ५४, ७४३, १३०४.
 भुस्तिगु ९.
 भुस्तिगु ५३१.
 भुस्तिगु ७२२.
 भुस्तिगु १३६*१, १८८, २७१*१,
 ६४२, ९२९, ९५९, ९६०,
 १०१०, १०३९.
 भुस्तिगु २६८, ७०५.
 भुस्तिगु ६८४.
 भुस्तिगु ८५, १३३.
 भुस्तिगु १३३१२.
 भुस्तिगु ९२९.
 भुस्तिगु १३६*१.
 भुस्तिगु (३६) २२२, २३२, ६४५,
 ६६१, ९५४, १००५,
 १०९४, ११३६, १२५८.
 भुस्तिगु १२१३.
 भुस्तिगु ५४७.
 भुस्तिगु ६३५*३.
 भुस्तिगु ४०३.
 भुस्तिगु ४१०, ५४७.
 भुस्तिगु ११८.
 भुस्तिगु १८८, ९५८.
 भुस्तिगु १०२९.
 भुस्तिगु ११०९.

णववर्ण्य १२८५.

णवविभो १२९०.

णवगण ९६२४२.

णववह ९६२.

णववेद्य ९१२.

त

तह २०२.

तह्य १२७६.

तह्यवर्ण्य २.

तह्य ९०२-३, १०३४.

तह्या २, १०२, ३०३, ३२२,

७१८, ९८९, १२२०.

तह्योय ८४१०.

तह्य ४२४, १६४५११.

तह्यो ५६०, १०३९.

तह्यो १०३९४३.

तह्य २०२४११.

तह्य २४११.

तह्य ४१४, ५१४, ५६४, ५६४,

६४६, ८३४, ९२२, ९२६,

९६४, १००१, ११५४,

१२२१, १२३४४४.

तह्यो १७५-६, ५५८, ६३५:२,

६३५:३, ७९७, १००२,

११७०, ११९५४४.

तह्य २५४, ८१०, १०८१.

तह्य ३००, ९८३, १२८२.

तह्य ५४२.

तह्य १३०.

तह्य १४१, २००४, ३००,

४२४, १२०४, १२६८.

तह्य १३२७.

तह्य २००, २७०, ३४१,

३९५, ५३४, ८५१, ८७९,

९५१, १२२२.

तह्य ६४४, ९६४, ११९४.

तह्य १७३, ४४१.

तह्य १०७.

तह्य १०९, १६ १०९४१.

तह्य १८७.

तह्य १७२.

तह्य २९०.

तह्य ३४९.

तह्य २२, ६३५, १२३०.

तह्य ३२३-४, ३७२, ५५४,

६५४, १०९४४१२.

तह्य १२२६.

तह्य २३०, ३२५, ८१३,

८७०, १२७८४४.

तह्य ८९५, ९९०, १२७८,

१३२०.

तह्य ७२५.

तह्य १९३.

तह्य १०१०४५, १० १०१०.

तह्य ७६५, ७६७, ७७६, ८३९,

८४१, १०९०.

तह्य १३३३:१.

तह्य १०९४.

तह्य ६८.

तह्य १२२, ७४८, १०८३,

१२६२.

तह्य ८५७.

तह्य १३११.

तह्य ३८५, ८९६, ११३६,

११९३.

तह्य २३४४४. ४३२, ५३०,

५६०, ५६३, ६२७, ६३४,

६८६, १३०१.

तह्य १०२५.

तह्य ३५, ६२, ६२:१, ६३,

११०, १२८, १३१, १४३,

१७६, १८१, १८३, २०४,

२०६, २१२, २१४, २३०,

२६५, २८२, ३०१४, ३२८,

३३०, ३५७४१२,

३६३, ३७१, ३८४, ३८८,

३९१, ४३१, ४६३, ४७४,

५८४, ५९८, ६०१, ६२०,

६३८, ६५९४७, ६६४,

६८७, ७३५, ७९०, ७९२,

७९६, ८०३, ८०६, ८१०,

८१७, ८४८, ८५४४१३,

८६२, ८८८, ८९३, ९००,

९०४, ९०६, ९०८, ९१३,

९१९, ९२१, ९२४, ९३७,

९४५, ९४९, ९५२, ९६७,

१००५, १०४५, ११४८,

११६१४१५, १२११, १२१६,

१२२९, १३११.

तह्य १३००.

तह्य १०१५.

तह्य २३६.

तह्य १०३५.

तह्य ६४.

तह्य ११५९.

तह्य ८४९.

तह्य १०८, ८४७, ९५६४२.

तह्य ८२०, ८३३.

तह्य ८२७, ८५०.

तह्य ३३८.

तह्य ६६०.

तह्य ६१, ५४३.

तह्य १०८४२२, ९५६.

तह्य ९१९.

तह्य ६१४२.

तह्य ४३५.

तह्य १२५०.

तह्य १२९.

तह्य १२६४२२.

तह्य १२७.

तह्य ६०४.

तह्य ५३१.

तह्य ३४३, ४५५-६, ४७०,

६७४-५, ६७७, १०७२,

११७१.

तह्य ४५३.

तह्य ११७०.

समाक १९७, ५२२, ११३०
११३, ११८५.

समोय १३, ४४६, ४४९, ४५१,
५१९, ६४०.

समोई ५२३.

सम्भ ५७३.

सम्भति ४०४.

समिम १८२, ५१५, ५८९,
९३५, ९७९.

समकोय ८११०.

समकोय ८.

समलो १०३९१३.

समह १३२९.

समि ५७, २२९, ३५६, ५९४,
६२८.

समक १९७११९.

समि ७४८, ७६०.

समि ११२२.

सम २८, ४००, ७५७, १३०६.

समि ५६, ४९८.

सम १७९, २२०, २२९, २३६,
२६२, ३३६, ३५२, ३५५,
३६९, ३९६, ४४३, ४६१,
५८३, ५८५६३, ५९२,
६२८, ६४१, ७९१, ८७७,
८९२, ११३०, १२११.

सम ५१७.

सम १२-८.

सम १२-८, ८७, ७४६,
१३०९.

सम ३१३.

सम ३२१.

सम ७८, २१९, २९४, ६७७,
१२३७.

सम १२७१.

सम १७९११.

सम १७४.

सम २६८१३,
सम ६२९.

सम १०६८.

सम १०६३.

सम ५२३.

सम १३०८५१.

सम १३०९.

सम ७५१.

सम २१२.

सम (तम) २६९, ५८५०१,
५८५०३, १०२५१८, १२३७.

सम ७२८.

सम ९८.

सम ११५०.

सम ५८३, ५८५.

सम २४०.

सम २१३.

सम ८३८.

सम ४४४, ४७४.

सम १२५४.

सम ४९७.

सम २२९, २३५, ७४०,
८९२.

सम ५८९, ६२२.

सम ७८३, ९६५, ११४९.

सम २३४.

सम २६९, ७२४, ७२६.

सम ९९८.

सम २०, २२, ७३, १०६५२,

१५५-६, २२६, २४३, २८२,

३०९, ३२५-६, ३५२,

३५७-८, ३७२, ३७४,

४०२, ४२३, ४२२, ५६४,

५६६-७, ६०८, ६१५,

६१८, ६२०, ६५८, ७१८,

७७९, ७९१, ८४६, ८५१,

८८९, ९१७, ९७०, ९७७,

९८१, ९९२-३, १०४५,

१०५०, १०६९, ११६४,

११६७, ११७६, ११२६,

१३१२.

सम ८०३.

सम ३०२१३.

सम २४४, २८१.

सम ३.

सम ३७३.

सम ३११.

सम ९८९.

सम ३२२, ९८८.

सम १०६०१.

सम १६५१, ३५, ४२, ६६,

१०१, १०८, ११४, १५२१

१०, १५३, १६१, १८६१८,

१९२, २११, २४९, २६८,

२७२-३, २९९, ३०७,

३२१, ३३३, ३३९, ३६८,

३८६, ४१०, ४२२, ४३४,

४६६, ४८८, ४९०, ५१२,

५१४, ५१७, ५३७, ५४४,

५४७, ५७३-४, ६२७,

६६०, ६९३, ७१०, ७१५,

७२५, ७७८, ७९९, ८३५,

८६३, ८६६, ८७३, ८७९,

९२४, ९३१, ९४८, ९६१,

९७८, ९८९, ९९८,

१०९९०५, ११३५, ११४१,

११५७, ११८७, १२१०,

१२२२, १२२५, १२४६-७,

१२६७, १३१४१०, १३२०.

सम १८९, २४८, ३११, ४२६,

४९९, ७२२, ८३६, ९२६,

९५५, १०५१, १०९९,

१३३१.

सम १३७.

सम ४३४१२.

सम २८६, ३३५, ३५९,

३८७, ४२५, ४३०, ४६३,

४७६, ५८५, ५८८, ६५५,

७००, ७३९, ८०४, ८०७,

८११, ८१३, ८२७, ८५३,

८७४, ८९७, ९१४, ९९४,
११८१, १२१७, १२४२,
१२५५, १२७०, १२९०.
तं २, १५, १५२10, २३,
३२, ३४-५, ४२, ४७-7,
५३, १०१, १३४, १३५२४,
१४८२11, १५३, १५९,
१६१-२, १६५, १८४,
१८६, १९२, १९८, २००,
२०२, २२६, २३५, २४८,
२५५, २७०२5, २९१,
२९५, ३०४, ३०७, ३११-२,
३१७, ३२२, ३३२, ३६३,
३६८, ३८३२7, ३८९, ३९३,
४२७, ४३१, ४३४, ४६२,
४७३, ४८६-९, ४९२, ४९९,
५०४, ५१०, ५३५, ५३७,
५४६, ५४९-५१, ५५४,
५६०, ५६३२5, ५७७,
६०४, ६०७-८, ६१२, ६१४,
६४२-३, ६५४:१, ६६४,
६७९-८२, ६८४, ७०४-५,
७०८-९, ७१३, ७२२, ७२५,
७७८, ७९९, ८०९, ८१४,
८३५, ८५७, ८६३, ८६८,
८७९, ८८८, ८९५, ९०३,
९१६-७, ९२१, ९२४,
९२६-७, ९३०-३४,
९३६-७, ९४८, ९६१,
९७८, ९८३, ९८६, ९८९,
९९७-८, १०००, १००३-४,
१००७, १०१८, १०२३,
१०२५, १०३३, १०३७,
१०४०-१, १०४६, १०४८,
१०५२, १०५६, ११२०,
११२९, ११३३, ११५०,
११५७, ११६८, ११७४,
११७६, ११८५, १२०६२2,
१२०७, १२१२-३, १२१७,

१२१९, १२२१-२, १२३८,
१२४७, १२५४, १२९४,
१३१५, १३२३, १३३१.
संगुणिय ७१०.
संख्य २७७.
संख्यिय २९०२14.
संतु ७५६.
संविशिक ११४३.
संखोळ ९१३.
संमुखि ५३१२3.
संत ३९१२11, ४०१.
संस ३२3.
संसि ३०१.
संयोग्य १३०६.
संलोसरिय ४५६.
सा ९-५, १७२3, ३३, ३८,
४२, ५१, ५३, ९४, १०६-१,
११९२13, १३५, १३९-४०,
१४८, १५२, १५४-५,
१५९, १६१, १७८, १८६,
१९४, २०४, २०८, २१७,
२३०, २३३, २६४, २६८,
२७३, २९६, ३१४, ३१९,
३२३, ३२५२9, ३३५, ३४०,
३७८-९, ३८०२12, ३८४,
३८५२13, ३८६२15, ३८८
२1, ३९४२15, ४०४, ४१०,
४१४, ४२९, ४५२२14,
४६०२12, ४८८, ४९४-५,
४९७, ५०२, ५१६, ५२०,
५२९, ५५१, ५५६-७,
५७७, ५८५, ५८५-३,
५९८, ६०१, ६१०-११,
६१३, ६२२, ६३२, ६३५,
६३५-४, ६३८, ६४०-२,
६४९, ६५२, ६५४-१,
६५६, ६६३, ६६६, ६७२,
६७९, ७०२, ७१३, ७१९-
२०, ७२२, ७२४, ७३६-७,

७५२, ७८७, ७९२, ७९४,
७९६, ८०१, ८०९, ८२६२3,
८३८, ८४८-९, ८५१,
८५८-९, ८६२, ८७२, ८८७,
८९०, ८९३, ९०४, ९०९,
९१२, ९२४, ९२६-२८,
९३३:१२4, ९५९,
९८३२11, ९८८, १००५-६,
१०१४, १०२४, १०४०-१,
१०६५, १०७३, ११५०२8,
११५६, ११६५२4, ११७५,
१२०१, १२०६, १२०८,
१२११, १२१४-५, १२१९,
१२२१, १२२७, १२३३२6,
१२४०, १२४२२12, १२४५,
१२५५२5, १२७८२9,
१२७९, १३२०२11.
साह २१४, ५७५, ८६०, ८८४,
९५३, ९५५, १२३७.
साख ३७, ८४२.
साएण ४१६, ५८८, ६३५, ६६०.
साओ २५६, ८४३.
साओ ३१८, ३२१, ४७५,
६२१-२, ६३४, ६३८,
६४२, ८६२, १०६१.
साखिय २७६२7.
साखिय ६३६.
साग २३३, २४७, २४८२18,
२६०, २८४, ३००, ४१८,
७३७, ७६२, ८३७, ९६५,
१०१०, १०५८, ११०७,
११६४, ११८०, १२३३,
१२३९, १३३३३-१.
साण ३७, ८४३, ९२६, ९६५.
साणु २८४२7.
साणोमेळ २३२.
साम ६८६.
सामरस ५३६.
सामरसा ५०२.

ताम्ब ११२१७, ४१८१७, ५०४
११५.
ताम्ब ५९१, ६४४, १३३३*११२.
ताम्बस्त ६५९, ८६४.
ताम्ब ५५७, ६२२.
ताम्बा ३४५, ४५०, १०९०.
ताम्बाहोया ३९६.
ताम्बा ४६९.
ताम्बायणं ६६८.
ताम्बाखोर्ब ३१.
ताम्बि ६८४.
ताम्ब १९७, १०२६.
ताम्बल ५०५.
ताम्बि ११२७.
ताम्ब १२७४.
ताम्बिया १२९७.
ताम्बियास्त १३०२.
ताम्ब ११२, ११७, १३१११७,
१७५-१, २०९, २२४,
२३३, २६१, २९७१८,
२९९१२, ३१३, ३१७,
३७९, ४१८, ४३६, ४५९,
४६८, ५०४, ५२५, ५८९,
६३२, ७०६, ७८३, ७९१,
७९८, ८११, ९०७, ९६२,
१०३४, १०७०, १२१७,
१३१३१७.
ताम्बि २३१.
ताम्बिऊण १२९८.
ताम्बि ९०७१०.
ताम्बि १०६०.
ताम्ब ५११, ७८२, ८२२,
८५६, ९३३*१, १११७,
१११४, ११४३, ११८२,
१२८१, १२९०, १३०३.
ताम्ब २३०, २४६, ८९९.
ताम्बि ६२२.
ताम्बि २३१.
ताम्बि २५६.

ताम्बि २४५.
ताम्बि १२८४.
ताम्बि ४७५११.
ताम्बि ११०७.
ताम्बि ३३७.
ताम्बि ९९३.
ताम्बि २४८-९, २५९, २६१,
२८६, २९५, ५८९, ७४५,
९१९, ९६६-७, ९७०,
१००५, १०५७, १२३८,
१२५२, १३८१८,
३८३१७, ७५०, ८९९,
९७१.
ताम्बि २१९, २६२, ५८८, ७८८,
७९०.
ताम्बि २०२.
ताम्बि २१६.
ताम्बि २०१.
ताम्बि ४९५, ११३७.
ताम्बि ३४९१८.
ताम्बि ४६४१८.
ताम्बि १२३१७.
ताम्बि ८८६.
ताम्बि २४८, ११४१, १२३५,
१३२०.
ताम्बि १२३३.
ताम्बि २१३१०.
ताम्बि १०२५.
ताम्बि २०२.
ताम्बि २३, ५६, २६२, ४५५,
४४७-८, ४५०, ४५२,
४६८, ५१८, ५२६-७,
६६९, १०७१, ११८३.
ताम्बि ५२५.
ताम्बि ५२२, ६६७.
ताम्बि ५१७.
ताम्बि ४४४.
ताम्बि ४४७१६.
ताम्बि २३३.

ताम्बि ४०४१७.
ताम्बि १०८२१२.
ताम्बि १८, २०२, २७३, २८२,
३९०, ५२०, ६०७, ८०२-३.
ताम्बि ७७०.
ताम्बि १२८.
ताम्बि १२९७१७.
ताम्बि ७७.
ताम्बि १२७५.
ताम्बि ११२८.
ताम्बि १३०२१६.
ताम्बि ७४८.
ताम्बि १२१११३.
ताम्बि २७३, २९६, ३७१,
१००८, ११६९१२.
ताम्बि १३१९.
ताम्बि १८, ७१७.
ताम्बि ७४७, ७६७.
ताम्बि ४००, ७५७, १३०६.
ताम्बि ३४.
ताम्बि १८, २०२.
ताम्बि १५७, २८३, ३७२,
३७७, ४३०, ५६१, ७८४,
८१३, ८८८, ९२८, ९३३,
९३६, ९७६, ९९२.
ताम्बि ५८७.
ताम्बि ८३९.
ताम्बि ५८७, १०४६, १२१७,
१२३५.
ताम्बि २.
ताम्बि २९८१०.
ताम्बि २९८, ३१५.
ताम्बि ३१५१५.
ताम्बि १८.
ताम्बि २४.
ताम्बि २७१*११७.
ताम्बि २७०, २७१*१, ३०८,
३६२, ३६८, ३८८, ३८२,
४२८, ८७३, १२१३.

तीर्थ (खिवः) १६*१०.
 तीर्थ ५१५, ५५१, ५८२,
 ७६०, ७८७, ७९८, ८०१,
 ८७९, ९५०, ९५४.
 तीर्थ ३५९, ५६२, ७८२, ८७२,
 ३, ८७८, ९५१, ९९४.
 तीर्थ ८७२१३, ८७९१, ९५०१६.
 तीर्थ १०२१.
 तीर्थ ३८, १४९.
 तीर्थ २७१२१.
 तीर्थ ७३१.
 तुम्ह ७६७.
 तुम्ह ९८, ४८८, ५५१, ५७९,
 ६५४, ६५६, ६५९, ६६२,
 ७१८, ७२०, ७८५, ८३५,
 ८३८, ८६१, ८६४, ९४६१
 ३, ९८७, १००१, ११७७,
 ११९९, १२०१, १३१५.
 तुम्ह १२३.
 तुम्ह ९८२.
 तुम्ह ११००.
 तुम्ह ११६१.
 तुम्ह ३२, ३२१०, ९४, १०२,
 २२४, २३३, २९७-९,
 ३३२, ३७६, ३८९, ४०९,
 ४७६, ४८५, ५३८, ५५५,
 ५७३, ६४४, ६६७, ६८०,
 ६९४, ७२१, ७९७, ८००,
 ८०८, ८३३, ८६६, ८७०१
 १२, ८९१, ८९७, ९८४,
 १०८९, १०४७, १०५१,
 १११२१३.
 तुम्ह १०३९, १०३५.
 तुम्ह ६१२.
 तुम्ह ५६०, १०३९.
 तुम्ह ५६०, ६२१, १०४१,
 १२०७, १२४४.
 तुम्ह २९७१७.
 तुम्ह १२४४१७.

तुम्ह १०२, १३९, १८४, २१०,
 २५८-९, २६७, २९६, २९८,
 ३९०, ४०८, ४१७, ४६०,
 ४६२, ४८८, ५११, ५१५,
 ५३०, ५५२, ६२१, ६८९,
 ७०४, ७२८, ७३०, ७८७,
 ८०९, ८१४, ८७०११,
 ८७८, ८८६-७, ८९५,
 ८९८, ९१२, ९१४-५,
 ९२०, ९४६, ९५२, ९५६,
 ९६८-९, ९९०, ९९७,
 १०००, १०४०, १०५७,
 ११६५१६, ११७३, १२३६,
 १३१५१२.
 तुम्ह ९५२१७.
 तुम्ह ९५२.
 तुम्ह ४१०.
 तुम्ह ११, ४९४, ६४७, ६६०,
 ८७०, ९५३, ११५०, १२४६.
 तुम्ह ९५७.
 तुम्ह १८५.
 तुम्ह ५१२, ८८०.
 तुम्ह १८५११.
 तुम्ह ५७६.
 तुम्ह ६६०.
 तुम्ह १०३८.
 तुम्ह ५५८, ७१०, ८६०,
 १०५९, १२०८.
 तुम्ह २६४१३, ३७९११.
 तुम्ह ११७६.
 तुम्ह ३७९.
 तुम्ह ३७६.
 तुम्ह २०७, २६४, ३८३, ५१३,
 ८८३, १०४१, १२०९७.
 तुम्ह ४१३, ८८३१८, १२०९,
 १२१७, २२५, १०४९,
 १२६४१३, ३७९११.
 तुम्ह १६३१३.
 तुम्ह ५१२.

तुम्ह ११४३-४.
 तुम्ह ८११११.
 तुम्ह १६९, ७३६, ७९०, ९४८,
 ११०४, ११३२, ११४३१२,
 ११७५.
 तुम्ह १११५.
 तुम्ह १३६११, ११२४.
 तुम्ह ८११, ११३८.
 तुम्ह १११७.
 तुम्ह १०६६.
 तुम्ह २७४.
 तुम्ह २१८, ७९५.
 तुम्ह १०७०१०.
 तुम्ह २७९, ८७१, ९१९,
 १०७०, १२२८.
 तुम्ह २.
 तुम्ह ४४६.
 तुम्ह ७२५.
 तुम्ह ११२१७.
 तुम्ह २६८.
 तुम्ह २२२, ५८३, ५९५.
 तुम्ह १०६९१३.
 तुम्ह ९५-७, ११२, ११५,
 १४४, १६३, २७१, ३२३,
 ३६८, ४२८, ५०८-९,
 ५५८१०, ६११, ६२३,
 ६३२, ६४५, ६५४, ६६१-
 ३, ६९८, ७११, ७९८,
 ८५५, ८८१-२, ९४५,
 ९५१, ९६७, ९७५, ९८५,
 ९८८, ९९५-६, १०५४,
 ११५४, ११६५-६, १२०६,
 १२१५, १२१८, १२४६१७,
 १३१०, १३१२, १३१७.
 तुम्ह १२०६१२.
 तुम्ह ६५४१९, ९७३१६.
 तुम्ह ८३.
 तुम्ह ५८३.

५०६, ५१९, ५८८४, ६३६, ६३८, ६७३, ७०५, ७१६४१, ७२६, ७९३, ८१३, ८१६, ८४९, ८६९, ९०४, ९०८, ९४३, ९५९, १०४३१०, १०६४, ११३१, १२१२, १२२२, १३०३, १३३३.

स्थानियं १२९५४११.

°त्यलं १००५.

°स्थवयं १२९५.

°स्थमिजो १२०.

°स्थाण १०६४.

स्थानं ९५८.

°स्थामो ३७१.

°स्थायवस्त ९८४.

°स्थुर्हृदि २०२.

ध

धन २५५, ३९८, ४८४, ७५६.

धनएतु ९७३.

धनयक १३०८४११.

धनयकस्तार्ण ४००.

धनया ३९७.

धनहर २७०, ७६१, ७६८.

धनहरे १३०८५१.

धनहरेस्तु १३२५.

धनार्ह ७४६.

धनोर्हि १२१.

धरहरंत ७४७.

धळ १७९.

धर्म १३१५, १३२७.

धामार्ह ९११.

धामो ११९४, १३०७.

धिमिय ५५०, ८५२.

धिर १३२४.

धुगेऊण १०३३.

धुण्वतो १२८९.

धूमिवा २३०४४.

धूल १२३.

धूकामको ९३५.

धूहिवा ५७, २३७.

धेर ११८.

धोऊण २०२.

धोऊससंत ८३.

धोय ८२, ४४७, ९६८, १०३३.

धोर २८८, ११२४, ११८४.

धोरोरु ७४७, १३०५.

धोव ५२१.

धोवं १२७३.

धोवास्तुण १०८८.

द

दहप १०७६.

दहएण १२६९.

दहओ २०१, ३८१, ५०५४३,

५४६, ६५६, ७१६, ८४२,

१०७४, १०७८.

दहप ३९२, ५०५, ७०८, ८३७,

९२२४९.

दहयं ५७१, ६७०, १०३३,

१०८०.

दहया १२९८.

दहयाण १२४२.

दहयाणो ८४३.

दहओ ५४६४५.

दकता १०३१.

दकिलण ३४२.

दकिलणातुत्तं ५०१.

दकलो १५४४२१.

दण १७७, ११४४.

दणो १५४.

दण्ड १६७, ११५०, १२७०.

दण्ड २४८, ३०६, ३१७, ३९३,

५८४, ६०४, ६४३, ६८४,

८४२, १०४८, ११९२.

दण्ड ५१८.

दण्ड ११९१.

दण्डयं ४२९.

दण्ड ३६६.

दण्डयं ७७५.

दण्डालुण ३२२, ८०८.

दण्ड २७, १०१, ४५०, ५२४,

५२६, ७४१, ७६७, १०९७,

११२४, ११२८, १२७५.

दण्ड ३६६, ११४२, ११४४.

दण्ड १, ८६, ६७८, ७६४,

१३०५.

दण्ड ८१.

दण्ड ३४, ९२१, ९३९,

१०५०, ११४७, १२२६,

१२२८, १२६०, १२७९,

१३१२.

दण्ड ६४४.

दण्डोहयाई ३६६.

दण्डोहयाई ५३१.

दण्ड ११९२४५.

दण्डाई ८०.

दण्डावली २४.

दण्ड २३, २३४३, २७.

दण्डोवधार १०२९.

दण्डोहा ५१७.

दण्ड ५१८.

दण्ड २८, ९३, १६८, २२७,

२९०, ३५०, ६२७, १०३७,

११०४, ११५५, ११७१,

११७५४१४, ११८०.

दण्ड ७७१.

दण्डो २८९.

दण्डा ४३८.

दण्डो ३४३.

दण्डो ३२९७.

दण्डाई ७६१.

दण्ड १३२, १४८.

दण्ड १५२.

दण्ड ४४६.

दण्ड ५२३.

संसर्ग १६२, २७१*११/१,
४०५, ४०८, ४२८, ४४०,
४७२, ५०९, ५४९,
५८५*३, ६११, ६२३, ७०९,
७५२, ७६३, ८१२, ८३७,
८८२, ९६९, ९९५, १००१,
१०८९, ११५४, ११९८,
१३१५, १३७८.

संसर्गार्थ २६२, ३९८.

संसर्गम् ६१०१८, १२१४११.

संसर्गवह ४१८, ११६६.

संसर्ग २५२, ४४०, ६१०,
९६७, १२१४.

संसर्गीयाओ २८३.

संसर्गच्छांदा १२५१.

संसर्गच्छाण ९६३.

संसर्ग २७१:१, ७०३, ९८२,
९९२.

संसर्गेण १०४७.

संसर्गो ४०९.

संसर्गा ८२५१२.

संसर्गि २२४, २३३१८.

संसर्ग ६४७.

संसर्ग १२८, ५८२, १३२०.

संसर्ग ३७६१४.

संसर्ग ७९०.

संसर्ग ९९, २८०, २८७, ३७६१४,
११२१.

संसर्गा १२८, १६८१९.

संसर्ग १५२.

संसर्गेण ९२९, ९५९.

संसर्ग २३८, १०२४, १२८६१८,
१३२४.

संसर्गि १०२.

संसर्गा १४१.

संसर्गा १३२.

संसर्ग १३९१३, १८२, ९०१,
१२९८.

संसर्ग ११८६.

संसर्ग ११५, १३९, ९४३.

संसर्गी ७४१, १०९७.

संसर्ग २६६.

संसर्गा ८२५.

संसर्ग ८२४१५.

संसर्ग ८२४.

संसर्ग ३०७१.

संसर्ग १३२, २४३, २८१,
११३२.

संसर्ग ४२१.

संसर्ग ६६९.

संसर्ग २७५.

संसर्ग ५७८.

संसर्ग ६६४.

संसर्ग ९५५, १२६४.

संसर्ग ४५०, १३२६१३.

संसर्ग ८६५, १०६३, १२२१.

संसर्ग २६९, २४५, ३९१, ३९३,
५५२, ५६८, ८३४, ९०१,
९२२, ९२६-७, १०२५.

संसर्ग ३५८, ३९२, ४६३, ८२७,
९१९, १२३४, १२५२,
१२९९.

संसर्ग १०९५.

संसर्ग २४६, १२३५.

संसर्ग २३३, ४५०१८, ४५७.

संसर्ग १३२६.

संसर्ग ५५०, १३२६.

संसर्ग ३९६, ४०१, ४३२,
१२६५.

संसर्ग २०५, २२२, २८६, ६६५,
६८१, ८०६, ११९३,
१३०९.

संसर्ग ४३७.

संसर्ग ४०५, ६७४.

संसर्ग १२२०१११.

संसर्ग १२६५.

संसर्ग १२९२.

संसर्ग ४२९१३.

संसर्ग २२०, ६०२, ८५९, १०८९,

संसर्ग ९४२.

संसर्ग ३४३, ३४७, ६७१,
१०९३.

संसर्ग ४४३.

संसर्ग ४०६, ९३९, ९४२१८.

संसर्ग ११६९.

संसर्ग १२७१४.

संसर्ग ३२७, ८२३, २३२,
११०६, १२८५.

संसर्ग २२२.

संसर्ग ६८.

संसर्ग ६७, ४८४, ५४२, ८७५,
१०१८, १०७३, ११०३,
१३२२.

संसर्ग ५९६.

संसर्ग ११३२, १३१४.

संसर्ग ३२५.

संसर्ग ११३, ७११, ८१९.

संसर्ग १३१३.

संसर्ग ६३३.

संसर्ग २६०.

संसर्ग ३९९.

संसर्ग ६९८.

संसर्ग १५५.

संसर्ग २९३, ४१७, ४३०,
४९१, ६१६, ८०८-९,
८५२, १०६४, १२४३.

संसर्ग ३९९१२, ४८४१९,
१३१५११.

संसर्ग ८१९१४.

संसर्ग ६१६१९.

संसर्ग १०७१.

संसर्ग ११५, १२६, १२८, २२७,
५८२, ६६५, ११०३.

दिवंत १३-४११.
 दिवंतराजो १३-४.
 दिवंत २२८, ५२३, ११८३.
 दिवंता ७३२.
 दिवंते ५८३.
 दिवंतेहि ११५५.
 दिवंतो ४५, ६०२, १०४३,
 १०६५, १३२२.
 दिवस २९, २०९, २१५, २२४,
 ४४८, ५१६, ६७४.
 दिवसवरो ४४१११३.
 दिवसस्त ४१२.
 दिवस ५१५.
 दिवसतर्त ८१४.
 दिवसात् ६१२.
 दिवसावसाग २२१.
 दिवसि ६१.
 दिवसोहि ९२०.
 दिवसो ४०८.
 दिवई ३३४, ८२७१५, ९५७,
 १३३३३१.
 दिवहा २३२, २८४, ३३२,
 ६५८, ९५६, १३१७.
 दिवहाग २२२.
 दिवडे १५७, ८१५, ८२५,
 ८२७.
 दिवडेहि ५९१, 'हि ८४७,
 'हि ७९८, ८२५, ९२०१५,
 ११४७.
 दिवहो ४०८१२, ९६९-७०.
 दिवणुपहि १५७१९.
 दिवमि १३१४.
 दिवस २०९१३, २२११३,
 ४४८१२, ६२९, ७३१,
 ११४५.
 दिवसमि ११६३.
 दिवसवर ४४५.
 दिवसवरो ४४१.
 दिवस ११६४.

दिवसात् ८७९.
 दिवहा ८२७१५.
 दिवडे ८२५१.
 दिवं ५८७.
 दिवंगाणा ५८१.
 दिवाहिणो १२१०.
 दिव्य ३५, ४१, १९११२०,
 ५४८, ६००, ६०३, १३१३.
 दिव्य ९२९१२.
 दिव्या ३५.
 दिव्यात् १५८.
 दिव्यायो ८१६.
 दिविजण ९७६.
 दिव्येण १५७१८, ८१५, १२५४.
 दिव्यो ३१४१, १२३८१३.
 दिवस ६६८.
 दिवा २८, १३३, १६५, ३४०,
 ३४२, ४५७, ६२७, ६६७,
 ९३४, १०७०, ११३०.
 दिवाह ४३८११०, ११३२.
 दिवाह ४५३१२०.
 दिवाह २४३, ११३२.
 दिवाणो ४५३, ४९६, ५२५.
 दिवापण ९३.
 दिवापणो ११७१.
 दिवापणो १६८, ११०४.
 दिवावह २९०.
 दिवाहि ६३९.
 दिवाहुत्त १०३७.
 दिवाहोय ३५०.
 दिवाहोया ४४५, ११२१.
 दिवो ४९.
 दीण ७०३.
 दीव १०७१, १३०७.
 दीवमि १३२०३१.
 दीवव १०९४.
 दीवतर्त १०९.
 दीवाहि १०३.

दीवाहि ७८८.
 दीवाहिवाहुत्त १६३.
 दीसह १५, ८५, १४०१८,
 १६८, ३६७, ४५५, ५२३-
 ४, ६२१, ६४९, ६६२,
 ७२९, ७७७, ८२७, ८३९,
 १०३२, ११५६, १२२३१४.
 दीसह ८५१४, १४०, १२२३.
 दीसहसि ६९५.
 दीसणा ८३६.
 दीससि ६२३१, १७२, २२०,
 २५३, ३६४, ३६६, ६७७.
 दीसिद ४५४.
 दीसिहसि ७०८.
 दीसिहसि ५१३.
 दीह ४७०, ८४०, ११२३.
 दीहण्णि १३३३३१.
 दीहर ९६२, ११२०.
 दीहरा ८९८.
 दीहाई ७७३.
 दीहावय ७१८.
 दीहिवा ८२९.
 दीहिवाह २४११.
 दीहिवाह २४, ४७१.
 दीहिवाह ६७०.
 दीहिवाहमि १३२४.
 दीहिवासु २४११३.
 दु ६८४.
 दुवण ९१६१३.
 दुवय ३०९, ४९७,
 दुवय ४९७१२३.
 दुवल ६८, १५०१४, २३२,
 ३०९, ४१५, ५७२, ६३९,
 ६४९, ६६२, ६६२३१,
 ६८९, ७२८-९.
 दुवलमहा ६५८.
 दुवलह ६६२३१.
 दुवल १५०, १८९, ४३१,

६६१, ७१९, १०१९,
 १३३३*१.
 दुकसा ५७१.
 दुकसाय ६५२.
 दुकसिया ६६२.
 दुकसियाहिं ६३९.
 दुकसीण ५७१.
 दुकसुतारो १६७.
 दुकसेण ५७०.
 दुकसेहिं २७४, ३०५.
 दुग्गातो १४९.
 दुग्गाह १०८.
 दुद्धरियं ५६८.
 दुद्धिसिमा ९२५१.
 दुद्धिसिण ६८६.
 दुद्धिसिमा ९२५.
 दुजओ २२७.
 दुजण १४, १६१, १६१२, १६११.
 दुजणस्त १६.
 दुजणा १३.
 दुजणो ६१९११६.
 दुद्ध ५२५१११, ६९१, ९१५,
 १०३६.
 दुण्णओ ६३०.
 दुण्णि २८३१६.
 दुद्धमं १०७६.
 दुद्धमो १०७६१३.
 दुद्धसणो ६५.
 दुद्ध ३३२, ५२५.
 दुद्धोदधि ४५५.
 दुद्धम्बहया २१०.
 दुप्पेणं ६८४.
 दुप्पेणोहिं ४९५.
 दुप्पेणं ६४३१५, ८३३.
 दुप्पसिमुज्जाह ४१६१४.
 दुप्परिमोज्जाह ४१६१४.
 दुप्परिपह्ण ५७२.
 दुप्परिपह्णोहिं ४१६.

दुप्पह्णो १११२.
 दुप्पसिण १२०९.
 दुप्पिण्ण ८३३१.
 दुप्पेणं ११८२.
 दुप्पेणं ६४३.
 दुम १०२८.
 दुमा १११२१३.
 दुमे ६५३.
 दुराखोयाहिं ८०.
 दुरास ९८०.
 दुरासा ९३१.
 दुरासाहं १०३४.
 दुद्धं ९३०, १२०६.
 दुद्धाहिं ९५५.
 दुद्धो ३१५.
 दुद्धा ३२०.
 दुद्धल ६६८.
 दुद्ध ५२९, ५३८, ५६९-७०,
 १०५९.
 दुद्ध ७१७.
 दुद्धा ३९०१७.
 दुधारमि १३३.
 दुधारं ६८७, १०२२, १०३४.
 दुधे १०६१.
 दुधयणं २९५.
 दुधियण २९४.
 दुधियण्ण ६७११५, १०९३.
 दुधिसह ६७१.
 दुधिसह ४४०, ४७४.
 दुधिसहं १०१९.
 दुधोओ ७०४.
 दुधोओ १२२१५.
 दुधोओ १२२.
 दुधमीहिण ३१९.
 दुधसं २१३.
 दुद्ध ६३५३३, ९७९.
 दुद्ध ९८४.
 दुद्धो ५४८.
 दुद्धसं ४१११११.

दुद्धाहमि ४८८१९.
 दुद्धोयणं ७००.
 दुद्धोयणो २७१.
 दुद्ध २७२.
 दुद्धो १३-७.
 दुद्धिया ६३५५१.
 दुद्धिया ७२.
 दुद्ध ५४२-३.
 दुद्ध ५६१.
 दुद्ध ५०५.
 दुद्धो १०६१.
 दुद्ध १६१.
 दुद्धो ७३.
 दुद्धो १५४, ८०८, १२६०.
 दुद्ध ९१६.
 दुद्ध १८९.
 दुद्धिया ५७०१३.
 दुद्ध १४४.
 दुद्ध ११७२-३, ११७६, ११७८.
 दुद्ध ३८८, ४९०, ६६८, ७७६,
 ७८५, ९६६, १०५३, ११५३,
 १२३३.
 दुद्ध ९३०.
 दुद्ध १२२२, १३०७.
 दुद्ध २१८१३, ५३२, ६५५,
 ८७७.
 दुद्ध ९५९, ११८१.
 दुद्धो ३०६.
 दुद्धो ७०३.
 दुद्धासण २५०.
 दुद्धाओ १०७२.
 दुद्धाहय ७४७.
 दुद्धो ११३८.
 दुद्ध ५०.
 दुद्ध ४१२१२.
 दुद्ध ११९१.
 दुद्ध २४९.
 दुद्ध ६८५.
 दुद्ध ७३७.

वृसह ५३१.
 वृसह १८७, २९५, ५६५,
 ८६२, ९७८, ९८६.
 वृसहो ६८९.
 वृसंचारो ४११.
 वृसिक्लिपार्हि ७६३.
 वृण्णं १३१५.
 वृण्व १९१, ३११, ६९०, ९८७.
 वृण्व ९२९, १२३१.
 वृण्वहि १८५, हिं ११३८
 वृण्वो ३१४.
 वे ३२१, ३३३७१, ३८३,
 ९६२, ९८४, १०५४,
 १२०६१२, १२२१, १२४८,
 १२५४.
 वेह ६२, १६२, २१६, ५७३,
 ७७७, ८२८, ९५८, १२५६.
 वेध ५५८.
 वेधक १३२३.
 वेण्णं १३१५११.
 वेण्णो ६१६१९.
 वेसि ३१४, ५६६, ११७७,
 १२०६.
 वेव १०२, १०५, ११५, १३३,
 १३७, १४६, १९२-१३,
 १९८, २०९, २१५११३,
 २८४, ८९३, ८९८, ९४८,
 ९६१, ९९९, १००१, ११०२,
 ११२९, ११४६, ११४९.
 वेवण्णुपार्हि १५७, ८१५.
 वेवदास १०२८.
 वेवदेवस्स १०३२.
 वेवया ७२३.
 वेवयाभो ५८८, ६४७.
 वेव्य ९२९११२.
 वेव्यं ८१८.
 वेव्युल्लोय १२९५.
 वेवा २९२, ३५७, ११६३.
 वेवाह १२७.

वेवाण २२७, ४१५.
 वेवाळपार्हि ८१८.
 वेवाळयस्स २४३.
 वेवी ५५८, ७८१, ८०५, ९६६,
 १३२७.
 वेवीण ९७४.
 वेवीण ९६४.
 वेवीण ९६१.
 वेवेण १५७, ३२२.
 वेवेहि ६६५, १२४५.
 वेवो ३१४१, ३३०.
 वेव्वा ७३०१८.
 वेव्वाहि ११३८१३.
 वेव्वेण १५७१८.
 वेव्वेहि १२४५१३.
 वेव्वो ७३०, १२३८१३.
 वेस २०३, ३५८, २९०, ३५२,
 ७७३, ७७६, १२७७, १२८६.
 वेसम्मि ८७४.
 वेसयकं ४६५.
 वेसाजो ८९३.
 वेसि ४१, १३३०.
 वेवीण ६१९११६.
 वेसु ११७५.
 वेसेमि २३३.
 वेसेसु ३३४.
 वेसो ८४०.
 वेह ६६९.
 वेहळी ३.
 वेहि ६१३.
 वेहो ११८७.
 वेह्य ५८.
 वेणिण २८३, ११७२.
 वेण्य २८४.
 वो २४६, २४८, ८०३, ८०५,
 १०५६, ११३९, ११७२१८,
 ११७७, ११७८, १२५१,
 १३२०.

वोक्ख २३२५५.
 वोक्खिमा ९२५१४.
 वोमीहो ६७.
 वोणि १११८.
 वोणीण ९११.
 वोणीओ ७३६.
 वोणिण २५१.
 वोण्ह २३२, ४०४-५.
 वोन्नि ११७२१८.
 वोभाहो ११९३१७.
 वोभाहय ११८७१५.
 वोळ ४६०१८.
 वोळहो ३७८, ३८०-१.
 वोळंत २८.
 वोळायमाण ४०५.
 वोळि १११८१३.
 वोस १४, ३००, १३३०.
 वोसा १२, २७२.
 वोसायरा ११७२, ११७८.
 वोसायरोहि ११९२.
 वोसे १३३२.
 वोसेण १००, ३१८, ५६५,
 ९८४, १०५७.
 वोसो १५, ६२, ६२१, ६३,
 २९७, २९९, ३०९.
 वोहणम्मि १११०११०.
 वोहळ ३८०.
 वोहळाहि ४०४.
 वोहाहो ११९३.
 वोहाहय ११८७.
 वोहाह्य १२०२.
 वोहाह्या २५४.
 वोहि ५३२, हिं १०२०, हिं
 २४८, ४०४१७, ९७८,
 १२४३, १२५२.
 वोह ६८२, १२१६.
 वोहिवाण ७२१७.
 वो
 वण १०२६११२, ३२४, ३३१.

धनं ६९७.
 धनाण १८६.
 धनियं ८५३.
 धनु ६००.
 धनुषरो ५४१.
 धनुं १२६६.
 धनयराओ ८४३.
 धन्या ४०९, ५७२.
 धन्याओ ८४२.
 धन्याण ८४३.
 धन्यासि ३७५.
 धम्म २६४, १२०२११.
 धम्मवालेहिं ११३१.
 धम्मस्स ४७.
 धम्माय १०१०.
 धम्मो १३-४, ६६५.
 धय ५७, ८१८.
 धयवड २४०, ३५४, ५९९.
 धरह १०८०.
 धरगियळं १०२९, १२९५.
 धरगियले ८५९, १२०३.
 धरणीयळं ६२०.
 धरणीयले ८५९१७.
 धरणीयले ७०५.
 धरणे ६.
 धरंके ५९५.
 धराहर ४६८, ५२४, ६७२.
 धराहरा ५२४१४.
 धरिऊण ७०२.
 धरिऊह १०९७.
 धरेजमाणो ९१९.
 धरेऊण ८२६.
 धवल ७-५, २०५, ४५४.
 धवलळम ६७८.
 धवळं ६६८.
 धवळा ११.
 धवळाई १०९१.
 धवले २४.

धवळो ९५१.
 धाह ११३९.
 धारं ३०७.
 धाराए १२००.
 धाराहरे ८३१.
 धारिओ ४३८.
 धारंत १११७.
 धावियाओ १२४०.
 धीर ४०४.
 धीराण १०१५, ११८०१७.
 धीरो १५४, १०३९.
 धुणसु १११२.
 धुच ५२२.
 धुवाणं ९६३१४.
 धुरा ७३३.
 धुरे ४९०, १०५३.
 धुव्वंत ५९९.
 धुव्वंसि ६१.
 धूआ २३१२.
 धूय १९, ५५.
 धूमं ३४३.
 धूमेण ४५१.
 धूय १३०६.
 धूया २३१, ३३०, ७८६, १२१३, १२१६.
 धूयाड २८३१६.
 धूयाए ३१५.
 धूयाओ ८०३.
 धूयाओ २४६.
 धूयाण २५२.
 धूयाहि ३१५१२.
 धूव १५७७.
 धोवाओ ५२५.
 न
 न १५१६, ३७१५, ७६१६.
 न १६११७, ६४२१३, ७१९१७,
 ८३२१७, ८५११६, ८५६११,
 ८५९१८, ८८७१५, ९५८
 १४, ११५१११४, १२०७१५.

नवका ६६९१२२.
 नया १३१९१४.
 नमह २१५.
 नमेऊण १०६११३.
 नमो १४१४.
 नयण ७६११६, ८०७१८.
 नयणाई १०८२१३.
 नयणो २५२१९,
 नयरी ४१२११२.
 नयरे ८५९१८.
 नयवरो ६६११.
 नरनाहो १३००१९, ११६०११४.
 नरवह १२१३१२.
 नरवङ्गा १०६१११०.
 नरवसिं १२९८११.
 नराहिवाड १०१११४.
 नरिदस्स १२०२११०.
 नोस्सराण १०६१७.
 नकळुवरो १२४२११४.
 नकिणि ५००१६.
 नव ८६११०, ६०७१२, १३२०
 १२१६.
 नवर ८३२११६.
 नवरी ८३२११६, ११८५११९.
 नह ५०२११२, ६५४११११,
 ६६९१२३, १२५६११९.
 नहसंप्यंत १२५६११५.
 नहंराण ४३६१४.
 नहाहि ६७४११२, १०९२११६.
 नंदण ३६११३.
 नाम ६८६१४.
 नामं २२११.
 नामे २०११५, ५२११७.
 नामेण २०११५, ८१३१८.
 नासं १६१११२.
 नाह १३१८११७.
 निर्दणए ६०७१३.
 निष्कारणम् ४९११२.

निक्खलव ७४३१८.
 निक्खलवहिंलो ८८६१२.
 निक्खल ९९९१८.
 निक्खलो ३२११८.
 निक्खल ७२११८.
 निक्खलो १२१६१२.
 निक्खललो ६२६१७.
 निक्खल १२७०११०.
 निक्खलपाद ५०१२७.
 निक्खलपाद १११४.
 निक्खल १०९६१४.
 निक्खलहिंलो १०९६१७.
 निक्खललो १०१६१३.
 निक्खल १२३१७.
 निक्खलो ७१२.
 निक्खललो ११०८१४.
 निक्खलो ५१६१५.
 निक्खल १०८२१८.
 निक्खल २५९११८, ८३०११८.
 निक्खलपाद १११४.
 निक्खललो १०९६१४.
 निक्खल ३०३१५.
 निक्खल १०८९१२२, १३२०१२५.
 निक्खल ६३५३१२.
 निक्खल २०१५, २७२१६, ८१२१५, १३१९३११०.
 निक्खल ४७९१३, ८२३१७.
 निक्खल ३५६११८.
 निक्खलो ३४५१४, ४४८१३, १०९०१८.
 निक्खलो ८७६१७.
 निक्खल १११६१५.
 निक्खल ११८४१२.
 निक्खलो १०१७१३.
 निक्खललो १०७६१२.
 निक्खलो १०१७१३.
 निक्खल ४२०११६.

निक्खलो १०५१२.
 निक्खल ११२०१६.
 निक्खल ६३८१७.
 निक्खल ११२५१०, १२०३१४.
 निक्खल ११०६१३.
 निक्खल ११०६१३.
 निक्खल ७४९१५.
 निक्खल ४४११५.
 निक्खल ११४८१५.
 निक्खल १३२०११२.
 निक्खल ४३१७.
 निक्खलो ४८०१७.
 निक्खल ३४६१६.
 निक्खलो ११७७१३.
 निक्खलो ११५१३.
 निक्खल ३५११५.
 निक्खलो ४६१२२.
 निक्खल ११४८१५.
 निक्खल १३२०११२.
 निक्खल ११३०१४.
 निक्खल ४७९१२.
 निक्खल ३२९१२.
 निक्खलो ७१६१११.
 निक्खल १९५१४.
 निक्खल १२५४१४.
 निक्खलो २१८, ११५०१०.
 निक्खलो १३०४१२.
 निक्खल १२०११५, १३१११५.
 निक्खलो १५११८.
 निक्खल ११८११०.
 निक्खलो ११८०१८.
 निक्खलो ३४१२३.
 निक्खल ५५८१०.
 निक्खलो १०५३१४.
 निक्खल १०९६१४.
 निक्खलो १०५३१४.
 निक्खल ३१२.
 निक्खलो ७११२.

निक्खलो १२४९१६.
 निक्खलो १२९६१४.
 निक्खलो ५७९१७.
 निक्खल १०९६१२.
 निक्खल १०९६१०.
 निक्खल ४५१५, ४६१२२, ११९७१२०.
 निक्खलो ११९७१२०.
 निक्खलो १०९६१२, ८८६११, १००४१७, ११३६१७.
 निक्खलो ३३५३१३.
 निक्खलो ४०३१६.
 निक्खलो ४०३१६.
 निक्खलो १०९६१५.
 प
 पद्धल ५२, १३२२.
 पद्धल ३५५.
 पद्धलो १३११७, ९६४.
 पद्धलो ५५८.
 पद्धल २४२, १०८७.
 पद्धल ८२६.
 पद्धलो ७३५.
 पद्धल ४६८.
 पद्धल १२८८, १३०८११.
 पद्धल ५१०.
 पद्धलो ३३०.
 पद्धल २८२, ३०२१२.
 पद्धल ३५५.
 पद्धल ४७९१५.
 पद्धल १२३५७.
 पद्धल ४७९.
 पद्धल २३४, २५८.
 पद्धलो १२४.
 पद्धल (३३) ३३५३४.
 पद्धलो ८२५.
 पद्धलो ८४१.
 पद्धलो ६८८.
 पद्धलो ७-५, ३३, ६२, १०६५.

पओसे ४७९.	पमाकिओ ५६२, ५८५०३,	पविपुण्य १६८.
पओहर ६१, ५०९, ८५३,	८५८.	पविपूरिपहिं ६१५, ७०९.
९५१.	पमाकिपस्स ३४४.	पविपूरिपहिं ३८५.
पओहराओ ५०.	पमाओ ६३५०२.	पविपूरिपिया ४०१.
पओहरण्णो ९८.	पमाओकिप ५६६.	पविपूरिपिया ११७८.
पओहरोवहि ५०६.	पमाकिप ५६६१०, १२८८.	पविपूरिपिया ५५७.
पकंपल ८५१.	पमाकिमाओ ४९६१५.	पविपूरिपिया ११८७.
पकीरिया ३७४.	पमाकिमाओ ४९६.	पविपूरिपिया १५३१७.
पकाण १०६७.	पमाण १२०४.	पविपूरिपिया ११९०१६.
पकल १०८८.	पमाण्णो १३-६१२१.	पविपूरिपिया ६३६, १०५२.
पकल्लण ७५७.	पह ७३७, १२९८.	पविपूरिपिया ७०५.
पकल्लिओ १२०.	पहसुयं ७५७.	पविपूरिपिया १६९, ४०२, १०२२.
पकल्लिय २७४, १०९८.	पहिया ३६५१५.	पविपूरिपिया १६८.
पकलं २४०१७.	पह्ति ७७६, ९०९, १२९१.	पविपूरिपिया ७३१, १०६५.
पकलाविपण्णं २४०.	पह्ति ६.	पविपूरिपिया ५४.
पकिल ३२४.	पह्ति ५६९, ८६५.	पविपूरिपिया ५६.
पकिल्ला ८०७.	पह्तिडीओ १०६६.	पविपूरिपिया ११३०.
पकिल्लो २४९.	पह्ति २८५१२, ६४०१३.	पविपूरिपिया ३९३, ४०२.
पकिज्जं ३२८, ९०२.	पह्ति ६३.	पविपूरिपिया ११३०.
पकल्ल ४०९, ८५७, ९९२,	पह्ति १२९६.	पविपूरिपिया ११५६१३.
११४३.	पह्ति ९३.	पविपूरिपिया १२७३.
पकल्लं २६७, ८४९.	पह्ति १०३११४, १२७५.	पविपूरिपिया ११५६, ११८७.
पकलं २९४.	पह्ति ८८४.	पविपूरिपिया ८२८, ९६७.
पकुण्ण १२५१.	पह्ति २३१११.	पविपूरिपिया १५३.
पकुट्टिया १२८०.	पह्ति ११९६.	पविपूरिपिया ३२६, ११६९,
पकुट्टियाण १०९५.	पह्ति ११८, ९६०, ११३८,	१३१६.
पकुल १०९०-९१.	११६६.	पविपूरिपिया ११६, ३६०, ६५७,
पकुल ७९, ३६२, ५०३, ५०५,	पह्ति २४११८.	८५१.
८३७, ९९३, ९९४, १२६२.	पह्ति ८७१,	पविपूरिपिया ९२७, १०१६, १२८३,
पकुल्ल २९०, ३५०.	पह्ति १६६.	१३१५, १३३१.
पकुल्लं ४५१.	पह्ति १६६१९.	पविपूरिपिया २५९.
पकुल्ल ११३२, ११७४.	पह्ति ३२६.	पविपूरिपिया २२७१९, १३१५१२.
पकुल्लमा ४३८१९.	पह्ति ८५१.	पविपूरिपिया ४८१, ६१५.
पकुल्ल १०६८.	पह्ति ७८९.	पह्ति ३२९१३.
पकुल्लो १३-६.	पह्ति ११७६.	पह्ति २६०, ३८५, ९३७.
पकुल ८०.	पह्ति ३२९.	पह्ति ४३२.
पकुलं ७६.	पह्ति ९८८.	पह्ति ८५६.
पकुल्ल ९७९.	पह्ति ९९०.	पह्ति ११८३.

पट्टिहृत्य ९३११८.

पट्टिहृत्य ८५६.

पट्टिहृत्य ८८१.

पट्टिहृत्य ९०१.

पट्टिहृत्य ८८११८.

पट्टि १६८, १२९६.

पट्टि ११७०.

पट्टि ३७२, ३८१, ३८७, ४०५,

४५४, ५४०, ५४५, ६०१,

७०९, ७५४.

पट्टिमि २७१११.

पट्टिमि ३८०.

पट्टिमि ७९, ५०३, ६०८, ७१९,

८७३, ८७८, ९०१, ११४०,

११५२, १२६६, १२८९.

पट्टिमा ५४५१३, ५७१.

पट्टिमाया ७४.

पट्टिमि ३५.

पट्टिमि २७३.

पट्टिमि १३३३३१.

पट्टिमि १२६.

पट्टिमि १३०३.

पट्टि ११४, ११६, १२६३.

पट्टिपट्टि १०६२.

पट्टिपट्टि ६६.

पट्टिपट्टि ६६११०, ८८९, ८९४.

पट्टिपट्टि १२९.

पट्टिपट्टि ७१३.

पट्टिपट्टि ५४७.

पट्टिपट्टि २८६, ८०६.

पट्टिपट्टि ८४१.

पट्टिपट्टि ८१९.

पट्टिपट्टि १२८४.

पट्टिपट्टि २९१.

पट्टिपट्टि ८४.

पट्टिपट्टि २८६११४.

पट्टिपट्टि २६८, ४९४, ६८२.

पट्टिपट्टि ३.

पट्टिमि २४९.

पट्टिमि ८३५, ८५१.

पट्टिमि १०६२१२.

पट्टिमि ५४८.

पट्टिमि ३६०, ६५१, १२८०.

पट्टिमि २०६.

पट्टिमि ७८५.

पट्टिमि ९४५१११.

पट्टिमि ३८८, ९६६, ११५३,

१२३३, १३०१.

पट्टिमि ४१८.

पट्टिमि १८०.

पट्टिमि ३९८.

पट्टि (पट्टि) २३४११०, ३६४,

१२६३, १३०१, (पट्टि)

७७४.

पट्टिमि १९०.

पट्टिमि ११०, १५४, ६५७,

८४५.

पट्टिमि ९८.

पट्टिमि ३४६.

पट्टिमि ९८.

पट्टिमि ७४११.

पट्टिमि ९६.

पट्टिमि ५८५.

पट्टिमि ९८, १०२, ३१२.

पट्टिमि ४८३.

पट्टिमि ५९०, ६५४, ६८१, ७३९,

९००, १२८५.

पट्टिमि ४३५१२.

पट्टिमि ३४२.

पट्टिमि ४३५.

पट्टिमि १००३, १०१३.

पट्टिमि १२४६.

पट्टिमि ४, १३५, १३९, ३२७,

९२०, ९३३११, १०४९,

१०८७, १२१७, १२४७११०.

पट्टिमि ७३२.

पट्टिमि ७४.

पट्टिमि १२३२.

पट्टिमि १५१.

पट्टिमि ९२८.

पट्टिमि ९४९.

पट्टिमि ९४९१५.

पट्टिमि ६५.

पट्टिमि ६१४.

पट्टिमि ८५१५.

पट्टिमि ७२६.

पट्टिमि ६६४.

पट्टिमि ८०, १०७७.

पट्टिमि ६६९, ११८४.

पट्टिमि ७७६.

पट्टिमि १३३३.

पट्टिमि १०१, ३००, ६६६,

८६९, १०३८.

पट्टिमि ४७८.

पट्टिमि ५४८.

पट्टिमि ४०८.

पट्टिमि १३३३.

पट्टिमि ४५, ९४९, ९७२,

१०८१११२.

पट्टिमि ९२११७.

पट्टिमि ९१२.

पट्टिमि १२३३, १२७७.

पट्टिमि ५७५.

पट्टिमि १२९२.

पट्टिमि ११६४.

पट्टिमि ४७६.

पट्टिमि ९२९.

पट्टिमि ११८३.

पट्टिमि ११४०.

पट्टिमि ३९६, ५३६, १०८६,

१३०९.

पट्टिमि १२६९१५.

पट्टिमि २३५११३.

पट्टिमि १०८२.

पट्टिमि १२६९.

पट्टिमि २३५, १२६८.

पम्पुसिप ३२६.
 पय १४२, १७७, २९०, ३६१,
 ५५२, ५८९, ५९१, ७४३,
 ७५३, ९२०, १०९८, १३०४.
 पयविल्लणा २७४१२.
 पयह १२४११०.
 पयट्टेहि ६१६.
 पयह १२८८.
 पयहमुपपण १००.
 पयहति ३९८.
 पयडा ११२१.
 पयहिओ १३०८५१.
 पयहिज्जत्तं ४९९.
 पयडिय ६०३, १३०५.
 पयडीकपा ६१८.
 पयडो १७१, १०००.
 पयत्त १२४१.
 पयत्ता ४५४.
 पयत्ताओ ५६१.
 पयत्तेण ७६३, ९९०, १३३१.
 पय १२०.
 पयवीथ ८८४.
 पयं ७५, ६८४१२२.
 पयगुट्टेण ६२०.
 पयपसि ४८१.
 पयपंती ७०५.
 पयपंतो २६१.
 पयपिएण ९-५, १७१३, ४१४,
 ८६१.
 पयपिय ९७३.
 पयपियं ६९६, १००३.
 पयपियाह ९१८.
 पयपेसि २२६.
 पयाह २४८.
 पयाण १०६४१५.
 पयाण्य १०६४.
 पयाण्यस्स ११०२.
 पयाणयाह १३२०.
 ली. १८

पयाणे १०६८११.
 पयारं १३१८.
 पयाव ७०, ८४५.
 पयावह ६५१.
 पयावहस्स ४७.
 पयावो १३-५११५, १३-५,
 १०७, ७८८.
 पयासेण १५५.
 पयाहिणं २७४.
 पयाहिणो १३०१.
 पर १४, १४७, १४९, १५४,
 २०३, ५७०, ६९८, ७३१,
 ७३३, ८८९१८, ९६५,
 १००७, १०३८, ११५०.
 परत्तण ११२७.
 परत्तिय ५५९.
 परत्तावं ३७१६.
 परम ८१९, ९११, १२१३,
 १३०१.
 परमत्वं १३३२.
 परमाणवं १०५५.
 परमुही ८७११९.
 परमेसर १६४.
 परम्मुहा १४.
 परम्मुही ८७, ४७२.
 परकोय ६६.
 परवसाय ३८११२.
 परव्वस ५४९.
 परव्वसाह ४७५.
 परव्वसाव ३८११२.
 परव्वसाप ३८१.
 परव्वसो ९५, ५३१.
 परसु २८८.
 परं ८४२, १२२४, १३२१.
 परंपर १२८४.
 परंपरा ८८७.
 परंमुहा १४१५.
 परा ४८४.
 पराहवं ४३७.

पराहविज्जति ४३७१८.
 परितट्ठ ५०५, ७४५, १२४१.
 परितट्ठो ११५७.
 परितंविष १२५८.
 परितंविषि ८५३.
 परितंविषा १२६९.
 परितंविष १२५८१५.
 परिओस १४५, ३६२, ५०७,
 ६७१, ८१०, ८१६, ९६५,
 ९७२, १०९३, १२२८,
 १२८४.
 परिओस ८७१.
 परिओसा ८७१२, १२६३.
 परिओसाहि ५४०.
 परिओसिय ५८६.
 परिओसिरी ८९९.
 परिओसुमुह १२८४१३.
 परिओसे १२८९१७.
 परिओसो १८, २५०, ५४०,
 ६२१, ११४८, १३०१,
 १३२०४२.
 परिकसण ४४७.
 परिकुविष ५८, २४१.
 परिकोमळ ५२३.
 परिकोमळा ३९६.
 परिकोय ८३५.
 परिकंलो १०२१.
 परिकिल्लत्तं ४४४.
 परिल्लोह ११२०.
 परिगओ २४११८, ११८१,
 १३२९१८.
 परिगया ७८, १२६३.
 परिगयाओ २४६.
 परिगळियं ८२.
 परिगळिओ ९२६.
 परिगळियं ११२९.
 परिगळिया ११३१.
 परिगळियं १८४.
 परिगळ १७.

परिभाषा ३६३.
 परिभाषा १६२, ११८९.
 परिभाषा ७५६.
 परिभाषा १४३, २०५-६, ९०८,
 ११६१.
 परिचोदित १०८२.
 परिचय ८०७.
 परिचयति २१९.
 परिचिञ्च २०८.
 परिचिञ्च २०८११.
 परिचिञ्च १६७११५, १८८
 १११, २५११५, ६०५.
 परिचिञ्च ४९३.
 परिचिञ्च ४६७, १०१६.
 परिचिञ्च १६७११५, १८८
 १११, २५१, ४६४, ४७३,
 ६०५११, ६४८, ६८४१
 २०, ७७८, ९८७.
 परिचिञ्च १६७, १८८,
 ६८४, ९४७.
 परिचिञ्च ४७३१६.
 परिचिञ्च ७२.
 परिचिञ्च १०७८.
 परिचिञ्च ७६१.
 परिचिञ्च १२५८१५.
 परिचिञ्च १२६९१६.
 परिचिञ्च ९०५.
 परिचिञ्च २१९१६.
 परिचिञ्च १०६४.
 परिचिञ्च १६.
 परिचिञ्च ४३१११, ३५५१९.
 परिचिञ्च ५८५११.
 परिचिञ्च ३५९.
 परिचिञ्च २२०.
 परिचिञ्च १२२२.
 परिचिञ्च १२२२१२.
 परिचिञ्च ४०८.
 परिचिञ्च ४०६, १०००.
 परिचिञ्च ४४२.

परिचिञ्च ४१२.
 परिचिञ्च ३०९.
 परिचिञ्च २२०१९.
 परिचिञ्च ११५०.
 परिचिञ्च २३३.
 परिचिञ्च २०४, ४४३.
 परिचिञ्च ५९७, १००५.
 परिचिञ्च ५७५.
 परिचिञ्च ५४८.
 परिचिञ्च ८०९१२.
 परिचिञ्च ३४२, ७६८.
 परिचिञ्च ८००१५.
 परिचिञ्च ३२८.
 परिचिञ्च ८००.
 परिचिञ्च ८१०, १२१६.
 परिचिञ्च ६३३.
 परिचिञ्च ७९८, ८०९.
 परिचिञ्च १३०६.
 परिचिञ्च ४५५, ५१७, ७४१.
 परिचिञ्च १२८४.
 परिचिञ्च ८११, ८८९१९.
 ११५७१६.
 परिचिञ्च १९०, १७.
 परिचिञ्च १९०.
 परिचिञ्च १०४६.
 परिचिञ्च १२८२.
 परिचिञ्च १२२७, ९.
 परिचिञ्च ११७०.
 परिचिञ्च ५२८.
 परिचिञ्च ९८४१३.
 परिचिञ्च २७६.
 परिचिञ्च ७३८.
 परिचिञ्च ४३९.
 परिचिञ्च ६१, ५२१.
 परिचिञ्च ४८४.
 परिचिञ्च ३५५.
 परिचिञ्च ३९५११.
 परिचिञ्च ११२६१६.
 परिचिञ्च ७४१, १३०८-९.

परिचिञ्च ६०७.
 परिचिञ्च ३३३.
 परिचिञ्च २४१.
 परिचिञ्च २८०१३.
 परिचिञ्च ३७१६.
 परिचिञ्च ४६७, ४९३१८.
 परिचिञ्च १९२, ६५०, ६८७,
 ९८१.
 परिचिञ्च ५४३.
 परिचिञ्च ६८९.
 परिचिञ्च ३०, १७५, ३५४, ६२८,
 ७४४, १०२६, १०४३,
 १२६४-५.
 परिचिञ्च १९६.
 परिचिञ्च ८७.
 परिचिञ्च १०७१.
 परिचिञ्च ७५९.
 परिचिञ्च १०८१, ११२६.
 परिचिञ्च ४७५.
 परिचिञ्च ८१२१४.
 परिचिञ्च १६४, १७८, ११५९.
 परिचिञ्च २१९.
 परिचिञ्च २४.
 परिचिञ्च ८६१८.
 परिचिञ्च २४२११, १२६६१९.
 परिचिञ्च २४२११,
 परिचिञ्च २४२, १२६६.
 परिचिञ्च १३०, १८९, ३२५,
 ४८१, ७०७.
 परिचिञ्च १८४, ६९७-८, ८३४.
 परिचिञ्च १२८४.
 परिचिञ्च ५०९.
 परिचिञ्च ३२.
 परिचिञ्च २९६१५.
 परिचिञ्च २९६१५.
 परिचिञ्च ४३१, ८७२.
 परिचिञ्च १२५, १८४१२०, २९६,
 ५७४.
 परिचिञ्च १४८, ७५०.

परियम्मे १४७.
 परियरं ३४२७४.
 परियराबंजो ७७०.
 परियरिओ ९१, १६४, २२७,
 ९१४, ९६५७, १०६२,
 ११५९, १३२०*१.
 परियरिया ८७२, ९०५, ९४९.
 परियाप १३१७८.
 परियागिऊ ५४२, १२८३.
 परियाकिओ १३०.
 परियाकिण्ड ३८०.
 परिरक्खण १०८६.
 परिरक्खिण ९८०.
 परिरक्खिण १९६.
 परिरक्खिण ११३८.
 परिरिओ ८१२.
 परिरुक्खि ३९६.
 परिरुक्ख ८६.
 परिरुक्खण १२८८.
 परिरुक्खिण ७६.
 परिरुक्खिण १०९५.
 परिरुक्खिण १०७, १३८, २६६७७,
 ११४८.
 परिरुक्खिण ८५७.
 परिरुक्ख ११४९.
 परिरुक्खिण ६२४.
 परिरुक्खिण ९७५.
 परिरुक्खिण २२५.
 परिरुक्खिण ११६२.
 परिरुक्खिण ६७५.
 परिरुक्ख २६०७१२.
 परिरुक्खि ८२८.
 परिरुक्खि ३७९.
 परिरुक्ख १६४, ८१२, ९४९,
 १११९.
 परिरुक्ख ८९२.
 परिरुक्खि ९१७८.
 परिरुक्खि १३०७७, ३२८.

परिरुक्ख १७८, ८९२७१३,
 १२४२.
 परिरुक्खि ७६२.
 परिरुक्खि १७५.
 परिरुक्खि ६२८, १०२६, १०४३.
 परिरुक्खि ४५४.
 परिरुक्खि ४२५.
 परिरुक्खि ४५९.
 परिरुक्खि २३६, ११९६.
 परिरुक्खि ५९९.
 परिरुक्खि १२८६.
 परिरुक्खि ७७१, १३०७.
 परिरुक्खि १२०९७.
 परिरुक्खि २३६, ४०१, ४३९.
 परिरुक्खि ३४२.
 परिरुक्खि २४०.
 परिरुक्खि १२४०.
 परिरुक्खि ११०१.
 परिरुक्खि ८८.
 परिरुक्खि १२०७२२.
 परिरुक्खि २६६, ४०१.
 परिरुक्खि ७९६.
 परिरुक्खि १२३९.
 परिरुक्खि १०८५७१३.
 परिरुक्खि ५९५.
 परिरुक्खि १२३९७४.
 परिरुक्खि ५०२, ७९५, १०८५.
 परिरुक्खि १२०९.
 परिरुक्खि ४३९.
 परिरुक्खि ५७, ६९९, ७०७,
 ९६०.
 परिरुक्खि ६८५.
 परिरुक्खि ६५५.
 परिरुक्खि २००, ९२०.
 परिरुक्खि ७५३७११, ११४४.
 परिरुक्खि १०६.
 परिरुक्खि १०६७११.
 परिरुक्खि ७५३.

परिरुक्खि ९४१.
 परिरुक्खि ११९१.
 परिरुक्खि ११४३.
 परिरुक्खि १३९, १२१८.
 परिरुक्खि १६५.
 परिरुक्खि १३१७१९.
 परिरुक्खि १३, ३७, २८०.
 परिरुक्खि ९११, ९१८, १००३,
 १२२४, १२९६.
 परिरुक्खि १२९०.
 परिरुक्खि १०६७११.
 परिरुक्खि ३३८.
 परिरुक्खि ६९७१०.
 परिरुक्खि ६, १५०.
 परिरुक्खि ३८७.
 परिरुक्खि ४०४.
 परिरुक्खि ४०.
 परिरुक्खि १०३९.
 परिरुक्खि ६५७.
 परिरुक्खि ६३७.
 परिरुक्खि ९५८, ९७४.
 परिरुक्खि ४४, ३४३.
 परिरुक्खि १६६.
 परिरुक्खि ७१२.
 परिरुक्खि ७५३.
 परिरुक्खि ३६४.
 परिरुक्खि ४३९.
 परिरुक्खि ३३८७१०.
 परिरुक्खि ३४८.
 परिरुक्खि ८४०.
 परिरुक्खि १२९५.
 परिरुक्खि १०३७.
 परिरुक्खि ११९७.
 परिरुक्खि ८५.
 परिरुक्खि ५१८.
 परिरुक्खि ५६७, ११९०.
 परिरुक्खि २८७.
 परिरुक्खि १०३७१०.

पलोद्दीर्घि १२३८१२.

पलोपसि ४८२.

पलोद् ७३२.

पलोर्धतो ५३५.

पल्लव २८९-९०, ६२८, ७६९,
११२६.

पल्लवं ५०४, ६१३, ८३१११२,
१२७०.

पल्लवतरिय ३५६.

पल्लवा ८३७.

पल्लवो ७६०.

पल्लवोत्थय १२६२.

पल्लवं १३०.

पल्लवं १३०११३, २०४, १२५९.

पल्लाण ११२४.

पल्लाणा ११२५.

पल्लाणाह १०६६.

पल्लवपि ९०९.

पल्लवाह ९५८.

पल्लवार्त्ता ७१९.

पल्लवार्त्ता १२६.

पल्लवामो ३८५.

पल्लवो ४५२.

पल्लव ४१०.

पल्लव ४४७.

पल्लव १०६५.

पल्लव ४५२११८.

पल्लव ४.

पल्लवमि ५४८.

पल्लव ८२, ५३६, ५९९, ७५८,
१०९४, ११२६.

पल्लवच्छादोहेण २४२.

पल्लव ४७७, ५३५.

पल्लवाकरिय ५११.

पल्लवासासिय १२५.

पल्लवगम १६८.

पल्लवगु २४०.

पल्लवग ६३५५४.

पल्लवो २७, १७५, १७९.

पल्लव ११५०.

पल्लवा ६४७.

पल्लवाभो ३७७, ८०५.

पल्लवासि ४७६.

पल्लव ४८०.

पल्लवा ४५४१२१.

पल्लवो ४५२११८.

पल्लव १७१.

पल्लव १७११५.

पल्लव ८४१.

पल्लवा १०६७१८.

पल्लवसि १२३०.

पल्लवो ७१६५१.

पल्लव ८११.

पल्लव ४१६.

पल्लव ११२५१४.

पल्लवो १३०८११.

पल्लवमि ३१८.

पल्लवमि ६४६.

पल्लवमि ८४७.

पल्लवमि ६४.

पल्लवमि ३२, ३९९.

पल्लव ४१, ४४४, ४५६,
४७२, ५२२, ७६५.

पल्लव ७९४, १०३६.

पल्लवमि ६८०.

पल्लव २१०.

पल्लव ८३१.

पल्लव १०९७.

पल्लव ११४, १२९, ९१२,
१०७५.

पल्लव १२७२१६.

पल्लव १०३३१७.

पल्लव १०२२, १२५५.

पल्लव ५३३.

पल्लव ३९६, ५२१, ५४१,
१०७०, १३०७.

पल्लव ४०२.

पल्लव ६६९, १०८१, ११२६.

पल्लव ८३७.

पल्लव ५६११६.

पल्लव ८५१, ९८६, ११२७.

पल्लव ५९८.

पल्लव २८५.

पल्लव ४७०.

पल्लव ४४८, ७५५.

पल्लव १९, ९३११८, २७५,

३४८-९, ४०५, ४६९,

६०२, १०९०, १२०४,

१३०७.

पल्लव ६३५५४.

पल्लव ८८.

पल्लव २३३, ६७८, ८४५.

पल्लव २२०, ५०६, ५०९,

१०४६, १०७७, १२६६

पल्लव १७, २०७.

पल्लव १२५३.

पल्लव २८१.

पल्लव ५७४, ६२१.

पल्लव २५८, ३०४, ३२३.

पल्लव ३०११४.

पल्लव ४९१, ८८७, ९४५.

पल्लव ६९९, ८८९, ९७१.

पल्लव ७७.

पल्लव १०९९.

पल्लव २०५.

पल्लव ६९, ४८७, ५८०,

८३९.

पल्लव ११७३११०, १२७४.

पल्लव ३९४.

पल्लव ५५४.

पल्लव ६१३.

पल्लव १२५४.

पल्लव ११७५.

पल्लव ६०, १०९५.

पल्लव १२७२.

पल्लव ५८७.

पञ्च २७९/१७, २८९, ४४१
१८.

पञ्च २७९, २८९/१२, ४४१,
५८७/०, ६२८.

पञ्चाङ्ग ५९२.

पङ् २०३, ४१८/४, ९२०,
९६२, ११२०, ११२३,
११५०.

पङ्गो ११४४, ११८७.

पङ्गि २७९.

पङ्ग ६६९.

पङ्ग ६६८.

पङ्गाङ्ग ८१७, १२८४.

पङ्गाप ११०२.

पङ्ग २३३/३, ४५८, ११९९,
१२०२-३.

पङ्ग २३.

पङ्गवदियस्त ११९०.

पङ्गलि ९११, १२२७.

पङ्गिपुत्र १०५१.

पङ्गिलो १०६५, १०८७.

पङ्गेण ११३४, ११४१, ११९३,

पङ्गेहि १२००, हि १२००/२.

पङ्गि ५९९.

पङ्गि ४१७.

पङ्गि १२७४.

पङ्ग ५५०/१२.

पङ्गा ४४४, ६०२, १०८७/१८.

पङ्गा ५३९/९.

पङ्गा २५८, ७६८, १०१७,
१०६९, ११०२, १३१३.

पङ्गा १८९.

पङ्गाग्नि १२८५.

पङ्गा १५०.

पङ्गाभोभो २९०/१५.

पङ्गा ४४४/७, ८०५, ८५६.

पङ्गा १११५, १२८८.

पङ्गाविठ ४३२/४.

पङ्गाविवा ४३२.

पङ्गि ८१२.

पङ्गि ५२/४.

पङ्गि ९६४/५, ९६५, १०५५.

पङ्गि १३-२.

पङ्गि १३२६/१.

पङ्गि १३२६.

पङ्गि १३२५.

पङ्गि ८०.

पङ्ग १३२, १३८, १९०,
१०४५, १०५६, १११८.

पङ्गो १०९४.

पङ्गो १४२-३, ३०७, ३०३,
६९६, ९५२, १०६४,
१०६८.

पङ्गो १४२, ७९६, ८२५,
८९०, ९३४, ९५३/४,
९५६, ११७६.

पङ्गु ७३.

पङ्गु २५५.

पङ्गु १२४१.

पङ्गु ३४०.

पङ्गु ११४, १६०, ११२७.

पङ्गु १२९२.

पङ्गु ११०६.

पङ्गु ३४३, ६०१.

पङ्गु ३४५/१४.

पङ्गु १२०४, १३०५.

पङ्गु ९६, ११९, ११९५,
१३०७/९.

पङ्गु १२५४.

पङ्गु ८३, ५५२, ५९१, ७९९,
९२०, १३०४.

पङ्गु २२१.

पङ्गु १२७५/२.

पङ्गु १०६७.

पङ्गु १०१३, ११६६.

पङ्गु ५०४, ५१०.

पङ्गु १४७/४.

पङ्गु १४७/४.

पङ्गु १४७/४.

पङ्गु १४७/४.

पङ्गु ३४४/१.

पङ्गु ७९०.

पङ्गु ३६२/२.

पङ्गु १००.

पङ्गु १२८७.

पङ्गु ७४२.

पङ्गु ३९८.

पङ्गु १०९२.

पङ्गु ७९, ७७३, १०२९.

पङ्गु १२०३.

पङ्गु ११०७.

पङ्गु ११०९.

पङ्गु ४६, ९५, ४७८, १२७२.

पङ्गु १२६४.

पङ्गु २४.

पङ्गु ६१३.

पङ्गु २४१/१७.

पङ्गु ४५, ५१.

पङ्गु ४५९, ४६२, ९५०.

पङ्गु ४४२, ११८३.

पङ्गु ३६, १००९, १०१४.

पङ्गु ४१.

पङ्गु १९६, २१२, २१४,
५०५, ५९४, ६२९, ८५८,
१००९/४, १०१४/१२,
१०२६, १०३०.

पङ्गु ६४९.

पङ्गु २२८, ५९३.

पङ्गु २८, ३४७.

पङ्गु ११७०.

पङ्गु १०९०.

पङ्गु १७६.

पङ्गु १३२४.

पङ्गु १३२३.

पङ्गु ३६९.

पङ्गु १०३६.

पङ्गु १०१४.

पङ्गु ६४०.

पङ्गु १९०, १९४, ६३५/३.

पारखं ४८७, ७४५, ७५०.
 पारखि ७८९.
 पारखिर्ण ११२९.
 पारखे १४७.
 पारावय २४१, १०८८.
 पारिवाय २८९, ७८०.
 पारिवायय २७९.
 पारिवायय २७९१७.
 पारुचार १४७.
 पाठं ५९५, ७४६.
 पाकिआइ ६२७.
 पाय ६३५०१, ९८०, १२०८.
 पायड १८६.
 पायड ११६६.
 पायलो ११६६१८.
 पायवर्ण १२७५.
 पायसु २२४१३, ६३५०१.
 पाय ११, ६१.
 पार्वति १३, ३७, १८५, ८५९,
 १०३२.
 पाविऊण २५२.
 पाविओ ९७५.
 पाविण ३९७.
 पाविण ९३४.
 पाविस्स ८६२.
 पाविहसि ३०१, ३०४.
 पाविहसि ३०४१०, १२२०.
 पावेंक २११९.
 पावे २९४.
 पावेसु २९४.
 पावो १३-६.
 पाय २४०१६, ४५६१३,
 १०३५, १०७४, १२८६.
 पासद्विमाण ४०७.
 पासम्मि २४७, ६८८, ९४८,
 ९६५, १२१२.
 पासल्लिय २९०.
 पासं ४७५, ६४९, ६५४११,
 ८७१, ९२८, ९३८, ९४८१

४, ९६३, ९८५, १०५४,
 ११५२, १२२८.
 पासुवओ २०५.
 पासुवर्ण २०३, १३१९.
 पासुसु ८५३.
 पासो ५३३.
 पाहाउय १०८७.
 पाहुड ९३५, ९८८, ९९०.
 पाहुडं ९३६.
 पि ३२१११, ३३, ३५, ३८,
 ५३, ५६, १५७, १८९,
 २११, २१३, २१७, २२३,
 २३२, २४८, २५०, २५९-
 ६०, २८४, २९९, ३०४,
 ३७६, ३८३, ३८९, ३९४,
 ४०४-५, ४०९, ४३४-५१
 २, ४४०, ४५९-६०, ४७७,
 ४८८, ४९१, ४९४, ५११,
 ५४६, ५५१-१३, ५५५,
 ५५८, ५६५, ५८६, ५९३१
 ६, ६१०, ६१२, ६२२,
 ६४२, ६४९, ६५१, ६६१,
 ६६७, ६९१, ६९६, ७००,
 ७०४, ७१३, ७१८, ७२२,
 ७२८, ७३०, ८०४, ८१५,
 ८२६, ८२८-३०, ८३४,
 ८४३, ८५५, ८६१, ८६२१
 ११, ८७५, ९०७, ९१७,
 ९१९, ९२७, ९३०, ९३२,
 ९३४, ९४२१८, ९५८-९,
 ९७८, ९८४, १००३-४,
 १०२५, १०४२, १०५०,
 १०५२, १०५४, १०६०,
 १०८०, १०९९, ११२६,
 ११३८-९, ११५०, ११६४,
 ११६६, ११७८, ११८०,
 ११८८, १२०१, १२०६,
 १२१४, १२२१, १२२४,
 १२३३, १२३९, १२४३,

१२५२, १२६८, १३१५,
 १३३१.
 पिठणा ३२६.
 पिठणो ३०६, ४१७, ८६७.
 पिए ५३, ३११, ६९६
 पिण १०९७.
 पिओ ६४२, ७१४, ७१८.
 पिक ७६८.
 पिमिल्लऊण २३५१२.
 पिच ७९२.
 पिच्छ २९२१७, १११४१७.
 पिच्छा ७-५१९.
 पिच्छिऊण २९११६.
 पिच्छिरीए ३५९१७.
 पिच्छिसि ११६६१७.
 पिज्ज १६७.
 पिज्जसि ५९.
 पिट्टी ६२१७.
 पिणाहणो २००.
 पिम्म ५४८१६, १०७६१३.
 पिम्मं ४७२१.
 पिय २१, ११०, १५६, २३०,
 २४१, २७९, २८२, ३२५,
 ३३५, ३३७, ३३७-३,
 ४७१, ४७५, ४७७, ४७९,
 ४८७, ४९०, ४९२११,
 ४९२, ४९४११, ४९८,
 ५४५, ५५९-६०, ५६८,
 ५७१, ५७६-७, ५७९,
 ५८८, ५९७, ६०८, ६१८,
 ६२६-७, ६३५, ६५८-९,
 ६६५, ६६७, ६७९, ६९२,
 ७१२-३, ७१६-९, ७२१,
 ७२४, ८१३, ८३५, ८५१६
 ८५७, ८६६, ८७०, ८९४,
 ९२८, ९५५, ९६२, ९७१,
 १०९६, ११५१, १२३४,
 १२४४, १२५६, १२५९,
 १२६३, १२७३, १२७८-

९, १३३३*१.
 पियङ्गु ३१, ४७०, ११९०,
 १२७१, १२७३.
 पियमाए ३९११.
 पियम्ह ३९११.
 पिययम ७-५, ७-५१०, ३९,
 ५०६, ६३०, ९५९, ९७१,
 १०९४, १२७१, १२७३*१८.
 पिययमं ६४७.
 पिययमा ५३७, १२५७-८.
 पिययमाए १३११, १३३३,
 १३३३, १३३३.
 पिययमाओ १२५२-३.
 पिययमे ६९८.
 पिययमेण १२७०.
 पिययमो ६५२.
 पिययकं ६०८.
 पिययको ५१२, १२०५.
 पिययु १०२९.
 पिया १००२, १०८०, १२५१-
 २, १२५६, १२७१, १२७३.
 पियाए १२७७.
 पियाए ३८१, ५३६.
 पियाण ५८.
 पियाभासी ६५७१२.
 पियामहस्त ७७९.
 पियाहासी ६५७.
 पियाहिं २७९.
 पिल्लु ११९९१८.
 पिल ४८, ७०, ७७, १६६,
 ४२४, ४४९, ६३६, ७८४,
 ८३३, ८४९, ११०९.
 पिलि १२११३.
 पिलंगाण ७०.
 पिलंगोहिं २७५.
 पिलिं ९०४.
 पिलाय ११९५.
 पिलिएण ११७७.

पिलिज्ज १२४५१.
 पिलिय १२१९.
 पिल्लुह ८९३१५.
 पिल्लुणिण ८८६.
 पिल्लुणिओ १०८७.
 पिल्लुणिं ७४, ६१८, १०००.
 पिल्लुणे ८९३.
 पिल्लिय ११०४.
 पिल्लियच्छं ७०७.
 पिल्लु १२१, १०२४.
 पिल्लुक ३४५११४, ८४०११२,
 १०२४१४, १२८७.
 पिल्लिज्ज ११८२.
 पिल्लंगा २२०.
 पिल्लरा १२६२.
 पिल्लराय २२०.
 पिल्लि ४४६, ७३४.
 पीठम्भरियं १२७३.
 पीए ९८.
 पीडिज्ज ४२१.
 पीण ८४१.
 पीय १२५८.
 पीया ८.
 पीयाळ १९७, १०२६.
 पीयुज्जरियं १२७३*१८.
 पुक्करोल्लु २८९११३.
 पुक्कसि ८८७.
 पुक्कामि ९२६, १२२५.
 पुक्कड ८४४१३.
 पुक्कण ७९८, ८३४१४.
 पुक्कणो १४३, २०६, ६८८,
 ८४४, ९२१, ९४५.
 पुक्कज्ज ९३३.
 पुक्किय १८३.
 पुक्कियं २०६१७.
 पुक्किया २६६, ३६३, ६०६,
 ८३२, १२१२.
 पुक्कियाए ८१४.
 पुक्किसो ९३३*११५.

पुट्टि १२९११३.
 पुट्ट ७७२.
 पुण ३८, ७८, ४८६, ४९९,
 ७१५, १००३, १०५९.
 पुणरिहिं १८६१७.
 पुणरुत्त ४८०, ८६१, १२४०.
 पुणरुत्तं ३९२, ३९७, ७६३,
 ८६०, १२०५, १२४४,
 १२५२.
 पुणो ३, ४२, १०३, १६३,
 १८६, १९४, २१५, २२६,
 ३०३, ३६८, ३७६, ३८४,
 ४६६, ५१३, ६०९, ६२३,
 ६५२, ६९५, ७०८, ७९९,
 ८५३, ८६५, ८८३, ९०६,
 ९१४, ९१७१, ९२६,
 ९३३, १०१२, १०७७,
 १३०१.
 पुणमहाए ६०५.
 पुणमहाएण ४१३, ५५६.
 पुणमहाएण ५५६१६.
 पुणार्ण १२२०.
 पुणार्णं ४८.
 पुणार्ण ११०३.
 पुणोहिं २१७, २२३, १२२५.
 पुत्ति ३०३, ४६०, ६३५*३,
 ६५४.
 पुत्तानं ४८१६.
 पुत्तकाह ३५५, ६०७.
 पुत्तकाहो ७४४.
 पुत्तु ९४९१५.
 पुत्तुलिं ६१४१४.
 पुत्त १०२५, ११०५१२.
 पुत्तओ १२१, २४२, २४९,
 २६०, २८५, ३५८, ६०४,
 ७९०, ७९६, ८०५-६,
 ८६१, ८९९, ९०७, ९२३,
 ९४४, ९६५, १०३३,
 १०५६, १२३३, १२५९.

१२७७, १३०२.
 पुरस्तरा ८७२.
 पुरस्त्रेण ९८५, १०२१.
 १२५०.
 पुरस्त्रेहि १२९३.
 पुरं १०६२.
 पुरंवीओ १०५६.
 पुरंवीओ ८४३.
 पुरा ४१५.
 पुराहिंतो १०१८, ११५६.
 पुराहुचं ७८९, १३१६२३
 पुराहुतो १३१६.
 पुरि ३२८१.
 पुरिस १०१४, १२००१३.
 पुरिसा १०६, १५१, १५३,
 १९०.
 पुरिसाण १३८, १५२, १०१०.
 पुरिसेहि ११९, ८८३, १०२२,
 १३१३.
 पुरितो १०५, १००९, १०३५-
 ६, १२०४.
 पुरी २८१, ३७०, ८०२.
 पुरसाणं २५२११०.
 पुरो १११३.
 पुरोहिण ११४.
 पुरोहिंतो ११५६१५.
 पुरहुय ६२५, १०८२.
 पुरुडगमेण ६१८.
 पुरुण १२२४.
 पुरय ३९९, ५०३, ८७३,
 १२५७.
 पुरयार्ह १०८१.
 पुरिणं २५.
 पुरिणेण २५.
 पुरोहिरीहिं १२३८.
 पुरी ११३५.
 पुर्य ४५७, ६६७, ७२९,
 ७३२, ८८३, १०५२,
 १०८८, ११३०.

पुष्पकपर्हि ५६९.
 पुष्पं ६५१.
 पुष्पावरिहिं १५३.
 पुष्पोयहि १८०१५.
 पुष्पोयहि १८०.
 पुसिकण ८७६.
 पुड १३४, १५८, ८१६,
 ८२४, ९४३, ९५९, १०६३,
 ११७८.
 पुडइय १५९१३.
 पुडइवाकाण ८३८.
 पुडइ ७४३१, ७८८.
 पुडइय ४४, १२१०.
 पुडइसर १०४९.
 पुडइसरस्त ७३, ११४४.
 पुडइमेण १००२, १०५०,
 ११७६, ११९२.
 पुडइमरो १००८, १३२१.
 पुडहि ८१६१९, ९५९११०.
 पुडवी ७३११०, ११४५११६.
 पुडवीय ४४११४, १५९,
 ११५६.
 पुडवीसर १०४८१६.
 पुडवीसरेण १०५०१९.
 पुंगवेहि ३६.
 पुंग ९८, ४४१११८, ५२२.
 पुंगइय ३४३.
 पुंगार्ह ११२५.
 पुंजीकवं २५५.
 पुंजो ४४१.
 पुंणाय १९७, १०२७.
 पूमा ४४१११८.
 पूय २९६, ४११.
 पूरा ३५४.
 पूस ३५४१३.
 पूसं १३१९.
 पूयायमं ७८३.
 पूरंतो १७९.
 पूरिजमाण १११८.

पूरिजार्ह ८२२.
 पूरिज ७३९, १०६५, ११८३,
 १२२८, १२५७.
 पूरिवाणो ७.
 पूरियासो ७३१.
 पेच्छ ९५८.
 पेच्छसि ११०९, ११६६.
 पेच्छसु ८९६.
 पेच्छ २९, ३६१, १०३६.
 पेच्छंति ८४३.
 पेच्छंती ८३३.
 पेच्छिऊण २३५, ३५७, ४८९,
 १०३२.
 पेच्छियम्वेण ११००.
 पेच्छियम्वेहिं ३९२.
 पेच्छिरीय ३५९.
 पेच्छिरो २५१.
 पेच्छिहसि ३०२.
 पेम्म ३८१, ५४८, १०७६.
 पेम्मं ४०२, १०७७.
 पेम्मार्ह ५३८.
 पेण ११२५.
 पेण्णिजति १२१.
 पेच ७-५, ७-६, ६७५, ८९४.
 पेच्छ ६७२, ९५७.
 पेच्छ ६३८.
 पेच्छ यार्हि २१८.
 पेच्छमाणाय ६३५४४.
 पेच्छरीय ३५९११७.
 पेच्छरीय १२४०१६.
 पेच्छ १११४.
 पेच्छंतो ६०३.
 पेच्छाण ७७७१५.
 पेच्छिऊण ६४२.
 पेच्छियम्वेण ५५०.
 पेच्छिरीय १२४०.
 पेच्छिरो ५७०.
 पेच्छियमाण ५५०१११.
 पेच्छीय ७७७.

चेन्नेयं ३६८.
 चेम ३८११२, ५४५.
 चेम ४७२१३.
 चेम् ५४५१४.
 चेम्मा ५७२.
 चेरंत २२०, ३९२.
 चेरंत ३५१, ५९५, ७७४, ७९२,
 १०३०.
 चेस्ता ३६९, १२६२.
 चेस्ते ९७, ४५५, १२८७.
 चेस्तिन्तो ५६९.
 चेसण १९०.
 चेसणान १३८१६.
 चेसणार्ण १३८.
 चेसलं २६११४.
 चेसह १०६, १०६९.
 चेसिओ ९८८, ९९०.
 चेसिज्ज १५४, ९९११७,
 १२४५.
 चेस्तिच्छि १४२, १३२१.
 चेस्तिच्छिणा १३४.
 चेस्तिषा ८८६, ८९९, ११७३.
 चेस्तिही ८६२.
 चेस्तेज्जु ९९१.
 चेस्तेमि ९८८.
 चेड्डि १०६२११३.
 चेड्डिओ १०६*१.
 चेड्डणय २४०.
 चेड्डणह १८८.
 चेड्डरिच १११३.
 चेड्डिस १०६*१, ९४२.
 चेड्डिसाडि १६१.
 चेड्डिसेण १०७, १६३, १६७.
 चेड्डिसो ९२४, ९३१, ९३३*१.
 चेत्तय ३६७.
 चेत् १८२.
 चेओ १८०.
 चेक्कर २८९.
 चेक्किसेण १४८.

चेक्किस्तो १३६*१.
 चेक्किमा ८६६.
 चेक्क ५९०.
 चेक्कियर्थि ६१९.
 चेक्को ६१९१६.
 चेक्कोस १९१.
 चेक्कोसलो १२००.
 चेक्कोसेण ९२२.
 चेक्कोप १७७.
 चेक्कोमो ९९६.
 चेक्कोभाव ३२४.
 चेक्कोवाहिणो १३०१११.
 चेक्कोसेण ३२६.
 चेक्कोसो १२५७.
 चेक्कोट्टिय ४३.
 चेक्कोहास १०४.
 चेक्कोहासं ९२, १३००.
 चेक्कोवह ३४५, ११९५.
 चेक्कोरेडि ८८१२४.
 चेक्कोसेण ८०५.
 चेक्कोसाणं ३०१.
 चेक्कोसायस्स ९५६.
 चेक्कोसाया ६११.
 चेक्कोहं ४४७, ५२३.
 चेक्कोहा ६६९.
 चेक्कोकिहं १०८८.
 चेक्कोहाय ३२४१५.
 चेक्को ८३८.
 चेक्कोहाणाह ५०७१८.
 चेक्कोरिसा १९०११९.
 चेक्कोहं ५९२.
 चेक्कोय २२८.
 चेक्कोकिहो ४.
 फ
 फण ५.
 फणस १०३१.
 फणा २८७.
 फणि ५१७.

फणिणो ११२२.
 फणस १२०३१३.
 फणस ११८८, १२०३.
 फणसलरं २६७.
 फण १३-२, २१०, ३५५,
 ३७६१४, ५८४, ५८९,
 ५९५.
 फणप १८२.
 फणर्यं ७७५, १११२.
 फणयाहं ३६५.
 फणस्स ४४३.
 फणहणेणय १३-११३.
 फणं २९४, ३०९, ३१२, ८९०,
 ९२३, ९८३, १०११, ११७०.
 फणहं २१४, १२३७.
 फणाओ १३-७.
 फण्हि ६२*१, २३६, ३४९,
 ४७४, ४७६, ९०४,
 १०९२.
 फण्हो ४१८.
 फण्हाम १०३१.
 फण्हपंफ ८२.
 फण्हो २१३.
 फणो १८, ६७.
 फंस ९७, ३४९, ४२१, ४२३,
 ५३१.
 फंसुणय १२५७.
 फार ११८३.
 फिह ४९७.
 फुणारयं ११९०.
 फुणारा ५*१.
 फुह ७७२१२.
 फुहयं १२६८१२.
 फुहसु ९८२.
 फुहं ४०, ६०८, १२२५, १२३४.
 फुहंति ५२६.
 फुहिय ११४०.
 फुहीहोह ४९९.
 फुरंत ११, ४५६, ५२२.

कुरंगि ५२६, १३.
 कुसिय ३५३, ३९४, ४५०,
 ६७७.
 कुसिमा ११८२.
 कुसिम ९२१, ९४९, ५.
 कुसिकण ८७६, ४८.
 कुसिमा १२६८, २.
 कुसिय ४८३.
 कुसिमो २८९, १३.
 कुसिम ११८६.
 कुसिम ११८३.
 कुसिम ५२२, ११२५.
 कुसिम २५४.

ब

बहुल ११०९.
 बहुल ११०८.
 बहुल १०२६.
 बहुल ९०२, १२९४.
 बहुल ३५४, ५१७.
 बहुल २३७, ५.
 बहुल १०५२.
 बहुल १११४.
 बहुल १११०.
 बहुल ११०६, ११२१, ११७२,
 ११९८, १२८५.
 बहुल ११८०, ११८५, ११९२.
 बहुल १०८०.
 बहुल १०७८.
 बहुल ११२२.
 बहुल १२९७.
 बहुल ११७५, ११७७.
 बहुल ११८९.
 बहुल ११०८.
 बहुल ३५३, ४७८, १०८३,
 १२२४.
 बहुल ५१७.
 बहुल ७००, १२.

बहुल २१, १२३, १६०, १७७,
 १७९, १९२, ३२७,
 ३३७, ३५२, ३६९, ४७८,
 ४८२, ५१४, ५५०, ५८३,
 ५९१, ६२८, ६७९,
 ७०१, ७१९, ८१९, ८२३,
 ८३०, ८६८, ९६४, ९६८,
 १०१८, १०४३, १११९,
 ११३०, १२३१, १२३८,
 १२९५, १३१३.
 बहुल ५०८, ८६१, ९१७,
 १३१२.
 बहुल ७६, ८४७.
 बहुल ३२३.
 बहुल ७०१, ५३.
 बहुल ९५, २२३, ८८६.
 बहुल ११३.
 बहुल ७७८, ७७.
 बहुल ६८.
 बहुल १८.
 बहुल २३८, ५६२.
 बहुल ५३९.
 बहुल ३२३, ४.
 बहुल १६४, २०८-९, २६१,
 ३१६, ३२६, ३८२, ४२७,
 ४६७, ४९३, ५५३, ६४८,
 ६९६, ७१२, ९१८, ९५३,
 ११५३, ११६९, ११७८,
 १३१६.
 बहुल ८२५.
 बहुल १३०३, १६.
 बहुल ९०, ११६, १२६, ८१२,
 ८१९, ११०३.
 बहुल ११३.
 बहुल १३०३.
 बहुल १०८७.
 बहुल ८१२, ७.
 बहुल १८१, २६५, १५, ७४९.
 बहुल ११४९, १६.

बहुल ७१६, १.
 बहुल ७६५, ११००.
 बहुल १०४७.
 बहुल १८१.
 बहुल ६४५.
 बहुल २१, ११३, १२८३.
 बहुल ६८९, ११४९, १२४४.
 बहुल ४२, ९९, २३७.
 बहुल १२२.
 बहुल ३२५, १०१९, १२८२.
 बहुल ९४.
 बहुल ८२, १३, ८२.
 बहुल ३८, १८१, २०४, ८४०,
 १२०३.
 बहुल ६८५.
 बहुल ८९, ४५८, ४६४,
 ४७३-४, ५२९.
 बहुल ७६.
 बहुल १२१९-२०.
 बहुल ९४३, १०.
 बहुल १७, ४२, ३०८, ५९०-१,
 ६६८, ७७३, ८२०, ८८१,
 ९२४, ९३८, ९८५, १०१६,
 १०४६, ११५२, १२४७,
 १२९३.
 बहुल ३३३.
 बहुल ६९४.
 बहुल ३०३, ३०५, ४५८, ७९,
 ७९६.
 बहुल २५५, ९९, ९०९.
 बहुल २५५, २२.
 बहुल ६७६.
 बहुल ३८०, ११३, ३८७.
 बहुल ३५८, ७९९.
 बहुल १५८, ८१६.
 बहुल ३२८, १.
 बहुल ६५५, ८००.
 बहुल ३०७, ३१०, ३९५, ६१५,
 ७०३, ७०७, ७०९, ८७५.

बाहिर ६२*१.
 बाहिर ६६२.
 बाहिराई ८८४.
 बाहिर ८५९.
 बाहु ४८३.
 बाहो ११४१.
 बिल २६.
 बिंदु ११७०.
 बिय ३१०, ४४५, ४४९, ४६३, ७७५, १२०४.
 बिबयं ११७०.
 बिब ४३९, ४४०, ५२०.
 बीय ९०१, १०२४.
 बीया २३१.
 बीयाई ६७५.
 बीयाए २८३.
 बीहण्ड १०२३.
 बीहण्डो २८८, ११२१.
 बुद्धगण ११७७.
 बुद्धला १२३.
 बुद्धि १९१.
 बुद्धी ५९१, ६१२.
 बुद्धी ३०८, 'ए ९२९.
 बोहिस्थिपहि १९२.
 बोहिस्थिय १९५.
 बोहिल्ये १७८.
 भ
 भह्णि ९८४.
 भह्णी ८७०.
 भठप्पेत्था ६४१.
 भयण ११६४.
 भनो १३-५.
 भमा ४०२, ११२२, ११, १३२६.
 समो ३९.
 भजंत ११०८.
 भजंतो ११११.
 भजंमि १११०, ११०.
 भह ११७८, १३५, १३७, १४२.

भह्ण १८४, २१६, २६३, ३०५, ३६३, ३७५, ४२५, ५०१-२.
 भह्ण ३७५, २, भहो २०, ११८.
 भह ११७, ९०१, ११८६.
 भहण २२७.
 भहोहि १४९.
 भहो ११८९.
 भण ७६८६.
 भणह १०६२, २६८८, ११५७.
 भणह १२५४.
 भणसु ४२८, ५५०, ७१६, ८८५, १२०६, २.
 भणह ३३१, ५५८, ८१३, १०५९, ११५१, १२२१.
 भणति ४९८, ९५४.
 भणतीहि ३८६.
 भणतिण ३९१.
 भणामि २२४, २५६, ३३८, ५१२, ५४४, ५७६, ७२२, १०४०, १२२३.
 भणिकण ११३, २१२, २५५, २७१, ३१०, ४०७, ४२०, ५००, ५५२, ६२५, ६५३, ६५९, ९३८, ९९०, ९९४, १०५५, १०६१, ११५२, ११६८, ११८१, १२९६.
 भणिण ३०३.
 भणिण ५३७, ११६७.
 भणिजो ७-५, १६७, २०९, २१५, ३८८, ४०८, ९३६, ९९९, १००८, ११४६-७, ११६०, १२०५, १२४५-७, १२७८, १२८२.
 भणिजसु ९९५.
 भणिजति १०६.

भणिजसु ५५३, ८८५, ११३.
 भणिजो १५, ४२६, ४८९, १०४०, १४.
 भणियह २६३, १.
 भणियहि ८६३.
 भणियव २५६, १, ३११, १०, १०५९, १२२३.
 भणियं ७-५, १५, १०, ३४, ३९, ४२, १०६, ११, १३४, १३७, १४८, १५३, १६१, १६३, २०७, २२५-६, २५९, २६३, २६७, २७१, ३०७, ३११, ३२२, ३३७, ३६०, ३७६, ३८३, ३८८, ३८९, ४०६, ४१२, ४१९, ४२८, ४७५, ४८०, ४८६, ४९८, ५१४-५, ५३७, ५५१, ५५३, ५५८-९, ५६८, ६२०, ६२३, ६३०, ६३५, ६५१, ६६७, ६७३, ६९०, ७१२, ७१६, ७२२, ७२९, ७३९, ७८८, ८०१, ८३५, ८६५, ८६८, ८७६, ८८१, ८८३, ८८८, ८९१, ८९५, ८९७, ९१६, ९२३-४, ९३२, ९४७, ९५४, ९५७, ९६२, ९६७-८, ९७०, ९७३, ९८८, ९९१, १००२-३, १०३६, १०४१-२, १०४७, १०५१, १०५७, ११४६, ११५१, ११५७, ११७३, ११७७, १, १२००, १२०९, १२१३-४, १२१८, १२२२, १२२७, १२२७, १२३१, १२३४-५, १२४४, १२६८, १२६०.

अजिवा ३४, ३०४, ३३५,
३७५, ४०६, ४२५, ४२७,
४६०, ४७५, ५५०, ६०९,
६३२, ७८२, ७८५, ७९७,
७९९, ८४९, ९५२, ९७१,
११७६.

अजिवाह ८६७, ८६०.

अजिवाह ३७९.

अजिवाह ६६६.

अजिवाह ७४०.

अजिवाह २५६, १२५३.

अजिवाह ८६७१६.

अजिवाह १२७८१९.

अजिवाह १०३७, १२०२.

अजिवाह ४२९.

अजिवाह ६३३.

अजिवाह ६२२.

अजिवाह ११०९, १११५, ११७७,

१२०६, १२४४.

अजिवाह ४२६, ५५४.

अजिवाह १३१९.

अजिवाह ६८९.

अजिवाह ९१७.

अजिवाह २०५.

अजिवाह ८१, ३५३, ४४८, ७४९,

७९२.

अजिवाह ३०.

अजिवाह ४३३.

अजिवाह ९५१७.

अजिवाह २११.

अजिवाह ४६०.

अजिवाह ४६०१३.

अजिवाह १३-२, २९५, ३४७,

६३६, ६३९, ११०८,

१११८, ११२२, १३२२.

अजिवाह २६७, ३६८, ३७६,

३८९, ४१३, ४१५, ५१५,

५५२, ७२७, ७८७, ७९३,

८६३, ८६७, ८८९, ८९७,

९६८, ९७६१८, १२३७.

अजिवाह ४४.

अजिवाह २९१११६.

अजिवाह ६४७.

अजिवाह ३६१.

अजिवाह २८९.

अजिवाह ३०७, ८०९.

अजिवाह १३-६, २०७, २२५,

२५९, २९६, ६३५४२.

६५१, ११६७.

अजिवाह ४३२.

अजिवाह २००.

अजिवाह १०३३.

अजिवाह ८३, २९०, ४४५, ५९५,

७६६.

अजिवाह ९.

अजिवाह ४४६१२.

अजिवाह ७३६, १२०१.

अजिवाह ४५५.

अजिवाह ३१८.

अजिवाह ४९२.

अजिवाह १९०.

अजिवाह १२६८.

अजिवाह ८९१.

अजिवाह ४९, ३३९, ३४२,

११०४, १२६९.

अजिवाह २१३.

अजिवाह ५२६.

अजिवाह ८४७.

अजिवाह १२२, ७३६.

अजिवाह १३-१.

अजिवाह ७९२.

अजिवाह ११३९.

अजिवाह २००, २३९, १०२५,

१०३३, ११६२.

अजिवाह ७१, २१८१, ७२५,

८२९.

अजिवाह ४६३.

अजिवाह २३९११०, ३६१,

६८४.

अजिवाह ३५८.

अजिवाह ९३१२१, १२७, १६५,

२००, २३९, ३५७, ३६७,

३७३, ४६६-७, ४९४१३,

६८१, ६८५, ८१२, १०५७,

१०५९, १०६२, १२७९,

१३२७.

अजिवाह ३५१.

अजिवाह १२५.

अजिवाह ७-५.

अजिवाह ६९०, ७२१.

अजिवाह १७५.

अजिवाह १२५१२.

अजिवाह २५५.

अजिवाह १०७१.

अजिवाह १०६१.

अजिवाह २३९, १०३३.

अजिवाह ७२०.

अजिवाह ७२०, ७८३, ८८७.

अजिवाह ७१७.

अजिवाह ३११.

अजिवाह १४.

अजिवाह ७५९.

अजिवाह ७६६.

अजिवाह ४००.

अजिवाह ४६५, ७६७.

अजिवाह ७७६.

अजिवाह ६.

अजिवाह ९.

अजिवाह १११०.

अजिवाह ७३५.

अजिवाह ९७७.

अजिवाह ४५.

अजिवाह ७५२.

अजिवाह ११५८११.

अजिवाह ७२४.

भाङ्गो १५१.
 भाङ्गि २१५१३.
 भाङ्गि ७८४१६.
 भाङ्गि १०८८.
 भाङ्गो ६९८.
 भाङ्ग २७१, २७११, २८६,
 ३६८, ३८४, ३८८, ४३०,
 ५००, ५०३, ५६३, ६८१,
 ७००, ७६३, ७८४, ८६९,
 ८७३, ८७८, ८९१, ८९५,
 ९५४, ९७०.
 भाङ्ग ३५२.
 भाङ्ग ७३१-२.
 भाङ्ग ४४६.
 भाङ्गो १३-३, ६१६११०.
 भाङ्गो १२.
 भाङ्ग २१८.
 भाङ्गि १३१०१४.
 भाङ्गि १३१०.
 भाङ्गि १३०८११.
 भाङ्ग २१५.
 भाङ्ग १५११८, १६०११४.
 भाङ्ग ११५८.
 भाङ्ग १२९७११६.
 भाङ्गो १५११८, १६०,
 १२९७.
 भाङ्ग ६३२.
 भाङ्ग ७५२.
 भाङ्ग ३१८१७.
 भाङ्ग ६९७.
 भाङ्गो ४४६.
 भाङ्गो १११९.
 भाङ्ग १३२, १५४, २६५,
 २९७, २९९, ३६२, ४२०,
 ५९८.
 भाङ्ग ९५५.
 भाङ्ग ७८४१६.
 भाङ्गो ४९२.

भाङ्ग ४९०.
 भाङ्ग २०८, २९७, ४९२१५,
 १०४८.
 भाङ्ग ३८०११४.
 भाङ्ग ८२०.
 भाङ्ग ४४.
 भाङ्गो ३८०११४, ७४४.
 भाङ्ग १२७२.
 भाङ्गो ७८५.
 भाङ्गो ३०८.
 भाङ्ग ३८०.
 भाङ्ग १३२९.
 भाङ्ग ६०४.
 भाङ्ग ५०८.
 भाङ्ग १००, २०२, ५९१,
 ७२०, ८५४.
 भाङ्ग १२९, ६१६, ६९८.
 भाङ्ग ३६१२.
 भाङ्ग ४१, १३३०.
 भाङ्ग ४१४.
 भाङ्ग २१३११०.
 भाङ्ग १०२१.
 भाङ्गो १०१६.
 भाङ्ग १०१९, १११८,
 १३२०११.
 भाङ्ग १३६११.
 भाङ्गो २१३.
 भाङ्गो ४६८, ५२४.
 भाङ्ग ४४४, ४५७.
 भाङ्गो १८२, १११०.
 भाङ्ग ५२२.
 भाङ्ग ६३१६.
 भाङ्गो ६३.
 भाङ्ग ७५७१७.
 भाङ्ग १११०११०.
 भाङ्ग ५८५.

भाङ्ग १०३४-५, १३२२.
 भाङ्ग १९८, ११४७.
 भाङ्गो ११९४.
 भाङ्गो १२०२.
 भाङ्ग ७६६.
 भाङ्ग ५०१११०, १३६९.
 भाङ्ग ६९४.
 भाङ्गो ६६.
 भाङ्ग १२०२१८.
 भाङ्गो २१६, ११६५.
 भाङ्ग ६.
 भाङ्ग ८४०.
 भाङ्ग १३२२.
 भाङ्ग १२९१५.
 भाङ्ग ८५०१५.
 भाङ्ग १०४४.
 भाङ्गो ८५०.
 भाङ्गो ७७४.
 भाङ्ग ७, ५०४, ७७७, १३०७,
 १३०८११.
 भाङ्ग २८८.
 भाङ्ग ९३, ७७०, ५८१.
 भाङ्ग १६६११३.
 भाङ्ग १३.
 भाङ्गो ४.
 भाङ्ग १०३४-५, १११२.
 भाङ्ग ३४७.
 भाङ्गो १०३६.
 भाङ्ग ५५१.
 भाङ्गो १०५२.
 भाङ्ग ५२४.
 भाङ्ग ७६९.
 भाङ्गो ७४३.
 भाङ्ग ६४, १६५, ५२८, ५८२.
 भाङ्गो ४५३१२२, ५१९.
 भाङ्ग २३१२१.
 भाङ्गो २१८.
 भाङ्ग ४३.

भुवणान १६६.
 भुवोवमान १३०८.
 भुवर्ष १२३७.
 भुवर्षो १२१७४.
 भुवर्षो २१४
 भुवर्ष २०५.
 भुवर्ष २०५४.
 भुवर्ष १११६.
 भुमि १३-३, १२८, १६६१२,
 ५२३, ७०८, ७३२.
 भूमि १६६.
 भूमी २५९, ३९०, ४६६.
 भूमीय ४६६, ५३०, ५३८.
 भूमीय ४६६१९.
 भूमीयो १०९, ४६६१९, १२६१.
 भूमीयु १२६३.
 भूय ८६१९, ८७१२०, २००,
 १०३३.
 भूय ११७४.
 भूयङ्कोण ७६१५.
 भूया २३११२.
 भूयाय १११६१५.
 भूयान २०१५, २९८.
 भूयानभट्टो २०.
 भूसियावयवो ६०१.
 भूय १५२, १२६२.
 भूयविय १३२५.
 भूयविया १११.
 भूयविय १३२२.
 भूयु ६२, १२२-३२.
 भू १२४८.
 भूवर्ष २८७१.
 भूवर्ष ६७.
 भूवर्षो १०१५.
 भूवर्ष ९१३.
 भूवर्ष ११७.
 भूवर्ष १२८, ९१२.
 भूवर्ष २११.
 भूवर्ष ७१७.

म
 म (for म) २१११६.
 म ७७७१४, १०६०१६.
 मह २१०, २२६, ९९८, १०८४,
 ११३५.
 महणा २२.
 महणाकसा १२६५१८.
 महर्ष १०९२, १२७१.
 महर्षा १२६५, १२६७.
 महर्षाय ७८०.
 महर्षिजति ६३.
 महर्षिय ३१०.
 महर्षियास्त ५१८.
 महर्ष १०२२.
 महर्षो १०७२.
 महर्ष १३६, ११४१.
 महर्ष २३२, १२०८, १२१९.
 मह ७१६११२.
 महर्ष २७९.
 महर्षमि ५२९.
 महर्षि ६०६.
 महर्षा ८७०११.
 महर्ष ९०, १२०, १७६,
 २०१, ५५४.
 महर्षा ७९, ५३६.
 महर्ष २७, १२४१०.
 महर्ष ७५.
 महर्षाय ४४८.
 महर्ष ४५०.
 महर्षि ७५.
 महर्ष ११२८.
 महर्षि १२४.
 महर्ष ४५७, ४६६, ५२३-४,
 ९०२, १२९४.
 महर्ष ४६९.
 महर्ष ४३९.
 महर्षा ५.
 मह १५६, १६१, १८७, २०७,
 २१२, २२५, २६६, ३३७,

३७५, ३७७, ३८८, ४०६,
 ४०८, ४१९, ४६१, ४६३,
 ४७४, ४९८, ५००-१,
 ५०३, ५०७, ५१४, ५३७,
 ५५३, ५५८१०, ५६८,
 ५७९, ६०४, ६०८,
 ६२९-३०, ६४३, ६५१,
 ६५३, ६६७, ६८७, ६९५,
 ७०३-४, ७०६, ७१३,
 ७१६, ७१८, ७२५, ७२७,
 ८०७, ८३२, ८४४, ८६७,
 ८७८, ८८३, ८८८, ८९७,
 ९०१, ९०४, ९१६, ९४९,
 ९५१-२, ९५७, ९६८,
 ९७४, ९८०-१, १०४२,
 १२११-२, १२१४, १२१६,
 १२३४.
 मण ३२५.
 मणो ७१६१.
 मणो ११४१, १२६७.
 मणा १२०१२२, ३५९, ६४०,
 ७९१, ११२२, १३२६.
 मणा २२११५.
 मण ४८९, ४९३, ५८११४.
 मणुमान ४५१.
 मणो ५८१.
 मणो १९५.
 मणो १२४१.
 मणो ३९, १७४, ४११, ४३७,
 ५७८, ७३५, ७९९.
 मण ३०१, ७८११४, ८०७.
 मण ७८१.
 मण १८७१०, ११९९.
 मण १८७.
 मण ८४१.
 मण ७५४, ७७३, ९६४,
 ११४८.
 मण ७३६.
 मण ८२९.

मज्जनं ११५, ७३६/१०, ७५०,
९५८.
मज्जणा २२१.
मज्जणार्थो ११६.
मज्जणात्थिडे १२८८.
मज्जणाहुत्सं ९१०.
मज्जणुज्झिय २००.
मज्जणे १२१०.
मज्जणो ९४१.
मज्जणैरावण २८०/१.
मज्जैरावण २८०.
मज्जाओ १७०.
मज्जाणावात्ति ७३६.
मज्जाय १७०.
मज्जाविज्जण ३८२.
मज्जिअ ६३५४४.
मज्जिज्जण १२७.
मज्ज १६२, २०६, २२५,
३१८, ४८५, ४९१, ७९६
११६, ५५३, ५६८, ५६८
११२, ६१२, ६२६, ६४७,
८०४, ८२४, ८४७, ८५०,
८५२, ८६६, ९५३, ९६१,
९८९, ९९१, ११७४,
१२४३.
मज्ज (मध्य) १६, ४७०,
७५८, ८७४, ८९३ १०६८,
१२८६.
मज्जएत्सं ७६७.
मज्जण ११५/१.
मज्जण्यो ७७२.
मज्जमि ५२, ७६२, ८३८,
८८९, ८९४, १२०८.
मज्जयारे १३२७.
मज्जं ५६८/१२.
मज्जि ६३५४४/५.
मज्जिमा १३३२.
मज्जणओ ७७१.
मज्जवेसे ३५७.

मज्जो ३७, ९१०, १२१९.
मज्जो ८७१.
मज्ज ७७०, ८४०.
मज्जिय ११२३.
मज्जायवर्ण २०३, २४३.
मज्ज १२२, ४०४, ६१५, ६२५,
६६२, ६६२/१, ६९८,
८४६.
मज्जमि २६८, ५४१, ५८५/३,
६५१, ७०२.
मज्जमि ५५१.
मज्जं ५५१/१.
मज्जस्स २५६, ३२४/७.
मज्जह ३५१, ३५८, १०४३.
मज्जहं २६१/७, २०३, ३५६,
७५१, ७६७, १०६३/३,
१२९६.
मज्जह ३३२.
मज्जहिल्लहं १०८३.
मज्जहस्सत्तं ३३.
मज्जहरे २४४, २५०, १२११.
मज्जहरेसु ३३४.
मज्जहरेहिं ७६२.
मज्जहरो ७७६.
मज्जहिकास ५४०.
मज्जाह ८७८.
मज्जाए ५१४, ६५९, ७२६,
७४०, ८४७.
मज्जाण १४.
मज्जाहिं ७४५, हिं ९७२.
मज्जि ५, ५५-६, ७१, २३७,
२४४, २५०, २८७, ३५७-८,
३८४, ४६७, ४७४, ४७६,
५९६, ७६४, ९०३-४,
९६६, १०३१/४, १२८७.
मज्जिसिक्खय १०४४.
मज्जे ४२०, ४२२, ६२३,
७०१.

मज्जे १३४, २६६, ५८६,
१२५८.
मज्जेहिं १२७२/१७.
मज्जेजं ३३.
मज्जेहरो २६.
मज्जे ११५, ४२८.
मज्जेजं ९१३.
मज्जेरह ३८१.
मज्जेरहं ४०५.
मज्जेरहा ७२.
मज्जेरहणं ९३०.
मज्जेर ५१, ३८१/१, ६०७,
७९६.
मज्जेरं ४१, २२८, ३३९,
३५१.
मज्जेरा ८०२.
मज्जेरहणं ९३०/१४.
मज्जेरहसु १२६३.
मज्जेहस्सण २७७.
मज्जेहरो ३२१/१०, ३३७.
मज्जे ४२९, ८३०, १००४.
मज्जसि ७२४.
मज्जंतो १०१८.
मज्जिज्जण ८६८, १३१३.
मज्जिओ २१, ५१४, १२३१,
१२३८.
मज्जिज्ज १२३.
मज्जियमि १२२/२.
मज्जियं १२२.
मज्जु १०७४, १२६९.
मज्जे ३२, १०५, १३७, ७८०.
मज्ज ३३, ५९४, ६३७, ८५०/५,
१०३०, ११२०, ११२६.
मज्ज (मात्र) १४३/१६.
मज्ज (मात्रे) २६४/५, ३८५/११,
४८४, १२७५.
मज्जो १७०, १२१८.
मज्ज ९०२, १२७४.
मज्जस ९४९.

मण्ड २१११९.

मण्डिगि १९२१२.

मण्डे १०५१३.

मम ८७९.

मम ५११, ८६२, ९२७.

ममाहि २७०, ३६८, ८७९,

१२१३, १३६२, ८३५.

ममाहिंलो ९१६, ११६५.

मम्म ७०५.

मम (मृग) १९, १२४, २७७,

५८४, ५९०, ५९६, ६२४,

१०९२, ११३४, १३०९.

मम (मम) १२४, २७७, ४४४,

११०८, ११२२, १२६८-९,

१२७६.

मम (मृत्) ११९७.

ममण्डि ३७, ३७४, ४८१,

४८४, ८८१, १०५५,

१३२९.

ममण ६२४, ९४, ९६, १०३,

११२, ४५८, ४६४, ४९७

-८, ५४९, ५६७, ५८५४३,

५८६, ६१९, ६२६.

ममण २०१.

ममणास्त १२६५.

ममणाहि ९६.

ममणो ४२४, ५३२.

ममणोहि १०८५११५.

ममणो ६१३, ६२३, ६३१,

८५८.

ममवर्ष २७९.

ममरा १२६७१११.

ममरुंछो १९.

ममरुंछोति ६३१५.

ममस्त ११४०.

ममं (मतं) १६०.

ममं २०२.

ममं ९४, २५३११२.

ममंको २०.

ममं १०२२११.

ममा (मृत्) ९८३, ११३४.

ममा (मृगी) ११३४.

ममाहि ७११, ११३१.

ममामोय १२४.

ममाम्ण १२७०.

ममुरोहि ५५.

ममरु ७०१.

ममरव २३७, ३४९, ५२३,

१२८७, १३२४१११.

ममण ७२०, ११३४.

ममणमि ११३५.

ममणस्त १०११.

ममणं १३८, ७१३, ७१९,

७२१-२, ७२४, ८६२१११.

९९२, १००१, १००४-५,

१०११, १०१८, ११३८.

ममणमि १००४११०.

ममणा ८६२१११.

ममणा ६४९.

ममणा ६७२.

ममणावस्तो १००६.

ममणाहिंलो ७०२.

ममणो ७०१, ८६२.

ममणो ७०१, ७०११५, १००४,

१०१४, १११३.

ममरु १३३०.

ममरुट्टिया ६१.

ममरुताणं १००६.

ममरुताणसु ७१३१७.

ममरुताणसु ७१३.

ममरु ४१५, ५२७, १०४४.

ममरु ८४, ३६९, ३७५, ५६६,

६७९, ६८१, ६९१, ६९३,

६९५, ९७६, १०५५, १२२९.

ममरुमि ४४२१३.

ममरुं ३३९, ३४२, ३५१, ३७७.

ममरुगि ७४, ९३, ३७१.

ममरुगिस्त ५५४, १२२७.

ममरुगिस्त ३७३.

ममरुगिस्त ६९२, ७१९,

१०४५.

ममरुगिस्त ४६१.

ममरुगिस्त १०५४.

ममरुगिस्त ५०८.

ममरुगिस्त १४७.

ममरुगिस्त ३३५.

ममरुगिस्त १०६६.

ममरु १०९९.

ममरु ४६५.

ममरु १९८.

ममरु १३२८.

ममरुगिस्त ६२, ७८.

ममरुगिस्त १०२८.

ममरुगिस्त ६४३.

ममरु ५१८.

ममरु १११७.

ममरु १०९८.

ममरुगिस्त ९.

ममरु १६२, १८९, २५६, ३०१,

३०४, ३२३, ३८७, ४१२,

४१७, ४२८, ४८७, ५३६,

५६५, ५६७, ६०३, ६१३,

६२३, ६३९, ६४४, ६४८,

६५२, ६५६, ६७३, ७०१,

७१२, ७२२, ७२४, ७९७,

८००, ८०८, ८४६, ८५८,

८६०, ८६८, ८७६, ८८५१

१३, ८९७, ९३०, ९७४,

९९१, १०१४११४, १०५३,

१११५, ११७५.

ममरु १०९.

ममरु १९.

ममरु ९६, २३८.

ममरु ८८२.

ममरु २१२, १०४९.

ममरु ११२३११४.

ममरु १७४.

महमुत्तियाहि ७६९.

महत्तानं ४९२.

महत्तोसेण ९२०.

महापाखी २३९.

महत्त १६८.

महत्ताप ८०४.

महत्ति २७३, ३३९, ३८९,
६२२, ११७५, १२०६.

महं ३८९१३, ६४४१७, ८४२.

महंत १३२२.

महंती १४६.

महा ३६, ७३, ७८, ११७,
१२२, १५०, १६६, १९९,
२०९-१०, २१५, २३१,
२२६, २५७, ३३१, ३५२,
३५७१३, ३७०, ४११,
४१५, ५४६, ६३७, ६४१,
६४४१९, ९२०१६, ९७७,
१०३२, १०३६, १०४४,
११८८, १२९०, १३२७.

महा १४६१५.

महामह २६४.

महागरी ३७०१७.

महाकाली १३८.

महाकुल ५७८.

महाकाली ७९३.

महाकाली ९३५.

महागुणी १०५२.

महागुण ४९७, ५४९.

महागुणा ७३५.

महागुभाव ६२२, १००९.

महागुमह ४०६११२.

महागुमह ९२७१८, ११५८१९.

महागुमह २३०, २४७, २६५,
३३०, ३९२, ४०६, ४६२,
५५५, ७०१, ८९३, ११४९,
१२३४.महागुमह ३९१, ३९३, ४२७,
की. १९१०००, १००४, १०५०,
१०५५, ७२२, ८६९,
९२७, ११५८, १९ २६३,
३०९, ८७३.

महात्तवं ५८३.

महात्तंकाहिवा १११.

महागुणिना ६३५११, ११६०.

महागुणी ७८९, ७९७, १२१६१२.

महात्तवेहि १२४९.

महात्ति ३३९१११.

महात्तीहि १०२३.

महात्तवं १०९.

महि १७१.

महिच ५८३११०.

महिकाण ३३१२०.

महिकायण ३३.

महिवेद ६७७.

महिस ९.

महिहर ३५६, ३६९.

महिहराण २७३.

महिहराणुत्तं १०५५.

महिहराणो १६९.

महिहरा २९०.

मही १५१.

महीवरणी १९१, ९८५, १३१४.

महीवरमि २८५, ४३६१६,

६९५.

महीहराहि ६२१.

महीहर्व ४३६.

महीहरो १०४४.

मह ८४, ८९, ९५ ५९४,

७१२१४, ७५९, १०३०,

१२६८-७०, ११७६.

महुलो ९५.

महुमह ५५१, १६५, ४५५.

महुमहणी ७.

महुमातो ७३, ८५-६.

महुमरावहि ५९४, १०३०.

महुमरावहि ६२७.

महुमरो १०९२.

महु ५०, ३६०, ९०२.

महुरेण २४१.

महु १६५१.

महुत्तममि १०३.

महुत्तमिवाहि ११३.

महेत्ति २२९, ५६३.

महेत्तिना २०९, २१५.

महेत्तिनी १२१३, १२१६.

महेत्ती ११४९, ११५७.

महेत्तीहि ६६५.

महोवहि ६९४.

महोवही २५७.

महोवही २०११४

महोवहिस्त २०११४.

महोवही ५.

महोवही २०.

महोत्तमिवाहि ११३१११.

म ३८, १४८१११, २१६,

४२६, ५८७-८, ६२२,

६३८, ७९८, १००४.

मंगल १२०.

मंगल १२६, ७३९, ९०२,

१२४९, १२६१, १२८४,

१२९६.

मंगलाहि १८९.

मंगलिभो १२९७.

मंगलीणीहि ८२०, हि १२९०.

मंगलेण ३१९.

मंगलो ३२८, ११०३.

मंगुण १२०१२२.

मंगरि ७४५१.

मंगरी ९७.

मंहु २४.

मंहुण १६११४.

मंहुणाहि ५६.

मंहु १६, ६८, १११, ११०४,

१३०८.

मिषक २३, १४२, २५३,
३१०, ५२२, ५३६.
मिषकस्त ४२३, ५२१.
मिषकं ५३५.
मिषके ११७१, १२६१.
मिषको २०२१५.
मिषंग २३२२.
मिषङ्ग ७१६.
मिषंत ४३३, १०२८, ११९६.
मिषंति ४४५.
मिषंतेषु ६७६.
मिषि १२४.
मिषियाण १२७७.
मिषियाणं ३०२२७.
मिषियाणि १२६५.
मिषेण ७१२, २५५२१, ९६१,
१०८०.
मिस्तेहि ९४२१७.
मिहुण ९९, ३४६, ४४०.
मिहुणाह् १०८४११०.
मिहुण ५४४, १०८४,
१०८६, १०९५.
मिहुणेहिं १७५, २७६, ३४७,
१०८५, १२७२.
मीसिणाह् १२८१३.
मीसिणाहिं १२८.
मीसेहिं ९४२.
मीसो ११७.
मुह ८६.
मुहो ८१९.
मुह्य ४९, २७७.
मुह्यालेत १२७६.
मुह्य १२४९, १२९६११३.
मुह्य ५०१, ५४, ३४८, ४८०,
५४४, ६५५, १०४०,
१०८३, १११८, ११८६.
मुह्यंते ६४३.
मुह्य ६४६, १०७१, १२८१.
मुह्यो १०४७, १०९२.

मुह्य ८३०२७.
मुह्यंति १०९६, ११२३.
मुह्यिहसि १२२०.
मुह्यिहसि १२२०२१०.
मुह्य ६२३, ११८९.
मुह्यि ११९१.
मुह्यसि १०१३२९.
मुह्यति ५७२.
मुह्य ५०, ६०, ९२, ५००.
मुह्याकिया ७६९.
मुह्यालिहिं ४४०.
मुह्यि ११६४.
मुह्या २५६, ६५५.
मुह्यो २३१, ५८५२१, ६४४,
११५२, ११६९.
मुह्यामाण १०८४.
मुह्यांत ३४९.
मुह्या २७२, ६२५.
मुह्याण ३५०.
मुह्यावर ५८५४३.
मुह्यावेण ११६१.
मुह्यां २४८.
मुह्यावेण ११५३.
मुह्या ५८५४२.
मुह्याहलुकाके २३.
मुह्य २१६११७.
मुह्य २७, ३४, ४१, ३०८,
६०६, ७५९, १०२८.
मुह्या १२९६.
मुह्यावेण ११३७.
मुह्य ५४, १३११७, १३४,
१४०, १२८, २३८, ३५३,
३९६, ४४६, ४७१, ६१६,
७५८, ७६०, ७७५, ९९१,
१००६, १०८३, १०८५,
११२४, १२५१, १२५६,
१२५२, १२७३-४,
१२७८१९.
मुह्या १८४.

मुह्यांत १८२.
मुह्या १२६५२७.
मुह्या ४०३, ९६३.
मुह्य ६०६.
मुह्य १२४, १५४, ३२९.
मुह्य ३५३.
मुह्याणि ३५३.
मुह्या ६२७.
मुह्या ४५, २२८, ५९३,
५९९, १०३०, १२६५.
मुह्या ३४६.
मुह्या १२६, २८०, ४३३,
१२४९.
मुह्यो २८७.
मुह्या ३२४.
मुह्य ३१, १९८११, ३९१,
७७५११, ८४३, ८७६,
१०२२.
मुह्या ३४.
मुह्या २९७, १११२, १११५,
११४६.
मुह्या १७९.
मुह्या ७२७, ८८८.
मुह्या २३६११८.
मुह्या १८७, २९५, ७२२,
८४६.
मुह्या ७३६, ३४२.
मुह्य ९४.
मुह्य ९४२.
मुह्या ९४२, ७०२.
मुह्या ८३११७.
मुह्या ४३५२२.
मुह्या ८३.
मुह्या १०१, ५०७, ५५९,
८९१.
मुह्या ४३५.
मुह्या ३३२.
मुह्या ९१११४.

सुहृत् २६४, ३८५, ५६३,
७९४, १२०१.

सुहृत्समेतं २११.

सुहृत्समेतं ६४२.

सुहृत् १२६१.

सुहृत् ११९९.

सुहृत् १६५१, ११३८.

सुहृत् ८, १३२, ५१९, ८१०,
८५२, ९४३, १०५१,
११६८, १२२२, १२२७,
१३०३.

सुहृत् १२६५, १२७२, १३०३
१७.

सुहृत् १३-१, ११४, १०७८,
११३९, १२३२.

सुहृत् ७१६५१, ८३०.

सुहृत् ३१२.

सुहृत् २१०, २१९, ३५५, ४८३,
५८४, ५९२, ७५५-६.

सुहृत् ९५०, ९९१, ९९६.

सुहृत् ३५५, ४५९, ४६२,
९९६१३.

सुहृत् १४३, १०८४.

सुहृत् २६२, ७९४, ११५१,
१२०१.

सुहृत् ७३०.

सुहृत् १०२४.

सुहृत् ९६२.

सुहृत् २०८, ४२६१४, ५६०,
६१३, ६२५, ६३५५१,
६३६, ७१०, ८०५१४.

सुहृत् ३३१६.

सुहृत् २६४, ३८५, ५६३, ६४२,
९२३.

सुहृत् १९१.

सुहृत् ५७९, १२१८.

सुहृत् २७३, ३७१.

सुहृत् १३०८०१.

सुहृत् १०१३.

सुहृत् १२३९.

सुहृत् ७४२.

सुहृत् १२२.

सुहृत् ३२०.

सुहृत् १०८४१०.

सुहृत् १०२५.

सुहृत् १२२५.

सुहृत् २१६.

सुहृत् ९२३.

सुहृत् ७१४.

सुहृत् १०१०.

सुहृत् ७३५.

सुहृत् ५८७, १०३७.

सुहृत् ५८१८.

सुहृत् ५८, ४८०, ५८५५३,
६४३.

सुहृत् १०८४.

सुहृत् ६९२, ९७८.

सुहृत् ९९८.

सुहृत् ५८६, ९९८१६.

सुहृत् ११३५.

सुहृत् १८३११६.

सुहृत् ६४०१४.

सुहृत् ८२१४, १२१११,
१३१३१८.

सुहृत् ३३, १४४, १५९, १६०-१,
१६७, २११, २६३, २६७,

३५९, ३६२, ३८९, ४१४,
४२६, ५५८१०, ६१०,

६१४, ६२२, ६५६, ६६६,
६७९, ७०१, ८०१, ८०८,

८१७, ८६१, ८७६, ९२५,
९३१, ९५४, ९८३-४,

१०४९, ११०९, ११५७,
१२१४, १२४८.

सुहृत् १८३.

य

य १२-५, २०, ३३१२०,
६४-३, ११७, १२६, १३६,

१३६१, १४९, १५२१२,

१६२-११, १७५-१, १८८,
२०९, २१०१७, २४११९,
२७२, ३४५११, ३४२११,
३९०१६, ४०८१३, ४१९१९,
४३६, ४४१, ४६०, ४६८,
४७२, ४९६१५, ५०५,
५१३, ५१९१९, ५२५,
५६१, ५७४, ६३३, ६३८
१०, ६४२, ६५४, ६६०,
७१४, ८११, ८१८, ८२९-३१,
८५९, ८६२, ८७३, ९००,
९२९, ९५८, ९६१११,
१०३९, १०६७१९, १०६९,
१०९३, १२०९१७, १३१४.

यक्ष (चक्रम्) ९३.

यक्ष ११७१.

यक्ष १६८, ११०४.

यक्ष (अर्थः) २४९१३

यक्ष (तट) १८१, २७४, ६०१.

यक्ष (जन्तु) ३३, २६७, २८४,
३५०, ४३२, ७०६-७, ७३९,
९०२, १०८७, १२५०,
१२९४, १२९६, १३२५.

यक्ष ६८०.

यक्ष (जानामि) ८५६.

यक्ष (जन्तु) ७९, ४८७,
५३९.

यक्ष (गणति) १०१३१९.

यक्ष (गणम्) ६६८.

यक्ष (जनम्) २४५, ३०६,
४५८, ७२६, १०५४,
११००, १२७५, १३२५.

यक्ष (जानामि) ९१५.

यक्ष (गण) ६६८.

यक्ष (जने) २९६.

यक्ष ३३३, ३४१, ८०४,
८६८, ९०५, ९१४, १३००,

यक्ष १५, ६८१७, ८८, ५४४.

यक्ष १०७३.

*यष्ण (कर्ण) ५९६.
 *यस्म (कर्म) ७८३.
 *यस्मेषु १३२६.
 *यस् (कर) २१९, ५२५, ६७७, ७७३.
 *यस् (वर) २२७.
 *यस् (कराः) ४७१, ५२९.
 *यस्मात् (चिरागाम्) ११८५.
 *यस् (तव) ३३६१५, ५९८.
 *यरेण (चरेण) ११९१, ११९८.
 *यरो (करो) १३२१०.
 *यरो (वरः) २१६, २२५, २२७, ११९०, १२१९.
 *यरो (करः) ५४५.
 *यस् (चल) ३३६.
 *यस् (तल) १३-१, २४४, २८७, ५९९, १०४४, १०८८, १३०८११.
 *यस्मात् (कलामाम्) ४००.
 *यस् (तलम्) ६२०, १०२९, ११८२, १२९५.
 *यस् (वल्) २२८११४.
 *यस् (तलम्) १३०२.
 *यस्माभो ६५४४१.
 *यस् ९५, १२०३.
 *यस् २८७.
 *यस् (अधिकम्) १३०६१८.
 *यस् (कण्ठम्) ६४३.
 *यस् (चन्द्र) ४०३, ९६३.
 *यस् (चन्द्रम्) ४८४.
 *यस्मात् ८८३.
 *यस्मात् ८५५, ९५६११.
 *यस्मात् ७१६.
 *यस्माभो २३०, ६३१, ८६५.
 *यस् १०६८.
 *यस् (कल) १२३७.
 *यस् ८८०, ९७५, ९८०, ११६२.

*यस्मात् (कलिकैः) १२९.
 *यस् ५९११३, ३५६, ७७१, १०७७, १०८०११०, १०८५११, १३११.
 *यस् १०२, २०४११, ३५१, ४४१११८, १२९४.
 *यस् १३३०.
 *यस् ९७११२.
 *यस् ३६६.
 *यस् ३६.
 *यस् ११०४.
 *यस् ९२७, १२०१.
 *यस् १०.
 *यस् ४०४.
 *यस् ११७७, ११९७, १२०९.
 *यस् ११६६.
 *यस् ११८६, १२०८.
 *यस् ६३५-१.
 *यस् ६८५.
 *यस् ५३६.
 *यस् ५.
 *यस् ४९८.
 *यस् ५१.
 *यस् ४८८.
 *यस् ६९७, ९४०, ९६०, १२१७.
 *यस् ५८२, ६१२, ६९७-८, ७२५, ८३०, १०१४, १०१७.
 *यस् ६९९.
 *यस् १०६८.
 *यस् ३२९.
 *यस् ११३४.
 *यस् ४५३, ५१८, ७९१, ११२९, ११४५.
 *यस् ७८९.
 *यस् १२१६.

*यस् ११७१.
 *यस् ४५३१२२.
 *यस् ८५.
 *यस् २३४.
 *यस् ७५९.
 *यस् ६७३.
 *यस् ८२८, ८३०-१, १३०५.
 *यस् ७६६.
 *यस् ११७, ३२८, ७३८, १०९४.
 *यस् ७३९, ९०२, १२९४.
 *यस् १२७५.
 *यस् ११७१८, १०९४११०.
 *यस् १२-८.
 *यस् १२७५१६.
 *यस् ९०२१६, १०३११६.
 *यस् १२५०.
 *यस् ९१४.
 *यस् ५२, १००४, १०३१.
 *यस् ३२, ११२, ८३६, ९५६.
 *यस् ८६०.
 *यस् १३०५.
 *यस् ८३४.
 *यस् ३७८, ३८३.
 *यस् ३४६.
 *यस् ११६३.
 *यस् ३३४.
 *यस् ७५८.
 *यस् ४६.
 *यस् ३३६, ७८९.
 *यस् ३८२.
 *यस् ३३३, ११९६११७, १२५८.
 *यस् ३८२.
 *यस् ३८३, ४६०.
 *यस् ३४०.
 *यस् ७६१.

रम्म २३९/10, २४३.
 रम्मा ८०२.
 रम (रजसु) २७५, ७४८, ७९२,
 १२६२.
 रम (रत) ५९, १०७९-८०,
 १०८५.
 रमण (रज) २०, १३०, १७२,
 २३६, २५७, ३४२, ४४२,
 ६००, ६९४, ९३४, १२८७,
 १३२०, १३२४, १३२७.
 रमणपहाड १०५७.
 रमणपहाड १०५९.
 रमणस्त ९८९.
 रमण २२, ४२९६, १५९,
 १६२, ५५७, १२०२.
 रमणा ५८५/२९३.
 रमणा १६०, १६६/13.
 रमणावर १४७.
 रमणावलि १२५९.
 रमणि २५८९५, ४५४.
 रमणिवर २२७, ५२७.
 रमणिवरा ११६३.
 रमणिवरा ११८५.
 रमणिवरेण ११९८.
 रमणिवरो २१६, २२७, ११६४,
 ११९०, १२१९.
 रमणी ३१-२, ५३, ८९८९५,
 ११९८९२३.
 रमणीह ११६३/2.
 रमणीय ११७४, १२३.
 रमणीओ ७०.
 रमणीयरा १२१९.
 रमणीयरेण ११९१.
 रमणीसु ११६३.
 रमा १३३२.
 रम ४५-६, २८७, ३५३,
 ५९६, ५९९, ८१७, ११०४,
 ११३४, ११९६/19.

रमाह १२८४.
 रमानो ७४३.
 रमि २७४, ३४६, ४३९,
 ४४२, ४४६, ४४८,
 ४४९/6, ४५१, ६४०,
 ७३८.
 रमिणा १०७१.
 रमिणी ४४०.
 रमिमि ४४९.
 रमिवर २१९, ६७७, ७७३.
 रमी ४३८.
 रमेण ७४.
 रमेहि १२४९, १२९०, ११
 १२४९/15.
 रमो २४.
 रस ३८२, ४४३, ५२९, ५८९,
 ६७३, १२६२, १२७२.
 रसह ८३१/14.
 रसर्ण १२७५.
 रसना ४३, ५८०, १३०५.
 रसं ५७२.
 रसा १५१.
 रसाह १०८४, १०८१.
 रसाए ३३८.
 रसायण १३१५.
 रसायणह ६१४/2
 रसायर्क ६१४.
 रसायके ४१८.
 रसायति ५०५.
 रसांसार ३५५.
 रसिपहि ५५.
 रसिओ १३११/5.
 रसिव ५२३, ११९६.
 रसिरस्त ११०८.
 रसिरो १११४.
 रसीए ३३८/9.
 रसुसुवस्त ९८५.
 रसेण ५८९, ६५४.

रसो ६६, ५४५.
 रसोहेहि ८९६.
 रसोवर्क ६१४/3.
 रस ४५४, ११०४.
 रसवर्ण ६४०.
 रसवाहिणी ११७०.
 रसस ५९, ६७६, ७५४,
 १०८५.
 रससं ७५४/14.
 रससा ६३५/१.
 रसस्तं ४९९, ८३२.
 रसस्ताह २७१/१.
 रसगा ४४०.
 रसगा ११२३.
 रसा ११२३.
 रसिपहि ११२३, ११९१.
 रसिओ १३-२.
 रसियं १४४, ३००, ६६२/१,
 ६६८.
 रसियाह १०१५.
 रसियाण १०१५/18.
 रसोवर्ण ११२६.
 रसोवर्क ७४३.
 रसोवो ४००/14.
 रसावलि १२९४.
 रसावली २४४.
 रसावलीय १३२८.
 रसिय ७९२, १३२४.
 रसा ४५, ५८५.
 रसाए ५८७.
 रसुवर्ण १२९०.
 रसि ५८५/१.
 राह ७८, २३८.
 राहणा ११०, ७९३, ८१७,
 ८२३, ९२१, ९३५, १०३५,
 १०४१, ११५१, १२००,
 १२३४.
 राहणो ८८९, १०५५, १०८७,
 ११७३, १२८५, १३०२.

राहलं २३६.
 राह्लिया ३९०११०.
 राह्ल (राजी) २८.
 राह्ल (रात्री) ८९८, १३१२.
 राह्लस्त ७३२.
 राह्लं ९००.
 राह्ल ३९९.
 राण ३९९, ७, ७२५, ७२७,
 ८१७११, ११७९, १२०३,
 १२०७.
 राओ २६.
 राम १७१.
 रामानुजकिओ १६९.
 रामिसरं १७६.
 राय १३-५, ११९, १२५,
 ७३९, ८१७११, १०८३,
 १२२६, १२३०.
 रायमि १४७.
 रायल्लेहि ५४.
 रायं (रागम) ३४०, ११०१.
 रायल्लिया ३९०.
 रायंगल्लुवेसं ७३२.
 राया ६४, ८९, १२६, ५८०,
 ७९४, ८१२, ८४४, ९९८,
 १०१७, १०२०-१, १०६१,
 ११०३, ११०५, ११४५,
 ११५४, ११६०, ११६९,
 ११८१, १३१६, १३२७-८.
 रायागल्ल १४१.
 रायाक्यो ७७१.
 रायाहि १३९.
 राय ३५३, १०४३, ११८३.
 रायड ६०७.
 रायो २६१८.
 रासि १६७.
 रिड ६८, ५८०१४.
 रिडण्यो ६८१७.
 रिडमं ७०.

रिक्क २३, ९०५.
 रिट्ट ४, ६.
 रिडि १२-८, १६६१११, २८१,
 १०३१.
 रिडि १६६, १८६.
 रिडि २७८, ८९१११२.
 रिडि १२१७.
 रिडितो ४००.
 रिडि ३०५.
 रिडि ३०६.
 रिडि २४१.
 रिडि ६७७.
 रिडि ४४९.
 रिडि २३३.
 रिडि ६४३, ६९३, ७०८, ९०८.
 रिडि ६४८.
 रिडि ४४१.
 रिडि ११.
 रिडि ४५५, ७५२.
 रिडि २३३१७.
 रिडि २२८, ४५३, ५९३.
 रिडि ८७, ६९९.
 रिडि ३०४.
 रिडि ११०९.
 रिडि ७०७.
 रिडि ७०७.
 रिडि ११९५.
 रिडि १३२५.
 रिडि २२१११४.
 रिडि २२०, २६९, ३९३.
 रिडि ५७३१६.
 रिडि ३९३११४, ७७८, ८४८,
 ८८९, ११८३.
 रिडि १२०४.
 रिडि २९८११.
 रिडि ६३५५१, ९८२, १११२,
 ११७७.
 रिडि ६३, ९३, २७७, ४४५,
 ६७६, ११२१, ११२५११.

रिडि ४००, ९७३, १२६८१३,
 १३०६.
 रिडि १०७१.
 रिडि ६९६१६.
 रिडि ६९६.
 रिडि ७५६, ७६५, ७६७.
 रिडि ७६५११.
 रिडि ४०३, १२२८.
 रिडि ७५५.
 रिडि १३०६.
 रिडि १११३.
 रिडि १, ६७५, ११९०.
 रिडि ६३२११.
 रिडि १२०२.
 रिडि ३००, ६३५७३.
 रिडि ६३२.
 रिडि ११३५.
 रिडि ७.
 रिडि ८१.
 रिडि ४१, ४८२, ५३५.
 रिडि ३५, ७१८.
 रिडि ४०.
 रिडि ६७३.
 रिडि ६८१६.
 रिडि ६८.
 रिडि १७४, ८३६.
 रिडि ९६०.
 रिडि ४२९.
 रिडि ११०२.
 रिडि ८११.
 रिडि ७१०, ७३३.
 रिडि ९८.
 रिडि ७५, ८४, ५८१, ७६२.
 रिडि ५८२.
 रिडि ४०१, ४८६-७, ४९४,
 ५५९, ६३६, ७३४, ८५४.
 रिडि ६३८, ११८९, ७५१,
 ७५९, ७५९१११.
 रिडि ६३५१७.

कज्जासुख ६१२.
 कज्जापति ३४६.
 कज्जोपपन्न ६१७.
 कज्जोपपन्न १०१, ३९७.
 कज्ज ७१.
 कज्ज ८८, १२४, २३४, ३०५,
 ५०६, ५८५+२, ६४३.
 कज्जा ७४+१.
 कज्जाई २५३.
 कज्जावसर १०४.
 कज्जो १०४९.
 कज्जोपपन्न ८०७४८.
 कज्ज २१७, १००६, १२०७.
 कज्ज १०१२.
 कज्ज ३३९, ३९६.
 कज्जा ११०९.
 कज्ज ८२९.
 कज्ज २२८, ७६७.
 कज्जा ६०११९, ८७, २४४,
 ३४६, ४८३, ६२८, ७५६.
 कज्जा ३९४, १०९१, १९
 ८११८.
 कज्जापत्ति ३३६.
 कज्जा ७०९.
 कज्जा १७४.
 कज्जा ११८२, ११८६.
 कज्जा ११३२.
 कज्जा ११७०.
 कज्जा १८३.
 कज्जा ५२११५.
 कज्जा १९६, ३३९, १०४३.
 कज्जा १९६, ३४४.
 कज्जा १७५, ३३९, १०४३.
 कज्जा ५९.
 कज्जा १०९०.
 कज्जा १९३, २८०, ४०८.
 कज्जा १९८.
 कज्जा ११२७.

कज्जा १५८११०.
 कज्जा ३०३१९.
 कज्जा ३०३.
 कज्जा १५८, ८१६.
 कज्जा २६८१४.
 कज्जा २६८.
 कज्जा ६१८.
 कज्जा ४८५.
 कज्जा १७७.
 कज्जा ३३८.
 कज्जा २९७.
 कज्जा ८७०, ९३७.
 कज्जा ३.
 कज्जा ९६२.
 कज्जा ४३७.
 कज्जा १७८.
 कज्जा ४१६.
 कज्जा ७१३.
 कज्जा १९.
 कज्जा ५८.
 कज्जा ३५४.
 कज्जा ५२९, ८११, १३२०+२.
 कज्जा १०५९.
 कज्जा ५३८.
 कज्जा ९७१.
 कज्जा ३१६-७.
 कज्जा २०४, ४००, ६०२,
 ७६५, १३०७.
 कज्जा २५५.
 कज्जा १०९७, १२९९.
 कज्जा १०८९.
 कज्जा ३८२, १०७६, १०९
 १२३.
 कज्जा २७९.
 कज्जा ४२१.
 कज्जा ५८५+३, ११५४.
 कज्जा २०४१२, ८३२.
 कज्जा १२९९१६.

कज्जा ४०२.
 कज्जा ५०८.
 कज्जा १०८३१४.
 कज्जा ६२०.
 कज्जा ९८.
 कज्जा ८२५.
 कज्जा ९५, १०२, ८३८.
 कज्जा ९९.
 कज्जा ३६५, १०११.
 कज्जा ९६.
 कज्जा ८२४.
 कज्जा ११०९.
 कज्जा ९८११५.
 कज्जा ६०३.
 कज्जा १२७.
 कज्जा २२, १५६, ८१३,
 ९७३, ९८३, १०१७,
 १३२०+१-२, १३२१.
 कज्जा ८७६११०, ९२७
 ११०, १२४६१६, १२६०१.
 कज्जा ८७०११२, ८७२,
 ८९२, ९२८, ९४२, ९४९,
 ९७१, ९७८, ९८६, ९९३,
 ११५८, ११७९, १२९९,
 १३३३.
 कज्जा ८२६, ८३५, ८७१,
 ९०८, ९३३, ९३५, ९४८,
 ९७०, ९९४, १२२८,
 १३३३.
 कज्जा ८६५, ८७०, ८७६,
 ८८३, ८९९, ९२७, ९३८,
 ९७२, १२४६, १२६०,
 १३३३.
 कज्जा १२६०११.
 कज्जा २८०१२.
 कज्जा १११७.
 कज्जा २८०.
 कज्जा २८७, ५२६.

कुलो ५३१.
कुल ८६.
कुलियाकय १२७५.
कुलियस्त ६७०११.
कुलि ३५४.
कुवया ४९६११६.
कुविना ४९६.
कुह ७११, ९०५.
कुह ५०८.
कुहाभी ९६.
कुहो ५०५, ५०७.
कुओ ५५७१९.
कुओमि १५१७.
कुओ ३७, १०६, २२४, ३०१,
३१५, ७१६+१ ७१७,
८८४, १००६-७.
कुओण ६९, ५२८, ८१८१२.
कुओहि ८१८.
कुओ १२०, १२५, २५२,
२५२१९, ६५६, ७३७,
११६४.
कुओ ६६५.
कुओमि ५५६१७.
कुओमि ४१३१३.
कुओमो ३७६.
कुओ १६०१.
कुओ १५६, २०३, ५१९,
५५७, ५७६, ६९८, ७७९,
८०२, ८०९१३, ८८५,
११५०, १२३७.
कुओण १०१, २००, ५०७,
८५२, ८९२, १०५१,
११६८, १२२७.
कुओण १४५, ३९३.
कुओणाह ६०५.
कुओणाह ७०६.
कुओणाह ६५.
कुओणाहि ४८९१२.

कुओणाहि ४८९.
कुओणो ८०६, ९९९.
कुओमि १५, ८९, २२३,
४१३, ५५६, ८०७,
१०१२.
कुओवस्त २९७, ४१६.
कुओव ६३५*१.
कुओवमि १०६१८.
कुओवाह ६०५.
कुओवाओ ३७६१५.
कुओवाण ६५.
कुओह ५१२.
कुओणिना ३७०.
कुओण ५९३, ५९७.
ख
ख ८११, १७, १९, २१, २५,
३१, ४७, ७२, ७४, ८३,
८६, ८६११०, ८७, ९१,
९३, ९६१८, ९७, १६५-६,
२०३, २४०-३, २४५,
२५५, २६२, ३०६१११,
३१०१७, ३२०, ३२६१११,
३४३-४, ३५६, ३६१,
३६४-७, ३८१, ३९५,
३९७-४००, ४०८, ४२३,
४३९, ४४६, ४५२, ४५२
११५, ४५३, ४५५, ४७०,
४७८, ४८८, ४९६,
५१८-९, ५२२, ५२५-७,
५३३-४, ५३६१११,
६३८-४०, ६४३, ६६८,
६७१, ६७५, ६७७,
६८५१२, ६९१, ६९८१८,
७११, ७२५, ७५०, ७५७,
७६२, ७६६-७, ७७३-५,
७८६, ८८५, ९२२,
९३९११, ९५९, १०१०,
१०४२, १०४६, १०६७,

१०८९, १११३, ११२२,
११४०, ११५६, ११७०,
११९०, ११९४, १२५६,
१२७३, १२७४११, १३०४.
ख (पति) १७१.
ख (वृत्ति) ३५४.
ख (पतिना) १०५, ११७२.
ख (पति) १३१४.
ख (पति) ५४१, १०८१.
ख (पति) १०५०.
ख (पति) ६३४, ११५९.
ख (पति) १०५३.
ख (पति) ११९१६.
ख (पति) (पति) १२५३.
ख (पति) (पति) ६५७१.
ख (पति) (पति) २६७.
ख (पति) २५३, ५८४, ५९०,
६५०.
ख (पति) २७०.
ख (पति) ८७७.
ख (पति) (पति) २४०११७.
ख (पति) ४६९, ५८०.
ख (पति) १८.
ख (पति) १८६, २९४, ३०१,
५५१, ६७९.
ख (पति) २५८, २७९१२०, ३१४,
९६३, १११५.
ख (पति) ८६८.
ख (पति) १६११७, ३३५, ३४०,
५६६, ६६२, ११५१.
ख (पति) २३४.
ख (पति) ९३७, ९८४.
ख (पति) ८२४, १०५४, ११७६,
१२४८.
ख (पति) २८५, ६५८, ९५६.
ख (पति) १०६७, १३१७.
ख (पति) ५५२, ६८६, ६९८.
ख (पति) १६१.

वषेज ७०४, ९२८.
 वषेज १०६८.
 वषेजसु ९३१.
 वषेज (वत्स) ६९४.
 वषेज (वृत्त) ५९५.
 वषेज्यल (वृक्षतल) १३-१
 वषेज्यल (वृक्षतलम्) १९.
 वषेज्यलो (वृक्षतलः) २८७.
 वषेज्यल ७०८.
 वषेज्यलो ६५७, १०३९.
 वषेज्युरि २३८/६
 वषेज ७०४, ९८२.
 वषेजधरेण ११९४.
 वषेजधरेण ६०८, १२२६.
 वषेजधरेणसु १२४४.
 वषेजधरेण २९५, ९७८.
 वषेज्यलो ६७, १६९.
 वषेज्यं १००९, १२७०.
 वषेज्या १२७०१०.
 वषेज्यलो २३७, १२८७.
 वषेज्यर १०३१२२.
 वषेज (पट) २७६, ३६५.
 वषेज १३२१.
 वषेज्यं ४७३.
 वषेज्य ९१०.
 वषेज (पट) २४४, २५०, ९६६.
 वषेज (पट) २४४११, २५०१४, ७०५, ९६६१७.
 वषेज (पट) २४०, ४५४.
 वषेज (पट) १०३१११.
 वषेज (पतन) १८७, २९५, ६४०, ९७८.
 वषेज्युच्छतं ४४३.
 वषेज्यो (पतलः) ५२५.
 वषेज्यो ६३१४.
 वषेज्यल ३४४, ४५१.
 वषेज्यल ४५११११.

वषेज्य (पतलिक) २३१.
 वषेज्यो ८१८.
 वषेज्यो (पतलोप) ५९९.
 वषेज्य (पतलिक) ६८२.
 वषेज्यो ८१८१२.
 वषेज्यस्स (पतलिक) ११९०.
 वषेज्यं ५७९.
 वषेज्या १००१.
 वषेज्य १३२०२२.
 वषेज्य ३१६-७, ३२९, ३३८, ४९२, १०८४, १२९८११, १३२०५१.
 वषेज्याधरेण १३-७.
 वषेज २८, ८५, ८७, १७२, १७५, १९६, २२१, ३३९, ३५८, ४५३, ५८५, १-२, ५८८, ६०२, ६२२, ६४७, ६९३, ६९९, १०२६, १०२८, १०४३, १११४१७.
 वषेज्यो १३-७.
 वषेज्य ४५०.
 वषेज्य ६३९.
 वषेज्य ७८.
 वषेज्य ७२८.
 वषेज्या १२१३.
 वषेज्यो २१३.
 वषेज्यो २१३१७.
 वषेज्यो १३-७२३
 वषेज २५, ७७, ३६१, ५९७, ६९८, ७९५.
 वषेज्य ६४१.
 वषेज्य ८८.
 वषेज्य २२०.
 वषेज्य १७९, ४१६, ७४, १०८९.
 वषेज्यो ४१५.
 वषेज्य ७३३.
 वषेज्य ५०१६.

वषेज्य १९९.
 वषेज्य १२११.
 वषेज ७४५.
 वषेज २५.
 वषेज्य ७५, ८६.
 वषेज १११४.
 वषेज्य ५३.
 वषेज्यो १२६४.
 वषेज (पत्र) ११६०.
 वषेज ३६५.
 वषेज्य ३६५.
 वषेज ६५०.
 वषेज्यो ९६.
 वषेज (पत्र) १७६, २१३, ६८३ [१].
 वषेज ९७१.
 वषेज्य (पत्रिक) १८२
 १११, १८२.
 वषेज्या १८३.
 वषेज्य १२६०.
 वषेज्य (पत्र) ५००.
 वषेज १२८.
 वषेज्य १३६.
 वषेज्य ४२, १३२९.
 वषेज्य १०३१.
 वषेज्य ११५७१७.
 वषेज्य ८१७, १०६३, १२८३.
 वषेज्य ११५७.
 वषेज्य ५०३, १२३२, १२३६.
 वषेज्य १२४३.
 वषेज्य १७१.
 वषेज्या १२३४.
 वषेज्या १२४११०.
 वषेज्य ७१, ८९, ३५६, ५३३, ७०१, ७७३, ४९९, ७८०, ९७९, १०८१.

वम्भोण ५३३, ६११, १२१५.
१२६६, १०५०.

वम्भो ३८०.

वय (वयम्) २०४, २३३,
२६९, ३३१, ५५५, ८७७,
११५०, १३१५.

वयण (वदन) २१, २८, ९९,
२४३, २६६, ३०२, ३७८,
३९७, ४९५, ५०२, ५०५,
५०७, ५२६, ६०३, ७६१,
७७२, ९७४, १०२३, १०७२,
१०८२, ११८२, १२३८,
१२५२, १२७१, १२९९,
१३२१.

वयण (ववन) ३६२, ४२०.

वयणमि १०५८.

वयण्य ३४, ६१४.

वयण्य (ववनम्) १४५, १८७,
२६७, २९३, ३६०, ५५८,
११०, ५६७, ६०८, ८३५,
८८१, ९६८, १००२,
१०१६, १०५८, १२१३.

वयण्य (ववनम्) ३१०, ३१७,
४४७, ४८३, ६०३, ९४६,
१०७५, १०९९, ११०१,
१२७४.

वयणा ५८५४२.

वयणाह ३७८१८, १२८१,
६३९, १०८२, ११२८.

वयणा १०१.

वयणाओ ९६१, १०५६.

वयणाण ५१२, १२४१.

वयणावर्णि २१.

वयणाहि ७४५, ९१२, ९७३,
१२४४१११.

वयणि ५७७.

वयणुवहट्टेण १९५.

वयणे ८५३.

वयणेण ३२१, ५५३, ६१७,

८६८१९, ९५२, ११००.

वयणेण ११००१८.

वयणेहि ४२७, ४३०, ५४२,
६०६, ११८४, ७४५११०,
९७३१८५.

वयणे ९४०.

वयवेहि २५५११९.

वयस्स ११५१११३.

वय्य (पदम्) २.

वय्य (अतम्) २४५.

वय्यस ११०, ७८५, ९२८,
११५१, १२३४.

वय्यसओ ८९४.

वय्यसि ६२५, ८३७.

वय्यसिया ७८२.

वय्यसीओ ७४०.

वय्यसीओ ३७९, १२४०.

वय्यसेल्ल ८३६.

वय्यसेहि ६९५.

वय्याह ९५५.

वय ४९, ५३-४, १०६५१,

११५, ११७, १२१, १२६,

१३०, १५८, २०३, २२७

-८, २४२, २४४, २५६

-७, ३१६-७, ३२२, ३२४,

३२७११२, ३३६, ३६४,

३६७, ५३०, ५८५५१-२,

५९३, ६००, ७३८, ७४४,

७५१-२, ७५४, ७६१-२,

७६५, ७९७, ८१६

(once = वरण), ८१८-९

८८०, ८८२, ८८९, ९१४,

९७७, (वह ?) १०३१,

१०३५, १०३८, १०४७,

१०५७, १०५९, १०९१,

११०३, १११५, ११३२,

११६९, १२६२, १२७९.

वयहत्तो ८५.

वयहि ५७८.

वय ३०४, ७०२, १००५.

वयडिओ १०४९.

वया ३०५.

वयाओ ११९, ५६९.

वयण ५८२.

वयाण १२८.

वयाह ४७.

वयाहउठाहि ११४२.

वयाहमि ७९४.

वयाहस्स ७९१.

वयाहणे (अपराधेन) ६३५४२.

वयाओ १११५.

वयिजउ ५५७.

वयिजति १५३.

वयिल्ल ११०७.

वयिल्लं ६५०.

वयिस १२२०.

वयिसाह १२१९.

वयिसी १३-६.

वयिसो ८९१.

वयिसो १२३०.

वयिजाण ५३६.

वयिजाणं ३५२.

वयिज्जुडिवापे १०९१.

वयिज्जति ६६४.

वये ८६३.

वयो १५८.

वयो ४०११२, ३१५, ३२३,
८०९, ८१६, ८२२, ८४६,
९२७.

वयो १२४३.

वयिज्जं १२६६.

वयिज्ज ६२७.

वयिज्जति ११२२.

वयिज्जोण १२६६.

वयिज्ज ६, ११४४.

वयिज्जुपिडि ५५१.

वयिज्ज ४३, १७४, ५८०,
६०७, ७४३.

वक्ष्य ६०.
 वक्ष्याण ११३११०.
 वक्ष्याहि ७४७.
 वक्ष्यत ८५०.
 वक्ष्य ८४०११३.
 वक्ष्यिष ५९८.
 वक्षि ४६५.
 वक्षिज्ज १११७.
 वक्षिष ३५९, ३९१, ५५०.
 वक्षिष्य ९९.
 वक्षिष्यि ६५०.
 वक्षिष्य ३५९११५.
 वक्षिष्य ४०१, ११२४.
 वक्षिष्याण्य १२६९.
 वक्ष्य १४९.
 वक्ष्यो ३६४.
 वक्ष्यि ८३९.
 वक्ष्याओ ३६४११२.
 वक्ष्यो ६६, ४३८.
 वक्षि ३४५, ७५६.
 वक्ष्यत ३९२.
 वक्ष्याय १३६.
 वक्ष्यायमि ९३९.
 वक्ष्याया ८८५, ९१८.
 वक्ष्यायाह ५६२.
 वक्ष्याय ६५४.
 वक्ष्य ९३११३, ११४, १४५,
 २७५, २९५, ३१८, ३५३,
 ३५९, ३६२, ४०५, ४२५,
 ४३६, ४६७, ४८३, ६०२,
 ६१६, ६९२, ७४३, ७४७,
 ७५५, ७५७, ९६९, ९७३,
 १२६९.
 वक्ष्य १०५, ४१०, ४६९११६,
 ८९०, १०४५, ११०४.
 वक्ष्य ३३०, ६३२, ७०२.
 वक्ष्य २८१.
 वक्ष्य ५००, ८८७, ९८३,
 १०३८.

वक्ष्य ८८५.
 वक्ष्याहि १८५.
 वक्ष्याण १०४०.
 वक्ष्यो १९९.
 वक्ष्यो ५८४.
 वक्ष्यति १०३३.
 वक्ष्य २३९, २७५.
 वक्ष्य ७८०.
 वक्ष्यमि ८३.
 वक्ष्यति ५७७, ८७०.
 वक्ष्यति २८३, ३१४, ८०४.
 वक्ष्यति ३१७, ४५९.
 वक्ष्यत ७४-५, ३३०.
 वक्ष्य २५९.
 वक्ष्य ७४-१, ७७.
 वक्ष्य ३२१.
 वक्ष्य २३४.
 वक्ष्य १११४.
 वक्ष्य २२४, २५८, ६९०,
 ९०३१६, १०५२.
 वक्ष्यमि १४७.
 वक्ष्या ५८१.
 वक्ष्यमि ८९.
 वक्ष्य २८८.
 वक्ष्य ८०६.
 वक्ष्य ५८१.
 वक्ष्याह ४८४.
 वक्ष्या ४४७.
 वक्ष्य १२६२.
 वक्ष्यावरोह १६६.
 वक्ष्याहि १११९.
 वक्ष्याहिवा ८२४, ८२७.
 वक्ष्या ५८०.
 वक्ष्य ६३, ११८८.
 वक्ष्य (पय) ३, २०९, ४१८,
 ८११३, ११६६, १२५३,
 १३२६.
 वक्ष्य (वय) १२०९.
 वक्ष्य १३२६१२.

वक्ष्य ४०९.
 वक्ष्य (पयम्) ५५०, ७०४,
 १३२६.
 वक्ष्य (वहम्) १०२९.
 वक्ष्य ५६५.
 वक्ष्य ११२५.
 वक्ष्य ११७२.
 वक्ष्याओ (पयाओ) २९०.
 वक्ष्य ८७०१११.
 वक्ष्य १३२६१२.
 वक्ष्य २१११८, २८, ३४८,
 ५८५१३, ५९६, ६०७,
 ७६३, १०४४, १०७०,
 १०७२, ११९९.
 वक्ष्य १६५, ५८५, ७८१.
 वक्ष्य ३४०.
 वक्ष्य ९१, ५१.
 वक्ष्य (पयः) १७१, ५२४,
 ७३३.
 वक्ष्य १११.
 वक्ष्य ५२८.
 वक्ष्य १११.
 वक्ष्य ६८२.
 वक्ष्य १२५१.
 वक्ष्य १२६११४, २०२, ८१९१४,
 १३२८.
 वक्ष्य ८४५.
 वक्ष्य ७७२, ८८०.
 वा १०६३२, १५९, २९८,
 ४६०, ४७७-८, ५७३,
 ७८६१८, ९२२, ९३३.
 वाह्य ५०७.
 वाह्य १३०९.
 वाह्य १७४.
 वाह्य १३०९१३.
 वाह्य ७६१.
 वाह्य ४२३.
 वाह्य ८३०.

वायु ११९.
 वाण ५२९२.
 वाणिज्यो ५०.
 वाणी ९४६.
 वाणु ५२९२.
 वान १३२, ६२०.
 वास्तव्य ५२८.
 वास्तव ५२८२.
 वास्तव्यो ३१४.
 वास्तवि ३१४, हिं ९११४.
 वास्तव्य ४२१.
 वाय ११११.
 वायणो ९०७.
 वाया १७, २५०.
 वायाह ७०३.
 वायाह १५५, ९३२, १००७,
 १५७, ८१५, ८५५.
 वाय ७३४.
 वायण १०७२, १०७८, ११०८,
 ११३०, १२९१.
 वायण १०६७.
 वायव्य ११७, ७३८.
 वायव्य ११३.
 वायव्य ९१, हिं १२१.
 वायव्य ८७६.
 वायव्य ४२३.
 वायव्य १०३.
 वायव्य ५१६.
 वायव्य ३८३.
 वाय १०२६१०.
 वायव्य (पाल्प) १०६४,
 ११७९.
 वायव्य ३८१२.
 वायव्य (पाल्प) ८३८.
 वायव्य ६७६१५.
 वायव्य (पाल्प) ३७४.
 वायव्य (पाल्प) ६८८.
 वायव्य १४.

वायव्य ११३.
 वायव्य ११४०.
 वायव्य ९४०, ९६०.
 वायव्य २९.
 वायव्य (पाल्प) ४.
 वायव्य (पाल्प) २४०, ४४४,
 ५२१.
 वायव्य (पाल्प) ७१, ९३२१,
 २६२, ४६३.
 वायव्य (पाल्प) १०१५, १३१०,
 १३१७.
 वायव्य (पाल्प) १२९१
 वायव्य ८३२, १११८, १२८५.
 वायव्य ८१४.
 वायव्य ६४६, ९४३.
 वायव्य ४१२, ११९९.
 वायव्य ३५६, ४५८, १३११.
 वायव्य १०७३.
 वायव्य ८२६, १३११६.
 वायव्य ९३, १६५, ३६७.
 वायव्य १२६४.
 वायव्य १०७९.
 वायव्य ७५१, १२६४१६.
 वायव्य १३१८.
 वायव्य १३-३, ३६९, ५८३,
 ६०२.
 वायव्य १२६४.
 वायव्य ३५२.
 वायव्य २३६.
 वायव्य १०३.
 वायव्य ६९६.
 वायव्य २६९, २७३, ७२४,
 ७२६, ७३४, ८७७, ८७९,
 १०४४.
 वायव्य १३६.
 वायव्य २४१, ६७०.
 वायव्य २२५१३.
 वायव्य १३२६.

वायव्य ७१६१, १०१५.
 वायव्य ८०४.
 वायव्य ११९८.
 वायव्य ८४.
 वायव्य १२५.
 वायव्य ५०.
 वायव्य (पाल्प) ११४१.
 वायव्य ८, १३, १५, १६, १६१,
 १९, २११७, २२, २५,
 २५१३-४, २८, ३२१०,
 ३५, ५१, ५६१६, ६२१,
 ६५-७, ७२, ७६, ७९, ८२,
 ९४१, ९६, १०६१२,
 १०८, १११, ११९, १२१
 -६, १२८, १३३, १३६,
 १३६१८, १३७, १४९,
 १५१-२, १५६-७, १५९१
 १२, १६३, १६९-७१,
 १७३-४, १७७, १८१-२,
 १८५-७, १९०, १९२-३,
 १९३१५, १९४, १९८-९,
 २१०-११, २१८, २२७,
 २३१, २३५, २४६, २५१,
 २६८-९, २७१११, २७३,
 २८२, २८३१६, २९२, २९८,
 ३०१, ३०२१६, ३०३-५,
 ३१४-५, ३१९, ३२१, ३२३,
 ३३१-२, ३३४-५, ३३७,
 ३३९-४०, ३५७, ३७२,
 ३७६-७, ३८१-४, ३८६,
 ३८८, ३९०, ४०२, ४०८,
 ४१२-३, ४१५, ४१५११,
 ४१८, ४२२, ४२६, ४३१-२,
 ४३५, ४३५१३, ४३७-८,
 ४३८१७, ४४४, ४४६, ४७९,
 ४८८, ४८८१८, ४९०-१,
 ४९६, ४९८, ५०१, ५०७,
 ५०९, ५१२-५, ५३१-२,

५३९-४०, ५४५, ५५५-४०,
 ५६३, ५६५, ५६७, ५६९,
 ५७३, ५७९, ५८८, ६२३,
 ६३५-६२, ६३५-६४, ६४४,
 ६४६, ६४७/१३, ६५२,
 ६५५, ६५८, ६६०, ६६५,
 ६७०, ६९२-३, ६९५,
 ७०२, ७०४, ७१०, ७१५,
 ७१६-१, ७१९, ७१९/६,
 ७२३-५, ७३३, ७५४-६०,
 ७७७-८, ८०५, ८२४,
 ८३०-१, ८३६-७, ८४३,
 ८५१, ८५९, ८६२-६,
 ८७२, ८७४, ८८२-३,
 ८८६, ८९३, ९००, ९०६,
 ९१४-५, ९१४/१, ९१९,
 ९२२, ९२४-५, ९२८,
 ९३०-१, ९३३, ९३९,
 ९५१-२, ९५४, ९५४/२,
 ९५९-६०, ९६६, ९७८,
 ९८७, ९९५, १०००, १००५,
 १००७, १०१३/११, १०२३,
 १०३९, १०४१, १०५१,
 १०५३, १०६१, १०६२/१,
 १०६३, १०६७, १०७४,
 १०७६, १०७८-८०, १०९७,
 ११००, ११०१/१३, ११०९,
 ११११, १११५-६, ११२४
 -५, ११२७, ११३१, ११३४
 -६, ११३८-९, ११४१,
 ११५६-५९, ११६१/१६,
 ११६२, ११६४, ११७२/८,
 ११७८-२, ११८७-९१,
 ११९४, १२०१, १२०३,
 १२०८, १२०९/१, १२१०,
 १२१२/१५, १२१७, १२२५,
 १२२९, १२३१/३, १२३२,
 १२३९-४०, १२५१-२,

१२५२, १२६९-७०, १२७३,
 १२७७, १२७८/८, १२८२,
 १३०१, १३०६, १३१३/८,
 १३१५, १३१९-११, १३२०,
 १३३३-१.
 विष्णु १७२.
 विष्णुसूक्त २५७.
 विह्वल १२९४/१७.
 विह्वल २७६.
 विह्वल ६७५.
 विह्वल ७५३.
 विह्वल ५८८/८.
 विह्वल ५८८.
 विह्वल ३२०.
 विह्वल ३२९, १३०९.
 विह्वलसूक्त ५८०.
 विह्वल १२१४.
 विह्वल ६४७.
 विह्वल २०४.
 विह्वल ३०९, १००८, १३०८.
 विह्वल १५१.
 विह्वलसूक्त १५१.
 विह्वलसूक्त ४६, २७३, ७८२,
 ३७१, ८०३.
 विह्वलसूक्त ७८८.
 विह्वलसूक्त ८०२, ८२४.
 विह्वलसूक्त २३.
 विह्वलसूक्त ५०४.
 विह्वल ६३२.
 विह्वल ११०.
 विह्वल ९४६.
 विह्वल ५९०.
 विह्वलसूक्त ९४०.
 विह्वल ६२४.
 विह्वलसूक्त ३००.
 विह्वल ५८५-१.
 विह्वल २३८, ३५७, ३६४-५,
 १२९५.
 विह्वलसूक्त १३२६.

विह्वलसूक्त ७८२, ७८४, ८६९,
 ८७१, ९५२.
 विह्वलसूक्त ७८३, ८७०.
 विह्वलसूक्त ४०७/१३.
 विह्वलसूक्त ४०७/१३.
 विह्वलसूक्त ४०७.
 विह्वलसूक्त ४५७/१६.
 विह्वलसूक्त ८१.
 विह्वलसूक्त ९४६.
 विह्वलसूक्त ७३२.
 विह्वलसूक्त २३१४, १२९५/१९.
 विह्वलसूक्त ३६४.
 विह्वलसूक्त ९८१.
 विह्वलसूक्त ९०.
 विह्वलसूक्त २८८, २८७, ३०२,
 १२८७, १३२४.
 विह्वलसूक्त ४५०.
 विह्वलसूक्त १९५.
 विह्वलसूक्त १२५४.
 विह्वलसूक्त ३५०.
 विह्वलसूक्त ३९१.
 विह्वलसूक्त १२९९/१५.
 विह्वल ९३४.
 विह्वलसूक्त १३३.
 विह्वलसूक्त १४४, ९३१, ९३७,
 ९४२, ९४५, ९६७, ९७५,
 विह्वलसूक्त ९३९.
 विह्वलसूक्त १३६-१, ९४४.
 विह्वलसूक्त १२४४.
 विह्वलसूक्त १०९, ९३३-१,
 ९३४, ९७४, ९८५, ९९९,
 १०२१, ११४६, ११४८,
 १२५०, १३२१.
 विह्वलसूक्त १०६-१, १०७,
 ११०-११, १३३, १३५,
 २५७, ८९४, ९२१, ९३६,
 ९३८, ९४३, ११५३, १२२८,
 १२३२.

विजार्त ३०४३.
विज्या ३०३, ४९३, ६९०,
११५०.
विज्याहर ३०२, ३२८, १२८१,
१२८९, १३०३, १३१९*१.
विज्याहरचणं ३०३.
विज्याहरविं १२४३, १०९२.
विज्याहरी ७८१.
विज्याहरें १२४३, १२७७.
विज्याहरेंवेणं ३२५.
विज्याहरेंदो २८२, ८०३.
विज्जंति ७९११५.
विज्जसायह १०९४.
विज्ज ५९३, ७४६.
विज्जवंदोळ ३४८.
विज्जपाउळं ७९१.
विज्जवे ४४९.
विज्जवोळि ११३१.
विज्जिचिय १०२३, ११८२.
विज्जुरिळ २८८.
विज्ज ६७७२.
विज्जत्त ७४९.
विज्जण २६०.
विज्जो ७१४.
विज्जोणय २६६.
विज्जो ११८.
विज्जिओ ११२.
विज्ज २०४, ३६०.
विज्जं ४९३.
विज्जोणय २५६.
विज्जा १३, ७२, २१७, २२३,
२९६, ४४६, ७१२, ७१७,
८३०, ११३४, १२२५.
विज्जास १८९, ८९२, ११९८.
विज्जासो १०३८.
विज्जासपरो ४९१.
विज्जासो १०१०.
विज्जोय १२७०.

विज्जिणापुत्ति २१.
विज्जिणाओ ७८९.
विज्जिणो १७३.
विज्जिणाय २४०, ३४९.
विज्जिणाय ८९८.
विज्जिणायंतस्स २५५.
विज्जिणायंतस्स २५५*२०.
विज्जिणायंत ७७५.
विज्जिणायि ७८०.
विज्जिणायो ४५२.
विज्जिणाय २३९.
विज्जिणायं ३७३*१५, ७६५.
विज्जिणाय १३.
विज्जिणाय ७००.
विज्जिणायिउं ८८६.
विज्जिणायिउण १११३.
विज्जिणायिओ १८७.
विज्जिणायो १३२०.
विज्जिणाय ११८७.
विज्जिणायो १२७०*१०.
विज्जिणाय ११४३.
विज्जिणाय १११९.
विज्जिणाय ७२.
विज्जिणायिउण ९९१.
विज्जिणायि २३७.
विज्जिणायि १२७१.
विज्जिणायो ५३३, ९७९.
विज्जिणाय ५२६, ७४८, १०९४,
११८२.
विज्जोण २६४, ९५६.
विज्जोओ ९४०.
विज्जोय ३३, २८५*१८, ३५९,
८९८.
विज्जोय ६०७.
विज्जोय १४५, ९४३.
विज्जोय ११४, १३२, २९५,
११०२, ११२९, ११४८.
विज्जोय ५११.

विज्जण १००, १०५, २८५.
विज्जणायवाह २३१.
विज्जणायं ७७८.
विज्जणायुणाय ५५६.
विज्जणायो १५२.
विज्ज ३१५*३.
विज्जणायो ३२६.
विज्जिणाय ३२३, ६५७.
विज्जिणाय ९४३.
विज्ज १३६.
विज्ज १३६*७.
विज्ज ७८७, ८१४.
विज्ज २८७*८.
विज्ज १२०९, १३२९.
विज्ज १७३.
विज्ज १३६.
विज्ज १२८७.
विज्ज १३०९.
विज्ज १३६*७.
विज्ज १०२५*७.
विज्ज २३८, ७७१, ११७०*४.
विज्ज १०२, ८२३.
विज्ज ६७५*११.
विज्ज ११०२*१४.
विज्ज ६३१.
विज्ज २५७, ८१९, १३०१.
विज्ज ७१९.
विज्ज ५४८.
विज्ज ८१९*४.
विज्ज ६००.
विज्ज ५*१.
विज्ज १२०७, १३२४.
विज्ज ७५८.
विज्ज ५२०.
विज्ज १८३*१४.
विज्ज ७१६*५.
विज्ज २८१*४, ७५१-२, ९६६,
१३०९*१.
विज्ज ९०५.

विमर्क ११०.
 विमर्को ३२.
 विमर्ग ३२७, ६३५.
 विमर्गम् ३६२१६.
 विमर्ग ३५९, ३६२, ७३४,
 ६००, ६४२.
 विमर्गाव ३४१.
 विमर्गावो ६४११.
 विमर्गाव ३२९.
 विमर्गावुत्त ४३१.
 विमर्गाव ६८१.
 विमर्कमि ६४२.
 विमर्कसि १२९७१५.
 विमर्क ३०३, ३०७, १०२३,
 १०८२, १०९६, ११०१,
 ११००, ११९१.
 विमर्का ५९१.
 विमर्कसंत ९८६, १०४८.
 विमर्कस्त ७७९.
 विमर्कसि ३०.
 विमर्क ५०३.
 विमर्कसि १०९७.
 विमर्क ७४३, ७४९.
 विमर्को ९६०.
 विमर्कसि ९४७.
 विमर्क २८.
 विमर्क २५६, ७९५.
 विमर्कसि ८०७.
 विमर्क ८५५.
 विमर्कसि ४७७.
 विमर्कसि ५३८, ९३९.
 विमर्कसि ४६०, ४७७१५.
 विमर्कसि १८३.
 विमर्कसि २७४.
 विमर्कसि १२२९१७.
 विमर्कसि १३४.
 विमर्क ५८११, ६२१२४, ७६१
 ४, १३८१७, २३५१७,

३६२१४, ६१५, ६२२१२,
 ९०८११२.
 विमर्क २८७, २८९, ४३६,
 ४४०, ४४६, ४४९१५,
 ६०१, ६४५, ७५१, ७९०,
 ८४०, १०२३, ११८२,
 ११८४, १२६२, १२८७.
 विमर्कवो ४३११०.
 विमर्कसि १२७५११.
 विमर्कसि ११९०१६.
 विमर्क ४४८.
 विमर्को ३८.
 विमर्कसि १.
 विमर्कवो ४३.
 विमर्का २९११८, ३९११८.
 विमर्कावो ४३११०.
 विमर्क २९२११८, ४८२, ५६२.
 विमर्कसि २४७.
 विमर्कसि ५५३.
 विमर्कसि ९७३११.
 विमर्क ८१.
 विमर्कसि ७४२१५.
 विमर्कसि ७०७, ७४२.
 विमर्कसि ७४२.
 विमर्कसि ८११११.
 विमर्कसि १०७५, १०८५,
 ११०७, ११४१, १२७५.
 विमर्कसि ४३६.
 विमर्क २२७११.
 विमर्कसि ७५, ७८, १०१, ११६८.
 विमर्कसि १२.
 विमर्कसि १०७५.
 विमर्कसि ८८१२२.
 विमर्कसि ८८१२२.
 विमर्कसि ३०, ३३, ७५, ८८,
 ९१, १०३, ३२४, ६७६,
 ८१०, ८२९, ९४३, १०२९,
 १२२२, १२३२, १३०३.

विमर्कसि ४२४.
 विमर्कसि ७८.
 विमर्कसि ३६२, ७४३.
 विमर्कसि ६१३.
 विमर्कसि ३४७, ६०१.
 विमर्क (विमर्क) २५३, ६०७,
 ६३७.
 विमर्कसि १००२१४.
 विमर्कसि २४४.
 विमर्कसि ६४१.
 विमर्कसि ८६.
 विमर्कसि ६.
 विमर्कसि ६२११.
 विमर्कसि १२.
 विमर्कसि १४०, १२६८.
 विमर्कसि १२१६.
 विमर्कसि ८०.
 विमर्कसि ८१.
 विमर्कसि ७७०.
 विमर्कसि १३०, २३६, ९०४,
 १२८६, १३३३.
 विमर्कसि १२५९.
 विमर्कसि २२, ९३, ५००, १०९९.
 विमर्कसि १३०११२.
 विमर्कसि ५३२१७.
 विमर्कसि ३३४.
 विमर्कसि ३५७.
 विमर्कसि १०९५, १०९६१४.
 विमर्कसि २८६, ३३५, ५९३.
 विमर्कसि ४४७, ८५२, १२९९.
 विमर्कसि १२९९१२.
 विमर्कसि ६५०१२.
 विमर्कसि ७५२, १०२३१२.
 विमर्कसि ११०८, १११४, १११९.
 विमर्कसि १२०३.
 विमर्कसि १११९.
 विमर्कसि १२०३.
 विमर्कसि ५७५.

विरसि १११२४.
 विरसो १००, ३२०.
 विरह २९, ८१, ५७२, ६५८,
 ६७०, ११७०, १२२३,
 १२३४, १३०८, १३३३*१.
 विरहमि २४५.
 विरहिणी ४७३.
 विरहे ३०५, ४७१, ७२४.
 विरहेण ११४१.
 विरहो २२२, ५३२, ५७१.
 विरंचि २७८१४.
 विराड्व ७६४.
 विराम ६९३, ११८९.
 विरामे ८३२.
 विरायंत ७४७.
 विरायति ७२.
 विरायते २४४.
 विरिंचि २७८.
 विरुद्ध १६३, २९६, ८६७.
 विरुद्धं २६७, ३३१, ४९०,
 ८८५, १२१४.
 विरुद्धा ८७७.
 विरुद्धे १०५२.
 विरुप २९२.
 विरुप २९२१७.
 विरुप १२७२.
 विरुप १०७४.
 विरुप ८१११३.
 विरुपा १०९२.
 विरुपा ११३.
 विरुपा ७१, ११५७.
 विरुपा ६४८.
 विरुप ११९६.
 विरुपा १७.
 विरुप ६१३.
 विरुप १४०.
 विरुपा १२५३.
 विरुप ९९९.
 ली. २०

विरुप ६२३, १०५१.
 विरुप ११४६.
 विरुप ४०६.
 विरुपा ७२१६.
 विरुप ३७०, ४२४, ६०७, ८२१.
 विरुपा १२६५.
 विरुपा १२७४.
 विरुपा ३६४, ४०५.
 विरुपा ८१९.
 विरुपा ९१, १२१,
 १२८९.
 विरुपा ३७०१६.
 विरुपा १२९१.
 विरुपा १२९१४.
 विरुपा २०५.
 विरुपा १२५३११.
 विरुपा ४४१, १०९०.
 विरुपा ४४११६, ७४९,
 ११०१.
 विरुपा ६४०.
 विरुपा ९१३.
 विरुपा ६८३.
 विरुपा ३८.
 विरुपा २५, ३५८, ३७१.
 विरुपा १५५, ७१८.
 विरुपा ६४७.
 विरुपा ७१५.
 विरुपा ३९२.
 विरुपा ७४८, ७५६, १०२२,
 ११४२.
 विरुपा ४६८.
 विरुपा १०२१.
 विरुपा १०७९.
 विरुपा ८६०.
 विरुपा १०९६.
 विरुपा ४६५.
 विरुपा ४८०.

विरुपा ८८.
 विरुपा ८८२, १२६१, १३२०
 *१.
 विरुपा ३२९.
 विरुपा १३-३, ३६२, ७८,
 १२६, १२९, २२९, २४१,
 २४४, ३५१, ३५३, ३५६,
 ३६४, ३६६, ४२४, ५१७,
 ६००, ७३८, ७४४, ९१३,
 १२६४, १२९४, १३१८.
 विरुपा ५९२, १२६४.
 विरुपा ३६.
 विरुपा २१३, १२९०.
 विरुपा २६१६.
 विरुपा ४१५, ४७३, ४९१,
 ४९६, ५३०, ६४५.
 विरुपा ८६, ४६९, ८३१.
 विरुपा १३२२.
 विरुपा ४६.
 विरुपा ५१२, ९४१.
 विरुपा ४३१.
 विरुपा ११६.
 विरुपा ४६३, ५५२.
 विरुपा १०६१.
 विरुपा ४५८.
 विरुपा ४३२.
 विरुपा २२८१४, ३४५, ३४५
 १२, ३९६, ५३०, ६४०
 ७६७.
 विरुपा १४५, ३५३, ६१६.
 विरुपा १८४, ३१७, ९७३.
 विरुपा ११३६.
 विरुपा ६३५*४.
 विरुपा १८१, ३९८, ४६५,
 ७५७, १०७९७, ११२८,
 १३०६, १३०८.
 विरुपा १६९.
 विरुपा १६९१२.
 विरुपा १०५४.

विसर्गाव्यो १००८.
 विसर्गमय ७९४११२.
 विसर्ग ७९४.
 विसर्गा १३७, ९२९.
 विसर्गान ५७२.
 विसर्गीकृत १०९.
 विसर्गो ८५०.
 विसर्गो ४७३, ६३१.
 विसर्ग १०१४.
 विसर्ग ७७९.
 विसर्ग २८८.
 विसर्ग ५४११३.
 विसर्ग १०५७.
 विसर्ग ६७४.
 विसर्गा ४१७, १०७.
 विसर्गराग ४१४.
 विसर्गरेण ४४९.
 विसर्ग २११.
 विसर्ग ४१८.
 विसर्ग ४८०१७.
 विसर्ग २१११७.
 विसर्ग १३०६.
 विसर्ग १८१.
 विसर्ग ४८३.
 विसर्ग ४८०.
 विसर्ग ७०३.
 विसर्ग ३९९.
 विसर्ग ७९, ३४६.
 विसर्ग ३१६.
 विसर्ग १९५, ९९६, १०४८.
 विसर्ग ३१७.
 विसर्ग ७११.
 विसर्ग १०२६.
 विसर्ग ४१९.
 विसर्ग ९०३.
 विसर्ग १०५७.
 विसर्ग ११५.
 विसर्ग १५५.

विसर्ग ८३६-७, ३८२.
 विसर्ग १०७२.
 विसर्ग ३१७.
 विसर्ग ११०१.
 विसर्ग ३९७, ८३६.
 विसर्गाव्यो २८.
 विसर्ग २४३.
 विसर्ग २७२, ५७६, ९१५.
 विसर्ग ४११.
 विसर्ग (विश्व) ६५१.
 विसर्गमय ३६७.
 विसर्ग ४४, ३२७, ३५२, ३६९,
 ४८२, ५६२, ५९३, ६२८,
 ९०५, १०४३, १११९,
 ११३०, १२९५.
 विसर्ग ५१७, १०८९१२३.
 विसर्ग ३५३, ५१७, ५८४.
 विसर्गमय ११४२.
 विसर्ग ८२, १२७५.
 विसर्ग ४४२, ४५१, ५२६.
 विसर्गराग ५७२.
 विसर्ग १९८.
 विसर्ग १६३, ९९७.
 विसर्ग ८१९.
 विसर्ग ७७२.
 विसर्ग ५५५, ८७७, ११५०,
 १२१८.
 विसर्ग ७३.
 विसर्ग ७३८.
 विसर्ग ८१९१५.
 विसर्ग २६९, ३३१, १२८८.
 विसर्ग ११११.
 विसर्ग ७५२.
 विसर्ग ७८११.
 विसर्ग ३३१३, ९११४,
 ३२४१७.
 विसर्ग १०६, १४४, २२६,
 २६७, २६९, ३१२, ५९७,
 ६१९, ६८६, ७७९, ७९३,

८०९, ८६९, ९७९, १०६०,
 १२२५.
 विसर्ग २२८, ५९३, १०८९.
 विसर्ग १०४३.
 विसर्ग १०९१.
 विसर्ग ३५५.
 विसर्ग ३६, १०६, १८५, ५३९,
 १०००, १२०८.
 विसर्ग ५३, ७७५.
 विसर्ग ३१९, ५५१.
 विसर्ग ३७७.
 विसर्ग २६९.
 विसर्ग २९८.
 विसर्ग १६०, ६५२, १००३,
 १०४०.
 विसर्ग ७२८.
 विसर्ग १२१७.
 विसर्ग ४१६.
 विसर्ग ९७.
 विसर्ग ६९३.
 विसर्ग १४५, ५९७.
 विसर्ग ६४५, ७१३, ७७५,
 ८१०, ९२७, ९३०, ९४७,
 १२१६.
 विसर्ग २३१, २५५, ७१३१८.
 विसर्ग ५०४.
 विसर्ग ५७३.
 विसर्ग १५११७, ७७८.
 विसर्ग ६८८.
 विसर्ग ७६०.
 विसर्ग ३४१, १०९४११.
 विसर्ग १७७.
 विसर्ग २६९, ३३१, ७२४, ७२८,
 ८६३, ९३३, ११६२, १२०१.
 विसर्ग १४३.
 विसर्ग २६९, ६६५, ८६३.
 विसर्ग ९४३.
 विसर्ग ४५६.
 विसर्ग ४५७५.

विमल ११०७.
 विमलो १११५.
 विमिय १३४१३, ५१४.
 वीह १७२.
 'वीह (पीठ) १७६.
 वीणा २८५, ३५९.
 वीमच्छं १०२३१३.
 वीमच्छो ११९११.
 वीमथो २८८१७.
 वीर ४०४१४, १०४७, ११८१.
 वीरबाहणो ९७६.
 वीराण ११८०.
 वीरेण ६६.
 वीरो १०३९१२.
 वीवाह ३१९.
 वीवाहो ३२०, ६२६, १२४५-६.
 वीसत्था ६५४.
 वीसत्थो १०६०१७.
 वीसमितं ३८५.
 वीसरह ७१०.
 वीसरिपं ४६०१११.
 वीहच्छं १०२३१३.
 वीहत्थं १२०३१३.
 वीहत्थो २८८१७.
 वीहिपासु ८५.
 चुर्चलि ६११२०.
 चुष्कामि ५३१११.
 चुङ्गि १०६०१११६.
 चुर्चं ६३५१२.
 चुह २२१.
 चुष्केवो १८८.
 चुष १३२.
 चुषासणं २०६.
 चुषिण १३५.
 चुषणाहं २९.
 चुहह ३५६, १३०८.
 चुहि ३५६.
 चुह १३०२.

चुह १२५७, १३००, १३०११२.
 चुष्ण ६३७.
 चुष्णि २१.
 चुष्णिह ४४९१४.
 चुह ३५४.
 'चुह (पीठ) ६७७.
 चुहं ३५४.
 चुहाणो ७४१.
 चुहाण ७५३.
 चुहाहिं ७४७.
 चुहिह ४४९.
 चुणु ४९, ९०२, ११३१.
 चुसासणस्स ५८५५१.
 चुष १८, ७७९, ११०३.
 चुषडिय ७३३.
 चुषणा ४८५, ९७३.
 चुषणाहं २९११८.
 चुषणुहं ६७०.
 चुषाहो ११९५.
 चुषाहो ११९५११५.
 चुषि ११८९.
 चुषिण ७०४.
 चुषिण २३७.
 चुषिण २३७१.
 चुषा १७२, ३४२, ४४१, ५२५.
 चुषण ७०५.
 चुषण २०४.
 चुषणो २४.
 चुषिण २९५.
 चुष २३०.
 चुषो १११२.
 चुष ३३८.
 चुषम ३३८.
 चुषमसि ८३४.
 चुषम २६९, ३६२.
 चुषमा २६९१७.
 चुषमाओ ५४७.
 चुषमो २३४, ५४७.
 चुषा (द्वेष्ठाः) १२१.

चुषा (वेद्या) ११०७.
 चुषेण २४६.
 चुषो ८०८.
 चुषिणिया १२११.
 चुषिणमि ५३.
 चुषिणण ६८, १०९४.
 चुष ५, १०, ७२७.
 चुषण १०७९.
 चुषिणणा ६४६.
 चुषेणो ७२९.
 चुषणि ६५०१३.
 चुषण २१२.
 चुष ४११, ४१८.
 चुषमवारीहिं ४१११०.
 चुषीसो १२९७.
 चुषिह १२४.
 चुषिया ७०.
 चुषीण ८३.
 चुषीणा ८९८.
 चुषेह ६३०.
 चुषेह ११२.
 चुषिणपहि १९२१३.
 चुष ८, १९१२, २८, ४७,
 ४७१५, ४८, ५०, ६८-९,
 ७३, ८५-९, ९७११७, ९१,
 ९६, ११९, १६९११,
 १७१, १८१, २०८, २१९
 -२०, २३१, २५३, २६२,
 ३२६, ३४६, ३७१, ३८०-
 ८१, ३८६, ३९४, ४०३,
 ४२३, ४३३, ४४१-२,
 ४४८-४९, ४५१, ४५६-७,
 ५०५१, ५२४, ५२९,
 ५३३, ६४५, ६५०, ६७४,
 ७५६, ७७१, ८५८, ८९१,
 ९०५, ९५७, ९९८, १००९,
 १०४९१, १०७१-२,
 १०९०, १०९२, १०९४,
 १०९६, ११२१, ११७०१५.

१२३०, १२५८, १३०५,
१३०८५१.
अथो (अतः) ६५७.
अवर ५३६१११.
अवसि ४५.
अवसो ९५.
विव ३१३१२.
विव ५५५१३, ५७८१३.
व
वामोवरि १०४९१५.
व
स ८१९, ४०१२, २५१, २५९,
६२६, ६६३, ७०११४, ७११,
८६४, ९०५, ९६५१६,
१००४.
सह (सदा) १३-७, ४६१३,
४८, ५०, ९१, २२३, २७९,
२८५, ६५६-७.
सहृण १०८०१०.
सह्वराणं ६३३.
सह्व (सह्व-पदा) ९११३,
२७९१४, २८५११, ६५७
१३.
सह्वराणं ६३३१३.
सज ९१५.
सपण (गतेन) १०२०, ११७५.
सपहि १०२०१७, ०११ ७३७.
१०२०, ०११ ७३८, ११३०.
सकजल ४४०१३.
सकवर्ध १९४.
सकवराणो ११८१.
सकम्म ५४०१३.
सुकुसुमं ३९४.
सकोठपण ३९३.
सकोठहलेण ३९२१३, १२१२.
सकप ३६.
सकलं १३२८.
सकलणो २१८.

सकलण ११२४.
समा ११२२११.
समागहितो १०१५.
समो ३३८.
समवि ११६१.
समविमो १४१, २०१, ३८६,
७०९, ८११, ९३५, ९७२,
१०३५, ११५३, १२३०.
समविजंतो ३८७.
समविज्जासु ४२६, ९३७.
समविज ३१४, ६०५.
समविजं १, २१२, ३१०, ३५९,
५९८, ७१८, ७५१, ८५६,
९२२, १०२४, १०३४,
१२३०११, १२७३.
समविजा ६, २५९, ४७४,
६३५, ६५०, ६६०, ९०४,
१२११, १२७९.
समविजाए ६६०१८.
समविवमो ६५७.
समं १०६१२, ९२२-३, १००७.
समवणं १०२६११.
समविरिभो ७९४.
समविरिं १४३, ६०४, ६०६.
समविरं ७७४.
समविरा ४४३.
समविर २००१५.
समविरा ५७६, ६६२-१, ७९७.
समविरा ६६२११.
समज ४५२, ११८५.
सजावाए ३१०.
सज ४७८, ६४३.
सज १२, १६, ९६३.
सजगणि ५५४.
सजगल १६१३, १६११.
सजगलं २२३.
सजगलं १३३०.
सज ११५, ११६५१५.
सजिमो १९४.

सजिं १२६६११०.
सजीक्यामो १२६१.
सजीव ५४१, ७७४.
सजीवो ९५.
सज्जुण ११९५.
सज्ज १०६६.
सज्ज ४२५, ६१६, ८४९.
सज्जसुसास ३९७.
सज्जो १४८.
सज्जणं २३५.
सज्जि ९५८१७.
सज्जि ७४११४.
सज्ज १०२४, १०२७, १२९४.
सज्जि ५२६.
सज्जि ८७३.
सज्जि ८३९.
सज्जि २९१, ३६१.
सज्जि २९१, ३६२, ६४१,
८५३१३, १२६७.
सज्ज २०८.
सज्ज १२८०.
सज्ज १२५.
सज्ज ६४३.
सज्ज १३२१.
सज्ज १०६४.
सज ८, १९८, २०२१३,
२७८, ११४७.
सज्ज १७४, ६२९, ६४९.
सज्ज ११२६.
सज्ज १९८.
सज्जमरिसो ५४५१२.
सज्जमो ५४५.
सज्ज ३०.
सज्ज ३०१२.
सज्जसासास १९९.
सज्ज ६७.
सज्ज ६९१.
सज्ज (साज) २०२, २५७.

सत्त्व १३६, २०८.
 सत्वि ५०८.
 सत्विष १२९४.
 सत्वीबायो ९०७.
 सत्वीण ३८-९.
 सत्वेसु ५४६.
 सत्वेहिं १५३.
 सत्वी (सार्थः) ११५, ७६१.
 सत्वेण १२४८१३.
 सत्वेणं १२४८१३.
 सत्कुर्व ३०५.
 सत् ३८-९, ९०, २७८, ८१२,
 १३०४.
 सत्त्व १२३९.
 सार् ६२०.
 सार्क १११९.
 सत्वेण १२४८.
 सत्वी ४०, ६५३, ६८७, ६८९.
 सत्त्वमो ८०१.
 सत्त्वानुपण ७५९.
 सत्त्वानुपहि ६०.
 सत्त्वित्वासं १०४१८.
 सत्त्व २८८.
 सत्त्वनाम १२९२.
 सत्त्वित्वासं ६०९.
 सत्त्वित्वासो ९१८.
 सत्त्वित्वासेन ३२६.
 सत्त्वित्वासो १२५७.
 सत्त्वित्वाहो १३००१७.
 सत्त्वित्वाह १०४.
 सत्त्वित्वासं ९३, ९१४, १३००.
 सत्त्वित्वाहस्त ९५६.
 सत्त्वित्वाह ६११, १२१५.
 सत्त्वित्वा १००.
 सत्त्वित्वा १८५.
 सत्त्वित्वा १३-७२३,
 सत्त्वित्वा ५५६.
 सत्त्वित्वा ६६१, ९६८, १००३.

सत्त्वित्वा २६६, ३६०, ८६१,
 १२२५.
 सत्त्वित्वा ४२४.
 सत्त्वित्वा ५५६१५, ६१७.
 सत्त्वित्वा ३६०, ९०६.
 सत्त्वित्वा ११९१.
 सत्त्वित्वा ६८८.
 सत्त्वित्वा १३२२.
 सत्त्व २३२, ७६५.
 सत्त्वित्वा १४२, १२३१,
 १२७८.
 सत्त्वित्वा ८७३.
 सत्त्वित्वा १२७८१७.
 सत्त्व ७-५१६, १५८, ५८७,
 ६२९, ६२०, ८१६, ८५९,
 ९०५, ९२२, ११४५, ११६५,
 १२०११५, १२७६, १३११
 १५.
 सत्त्वित्वा ११७५.
 सत्त्वित्वा ११५, २६३, ११६७,
 १२२१, १२८२.
 सत्त्वित्वा १२३११२.
 सत्त्वित्वा १०७९.
 सत्त्वित्वा १३२९, १३३३.
 सत्त्वित्वा ४२१.
 सत्त्वित्वा १०८४.
 सत्त्वित्वा ९५१, ९८९.
 सत्त्वित्वा २६५, ६६१.
 सत्त्वित्वा ९६८.
 सत्त्वित्वा ६५९.
 सत्त्वित्वा ८२९.
 सत्त्वित्वा ९२३.
 सत्त्वित्वा १०५८.
 सत्त्वित्वा ६५८, ६९८.
 सत्त्वित्वा २८१.
 सत्त्वित्वा ९३११५.
 सत्त्व (सत्त्व) ५२१, १०६७.
 सत्त्व (सत्त्व) २२०, ८०५.
 सत्त्वित्वा ८९९.

सत्त्वित्वा १३११६, ३८०१८.
 सत्त्वित्वा (सत्त्वित्वा) ३३३, ४२६,
 ४३२, ५४३, ५९०, ६४०,
 ६५८, ६९५, ८६८, ८५४,
 ९६९, ९८७, १०१३, १०२०,
 १०२२, १०६१, ११३६,
 ११३९, ११४१, १२४२,
 १२७७, १३१७.
 सत्त्वित्वा ७-५, २५७.
 सत्त्वित्वा २२७.
 सत्त्वित्वा २१८, १२६७.
 सत्त्वित्वा ४५९, ६३७, ६४१,
 ८७२, ९७८१२, १२५०.
 सत्त्वित्वा ९०१७, १२८, १३०,
 ६०३, ७९५.
 सत्त्व ९०, ९२, १०९, १२९,
 १६०, २०८, २१७, २२५,
 २३५, २६१, २६४, ३१५,
 ३३६, ३४१, ३७४, ३८८,
 ४१३, ४३१, ५८६, ६३५,
 ६९२, ८३४, ८७२, ८९६,
 ९००, ९०६, ९२५, ९३१,
 ९३३*१, ९३४१६, ९४२,
 ९६३-४, १००५, १०२१,
 १०६९१३, ११११, ११६५,
 १२०२, १२३६, १२४२,
 १२७९, १३०९, १३११,
 १३१६.
 सत्त्वित्वा ७५८.
 सत्त्वित्वा १५७, २०६, ८१५,
 ९३०, १००७.
 सत्त्वित्वा १३-२.
 सत्त्वित्वा ९००.
 सत्त्वित्वा १३-२.
 सत्त्वित्वा ८४, ९३११८, ५४३,
 ५७०, ९७०, १००८,
 ११९९११.
 सत्त्वित्वा १४४, ९४५११२.
 सत्त्वित्वा ८९.

समागमिस्त्वामो ३३६.

समागमो ५७०८३.

समागमणे १२८२.

समागमो ५४४, ८८०.

समागमा १९९, २०७, ४६२,
७८४.

समागमाड ७४४.

समागुणो १३-२८९.

समागवि ७५०.

समागिव ११४८१३, १२७,
७५०८८.

समागिह ६६३.

समागिर्य ११३७.

समारंभो १८९.

समागह ५३९, ७५६, ८३१,
१२६७.

समागह ५१७.

समागह ३९३, ४६७, ४२४,
५८७.

समागहो १७६, १२५७८१२.

समागवसि ८३४.

समागिहियं १०३.

समागह ५७०, ९२६, १२२५.

समागवसि ५३८, ६२४.

समागविय १२३, ९३३, १०६३,
१२०१, १२३९.

समागवियं ११३९, ११५८.

समागवसिओ ११०५.

समास ११३०.

समासण १२००.

समासण २२८.

समासणो ११०५.

समासचा १२८०.

समासतो १२८०८११.

समासत्वा १२८०८११.

समासयो १४३.

समासीण ३५०८१०.

समासीण ११७७८३.

समासीण ३५८, २०४, २०६,
१२४२८१७.समासीणो ९०, १४३८१७,
८४८, ९०७, ९५०, ११५३,
१२३३, १२७७, १३०१.

समाहि २६३, २६५, ८९९.

समिज ५०९.

समिब ५१६, १३०४.

समिबमि १४७.

समीर ८४, ९३८१८, ३४१,
७४८, १०९०.

समीरण ६३, ८५८

समीरं ३४८.

समीव ६७, ७४४, ९५८,
११३१, १३०४.

समीवमि ३८७.

समीवं ६०६.

समीहण ३२२.

समीहिणो ३२२८३.

समीहिय १८९, ८८०, ८८२,
९९३.

समीहियं १८८८१३.

समुद्रपाठाव १०८१.

समुक्त्वसि ४७८.

समुगाण ४२३.

समुगाओ ६२३, ६७३.

समुगाण ११२८.

समुगायर्थ ५०८.

समुगायर्थ ७८०.

समुगाओ ९१९, ९६४, १०२०,
१२९१.

समुगाहिया ४३१.

समुगाहंत १०६५.

समुगाहो ७९०.

समुगाहिय ६७६.

समुगाहियं ७५७.

समुगाहो ८४९.

समुगाहो ३२४८८.

समुगाहस्त १३०२.

समुगाहो १३०८११२.

समुगा ७८८.

समुगाह ६१७.

समुगाण ४४.

समुगाण ३३०.

समुगाणो २०, ६१०, १२१४.

समुगाह १२७१.

समुगाहिय ६७८.

समुगाहो ५५४.

समुगा १२४२.

समुगा १३१, ३२५, ३८७,
६०९, ९५०, १२८८.

समुगाह ९२.

समुगाहिय १००९.

समुगाहिय ८८३, १०००

समुगाह ८८३८१७.

समुगाहिय ८८१.

समुगाहिय १९२, २९१, ३६८,
५६३, १०४८, ११५५,
११६७, १२०७, १२२४.

समुगाह १३०८.

समुगाहिय १०७९.

समुगाहिय ४४६, ५२०.

समुगाहिया ४४२, ७५४.

समुगाह ६३४, ११५९.

समुगाहो १३०८१०, १२७७८६.

समुगाहो २६३.

समुगाहो ९१२.

समुगाहो ३९८.

समुगाह ३१८, ७५५, ७६९.

समुगाहिय २९७.

समुगाह ३९८८१०.

समुगाहिय ९८५८१.

समुगा ७२०.

समुगा २४८.

समुगाहो १२९२.

समुगाहो १२५१.

समुगाहो ४२८.

समुगा ११६, ४०१, ७३९,

११०३, १२२१, ११९६.
 समूहं ३५०, ६००.
 समूहा २२१.
 समूहाई ६३९, ११३३.
 समूहाणं ४८.
 समूहाई १२६, ७३६.
 समेण ११०६.
 समोत्थाह्यं १०२४.
 समो १०४५.
 समोद्गुणा ४९२१५ ४९३, ७८१.
 समोद्गुणो २०८.
 समोत्तरंत ७४१११.
 समोच्छीणो ६०३११.
 समोत्तत्ता १२८०१११.
 समोत्तरह् १६, ४४१.
 समोत्तरंत ७२८, ७४१.
 समोत्तरति ११२१.
 समोत्तरती २१९.
 समोत्तरिय ११८३.
 सम्भागीय ११४११३.
 सम्मुहा ३९७१६.
 सय (गत) ९०, ११६, १८१,
 ४५३१२१, ६१४, ११०३-४,
 ११९६, १३३३.
 सय (सदा) ९११११.
 सयच्छीर्हि ९२२.
 सयण (शयन) ७-५, ४५५.
 सयणं ४६५-६, ५००, ५०४,
 ८३०, १०९७.
 सयणाई १०९६.
 सयणाओ ४६६.
 सयणात्तोय १२७०.
 सयणाहि ४६६.
 सयणीष्ट ८४८, ८५९, ९०६.
 सयणीयं ४८०, ८५६.
 सयणे ५, ११२७.
 सयणो ५८४.
 सयण्डा १०८०.
 सयण्डाई ७४५.

सयण्ड १३-४१११, १२७, १५६,
 १५८, २०१, २१८, २५७,
 ५२८, ६०२, ८१६,
 ९६०११३, १३२८.
 सयणम्मि १५, ८९.
 सयणसा ५१९.
 सयणसाहि ४९१.
 सयण्णेण ५२८.
 सयवत्त १२९४.
 सयवत्ते ४४८.
 सयं १३-७१२३.
 सयं (सर्व) १०८, १६१,
 २१३, ५६८, ६१६, ६६४,
 ६७९, ९२२१८, ९७७,
 ९९०.
 सया १२, ५८, १७०, ४०९.
 मयाई १०६७, १११०.
 सयासम्मि ९९१.
 मयासं ८७२, ११५९.
 सयासाओ ५६१.
 सयासाओ ३३७, १०५३.
 सर (सरस्) १३-१, २८, ४५०,
 ४७०.
 सर (सर) ९४, ९६, ३६७,
 ५३३.
 सरह् १२०, ४५६१२, ११८०.
 सरण २५.
 सरोओ ३२.
 सरण ५२७, ६४७.
 सरणं ६४६.
 सरय २३, २६, ९०५.
 सरयसिरी ३०१.
 सरयसिरी २८३, ३०११३,
 ३०९, ८०४, ८११-२,
 १२८१.
 सरयसिरीह् १३२०१.
 सरयसिरीष्ट २९१, ३२०,
 १२७९.
 सरयसिरीष्ट २९३.

सयं १२७३.
 सरह् १९७, ३९८.
 सरस २२१, ४०५, ४८४,
 ५३६, ७५८, ११८४.
 सरसं २४११४, ३३११९, १२९
 १६, ४०५११०, ९१३.
 सरसाई २१४.
 सरसाठ ३६४११९.
 सरसावराह ५८.
 सरसीसु ६७६.
 सरसोईस १७५.
 सरह्म २८६, ३७८.
 सरह्साई ५०३.
 सरं ४६९, ७९३.
 सरंतीय ४९२१३, ८५७.
 सरंतीयो २१९१५.
 सरा ७८.
 सराया ९२८.
 सरि १८०, २४२, ५८३,
 १०१९, १०२११९, १२१०.
 सरिण्ठं ७६८, ११३७.
 सरिण्ठो ६७८.
 सरिण्ठ १२६८११.
 सरिसयणो ८३८.
 सरिसरो १११४११०.
 सरिसं ७५, ३१०, ४८३, ७७५,
 ११०६, १२१७.
 सरिसा १००२१४.
 सरिसाष्ट ८७३.
 सरिसोई ३५३, ५००, ११६५.
 सरिस्त १००२.
 सरी ७५१.
 सरीय ११३१.
 सरीर १८६, ४६५, ९७१.
 सरीरम्मि ७५५.
 सरीरह्णाय १८६१४.
 सरीरं ४२४, ६१२, ११६६.
 सरीरेण ७१५.
 सरीरेहि ११६२.

सरीयो ६४, ५८४, ८३९१०,
१२२८, १२५७.

सरेव ५३३, ६५४१७.

सरेसु ११००.

सरेहिं ८८.

सरोवर ७९४.

सरोस १, ११००१२, १२७३.

सरोस ११७६.

सरोसग ११७८, १२०२.

सलज ४२०.

सलजा ८७४.

सलजाण ८६७.

सलजेहिं ९०८.

सलजिओ ५०४.

सलजिज २२२.

सलजिजंति ३१३.

सलजिजिज ३३३.

सलजिपहिं ६९५.

सलिक २७, ३९५, ४००,
४०३, ४४२, ४५१, ७५०,
७५२, ७५८, ७७३, १०६२.

सलिकं ४५०, ७५१, ७५७,
८७५.

सलिकुओ १०.

सलिके २८.

सलिकेण १०१२, ४२०, ११६०,
१२५६.

सलीक १३१९, १३२१.

सलीगे १६५१.

सल्ल ११२३.

सल्लानो २६१७.

सल्लसण १३०८११,

सल्ल १६५१.

सल्लग २८८, ७७४.

सल्लगवर्ध ७०४.

सल्लगालोय १२००१३.

सल्लसिपण ११००.

सल्लपीओ ११०१.

सल्लसि १११०.

सल्लसिजो १७०.

सल्लसिपण ५११, ६०४.

सल्लसिपण ११७३.

सल्लसिपण १२०७.

सल्लसिपण ७९४.

सल्लसिपण ३९३.

सल्लसिपण ६०९.

सल्लसिपण १३१११९, १३४.

सल्लसिपण २१५.

सल्लसिपण २६५, २९५, ३१६,

३९४, ७५३, ८४६, ९७८,

९८६, १२०४.

सल्लसिपण ४८७, ४९५, ५६२,

५६२, ६६०, ६९९, ७३०,

९१६, ९८३, १२८३.

सल्लेह ३२०.

सल्लेहिंगुकि १२५६.

सल्ल ६०२, ८४५, ८६८, ९०७,
९५०, १२३३.

सल्लपीओ ८४.

सल्लपीओ ३३३.

सल्लपीओ १०६४

सल्ल १०३, ४९८, ६६३,
१०५०, ११५७.

सल्लपीओ २४, ६५, ३९९, ५०९,
५४५, १२२४.

सल्लपीओ ४०३.

सल्लपीओ ९४, ५३१.

सल्लपीओ ४३.

सल्लपीओ ३१९१८, ३८९, ३१९,
३४०.

सल्लपीओ १५८११, ३१३.

सल्लपीओ ११३, १५१, ३३२,
८९८, ९५४, ९८७, १०६३,
१२३९, १२०७.

सल्लपीओ १५११६, ९९६.

सल्लपीओ २९१, १०९९.

सल्लपीओ ५५७.

सल्लपीओ ९४, २१४, ३८६,
५८८, ९३०.

सल्लपीओ ३८६१५, ३८६,
३८६.

सल्लपीओ १८६.

सल्लपीओ ४९८१, १०२३,
१०३७, १३१८.

सल्लपीओ ४३१.

सल्लपीओ १०६२, १२७८, १२९२,
१३१३, १८२.

सल्लपीओ १५०.

सल्लपीओ ६८

सल्लपीओ ४२६.

सल्लपीओ १३-२.

सल्लपीओ १२७.

सल्लपीओ १२८०.

सल्लपीओ ९५८१७.

सल्लपीओ ११, ५५, ४५५, ४५७,
४७९, ५२६.

सल्लपीओ ५२०.

सल्लपीओ ४०३.

सल्लपीओ ११६२.

सल्लपीओ ६०९.

सल्लपीओ ८९५.

सल्लपीओ ११२९१२.

सल्लपीओ १६, ६९, ६८, ४५६,
४६८-९, ४७२, ५२३-४,
९३६, १०९१.

सल्लपीओ २५, ५२८.

सल्लपीओ ६०९.

सल्लपीओ ६९.

सल्लपीओ ५२८११९.

सल्लपीओ ४२३.

सल्लपीओ ५२५.

सल्लपीओ ४७१, ५२९.

सल्लपीओ ४७३१४.

सल्लपीओ २५, १८६.

सल्लपीओ ८५२.

सस्स ४५.
सह १०७, ४९२, १०६८-९,
११०८, १२४५, १२४८,
१२४९११५, १३२०*१.
सहइ २५, २८, १३८, २५२,
३४५, ३९९, ४४३, ४४७,
४५६, ५६७, ६१३, ६६३,
७६५, ७७४, ९८५, १२१८,
१२७४-५, १३०८*१.
सहए १२७४.
सहएयाळं १२७४११९.
सहएणे ९९३.
सहम्भो १५०.
सहयति २४१.
सहयतिं ११३७.
सहयाव ९७, १२६४.
सहयसंगेण १२९९१६.
सहरिस २८६११५, ५८५*२,
८६९.
सहरिसण्ठि १२५०.
सहरिसं ८९०, ९४४, १३१६१४.
सहरिसंगेण १२९९.
सहरिसाह ८७३१५.
सहरिसाप ५०६.
सहरिसासेण १२२६.
सहरिसो १३१६.
सहलीकय ३७६.
सहको ४०९.
सहवास १९९.
सहस १३४, १४८, २१५,
२३४, २६७, ३०९, ३२४,
३९१, ४३४, ५०२, ५०६,
५१९, ६७३, ७०५, ७२६,
७९०, ७९३, ८४९, ८६९,
९०४, ९४३, १०६४, ११३१,
१२१२, १२२२, १३०३,
१३१९*१.
सहसा १८१, २४८, २७१*१,
३२७, ३७९, ३८५, ५०७,

५१८, ५३७, ६१४, ६२६,
६३५, ६७४, ७४६, ७८४,
७९५, ८५२, ८७२-३,
९९४, १०४८, १०५५,
१२०३, १२२४, १२३२,
१३१११५.
सहसावराह ५८१७.
सहसुद्धि ११८.
सहस्स २५१.
सहस्सं १३१०, १३१७.
सहस्साहं ६२४, १०१५.
सहस्सेण ९४८, ११७५,
११८०-१, १२९९.
सहस्सेहिं २२७.
सहसि ८६२.
सहाइणो १८८.
सहाणहिं १९४.
सहाओ ७९१.
सहायणो १८८११२.
सहाय ६६८.
सहायं ४९३.
सहाया १४.
सहाये २७२.
सहायो ५८४, ८६४.
सहि २९२११७, ३३५, ३३७
-८, ३४१११, ४०१, ४२६,
४७५-७, ४७९, ४८७,
४८९-९२, ४९२१४, ४९४
१११, ४९५, ४९८, ५१४,
५५९, ५६४, ५६६, ५६८,
५७६-७, ५७९, ५८८, ५९७,
६०८, ६१५, ६१८, ६२०,
६२६-७, ६२९, ६३५,
६५४*१, ६५९, ६६५,
६६७, ६७३, ६७९, ७१२,
-३, ७१६-८, ७२१-२,
७२५, ७८३, ८३२, ८३५,
८४७, ८४९, ८५१, ८५७,

८६१, ८६६, ८७०, ८९४,
९६२, ९७१, ९७३, १०७४.
सहिणहिं १३१, हिं १०२०१७.
सहिओ १०६*१.
सहिण ४३२.
सहिणं ३०६, ४५८, ८३४१३.
सहिणं ९८४.
सहियाणणे ३३४, ९०५.
सहीणणे ३४१.
सहीहिं ५४३, ७६८, ८२८.
सहोयरी ३०५.
संक ४५९.
संक २९७, ८३३.
संकये ६९९.
संकयो ७२५.
संक्का ५१५, ९१२.
संक्काको २०८.
संक्कं ६०, १३२५.
संक्कं १३२४.
संक्को १०७४, १३०५.
संका ४३३, ८९२.
संकाह ६७१.
संकापें १०९३.
संकामिऊण १०१७.
संकाळुणें ७०७.
संकिण ३६.
संकिणं ३६१२, ७९२.
संकिण्या ११३१.
संकिण ३६१२.
संकिरी ४८१.
संकुड ४७१.
संकुडंति ६३९.
संकुडं ९०१, १३२३.
संकुड ११३०.
संकेव ५१६, ११९९.
संक्कं ८१७, ११०४, १२४९,
१२९६.
संका १३३३.

संस्कार्य १३३३.
 संस्कार्य १३२९.
 संस्कार्य ५३११.
 संस्कार्य ५३.
 संस्कार्य १७९.
 संस्कार्य १८०, ११३४.
 संस्कार्य ११७.
 संस्कार्य १८, २७, ३४४, ४६२,
 ४७२, ४९४, ५१६, ६७८,
 ८८९, ९००, १२.
 संस्कार्य २७९, ३८१, ४०५,
 १०८९, १२५.
 संस्कार्य ५४६.
 संस्कार्य ९८२.
 संस्कार्य १२५६.
 संस्कार्य १८०, ५२८, ५६०.
 संस्कार्य ५४५.
 संस्कार्य १२.
 संस्कार्य ६५९.
 संस्कार्य ७६६.
 संस्कार्य ४६६, ४७४, ८०२.
 संस्कार्य ६३५, ६३.
 संस्कार्य ३९९, ४४२.
 संस्कार्य ५१७.
 संस्कार्य १३०८.
 संस्कार्य ४२०, ४४७, १४.
 संस्कार्य १०५४, १२.
 संस्कार्य ११३१, १७.
 संस्कार्य ४७६.
 संस्कार्य ८०५, १५.
 संस्कार्य ५४, १०४३.
 संस्कार्य ८०५.
 संस्कार्य ११६३.
 संस्कार्य १७७.
 संस्कार्य १६, १६, १, ६५५,
 १२२६, १५.
 संस्कार्य १२०.
 संस्कार्य ११९५, ११९७,
 १२००, १३.

संस्कार्य ४४८, ४५२, ४६८.
 संस्कार्य ३४५, ७३८.
 संस्कार्य ५९६, ९३४, ११८,
 ११३२.
 संस्कार्य १२८७, १०.
 संस्कार्य १२, ९७, १३०६.
 संस्कार्य २०, ११७४, १२.
 संस्कार्य ७४९, ११२२.
 संस्कार्य २२१, ६३९, १२.
 संस्कार्य ११३२.
 संस्कार्य ५६.
 संस्कार्य ४१५.
 संस्कार्य ११६, ११६, १२५,
 ७९०, १०१७, ११०६.
 संस्कार्य ११७, ३५३, १.
 संस्कार्य १२४९.
 संस्कार्य ३४१.
 संस्कार्य २३८, १०३४.
 संस्कार्य ७५४.
 संस्कार्य ११३३.
 संस्कार्य १२३७.
 संस्कार्य १८१.
 संस्कार्य १११०.
 संस्कार्य १९७, १०२६.
 संस्कार्य १०२६, ११.
 संस्कार्य १२९९, १३.
 संस्कार्य ६५.
 संस्कार्य १८१९.
 संस्कार्य १८, ६००.
 संस्कार्य ७४१.
 संस्कार्य ९१०, १०३५-६.
 संस्कार्य ७५३.
 संस्कार्य ४४२, ४४३, ६.
 संस्कार्य ९९८.
 संस्कार्य ९८३.
 संस्कार्य ४४२-४.
 संस्कार्य १२३५.
 संस्कार्य ५१८.
 संस्कार्य २६२.

संस्कार्य ४४७.
 संस्कार्य १०५४.
 संस्कार्य ११२४.
 संस्कार्य २८९, १३, ७५१.
 संस्कार्य ९७, १३, ८२६.
 संस्कार्य ५४१.
 संस्कार्य २३५, १४, ११२७.
 संस्कार्य ४३७.
 संस्कार्य २०३.
 संस्कार्य २०२, २१५, १३.
 संस्कार्य २०३, १५.
 संस्कार्य १७०, ४१८, ६७२,
 १०२१, ११०७, १२९१.
 संस्कार्य ३३३.
 संस्कार्य २०३, १५.
 संस्कार्य १०४.
 संस्कार्य ३, ३४३, ४७०, ६६३,
 ६७०, ९५८.
 संस्कार्य १२१.
 संस्कार्य २४६, १२३५.
 संस्कार्य १०५४, १.
 संस्कार्य १३-१.
 संस्कार्य ५६२, ३.
 संस्कार्य १०७४.
 संस्कार्य ४०४.
 संस्कार्य ४७.
 संस्कार्य ४५०.
 संस्कार्य ११२६, ६.
 संस्कार्य ५८९.
 संस्कार्य ४९५.
 संस्कार्य ८६४, १३३१.
 संस्कार्य ५०१, ५१६.
 संस्कार्य ५३१, ५४९.
 संस्कार्य ४९७, ५३२.
 संस्कार्य ४९, ५४३.
 संस्कार्य ५९२.
 संस्कार्य १३१, २६०, ८८९,
 ९४८.
 संस्कार्य १५२, ११३३, १३३३.

संतोस ८४, ११४, १३००.

संदन १११०, १११७.

संयुष्णाय २७४.

संवाण २३२, ११३६.

संवाणिय १३०५.

संविद्धं ५६४, ९६८७८.

संदिशिर्द्ध ५५०.

संदीधिय ५४०.

संवेसयं ५५८.

संदेसो ५११.

संदेह ५६७.

संदेहो ५४४.

संदेह १७३, ३५४, ४७७,

११०५.

संघमिओ ५६२.

संघाणा ११२३.

संघि ४२, ८२, १८१, ७६५.

संघिभिमाह ११०.

संघिबेसो ४०७३.

संघ १०३, २१९७८, २५२

२६३, २७१, ३२२, ३८३,

५५२, ५६३, ६९७, ८८२,

८८५, ९३१, ९८९, १२२१,

१२२३, १२३७

संघट्टा १०२३.

संघट्टो ७९३, १२९८.

संघज्ज १०४१.

संघज्ज २१०, ८८०.

संघज्जि २२३.

संघज्जि १५२.

संघज्जि १२२१.

संघज १८, ४४७१३, २८४,

२८९, ९१३.

संघज ९८३.

संघजा ५०२, ५८५२, ६८७,

७०२, ९७८, १३१९२१.

संघजि ४४-५, ११५४.

संघजी ३७५.

संघजो १०७, १३७, १६५,

१८०, १९७, २३५, ३३०,

८१२, ९४८, ९६५, ९९६,

१०२२, १०६२, १११६,

११३३, ११४५, ११४७,

११५९, १२२९, १२३६,

१२४२, १२७६ १२७९,

१२९३, १२९८७१,

१३२००२, १३२२, १३२७.

संघज ४४७१३.

संघज २१९, ९५६.

संघाज १२९२.

संघाय ७०६.

संघुच्छिओ ११५३.

संघुण्णं १०२७.

संघुण्णा २८१.

संघुण्णाह १०८.

संघुण्णोदु १२०४.

संघुण्णो १४९.

संघुण्णं १०३१७३.

संघिसिओ २३८, २७७, ९९४,

११५२, ११६९, १२६०,

१३१६.

संघिसिय ९७१.

संघिसिया ११७२.

संघज्जह ६२१.

संघज्जसि ५७४.

संघज ३७३.

संघज ९५८.

संघजसि ५५१.

संघजिओ ६२९, ११४१,

१२८२.

संघजिय ६९३, ११८९.

संघज्जासु ४१२.

संघजा ३३१, ५७७.

संघजाण ५७८.

संघजो ८४५.

संघाज २९२.

संघाज्जा १६२, १८८, ११८९.

संघाज्जाण २३२.

संघाज्जाण १३८, २३२७६.

संघाज्जह २९.

संघाजिय ८४८.

संघज्ज १४६, ६५२.

संघजा १५६, ५८७.

संघजो ५४७.

संघजाण ५९२.

संघज ११८, १२२, १३२५.

संघज ७३३.

संघाण २५०, ९६४.

संघाणिओ ९०८.

संघाणिय ११४.

संघाणो ९१३, ९५०.

संघिच्छिस्तामो १०५४.

संघिह १०८६.

संघिहंति ६७१७२.

संघिहंति ६७१, १०९३.

संघिह १०८६७१६.

संघज १०७५.

संघज ४८०.

संघजा ११८६.

संघजो १४१, ७९१.

संघज १३५.

संघजो ११६१.

संघज १०१७.

संघाज २७८.

संघाज १३०४.

संघाजो २६, १३०४७२०.

संघजिओ ११७.

संघजिज्ज ४४५.

संघजिय ३५३, ४४७, १२९६.

संघजिया ११, २७८.

संघजियाह ८१७.

संघजियाण ३०२.

संघजिया १२०८.

संघाज ७०९७१०.

संघाज १८७९.

संघाजो २१७७१९.

संवाहिया ८८०.

संविद्यया १८६१५.

संविद्ययेण २७१.

संसरेताय १०११.

संसरिज्जासु ४१२११२.

संसार १९२, ७६७.

संसारि १८५, १०१०, १०११, १०१३.

संसुद्ध २६.

संसुवयाह ३६५.

संहारे ९८७.

सा २४७, २५४, २६६, ३०५, ३२५, ३६३, ३७५, ४२५, ४२७, ४६४, ५०२, ५३७, ५३९, ५६१, ५७६, ५८६-७, ७०१, ७६२-३, ७८४-५, ७९२, ८१०, ८७१, ८७४, ८८६, ८९०, ८९३, ८९८, ९०४, ९०६, ९१८, ९२८, ९४९, ९९२, १००१, १०५७, १२१२, १२१६, १२२३, १२५५-६, १२५८, १२७९, १२८१११२, १२८३, १३१२, १३२८.

सारणवा १३१९*१.

सायु ५९७.

सायुर्गो २९९११४.

सायुर्गो २९९११४.

सायुर्गो ९५४.

सायुर्गो २९९.

सायुर्गो ४०७.

सायूर ५७.

सायुल्लु २८१.

साम १५२, २०८.

सामण १००२.

सामणो १४९.

सामखि ५५.

सामली ४४४.

साम १६०.

सामं ९०, १०१९, १३२२.

सामि १८८, ३७५, ८०७, ८९६, ११८२.

सामिणा ९७५.

सामिणि ४२८, ९१६.

सामिणी ८९०, १०५७.

सामिणो १४५, १५९, ५५३, ९२३, ९६७, ९९५.

सामंकाळा १५४.

सायर ५२५, ५३९१३.

सायर (सागरम्) १६५.

सायर (सादरम्) २०९, २६३, ६०४, ८७८, ९०८, ९७७, १०५०, १०५८, ११५३, १२९९.

सायरा १९९.

सायरे ५८१.

सायरेण ४२७.

सायारमणायारे २.

सार १५६, ४०३, ७८०.

सारय २५३.

साराह १२३७.

सारिष्ठा १७२.

सारिष्ठो ५४४, १२०४.

सारियाण ८२८.

सारीहि १०१९१३.

सारिज्जु ७३३.

साक १९७, १०२६.

साक्याहण ९३९, ११५५, ११२९.

साक्याहणस्स ८९४१२.

साक्याहणं ९९१.

साक्याहणो ९९११७, ११५४.

साक्याहणिया २३७.

साक १२८, ८३१, ९१२.

साककार १३०३.

साका ७३७.

साकाप ७३५.

साकाहण १००९.

साकाहणस्स ८९४, ११४४.

साकाहणो ६४, ८४४, १३१११५, १३१९.

साय ६३५५४, १२८२.

सायटप्पेच्छा ११३४.

सायट्ठि ५९०.

सायय ११३३.

साया ३०३.

सायेण १२२०, १२८१.

सायेसि २९८.

सायो २२३, ३०८.

सास ९८६.

सासणं ४८.

सासक ४८०.

सासकं ५९९.

सासाहि १०९६.

सासीसं १२८०.

साह १५५, ९२६.

साहणं १०१८, ११३२.

साहणेण ७९०, ८११.

साहस ६५४.

साहसिभो ६६.

साहसु ३६७, ४९७, ७८६, ८७०.

साहसुप्फलो १७१.

साहस्सं ११८०.

साहं.त ७४.

साहा ३५०.

साहामि ८९०.

साहाहि ८४.

साहि १५५१२.

साहिज्ज १२०८.

साहिज्ज १७३.

साहिज्जसु ११२.

साहिज्ज १२०८१६.

साहिमि ७८७११.

साहिमं ८७८.

साहिमास ३९१.

साहिमासस्थि १२९९१५.

साधिकासं ६०९.
 साधिकासेन १२१२.
 साधीनं २११, १०४०, १२०६,
 १३१५.
 साधीनो ३२, १२०६.
 साहु १०३८.
 साहुकार १२०५.
 साहेजसु ८६६.
 साहेज १७१.
 साहेमि ५७९, ७८७, ८०१,
 ८३५१५, ८३८, ८९०१७,
 १०४२.
 साहेसि ५६८, ८३२१७.
 साहेसु ६६६.
 साहेह ३३, १८३, ३६३, ३७६,
 १०४१, १०४९.
 साहेहि १८३१७, ३६३१८.
 सि ५५०, ६०७, ७०८, ८९७,
 ९३१, १२१९.
 सि (अमि) ९४, ३६३, ४०९,
 ५४९-५०, ५५४, ५७७,
 ६५५, ७०९, ८०९, ८५०,
 १२१२, १२१८.
 सिक्कार १०८३.
 सिक्का ४७.
 सिक्कियाण ८२३.
 सिक्कयरे १३२२.
 सिक्कयरा ८२४१२.
 सिक्कय ९१०, १०९७, १३०५.
 सिक्कय १६६.
 सिक्कय २७०.
 सिक्कमाणाह ४७९१४, १३४९२.
 सिक्कमत ११२१.
 सिक्कमहर १३०३१५.
 सिक्कमाणाह ४७९१४.
 सिक्कम ९२९.
 सिक्कमति १९१, ७२३.
 सिक्कमाह ५१११.
 सिट्ट ७३८.

सिह १०७, ११२, १३५१६,
 १५७, १८४, ३०६, ३७७,
 ४१४, ४६१, ५६४, ७०४,
 ८१५, ८४४, ८६७, ८७८,
 ८९४, ९३२, ९६७, ९७४,
 ९७६, १०५०, ११५७,
 १२३६, १२४०.
 सिट्टा ६१५.
 सिट्टाण ८३७.
 सिट्टे ११३३१३.
 सिट्टो ५११.
 सिट्टिक ७४१.
 सिट्टिकल ११२३.
 सिट्टिलस ४४३.
 सिट्टिलिय ४३७, ४४३१५, ५२४.
 सिट्टिह ४९२१५, ७७६,
 ८३९१९.
 सिट्टिहया ४९२, ६१५.
 सिट्टिह १६२, २०२११२, ३७३,
 ४६७, ४९४११, ६५९,
 ६९२.
 सिट्टिमहार्ह ४२७.
 सिट्टिहस्त ६८०.
 सिट्टिहो ६४४.
 सिट्टिहोसमिय ३१८.
 सिट्टि ३५५, ५८३, ११०५.
 सिट्टाह ३८५.
 सिट्टो ५८५५३.
 सिट्ट १७५, २७६, ३०२, ३२८,
 ३३६, ३४६-७, ३५१, ३७०,
 ३८५, ४१६, ४२९, ५५४,
 ७२५, १०४४, १०४८,
 १०५५, १२३०, १२७२,
 १२७६, १२८१, १३१९*१.
 सिट्टकुमारो ९२६.
 सिट्ट १५९.
 सिट्टेगणा ७८१, १२२९.
 सिट्टेगणाहि १२८९.
 सिट्टाण ८३७१७, १२३९.
 सिट्टाहिय १२४७.

सिद्धाहिय ३७१.
 सिद्धाहियेण १३१४.
 सिद्धाहियो ९३३, १०४५.
 सिद्धि १०३२.
 सिद्धी ७१७.
 सिद्धीनो १५८, ८१६, १०१२,
 १३१३.
 सिर्पय २७०१७, १२५६.
 सिर्पयो ४०३.
 सिर् २०४, २८८, ५२५, ७५७,
 १०२९, १०२९१६, ११९३,
 १२९१, १२९११४.
 सिर् २१३१९.
 सिर्पय १२९९.
 सिर्पाययणे १२९१.
 सिर् ९, ६०, १७६, २४९, ५५४,
 ११०५, ११८४, १२२०.
 सिर् ५, २६, ६०१७, ७८, ८९,
 १४८, १५१, १६१, १६३,
 १६५, १७२, २०१, ५९०,
 ७३८, ७८०, ९७०, १००९,
 १०४६, १०८९, ११२९,
 ११५४, १२८६, १२८८.
 सिर्सि ७६६.
 सिर्सिह ७६८.
 सिर् २५७, २८०, ३५८, ३७०,
 ५८१, ७७५११.
 सिर् १२३५.
 सिर् १५३, ९६ ७७५, ८२१,
 ९६ ३२७.
 सिर् १३१११५.
 सिर् ४३८.
 सिर् १२९२.
 सिर् ६२४४.
 सिर् २७६, ४७६, ५८४,
 १०२४, १०४४.
 सिर् १२४६.
 सिर् ८२२.
 सिर् १४८, ७८८, ९२५,
 १२७६, १२७८, १३२०.

सिद्धायड १८१, २७४, ३४५, १४,
३४५, ४८.

सिद्धायड ५५, १४.

सिद्धायड ३४५, ३४५, ५५५,
१०३१४.

सिद्धायडमि ६२, १.

सिद्धायड ५५.

सिद्धायड २४४, २५०, ९६६,

सिद्धायड ४४३.

सिद्धायड ११३५, १४.

सिद्धायड ११३५.

सिद्धायड ३४५.

सिद्धायड ११३५.

सिद्धायड ८५५.

सिद्धायड ८५५, ९२२.

सिद्धायड ९२४.

सिद्धायड ७४५, ५८३, ७९५.

सिद्धायड २२१.

सिद्धायड ४४५.

सिद्धायड ३४५, १४.

सिद्धायड ३४५.

सिद्धायड ९०५.

सिद्धायड ३४५, ३४३, ३४५,
३४२, ४४८, ५१४, ५२४,
५९५, ६०२.

सिद्धायड ६०३.

सिद्धायड ४३५.

सिद्धायड ३५०.

सिद्धायड ११२२.

सिद्धायड ४६१.

सिद्धायड ६६६, १४, ४६६.

सिद्धायड ४३८.

सिद्धायड २७७.

सिद्धायड १२, ७०.

सिद्धायड ५.

सिद्धायड २६२.

सिद्धायड ७५७.

सिद्धायड ५६२, ११३८.

सिद्धायड १००१.

सिद्धायड २७५, १३०८, १.

सिद्धायड १११४, १६३.

सिद्धायड १०३.

सिद्धायड १०५.

सिद्धायड १३०२.

सिद्धायड १२९३.

सिद्धायड १०८.

सिद्धायड १०२९.

सिद्धायड ८२.

सिद्धायड २५४.

सिद्धायड १०३१७, १०५११,

१०८२१, १३२, १३३१४,

७८८, १३२०, १.

सिद्धायड १३०२, १३.

सिद्धायड १०६५, १२९३, १६.

सिद्धायड १११.

सिद्धायड १०६५, २.

सिद्धायड ११६१.

सिद्धायड ९०१६.

सिद्धायड ३४५.

सिद्धायड ३४८.

सिद्धायड ३४८, ५६६, ४७७,

४९४, ५००.

सिद्धायड २७.

सिद्धायड ५०२.

सिद्धायड २७२.

सिद्धायड २२६.

सिद्धायड १६११.

सिद्धायड ४९३.

सिद्धायड ७४१, ९१५.

सिद्धायड ५५५, ९१५, १२.

सिद्धायड ४७२, ११४४.

सिद्धायड १०६६.

सिद्धायड ४५१, १५.

सिद्धायड १४६, ३६८, ४८८,

५५५, ६६३, ७३०, ८१४,

९५२, १२१०.

सिद्धायड ८४४.

सिद्धायड ९.

सिद्धायड ८२४.

सिद्धायड ७०६.

सिद्धायड ४८५.

सिद्धायड ८३६.

सिद्धायड ३७, ९५३.

सिद्धायड ११३३.

सिद्धायड ९०२, १२८०.

सिद्धायड ८४१.

सिद्धायड ९०.

सिद्धायड ६३७.

सिद्धायड १२.

सिद्धायड १२८८, ११.

सिद्धायड ७२, ४६२, ६३४.

सिद्धायड ४३४, ६९२, ७०२-१०,

७७८, १०१६, १३००.

सिद्धायड १२०, १२८, ४२२,

७०२, ७०६, ७५०, १०९६,

१२९८.

सिद्धायड २५४, ९४१.

सिद्धायड २७१.

सिद्धायड २०, २५७, ६५३, १०४५,

१२१०, १२२७.

सिद्धायड १३१, १२२२.

सिद्धायड ७२.

सिद्धायड ८९०, १०४१.

सिद्धायड ६५१.

सिद्धायड ४७.

सिद्धायड ९४०.

सिद्धायड ३६१४.

सिद्धायड ३६.

सिद्धायड १२१८, १६.

सिद्धायड २२८.

सिद्धायड ८५८.

सिद्धायड २३२१५.

सिद्धायड ४८१११.

सिद्धायड ६९५१५.

सिद्धायड १०९९१६.

सिद्धायड ८४४.

सुकेतं ४८.
सुखणीए १५४*१.
सुखणवयस ५२.
सुखणु १०६*१११२, ७२०१११.
सुखणेण १८१.
सुखम्म १५७.
सुखम्मं ११५०.
सुखणेण १८१११०, ९४८, १२६०.
सुखिओ १३४, १०७३.
सुखियाहिं ४६२, ११९९९.
सुखिळ ११२०१६.
सुणइ ८२८.
सुणएण १११४.
सुणएहिं ११४२.
सुणह ७३५.
सुणवाण ११३८, ११७७.
सुणसु ४८८.
सुणह २२.
सुणताण ८८१.
सुणिऊण १०१६, ११७६११५.
सुणिबह २३८.
सुणेऊण १४५, ११४, ७००,
१२३८.
सुणेह ३६८.
सुतावसी २३१.
सुतिय २०७.
सुच ५*१.
सुचे ११७१.
सुचियाए ८३.
सुचियसो ८९५.
सुचिये ७८९, १२४६.
सुचरे १४२१२.
सुचरह ४७२.
सुच ३४१२१, ४१२, ८६४,
११९७.
सुचीर १०२२.
सुचूपाओ २८३.
पहणेण ८२६.

सुचएसे ५१५.
सुचएसो ५१३.
सुचकिरुयंतेण ३०७.
सुचकिरुयंतेण ३०७१.
सुचसिद्धि ४३१११.
सुचसणेण ८२६१६.
सुचसिद्धि ४३१११. ८४०.
सुचसिद्धि ७६४.
सुचसण १२७४.
सुचसण ३५३, १२९४१७.
सुचसाहिपहिं ८२१.
सुचसाहिबं ४२४.
सुचुतो १०६०१५.
सुचुरिसाण ८०१.
सुचइ १०८५.
सुचबह ३६९.
सुचसिद्धि ४३.
सुचकिरुय २२८.
सुचम्म २०५.
सुचिब १०१९.
सुचिओ १४९.
सुचियाए ५०१.
सुचइ ३२८.
सुचइ २६६.
सुचइण ८२३, १०१२.
सुचइहिं १०१२१७, १११९५.
सुचऊण ११५१.
सुचऊण ११५.
सुचणोरमं ९२११५.
सुचणोरहण १४६.
सुचणोरं ९२, १३०३.
सुचणोरहण १४६१६.
सुचणरा २६८, ६९९.
सुचरिओ ११२२.
सुचसु २४.
सुचिओ १०६०.
सुचसुतो ५१३.
सुच (सुच) ८२८.

सुच (सुच) ३७३, ६९२, ७१९,
१११३.
सुचइ १३०४.
सुचण १२५, १३३२.
सुचणयणो १५.
सुचणा १३, १३३१.
सुचणाण १४, ९५४.
सुचणु ३८, ७२१७, ७३, ९७,
१०६*१, ११४, १३१११९,
३६७, ४०६, ४९९, ६३४,
६५४*१, ६६२*१, ६७०,
७०८, ७२०, ९५२, ९९४,
१०३०, ११०५, १२१२,
१३१६, १३२०*२.
सुचणो २५७, ६५७, ८४५.
सुचम्मं ११५०११९.
सुचम्मय ९६५.
सुचम्मि १०१७.
सुचम्मो १७७.
सुचरिसण १.
सुचंभहं १०२९.
सुचा (सुचा) ८००.
सुचा (सुचा) १५६, १२५५.
सुचाए १२७९.
सुचाए ७२९, ८९१.
सुचाण (सुचलाम) ५४४.
सुचाण (सुचलाम) ११८०.
सुचाणं २२९, ९६३.
सुच ११, ९१, २५१-२, ३२७,
३४६, ३४८, ३५१, ५०५,
५२१, ५८३, ५८५,
५८५*३, ५९६, ६००,
६५६, ७६३, ९०२, १०४४,
११०५, ११५५, ११९९,
१२१०, १२९४.
सुचएण १०७९.
सुचइ ३८२.
सुचइ ७५०.
सुचइ ५८५*२.

सुरवर्णा ५८५.
 सुरवर्ण १२०१.
 सुरवर्णो २३५.
 सुरस २४, ३३, १२९.
 सुरसाह २१४११२.
 सुरशि ३१, १०३, ३५३,
 ५९८, १२६४.
 सुरसी १३-७.
 सुरा १२६६.
 सुरासुर ९, १०६.
 सुरासुरि २९९.
 सुरासुरि २०१.
 सुराहिवर् ३०१.
 सुरेस २८१, ३४०.
 सुरेसा ५८६.
 सुरेसो ९१
 सुरवर्ण ४१.
 सुरस ३२७.
 सुरसा २८१, ८०२.
 सुरसाहिवर् ३१६.
 सुरहा १८६, ९५९.
 सुरकी १०६८१३.
 सुरकी १०६८.
 सुरकोनगाको ५१३.
 सुराहिव ७६५.
 सुरण १२, ३६, १२८, ७६५,
 ९०४१८, ९३४, १३२७.
 सुरवर्णियाहि ६५८.
 सुरवर् १२१.
 सुरवर्हि १०१३, हि १०२२.
 सुरवर् २२४.
 सुरवर् २२४१२.
 सुरासुरो ५१३.
 सुरासुर १०२.
 सुरवर्णा ४६१२३.
 सुरवर्णा १०४५.
 सुरवर्ण १०४२.
 सुरवर्णा ५०५.

सुरवर्णा ९४१.
 सुरवर् २७९, ५९३.
 सुरवर्णा ५३०.
 सुरवर् २६०, २६४.
 सुरवर् १०६०.
 सुरवर् १०६०.
 सुरवर् ७७०.
 सुरवर् १३२६.
 सुरवर् ५३९, ५४६, ६८९,
 ७३७, ११८०.
 सुरवर् ४२, २७३, ९६८.
 सुरवर् ४५.
 सुरवर् ३६.
 सुरवर् ८०१.
 सुरवर् ४९.
 सुरवर् ३६४.
 सुरवर् २४८१४.
 सुरवर् ४२.
 सुरवर् १३-१३.
 सुरवर् १०६९.
 सुरवर् ११२९.
 सुरवर् ४९१३.
 सुरवर् १३-१, ५९५.
 सुर (सु) ६००, ८२५,
 ८४१, ९६९.
 सुर (सु) ४६, ४८, ५२, १०४,
 १३१, २०३, २३८१७,
 २४६, २४९, २६४, २७२-३,
 २७६-७, २९१, ३४८, ३५१,
 ३७७, ४२१, ५०९, ५१६,
 ५३१, ६१६१८, ६२३, ६२९,
 ६६२, ६६८, ६८१, ६९९,
 ८०५, ८८९, ८९८, ९४०१४,
 ९४१, ९५६, ९७०१२,
 १०३१, १०४४, १०६९१३,
 १०८४, १०८६, १०८९१२५,
 १०९५, ११२०, ११३२,
 ११५४, ११५८, ११७१,

१२५३, १२७२, १२८८,
 १३२०५१.
 सुरवर् १३८१८.
 सुरवर् ८४५१५.
 सुरवर् ६५.
 सुरवर् ६३५:३, ११९७.
 सुरवर् ११८८, ११९१.
 सुरवर् ३३११७.
 सुरवर् ३३, ९२, ११०२.
 सुरवर् १९९.
 सुरवर् १२४६१५.
 सुरवर् १००१.
 सुरवर् २१६१८.
 सुरवर् ४०८.
 सुरवर् ७९, २२४, ३३०, ५४६,
 ५५७, ५६९, ५९०, ६१२,
 ७६७, ८०९१३, ८५९,
 ८६२, ९१९, ९६९-७०,
 ११३८, ११७५, १२१७,
 १२७८.
 सुरवर् ४३०.
 सुरवर् ७२११२.
 सुरवर् ६२, हि ८८२.
 सुरवर् ११९९.
 सुरवर् ९९५.
 सुरवर् ७२५.
 सुरवर् ८४५.
 सुरवर् १२-८.
 सुरवर् ८९९.
 सुरवर् ७७१.
 सुरवर् १४३, २०६, ३६३,
 ९०८, ९६६, ११६०,
 ११६११५.
 सुरवर् १४२.
 सुरवर् ६७१, १०९३.
 सुरवर् ३९.
 सुरवर् ३५०
 सुरवर् ३५८१४.

सुभासीन ४-५.
 सुभासीनो ४-५१७.
 सुभासुह ५७३.
 सुह-सुहाई १९२.
 सुहाहि ५७७.
 सुहि (सुहृत्) ९४०, १०१९.
 सुदिव ४६, ३५०, १०४६१, ११९६११९.
 सुदिवं १०४६.
 सुदिया ६६२.
 सुदियाग २८४, ३१९, ७२३.
 सुदोन ५७१.
 सुदोन २१७, २५९१०, ६३०, ६५८.
 सुदोहि २५९.
 सुदो ६६५.
 सुदोवपम २८४.
 सुंकारो २८९.
 सुंररं ३९४.
 सुंरि ५२, १४२, ३६३, ३६६, ३७७, ५०८, ५२१, ५५३, ६१०, ७८५, ७९९, ९५७, १००८, ११०५, ११६९११२, ११९७, १२१४, १२७८.
 सुंरी १२११, १३२५.
 सुंरीयं ५८७.
 सुंरीयि ९१, ११५५.
 सुंरी ६५.
 सुय ११३६.
 सुय ८०८.
 सुयय ४५०, ६७८.
 सुरे ४११.
 सुरो (शूरः) १४९, ८४५.
 सुरो (सूर्यः) ६७, २२४, २६१, ३७०, ४३६-८, ५१६, ६३८, ६७३, ६७५, १०७०.
 सुलहरं २०२.
 सुलाहरयं ४७६.
 सुल १११५.

जी. २१

से (तस्य) १४०, १४२, २४९, २५५, ५२९, ५३२-४, ९३४, ११३९, ११६७, १२९७, १३१५.
 से (तस्याः) ४२१, ४२४, ४३४, ५०१, ७०६, ७६०, ७६७, ७७२, ७७६-७, ७८२, ८२२, ८९४, ९००, ९२८, ९५०, १००७.
 से ५२५१०, ६२५१५.
 सेउवहो १७१.
 सेपण ४२३.
 सेओहंस ११९१.
 सेणाहिबई १३३.
 सेणाहिबो १०६२.
 सेय (श्रेय) १२९१.
 सेय (स्तेय) १०, ५९, १२२, ४००, ४२०, ६१८, ७४८, १०८३, ११२५, ११२७-८, १२५६.
 सेयं (सेकम्) ३४४.
 सेरिम २२११६.
 सेरिह २२१.
 सेल ४५४, ४६९, ५१६, ५९५, ६७३, ९७६, १०७२, १११६, ११२०, ११३०.
 सेलमि ५६६, १०७०.
 सेलं ५१६१४, ६७९.
 सेलानं ६, ६१२.
 सेलाहि १२२९.
 सेलं २८१.
 सेलो ४५६.
 सेलो ४:९, ११९४.
 सेलो ८८९.
 सेना ११९.
 सेनागय ९०.
 सेविज्ज १७५.
 सेविज्ज ३४७.
 सेस ५२१, २२४, ४५५, ७८०.

ससम् ६६६१३.
 सेसस ५.
 सेसं २६२, ५५५, ६६६, ६८०.
 सेसं ४३.
 सेसं ४३११.
 सेसा ७९.
 सेसा ५१, ५२७, ५३४.
 सेहरं २६२.
 सेहरो ५०५.
 से १४०.
 सेण ४४, २३२, ३१८, १०७७, १०८१.
 सेणं ८३६.
 सेणका ३०१, ३१९.
 सेणलाग ८३७.
 सां ३४९.
 सांलुल्लसंत १८३.
 सो ४, ७-५१९, ८, १३, ४०, ४७, ६५, ९२, १०२-३, १०५, १०८, ११०-११, ११६, ११९, १४९, १५५, १५८-९, १६२, १८०, १८४१९, १८८, २०८, २१६, २२५, २२७, २६०, २९५, २९७, ३२४, ३७८, ३८२, ३८५-६, ३८८, ४०३, ४०८, ४२९, ४६८, ५०६-७, ५१३, ५३०, ५३३, ५३३१९, ५३५, ५४४-५, ५४८, ५५३, ५८२, ६५२, ६५६, ६६२४१, ६७८, ६८१, ६९१, ६९७, ७१०, ७१४, ७१८, ७२०, ७३५, ७६०-१, ७७७-८, ७८९, ७९३, ७९५, ८०७, ८१६, ८४४, ८४८, ८५६, ८६२, ८६४, ८८०, ९२४, ९२६-८, ९३३, ९३३४१, ९३९, ९५१, ९६७,

१६९-७०, १७२, १७६,
१८११४, १९८, १००८,
१०२२, १०४७, १०५३,
१०६९, ११३५, ११४४,
११४७, ११४९, ११५५,
११५७, ११६०-१, ११६९,
११९२-४, ११९९, १२०३,
१२०५, १२१७, १२२१,
१२२९-३०, १२४२,
१२५७, १२७७-८, १२८२,
१२८६, १२९१, १३११,
१३१६, १३२०, १३२०५२,
१३२८१५.
सोम ६३५:४.
सोमपण ३११.
सोम २७३, ६७२.
सोम ४२, १०१, १४२१३,
१६१, २७०, २९५, ३०७,
३६८, ३७५, ४२०, ४६३,
४७८, ५१०, ५३७, ६०८,
७२२, ७२७, ७९९, ८१०,
८१७, ८३५, ८६३, ८६९,
८७१, ८७९, ८८८, ८९५,
९१८, ९२१, ९२४, ९६१,
९७४, ९९८, १०१६११,
१०४६, १०५८, ११५७,
११७६, १२०७, १२१३,
१२२२, १२४७.

सोम ८५७.

सोम ९३०.

सोम ५६०.

सोम ७२८.

सोम १११४१९.

सोम १११४.

सोम ११९५.

सोम ११९०.

सोम १३०६१५.

सोम ७६६.

सोम ६७.

सोम ११४२.

सोम १०६८१३.

सोम ४२४.

सोम २२३.

सोम २३८.

सोम १०९८.

सोम ४२४, ८२१, ९३६,
१३२३.

सोम ४१४, ३४५१४, १०७५,
१०९९.

सोम ११११.

सोम ४१४.

सोम १३२५.

सोम १११४१९.

सोम ७७, २३८, ३५०, ३६१,
६८२-३, ६८५.

सोम १०९८.

सोम ३२३, ७५४, १२६७.

सोम २९२११७, १०८२.

सोम २२२.

सोम ४३, २६९.

सोम ८१८.

सोम ७४९.

सोम ३७०१७.

सोम १३२३.

सोम १०३११४, १३२३.

सोम ७७, ५१९.

सोम १३-५, ७७२, ७७३.

ह

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६, ४२१, ७११, ११११.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६, ४२१, ७११, ११११.

ह ११८६.

ह ११८६, ४२१, ७११, ११११.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६, ४२१, ७११, ११११.

ह ११८६, ४२१, ७११, ११११.

ह ११८६, ४२१, ७११, ११११.

ह ११८६, ४२१, ७११, ११११.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६.

ह ११८६, ४२१, ७११, ११११.

ह ११८६.

हर (हृ) २४५, २७५.
हरहृ ५७३, ७६६, ७७६.
हरत्याह ५२७११६.
हरमि १२६०.
हरस्त ७३५.
हरं (युहृ) १३०, ३५६, ८०१,
१०६३, १३११.
हराह १०७३.
हराय २८५, ८०५-६.
हरि ६६९, ८४५१४.
हरिकण ६३५१४, ८५०.
हरिणक्ष ११३.
हरिणक्षि ४२, ९२४, ९३८,
९८५, १०१६, १०४६,
११५२, १२४७, १२५५१७,
१२९३.
हरिणको ४७०.
हरिणाह ५१.
हरिणी ११३४, ११३६.
हरिणीय ११४०.
हरिणोहि ५११२.
हरिणो १, ५-६, ११३६.
हरिय (हृ) ५१, ११०१,
हरियं ९९२.
हरिचंदण ४८४.
हरिस २८६११५, ८०६, ८९१
९४९, १०४८.
हरिसं १२२४, १३१६१४.
हरिसिजो १३१११९.
हरिसिय १२३१.
हरिसो १३१६.
हरी ५११.
हरीसेहि (युहृसैः) ६६४.
हृक्ष्ण २७०.
हृक्ष्णार्ह ५२७.
हृरे (युहृ) ३१३, ३३२, ४६१,
८२६, ८३१, १३१११७.
हृरे (भरे) १३०८११.
हृरेषु (भरेषु) १३२५.

हृरेषु (युहृषु) ३४६.
हृरो (भरे) १२२११६, ७३६११७.
हृरो (युहृ) ३७८, ३८०-१.
हृळ (फळ) २३, ७६८, १२९५.
हृळ ७८३.
हृळबोकं ८१२.
हृळबोको ७३७, ८१२१७,
१०६५, १०७०.
हृळबोको ७३१.
हृळा ४०६.
हृळिणा ३.
हृळिह ६१.
हृळे ४०६११२.
हृळो ६७१३.
हृळगुब्बेल १६८.
हृळगुब्बेल १६८११७.
हृळति १५१, ३२१, ६४४, ७१७.
हृळु ७३४, ८८२.
हृळिणासु ६५२.
हृळहृ ३२०.
हृळतेण ४९१.
हृळिण ११६७.
हृळिणहृ ८६६.
हृळिणमागस्त ३.
हृळिमाति ५७५.
हृळिमातो ९१४.
हृळियं ८३, ४२०, ४७२,
१२७४१२०.
हृळिरीय १०७८.
हृळसविं ९११११६.
हृ ११८, २०९, २१५११६,
६४१, ६६२११, ८८९,
९११, ९४८, १०४५,
१०५२, १२०६.
हंस २६, ९९, २७८.
हंसकं २५.
हंसस्त ३२४.
हंसग ३०७, १२४२, १३१५.
हंसहि ६०.

हसो २८२, ४६९, ८०३.
हंसो १३५, १४४, ५३६,
९२२, ९८७, १००९.
हा ६४४-७, ६९४, ७०५, ७०८,
९७९-८०, ९८२.
हाय (भाग) ८३९.
हार २०४, ७४३.
हारस्त ९८२.
हारं ९३६.
हारि ११०९.
हारीय १०६८, १११०.
हारीण ५०९.
हारो १२३, ४३०, ५३३,
९३५, ९५१, ९७२-३,
९७५, ९७७, ९७९, ९८१११४,
९८८, १०५३, १३०८,
१३०८११.
हाळ १२३३.
हाळस्त ८६८, ९७५.
हास १०७५.
हासो २९६.
हि १०६, १६७, १८८, १९२,
२०७११, २१०, २६४,
४०७, ४३५, ५७६, ५९७,
६८४, ७१७, ७२२११२,
८०३, ८३६११६, ८८३,
८८७, ११६१, १३०६११७.
हिम ८१, ५९५.
हिमगिरि १२११.
हिम ३४८.
हिम (हृ) ११२४-५.
हिमहृ (हृये) ६१३.
हिमहृक्षि १२३, ६२४.
हिमहृक्षो ३१५.
हिमहृक्षि २३४, २५८, ३०४,
८६४, ११५८, १२३६,
१२४८.
हिमहृक्षि ६५०, ७१७.

हियारिखियाई २२३, ३०१,
७२१.

हियारिखिया १२३९.

हियारि ८७१, ८८८.

हियार ७२, १२२, ३२४, ४०७,
४१२, ४७३, ५३६, ५६२,
६०५, ६५०, ६६३, ६८४,
८२६, ८४२, ९७९, ९८१,
९८७, १२३०.

हियारण ४०, १६७, २५१,
३१८, ३७३, ४५५, ४६७,
४८७, ६४८, ६५५, ६९२,
७७८, ९५३, १३३१.

हियारम ५१०.

हियारि ४८७११, ००३ ३१२.
६९१.

हियारो १२५, २५८, ७९५,
१०१८, १०७९, १२१०.

हियार १००, १३२, १४७१३,
१५४, १८९, २६५, ३३८,
३६०, ३९६, ४०२, ४३५,
४८५, ५४३, ५९८, ६१३११,
६१७, ६५६, ६६२,
६८८, ७१६, ७४४, ८५१,
८६१, ८७१११ ८८०,
८८२, ९५५, ९७३, ९९३,
१०४८, १०५१, १२०७,
१२३७.

हियारव १२५३.

हियारमिम ५२९, ५३३, ८५८.

हियारमस ५८५५१.

हियार १४४, १८९, १९५,
२६८, ३००, ३६२, ४०५,
४२६, ५६७, ६१४, ६३६,

७८४, ८५०, ८५५, ८८८१
६, ८९७.

हियार १४६, ५७९, ६४६,
६६२, ७००, ८४९.

हियारव ७९११४, ००३ २९,
७९, ५४२.

हियारि ११४०.

हियारि ७०४.

हियारो ८५४.

हियारण ८७५.

हियारि ९६१.

हियारि ३१७.

हियारव ९८२.

हियारमस १.

हियारि ५४०.

हियारि ११३४.

हियारि १०७९, ११८९.

हु १६, १६५१, ५११११,

६५-६, ७२१८, १६९-७०,

१९२, २११, २२३. २६८,

३२१, ४३८, ४८८, ४९०,

५१२, ५५१, ५७३, ६३०,

७०४, ८३६, ८६३-४,

८६६, ९००, ९३३११,

९६०, १००२, १०५३,

१२२५, १२३३, १३१५१२,

१३१९५१.

हु (मंसुख) ७१२, ७३३.

हुयारव ५६४, ११९०.

हुयारो ८५८.

हुयार २४५, ११८३.

हुयार १०७८.

हुयारि ३१३, ३१९, ४९६११६.

हुयारि ८२४.

हुयारि ३२१, ३२४, १०२४.

हुयारो २८६.

हुयारि ११२.

हुयारि १०७, ००३ १०७११८,
११२१७.

हुयारो ७३७११२.

हुयारि ९३३, ९५९, ९९५.

हुयारि ८०, १८६, ३९७, १०८६.

हुयारि ५३६, १२४८१११.

हुयारि १६५१, १४८, २६८,

३११, ३७९, ४१९, ४३८,

४७२, ४८५, ५३९, ५४७-८,

५७६, ५७८, ६२१, ६३०,

७१५, ७१६५१, ७५८,

७९९, ८४६, ९२७, १००३,

१०१०, १०६०, १०७७,

११३५, ११४६, ११५०,

११६५, ११७४, १२२१,

१२६५, १३३३५१.

हुयारि ३२३, ३८९, ४१९११३,

७२४, ७३४-५, ९७०.

हुयारि २९९, ६५२, ७८१, ८२९.

हुयारि १८.

हुयारि ८८०.

हुयारि ६११, १२१५, १२१९.

हुयारि १२४९११६.

हुयारि ६५४.

हुयारि २९९११३, ३८८.

हुयारि ७२१

हुयारि १५८, ४११, ५६५,

६३२, ६३५५२, ७२०, ८१६,

९१६-७, १०४०.

हुयारि ७६८.

NOTES

[The following books have been repeatedly used in preparing these Notes: धर्मसूत्रवचनम् (Nirṇaya-sāgara ed., Bombay); A Classical Dictionary of Hindu Mythology etc. by J. Dowson, London 1897; Vedic Mythology by A. A. Macdonell, Strassburg 1897; Epic Mythology by E. W. Hopkins, Strassburg 1915; PSM: Pāṭi-saddamahāṇavo, Calcutta Saṁvat 1979; Pischel: Grammatik der Prākṛit Sprachen, Strassburg 1900.]

INTRODUCTORY 1-17

1-11) By way of Maṅgala, salutations are offered and victory is wished to Hari or Viṣṇu by referring to various episodes in his career: as Narasimha he broke open with his claws the chest of Hiraṇyakaśipu; as Vāmana he pervaded the three worlds; his inability, during childhood, to cross the threshold was laughed at by Balarama; he twisted the neck of the demon Rīṣa; he reposed on the serpent Śeṣa in the ocean; and his arms broke a pair of Arjuna trees, twisted the neck of Rīṣa, rent asunder the jaws of Keśin, dragged Kaṁsa to death, and lifted up the Govardhana mountain. Victorious is Maheśvara who, destroying the three worlds, sipped the seven oceans. Salutations to Gauri's foot which crushed Mahiṣa and is worshipped by gods and demons. May the bodice of Caṇḍī protect you and may the waters of Gaṅgā wash off your sins!

1) The name हरिणक्षस or हिरणक्षस is somewhat obscure. It is a nearer rendering of हिरण्यक्ष than of हिरण्यक्षिणु whose destruction the author has in view. विष्णु in his incarnation of नरसिंह broke open the chest of the demon हिरण्यकाशिपु with his claws; on that occasion his regular weapon, namely the सुदर्शनचक्र, stood merely as an envious witness; and the author asks us to salute these claws which are holding the pieces of bones from the demon's chest. See भागवत 7. 8. 18-39. As the act of killing was finished by the claws, the सुदर्शन, as our author puts it, or the stout arms of विष्णु, as वाचपति puts it, had no work on that occasion. The verse in the गडबद्धो runs thus: तं नमः समोसुरिञ्च गह्वरविह्वलविओरबीहस्त । अस्मद् दक्षिण अलक्ष्यवसिञ्च बन्धुमुदक्षणा ॥ ८ ॥, गच्छिमे embedded in. The com. confuses अवन and अवन, see also. p. 22, l. 23. 2) There is no doubt that अप विद्य stands for अप्ये विद्य, cf. इक्ष्णु वेद्य in B for इक्ष्णे वेद्य in २७१* below; and हिमञ्ज वेद्य विल्लेणो, गणपतौ, १-१०. One may be tempted to emend अपणं as अपयं, to agree with सारां, अपणं will have to be taken like अप्याणं, ५७८ below, as Nom. Sing. Neu. Or अपण = अपणा. We may take अपणमप्य विद्य = अहम्ना आत्मनि एव 'by itself in itself', and render the gāthā thus: "Salute him, whose third step, possessing a concrete form got itself accommodated [in his third step] of an immaterial nature [= sky] at that time when he was measuring the three worlds" The ऋचवेद refers to the three steps of विष्णु who strode over this universe and planted his step in three places which the early commentators take as the earth, the atmosphere and the sky. According to सत्यन

the three steps are those taken during the incarnation of वामन. 'The Dwarf appeared before Bali and begged of him as much land as he could step over in three paces. The generous monarch complied with the request. विष्णु took two strides over heaven and earth; but respecting the virtues of Bali, he then stopped, leaving the dominion of पताल, or the infernal regions, to Bali.' (Macdonell: Vedic Mythology, pp. 37-42; Dowson: A Classical Dictionary of Hindu Mythology etc., pp. 35 ff.). The third step of वामन had no place; though concrete or material it was absorbed in himself, in his own immaterial self. विय = इव as well as एव. Note, however, the com. वामनावतारे हि पदेन व्योमपथमवस्थानस्य स्वात्मा स्वात्मन्येव निविष्ट इति अक्षतमापतितमित्यर्थः 1. The verse of कलिदास in the com. comes from रघुवज १२-१.

3) एय = एव, see 43 below. अपहृत = अपभृत, i. e., अपघात or असमर्थ. अद्वन्द्व = अर्धपथ. During his childhood कृष्ण was found unable to cross the threshold, his foot having crossed it only halfway; his elder brother Balarāma covertly laughed at him; and it is this foot that is saluted. B reads अद्वन्द्वं द्वियं = अर्ध-अर्धस्थितम्. 4) अरिष्ट or रिष्ट was a Daitya, and son of Bali, sent by कंस to destroy कृष्ण. He assumed the form of a savage bull and attacked कृष्ण. By the superior strength of his arms कृष्ण twisted its neck, pulled out its horn and thrashed it thereby so much that it vomitted blood and died on the spot (भाग. 10. 36. 1-15). The arm of कृष्ण was a veritable bolt, dark like cloud or hard and dark; and when it fatally acted on the neck of अरिष्ट, it resembled Yama's noose operating [एषद्विय] or extended at the time of the calamity of the final destruction. For the use of करणी see 755 below. 5) हरि or विष्णु is sometimes portrayed reclining on the serpent शेष in the watery underworld of पताल, शेष is the king of Nāgas, the serpent race, and he rules over the Pātāla, the infernal regions. He is a serpent with one thousand heads which form the conch and canopy of विष्णु while sleeping during the intervals of creation. His heads are decked with jewels and his hood is called मणिद्वीप. The rays of the jewels on the hood of शेष, who forms the bed of विष्णु in the great ocean, resemble the sprouts of a bulbous root, namely, the jewel कौस्तुभ which is pressed against and covered by the breasts of लक्ष्मी. On the breast of विष्णु there are the peculiar marks of the curl known as श्रीवत्स and the jewel called कौस्तुभ. The com. remarks: किल (note its use at the beginning of a sentence) हरे सिन्धौ शय्याकृतशेषफणामणिधानतयः स्नेहालङ्घितलक्ष्मीस्तननिपीडितकौस्तुभकन्दाधुय इव राजन्ते । उभय-कान्तिसाम्यमित्यर्थः 1. उवहि for उदधि, besides उवहि or उदधि, is phonetically justified and found elsewhere too: it is an illustration of बहुव्रीहि which is more common in अपभ्रंश. Trivikrama knows the first line as in J; he quotes a portion thus: कणमणिस्पृष्टा in his Prākṛit grammar (I. i. 22). On the use of किल at the beginning of a sentence, S. P. Pandit observes thus: 'the use of the particle *kila* at the head of sentence.....so far as I know, is only found in Sanskrit works by Jain writers' (Ga'ḍavaho, p. v, Bombay 1887). 5*1 (a) This gāthā is reconstructed by the Editor from the Sanskrit commentary. It is a good Maṅgala, and is found only in B. The context does not suffer, even if it is omitted. Its presence in B is a fact though one may reconstruct it with

slight differences. मधुमक्ष or विष्णु is sleeping on the serpent शेष. One of his four hands holds the पद्मकन्यमण्डल or conch-shell, which is formed from the shell of पद्मजन, a demon who lived in the sea in the form of a conch-shell. When विष्णु changed sides during sleep, the serpent शेष was squeezed or pressed. Consequently शेष breathed out hissing. Filled by the breath the पद्मकन्यमण्डल conch-shell was being blown, and हरि or विष्णु was awakened from his sleep. The com. uses the form दध्ने instead of दध्मान. 6) विष्णु-कृष्ण has four arms which have individually or collectively accomplished great feats on different occasions. Here five events from his life are being referred to. The back-ground of the event of कृष्ण's *breaking* a pair of अर्जुन trees is like this. Two यक्षs, नलकृष्ण and मणिमीन, were once sporting with ladies in the river Ganges. They were excessively drunk and completely nude. नारद was passing by that way. At the sight of the sage नारद the ladies clothed themselves, but the two brothers were too drunk to mind their nudity. नारद was offended by their behaviour, felt that they did not deserve to be men, and cursed them that they might be turned into trees for a period of one hundred years. They would be relieved, however, by the contact of कृष्ण. One day कृष्ण broke the vessels of milk and curds and ate the butter which enraged यक्षोद्या very much. She tied him to a mortar, but divine as his power was, he pulled by the strength of his arms that mortar through the interspace between the pair of अर्जुन trees (viz., the two यक्षs converted into trees) in the veranda. His pull was so forceful that both the trees were broken and uprooted, and consequently the यक्षs were released from the form of trees (भाग. 10.10.23 ff.). Secondly, as noted above, अरिष्ट or रिष्ट was a दैत्य who assumed the form of a savage bull and attacked कृष्ण, who however, *twisted* its neck and finished it on the spot (भाग. 10.36, 1-15). Thirdly, केशिन् was a दैत्य who assumed the form of a horse and attacked कृष्ण, but was killed by that hero who *rent him asunder* by thrusting his arm into his jaws (भाग. 10. 37. 1-7). Fourthly, कंस was the son of उग्रसेन and cousin of देवकी, the mother of कृष्ण. He deposed his father and became notorious as the tyrannical king of Mathurā. He married two daughters of जरासन्ध, the king of Magadha. As it was foretold that he would die at the hands of a son of देवकी, he tried to destroy all her issues. When बलराम, the seventh son, was born, he was taken to गोकुल and nurtured there by नन्द as a child of रोहिणी. The eighth child कृष्ण also was taken to गोकुल. कंस sent formidable demons to destroy them, but all these machinations were defeated. Then he invited them both to Mathurā to attend some games and formed certain plans for their destruction. Many court wrestlers were crushed by these brothers. When कंस tried to attack कृष्ण, the latter *dragged* him down from his elevated seat and finished him on the spot by striking on his chest (भाग. 10. 44. 34 ff.). Lastly, इन्द्र felt offended (when his worship was stopped by कृष्ण), was quickly enraged, and poured down a fatal deluge of rain with a view to wash away the गोवर्धन mountain and all the people of that area; but कृष्ण lifted up the mountain गोवर्धन on his fingers and *held* it for seven days like an umbrella, and thus prepared a solid shelter for the people of कुन्दावन (भाग. 10. 25. 19 etc.). जमलजुण-मंजण, रिष्ट-बल्लण etc. The figure of speech is यथासंख्यम्. 7) केशिन्,

as noted above, was a *दैत्य* who assumed the form of a horse and attacked कृष्ण. The way in which कृष्ण overpowered that horse is described thus in the *मग.* (10. 37) : स सञ्चरन् पुनरुत्थितो ह्यवा व्यादाय देशी तरसतपदरिम् ॥ स्नेहस्य वक्त्रे भुजमुत्तरे स्मयप्रवेगवासास यथोरग बिभे ॥ ५ ॥ दन्ता निपेतुमगबहुस्तृणस्ते केचिन्मत्तसन्मत्तयो यथा ॥ बाहुष महद्गतो महत्प्रणो दधामयः सदृशे उपेक्षितः ॥ ६ ॥ समेषामनेन स कृष्णबाहुना निहन्नायुधवर्णाथ विह्वलम् ॥ प्रसिद्धाग्नयः परिहृन्मोचनः परात लेणं विह्वलित्वा व्ययुः ॥ ७ ॥ According to our text, कृष्ण overpowered (कृण्वेसः?) the young horse by his stiff hands or arms, then thrust his hard elbow into its mouth, and thus tormented it to death. आवेष्ट or आवेष्टन would indicate that he had put his hands round its neck. 8) It is as destructive rather than reproductive energy that दिश or महेश्वर is famed. When he was about to destroy the universe or when his mouth was about to swallow the three worlds, he sipped the seven seas, quite in the cavity of his palm, as one would sip *आचन* water before eating something. In reading ओस दधिश्च J has been followed; a reating like ओसायन व would bring us nearer the form noted by Trivikrama (I. iii. 105) : ओसाअण आरोगनम् । आयो इत्यस्य ओसा इत्यादेशः, तनः शङ्खत्परो यक्षराजः । ओसाभद्रो नीहारवाचो देवयः, तत्कणो वा । ओसाअण । For a detailed note on आरोगनम्, see the Vocabulary, p. 537, *नैषधचरित*, translated by Professor Handiqui, Lahore 1934. In short ओन्नारम्भ-बुद्धिपमपेशलम् । 9) गारो or पार्वतो as चण्डी or दुर्गा crushed the head and killed the demon महिषसुर. The गडहवहो also refers to this episode more than once; her foot and anklet are pointedly referred to in some verses: सा जयह नैःरिण्य जीर्णं करणेन ताडियच्छां । उदियणहङ्गकुमुदो जाओ महिसामुरामो ॥ ४३ ॥ मीमन्त्र कओ महिमत्स देवि मरणाव जो हि संपणो । सो चिय जणत्स जाओ तुह चलो मगच्छामं ॥ ३२४ ॥ 10) चण्डी as पर्वती is 'the mountaineer', a huntress. She paints her body with saffron-juice (from safflowers), she wears a bodice; when she strains herself by constantly bending her strong bow, she perspires heavily; the bodice gets wet and out of it flows the saffron juice. सेय etc. = स्वेदमल्लि + आर्द्रः or युक्तः, the latter, if उल्ल is taken as a possessive termination. ग्लित = ग्लित्, present participle from ग्लि with लिट्, see Pischel § 493. Note the loose use of Gen. by the com. in मवतां वतु. 11) ईश्वर has the crescent moon on his head, the rushing waters of the heavenly river, namely Ganges, fall on his head and get blended with moonbeams and thus they look white like the bright (on account of teeth) loud laugh of हस. This imagery reminds us of a similar line गडहवहो (९०) : हसमिणो गयएहिं संवलययं व वाद्यय । For मित्राय we have three equivalents in the *मत्स्य*: मित्रया, मित्रुया and मिमया (the initial may be नि^० as well); elsewhere in this text नि (नि^०) ण्मया, verse 50; the first alone is confirmed by other sources. see Pischel § 278.

1217) The author offers short discourse on the topic of *sajjana* and *durjana*, the good and the wicked: the former appreciate narrative compositions, appear excellent being contrasted with the latter, are averse to find fault with others, cannot cure the latter, and have such character that is never destroyed by others.

12) For the purpose of double entendre Prākṛit has an additional advantage: besides having more than one meaning the same Prākṛit word can

stand for more than one Sanskrit word. We have here the *केचोपमा*, *विचारिणे* goes with *मञ्जना* as well as *मालुगे*; the former, *विचारिणः*, considerate, and the latter, *विचचारिणः*, traversing the sky. Poetic compositions are likened to lotus plots, for both are *सुगुणैर्वचः* and *अदृष्टदोषा*—the former have an assemblage of fine sounds or words (*सुगुणैर्वचः*) and are free from faults (*अदृष्टदोषः*); and the latter have an assemblage of fine leaves (*सुगुणैर्वचः*) and do not see the night (*अदृष्टदोषः* *अदृष्टरात्रिः*). The metre is *वृत्तश्च*, the definition of which runs thus : *वदन्त वृत्तश्च वलं जतौ जरी* 1. 13) If this verse came earlier than ver-e N0 12, then it could be a good *श्रंगल* verse remembering *ब्रह्म* and going with other verses; and incidentally it could introduce the topic of *सज्जन* and *दुश्जन*. The expression *परिह्वयं* occurs in three verses (12, 37 and 280) and the available variants are: B *परिह्वयं*; P *परिह्वयं*, J *परिह्वयं*, H *परिह्वयं*; B *परिह्वयं*. Thus P uniformly *परिह्वयं* J once *परिह्वयं* and even B once *परिह्वयं*. *परिह्वयं* or *परिह्वय* can be accepted, therefore, as the basic reading, and possibly it stands for *परिह्वयम्*. The com., though the readings vary, interprets it as *गुणैर्वचः* or *परिह्वयम्*. The idea is that the moon-beams would not shine so bright in the absence of darkness. The figure of speech is *वृत्तश्च*. 14) The wicked people go on scandalising others in an outspoken manner. The good people, however, though they see faults in others, would rather try to correct them quietly than go on scandalising them publicly. The *कुर्वन्मन्त्र* has a sentence like this. *सो यं दुष्कृतं कर्मणः । हृ, सुगुणैर्वचः, पदमन्त्रेण विच मन्त्रिणीये परिह्वयं च । तद्दे मन्त्रे हि अपवन्मन्त्रं भव्यं मन्त्रं च मासाह असह ।* etc. Does the com. mean *परिह्वय* = *शत्रुकार्य*, enmity? 15) Or there is no harm if every one in this world is looked upon as a good man: still the author would add a few words which are traditionally added in such a context. Note the verse quoted in the com. Better *तन्निगमयन् शृणु* in the com. 16*1) (j) The readings of J on *gāthā* 16 (especially Nos. 12-13) supply some evidence how a successor of J can lose this *gāthā* haplographically. Naturally this has not been inherited by P and B. The form *तीर्ण*, though rare in this work, is quite normal in *Apabhraṃśa* which has influenced this text here and there. Note *वासं* is neuter: better read in the *chāṇā* *नामः*. The normal *Prākṛit* equivalents of *स्त्री* are *इस्त्री*, *स्त्री* (H. VIII. ii 130). Though *स्त्री*, *स्त्री* or even *स्त्री* is not altogether unknown in *Prākṛit* (see *स्त्री* P5M), it is more common in *Apabhraṃśa* perhaps a dialectal and popular deaspiration of *स्त्री* (*परमचरित* I. 10. 3, *भारतीयवच* I, p. 261; *चम्पपरिचय* II, 11, *Annals of the B. O. R. I*, XXIII, Silver Jubilee No., p. 599; *करकचरित* X. 9. 1, p. 97. *Karanja* 1934). The use of *तद्दे वि दु* is not appropriate syntactically; or it can be rendered as *तद्देविचं*, qualifying *मधु*, but then it would be an *अपञ्च* form. The figure of speech is *वृत्तश्च*. 17) The reading of B is different; so render the concluding expression thus: *निर्वन्मन्त्रेण*.

AUTHOR'S BIOGRAPHY ETC. 18-42

18 22) The author gives some biographical details here: *Bāhuladitva* had pleased the gods by his contact with three Vedas and three sacrificial fires, and had achieved the three ends of human effort. He had performed many a sacrifice. From his mentor's wife (per-

haps Guṇavati by name), he had a son called Bhūṣaṇa-bhaṭṭa who was outstanding in the family and an embodiment of Vedic lore. It is by his son, Kutūhala, that this eminent tale, the Līlāvati, has been composed.

18) तिहोमयिस्वयं refers to the tending of three sacred fires perpetually maintained by a householder. They are : दाक्षिणात्य, गार्हपत्य and आहवनीय. They stand respectively for Father, Mother and Teacher; and when these are no more, they are to be duly attended. It is from them that the fires for sacrificial purposes are lighted : पिता वै गार्हपत्योऽग्निर्माताभिर्दाक्षिणः स्मृतः । गुरोराहवनीयस्तु सामित्रता गरीयसी ॥ त्रिविधप्रसाधनेषु श्री लोकांस्त्रिविधैर्गृही । दीप्यमानः स्वयंपुत्रा देववर्हिषि मोदते ॥ etc. मनुस्मृति II. 231-32 ff Thus बहुलदित्य was a learned, pious and dutiful brahman. 19) He performed so many sacrifices that the columns of smoke arising from them have darkened the very chest of the moon, even to this day, under the semblance of the antelope mark. Better read बभ्रस्तलम् in the com. We have an उद्रेक्षा here. 20) Perhaps 'महोवहीर्' stands for his wife. Is it that her name is गुणवती? The reading नामे, Instr. sing., of B would be normal in अपभ्रंश. 21) The four Vedas, which had originated from the four mouths of Brahman, have come now to occupy one mouth (of भूषणमह) and felt themselves honoured like his close relatives. Thus भूषणमह was an outstanding member of his family, and he had thoroughly mastered all the four Vedas. 22) अक्षरमाह 'not of vigorous intelligence', कोऊहलेण may mean 'out of curiosity,' see 146, 363 etc. below; the com. takes it as the name of the author, see the same 921, 1311 below.

23-42) One autumnal day, late in the moonlit evening, the poet's beloved (Sāvitri by name), seated comfortably on the terrace of the palace, drew his attention to various natural objects and scenes, namely, the bee in the lotus, the notes of swans, the breezes, the forest range, Cakravāka birds, swarms of bees and the moon (all described). She expresses satisfaction on their happy life, and requests him to narrate a novel story, pleasing to women and just by way of an evening entertainment. He told her, in reply, that stories, as defined by earlier poets, are of three kinds: divine (*divya*) divine-human (*divya-mānusi*) and human (*mānusi*). The great poets, moreover, have composed them in Sanskrit, Prākṛit, or in a mixed form; and any composition by him, who has not studied grammar (*Śabda-Śāstra*), may not win any recognition. She runs down grammar the way to which is closed to many. One need not worry about grammar; and that word, in her opinion, is great the meaning of which is easily and clearly grasped by the heart. Being requested by her to tell a divine-human story, pleasing to young ladies, in Prākṛit language, sprinkling the narration with a few Deśī words, he starts narrating its well-knit plot.

23) एतज्ज्ञ is an introductory remark for the narration. शरदत्रय्याः प्रवेशमयमे qualified by 'कुमे' and 'हस्तजले'. The figure of speech is रूपक. सद्यः = शयन or

सदन. The reading of B सुहासीनो etc. makes the context more clear. 24) चंद्रवय see also 31 below. Elsewhere slight difference in spelling is seen: चंदोर्ध्वं कुमुदम् । स्वायं के चंदोर्ध्वं । हे, ना, 3. 4; Trivikrama observes thus (I. iv, 121): चंदोर्ध्वं रजनिर्ध्वं कुमुदम् । चन्द्रेण खेतत इति चंदोर्ध्वं । रजनिर्ध्वजम् । B retains र, perhaps to fulfil the rule (हैम. VIII. ii. 79) in which some MSS. read चन्द्र or बन्द्र. Immediately after कम्पनिष्पद्वा, noted above under 4, Trivikrama has an illustration (I. i. 22) like this: ज्योत्स्नापूरितकोशः जोष्माकरिदकोशे, which is possibly based on this verse. वाग्मट in his काव्यानुशासनम् (Bombay 1915, p. 21) quotes this verse in this manner (the wrong spacing of the printed text being adjusted): देशानां प्राकृताद्युक्ता मुग्धोक्ता च न दोषः । तत्र प्राकृते यथा 'जुन्हाकरियकोशकतिचवले सर्वगंगुक्ते णिविगं चरदीहियासु सरसं वैवतजो मासलम् । आसाए सुमंजुंजियरको तिमिछियाणसव उम्मिहन्तदलवलेपरियउ चहुजए छयउ ॥' अत्र तिमिछि मकरन्द इति देश्यः । Some of the variants are covered by the readings of our MSS. 'दीहियासु is found in P, while जुन्हा' and सरसं in B. The metre is शार्दूलविकीर्णितम्. 25) The सरस्वतीकण्ठाभरणम् (काव्यमाला, ed., Bombay 1234, p. 529) quotes this verse to illustrate the figure of speech मालादीपक in this form: माला यथा । इमिणा सरण सरी ससिणा वि णिता णिसाइ (v. l. णिसाए) कुमुदवणम् । कुमुदवणेण अ पुलिणं पुलिणेण अ सोहए हंसउळम् ॥ २०५ ॥. Expecting perhaps the fourth quarter to contain 18 मात्रास, the editor has a footnote: अत्रैचमात्रा न्यूनत्वाच्छन्दोदोषः प्रतिभाति. Some one appears to have changed सहइ to सोहए to bring it nearer its Sanskrit counterpart. In the second line व in both the places, may be a misreading of य; and वि of B is a more meaningful improvement on व. 26) A reading like मणहरो would be better for metre. णिसामेह has no object, so we may construe, with the com. : O beloved, hear, there is the cackling of swans etc. The com. does not confirm the reading मणहरे of B which cannot qualify हंससंलावो. The com. शारदश्री = शरच्छ्री. 27) Better सीखल्यंत = सीतलयमान. 28) The change of म to व is more usual in अपभ्रंश than in earlier प्राकृत (Pischel §251): म>व>ब; and म्भ stands for वं (see the readings on हैम. VIII. iv. 397), though here it has the value of a double consonant. Is it that the basic reading was गिम्मल ? 29) Better render संभावनैक than संभावनीय; 'their hearts set on greeting the day'. The context here is of moonlit प्रदोषसमय; so there is no question of सूर्योदय here. Possibly the चक्रवाक birds mistake the bright moonlight for day light and try to meet their mates. Note चक्रवाक is neuter; it stands for the males and females together (चक्रवाकसिंघुनानि). In the समराहचक्रहा, the subject being a parrot and his mate predicates like गवाहं, निबडियाहं are used, p. 87. Construe पेच्छह like णिसामेह in 26 above. Both the forms वेभ्रणा and विभ्रणा are available. 30) सप्तपत्र = सप्तपर्ण, बिलोहविज्रंत = बिलोहभ्रमानम्. The com. uses अवेदयन्तः for अवेदयमानाः from बिह 10 A. वेदयते. 31) The author has in his mind the imagery of a lover kissing his beloved. The figure of speech is उल्लेख. तारा = a star, or the pupil of the eye. 32) किं पि cannot qualify अउच्छहं, so rather के पि. Both मत and भेत for मात्र are allowed by grammar (Pischel § 109). There would not be any difference in the pronunciation of सुहयम्ह and सुहयं म्ह. सुहयं = सुखदा or सुभागम्. This reminds us of पार्वती's request to शिव in the कथासरित्सागर (p. 2, verse 23): ततः प्रोवाच गिरिजा प्रसन्नोऽपि यदि प्रनो । रम्यां क्वचित् कथां ब्रूहि देवाय मम नूतनाम् ॥ 34) Looking to the fact that the poet is speaking in the first person (अम्हारिसेहि 37, मं 38) we cannot stand here for अनेन as the gloss suggests; it is

however, the form of the Instr. Sing. or plu. of the pronoun of the 1st person, so ये = मया or अस्माभिः; this form is already noted by grammars (Pischel § 115), though the usage is not quite popular in literature. 35. According to the बसुदेव-हिन्दी (Lambho X. Bhavanagar 1931, p. 208-9), कथा is twofold: दुविहा कथा-चरिया य कथिया य । तस्य चरिया दुविहा-इत्येए पुरिसस्य वा. धम्मचर्यायमेव दिदं सुयन्तुयं चरियं ति बुधत्ति । अं पुण विवज्ज सिये कुसलेहिं उववेसियपुयं समतीए जुज्जनणं वडिज्जं तं कथयं । पुरिसा इत्यओ व ति विहावपुदु-उत्तिमा मज्झिमा भिकिदा य, सेमि चरियाणि वि मडिहाणि । ततो सो एवं बोधम चरिय इपियाणि अक्खणायणि अत्तमुयासिगाहसरसबहुणाणि बण्णोति ॥ In the दसवेयालियनिज्जुत्ते (III, 19 f.) we come across a detailed discourse on the classification of कथा; some gāthās may be noted here: अत्थइहा वमवइहा धम्मवइहा चेव मीसिया य कथा । एते एवेइहा वि य जेगविहा होइ नाट्वा ॥ Each one of them is duly described. धम्मकथा is further of four kinds: अवसेवणी, विवसेवणी, संवेवणी and शिञ्जेवणी. The last मीसिया is thus defined: धम्मो अत्थो वामो उवइरसइ जत्थ सुत्तकम्बेवु । लेगे वेए समये सा उ कथा मीसिया नाम ॥ As distinguished from the कथा there is the विइया-इत्यिइहा अत्तइहा रमवइहा चोरजणवयइहा य । नइनइइमुट्टियइहा उ एमा भवे विइहा ॥ एमा चव वइहाओ प्रभवगपक्कय समासज्ज । अइहा कथा य विइहा इवज्ज पुरिसंरं दप्प ॥ Haribhadra (c. 750 A. D.) adds the following details in his Samarāṅgacakāḥ (p. 2. Calcutta 1926): तस्य य तिवइं बइ वत्तुं ति पुण्यायिगपयाओ । तं जहा । इयं दिव्यमाणुवं मणुवं च । तस्य दिवं नाम, जय केवलमेव देवचरयं वण्णज्ज; दिव्यमाणुवं पुण, जय दण्डं पि दिव्यमाणुवण; मणुवं तु जस्य केवल मणुवचरेय ति ॥ एय सामज्जओ चत्तारि कथाओ हवत्त । तं जहा । अयं इहा कामकथा धम्मकथा संकिणकथा य । Then these are duly defined एयाण च वइज्ज तिवेइहा सोयागे हईति । तं जहा । अइहा मज्झिमा उत्तिम ति । etc. In the कुवल्लयमाला of Uddvotana (773 A. D.) we get the following details: ताजो पुण पंच कथाओ । तं जहा-सयलइहा खडइहा उणावइहा परिहावइहा तहा बरा कहिय ति । एयाओ सन्नाओ वि एय पसिइओ सुरइइहाओ । एयाण लक्खणवरा संकिणइइ ति नायइहा ॥ पुणो सा वि तिविहा । तं जहा-धम्मकथा, अवइइहा, कामइहा । पुणो सम्बलक्कणा संपाइयिइया संकिण ति । ता एसा धम्मकथा वि होउण वामत्थसेववे संकिणत्तणे वत्ता । This धर्मइहा is further of four kinds: तं जहा-अवसेवणी, विवसेवणी, संवेवणी, शिञ्जेवणी ति, तस्य अवसेवणी मणोपइइहा, विवसेवणी मणोपइइहा, संवेवणी मणोपइइहा, शिञ्जेवणी पुण वेरगुपत्ते । etc. The कथासरित्सागर of Somadeva also presumes a division like this (I. 2. 47-8): एकस्मिन्नुत्तरेणैव मनुष्या निचयुःक्षिताः । दिव्यमाणुष्यचेष्टा तु परमाने न कुरिणी ॥ विद्याधराणां चरितमस्तंते वर्णयामहेम् । 36 संस्कृत प्राकृत संक्षेपेण, this refers to tales composed entirely in Sanskrit, entirely in Prakrit, and those portions of which are in Sanskrit Prakrit. Apabhraṁśa etc. Compare कुवल्लयमाला-कोऊलेम कथाः परवयववनेन सञ्चरन्तिइहा । विवि अवयवकथा सो वि य पैतायमासिहा ॥ सबइहा गुणगुण सिगारमण हरा सुरइइणी । सम्बकयागमसुइहा संकिणइइ ति नायइहा ॥ The कुमारपाल्यतनोच of सोमप्रभ (c. 1195 A. D.) is a good illustration. Some of its tales are in Sanskrit and Apabhraṁśa, though the major bulk of the composition is in Prakrit. Perhaps it had its predecessors in the literary field. 37) सीसंति, the root सीस is to be traced back to the weak form of the root सीस् 2 P. Throughout this work, even in the current of narration, we come across endearing terms in the Voc., such as मयच्छ, कुवन्तयच्छ, सुच्छ, etc. addressed by the poet to his beloved (her name being सवित्री according to the com.) to whom this कथा is being narrated. 38) उवहासेवि = उवहाभयसि, कथ्यस क would cover grammar and its accessories like lexicography, some sections of rhetorics: in fine all those branches of learning which enable one for a judicious and successful handling of language. 39) सुखासिख means well being.

ease, comfort; rather सुकसिन् = सुमासिन्, or even सुमास्य. 40) पृष्ठो, उ विन्धो and उ विन्धे; विन्धो is an Adverb in the Nom. सम्पुष्टो for सम्पुष्टं, सुविष्टो for सुविष्टं etc. are noted elsewhere; see Jacobi: Erzählungen etc. p. lvii. § 84. The author welcomes here that word or expression the meaning of which is easily and clearly grasped. लक्ष्य = अन्तर्गच्छ, grammar. It is not unlikely that the author has in his mind the लक्ष्यार्थ as well. A word, according to the नैयायिक, conveys two meanings: primary or direct (due to its अभिधा or expression) and secondary or implied (due to its लक्षणा or implication). The rhetorician holds that the meaning belonging to a word is threefold, namely, Expressed, Indicated or Implied and Suggested (अर्थो वाच्यश्च लक्ष्यश्च व्यङ्ग्यश्चेति त्रिधा मतः ।) A word has three powers which convey those three meanings: अभिधा or direct signification conveys वाच्यः अर्थः, the expressed meaning; लक्षणा, the power of indication conveys लक्ष्यः अर्थः indicated meaning; and व्यङ्ग्यता, the power of suggestion conveys व्यङ्ग्यः अर्थः suggested meaning (वाच्येऽपि न ज्ञेया बोध्यो लक्ष्यो लक्षणया मतः । व्यङ्ग्यो व्यङ्ग्यतया ताः स्तुस्तुतः शब्दास्य शक्तयः ॥ सा. दर्पण. २-३). The beloved of the poet would welcome words of अभिविधायि direct or plain meaning, rather than those of लक्षणार्थ implied, indicated or figurative signification. 41) प्रवेरल देशी-सुखशब्द, well characterised by a scanty use of देशी speech elements or words. Opinions differ on the meaning and source of देश्य. (See the Intro. of the देशीनाममाला, Calcutta 1931). Our author is writing in the Prākṛit language (पावयाए भासाए) with just little sprinkling of देशी. At the time of our author the Prākṛit was already a literary language: he wrote in it after studying Prākṛit grammars and earlier works in Prākṛit. At his time there were languages and dialects used by unlettered masses in different parts of the country: they possessed some speech-elements peculiar to themselves and not still standardised and used in literature. The author is requested by his beloved to make just a scanty use of these popular and local speech elements for which the word देश्य or देशी is used. The source of the so-called देशी words including roots is a problem. Some appear to have been borrowed from the Dravidian languages; some are obscure Sanskrit words, changed in sound or sense beyond easy recognition; many of them were used in Indo-Aryan popular speeches but were not admitted in the standardised and refined literary usage; and some had currency in specific areas. Lastly a few remain as difficult to be explained. 42) In its attempt to Sanskritise it, the com. is uncertain about the spelling of उर्विच which is a देशी word: उर्विचं खिचं घृत्वं मोतमुद्धः कान् प्रवृत्तेषु चेति वचनं ॥ (दे. ना. १-१२०). सुसंयोज्य, कदाचित्, the subject matter of the story having well-arranged connections (of the plot). The word संयोज has various meanings. It means the allusion to the subject-matter of the succeeding canto at the close of the earlier one; secondly, in plays (and in poems as well according to some) it means मुख, प्रसिद्ध etc.; and thirdly, it means vowel and consonant coalescence, according to the rules of Sanskrit grammar; lastly मन्त्र, सूत्र etc. are the five Samāhis according to Bhāmaha (120). But none of these suits our context, and hence the above interpretation. Dr. B. B. Varkekar has observed thus on the word सुसंयोजि: (कल्याण 1.18) in his notes (pp. 16-17): "we are inclined therefore to take the 'joins' here as referring to the interlinking of the several parts of the story. It is likely that, overlaid by so

many descriptions and digressions, the thread of the narrative would be lost sight of unless sufficient care is taken beforehand."

THE AUTHOR NARRATES THE KATHĀ TO HIS WIFE, 43-1333

43-113) "On this revered earth, rich in jewels and girdled by four oceans, there is a prosperous country, well-known as Āsmaka, an abode of religion and riches (Described 45-51). In the centre of that country there is the beautiful town called Pratiṣṭhāna, full of attraction and pleasure. There the Mahārāṣṭra ladies wash off their sins, day to day, in the river Godāvartī, the stream of which is rendered yellowish by the turmeric from their breasts (The town, described 52-63). There ruled a king, Śātavāhana by name, who was famous, meritorious, invincible and brave. He was an object of love for courtezans and a great patron of poets (The king described 64-72). When that mighty monarch was at the height of his prosperity, there sets in the spring season, the very messenger of cupid, spreading beauty and bloom in the gardens and enkindling passion in the hearts of lovers (Spring scenes described 73-88). Thus when Cupid was capturing one and all, the king came to the Hall of audience and took his seat on the throne, waited upon by feudatories, hailed by eloquent bards and surrounded by courtezans. The king engages himself in a sweet, merry talk with the courtesan Candralekhā. He draws her attention to the fact how the whole world is full with Malaya breezes and the pollen of flowers, and asks her why and by whom all her limbs were charmingly decked with various paintings (Details described 89-100). The same old artist (*citrakara*), she modestly submitted, who had then sketched His Majesty on a leaf, had come back again from Sindhala-dvīpa and painted her limbs on the occasion of the Cupid's Festival (*madana-mahotsava*). While the king was in a happy mood, a minister-prince suggested to him that the artist might be a spy sent by the king of Sindhala and staying there as an artist at Candralekhā's place; [the king remarks that Vijayananda accompanied by the minister Pōṭṭisa, has been sent against the king of Sindhala, but so far no authentic information is received from that quarter]; that he had heard from spies that Vijayananda, along with Pōṭṭisa, had reached the shore, and that the king of Sindhala was preparing himself to give a fight. The king said that Vijayananda is the best judge of the situation, and that he would attend to the report of the spy after the festivity was over. The king then presented festive gifts to courtezans and bards.

43) क्षेत्र is often represented as supporting the world; see also notes on 5 above.

44) 'The old legend of the Brāhmaṇas concerning the boar which raised the earth from the waters has been appropriated to विष्णु. A demon named हिरण्यकशिपु had dragged the earth to the bottom of the sea. To recover it विष्णु assumed the form of a boar, and after a contest of thousand years he slew the demon and raised up the earth.' Metre requires अथर्वद्वै. 45) The गुरुद्वैपरिचय describes

कुण्डेश thus : चमसमिद्धिपामररासयसंसाहपुरियदियते । अवि करहमदिसरासद्वनायाविहगोह्णाम्भो ॥ ४९ ॥ 46) रमा = splendour, opulence, pomp; the gloss रम्य of P perhaps stand for रम्यत्व; or रम्यत्व etc. The com. is wrong in rendering आसयविसय as आशयविसय. आसय, no doubt, stands for अस्मक. The Nasik Cave Inscription of Vāsīṣṭhiputra Pulumāvi (c. A. D. 149) mentions the country अस्मक in this manner: रमो वासिष्ठपुत्रस सिरिपुत्रमायिस सवच्छरे एकुनवीसे १० (+) १ गीमहाण पक्षे जित्तीये २ विक्से तेरसे १० (+) ३ राजरमा गोतमीपुतस हिमव [ता] मेरुमंदर-पवत-सम-सारस अस्मि-अस्मक-मुळक सुरठ-कुङ्कुमपरंत-अनुप-विदम-आश्रयवसि-राजस etc. (See Select Inscriptions I, by D. C. Sircar, Calcutta 1942, p. 196). Looking at the words पुतस, विदम, राजस etc., it is clear that this record does not represent properly the conjuncts in writing. So अस्मक is to be read as अस्तक, already known in Pāli, which can easily give the forms अस्तय and आसय in literary Prākṛit. अस्तक was one of the 16 महाजनपदस mentioned in Pāli literature. According to the सुतनिपात, it is associated with मूलक with its capital पतिष्ठान (Paithan) and mentioned as situated on the bank of the river गोदावरी, immediately to the south of पतिष्ठान. राजशेखर in his काव्यमीमांसा mentions it along with महाराष्ट्र, विदर्भ, कुन्तल etc. See काव्यमीमांसा, p. 93 (Baroda 1934). Professor Mirashi identifies it with modern Ahmednagar and Bhir districts. The legend on which our author bases the story makes प्रतिष्ठान the capital अस्तक. The king साल्वाहण ruled at प्रतिष्ठान which was situated on the bank of गोदावरी (in the stream of which the महाराष्ट्र ladies took their bath) In mentioning अस्तक rather than कुन्तल or महाराष्ट्र, the author has some older source in view. On अस्तक see the following sources. H. C. Raychaudhari : Political History of India, Journal of the Dept. of Letters, IX, pp. 74-75, Calcutta 1923; N. L. De: The Geographical Dict. of Ancient and Mediaeval India, 2nd ed., London 1927; B. C. Law : Tribes in Ancient India, Poona 1943; Indian H. Quarterly XXII. 4, XXIII. 1 etc. 47. The Mahābhārata describes at length the four yugas, namely, कृत, त्रेता, द्वापर and कलि. "The कृत is the age in which righteousness is eternal, when duties did not languish nor people decline. No efforts were made by men; the fruit of the earth was obtained by their mere wish. There was no malice, weeping, pride or deceit; no contention, no hatred, cruelty, fear, affliction, jealousy or envy. The castes alike in their functions fulfilled their duties, were unceasingly devoted to one deity, and used one formula one rule and one rite. Though they had separate duties, they had but one Veda and practised one duty." The reading सोऽज विजते = शोकवियुक्तः, though tempting, is not quite satisfactory. The country of अस्तक was as though an abode of धर्म or righteousness, (still) not divested of the (atmosphere of the) कृतयुग. Compare प्रसवभूमिरिव कृतयुगस्य in the कदम्बरी p. 50, ed. Peterson. 48) Both the changes ङ and ञ for ण are seen in the readings of the mss., कुण्डेश and कुक्षिंत. The figure of speech is उत्प्रेक्षा. 49) "निबद्धेयु Loc. for Inst. ? The following passage सुहृद्वगह etc. is written in stylistic prose, some of the sentences in which definitely possess a metrical ring. P has double दृष्ट after दृष्टवत्, and thus tries to carve out a metrical unit with four quarters, each having roughly 18 मात्रा. The reading of a सुहृद्वगह-णि° makes the मात्रा 18 in this line. दृष्टय etc. is a good second quarter of a मात्रा. Professor H. D. Velankar, Bombay, kindly suggests to me that वासिष्ठपद्विसमाउले and वातव्यज्यसमा-

कले can be lines of अवलम्बित metre. उपलब्ध and कण्ठिता with 13 and 1: मात्रा respectively. चित्रवृत्त e c is a fourth quarter of मात्रा. The idea suggested by अणवद्वयः लिङ्गलो is just the continuation of अनेत्रो कञ्जुयस्त. पयस = प्रकृष्टताप, perhaps refers to the summer heat; or is it that the original reading was पर्यायो? 50) After saying that जुवई were अवलम्बिता, the author possibly recollects a similar idea and composes this stanza (found in all the mss.) which compares (with the help of a स्तम्भ) women with rivers. Presuming that व and ब could be interchanged हेमचन्द्र notes only बह्वा (VIII. 136). Pischel, however, records बह्नी and बाही from some modern Indian languages in his notes on that सूत्र. The mss. are agreed on the reading 'बह्नीओ; the com. perhaps presumes 'बह्नाओ. 52) पद्मण्य is identified with our modern पंढन; पंढन < * पद्मन < Prakrit पद्मण्य < Pali पत्तिमान < Sk. प्रलेष्टन. पंढन is situated on the north bank of गोदावरी, in the district of Aurangabad, twenty eight miles to the south of it. It is said to have been a great emporium of commerce in the Andhra country and a capital of Andhra. According to Cunningham's Geography, p. 746, the Baithan of Siro Polomaiois of Ptolemy (p. 176); capital of the Andhras whose grandeur is referred to by Pliny IV. XXII. 4, 'Poethan' of Periplus (p. 43) 53) उर्वो Nom. sing. stands perhaps parenthetically: (my) object (is) that I (would) tell something in short, you (just) hear. 54) Better वरण for चलन in the com. 55) The figure of speech is आन्तिमान्. The peacocks apprehend, from resemblance, that the thick columns of sacrificial smoke are the dark clouds in the sky. 56) The figure of speech is अतिशयोक्ति. 57) Are we to read निर्दत्तैरिह तरणि? 58) मोह = मोष? लपिस्त्रो चार. दे. ना. ७-१९. 59) First line can be rendered thus: निर्दयतमसकृन्तस्मिनीस्वेदजलबोधमा-र्जनः, कुप = सूत्र, इ० VIII. iv. 105. 60) The figure of speech is आन्तिमान्. 61) लहङ्गुया is the subject; their custom or habit of using turmeric as a part of their cosmetic is being referred to here. गोला < गोदा = गोदावरी; besides गोला this text also uses गोदावरी and गोदावरी, of course, in a proper name; for the change ल, द = ल; similarly साद (साहण) = हाल; see Pischel § 244. The figure of speech is उत्प्रेक्षा, the sense being that of धुम्ब्रति एव; compare: अज्येज हलिह पित्राह गोलाह त्रुहा (o. l. तोयाणि) 1, ग० सू० ५८. Vākpāti also refers to the profuse use of turmeric by deccan ladies in this manner: शबकेयहवासियकेसर्वजभा दक्षिणाओ नारीओ। इह ता अणायकलहलिह्राया विरायति ॥ गउवहो ३७९. 62) In this and the next two gā hās the figure of speech is व्याजस्तुत. 62.1) (B). This gāthā is quite befitting in the context and worthy of our author, though not indispensable. Either the author has added it in some mss., and thus it is inherited by B; or some intelligent reader has added it as verse beginning with *aha navara* to those two verses, from some other source. No conclusive inference is possible. 64) This text mentions the name of the king in three forms: सालवाहन, सालवाहन and हाल; and the com. adopts different spellings in Sanskrit: सालवाहन, सालवाहन and सालवहन. 65) In this and the next two gāthās the figure of speech is विशेष. The notable variants of क are: स्त्रेभण, स्त्रेभणा. 66) The variants of क are: वणयिवाण, नव, परलोअ. 67) The variants of क stand thus: न, न, दिभ. 69) The author knows that the other side of the moon always remains concealed from us. 70) वोल = गम् (इ० VIII. iv. 162). 71) लहङ्गुयम्। लहङ्गु विदग्ध इत्यर्थे। दे० ना० ७-१७. The figure of speech is वाच्यलिङ्ग. 72) विरा = स्त्रे with वि. इ० VIII. iv. 56; cf. Marāṭhi विरणे to melt, to disappear. शूर may qualify परिचलित्या or can stand adverbially for शूर; the author implies

that साधना was a great patron of poets. 73) पशुत = प्रभूत or प्रभुत. We have an उपमा here. 74) The march (पञ्चाल = प्रस्थान) of the spring season is being heralded by the notes of cuckoos dwelling in the forest. सह = कथ, है० VIII. iv. 2. The figure of speech is उत्प्रेक्षा. 74*1) (J). This gāthā is in a way befitting. The context is not likely to suffer, even if it is omitted. मंजरि > मंजरी > मंजरी, the last quite a normal form in the Acc. sing. in अपभ्रंश. पत्तली (PSM), here however पत्तल, subsidy given to a king. This verse is found in the बाल्याम्ब (Calcutta 1944) No. 635, the only different readings being नवर for गरव and लया पुहरी for पुहरी लया of our text. The figure of speech is निदर्शना, 76) कञ्ज न पञ्चरी is to be construed as an interrogation. The figure of speech is आक्षेप. 78) Are we to read विसंस्तु वि. etc.? 79) We have an अनियोगि here. Compare: इदं पदं महामतो जयस्य दिव्यार्द्रं कुण्डं मिथुनार्द्रं । पञ्चा दिग्दक्ष कर्मो लक्ष्मणस्य हि कुमुदशोभि ॥ रत्नावली, I. 16. 80) गुंदि (or गौंदि) is not traced in PSM.; according to the दे. ना. II. 95, गोच्छ गौंदि गौंदि गौंदि एते चवरो मज्जरीवाचकाः, some of them just illustrate variation in pronunciation; compare Kannada गौंदि, a tuft of hair, a cluster. The com. duly explains the word गुंदि, but the text of it reads नो व युक्त for गुंदि, so it means that some one has made this change after the commentator: it is an attempt to put a more Sanskrit word for the obsolete देसी term. गूमिश = छवित, है० VIII. iv. 21. 83) Here we have an उत्प्रेक्षा. Note the second quarter in B which reads it differently. Are we to read in the com. इत्युक्तयुक्तिः? The commentator is quoting here from Hemacandra's अलङ्कारचूडामणि, that being the name of his स्वोपनिषद् on his काव्यानुशासनम् (ed. काव्यमाला ७०, Nirnayasagar Press, Bombay 1901, ed. with Introduction and Notes by Parikh and Athavale, Shri Mahavira Jaina Vidyalyaya Bombay 1938). The last sentence of the com. is corrupt; as I have restored it, it alludes possibly to वात्स्यायन's कामसूत्र in which the com. presumes that these terms might have been defined by वात्स्यायन. But I have not been able to spot their definitions in the कामसूत्र; by referring to वात्स्यायन, perhaps the com. means any work on erotics. बाहिष्य = व्याहृत्ये. 84) The figure of speech is उत्प्रेक्षा. Better read in the commentary प्रियवक्षी आहृत इत्युक्तिरित्यम्. 85) We have an उपमा here. The convention of the bride-groom and the bride wearing red garments is also referred to by Haribhadra in his समराहचक्रा (ed. Jacobi, Calcutta 1926); नववरो विव आरसराजनिवसेणवसोहिओ असोयनिवरो, p. 70: रत्नसुवर्णपरिहारा अहियं वियसंतवयवयवरा । आसन्नरविसमागमपुष्पविसिंहवु स्व आरत्ता ॥ p. 75. 86) विसह = विहाति. 87) Here the figure of speech is उत्प्रेक्षा. 91) सदाविकसितास्वामि-वारविलासिनीभिः परिचरितः (waited upon). Her name is चंद्रलेखा (चन्द्रलेखा), so note the shortening of final vowel in the expression चंद्रलेख-नामाए. Note the spontaneous doubling of the syllable (generally after the preposition) in सप्परिहास, पप्फुल (85), सञ्जीवो, परम्बलो (95), सुष्कलिय (228), जहंसन (303), गिरातु (764) etc., see Pischel §193. 93) भुवणवासं, an earthly abode? Better वासमवणं of P. The PSM records पञ्चहृत्, but हेमचन्द्र's spelling is पञ्चहृत्, दे० ना० IV 28. The figure of speech is उत्प्रेक्षा. 95) Though the MS. B avoids the word लिखल by reading that portion differently, we have reason to believe that its reading was मनुजो and not समरो (found in P). We have an उत्प्रेक्षा here, and also in the next verse. 97) विहाविच = विहावित! विहाविच = निर्मपिता. 98) It is equally possible to take वल्ल + अक्षि; पत्तलं पञ्चवहं पतिसिद्धं एते त्रयोऽपि तीक्ष्णार्थः । दे. ना. VI.

13; and compare नयनाह समभिमपताच्छ पटुदिवजीवहरणाह । अस्मिन्निहाह न मुदे जगमाह वकं न मरंति ॥ वृषभकर्म २११, 99. एकेकम् is recorded as a देशी word: एकेकम् अन्योन्यम्, वे. ना. I, 145, Read the com. thus: एकैकं वृषभं चरणकमयोः etc. In these five or six verses the author has given us as good picture, perhaps of the premedieval typical paintings with which the courtesans in the palace decked their bodies. It is obviously presumed that they are scantily dressed, and here we get only some illustrative sketches: on her forehead is painted a life-like bee which is sucking juice from a fresh chafa flower; on her cheeks are drawn leaf-sketches with musk-colour with the skirts thereof being decked with mango-blossoms etc; leafy creepers are skilfully pictured on the horizontal region of her gold-coloured breasts; both of her feet are ornamented with the paintings of the couples of swans the beaks of which are affectionately exchanging lotus-fibres with their necks gracefully bent. In conclusion the king observes that to paint an already attractive girl so charmingly is to make her fatally tempting (this is as dangerous as serving milk to a serpent. 102) The reading of B corresponding to विदकुसले, is obviously corrupt in the text and perhaps also in the commentary: the reading चित्रकर्मनिपुणः indicates that the com. should read चित्रकुसलः and the text चितकुसले, thus identical with the reading of P. विदकुसले means old or experienced and skilled. Dr. V. Rāghavan observes (Hindu, Madras. 6-7-52): "The term *viddha* in 102 and 823 does not mean old or experienced (*vrdha*); *viddha* refers to a category of painting as the reviewer has pointed elsewhere." See his paper 'Sanskrit Texts on Painting, IHQ, IX. No. 4, Dec 1933". चन्द्रलेखा reminds the king of an earlier occasion when the same painter from the Simhala island came there and took his seat at the gate of the palace (प्रतोलीद्वारे) and painted or drew a sketch of the king on a leaf, or using some leaf as the canvas (पत्रम् अवलम्ब्य), 103) The मदनमहोत्सव comes during the वसन्त or spring season covering two months of चैत्र and वैशाख. According to the जयमङ्गल commentary on the कामसूत्र (I. 4), सुवसन्तक (सुवसन्तो मदनोत्सवः, तत्र नृत्यगीतबाद्यप्रायाः क्रीडाः । there is a footnote: माघशुक्लपञ्चमीदिनम् ।) is one of the three माहिमानी sports; while among the देशी sports, there is the मदनोत्सव which is characterised by the worship of Madana's image (मदनोत्सवो मदनप्रतिकृतिपूजनम्); there is a footnote: चैत्रसितचतुर्दश्याम् । Benaras ed., 1929, pp. 48-49). In a local पञ्चङ्ग by Latkar for the शक्र year 1869, I find that there is अर्धमघर्ष mentioned on चैत्र शु० १३, and वसन्तधीपञ्चमीरतिक्रमपूजा on माघ शु० ५. During this festival, according to the रत्नावली of हर्ष (c. 606-648 A. D.), men and women of the town are dancing with joy, the latter splashing water with syringes; the streets are full of चर्चरी sounds accompanied by drum beating; and perfumed powder is scattered everywhere. The king and others take special interest in witnessing the various scenes, and the queen worships Madana on that day. The सम्राट्पञ्चङ्ग of Haribhadra (c. 750 A. D.) gives some descriptions of this festivity. During the festival variously dressed चर्चरीs, or the singing parties, of different classes of people (washermen etc.) march through the streets (पर्वते भयनमहूसवे निगम्यासु विचित्रवेसासु नयनचर्चरीसु तक्षणजनकंपरिगण्य बहुजनपर्वसंगिजं वसंतशीलमणुप्रवृत्तेन विद्धा समासजचारिणी वरवसोद्वयचरि ति । p. 43, B. I. ed., Calcutta 1926). The king and others are specially invited by the citizens to witness the चर्चरी; and the king, we find, deposes the prince (Ibid. pp. 720 ff.).

It appears from another context that various prominent men (as well as the चर्चरीs) gathered together in a park outside the town to celebrate this festival. We get an expression मयणवेरसी which indicates that प्रयोदशी was one of the days of this festivity (Ibid. pp. 408, 442). In the story of बंमदत (सुखबोधा on the उत्तापयन by देवेन्द्र, A. D. 1073; Jacobi: Ausg. Erz., p. 2.) there is mentioned a चर्चरी of even चाण्डालs at the time of the मदनमहोत्सव (अन्नया मयणमहोत्सवे जाए पवरासु नाणाविहासु लोगचर्चरीसु नचंतेसु तरुणतल्लीगणेषु चित्तसंभूयस्त्रयणाणं पि चर्चरी निगया।). Every one of these texts refers to चर्चरी in connection with this festival; and our author too uses मयणचर्चरी (verse 112) almost in the sense of मयणमहोत्सव. That indicates that चर्चरी was an important, if not the main feature of this festivity. A study of the above sources shows that the term चर्चरी is used with different meanings. It means a kind of गीति or song, to be distinguished from द्विपदीकण्ठ, as well as a special गति, gait of march or stepping (चर्चरीसंहो गतिविशेषः। गति-विशेषोऽपि चर्चरी। यदुक्तम्। इतमभ्यर्णं समाधिता पठति प्रेममरासदी यदि। प्रतिमण्डहरासकेन वा दुनमथा प्रहृमा (प्रहृता?) हि चर्चरी II, quoted in the Notes on रत्नावली, ed. Godabole and Parab, Bombay 1890; p. 5). It could be sung singly or by a party of two or more than two in a procession. It is such singing-and-dancing parties in procession that constituted the main feature of the मदनमहोत्सव. राजशेखर (c. 900) in his कर्पूरमञ्जरी, IV, introduces a चर्चरी of 32 dancing girls who are variously singing, stepping and acting, and thus presenting different poses, gestures and scenes. 104) चर्चरी means also festive merriment, and a festival in general. That appears to be confirmed by the remark of the commentator: परिहासगोष्ठीसुखचर्चरीकेलिप्रियं यथा मञ्जति etc. 105) The MS. B shows partiality for the spelling सिङ्गल for the सिंघल of J. 106) Is it that नरेखर and कटक have also a secondary meaning, charmer and charmer's ring, respectively? यक्ष was perhaps the popular name given to the spies. This episode of चन्द्रकेला, it will be seen, has no inherent connection with the plot of our tale: at the most it gives an opportunity to the author to give a description of the paintings on her body whereby the painter from Simhala is introduced; this further gives an occasion for the minister-prince to report to the king (according to one MS. after being inquired by the king in verses 106-1-2) what he had heard from the spies about the expedition of विजयानन्द and पोलिस against the king of सिङ्गल. It is perhaps a कथान्तर, which according to खट, is found in a कथा, see Intro. pp. 41-42. अच्छंति = आसते. 106-1-2(B). The text reads consistently even without these two gāthās found in B only. But their presence makes the context clear. The remark of the Minister-prince reminds the king of the military expedition against the king of Simhala, and hence this inquiry. The spelling पोलिस or पुलिस is uncertain: evidently it is an un-Sanskritic word. 107) उद्यहीतकर्मि संपत्तो, note the use of Loc. for the Accu. of destination or goal. 108) Rather निरालस्यः for निरालसः in the com. यवसेमन fodder and fuel. 110) परलो = "प्राप्तार्थः, परलो बहुविधितः सुन्दरम्। दे० ना० VI. 68. 111) Are we to read गीतिता for गीतिविता in the com.? 112) अणवेले = अण्वेले वैजान्तरम्, some other time; अण = अण्ण ; बाहिरज्जु (also in 866) is Imperative II sing. Analytically it is the stem of the Potential with the Imperative termination and meaning. On मयणचर्चरी see the notes above on 103. पोल = पम्, द्वे० VIII.

iv. 162. 113) मधुसवियौहं = मधुसविहानि, gifts connected with the spring-festival.

114-45) The Purohita announced to the king that it was mid-day, that the bath was ready and that the Brāhmaṇas were waiting at his door. As the king rose from the Hall of audience, there was a great tumult in the Hall; and because there was a pressing rush in the courtyard, people took long time to go out. While the musical instruments were being played upon and the bards were singing, the king had a luxurious bath, offered libation to deities etc., gave gifts to Brāhmaṇas, enjoyed rich meals in suitable company, and retired to his inner chamber where he was being happily entertained by poets etc. Just then the door-keeper conveyed to him that the commander-in-chief Vijayānanda, who had come in tattered dress from his expedition, was waiting to have his audience. The king looked at the minister Bhaṭṭa Kumārila and expressed surprise at the condition of Vijayānanda. Bhaṭṭa Kumārila assured the king that the commander could not have been defeated, but must have come on some business. The commander was immediately received in; he took his seat, and in reply to king's anxious inquiry, he narrated thus in privacy.

115) Both the readings मज्जण and मिज्जण violate the metre, while सुमज्जण would involve some repetition of sense. So I have adopted the reading. सुमज्जण, which, in my opinion, is an auditory representation of सुमज्जण in which ज् does not make position. According to Hemacandra, छन्दोनुगुणन, p. 1 (Bombay 1912). ज् and ञ् are not often conjuncts, and the short vowel preceding them is not metrically long. In the गडबवहो we come across some such instances, see verses 125, 161: गुहादिह etc., पदसमोद्धान etc. The learned editor of the गडबवहो is quite aware of the phonetic value of ज् and ञ्. In this poem there is one instance where ज् is not a conjunct, see verse No. 1285. Trivikrama and his followers admit a form पुत्राहो, which is justifiable in Prakrit only when the pronunciation of ज् is not that of a conjunct; see Trivikrama's grammar I. ii. 37 and बह्मशास्त्रिका (Bombay 1916) pp. 43, 61. By construing दिववरस्यो विसुरेह we can easily escape both the pitfalls, in which the commentator has involved himself, namely, suggesting a new meaning for the root विसृ and supplying an additional predicate वर्तते for the second line. पित्र्य or नित्य according to the gloss means नित्यदान, day-to-day gifts given to Brahmins (see gāthā 128 below), perhaps to be distinguished from नैमित्तिकदान, occasional or ceremonial gifts. 116) जयसहो for जयसहो, perhaps due to metrical needs. 117) भटः warrior, भण्डः jester; भोगः बयस्याः is not confirmed by lexicons, भोग, भगवत् आदि गुरुस्थानीय लोक (PSM!); भोगिन् or भोगिक means 'the headman of a village'. 118) According to Hemacandra गोल्ल = क्षिप् and उम्मत्य = अभ्यासम् (है० VIII, iv. 143, 165): better render गोक्षुप् etc. as क्षेपणोन्मथिताननः. पोकर appears to be the same as पोक् = व्याहृ (है० VIII. iv. 76), compare Marāṭhī पुकारणे to announce, to call. Both the forms वेर and डेर are current. 120) Is it that the मुकुट was used by all people in general, or is it just a poetic flourish? Render thus एकैकम् अन्ननस्तम्भितः लोकः I. 121) The emendation काहिं वि is required to qualify विलसिषीहि. वेणु is equated with क्षिप् by हेमचन्द्र and with प्रेर by मार्कण्डेय; so the rendering प्रेर्यन्ते is more suitable than क्षिप्यन्ते; the com. -rendering वीक्ष्यन्ते is not altogether

ther ruled out. All the mss. read *पिबि* for *पिहु* (of course, suggested by the editor); the commentator's *परिस्तनैः* may hint that the original reading was perhaps *परिस्थिते*, *पिबि* to be taken as a *देशी* word of Dravidian origin, meaning 'big'. 122) Hemacandra also spells it *तन्नाय*, दे० ना० V. 2; the com. however *तन्नाय* = *तन्नाय*. *दुष्पञ्चोक्तो* = *दुष्पञ्चः*. 123) Hemacandra equates *विषय* with *वर्णन*, दे० VIII. iv. 421; but elsewhere in the grammar, *ibidem* 350, it is used in a quotation in the sense of 'inter space' or 'gap between two entities'; on the etymology of this word, see *प्रेमी-अभिनन्दन-ग्रंथ*, Bombay 1946, pp. 74-80. Construe *इदमेविते* (पुरुषे) समापतिते. 124) These descriptions, it appears to me, are less factual and more poetical. In the com. rather प्रदेशः कथमपि. 125) *बाहिष्य* = *व्याहृद्*, दे० VIII. iv. 253; compare Marāṭhī *बाह्ये* Explaining the *कल* called *स्तेचिह्न-विकल्पा*, the *जयमङ्गल* com. on the *कामदूत* gives a couple of quotations (Benares ed. 1929, pp. 34-35) which may be compared with those given in our commentary : *तद्यथा कैटिलीयम् । कादेः क्षान्तम्य कादेव स्वरयोरुभयोरपि । भिन्दूष्मणोर्विपयीसाद् दुर्वांशमिति संज्ञितम् ॥ अक्षौ खगौ चर्वा चैव चर्वा जगौ तपी नमी । यज्ञो रथौ लसी चेति मूलदेवीयमुच्यते ॥* See also *जैनविग्रहकल्पद्रुम*, Ahmedabad 1935, pp. 6-7, especially the following quotation : *आद्यः कादयो ज्ञेयाः सगौ चर्वा परस्परम् । शेषवर्गेषु वर्गेषु मूलदेवेन आश्रितम् ॥ स्वरः स एव कथ्यते । इति मूलदेवी लिपिः ।* Dr Raghavan calls this 'code dialect within one's group.' 127) Rather *मङ्गल* or *मङ्गल* or *मङ्गल* in the com. from the root *मज्ज्* or *मज्ज्* 6 P. समाप्त = समाप्त, दे० VIII. iv. 142. 129) The meaning of this verse requires the reading *भुतो*, which is found in u. The gloss *भोक्तु* should really belong to the first word of the next *gāthā* with which *भुतो* got contaminated. 130) *अंतो-अत्याण-हर* = *अन्तरा-स्थानगृहम्*, private chamber. 131) *सहिहृद्* = *समिह*, P explains *एकसरियाए* with the gloss *एकहा*, see also 178 below; according to Hemacandra, *एकसरिअं* *हृत्तिलयर्थे* *संज्ञितं* *न प्रयोक्तव्यम्*, दे० VIII. ii. 213; at 178 Hemacandra's meaning suits well; compare Marāṭhī *एकसरे*. Perhaps it goes back to *एक* + *अवसर*. The weakness of the form of this verse as given in B is that the com. has to supply a predicate for the first line : *जात इति शेषः । परिहारो = पङ्क्तिरो*. 132) *कर* + *ओवगिय*, for the use of *ओवगिय* see *gāthās* 527, 729 and 887; Hemacandra's spelling is slightly different, *ओवग* = *व्याप्*, दे० VIII. iv. 141. *कर* + *ओवग*, covered or shaded by the right hand, the door-keeper, being quite old, is aiding his eye-sight by shading his eyes or the face with the right palm. 134) Are we to read *अतर्कितमेव* in the com.? 135) In the commentary *एतादृशवस्थान्तरम्* ? 136) Render the text thus : **वस्तु-विस्तार-विस्तृत-मतिरपि*. 136*1) (P) This *gāthā* only explains what is suggested in the earlier one, and can certainly constitute a part of the narration. The context does not suffer even if it is omitted. Hemacandra has noted both *कह* and *कह* for *कथम्*, दे० VIII. i. 29. 137) Metre is spoiled by *कुमारिलेण*. 138) Referring to Aufrecht's Catalogue, we find that he mentions, in connection with *चक्रपाणिजयकाव्य*, the anthology *सुभाषितावलि* from which the following two verses may be quoted: 24-*विष्णुर्वा त्रिपुरान्तको भवतु वा ब्रह्मा घुरेन्द्रोद्यवा भानुर्वा शशिलक्षणेव भगवान्बुद्धोव सिद्धोद्यवा । राघवेविवार्तिमोहरहितः सत्त्वानुक्रमोद्यतो यः सर्वैः सह संस्कृतो गुणगणैस्तस्मै नमः सर्वदा ॥*; 25-*लोकोयं स्वामिदत्तस्य तत्सूत्यै काव्यकक्षितः । योक्तोक्तविनामाहं चक्रपाणिजयमिदम् ॥* Here the name is *चक्रपाणिजय*; our com. is quoting a verse from *चक्रपाणिजय*; whether they are identical or different cannot be said at present. In the Jaisalmer Bhaṇḍāra there is a ms. of *चक्रपाणिजय*, 117 leaves, complete 13 × 2, see Catalogue of Mss. in Jaisalmer Bhaṇḍāra, G. O. S., XXI, p. 35, Baroda 1923.

M. Krishnamachariar, though he refers to only Aufrecht, reads the title चक्रपाणि-
विजय, see History of Classical Sanskrit Literature, Madras 1937, p 307. The
Cakrapāṇivijayamahākāvya is lately edited from the Jaisalmer ms. by Prof.
K. R. Shastri in the Rājasthāna Purāṇa Granthamālā, No. 20, Jaipur 1956; and
the verse quoted by the commentator, वः स्वामि etc. is found in that Kāvya at VIII.
19, the only difference in the reading is that the Kāvya reads मूकः for our read-
ing मूढः. It is perhaps obvious that our commentator is using the Jaisalmer
ms. which is the only known and available ms. of that Kāvya. 139) कदाचि = कदा +
अचि. 140) ओहक्को दीपः, दे० ना० ३-४९. If not the whole verse, at least the second
line forms the statement of the king. 142) अहच्छ = गम्, है० VIII. iv. 162, so समह-
च्छिज्य = संगम्य, संगम्य, having gone to or met, or having embraced (perhaps a देशी
signification), see also gāthās 873, 1231 and 1278 where this root is used.
According to दे० ना० VIII. 20 : समहच्छिर्व अतिश्रान्तम् । 143) समासत्यो = समाश्रितः,
comforted. 144) Hemacandra's illustration : दुःखे मज्जति हिमवतः at है० VIII. iv. 23 comes
very near the expression in this text.

VIJAYĀNANDA'S ACCOUNT OF HIS EXPEDITION, 146-920

146-163) " Sir, it is a long and fruitful tale. After the king of
Malayācala was subjugated and the Pāṇḍya king was quieted, and when
attempts to cross the ocean were being made, the minister Pottisa talked
to me thus : ' Please do not continue the military operations, because king
Śilāmegha is duly equipped and cannot be easily defeated on the field.
According to the rules of polity, fighting should be the last resort, so a
skilled messenger should be sent to him for peace-talks: if words can be fatal,
no need of poison any more. I hear, Śilāmegha has a loving and most lovely
daughter, Līlāvati by name. On her birth-day a celestial voice announced
that her husband would be a Cakravartin and get divine attainments.
Astrologers too have confirmed this. If he presents his daughter to our
worthy master, everything is achieved. Under these circumstances peaceful
negotiations are more welcome.' The Minister Pottisa approved of my
proposal that I myself should go, instead of a messenger, to Sīrnhala island,
so that Śilāmegha would be affectionately inclined to betroth his daughter
to our master.

146) सुमणो = सुमनोरथानाम्. Here कोऊल cannot be taken as the name of the
author. 147) It is between प्रतिष्ठान and रामेश्वर that we have to locate the मलया-
चलधिप and पाण्ड्यराज. According to Dey's Dictionary, the Malayagiri stands for the
southern parts of the Western Ghāts, south of the river कावेरी, called the
Travancore Hills, including the Cardammun mountains, extending from the
Koimbatour gap to Cape Comorin. Our author mentions, neither the name of
the king nor of the territory over which he ruled and which included the Malaya
mountain. पट्टिराज or the पाण्ड्य king must have been the ruler of the territory
round about मधुरा which was the पाण्ड्य capital. समिधमि = शमिते, quieted; according
to B विह्वयमि = निहते (विह्वयमि being a scribal slip). Better पाण्ड्यराजे in the com. 148)
परियम् = परिकल्पन, preparation (in the कथासहितान्तर), 'undertaking. Dr. V. Raghavan
observes thus in his review, Hindu, Madras, 6th July, 1952 : ' It may be pointed

out that a *Silāmegha*, king of Ceylon, associated with the composition of the Sinhalese treatise, *Sīya-bas-lakara*, is known about the time which is reasonable for the *Lilāvati*, viz., circa 800 A. D. ' 149) जोहिउं = जोषयितुम्. The rendering प्रतिभट्टः perhaps indicates that the commentator had before him a reading like परिभवेहि. विहि^० = विधि (good) luck. 151) Why not 'भोज्य' ? सिरिमाहणो = श्रीमन्निः. It is not unlikely that the commentator is acquainted with the gloss in ms. P. : compare the notes नयविक्रमोपभोग्या, संपद्यमाने etc. 152) संते = सति. संपद = संपद, rather than संपत् (है. VIII. iv. 219), as the sense requires here. Elsewhere Hemacandra records this word in another form : संपदियं लब्धम्, दे० ना० ८-१४; compare Marāṭhī सापडणे; Guj. सापडवुं. 153) अथसत्येहि Inst. pl. for Loc. pl., quite a normal phenomenon in Prākṛit: these are often interchangeable, perhaps under the influence of popular speech, for in Apabhraṁśa we get identical forms in Inst. and Loc. pl. See A. M. Ghatge : Instrumental and Locative in Amg., Indian H. Quarterly XIII, 1, pp. 52-58. Neither the gloss अर्थशास्त्रः nor the improved reading of B, अथसत्यमि, is quite to the point 155) The com. not only knows the alternative reading वायाए (besides the one, possibly अमएण, interpreted by him) but his text as preserved in B also reads वायाह (through scribal slip बालाह); compare यशस्तिरुक्तवम्पू—साम्ना दानेन भेदेन यत्कार्यं नैव सिध्यति । तत्र दण्डः प्रयोक्तव्यो नृपेण भियमिच्छता ॥ मामसाध्येषु कार्येषु को हि शक्नोति प्रयोजयेत् । मृतिहेतुर्गुणो यत्र कस्तत्र विषयायकः ॥ III. 91-92. 157) Better अशरीरिण्या in the com. 158) It is a favourite theme in नाटिकाs like the रत्नावली of हर्ष and in सङ्कस like the कर्मरामायणी of राजशेखर where it is prophesied about the heroine-princess that her husband would be a universal monarch. It is interesting to note that, like लीलवती, रत्नावली too is the daughter of the king of सिंहल, and the prophesy about her runs thus : यासौ तत्रभवतः सिंहलेष्वरस्य दुहित्वा रत्नावली नामायुष्मती सिंहादेष्टेनावदिष्टा योऽस्याः पाणिग्रहणं करिष्यति स सार्वभौमो राजा भविष्यतीति । Act. IV. वर in the sense of 'choosing', 160) In प्राकृत the word भाषण is both Mas. and Neu. है० VIII. i. 33. 163) The reading of the text, the gloss and the com. are agreed in taking the word आहुतः; thus we have both आहुत and हुत in the sense of अमिषुल, प्रति etc.; see है० VIII. ii. 158, दे० ना० ८-७०, and PSM. Under 431 below the com. quotes as it were a sūtra, namely, प्रतेराहुतः, the source of which I have not been able to trace.

164-214) Next morning I started from the camp, attended by a choice retinue, and soon reached the shore of the ocean, wherein the bridge, which marks the daring feat of the Monkey-chief, still commemorates Rāma's activities (Ocean, its shore etc. described 165-75). After paying respects to Rāmeśvara I boarded a boat with my attendants. Before we crossed the ocean, there started such a terrific gale that our boat was blown off to the confluence of river Godāvari on the eastern shore, and it wrecked on a boulder. Thereafter, seated on a wooden board I reached the mouth of river Godāvari. Boatmen told me that all my attendants were no more; they consoled me in my adversity and encouraged me to try for a better future. Deferring to their advice I dissuaded myself from committing suicide, and mourned my sad lot. I decided to start again on the same mission and proceeded towards the camp following the directions of boatmen. I entered a forest and reached the Sapta-Godāvari-Bhīma,

I refreshed myself in the stream of Godāvari which flows into the ocean with seven mouths, went to the temple of Iśvara, sincerely offered prayers to Him, and rested in a monastery in which stayed a nude Pāsupata ascetic (Described 204-5). He inquired about my whereabouts. I told him that I had come on pilgrimage. We had a great deal of talk, and he became attached to me. When it was midday, he told me how he lived on fruits and roots and how no food suitable to me was available there. He went out to bring some eatables. I saw a great miracle. The trees filled his begging bowl with various kinds of fruits with which he kindly fed me.

164) In course of his narration, विजयानन्द addresses the king as परमेश्वर; construe अहं संबलिओ. परियरिओ = परिचरितः? 165) According to the epic legend श्री or स्कन्दी 'sprang from the froth of the ocean, in full beauty with a lotus in her hand, when it was churned by gods and Asuras', naturally the ocean is her कुलपृष्ठ. मधुमहवांस = an abode of विष्णु. 'In the महाभारत and in the पुराण, विष्णु is the second member of triad, the embodiment of the सत्त्वगुण, the quality of mercy and goodness, which displays itself as the preserving power, the self-existent, all pervading spirit. As such, his votaries associate him with the watery element which spreads everywhere before the creation of the world. In this character he is called नारायण, 'moving in the waters', and is represented pictorially in human form slumbering on the serpent शेष and floating on the waters. This, too, is the position he assumes during the periods of temporary annihilation of universe.' 167) There are some ten instances in this text (verses 167, 188, 251, 464, 473, 605, 648, 684, 778 and 987) where this form परिवर्तियम् or परिवर्तियम् occurs in the readings of our MSS. PJ group favours परिवर्तियम् (only once P has परिवर्तियम् but J परिवर्तियम् at 605); B generally favours परिवर्तियम्, except in two cases where it reads परिवर्तियमि or परिवर्तियम् (473 and 987). The reading परिवर्तियम् may stand for परिवर्तियमि, though its authenticity is questioned by Pischel §§ 454-55, especially because analogous forms like भणम्, वचम् and विसम् (see the Glossary) are found in this text. As to परिवर्तियम् it is identical in pronunciation with परिवर्तियं हि, so it may stand for परिवर्तितं हि or परिवर्तित + अस्मि, परिवर्तितता being used in the sense of the past active participle (see also the use of मणियम् 833, वलियम् 650) परिवर्तितवती, which would be justified only when the subject is of Fem. gender. This usage is not altogether unknown in Sanskrit. We can thus understand the commentator's rendering परिवर्तितवत्यस्मि but not his परिवर्तितवान् अस्मि (see 251, 987) which presumes परिवर्तियम् (or परिवर्तियम् in B) = परिवर्तितः + अस्मि, not quite a justified equation. We may accept one or the other interpretation, परिवर्तितं हि or परिवर्तितवत्यस्मि, according to the context. Not to be dogmatic I have starred my chāyā in some places (648, 778). 168) उव्वेण or उव्वेण = प्रसू, हे० VIII. iv. 77. 169) In this and the next gāthā the figure of speech is विरोधान्तर. विसमञ्जो = विषमयः; it is interesting to note that Hemacandra gives this very form by way of illustration: मन्त्रप्रत्यये आदितः स्थाने अहं इत्यादेशो भवति वा ॥ विषमयः । विसमञ्जो विसमयो ॥ हे० VIII. i. 50. See दुष्कृतमत्या at 658. Compare लिङ्ग जलधरः पीतं यूर्च्छनाः पयिच्छनाः ॥ 170) Note the shortening of the final vowel of the first member of the compound in मन्त्रप्रत्यये.

also सुख-सुख at 34 above. 171) Hemacandra's spelling is उपास but this text reads उपास, see also 1329 below. The expression अत्र विषये perhaps implies that the author had personally seen Rāma's Setu. Dr. P. V. Bapat and myself visited (on 26-12-1937) Dhanushkodi where an indistinctly visible strip of sand was pointed out as Rāma's Setu; but we were hardly convinced that anything like this could be called the Setu. According to some the name रामसेतु 'is given to the line of rocks in the channel between the Continent and Ceylon, called in maps "Adam's bridge." According to the com., लवणपति means सुमी, 'According to the रामायण, नल, a monkey-chief, said to be a son of विश्वकर्मेन, had the power of making stones float in water. He was in Rāma's army, and built the bridge of stone called Rāma setu, or Nala-setu, from the Continent to Ceylon, over which Rāma passed with his army.' We have an उत्प्रेक्षा here, and something like निर्वर्ण in the first line. 172) J reads सवास = स्ववासगृह, her own private chamber. Rather तरलतरङ्गस्तीर etc. in com. The figure of speech is उपमा. 173) We should expect यत्र तदविकसित etc. in the com. 174) Instead of वाउल्लयाहि we should expect the reading वाउल्लयाहि to qualify सलच्छय तरङ्गि. In these three consecutive gāthās the author is referring to the ocean as an abode of लक्ष्मी, as a source of Wine and as a habitat of ऐरावत; he has in view the legend of the Churning of the Ocean out of which came the fourteen Jewels enumerated in the following verse: लक्ष्मीः कौस्तुभपारिजातकमुद्रा चन्द्रन्तरिक्षन्दमा गावो कामदुधाः सुरेश्वरगजो रम्भादिदेवाक्षनाः । अथः सप्तमुखो विष हरिवजुः शङ्खोऽमृतं चाम्बुधे रत्नानीह चतुर्दश प्रतिदिनं कुर्युः सदा मङ्गलम् ॥. The variants of K are: लयाहि, 'च्छय'. 175) ओहंसो चन्दनं चन्दनवर्षणशिला चेति शयः, दे० ना० १-१६८; कणई लता Ibid. २-५, जमि on (the shore of) the ocean? The variant readings of K are: कणभ, परिमल्लासिभो. 176) तत्र, on the shore. Is it that the com. presupposes the reading सिरिमड? Rāmeśvara on the southern coast is a celebrated place of pilgrimage, and contains a huge and magnificent temple. If is the name of one of the twelve great Līṅgas set up, as is said, by Rāma at the place. Dhanushkodi and Rāmeśvara are very near each other. Today we take a boat to Ceylon from Dhanushkodi; formerly, as our author implies, one could start in a boat for Ceylon from Rāmeśvara. 177) Better सुसम्मे = सुजन्मनि for सुकर्मेणि and सुजन्मा for सुकर्मा in the com. Better दक्षपदमनः in the com. नीर will have to be taken once in the sense of निम् or निर्. We have विरोचामास here. Gāthās 177-78 are to be taken together. अकृत्स्निणे etc. qualify बोद्धिणे in the next gāthā. 178) According to the com. शकसरिवाए = समकालम् see 131 above. 180) जोल or जुल = क्षिप्, दे० VIII. iv. 143, but according to बरुणि and others जोल = जुर्; the expression can be rendered: जलप्रक्षेपबोद्धितः, पुब्बोवहि = पुब्बोवहि, Acc. sg. without अनुस्वार is quite common in Apabhrāṇṣa. As we want it, the com. presumes the reading: गोलसरिखेणे. 181) सयखंड = सयखंड. The commentator's explanation of the loss of अनुस्वार in पुब्बोवहि above and सयखंड here by quoting दे० VIII. i. 28 is not quite convincing; if he wants the authority of a rule from the Prākṛit Grammar, he should have better quoted the next सूत्र, namely, मौलदेवा १. I would take these as popular Apabhrāṇṣa forms, quite recognised by अपभ्रंश grammar, दे० VIII. iv. 344; and it is the home or popular usages that are quietly creeping into the literary idiom of the author. We have an उपमा here. 183) The reading of a पुच्छय सि

(<पुच्छियं मि<पुच्छिया मि), the gloss पृष्टा मया and the commentator's rendering मया ते यानपाविकाः पृष्टाः tempt one to postulate the original reading as पुच्छिया मि, मि being the Inst. sing. of अस्वद्, already recognised by the grammar (हे० VIII. iii. 109) and phonetically just a weakening of ये. If पुच्छिय मिह is the original reading, it is to be explained thus : पुच्छियमिह<पुच्छियमिह<पुच्छिया अमिह = पृष्टा अस्माभिः, अमिह being the weaker form of अमिह which is recognised by हेमचन्द्र, VIII. iii. 110, as the Inst. pl. of अस्वद्. See the foot-note No. 2 on 192 below, the readings as well as the gloss. 184) परिजन is Mas. in Sanskrit, so note the change of gender here, B however tries to restore it. 185) इय-देव्याहि = इतदैवात्, the Abl. often denotes 'origin', both objectively and abstractly : here of course, the latter; the com. takes it somewhat differently. तुम्हविहा = युष्मद्विहाः, अहम्म = अचर्य-जनोचितानि ? 186) सविहवा = स्वविहवाः; note the cases of spontaneous doubling of the second syllable under 91 above, compare सविवर = सविवर. The figure of speech is दृष्टान्त. Better सियास्व or सियोथाः for सियोथाः in the com. 188) विक्षेपः movement, activity. 191) एह = एतावत्. The fourfold division of बुद्धि referred to by the commentator is peculiarly Jaina, compare नन्दीसूत्र, सू० २६-उपनिभा वेणइभा कम्मया परिणामिभा । बुद्धी चउव्विहा उता पंचमा नोवल्लभइ II. Some extracts from Malaya-giri's commentary would be useful here : उत्पत्तिरेव न आत्माभ्यासकमपरिशीलनादिकं प्रयोजनं कारणं यस्याः सा औपत्तिकी । यथा विनयो गुरुश्रुत्या स प्रयोजनमस्या इति वैनयित्री । तथा अनाचार्यक कर्म सात्वार्यकं शिल्पम्, अथवा कदाचित्कं शिल्पं सर्वकालिकं कर्म, कर्मणो जाता कर्मजा । तथा परिचयन्ताभ्रमनं परिणामः सुदीर्घकालपूर्वापरपयालोचनजन्य आत्मनो धमविक्षेपः स प्रयोजनमस्याः सा परिणामिकी । Agamodaya-samiti ed., Bombay 1924, pp. 143-144. 192) For the basic reading of बहु मणयं हि in the light of available readings and its interpretation, see the discussion about पुच्छियमिह above under 183. The com. prefers बोहिविक for बोहिविक. 193) The com. reads काहिलहि = काहारेभ्यः. The reading काहिलाहि is quite significant; काहिलो गोपाकः, दे० ना० २-२८; काहिलो कसपालकः Trivikrama's Grammar IV. iii. 71. मि for वि after a nasal is quite normal in अपभ्रंश which appears to have influenced our author's expression. Here उवएतो stands for उवएसं, a confusion between Nom. and Acc. sing. If we look at the readings under foot-note No. 9, we can get some idea as to how मि might have developed from वि. Better render इस्तावकम्पत्त्वमुपयन्ति. The second line is metrically defective, it can be improved either in the manner of B or as suggested in the foot-note in square brackets. The figure of speech is दृष्टान्त. 194) The context (that विजयानन्द is narrating his tale to the king), the syntax (that the predicate should agree with the subject अप्या, Nom. sing.) and the earlier and subsequent usages (namely, विण्वित्तो अप्या in gāthā No. 187 and संवल्लो in 195) almost force us to conclude that the basic reading might have been सज्जिओ for सज्जिओ, though the available documentary evidence supports सज्जिओ. But we can take it as a decision in the first person; in that case अप्या is used for Acc. sing., i. e., अप्याणं सज्जिओ. 195) विच्छूड = विक्षित, हे. VIII. ii. 127. iv. 143. 198) हेमचन्द्र gives आलिह as a substitute for स्तुह (VIII. iv. 182) and equates आलिह with आलिह by a special rule (VIII. ii. 49). Just as मुह (besides मूह) goes back to the root मुह and इह to बुह, it is not unlikely that आलिह comes from the root आलिह. Pischel (§ 303) rightly postulates a word*आलिह (besides आलीह). 198) उष्यको पइ उच्छयः समूहो बह्वं चेति चतुरर्थः, दे० ना० १-१३०. According to the commentator, the author is referring to

(the temple of) Bhīmeśvara Deva on the bank of गोदावरी the current of which flows into seven streams. The temple of ईश्वर is clearly mentioned below in gāthā No. 200. गोदावरी flowing in seven streams at its confluence is well known as सप्तगोदावरी, see आदिपुराण, 29.85, of जिनसेन (c. A. D. 838) and कबासरिस्वामि, 19.97, of Somadeva (between 1063 & 1081 A. D.). The variants of K are: निबह, निदोअ, 199) सप्तस्त्रासादित or सप्तस्त्रासादित, 200) B reads सच्छंद; P reads अच्छंद which according to the gloss means स्वच्छंद. 201) Rather सिरमड्ड as in 176 where, of course, the com. appears to presuppose the reading 'सिरि'. त्रिपुर is another 'name of the demon बाण, because he received in gift three cities from शिव, ब्रह्मा and विष्णु. He was killed by शिव, 'अन्धक'—A demon, son of कश्यप and दिति, with a thousand arms and heads, two thousand eyes and feet, and called अन्धक because he walked like a blind man, although he saw very well. He was slain by शिव when he attempted to carry off the पारिजात tree from स्वर्ग, 'शिव wears as his garment the elephant's skin which belonged to an असुर named गज, who acquired such power that he would have conquered the gods, and would have destroyed the Munis had they not fled to Benares and taken refuge in a temple of शिव, who then destroyed the असुर, and, ripping up his body, stripped off the (elephant) hide, which he cast over his shoulders for a cloak.' With his third eye शिव 'reduced to ashes काम, the god of love, for daring to inspire amorous thoughts of his consort पार्वती while he was engaged in penance.' मदन with his body so destroyed is called अनङ्ग, गिरिधिता is पार्वती or देवी, the daughter of हिमवत् and the wife of god शिव 201) Generally त्रयी means three Vedas, but because निवेद्य is already mentioned, it has to be differently interpreted. Note that the P gloss and the com. offer different meaning of त्रिमन्त्र. Better स्तुतिगोचरीकृत्य in the com. 203) Better read in the com. कोणकोपविष्टजटाधरं qualifying वरमहायतनम्. There is an उप्पमा here. 204) Why not render सितजटाभारविनत etc.? ओद्दामिय = अभिभूत, see बहुभाषाचन्द्रिका (Bombay 1916), p. 178. 205) In these two gāthās we have a description of an aged पाशुपत ascetic. his hair was matted; his body was besmeared with white ashes; he was decked with a rosary of beads; he was seated on a भद्रासन; and he was nude. In reply to my enquiry whether Pāśupatas are associated with Drākṣārāma (see the Intro p. 55f.) my friend Mr. B. V. Krishnarao has kindly written to me thus (his letter of 19th Sept. 46): 'There is no Pāśupata Māṭha or Pāśupatas as such here. But the Pāśupata doctrines are carefully followed by a sect of Brāhmaṇas of the Godāvari East and West and Kistna districts, known as Ārādhyas; and the inscriptions found here reveal the existence of a Pāśupata Māṭha here in by-gone times, before the 14th century A. D.' 207) Pischel has noted कञ्जोहितो only in अर्धमागवी (§ 428); here we get the form कर्जोहितो, 210) संपदह = संपद्यते, see 152 above. 211) So far as sense is required उदकज्जह = उपरुध्यधम् is a better reading. 213) As the reading stands, अदरीनया वनसत्या (according to B वनधिया), वनसती a sylvan lady. Or वनसत्या? दुसंपद = दुःसंपादे or दुःसंपाद्यम्. Compare with gāthās 212–13 the following passage from the कादम्बरी, p. 134, ed. Peterson: विवितसकलहृत्तान्ता बोधाय सा कन्यका भिक्षाकयाकम्मादय तेषामायतनतस्मां तलेषु निवचार। अविरेण तस्याः स्वयंपतितैः फलैर्युत भिक्षाभावनम्। आगम्य च तेषां फलानामुपयोगाय नियुज्यती कन्नापीडम्। आसीद्य तस्य चेतसि। मास्ति स्वस्वसार्व नाम तपसा। मुक्तिमतः परमाधर्षं यत्र व्यपगतचेतना अपि

सचेतना इवास्मै भगवत्यै समतिलुङ्गन्तः फलन्त्यात्मानुग्रहवृत्तादयन्ति वनस्पतयः । चित्रमिदमालोकि तमस्मानिररुहपूर्वम् । 214) Literally युञ्जामिभ्यो = मोहितः.

215-72) With the advent of evening the ascetic told me with regret that there dwelt in that forest a demon Bhīṣaṇānana by name who was very invincible and did not allow others to stay there at night; and that therefore, before it is dark (Description of evening scenes 218-23), I should go to an adjacent hermitage where dwell two nuns, a Yakṣa girl Mahānumati and an ascetic's daughter Kuvalayāvali, and after spending the night there I might go my way next morning. He took me to that beautiful hermitage. There I saw a gorgeous temple (Described 236-42) of Pārvaṭī and Īśvara. Close to it, to the south, there is a monastery (*mathāyatana*) in which were seen Mahānumati and Kuvalayāvali, wearing ascetic robes and seated on a slab of stone. They greeted the Tāpasa with the offering of *arghya*. I took my seat nearby and was surprised at their demeanour and beauty. (His various reflections 252 etc.). The Tāpasa introduced me to them, and told them that I would go next morning. Then he went away. I sat conversing with them. It was sunset. Mahānumati left me with Kuvalayāvali, and went out to perform her evening Samādhi. With much hesitation and with due apologies I inquired from Kuvalayāvali why they were staying there practising austerities at this age. She was overpowered by sentiments and started narrating their biography reluctantly.

215) After scrutinising the available instances, I find that our author has used *वे* as the Nom. sing. and pl. form of अस्मद् (209 reading of J, 215, 296, 805, 849, 1149, 1173 and 1222), but as far as I know, this usage is not noted by Prākṛit grammarians (Pischel § 415). *वे* in the sense of अस्माभिः and अस्माकम् (gāthās 34, 412) is already noted by them. Here *वे* = अहं. 216) ओवासे = अवकाशम्; it is already known elsewhere, though B tries to avoid it (see PSM). 217) Note the explanation of the com: अवायतने हरचैत्ये. Are we to read in the com. सार्धमेकमपि निशां दुत्सेनावासो etc.? 218) Obviously सन्निवृत्त is the base. तोरविष is looked upon as वेशी, meaning उत्तेजित; why not त्वरायित? समन्वित = समुपसर्पति. 219) समोसरती = समोसरति, Acc. sing. qualifying शिष्यच्छायं. In gāthā 224 P reads दुवसई for सुवसई Acc. sing. 221) सरस may mean 'a pond' or 'wet'. 222) This gāthā is found almost in an identical form in the बज्जालम् thus: एकं (४. 1. एकं) चिव सलहन्नि दिणेशियहाण (४. 1 दिवहाण, दिणहाण) नवरी निव्वहाण । आ जम्म एकमेवेहि जेहि (४. 1. जेहि) विरहो चिय न दिट्ठो (४. 1. विणिहिट्ठो) ॥ ६५ ॥ According to Hemacandra, हर = स्मद् and जर = लिट् (इ० VIII. iv. 74, 132), a meaning like स्मृतेन or चिन्तितेन (with regret) would suit the context; compare Marāṭhi डुरवै to brood, to languish 225) परिवसिमो, see Pischel §§ 108, 455. 227) (J P) This gāthā, though omitted by B, is in a way necessary and expands the idea of the earlier verse. The ascetic warned the king that he (i.e., king) did not know the nature of that Demon, and hence the need of describing him in details. दिववर = द्विजवर Voc. sing.. see 257 below where विजयानन्द is described as a वरविप्रसुत. 230) The com. uses both the forms महाबुमनिः and महाबुमती; the former is to be preferred. 231) We have an उपमा here. 232) एकमेक = 'क' = अन्योन्यम्; compare the Marāṭhi

usage. The form *अवकंति* (which occurs twice in this text, though rare elsewhere) clearly shows that the author treats *अवक* as a root, perhaps wrongly deduced from *अवकंति* apparently by removing (what he took to be) the termination of the present participle ! The meaning continues, though the formation is mishandled ; *अवकंति* = *अवकर्मति*. 233) *देस*, to direct, to communicate or introduce. 234) Are we to read in the com. *लब्धविधम्भ-जातविधासः* ? 236) *रागल* = *राग + ल*, i. e., *रागयुक्त*. 237) *स्तुपिका* < *स्तुपि* < *स्तुपि*, see Pischel § 208. 239) *वृषभमण्डप* may refer to a hall of that name, built of gold. Nandi is the bull of *शिव*. According to the *वायुपुराण* he is 'the son of *कश्यप* and *सुरभि*. His image, of milky white colour, is always conspicuous before the temples of *शिव*. He is the chamberlain of *शिव*, chief of his personal attendants (*ganas*), and carries a staff of office. He is guardian of all quadrupeds.' *महाकल* is the chief of the *Ganas* or attendants on *Śiva*. 240) *उद्भोजवास* = *उभयतःपार्श्व*. Note the *देशी* word *तर्ंग*, a window : *निगमय* possibly indicates that *तर्ंग* is something like a balcony projecting outside, *पक्का* for *पक्का* is due possibly to metrical necessity. Here we are getting some fancies on the scenes of the temple. 241) *वाह* = to invite. 242) Here is an *उत्प्रेक्षा*. 243) The variant readings of *K* are *कणभ*, *दिसाह*, *विसेसअं*, *मडावअणं* ; here *K* reads *गहवयण*. The figure of speech is *उपमा*. 244) Note the form *तर्ंग*, which occurs twice in this text ; Pischel (§ 425) notes it in *शौरसेनी*. 245) *तापसो-गण* or *-जनं*, neuter for Mascu. 246) *तेन* stands for *तापसी-गणेन*, or *जनेन* as the *P* gloss suggests. *विरिक्तं पवित्तम्* *दे० ना० ७-९४* ; *अविरिक्त* = *अविभक्त* ; the idea is that both of them were occupying one and the same seat ; see also 965 below. 251) 'According to the *Mahābhārata* *Indra* seduced, or endeavoured to seduce, *Ahalyā*, the wife of the sage *Gautama*, and that sage's curse impressed upon him a thousand marks resembling the female organ, so he was called *सयोनि* ; but these marks were afterwards changed to eyes, and he is hence called *नेत्रयोनि* and *सहस्राक्ष* 'the thousand eyed.' 253) With regard to the use of *गज्जह*, I may quote here some observations of *Jacobi* : 'Much more instructive is finally an expression often used in the *पञ्चमचरिय*, used both for *उपमा* and *उत्प्रेक्षा*. It is, namely, *गज्जह* = *हायते*, always in sing. even with the plural of the related nouns, used in sense of 'as' with or without *व*. For instance, *परिवारीओ मडेहि गज्जह इंदो व्व देवेहि* । 102, 51 ; *सोयामणीओ गज्जह गयणयले, उगतेयाओ* । 102, 11 ; *तुराह* *सरेण सयल्लोयं गज्जह आउरयंताह* । 102, 33. In *Apabhraṃśa* *गज्जह* is used in the same sense (*Hema. iv. 444*) ; this is clearly arisen from *गज्जह*, when in *Prākṛit* *गज्जह* and *गज्जह* can come in place of *हायते*, as is taught by *Hemacandra iv. 252*, and the use of this passive to express a comparison is shown by the *पञ्चमचरिय*.' (*Bhavisattakahā, München 1918, Intro. p. 60**). The figure of speech is *उत्प्रेक्षा* here. 254) The reference here is to the birth of *लक्ष्मी* from the churning of the ocean. *Hemacandra* equates *लोहादवा* with *देवाकृता* (*दे. VIII. i. 97*), why not with *देवायिता*, denom. of *देवा* ? The figure is an *अतिसयोक्ति*. 255) The *MS. B* reads *जं लब्धरियं* for *जं न पटुतं* ; *न पटुतं* 'not accommodated' and *अवयवेहि* *Inst. pl.* for *Loc. pl.* ? *वाक्य* *Gen. sing.* indicates that this reflection is individual ; *B* however reads *वाक्य* ; accordingly *से* can be taken as *Gen. sing.* or *pl.* of *तत्* *Fem.* *निगमयंतस्स* = *निगमिमानस्स*. The figure is *निदर्शना*. Compare with this *gāthā* a verse of similar contents included in the *सुधाविलासि* (*ed. Bombay 1886*) No. 1533;

यम माति तत्रेणु खल्वयममतिसेयतम् । पिण्डीमृतसुरोदेहो तत्पयोधरतां गतम् ॥. 256) Render विस्मय-
गतमनसः यम, while my mind was full of surprise. Note that j has altogether an
independent reading. 257) Here is a क्यक. 259) सचचिञ्च अमिप्रेतम् दे० ना० ८-१७;
स चिय भूरी छुदेहि सचचियि = स एव शुभभूमिः ? 260) गुरुओ is quite a legitimate form of
the Nom. pl.; here it is sing.; are we to read with B गुरुओ ? 262) Rather read
शेकर for शिक्कर in the com. The figure is उत्प्रेक्षा. 263) भणियम्ह = भणिया + अम्ह = भणिताः
वयम्; भणियं म्ह = भणितम् अस्माकम् (or even यम, अम्ह and म्ह after going together);
see Pischel § 451. 265) B reads नावजाणहिया; but the com. 'मानसानि वयं तत्र, which
partly agrees with the reading of j. B preserves one reading (quite near to P) but
explains another (found in j). The com. may be improved upon thus: 'हृदयमानसा ने
वयं तत्र स्थिताः, which presupposes a reading (possibly in j) thus: 'हिययमानसा
ने डिमा तत्त्व । As the constituted text stands, the second line would
go with महागुमहै, but it is somewhat loose in its build 267) Do we
want the reading भणिड (as the com. suggests) for भणिड ? 268) Do we want
पण्ड-सुमरणं qualifying हियय, or is it Abl. sing. giving the reason why the आशय is
उच्यते ? जेयं = हु + एतत्. Compare चन्द्रापीड's request to महाभेता in the कादम्बरी, p. 134,
Petersons ed. : तथहि नातिखेदकरमिष ततः कथनेनाराममनुप्राद्यमिच्छामि । 269) Either हो or को
(in the last quarter) should be read short to suit the metre : read तबवणे for तबोवणे
or एम्बविह-तबोवणे, for metre. 270) Note ममाहि, Abl. sing.; Pischel (§ 415) puts it
in square brackets, possibly suggesting that its usage is not found in litera-
ture. 271) Note अणहिय = अहित; the commentator is right in his meaning, but his
Sanskrit rendering अनधिक^० etc. cannot be accepted. 271*1) (n) The use of भणिकुल
at the beginning of the gāthā shows that it is connected with the earlier verse :
there is nothing very special about its contents, and one might suspect whether
it is a later addition. 272) (P B) The gāthā 271 l is found in B only and
272 in P B only ; that is they are not found in j. In a way these two verses are
amplificatory, and really speaking neutral: they can be omitted without
affecting the narration. The former is less essential and dignified than the
latter which states a general maxim. कह = कथम् or कथय Imp. 2nd p. sing. 273)
Hereonwards कुवल्याकली introduces महागुमति, herself and लीलावती, to बिजयानन्द who
in turn is narrating the same to the king.

MAHĀNUMATI AND LILĀVĀTĪ INTRODUCED 273-887

273-330) " On the southern range of mountain Meru (the scenes of
which are described 274-80), in the town Sulasā there lives a famous
Vidyādhara king Harisa by name. Padmā is his beloved wife and from her
he has two lovely daughters: Vasaṇṇāśrī and Śāradaśrī (or Śaracchri) who
spent their time in pious devotion. They used to play on Viṇā before Gauri
and Hara on the mountain Kailāsa. One morning they found Gaṇeśa
dancing with elation (Described 287-90). Śāradaśrī taunted him and
laughed at his ugly poses. He felt offended and irritated at her youthful
discourtesy, and cursed her that she should be born as a low being. Both
the sisters were shocked : they pleaded innocence and appealed to his mercy.
Being convinced that there was no wicked intention on her part, Gaṇeśa
became cool and modified the curse that she should go to the human world,

enjoy the pleasures and be converted into a Vidyādhari on seeing a gathering of Vidyādharas, Siddhas, Yaksas, Gandharvas and men. After hearing him she disappeared. He asked Vasantaśrī not to weep, and blessed her with a boon that she would get a beloved according to her heart's choice. She went home miserable, and narrated all that had happened to her parents who lamented over their sad luck. Finding her parents worried about choosing a suitable husband for her, she thought for a while that there was no pleasure in marriage especially in view of her sister's misfortune; but yielding to the inevitable, she decided to fructify the boon of Ganeśa and thought of Nalakūvara, the son of Kubera, as her prospective beloved. After a mutual understanding between the two families, the marriage was fixed. Prince Nalakūvara came to Sulasā, and the wedding was happily celebrated. He returned home with his beloved; they enjoyed pleasures to their heart's content; and this Mahānumati was born to them as a daughter.

273) मेरु is called here the first among the कुलपर्वतः which are seven in number : महेन्द्रो मलयः सद्यः शुक्तिमान् ऋक्षपर्वतः । विन्ध्यश्च पारियात्रश्च सतीते कुलपर्वताः ॥ It is round this मेरु mountain that all the planets are said to revolve, and it is also said to consist of gold and gems and to contain the cities of the gods and the habitations of celestial spirits. 274) The sun drives in a chariot yoked to horses, and he circumambulates the मेरु mountain. 275) Better विलेखन in the Sanskrit com. 276) विउड = नाशम्. ई० VIII. iv. 31; विउडिय = विवृणुति? It is better that जहिच्छिय = जहिच्छिय goes with परिपिबन्ति than it stands as an adjective of आसन्नं. 277) वणमुल्ल is कर्तिकेय, and the peacock is his वाहन. माषव or माषवक is a spirituous liquor: 'with their hearts delighted by the intoxication of liquor'; the commentator's reading is different, so also his interpretation. 278) त्रिदिशि is a name of Brahman, and इन्द्र is his वाहन. In the com. तुम्बुरालसि: or तुम्बुरालपिति: ? Dr. Raghavan observes that आलसि is a technical term for music. Either it refers to the talk of तुम्बर or तुम्बुर, name of a Gandharva, or to the chatter of a musical instrument of that name. सप्तर्षि etc. 'blended with the recitation of Vedic hymns by seven saints.' 279) As forms of the root प्रस्, प्रसूत and प्रसून are identical, so both mean 'a flower.' Though the text of B shows on different reading, the Sanskrit commentary presumes a reading सुहृद्विषयाहि for मद्रवपहस्मि. 280) It is possible to take मर्जत = माषव, ruited, intoxicated. Better मर्ज-कुलपर्वत-मुल्लेहि = मर्जकुलपर्वत-मुल्लेहि. For the interpretation of परिमार्ज see notes on 6 above. 281) पसंवि क्लमम्, ई० ना० १.१०; the word पिशङि shows the commentator's attempt to Sanskritise it. 282) Though there are 12 मात्रा, the first quarter is faulty, because it cannot be divided into *ganas* of 4 मात्रा. 283) सुधूम्रानो = सुधुहितरो. 284) Why not render thus: शुक्रमसंश्रुतसुकोपदेशसुखितयोः? 286) सरहसावयवो = सरमसावयवः, ऐसो वेगहृदयो. 287) The com. prefers बह्वक्षयक to बह्वस्तल. हेरम्ब 'Boastful' or गणेश is the 'son of शिव and पार्वती, or of पार्वती only.' He is the 'lord of the Ganas or troops of inferior deities, especially those attendant upon Śiva.' He is represented as a short fat man of a yellow colour, with a protuberant belly, four hands, and the head of an elephant, which has only one tusk. In one hand he holds a shell, in another a discus, in the third a club or goad, and in the

fourth a wa er-lily.' It appears that serpent is one of his ornaments. 288) विज्र means a beam of light or particle of dust; the reading of the com. is more convenient. कलित, held, seized or taken. विज्र perhaps stands for विजिर्; विजिर् आसोपो रीर् वा, हे० मा० ७-१०, so विज्रिर् 'terrific' ? 289) B has perhaps a variant reading संविय, but the com. renders संवस, thus agreeing with the reading of P. पोक्षर, tip of the trunk. Elsewhere it is spelt as पुक्कर, पुक्करग = शुष्कपत्रम्, see Puspadanta's Mahāpurāṇa, ed. P. L. Vaidya (Bombay 1941), Vol III, p. 111, Kadavaka II, footnote 11. 290) तज्ज = तन्, to stretch to spread. हे० VIII. iv. 137. पासलिय = तिर्यक्. नास्ति, compare पासल्ये in Ma'āthi 291) Syntax requires the reading उवहसि, in the sense of the gerund; note the form मगव्ये Acc. sing. Perhaps B tries to avoid these by reading पिच्छकग गणगाहं, but the commentary, found in B only, interprets the constituted text by rendering मगवन्ते गणाधिपतिम्. 292) अम्महे in शीरसेनी, according to Hemacandra (VIII. iv. 284) expresses joy; here it implies more 'surprise' than 'joy'. अप्संभावगम्विया 'elated with self-estimation or self-respect', the word 'संभाव' is inferred back from 'संभावित'. 293) उवलविककग, having paid attention to. 294) प्रत्यन्त, a border, frontier, a bordering country, i.e., a country occupied by barbarians. Note the रूपक. 295) The figure of speech is उपमा. 297) ग + एव + अन्ध. 298) सवेसि = शपसि, literally, शापयसि. 299) Note the use of अह and तह. होदि of B implies request; होव implies expectation. 300) In the com. we should expect हृदयम् for वचनम्. 301) In the हर्षवरेत of बाण, दुर्वासस curses सार्वभौम for her discourteous smile when there was a discord in his Sāma song. Consequently she is to be born among men, but she would be free from the curse after she has a child. तन्नि Loc. sing. of तन् occurs only once in this text; Pischel has noted it only in Ardhamāgadhī, see § 425 etc.; the ms. B reads तथ वि for वि तन्नि, if we want to avoid it, the only alternative is that तं = त्वम् and नि, which often occurs in this text, is just a particle for पावर्गणे (see Hemacandra's com. on हे० VIII. ii. 217). Note the form पाविहसि Fut. 2nd. p. sing. 302) मवलित met together. Pischel (§ 525) has noted वेलेहसि, here however the form is वेलेहसि. When we look at the forms जाणिहसि, होसिहसि, पाविहसे, मुचिहसि etc. persistently given by one set of Mss., we find that our text allows हसि as well as हसिन् as the termination of the Fut. 2nd p. sing. 303) On अहया and तहया see Pischel § 113. 304) Rather रुदिहि for रोदी: in the com. 305) There is some repetition in the use of both दुक्खेहि and सवुक्खं; the com. has somehow tried to avoid it by taking सवुक्खं as an adjective of कुलपुद्ग. Better रोदनशील in the com. 306) Note the com. uses स्वन्त्या and कुर्वन्त्या for स्वत्या and कुर्वत्या. 307) The first line is not very happily constituted. सुपदिक्खंतेण is not a good expression; but among the various alternatives, which are possible from the available readings, that is more welcome. The com. avoids it, but the proposed विमुक्खावधारामु is equally, if not more, faulty. 308) निहिसे = निहितः हे० VIII. ii. 99.: 312) अनुत्तीलित, attended to. 314) वसेतसिरी for वसेतसिरी; we do come across such forms in this text, see notes on 219 above, such forms are the result of the influence of popular speech. On these Jacob has observed thus while discussing the language of the पद्यचरित- 'The Acc. sing. of stems in ३, ४ (१), ५ (५) ends according to grammarians in अम्, इम्, उम्; but for them the MSS. write ३, ४, ५, often without any rule and without mutual agreement. This appearance is so

frequent that I have not given it in detail in the various readings, but I have set in the text one or the other form as the case be on the majority of the MSS. deciding it. Here also the cause of the interchange is to be sought in the fact that in the popular languages, as also in Apabhraṃśa, these stems have the same ending in the Nom. and Acc." (Bhavisatta Kahā, Intro. p. 60*). देव, fate, is Neu, but here Mas. 315) खन् to dig, to pierce; खनकः (but here Neu.) a digger, a thief. 316) Better हुसराजः in the commentary. 318) ओ सूचना पञ्चात्ताये, ई० VIII. ii 203. सिनेह + ओसरिय; ओसरिय, besides being देखी (ओसरियं अघोमुखमक्षिनिकोचम् आकीर्णं चेति श्रुत्यम्, दे० ना० १-१७१) can stand for various Sanskrit words; अवसृत, अपसृत and उपसृत; the com. it may be noted, equates it with उत्सारित. 320) B appears to read 'सिरीह विजोए, but the com., as in some other places, interprets the reading of P. adopted in the text here. सरससिरीए विजतो = शरच्छिन्ना विजुक्तः 'without शरच्छी'; for the use of Instr. with विजुक्त see Speijer's Sanskrit Syntax, Leyden 1886, p. 46. 321) शिखितो तामो Nom for Acc sing., it may be noted that in Apabhraṃśa the forms like देवु, देव are identical for both Nom. and Acc. sing. The com. equates दे with तामद् which cannot be accepted; according to Hemacandra संमुखोक्तरणे सख्या आमन्त्रणे च दे इति प्रयोगव्यम् । ई० VIII. ii. 196. 322) Here समीहण perhaps stands for समीक्षण. 323) She is appealing to गजमुक्त्वा in absence; construe मह बरों होव. The various readings of क रेरे; बहुएहि मि, नलकूबरो, गअ०. 324) The commentator's use of the word उपयोग in the sentence 'बरोपयोगी चित्ते जतः' is more like that of the Jaina technical term 327) अणुसर्पत, Present p. of the passive base of अनुसृप्. 328) परिणीतः, possibly in the sense of परिणीतवान्, expressed intransitively, 'finished or celebrated the wedding' 329) We generally describe bullocks and horses as quick moving on their return journey; can we say the same with regard to vimānas as well? The sentence is completed in the next gāthā, संपत्तो नियवसद्, तस्य etc. 330) Here it is quite clear that the com. reads महाजुमती

331-75) Mahānumati was spending her childhood quite happily. One morning she told me, her companion, that we should go to that charming Malaya mountain and enjoy the swing-sports with Siddha girls. I told her that nothing could be more beautiful than her own place, Alakāpurī; but if she wants to go, we should go there early in the morning. In our swift Vimāna we started along with our companions towards the south and reached a rich palace in the centre of a beautiful garden on the Malayan ranges (Garden and Malaya mountain described 341-57). A girl seated outside the palace and playing on the Viṇā looked up at our Vimāna and invited us in sweet words to visit the park. Our Vimāna came down, and we halted there comfortably. We asked her who she was and to whom did belong that palace with its paraphernalia which bears evidence to the owner's bravery, learning and proficiency in arts. In reply the girl spoke thus: 'There stands on the Malayan peak the beautiful and well fortified town Keralā ruled by the Siddha king, Malayānila, who has from his first queen Kamalā an only beloved son Mādhavānila to whom belongs this establishment. My name is Mādhavilātā. I am a garden-maid and prince's companion from childhood.'

331) The Ms. B shows no variant reading for मण्ड, still the commentary has the reading मणामो; it is not unlikely that the commentator had in view a reading like मणहुं = मणामो in Apabhraṃśa. As it stands, the gāthā can be construed thus; 'you (mean to) say (or ask) why (Mahānumati), though born in the family of Kubera and even at such a blooming age, experiences this great misery, quite contrary to her routine [as a princess]'. That is how it stands as an anticipated question quite common in our dramas; note for instance some of the opening sentences (such as, किं भगसि, संपन्नं भरणं भण्डिदम्भं भविस्सदि ति ।) in the speech of विदुषः immediately after the स्थापना in the चारुदत्त of मास (ed. Poona 1937), p. 194. शिष्याचार = निजकाचार or even नियताचार. 332) दुग्धं 'those whose mouths have the smell of milk'. This indicates that milk was the primary food of the girls till they reached their age. Better जायति = यन्ति; in Apabhraṃśa we get forms like जाएविणु, see जसहरचरिड (Karanja 1931) p. 7, line 22. Render यथेच्छाचारं etc. 333) यच्छन्दं रमित, यथेच्छं जल्पित, etc. qualify बालराज Voc. sing. which is addressed and saluted to. यच्छन्द is used in the sense of स्वच्छन्द, see 200 above. 334) समय = सम (क)म्. 335) वक्ष्यन् वक्ष्यामः, Present 1st. pl. forms with the termination ण्ङ are found, though in a small number, in this text. Pischel connects these with the injunctive of -s- aorist found in Veda as गेष्य, जेष्य etc. 336) लयापलदोले = लतातलान्दोले ? Better रत्ना in the com. 337) Note the use of सकृशब्द and the Abl. of comparison: 'Compared with this Alakāpurī. The sentence is interrogatory. 338) As there is a question in the above gāthā, this may be apparently a reply of महासुमति; but तद् वि, in the next gāthā, shows that कुबलयाबली herself might be giving a reply and continuing the talk which she is reproducing here to Vijayananda. The expression तत् + दिवस + आसन्न presents some difficulty, the com. does not give any aid. We expect in the commentary 'वर्षितरसायाः qualifying 'भूमेः. 339) The Malaya mountain, as noted above, means the southern parts of the Western Ghāts; the description जलनिषिञ्जलभरित इन्द्राभाः indicates that the Malayan ranges reached the very shores of the Southern ocean; and their huge bulk blocked as it were the southern direction (gāthā 342). 340) The request in plain language is that they should go there quite before dawn, before अस्मोदय; but it is expressed in romantic language. Rather रत्नाणि for रमितानि in the com. 343) Note Hemacandra gives पद्म and चोल as the ādeśa for पूर्ण. VII, iv, 117. 345) A phrase like जल्प य at the beginning of this gāthā, as given by B, is quite welcome: the author is describing some of the scenes on that mountain. Perhaps the author imagines that the stars are reflected in the spray of water of the streams flowing down the lofty peaks. The Ms. B reads the second line much independently. 346) Possibly B presumes the reading ललातं न्व. 347) The lofty sandal trees on the Malaya mountain are very close to the sun. ओहसो चन्दनं चन्दनवर्षणमिह । चेति द्वयैः, दे० ना० १-१६८. Rather सर्पमुखाचन्दनं etc. in the commentary. 348) क्षिप = हत; better कुह for कर्षित in the com. 349) The grass growing on the emerald cliffs was quite conspicuous now, because it was all dry (showing a different colour); the stream of river flowing in a crystal bed could be recognised only by touching it (i. e., the stream of water in a crystal bed could not be detected by the eye). 350) विच्छोले = कम्प, दे० VIII, iv, 46

निष्कलितं 'caused to quiver'; the com. takes प्रकाशित. We want in the com. 'नमोऽन्नप्रकाशित'. 353) In this and the next two gāthās we have got what is known as दास, रसना or मंडला-यमक. Some word or words with which the first line ends are repeated at the beginning of the subsequent line. This verbal artifice is used by Haribhadra in his सम्राट्कण्डा (Calcutta 1926) both in verse (79. 1-10, 449. 9-19, 498-9. 19-6) and in prose (137. 6-9, 194. 10-13, 213. 8-11, 423-4. 19-8): 'it consists in this that each line or phrase (compound) opens with a word repeated from the end of the preceding one.' "This artifice," says Jacobi (Ibid. Intro. p. xxii), "which I will call *Śrīṅghatā*, resembles a kind of Yamaka (*saṁdaṣṭa yamaka*, see Kāvya-darśa III 51f.); but it is not Yamaka proper. For in a Yamaka the repeated syllables must be identical without, however, containing the same word, while in *Śrīṅghatā* the same word is repeated and the syllables are not necessarily exactly the same (see the first [i. e., 498. 19-20] of the above examples). The *Śrīṅghatā* is an old artifice; the oldest instance of it is the 15th *adhyāyana* of the 1st Śrutaskandha of the Sūtrakriāṅga, named from its opening words *jamaṭiyam* (*yad atīyam*), which also means 'consisting of Yamakas' (*Yamaṭiyam*) [see especially all the verses and note how two lines (of a verse) or more than two lines are interlinked with common words repeated at the end of a line and at the beginning of the next line]. It is worthy of remark that the later Yamaka, the predecessor of rhyme, originally denoted the repetition of words whereby a series of verses are also interconnected." 354) The author has in view the fencing of betel-nut trees. The reading बद्ध of B is more significant than भद्ध of P; पूय = पूजक cannot be accepted. छुंभी स्तवको लता च, दे० ना० ७-२८; so we may better नव, प्रगतकलम्बमान etc. 355) There was installed an image of मदन under the tree, and it was being worshipped by flower-gathering girls. 356) बेङ्गलो कोमले विलासी च, दे० ना० ७-९६; compare Marāṭhī, बेङ्गल, beautiful; the rendering विस्तृत or स्फुरत् cannot be accepted, better कोमल instead. 362) The reading of P is विमाणम्ह = विमाणा + अम्ह, hence the gloss of P: विमानाद् वयम्; हेमचन्द्र (है० VIII. iv. 106) has already noted अम्ह for the Nom. pl. as well as Inst. pl. The slight emendation (i. e., विमाणं म्ह) is confirmed by the com. as well which renders विमानमवतीर्णम्. 364) यत्र निष्कलितं प्रलङ्घकः 'dexterous in cutting designs etc., on leaves or in colouring the body with leaf-prints'? 365) संसुवयाँ = संसुवकाणि. The com. takes वर्तनफलकानि = मित्रपट्टिकाः; does it mean cups (or pots for colour) and boards? Compare Guj. वरतन. The next phrase also presents some difficulty; does it mean 'various kinds of drawings or paintings on utensils and boards'? A copulative particle च is understood in the second line. 366) चंदणं etc. 'tinged with sandal paste'. चणिक is a देशी word meaning विछेदन, I have taken राव as the p. p. of रञ्-रञ्. We can also take it as रचित 'decorated'. 367) शरयन्त्रकम् is, according to M.-Williams' Dictionary, 'the string on which the palm leaves of a manuscript are filed', and the reference is to the Vāsavadattā. This meaning is not suitable here. शरयन्त्र means here a stand, tripod or quadrupod, made of arrows: a string is tied round the bunch of three or four arrows which are then stretched like the blades of the scissor to make a stand. The lower half of the arrows will form the legs of the stand and the

upper half will support some articles like books, clothes etc. निबन्धः a cluster, bunch, see especially 1094 below. A bunch of books was seen on an arrow-stand. The gloss त्रिपदी perhaps stands for त्रिकुण्डिका ? अण्णा or एण्णलिका is a Jaina technical term signifying a quadrupod stand (of four arrow-like sticks) on which the monks institute the symbolic representation of their Ācārya at the time of their daily religious routine. An old painting illustrates this quadrupod stand with a palm-leaf ms. placed on it; see the two lower pictures opposite to the face-page of Jaina Citra Kalpadruma, Ahmedabad 1936; see also the plates XVI-53, XVII, XXI-79, XXVIII-100, XXIX-105 & 108, LXX-226-7. 368) ममाहि Abl. sing (which Pischel puts in the square brackets) occurs in this text more than once. 369) Both the forms महिहर and महिहर are available in this text. 370) In selecting the name केरळ and in associating it with मल्लय it is not unlikely that the author had in view the केरळ country roughly corresponding to modern Malabar. 373) As a rule the Ms. P (at times the Ms. B) shows partiality for the spelling अनल and अनिल in many places possibly under the influence of Hemacandra's prescription for आनै at VIII. 1. 228. 374) 'वालिन्ना = 'पालिका or even बालिका.

376-405) We introduced ourselves to Mādhavīlātā and told her that we came there for swing-sports. She led us to the swing-hall. After enjoying the sports heartily and almost amorously for a long time, while Mahānumati and ourselves rested on a jewelled slab for some time and were about to start, there arrived that Siddha prince, namely Mādhavānila, being affectionately gazed at by the girls. He took his seat near Mādhavīlātā and myself. I greeted him and wished him fulfilment of his desires. He expressed satisfaction at our arrival there. Mādhavānila and Mahānumat happened to glance at each other, and the latter was consequently flooded with fresh beauty and joy (Described 394 etc.). When they looked at each other again, both of them were horripilated with fervent love.

376) Note the संवि, तुम्हे + एत्थ = तुम्हेत्थ. The reading of B is different still the com. explains the text of P, we may read in the com., सफलकृतजोषलोका. 378) The com. presumes a reading, 'कमलए for 'जवणाए, different from the one given by B. 380) The author has perhaps in his mind an allusion to the image of मदन [put on a swing and moved hither and thither] during some festivity, may be the same as मदनोत्सव during which the statue of मदन was worshipped. दोल-मण्डप or -गृह means a swing. परिचालय् to cause to move round, turn round, the girls were perhaps crowding round the swing. 382) मज्झिमिऊण, having made the swing sink (and rise), compare.....'कुणह रत्नसत्ता उष्णमंती जमंती, एंती जंती अ दोला जणमणहरणं बुद्धुल्लुङ्गणेहि । कर्पूरमजरी I. 31. 383) बरोसर, perhaps a देशी word, meaning परिपाटी, turn by turn. B. reads बिरेण ते ताहि, but the com. अस्मान्निबिरेण मणितम् which nearly agrees with the constituted text. Construe thus : 'एव बिरेण अम्हं पि रमिव ।' 'दे संपह तुम्हे नि बहिच्छे रमह ।' अम्हं is either Gen. for Inst., or the form of the Inst. pl. itself. अम्हं is nearly identical with अम्ह which is recorded by Hemacandra for the Inst. pl. though rare in literature. दे is a term of address : दे संमुखीकरणे. Are we to read the last sentence of the com. thus :

अस्मान्निर्धरे रतं संप्रति युवमपि रम्यम् ? 384) अम्हेहि^१ आसीणाढ is syntactically defective, so अम्हेहि^२ = अम्हे. 385) वीसमिडे Infinitive used as Gerund. The com. perhaps presumes तस्य चित्त आगमो, which gives better sense. 387) Those girls were feeling attachment for him merely after hearing about him (i. e., without seeing him) for the first time. समुद्यं = समुद्, adv., gladly. 389) We want in the com. thus : यत्कांसि त्वम् अम्ह (presuming the reading तुम्ह) अस्माकं किमपि तद्भवतु । The com. implies that the prince is willing to concede whatever कुन्वलयाली and others expect from him. 392) ऐच्छियन्वेहि = प्रेक्षितव्यैः = प्रेक्षणीः. 395) The com. uses both अश्रु and नाय together, see 307 above. 396) Read in the com. विकसत्पद्मान्तराल^३. Either मुख stands in the sense of उन्मुख or is a misreading for मुख arising out of the orthographical similarity of म and ख. 399) संकलन = संकलन ? 400) रिगिर्गती प्रवेष्टोऽपि । रिग (v l. रिग) । प्रविशति गच्छति वा । ई० VIII, iv. 259, compare Marāṭhi रिंगळ्यें, to move slowly, to loiter idly. The gāthās 394ff. describe how महाभुमति was affected; the prince too was overpowered by affectionate feelings (403); both of them were palpitating with passion fervent.

406-57) Observing all this, I suggested to Mahānumati that we should start back now as it was getting late, and told the prince that it was lucky that we met him, that our mutual affection should go on increasing, and that we must go now lest the terrible serpents might block our way. He expressed satisfaction that he could meet and chat with us. He asked us not to fear the serpents and gave us the ring Nāgārī, which his father had procured by propitiating Garuḍa for the free movement of Siddha people in the forest and which by its mere presence could destroy even the serpents of the underworld. I requested him to present it to princess Mahānumati. Eagerly and with a little smile he put the ring on her second (*anāmaka*) finger; we all smiled; by this contact she perspired, and he was thrilled with passion. Mahānumati embraced Mādhavīlātā, had a prolonged, affectionate talk with her, and presented to her a bright necklace. We boarded our Vimāna and reached Alakā. The sun went down; it was getting dark all round; and the moon rose on the eastern horizon (Described 436-57).

407) On विचित्रियं हि see the discussion about परिचित्रियं हि in the notes on 167. The sense requires the reading कञ्जुञ्जयण = कार्य + उञ्जतनाम्; either the vowel अ is affected by the preceding उ or the word उञ्जत is contaminated with उञ्जु, 408) Who can get the maximum measure of the pleasure of seeing you, as of nectar ? Nectar, even when it is secured, is available only in a small quantity; प्रकृष्टं मानं प्रमाणम्. 409) अहृणिस् = अहर्निशम्. Compare com. भवतामत्र with Marāṭhi तुमच्या or आपल्या येथे. 410) एकैकं (= अन्योन्यं) बुध्नाकम्पनाकं वसतिगमनागमेन etc. करेयव्यो = कर्तव्यः [अस्मान्निः]. 412) परिणामिभो वासरो and दिवसस् को वि काले express nearly the same idea possibly for this very reason B gives an alternative reading, दूरे अलया नवरी, for the latter. Though the reading of B is different, the com. explains the reading of P. 413) Note काय = केशां, Gen. pl. Mas. ; also ताण = तेषाम् at 418. Better render पुण्यमतिकानां केषामपि ; पुण्यमतिः or पुण्यमतिकः, a man of pious or holy intentions. Generally कण = वासाम् Gen. pl. Fem., see 556

below. 414) ता सोहण = तं सोहणं etc., see the com. तए = त्वया. 418) अचंस्तु = आसताम्. Construe = दशेनपयसंस्थितः एष (अशुलीयकः) तेषां (ताण = तेषां) अपि विषं प्रनाशयति. 419) Either एतो is used for the Acc. sing. or जोष्यह has no object. 420) Why not सलज्जवदन* etc. ? मणे हसिचं = मणसि or चिते (422 below) हसितम् according to the com.; मनात हसणे is not unknown to Marāṭhi; if we want an alternative, मणे [= मणे] = मनाह् ? 421) अय्या used as the form of the Acc. sing., either under popular Apabhraṃśa influence or the basic reading might have been अय्य; see also 960 below. 422) मिम or मुम = नि + अम्; निमिअं स्थापितम्, है० VIII. iv. 199, 258. 423) The figure of speech is पूर्णपमा with केव on क as well as वारीमहे. With वावलिम compare Marāṭhi बाहुली. Hemacandra records the form वारीमहे (VIII. i. 4), does he take it from here? 424) अण्णमय = अन्यमय = अन्याहमम्, 'constituted of something else (other than flesh and bones). 426) O friend, what (more) should I say? My heart, free from all formalities, is always with you; and yet I say to you 'Look at me once'. Thus महानुमति plainly tells माचवीलता that she should help her individually and thus alone her desire would be fulfilled. If we take समयं = समदम्, 'our heart is infatuated with you', i. e., we are all attached to you. 428) Note मणे is Mas. मणएते = मौरवयसि, 'why do you give me more importance (than is due to me)? 429) It would have been better if we had सा for से (misprinted as ते). The com. needs to be rewritten thus. इत्येवं मणन्यास्तस्याः (= से) माचवीलतायाः यावन्महानुमतिः कण्ठे सगति दृढतरं तावत् स सिद्धकुमारः अहम् आलिङ्गतः इति मन्यते. 432) One is not satisfied with the commentator's explanation; can we not construe thus : सहियणनोरवियाए वि (महाणुमहेए) अणुणमा विद्रो ततो पवाविया समयं न चलह [किंनु] अणियतं चिते पविवालह. The heart of Mahānumati was already transfixed on the prince; her eye which was accompanying her was directed towards that place and would not move along but it was waiting for the heart. Her heart was so much set on the prince that she could not withdraw her attention from him. ततो = ततः 'towards that place', see Speiser's Sanskrit Syntax, section 290. 433) Obviously the subject is महानुमति and understood, for the predicate अलिङ्गह in the next grāthā. 434) से माचवीलतायाः Gen. for Acc. 435) Construe thus : हियणुसल्लया तद्विवाहृतं (i. e. मलयाहृतं) आवाविहईं नयणेहं अम्हे सपुट्टमुहीओ कह वि अलयं हियतओ [= अमिग्रासाः]. For the idea of the eyes waiting on the heart, see verse No 432 above. To be correct, the gloss No. 2 should be read वस्तुमुहयः. Either हि is an expletive, or an interjection of 'hurry', if we do not want to take हियतओ = अमिग्रासाः. The alternative reading वि is less satisfactory. 436) The com. तावय = तावता 'in the meanwhile'. वियलियंमुमरो, there is a pun on the word मुंनु, cf. चिद्विपलव IX. 65-दुनतरमयति संसमानांशुः. Read in the com. विद्वन्मोश्चनयमन etc. 437) विद्रोए लंछओ is explained by the com. thus : दृष्टेकहितो दृष्टीभूतः; but I think, it has to be explained a bit differently. When it was noon and the sun was at the centre of the sky, people dared not look at him. But as he is going down in the west, he is जणस्त विद्रोए लंछओ, i. e., जनस्य दृष्ट्या लङ्घितः, lit. 'was traversed by the eyes of the people', i. e. could be looked at, fig insulted. Here the figure of speech is अर्वांतरन्यास; 'Even the great, when dislodged from their position, get disgraced' 438) There is a pun on स्रो, the sun, a brave man. अपश्चिम, 'not having another in the rear', 'last'. Dr. Raghavan observes : In 438 the rhetoric requires *pāścima* and not *apaścima*, and though the

reading with *pasima* has a redundant *api*, the sense required is 'in the west', and by '*śleṣa*' 'in the last stage'. वस, state, stage, condition or period of life. We have an अर्धान्तर्यामि here. 443) The P gloss suggests that संगलन = संकलन. The Sun is the ripe fruit of the tree of the sky; and the twilight is the splashing juice of this fruit when fallen on the rock of the setting-mountain. सच्छद् = ससद्. दे० वा० ८-१. Com. पतनोच्छ्रयससप्रभा? A reading like सच्छद्वा would give an equally satisfactory meaning. 445) In the context of हुत and आहुत, ओहुत may be equated with अवाह्युत (the com. अधोमुख); PSM notes a देशी word ओहुत १ खिन्न, २ अवनत, नीचे झुका हुआ. Looking at the variants, it appears that the basic reading was difficult, if not uncertain. The reading of P may be improved on thus: अत्यग्निहुत = अस्तगिरिसंमुख. Rather कृष्ट for कर्षिता in the com. 446) Compare with the गडवहो १११५: उक्लिष्य गङ्गातुल्यदंढेन समुत्सतकरकेतुः। पच्छरवि विदभरोण्य कलसो बभूव ससङ्घो ॥. Some of the fancies of the poet about the sunset are striking and attractive. 447) वसुयाय = शुष्क, a देशी word. वसुआह = उद्गति, हैम० VII. iv. 11, see वसुताह at 484 below. P-gloss पाञ्चपात may presume वैसुयाय in P which reads वसुयाय. Or is it that वसुयाय = अवसयाय, dew? In that case वसुयाय etc. = 'having the complexion of saffron flower slightly darkened by dew-fall'. 452) Cf. बृहत्सामञ्जरी (p. 354) IX, 831: नीलाम्बुजैरिवोत्सृष्टं अमरैरिव मूर्धितम्। नीलकण्ठैरिवोद्गर्ग च चार सुचिरे तमः ॥ 453) भुवणयत्नं gives a better sense? 454) Does a presuppose पद्ममल्लं तु वरिवियड? The reading हर for रह is equally good. दीक्षितं वसता 'began to appear or to be visible', the com. explains: दर्शयितुं प्रवृत्ता दृग्गोचरीभूता; cf. Marāṭhi दिस्तू लक्षणं. 455) The reference is to the slender crescent moon. 456) आलिङ्गन = आलेहन licking? ओसरिय = उत्सृष्ट? 457) The reading of B is different; आयेव = आलाप.

458-552) Mahānumati bade good bye to her friends, and retired to her bed chamber pining with passionate love. Being rather nervous on account of our delay in returning, I approached her mother Vasantaśrī and explained to her how we sported long on the Malaya mountain, and how Mahānumati is tired and therefore could not come to her. She sent me back to look after her. I did not see her in the bed chamber which was neglected in a disorderly condition; and I climbed up expecting to find her on the jewelled terrace under the cool rays of the moon who was rising up in the sky destroying darkness (Description 468-72). I realized that the moon's rays were having an adverse effect on her. I saw her on the crystal slab. I touched her body and asked her why she was feverish, why she was here on the terrace, why her limbs were throbbing, why she was perspiring, why she was talking irrelevant and looking vacant etc. To lighten the burden of her pangs, she disclosed to me rather bashfully how she has been overpowered, beyond the bounds of decency, by the god of love since she saw the Siddha prince who smilingly put the ring on her finger and how she is being oppressed by the moon-beams and sylvan breezes. I explained to her that it was not possible to escape Madana's attack, and prepared for her a cool bed of lotus leaves. Just then, while she was still uneasy, there arrived Madhavilātā, looking tired by the aerial journey. Seeing her love-lorn state she delivered a letter on palm-leaf to Mahānumati who joyfully

placed it on her breasts. Mādhavānila wrote to her in that letter that even the necklace, cool on account of its contact with her budding breasts, is not able to extinguish the fire of passion enkindled in him since he saw her. He sent, in addition, oral greetings to me and wished to meet me. Mādhavīlatā explained to me how the prince was talking about us, how it was sun-set, how darkness was spreading everywhere, how the moon rose (Described 516-529), how the moon's rays struck him like arrows of Madana, how the necklace would not cool him, how he started talking irrelevant, how she explained to him the various stages of the development of passion (Kāmāvatthā described 540 etc.), how a happy meeting alone is a remedy against all this, and how he sent her to us.

459) संक = संक. 461) अम्ह Nom. pl.: the grammar (Pischel § 415) notes it only in the sing., अम्ह, besides अम्हे, being given in the pl. 462) सुदिओ श्रान्तः, दे० ना० ८-३९. 464) Or what else was known or seen by her (there) is described in the following lines. 465) B reads एयं for एवं. Note the use of जह् and तह् for the statement of fact and deduction of inference. 466) भूय for भूयि, Acc. sing. 468) पदसर = प्रविष्टा to enter. 469-70) A nice imagery indeed. 471) आलपती is conjectural, कहेइ = कथयति. 472) Are we to read क्षणरागिणि in the com? 475) परिमासिऊण = परिमृश्य. कीसेरिसो ताओ = why such fever? 476) वासहर, वासभरण and सेजाहर mean the same. आलुन = स्पृष्ट, हे० VIII. iv 182 479) रिवा is 4 P, so रिवास्तित for रिवायमानानि in the com. 480) पवत्तण = प्रवर्तन, action, movement. 481) संकिरी = शङ्काशील or शङ्कावती. 483) Rather 'सहजं वदन in the com. 484) मत्तं = मात्र. 486) Read in the com rather लज्जावशावनाक्षि' etc. Why not construe thus: 'क्षि पुण एवविहं असंतं (in the sense of अशान्तिः, restlessness, anxiety) न निवृत्तिवद्वा? Restlessness like this, however, cannot be concealed. The com takes असंतं = असत् विरुद्धम्, P-gloss कृत्स्नितम्. The commentator's deduction अतो न निवेद्यते is self contradictory. 487) The variants of K are: अणुद्वय, 'अणुस्स, लज्जाए साद्विअ', पिभ, हज्जहिअण. 488) असाहजिज्जं = अकथनीयम्. 489) The various readings of K are: 'मणो, हज्जलोअणाहि, नीयम्ह. 492) For a satisfactory construction we want भरती च and भावयंती च, सिणिद्ध्या stands for सिणिद्धयं Acc. sing. 493) B reads विणयं च अणुणयणुणं च, while the com. presumes a reading like अणोवमणुणं च, अणूणय = अनूतक, क being the स्वार्ये suffix; अनूत, great; cf रघुवंश VI. 36 : गुणरत्ननाम्. 494) भवणमास्त्रा would give more explicit meaning. Still the reading किं is accepted for the following reasons. एयं in that context sufficiently implies the place and the best and the earliest mss. read किं. 496) We can take the first line as an independent sentence; or taking the 'directions' collectively, एयाओ पञ्चलियाओ and दिसाओ can be taken as Abl. sing. forms. The form एति clearly indicates the possibility of the second alternative, though the repetition of अज्ज is a real obstacle. 498) Though B reads सव्वे, the com. presumes सव्वं which perhaps is misread as सव्वं from the graphic resemblance between व and च, तरिज्जह = शक्यते, हे० VIII. iv. 86. 499) अण्यं तं (v. l. अण्यं) णमिज्जह, 'Everything else can be concealed, but this secret of love etc.' Or we will have to take it as a question: Moreover, can it be concealed? The remaining portion of the gāthā may be construed thus: दुवणु, एयं पुण वम्महहस्सं गुपंत [= गुपयमानं] बह कुडीहोइ न तहा पयसिज्जंतं [कुडीहोइ] । 500) सरिस suitable, or सरस fresh. 503) निविच or निविच is not noted in the

PSM. It is to be connected with निष discussed in the notes under 123 above, and it is used in this text in the sense of निषिद्ध, निवृत्त, निरन्तर etc. 507) वयन + अप्याहणाए, अप्याह संविष्ट, हे० VIII. iv. 180, so अप्याहण = संवेष्ट; see the Glossary for अप्याहण, अप्याहियं, etc. used at different places. अणिसामिय + अनिसामित. The two expressions परि... सुहीए and अणि... प्याहणाए can be taken, and perhaps with more propriety, as Gen. -Dat. qualifying महागुमईए. कुबल्याबली tells that the letter was suddenly read by her to महागुमति. 508) This and the next gāthā constitute the text of the letter which begins with स्वस्ति. 511) तावय = तावता or तावत् च. 512) The form तुयं is not impossible in Nom. sing. for which grammars give तुम, तू, तुवं etc. As it occurs only once in this text it may be even a misreading for तुम which is quite popular with our author. उवयार + अप्याहणाण, i. e. उपचारसंदेशानाम्, of formal messages. 514) तए = तदा or ततः ? 515) अच्छिओ = lit. आसितः. 516) Though the idea is different, this gāthā has some words common with the speech of विबूषक in the रत्नावली, Act III : एसो कहु गुहजगुगओबिल्लतद्विअओ संझावददिणनकेदो वि अ अथगिरिसिद्धरक्षण अणुसरदि भअवं सहस्सरस्ती । 517) परितल्लिणबद्ध 'situated at the bottom' ? Elsewhere (455, 741) परितल्लिण means slender, thin etc. 518) खणुओ कीलकः, हे० ना० II. 68. Is it खणुयं = खणुयं = स्वणुयम् ? The gleaming stars are fancied to be so many glowing stumps of trees. The last few words remind us of 453 as found in P. 519) उण्कुख-उम्मुइ हे० VIII. iv. 105, where कुख = मुख. 521) Why not take कवोल्लास = कपोल्लास, 'beautiful cheek' on the analogy of कर्णपास 'a beautiful ear.' Dr. Raghavan observes : 'The suggestion of *kapalapāśa* made by the editor lacks the support of usage.' 523) दन्तुरित 'filled with' तल्लित 'rendered thin.' 524) The first line is practically identical with that of 468 above. इर in the sense of ईवत् can be used in Sanskrit as well. 525) उण्कुसिय = उम्मुइ as at 519. 526) Better मृतानि for भरितानि in the छया. 527) ओअमय = व्याप, हे० VIII. iv. 141; can we take literally ओवमण = उद्वमण ? Lit. उव्वरिय = उव्वरित, left over, surplus. मल्लओ the Malaya mountain. According to P गुहाहरत्पाहं = गुहागृहस्थानि. उव्व (PSM कुत्त) = उव्वित. 528) Lit. णिव्वसिय = निर्वपित, 'rendered cool.' "The नल्लिनी (sun-lotus plant) herself, (and not the moon), was the loser in not having formed union with the moon who was *sakala* (i full of digits, ii skilled in arts), everywhere visible (also famous) in the world, and had rendered cool (also given satisfaction to) the whole world." 530) The PSM equates वारिओ with वारितः, the latter perhaps a back-formation; cf. वारः sprinkling, wetting; वारिओ = ग्रहितः (in the sense of गृहीतः) ? सुविसण्णो is perhaps a slip for सुणिसण्णो as indicated even by the gloss उपविष्ट. 532) The P. gloss ज्ञापते presumes a reading like ज्ञाह. It appears that इहं णिज्झइ is to be taken with every clause with slight changes in the shade of its meaning. The gāthā may be freely rendered thus : By (the advancing) night, the moon is taken up (high in the sky); with the (rising) moon even the night advances; with both of them (namely, the rising moon and the advancing night) his passion rises higher; by the passion his (pang of) separation is taken far off; and even thereby (i. e., by the pang of separation) his agony is increased much. The शृङ्गारप्रकाश of Bhoja (22-24, Madras 1926) has a quotation like this (p. 21) : चंदुजोएण मज्जो मएण चंदाअओ णु बद्धिअपसरो । दोहि वि तेहि णु मज्जो मज्जेण णु सो वि ते णिज्झा अज्झमि ॥ which is identical with Setubandha X. 81. 538) Note अस्ते = अविवमानम्.

according to P-gloss. 539) The phrase अंगे समावृहद् is not quite apt: perhaps the author is confusing in his mind the two types of कामावस्था. The कामावस्था here signifies the stages of the progress of love-affair leading to union; they are not plainly enumerated, still they could be tentatively listed thus : परितोष, आत्मप, चिन्ता, उरुस्पर्श, दूतीप्रेषण, गुणकीर्तन, and समागम. These are to be distinguished from ten stages through which a lover in separation passes, mentioned in the following verses : गिसु गुणज्ज्ञ पयश्मिणं भारहरामायणेसु सख्येषु । जह् दस कामावस्था होति कुडं कामयजनणे ॥ पदमा जणेह चितं बीयाए ग्रहद् संगमुसुह । दीहुन्हा नीसास इवति तदबाए वत्थाए ॥ जरयं जणह चउत्थो पंचमावत्थाए ढज्जह अंग । न य भोयणं च रुचह छावत्थाए कामिस्स ॥ सप्तमियाए मुच्छा अदमवत्थाए होह उम्माओ । पाणाण य संदेहो नवमावत्थाए पत्तस्स ॥ दसमावत्थाए गयो कामी जीवेण मुक्खए ।; these are really विरहावस्थास; see the story of अमरदत्त, 41-45, from Devendra's comm. on the Uttarādhyaṇa. Compare नाट्यशास्त्र (24. 159): दशवस्यागत कामं नानामावैः प्रकशयेत् ॥ प्रथमे त्वभिलाषः स्याद् द्वितीये चिन्तनं भवेत् । अनुस्मृतिस्तृतीये तु चतुर्थे गुणकीर्तनम् ॥ उद्वेगः पञ्चमे प्रोक्तो विलापः षष्ठ उच्यते । उन्मादः सप्तमो ह्येवो भवेद् व्याधिरष्टमाष्टमः ॥ नवमे जडता प्रोक्ता दशमे मरणं भवेत् ॥ See also Daśarūpa 41 and Sāhityadarpaṇa 3 190. Compare also the following verses from the Bhagavatī Ārādhana: असौविसेण अवहत्सस्स वि वेगा इवति सत्तेव । दस होति पुणो वेगा कामभुयंगवहत्सस्स ॥ ८९२ ॥ पदमे मोचदि वेगे दंतु त इच्छदि चिदियवेगे । गित्ससदि तदियवेगे आगेइदि जरो चउत्थमि ॥ ८९३ ॥ ढज्जदि पचमवेगे अग छट्ठेण राचइ भत्त । मुच्छिज्जदि सप्तमए उम्माओ होइ अदमए ॥ ८९४ ॥ नवमे ण किंवि जाणदि दसमे पाणेइ मुक्खदि मधो । संकपवसेण पुणो वेगा तिब्बा व भदा व ॥ ८९५ ॥ 544) मुक्कपंटेरो = मुक्कतसदेगः? This gāthā presents some difficulty. 545) There are six flavours or *rasas*: कटु, आम्ल, मधुर, लवण, तिक्त and कषाय; the flavour or relish of amorous satisfaction is called here the seventh *rasa*. 546) कुण = कृ, to produce, to generate. 547) Note the series : संभोगसुख > विभग्म > स्नेह > प्रणय. 548) पमाणववद्वियम्म increased to a great measure. दिव्व = देव्व = वैव. 550) The first सि is a meaningless particle added for metrical needs (pāda-pūrāṇe), see *है* VIII ii. 217; of course here it is possible to presume that तसि may be just a scribal slip for तपि, ऐरिछयव्व = प्रेक्षण, seeing, glance. 551) मणयं पि = मनाय् अपि; if so, then किं पि is perhaps a slip for किं पि = किंचित्. The form मणयम्म for मनसि is not an impossibility and gives also satisfactory meaning, though it is a slight improvement on the available reading. 552) Shall we read तुम्ह-पय-etc. ? P would separate तुम्ह and पय.

553 79) I requested Mādhavilātā to convey to Mādhavānila that just as he came from a respectable family, the princess Mahānumati too, as is well known, comes from a noble family and that therefore the prince might choose her for marriage after consulting his father. Mādhavilātā agreed to it, but wished that a message to prince Mādhavānila might be sent by Mahānumati. Mahānumati placed the entire responsibility on Mādhavilātā. After Mādhavilātā departed, the fire of passion began to burn bright in the heart of Mahānumati who felt anxious that some ill might befall the prince who was already suffering and therefore wanted to go personally to the Malaya mountain and offer herself to him without a moment's delay. I told her that I knew very well the mischief of Madana especially when one yearns for an inaccessible mate, and further advised her that she should patiently put up with what has fallen to her lot, that it did not behove her

status to be self-willed like this, and that she should learn from my own tale which runs thus.

553) Note the form भणिञ्जासु, with the Imperative inflection. 554) भणसि=भण्यसे is apparently a form of the Passive. Construe : [हे माधवीलते, त्वम्] भण्यसे, or [हे माधवीलते, त्वम्] भण !; the latter involves some repetition (note भणिञ्जासु in 553) and would give active sense to भणसि. 555) At a second thought I find that जणसि = जानासि, and a word like ज्ञाया or समुपपन्ना 'born' is understood after कुले, कं stands for किं. It is possible to take जय-विह्वल = जयोविमवावारसीञ्जनाम् 556) Better ता एते = तस्मादेव. अनुसरित worthy, matching; the expression अण्णे may be rendered thus : 'the existence or presence of mutually matching understanding and affection.' The second line is practically identical with that of 413 above; so better render, as discussed above, पुण्यमतिकानां केवामपि etc. 558) Grammars note only दुग्धे; but here we have दुग्धि, corresponding to अग्नि of the 1st person. It is rather interesting that P notes a variant for a portion of the first line which is not self sufficient and hence not clear. It is just possible that P is noting it from some ms. A word like मयं or संमय will have to be understood after अंभम्. In using the word पद्मणे, either माधवीलता means her own master, or if she means 'husband' (of महाजुवति), the usage is anticipatory, because they are not married as yet. 559) According to P-gloss परत्तिव = परिवर्तित, but I would equate it with परावर्तित and explain its change on the analogy of आवर्तनावः = अतमाणो etc., under हे. VIII. i. 271; Pischel § 165. Has परत्तिव anything to do with परत्र + इक, giving the sense of परत्तु? 560) ततो = ततः; for the same we have here तद्गो, not recorded by the grammars which, however, give तदत्ते and तद्विती, कुणिज्जासु Imp. 2nd p. sing. 563) सुदुतमेत is the object of शिवाहिङ्ग 564) तए = त्वया, also at 567. The P-gloss अल्पाधिकं is redundant. अप्पाहियं = संदिष्टम्, see notes on 507 above so read the chāyā न किंचित् संदिष्टं वचनम् !. 565) Is it that the author uses पि without any specific force, but just as a meaningless appendage; note here अण्णं पि किपि [= किंचि ?]. Note the use of future with मा. 'May not anything befall him, anything which is more critical even than this (जं इमाओ वि सविसेत्). 566) Note Loc. sing. मलसेलेमि वचम्. Better वचम् = वचनाः. अप्पणे is perhaps a scribal slip for अप्पणा. Lit. सह = राज्, हे. VIII. iv. 100. 567) The variants of K are: न, हिअं, गं, जीय omitted, निष्ठं, विअ; K reads मयण. 569) A verse nearly identical with this occurs in the story of अगबद्ध found in Devendra's com. (A. D. 1123) on the Uitarādhyaṇa: पेरेवंतो उ पुरकएहि कम्मेहि केहि वि बराओ । दुद्धमिच्छंते दुद्धजणपुणए जणो पडह ॥ ३८ ॥ 570) वेच्छो = दर्शनशीलः ? Compare in this context what सागरिका says in the रत्नावली, Act II; हिअं, पसीद पसीद । किं इमिणा आजासमेतकलेण दुद्धजणपत्यणुवणेण । अण्णं व । जेण एव दिठ्ठेण दे हैदिसो संदाओ ण बूदि । etc. Also verse 1 in the same Act : दुद्धजणपुणराओ etc. 571) दयितः a beloved, lover; here दयं = दयितम्, does this mean प्रेम्न ? Compare Vajjalagg: m 339 which runs thus: ताव विअ होइ सुहं जाव ण कीइ पिओ जणो को वि । पिअसंगो जेहि कओ दुक्काण समपिओ अप्पा ॥. 573) According to हे. VIII. iv. 74 and 132, झर = स्मृ and झूर = क्षिद; here the sense is that of the latter. Or even क्षामाणुं for क्षामाणुलम् 575) Compare अगबद्धगीता १७-३७: यत्तदमे विवसिष परिणमेऽवृत्तोपमम् । तत्तुलं सारिषकं श्रेयसमस्तुद्विप्रसादम् ॥. 577) Generally घूया but here घूवा which may

be looked upon as a case of वञ्चुति. कद = कदं. असावर्ण्य = असावर्ण्यम्, i. e., violation of सावर्ण्य or similarity of caste ?

KUVALAYĀVALI TELLS HER TALE TO MAHĀNUMATI 579-665.

580-633) 'The mighty king Vipulāśaya, being displeased with his extensive fortunes, gave his kingdom to chosen priests and started practising a severe penance on the Himālayas. Indra became nervous at his success and sent the celestial nymph Rambhā on the earth to hinder his austerities. She could enkindle his cupidity; and after remaining with him for a while, she became pregnant, to the satisfaction of gods. The day I was born from her, she left me there and went to heaven. My father invoked the aid of sylvan deities who nourished me with fruit-juice. I grew up with the animals of the forest and began to attend to domestic duties for my father. One morning while I was moving about for gathering flowers in the forest (Described 593-97), I happened to see a celestial Vimāna (Described 599-600) which was alighting on the earth and was occupied by an attractive youth (Described 601-3) who was looking at me. Overpowered by wonder, respect and modesty I offered flowers before him and felt happy to have seen him. In reply to his kindly inquiry I introduced myself to him. He told me affectionately that our meeting was not improper for he too came from a Gandharva family and that his name was Citrāṅgada. He disclosed his intense love for me; he expressed his will to place all his possessions at my disposal; and he made a proposal for my hand (in marriage). His words thrilled my heart with joy and my eyes responded favourably. I was filled with passion. Quite modestly I expressed my approval, but requested him to mention all this to my father in the hermitage. Lest hindrances may crop up, he was not willing to brook any delay. He held my hand, and even against the family custom we got ourselves wedded under the pressure of passion. After spending the whole day under the Saptacchada tree in that charming park, I told my beloved in the evening that this violation of decorum on our part would not go unheeded. He asked me not to fear, but go to his abode; and he assured me that my father would be appeased after some time.

581) Or आदिब्रह्मनात्म्योः ? 585. 1-3) (J). These three gāthās are found in the oldest ms. Even if they are omitted, the narration does not suffer much. They make the context clearer, add some clarificatory details, and have a dramatic tone about them. The last gāthā adds that when his mind was ruffled by seeing her, the fire of passion began to burn bright. 587) पसू-समर, at the time of delivery, at the time of my birth. 588) Here ति is used with the Acc.; even in Sanskrit इति sometimes appears with the Acc.; संन्यासमिति यं प्राहुः in the गीता. 590) पौत = a young one, or a garment. 592) पसू = पसूण. The expression कर्म-वक्षणण presents some difficulty; वक्षण = वक्षण, time (in general), festivity (by rule, वृत्त = festivity); or वक्षण = वक्षण ? 593) We want the reading विवर्ति for विवर्त. 594) The first line is identical with that of 1030; compare the second line with portions of 57, 229 and 628. 598) Note the loss of initial अ

in बलविय. 600) Or सुहाय्येयं = सुहाय्येयम्. 604) Note चित्तो कुसुमंजली, i. e., अञ्जलि is Mas. here as in Sanakrit. 605) Note इमे Loc. sing. of the Mas. 606) Are we to read सुदमहुरक्वरेहि ? 607) Better equate पुष्पलाहि (see 744 below) with पुष्पलाहि Voc. sing., 'O flower-plucking girl', than with पुष्पलाहि as suggested in the chāyā. Rather separate तं and सि and take सि as a particle for पादरत्नने, used by our author more than once. So read simply त्व for तस्मिन् in the chāyā. As it stands, it is an अक्षरवृत्, every foot having 16 syllables and the scheme of gaṇas : रोमौजौगः । Is it गलितक which is defined thus: द्वौ पद्यमात्री द्वौ चतुर्मात्रावेकस्मिन्नात्रो गणो गलितकम् । अद्वौ पादे यमिते सति । हे० छन्दोनु० IV. 2. ? Dr V. Raghavan observes thus: The gāthā No. '607 does not seem to be in Galitaka metre, which as shown elsewhere by the undersigned and as the very Haima citation made by the Editor here means, requires rhymed feet'. For some discussion of his about the Galitaka metre, Hiriyanna Comm. volume, pp. 156 ff. Mysore 1952 609) आसंघ = इच्छा । आशयेरयन्ते । दे० ना० १-६३. Can we take आसंघ = सासङ्गम्, because we have already साहिलसं above ? आसंघ = संभाव्य हे० VIII. iv. 35. 610) एकेकमं अन्योन्यम् । दे० ना० १-१४५. 612) कोश is also Neu. according to some lexicons. Note the repetition of सि; either कियि = किञ्चि, or यि therein has no special signification. 613) Compare the 2nd line with that of 567. Have two sentences : न सह्य कालव्यथे । मह द्वियह etc सह्य = राजते or शोभते or even सहते. द्वियह Loc. sing. would be quite a normal form in Apabhramśa. 614) सह is noted for the Gen. pl. only 'Pischel § 415), but here sing. Note the footnote No. 3; that clearly indicates that the copyist of P is aware of more than one Ms. with variant readings at times 615) In these gāthās we have an intelligent depiction of the finer sentimental reactions of कुसुमावली. 617) असहिरणा impatience, restlessness ? P gloss explains it here as अनवगणना परा and elsewhere as असचीरता = असुकरता, footnote 4 on p. 138. 618) कं used for किं. At a second thought I find it better to take ऊरुक्केण and render the line thus: प्रकटीकृता हताशेन लघुता ऊरुक्केण. 619) There appears to be some uncertainty about the spelling of पोरत्थ or पोरत्थिव. The P-gloss quotes a definition as it were पोरत्थो दुःखणो अ वेत्ती । According to दे० ना० VI, 62 : पोरच्छे दुर्जनः । The Prakrit grammar of Trivikrama gives a different meaning (L iv. 121) : पोरत्थो मत्सरी, पौलस्त्यवत् । पत्थिवो वधितः, वेदित इत्यन्ये । दे० ना० IV. 18. लज्जालया cf. Marāṭhī लज्जाळू. 620) Note that she is scratching the ground with the thumb of the left foot : it appears to be symbolic of bashful, moody reflectiveness. Compare बृहत्कथामञ्जरी 993 (p. 409) : भुलेति लज्जिता तन्वा वरणेन लिलेख सा । महीं साचोद्धतापक्वौ वीक्षमाणा वृषात्पञ्चम् ॥ 621) Can we translate the last sentence thus: 'How is it that one is not (i. e., one does not like to be) seen from your side (i. e., by you).' She means to say that any girl would very much like the idea of being lovingly looked at by him. 623) सह्य to wait ? 624) युक्त = अंश, हे० VIII. iv. 177; अवसरयुक्तमि 'when the right moment or the opportunity is missed.' सिल्लिगे सिद्धुः । दे० ना० VIII. 30. 625) Better वसि = वसत्ये, Voc. sing., O friend ! It is equally possible to take सुनियमनाहिलसं. The sense requires that अवसरिव = अवसरित rather than अपसरित. As a modest girl she might have rather withheld or contracted her hand than extended it. 626) पद्मसु = विसृ, हे० VIII. iv. 75. It is possible to take मञ्ज = मम agreeing with -कुसुमाएँ and -वधियाएँ Gen. sing. and व वीणाहो = स (गान्धर्वः) वीणाहः. 628)

According to Hemacandra (३० VIII, iv. 421) कर्त्तव्यो विषः ।, निविष्य = निर्वर्त्तय, the sense being that of निविष्य. प्रसूत is often used in this text for प्रसून, flower. Are we to read परिवर्त्तयै qualifying तरु-विडम्बितम् ? 630) बोल = गच्छ, ३० VIII. iv. 162. Note the word अणुकर, once in the reading of B also अणुकर. 631) The subject of विपरिणमद् is all the four items collectively, as indicated by the use of च. 632) गच्छन्तु, Present or Imp. pl.; such forms, i. e., with the termination न्तु are found in the Prākṛit of the plays; they show perhaps the influence of forms like गन् न्तु = गताः स्मः; if the root is p. p. कद्, कद्गन्तु = कृष्टः स्मः, also कर्त्तव्यः.

634-665) While we were talking thus, there arrived my father, looking tired of searching for me for long; and when he saw me seated with the Gandharva prince in his Vimāna, he pronounced a curse that the prince should be born among Rākṣasas, because he had kidnapped his daughter. The guilty prince asked him when his life there would be terminated. The sage became cool, and with pity on me, told him that it would end when he is hit on the head in a fierce battle. The curse carried away the prince, leaving me helpless. Being ashamed of my behaviour I concealed myself behind a thicket of creepers to escape the eye of my father. By this time it was sunset with darkness spreading everywhere. Hiding myself I moved about. Everything round me was gloomy. I wept in the name of my cruel father, my loving beloved, my indifferent mother and the kind sylvan deities. Death alone, I felt, would rescue me from this misery; and I resolved to commit suicide by strangling myself with a garment on the branch of a tree. I prayed that the same Gandharva prince should be my husband in the next life. When I hung myself and was just half alive, I heard the helping voice of my mother who rushed forth, cut the noose and took me on her lap. She disapproved my father's attitude, sympathised with my innocence, and assured me that I could spend my time happily in the family of Nalakūbara, well-known for his kindness and generosity. Thus she placed me under the care of your father; and you know how happily I am spending my time with you. So from my experience I request you not to ignore the elders. We will either take your mother into confidence, or I would see that the prince chooses you for marriage: thus alone you would be happy.'

634) P-gloss presumes a reading तस्य विष for तसो विष. 635) Or केवलं for नवरं in the chāyā. These four gāthā 635*1-4 are found in P only. Without these verses the context would suffer. Even in P, they are taken over later from another MS, as it is clear from the scribal remark and the repetition of numbering. The gaps in the readings show that the MS. from which they are taken was damaged. 635*1) रक्कस for रक्कस is perhaps due to metrical needs. 635*2) If we do not accept the emendation in the footnote 1; it follows that बराह = बराह. 635*3) See the emendation in the footnote; compare पाणिनिः सिद्धये तस्या मुनिहसि सायेण, at 1220 below. 640) Pātāla is an abode of darkness. 641) Or even ताह = ता + अह. The PSM notes उपिच्छ or उपित्व with the meanings त्रस, मोत; उदयेत्य is just the same word. 642) The reading विमलेमि presents some difficulty; it may stand for वि मलेमि as suggested there, or for वि

पावेमि (=पालयामि). 643) तं may stand either for जीवं in the earlier gāthā or for रूपं understood. Or can सञ्च be taken as an adjective and read सञ्च-मत्तानं? 644) Construe कोस मद्द एवस्थितो जायो, मद्द meaning for me, towards me. 646) As suggested there we want the reading पञ्चिस्ते = प्रपत्त्ये, or even प्रपञ्चिष्यामि. 649) It appears to be the very सप्तच्छद tree under which she had spent the day with her beloved, see 629 above. 650) Or वलियमिह = वलितामि, for वलितवती अमि, past p. p. used actively. We can have even हृदयेष्टा for हृदयेष्टिता in the chāyā. 652) सो हविष्मातु is something unusual; सो हविष्मा (= भवेत्) would be quite alright; is it that सु (to be separated from हविष्मा) is just an appendage, like सि or standing for the basic सि, added for the sake of metre (पादपूर्णे)? Or हविष्मा + आतु? 654*1) (P). In 653 Kuvalayāvali has tied herself to a branch; sometime she should be released; so in a way this verse is necessary. But it is very loosely introduced and is not properly connected with the following verse. It is like an addition after a second thought. Repetition of the numbering shows that it was taken in P later. 655) Note गिर + अवराह, the prefix is गिर. The sense of परिसेसिया is त्यक्ता, abandoned, left behind. 660) सञ्चक्षिया 'looked after'. We get here एचिरं or एचिरं for इयं चरं 661) तेण + एतत्त = तेणत्तं, generally तेणेत्तियं. Read in the chāyā एतावन्तं for एतावत्. 662*1) (P) This gāthā is a good conclusion for Kuvalayāvali's autobiography. It can be dispensed with, only if one remembers 579. It appears like an addition at a second thought. 664) Note the Saṁdhi: कुलहरीसेहि = कुलहरीसेहि. बरेजसि and दिग्जसि by the respective heads of the families. 665) Or उभयोः for उभयेषाम् in the chāyā.

666-700) By that time it was morning, and the bright sun rose in the East presenting various scenes (Described 667-78). Finding that it was broad day light, she asked me to go to the Malaya mountain and do what is proper for the occasion. I started in a Vimāna and reached that Malaya palace. Not only it was neglected and desolate but it also presented a horrid scene; and I was simply shocked by this inexplicable situation. To get some information, I went to Keralāpuri which was full of lamentation. I learnt there from a street guard (pratāpī-pāla) that the prince, while practising some Vidyā, was carried away by some one earlier night; that the king Malayānila and his queen, not finding their son, were plunged in a sea of sorrow; that the king, seeing no other alternative, has decided to retire to the forest bestowing the kingdom on his brother-in-law; and that all this has caused great grief to the public.

666) जह एव निष्पद्येज 'if it could be accomplished thus'. The night has been tediously long for her; so she wants to know how long it is for morning. 668) The metre is शार्ङ्गविकीर्णितम्. According to the PSM. ओल्लग, also ओल्लग = अवलग्न, meaning स्थान, दुर्बल etc. 670) उचरि or उभरि = उदरे would be quite normal in Apabhraṁśa. 675) विडम्ब = नाशय, ई० VIII. iv. 31. Can we equate विडम्बते with व्युत्थाययन्? cf. बृहत्सामजरी (p. 354), IX. 829: वपुर्द्वयोचवकिता वप्रमुञ्जरा मुवि । सपथ्या सपदि व्युत्थास्तमोबीजकया इव ॥ 676) The figure of speech is योक्ति. 678) Rather समुत्फुलिय = समुत्पुष्ट. 679) The reading of P जं च = चञ्च, that of J अम्ह (= जं च्छ) = च्छन्दस; अम्ह (of which च्छ is just a modification with the loss of ञ) is noted by Pischel in the square brackets (§ 415) for the Gen.

sing. 681) आश्रय presents some difficulty. P-gloss equates it with मणितः; and it perhaps presumes the basic reading as आश्रय. सुजवेण gives better sense as an adjective of सुहृदिमाणेण. The last quarter of this grāthā is short by two mātrās: we may read यत्ता मे ज्ञत्वा. 682) Literally अग्निमन्त्रिय-कुक्षिं would convey that the payment was not washed. The second quarter is metrically defective, having 21 mātrās, instead of 18 as usual. अविह्वलं presents some difficulty; it is better to take it as अचुनिपात्रं. The additional पाठान्तर given in the footnote of P is to be read perhaps as अविह्वलं, full of अविह्वल? If we take it अविह्वलं ते, it gives better sense, but त is redundant. 684) हु occurs only once here in this text perhaps it stands for हु misread. गेरिसं=नु + ईशम्. 686) The reading ताम्, if preferred to नाम्, is quite normal in Apabhraṃśa for तावत्; and its associate ताम्ब is also found in the readings of this text. 688) विहीर = प्रतीक्ष, द्वै. VIII. iv. 193. 691) The PSM notes that व is used in the sense of अपि. 696) Both the forms रोत्न and रोळण are available (Pischel: § 586). 697) परिजन is Mas. in Sanskrit.

701-26) Vacillating between life and death, I resolved to live only to save Mahānumati from dying, returned home heavy with sorrow, and conveyed everything to her. After hearing the sad episode from me, Mahānumati fell on the ground not knowing what to do. Somehow I consoled her. She started pining for her beloved after remembering her various associations with him: how he was first seen by her, how he put the ring on her finger, and how he sent a love letter through Mādhavilātā. She expressed her inability to live without the prince, and therefore she wished to die, never to be born again. I assured her that there were reasons to believe that her beloved was not dead, and that she could hope to meet him only if she lives. I requested her to propitiate Bhavāni whereby her wishes would be fulfilled. She accepted my request and decided to dwell in the forest; and that is how, with the consent of the elders, we have come to stay here.'

701) Better महानुमतिः in the chāyā. 702) Expressions like मणे चिंततो, मणमि चरिळण, हियण चितियं etc are found in this text as well as in the story of Agarādatta by Devendra in his commentary on the Uttarādhyayana. 704) J reads दुब्बोच=दुर्वाच्यम्; दुब्बोच्चं may stand for दुर्वाच्यम्, or it may stand for दुब्बोज्जं=दुर्वाच्यं or दुर्वच्यम् as at 122 above. Or even बुष्पाक वैरिणामपि in the chāyā. 707) Are we to separate and take कयंतपरियण (=परियणं) adverbially? 708) If we stick to the original reading जीवएस, then it can be equated with जीव+क+ईश, क being स्वार्थ addition. सि as noted above is merely for पादपूरणे; so we may read in the chāyā लं for लमसि. 709) Or even त=तत्, then. 710) सुम्हि Inst. pl.; if Nom. pl., then शिपीक्षिजो has the sense of शिपीक्षिज्यंतो. वीसरद=विस्मरति or विस्मर्यते? 713) मरणमकाळे कयं विहिण appears to be idiomatic, if not cryptic: she means to say that she has duly decided for early suicide. 714) मोक्ष is Mas. in Sanskrit, but here Neu. अम्ह Gen. sing. (also next gāthā). Pischel puts it in the square brackets (§ 415). 715) Or पुणजम्हो can be taken as one word. 716) The Kumārāpāla-pratibodha (G O. S.) has a verse like this (p. 66): बरे अच्छंती सुहेण पिच्छिहिसि निययं वच्छे । चिरकालउ वि पावइ अम्ह जणो हि जोवंतो ॥ 716*1) (P)

The scribal remark shows that this gāthā is a later addition in P wherein the verse-number too is repeated. It stands quite loosely in that context; and even if it is omitted, the narration is not affected. In a way it amplifies the suggestion in the earlier gāthā. Construe ओए मजो ति क्ख ब्रीणा (होए). 717) Or इद्वेद्यः भोगः. 718) The use of युगसहस्रैः indicates that Siddhas enjoyed a pretty long period of life; युग means a period of five years. 719) Even his mother would not have subjected herself to the misery of separation from her beloved son, (but rather committed suicide), etc. 720) (JP). The scribal remark shows that it is a later addition in P wherein the verse-no. too is repeated. Request to worship Bhavāni is quite in the fitness of things. समुद्र = समुद्र occurs very often in this poem: perhaps under the influence of popular pronunciation. भवानी = भवानी. 721) Or even इद्वेद्यनि (मविद्यन्ति). 723) What is the subject? 725) Construe कुम्भवनसुतान् [उज्ज्वले] सङ्गो etc. 726) Better प्रबोध्य for प्रबुध्य in the chāyā.

727-87) Hearing this long episode from Kuvalayāvalī, I [i.e. Vijayānanda] asked her how is it that Bhavāni had not still rescued them from misery in spite of their severe austerities. She appeared pessimistic, and continued her narration how Destiny was still cruel to them: 'One day, on the other bank of the river Godāvarī, we heard the noise of people who were discussing the lay-out of the settlement (Described 732-36), and we saw that soon they all camped in hundreds of tents. In the meantime there arrived a princess with a stately following; she with her friends (Described 741-44) came very near us, and all the girls (Described 745-51) started gathering flowers. They got tired and bathed happily (Described 752-60) in the stream of Godāvarī, presenting various scenes. When they came out after finishing their bath, we were attracted by the nymph-like personality of the princess (Described 761-80). While we were wondering who she could be and were quite eager to know about her, she asked her friend Vicitrālekṣhā to go into our hermitage that she might finish the worship of Bhavāni in the meantime. That Vicitrālekṣhā, almost a second heart of that princess, approached us quite courteously; and to satisfy our curiosity she gave us the following details.

727) The sentence is continued in the next gāthā. 728) एम = एवं, quite usual in Apabhraṃśa. 729) इतिमुया is कुलकथावली. Or ओज्ज्वल (but here ओज्ज्वल) = व्याप् ६० VIII. iv. 141. 730) Construe इह इमाजो जं सविसेसं जावं. 732) What follows here is a mutual talk consisting of instructions and requests in the Imp. 2nd p. or Passive 3rd p. निच्छिद्यन् कीरड, let it be cut or marked out; if it is a misreading of विशिष्यन् = विशिष्यन्, then, let it be extended. उद्देश is Mas. in Sanskrit, but here Neu. 733) We want either सारेज्ज इहवडो or सारेज्जसु इहवडं (through Apabhraṃśa इहवडु Nom. and Acc. sing.). जेवजिज = a jeweller. 734) The PSM explains रिदवास as सुदुब्बन. बारकरेणुछनो, of she elephants to be ridden by turns, or बार = दूर? 735) Are we to read 'महापसाणि which would be an object of मोतु? 736) The expression मज्जापावसि presents some difficulty. वेज्ज = विलसत? See notes on 115 above. Either मज्जापावेक or 'वेज्ज = मज्जइवेस or 'विलसत, the lengthening of the third vowel may be due to metrical needs. मज्जापकथय or मज्जापकथय = मज्जनकथय, the अनुस्वार before or the doubling of क is euphonic क. 24

or छन्दःसूत्रे, see ३० VIII. i. 26. 737) Rather एकैकेषाम् for एकैकानाम् in the chāyā. Is 'सएहि' Loc. pl. as in Apabhraṃśa? 738) Or सिंह = सुष्ट? 740) The descriptions of flower-collection and of subsequent bathing are found in other poems too, see शिशुपालवच chs VII and VIII 742) बयलं विडड विमलबलं (v l. विमलं) त्रयोविंशती दीपयोः, दे० ना० VII 33 745) Literally 'कक्षितमनोभिः in the chāyā. 747) Or literally दृष्टवान् = दूरोन्वीकृत, 748) Better स्वेदाद्विहितकानिः or 'स्वेदाद्विगतैः'. 750) समान = समाप्, ३० VIII. VI. 142; both समन्वित and समानवि are the forms of the Gerund, the latter allowed in Apabhraṃśa. 751) सरी = सरित्, 752) Or 'स्मृतावरोहणम् in the chāyā. 753) कच्छद्वय = कच्छद्विष, cf. Marāṭhī कासेटा. 757. सिङ्ग + उवरे = स्तन + उपरि or उदरे? 758) Literally आयात = आयात्. Read रममाणयाः for रमन्याः in the chāyā. We want something like बहइ for होइ for a better sense. 759) Hemacandra equates मसले with भ्रमरः (VIII. i. 244); it is interesting to note that Sanskrit Lexicographers note a word मसन, म, a bee. Rather परिमाणयन्याः for परिमायमानयाः in the chāyā. 762) परिवालिया = परिवारिता, or प्रतिपालिता 766) हरइ attracts; see गउडवहो 367 Or we may expect some such reading: देइइ कुमरीएँ for हरइ कुमरीएँ? 767) Note मज्जएँ is Neu. 768) Lit निर्वर्तनं नृणां भोग... etc. होति, as it stands there, presents some difficulty. उत्सङ्ग is Mās in Sanskrit, but here Neu. 769) Her limbs are being described, so we cannot supply in this context a subject सा for समुत्पद्इ; are we to read समुत्पद्इ for समुत्पद्इ? Dr Raghavan observes: 'In 769 the verb *samudvahati* need not be emended into *samullasati*; all that is necessary is to take the adjective expression *anusādriyam* in an abstract sense *anusādriyam* which is not uncommon usage.' भुवाजुयल, cf. भुजायंत illustrated by Hemacandra at ३० VIII. i. 4. 770) कबरा or कवरः, the neck. 772) Are we to separate वि हरइ? 773) छित्तइ + इंदीवरइ 774) Literally सह = सह ३० VIII. iv. 100. 775) निपकं is to be taken in the sense of निष्कलङ्कम्? Literally विनिर्मलविषं = विनिर्मलपितम् 776) For हरइ see 766 above. In describing the charming personality of लीलवती, the author begins with her feet (764) and going upwards he stops with the description of the केशप्रभार (776). 777) The reading of j is अच्छेण; note the expression चलिं देइ and cf. Marāṭhī हळं देजे. 778) Or परिवर्तितवनी अस्मि as discussed above. 779) With this and the next gāthā compare: अस्याः सगैविषी प्रजापतिरभूच्चन्द्रो नु कान्तप्रभः, शृङ्गारैरसः स्वयं नु मदनो मासो नु पुष्पाक्षरः । वेदाभ्यास ब्रह्मः कथं नु विषयभ्याहृतकीचुडलो, निर्मातुं प्रमथेन्मनोहरमिदं कथं पुराणो मुनिः ॥ विष्णोर्वैद्यीयम् I. 8. The various readings of K are : अहकइ, निपकाइ, लोअपिआ^०; K reads देय^०. 780) Most of these find a place in the list of jewels churned out from the ocean, see the notes on 174 above. Literally विनिर्मलपिता in the chāyā. 781) A gāthā partly resembling this occurs in the tale of अनाद्वय-त-कि एवा अमर-विलसिणी उवाइ होज नगकम अ । कमल अ कि नु एसा सरस्ई कि व पणकसा ॥ ३० ॥ 783, हल for the usual हल. Read इदं for इमां. 784) जो stands either for जा or serves the purpose of जं. अन्ति Inst pl.

787-801) 'The famous king Śilāmegha, the lord of Śirhala, while returning to the capital after strenuous hunting, saw a terrific boar before him. He chased it on horse-back and was led into a thick forest. The boar entered a deep lotus lake, and the king halted on the bank with dismay. Suddenly stood before him an attractive girl with a garland in her hands requesting him to accept her in marriage. On his hesitation she narrated to him her family story.'

789) Generally रत्ना for रमिता in the chāyā. 790) Either एक पादक etc. or एक a separate word to qualify कोले ? Rather समुच्छलितः in the chāyā. Compare कथासरित्सागर p. 33 (verses 43 etc.) where king वज्रसेन pursues a बराह and then meets a girl. 792) Perhaps पिब is a misreading for पोष ; पोषं सुकुमारम्, दे० ना० VI. 60. 793) We want राहुणे निर्गतस्स, Gen. Absolute. It is better that we take सो going with महाकोले. 800) A passive form of the type of परिणीयसि, i. e. in -12 (here of course -iya with yaśruti) Pischel would specialise only for Śaurasenī (see §§ 22, 535), that in माहाराष्ट्री being परिणिजसि; here it may have been formed even under Sanskrit influence, the Sanskrit form being परिणीयसे. 801) मृ=मम, Gen. sing.

802-9) 'The great Vidyādhara king Harṁsa of Sulasā had two daughters Vasantaśrī and myself, Śāradaśrī. Once during our visit to Kailāsa we happened to laugh at Gaṇeśa who was jubilantly dancing before Gauf and Hara. He cursed me that I should be born in the human world and kindly gave as my attendant that boar which brought you here. This means that Gaṇeśa himself has chosen you as my bridegroom, so kindly accept me as your wife.'

803) In the first quarter there are 12 mātrās; still it is defective, because they cannot be divided into gaps of four mātrās each. 805) मे=आवाम्, see notes on 215 above. 808) In the Com. सजातरूपेण perhaps stands for संजातरूपेण? Of course मृ=मम. 809) The reading of B in the second line reminds us of gāthās Nos. 557 and 665.

809-868) Hearing this story Śīlamegha duly married Śāradaśrī and returned to his capital to the joy of all. This princess is their loving daughter, Līlāvati by name. On the day of her birth a divine voice as well as astrologers announced that the beloved chosen by her would be a universal sovereign. Her birth festivities (Described 817-19) were celebrated. When she reached youth, king Śīlamegha ordered experienced painters to sketch all the great kings. The paintings were put in Līlāvati's bed chamber. From the day she saw those various kings, she became emaciated with passionate longing, losing all interest in her daily duties and diversions (Described 828-31). One day I took her into confidence and asked her why she was like this. She disclosed to me the following details: one charming king (Described 838-42) in the painting had struck curiosity in her heart; on inquiry she found that the prince who had won her heart was the famous king Śātavāhana; she yearned to marry him; while she slept anxiously one day she saw in her dream that the prince was on her bed having amorous sports with her; when she got up she was all alone; and since that day she was burning with the fire of separation. She announced further to me that death was certain, if she were not to meet him. In consultation with her, I disclosed all this with due courtesy to her parents who immediately consented that Līlāvati would be sent respectfully and she could go to Hāla (i. e. Śātavāhana) next morning.'

811) कुज or खोज, hoof-mark, as explained by the com. 812) There is, however, a देशी word : परिजिजो खनः। परिदरो खन ह्यनये। दे० ना० VI. 24. 815)

cf. 157-8 with this and the next gāthā. केनापि देवेन by some god, or दिव्येन one who is celestial. 816) वर in the sense of वरण. 818) Lit. कर्णोद्धता; cf. पुण्योत्तेरण in मरुती. The Ms. B expects हरेषु, but 'हि' can be quite normal as the Loc. pl. termination in Apabhraṃśa. The form 'बबाओ' presumes the Sk. word बट्टा; B reads 'बबबाट' = पत्ताका. 819) Note 'बदिण' for बंदीण, perhaps for the sake of metre; such a shortening would be quite normal in Apabh. Both would do: बहुविधानि (lit. 'विष-कानि') or बहुविमवानि. 820) The pā'hā presents some syntactical difficulty; are we to read 'नामरणाइ-मगलं एहि?' 822) Lit. होउअ = भवेत् Pot. 3rd p. sing. 823. Lit. बुदकुआखनाम्. Better लिजनवर-विचकारणं in the com. 824) सीसहा Voc. pl. reminds one of the Apabh. termination 'हो' or 'हु' for Voc. pl.; or सीसह = शिष्यक, *ka* being changed to *ha* on the analogy of शुनक = सुगह, or ह itself being a स्वर्य suffix (Pischel § 206). The object ते for लिहैऊण is understood. 826) पयस = प्रयस ? 828) Compare some of the expressions here with those in the समराहचक्रा, II अथ, pp. 65-6, especially those verses in which the love-lorn condition of कुसुमावली is described : चिरपरिविष पि पावैइ नेय सुपसारियाणसेवायं ! ; बहुमगह नेय भूलनकलायं !. 829) Cf. मउअइ नय गेहवीहिआए उ ! सम. p. 65. 830) Is रउअ used in the sense of रउअण* or अंगराय ? वाउअया cf. बाहुली in मरुती Lit. अविषयं = अवितृणम्. All along she lies on her bed even though she is not asleep. Cf. अह सेविउं पयसा सेउअं अणवरयं !. सम. p. 65. 831) Cf. नाहिलसह आहारं ! सम. p. 65. 833) योगाभ्यास > योगव्यास > जोगाभास. 834) नेचअ to confide. 835) Cf. अलिष पियसहीए पि नाम अकहणीयं ! सम. p. 66-7. According to the text adopted, read the com. thus: तव न कवयामि ? ! 836) Note the form जणति, for the expected जणैति like जणेइ at 668. 837) Either बयंस-सिद्धाण (see बयंसेसु), or बयंसी = बयसा. Better अनुभवसरसस्या in the com. 838) This description of साल-हण deserves to be compared with that of सिंहकुमार in the समराहचक्रा II, p. 68; some of the expressions are strikingly similar. Cf. तवियतबलिज सरितवणो, p. 68. 839) Cf. कसिणमुसिणिदकुडिलकुंतलसरो, and आरततिमागदीइ विसाललेणो, p. 68. 840) Cf. उणुआलिय-वंसो पीण वे'पणवणकस्यले, and आजाणु अंभिय सरसलेइविभूयिकारवलो, p. 68. 841. Cf. पीणपकोइवेसो, मणहरतणुमअभाओ, p. 68. 845) उडिओइव = उदितोदित, is this a proper name? Dr. V. Raghavan observes 'Uditodita in 845 is not a proper name as the Editor doubts probably misled by the wrong meaning given in the commentary: it means 'possessed of virtues enumerated in texts' 'well-established' 'learned' or 'cultured' (Yāj. Smṛti, 1.13.313.) : आराओ = आराध्य, 846) बोइलमा, cf. बोहाले in मरुती. 849) Or अवडिय = अवहृत. जे = जे com. meaning अहं, see notes on 215 above. can जे stand for जै = तेन, not unusual in Apabh ? 850) अवंगेहि + उण-मंत. Note also the reading of B. 852) Rather 'विरलंगुली हरो' = 'विरलङ्गुलि: हरो'. 853) Or कपोल पासयो: 'on the beautiful cheeks', on the analogy of कणीपास. 854) The PSM notes only चाहु; in this text we have once चाहु (614) and once चाहु here. 856. ज-अणमिइ stands for ज अणमिइ; ज for जा may be for the sake of metre; on the termination मिइ see Pischel § 454. 857) सि वेकयं = स्वप्नम् 860) तुदिइ = तुम्ह. 861) उडैसियं = उडैसम्. 863) अणियमिइ = अणित्ता + अस्मि = अणितवती अस्मि. 865) अहं ज-कानिओ violates agreement. 867) एहं अणियाह अए when I was spoken to or addressed thus. 868) Rather बहु मस्या in the com. Construe सजायरेण पेसिया एसा पयाए हलस्त वचवड !. The variants of K are : शुक्लवणेण, मणिऊण, तह, वचवओ ; K reads सजायरेण.

869-887) After hearing all this from Vicitrālekha, Mahānumati

requested her to convey to Līlāvati that she herself was the daughter of Vasantaśrī, thus her sister. Vicitrālekṣā went back and returned to us again with Līlāvati and her retinue. After mutual greetings we had a lot of joyous and touching talk. I quieted the curiosity of Līlāvati, who was surprised at our stay here, by telling her all that I told you. Līlāvati also announced, despite our remonstrances, her resolutions, natural for a younger sister, to stay with us till Mahānumati meets the beloved of her choice. Thus we are enveloped in a series of calamities : what to say of Bhavānī's grace ?”

870) Cf. मासल बहीण in मराठी. 871) B would read हिवय-ग-मायंत etc. 873) सरिसाए qualifies मए; the meaning सहैसा suits well ; is it that the author has used सरिस as a contracted form of सहरिस for the sake of metre? 876) पुसित्तण = सुद्धा The Sk. word is कण्ठज्झु the weakening of *m* and the change in the final vowel (closely agreeing with the usage in some of the Modern Indian languages) may be due to popular or अजंठ influence. 877) Also आयर = आकर, form. 880) Note the forms occurring in this text: केरि, जेरि and तेरि; cf. Pischel § 159. 885) Here व is used the sense of अणि. P-gloss has rightly explained the meaning. 886) विपुल = कष, है = VIII, iv. 2. Better read in the com. 'निधायद्विनिर्वायितुं. 887) It is just possible that the basic reading of P was अम्हेह = अम्हे + हह. The reference is obviously to Vijayānanda's question at 747-8 above. Here ends what Kuvalayāvali had to say about Mahānumati, herself and Līlāvati.

888-920) Having heard all this from the mouth of Kuvalayāvali, I told her with joy that I was a devoted servant of king Śātavāhana and I would like to meet Līlāvati and convey thereafter all this to the king. She was over-joyed at my arrival there and told me how Līlāvati lives at a short distance in the vicinity. In the mean-while Mahānumati arrived there; and when she learnt about me, she expressed that it was a happy day for all of them. As bid by her, next morning, led by an ascetic girl and accompanied by Kuvalayāvali, I passed through three quadrangles and saw the princess Līlāvati seated on a golden sofa, on a crystal slab. After being duly greeted Kuvalayāvali (i. e. Kuvalayāvali) shared the seat with her. After due decorum I took my seat in front of her. She greeted me with respectful and bashful eyes. I was given a sportful bath by girls in attendance, and I was fed sumptuously; my time easily passed in jocular talks. After spending a day there, though they pressed me to stay on, I started on a continuous journey and came here to wait on your feet.”

890) We have half a dozen occurrences of the form साहेमि in this text but साहेमि is used only once here: the reading of B, however, is सहेमि. अप्यणं = आत्सीये qualifying 'कले; अप्यणं बहुणो = आत्मप्रभो; अप्यण being the base standing for आत्मन् and the अनुस्वार being euphonic; or अप्यणं (B अप्यणा) is a scribal slip for अप्यणो = आत्मन्, as the com. takes it. 891) इसिमुया is कुबल्यावली. 892) Note the संधि in अश्वेयण = अर्ध + योजन; अश्वमि can be taken better as अश्वमि; the expression means 'at a (road) distance of half a yojana'. 897) सि is for पादपूरणे. 899) गेसं अश्वतम्. गेसं शब्दो यदि संस्कृते कश्चित्वा तद्गुणे गेसंभवात्. १० ना = II. ५6. 901) यदं

stands पदमं वारं. 903) As the com. indicates, अयमंतर = अयमंतरं; so अयमंतर कम्^० etc. ? 904) Note how B reads सुवन्म for पितृं possibly to avoid an apparently difficult reading. 905) रिप्ल = चक्र, a star. 907) सस्तीवाचन = स्वस्तिवाचन 'a religious rite preparatory to a sacrifice or any solemn observance (performed by scattering boiled rice on the ground and invoking blessings by the repetitions of certain Mantras; also applied to the fee or complimentary present of flowers, sweetmeats etc. offered to a Brāhmana on such occasions'. Here it cannot refer to any religious rite; possibly it just means स्वस्तिवाचन, 'pronouncing the word *svasti*, benediction'. 908) Perhaps ति stands for त्वि, i. e., अस्वि, which is generalised for all persons and numbers. 909) The way in which the bath of विजयानन्द is introduced here is rather abrupt and not in any way proper or happy. सिंशिरः, cold or containing cold water. पल्लविषो cf. पाल्म्या (चागरीवर) in मराठे. 910) Note the expression ईडपजो 'round the neck'. The PSM records both सिञ्ज add सिञ्च. Better कृष्टः for कर्षितः. 911) शाम = स्वाामन्, strength, enthusiasm. इकह्वर = उत्सव् हृ० VIII iv. 144. उज्जल तथा उम्मङ्गा बलारक्षारः । दे० ना० I. 97. 914) Rather समीपमुपसृतः in the com. 915) सउण = शकुन or स्वगुण ? 916) द्विगुणं > दुउणं > दणं, the last more usual in अपभ्रंश. सविशेषं in the com. ? 917) The gā. hā presents some syntactical difficulty; the com अम्हेहिं वि = वयम् एव. Taking अम्हेहिं as Inst pl, we may expect भद्रा = मद् 920) Here विजयानन्द finishes his account of the first expedition. The king asks him some details; and then follows his second visit to Līlāvati.

VIJAYĀNANDA'S SECOND VISIT TO LĪLĀVĀTĪ 921-1007

921-38) The king got an assurance from Vijayānanda that all this was not phantasy but a fact, nothing but true. He enquired why Pōṭṭisa is still there, whether Śūlāmegha would not have any ill will now and how the Siddha prince would meet them. The Destiny alone, the king realized, would bring about what Līlāvati had seen in a dream, only if Mahānumati could meet her beloved; and when Mādhavānila comes back, either he would go to Līlāvati or she would come to him. The situation appeared to him beyond human control; Destiny alone could make or mar his fortune. His further ambition being a part and parcel of his very existence, the king requested Vijayānanda, by the time Pōṭṭisa comes back, to go to and consult about the course of future events that very astrologer who had prophesied about Līlāvati on the day she was born. While the king was thus conversing with Vijayānanda, there arrived the minister Pōṭṭisa, and the rich spoils from the campaign were presented by him to the king. The king found there a bright necklace, worthy of being presented to Līlāvati, and asked Vijayānanda to go again to Līlāvati to present it to her and return after doing the needful in the matter. Vijayānanda started accordingly.

922) स्वप्न is m. but here n. 925) B must have had a different reading in construing मा भ दु etc. दुषिता + इमा = दुषितेमा ? 927) Better लीलावत्या स्वयान्तरे यत् तत् इष्टम् in the com. 928) Construe सा ऽ लल्लवई (सरावा वि) अन्त पत्येव, पत्येव being pot III p. sing. of the root पत्या = प्रस्था. The P_gloss takes कत्येव = प्रायश्चित्तम्.

(= प्रायेणैऽहं) which would confuse the context; we can take कयेव = प्रायेण. 931) सि is for पादपूर्णे. 933) स एव [इवः], see 815 above : The king suggests to विजयानन्द that he should meet that astrologer and get some light from him on the course of future events, namely, कइ होम अम्ह जया कइ वा सिद्ध होमो सिद्धा । Some of the remarks of the com. are not clear. 933*1)(B) This gāthā is quite necessary in the context. It brings back Pōṭṭisa (whom king remembered at 931) from his expedition, and in the booty possibly brought by him there is that Necklace which the king picks up and sends as a present to Līlāvati. The gap in the numbering of P perhaps shows that P also had this gāthā. Rather मन्त्रमाला: for मन्त्रयन्त्रि in the com. 934) से वहुणो; से may be a particle for पादपूर्णे; or तो से 'just then'. 937) 'तई for तई Acc. sing.

939-1001) After the departure of Vijayānanda, king Śatavāhana spent his time restlessly without attending to his duties and diversions. He conversed with Pōṭṭisa and others only about Līlāvati and anxiously awaited the arrival of Vijayānanda. One day Vijayānanda came back, pale and dejected; and he addressed the king, explaining his sorrow, in this manner :

'The Fate is adverse and we have no control over the circumstances. With a party of just one thousand speedy horses I went to Līlāvati, and she was overjoyed at my arrival. I presented her with the necklace and she placed it on her breasts. I informed Vicitrālekṣā that the king had no adequate words to convey to her. I told them how you had neglected all your comforts and were pining for Līlāvati. After finishing bath and meals I came to the hermitage accompanied by Līlāvati. Both of them (Mahānumati and Kuvalayāvali) inquired about your well being and were eager to witness the day of your wedding with Līlāvati. In course of our happy conversation, the necklace presented by you to Līlāvati was seen (by them) round her neck. On their anxious inquiry, I told them that Viravāhana, the lord of Malaya mountain, was arrested by us in our military campaign; and in his treasury this necklace was found and is now presented by the king to Līlāvati. Hearing this they started weeping and consequently Līlāvati fainted. They inferred that Mādhavānila was no more. Māhanumati lamented that her survival was fruitless, and that she had to become a witness to the calamity of Līlāvati in addition. Mahānumati requested Līlāvati to go to her beloved. I felt very sorry at their sad lot. The Yakṣa princess (Mahānumati) asked me to present to you the Ring, an exchange-present for the necklace. She further whispered into my ears to send you there that Līlāvati might change her mood. Līlāvati has conveyed to you that she should not miss you at least in the next birth. Bidding good-bye to all of them, I came here; and it is necessary that your honour should act quickly in the matter.'

939) अप्या वि विम्वदिओ = आत्मानम् अपि विस्मृतः (i. e. विस्मृतवान्), the author has expressed it as if the subject is in the Inst.; as construed अप्या Acc. sing. 941) अनिवयः without calmness or quiet दुर्ह = दुर्हि, scripture. 944) The expression मूरुकादि in the com is not clear. 945) कयपसाओ for कयपसाओ would be more proper. 946) सिद्धो = सिद्ध + ओक्त्, 947) विम्वुह = विम्वुह, perhaps a contamination.

with words like संसृष्ट. Compare the popular saying: जनसं विस्मितं कार्यं देवमन्यत्र विन्तवत् 1. 948) विजयानन्ध wants to go quickly, so दुरगच्छस्तेन sounds strange. Are we to expect instead a reading दुरगच्छहेजेण? एकेन सुखेन दुरगच्छहेजेन would be quite alright. 949) Lit. प्रभुना संसृष्टः. 950) Here से may be a paricle for पादपूणे, see 934 above. 956) तद्विषयमणीया is some what cryptic. 957) The word सुमुखिनाह deserves special attention; the appendage विषय [= एव according to the com.] is no more a separate word; bo h together form one word to which terminations can be added; compare the मराठी usage तुमच्या, आमच्या (oblique) etc. Better अच्युत for ऐच्छुत which may be due to a similar word in the next line. 958) Cf. छण देणे in मराठी. Note the weakening of m in निवेसे as in अपभ्रंश. 960) अप्या Acc. sing. see 939 above. 961) Lit. वचगात्रो = वचनात्. 962-3) These two gāthās are to be taken together, दे व्वावय etc. 'He is tired by traversing a long path (journey); well, give (him) a bath first that he would go etc.' The com. takes दे = देव which is remotely correct; दे is a term of address संमुखीकरणे. 964) पादो = प्रविष्टः or प्रविष्टः led or received? 969) In the com. गुणविषयः, सुविजो ज्ञान्तः । दे० ना० VIII. 36. 970) In the com. करकमलश्रीसंग. 973). Better परंपिब = प्रकम्पित, not प्रकल्पित or कथित as the com. takes. 974) The reading recorded in the footnote of P suits the context better: that पाद has 18 मात्राः. 975) The variants of K for the second line only are: व for च, कोसज or कोनज for कोसे; K reads केचिरवालं. 976) This mention of वीरबाह्वन is inexplicable. The necklace, as we know, was presented to prince माधवानिक, the son of king मलयानिक. Possibly because of the adjective नरादिवो, the com. takes वीरबाह्वन = मलयानिक, but P-gloss identifies him with माधवानिक. The thread of the story is not properly handled here by the author. As we read later on (1033), Mādhavānīla was arrested by Nāgas who threw off the necklace which somehow came into the possession of वीरबाह्वन. The arrival of the necklace in हल's treasury makes महाजुमति believe that माधवानिक is no more. 977) The use of आम्बातरागर in Sanskrit shows that the etymology of आम्बर (Pk. अम्बर) was practically forgotten, at least by the com. 980) Though both महाजुमति and कुबलयवली are lamenting, these are the expressions of महाजुमति. Better परिदक्षितम् in the com. 981) अविसारी is perhaps a देशी word meaning आधारः as taken by P-gloss. 982) (JP). The contents of this gāthā are amplificatory and quite befitting. The narration would not suffer even if it is omitted. The form द्विवचन reminds us of द्वित्वक which is restricted to पैमावी (दे० VIII. iv. 310); perhaps both go back to द्विवच, क being स्वार्षे suffix. 988) एते अंगुलिजो Nom. for Acc., or we can supply an appositional object like जं. 989) समपिब? 993) लोखवई = लोखवई. समपिबे has the sense of gerund. Rather 'बुद्धस्यामि in the com. 995) भाजन is not necessarily used as Neu. 1001) कळो तथा कुमुदालो वोरः । कुमुदालो धृत्यमनाः । दे० ना० II. 10, 42. P-gloss and the com. rightly give the meaning अपहनम्; compare 992 and the expression निरगलं इदिवे.

1002-7) The king expressed his view that Līlāvati, noble as she is, would not change her decision; it is better that they all perish with Mahānumati; let the prophecy of the divine voice be fulfilled only in the next life.

1002) वरिस, cf. सरिस, सरिक्क, सरिक्क etc. 1003) पत्तिव from the root प्रति + ह. 1006) Better कः अन्वायः for कोऽन्वो न्वायः in the com. 1007) से-तस्या, f r her, in her case. Now Nāgārjuna and Hala go to Pātāla and Mādhavānīla is rescued.

NĀGĀRJUNA AND HĀLA GO TO PĀTĀLA AND RESCUE MĀDHAVĀNĪLA 1008-63

1008-63) Seeing the king desperate with disappointment, the teacher Nāgārjuna requested him not to succumb to death like a common being but try to achieve great powers. He proposed to the king that he would take him to Pātāla where life is longer, without old age and disease; and the pleasures are eight times more than in heaven. After a good deal of thought the king welcomed the idea. He gave the kingdom to his son; and being led by Nāgārjuna, he started from the metropolis and entered the forest on the banks of Godāvarī, causing a great sorrow to one and all behind. His party consisted of two hundred servants, two hundred princes and a hundred poets. Led by Nāgārjuna and accompanied by Vijayānanda, the king reached the opening of the cave, the gate of which was guarded by a terrific lion. Ignoring it they went ahead. Then they reached a second gate which was closed by a big slab of stone and attended by the party of Heramba. It was opened with due formality, and thereafter they saw the temple of Īśvara in the centre of a luxuriant garden, full of fruit and flower trees (Described 1026-32). After offering prayers to Īśvara (the lord of Bhavānt) they reached the third gate heavily closed with a golden door and bolt and inaccessible on account of terrific serpents. There stood a gallant youth eager to enter Pātāla but restrained there by wicked serpents. On seeing the king the serpents fled away in different directions, setting that youth free. The young man hailed the king as his liberator and expressed his sense of obligation to him. He introduced himself to the king saying that he was Mādhavānīla, the beloved son of the Siddha king Malayānīla, the resident of Malaya. The king was extremely happy to hear all this, and disclosed to him that it was the ring in his possession that rescued him. The prince recognised his ring and eagerly asked the whereabouts of it. The king told him all about Mahānumati. He felt very happy, and a bit relieved that he was restrained thus by serpents and that the necklace was taken away from him. He requested them to go to Mahānumati, and he himself went towards the Malaya mountain saying that he would join them after meeting his anxious parents. Further, after opening the golden gates, two ladies approached the king saying that it was the palace of Ratnaprabhā who was pining for his sake. Nāgārjuna, on behalf of the king, asked them to convey to her that her palace could be reached after great difficulties but that they could no longer halt there unless Mādhavānīla is made happy. After saluting Īśvara, the king started home with Nāgārjuna. He bathed in the stream of Godāvarī and rested in his palace. There was a great festivity on the king's arrival.

- 1010) Note the use of Dative here: चम्माय etc. Note उपसिषिणसो is sing. 1012) सुमईण / or the wise, in the case of the wise. 1015) In the com. rather चर्षे for चार. 1016) Note that नागार्जुन is being styled as a सिद्ध. 1017) Though the documentary evidence is not quite favourable, the पादन्तर given by P deserves some attention 1018) The variant readings of क are : मन्त्रो, विम्र, विम्रविम्रिभयो, नाचउडु°, निम्माओ, निचुरा°. 1019) गोख is not usual in Sanskrit, better

गोदा in the com. 1020) ओल्लस्यो (here ओल्लस्यो) सेवकः, दे० ना० I. 164. It is quite significant that ह्यक takes with him one hundred poets. 1021) विवर appears to be something like a cave, to represent the entrance of the पत्ताळ. The variants of K are : नाकजुग, सरि for गढ़. 1022) पसव, a देशी word, meaning a kind of dear, or even बालहरीण. 1023) विदिबिरि विद्वान् । विदिविदि इत्यन्ये । दे० ना० VII. 69. 1024) Lit. समुत्पन्नितम्. 1025) सिद्धोपायनम् = प्रसात according to P-gloss. Lit. कृतपुरस्करणस्य, पुरस्करण 'uttering holy names with some rites'. Cf. मेकलं जाये, with मेकलं झाल in मराठी. Note the form ततोहिती which has double termination of the Abl. Fischel notes ततोहिती only in Amg. (§ 425). 1029) Rather सुगन्धवद् in the com. The third quarter is short by two syllables : I would add सिय after "सिय. 1030) The first line is identical with that of 594. 1031) Note that B has quite an independent second line. 1033) Better संगमसंभवमयसंहरकं and विसर्पेति in the com. 1036) Rather दुष्टमुत्रंगमे : in the com. 1037) The सुसुंदरीचरित्र (II. 238 ff.) describes a similar situation in which a gallant prince is surrounded by deadly serpents, but he is rescued from them when sprinkled by water in which was dipped a miraculous jewel. 1039) Note तद्वतो as at 566. 1041) क = किं ? 1042) The expression अपाणप्यं कहेयव्यं presents some difficulty : अपा + अणप्यं [= अनस्यं] कहेयव्यो, or अपाण or वा [= आरमना] अप्यं [Neu.] कहेयव्यं ? 1046) Note अपाणं परितुलियं. 1048) Rather मुह्यत for मुह्यमान in the com. 1049) इव-वरंगुलिओ, इय = इत, झाल, जाना हुआ according to the PSM ? कथ in the sense of कथम् ? 1051) Rather अमित for अमात in the com. 1054) दे is just a term of address and has nothing to do with देव ; the com. is perhaps misled by the following letters. बचवह = ब्रजत. विसमस्यं = विषमस्यं, see 1008 above. Better संगमिस्रजालि. 1055) Note the expression राहणो भणिकुण, cf. राजास्य संगमू in मराठी ; the com. adds अग्ने in Sanskrit. 1056) The com. has missed the point ; कंदवनाओ is obviously an adjective of पुरंवओ. 1058) The idea appears to be that नागध्वनं speaks on behalf of the king. 1060) मित्रः Mas. 1063) बरहर, cf. बरोबर in मराठी. The picture of पत्ताळ that we get in the above gāthās is interesting. The way to it is from the bank of गोदावरी. The mouth of the cave or विवर has its gate guarded by a terrible lion ; then the second gate is obstructed by a big boulder and attended by a party of हेरम्ब ; thereafter, at a distance of half a Yojana, there is the temple of Kāvāra in the midst of a rich garden ; after covering some distance there is the third gate with a golden bolt which seems to be the entrance of the Pā āla ; behind it there is the palace of रत्नप्रभा of difficult access. After returning from पत्ताळ to his capital, king Hāla marches to Sapta Godāvarī Bhīma.

THE KING MARCHES TO SAPTA-GODĀVARĪ BHĪMA 1064-1146

1064-1105) Then the king, in his full assembly, ordered the Chief of the Army for a march next morning. The necessary orders (Described 1065-69) were passed in the camp : the king was to march in the centre, with the Rāṣṭrakūṭa army at the front and with the Chālukya army on the west. By this time it was sunset ; it was all dark for a while ; and then gradually rose the moon, creating an occasion to lovers for various amorous sports (Described 1073-86). Then dawned the expected morning, announced to the king by bards and presenting a variety of scenes and

situations (Described 1087-1101). The astrologers announced the auspicious moment for the march, the drum being beaten. Foreworded by the auspicious benedictions of priests and acclamations of victory by the bards and in tune with various musical notes the king marched out with his army and camped in the vicinity of the metropolis.

1064) Rather सर्वास्यानप्रतिष्ठितेन. 1066) पडडडी = पडकुडी, tent ; गोणी, a bag, cf. गोणपाठ in मराठी; मल्ला, cf. मल्ल, a देशी word, आस्तरणविशेष according to the PSM. मेहरा f. अथशल्ल; P clearly मेहराई, Neu. 1067) गिद्धाविचंतु = निःसायन्ताम्, पक्षो दसः सप्तसहस्रं । दे० ना० VI. 64; note how B wants to read differently. पंच छ would be a good expression, 'five-six hundred' as in मराठी, पांचसहस्रौ. 1068) रहुड्ड stands for राहुड्ड and रुहुड्ड (note its uncertain spelling) for राहुड्ड; compare the words रायेड and सोळंधी. इरि f. पणि, भेणी, column (of soldiers). 1069) सारी, बुद्धके लिए गजपयण PSM. 1070) बद्धगुराव stands without termination as the com. takes it, or बद्धगुराव-दुरियं. 1074) J clearly reads मय्यु, but P and B very nearly agree with Hemacandra's (VIII. ii. 44) special rule that मय्यु = मय्यु and मय्यु. 1076) अवलवि-ज्जह ? 1079) Rather गण्डपाद्या in the com., गण्डपाद्य, beautiful cheek गोचर्यं वीररीत्तर-तम् । दे० ना० VII. 58. 1081) Lit. परिमास = परिमर्श. 1087) पण्ण = प्रकीर्ण ? 1091) (Jr). This is a beautiful gāthā describing the morning scene and quite independent by itself. We find that Hemacandra has quoted this to illustrate that ए (and ओ) could be short at the end of a *pada* (छन्दो. p. la, Bombay 1912) : एशेतौ पदान्ते प्राकृते इत्यौ वा । पदान्ते वर्तमानावेकरीकरी प्राकृतम.वायां इत्यौ वा भवतः । यथा " पञ्चमयवक्त्रमुलियाए उड्गणससिबिहंगाए । बबल्लहं गउति निसलयाए नवल्लतकुमुमाइ ॥ उअ ओ [=पो] मरायमगयसंजलिआ नहयल्लहं ओयराह । नहसिरिंठंभइ भव कंठिया कीररीठोल [=की] ॥ ईं हिं इत्येतयोईस्वत्वं शब्दानुशासने लिखितमिति वेदोक्तवते ॥. The second quotation उअ etc. comes from the गा० सु० १-७५, but the first is not traced there. This gāthā, with its second line read somewhat differently, is found included in the सुगुंररीचरिय, III. 245, where it stands thus : पञ्चमयवक्त्रमुलियाए उड्गणससिबिहंगाए । रयंगलयाए गंति व कुमुमाइ तारचनिहेण ॥, Dr H. C. Bhayani draws my attention to the fact that gāthā No. 1091 is attributed to Vammaūta (the first line being read thus : *paccūṣaggaa-ṣavamalīḍe*) in the Sayambhūcchandaḥ (Pūrvabhāga, 1-3) of Svayambhū (ed. H. D. Velankar; Rājasthāna Purāṇa Granthamālā, No. 37, p. 103, J dha-pur 1962). Some words of the Kadavaka No. 1, of Saṃjhi 70, Pāṇicacar u of Svayambhū very much resemble this gāthā. See the footnote No. 6 on p. 39 of the Pāṇicacariū, part III (Bombay 1960). 1092) The imagery is well projected. 1094) Lit. वहुओ = प्रभुणः; विज्जयाइ, cf. विज्जये in मराठी; गिद्धाओ is often used here in the sense of संघातः. 1096) Rather निदानिमल्लसु etc. in the com. 1097) कञ्जिं निरिच्छं कटीवणं सौवारीकः सज्जुगलीगहनं वनं चेति सप्तसहस्रं । दे० ना० II. 52. 1098) Rather निदानिमल्लसु etc. in the com. 1100) अज्जावाव्दो असती धुआ नववधुत्तणो एवा चेति पण्यः । दे० ना० I. 50. 1101) छउयं तथा छिळोळिं तनु । दे० ना० III. 25. वसहं = निःसहं, languid. Rather परिसर्पति = परिस्रपति, curse, see 1110 below. 1102) We will have to construe [राया] विण्णो. 1103) See the 2nd line of 116. 1105) The reading पुर् would be more realistic.

1106-46) Next day the army marched on creating a great noise and confusion of mutual talk (Described 1106-15), and by midday reached a mountain side and started camping there : every one was at ease in one's

own way. The east was blocked by elephants, the north by bowmen, the west by horses and the south by dogs : the king, on being requested by hunters, finished his successful hunting after deer, boars etc. and returned to his camp in the evening.

1106) For the description of the talks among soldiers, see हृषिकेश VII (ed. P. V. Kane, Bombay 1917, pp. 57-58); also गडबद्धो 371-82. Rather पण for पणेन in the com. 1107) गुंठे अथमह्यः । दे० ना० II. 91. 1108) बलि, to be connected with बलि or बलिज, strong, stout. कोणिया perhaps refers to the snout, or to the socket of the nose; according to the com perhaps the bony structure. नाक, nose, cf. नाक in मराठी, perhaps to be connected with नस् or नास् + क. 1109) गोत्र = क्षिप्र, हे० VIII. iv. 143; cf. हृषिकेश p. 58: धव वास्य बल बद्धो, बाहीकरक्षितं क्षेत्रमिदम् । लयबाहि, according to the com. लयकात् इत्यकमयस्थानविशेषात्; I think, लयडा stands for लया or लता with ड of ल्तार्थे suffix. लिंको तथा लीको बासः । दे० ना० VII. 22; लिंकस्त्व = विम्बरूप; cf. लेकलं in मराठी and दिहरो in गुजराती; the reading of B is लिंकस्त्व which anticipates the गुजराती form. Are we to construe thus : किं न वेत्तसि । ना गोत्रस्तु बद्धं etc.? 1110) करम्भो दधिसक्तवः । इयमरः । [करंभो] दध्मोदनः । दे० ना० II. 14; डेरव, cf. डेर in मराठी; क whom, or standing for किं why. 1111) वडो अकृतविवहो निःश्लेहः कण्ठो गण्डो सूरयथेति पञ्चार्य । दे० ना० VII. 83. खोर = अथमलो or वेदया according to the com? 1112) धुनसु = धुनोहि (rather than धुनः). फरुव, a shield? 1113) The word ओणकिर or ओणिकिर is rather obscure; it means वृषभवाहक according to the com.; P-gloss equates it with कोरिक् equally obscure : is this a back-formation of कोलिज, a fisherman? 1114) वण्यवसिण्ण should mean 'wild' dwelling in the forest; both the P-gloss and the com. give it a conventional meaning, viz. राजप्रसादगर्वितेन. सोणहिज, here 'हीव = शौनविक, according to PSM, शानपातक, कुतोऽपि चिकार करने वाला. कुर्कुटः, note the spelling. 1115) गीसवेति = स्वरवसि, both the gloss and the com.; it is not recorded in PSM.; can we connect it with (निस्) + आनम् to cause to be fatigued? सेलो मृगशिष्टः शरथेति वार्यः । दे० ना० VIII. 57. 1117) Perhaps the com. takes कटक to be only mas., but it is neu. as well in Sanskrit. 1118) संभज = वृम्भज. The com. presumes बहु for पदु. 1119) ओवारण = अवतारण. 1120) Lit. निषाकिवन्त = निगम्यमान. 1121) Better स्रिजन्त = स्रज्यमान, being created. 1122) वल्यगति = आरोहन्ति, हे० VIII. iv. 206. Serpents trembling in apprehension of being trodden over by intoxicated elephants in their marches, climbed the high peaks (of the mountain), as if to have a (complete) view of the whole army. 1123) अक्ष axle. 1124) बलियं युक्तम्, दे० ना० VII. 35; the PSM adds भक्षितम् also. Better कृष्ट for कर्षित in the com. 1125) रेणु for रेण is equally good. 1127) परत्तण = परावर्तन. 1129) Can we take परिगर्हितं, blocked at all the joints (or encompassed)? 1131) According to the com. and P-gloss धम्मवाक = धनुषधर. 1134) For उप्येच्छा see above 641. Rather render: इयहेवार्य ... शोषदभोत. 1135) Lit. ओतपय = उपसृप्यते. 1137) चित्रक, a queer act. 1139. कोर्षत, from कोक्क = व्याहृ. So rather कोक्क + अन्त्र + आसक्तमुक्तः अपि, though its mouth is occupied with the intestines of a hare, (according to the com) wolf (or the ruddy goose). भक्क = मृगली, cf. माळ in मराठी. 1141) (P). This gāthā contains a beautiful idea. But in this context it is fitted rather loosely. Compare the idea in the following gāthā from the बन्धालम्-बाएन मजो सरेण मई चोज्जेव बाहवडुया वि । अवधंभियण चणु । कोहेव वि मुक्किया पण ॥ २११ ॥ 1142) Note B reads गिरे for करि Special mention of सोराष्ट्रयुक्त deserves attention. 1144) परिहर्य or 'इच्छं, पटमंभुव.

MEETING WITH PĀSUPĀTA MONK AND CITRĀṆGADA RELEASED 1147-1226

1146-69) Following Vijayānanda's suggestion, the king¹ marched continuously and reached Sapta-Godāvarī-Bhīma; and his army rested there. Vijayānanda requested the king to meet the (Pāsupata) saint and was sent ahead to him. The saint was glad to hear about the arrival of the renowned monarch Śālavāhaṇa and to know his present mission whereby both Mahānumati and Līlāvati would be happy. When the king arrived, the saint regardfully welcomed him and sought for his help. He told the king that the gods sing there by day in the temple of Īvara; but at night there sport the demons whose chief is one Bhīṣaṇāna. The saint gave a Mantra to the king requesting him to kill the demon-chief that night, and the king agreed to it by receiving the Mantra.

1147) The variants of *κ* are: नर°, गोदा°, *κ* reads दिग्देहि. 1149) We already know this Pāsupata ascetic; see 203ff above. जे = दग्. 1150) Rather construe thus: तं...दद्दुं नुम्हे पि विजयाविहवोबलविस्वयुजम्मे होइ । 1155) 'दियेदेहि' for Loc. pl. ? 1158) The gender of आयन, as noted above, generally agrees in this text with that of the subject 1161) The reading of *p* may stand for अज + अम्हे + इह. 1162) The reading अम्हे पि is more convenient. ससङ्गा Acc. pl. If the subject 'महं नुपति and her companions' is understood, the gāthā can be construed as it is. 1163) 'देहि' गएहि° is something like the Instr. absolute. 1166) अहम्मे = अजमः. 1167) (PJ). This gāthā is haplographically lost in B. To indicate that it was once there in B, there has remained some documentary evidence in the commentary, namely, the opening words of the next gāthā are एवं भणितेन which really speaking belong to this gāthā. 1168) आसंभ = संभाषद्, ई. VIII. iv. 35.

1170-1226) When it was past mid-night and dark and quiet all-round, the demon-chief Bhīṣaṇāna sent two of his envoys to the king with the message that those who dwelt there at that time were to form his food and that, therefore, the king should send to him an oblation of one hundred princes, one hundred elephants and a thousand other beasts, if he wants to be safe. The king angrily sent back those very men with a return message that the demon-chief himself would be made an oblation for the dogs and crows in the royal army. He instructed the army-guard that no one should move out before dawn; and with a chosen band of one thousand warriors, he marched against the demon. The terrific army (Described 1182-5) of the demon rushed against him. There ensued a fierce battle in which many soldiers were cut and killed (Described 1186-97). Finding that his army was being attacked by demons of illusive appearance, the king at once remembered that Mantra whereby the demons were hit helplessly and routed. Between the king and the demon-chief there was a challenging duel in which the latter was felled with his head cut. Suddenly arose on the spot a brilliant figure of a man who greeted the king as his liberator and was willing to give anything to him. The king, out of curiosity and wonder, asked him how he came to dwell among Rākṣasas; and in reply he narrated his biography thus: 'I am a Gandharva prince Citrāṅgada by name. When I went to Himālaya for a bath in the Ganges,

I saw a beautiful girl, an ascetic's daughter, plucking flowers there. Finding ourselves mutually worthy, I married her by the Gandharva form of marriage. While both of us were quite happy, the ascetic rebuked me and cursed me that I should be born among the Rākṣasas, to be set free after twelve years with my demonic head cut by a king: that curse is now over. The king felt happy to see that the fate was becoming favourable. He narrated to Citrāṅgada all about Kuvalayāvali and requested him to go to her.

1170) The metre is वृष्णी (जसौ जसयल वसुप्रदयतिथि वृष्णी गुरुः ।). वृष्णिर्विदु + म् + आययन्—*is this m a Samdhi consonant?* The MS. B reads विदुमययन्. 1171) अह = जगति, see also जए at 1039. 1177) The reading भणयं of B is interesting: it appears to be the direct corruption of the Sanskrit form भणतम्, Imp., 2nd p., dual. वृक्षो काकः । दे० ना० VI. 94. Lit. निवासोऽन् = निवासिनाम् 1179) तेहे^० Inst. Abs. अपहर, before it is dawn. 1180) Rather construe अम्ह बलं सरह, च-सद् to move, to march. 1182) cf. 1023 above. लङ्घनं भीमम् । दे० ना० VII. 18. The reference is to the कर्तिका weapons. 1184) Literally सरसान्द्रमयादि. विगिर्यसन = विनिर्द्शन ? ओत्थारियं (here ओत्थारियं) = आक्रान्तम्, हे^० VII, iv. 160. 1186) cf. मरुदमुकहकल्लवहं etc. in a battle scene in the नायकम रचरित 7. 7. 1 (Karanja 1933). गिति, directly corrupted from Sanskrit. 1187) Note the reading शेभाइय which supports its equation with द्विभाजित. Better read in the com.; पातितप्रतिपक्षः निपतितः. 1188) अणलवखं = अलक्ष्यम्, without any target (possibly because the demons are described as मयाछण्यसरीर, see below 1192). 1190) Note फुल्लायं = फूलारयन्. 1192) Better तैर्देवाय^० in the com. 1194) The two names मीमानन and मीषानन appear to be interchangeable. For a graphic description of Indra's cutting of the wings of mountains, see गडबहो, 114-116, 214-235. 1195) Lit. निर्लून. टंका = जङ्घा. खंड = [= स्कन्धः ?] मुण्ड, शिर, मस्तक (PSM). Perhaps संरिय = संरय. 1196) Lit. प्रतिबुद्धयः; प्रतिबुद्ध awakened; विलसंत = विलसत् howling. 1198) उन्मरिय = उर्वरित. Rather read the com. वृक्षिताः तृप्ताः । गोमायका विषाः शम्भुगालः । 1200) निव्वरइ = स्वरूपो भवति, हे^० VIII. iv. 63. 1204) 'Though Pradyumna passed as the son of Kṛpā, he was, according to the legend, a revival or resuscitation of Kāma, the god of love, who was reduced to ashes by the fiery glance of Śiva, and so the name Pradyumna is used for Kāma'. 1209) Is it that तुम्हेहि is used here for तुम्हे and अम्हेहि for अम्हे at 1162? 1212) See above 636 ff. 1214-5) Almost identical with 610-11 above. 1218) सहइ etc. 'Does it behove you to insult us?' सहइ = राजते. 1219) सि is for पादपूजे. 1221) तए Loc. sing.; Pischel puts it in square brackets (§ 420). 1226) सहर्षास्तेन or सहर्षास्तेन.

MĀDHAVĀNILA'S WEDDING 1227-60

1227-60) Then there met together Hāla, Citrāṅgada and Mādhavānila who returned with the party of his retinue: they happily greeted each other. Vijayānanda, who had gone to Līlāvati, came back and reported to the king what he saw there. He informed those ladies that the king as well as Citrāṅgada and Mādhavānila had arrived and felicitated them that their austerities had borne the desired fruits. They were thrilled with joy.

Some of their friends rushed to Alakā : and there arrived the Yakṣa Nalakūbara accompanied by the Vidyādhara king Harṁsa and his wife. Through Vijayānanda, Nalakūbara and Harṁsa bestowed on Hala the boon of *akṣaya-nidhi*, i. e., Inexhaustible Treasure, and conveyed to him that the wedding of Mādhavānila would be immediately performed but that of his with Līlāvati, after the arrival of king Śilāmegha. On instructions from the king, both of them (Mādhavānila and Citrāṅgada) accompanied by Vijayānanda went forth in pomp, offered their respects to Nalakūvara who welcomed them and expressed loving words to their respective beloveds. The wedding of Mādhavānila and Mahānumati was duly celebrated; and Citrāṅgada took his seat, with his eyes fixed on the face of his beloved. A messenger was sent by Līlāvati to her paternal home.

1227) Rather तेनमित्तद्वय etc. 1230) Lit. पवसिस्त्रिओ = प्रवृष्टः. 1231) सम-
इच्छन्, see notes on 142; or does it mean here समास्य, sitting together, having
sat down? 1234) (PB). The context needs this gāthā. It is not unlikely
if the copyist of J has lost it haplographically; but one cannot be dogmatic.
The reading तए is to be preferred as required by the context. 1235) The
author is quite resourceful in selecting his similes, see 253 above. 1236)
Rather भवतं नाम् or बुध्वाहम् for भवतः in the com. 1237) Lit. विरक्तसंस्थितेद्विदितानि.
Rather भुङ्क्त्वम्. 1238) Perhaps the com. presupposes सुणेऊण (therefore, इत्या)
for सुणेऊण = भुत्वा. 1240) Lit. पुनरुक्त-अपेक्षमाणानाम्. 1241) पदुत्त, enough, long.
1251) Rather प्रियमुक्तप्रसुद्वन्तर्गतोत्पन्नमुपसृती in the com. 1254) कं = किम्. 1255)
उवल्लङ्घ्याविऊण in the sense of उवल्लङ्घयन्. 1256) The com. presumes एवेवेरुक्ति.
इयुक्ताण = हस्तभवेन, see द्वे° VIII. ii. 163. 1258) Rather रमितेय कीडयां नियोजितेय
in the com.

1261-82) At the close of the wedding festival, the Yakṣa ladies arranged a drinking party in which various couples took part presenting different amorous scenes (Described 1262-75). Thus when the gathering of Siddhas, Gandharvas and Yakṣas was happily enjoying its time, there arrived Śilāmegha with his wife. They went to Līlāvati's residence. After due cordial ceremonies, Śarat-śrī received her daughter on her lap; and she became free from the curse of Gapeśa in the presence of all those gathered there, at this stipulated moment.

1263) Either गियणियया पिय° or गियणिययपिय°; note the com. takes गियया =
गियया. 1264) The various readings of क are: सदाहर, वासाहि, नीलु°, वसिआह.
1265) Instr. Abso. 1266) To illustrate that जर्ण becomes जुण, Hemacandra
(VIII. i. 102) gives an expression जुण-जुत which occurs here too. This
illustration is not found in Vararuci's grammar. 1268) पम्हुस = विस्मद्, छन्न = राज्,
द्वे° VIII. iv. 75 and 100. 1270) कीए = कस्याः, and not कया as in the com. 1271)
Lit. 'कप्रहं तान'. 1273) Rather पीतोर्ध्वरितं in the com. 1275) रमणीयणः or
रमणीजनः, so any way Neu. for Mas. 1278) समदृष्टिऊण = समादृष्ट्य, see notes on
1231. 1280) समासत्ता = समासत्ता, joined, adhered closely, therefore embraced?
1281) The condition of the disappearance of the curse is thus fulfilled, see
302-3 above. 1282) Are we to read विसाव = विसाव, perhaps meaning
termination of curse? Note the phrase विमुक्तता at 303.

HĀLA MARRIES LĪLĀVATĪ AND GETS MANY A GIFT 1283-1328

1283-1328) The celebration of the wedding festival started with various entertainments. The king (Hāla) was ceremoniously bathed (Described 1285-90), in a pompous luxury, by Kuvalayāvatī and others. Received and led by Nalakūvara and others, he reached the magnificent residency (Described 1294-96) of Śilāmegha. He was received there with due formalities; and he circumambulated the wedding fire in company of Līlāvati. A Sinhalese girl waved auspicious lights for him in tune with bardic acclamations (Described 1304-10). The king retired to his bed chamber with Līlāvati in the evening. Next morning he was given various miraculous gifts: Invisibility (*antar-dhāna*) by the Siddha king (i. e., Malayānila); Inexhaustible Treasury (*akṣaya kośa*) by the Yaksa king (i. e., Nalakūvara); Movement in the Air (*divi gamana*) by the Gandharva king (i. e., Citrāṅgada); and Ageless Elixir (*vayah-stambha-rasāyana*) by Harṁsa. [All of them started for their respective places]. Receiving all their gifts and blessings, and after worshipping Śvara and saluting the nude Pāsupata, the king Śatavāhana accompanied by Līlāvati started towards his metropolis. Śilāmegha also went to Sīrṁhala-dvīpa after giving precious gifts to Līlāvati. The king was happy in the company of Līlāvati and Vijayānanda. Soon he reached the glorious town of Pratiṣṭhāna (Described 1322-26). He went to the grand temple of Pārvaṭi in the centre of the town, saluted her feet, became free from sin and then retired to his palace."

1283) ओसता, समा^० or समोसता (above) = आलिंग्य, embraced. 1284) पणविय - प्रसन्न, 1285) बल + प्रहबल (that is how the P-gloss requires to be read). ष is not a conjunct consonant here; so the second gaṇa is of four shortis; see the notes on 115. 1287) विविध for वल्लिव? 1291) Note that the white colour appears to be auspicious for the bride groom; in the समराइवच्छा, II, सिंहकुमार drives to the marriage pendal on the back of a white elephant; पवलयसाहिवकरिव-राखो (p. 77). 1295) उल्लोको (here उल्लोय) वितानम् a canopy, दे० ना० I. 98; cf. with the second line, इवदुग्धवियानपपरिलंबयमोसिओउल्लो (समरा० p. 79). 1297) Lit. इवि + अक्षत + विमिश्रः, cooked rice and curds. तलिया means a tray; उवणीये च विवदरियाए माहव कुमुदमाळसणाहं कलयेयमवतलियाए तंबोले, गहिवे च लेण। समरा० p. 64. The P-gloss explains तलिया by आरात्रिक्यान्त्रम्. The commentator's explanation अरणकमल-ओलपरि has possibly in view another देशी word used in some Jaina works (see PSM) where it is taken to mean उपानह, जूता. The idea of वल्लिभाषण too is not quite clear. 1298) वारे for वारे? He appears to have halted at the door for certain ceremonies. I am tempted to quote in this context a passage from the समराइवच्छा when सिंहकुमार comes to the marriage pendal: वरिओ व तस्य वारे विनेसुअलनेवच्छेणं गहिवदवसकारेण अम्मयाजणेणं मंगिओ 'आमरिमयं' ति। तओ इरिसवहुपुल्लयेणो आइयम्महियं कउण ओहणो करिवराओ। अया व से रणकंभीसणाहेण सोवण्णमुसणेणं मिउळि। त। तओ मववतकम्मि जणनिवहं निहंमिय नीओ समागमहेरुही हे वरो ॥ चिहइ व अज सियवरदुग्धरच्छाइवाणया वहुया। सउयम्मवदंमवसकसकाइयकोमुहनिस्ति व्व ॥ करारिओ सम्भेळं वविदुमंताइ कोउयइं व। ता जाइओ मुहच्छवेकेकावणियं च सइयाहि ॥ तओ ईस्ति सिहसिउण 'मयं येव एणे सफळं' ति अणिय विवमायाविमयं केविया मुहच्छवी। pp. 77-8. 1299) The first line closely agrees with that of a

gāthā quoted above from सम्राट. Note the reading संलक्ष्य of B. 1300) The above passage also refers to some jokes etc. by ladies. 1302) एक सिंहालना, any Sinhala lady; the com. takes it as सीलनेकपुत्रभावा with a remark यदूर्जामातुराणि-कवतरणायोगता. 1303) This गान्धारक ends with 1310. 1304) Note the reference to Hemacandra in the com. 1305) पद्मोद्गो = प्रसीध. Apparently the bards are drawing the attention of the king to the scenes presented by the Sinhala girl as she waves the आरात्रिक lamp. 1308) Cf. वेल्हाळ in मराठी. 1308*1) This is reconstructed from the Sanskrit commentary. Quite a worthy verse, but the context is such that it can easily admit such gāthās. That a verse like this was included in B is a fact, though one may differ here and there on the reconstruction. A gāthā, similar to this, occurs in the वज्रात्मगं—उद्विष्ये वणहारे रेहइ बाळएँ चोखिरो हारो । हिमगिरिवरसिहरावो कळिजो गंगपवाहो ज्य ॥ ३०९ ॥ 1311) उत्तमवले, cf. उत्तमवळ in मराठी. 1315) Note the readings here and the root देणे in मराठी. मन्त्र: Mas., but here Neu. 1317-19) (J P). These gāthās are quite in their place in the recension of JP. 1318) आसीसिल्ल, having given the blessings. 1319*1) (B). This gāthā suits well in the recension of B. 1320) Rather द्वित्राणि for द्वे त्रीणि in the com. 1320*1-2) (B). These two gāthās are quite fitting in the recension of B. As the commentator remarks, the word *kalyāṇa* is an auspicious conclusion for the poem. 1321-33) (J P). These gāthās are quite worthy of the author and befitting in this context. 1321). वट् to proceed? 1322) विषय and मुक्ति are territorial units; the former roughly corresponds to a modern district and the latter to a Taluka (see Altekar: Rāshtrakūṭas and Their Times, Poona 1934, pp 36-37). Here somehow both the terms are combined. Does the term समुत्तिविष्टए mean 'within the territory under his possession'? 1323) In these four gāthās we have a description of the town of अस्तिष्ठान; these gāthās are linked with श्रद्धालयमक, see notes on 353. 1324) प्रतिमासंक्रमणम् in the com. ? 1325) वणहारेणु = वणहारेहि. 1327) 'अवणे ! 1328) सा and विहायवचसा will have to be taken in the Acc.

CONCLUSION

1329-33*1) Thus the story is narrated, says the Author, in short for his beloved, in Mahārāṣṭra-deśi-bhāṣā, and it deserves to be welcomed by the worthy judges of poetry. This Lilāvati Kathā contains 1800 verses according to Anuṣṭubh calculation.

1329) Hemacandra spells it लप्ताळ. 1330) The author clearly mentions here that the language used in this poem is महाराष्ट्रदेशीभाषा. Jayasimhaśūtri (Sāmvat 915) in his चर्मोपदेशमात्मविचरण, p. 4 (ed. L. B. Gandhi, Singhi Jain Series 28) praises माहाराष्ट्री in one of the Prākṛit stories in this manner: लक्ष्मिय-पवर्त्तचारा पयडियमवणा सुवज्ज/यणिजा । मरुद्वयमासाकमिणी य अलसी य रेहंति ॥ The variants of K are : मणिमं, पियजमाए इमीकहाए. 1331) मं = ननु ? 1333) अनुदुग्ध-संख्या is an unit of 32 letters. 1333*1) (P). A later addition even in P, as the MS. clearly shows. It is a later addition on the margin. Requesting the reader to understand *pramāṇa* and *viddhānta* in a broader sense, I would only conclude thus in the words of Malliṣeṇa :

प्रमाणसिद्धान्तविषयमत्र यत्किंचिदुक्तं यतिमानुशोकात् ।

मातसम्यग्मुखाय तदार्थचिन्ताः प्रसदायावय विशोषयन्तु ॥

APPENDIX I

The Sūtras from the Prākṛit Grammar of Hemacandra (Siddha-Haima VIII) quoted in the Sanskrit Vṛtti on the Lilāvati are serially arranged below with references to the pages of this edition:

Pāda 1	154	61	75	46
	163	156	76	177
19	13 167	161	88	44
26	2 168	55	100	8, 71, 164
28	38 198	32	101	40
29	7 213	38	115	23, 156
31	9		116	28, 166
82	138 Pāda III		117	63
129	17		132	27, 159
170	156 130	62	139	31
177	8, 16 131	60	141	137
208	1		170	51
211	16 Pāda IV		177	86
214	40		181	1, 22
232	2 2	36	182	23, 68-9
253	156 7	64	192	26
	21	84	196	32
Pāda II	23	42	197	193
	25	51	200	55, 140
2	83 32	20	221	3
67	31-2 47	29	225	46
128	18 54	64	253	21
133	17 62	63	395	151
134	74 63			
145	47 74			

APPENDIX II

Besides the above quotations from Hemacandra's grammar which are all traced to their sources, the following is an alphabetical list of the quotations, in the Sanskrit Vṛtti with their possible sources wherever traced :

Page	Quotation	Source
२८	अआदौ कादयः प्रोक्ताः	
२	अथात्मनः शब्दगुणं	कालिदास [गुरुवंश १३-१]
१३१	अक्षः सुखमासाध्यः	[अर्जुनहर्षिनीतिशतक ^१ ३]
१७	अयं निजः परो वेति	[पञ्चतन्त्र ^१ ५-३८]
२८	अहिकलमचकटं कण	
१६२	आगिन्त्येन प्रमिद्वेन	
३३	आदौ साम प्रयोक्तव्यं	नीतिशास्त्र [cf. पञ्चतन्त्र १-३५८]
६१	इदमः प्रत्यक्षगतं	
३३	उत्तमं प्रणिपातेन शूरं	[पञ्चतन्त्र ४-६१]
१८	उन्नम्योन्नम्य तत्रैव	[पञ्चतन्त्र २-७५]
१०	कव्यगात्रविनोदेन	[पञ्चतन्त्र २-१७१]
५६	गुरुणापि समं हास्य	
८	गुरुमिद्विजातीनां	[पञ्चतन्त्र १-२५७]
५	नमस्यं तत्सखि प्रेम	
२०	पक्षोच्छेद	[देशीनाममास्य १-१३०]
७६	प्रतेराहुतः	
५३	मरीचिरन्यत्रिरसौ	
५	यच्छब्दया दोषकलङ्कपद्मे	
५२	यस्य न हास्यते शीलं	स्मृति [पञ्चतन्त्र ४-१७]
३१	यः स्वामिसंभावितकार्यं	चक्रपाणिविजय [८-१९]
४	लावणो रसमयः	
४	वक्तार एव कवयः	
४१	सुहृदि निन्दतरचिते	[cf. पञ्चतन्त्र १-७५]
१९३	स्तम्भस्वेदरोमाश्च	हेमसूत्रि-अलङ्कारचूडामणि [२-५३]
२०	स्मितहसित	" " [७-४१]

1 Ed. D. D. Kosemha, Bombay 1946.

2 Ed. Hertel, HOS 11-12

APPENDIX III

REVIEWS

A Review by Dr. V. Raghavan, Madras :

The thirty-first publication of the Sanghī Jain Series of Muni Jinavijayaji, the *Lilāvati*, is a work of outstanding importance. Prākṛit poetry which flourished side by side with Sanskrit poetry had many master-pieces, a few only among them being known now, some of these, like the *Harvijaya* of Sarvasena placed by Kuntaka alongside of *Kālidāsa*, are yet to be unearthed; fortunately, the *Lilāvati*, equally well-known to the Alankārikas and known to be available in some MSS. libraries, has now been brought to light by the indefatigable labours of A. N. Upadhye of the Rajaram College Kolhapur, who has made consistent and substantial contribution to Prākṛit studies and the unearthing of Prākṛit classics.

A fabled pearl necklace seems to have been coming down in the annals of ancient Indian royal houses. Bāṇa recounts its story, when the Buddhist teacher presents it to King Harṣavardhana, of how the great Bhikṣu Nāgārjuna secured it from Nāgaloka and presented it to his friend King Śātavāhana. Anandavardhana refers to this story. Elements of the story are echoed in the play *Ratnāvalī*. The Prākṛit poem *Lilāvati* which narrates the whole story is cited as an example of the type of composition called *Kathā in verses* by Bhoja in his *Śṛṅgāraprahāsa* and following him, by other rhetoricians. Two manuscripts of this work were in existence in the Jesalmere and Pattan Jain Bhandars, and one with a Sanskrit commentary in the Anup Sanskrit Library, Bikaner. Dr. Upadhye's edition of this classic, which is a noteworthy achievement in the progress of Prākṛit studies, is based on these three manuscripts. The oldest and best of these three is the Jesalmere MS., with which the Pattan MS., which alone is complete, is related. The Bikaner MS. stands apart. The MSS. material has not been, as the Editor says, adequate for the constitution of a completely satisfactory text, out of a total of 1357 gāthās, a few, 5, 9 and 10, are found in excess in each one of the above three MSS. respectively.

Besides the Sanskrit equivalents jotted as marginal notes in the Pattan MS., reproduced in the footnotes, the edition includes also the Sanskrit commentary, which is incomplete, and the Chāyā found in the Bikaner MS. The Sanskrit gloss is from the pen of a late Jain scholar and his Chāyā is sometimes not correct: for example, *vidvat-kusāla* and *vidyā-kusāla* in gāthās 102 and 823 are wrong for *viddhakusāla*; *veyadiya* in 733 is '*vaikāṭika*', a knower of precious stones, and the '*svarna-kāra*' in the Chāyā is only an explanation.

The author of the poem mentions his father as Bhūṣaṇabhaṭṭa, different from the son of Bāṇa known by that name, and his grandfather as Bahulāditya. It is not clear whether we should take the name of the author as Kautūhala, as the editor has shown, the evidence is not clear on this point: the later Jain commentator understands the word as naming the author, and even mentions his wife to whom the poem is addressed, as *Savitṛī*. What tradition or evidence he had, we do not know now, but we may add that the spirit of gāthā 146 would support the taking of Kautūhala as the author's name.

The hero of this romantic story is King Hāla Śātavāhana of Pratiṣṭhāna, reputed as the compiler of the Prākṛit *Saptaśatī* and friend and patron of Nāgārjuna, Pāliṭa, Kumārila, and Poṭṭisa, the verses of some of whom are also found in the *Gāthā-Saptaśatī* and who are figured in this work also. The title theme is the marriage of King Śātavāhana with Lilāvati, the daughter of King Śīlamegha of Sīrhhala. It may be pointed out that a Śīlamegha, King of Ceylon, associated with the compo-

tion of the Sinhalese treatise *Siva-bas-lakara*, is known about the time which is reasonable for the *Līlāvati*, viz *circa* 800 A.D., however, it is clear that beyond slight historical echoes and sidelights, there is no more historical material in the poem which is built up as an emboxed multi-themed romance planned closely after Bāṇa's *Kādambari*.

The author of the *Līlāvati* is indeed a gifted poet, belonging to the galaxy of front-rank artists of the creative period of Sanskrit and Prākṛit poetry. He cannot, of course, help echoing here and there Kālidāsa, Bāṇa or other celebrated writers, but he is endowed with a powerful imagination which has worked some very original and striking fancies in the descriptive portions, and a felicity of expression, ease, flow and sweetness, which is evident all through, in the few long-compounded passages two of which are in *antādi-prāsa*, or in the bulk of the writing which is in simple single-worded diction. The Prākṛit vocabulary, as the poet himself says, is not surcharged with Desī impeding clarity and quick understanding. The poet has before him Bāṇa and borrows also from the Mahākāvya models of Bhāravi and Māgha for a metrical composition, but, refreshingly enough, sets his ideal in brevity: the poem itself does not go beyond a thousand and quarter couplets, the descriptive slices are short, and here as well as in the narrative portions, there is movement. The humour of the poet is seen in the pictures drawn while the King's camp was on the move (1104 ff). Memorable *subhāṣitas* occur all over the work, not the least noteworthy among them is the last word of the poet to his audience: "The goodly ones will see only the merits and carping ones only the flaws, let me have the common readers, who by steering clear of these extremes can see the true worth of my poetry." (1332).

Early works are valuable for a study of the cultural background, and one interested may glean the many sidelights thrown by the present poem on arts like painting, music, dance, varieties of Kathā, decorative, design-drawing on floor or body, polity, religion, etc. The site of Drākaṣārāma, Saptagodāvari Bhima, is described as a Saiva centre. Code-dialect within one's group is referred to (126), the dogs of Saurāṣṭra are mentioned as a renowned breed (1142), the Rāṣṭrakūṭas and Solankis are mentioned (1068).

Dr Upadhye is always known for thoroughness of work, his introductions are always elaborate going into not only the main problems, but allied topics also, his presentation of Prākṛit texts is always accompanied by a linguistic study and a complete index of the vocabulary of the work. An English account and summary of the story, and detailed notes are also included.

In the last, which are very useful and relate to some of the important and interesting points in the text, the following call for some observations. the term '*viddha*' in 102 and 823 does not mean old or experienced (*vṛddha*?), '*viddha*' refers to a category of painting as the reviewer has pointed out elsewhere. In 278, *ālapti* is a technical term of music. In 438, the rhetoric requires '*pāścīma*' and not '*apāścīma*' and though the reading with '*pāścīma*' has a redundant '*api*' the sense required is "in the west" and by Śleṣa, "in the last stage." The suggestion of *kapola-pāśa* made by the editor more than once lacks the support of usage. 607 does not seem to be in Gāitaka metre, which as shown elsewhere by the undersigned and as the very Hama citation made by the Editor here means, requires rhymed feet. In 768, the verb '*śamudvāhati*' need not be emended into '*śamullasati*', all that is necessary is to take the adjectival expression '*śamudrīṣam*' in an abstract sense, *śamudrīṣyam*, which is not uncommon in usage. 'Uditodita' in 845 is not a proper name as the Editor doubts probably misled by the wrong meaning given in the commentary, it means 'possessed of virtues enumerated in texts,' 'well-established', 'learned', or 'cultured'. (*Yaj. Smṛti* 1.13.313). There are no notes on 756, 906 and 1070 which contain difficulties ["Hindu", Madras, 6th July 52].

V. RAGHAYAN.

A Review by Dr. L. Renou, Paris :

The narrative literature of Jain inspiration grows without respite, it surpasses largely in mass, if not in interest, that which is accessible to us on the Brahmanic or the Buddhistic side. Nevertheless, as is remarked by Jina Vijayamuni in the interesting preface he has added to the present work, one had no longer found any Prakrit Kāvya of non-Jain inspiration since the distant times of the discovery of the Setubandha or Gaudavaha. In this field of studies, it is an event to bring out a poem from the same source, namely *Lilāvai* or *Lilāvati*. The author is very nearly unknown, even his name, Koṭhala (=Skt. Kūṭhala?), is not well-established, but from the works that he mentions or knows and those in which he in his turn is referred to, he should be placed towards 800 of our era.

The general inspiration of the work is derived from the *Bṛhatkathā* which, as is known to-day through the works of Dr. Alsdorf and of Dr. Upadhye himself, has developed quite a Jaina ramification. The hero is none other than the king Hāla of the dynasty of the Sātavāhanas and the author narrates that king's expedition (not confirmed historically) against the king Silāmegha of Ceylon. But it is not a question of authentic history in this Poetic romance, despite the author's attempt at connecting the story with some specific site, namely, the mouth of the Godāvari and the sacred place of Bhīmeśvara. It is a legend of the most conventional type, and aims at illustrating the kathā as it is defined by Rudraṭa: an account in verse (interspersed with rare and brief prose passages), in gāthās, without division into sections, and consisting, like the *Kādambari*, of narratives within narratives, which are given in an order contrary to the chronological order and which are put in the mouth of the persons other than the principal hero.

The dialect is *Mahārāṣṭri*, with a few rare words of *deśi* origin. One of the final gāthās affords a proof for the above statement: *marahattha-deśi-bhāṣā*. As it is for the first time that such a linguistic indication appears in an ancient text and on the other hand, the dialect appears to be well-established, one could now, without doubt, see more clearly the relations of this literary language with the *māhārāṣṭri* of the grammarians. The great controversy about the relations between literary texts and theoreticians, revived by the recent researches of Luigia Nitti, will find fresh matter in the *Lilāvai*.

Dr. Upadhye sets forth all such questions and discusses them with a real fund of information in the lengthy introduction which he has prefixed to the edition of the *Lilāvai*. He shows his capabilities when he collects together all that is known about the ancient texts bearing the name *Lilāvai* (the well known work on mathematics is not the only one) or again when he describes the literary work of Hāla, the topographical and archaeological problems raised by Saptagodāvara; or again when he takes up the general question of Prakrit, not without giving, in many cases, his own views on the subject. On the other hand, he gives us here but a choice of grammatical observations, inviting the reader to draw, from the final glossary, material to trace for himself the morphology of Māhārāṣṭri. The glossary is complete and prepared with great care. Who can however, be better suited than Dr. Upadhye to complete this linguistic picture? Let us hope that he does so on some other occasion.

As for the understanding of the text, an English translation would have certainly helped the student. In the absence of that, the student will be profited by reading the Sanskrit gloss, of an unascertainable date and author, which renders literally, like a *chāyā*, most of the gāthās of Koṭhala; the lacunae have been filed,

in a similar style, by the editor himself. Sixty well-packed pages of annotations point out the grammatical difficulties, give variants and contain a succinct analysis of the poem.

It is superfluous to recall that the entire work is executed by a master-hand. After so many other publications, which succeed one another in a rapid rhythm, this edition of *Lilāvai* firmly establishes the name of Dr Upadhye in the front rank of the present day Jain and Prākṛit scholars in India.

(Annals of the B. O. R. I.)

L. RANOU

